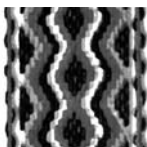

УКРАЇНА ПАМ'ЯТАЄ – СВІТ ВИЗНАЄ!

ГОЛОДОМОР – ГЕНОЦИД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

**УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ**

**КИЇВСЬКА
міська державна адміністрація**

НАЦІОНАЛЬНА
КНИЖКА
ПАМ'ЯТІ
ЖЕРТВ
ГОЛОДОМОРУ

1932
1933

РОКІВ
В УКРАЇНІ

МІСТО
КИЇВ

УДК 94:314.156.5](477-25),,1932/1933”
ББК 63.3(4Укр)6
НЗ5

Видання здійснено за фінансової підтримки Київської міської держадміністрації

Редакційна колегія:

Л.М. Черновецький (*голова редколегії*), Д.Я. Басс, д.і.н. В.К. Борисенко, д.і.н. В.М. Даниленко, д.і.н. М.С. Дорошко, М.М. Лахно, д.і.н. В.І. Марочко, Г.В. Матіко-Бубнова, Н.М. Розборська, д.і.н. Ю.І. Шаповал

Авторський колектив:

д.і.н. В.І. Марочко (*керівник авторського колективу*), д.і.н. В.К. Борисенко, к.і.н. О.М. Веселова, д.і.н. В.М. Даниленко, д.і.н. М.С. Дорошко, к.і.н. Г.Г. Єфіменко, д.і.н. О.М. Мовчан, д.і.н. Ю.І. Шаповал

Відповідальний редактор: В.І. Марочко

Рецензенти:

д.і.н. Ю.А. Мицик
д.і.н. Я.В. Верменич

Національна книга пам'яті жертв голодомору 1932—1933 років в Україні: місто Київ / В.К. Борисенко, О.М. Веселова, В.М. Даниленко та ін. / Відп. ред. В.І. Марочко. — К.: Фенікс, 2008. — 584 с.
ISBN 978-966-651-618-6

Меморіальна книга висвітлює політично-економічні причини та соціально-демографічні наслідки голодомору 1932—1933 рр. в Києві та селах приміської смуги, представляючи один із серії томів Національної книги пам'яті жертв голодомору 1932—1933 років в Україні. Структурними підрозділами видання є аналітично-тематичні статті істориків-дослідників українського голодомору, мартиролог, упорядкований за матеріалами книг про смерть районних загсів м. Києва 1932—1933 рр., добірка архівних документів про голод та його поширення, свідчення очевидців, хроніка голодомору на вулицях Києва та його околицях.

Для працівників музеїв, бібліотек, навчальних закладів, істориків, краєзнавців, політологів, етнографів.

УДК 94:314.156.5](477-25),,1932/1933”
ББК 63.3(4Укр)6

ISBN 978-966-651-618-6

© Кол. авторів, 2008
© Фенікс, 2008
© Мітченко В.С., худ. оформлення
2008

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Український народ повертає данину пам'яті Жертвам Голодомору 1932—1933 років, доземно схиляє голови. Завершується Рік Скорботи, але вічною залишатиметься пам'ять про українських селян, яких свідомо позбавили життя, застосувавши жакливу зброю масового знищення — штучний голод. Згадуючи про Голодомор, ми прагнемо не помсти, а справедливості, основою якої є християнська мораль, навіть не право, позаяк звертаємось до сумління, благаємо про каяття, сподіваємось на прозоріння ідеологічно ошуканих і дбаємо про зцілення від душевного болю очевидців Голодомору, заподіяного 75 років тому. Він не полишає їх, бо надто глибокою і нестерпною виявилася рана, надто багато безіменних могил та безвісти полеглих на родючих українських чорноземах.

Ми поминаємо Жертв Голодомору, бо у ті жакливі роки відбулося цинічне нехтування правами людей, глум над гідністю Людини, над її найдорогоціннішим скарбом — життям. Ніхто на має права позбавити людину життя, відтак навмисне вбивство мільйонів українських хліборобів — це злочин, якому немає терміну давності.

Київ пережив Голодомор, відчув його катастрофічні наслідки, коли на вулицях міста лежали сотні померлих селян, безпритульних дітей, а кияни помирали від висипного та черевного тифу, дизентерії, малярії, набряків від голоду. Півмільйонне місто опинилося в блокаді, оточене спустошеними селами та районами, змагаючи від повсякденного голоду, економічно й матеріально неспроможне врятувати від голодної смерті шестимільйонну Київську область. Смертність, як свідчать книги ЗАГСів про смерть, була масовою і щоденною, до якої почали звикати, вона стала жакливим атрибутом влади, її недолугої соціально-економічної політики. Голодна смерть об'єднала лівий і правий береги Дніпра, пронизуючи всю Україну від півночі до півдня, від заходу до сходу, залишаючи безлюдними села, дітей-сиріт, мільйони знедолених.

Київ пам'ятає Голодомор 1932—1933 років. Саме біля відбудованого Михайлівського Золотоверхого Собору, зруйнованого більшовиками у 30-х роках, встановлено пам'ятний знак Жертвам Голодомору, який набув статусу Меморіалу. Він нагадує нам про Велику Руїну, яка розпочалася з ліквідації церков та глум над вірою, а завершилася страшним апокаліпсисом ХХ століття — Голодомором. На схилах Дніпра закладено Калиновий Гай та меморіальний знак на місці майбутнього Меморіального комплексу пам'яті жертв голодомору в Україні. Споруджуються пам'ятники в районах міста, проводиться просвітницька та науково-пошукова робота установами Києва.

Меморіальна Книга Жертв Голодомору в місті Києві, у підготовці якої активну участь брала міська влада, увічнює світлу пам'ять про полеглих від голоду киян та мешканців Київської приміської смуги.

Вічна пам'ять умертвленим.

Київський міський голова

Леонід Черновецький

Латинське слово „memorialis” означає пам’ятний, — нотатки, щоденник, бухгалтерська книга для запису щоденних операцій, архітектурно-скульптурний ансамбль на честь знаменних подій або осіб. Давні елліни та римляни гідно шанували героїчні і трагічні сторінки історії, споруджували величні храми. Віддаючи належне минулому, вони освячували майбутнє, намагаючись увічнити морально-етичні й духовні цінності, які були пов’язані з видатною особистістю, з демократією, свободою, з гармонійним розвитком суспільства.

Людська пам’ять має фізіологічну та суспільну складові. Якщо перша свідчить про здатність індивіда зберігати та відновлювати минуле, то друга — про спроможність суспільства подолати політико-ідеологічні перепони задля вшанування пам’яті невинно убієнних, а також про його готовність засудити злочини проти людяності, поіменно згадати полеглих, назвати жертв та їхніх катів. Історична пам’ять — це не лише скорбота та спокута, а ще і суд Часу — невблаганний і неминучий, що воздає кожному по його вчинках та діяннях. Приборкана силою пам’ять, а понад усе — байдужість того чи іншого соціуму, символізує духовну агонію суспільства, показує його масову манкуртизацію.

Виповнюється скорботна річниця національної трагедії українського народу — 75-та річниця Голодомору в Україні, заподіяного більшовицьким режимом шляхом ліквідації заможних селянських господарств, здійснення політики розкуркулення та визиску, грабівницьких хлібозаготівель, конфіскації майна, штрафів, податків, насаджування грошових і продуктових повинностей, функціонування системи сталінської публічної інквізиції — політичних та соціальних чисток, застосування зброї масового голодового винищення селян — „чорних дошок”, їх покріпачення через комунікативну та адміністративну ізоляцію.

Фізичне винищення українських хліборобів штучним голодом — свідомо і спрямована терористична акція, мета й завдання якої формувалися та реалізовувалися впродовж 1928—1933 рр., хоча тактика і стратегія їх упокорення становила основне кредо марксизму та, особливо, ленінізму, тобто ідеології і практики соціального протистояння, перманентного громадянського конфлікту, класової ненависті. Голодомор був глобальною репресивною акцією, яка завершила фізичне винищення українських селян, здійснюване різними методами і формами від 1917 р. Запроваджуючи ідеологію соціал-комунізму, тобто утопічного царства соціальної рівності для найбідніших верств суспільства, більшовики діяли за принципом римських імператорів: „поділяй і володаруй”. Ленінська теорія класової боротьби, прагматично застосована Сталіним, розколола селян на так звані антагоністичні соціальні групи — бідняків, середняків, куркулів, пролетарів, унеможливила загальний селянський виступ проти тоталітарного режиму. Війна держави проти власного народу супроводжувалася репресіями, розстрілами, терором, голодомором. Режим фізично винищував непокірливих і волелюбних українських селян, ламав психологічно, морально й духовно, глумлячись над вірою та сумлінням.

Голодомор — не історична минувшина, а глибока фізична та духовна недуга, яка нестерпним болем шматує пам’ять очевидців. Вони залишають нас, відходять у минуле, відтак згасає і народна пам’ять про геноцид українського народу — Голодомор 1932—1933 рр. Сьогодні замало зовнішніх атрибутів — монументальних споруд, хоча вони й досі не збудовані. Необхідна послідовна і напружена робота, спрямована на конкретні справи. Наш святий обов’язок — вшанувати та увічнити пам’ять про умертвлених українських селян. Ми маємо виконати цей святий обов’язок для відновлення історичної правди, для нашого прозріння, персонального і суспільного каяття, розкріпачення свідомості, духовного зцілення людей від страшного шоку, заподіяного репресіями та голодомором. Безпам’ятство і бездуховність, як ракова пухлина, роз’їдають душу нації — її історію, культуру, традиції, самобутність. З ліквідації та руйнування церкви розпочинався голод, а Різдвяні та Великодні дзвони 33-го мовчали у вимерлих селах (і не тільки в них), не били на сполох.

Ми прагнемо не помсти, а справедливості, тобто верховенства моралі над аморальністю, права— над беззаконням, здорового глузду — над ідеологічними догмами. Голодомор 1932—1933 рр. в Україні — це історичний факт цинічного нехтування правами людини, що ущемляє людську совість, а його свідоме замовчування обурює людей доброї волі. Злочин, скоєний на українській землі, не має терміну давності, відтак здобув правову оцінку в законі Верховної Ради України від 26 листопада 2006 р. про визнання Голодомору геноцидом українського народу.

Віддаючи данину пам'яті українським селянам, полеглим від рукотворного Голодомору, державні та громадські установи формують Національний Мартиролог його жертв, складовими якого є обласні та міські книги пам'яті. Їх функціональною частиною стала Книга пам'яті жертв Голодомору в місті Києві та Київській приміській смузі. Її структуру становлять наукові дослідження соціально-економічних та політичних причин голоду, констатація його катастрофічних наслідків. Дослідницька частина, яка розкриває механізм терористичної акції держави проти мирного населення, пояснює і доповнює розширеним науковим коментарем спогади очевидців, список померлих від голоду киян, тимчасових мешканців Києва, селян київської околиці.

Основою Київської книги пам'яті є Мартиролог — спогади очевидців та перелік імен померлих від голодної смерті людей. Термін „мартиролог” означає слово про мучеників, перелік бідувальців та переслідувань, поіменний список жертв. Спомини очевидців відтворюють картини людських страждань, поневірянь, наруги над людською гідністю, перенесених українським народом у 1932—1933 рр., тому вони становлять основу мартиролога. Списки постраждалих від голоду та його руйнівних наслідків складено за книгами про смерть районних загсів м. Києва. Переглянуто майже 90 томів райзагсівських книг, які містять понад 45 тис. прізвищ.

Листи німецьких (і не тільки) дипломатів з Києва, долучені до Книги пам'яті, висвітлюють повсякденне життя міста в умовах голодомору, байдуже ставлення партноменклатури до людського горя, об'єктивно показують катастрофічний стан міста, поширення тифу, юрби безпритульних і голодних дітей.

Книга підготовлена за підтримки Київської міської державної адміністрації, за сприяння Державного архіву міста Києва. Наукові тексти, Мартиролог, спогади очевидців підготовлені істориками: В.К. Борисенко, О.М. Веселовою, В.М. Даниленком, М.С. Дорошком, Г.Г. Єфіменком, В.І. Марочком, О.М. Мовчан. Висловлюємо щире подяку співробітникам Державного архіву м. Києва (далі — ДАК, ДА м. Києва) за надані документи і матеріали, а також архівістам ЦДАГО України, ЦДАВО України, ГДА СБ України, які забезпечили сприятливі умови для пошуку потрібних джерел.

Василь Марочко
доктор історичних наук,
керівник Центру дослідження геноциду українського народу
при Інституті історії України НАНУ

**ГОЛОДОМОР
1932—1933 рр.
У КИЄВІ**

Наукові статті дослідників, представлені в цьому розділі, організаційно і функціонально доповнюють основні складові меморіального видання, розкриваючи регіональну специфіку повсякденного буття киян та селян приміської смуги 1932—1933 рр. Вони виокремлюють територію голодомору, виявляють його причини і наслідки, висвітлюють факти масової смертності людей на вулицях Києва. Кожна стаття є авторським науково-історичним тлумаченням суперечливих соціально-економічних та політичних подій трагічного лихоліття. Спогади очевидців, мартиролог, архівні документи потребують додаткового пояснення, тому посталала необхідність написання тематичних підрозділів, які стосуються адміністративно-територіального поділу Києва та приміської смуги, національного і соціального складу населення. Для з'ясування соціально-демографічних обставин масової смертності на вулицях міста довелося простежити книги загсів про смерть, щоб виявити не лише соціальне походження умертвлених, а також регіональний аспект голодомору, тобто райони Київщини, населення яких шукало порятунку в Києві. Певний час історики вважали, що голод був винятково селянським, але книги загсів свідчать про наявність жертв голодомору серед міських жителів. Висвітлюючи епідемію тифу на вулицях Києва, ми вказуємо на основну причину смертності киян, які фактично помирали від наслідків голодомору, епіцентр якого знаходився в сільських районах Київщини, відтак місто потерпало від безпритульних дітей, привезених батьками з надією на їх порятунок. В спогадах очевидців голоду згадуються торгсини, про діяльність яких в українській історіографії написано дуже мало, а проблема надзвичайно цікава, тому упорядники та автори вирішили подати декілька наукових розвідок з історії становлення та функціонування системи заготівель побутового золота безпосередньо в Києві. Причетність партноменклатури до творення голодомору також є предметом нашого дослідження, позаяк актуальним залишається питання про переіменування вулиць, названих свого часу іменами більшовицьких вождів, політика і вчинки яких призвели до масового фізичного нищення українського народу. Жодна з книг про смерть органів загсів не зафіксувала імен померлих від голоду радянських і компартійних чиновників. Меморіальний статус книги, особливо в частині визнання та реагування світовою спільнотою щодо українського голодомору, спонукав нас до історичної ретроспективи, тобто до виявлення політичної позиції іноземних дипломатів, які перебували тоді в УСРР.

Меморіальний статус книги передбачає звернення до історичної пам'яті, тобто до минулого заради майбутнього, а відтак наукові розвідки істориків є розповідною формою поневірянь та страждань українських селян – жертв голодомору 1932—1933 рр., що загалом відповідає змістові і значенню самого терміну „мартиролог”.

Частина 1. ТЕРИТОРІЯ І НАСЕЛЕННЯ КИЄВА ТА ПРИМІСЬКОЇ СМУГИ

Динамічність адміністративно-територіального реформування та соціально-демографічних процесів, характерна для міста Києва і приміської смуги 20—30-х рр. XX ст., була зумовлена більшовицькою модернізацією економічного укладу життя радянського суспільства. Форсована індустріалізація вимагала дешевої робочої сили, матеріально-енергетичних та фінансово-економічних ресурсів, мобілізація яких відбувалася шляхом відвертого пограбування власного народу. Насильницька колективізація сільського господарства, хлібозаготівельні кампанії, злочинна політика розкуркулення, масові депортації селян, крім соціально-політичного упокорення, мали конкретні господарсько-економічні завдання: максимальне використання внутрішніх можливостей — фінансових, продуктивних, сировинних тощо.

Міста і села, особливо в роки так званої соціалістичної реконструкції народного господарства, тобто 1928—1933 рр., набували ідеологічних рис та ознак радянського повсякденного побуту. Змінювалися не лише назви вулиць та районів, а передусім ритм і спосіб життя, моральні й духовні цінності. Комуністи руйнували церкви, натомість зводили „будинки культури”, „клуби”, „хати-читальні”, не дбаючи про людей, про їхні турботи. Добробутові людей завжди загрожували війни, епідемії, революції, соціальні експерименти глобального характеру.

Населення Києва, тобто кияни і „прийшлий люд”, також відчувало руйнівний вплив революційно-політичних перетворень, особливо протягом першої третини XX ст. Згідно з переписом населення 1897 р., у Києві мешкало 248 тис. осіб, з них чоловіків 135 тис. та 113 тис. жінок, а за 13 років загальна кількість киян зросла у 2 рази, досягнувши у 1910 р. 528 тис. осіб. Перша світова війна та революції 1917—1920 рр.

змінювали соціально-демографічну ситуацію в місті, яке втратило 161 тис. осіб, маючи лише 367 тис. мешканців. Спостерігалася диспропорція демографічного співвідношення наявності чоловіків та жінок, позаяк перші становили 159 тис., а представниці чарівної частини — 208 тис. осіб¹. Міський перепис населення 1923 р. зафіксував його збільшення у Києві до 414 тис. осіб, а за переписом 1926 р. тут мешкало 514 тис. киян. Співвідношення чоловіків і жінок, порушене війнами і революціями, залишалось незмінним. Незважаючи на абсолютне збільшення кількості чоловіків, яких у 1926 р. було серед киян 249 тис., тобто більше загальної чисельності мешканців Києва станом на 1897 р.

Київ дореволюційний і радянський, якщо зважити на адміністративно-номенклатурну ланку управлінців та, особливо, національний склад його населення, не був українським містом, хоча на початку 20-х рр. з'явилася ідея надання йому статусу столиці радянської України. Так, судячи зі збірника наукових публікацій під редакцією М. Грушевського, Київ буремного 1917 р. налічував 468 тис. осіб, серед яких 232 тис. росіян, 87 тис. євреїв, 77 тис. українців, 43 тис. поляків², а решту представляли інші національні громади. Громадянська війна не змінила національної структури міста, якщо брати до уваги пропорційне співвідношення, але збільшилося його населення — до 545 тис. у 1919 р. Тоді серед киян росіяни становили 42,8%, українці 25,3%, євреї 21,1%, поляки 6,8%³. За роки революції та громадянської війни місто виявилось своєрідним притулком для біженців з радянської Росії та інших регіонів, драматична доля яких майстерно висвітлена у творах М. Булгакова. За 1917—1919 рр. кількість киян-українців зросла у 2 рази, росіян залишилася без змін, євреїв виросла на третину, поляків

¹ Міські селища УСРР: Зб. стат. — економ. відомостей. Рік перший. — Х., 1929. — С. 5.

² Київ та його околиця в історії і пам'ятках / Під ред. голови секції акад. Михайла Грушевського. — К., 1926. — С. 433.

³ Там само. — С. 439—441.

зменшилося на 6 тис.⁴ Революційне місто, у якому переважали національно-патріотичні настрої серед українців-політиків, незважаючи на дискретність системи влади, не приваблювало росіян. Скасування „межі осідлості” для євреїв, тобто обмежень для пересування, навчання і працевлаштування на лівобережжі України, яке відбулося після 1917 р., позначилося на зростанні питомої ваги та абсолютної чисельності цієї етнічної меншини міста. За даними офіційної статистики, українці становили у 1920 р. 14,3%, росіяни — 46,5%, євреї — 32% серед мешканців Києва, у 1923 р. відповідно — 25,4% українці, 36,3% — росіяни, 32,1% — євреї. Політика українізації, враховуючи її недоліки і переваги, вплинула на пропорційність етнічних груп серед киян. У 1926 р. українців було 42,2%, росіян — 24,4%, євреїв — 27,3%, поляків — 6,1%⁵.

Райони Києва за національним складом були мішаними. Українці переважали на Куренівці — 54,2%, хоча на Приорці вони становили 74%, в Пущі Водиці — 49,8%, на Слобідці — 72,5%, на Солом'янці — 51%, на Звіринці — 48,1%. Росіяни переважали на Печерську — 59,5%, на Глубочинці — 51,6%, а в Святошиному мали — 43%, на Деміївці — 40% етнічного представництва. Євреї густо селилися в Подільському — 73,6%, Троїцькому — 61,7%, Тарасівському — 51%, Плосківському — 50%⁶, а в решті районів міста українці, росіяни, євреї склали мішану міжетнічну громаду, яка сповідувала відповідну власну віру, традиції, побут.

За переписом 1926 р. півмільйонне місто мало 239 тис., тобто 46,4%, самодіяльного населення, яке займалося продуктивною працею на виробництві, торгівлею, управлінням та соціальним обслуговуванням. Робітники становили 25%, службовці — 26,4%, „непмани”, які займалися приватним бізнесом, — 14%⁷, решту — представники вільних професій та інших форм діяльності. Серед робітників Києва українці мали 47%, росіяни 26%, євреї 19%, решту — представники інших національностей та етнічних груп; серед службовців — 43,2% українці, 26% — росіяни, 24% — євреї; серед підприємців-непманів євреї становили 62%, українці — 19%, росіяни — 10%⁸. Такою була соціальна структура активної частини міського населення Києва, яке уособлювало місто та забезпечувало його життєдіяльність у 20-х роках.

Відносна економічна стабільність, яка спостерігалася у другій половині 20-х рр. внаслідок непу,

позитивно вплинула на природний рух населення Києва, хоча смертність загалом була високою. Протягом 1924—1927 рр. народжувалося живими близько 12 тис. щорічно, але помирало, крім мертвонароджених, близько 6 тис. дітей, а до одного року — 1,3 тис. Щорічний природний приріст коливався в межах 5—6 тис. осіб⁹.

Місту належало в 1926 р. 43,7 тис. га землі, з них забудовані квартали займали понад 6 тис., вулиці, провулки, майдани — 580 га, парки, сади, бульвари — 160 га, 1,2 тис. га — під городами¹⁰. Київ мав 26410 житлових будинків, з них 18% мурованих, дво- і більше поверхових — 28%. На одного мешканця міста припадало 7 м² житла, а пересічна площа однієї кімнати сягала 17 м²¹¹. Наприкінці 20-х рр. налічувалося 272 тис. кімнат, тобто по одній на двох зареєстрованих мешканців міста. Для гостей діяло 4 готелі, які мали 352 номери з невибагливим сервісом.

Корінні кияни важко звикалися з новими назвами вулиць, парків, майданів, перейменованими більшовицькою владою. Так, колишній Маріїнський парк став Радянським, а Велика Володимирська — вулицею В. Короленка. Назви вулиць присвячували лідерам більшовицької партії, державним діячам, революційним ідеалам та цінностям. Новоявлена вулиця Артема раніше була Львівською, Богунська — колишнього генерала Трепова, Боженка — Драгомирівська, Борохова — М.Васильківська, Бульвар Шевченка — Бибіківський бульвар, Ворошилова — В. Підвальна, Володарська — Златоустівська, Майдан Червоного Перекопу — Софіївський майдан, Донського Бор — Липська, Енгельса — Лютеранська, жертв революції — Трьохсвятительська, Жовтня — Інститутська, Жаданівського — Жиянська, Зарудного — Поліцейська, Комуністична — Банкова, Узвіз Лівера — Андріївський узвіз, Лепіка — Фундукліївська, Леонтовича — Гімназична, К.Лібкнехта — Левашівська, М.Лисенка — Театральна, Р. Люксембург — Катеринівська, К.Маркса — Миколаївська, Мельникова — Дорогожицька, Повітрофлотська — Кадетське Шосе, Паризької Комуни — Михайлівська. Майдан революції — Арсенальний майдан, Жовтневий район — Шулявка, Свердлова — Прорізна, Січневого повстання — Микольська, Сталінський район — колишній Деміївський, Л. Толстого — Караваївська, Ульянових — Лабораторна, І. Франка — Нестерівська, Червоноармійська — В.Васильківська, С.Разіна — Протасів Яр¹². Нові вулиці не мали історії, старі жили у по-

⁴ Там само.

⁵ Міські селища УСРР... — С. 5.

⁶ Київ та його околиця... — С. 468.

⁷ Міські селища УСРР... — С. 20.

⁸ Там само. — С. 22.

⁹ Міські селища УСРР... — С. 23.

¹⁰ Там само. — С. 33.

¹¹ Там само. — С. 36.

¹² Київ: довідна книга. — К., 1929. — С. 3; Київ. Провідник / За ред. Ф. Ернста. — К., 1930. — С. 7.

ГОЛОДОМОР 1932—1933 рр. У КИЄВІ

всякденному житті киян, поставали у творах відомих письменників. Зі старими вулицями була пов'язана історія дореволюційного Києва, а з новими — мітинги, демонстрації та сотні трупів померлих від голодомору українських хліборобів, юрби безпритульних дітей.

Головна вулиця міста — Хрещатик, без якої Київ кінця 20 — початку 30-х рр. виявився можливим, позаяк була перейменована на честь В. Воровського — одного з перших радянських дипломатів. Саме на Воровського, 18 знаходилася Київська міська рада: загальна канцелярія, відповідальний секретар, заступник голови, протокольна частина. До структурних виконавчих органів міськради належали секції: комунальна, робітничо-селянської інспекції, народної освіти, фінансово-економічна, адміністративно-військова, охорони здоров'я. Територія Київської міської ради на час формування Київської області дорівнювала 2451 км² у 1932 р., на якій функціонувала 71 рада, з них — 67 сільських¹³. До прямого підпорядкування міськраді належали три селищних та 5 сільських рад, а також міськрада, тобто 9 рад. Населення, яке було приписане до районів міськради, становило 770 тис., а суто міське — 613 тис. осіб¹⁴. По селах Київської приміської смуги мешкало 608 тис. осіб, тобто в Києві та Київському районі проживало 1,3 млн осіб, а в області — 6,3 млн осіб¹⁵.

Головою Київської міської ради у 1932—1933 роках був Г. Войцехівський, поляк, 1885 р. народження, член КП(б)У від 1920 р., котрий раніше очолював окружний виконком. Київську обласну Контрольну комісію Робітничо-селянської інспекції (РСІ) очолював Т. Макаров, а міську КК — М. Карасевич. Секретарем Київського міськкому КП(б)У був Бабко, який керував парторганізацією, що нараховувала 30 тис. комуністів. На території Києва у 1932—1933 рр. було п'ять райпарткомів: Жовтневий (Брест-Литовське шосе, 68), Київський (вул. Горовиця, 32), Січневий (Бульвар Шевченка, 38), Ленінський (вул. 25-го Жовтня, 32), Петрівський (Революції, 44)¹⁶. Від їхньої політичної позиції залежали людські долі, а також життя сотень тисяч киян та селян околиці. Київська влада, виконуючи директиви центральних партійних і радянських органів, здійснювала масову конфіскацію зерна, керувала хлібозаготівельними кампаніями. Міська та обласна партійно-радянська номенклатура, серед якої були голова Київського облвиконкому М. Василенко, секретар обкому КП(б)У М. Демченко, а згодом його замінив І. Мусульбас, вирішувала різні соціально-економічні та культурно-освітні питання. З серпня 1933 р. за постановою Київського облвиконкому було закрито Сирецько-Знаменська церква на хуторі Васильчиків приміської смуги¹⁷.

Адміністративними районами міста були Куренівський, Петрівський, Жовтневий, Святошинський, Лук'янівський, Бульварний, Солом'янський, два Центральних — перший і другий, Ленінський, Сталінський, Дарницький, Позняківський, які мали статус виконавчих і територіальних одиниць.

Територія голодомору 1932—1933 рр. не мала кордонів в УСРР, позаяк його епіцентр знаходився в українських селах, а руйнівні смертоносні хвилі цієї соціогуманітарної катастрофи тероризували міста. До них за порятунком тягнулися десятки тисяч селян, підкидаючи дітей, розповсюджуючи епідемію висипного та черевного тифу. Київська приміська смуга мала села, які підпорядковувалися міськраді, селищним та сільським радам. Кількість сіл залишалася сталою, але змінювалося їх підпорядкування органам влади — міським і сільським. Сільська рада об'єднувала кілька сіл, тому їхня кількість не віддзеркалювала наявні села та загалом населені пункти Київської приміської смуги. В архівних джерелах можна зустріти кількість сіл, сільських рад, колгоспів. Статистичний звіт Київської пастерівської станції, яка займалася виявленням та нейтралізацією спалахів епідемії тифу в місті та околиці, називає 52 села на території міста та поза ним.

Найвичерпнішу інформацію про села Київської приміської смуги та їхнє територіально-географічне розміщення має схематична карта за 1932 р. Вона топонімічно фіксує місцезнаходження населених пунктів періоду голодомору. Можна виокремити п'ять територіальних груп зосередження сіл. До першої належали: Ворзель, Рубежівка, Петрушки, Шпильки, Горбовичі, Лука, Гореничі, Яблунівка, Буча, Гостомель, Ірпінь (11 сіл), які розташувалися на правому березі річки Ірпінь. Друга група сіл знаходилася між річками Ірпінь та Дніпро, але вони становили північно-центральну частину міста: Мощун (біля річки Мощунка), Нові Петрівці, Валки, Вишгород, Горенка, Мостище, Романівка, Біличі, Бобріця, Білогородка, Петропавлівська Борщагівка, Софійська Борщагівка, Михайлівська Борщагівка (13 сіл). Третю групу представляли села, західним кордоном яких виявилися залізниця Київ—Боярка, а східним — р. Дніпро. До неї належали: пост Волинський, Жуляни, Крюківщина, Гатне, Тарасівка, Юрівка, Будаївка, Боярка, Поштова Віта, які розміщувалися вздовж залізниці, а також села, ближчі до сучасного центру міста та дніпровського понизов'я — Совки, Мишоловка, Пирогово, Віта Литовська, Лісники, Ходосіївка (15 сіл). Лівобережна частина Київської приміської смуги та власне самого міста виявилася рівновіддаленою з центром у Броварах. Деснянську групу сіл, тобто розташованих біля р. Десна, представляли Воскресенська Слобідка, Вігурівщина, Троєщина, Погреби, Зазим'є,

¹³ Довідник з основних стат.-економ. показників господарства районів Київської області УСРР. — Х., 1933. — С. 7.

¹⁴ Там само. — С. 7.

¹⁵ ЦДАВО України. — Ф. 1. — Оп. 8. — Спр. 26. — Арк. 17.

¹⁶ Київ: довідна книга... — С. 3.

¹⁷ ЦДАВО України. — Ф. 1. — Оп. 8. — Спр. 149. — Арк. 26.

Рожівка, Пухівка, Рожни, Літки (10 сіл), безпосередньо лівобережну — села Позняки, Осокорки, Бортничі (3 села), хоча Дарниця теж була сільським регіоном, особливо в районі сучасного ДВРЗ. Броварську групу становили населені пункти — Бровари, Княжичі, Семиполки, В. Димерка, Богданівка, Красилівка, Требухів, Калита, Опанасів, Рудня, Жердова, Гоголів, Плоське, Світильне, Кулажинці, Русанів, Бобрин, Заворичі, Мокрець, Бервиці (20 сіл)¹⁸.

Упорядники картосхеми Київської приміської смуги не брали до уваги хуторів і дрібних сіл. Зокрема, до неї не потрапили села Чабани, Дмитрівка, Стоянка, Забуча, Грибельки, Михайлівка, Вільне, хутори — Васильчиків, Захарова, Каминівка, Ніколаєва, тобто 11 населених пунктів¹⁹, відтак тоді на території Києва та Київської приміської смуги було 82 населених пункти — селищ, сіл, хуторів.

Кількість сільських рад була меншою від наявних сіл, але ці місцеві органи влади поширювалися на одне-два села. 20 січня 1932 р. відбулася нарада голів та секретарів сільрад, підпорядкованих Київській міській раді, яку проводив заступник голови міськради М. Радянський, котрий певний час очолював Ленінський райпартком. На нараді, крім запрошених сільських активістів, були представники оргвідділу, земвідділу, постачання, фінвідділу, народної освіти, охматдиту, райколгоспспілки. До протоколу №5 потрапили наступні сільради: Білицька, Білогородська, Бобрицька, Бортницька, Броварська, Будаївська, Бучанська, Валківська, Вигурівська, Вишгородська, Ворзельська, Воскресенсько-Слобідська, Гатненська, Горбовицька, Гореницька, Горенська, Гостомельська, Зазимська, Княжицька, Крюківщицька, Лісниківська, Литовськовітська, Лукська, Михайлівсько-Борщагівська, Михайліво-Рубежівська, Мостищенська, Новопетрівська, Осокорківська, Петрушківська, Петропавлівсько-Борщагівська, Пироговська, Погребська, Позняківська, Поштовівська, Пухівська, Рожівська, Романівська, Совська, Софіївсько-Борщагівська, Тарасівська, Требухівська, Троєщинська, Ходосіївська, Хотівська, Шпитківська, Юрівська, Яблунівська²⁰. На них поклали завдання по хлібозаготівлях, м'ясозаготівлях тощо. Станом на 19 травня 1933 р. діяло 70 сільських рад, тобто на 24 одиниці більше, ніж їх було представлено на нараді 20 січня 1932 р., що дає підставу говорити про кількісну відповідність сіл і сільрад. 26 серпня 1933 р. Воскресенсько-Слобідська, Совська та Мишоловська сільради були реформовані, а натомість там було впроваджено інститут уповноважених міськради — пряма система правління. Згадані села

виявилися робітничими поселеннями: в с. Мишоловка мешкало 91%, в Совках — 88%, Воскресенській Слобідці — 97% робітників²¹. На початку 1934 р. на території Київської приміської смуги знаходилося 68 сільрад, які охоплювали 30 тис. селянських господарств²².

Колгоспів було більше від наявних сільських рад. Так, Білогородська сільрада весною 1933 р. мала чотири колгоспи — ім. Леніна, ім. Сталіна, 2-ої П'ятирічки, ім. Г. Петровського; Броварська два — ім. Ілліча, „Жовтень”; М. Рубежівська два — „Більшовик”, „Єднання”; Великодиммерська вісім — „Перебудова”, 2-ої П'ятирічки, ім. М. Василенка, ім. Г. Котовського, ім. Шевченка, ім. Г. Петровського, „Молодий Пflugатар”, „Червона нива”; Гоголівська шість — ім. Красіна, ім. Скрипника, ім. Ворошилова, ім. Г. Петровського, ім. Молотова, ім. Комінтерну; Жердівська один — „Жовтневої революції”; Семиполківська чотири колгоспи — ім. 1 травня, ім. І. Франка, 13-річчя Жовтня, ім. Леніна. На території с. Петропавлівська Борщагівка розміщувалися землі колгоспу „Червоний незаможник”, с. Софіївська Борщагівка — ім. 1 травня, с. Мих. Борщагівка — колгосп „Комуніст”. Село Гатне мало два колгоспи — ім. Сталіна та „Більшовицька весна”, с. Хотів один — ім. 45-ї Волинської дивізії, с. Пухівка — колгосп „Червоне село”, с. Бортничі — „Червоне життя”, с. Троєщина — „13-річчя Жовтня”, с. Горенка — ім. Кагановича. Ідеологічна символіка та імена більшовицьких вождів, якими назвали колгоспи, не врятували селян від голоду, а навпаки — спричинили його, позаяк Й. Сталін, В. Молотов, Л. Каганович були творцями голодомору в Україні.

Сільські ради Київської приміської смуги, судячи з національного складу селянських господарств, охоплювали українських хліборобів. Напередодні масової колективізації Бортницька сільрада мала 614 дворів та 2181 особу, серед яких українців 2065 осіб, Броварська — 107 господарств та 402 особи, з них українців 345, Вигурівська — 513 та 2493, українців 2398, Осокорківська 528 та 2718, українців 2718, Погребська 367 та 1818, українців 1810, Пухівська 644 та 3127, українців 3123, Рожівська 157 та 754, українців 752. Требухівська 993 та 4701, українців 4687, Троєщинська 360 та 1854, українців 1854²³. Вони підпорядковувалися наприкінці 20-х рр. Броварському району, а до Будаївського району належали Білогородська сільрада (1056 дворів, 4640 осіб, українців 4569), Бобрицька (216, 1008 осіб, українців 1008), Будаївська (34, 160 осіб, українців 93), Віто-Литовська 9 (291 двір, 1463 осо-

¹⁸ ДАК. — Ф.р.-391. — Оп. 1. — Спр. 243. — Арк. 2.

¹⁹ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4147. — Арк. 21—23.

²⁰ Там само. — Спр. 3881. — Арк. 6—7.

²¹ ЗУ України. — 1933. — № 41. — Арк. 531—532.

²² ДАК. — Ф.р.-1. Оп. 1. — Спр. 5407. — Арк. 74—75.

²³ Національний склад сільського населення України (за національністю господарств). Попередні підсумки Всесоюзного перепису населення 1926 р. // Статистика України. — № 96. — Серія XVII. — X., 1927. — С. 66.

ГОЛОДОМОР 1932—1933 рр. У КИЄВІ

би, 1293 українців). Гатненська (437 дворів, 2089 осіб, українців 2083), Глеваська (783 двори, 3412 душ, українців 3390), Гореницька (300 дворів, 1349 осіб, українців 1278), Жулянська (486 дворів, 2343 особи, українців 2331), Княжицька (424 двори, 1987 осіб, українців 1866), Лісницька (323 двори, 1550 осіб, українців 1550), Микільсько-Борщагівська (528 дворів, 2521 особа, українців 2470), Петропавлівсько-Борщагівська (469 дворів, 2259 осіб, українців 2218), Поштововітська (128 дворів, 622 особи, українців 622), Романівська (103 двори, 415 осіб, українців 379), Софієво-Борщагівська (385 дворів, 1870 осіб, українців 1869), Тарасівська (414 дворів, 1926 душ, українців 1905), Хотівська (524 двори, 2716 осіб, українців 2322), Шпитківська (371 двір, 1587 осіб, українців 1586), Юрівська (189 дворів, 958 осіб, українців 958). До Великодимерського району входили сільські ради: Бобринська (508 дворів, 2219 осіб, українців 2149), Богданівська (542 двори 2778 осіб, українців 2768), Великодимерська (1680 дворів, 8218 осіб, українців 8133), Гоголівська (1745 дворів, 7804 особи, українців 7655), Жердівська (118 дворів, 483 особи, українців 480), Калитянська (732 двори, 3239 осіб, українців 3238), Красилівська (523 двори, 2527 осіб, українців 2520), Літківська (1228 дворів, 5898 осіб, українців 5848), Плосківська (325 дворів, 1611 осіб, українців 1598), Рожківська (443 двори, 2246 осіб, українців 2246), Руднянська (505 дворів, 2339 осіб, українців 2304), Світільницька (518 дворів, 2414 осіб, українців 2398), Семиполківська (892 двори, 3779 осіб, українців 3736)²⁴. Гостомельський район Київської округи, села якого на час голодомору належали до Київської приміської смуги, також був фактично українським моноетнічним регіоном. Гостомельська сільська рада мала 870 дворів, 3107 осіб населення, з них українці становили 2287, росіяни — 236, поляки — 291, євреї — 211, німці, білоруси — 14, чехи — 13 душ²⁵. Українці переважали серед сільського населення решти сільських рад: Валківської (224

двори, 1045 осіб, українців 1037), Вишгородської (501 двір, 2420 осіб, українців 2389), Ворзельської (123 двори, 371 особа, українців 268), Михайлівської (417 дворів, 1792 особи, українців 1791), Мощунської (122 двори, 622 особи, українців 599), Новопетрівської (902 двори, 4007 осіб, українців 3908), Рубежівської (244 двори, 1044 особи, українців 1042), Яблунівської (327 дворів, 1399 осіб, українців 1371)²⁶. Адмінтерподіл 1930 р., коли низовою управлінською ланкою стали винятково райони, що безпосередньо підпорядковувалися центрові, а також створення областей протягом 1932 р., реформував колишні Гостомельський, Великодимерський, Будаївський, Димерський райони, села яких розподілили між Київською міською радою та Київським облвиконкомом. Примусова колективізація й репресивна політика розкуркулення вплинули на кількісний склад сільського населення, але за національним складом він залишився українськими. Депортації та голодомор, внутрішньоукраїнське переселення селян призвели до скорочення кількості селянських дворів. Так, у с. Білогородка зникло 30 дворів, у Вишгороді — 25, у Валках — 38, у Гоголеві — близько 200, в Калиті — 108, Пирогово — 100, Літках — 270, Нових Петрівцях — 176, Хотові — 29, Великій Димерці — 35, Рожівці — 259 селянських господарств²⁷.

Місто Київ 1923—1933 рр. залишалося агроіндустріальним та культурно-освітнім центром, яке не відчуло на собі пафосу сталінської індустріалізації, якщо порівнювати з промисловим Донбасом, Харковом, Дніпропетровськом. Оточений сільським населенням, а також будучи кустарно-ремісничим центром, Київ жив селом, а селяни приміської смуги жили містом, збуваючи власну продукцію та займаючись промислами. Так було до масового створення колгоспів та адміністративно-комунікаційної ізоляції сіл, хоча населені пункти Київської приміської смуги потрапляли до зони паспортизації, але з дозволу сільських рад.

В.І. Марочко

²⁴ Національний склад сільського населення України (за національністю господарств). Попередні підсумки Всесоюзного перепису населення 1926 р. // Статистика України. — № 96. — Серія XVII. — Х., 1927. — С. 66—67.

²⁵ Там само — С. 67.

²⁶ Там само.

²⁷ ДАК. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5393. — Арк. 5; Національний склад сільського населення України... — С. 9.

Частина 2. „НАВІЩО СТВОРИЛИ ШТУЧНИЙ ГОЛОД...”

Сталінська теорія „ліквідації куркульства як класу” була свідомою і цілеспрямованою політикою відвертого терору держави проти селян, позаяк серед розкуркулених опинилися „куркулі”, „середняки”, „незаможники”, тобто українські хлібороби. Пропозиція М. Бухаріна, яка стосувалася „мирного вродання” селянина-власника в соціалізм, тобто ідея і форми еволюційного розвитку сільського господарства, були категорично відхилені прибічниками масової колективізації та карально-репресивних методів управління економікою.

Колективізація селянських господарств вирішувала кілька глобальних соціально-політичних та економічних завдань: усунення соціальних основ національної самобутності українського селянства, створення колгоспів — сталінських „фабрик зерна”. Прагнення Сталіна та його політичного оточення швидко і вичерпно наповнити внутрішні й експортні фонди зернових культур, штовхнули їх на жахливу авантюру — форсоване усупільнення землі, худоби, реманенту, посівного матеріалу, тобто ліквідацію приватного сільськогосподарського укладу життя в українському селі шляхом примусового об’єднання селян в колгоспи, депортації опозиційних верств села — так званих „куркулів”. Антиселянська війна, яку вела комуністична партія і радянські органи влади проти селянства протягом 1929—1933 рр., формально завершилася „перемогою колгоспного ладу”, але вона продовжувалася за допомогою так званого „організаційно-господарського зміцнення колгоспів”, соціального покріпачення селян, їх визиску, позбавлення хліба, виконання державних повинностей колгоспами і селянськими господарствами, конфіскаціями майна, податкового тиску, примусових заготівель картоплі, олії, м’яса, молока, яєць.

Села Київської приміської смуги також не уникли більшовицького соціально-економічного експе-

рименту. 20 січня 1932 р. міськрада заслухала звіт голів сільських рад, з’ясовуючи стан справ на селі. Колективізацію в основному було завершено: 70% селянських господарств приміської смуги об’єднали в артілі, усупільнивши 79% орної землі¹. Організацією колгоспів займалися сільські ради, уповноважені міської влади. Наприклад, Гатнянська сільська рада, яка була органом влади для селян Гатного, хуторів — Чабани та Маломикільський, де було 436 дворів з населенням 2567 осіб „української людності”, яким належало 1291 га землі, з них 948 га орної², ініціювала створення колгоспів. „Гатнянчани, — зазначалося в неопублікованому листі місцевого сількора за 1932 р., — як і людність всіх сіл приміської смуги, жили Києвом. Городництво, молочарство, ягідництво і почасти відхідний заробіток у Києві — ось головніші джерела існування гатненчан. Відсіля й психологія гатненського селянина, відмінна від селянина інших районів. Київській ярмарок з усіма його „прелестями” — метушня, галас, спекуляція, антирадянські настрої, шепотіння тощо — відбивалися у селянина, що майже щодня відвідував ярмарок.

Колективізація у селі йшла туго. Оці ярмаркові настрої та агітація 22 куркульських господарств робили своє діло. Весь 1930 рік у Гатнянському колгоспі ім. Сталіна було 138 (31,6%) господарств, які мали намір кинути колгосп³. Така ситуація в с. Гатному тривала до березня 1931 р., коли в Чабанах було засновано колгосп „Більшовицька весна”, а разом з колгоспом ім. Сталіна вони охопили 383 двори, тобто 92% „бідняцько-середняцьких господарств” та 95% орної землі⁴. Невдоволених „куркулів” виселила сільська рада, до якої входило 26 членів та 8 кандидатів на чолі з Василюною Зубченко.

Села й колгоспи Київської приміської смуги вирізнялися від інших спеціалізацією виробництва

¹ ДАК. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 7.

² Там само. — Спр. 4329. — Арк. 44.

³ Там само. — Арк. 46.

⁴ Там само.

продукції. Вони, особливо колгоспи та радгоспи, вирощували городину, ягоди, фрукти для „обслуговування робітництва Києва та інших робітничих центрів”, тому за контрольними цифрами 1932 р. посів „зернових культур по смузі зменшується на 34%, а решту посідатимуть городні, ягідні й кормові культури”⁵. Селяни, які традиційно займалися приватною підприємницькою діяльністю, користуючись колосальним споживчим ринком, яким було місто Київ, цуралися колгоспів. Так, у с. Світільному діяло у березні 1932 р. три колгоспи, але вони охоплювали 465 селянських дворів, а в селі їх було 544⁶. Пасивність селян виявлялася до колективізації в с. Бервиці, яке знаходилося від Києва на відстані 50—60 км. Село мало 120 дворів, а до колгоспу вступило 45, тобто 37,5%, тому Київська Контрольна комісія РСІ, перевіривши „господарсько-політичний стан” села, визнала факт його „засміченості куркульсько-ворожим елементом”⁷. Селян, які вели власне господарство та всіляко трималися за нього, влада вважала „сміттям”.

В офіційних документах партійно-радянських органів влади, ухвалених у 1932—1933 рр., політико-ідеологічна риторика („класово-ворожа засміченість”, „ворожий куркульський елемент” тощо) — це історичний факт громадянської війни, ініціатором і провідником якої була більшовицька партія. Організаційно-економічними та політико-адміністративними формами цієї війни проти селян були: колективізація, розкуркулення, хлібозаготівлі, репресії за соціально-класовою ознакою жертв. На початку 1932 р., як зазначалось у постанові колегії Київської КК РСІ, „бідняцько-середняцькі маси приміської смуги завершують суцільну колективізацію і на її базі ліквідацію куркуля як класу, доводячи колективізований сектор села до 72% по всій смузі”⁸. Термін „ліквідація куркуля” означав фізичне усунення селян-власників, позбавлення їх землі, реманенту, худоби, житла, права жити в рідному селі. Вони чинили масовий опір, нехтуючи закликами „Даєш колективізацію!”, „Зробимо колгоспи більшовицькими, а колгоспників — заможними”. Селянин довіряв власній родині, розраховував на її внутрішній енергетичний потенціал, тому не поспішав до колгоспу, залишаючись приватним підприємцем-фермером. У селі Біличі було колективізовано наприкінці 1931 — початку 1932 р. 33%, Пухівка — 41%, Требухів — 46%, Совки — 39%, Зазим’я — 47% селянських господарств⁹, а рівень колективізації по Україні становив тоді понад дві третини. Партійні органи й активісти сільських рад намагалися створити так звані „наймитсько-пролетарські групи” в селах, спрямувати їх проти „куркульських елементів”, тобто ініціювали соціальні конфлікти між

селянами. Односельці відмовлялися брати участь в їх діяльності, а в колгоспах сіл Мощун, Юрівка, С. Борщагівка їх взагалі не було.

Для організаційно-господарського зміцнення колгоспів, тобто „очищення від класово-ворожих елементів”, за конкретними селами закріплювалися підприємства та установи міста. Шефами селян були: завод „Арсенал” — с. Жуляни; завод „Більшовик” — с. С. Борщагівка; музична фабрика — с. Літки, Точприлад — с. Бобрися; завод Артема — с. Лісники; Київський паровозоремонтний завод — с. М. Борщагівка та Крюківщина; завод Транссигнал — с. Вигурівщина; ст. Київ-Петрівка — с. Бобрися; Депо ім. Андреева — с. Княжичі; Київ-Товарний — с. М.Рубежівка; завод ім. Домбаля — с. Погреби; Четверта взуттєва фабрика — с. Семиполки, Світільне, Рудня, Бортничі; завод Ленкузня — с. Гоголів, Великодимерка; Штамповочна фабрика — с. Заворичі; Шоста друкарня — с. Білогородка; другий хлібзавод — с. Горенічі; фабрика „Червоний гумовик” — с. Жердова; Кабельний завод — с. Рожівка; Електроарматурний — с. Ходосіївка; КРЕС — с. Тарасівка; Радіозавод — с. В.Литовська; 8-ма взуттєва фабрика — с. Богданівка; завод Лепсе — с. Шпильки; завод „Червоний Двигун” — с. Мостище; завод „Червоний Плугатар” — с. П. Борщагівка; КСРЗ ім. Сталіна — с. Валки; Фанерно-меблева фабрика — с. Мокриці; Деревообробна фабрика ім. Боженка — с. Юрівка; Дарницький фанерний завод — с. Позняки; Кінофабрика — с. Поштова Віта; завод „Червона Гута” — с. Гостомель; Авторемонтний завод — с. Пирогів; майстерня „Автодору” — с. Вишгород; фабрика ім. К. Маркса — с. Требухів; фабрика ім. Смирнова — с. Русанівка, Кулажинці; завод ім. Томського — с. Красилівка; Протезний завод — с. Лука; Дарницький м’ясокомбінат — с. Калита; завод Медінструментів — с. Бервиця; Держброварня — с. Гатне; Київ-текстиль — с. Зазим’я; Київський вузол зв’язку — с. Біличі; завод 13-річчя Жовтня — с. Будаївка; завод ім. Затонського — с. Пухівка, перша взуттєва фабрика — с. Бровари¹⁰.

За таких поважних і „заможних” шефів, які виробляли сільгоспреманент, електроінструменти, човни і судна, ремонтували техніку, готували ковбаси, медапаратуру, шили одяг, пекли хліб, підшефні селяни нестерпно голодували, жебракували, помирили від тифу, замерзали на вулицях міста. Робітничо-селянський союз, яким хизувалася компартійна влада, не врятував, не захистив селян від соціальної катастрофи — голодомору. Герой твору українського письменника І. Микитенка „Диктатура” селянин Малоштан, цікавлячись політикою партії, дивувався: чому „союз робітників і селян”, а „диктатура пролетаріату”. Існувала диктатура партії — політбюро ЦК ВКП(б), яка унеможливила диктатуру робіт-

⁵ ДА м.Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 12.

⁶ Там само. — Арк. 85.

⁷ Там само. — Арк. 87.

⁸ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 299. — Арк. 18.

⁹ Там само.

¹⁰ Там само. — Спр. 463. — Арк. 105—106.

ничо-селянського союзу, тому на вулицях Києва не було демонстрацій та мітингів протесту. Села, якими ніби опікувалися шефи, були сировинними донорами фабрик і заводів не лише Києва, а й решти міст України.

У селах приміської смуги на початку січня 1932 р. діяло 106 колгоспів та 30 тис. селянських господарств, які були основними виробниками сільськогосподарської продукції. Звітуючись за друге півріччя 1931 р., сільські ради приміської смуги констатували виконання хлібозаготівельного плану на 108%, а недовиконання стосувалося фінансово-грошових повинностей: єдиний сільгосподаток було виконано на 98%, страхування на 92%, самооподаткування на 83%, позика „3-го вирішального року п'ятирічки” — на 70%¹¹. Привертає увагу так зване „самооподаткування”, тобто додаткова грошова повинність селян, які, крім єдиного сільгосподатку, виконували „самозобов'язання” — від 35% ставки, а для „куркульського елемента” — 200% податку. Система понадпланових навантажень, крім фінансових повинностей, діяла під час хлібозаготівель, які перетворилися на звичайну натуральну повинність.

Приміська смуга виконала план хлібозаготівель на 108%, а також зустрічний план на 101%, однак „перевірка виявила, що понад 250 контрактантів та 69 твердоздатчиків повністю не виконали своїх зобов'язань в хлібозаготівлі перед державою”¹². Станом на 8 січня 1932 р. селяни та колгоспи приміської смуги виконали 59% обсягу зустрічного плану, здавши 70 т жита, 6 т пшениці та 12 т інших зернових культур¹³. Виконали та перевиконали зустрічний план села Біличі, Будаївка, Валки, Вишгород, Горенічі, Крюківщина, Лісники, Лука, Ново-Петрівці, Петрушки, П.Борщагівка, Тарасівка, Ходосіївка. Прийняли зустрічний план та почали вивозити хліб колгоспи Білогородки, Бобриці, Княжич, М.Борщагівки, погодилися на додатковий план, але не почали відвантажувати зерно, господарства Вигурівщини, Гостомеля, Жулян, В. Литовської, Мих. Рубежівки, Рожівки, Яблуньки. Виконання зустрічного плану було штучною демонстрацією переваг колгоспної системи, формою додаткового вилучення хліба, якого бракувало самим селянам. На елеватори заготівельної контори „Союзхліб” протягом 1—7 січня 1932 р. відвантажили 35 т мірчука, тобто збору зернових із державних та кооперативних млинів, хоча за першу декаду січня планували вивезти 72 т хліба по мірчуку. 9 січня 1932 р. президія міськради під головуванням Г. Войцехівського, за-

слухавши доповідь відділу постачання (Рабиновича, Фурмана, Зетеля) про стан хлібозаготівель, запропонувала „вжити репресивних заходів до нездатчиків хліба: куркульських та заможньо-середняцьких господарств”¹⁴. Колегія КК РСІ також пропонувала сільським радам активізувати вплив на „нездатчиків хліба”, тому що в селах Бобриці, Требухові, М.Рубежівка та інших одноосібники виконали 86% плану заготівель хліба, а „твердоздатчики” — 35%¹⁵. До категорії „твердоздавців” потрапляли заможні селяни, згідно з Постановою Раднаркому УСРР від 13 серпня 1929 р. „Про ознаки куркульських господарств, на які ширяться правила Кодексу законів про працю УСРР”¹⁶. Саме вони ставали об'єктом визиску, позаяк їхні господарства підлягали оподаткуванню за класовим принципом, перевищуючи у декілька разів норми податку по району, стягнення якого відбувалося грішми, хлібом, м'ясом, не звільняючи від основного завдання. Відбувалася своєрідна економічна блокада заможних селянських господарств, хоча під податковий тиск потрапляли різні верстви села. Зокрема, 1 січня 1932 р. міськрада розглядала скарги селян В.Слобідки, Пирогово, Крюківщини, Бобриці, Шпитьок, Яблунівки, Броварів про незаконне позбавлення майна за невиконання саме твердого завдання, тобто плану до двору. Так, громадянина Д. Полоса із с. Шпитьки позбавили майна за невиконання твердого завдання, а мешканця с. Бобриць О. Потапенка за „нездачу мірчука в кількості 400 пудів”, О. Понамаренка із с. Шпитьок — за „невиконання хлібозаготівель”¹⁷. Інколи майно повертали, але переважну більшість скарг „залишали без наслідків”. Справи про розкуркулення сільські ради мали погоджувати з міськрадою.

Свавілля місцевої влади, яка запопадливо виконувала директиви міських та центральних органів, не було меж. Їхні дії мали ознаки мародерства, яке відбувалося під прикриттям хлібозаготівельних кампаній. Так, у с. Білогородці голова колгоспу ім. Сталіна разом з двома комсомольцями увірвалися 1 травня 1932 р. до селянського двору, зламали двері „гр. Коваленка по соцстану середняк” та „побили його рушницю, ногами й кулаками, заарештували й посадили у підвал за те, що він як старший виконавець відмовився виконувати розпорядження сільради”¹⁸. Донька постраждалого своєчасно втекла з хати, а сина заарештували і протримали у підвалі добу. За невиконання „твердого завдання” та податків селян Г.А. Сироту, С.В. Давиденка, А. Титаренка

¹¹ ДАК. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 7.

¹² Там само. — Спр. 3874. — Арк. 2.

¹³ Там само.

¹⁴ Там само.

¹⁵ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 292. — Арк. 18.

¹⁶ Колективізація і голод на Україні: Зб. док. і матеріалів. — С. 106, 107.

¹⁷ ДАК. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 1—2.

¹⁸ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 341. — Арк. 87.

позбавили корів, а у колгоспників Г.В. Богданова, А. Зозулі, І. Сміяна „за невихід на роботу в колгосп забрано корови”¹⁹. У селі Віта Литовська та на хуторі Мриги сільська рада ухвалила 28 березня 1932 р. таке рішення: „Оскільки в хуторі Мриги цілком панує куркульська агентура, яка перешкоджає готовності до весняної сівби, — довести тверде завдання по засипці страхфонду”. За несплату різних податків „відбиралося у селян майно, продукти, аж до останньої сорочки, про що зовсім не складалося опису, на руки не видавалося жодних документів”, у жителі хутора Мриги „забрали золоті сережки, дві золотих п'яторки та 24 крб. сребром старої чеканки, але документів немає”²⁰. Уповноважені по хлібозаготівлі й активісти сільських рад забирали селянську худобу, „викидали з хати”. 15 січня 1932 р. правління колгоспу с. Петрушки ухвалило рішення: „усупільнити всі корови, а хто не успільнить, здати по контрактації на м'ясозаготівлю та позбавити права одержувати молоко з колгоспу”²¹. Твердоздавцями в с. Петрушки стали 9 селянських господарств, а „буксирна бригада” зі складу робітників 15-го лісзаводу, яка займалася підготовкою колгоспу с. П. Борщагівка до сівби, застосовувала „такі методи: провела масові труси та при наявності картоплі забирала [її], гроші не сплачувала, лякала селян міліцією й органами ДПУ і заарештувала тих, що чинили опір”²². В селі В. Димерка „селян-бідняків” Т. Шияна, П. Земляка позбавили хати та садиби, а на селянина Т. Скибу сільська рада наклала штраф у розмірі 100 крб за те, що виїхав в поле з невідремонтованим плугом. За нездачу посівного матеріалу штрафували та арештовували, самовільно позбавляли житла, забирали худобу. Невихід на роботу до колгоспу карався штрафом, а за його несплату забирали корову, телицю.

Радянські органи влади дозволили контрактацію, тобто добровільний продаж худоби за угодою з державою. Сільські ради почали формувати списки контрактантів, на підставі яких позбавляли селянські сім'ї корів, коней, свиней. Так, у с. Лісники голови колгоспу та сільської ради вночі, озброєні наганями, почали забирати корів: вони „збудоражили село, жінки без одягу вибігали на подвір'я, [а ті] підняли стрілянину й побили одну жінку, яка чинила опір”. Голова сільської ради П. Борщагівки, довідавшись про те, що селяни ховали корів у хаті, „сокирою поламав двері й забрав корову”.

Перелічені факти і вчинки, скоєні запопадливими мародерами із владними повноваженнями, вважалися тоді „порушенням революційної законності”, хоча вони свідчили про місцеві особливості застосування

„революційної законності”. 4 червня 1932 р. на засіданні президії київської міськради було розглянуто питання „Про суд у справі катування колгоспників по с. Кулажинці”, а також дано доручення Петрушанській сільраді з'ясувати „факт масового виїзду — 38 селян з хутора Дмитрівського”²³, зумовленого „руйнацією хат” та позбавленням корів.

Методи і форми хлібозаготівель з врожаю 1931 р., застосовані уповноваженими та сільськими радами впродовж першої половини 1932 р., а також їхні наслідки, докладно виклали голова Раднаркому УСРР В. Чубар та голова ВУЦВКу Г. Петровський, які направили 10 червня 1932 р. два листи Молотову й Сталіну. Зокрема, В. Чубар, котрий особисто відвідав села 13 районів Київської області, констатував факт охоплення голодом „мінімум 100 районів”²⁴. Він назвав основні причини, які призвели до Голодомору: неврожай бобових та ярих культур і покриття їхнього недобору заготівлею продовольчих культур, „непосильність плану хлібозаготівель”, „система вилучення в одноосібників хліба повністю, включаючи і насіннєві фонди, і майже повне вилучення всього наявного в колгоспах”, виконання ними кількох хлібозаготівель поспіль. „Траплялися випадки, — наголошував Чубар, — коли хліб, виданий колгоспникам авансом на трудовні, вилучався бригадами по хлібозаготівлях. Таким чином, більшість колгоспів у цих районах залишалась без хліба, без концкормів для робочої худоби, без фондів для непрацевдатних, для вчителів і т. ін.”²⁵ Ситуація в українському селі набула тоді ознак гуманітарної катастрофи: масово помирали люди, худоба гинула в хлівах та на полях, колгоспники залишали села і кинулися за порятунком до міст, а селян охопила „психологія голоду”. Колгоспам і селянам бракувало насіння, тягла, позаяк у селах загинуло від 50 до 80% коней, а серед живих виявилися непридатними для виконання сільгоспробіт 90—100%. „При боротьбі за хліб, — інформував Чубар, — зловживали правом продажу майна злісних нездальників хліба (закон 1929 р.). Врожай одноосібників збирали та обмолочували на так званих „червоних токах”, з яких усе намолочене зерно здавали до заготівель, а згодом ще й доводили тверде завдання „до двору” і, позаяк це завдання не виконувалося, продавали все майно, навіть будівлі, домашній реманент, взуття, одяг та ін. В деяких селах продано 20% і більше господарств”²⁶.

Голова ВУЦВКу Г. Петровський також звернув увагу на катастрофічну ситуацію в українських селах, на відсутність насіння, на сівбу за зменшеними нормами. Він, передаючи настрої та скарги селян, адресував їх запитання Сталінові: „навіщо створили

¹⁹ ДАК. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 341. — Арк. 87.

²⁰ Там само. — Арк. 88.

²¹ Там само.

²² Там само. — Арк. 87, 88.

²³ Там само. — Спр. 321. — Арк. 232.

²⁴ Командири великого голоду: Поїздки В. Молотова і Л. Кагановича в Україну та на Північний Кавказ. 1932—1933 рр. — К., 2001. — С. 206.

²⁵ Там само. — С. 207, 208.

²⁶ Там само. — С. 210.

штучний голод, адже у нас був врожай; навіть на сіння забирали — цього не було навіть за старого режиму; чому українцям треба за скрутних умов їхати за хлібом до нехлібних районів, а не привозять хліба сюди”²⁷. Він просив припинити хлібозаготівлі, розпочати торгівлю хлібом, а також надати „допомогу українському селу” — до 2 млн пудів.

Селам Київської приміської смуги, які відчули на собі руйнівну силу хлібозаготівельних кампаній, також бракувало насіння для здійснення якісної сівби, згідно з агрономічними нормами. Питання хлібозаготівель та формування насінневих фондів колгоспів і селянських господарств були основними на засіданнях президії міськради. Спроба активізувати їх створення шляхом господарсько-політичних кампаній (соцзмагання, ударництво, буксирні бригади) виявилася малоефективною, бо в колгоспах та в одноосібних селянських господарствах масово вилучили зернові культури. Дивною виглядала умова про соцзмагання між сільськими радами М.Борщагівки та С.Борщагівки, які зобов'язувалися закінчити формування посівного фонду зернових культур до 15 лютого²⁸. 27 січня 1932 р. земвідділ міськради визнав „незадовільними” темпи підготовки колгоспів та селянських господарств приміської смуги до сівби, а також було запропоновано провести „перепис худоби”, тобто з'ясувати її кількісний склад та фізичний стан²⁹. Бригади міської КК РСІ, обстежавши села, підкреслювали „загрозовий стан по всій приміській смузі з мобілізацією насінневих фондів”³⁰. 27 лютого 1932 р. міськрада затвердила насінневий фонд для колгоспів у розмірі 3200 т, накреслила заходи щодо перерозподілу насіння між колгоспами, ліквідувала земельні громади й передала їхні справи сільрадам³¹.

Земельний відділ міськради, з'ясувавши стан підготовки до весняної посівної кампанії, визнав його незадовільним. На 27 березня 1932 р. вдалося заготовити 20869 ц зернових для виконання сівби, що становило 68% від потреби, з них ячменю — 87%, вівса — 34,4%, гречки — 14,4%, проса — 43,1%, вики — 40%, гороху — 22,3%, люпину — 28,4%, льону — 50%, конопель — 26%, люцерни та конюшини — 56%, картоплі — 70%, городніх культур — 76% норми³². Радгоспи забезпечили себе насінням зернових культур на 30% норми, по картоплі 43%, а городніх культурах — на 81—83%. В одноосібному селянському секторі рівень

забезпечення насінням становив 31%, льону та конопель — 109%. Очищено посівного матеріалу було 13479 ц, що становило 17,3% до плану. Особливо загрозлива ситуація з насінням виникла по селах Біличі, Жуляни, С. Борщагівка, П. Борщагівка, Пирогово, Лісники, Горбовичі, Требухів, Бортничі, Бервиця, Гоголів, Жердова, Калита, Літки, Опанасів, Русанів, Рожни, Світільне та 6-ти радгоспах. Зазначалося також, що стан тягової сили в колгоспах незадовільний, а „по окремих колгоспах — катастрофічний (Біличі, Жуляни, Княжичі, Лука, П. Борщагівка, М. Борщагівка, С. Борщагівка”, де було 22% абсолютно виснажених і 14% напіввиснажених коней³³. На колгоспні поля Київської приміської смуги було вивезено 48269 т гною — 59,8% плану, на радгоспні 10912 т — 27,2%, одноосібних господарств 17144 т — 51%³⁴.

Деякі колгоспи перевиконали план заготівель насіння зернових культур, що викликає запитання щодо виконання ними інших зобов'язань та розподілу хліба на трудодні. „Передовиками” виявилися села М.Борщагівка (108%), Ходосіївка (167%), Юрівка (113%), В.Поштова (107%), Будаївка (178%), Бобриця (107%), Петрушки та Лука (101%), Троєщина (122%), Погреби (311%), Бровари (105,2%), Валки (105,4%), Мощун (113,1%), Гостомель (122,4%), а решта колгоспів та селянських господарств 49 сіл виявилися незабезпеченими насінням зернових культур. 28 березня 1932 р., коли настав час польових робіт, господарства сіл: Біличі — спромоглися виконати 8% плану, П.Борщагівка — 25%, С.Борщагівка — 11,6%, Жуляни — 36%, Пирогово — 40,6%, Горбовичі — 36,2%, Бортничі — 35,3%, В.Слобідки — 49,2%, Вигурівщини — 18,4%, Зазим'я — 40%, Пухівка 27,8%, Требухів 23,9%, Гоголів 5,2%, Жердова — 45,5%, Калита — 39%, Літки — 37,4%, Плоське — 7,1%, Рожни — 36%³⁵. В інших селах рівень забезпечення насінням приміської смуги становив від 50 до 97%. Вдалося заготовити 20865 ц насіння, тобто 68% норми, а одноосібники здали 7713 ц 30,5% до плану³⁶.

Відсутність належної кількості зернових, „кво-лість” та виснаження коней і самих селян позначилися на темпах сівби ранніх культур. 27 квітня 1932 р. по всіх секторах приміської смуги було засіяно 6786 га, тобто 8,1% до загальної посівної площі, з них радгоспами — 1374 га (7,1%), колгоспами — 4225 га (12,5%), одноосібними господар-

²⁷ Командири великого голоду: Поїздки В. Молотова і Л. Кагановича в Україну та на Північний Кавказ. 1932—1933 рр. — К., 2001. — С. 211.

²⁸ Там само.

²⁹ Там само. — Спр. 3877. — Арк. 6.

³⁰ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 292. — Арк. 18.

³¹ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3887. — Арк. 7.

³² Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4147. — Арк. 13.

³³ Там само. — Арк. 14.

³⁴ Там само. — Арк. 16.

³⁵ Там само. — Арк. 18, 19.

³⁶ Там само. — Арк. 17.

³⁷ Там само. — Арк. 14.

ствами — 1986 га (3,8%)³⁷. З усієї посівної площі на ранні зернові (овес, ячмінь) припадало 3959 га, що становило 27,1% плану: радгоспи посіяли 569 га (29%), колгоспи 2887 га (43,5%), одноосібники 403 га (7,1%) обсягу планових завдань.

Другий хліб, яким для українського полісся була картопля, вдалося посадити на площі 960 га, досягнувши 5,3% плану, з них у радгоспах — 97 га (2,5%), в колгоспах — 339 га (5,1%), в одноосібному секторі — 523 га (9%)³⁸. На час посівної було організовано громадське харчування колгоспників у 81 колгоспі, але для повноцінного харчування не вистачало 150 т харчових фондів. В одноосібному секторі Гостомеля, Погребів, П.Борщагівки селяни відмовилися сіяти, не маючи насіння та втративши надію на використання врожаю.

Незадовільний стан посівної кампанії означав її зрив, тобто вона не відбулася, відтак виникла загроза катастрофічного недобору зернових. 30 травня 1932 р. міськрада взяла під персональний контроль проведення сівби в с. Гоголів, виділивши 20 ц гречки для колгоспів та 80 ц для одноосібного сектору, а також в с. Красилівка, адресувавши колгоспові 30 ц гречки для завершення посівної кампанії³⁹.

Хлібозаготівлі з врожаю 1932 р. відбувалися за принципом розверстки. 12 липня 1932 р. М. Василенко очолив обласний організаційний комітет з хлібозаготівель та оголосив державний план в обсязі 31,1 млн пудів з надбавкою 4% резервних фондів⁴⁰. Його мали „розверстати по районах на протязі 48 годин”. Перший обласний з’їзд рад Київщини, котрий відбувся 24 липня 1932 р., констатує „невиконання планів весняного засіву по області”, вимагав „цілковитого” виконання загального плану хлібозаготівель⁴¹. 8 серпня 1932 р. президія Київського облвиконкому затвердила річний план по культурах в обсязі 5,2 млн ц, з них жита — 1,8 млн, пшениці — 1,1 млн, фуражних — 1,1 млн, круп’яних — 0,8 млн, бобових — 0,3 млн ц, а також дала доручення райвиконкомам та міськрадам „негайно спустити план по культурах до села та колгоспу”⁴². Таким був адміністративно-командний принцип розподілу хлібозаготівель.

Перша п’ятиденка хлібозаготівель дала 412 т зернових, що становило 6,5% серпневого плану, а з 11400 т намолоченого хліба в колгоспах в рахунок державного фонду було здано 408 т⁴³. Одноосібний сектор хлібозаготівель навіть не розпочинав, а констатація „споживацьких намірів” селян свідчила про їх самопорятунок. Облвиконком, встановивши

план заготівель хліба на серпень в розмірі 166020 т, вимагав від міськрад та сільрад негайного виконання, а від прокуратури „організувати в районах показові суди”.

Київська міська рада, виконуючи планові завдання, заслухала 17 серпня 1932 р. звіт про хід хлібозаготівель. Виявилось, що станом на 16 серпня 1932 р. колгоспи здали на елеватор 700 ц, одноосібний сектор — 29 ц, твердоздавці — 16 ц, а разом 10% плану⁴⁴. Дуже „мляво” відбувалися хлібозаготівлі в селянському одноосібному секторі, а сільради в Жулянах, С.Борщагівці, Троєщині „не довели ще планів по хлібозаготівлі до двору”, тому головам „цих сільських рад та уповноваженим МР за таке недбайливе ставлення зробити зауваження й запропонувати останнім протягом 24-х годин довести план до двору та розгорнути організаційно-масову роботу по хлібозаготівлі”⁴⁵. Доведення плану до двору означало оголошення смертного вироку для селянської родини, господарству якого загрожувала руйнація. Селянам заборонили продавати та купувати зерно, здійснювати його помол на млинах. Для розгляду скарг від селян та „твердоздатчиків” міськрада створила спеціальну трійку, а на „зсипних пунктах” відкрила магазини для стимулювання вивезення хліба, забезпечуючи „передовиків” промисловими товарами. Станом на 17 серпня було скошено зернових на площі 10392 га, що становило 90%, а складено до скирд 46%⁴⁶. Хліб лежав просто неба. В селах Семиполки, Троєщина, Романівка, М.Рубежівка, Жердова, Яблунька, Калита бракувало молотарок, тому зерно осипалося, а виснажені голодом селяни не мали сил для якісного і вчасного обмолоту. На станції Київ-Петрівка було єдине приміщення на 85 вагонів, але, враховуючи високу вологість зерна (20%), яке вивозили із сіл, сховище могло прийняти лише 40 вагонів⁴⁷.

Викачка хліба відбувалася за елеваторним принципом, тобто зерно забирали від молотарки і везли до зерноприймальних пунктів. Київська облконтора „Союзнафта” мала забезпечити паливом автотранспортні організації для безперебійного вивезення хліба, особливо з „глибинних пунктів”. Функціонувала мережа „заготпунктів та кущів”, до яких були приписані села, з господарств яких вивозили хліб. До заготпункту Бровари були прикріплені села Княжичі, Требухів, Бровари, Красилівка, Гоголів, В.Димерка; Станція Боярка приймала „червоні хлібні валки” від селян та колгоспів Бобриці, Будаївки, Тарасівки, Юровка, В.Поштової; с. Мишоловка зосе-

³⁸ Там само. — Арк. 14.

³⁹ Там само. — Спр. 4148. — Арк. 24—27.

⁴⁰ Там само. — Спр. 4467. — Арк. 5.

⁴¹ Там само. — Спр. 4455. — Арк. 1, 4.

⁴² Там само. — Спр. 4467. — Арк. 4.

⁴³ Там само.

⁴⁴ Там само. — Спр. 3943. — Арк. 1.

⁴⁵ Там само.

⁴⁶ Там само. — Арк. 3.

⁴⁷ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 295. — Арк. 26.

реджувало зерно від В.Литовської, Пирогово, Лісників, Ходосіївки; до Пуховки звозили хліб з Рожівки, Погребів, Зазим'я; до Валок — із Н.Петрівців, Вишгороду; до Пущі-Водиці — з Горенки, Мощун, Мостища; до Галицької бази — з Білич, П.Борщагівки, М.Борщагівки, С.Борщагівки; до Бобріка — із Калити, Жердова, Бервиці, Семиполок, Опанасіва, Заворич, Мокреця, Рудні, Богданівки, Світільного, Плоського, Кулажинців; до Жулян — із Крюківщини, Гатного; до Ворзеля — із М.Рубежівки; до Літок — із Рожнів; до хутора Мила — із Шпитьок, Петрушок, Луки, Горенич, Горбовичів, Білогородки; до Бучі — із Гостомеля, Ірпеня, Яблуньки, Романівки; до станції Дарниця — із Бортничів, Осокорків, Позняків; до В.Слобідки тягнулися хлібні обози із Вигурівщини, Троєщини, на базу Сталінського району м. Києва відвантажували хліб селяни сіл Совок та Хотова⁴⁸. Хлібозаготівельна павутина виснажувала села, залишала селян без хліба.

Наприкінці серпня 1932., а точніше 26 серпня, відбулася нарада голів сільрад, колгоспів та секретарів партосередків приміської смуги, яка констатувала „ганебний стан виконання усіх кампаній, особливо хлібозаготівлі”, позаяк господарства приміської смуги виконали 10,2% річного та 32,4% міського плану⁴⁹. Деякі колгоспи (с. Будаївка, Пирогово, Біличі, Бобріка) достроково виконали річні завдання, а села Заворичі, Ходосіївка, В.Поштова, Жердова вели „вперту боротьбу за виконання хлібозаготівлі”. Партнарада пропонувала застосовувати „примусове та безспірне стягнення хлібозаготовлі до злісних нездатчиків”, покликаючись на закон від 3 липня 1929 р. Їх використання позначилося на темпах заготівель у с. Заворичі. Станом на 5 листопада 1932 р. колгосп перевиконав план, одноосібний сектор виконав 75,4%, твердоздавці — 54,1% планових завдань⁵⁰. Село Пухівка також виконало план: колгоспи — 100%, одноосібники — 102%⁵¹, але за відсотками та цифрами стояли зламані долі селян.

28 жовтня 1932 р. з'явилися перші зведені статистичні відомості про виконання хлібозаготівельних завдань колгоспами, одноосібниками, твердоздавцями приміської смуги. Колгоспи виконали 92,5%, одноосібники 52,6%, твердоздавці 42,4% річного плану⁵². Западалим виконанням державних повинностей вирізнялися колгоспи, а селянські господарства, враховуючи їх обмежені можливості, відставали. Перевиконали план до двору

селяни Білич, Валків, Горбовичів, Гореничів, Гостомеля, Жулян, Княжичів, Кулажинців, Пирогово, Погребів, Троєщини, Хотова, Шпитьків, твердоздавці не виконали хлібозаготівельної повинності. Села Київської приміської смуги заготовили 13874 ц хліба із 20697 ц за планом, тобто 67%⁵³. Річний план мірчука на 20 жовтня виконали на 14%, відвантаживши 2140 ц⁵⁴. Область та Київська приміська смуга не вивершили річного плану заготівель хліба, тому обливконком рекомендував застосувати репресії, щоб „забезпечити їх максимальну ефективність для виконання кожним контрактантом та твердоздавцем зобов'язань по хлібоздачі”⁵⁵.

В архівах міста Києва збереглася стенограма засідання міськради від 11 серпня 1932 р., яка розглядала питання про хлібозаготівлі. Вона засвідчує події, які відбувалися в селах приміської смуги: експертне оподаткування селянських дворів, конфіскація майна, житлових та господарських будівель, відсутність належного розподілу хліба на трудодні, невиконання хлібозаготівель, доведення плану до двору. „Основне по хлібозаготівлі, — наголошував на нараді голова міськради Биструков, — це те, що треба від нашого колгоспника, бідняка зібрати хліб на протязі 5-ти день. Треба дати термін, щоб молотив якнайшвидше, щоб на протязі 5-ти день взяти. У нас сил хватить. Закон від 3-го липня існує. Ви його знаєте, але вживати треба тільки з нашої санкції. Не треба гнатися за кількістю репресій. Велике мистецтво полягає в тому, щоб знати, кого як ударити, бо коли з усіх гармат спочатку кампанії випустите всі репресії, на кінець не залишиться, тут потрібна послідовність. Треба репресії вживати так, щоб був ефект”⁵⁶.

Він запропонував сільським головам та секретарям партосередків тактику застосування репресій: „Коли куркульське господарство, то потрібні найсуворіші репресії, — зовсім конфіскувати майно, а коли одноосібник, не конфіскувати, а вилучити реманент, насіння, майно, передати до колгоспу за певну платню”⁵⁷. Оригінальними виявилися настанови Биструкова щодо послідовності виконання хлібозаготівель. „Треба мати таке співвідношення темпів по колгоспному й одноосібному секторах, — повчав голова міськради, — щоб в одноосібника брати в першу чергу, бо у колгоспника, в соціалістичному секторі можна й пізніше взяти. Зараз не треба так хлібозаготівлю вести, як раніше, — брати там, де легше, а легше взяти у колгоспі. У першу

⁴⁸ Там само. — Спр. 343. — Арк. 104, 105.

⁴⁹ Там само. — Спр. 355. — Арк. 88, 89.

⁵⁰ Там само. — Спр. 298. — Арк. 36.

⁵¹ Там само. — Арк. 22.

⁵² Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4145. — Арк. 11.

⁵³ Там само.

⁵⁴ Там само. — Спр. 3901. — Арк. 25.

⁵⁵ Там само. — Спр. 4467. — Арк. 26.

⁵⁶ Там само. — Спр. 3881. — Арк. 119.

⁵⁷ Там само.

чергу треба брати там, де зручніше. Одноосібник мусить виконати завдання, як і колгоспник. Тільки треба раніш брати в одноосібника, а не чекати, поки він продасть і хліба не буде”⁵⁸. 9 жовтня 1932 р. міськрада постановила: „Репресивних заходів треба вживати до куркулів, що не виконують твердих завдань”⁵⁹. По селах приміської смуги було розглянуто 14 справ у 14 селах та притягнуто до суду твердоздавців⁶⁰.

29 вересня 1932 р. відділ постачання міськради розглянув скаргу мешканця с. Валки С.К.Кириєнка про „неправильне доведення твердого завдання”, але не повернув йому конфіскованого майна⁶¹. Подібна ситуація склалася в селах Красилівка, Юрівка, Валки, де за невиконання твердих завдань селян позбавили корів. Так, мешканець с. Літки В.К. Юрченко скаржився 8 вересня 1932 р. на те, що „за існуючими безперечними положеннями тверде завдання по планах заготівель до бідняцько-середняцьких господарств ні в якому разі не можна доводити”⁶². Йому призначили план до двору — 6 пудів хліба, але він не сів зернових культур, однак сільрада винесла штраф 30 пудів. Такою була технологія фізичного нищення українських селян, творення голодомору.

Заготівлі картоплі відбувалися за принципом розверстки, випробуванім під час хлібозаготівель, але апогей припадав на осінь, позаяк копати картоплю розпочинали у вересні. Якщо у 1931/32 р. площа посадки картоплі становила 14924 га, а заготовки — 13378 т, тобто 4 ц на один двір, то наступного 1932/33 р. під картоплю відвели 12707 га, заготовили 10400 ц, пересічно 3,1 ц на двір⁶³. Середньостатистичні дані не віддзеркалювали реального навантаження картоплезаготівель для кожного колгоспу, колгоспника, одноосібника. У фондах Держархіву м. Києва є зведені таблиці централізованих і децентралізованих заготівель картоплі врожаю 1932 р. по 70-ти сільрадах Київської приміської смуги. Одне село, враховуючи площу під цією важливою культурою, яка була для селянської родини другим хлібом, мало 98 ц (с. Біличі), що становило 17 % валового збору та 700 кг з одного га, а в с. Бервиці — 68 ц, 22,4% валового збору або 1360 кг з га⁶⁴.

Від обсягу ріллі, яка була під картоплею, від її врожайності та збору залежали норми здавання. Вони мали істотне значення для колгоспників та селян, позаяк від співвідношення обсягу заготівель та конкретного врожаю вибудовувалася селянська стратегія утримання худоби, використання насінневих і стра-

хових фондів, якщо вони були, а також харчування сімей. Наприклад, план виконання „картопляної повинності” для селян Білич на двір становив 20 кг, а для Білогородки 438 кг, хоча вони мали різну вражайність. Заготівлі картоплі для колгоспів сягали від 2 до 33% валового збору, для колгоспників від 5 до 18%, для одноосібників від 4 до 26%⁶⁵. Необхідно зважити на значний відсоток втрат цієї культури під час її зберігання, а також норми посадки, наявність їдців у кожній селянській родині. Найбільш високими виявилися заготівлі картоплі серед колгоспників та одноосібників сіл Білогородки, В.Димерки, Гатного, Гоголіва, Гостомеля, але основний тягар припадав на одноосібний сектор. Наприклад, у селах Горбовичі, Горенка, Гореничі, Жердова, Калита план для одноосібників перевищував зобов’язання колгоспників. Для колгоспників Калити він становив 380 ц, а для селян-одноосібників того ж села — 5132 ц, в с. Княжичі — 305 ц для колгоспників, 1054 ц — для одноосібників, в Заворичах — 147 ц для колгоспників, 3368 ц — для самодіяльних господарств, у Броварах — 630 ц для одних, 990 ц — для інших, в Богданівці — 227 ц для колгоспників та 1038 ц — для неколгоспників⁶⁶. Загалом 70 сільських рад приміської смуги мали здати 48232 ц картоплі, що становило 27% від її валового збору⁶⁷.

Станом на 28 жовтня 1932 р. план заготівлі картоплі виконали та перевиконали колгоспи сіл — Біличі, Білогородка, Борвиця, Бобрик, Бровари, Будаївка, Валки, Вишгород, Горбовичі, Горенка, Гореничі, Гостомель, Жуляни, Заворичі, Зазим’є, Княжичі, Лісники, Літки, М.Борщагівка, Мокрець, Мостище, Мощун, Опанасів, Петрушки, Пирогово, Погреби, Рожни, Семиполки, С.Борщагівка, Тарасівка, Требухів, Яблунька, тобто 32 із 70 сіл приміської смуги, які подали звітність. В одноосібному секторі план виконали господарства 13 сіл, що зайвий раз доводить руйнівний характер доведення плану до двору.

Сезонна споживча норма картоплі для Києва протягом 10 місяців становила 66000 т, з них 8,5 тис. т було заготовлено централізовано, а 55 тис. т передбачалося забезпечити децентралізованою торгівлею. На 26 жовтня 1932 р. усі сектори заготовили по лінії централізованих заготівель близько 10 тис. т, що становило 46,5% плану, а децентралізовані надходження картоплі становили 13 тис. т⁶⁸, відтак приміська смуга давала лише третину потреб м. Києва. У зв’язку з цим міськрада визнала „прорив у справі заготівлі картоплі”, тому що сільради „припустили га-

⁵⁸ Там само. — Арк. 120.

⁵⁹ Там само. — Спр. 3946. — Арк. 17—18.

⁶⁰ Там само.

⁶¹ Там само. — Спр. 3881. — Арк. 147.

⁶² Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 355. — Арк. 146.

⁶³ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4145. — Арк. 6.

⁶⁴ Там само. — Арк. 13.

⁶⁵ Там само. — Арк. 14.

⁶⁶ Там само. — Арк. 7.

⁶⁷ Там само. — Арк. 9.

⁶⁸ Там само. — Арк. 7.

небне ігнорування відповідних директив щодо заготівлі картоплі, яка належить з твердоздатчиків⁶⁹. Перевиконання колгоспами заготівельних планів та колгоспниками й одноосібниками свідчило про факт „ефективного” застосування адміністративно-репресивних заходів. Керівництво міськради, ігноруючи економічні можливості аграрного сектору, вимагало терміново виявити наявну картоплю, а сільським радам запропонувало „протягом двох–трьох днів, застосувавши репресивних заходів, вилучити картоплю у твердоздатчиків, вживаючи в окремих випадках до злісних нездатчиків-контрактантів — безспірне стягнення”⁷⁰. Члени президії міськради виїхали до сіл для організації вилучення картоплі.

Селянин-власник прагнув продати картоплю, щоб розрахуватися з боргами, а його примушували здавати безкоштовно або в обмін на обіцяне забезпечення промтоварами. Перевірка сіл В.Димерка, Богданівка, яку здійснила КК РСІ, показала, що колгоспи централізованим способом здали у 8 разів менше порівняно із децентралізованою реалізацією, тобто продажем, контрактанти — у 6 разів менше, а твердоздавці — у 1,5 раза⁷¹. В с. В.Димерка було „виявлено” 304 твердоздавці, з них 19 засудили до ув'язнення, 3 знаходилися в слідчому ізоляторі, 8 заборонено користуватись землею, троє господарств виселено за межі України, продано майно з торгів — 10 господарств⁷².

Коні не винні, але вони масово гинули від недоїдання та виснажливої експлуатації на колгоспних полях. Корови, телиці та інша худоба відвантажувалася на м'ясопереробні комбінати, щоб забезпечувати продукцією новобудови п'ятирічки, армію, ДПУ, партноменклатуру. Усуспільнюючи худобу, колгоспи не видавали довідок селянам, не оцінювали вартості коня, корови, вола, а штрафуючи колгоспників за невихід на роботу, позбавляли їх корів та іншої худоби, хоча мали записати суму штрафу до розрахункової книги за трудовими днями. Наприклад, колгоспникові А.І.Бабочу із с. Княжичі за невихід на роботу нарахували штраф, забравши у березні 1932 р. телицю⁷³. На хуторі Чабани та в с. Гатному конфіскацією корів займалися бригади місцевих активістів.

Весною 1932 р., коли колгоспам та селянам-одноосібникам бракувало хліба, фуражу, насіння зернових культур, масово гинули коні, а залишені ставали виснаженими і непридатними для польових робіт, що також спричинило недосів, відтак поглибило со-

ціальну катастрофу в українському селі. Станом на 15 березня 1932 р. 32 радгоспи приміської смуги мали 2058 коней, з них придатних для роботи 1439, 519 виснажених⁷⁴, а по деяких радгоспах виснажені коні становили половину поголів'я в господарствах. Загрозливим виявився фізичний стан коней в колгоспах сіл: Жуляни — із 59 коней знесилилих 35, напівзнесилених — 24; Будаївка — із 69 непридатних до роботи 50; Біличі 45 — на 35; Княжичі 234, а робочих — 104; Мостище 31, придатних — жодного коня; Лука — 82, придатних — жодного; Бобриця — 70, робочих — 17; Горбовичі 56, робочих — 10; Гостомель 139, придатних — 30; Н.Петрівці 95, робочих — 30; Шпитьки 138, робочих — 17; Бортничі 138, більш-менш придатних для сільськогосподарської роботи — 68 коней⁷⁵. Серед 1977 колгоспних коней 18-ти сіл „знесилених” було 932, „напівзнесилилих” — 526, тому стався недосів і низький врожай сільгоспкультур, неякісно і невчасно посіяних та оброблених. Коней безжалісно використовували не лише під час осінньої оранки, а й для забезпечення „червоних валок”, тобто безперервного вивезення зернових та фуражних культур із сіл до зсипних пунктів.

Значна кількість худоби загинула в роки примусової колективізації та потрапила до м'ясозаготівельних пунктів, тобто селяни втратили продукти харчування. В період Голодомору, тобто влітку 1932 р., Київська область отримала державне завдання по м'ясозаготівлях — 16548 т до „неухильного виконання”⁷⁶. Заступник голови облвиконкому В. Богуцький зобов'язав райвиконкоми довести до 5 серпня сільським радам, колгоспам та окремим одноосібним господарствам конкретні завдання. Заготівля мала відбуватися за контрактами, але ніхто не дотримувався умовностей. Так, у мешканця с. В. Димерка М.П. Щербака сільрада „замість контрактованого кабана” забрала корову. Подібні факти траплялись у селах Будаївка, Требухів, коли сільради самочинно забирали селянських корів для виконання м'ясозаготівлі. В колгоспі ім. Ворошилова с. Бобрік селянинові В.К. Юрченкові довели тверде завдання — 60 кг, але він не мав ніякої худоби⁷⁷. Інколи гроші сплачували за корову, але забирали її без дозволу власника.

На 1 серпня 1932 р. усуспільнений сектор заготовив 143 ц або 15,7%, колгоспники — 170 ц або 18,7%, одноосібний — 597 ц, що становило 66% планового завдання по селах Київської приміської смуги⁷⁸.

⁶⁹ Там само.

⁷⁰ Там само. — Арк. 7.

⁷¹ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 298. — Арк. 43.

⁷² Там само. — Арк. 44.

⁷³ Там само. — Спр. 341. — Арк. 48.

⁷⁴ Там само. — Ф.р.-1 — Оп. 1. — Спр. 4147. — Арк. 24.

⁷⁵ Там само. — Арк. 21—23.

⁷⁶ Там само. — Спр. 4474. — Арк. 6.

⁷⁷ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 355. — Арк. 146.

⁷⁸ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3945. — Арк. 21.

Основний тягар припадав на селян-власників, які впродовж третього кварталу мали здати 332 ц, четвертого — 433 ц, а задруге півріччя — 910 ц⁷⁹. Темпи й обсяги заготівель не влаштовували партійне керівництво. На 1 вересня 1932 р. область виконала 18,3% плану м'ясозаготівель⁸⁰. З 1-го жовтня 1932 р., виконуючи постанову РНК УСРР від 11 жовтня 1932 „Про застосування нових методів м'ясозаготівлі”, почав діяти 15-ти місячний план заготівель м'яса в обсязі 11034 ц, тобто від 1 жовтня 1932 до 1 січня 1934 р. Усупільнений сектор мав заготовити 4485 ц м'яса, одноосібники — 6169 ц, а на один селянський двір припадало 44 кг, колгоспника — 28 кг⁸¹. Київська міськрада постановою від 31 жовтня 1932 р. зобов'язала сільські ради завершити до 5 листопада доведення плану м'ясозаготівель до кожного двору, а 10 листопада повідомити міськпостач про розверстання плану. „Відмітити, — підкреслювалося у постанові президії міськради від 31 жовтня, — що завдання по м'ясозаготівлі, як для колгоспників, так і індивідуальних господарств, має силу податку і від м'ясозаготівель ніхто не звільняється, крім робітників та службовців, що проживають на селі та звільнені від сільгосп. податку”⁸². 11 грудня 1932 р. облвиконком збільшив норми здавання м'яса, але диференціював їх по районах. Для сіл Київської приміської смуги вони становили: в одноосібному секторі — 60 кг на двір, для колгоспників без ферм 30 кг, з фермами — 20 кг⁸³.

Оподатковано м'ясоподатком 12302 селянських господарства, 315 — „куркульських”, колгоспників — 14174, разом 26791 двір⁸⁴. Неспроможних виконувати м'ясоподаток виявилось 573 господарства. М'ясоподаток стягували, використовуючи методи і форми подібно до хлібозаготівельних кампаній: репресії, тверді завдання, натуральний штраф. „Оскільки з матеріалів видно, — наголошувалося в ухвалі комісії з розгляду скарги мешканки с. Юрівка П.П. Донченко, — що гр. Донченко є за соціальним станом біднячка та що сільська рада забрала в неї останню корову без ніякої контрактації, застосовуючи навіть недозволені методів у справі м'ясозаготівлі та що вилучена у скаржниці корова не здана на м'ясозаготівлю, а передана в Юрівський колгосп, де вона й досі знаходиться, а тому запропонувати сільраді негайно повернути з колгоспу корову гр-ці Донченко Палажці”⁸⁵. Подібні факти відбувалися також в інших селах, але корів там не повертали.

7 січня 1933 р., тобто на Різдво Христове, відбулося засідання Київського облвиконкому, президія якого ухвалила Постанову „Про хлібозаготівлі на січень місяць 1933 року”, якою зобов'язала райвиконкоми та сільради продовжувати хлібозаготівлі, незважаючи на виконання областю річного плану хлібозаготівель. Місячне завдання становило 10000 т, з них колгоспам — 2633 т, одноосібникам 8067 т, а також повернення натурпозики 3476 т. Селян зобов'язали повернути „заборгованість” — 25633 т та „недовиконану частину піврічного плану” — 6199 т. „Категорично заборонити райвиконкомам, — підкреслювалося в постанові, — рапортувати про закінчення хлібозаготівлі до виконання планів по всіх показниках, по секторах, продовольчих культурах і насіннєвих позики”⁸⁶. План вважався виконаним, якщо його вивершили кожен колгосп та селянський двір, а не просто колгоспний чи одноосібний сектор загалом. Заборонялося перекидати колгоспам недовиконання плану хлібоздавання за рахунок селянських господарств.

Така система визиску посилювала руйнівні наслідки хлібозаготівель. 10 січня 1933 р. газета „Пролетарська правда” повідомляла, що селянські господарства Київської приміської смуги виконали план хлібозаготівель на 101,3%⁸⁷, хоча стягнення мірчука з млинів становило 38% річного обсягу⁸⁸. Продовження хлібозаготівель по секторах та конкретних господарствах, вимагаючи від них виконання індивідуальних завдань до двору, поглиблювало соціально-економічну катастрофу, позбавляло село продовольчих культур, насіння, унеможливило якісне проведення весняної сівби.

На початку березня 1933 р. колгоспи, радгоспи та селянські господарства повинні були засіяти 54700 га ярих зернових культур, з них колгоспи — 34746, одноосібники 19954 га⁸⁹. Протягом 30 днів колгоспники та одноосібники спромоглися засіяти 194 га або 0,9% планового завдання, а на 2 квітня — 900 га, що становило 4,4% планового обсягу⁹⁰. Контрольно-ревізійні комісії, які перевіряли колгоспи, звинувачували рахівників, які „зменшували норми засіву (5 пудів на га), внаслідок — рідко посходила пашня”⁹¹. Комісії з „чистки” колгоспів сіл Бровари, Будаївка, Красилівка, Семиполки, Рубежівка, Білогородка, Луки та Гоголів, яку створила Київська КК РСІ, виявила той „загрозливий стан труддисципліни” у колгоспах Юрівка, Гоголів, Шпильки та інших,

⁷⁹ Там само. — Арк. 18.

⁸⁰ Там само. — Спр. 4473. — Арк. 7.

⁸¹ Там само. — Спр. 4349. — Арк. 4, 5.

⁸² Там само.

⁸³ Там само. — Спр. 4474. — Арк. 16, 17.

⁸⁴ Там само. — Спр. 5393. — Арк. 5.

⁸⁵ Там само. — Спр. 4467. — Арк. 11.

⁸⁶ Там само.

⁸⁷ Пролетарська правда. — 1933. — 14 січ.

⁸⁸ Там само. — 8 січ.

⁸⁹ Там само. — 4 берез.

⁹⁰ Там само. — 3 квіт.

⁹¹ ДАК. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 130.

коли у них „відсоток виходу на роботу працездатних ледве перевищує 40%”⁹². Майже дві третини колгоспників шукали порятунку поза селом, а решта конали від голодної смерті. За матеріалами „чистки” було висунуто звинувачення, серед яких у шкідництві — 21%, „розкладницька робота” — 22,5%, „зв’язок з куркулем та контрреволюційним елементом” — 6%, „зрив хлібозаготівлі” — 4,5%, замах — 1,5%, використання службового становища — 10,5%, крадіжки — 16,5%, байдуже ставлення до обов’язків — 54%, бюрократизм — 25,5%⁹³. За різні порушення 28 осіб було знято з посад, а 17 — висловлено догану, 8 віддано до суду, 4 виключено з колгоспу.

Відсутність насіння, яка була наслідком форсованих хлібозаготівель з мізерного валового збору 1932 р., стала основною причиною затримки весняної сівби. 29 січня 1933 р. насінневі фонди створили 82,3% колгоспів, 65% радгоспів та 6,8% одноосібних господарств приміської смуги, а страхові — 49,5% колгоспів та 9% — селянських господарств⁹⁴. Зерно очистили від сміття — 35,7% колгоспів, 23,5% — радгоспів, 1% — одноосібників, тобто господарства приміської смуги виявилися неготовими до проведення посівної ранніх зернових культур. На початку березня 1933 р. було 33 колгоспи, тобто третина, яким бракувало „посівного матеріалу”, а насінневих фондів по колгоспах приміської смуги було засипано 16745 ц або 89,1% до потреби, по радгоспах — 6579 ц або 72,1% в одноосібному секторі — 2019 ц, що становило 15,5% норми⁹⁵. Страхових фондів у колгоспах було 2518 (56,3%), в одноосібних господарствах — 363 ц (14,1%)⁹⁶. Брак насіння в одноосібному секторі виявився закономірним наслідком застосування класового принципу хлібозаготівель, особливо так званого „твердого завдання” до кожного двору. Селянам нічим було сіяти, а це означало приречення на голодну смерть. „Абсолютно незадовільний стан підготовки до сівби по всіх показниках, — зазначалося в постанові президії міськради від 2 березня 1933 р., — по колгоспах таких сільрад: П.Борщагівка, Шпитьки, Жуляни, Ходосіївка, Лісники, Н.Петрівці, Мощун, Валки, Гоголів, Бортничі, Русанів”⁹⁷. Недооцінка підготовки до сівби в одноосібному секторі була виявлена в більшості сільрад, особливо Новопетрівської, Білогородської, Княжицької, Бортницької, Богданівської. Для поліпшення ситуації дозволявся міжкол-

госпний обмін насінням, але він не діяв для селянських господарств. 15 березня 1933 р. президія міськради ухвалила остаточний план сівби ярих культур — 54701 га, з них для колгоспів 37781 га, для одноосібників 19920 га. Зернові культури становили для колгоспів 13750 га, для селянських господарств 7800 га, разом 21550 га⁹⁸. Сільським радам було запропоновано не пізніше 22 березня довести конкретні плани „засипки” насінневих фондів до кожного двору.

Пересічні статистичні показники наявності чи відсутності насіння в господарствах приміської смуги не передають справжньої ситуації, яка існувала в селах весною 1933 р. В архівах збереглися акти обстеження колгоспів та сільських рад, складені працівниками РСІ. Зокрема, 5 березня 1933 р. бригада Ворзельської селищної ради перевірила господарський стан місцевого радгоспу. За посівним планом він мав засіяти 47 га, а виконав сівбу на 20 га, загинуло 20 коней, робочою силою господарство не забезпечене, позаяк для здійснення сільгоспробіт треба було 88, а було 23 особи⁹⁹. В акті перевірки зазначалося, що „продуктів для харчування робітників мається лише одна капуста та видається 200 грам хліба, який надсилається централізованим порядком”, тому висновок був невтішний: „Радгосп за весь час свого існування з роботою не справився і своєю безгосподарністю являє занепадницький приклад для оточуючих колгоспів, а тому знаходить необхідним довести до відома належні організації, що господарство радгоспу знаходиться в занепаді, а підготовка до весни — в загрозливому стані, бригада вважає за шкідництво нищення коня, доведення тяглової сили до цілковитого занепаду”¹⁰⁰. Господарство опинилося на межі голоду та економічної руйни.

29 березня 1933 р. Київська КК РСІ перевірила стан справ у колгоспі „Іскра” с. Горбовичі і виявила таке: „Ше й досі не закінчено остаточного підрахування наслідків господарювання колгоспу та не переведено розподілу на трудовні тої частини прибутків, що підлягає розподілу між колгоспниками”¹⁰¹. Більше півроку колгоспникам не видавали заробленого на трудовні хліба, а замість продовольчого зерна намагалися видати фуражне. Голова колгоспу Єресько, нехтуючи заборону з боку МТС та земвідділу і правління колгоспу, виділив колгоспникам на трудовні 50 ц гречки, проса, відтак президія міськради дала згоду на притягнення його

⁹² Там само. — Арк. 133.

⁹³ Там само. — Арк. 133.

⁹⁴ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5398. — Арк. 1.

⁹⁵ Там само. — Спр. 5401. — Арк. 1.

⁹⁶ Там само.

⁹⁷ Там само. — Спр. 5418. — Арк. 24.

⁹⁸ Там само. — Арк. 54.

⁹⁹ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 299. — Арк. 13.

¹⁰⁰ Там само. — Арк. 14.

¹⁰¹ Там само. — Спр. 326. — Арк. 61.

до відповідальності. В с. Калита, де одноосібний сектор становив 82% всього населення, до зерносховища було засипано 24% посівної норми, а в колгоспі „Червоний жовтень” для посіву не вистачало 13 ц гречки, 5 ц квасолі, 15,4 ц гороху, 37 ц вики, 10 ц льону, 1,1 ц конопель, 364 ц картоплі¹⁰². Колгосп „Переможець”, котрий знаходився на землях Калитянської сільради, також відчував нестачу насіння ранніх культур — понад 30 ц. Насіння не вистачало в колоспах ім. 10-ти річчя „Пролетарської правди” с. Лука, ім. Сталіна та ім. Шевченка с. Бобрин, які мали недосів жита 60%, а коні перебували у „занедбаному стані”, тобто непридатні до роботи. Колгоспові „Більшовик” з села Шпитьки 12 березня 1933 р. не вистачало 77 ц посівного матеріалу, а страхового фонду не засипали жодного грама. „Тяглова сила — мається 96 коней, — підкреслювалося в довідній записці партколегії КК РСІ, які знаходяться в загрозовому стані і ніяк не зможуть забезпечити засівну кампанію. Майже всі коні виснажені, не дивлячись на те, що по актах огляду коней зазначено, що 48 шт. працездатних. Мається 8 шт. коней зовсім непрацездатних, 24 коней є хворі курдюками. Припадає площі на кожного коня до 11 га. Коні стоять на одному сні і ніякого підсиленого корма їм не дається, через те, що його немає”¹⁰³. Фонд громадського харчування у колгоспі „Більшовик”, за винятком квашеної капусти, нічого іншого не мав.

У колгоспі „Червоний незаможник” с. П.Борщівка бракувало 60% насіння 26 лютого 1933 р., а фуражний фонд був відсутній, тому була звільнена рада колгоспу. Виїздна сесія РКК РСІ разом з райвиконкомом 17 березня 1933 р. перевірила ситуацію з підготовкою до весняної сівби с. Кулажинці та дійшла до висновку, що „в колгоспі на сьогоднішній день залишились голодні”¹⁰⁴. Подібні факти було виявлено в с. Рудня, Світільне, склад колгоспного правління яких було віддано до суду, хоча не їхня провина в тому, що господарствам бракувало посівного зерна.

На початку березня 1933 р. було засипано до насінневого фонду господарств приміської смуги 2045 ц, що становило 15,7% потреб, а до страхового фонду — 423 ц або 16,3% до плану¹⁰⁵. Розпочинати посівну без насіння, та особливо без належного страхового запасу — було справою безнадійною. Ніякі репресії та політичні заходи не могли поліпшити ситуацію, бо господарства вимагали хліба, а не ідеологічної підтримки. Станом на 9 квітня 1933 р. по селах приміської смуги було засіяно 3578 га — 5,1% плану, котрий становив 68814 га¹⁰⁶. 19 травня 1933 р. лише два колгоспи („Червона нива” с. В.Ди-

мерка та ім. 1-го травня с. Семиполки) повністю виконали план сівби ярих культур. Менше половини засіяли 13 колгоспів, а деякі — п'яту або четверту частину площ під ранніми культурами, решта — від 51 до 96%. Картоплю посадили згідно з плановою нормою 60 колгоспів, а городину — лише два колгоспи. Недосів городини становив 99,5% по окремих господарствах, а це означає, що бракувало не лише насіння, а й робочих жіночих рук, праці підлітків. Села, які спеціалізувалися на городині, фактично втратили цю галузь протягом голодомору 1932—1933 рр., але потреба Києва не зменшилася. Місто споживало майже 100 тис. т різних овочів, а їх заготівлю займалися господарства 4-х сіл — Семиполок, Гатного, Шпитьок, Петрушків, а також два відомчі радгоспи.

Жнива 1933 р. в Київській області, яких не дочекалися сотні тисяч хліборобів, завершилися на 14 днів раніше від попереднього року: було скошено 23760 га озимих та 9183 га ярих колоскових. 19 серпня 1933 р. відбувся другий з'їзд колгоспників-ударників Київської приміської смуги, делегати якого прийняли постанову, у якій зазначалося, що „під проводом обкому КП(б)У й безпосереднім керівництвом тов. Демченка, розтрошівши куркульсько-петлюрівський саботаж, зелені настрої не тільки глитайні та її поплічників, а й деяких сільських керівників і трудящих одноосібників, розгорнувши соцзмагання та ударництво на всіх ділянках сільськогосподарського виробництва, досягла чималих успіхів у справі весняного сіву, підвищення врожайності, збиральної кампанії та хлібоздачі, цілковито вивершила річний план хлібоздавання 13 серпня 1933 року і цим самим зробила значний крок до здійснення гасла партії зробити всі колгоспи більшовицькими, а колгоспників — заможними”¹⁰⁷. Відсутність насіння в колгоспах Київської приміської смуги вважалося „успіхом”. Заява про виконання річного плану хлібозаготівель не відповідала дійсності, а була пропагандистським заходом. Станом на 17 серпня колгоспи області виконали 28%, радгоспи — 7,4%, одноосібний сектор — 26% річного обсягу хлібозаготівель¹⁰⁸. Лише у грудні 1933 р. колгоспи Київщини виконали 98,2%, радгоспи — 92%, твердоздавці — 48% планових завдань по хлібозаготівлях¹⁰⁹.

Селянське та колгоспне зерно, яке насильно вилучали уповноважені й активісти сільських рад, з поля вивозили на пункти „Заготзерно”: Київ-Петрівка — 4800 т, Київ-Товарний — 6800 т, Міськбойня — 6500 т, Київ-Елеватор — 19000 т, Київ II (Кліпаровські склади) — 19100 т, Київ-Гавань — 4800 т, Куренівка — 5800 т¹¹⁰. Отже, на початку вересня

¹⁰² Там само. — Спр. 463. — Арк. 25.

¹⁰³ Там само. — Арк. 27.

¹⁰⁴ Там само. — Арк. 7.

¹⁰⁵ Там само. — Ф.р. — Оп. 1. — Спр. 5156. — Арк. 4.

¹⁰⁶ Там само. — Спр. 5407. — Арк. 43.

¹⁰⁷ Там само. — Спр. 5417. — Арк. 1.

¹⁰⁸ Вісті ВЦЦВК. — 1933. — 17 серпня.

¹⁰⁹ Вісті ВЦЦВКУ. — 1933. — 18 грудня.

1933 р. там зосереджувалося 88300 т селянського хліба, котрий гинув у непристосованих „склепах”. 28 вересня 1933 р. контрольна комісія КП(б)У перевірила умови зберігання зерна в зерносховищах Києва. „Зерносховища на ст. Київ-Петрівка, — повідомляла зазначена комісія, — де частина зерна знаходиться під відкритим небом, брезентом не покривається, зерно промокає та проростає, а зерно, яке лежить в склепі, не перелопачується”¹¹¹. На всіх зерносховищах (Київ-Гавань, Київ-II, Набережно-Хрещатицька-Гавань, Куренівський склеп), як підкреслювалося у звіті комісії, „зерно горить” і перебуває „під відкритим небом”. Вивезли, відзвітувалися, залишивши селян без хліба, а внаслідок — „зерно горить”, тобто втрачає властиві якості.

Комбіновані заготівлі сільськогосподарської продукції за принципом розверстки виснажували сільське господарство. Виконання державних повинностей в умовах страшного голодомору було зухвалим і безжалісним. Станом на 16 лютого 1933 р. господарства Київської області виконали м'ясозаготівлі на 30%, але це відбувалося за умов масової загибелі худоби, яку жадібно поїдали голодні селяни. Міськпрокуратура, розглянувши 29 листопада 1933 р. випадки порушення „революційної законності в селах приміської смуги”, встановила „випадки безспірного стягнення м'яса поверх встановлених норм, здачу державі картоплі не з плану посіву, а з фактично посіяного, випадки порушення законності у стягненні податків намагання ліквідації окремих середняцьких та бідняцьких дворів за несплату податків, незаконні арешти з боку окремих робітників сільрад, а іноді — представників відділів МР та органів міліції, окремі випадки незаконного експертного обкладання навіть родин червоноармійців”¹¹². За новими нормами м'ясозаготівель, які господарства виконували протягом 15 місяців, селяни Київської приміської смуги повинні були здати 13579 т¹¹³. 11 жовтня 1933 р., тобто за десять місяців, як підкреслювалося в постанові президії міськради, „найбільша частина колгоспників та трудящих одноосібників дотерміново виконали вже всю 15-ти місячну норму м'ясоподатку, що була встановлена з 1/Х — 1932р. до 1-го січня 1934 р.”¹¹⁴ Але на них покладався податок на черговий 1934 р. На початку 1932 р. в Київському районі, тобто по

колгоспах, радгоспах та селянських дворах, було 17369 коней, а на 1 липня 1933 р. 13304, отже, понад 4 тис. загинуло¹¹⁵. Скорочення їхньої кількості відбувалося переважно в одноосібному секторі (2,6 тис.) та в колгоспах (1,4 тис.).

Для селянських господарств, які опинилися на території голодомору, державні повинності — хлібозаготівельна, м'ясоподаток, молокоподаток та інші форми оподаткування — були нестерпними, а їх виконання катастрофічно вплинуло на економічне життя села приміської смуги. На грудень 1932 р. кількість коней в одноосібному секторі, судячи з даних міськради про виконання сільгосподатку та самообкладання, зменшилася на 27,1%, корів по колгоспах — на 23,3%¹¹⁶. До експертного оподаткування було притягнуто 211 „куркульських” господарств, а 31 господарство оподаткували за твердим завданням, тому що вони не виконували хлібозаготівель. Якщо протягом 1932 р. було нараховано 835 тис. крб сільгосподатку, то у 1933 р. 1,6 млн крб¹¹⁷, тобто фінансовий тиск на селян подвоївся. Фінвідділ стягнув 907 тис. крб. так званого самообкладання, з них колгоспники — 167 тис., одноосібники — 610 тис., „куркулі” — 115 тис. крб.¹¹⁸

Таким чином, колективізація сільського господарства ліквідувала самобутній соціально-економічний уклад селянських підприємливих господарств Київської приміської смуги, яких насильно об'єднали в колгоспи, радгоспи, де вони стали підневільними наймитами-поденниками. Вони не отримували належної платні за виснажливу і повсякденну роботу в колгоспі, а втративши землю, робочу худобу, не могли продуктивно займатися підсобною підприємницькою діяльністю, яка офіційно заборонялася державою до виконання натуральних та грошових повинностей. Статус колгоспника істотно змінив соціально-економічну мобільність селян.

Хлібозаготівлі, м'ясозаготівлі, податки, які одноосібні селянські господарства виконували за класовим принципом (тверде завдання, експертники, план до двору), руйнували їх економічно, а загалом у 1932—1933 рр. завершилася ліквідація селянина-власника, обмеженого фінансово, політично, адміністративно. Безпаспортний селянин був дешевою робочою силою, кріпаком, котрий виконував державні повинності, а після їх виконання тихо помирав.

В.І. Марочко

¹¹⁰ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 413. — Арк. 1.

¹¹¹ Там само. — Арк. 5.

¹¹² Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1 — Спр. 5461. — Арк. 6.

¹¹³ Там само. — Спр. 4474. — Арк. 4.

¹¹⁴ Там само. — Спр. 5424. — Арк. 3, 4.

¹¹⁵ Там само. — Спр. 5392. — Арк. 5.

¹¹⁶ Там само. — Спр. 5423. — Арк.7.

¹¹⁷ Там само. — Арк. 9.

¹¹⁸ Там само. — Арк. 12.

Частина 3. ГОЛОДНА СМЕРТЬ НА ВУЛИЦЯХ КИЄВА

Випадки голодування спостерігалися вже в листопаді—грудні 1931 р., а протягом першої половини 1932 р. Україна перетворилась на територію голодомору, охопивши чверть районів з населенням понад 8 млн осіб. Політика хлібозаготівель, яку в УСРР особисто очолив В. Молотов, призвела до масової смертності селян, розширила географію голоду, спустошуючи не лише українські села, а також зробила нестерпним життя великих міст, вулиці і майдани яких заповнили безпритульні діти, жебраки.

Місто Київ, яке було адміністративним центром Київщини та приміської смуги, відчувало подвійний тягар, позаяк міськрада та облвиконком, а також партійні органи стали об'єктом пильної уваги прохачів, куди вони звертались за порятунком. Втративши сподівання на допомогу, залишалися жебракувати, зосереджуючись на вокзалі. Селяни, яких на час створення області було 6,9 млн осіб, а після 15 жовтня 1932 р., коли 29 районів було передано для формування Чернігівської області, але з приєднанням семи районів Вінницької області, Київщина мала 76 районів з населенням 6,3 млн осіб, з них 5,2 млн селян¹.

Хлібозаготівлі, податки, конфіскація худоби, натуральні штрафи, репресії, яких зазнали селянські господарства та колгоспники, порушили звичний спосіб життя, штовхнувши хліборобів на межу голодної смерті. Селянам нічим було сіяти, не кажучи про харчування хлібом. Рукотворний голодомор змушував їх покидати села, домівки, сім'ї й прямувати до міст. На початку червня 1932 р. факти масового голодування селян було виявлено в 13 районах

Київщини, у яких налічувалося 1,1 млн осіб². Села та райони, у яких особисто побував голова Раднаркому УСРР В. Чубар, були зараховані до категорії „найбільш тяжких”, отже, існували райони „середнього” та „слабкого” ураження голодом. Жнива 1932 р. виявилися справді жнивами розпачу, тому що хліб вивозили після обмолоту до елеватора, а колгоспникам його не видавали на зароблені трудоводні. Весною 1933 р. половина колгоспів України не розраховувалася з селянами за наслідками господарювання минулого року. Голод набув масового характеру, охоплюючи родини, села, райони. 11 липня 1932 р. голова Жашківського РВК доповідав ВУЦВКу про те, що в районі „були випадки масового голодування”³, а в с. Тарасівка Звенигородського району — навіть випадки людоїдства. В с. Нове Місто Монастирищенського району батьки „порізали та з'їли своїх дітей — хлопця 9 років і хлопця 2 років”⁴, що свідчило про апогей Голодомору, про мутацію психіки голодних селян. Людоїдство було зафіксоване в селах Станіславчик та Матусів Шполянського району наприкінці червня 1932 р.⁵

Шукаючи порятунку, колгоспники залишали колгоспи, які виявились для них соціальною резервацією, кріпосною системою. Лише за червень 1932 р. їх покинули 14 тис. колгоспників з 475 колгоспів 111 районів, з них 3,3 тис. селян 75 колгоспів 21 району Київської обл. 22 вересня кількість заяв про вихід з колгоспів 27 районів досягла 7 тис.⁶ Колгоспники забирали худобу та майно, а основною причиною виходу з колгоспів був голод. Партійно-урядові

¹ Довідник з основних статистично-економічних показників господарства районів Київської області УСРР. — Х., 1933. — С. 7.

² Командири великого голоду: Поїздки В. Молотова і Л. Кагановича в Україну та на північний Кавказ. 1932—1933 рр. — С. 206; Довідник з основних статистично-економічних показників... — С. 50, 51.

³ Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — К., 2007. — С. 246.

⁴ Там само. — С. 250.

⁵ Там само. — С. 268.

⁶ Там само. — С. 329.

органи заборонили видачу хліба для громадського харчування, торгівлю, виїзд за продуктами до інших районів та областей, не видавали хліба на зароблені трудовні. Ситуацію ускладнювали карально-репресивні методи хлібозаготівель, переслідування селян за „крадіжку” так званих п’яти колосків, застосування „чорних дошок”, „червоних токів”, тобто форм масового позбавлення хліба великих груп сільського населення — сіл, колгоспів, сільрад, районів.

Голодомор на Київщині у 1933 р. значно розширив територію руйнівного впливу, вирізняючись інтенсивністю смертності та формами асоціальної поведінки людей, виснажених фізично і психічно. Якщо минулого року січень—червень був початком масового голоду, то перша половина 1933 р. виявилася його апогеєм, позаяк від голодної смерті помирали селяни у кожному селі області. Станом на 15 лютого 1933 р. „за перевіреними даними” Київського облвиконкому голодувало населення 21 району, а в багатьох селах Володарського, Білоцерківського, Богуславського, Тетіївського, Уманського, Смілянського траплялися випадки людодіства, що спонукало президію облвиконкому видати розпорядження про боротьбу з ними. Масова смертність, яка спостерігалася протягом грудня 1932 р., стала явищем повсякденним, втрачаючи почуття страху і святості, тому що селяни почали до неї звикати. Так, у с. Петрашівка Володарського району за останні дні грудня 1932 р. — початок січня 1933 р. від „виснаження померло до 35 осіб”, а хворих і опухлих знаходилося до 40 осіб⁷. Напередодні колективізації це село мало 248 господарств українських селян з населенням 1157 осіб, а трупи померлих петрашівців та селян сусідньої Павлівки, яка налічувала 536 дворів і 2191 душу, з них 2164 українців⁸, лежали по 4—5 днів у хатах. 28 лютого 1933 р. інформаційно-посівна група ЦК КП(б)У доповідала, що серед низки областей найбільш „гострі форми набуває голодування в районах Київської області, яке супроводжується опуханням, смертними випадками і навіть фактами людодіства”⁹. Помирали колгоспники, які мали трудовні, тобто зароблений хліб, але у багатьох колгоспах не розраховувалися з колгоспниками, а видача на трудоводень становила 300—400 г. Керівництво деяких районів, сільських рад, колгоспів намагалося використати хліб для організації так званого громадського харчування працюючих колгоспників, але були випадки, коли Таращанський, Ставищанський райпарткоми „пройшли повз факти голоду”. В одних районах були спроби зберегти продовольчий та посівний матеріал, відтак темпи хлібозаготівель

падали, а в інших сільради й колгоспи виконували триразові завдання до двору, що зумовлювало поширення зони враження селян штучним Голодомором.

На початку березня 1933 р. голод охопив 42 із 76 районів області та 829 населених пунктів, у яких потерпали 94 тис. дорослих, 112 тис. дітей, а хворих і опухлих виявилось 63 тис., померлих — 13 тис.¹⁰ Враховуючи лише дані облвідділу ДПУ, тобто наявні адміністративні, територія голодомору на Київщині поширювалася на райони: Обухівський (80,7 тис. осіб), Баришівський (72,5), Фастівський (81,6), Черкаський (147,5), Чигиринський (92,7), Золотонський (91,6), Канівський (87,2), Корсунський (94,3), Городищенський (30,5), Гельмязівський (55,1), Чорнобаївський (97,7), Златопільський (91,6), Звенигородський (87,2), Шполянський (99,3), Кам’янський (112,4), Житомирський (112,0), Коростенський (84,3), Баришівський (31,5), Хабненський (40,1), Бориспільський (72,5), Білоцерківський (144), Володарський (51,7), Попільнянський (96,8), Рокитнянський (102,5), Ружинський (103,8), Сквирський (105,7), Ставищанський (65,9), Таращанський (81,6), Тетіївський (57,2), Черняхівський (59,6), Кагарлицький (58,1), Уманський (144), Христинівський (57,2), Монастирищенський (72,4), Оратівський (50,8), Жашківський (50,4), Плосківський (56,3), Бабанський (95,9), Букський (117,9), Лисянський (66,5), Тальнівський (108,6), Богуславський (140,6)¹¹. Наявне населення, яке мешкало тоді у 42 районах Київської області, становило 3,7 млн голодуючих селян. Так, на початку березня 1933 р. факти голоду зазнали села Мархлевського польського національного району на Житомирщині: Шиєцька Буда, Василівка, Дранецькі-Хатки, Яблунівка, Ульянівка, Мар’янівка. У них голодували й помирали десятки сімей. У районі мешкало тоді 49,4 тис. осіб¹².

Масовий голод супроводжувався випадками людодіства та самогубств. На початку березня 1933 р. Голодомор проник у села Богуславського району: Ісайки, Медвин, Ольховиці, Синиці, Чайки, Бородяни, Красногородка, Гута, Яхни, Михайлівка. В с. Маслівка селянка, виснажена тривалим голодом „повісила своїх 3-х дітей і сама повісилась”. Із 39 сіл Уманського району факти масового голоду було виявлено в 29, а в с. Маньківка Букського району „пухлих і виснажених на ґрунті недоїдання — 400 осіб”, шаленів тиф. 12 березня 1933 р. Київський облвідділ ДПУ, доповідаючи про сотні опухлих і виснажених селян по селах Київської області, зазначав, що наведені цифри значно „зменшені”, позаяк райапарати ДПУ обліку кількості голодуючих та

⁷ Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — С. 687.

⁸ Національний склад сільського населення України. — С. 13.

⁹ Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — С. 712, 713.

¹⁰ Там само. — С. 712, 713.

¹¹ Там само.

¹² Довідник з основних статистично-економічних показників... — С. 6—8.

опухлих не вели, а про справжню кількість померлих від голоду почасти невідомо було і сільрадам¹³. Наркомзем УСРР, спираючись на дані облвідділу ДПУ, повідомляв 14 березня 1933 р. ЦК КП(б)У про голод у 34 районах Київської області, про сотні й десятки тисяч померлих, тобто про соціально-демографічну катастрофу, яка охопила села області.

Кількість районів, крім виявлених 42 на 1 березня 1933 р., неухильно зростала. Спочатку долучилося три райони (Мархлевський, Васильківський, Коростишівський) з населенням 194 тис. осіб. 3 червня 1933 р. Наркомат охорони здоров'я УСРР надіслав до ЦК КП(б)У доповідну записку, у якій до категорії „важких” зарахував 66 районів із 76 у Київській обл. За березень—травень кількість районів голодомору збільшилася на 50%. Райони, враховуючи рівень ураження голодом, розподілялися на три групи: до першої групи, яка вирізнялася масовою смертністю, опуханням, людоїдством тощо, належало 34, до другої — 17, до третьої — 15 районів¹⁴. У документах мало згадуються північні райони Київщини — Хабненський, Овруцький, Чорнобильський, Словецький, німецький Пулинський, Малинський, Лугинський, Олевський, Іванківський, де факти голоду мали місце, але значно менше від центральних та південних. Вони були малочисельними, у яких мешкало разом близько 450—500 тис., а основну територію голодомору становило 66 районів з населенням близько 6 млн селян. Зокрема, 25 березня голод охопив 1214 сіл, 5 квітня — 1878, а 15 квітня — 1577 сіл, в області ж було 2571 сільських рад¹⁵. Загальна кількість населення, яке голодувало, 25 березня становила 399 тис., а 15 квітня — 494 тис., з них діти — 179 тис. у березні та 262 тис. — у квітні¹⁶.

15 березня 1933 р. секретар ЦК КП(б)У Косіор інформував Сталіна про те, що Київщина, за кількістю голодування населення, перебуває на другому, після Дніпропетровщини, місці, визнавши „особливо важкими” 31 район. Він риторично запитував: „Чому голодує Київська область?”, пояснюючи ситуацію тим, що хліб „проїли на громадському харчуванні”, відтак „голодування не навчило ще дуже багатьох колгоспників уму-розуму”¹⁷, які були безмежно виснажені, тому не мали сили сіяти, а забрані насінневі фонди унеможливили своєчасне і якісне проведення весняної сівби 1933 р.

Померлі спочивали, напівживі чекали смерті. Косіор визнав факт голоду, звернув увагу на „рецидив минулорічних голодовок” та значне ураження

сіл „білоцерківських районів”. Селяни цих та інших сіл масово їхали чи брели до Києва. Дуже постраждалими виявились Богуславський (30,9 тис. голодуючих), Білоцерківський (30,5), Попільнянський (20), Ставищанський (17,1), Оратівський (16,3), Букський (14,9), Обухівський (14,1), Ржищевський (13,9), Уманський (13,2), Бабанський (19,1), а решта районів — від 10 до 12 тис. голодуючих осіб¹⁸. Наркомат охорони здоров'я висловив сумнів щодо вичерпності наведених даних. „Безсумнівним необхідно вважати значно заменшеними цифри померлих, — наголошував заступник наркому охорони здоров'я Хармандар'ян, — позаяк перевірка на місцях і прискіпливе вивчення місцевого матеріалу свідчить про значно більші цифри”¹⁹. Смертність за січень—лютий по деяких районах перевищувала у 2—5 разів наведені дані, відтак вона становила третину серед дорослих і майже стовідсоткову смертність дітей до 1 року, а 100 тис. осіб залишилися без елементарної госпіталізації для виведення із стану довготривалого голодування і дистрофії.

Сільські райони Київщини були густо заселені переважно українськими селянами, хоча в Мархлевському зосереджувалися поляки, а в Пулинському німецька етноменшина мала від 50 до 90% населення 19 сільрад. Центральна і південна Київщина, яка становила основну етнічну територію українців, виявилася епіцентром Голодомору. Ця територія істотно вирізнялася від поліських районів, бо мала у кілька разів більше дворів на сільраду та по селах, тому й високу смертність. Шевченківська округа, яку напередодні колективізації становили 23 райони, 451 село та 498 хуторів²⁰, мала понад 1 млн осіб, з них українців 999 тис., тобто 98,7%²¹. Природний рух населення у 1924 р. на Черкащині сягнув 25658 осіб сільської людності, у 1925 р. — 26221 особу²², тобто відповідно до кількості голодуючих одного району 1932—1933 рр. Наприклад, у Кам'янському районі 14 червня 1933 р., судячи з доповідної записки політсектора МТС Київської області, були „масові випадки голодання і вимирання цілих сіл”, а за 1,5 місяця „смертні випадки набирають масового характеру”²³. У 27 селах району померло 3336 осіб, а в с. Осота, де діяв колгосп „Шлях колгоспника”, за травень—місяць померло 120 селян, тобто 4 особи щодня. Зазначу, що у 1925 р. природний приріст населення Кам'янського району становив 1884 особи²⁴, а через смертність у 1933 р. природне відтворення українців по селах Кам'янського району при-

¹³ Довідник з основних статистично-економічних показників... — С. 760.

¹⁴ Там само. — С. 872.

¹⁵ Там само. — С. 6—8.

¹⁶ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 525.

¹⁷ Там само. — С. 443.

¹⁸ Голодомор 1932—1933 років: документи і матеріали. — С. 872.

¹⁹ Там само.

²⁰ Шевченківщина: Статистичний щорічник. — Черкаси, 1928. — С. 2.

²¹ Там само. — С. 5.

²² Там само. — С. 7.

²³ Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали... — С. 886.

пинилося. В с. Ненадиха Тетіївського району лише за 20 днів травня померло 113 осіб, тобто майже 6 щодня, 80% дітей по селах району були опухлими. За квітень померло 1000, за п'ять днів травня — 459, за 10 днів червня — 2000 осіб, які належали до категорії першопричин смерті від голоду, а діяли ще й вторинні фактори — кишково-шлункові отруєння, тиф, дистрофія.

Смерть стала масовим явищем серед українців-хліборобів. Так, у селах району ім. Петровського (Городищенський) весною 1933 р. померло понад 6 тис. селян. Використовували формулювання „збільшилась смертність серед дітей”, „гостре голодування і смертність на ґрунті виснаження не ліквідовані, а весь час збільшуються”, „смертність набрала значних розмірів”. Масово вимирали сім'ї селян-одноосібників, а на колгоспних полях працювали опухлі і страшно виснажені селяни, які помирали прямо на полях, напівживих відвозили додому непридатними. „Така висока смертність, — інформував політвідділ Виноградської МТС Лисянського району, — створює велику загрозу недостачі робочої сили для збирання врожаю та обробки буряків”²⁵. Померлих від голоду не ховали одразу, тому їхні трупи поїдали ті, які залишались ледве живими. Дві категорії голодуючих викликали увагу „гробоків”: померлі та опухлі. Людоїдство набуло масового явища. „Характерно, що народ збайдужів, — писав начальник політвідділу МТС ім. Петровського Кам'янського району, — абсолютно ні на смертність, ні на людоїдство не реагує”²⁶. Жахливе зізнання, яке передає повсякденне вмирання українських селян на штучно створеній більшовицьким режимом території голодомору.

26 квітня 1932 р. Косіор доповідав Сталінові про ситуацію в українських селах, запевнивши в тому, що „всякі розмови про „голод” на Україні треба категорично відкинути”, але підкреслив факт „найбільш важких районів” на Київщині та „несподіване розширення прориву” на Білоцерківщині й Уманщині²⁷. Український партійний лідер намагався заспокоїти Сталіна, але на адресу ЦК КП(б)У за січень—квітень надійшло 115 листів про наслідки хлібозаготівель та голодування селян, частину яких надіслали до ЦК ВКП(б). Селяни писали про те, що „ми приречені на голодну смерть, бо, ще до врожаю 4 місяці, питаємо, за що ми билися на фронтах: за те, щоб сидіти голодними, щоб бачити, як вмирають діти в корчах з голоду”²⁸. Не дочекавшись відповіді, селяни потягнулися до міст, особливо з навколишніх сіл — приміської смуги, Фастівського, Біло-

церківського, Васильківського, Бориспільського, Таращанського районів.

В архівах м. Києва збереглися книги запису актів громадянського стану, які засвідчували дату, місце та причину смерті. В книзі про смерть був також пункт про соціальне походження, котрий для сільських господарів означав — „одноосібник” або „колгоспник”. Зазвичай пункт 12 книги загсів заповнювали словами — „невідомо”. Траплялися записи, які фіксували місце постійного проживання: села сучасної Черкащини, Житомирщини, Чернігівщини, які тоді належали до районів Київської обл. Київ був оточений голодними селянами. Його голодоморна окупація тривала два роки — протягом 1932 та 1933 рр. Перша половина 1932 р., коли від голоду потерпала чверть районів УСРР, супроводжувалася появою смертності людей від хвороб, які були спричинені соціально-економічною катастрофою в українському селі.

Районні загси м. Києва фіксували смерть особи за довідкою лікаря, який мав вказати причину смерті. За січень—лютий 1932 р. загс Бульварного району зафіксував 9 випадків смерті від черевного та висипного тифу, які стосувалися осіб віком від 21 до 65 років. Діагноз „черевний тиф та туберкульоз легенів” або „черевний тиф та запалення легенів” свідчив про їх соціально-фізіологічну зумовленість, тобто про походження. З діагнозом „запалення легенів” помирали діти до 1 року. Причиною смерті було також „загальне виснаження”, „розлад харчування”. Від хвороб, пов'язаних із токсично-інфекційними захворюваннями кишково-шлункової пророжнини (диспепсія, інтоксикація, дизентерія, пронос, кривавий пронос, гостре запалення кишок, харчове отруєння, токсична диспепсія, коліт, ентероколіт) померло 76 осіб, судячи із запису до книги загсу Бульварного району м. Києва, а також 18 осіб від тифу²⁹. Отже, враховуючи загальну кількість виявлених та відповідно діагностованих смертей — 137 по району, від тифу та кишково-шлункових хвороб помирало дві третини серед зареєстрованих загсами. 30 квітня 1932 р. загс Ленінського району, спираючись на довідку лікаря, встановив причину смерті П. Ткача, якому було 58 років: „Різке загальне виснаження внаслідок голодування”³⁰. Близнюки Настя і Надія Бобрицькі, які народилися 25 квітня 1932 р., померли поспіль 24 і 25 травня від атрофії та „порушення травлення” в одному з дитбудинків міста³¹.

Серед виявлених 1246 осіб, причиною смерті яких були деструктивні наслідки голодомору, від

²⁴ Шевченківщина: Статистичний щорічник. — С. 7.

²⁵ Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — С. 888.

²⁶ Там само. — С. 887.

²⁷ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 150.

²⁸ Там само. — С. 151.

²⁹ ДАК. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.

³⁰ Там само. — Спр. 822. — Арк. 119.

³¹ Там само. — Арк. 117.

тифу померли 141, від кишково-шлункових захворювань (коліти, дизентерія) 536 осіб, а решта померлих — від „виснаження”, „різкого виснаження”, запалення легенів, туберкульозу. Привертає увагу взаємозумовленість хвороб, відтак і встановлення причини смерті: „коліт після черевного тифу”, „черевний тиф, пневмонія, кишкова кровотеча”, „виснаження та міокардит після дизентерії”, „поліневрит після плямистого тифу”. Не хвороба серця, а в книгах загсів її записували „вада серця”, спричинила висипний або черевний тиф, а швидше навпаки. Типовою є послідовність хвороб — тиф, пневмонія, кишкова кровотеча. Показом безпосередньої залежності та наслідкового зв'язку смертності від голоду є діагноз міських лікарів — „виснаження” або „різке виснаження”, особливо характерне для другої половини 1932 р. та, особливо, 1933 р. До суто голодоморівських ознак та обставин смерті належали визначення „різке виснаження внаслідок хронічного голодування”, але вони стосувалися переважно нез'ясованих осіб, серед яких були діти і дорослі. Смерть була зафіксована, але безіменною залишилась особа, яку не ховали за християнським обрядом, а таких налічувалося дуже багато.

Дитяча смертність є соціально-віковим і статистичним виразником голодомору, позаяк саме діти становили переважну більшість померлих. На голодну смерть та безпритульність їх прирекла радянська держава, яка заборонила видачу хліба та продуктів харчування дитячим закладам, школам, установам тих районів, які не виконали плану хлібозаготівель. „Цим районам, — звертався до Наркомпостачання УСРР заступник наркома освіти О. Полоцький, — заборонено з поточних хлібозаготовок постачати дитячі інтернати, установи, учителів і виділяти продукти для гарячих безкоштовних сніданків з централізованого фонду для цих районів теж не виділено.

Це утворило катастрофічний стан з постачанням, особливо дитячих інтернатних установ, що не мають жодних запасів. Діти цих установ примушені тікати, чим збільшують безпритульність та трапляється низка інших небажаних випадків³². Таких районів, у яких припинили постачання дитустанов, було у березні 1931 р. 180, а враховуючи темпи, методи та обсяги хлібозаготівель протягом наступних кампаній, діти стали заручниками божевільних ідей і п'ятирічних планів. Батьки приносили голодних і виснажених дітей до лікарень, дитбудинків, шкіл, залишаючи їх з надією на виживання. На вулицях Києва, починаючи від січня, підбирали померлих дітей, а решта гинула в дитбудинках від пневмонії, переохолодження, недоїдання, голоду. 23 лютого 1932 р. Г. Петровський,

котрий очолював Всеукраїнське товариство „Друзі дітей”, крім того ще був головою ВУЦВКУ, запропонував ЦК КП(б)У звернутися до ЦК ВКП(б) з проханням видати постанову про припинення хлібозаготівель та проголошення вільної торгівлі хлібом, а також терміново закликати громадські та державні організації для „надання допомоги дітям в районах, які перебували в тяжкому становищі”³³. Вони опинилися в „тяжкому становищі” внаслідок хижацького здійснення політики хлібозаготівель, вилучення зерна продовольчих культур, позбавлення селян та колгоспів насіння. Райони не мали фондів для нормального і належного постачання дитячих закладів, а наплив до міст сільських дітей паралізував їх діяльність.

Подолання дитячої безпритульності в Києві відбувалося оперативними заходами, тобто виявленням місць „кучкування” дітей та вилученням з вулиць. Так, у листопаді 1931 р. з вулиць міста було підбрано 1004 дітей, яких розмістили в дитбудинках Пущі Водиці³⁴. Серед контингенту безпритульних були різні групи: голодні сільські діти, неповнолітні злочинці, різновікові категорії. Всі пройшли санобробку, але було виявлено двох хворих на тиф. Харчування в дитбудинку не відповідало нормам: хліба 25% норми, м'яса 25%. Одягом вдалося забезпечити лише 40% утриманців дитбудинків.

Одних з вулиць піднімали, натомість з'являлися інші. Дитбудинки були переповнені, їх масово залишали безпритульні, особливо старшого віку. Київська міська КК РСІ інформувала обласну КК РСІ про збільшення кількості безпритульних на вулицях міста протягом січня—липня 1932 р.: в січні було вилучено 34, за лютий — 98, березень — 103, квітень — 144, травень — 227, червень — 223, липень — 155 безпритульних³⁵. Міськрада виявилась не готова їх прийняти, тому що при „складанні кошторису не було передбачено утримання такої кількості дітей”³⁶. Основна маса дітей нахлинула з районів області. „Особливо потрібна робота профілактична на районі, — зазначалося в доповідній записці Київської міської КК РСІ, — для того, аби уникнути притоку дітей до Києва. Така робота не почувається, крім зазначеного в системі охматдиту Київського. Виявлено під час нашого обстеження неприпустимі факти недбайливого ставлення до дітей (бруд, скупчення дітей, вмерлих у великій кількості тощо)”³⁷. 13 лютого 1932 р. президія міськради вирішила переселити 2215 утриманців дитбудинків разом з персоналом до районів області³⁸.

Соціальна категорія „підкидень”, тобто залишені батьками діти, які мали записку із зазначенням імені та прізвища, є основною в книгах загсів. Серед померлих, які потрапили до загсівського реєстру,

³² Колективізація і голод на Україні. 1929—1933. 36. док. і матеріалів. — К., 1993. — С. 306, 307.

³³ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 121.

³⁴ ДАК. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 554. — Арк. 280.

³⁵ Там само. — Спр. 548. — Арк. 76.

³⁶ Там само.

³⁷ Там само. — Арк. 79.

³⁸ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3900. — Арк. 10.

діти, особливо від одного до 3-х років, становили більшу половину жертв голодомору. 17 червня 1932 р. студент Київського рибоводного технікуму Г.Ткаченко про це писав Косіорові: „Хіба у нас буде здорове покоління — воно буде хворе, кволе й безсиле та й того залишиться живим 50%”³⁹. Дитбудинки виконували функцію „харчоблоку” та притулку, але вони були перевантажені. Дитячий карантин на Микольській-Набережній, 9 був розрахований на 45, а прийняв 120 дітей⁴⁰. Кухня була приймальнею, перукарнею, душовою, пральнею. Повна антисанітарія. За відсутності верхнього одягу та взуття „діти зовсім позбавлені свіжого повітря, весь час перебувають у міському душному приміщенні”⁴¹. Вони не були сиротами, а „підкиднями”, бо мали батьків, приречених на голодну смерть на кращих у світі чорноземах. За соціальним походженням у дитбудинку було 77% сільських дітей, 23% — дітей робітників⁴². Голодомор формував нову армію безпритульних дітей. Сільради й колгоспи В. Димерки, Требухова, Літок, Опанасова, Слобідки, Мостища, Гатного, Ходосіївки, не маючи матеріальних ресурсів та харчування, ліквідували дитячі ясла⁴³. Така ситуація склалася восени 1932 р. в усіх селах приміської смуги, що змушувало селян шукати притулку для дітей у містах.

Щодня до Києва приїжджало 65 тис. осіб, серед яких були дорослі й діти. Вони залишали їх у місті, але міський відділ охорони здоров'я не мав коштів та ресурсів для їх повноцінного лікування й харчування. „Смертність дітей за останні місяці все збільшується, — зазначалось у постанові Київської КК РСІ стосовно забезпечення безпритульних від 3 вересня 1932 р., — причини цього: перш за все кепське обслуговування дітей, дуже малий вік дітей, які залишаються без материнського харчування, та інфекції, причому інфекцію треба віднести за рахунок як скупченості дітей, так і за рахунок неприпустимого антисанітарного стану, в якому знаходяться діти”⁴⁴. Смертність дітей у карантинних була високою. В Інституті охматдиту, як зазначалось в постанові колегії МКК РСІ, „спостерігається неприпустиме явище як те, що адміністрація цього інституту видала розпорядження не ховати вмерлих дітей по одному, а скупчувати їх у великій кількості, щоб ховати

разом”⁴⁵. Комісія, яка виявила подібний факт, переймалася тим, що це „дає ґрунт для всіляких антирадянських висловів”⁴⁶. Жажливі картини масової смертності дітей могли позбавити дару мови дорослих, а мертвим „невідомим” і „підкидням”, яких настигла голодна смерть в диткарантині, було однаково. Вони не відчували ні болю, ні страху, спочивши без вісти.

Загальноосвітні школи також відчули більшовицьку економію коштів. Приміські школи-інтернати перебували на місцевому бюджеті, так зване централізоване забезпечення виявилось мізерним, а почасти — відсутнім. Голодні сільські діти приміської смуги не відвідували школу. Міські школярі, хоч і мали батьків, але потребували, крім санітарного догляду, належного харчування. Масова завошивленість школярів була не лише санітарною проблемою, а й соціальною: дітям бракувало харчів, вітамінів, жирів. На 1 грудня 1932 р. гарячими сніданками було охоплено 46% учнів усіх шкіл міста⁴⁷, а якість їжі не відповідала вимогам і нормам. Вартість сніданку в школах Києва протягом 1931/32 р. становила 30 коп., а на 1932/33 р. пропонувалося 90 коп, але її вважали високою, тому зупинилися на 25—30 коп.⁴⁸ Міськпостач був орієнтований на жалюгідне забезпечення основного контингенту — 256 дитсадків та 15 тис. їх утриманців⁴⁹, а для „голодного дитинства” коштів не було. З листопада 1932 р., тобто напередодні „Жовтневих свят”, передбачався посилений пайок для учнів: 100 г пряників і 100 г цукерок⁵⁰. Діти й педагоги були найменш захищеними. Сільські ради та колгоспи фактично припинили будь-яке матеріальне забезпечення вчителів, які протягом 1932—1933 рр. масово залишали школу. На Київщині початкову школу протягом 1932/33 р. не відвідувала половина дітей — 2,5 млн учнів. 18 березня 1933 р. Київський обком КП(б)У, враховуючи „винятково важке продовольче становище” в Сквирському, Білоцерківському та Володарському районах, призупинив заготівлю молока, спрямувавши його „до ліквідації явищ голоду винятково на харчування дітей та госпіталізованих хворих”⁵¹. Обком зобов'язав районні парторганізації створити умови для того, щоб „кожна дитина щодня отримувала півстакана моло-

³⁹ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 185.

⁴⁰ ДАК. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 559. — Арк. 6.

⁴¹ Там само.

⁴² Там само.

⁴³ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4329. — Арк. 42.

⁴⁴ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 551. — Арк. 4—6.

⁴⁵ Там само. — Арк. 5.

⁴⁶ Там само.

⁴⁷ Там само. — Спр. 548. — Арк. 40.

⁴⁸ Там само. — Арк. 44.

⁴⁹ Там само. — Спр. 554. — Арк. 259.

⁵⁰ Там само. — Спр. 556. — Арк. 22.

⁵¹ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 454.

ка”⁵². Жахливе лицемірство: ніби півсклянки молока, за відсутності належного і повноцінного харчування, могли врятувати дітей від голодного виснаження. Якщо у березні 1933 р. половина колгоспників Київської області не виходила на роботу⁵³, то звідки було взятися молоку в колгоспах, коли нікому було орати, сіяти, косити.

Весною 1933 р. Київ нагадував великий будинок для безпритульних, бездомних, жебраків, гнаних до великого міста голодом. 16 квітня 1933 р. секретар Вінницького обкому КП(б)У В.І. Чернявський, співставляючи ситуацію у Вінниці і Києві, визнав там „становище трудніше нашого”⁵⁴. В районах Київської області працювала спеціальна комісія Наркомату охорони здоров’я. Було створено сезонних ясел 2131 на 128 тис. дітей, а в „тяжких районах” — 752 сезонних на 42 тис. та 345 постійних на 17 тис., тобто на 187 тис. дітей⁵⁵. Кількість безпритульних перевищувала пропускну здатність дитячих установ. 3 червня 1933 р. Наркомохоронздоров’я УСРР надіслав до ЦК КП(б)У доповідну записку про „становище населення Київської області у зв’язку з продовольчими труднощами”, які означали, що на 15 квітня 1933 р. чверть мільйона дітей лише Київщини нестерпно голодувало, а пухлими, тобто приречених на голодну смерть, — є 19 тис.⁵⁶ Облік померлих, опухлих, голодуючих був неповний, про що інформував заступник наркому Хармандер’ян. „Найбільш загрозливим варто, безумовно, вважати становище дитячого населення, ясельного, дошкільного і молодшого шкільного віку: таке загрозливе становище пояснюється диким ставленням дорослих до дітей і зовсім недостатньою допомогою, яка надається дитячому населенню; допомога ця незадовільна як кількісно, так і якісно”⁵⁷. Відсутність належного харчування дітей, особливо „підкиднів”, тобто „сільського контингенту”, завершувалася фатально. Так, 7 квітня 1933 р. в яслах №15 м. Києва померло в один день 15 немовлят від 1 до 8 місяців⁵⁸. Збільшення дитячої безпритульності продовжувалося, а до лікарень відвезли 5,5 тис., що становило лише 40% їх загальної кількості, хоча бюджет давав змогу забезпечити не більше 1000 дітей⁵⁹. Безпритульність зростала за рахунок „підкиднів”, залишення яких у Києві, за прогнозом Наркомохоронздоров’я УСРР, „продовжується і буде мати місце ще протягом найближчих 2,5—3-х місяців”⁶⁰, тобто до липня 1933 р.

Масовість та очевидність голодної смерті спонукала „інспектуру здоров’я” до обговорення пи-

тання про „раціоналізацію техніки реєстрації смертей”. 13 квітня 1933 р. Київський Інститут охорони здоров’я запропонував проект реєстрації смертей, яким переносив функцію загсів до районних поліклінік: „1) максимально приблизити справу реєстрації смертей до трудящого; 2) спростити процес реєстрації смертей, забезпечивши разом з тим повноту та якість матеріалу; 3) озброїти районну медичну організацію та її робітників знанням причин та характеру смертності людності в районі і тим самим дати їм можливість вживати ефективно заходи, щоб знизити цю смертність”⁶¹. Реєстрація могла знизити рівень смертності шляхом фальсифікації, замовчування факту голодомору, маскування смерті під абстрактними діагнозами, які з’являлись у книгах загсів.

Аналіз книг загсів Бульварного району м. Києва за 1933 р. віддзеркалює типову ситуацію: половину жертв становили діти. Серед 398 осіб, які померли в лікарні або на вулиці, але випадково потрапили до райзагсівських книг смерті, 213 становили діти різного віку, здебільшого до 4-х років. Діагноз смерті універсальний — „пневмонія”, „дизентерія”, „атрофія”. До поширених у 1932 р. причин смерті („виснаження”, „різке виснаження”, „кривава кровотеча”, тиф), встановлених лікарями, з’явилися діагнози смертності у 1933 р. („авітаміноз”, „агонія”, „дистрофія”, „водянка”, „безбілковий набряк”, „отечна хвороба”. Від висипного та черевного тифу на території Бульварного району померло 47 осіб, від авітамінозу — близько 100 жертв.

У Ленінському районі м. Києва померло 492 особи від типових причин смерті, характерних для голодомору 1932—1933 рр., з них від тифу 190, а дітей серед померлих виявилось 140 осіб. Дивує маніпулювання діагнозами: „міокардит, загальне виснаження”, „міокардит, різке виснаження”, „висипний тиф, міокардит”. Можливо, смерть настала від міокардиту, але її спонукало „різке виснаження” організму внаслідок тривалого недоїдання на селі та голодного поневіряння вулицями Києва. Характерною причиною смерті була й така: „помер у черзі за хлібом”. Вони помирили, не дочекавшись хліба на зароблені трудовні, гинули в чергах біля магазинів торгсину. Утриманці диткарантину згасали від пневмонії, дистрофії. Так, на території Лаври в корпусі № 49, де розташовувався дитячий карантин, від дистрофії, виснаження та запалення легенів померли: Геть Ваня, Лосєв Коля, Лейкова Катя, Завілянський Хаїм, Худик Аня, Берг Ліза, Едельман Тосік,

⁵² Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 455.

⁵³ Там само. — С. 473.

⁵⁴ Там само. — С. 491.

⁵⁵ Там само. — С. 498.

⁵⁶ Там само. — С. 526.

⁵⁷ Там само. — С. 527.

⁵⁸ ДАК. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 880. — Арк. 117.

⁵⁹ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 527.

⁶⁰ Там само.

⁶¹ ДАК. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 10.

Пантелеймович Рита, Чуб Дмитро, Гнат Юра, віком від одного місяця до 3-х років⁶².

На території Жовтневого району м. Києва від тифу померло 85 осіб, а безпритульних 910 із 1477 зареєстрованих смертей з діагнозом „виснаження”, „дистрофія”, тобто спричинених голодуванням. Серед померлих були переважно діти до 1 року, які мали ім'я та прізвище — Шевченко Гриша, Мартиненко Віра, Кравченко Пилип, Галушко Василь, Цитбалович Всеволод, Міщенко Костя, Донцова Таня, Іванченко Оксана, Ходоровський Антон, а також з іменами, але без прізвищ — Невідома Валя, Невідомий Гриша. Поіменні і безіменні належали до однієї соціальної категорії — „підкидень”, „безпритульний”, „утриманець дитбудинку”. Дитячий карантин знаходився по вул. Кирилівська, 72, а немовлята масово помирали в яслах №15⁶³.

Весна й початок літа 1933 р., якщо проаналізувати загсівські книги, рясніли не лише цвітом та плодами, а також найпоширенішим діагнозом смерті „загальне виснаження”, „водянка”, „агонія”. Десятки, сотні фіксацій, які наскрізьно пронизують книги райзагсів. У Сталінському районі лише 1 березня 1933 р. було зареєстровано 40 померлих з діагнозом „виснаження”, а загалом за березень 208 смертей. Від голодної смерті загинуло 2183 особи, які знаходилися на території цього району Києва. Діти становили 400 осіб, а переважну більшість померлих — виснажені селяни від 20 до 70 років та кияни-робітники дрібних майстерень, слюсарі. Від „авітамінозу” помер І.І. Вереснюк — столяр, 51 рік; В.М. Мадзалецький — 40 років, вантажник; О.Ч. Перков — 55 років, кочегар; А.С. Мимоход — 49 років, слюсар; М.М. Калініченко — 50 років, столяр; І.К. Шарнульов — 75 років, швець; Г.Т. Облопенко — 27 років, слюсар.

Основну групу померлих становили „невідомі”, тобто особи без прізвища та соціального стану. Вони помирали на вулиці, а трупи лежали по кілька днів. Діагноз „різке виснаження”, „загальна водянка” свідчить про те, що вони були жертвами голодомору, тобто загинули внаслідок тривалого недоїдання та поступового виснаження організму. Подібні записи посідають основне місце, займають окремі книги. Вік померлих — від 17 до 65 років — зайвий раз доводить факт соціальної катастрофи, яка охопила села приміської смуги в Україні загалом. Так, у с. Позняки за січень—липень 1933 р. померло 80 осіб віком від двох до 60-ти років з дивним діагнозом — „невідомо”, а в с. Осокорки 163 особи з діагнозом „старість” („невідомо”, висипний тиф) для 55-річних чоловіків.

Невідомі прізвища, невідоме місце проживання — тимчасове і постійне. Вони належать до безвісти померлих, а також ті, які мали ім'я і прізвище, однак не були поховані за християнським обрядом та всталеною традицією. Пам'ять про них зберігають райзагсівські книги, але не про всіх, кого спіткала голодна смерть на вулицях Києва в роки Голодомору 1932—1933 рр. Помирали переважно діти, яких залишили рідні або знайомі люди, сподіваючись на їх порятунок, селяни-одноосібники та колгоспники, гнані голодом з чорноземів у пошуках хліба. Бюджет міста не був розрахований на утримання такої кількості людей, а інші фонди не діяли, тому їх перебування, враховуючи надмірне виснаження та хвороби, було швидкоплинним — вони помирали тихо і масово. Голодні селяни, які потрапили до Києва, були приречені на голодну смерть, а від тифу та дизентерії, цієї „голодоморівської пошесті”, помирали кияни: медсестри, санітари, лікарі, професори, робітники. Вони стали жертвами голодомору, рукотворного злочину радянської влади.

В.І. Марочко

⁶² ДАК. — Ф.Р.-1954. — Оп. 1. — Спр. 894. — Арк. 260—283.

⁶³ Там само. — Спр. 891. — Арк. 113—115.

Частина 4. ЕПІДЕМІЯ ТИФУ — НАСЛІДОК ГОЛОДОМОРОУ

Голод, війни, революції завжди завершувалися трагічними наслідками для суспільства. Їх невід'ємним супутником були епідемії тифу, збудниками яких ставали: порушення санітарних норм, відсутність належного харчування населення та його медичного обслуговування, економічно-господарська руїна, переселення народів, табори полонених, поширення інфекційних хвороб тощо.

Дестабілізація соціально-економічних відносин супроводжувалася спалахами висипного та черевного тифу, масовими захворюваннями на дизентерію, туберкульоз легенів. Так було у 1891—1895 рр., коли від голоду потерпало населення південних губерній України, а від тифу кожні 10 осіб на 10 тис. населення. Протягом 1896—1900 рр. помирало 3,8, 1901—1905 рр. 4,8, 1916—1910 рр. 6,9, 1911—1913 рр. семеро, 1919—1923 рр. 183 особи¹. Спалах хвороби припадає на роки революції та її руйнівного завершення. Санітарно-епідеміологічними органами України встановлено, що у 1918—1923 рр. місцевого бактеріального походження висипного тифу на вулицях Києва не існувало, а випадки захворювань з'являлися через інфікування поза містом, тобто від інших його носіїв (бездомних, безпритульних дітей, жебраків тощо). У 1918—1922 рр. було зареєстровано 36 тис. хворих на тиф в Україні, а протягом 1919 р. 16,5 тис.² Каталізатором епідемії тифу були голодні 1921—1922 роки, а епіцентром його поширення — села переважно південних губерній УСРР, які зазнали посухи та масової конфіскації хліба більшовицькими продзагонами. Недорід 1924 р. і локальне голодування сільського населення спричинило зростання кількості хворих на тиф — близько 10 осіб на 10 тис. насе-

лення, а в умовах неспівської лібералізації, починаючи від 5,2 хворих у 1925 р. до двох хворих у 1928 р. та близько трьох — у 1930 р.³

Протягом 1923—1930 рр. спалахи тифу серед киян вдалося нейтралізувати та навіть ліквідувати, позаяк хворіли „зайшли” особи. Кількість хворих тоді була такою: у 1924 р. — 111, 1925 р. — 141, 1926 р. — 64, 1927 р. — 52, 1928 р. — 70, 1929 р. — 79, 1930 р. — 141 особа⁴. Серед хворих на тиф по місту Києву у 1925—1929 рр. особи віком до 14 років становили 9,3%, від 15 до 19 р. — 14,6%, від 20 і більше 76,1%⁵.

Ознаки епідемії тифу в Києві почали з'являтися восени 1931 р., коли виникла так звана „куткова епідемія” в районі вулиць Горвіца, Стрілецької, Рейтарської, навколо Єврейського базару. Якщо протягом січня—жовтня було зареєстровано 141 хворого на тиф, за листопад — 66, то за грудень 1931 р. — 386 хворих. Тиф від січня 1932 р. набув ознак загрозливої епідемії, хоча санітарно-епідеміологічні органи намагалися приборкати його. В січні 1932 р. тифом хворіло 202, в лютому — 61, у березні — 114, квітні — 42, травні 218, а протягом другої половини року від 17 до 57 захворювань щомісяця⁶.

Водночас із висипним тифом поширювалася епідемія черевного тифу, дизентерії, тяжкі форми кишково-шлункових хвороб. Черевний тиф залишався на вулицях Києва протягом 20-х рр. Десятки тисяч приватних торгових закладів, дрібних промислових підприємств, особливо в харчовій галузі, не завжди дотримувалися санітарних норм. Матеріали, якими володів міськвідділ охорони здоров'я, свідчили про неухильне збільшення кількості хворих на черевний тиф у Києві протягом другої половини

¹ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 72. — Арк. 34.

² Там само. — Спр. 67. — Арк. 375.

³ Там само. — Спр. 72. — Арк. 212.

⁴ Та само. — Спр. 67. — Арк. 2.

⁵ Та само. — Арк. 279.

⁶ Та само. — Арк. 375—376.

20-х рр. та, особливо, на початку 30-х рр., коли сталінська колективізація і політика розкуркулення виштовхувала до міст десятки тисяч бездомних селян, осиротілих дітей. Первісна реєстрація хворих на черевний тиф виявила у 1926 р. 635, 1927 р. — 814, 1928 р. — 832, 1929 р. — 1925, 1930 р. — 1328, 1931 р. — 1639 хворих⁷. Було зазначено, що у 1926 р. на 10 тис. населення черевним тифом хворіло 13, у 1929 р. — 29 осіб, а на дизентерію протягом 1925—1931 рр. від однієї до трьох осіб на 10 тис. населення⁸. Захворювання на черевний тиф та дизентерію набули ознак епідемії. Так, у 1931 р. ним хворіло 1659 мешканців Києва, імунізацію пройшли 18246 робітників. На дифтерію хворіло 2729 осіб, а за 9 місяців 1932 р. — 1970 осіб. Проти віспи було зроблено 8826 щеплень у 1931 р. та 551574 щеплень — у 1932 р.⁹

Статистика захворювань на висипний і черевний тиф, дизентерію, скарлатину, якою володіли санітарно-епідеміологічні установи Києва у 1932 р., доводила той факт, що на вулицях міста шаленіла епідемія. Друга половина 1932 р., крім тифу, вирізнялася спалахами малярії: за травень — 447, вересень — 246 випадків¹⁰. Захворювань на грип у січні 1932 р. було 10,5 тис., у березні — близько 20 тис., квітні — 13 тис., червні — 3,5 тис. киян¹¹, однак, судячи із книг реєстрації смертей райзагсів, смертність від грипу була епізодичною, а від тифу, різачки, дизентерії — масовою. Миськвідділом охорони здоров'я було виявлено 835 хворих на висипний тиф у 1932 р., що становило 14,5 особи на 10 тис. населення, тобто більш ніж у 1891—1895 рр. По районах міста спалахи захворювань розподілялися так: Куренівський — 16, Петрівський — 87, Лук'янівський — 99, Жовтневий — 86, Святошинський — 6, Січневий — 26, Бульварний — 71, Центральний перший — 105, Центральний другий — 82, Ленінський — 46, Новостроєнський — 78, Сталінський — 29¹². Враховуючи територію поширення тифу, він уразив 239 вулиць та 626 садиб, де було зареєстровано його спалахи. За соціальним станом серед виявлених 656 хворих на тиф робітники становили 334, службовці — 161, студенти — 62, пенсіонери — 40, безпритульні — 65, особи до 14 років — 14%, від 15 до 19 років — 23%, від 20 і старші — 63%¹³.

Вже після першого спалаху тифу взимку 1931—1932 рр. Народний комісаріат охорони здоров'я розробив систему запобіжних заходів проти епідемії тифу. В центрі уваги санітарних органів опи-

нилися навчальні, лікувальні й соціальні заклади, промислові підприємства і радгоспи, залізниці та вокзали, тобто всі місця масового скупчення людей, що могли стати вогнищами тифу, а також заклади комунально-побутового обслуговування, від роботи яких залежав належний санітарний стан міста.

13 грудня 1931 р. Наркомохоронздоров'я УСРР надіслав директивний лист керівникам сільськогосподарських трестів й інспекторам охорони здоров'я з вказівкою „вжити рішучих заходів, щоб попередити розвиток епідемії по радгоспах”. Пропонувалося, по-перше, не допускати скупчення мешканців гуртожитків; по-друге, забезпечувати утримання їхніх приміщень та громадських місць радгоспів у чистоті; по-третє, надавати робітникам можливість раз на декаду митися в лазнях, прати та дезінфікувати одяг і постільну білизну. У разі відсутності лазень належало придбати пересувне лазнево-пральне устаткування й обладнувати ним спеціальні приміщення, котрі опалювалися та освітлювалися. В радгоспах пропонувалося встановлювати дезінфекційні камери¹⁴.

Аналогічні заходи передбачалися й щодо міських гуртожитків, закладів лікувальних та соціального виховання. В школах впроваджувалися масові огляди учнів для виявлення та санобробки завошивлених. Розпочалося впорядкування шкільних приміщень і покращення їх санітарного стану. Останні мали щоденно прибиратися, а щоб учні й учителі не перебували під час занять одягненими, пропонувалося налагодити в них безперебійне опалення та влаштувати роздягальні з вішалками¹⁵.

Оскільки тиф було завезено безпритульними й жебраками, пропонувалося проводити санобробку вокзалів, залізниць і готельних закладів, особливо для колгоспників, а також ночівель для бездомних, розміщуючи біженців від голоду в карантинах (колекторах). Після санобробки інфекційних хворих їх терміново відправляли до лікарень.

Боротьба з тифом нагадувала театр військових дій. У Києві було створено Надзвичайну комісію по боротьбі з антисанітарією та епідеміями, члени якої за участю представників громадськості перевіряли санітарний стан гуртожитків, їдалень, шкіл, житлових будинків, вокзалів, ринків та інших громадських місць. За наслідками обстежень її члени публікували повідомлення в пресі, а по фактах виявлених порушень передавали справи про недбайливе ставлення посадових осіб до утримання комунальних

⁷ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 72. — Арк. 377.

⁸ Там само. — Арк. 379.

⁹ Там само. — Арк. 134, 135.

¹⁰ Там само. — Спр. 72. — Арк. 159.

¹¹ Там само. — Спр. 67. — Арк. 277.

¹² Там само. — Арк. 279.

¹³ Там само. — Арк. 283.

¹⁴ Там само. — Арк. 3.

¹⁵ Там само. — Ф.р.-3. — Спр. 104. — Арк. 10, 10 зв.

закладів у належному санітарному стані до прокуратури і судових органів¹⁶.

При міськвідділі Наркомохоронздоров'я УСРР створювалося Епідеміологічне бюро, а при поліклініках — санітарно-гігієнічні сектори. До їх складу входили лікар-епідеміолог та санітарні лікарі. В Києві порівняно з загальноукраїнським рівнем забезпеченість санітарними й лікарями-епідеміологами якщо не брати до уваги голод 1932—1933 рр. була достатньою. У медичних закладах міста працювали 16 лікарів-епідеміологів і 61 санітарний лікар: 14 — харчових, 15 — житлово-комунальних, 12 — промислових і 20 тих, котрі робили прищеплення¹⁷. Пересічно по Україні один санітарний лікар мав обслуговувати 30 тис. населення, а у Києві в три рази менше — лише 10 тис.¹⁸ Однак в умовах зростання численних епідемії їх кількість виявлялася недостатньою.

На боротьбу з тифом було мобілізовано всіх медичних працівників, незалежно від спеціалізації й кваліфікації, включаючи вищий та середній персонал і навіть студентів-медиків. Мобілізованих прикріплювали до окремих державних закладів або кооперативних об'єднань у містах, а в сільській місцевості — до сільськогосподарських комун, артілей, радгоспів і МТС. Зокрема, за підприємствами громадського харчування в Києві було закріплено 95 лікарів, до гуртожитків — 38, а до житлокооперативів — 35. Обов'язки санітарних лікарів їм належало здійснювати за сумісництвом з основною роботою за фахом.

Допомогу лікарям надавали санінспектори — члени санітарної міліції й громадські сануповноважені, обрані в трудових колективах та житлових кооперативах¹⁹.

Надзвичайна санітарна ситуація, що склалася, вимагала максимального напруження й концентрації зусиль санзакладів. З ініціативи головного епідемічного лікаря республіки О.Марзеєва у республіці почали засновуватися комплексні санітарні органи, що об'єднували роботу всіх відповідних закладів (пастерівської, малярійної й дезінфекційної станцій та бактеріологічної лабораторії). Серед перших були і три санстанції, організовані до кінця 1932 р. в Києві, й шість — у приміській смузі. Для влаштування інших не вистачало дезінфекційного устаткування, вітчизняне виробництво котрого тільки розгорталося.

Краще обладнувалися санітарним устаткуванням міські санітарні, лікувальні та банно-пральні заклади. В той час як у Києві в 1932 р. діяло 44 дезінфекційні камери і 8 дезінсекторів, кількість яких за 1931 р. подвоїлася, у селах приміської смуги впродовж 1931—1933 рр. — збільшилося з 3 до 10²⁰.

Стримувала проведення дезінфекційних заходів незабезпеченість лікувальних і санітарних установ

транспортними засобами, особливо в селах приміської смуги. За нормативами Наркомату охорони здоров'я, ці медичні заклади мали постачатися автомобілями з розрахунку 1 авто на 75 тис. мешканців для госпіталізації інфекційних хворих, 1 — на 150 тис. осіб для доставки речей на дезінфекцію та 1 — на 200 тис. осіб для перевезення на саноброблення тих, які перебували у побутовому контакті з хворими. Фактично в Києві було лише 2 автомобілі для госпіталізації та один — для транспортування забруднених речей і окремо — осіб з оточення хворих. У селах відповідного транспорту взагалі не було²¹.

Стан санітарної справи не давав змоги повсюдно та систематично здійснювати заходи боротьби з епідемічними захворюваннями. Щодо черевного тифу — проводити поголовне щеплення населення, виявляти бацилоносіїв і хворих на початкових стадіях захворювання, а щодо висипного тифу — здійснювати масове саноброблення населення, дезінфекцію й дезінсекцію, а також вчасно виявляти й ліквідувати вогнища захворюваності. Через незабезпеченість лабораторно-технічним устаткуванням робота санітарних закладів, особливо в сільській місцевості, проводилася без належної лабораторної діагностики²².

Програму профілактики і боротьби з тифом не вдавалося реалізовувати й через занепад комунального господарства Києва, житлову кризу в місті, а також санітарну неосвіченість населення й низький рівень його культури та матеріального забезпечення. Каналізація була малопотужною, зношеною та спускала стоки до Дніпра без очистки. Там, де каналізації не було, для збирання нечистот використовувалися вигреби, причому стаціонарних хронічно не вистачало. Постійно перебували під загрозою спалаху епідемії робітничі околиці, поблизу яких традиційно влаштовувалися санкціоновані та численні стихійні звалища сміття. Епідемічну небезпеку посилювала відсутність переробки нечистот. Останні, звичайно, збиралися у глибокі ями, котрі закидалися землею, а сміття, незважаючи на вимогу спалювання або переорювання, зазвичай залишалося не переробленим. Внаслідок цього звалища перетворювалися на розплідники мух і пацюків, та забруднювали підземні води і повітря.

Залишалася нерозв'язаною проблема забезпечення населення комунальними лазнями. Навіть за умови безперебійної роботи останніх через їх недостатність кияни могли митися в бані не частіше одного разу на два місяці. Щоправда, окрім комунальних лазень, у місті існували нечисленні відомчі. Зокрема, виробничими душами було обладнано майже дві третини великих промислових підприємств Києва, але лише в чверті з них було встановлено дезінфекційні

¹⁶ Там само. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 18.

¹⁷ Там само. — Спр. 72. — Арк. 145—147.

¹⁸ Контрольні числа по охороні здоров'я в УСРР на 1933 р. // Профілактична медицина. — Х., 1932. — № 11—12. — С. 27—28.

¹⁹ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 72. — Арк. 145—147.

²⁰ Там само. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 220. — Арк. 89—94.

²¹ Там само.

²² Контрольні числа по охороні здоров'я в УСРР на 1933 р. — С. 28.

камери, 15 діяло у 12 комунальних лазнях. Лише в листопаді 1932 р. було збудовано велику центральну міську дезінфекційну станцію, а до того часу діяли меш потужні у двох районах міста. Не більше 4% населення обслуговувала єдина комунальна пральня. Щоправда, для прання спецодягу робітників „Червонопрапорного” заводу було обладнано першу в місті пральню на промисловому виробництві. З осені 1932 р. лазні почали припиняти роботу через небезпечність водою, паливом, дезінфекційними й миючими засобами. Затягувався ремонт двох найбільших лазень Києва — Центральної та Галицької²³.

Якщо у селах більш гострою була санітарна проблема водопостачання, то в містах — житлової забезпеченості, особливо для мешканців гуртожитків. Розповсюдженню інфекційних хвороб сприяла житлова щільність і постійні давки у міському транспорті й нескінченних чергах, що стали атрибутом повсякденності в умовах тотального товарного дефіциту і голоду.

Санітарні норми перевезення пасажирів не дотримувалися й на залізничному транспорті. Хоча у 1932 р. в Києві було побудовано кращий у республіці за розмірами та архітектурою залізничний вокзал, через який щоденно проходили до 40 тис. пасажирів, у його приміщеннях і на привокзальній території панувала антисанітарія. Підлогу в залах другого й третього класу мили раз на тиждень, а вбиральні взагалі майже не прибирали та невчасно дезінфікували. Не вистачало місць у залі очікування. Тому пасажирів нерідко розташовувалися на брудній підлозі поряд із купами сміття, недопалків, об'їдків. Один біля одного сиділи селяни зі своїми клукаками, робітники з інструментами, жінки з дітьми — здорові й хворі. У приміщенні стояло сперте та задушливе повітря.

Не дотримувалися санітарні норми й у привокзальних закладах громадського харчування та в перукарнях. На кухні їдальні продукти зберігалися разом з одягом і взуттям співробітників, їжа готувалася у неприбраних приміщеннях, а посуд був брудним. Джерелами розповсюдження інфекцій були й привокзальні „осередки санітарії та гігієни” — голярні, де перукарські інструменти й обладнання не стерилізувалися.

За наслідками перевірки санітарного стану Київського вокзалу, проведеного в січні 1932 р., було знято з роботи і притягнуто до кримінальної відповідальності за недотримання санітарного мінімуму на об'єктах транспорту керівництво медично-санітарного управління Південно-Західної залізниці²⁴.

Питання санітарного стану та боротьби з епідеміями не сходили з порядку денного на засіданнях

міської ради. Під час їх обговорення висловлювалося занепокоєння з приводу невчасного проведення дезінфекції й дезінсекції студентських і робітничих гуртожитків та санобробляння їх мешканців, зауважувалося на недбайливе ставлення дирекції багатьох вишив і промислових підприємств до організації віспощеплення. Зверталася увага на численні факти недотримання санітарних норм, виявлені санінспекторами й громадськими контролерами під час рейдів по закладах громадського харчування. Не були винятком і закриті їдальні, створені для спеціального обслуговування працівників окремих підприємств або викладачів та студентів певних навчальних закладів²⁵.

Не було налагоджене санітарне обробляння безпритульних. 19 січня Київська комісія з ліквідації безпритульності скаржилася, що „всі дезкамери, до яких надсилали безпритульних (Жовтнева лікарня, Нижній вал, 43, Дмитрівські лазні), відмовлялися їх приймати”²⁶. Це питання не було розв'язане до квітня 1932 р.²⁷ Карантин та ночівлі для безпритульних перетворилися на розплідники тифу. Під час обстеження колектора для безпритульних на Вознесенському узвозі, 4, проведеному 19 лютого 1932 р., було виявлено жахливі умови утримання дітей. В акті по наслідках обстеження зазначалося: „Безпритульні в кількості 160 дітей розташовані в двох кімнатах колишнього кінотеатру: одна кімната — балкон, інша — зал для глядача. У приміщеннях немає природного освітлення, воно освітлюється невеликими електричними лампочками, недостатніми для такого приміщення. У передній у вікнах вибито шибки, а у деяких немає і луток. Безпритульні скупчені по темних кутах, роздягнені, босі, брудні, не стрижені, завошивлені. Серед них не проводиться санобробка. Частина безпритульних лежить на брудній підлозі, а для іншої є спільні нари без постільних речей. Повітря таке важке, що не можна дихати. Це утворюється через те, що під сценою кутки забруднені людськими екскрементами (кал і сеча), крім того під стіною є багато сміття. Каналізаційна мережа зіпсована. Значна частина [людей] має вільний вихід на вулицю”²⁸.

5 березня 1932 р. санінспектор міста звернувся до голови міськради Воробйова з клопотанням терміново ліквідувати вогнище висипного тифу у цьому розподільнику, де щодня виявляли хворих на тиф. Він також попередив про небезпеку переведення безпритульних із цього колектора до іншого, також розташованого в центрі міста по вул. Хрещатицькій, 2, що вже розпочалося. Така недалекоглядність загрожувала розповсюдженням тифу²⁹. 26 березня Надзвичайна комісія по боротьбі з антисанітарією

²³ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 72. — Арк. 160—162; Спр. 67. — Арк. 130.

²⁴ Пролетарська правда. — К., 1932. — 4 січ.

²⁵ ДАК. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 556. — Арк. 200—202.

²⁶ Там само. — Спр. 67. — Арк. 14.

²⁷ Там само. — Спр. 36. — Арк. 48, 49.

²⁸ Там само. — Спр. 67. — Арк. 38.

²⁹ Там само. — Арк. 34—37.

та епідеміями ухвалила негайно переселити безпритульних із розподільника на Вознесенському узвозі, котрі затрималися тут понад карантинний термін, до дитячого будинку у с. Хабни. Їх місце мали зайняти 200 нових безпритульних та дорослих жебраків, „вилучених” з вулиць Києва 20 березня, що впродовж тижня утримувалися в ізоляторах районних відділків міліції, де не було санітарних пропускників. Після закінчення карантину й санітарної обробки ці особи підлягали вивезенню за межі Києва: дорослих — до колонії у Ворзелі. Їхні перспективи на виживання в приміських закладах були невтішними, позаяк скорочувалося продовольче постачання. Щоб утриманці цього закладу не розбіглися від голоду, було запропоновано посилити його охорону, поновивши пост міліції, знятий наприкінці березня³⁰.

Вилучені з вулиць діти розподілялися поміж закладами охорони здоров'я та освіти, зокрема у віці „до 4 років — потрапляли до ясельних установ та лікарень відділу охорони здоров'я, а старші — до дитячих будинків Наросвіти за межами Києва”³¹. Домовленість про переведення 2215 вихованців дитячих будинків міста до дитячих закладів області президія Київської міської ради уклала з міськрадами Чернігівської, Таращанської, Коростенської, Радомишльської, Малинської, Звенигородської й Сквирської міських рад ще 13 лютого 1932 р.³²

Вилучення безпритульних з вулиць Києва і розгортання профілактичних заходів тимчасово стабілізували санітарну ситуацію у місті та зменшили в лютому й квітні 1932 р. захворюваність на тиф. Але напередодні й після травневих свят, у зв'язку з прибуттям до Києва великої кількості приїжджих, коли через міський залізничний вокзал щоденно проходило до 70 тис. пасажирів, розпочався новий спалах тифу. В доповідній записці санітарного лікаря Києва до Наркомату охорони здоров'я УСРР від 11 травня повідомлялося, що „30 квітня було знято з потягу пасажира, хворого на тиф; 1 травня — ще двох хворих пасажирів із діагнозом „тиф”, хоча у місті в той день не було зареєстровано жодного випадку на тиф. 3 травня — знову двох тифозних пасажирів та 5 — одного”. Всього за першу декаду місяця у місті було зареєстровано 100 випадків захворюваності на тиф, „причому майже всі вони, — за визнанням санітарного лікаря, — були пов'язані або з безпосередніми роз'їздами хворих залізницею, або річковим транспортом, або приїздом до них родичів з різних місць Союзу”. Серед вогнищ тифу вказувалися міста — Кам'янець-Подільський, Іркутськ та різні села СРСР. І лише 13 випадків захворюваності були спричинені місцевими контактами

під час відвідування киянами громадських місць — кінотеатрів, базарів та ін.

У зв'язку з новим спалахом захворюваності, спричиненим приїжджими, санітарні органи, за повідомленням санлікаря м. Києва, намагалися вжити „рішучих [профілактичних] заходів як по транспорту (залізничному та водному), так і щодо локалізації вибуху [захворюваності]”³³. За рішенням міської ради „Про заходи боротьби з висипним тифом” на дільничних лікарів покладалася обов'язок терміново, впродовж доби, повідомляти про кожен випадок цієї хвороби або підозру на неї до епідеміологічного бюро. В той же день до хворих мали надсилати санітарних лікарів або лікарів-епідеміологів, аби не тільки у терміновому порядку госпіталізувати захворюєлих до інфекційного відділення, а й виявити їхні побутові зв'язки та здійснити належні профілактичні заходи. Для забезпечення тифозних хворих медичною допомогою було розширено мережу лікарняних ліжок в інфекційних відділеннях.

Оскільки під загрозою тифу у першу чергу опинилися гуртожитки, в цих закладах почали організуватися ізолятори для підозрілих на цю хворобу і запроваджувалися обов'язкові медичні огляди: періодичні для пожильців та попередні для майбутніх новоселів.

Посилився контроль за проведенням профілактичних заходів в інших закладах спільного користування населення — селянських будинках, готелях, нічліжних будинках, лазнях, клубах, місцях видовищ, їдальнях, дитячих закладах, на транспорті тощо. Встановлювалася персональна відповідальність адміністрації промислових підприємств за безперебійну роботу душових кімнат на виробництві та періодичну дезінфекцію роздягалень і спецодягу робітників. Зважаючи на те, що основними розплідниками тифу залишалися безпритульні, перед закладами міліції ставилося завдання ліквідації цього явища й боротьби з бездоглядністю. Особи, винні у невиконанні накреслених заходів, підлягали адміністративним покаранням — штрафу до 100 крб., арешту до двох тижнів, примусовій праці на два тижні, оголошенню догани в пресі або ж залученню до судової відповідальності за арт. 293 Кримінального кодексу³⁴. Однак залишалось ще чимало не вирішених проблем, котрі ставили Київ перед загрозою поширення епідемії³⁵.

Застосування репресивних заходів мало тимчасовий ефект. Незважаючи на покращення епідеміологічної ситуації влітку, восени спостерігався новий епідемічний спалах, спричинений скороченням фінансування комунальних закладів та посиленням притоку безпритульних до Києва.

³⁰ ДАК. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4147. — Арк. 21—24.

³¹ Там само. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 132, 132 зв.

³² Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3900. — Арк. 10.

³³ Там само. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 70, 71.

³⁴ Там само. — Арк. 95, 96.

³⁵ Там само. — Арк. 130; Спр. 72. — Арк. 160—162.

Продовольче постачання дитячих будинків різко погіршилось у листопаді 1932 р. внаслідок припинення діяльності Центральної комісії допомоги дітям при ВУЦВК. Через дефіцитність бюджетних коштів вони масово передавалися на утримання шефів — колгоспів, радгоспів і промислових підприємств. Робилися й невдалі спроби переведення дитячих будинків та колоній на самозабезпечення. Причому підсобні господарства цих закладів, у котрих разом працювали викладачі й вихованці, мали сплачувати сільськогосподарський податок нарівні із селянськими господарствами³⁶. І це незважаючи на критичний стан із продовольчим забезпеченням дитячих закладів, що засвідчували численні листи, надіслані до приймальні ВУЦВК від їх керівників, із проханням врятувати дітей від голоду³⁷. Лише в липні 1932 р. РНК УСРР ухвалила постанову про використання виробництва підсобних господарств дитячих закладів для їх матеріально-побутового постачання³⁸, але їх продукції не вистачало.

Діти масово залишали дитячі заклади, блукали селами в пошуках їжі та, ще сподіваючись на допомогу, масово вирушали до міст, об'єднуючись у ватаги прохачів. Якщо в 1931 р. з дитячих будинків втекло 30% дітей, то в 1932 р. — вже 40%³⁹. Впродовж 1932 р. в містах, за неповними даними, виявили 5 тис. безпритульних підлітків⁴⁰. А скільки ж було невиявлених? Гасло влади: „Все краще — дітям!” разуче дисонувало з реаліями, коли діти масово вимирали від голоду.

Незважаючи на загрозу нового епідемічного спалаху, фінансування міських комунальних закладів скоротилося у зв'язку з дефіцитом міського бюджету, що виник наприкінці року. Банно-пральні заклади перестали регулярно постачатися водою й опаленням, вичерпалися річні запаси мила для них, пропускна спроможність лазень зменшилася на третину. Через брак дезінфекційних засобів, коли у наявності були лише деякі з них, не працювали дезкамери і станції. По декілька місяців затримувалося прання білизни в комунальних пральнях.

В антисанітарному стані перебували готелі та, особливо, заїжджі двори й „Будинки колективіста”. Бруд та антисанітарія панували на транспорті, котрий, як завжди, був переповненим, особливо спеціальні „робітничі” та „колгоспні” потяги. Не були збудовані пропускники і будинки для заїжджих пасажирів, а їх санобробка не проводилася.

Серйозні труднощі з профілактикою тифу виникли в приміській смузі, де на 70 сіл було лише

4 лазні. Через відсутність необхідного обладнання залишалася нездійсненою й дезінфекція колгоспних та радгоспних гуртожитків⁴¹. Єдиним масовим профілактичним заходом, котрий владі вдалося здійснювати, були облави на безпритульних. Під час двох з них, організованих у ніч з 4 на 5 і з 29 на 30 листопада, з вулиць міста було вилучено 700 осіб без певного місця проживання. Для їх розміщення, зважаючи на брак вільних місць у карантині, на Вознесенському узвозі, 4, було відкрито два нових — на вул. Макарівській, 24 й на Нижній Набережній, 9⁴². Тиф не вдавалося зупинити. Зростала і захворюваність на дизентерію, дифтерію та інші епідемічні захворювання. Хоча в лікарнях було розгорнуто 750 ліжок для інфекційних хворих, через різке погіршення епідемічної ситуації (десятки госпіталізованих хворих), їх не вистачало. Для організації інфекційного стаціонару було передано міський туберкульозний диспансер і нічний профілакторій (хворих із них переведено до села Покровка), а для розширення інфекційних відділень у стаціонарах — всі ліжка, зайняті терапевтичними хворими, й частину тих, що призначалися для стоматологічних. Крім того, головлікарі мали щоденно подавати до Епідеміологічного бюро та Інспектури охорони здоров'я міста зведення про ліжка в інфекційних відділеннях, які звільнялися⁴³. Завдяки вжитим заходам у 1932 р. в Києві вдалося госпіталізувати 56,4% хворих на тиф⁴⁴.

9 жовтня 1932 р. було ухвалено нову постанову про заходи боротьби з епідеміями, запровадження котрих мало докорінно покращити санітарну й епідемічну ситуацію в місті та приміській смузі. Пропонувалося посилити контроль з боку органів санітарного догляду, міліції, членів міськради, громадських санітарних інспекторів за участю широкої робітничої громадськості й медпрацівників за виконанням закону про санітарний мінімум і постанов Надзвичайної комісії міськради по боротьбі з антисанітарією та епідеміями, застосовуючи систему штрафів і притягаючи до суду винних у недотриманні санітарних вимог. Встановлювалася персональна відповідальність керівників підприємств та закладів за їх санітарний стан, а керівників комунальних органів — за безпребійну роботу санітарно-технічних засобів.

Пропонувалося впорядкувати санітарний стан міста і залізниць — терміново, впродовж десяти днів, вокзалу й пасажирського рухомого складу, а до кінця року — дворів та вулиць. Зокрема, для

³⁶ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 478. — Арк. 2.

³⁷ Колективізація і голод в Україні. 1929—1933: Зб. документів і матеріалів. — К., 1993. — С. 307, 309.

³⁸ ЦДАВО України. — Ф. 166. — Оп. 10. — Спр. 438. — Арк. 151.

³⁹ Там само. — Арк. 68; Спр. 426. — Арк. 27.

⁴⁰ Марочко В.І. Діти — найчисленніші жертви голодомору // Голод 1932—1933 років в Україні. — К., 2003. — С. 564.

⁴¹ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. Арк. 130; Спр. 72. — Арк. 160—162.

⁴² Там само. — Спр. 67. — Арк. 132, 132 зв.

⁴³ Там само. — Спр. 73. — Арк. 114, 114 зв.

⁴⁴ Там само. — Арк. 17.

очистки останніх передбачалося набрати необхідний штат двірників, за роботою яких встановити нагляд санітарної міліції, та налагодити своєчасний вивіз сміття і нечистот за межі міста.

Спеціальна увага приділялася заходам по боротьбі з висипним тифом. Надзвичайній комісії по боротьбі з дитячою безпритульністю доручалося впродовж двох декад ліквідувати безпритульність у межах Києва, а санітарним органам — до жовтня провести санобробку вогнищ висипного тифу. Щоб призупинити безконтрольний в'їзд до міста тифозних хворих, пропонувалося організувати санітарні загороджувальні заони та санітарні пропускники, а для боротьби з ним у селах приміської смуги відрядити 8 дезінфекційних загонів Українського Червоного Хреста й побудувати не менше, як у 50 селах, примітивні лазні з дезінсекційними камерами. Масову санобробку киян мала забезпечити міська дезстанція, будівництво котрої завершувалося. Крім того, пропонувалося розширити потужність дезінфекційного пропускника Жовтневої лікарні та організувати новий при одному з райвідділів міліції, а також налагодити безперебійну роботу комунальних лазень, які мали на пільгових умовах обслуговувати школярів і незаможне населення. Для першої групи киян належало виділити 60 тис. квитків у лазні по пільгових цінах (50%-ва оплата), а для другої — 30 тис. Висувалися й інші нереалізовані завдання — покращити санітарний стан гуртожитків, заїжджих дворів та „Будинків колективіста”, зокрема, провести їх ремонт і забезпечити паливом та постільною білизною.

Враховуючи недостатню госпіталізацію інфекційних хворих, незважаючи на використання для них 40%-го лікарняного ліжкового фонду, пропонувалося додатково розгорнути ще 200 ліжок у відповідних відділеннях. Захворювання на дифтерію мала зупинити масова імунізація школярів — до 50 тис. осіб⁴⁵.

Аналізуючи динаміку захворювань населення Києва на висипний та черевний тиф, малярію, дизентерію, санітарна інспекція міста прогнозувала їх значне поширення протягом 1933 р., позаяк щоденно прибували сотні безпритульних дітей, голодних і виснажених селян Київщини, які були носіями різних хвороб, тому що тривалий час перебували на території голодомору. Містом снували жебраки, а біля крамниць стояли в чергах кияни, контактуючи з хворими. „По ваших крамницях і лавках, у яких продають напірники, — повідомляв Укркондоб'єднання 9 січня 1933 р. санітарний лікар м. Києва, — останніми часами спостерігаються великі черги й скупчення громадян, що у зв'язку із загрозою висипного тифу створює велику небезпеку щодо поширення епідемії”⁴⁶.

Пропонувалося доставляти хліб споживачам до їхніх помешкань, щоб ліквідувати черги.

Партійні органи міста пропонували провести 10—20 січня 1933 р. декадник „профілактики висипного тифу”, звертаючи увагу громадськості на „покращення санітарного стану цехів, їдалень, гуртожитків, установ”, але не говорили про усунення першопричини соціальної напруги та епідемії тифу в місті — голодомору, потворні форми якого охопили села Київської області та всієї України. Безпритульність дітей змусила секретаріат міськпарткому Києва негайно „поліпшити санітарний стан колекторів для безпритульних, не припускаючи їх перевантаження”⁴⁷. Перевірці підлягали гуртожитки, залізниця, камери Бупру районних відділів міліції. „Санінспектура м. Києва просить вас терміново відрядити до Н.Петрівців лікаря, — звертався 27 січня 1933 р. санінспектор м. Києва до міського відділу охорони здоров'я, — оскільки в цьому селі вже зареєстровано випадки захворювань на висипний тиф. Село має біля 6000 населення, обслуговує його медамбулаторія в складі однієї фельдшерки-акушерки, зовсім не обізнаної з клінікою інфекційних захворювань. Беручи до уваги, що це село небезпечно в епідемічному відношенні, санінспектура просить негайно призначити туди на постійну роботу лікаря, бо без цього нема змоги провадити там профілактичні заходи”⁴⁸. В інших селах Київської приміської смуги ситуація також була загрозливою.

Санітарна інспекція м. Києва, яка знаходилася по вул. Короленка, 29, повідомляла 21 березня 1933 р. міськраду про погіршення ситуації та про „збільшення епідемічних захворювань, зокрема висипного тифу й кишкових інфекцій”: 836 хворих висипним та 2601 черевним тифом, 1057 на дизентерію⁴⁹. „Уже з початку цього 1933 р., — інформувала санінспектура міста, — спостерігається дальший дуже значний зріст кількості захворювань на висипний тиф та замість звичайного сезонного зниження кишкових інфекцій навпаки збільшення щодня кількості захворювань на черевний тиф і поміж дитинства на дизентерію”⁵⁰. Так, якщо впродовж лютого хворіла 61 особа на висипний тиф, то станом на березень 1933 р. — 193 особи. На черевний тиф у 1932 р. хворіла 2601 особа, за березень 1932 р. — 17 захворювань, а, протягом березня 1933 р. — 39 осіб.⁵¹

20 квітня 1933 р. Київська міська рада видала обов'язкову постанову, яка мала назву „Про санітарно-профілактичні заходи”. Міська влада заборонила в'їзд до Києва „всім громадянам з інших місць Київської області, що не мають на це спеціального дозволу від РВК, міськради або сільради, що є в місці їх постійного перебування, або свідоц-

⁴⁵ ДАК. — Ф. р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 127, 129 зв.

⁴⁶ Там само. — Арк. 187.

⁴⁷ Там само. — Ф. р.-3. — Оп. 1. — Спр. 220. — Арк. 11.

⁴⁸ Там само. — Ф. р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 215.

⁴⁹ Там само. — Арк. 232.

⁵⁰ Там само.

⁵¹ Там само.

тва про відрядження від державних, кооперативних або громадських підприємств, установ і організацій⁵². Колгоспники, які приїжджали до міста за хлібом, повинні були мати довідку від правління колгоспу, а одноосібники — від сільської ради. Ради зобов'язували видавати відрядження та довідки, але за виняткової потреби. Без них заборонялося поселяти до готелю, приписувати в місті приїжджих, які мали пройти пункти санітарної обробки та отримати відповідну довідку. На залізницях чергували працівники київської міліції та транспортних відділів ОДПУ, які не пропускали до Києва осіб, що не мали „відповідних дозволів та посвідчень”, а тих, що проникли — виселяли з міста „адмінпорядком”. Ситуація з епідемією тифу, яка проникла на вулиці міста, вимагала від влади рішучих дій, хоча від радикальних методів хлібозаготівлі збільшувалася кількість захворювань на тиф, позаяк жертвами ставали голодні селяни. Газети закликали кожного, хто з'являвся у Києві, відвідати лазню та пройти санобробку.

Для боротьби з тифом лікарі пропонували масову імунізацію населення, санобробку, максимальне використання дезустановок, поширення лазень в місті та, особливо, в селах приміської смуги, організацію протиепідемічних загонів, стовідсоткову госпіталізацію хворих. Передбачалося терміново провести щеплення 300 тис. селян приміської смуги проти черевного тифу, дизентерії — 100 тис. осіб, скарлатини — 40 тис., віспи — 150 тис. та провести санобробку 400 тис. осіб⁵³. Для їх здійснення необхідно було виділити 469 тис. крб, а для приборкання грипу, запалення легенів, профілактики кишково-шлункових захворювань, які виявилися наслідком голодомору та небувалого скупчення людей у місті, вимагали мобілізації 1200 лікарів.

29 квітня 1933 р. голова Київської міськради „Биструков” скликав нараду лікарів міста для обрання форм і методів подолання епідемії тифу та інших інфекційних хвороб. На нараду приїхали професори Беренштейн, Стражеско, Зиков, Тартаковський, Губергриц, Свенсен та доктори-інфекціоністи. Слухали питання про розміщення ліжок для хворих тифом на території Жовтневої лікарні м. Києва. Професор М. Стражеско запропонував для „тифозно хворих” окремий шпиталь, а за інших обставин доводилося переводити лікарню на „висипно-тифозну”⁵⁴. Нарada, незважаючи на умовляння професора Стражеска, визнала Жовтневу лікарню основним колектором для госпіталізації висипного тифу, зачинила відділення професорів Стражеска та Губергрица. На думку авторитетного лікаря та вченого М. Стражеско, було б доцільно

припинити навчання в школах, але його колега Губергриц вважав, що такий крок „викличе відповідне збурення” киян. Основна увага приділялася безпритульним і чергам, які виявилися джерелом поширення тифу. Поліклініки цуралися безпритульних та бездомних дорослих, щоб уникнути проникнення тифу.

Зареєстрованих тифозних хворих вивозили до Пущі Водиці для їх локалізації, але не одразу. Вони знаходилися в місті декілька днів, особливо в районі Міжгір'я. Ситуація ускладнювалася влітку. На початку червня 1933 р. санінспектор Йоселевич визнав той факт, що „незважаючи на розгорнену роботу з боку міського відділу охорони здоров'я та Надзвичайної комісії по боротьбі з антисанітарією та епідеміями щодо профілактики епідзахворювань та боротьби з ними, санітарно-епідемічний стан міста та смуги залишається ще й досі важким, зокрема щодо висипного тифу: січень — 88 осіб, лютий — 177, березень — 280, квітень — 878, травень — 1134”⁵⁵. Серед безпритульних протягом десяти днів травня захворіли на висипний тиф та віспу 79 осіб, а були випадки, коли, „забираючи з черг завошивлених у лазні, виявляли і хворих на висипний тиф”. Житлово-комунальний сектор міськради виявляв завошивлених та хворих на висипний і черевний тиф. На 10 червня 1933 р. було імунізовано 255 тис. осіб (85% до плану), проти віспи — 55 тис. (35% плану), проти дифтерії — 12 тис. (25%), але захворювання на висипний тиф „значно перебільшили цифри минулих років”⁵⁶. Щеплення необхідно було робити на селі, але про селян ніхто не дбав.

28 червня 1933 р. відбулася нарада представників міських медпрацівників та заступника наркома охорони здоров'я Хармадар'яна. Він зазначив, що мало „у нас звернуто увагу і на село, а наш селянин ще не звик до боротьби з висипним тифом, а тому треба нам якнайбільше провадити профілактичну роботу. На селі легше ліквідувати епідемію, ніж у м. Києві, тільки треба до цього підійти не по-чиновницькому”⁵⁷. Учасники наради визнали основною причиною поширення тифу наявність черг за хлібом та масову безпритульність дітей. Лікарям бракувало належних засобів для боротьби з цією недугою. Сподівання на те, що погодні умови обмежать поширення тифу, виявилися марними. 26 липня 1933 р., проаналізувавши санітарно-епідеміологічну ситуацію в місті, Київська міська санітспектура констатувала, що „починаючи з квітня місяця ц.р., захворювання на висипний тиф щодня збільшуються, приймають характер дуже загрозливої епідемії, охопивши значну частину районів міста та сіл при-

⁵² ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 261.

⁵³ Там само. — Арк. 234.

⁵⁴ Там само. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 29.

⁵⁵ Там само. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 326.

⁵⁶ Там само. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 88.

⁵⁷ Там само. — Арк. 112.

міської смуги, і не виявляють до цього часу тенденції до зниження, а щодо різачки відмічаються ознаки зростання захворювання⁵⁸. За перше півріччя 1933 р. на тиф по Києву захворіли 4 тис., на різачку — 677, а по селах приміської смуги динаміка захворювань висипним тифом була такою: за січень — 17, лютий — 16, березень — 41, квітень — 167, травень — 133, червень — 183, за півріччя — 557 осіб⁵⁹. Захворювання на тиф відбувалося в чергах за комерційним хлібом, тобто в магазинах, у яких селяни та кияни могли купити хліб за комерційними цінами, але санінспектура виявляла та вилучала з черг лише завошивлених хворих. Обласна надзвичайна комісія по боротьбі з тифом повідомляла 19 серпня 1933 р. про значне захворювання населення по сільрадах приміської смуги.

20 серпня 1933 р. міськрада одержала черговий звіт санітарного інспектора м. Києва, у якому зазначалося, що протягом травня було зареєстровано 1224, червня — 1353, липня — 1207 хворих на висипний тиф. „Щодо приміської сільської смуги, — наголошувалося у звіті, — то треба констатувати небезпечний стан також і в ній, причому в деяких населених пунктах, що мають найбільші стосунки з Києвом (Бровари, Будаївка, Ірпінь, Буча, Жуляни, Микільська та інші Слобідки), ця інфекція являє ухил до епідемічного розвитку. Причини виникнення захворювань по селах та містах приміської смуги є частиною також безпритульні, що прямуючи до Києва, залишилися частково й по цих місцях⁶⁰. Через лазні м. Києва за січень—серпень пройшло понад 1 млн осіб, але епідемія не була подолана, тому що до міст приходили нові й нові юрби голодних селян.

Населення міста потерпало від дизентерії, особливо протягом травня—липня 1933 р., коли нею хворіло 1196 осіб, а за липень—жовтень 1932 р. було 973 хворих. На черевний тиф у 1933 р. хворіло 800 мешканців Києва⁶¹, яких було виявлено та зареєстровано, хоча справжня кількість хворих була значно більшою, враховуючи сотні тисяч голодуючих селян Київщини. Для перевезення хворих передбачалося виділення одного авто на 75 тис. осіб, а для вивезення їхніх речей — на 150 тис. населення. Український Червоний Хрест надіслав до трьох стаціонарів м. Києва 72 медсестри та 7 лікарів, які забезпечили санобробку допризовників, влаштували 60 санпостів, а загалом було пропущено через лазні за I квартал 1933 р. 32634 особи, пострижено 23916, проведено різних санобстежень 15252, оглянуто 19136 дворів, виявлено 12250 завошивлених осіб, транспортовано 1012 хворих⁶². Санітарні лікарі виявляли квартири по вулицях Фрунзе, Ярославській, Лук'янівській та інших,

де були спалахи тифу. Перевірка учнів шкіл показала високу завошивленість — 53%. Центральна залізниця щодня приймала 65 тис. пасажирів, серед яких 10% було завошивлених⁶³.

29 жовтня 1933 р. відбулася загальноміська конференція директорів шкіл та інститутів. На ній говорилося про те, що діти, особливо „декласованого елементу”, переносили тиф „на ногах”, тобто лікувалися дома. Підкреслювалося, що в деяких школах завошивленість учнів становила 40—80%. Надзвичайна санітарна комісія на чолі з головою міськради Биструковим також звертала увагу на катастрофічну ситуацію в школах, тому що учні були носіями тифозних бактерій. Для подолання завошивленості дітей у школах пропонували облаштувати їх душовими, санпропускниками. Санітарний стан студентських гуртожитків також виявився жакливим: перенаселення кімнат, відсутність білизни, ліжок, душових тощо.

Партійні та громадські організації влаштували „рейди-чистки”, тобто перевіряли стан різних закладів та установ. Зокрема, в Сталінському районі було проведено 3 рейди за участю 550 активістів, які обстежили 1616 будинків, 5031 квартиру, 5067 осіб, виявили 31 хворого, 259 завошивлених, 355 забруднених дворів, відправлено до лазень 312 осіб, оштрафовано 245 осіб⁶⁴. Подібні рейди відбувались у Жовтневому, Петрівському, Ленінському районах, на заводах та фабриках міста. Ненормальний санітарний стан спостерігався і в лікарнях, яким бракувало білизни, ковдр, матраців, хірургічних інструментів, лабораторного обладнання. „Хворих харчують незадовільно, — зазначав 23 листопада 1933 р. нарком охорони здоров'я С. Канторович, — навіть хворим на черевний тиф не дають білого хліба. Молочних продуктів бракує. М'яса, жирів майже зовсім не постачають. Паливом на зимовий сезон медичні заклади, як правило, не забезпечені⁶⁵. Неопалення лікарень було тоді основною причиною їх закриття.

Місто мало лікарні, досвідчених лікарів, дослідні інститути, кошти, але подолати епідемію тифу не вдалося. Сільські райони були зазвичай без лікарень та санітарних лікарів, а також достатньої кількості амбулаторій. Саме вони мали б спостерігати за санітарним станом сіл. Весною 1933 р. УЧХ підкреслював „недостатнє охоплення” колгоспного села лікарнями та розгортання медико-санітарних установ. 10 листопада 1933 р. була поширена „Інструкція для сандиктатора, що виїжджає на село”. Посада сандиктатора засвідчувала надзвичайний епідемічний стан в українських селах. Він організував всю протиепідемічну роботу, координував

⁵⁸ ДАК. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 361.

⁵⁹ Там само. — Арк. 362.

⁶⁰ Там само. — Арк. 386.

⁶¹ Там само. — Арк. 387.

⁶² Там само. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 219. — Арк. 34—35.

⁶³ Там само. — Спр. — Арк. 29—33.

⁶⁴ Там само. — Спр. — Арк. 17, 18.

⁶⁵ Там само. — Спр. 223. — Арк. 78.

діяльність сільських надзвичайних комісій, розподіляв функції її членів, спрямовував медпрацівників по селах, притягав до відповідальності тих посадових осіб, які не виконували постанов міськради, накладав штраф. На час подолання епідемії висипного тифу заборонили виїзд медпрацівників з села, навіть на один день, без дозволу міської надзвичайної комісії. „Сільські надзвичайні комісії, — зазначалося в „Інструкції”, — виділяють десятки хатників, на яких покладається щоденний обхід усіх хат, виявлення завошивлених, виявлення хворих та негайне оповіщення Надзвичайної Комісії”⁶⁶. Голова сільської ради та медпрацівник персонально відповідали за своєчасне виявлення хворих на тиф. „Сандиктатор, — підкреслювалося в „Інструкції”, — повинен негайно розгорнути роботу лазень та камер, розробити графік роботи з таким розрахунком, щоб в першу чергу проходили санобробку (з обов’язковою стрижкою) школярі, діти дитсадків, мешканці гуртожитків та колгоспники, але з розрахунку, щоб було вимито все село. У небезпечних щодо висипного тифу селах відвідування переводиться похатньо, починаючи з найнебезпечнішого кутка”⁶⁷.

Для обстеження сіл Київської приміської смуги були виділені „відповідальні робітники”, а населені пункти розподілені між так званими територіальними куцями: Семиполківський, Броварський, Гоголівський, Слобідський, Бучанський, Шпильківський, Будаївський, Хотівський, Вишгородський. До них направляли санлікарів для „обстеження санітарного стану, перевірки роботи на місцях, виявлення дійсно епідемічного стану кожного села та для вжиття потрібних рішучих протиепідемічних заходів”⁶⁸. Для госпіталізації хворих на тиф передбачалося відкриття пунктів: в с.Літки на 30 ліжок, Заворичах — 50 ліжок, Гоголів — 40 ліжок, Семиполках — 40 ліжок⁶⁹. На сільські ради куцшових штабів покладалася відповідальність за їх забезпечення транспортом, формування по селах надзвичайних трійок у складі голови сільради, секретаря партосередку, медпрацівника. Оголошувався конкурс на кращий колгосп за санітарно-епідемічним станом.

25 листопада 1933 р. відбулося чергове засідання Міської надзвичайної комісії по боротьбі з антисанітарією, на яке були запрошені голови сільських рад приміської смуги — Дарниці, Петропавлівської Борщагівки, В.Димерки, Романівки, Мостищ, Жулян, Погребів, Гоголіва, Ірпеня, Требухова. Санінспектор м.Києва Йоселевич назвав дві причини масового захворювання тифом селян приміської сму-

ги: недостатнє забезпечення сіл медперсоналом та відсутність боротьби з тифом. Про голод, дохлу худобу, про трупоїдство ніхто з учасників наради не говорив. Відсутність палива, мила в сільських лікарнях, гасу по селах перетворили їх на суцільну темряву і соціальну резервацію. В селах М.Рубежівка, Н.Петрівці, Троєщина, Білогородка, Рожни, Погреби, Требухів були спалахи висипного тифу, особливо в с.Требухів, де протягом жовтня—листопада виявили декілька десятків хворих на тиф⁷⁰. Завошивленість по селах становила 25% мешканців. В с. Жуляни, яке мало 130 хат, завошивлені речі селян пропускали через дезкамеру, а для бані виділили звичайну хату, яка раніше належала „розкуркуленому”. Дітей і дорослих постригли. Епідемія тифу, яка виникла через навалу приїжджих, в селі пішла на спад. У с. П.Борщагівка протягом жовтня—листопада хворіло тифом 6 осіб, медперсоналу не було, баня не працювала, дезкамеру не поставили, але село доглядали двоє медсестер та лікар із Святошино. Село Мостище, яке мало 101 двір, також не уникло тифу — семеро селян лежало хворих. На підводах їх вивозили до Гостомельської лікарні, але персонал лікарні не знімав хворого і „це доводилося робити виконавцям”. В Ірпіні було виявлено 37 хворих на тиф. Голова сільради в с.Требухів говорив так: „Населення в нас понад 5600 душ. За 4 місяці на селі захворіло 63 душі. Лазня працює з серпня місяця 3 рази на тиждень. Утворено бригади, які виявляють хворих два лекпоми і 2 сестри включені в бригади. Лікар приїздить один раз на тиждень, фельдшер буває щодня на кожній з 4 діляниць села. Хворих відправляємо в Бровари в лікарню, після чого робимо дезінфекцію одягу й приміщення. Пропустили через лазню 369 душ за місяць та 4679 речей. Дезкамера працює, але часто буває затримка за часом: для камери потрібний час, а часу нема”⁷¹. Факти захворювання тифом було виявлено в с. Романівка, де мешкало 496 осіб, особливо на 4-х хуторах. Спалахи тифу були в Бортничах, Осокорках та Позняках. Голова сільської Великодиммерської сільради Ткаченко повідомив учасників наради, що в селі за три місяці був 31 випадок, а за листопад — 11 випадків⁷². Хворих перевозили на підводах до Семиполок та Гоголева. „З перших чисел жовтня, — зазначав голова Гоголівської сільради, — у нас почались захворювання на висипний тиф. При сільраді утворено надзвичайну комісію у складі голови сільради, лікаря і секретаря партосередку. Захворювань більше всього в місцевостях, віддалених від центру, бо центр обслуговувався медперсоналом

⁶⁶ ДАК. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 438.

⁶⁷ Там само. — Арк. 438.

⁶⁸ Там само. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 171.

⁶⁹ Там само.

⁷⁰ Там само. — Спр. 611. — Арк. 168.

⁷¹ Там само. — Арк. 170.

⁷² Там само.

краще. Всього у нас хворих 25 душ. На кутках, на громадах організовані сандесятники, сануповноважені. Як тільки виявляється захворювання, хворого ізолюють у лікарню, робиться дезінфекція, речі забираються в дезкамеру⁷³. Баня, якою стала одна з розкуркулених хат, не могла подолати тиф. Протягом року в с. Гоголів було зафіксовано 118 випадків висипного тифу, а через сільську лікарню, яка обслуговувала 12 сіл, пройшло 223 хворих⁷⁴. Присутній на нараді лікар з Броварів Щегловський, який знав ситуацію в селах Требухів, Княжичах, Кухлівці, Погребах, висловив особисте враження: „На селі корінного перелому стосовно боротьби з епідемією не видно”⁷⁵. Броварська лікарня протягом двох місяців не мала грошей для харчування хворих, не кажучи про опалення.

Десятки хворих тифом було виявлено в с.Будаївці, хоча для їх доставки до лікарні доводилося чекати декілька днів. До селища Буча входило 12 сільських рад, але боротьба з тифом розпочалася там, де виникали бані, дезкамери. Восени 1933 р. в Бучі хворіло на тиф 13 осіб. Нарада, яка відбулася 25 листопада 1933 р., створила надзвичайну санітарну комісію приміської смуги, кущові штаби, сільські трійки, десятників. Вони мали „репресивні” повноваження, але і відповідали за санітарний стан приміських сіл та подолання епідемії тифу, яка виявилася наслідком голодомору.

Статистика захворювань тифом киян та селян приміської смуги протягом 1932—1933 рр. не вичерпувала всієї кількості хворих, але вона переконливо доводить факт поширення епідемії. В 1933 р. на 10 тис. населення висипним тифом хворіло 9,5, на черевний тиф 19, на скарлатину 32, на дифтерію 32, малярію 4, а дитяча смертність становила 16,5 осіб на 1000 населення⁷⁶. Захворювання на тиф у 1932 р., якщо брати частоту 10 тис. осіб, становила 14 по висипному та 25 по черевному тифу. Обстеження сіл Дудаївки, Броварів, Гостомеля, В.Димерки, проведеного санітарними лікарями у 1933 р., показало, що хворих на тиф було від 3 до 5 селян. В селах було значно менше скупчення людей, а багато селян виїхало до міста.

Смертність від тифу не перевищувала 20% від кількості хворих на цю недугу, а його жертвами, судячи із книг запису смерті в загсах, ставали переважно дорослі люди, хоча помирали й діти, особливо без-

притульні. Небезпеку становили соціальні скупчення дітей у школах, яслах, дитустановах. У деяких школах Києва завошивленість дітей сягала тоді 20% (№ 3, 5, 8, 27, 39, 41, 77, 118), 50% школярів (103, 113, 107), а де-не-де сягала 85%⁷⁷. На 1 вересня припав апогей захворювань тифом. До школи приходили діти, які були інфіковані на селі та вулицях міста, тобто тиф перебував в стадії інкубації. Виявлених хворих повертали додому, але згодом здійснювали санобробку та ізолювали. В листопаді—грудні тиф серед школярів не згасав, а в школах перестали діяти душові, санпункти.

Епідемія тифу, яка тривала в Києві протягом грудня 1931— першої половини 1934 р., виявилася жакливим наслідком голодомору в Україні. Тиф, дизентерія, різачка, малярія та інші інфекційні хвороби спалахували по селах, а також у містах, у яких масово гинула худоба. Голодні люди вживали дохлих котів, собак, коней, поїдали гризунів, що призводило до кишково-шлункових захворювань. Подолати епідемію тифу протягом 1932—1933 рр., незважаючи на радикальні, але як виявилось недостатні профілактичні заходи, не вдалося. На Петрівці та Лук'янівці діяло шість стаціонарів для хворих на тиф, а ними переймалися також лікарі Жовтневої та першої Робітничої лікарень, які мали разом 990 ліжок. Хворих протягом 1932 р. на черевний тиф було 2415, у 1933 р. 1235 осіб, а паратиф перенесли у 1932 р. 186 осіб та 96 у 1933 р.⁷⁸ Тиф продовжував забирати життя киян протягом першої половини 1934 р. Так, у Петрівському районі сталося 137 випадків захворювань на тиф, у Жовтневому — 111, Ленінському — 91, Сталінському — 35, а загалом 374 хворих⁷⁹. Безпритульних дітей прибирали з вулиць, обмежували проникнення до Києва селян, але тиф шаленів.

Масове захворювання тифом розпочалося восени 1931 р., коли фактично завершилася суцільна колективізація сільського господарства, а протягом січня — квітня 1932 р. він набув виразних ознак епідемії, тобто став наслідком голодомору. Висипний і черевний тиф забирав життя людей протягом 1933 р., які помирали від дизентерії, кишково-шлункових отруєнь, позаяк вживали в їжу різні сурогати. Смерть від тифу означала смерть від голоду, тому що його епідемія була викликана жакливими наслідками голодного лихоліття в українських селах.

*В.І. Марочко,
О.М. Мовчан*

⁷³ ДАК. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 611. — Арк. 171.

⁷⁴ Там само. — Арк. 173.

⁷⁵ Там само.

⁷⁶ Там само. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 72. — Арк. 89.

⁷⁷ Там само. — Спр. 84. — Арк. 298.

⁷⁸ Там само. — Арк. 290.

⁷⁹ Там само. — Арк. 299.

Частина 5. КОМПАРТІЙНА НОМЕНКЛАТУРА УСРР ПІД ЧАС ГОЛОДОМОРУ 1932—1933 рр.

Про творців голодомору 1932—1933 рр. видано великий масив літератури, тож для широкого загалу їхні імена загальновідомі. Значно скромнішими є досягнення науковців у царині дослідження діяльності в час найбільшої в українській історії штучно створеної національної катастрофи безпосередніх виконавців сталінських директив — компартійно-радянської номенклатури УСРР, що булала ядром колоніальної адміністрації Кремля в республіці. Сталінський намір покарати українських селян за спротив політиці суцільної колективізації за допомогою терору голодом спирався на керівну верхівку УСРР та низовий апарат влади у республіці.

Очолювали хлібозаготівельні кампанії 1932—1933 рр., що мали за головну мету вилучення хліба в українських селян, генеральний секретар ЦК КП(б)У С.Косіор, голова Раднаркому УСРР В.Чубар та голова ВУЦВК Г.Петровський. Володіючи інформацією про реальний стан справ у сільському господарстві республіки, лідери УСРР робили деякі кроки для того, щоб переконати кремлівське керівництво в нереальності хлібозаготівельних планів. Подібна ситуація складалася не вперше, але в попередні роки Сталін не виказував свого наміру покарати голодом українських селян, які неохоче записувалися в колгоспи. Влітку ж 1932 р. компартійно-державне керівництво УСРР було поставлене перед вибором: або виконувати план, або піти у відставку. Останній засіб серед вищої номенклатури в СРСР не практикувався, оскільки означав відхід у політичне небуття непокірливих, тому, як це не прикро, українські керівники обрали перше — виконувати план, бо в умовах комуністичної системи, яка функціонувала на засадах „демократичного централізму”, у тому випадку, коли Москва наполягала, Харків мусив користися. Отже, вище керівництво республіки не змогло чинити опір диктатові центру і стало, як звичайно, провідником політики Кремля, реалізація якої кош-

тувала українському народові багатомільйонних жертв.

Щоб змусити Україну виконувати нереальні хлібозаготівельні плани, Сталін вдався до залякування місцевого компартійного керівництва, скориставшись перевіреним методом — чисткою лав КП(б)У, проведеною у два етапи: у січні 1932 р., коли була здійснена вибіркова чистка низових організацій деяких українських округів, і в червні 1933 р., розпочавши суцільну партчистку.

Проведення партійних чисток напередодні масштабних експериментів, як відомо, було невід'ємною складовою більшовицької традиції, започаткованої ще Леніним. Так, розпочинаючи у 1929 р. реалізацію політики суцільної колективізації, Сталін ініціював проведення партійної чистки, яка мала стати генеральним оглядом партійних лав після того, як новий вождь партії здолав опозицію своєму курсові на форсоване будівництво соціалізму. Тоді з КП(б)У в 34 округах УСРР було „вичищено” 13 тис. комуністів та кандидатів.

У 1932—1933 рр. в УСРР треба було, на думку Сталіна, продовжити розпочате у 1929—1930 рр. і „вичистити” з КП(б)У не лише прихованих опозиціонерів, а й тих функціонерів, які втілювали в життя курс на проведення українізації. Досвід попередніх чисток показав, що вони дозволяли центру тримати в постійній напрузі не лише рядових партійців, а й верхівку КП(б)У, яка, отримавши високі посади „з ласки” Кремля, не тільки цілковито підтримувала сталінський курс на форсовану побудову соціалізму, а й не виказувала навіть гіпотетичних намірів чинити спротив директивам центру. Тому, коли у 1932 р. Москва виробила для України черговий надвисокий хлібозаготівельний план, то зіштовхнулася лише з нерішучими спробами республіканського керівництва домогтися його несуттєвого зниження. На цьому, зокрема, наголошу-

вали у своїх листах Сталіну й Молотову від 10 червня 1932 р. Г. Петровський і В. Чубар.

Звернення керівників УСРР до кремлівських можновладців ґрунтувалося на реальному стані справ в українському селі, що був відомий зверхникам республіки, у тому числі з донесень місцевих керівників. Зокрема, перебуваючи з інспекційною поїздкою на Київщині, перший секретар Київського обкому партії М. Демченко в листі до очільника КП(б)У С. Косіора повідомляв про випадки смерті від голоду дітей колгоспників і про те, що причиною такого становища вони вважають партію, яка „обідрала, обманула”, позаяк „поки були господарі, було що їсти”¹. Писав М. Демченко й про те, що лейтмотивом усіх виступів на колгоспних зборах є риторичне запитання — „як ми хлібороби і у нас все-таки вродило, мусимо терпіти з голоду й вмирати”².

У листі до Молотова й Сталіна (Г.Петровський) як уже зазначалося, також підкреслював факт голодомору, що з’явився внаслідок хлібозаготівель.³ „Через загальний голод, — наголошував 10 червня 1932 р. Петровський, — на станцію Дно, ЦЧО, в Білорусію й на Північний Кавказ стихійно рушило село. Подекуди дві третини чоловіків залишають село і їдуть по хліб, адже на ст. Дно хліб 30—40 крб за пуд, а тут 100—140 крб пуд”⁴. Голова уряду УСРР В.Чубар наважився повідомити Молотова і Сталіна 10 червня 1932 р. про „випадки недоїдання і голодування в Україні серед одноосібників та колгоспників.”⁵

Косіор знав про голод в Україні. 18 червня 1932 р. він одержав листа від студента Київського рибоводного технікуму Г. Ткаченка. „Куди ж к чорту годиться такий соціалізм, коли людство з дня в день пауперизується — в Києві скільки завгодно попід углами сидять цілими сім’ями селяни і просять-плачуть кусок хліба, вже поопухали з голоду. І хто це? Колгоспники, що мають сотні трудоднів. Скрізь по студентських їдальнях, де гасло за гаслом наклеєно: „Борімося за якісні та кількісні показники громадського харчування”, студентів харчують раз у раз таким обідом — Н₂О і декілька зілинок, а хоч би картоплина, і жиру теж нічого немає, і одержуєш хліба до нього 20—25 г.

На друге — каші або сої, тож коли взяти з водою, як воно є, то буде 100 г теж без ніякого жиру. „От і живи, Гаврило”. Так у київській їдальні СЗК № 2—3 і т.д. Хоч би сої дали наїстись, — так каже зараз майже кожен студент. Отримує в місяць він 40—30 крб та різні відрахування в них і так чистою одержує 15—20 крб, от і проживи місяць, коли в студкоопі (закритому): 400 г хліба — 2 крб, сало 100 г — 3 крб 50 коп, масло — 2 крб 85 коп, яєчки — 60 коп

штука і т.ін. Як де появляться які соєві коржики, такі, що раніш і собака не їв би, то зараз черга в 500 чоловік. Студенти один за одним дістають туберкульоз, зараз з нашого технікуму чоловік п’ять пішли в лікарню, то там їх і залишили — кров’ю плюють.

Так живуть всі люди: студенти, робітники, селяни і т.ін., і я не знаю, чого народ гине з голоду, і словами скільки завгодно розмов різних, а ділом мовчать”⁶.

Про реакцію Сталіна на катастрофічну продовольчу ситуацію в УСРР і про звернення керівників республіки щодо зниження хлібозаготівельного плану й надання продовольчої допомоги дізнаємося з листа генсека до Л.Кагановича від 15 червня 1932 р.: „...Листи Чубаря і Петровського не сподобалися. Перший розводить „самокритику” — щоб отримати з Москви нові мільйони пудів хліба, інший грає в святошу, що приніс себе в жертву „директиві ЦК ВКП(б)” — щоб домогтися скорочення плану хлібозаготівель. І те, й інше є неприйнятним... Як на мене, Україні дано більше, ніж належить. Дати ще хліба немає потреби й нізвідки”⁷, — лукавив Сталін.

Про те, що відмова в продовольчій допомозі Україні стала генеральною лінією поведінки Кремля, засвідчують матеріали III Всеукраїнської партійної конференції в липні 1932 р. На звернення керівництва УСРР щодо зменшення обсягів хлібозаготівель голова радянського уряду Молотов заявив, що „не буде поступок чи хитань у питанні виконання завдання, поставленого партією та радянським урядом”⁸. Між тим, присутність Молотова та іншого сталінського сподвижника — секретаря ЦК ВКП(б) Л.Кагановича у Харкові була не випадковою: генсек ЦК ВКП(б) надіслав їх на конференцію своєї української філії не лише для того, щоб вони нагадали керівництву УСРР про невиконання республікою хлібозаготівельного плану 1931 р., а й про те, що ще одного такого „провалу” офіційна Москва не допустить.

До глибокої осені 1932 р. політбюро ЦК ВКП(б) уважно спостерігало за невиконанням Україною надвисокого плану. Остаточо пересвідчившись у тому, що його виконання перебуває під загрозою, 22 жовтня 1932 р. ЦК ВКП(б) створив надзвичайну комісію у складі Молотова (голова), Калмановича, Саркіса, Маркевича і Кренцеля, яка кардинально змінила методи хлібозаготівель, породила атмосферу страху й ініціювала масові репресії проти колгоспного, партійного і радянського активу, рядових селян. Про методи роботи „комісії Молотова” писав у листі Сталіну від 17 грудня 1932 р. комсомолец Новицький: „Він (т. Молотов) жахав робітників району, ті, в свою чергу, жахали місцевих працівників, а

¹ Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — К., 2007. — С. 115.

² Там само.

³ Там само. — С. 198.

⁴ Там само. — С. 199.

⁵ Там само. — С. 201.

⁶ Там само. — С. 211—212.

⁷ Там само. — С. 206.

⁸ Правда. — 1932. — 14 липня.

місцеві жахали колгоспи і особливо індивідуалів (скільки незаконних дій і свавілля)⁹.

„Жахали” й раніше, зокрема, за наслідками хлібозаготівельної кампанії 1931 р. в Україні було сфабриковано „Драбівську справу” — показовий процес, наслідком якого стали розпуск бюро райкому, президій контрольної комісії і райвиконкому, арешт голів райвиконкому, контрольної комісії та профради і виключення з партії секретаря райкому КП(б)У¹⁰. Восени 1932 р. влада УСРР, за вказівкою центру, вдалася до радикальніших заходів: 6 листопада 1932 р. „для докорінного покращення керівництва судовими репресіями” політбюро ЦК КП(б)У запропонувало обкомам партії утворити обласні комісії — так звані „четвірки” — у складі першого секретаря обкому, голови контрольної комісії, начальника відділу ДПУ і прокурора. Особливій увазі комісій підлягали справи, за якими проходили комуністи¹¹.

14 грудня 1932 р. ЦК ВКП(б) та РНК СРСР ухвалили постанову, в якій злісними ворогами партії, робітничого класу і колгоспного селянства оголошено „саботажників з партквитком у кишені”. „По відношенню до цих переродженців і ворогів Радянської влади і колгоспів, які все ще мають у кишені партквиток, — йшлося у постанові, — ЦК і РНК зобов'язують застосовувати суворі репресії, засудження на 5—10 років, заточення в концтабір, а при певних умовах — розстріл¹². Таким чином, на кінець 1932 р. було сформовано юридичні підстави для розгортання репресій проти колгоспного та районного керівництва, яке не виконувало планів хлібозаготівель. ДПУ УСРР створило в українському селі розгалужену агентурну мережу, організувало проведення „політичних процесів”. Так, тільки за „потурання куркульському саботажу” в республіці було заарештовано й засуджено тисячі голів, членів правління колгоспів, спеціалістів, партійних і радянських працівників. Найгучніші судові справи були заведені на керівників Оріхівського, Балакліївського, Носівського, Кобеляцького та Великотокмацького районів республіки.

Найбільш відомою з-поміж усіх стала „Оріхівська справа”, сфабрикована за особистим наказом Сталіна на підставі повідомлень ДПУ про „саботажницькі настрої” серед керівників Оріхівського району на Дніпропетровщині. 7 грудня 1932 р. Сталін дав вказівку, а ЦК ВКП(б) надіслав усім парторганізаціям циркуляр, в якому керівники Оріхівського району оголошувалися „обманщиками і шахраями, які приховано проводять куркульську політику, тому документ

рекомендував „негайно заарештувати і нагородити їх по заслугах, тобто дати їм від 5 до 10 років тюремного ув'язнення кожному”¹³. „Оріхівська справа” стала безпосередньою реакцією не тільки на лист Сталіна, а й на постанову політбюро ЦК КП(б)У від 29 листопада 1932 р., яка пропонувала пов'язувати репресії з організаційно-політичною роботою. Тобто „Оріхівська справа” від самого початку мала замовний характер, а її головною метою було продемонструвати керівництву на місцях, що буде з тими, хто не досить ретельно ставиться до виконання державних планів.

Одночасно із залякуванням низового активу УСРР Сталін проводив курс на „зміцнення” вищої ланки КП(б)У його вірними висуванцями, які від імені диктатора не лише керували ходом хлібозаготівель, а й, по суті, перебрали до своїх рук керівництво республікою. Перші емісари Сталіна — заступник голови ОДПУ СРСР І. Акулов і „герой” колективізації на Волзі відомий партфункціонер М. Хатаєвич прибули в Україну у жовтні 1932 р., тобто тоді, коли Москва остаточно переконалась, що без додаткового тиску з її боку українські селяни зерно не віддадуть. Призначенці, які очолили, відповідно, Донбаський та Дніпропетровський обкоми КП(б)У, мали продемонструвати українській верхівці, як треба виконувати партійні директиви. Ці призначення, а особливо повернення в Україну в січні 1933 р. П. Постишева, означали те, що політбюро ЦК ВКП(б) ні на крок не відступить від своїх планів форсованої колективізації українського села за допомогою терору голодом.

Призначені почергово на посаду другого секретаря ЦК КП(б)У, відповідно у жовтні 1932 р. та наприкінці січня 1933 р. М. Хатаєвич і П. Постишев, стали фактичними наглядачами Кремля над республікою та її керівною верхівкою, ухвалюючи найважливіші рішення, відозви й директиви щодо хлібозаготівельної кампанії. Разом з Постишевим, який отримав від Сталіна необмежені права „главгола” — головнокомандувача голодом в УСРР, в республіку повернувся й В. Балицький — задля того, щоб очолити не лише ДПУ УСРР, а й провести разом з П. Постишевим чистку чотирьох обласних організацій КП(б)У — Вінницької, Донецької, Київської та Одеської. Внаслідок „кадрової роботи” сталінських призначенців за 10 місяців 1933 р. в УСРР було замінено 236 секретарів райкомів і 240 голів райвиконкомів¹⁴. Один тільки М. Хатаєвич, прибувши до Дніпропетровська у лютому 1933 р., протягом місяця замінив 16 секретарів райкомів і 10 голів райвиконкомів¹⁵.

⁹ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 283. — Арк. 79.

¹⁰ Там само. — Спр. 236. — Арк. 99.

¹¹ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 43.

¹² Цит. за: Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 291.

¹³ Цит. за: Романець Н.Р., Ченцов В.В. „Оріхівська справа”: правда і вигадки // Історія України: маловідомі імена, події, факти: Зб. статей. — К., 1996. — С. 391.

¹⁴ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 429. — Арк. 73.

¹⁵ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6277. — Арк. 112.

Незважаючи на те, що зведення ДПУ УСРР рясніли повідомленнями про тисячі померлих від голоду селян, вище партійно-радянське керівництво республіки, налякане перспективою втрати посад, довгий час вперто робило вигляд, що нічого екстраординарного в українському селі не сталося. Так, 9 лютого 1933 р. завідувач інформсектором Оргінстру ЦК КП(б)У Стасюк надіслав для ознайомлення членам та кандидатам в члени політбюро ЦК КП(б)У довідку „Про так званий удаваний голод з метою боротьби проти хлібозаготівель”, в якій спотворив і тенденційно подав факти про голод, інформуючи вище політичне керівництво республіки лише щодо „деяких випадків виснаження від голоду дітей так званих куркулів”¹⁶.

Як написав 3 березня 1933 р. Сталіну М. Хатаєвич, „до середини лютого на усі ці випадки і факти опухання від голоду і голодні смерті не тільки не звертали жодної уваги, але й вважалось антипартійним... на це реагувати”¹⁷. Й лише після того, як масовий мор селян сягнув апогею, керівництво УСРР забило на сполох. Кремль „великодушно” дозволив своїй креатурі в УСРР надати вибірккову допомогу голодуючим колгоспникам та біднякам-одноосібникам з тим, щоб використати її для залучення до колгоспів „більш чесних і кращих одноосібників (не куркулів)”¹⁸.

Лише після отримання дозволу центру керівництво деяких українських областей, зокрема Київської, ставить завдання з'ясувати дійсний стан справ в усіх районах без проведення „спеціального офіційного обліку фактів гострого недоїдання та спеціальних розслідувань офіційними комісіями”¹⁹. 15 лютого 1933 р. при президії Київського облвиконкому було створено комісію із створення харчового і грошового фондів у голодуючих районах. У постанові щодо її створення йшлося навіть про те, що президії райвиконкомів „несуть найсуворішу відповідальність аж до притягнення їх до суду за невживання своєчасних і дієвих заходів щодо ліквідації випадків голодування...”²⁰ Водночас райвиконкоми були зобов'язані „перевести рішучу боротьбу зі всякого роду симулянтами, що намагаються використати **окремі випадки недоїдання** (виділено нами. — М.Д.), з метою утворення невиробничої атмосфери в колгоспах на основі психозу голоду...”²¹

22 лютого 1933 р. бюро Київського обкому КП(б)У ухвалило рішення організувати в районах області

спеціальні комісії для ліквідації „продовольчих труднощів... і фактів голоду” у складі: голови райвиконкому, начальника райвідділу ДПУ, жіночого організатора райвідділу охорони здоров'я, представника райкому комсомолу і товариства „Друзів дітей”²².

Такі спецкомісії на початку березня 1933 р. було створено в усіх областях УСРР та в Молдавській АСРР, незважаючи на активну протидію їх створенню з боку завідувача організаційно-інструкторського відділу ЦК КП(б)У К.Ковалю, який у листі Постишеву, обґрунтовуючи свою позицію, посилався на те, що ідея створення таких комісій була відкинута на одному із засідань політбюро²³. Крім того, за даними ДПУ УСРР, станом на 12 березня 1933 р. в 139 районах республіки, де „спостерігалися факти голоду”, були створені спеціальні комісії „для мобілізації ресурсів і надання невідкладної допомоги”²⁴.

Місцевих ресурсів для надання допомоги не вистачало, що визнавали й самі керівники УСРР. Так, В.Балицький, доповідаючи про заходи, вжиті Київською областю у боротьбі з голодом, 14 березня 1933 р. писав, що вони „не можуть забезпечити необхідну допомогу голодуючим”²⁵. Надання допомоги істотно ускладнювала й відсутність реальних даних про кількість голодуючих. Балицький визнав, що „наведені цифри (щодо кількості голодуючих у Київській області. — М.Д.) значно зменшені, оскільки райапарати ДПУ обліку кількості голодуючих не ведуть, а про справжню кількість померлих від голоду часто невідомо й сільраді”²⁶. Керівник ДПУ УСРР лукавив, позаяк саме його відомство володіло найдокладнішою інформацією про кількість голодуючих і померлих. Причина полягає в іншому — комуністична влада цілком свідомо замовчувала статистику смертності населення від голоду, виконуючи вказівку Кремля. Щодо тих, хто намагався говорити правду, влада застосовувала репресії. Так, фельдшера с. Гусарівка на Харківщині Воробйова і його колегу з с. Старий Салтів Олейникова заарештували і притягли до відповідальності тільки за те, що вони видавали довідки про смерть, в яких називалася справжня її причина — від виснаження через голод²⁷.

Навіть отримавши дозвіл з Москви на надання допомоги окремим категоріям селян, влада УСРР діяла нерішуче, а здійснені заходи були недостатніми, малоефективними й надто запізненими, щоб припинити голодний мор, жертви якого були пере-

¹⁶ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 6274. — Арк. 62.

¹⁷ Там само. — Спр. 6277. — Арк. 110.

¹⁸ Там само. — Арк. 265.

¹⁹ Там само. — Спр. 6274. — Арк. 63.

²⁰ Там само. — Арк. 67.

²¹ Там само. — Арк. 68.

²² Там само. — Арк. 85.

²³ Там само. — Арк. 91.

²⁴ Там само. — Арк. 150, 152.

²⁵ Там само. — Спр. 6277. — Арк. 190.

²⁶ Там само. — Арк. 186.

²⁷ Там само. — Спр. 6274. — Арк. 25.

конані, що „радвлда не цікавиться поліпшенням стану населення, а навпаки, в цілому зацікавлена знищенням непотрібного для неї селянства”²⁸.

Архівні джерела свідчать, що хоча переважна більшість місцевих керівників ретельно здійснювала московські директиви щодо хлібозаготівель, деякі представники республіканського керівництва чинили прихований опір сталінському курсові на приборкання українського селянства. Свідченням чого є матеріали до біографії тодішнього наркома землеробства УСРР О. Одинцова, подані його дружиною. В них вона, зокрема, зазначала: „На одному з пленумів ЦК КП(б)У в 1933 р. (лютневому. — М.Д.) Олександр Васильович насмілювався виступити з критикою неправильно здійснюваної політики у сільському господарстві України. Така політика привела до важкого становища селянства, голоду в 1932—1933 рр. Точку зору Одинцова поділяли голова Ради Народних Комісарів Влас Чубар, члени ЦК КП(б)У т. Скрипник, Затонський, Петровський та ін.”²⁹ Це непряме свідчення якоюсь мірою пояснює причини перманентного „зміцнення” партійної організації республіки перевіченими сталінськими кадрами під час голодомору.

Привертає увагу відсутність у цитованому вище епістолярному документі прізвища першого секретаря ЦК КП(б)У С. Косіора. І це не випадково, адже саме Косіор, як свідчать архівні документи тої доби, побоюючись втратити посаду, перетворився на одного з найбільш запопадливих виконавців кремлівських директив і піддавався будь-якому, навіть незначному, тискові центру. Наприклад, 18 листопада 1932 р. політбюро ЦК КП(б)У під керівництвом Косіора прийняло рішення про невивіз насінневого фонду колгоспів, незалежно від виконання чи невиконання ними плану хлібозаготівель, але після того, як до Харкова приїжджає Каганович і за вказівкою Сталіна знімає з роботи і передає до ЦК КП(б)У справи на 10-х уповноважених із хлібозаготівель, на своєму засіданні 29 листопада політбюро ЦК КП(б)У скасовує рішення від 18 листопада і зобов'язує колгоспи, які не виконали планів хлібозаготівель, вивезти насінневі фонди, погрожуючи їм найсуворішими репресіями³⁰. Не хто інший, як Косіор, слідом за Сталіним, основною причиною голоду в Україні цинічно називає не надмірні хлібозаготівельні плани, а „погане господарювання і неприпустиме ставлення до суспільного добра (втрати, крадіжки й розтрати хліба)... бо у більшості голодуючих районів хліба по

заготівлях було взято мізерну кількість і сказати, що „хліб забрали”, ніяк неможливо”³¹.

Він же, Косіор, у листі до Сталіна від 15 березня 1933 р. називає й справжню причину голодомору — змусити українського селянина вступити до колгоспу. Цитуємо мовою оригіналу: „То, что голодание не научило ещё очень многих колхозников уму-разуму, показывает неудовлетворительная подготовка к севу как раз в наиболее неблагоприятных районах”³². А всю відповідальність за голодомор лідер КП(б)У перекладає на плечі місцевого керівництва, яке він звинуватив у тому, що в 1932 р. вони „замовчували про важкий стан у районах, а в цьому році навпаки — усіляко намагаються виділити найбільш важкі випадки, зібрати і узагальнити цифри...”³³ Виступаючи з промовою на лютневому (1933 р.) пленумі ЦК КП(б)У, Косіор звинуватив у зриві плану хлібозаготівель секретарів райкомів³⁴.

Така аморфна, нерішуча поведінка керівника КП(б)У під час голодомору засуджувалася (хоч і в непрямій формі) тими представниками місцевої влади, які намагалися пом'якшити наслідки голоду. Так, секретар Вінницького обкому партії В. Чернявський, закидав С. Косіорові, що той, на відміну від Г. Петровського, не рекомендував йому їхати до Москви й просити продовольчої допомоги для голодуючих районів області. „Чувствую, что из-за нашей скромности, с которой мы подходим к разрешению вопросов помощи пораженным в продовольственном отношении районам области, — писав Чернявський, — нам значительно труднее удастся добиваться тех необходимых условий, которые дали бы нам возможность преодолеть с меньшими последствиями то тяжелое положение, какое имеется в ряде районов области”³⁵. Досить рішуче, як свідчать архівні джерела, діяв у ситуації, що склалася, секретар Київського обкому партії М. Демченко, який „за незнання продовольчого стану на селах, за проявлення повної бездіяльності та бездушне ставлення до тих, що потребують допомоги”, рекомендував віддати до суду керівників Христинівського району у повному складі³⁶, які наважилися допомогти голодним селянам.

Однак такі дії партійного керівництва УСРР були, радше, винятком. Здебільшого республіканське партійне керівництво, прагнучи будь-що виконати нереальні плани хлібозаготівель, буквально тероризувало низове керівництво. Наприклад, Харківський обком партії розіслав на місця секретні циркуляри, у яких йшлося про необхідність прискорити

²⁸ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 6277. — Арк. 138.

²⁹ Там само. — Ф. 39. — Оп. 4. — Спр. 147. — Арк. 112.

³⁰ Там само. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 238. — Арк. 182.

³¹ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6275. — Арк. 3.

³² Там само. — Арк. 4.

³³ Там само. — Арк. 1.

³⁴ Там само. — Оп. 1. — Спр. 403. — Арк. 1—4.

³⁵ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6275. — Арк. 152.

³⁶ Там само. — Арк. 105.

виконання державних заготівель зерна, інакше ті, кого це стосується, „муситимуть відповідати безпосередньо перед обласним відділом ДПУ”³⁷. З виконанням погроз не барились і, керівників, які не відповідали „вимогам часу”, звільняли, призначаючи інших. Не поодинокими були випадки, коли новопризначеного керівника, що ще не встиг ознайомитися з ситуацією, звільняли з посади.

Виступаючи на лютовому пленумі 1933 р., Косіор зазначав: „Коли подивитися в районі, в колгоспі, то прямо жах проймає: що не голова, то працює місяць, два, три, інколи півроку”³⁸. Тільки у Володарському районі на Київщині в 1932 — квітні 1933 р. змінилося 3 секретарі райкому, 4 голови контрольної комісії і 5 голів райвиконкому³⁹. Тасуючи керівні кадри, центральна влада будь-що намагалася змусити місцеве керівництво виконати плани хлібозаготівель. Про те, що ціна була непомірно високою, свідчить лист члена партії Г. Ніколаєва до Молотова, в якому він писав, що „місцева влада залякана арештами і боїться донести до Уряду” про справжній стан в українському селі, а тому просив „вислати комісію, яка побачить по... селах тисячі трупів колгоспників”⁴⁰. Селяни Сквирського району Київської області називали секретаря райкому в період хлібозаготівель не інакше, як „буксир смерті”⁴¹.

Тогочасна українська преса рясніла повідомленнями про репресії не лише щодо куркулів, а й керівників місцевих органів влади. 1933 р. вища влада застосувала методи виконання хлібозаготівельних планів, випробувані в 1932 р.: впродовж п’яти місяців було заарештовано 25—30 % сільськогосподарського керівництва середньої ланки республіки⁴². Репресії ставали більш різноманітними і вишуканими. Наприклад, щодо голів колгоспів, винних у тому, що велика кількість зерна лишилась в полі, крім судових, застосовувались так звані товарні — „фінансова та м’ясна” — репресії⁴³.

На відміну від вищих посадовців республіки, які свою незгоду з політикою політбюро ЦК ВКП(б) висловлювали лише в кулуарах, серед низового керівництва, що бачило жахливі наслідки сталінського курсу на суцільну колективізацію, траплялися випадки прямої непокори директивам центру. Наприклад, завідувач відділом Носівського райкому КП(б)У Чернігівської області Яременко вийшов з

партії, оскільки „переконався, що лінія, яку проводить партія у селянському питанні, неправильна... В ЦК, — говорив він у розмові з інформатором райкому і ДПУ, — сидять контрреволюціонери, які ведуть політику так, щоб викликати незадоволення у селян”⁴⁴. Зазвичай вчинки, подібні щойноописаному, тягли за собою арешт та інші репресивні заходи.

Сталінське керівництво настільки вміло переклало відповідальність за геноцид на місцевих керівників, що навіть деякі з секретарів райкомів вважали, що всі проблеми від того, що офіційна Москва „не знає справжнього становища на Україні” і його „просто не інформують”, інакше „ЦК ВКП(б) не допустило б подібного становища”⁴⁵. Частина українського села була переконана в тому, що причиною голоду є фактична безправність місцевої влади і пропонувала, як засвідчує лист селянина С.Клименка з Білоцерківщини, „голів сільрад обирати, а не призначати, всю сільську адміністрацію, так звану виборну, щоб громада сама обирала, а не за список, раніше складений, голосували, щоб колгоспами керували правління, а не різні уповноважені чи голови РВК й міськрад, як це було у нас”⁴⁶.

Але кремлівське керівництво залишалося глухим. Заради прискореної побудови соціалізму воно було готове змусити голодувати всі соціальні верстви населення, за винятком його керівного прошарку. Адже у той час, коли Україна потерпала від голоду, в матеріальній підтримці було відмовлено усім, в тому числі класові, від імені якого правляча партія здійснювала диктатуру.

Вперше зменшено норми видачі хліба робітникам усіх трьох так званих списків на 100 г, згідно з рішенням політбюро ЦК КП(б)У від 13 лютого 1932 р., а в 1933 р. розміри пайків робітників були ще більш урізані⁴⁷. Не торкнулися відповідні зміни лише робітників „особливого” списку і колишніх червоних партизанів. Натомість голод дістався навіть частин Червоної армії, дислокованих в Україні. Червоноармійці, які в переважній більшості були селянами, були переконані, що все відібране владою „пожирають... відповідальні працівники і ДПУ”, а тому, — писав С. Косіорові червоноармієць І. Шпілов, — „хай вони на випадок війни борються і з зовнішнім ворогом і з усіма голодними і обездоленими всередині країни”⁴⁸. А. Банівський, комуніст із Жмеринки, писав Сталінові: „Районні керівники займаються систематично...

³⁷ Цит. за: Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. — К., 1993. — С. 257.

³⁸ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 1. — Спр. 400. — Арк. 119.

³⁹ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6275. — Арк. 204.

⁴⁰ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6275. — Арк. 29.

⁴¹ Там само. — Оп. 1. — Спр. 377. — Арк. 197.

⁴² Вісті. — 1932. — 30 лист., 20 груд.; 1933. — 1, 4, 9 січня.

⁴³ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6275. — Арк. 97.

⁴⁴ Там само. — Спр. 5481. — Арк. 48.

⁴⁵ Там само. — Арк. 94.

⁴⁶ Там само. — Спр. 5406. — Арк. 30.

⁴⁷ Робітники, що входили до списку № 1 до 13.02.1933 р. отримували 1000 г печеного хліба на день, а їх утриманці — 400 г; робітники списку № 2 відповідно — 800 і 400 г., а списку № 3 — 600 і 300 г (ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 235. — Арк. 71).

⁴⁸ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5406. — Арк. 26.

самопостачанням, п'янкою», а київський комуніст П. Смирнов писав, що місцеві керівники «мають закриті їдальні..., а нещасні люди помирають з голоду, всі шкурники бояться бути опортуністами», себто не насмілюються відверто розповісти про справжній стан речей в українському селі⁴⁹. Колгоспник Давиденко із Знам'янського району на Одещині писав Сталіну: «Керівники колгоспу їдять хліб, молоко, сало, ще й продають борошно на базарі, а ти сиди голодний, пропадай... чому коли в нас нема, держава не допоможе, ще кажуть — в Радянському Союзі не дадуть пропастися»⁵⁰.

Відмова влади у забезпеченні гарантованого продовольчого мінімуму робітничого класу, іменем якого більшовицька партія встановила диктатуру, є наслідком того, що вже 1931 р. третина районів УСРР була охоплена голодом. Водночас у 1931—1932 рр. різко зросла кількість робітників та службовців, які отримували хліб від держави, бо промислові підприємства безперервно проводили набори робочої сили, намагаючись виконати нереальні плани. Чисельність контингенту, що перебував на державному (картковому) постачанні продовольством, із січня—березня 1931 р. до січня—березня 1932 р. збільшилась з 30 до 38 млн осіб. Виявивши нездатність нагодувати таку масу населення, політбюро ЦК ВКП(б) 23 березня 1932 р. ухвалило рішення скасувати гарантоване хлібне постачання для 20 млн осіб, що входили до так званого другого і третього списків.

У той час, коли мільйони українців помирали голодною смертю, партійно-радянське керівництво не обмежувало себе в харчуванні. Вища ланка номенклатури, як і значна частина міського населення, в період існування карткової системи отримувала продпайок. Але, на відміну від того, що одержували пересічні громадяни, пайок для номенклатури мав назву «спеціальний», був дешевим і досить калорійним. Зокрема, місячний пайок для вищої союзної номенклатури „А” влітку 1932 р. коштував 147 крб і складався з: 4 кг м'яса і 4 кг ковбаси; 1,5 кг вершкового масла і 2 л олії; 6 кг свіжої риби і 2 кг оселедців; по 3 кг цукру і борошна; 800 г печеного хліба на день; 3 кг різних круп; 8 банок консервів, 20 яєць, 2 кг сиру, 1 кг кетової ікри, 50 г чаю, 1200 штук цигарок, 2 шматки мила, а також 1 л молока на день. В асортименті були також кондвироби, овочі та фрукти⁵¹. Пайок для відповідальних працівників (літера „Б”) був дещо скромнішим. Отриму-

вали вони свої пайки у спецрозподільниках. Номенклатурники перебували, по суті, на державному утриманні, а відтак ні в чому, особливо в їжі, собі не відмовляли. Наприклад, обід голови ВУЦВК Г. Петровського 19 січня 1934 р. складався з курятини, супу, помідорів, огірків та ікри⁵². Конкурувати (та й то відносно) з номенклатурою у питанні забезпечення продуктами харчування могли до червня 1932 р. лише шахтарі, які постійно працювали під землею⁵³.

Готуючись до „вирішального наступу на селянство” і роблячи при цьому ставку на районний актив, із 1 січня 1932 р. на централізоване постачання було переведено керівництво районів, яке отримувало продукти харчування та промтовари через мережу закритих розподільників ДПУ. Норми постачання було встановлено такі, як для робітників, що входили до так званого „списку № 1”: хліба печеного — 800 г на день, крупи 2,5 кг на місяць, олії 400 г, консервів 3 банки, риби 2 кг, цукру 1,5 кг, мила 2 шматки, промкраму (бавовняні тканини, готовий одяг, галоші, трикотаж, цигарки, нитки, взуття) — на 10 крб на місяць. Для членів сім'ї районного номенклатурника норми постачання були дещо меншими, але також достатніми⁵⁴.

Так центр турбувався про владу на місцях, яка на думку одного з анонімних авторів листа до ЦК КП(б)У від 18 травня 1932 р., члена партії з 1919 р., „довела до того, що сама одержує з розпредив, а нещасні бідняки-колгоспники гинуть з голоду... Пошліть уповноважених на села, — провадить далі анонім, — та хай вони не питають верхушку кар'єристів, а самі вникнуть в масу і поїдять дохлої конини, а тоді тільки вони визнають, що твориться в нашому селі на 15 році революції”⁵⁵. Для порівняння — пайок учителя у травні 1933 р. складався з 400 г печеного хліба, 600 г цукру, 400 г кондвиробів і 1 кг риби (тюльки або хамси)⁵⁶.

26 жовтня 1932 р. ЦК КП(б)У ухвалив Постанову „Про заходи щодо покращення обслуговування керівних робітників обкомів і ЦК КП(б)У”, що передбачала підвищення в середньому на 35% зарплатні працівникам обласних і центрального партапаратів, збільшення норми оплати добових при відрядженнях, поліпшення постачання та обслуговування сімей номенклатури, умов їх відпочинку й житлових умов. Зокрема, норма сплати добових при відрядженнях для керівних обкомівських працівників збільшувалась до 12 крб, а для номенклатури ЦК —

⁴⁹ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 153—154, 157—158.

⁵⁰ Там само. — С. 153.

⁵¹ Осокіна Е. За фасадом „сталинського изобилия”: распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации. 1927—1941 гг. — М., 1999. — С. 128.

⁵² ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6462. — Арк. 3.

⁵³ До червня 1932 р. підземні робітники шахт отримували 3,6 кг м'яса на місяць, а з червня — 2 кг м'яса і 800 г сала і копченостей; 2,5 кг круп, 1 л олії і 1 кг цукру (ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 236. — Арк. 158—160).

⁵⁴ ЦДАГО України. — Оп. 20. — Спр. 4582. — Арк. 29; Оп. 6. — Спр. 237. — Арк. 159.

⁵⁵ Там само. — Оп. 20. — Спр. 5406. — Арк. 6.

⁵⁶ Там само. — Оп. 6. — Спр. 282. — Арк. 214.

15 крб на добу. З метою поліпшення постачання цих категорій працівників планувалося створити „сільськогосподарську базу” при їдальнях ЦК і обкомів, організувати майстерні для пошиття одягу та постачання сімей функціонерів паливом, поліпшити постачання їдалень і розподільників продуктами харчування та промисловим крамом. Центральній лікувальній комісії при наркоматі охорони здоров'я (далі — ЦЛК) було запропоновано „всіх номенклатурних партійних робітників обкомів і ЦК з членами їх родин включити до складу”, що нею обслуговується⁵⁷. Також було прийнято рішення про розширення поліклініки та будівництво нового стаціонару для номенклатури ЦК та її сімей в 1933 р., ставилося питання про збільшення кількості путівок до „спеціальних” санаторіїв Севастополя, Сочі та Железноводська. Для організації короткотермінового (від 1 до 10 днів) відпочинку відповідальних працівників було вирішено організувати в Харкові будинок відпочинку⁵⁸. Для закупівлі новітньої медичної апаратури, медикаментів і медичної літератури ЦК ВКП(б) виділяв ЦЛК іноземну валюту. Так, у 1934 р. ЦЛК просив ЦК ВКП(б) виділити для даних цілей 1500 доларів США⁵⁹.

30 грудня 1932 р. політбюро ЦК КП(б)У ухвалило рішення про упорядкування постачання відповідальних працівників центральних і обласних установ і, начебто, враховуючи продовольчі труднощі республіки, замість існуючих шести розподільників організовує два. Ліквідація розподільників та їдалень наркоматів і різних установ, — зазначалося в рішенні політбюро, — „дала можливість встановити підвищені норми відпуску продуктів і промтоварів” для групи працівників, що обслуговувались у так званому першому розподільникові, організувавши доставку товарів додому. Крім того, розподільникові №1 передавався в один з приміських радгоспів для забезпечення його молочними і м'ясними продуктами, продукцією птахівництва й овочами⁶⁰. Для користувачів другого розподільника встановлювалися норми постачання, співрозмірні з нормами робітників „особливого” списку.

У розподільнику №1 обслуговували членів ЦК і ЦКК КП(б)У, наркомів та їхніх заступників, уповноважених союзних наркоматів і їхніх заступників, членів президії ВУЦВК, верхівку президії ВУСПС, „основних керівних працівників ЦК, РНК, ЦКК і штабу УВО”, тобто завідувачів відділами та їхніх заступників. Другий розподільник обслуговував членів колегій

наркоматів, керівників союзних і республіканських господарських об'єднань та їхніх заступників, завідувачів видавництвами і редакторів газет⁶¹.

Попри те, що заробітна плата номенклатурного працівника до жовтня 1933 р. обмежувалась так званим партмаксимумом, тобто офіційно не могла перевищувати середню зарплату робітника, саме в період голодомору вона неухильно зростала. Ще в IV кварталі 1932 р. посадові оклади обласної і районної партійної верхівки (починаючи від інструктора райкому і закінчуючи секретарем обкому) склали від 225 до 280 крб.⁶² А вже весною 1933 р. ЦК ВКП(б) приймає рішення про встановлення зарплати секретарям райкомів і головам райвиконкомів у розмірі 300—340 крб на місяць, відповідно збільшуються посадові оклади й обкомівським номенклатурникам⁶³. У жовтні 1933 р. партмаксимум було скасовано і постановою ЦВК і РНК СРСР були встановлені тверді посадові оклади працівникам радянських організацій. Відтепер голови та секретарі ЦВК СРСР і союзних республік, голови РНК СРСР й союзних республік та їхні заступники, голови крайових, обласних виконкомів і міськрад Москви, Ленінграда, Харкова, наркоми СРСР й РСФРР та їхні заступники, голови Верховного Суду СРСР, РСФРР, крайових і обласних судів, прокурори СРСР, союзних республік, країв, областей, ректори Інститутів червоної професури та деяких університетів отримували платню у розмірі 500 крб на місяць⁶⁴. Зокрема, саме такий розмір свого окладу зазначив в „Анкеті для старих більшовиків і ветеранів революції” у грудні 1933 р. тодішній прокурор СРСР І. Акулов⁶⁵.

У той час, як добробут номенклатури зростав, середня зарплата робітника складала 125 крб, учителя — 100—130, дипломованого лікаря — 150—275 (середній і молодший медперсонал отримував платню 40—50 крб на місяць), стипендія студента технікуму — 15—20 крб „чистими”, а пенсія селянина-інваліда — 20 крб на місяць⁶⁶. Зауважимо, що окрім високої зарплати номенклатура мала й низку прихованих джерел доходів, наприклад, отримували „допомогу” з різних „таємних грошових фондів”, які виникли у 20-ті рр., але поширення набули саме в 30-ті. З таємних фондів оплачувалися харчування відповідальних працівників у закритих їдальнях та спецбуфетах, купівля квартир і книг, допомога на лікування, путівки до лікувально-профілактичних закладів, фінансувалося будівництво закритих будинків відпочинку. В 1933 р. бюджет таємного гро-

⁵⁷ ЦЛК обслуговувала актив центральних партійних, радянських, господарських і профспілкових організацій, а обласні лікувальні комісії — обласний та районний актив (ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6462. — Арк. 1.).

⁵⁸ ЦДАГО України. — Оп. 7. — Спр. 246. — Арк. 3.

⁵⁹ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6462. — Арк. 2.

⁶⁰ Там само. — Оп. 16. — Спр. 9. — Арк. 99.

⁶¹ Там само.

⁶² Там само. — Оп. 7. — Спр. 271. — Арк. 168.

⁶³ Там само. — Оп. 6. — Спр. 282. — Арк. 133.

⁶⁴ Осокіна Е. Вказ. праця. — С. 129.

⁶⁵ ЦДАГО України. — Ф. 39. — Оп. 4. — Спр. 3. — Арк. 6.

⁶⁶ Осокіна Е. Вказ. праця. — С. 129; ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5406. — Арк. 10, 28.

шового фонду для допомоги керівним працівникам при Наркоматі постачання СРСР становив 600 тис. крб на рік. З цієї суми виділялися дотації на харчування в їдальні у розмірі 80 крб щомісяця на одну особу, на придбання книжкових абонементів — 50 крб на особу в квартал, на лікувальний фонд, що становив 400 крб на особу на рік, а також 7 тис. крб на місяць виділялося на утримання закритих буфетів⁶⁷.

Починаючи від осені 1932 р., номенклатурними пільгами офіційно користувалася й районна верхівка, яка досі перебувала на так званому „централізованому постачанні”. 1 листопада 1932 р. політбюро ЦК КП(б)У прийняв постанову „Про покращення матеріально-побутових умов керівних районних працівників”, згідно з якою до „закритих розподільників обласних центрів” було прикріплено для постачання промтоварами групу керівних районних робітників у складі секретарів райкомів, голів райвиконкомів, профрад, районних контрольних комісій та членів їхніх сімей. В цілому на „спеціальне централізоване постачання” було зараховано ще 23900 осіб — 10400 відповідальних працівників і 13500 членів їхніх сімей. Постанова також передбачала підвищення зарплати, покращення житлових умов та організацію в кожному районі невеликих підсобних господарств для потреб місцевої верхівки⁶⁸.

На ще одне джерело самопостачання місцевого керівництва в період голодомору перетворилася система торгсину — спеціальна контора для торгівлі з іноземцями в СРСР, що мала розгалужену мережу магазинів закритого типу, в яких торгували антикваріатом, килимами, хутром, продовольчими та дефіцитними товарами, була створена влітку 1930 р. при Наркоматі зовнішньої торгівлі СРСР і мала крайові, республіканські та обласні контори. З тим, щоб викачати з голодуючого населення золото та коштовності, партійне керівництво віддало розпорядження про відкриття крамниць торгсину не лише в містах, райцентрах, а й у великих селах. Восени 1932 р., коли Москва поставила завдання значно збільшити торгову мережу торгсину, політбюро ЦК КП(б)У, реагуючи на вказівку, затверджує 10 грудня 1932 р. постанову „Про роботу торгсину”. Свідченням того, настільки велика ставка робилася на торгсин, є пункти постанови, згідно з якими керівні працівники і спеціалісти її контор забезпечувались на рівні відповідальних працівників „центрального і обласних організацій”, а керуючих обласними конторами та їхніх заступників було введено до номенклатури ЦК. До списків обкомівської номенклатури вводили директорів великих універмагів і баз⁶⁹.

В голодні роки, коли населення обмінювало в магазинах торгсину коштовності на продукти харчування, номенклатура, користуючись своїм панівним становищем у суспільстві, перетворила їх на свою вотчину: вартість товарів і продуктів вони оплачували не інвалютою чи коштовними металами, а радянськими грішми. Нерідко зловживання своїм службовим становищем з боку представників влади переходило всілякі межі. Так, восени 1933 р. за мовчазної згоди високих посадовців Чернігівської області завідувач розподільником для відповідальних працівників і завмаг торгсину продали за золото та інвалюту 3688 кг борошна і за виручені від цієї оборудки кошти „закупили у магазині торгсину коверкотові відрізи (для костюмів) та інші товари і забезпечили ними відповідальних працівників”⁷⁰.

Не гребувала номенклатура й різноманітними „транспортними” привілеями. Окрім службових автомобілів з персональними водіями, що сприймалися вже як звичний владний атрибут, особливою популярністю в середовищі вищої еліти в 30-ті рр. користувалися особисті салон-вагони для подорожей залізницею. Виготовлялися вони за індивідуальним замовленням функціонера коштом відомства, яке він очолював. Виготовлення такого салон-вагону обходилося державній казні, як мінімум, в 300—400 тис. крб. Незважаючи на те, що в 1932 р. права на салон-вагони мали секретарі і члени політбюро ЦК ВКП(б), голови ЦВК СРСР, РНК СРСР і РСФРР, ОДПУ СРСР, наркоми СРСР та командувачі військових округів, салонами продовжували користуватися без дозволу уряду республіканські, крайові та обласні керівники. Згідно з офіційними даними, в 1933 р., тобто в розпал масового голоду, „службові вагони ЦК” щомісяця „споживали”: 200 кг вершкового масла, 250 кг швейцарського сиру, 500 кг ковбаси, 500 кг дичини, 550 кг різного м'яса, 300 кг риби, 350 кг рибних консервів, 100 кг оселедців, 100 кг кетової ікри, 300 кг цукру, 160 кг шоколаду і цукерок, 100 ящиків фруктів та 60 тис. штук експортних цигарок⁷¹.

Подібні подорожі партійно-державна верхівка досить часто здійснювала у період своїх відпусток, тривалість яких становила від 1,5 до 2-х місяців. У цей же період уся вища республіканська та обласна номенклатура також мала можливість користуватися державними дачами, які знаходились у віданні ЦЛК. Так, одеське обласне керівництво — секретар обкому, голова облвиконкому і голова обласної контрольної комісії ще 1932 р. як постійне місце проживання використовували державні дачі на території парку „Міразлі”, на якій містився й номенклатурний санаторій ім. Чубаря⁷².

⁶⁷ Осокіна Е. Вказ. праця. — С. 129.

⁶⁸ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 237. — Арк. 155—157.

⁶⁹ Там само. — Спр. 238. — Арк. 153—154.

⁷⁰ Там само. — Спр. 286. — Арк. 87.

⁷¹ Осокіна Е. Вказ. праця. — С. 131.

⁷² ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6232. — Арк. 17.

ГОЛОДОМОР 1932—1933 рр. У КИЄВІ

Користувалася номенклатура й закритим медичним обслуговуванням, яке було не тільки безкоштовним, а й якісним. Направлення до санаторіїв видавали за символічну плату. Незважаючи на серйозну валютну проблему в 30-ті роки, яка виникла внаслідок світової економічної кризи, досить поширеною була практика лікування номенклатурників та членів їхніх родин за кордоном. Українські вищі посадовці мали можливість відпочивати і лікуватися на таких всесвітньо відомих курортах, як Віші (Франція), Карлсбад (Чехословаччина) і Мерано (Італія), а для того, щоб отримати консультацію кращих європейських медичних „світил”, їздили до Берліна та Відня. Дозвіл на цей привілей, як водилося, надавався ЦК ВКП(б). Тільки в голодних 1932—1933 рр. на лікуванні та відпочинку за кордоном побували члени й кандидати у члени політбюро: В. Затонський, Г. Петровський і О. Сербиченко — в Берліні, М. Скрипник — у французькому містечку Віші⁷³. ЦЛК видала своїм пацієнтам тільки у вигляді матеріальної допомоги понад 160 тис. крб у 1933 р. і понад 50 тис. крб за перше півріччя 1934 р.⁷⁴ Особливо партноменклатура опікувалась станом здоров'я заслужених ветеранів партії. Лікування за кордоном одного „старого” більшовика у 1934 р. коштувало державі 600 крб золотом і 75 доларів США⁷⁵.

ЦЛК, що функціонувала при наркоматі охорони здоров'я УСРР, в 1932 р. обслуговувала 567 відповідальних працівників, що мешкали в Харкові і 1042 членів їхніх сімей, а станом на 25 грудня 1933 р. вже відповідно 1637 і 2929 осіб⁷⁶. Всього ж в ту добу в підвідомчих ЦЛК санаторіях і пансіонатах оздоровлювалося близько 15 тис. дорослих і 2 тис. дітей⁷⁷. До 1933 р. українська номенклатура відпочивала та лікувалася в санаторіях Хараксу (Крим), Одеси та Кисловодська, де налічувалося 5925 ліжко-місць (собівартість одного в 1932 р. становила 348 крб, в 1933 р. — 401 крб)⁷⁸. Для прикладу, ліжко-місце в кисловодському санаторії „Параді-Семашко” коштувало 360 крб.⁷⁹ У 1932—1935 рр. ЦЛК вела і будівництво нових санаторіїв для української номенклатури в Гаграх, Кисловодську, Сочі та Криму, будин-

ків-дач у Помірках та Одесі, будинку відпочинку в Нальчику. Прикметно, що на це будівництво, яке особливо інтенсивно велось у 1932—1933 рр., тобто в розпал голоду, коштів вистачало.

Попри фінансову скруту, Москва, яка вперто відмовляє в допомозі українському селянству, в лютому 1933 р. дає згоду урядові УСРР на затвердження бюджету ЦЛК на 1933 р. у сумі 11190 тис. крб, що на 5165 тис. перевищувало бюджет 1932 р.⁸⁰ Понад його третину — 4180 тис. крб — ЦЛК планувала витратити на добудову санаторіїв для української номенклатури в Гаграх, Кисловодську й Криму, будинку відпочинку в Одесі, поліклініки у Харкові. Кошти на потреби ЦЛК, згідно з постановою РНК УСРР від 22 лютого 1933 р., мали переказати українські наркомати фінансів, юстиції, здоров'я, праці, союзний наркомат важкої промисловості, які фінансувалися за рахунок державного бюджету, Цецомбанк та низка промислових підприємств республіки⁸¹. Тоді ж, коли затверджувався бюджет ЦЛК, наркомат постачання СРСР у березні 1933 р. знімає з централізованого постачання усі п'ять будинків відпочинку, що були у розпорядженні українських освітян і переводить їх на місцеве постачання за жалюгідними нормами споживання: 100 г хліба на день, 400 г олії та 1 кг цукру на місяць⁸².

Таким чином, у той час, коли український народ, як етноантропологічна цілісність, став у 30-ті рр. ХХ ст. об'єктом найбільшого в новітній світовій історії геноциду, компартійно-державна верхівка обростала новими пільгами та привілеями. Очікувати іншого від номенклатури УСРР не доводилось, позаяк переважна більшість тодішніх керівників, у тому числі вищого ешелону, мала низький освітній, культурний та кваліфікаційний рівні. Усі вони, як правило, були ревними виконавцями партійних директив і зовсім не замислювалися над наслідками своїх „діянь”. Не дивно, що у 1937—1938 рр. більшість з них були репресовані Сталіним як „вороги народу”, і, як не парадоксально, це визначення є точним, бо їхні дії в 1932—1933 рр. інакше кваліфікувати не можливо, вони й справді були ворогами свого народу.

М.С. Дорошко

⁷³ ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 6. — Спр. 235. — Арк. 170; Спр. 236. — Арк. 189, 211, 229.

⁷⁴ Там само. — Оп. 20. — Спр. 6462. — Арк. 63.

⁷⁵ Там само. — Арк. 25.

⁷⁶ Там само. — Спр. 5311. — Арк. 33; Спр. 6232. — Арк. 88.

⁷⁷ Там само. — Спр. 6232. — Арк. 88.

⁷⁸ Там само. — Арк. 110.

⁷⁹ Там само. — Арк. 11.

⁸⁰ Там само. — Арк. 5; Спр. 5311. — Арк. 1.

⁸¹ Там само. — Спр. 6232. — Арк. 5; Спр. 5311. — Арк. 1.

⁸² Там само. — Арк. 13.

Частина 6. ТОРГСИНИ КИЄВА: ХЛІБ ЗА ЗОЛОТО

Дослівно термін „торгсин” означав — торгівля з іноземцями (рос. „с иностранцами”), представляючи спочатку звичайну контору Мосторгу, яка продавала антикваріат іноземцям, а також обслуговувала матросів у портах. Її діяльність розпочалась у червні 1930 р., поступово розвиваючи організаційну мережу та функції. 4 січня 1931 р. торгсин набув всесоюзного статусу, дозволивши громадянам СРСР купувати товари в магазинах в обмін на золоті монети царського карбування. Наприкінці 1931 р. двері торгсинівських магазинів широко відчинили для радянських громадян, але купувати товари можна було за так зване побутове золото — весільні обручки, сережки, обрядові хрестики, різні прикраси тощо. Ідея такого лихварського обміну золота на хліб та промтовари належала директорові столичного московського універмагу №1 Є.В. Курлянду, котрий ще у березні 1931 р. запропонував її Наркоматові зовнішньої торгівлі¹. З листопада 1931 р. політбюро ЦК ВКП(б) доручило Наркомзовнішторгу організувати скупку побутового золота через магазини торгсину, пропонуючи дефіцитні товари. Саме універмаг №1 м. Москви першим розпочав золотозаготівлі, дозволив якому дав голова правління Всесоюзного об'єднання торгівлі з іноземцями „Торгсин” М. Шкляр. 10 грудня 1931 р. Раднарком СРСР доручив торгсину здійснювати операції зі скупки коштовних металів — золота.

Створення системи торгсину не було випадковим. Вона виникла в умовах гострого дефіциту промислових товарів, тому що соціалістична легка та харчосмакова промисловість, особливо після згорання непу, відтак і її приватних форм, виявилася неспроможною задовольнити споживчий попит міського і — до певної міри — сільського населення. Централізована система розподілу продовольчих

товарів, яка відбувалася за продкартками протягом 1929—1935 рр., штовхала „совграждан” до магазинів торгсину. Хлібні картки почали діяти в Одесі, Херсоні, Дніпропетровську, ніби південним регіонам України бракувало власного хліба. Їх запровадили і в Києві. Нормованому розподілові підлягали найнеобхідніші продукти, а в роки голодомору навіть картопля видавалася за картками. Дефіцитним перестало бути лише життя тих, хто вирощував сільськогосподарську продукцію.

Першочерговому забезпеченню підлягали промислові об'єкти, кваліфіковані робітники, техперсонал, іноземні фахівці — професори, інженери, техніки, робітники. Нормоване забезпечення товарами відбувалося за відповідними категоріями, зумовленими пріоритетами соціалістичної індустріалізації та реконструкції економічного життя суспільства. Київ не мав вугільних шахт та металургійної промисловості, тому не міг претендувати на першу категорію матеріального постачання, а до другої та третьої — цілком, населення яких підлягало забезпеченню хлібом, крупами, цукром за картками². Нормоване продовольче постачання мали лише робітники, а не члени їхніх родин. Комерційна торгівля функціонувала, але „комерсантом” була держава, яка маніпулювала цінами, спрямовувала товарні маси, стимулювала одностороннє населення, а іншупозбавляла елементарного харчування. Воєнно-комуністичний принцип періоду громадянської війни продовжував діяти, а влада перебувала в стані перманентної війни з суспільством. За нормованими цінами можна було придбати у 1932 р. кілограм житнього хліба за 10 коп, за ненормованими 50 коп³, тобто у десятки разів дешевше від цін „чорного ринку”.

Співіснування різних форм продовольчого забезпечення означало неспроможність держави за-

¹ Осокина Е. Золотая лихорадка по-советски // Родина. — 2007. — № 9. — С. 111.

² Осокина Е.А. СССР в конце 20-х — первой половине 30-х годов // Отечество. история. — 1992. — № 5. — С. 45.

³ Дэвис Р.У., Хлевнюк О.В. Отмена карточной системы в СССР. 1934—1935 годы // Отечество. история. — 1999. — № 6. — С. 90.

безпечити рівні умови для всіх. Цього не давали можливість зробити форсовані темпи індустріалізації, диспропорції промислового розвитку, занепад сільського господарства, яке переживало стадію організаційної та соціально-економічної руйнації. Дефіцит виявився своєрідним стимулом підвищення продуктивності праці: працюючи по-ударному, робітник мав можливість отримати продуктову картку в закритому розподільнику. Саме тоді почав побутовати термін „дістати”.

Робітники й службовці, які не потрапляли до категорії нормованого забезпечення продуктами за картками, а також так звані „декласований елемент”, могли придбати дефіцитний хліб та крупи в торгсині. Свідоме позбавлення населення продуктів харчування формувало клієнтуру магазинів комерційної торгівлі, які пропонували широкий асортимент товарів, але в обмін на золото. 19 січня 1932 р. президія Київської міськради, заслухавши телеграму Наркомпостачу, Вукопспілки та „Союз-хліба” про зменшення норм споживання хліба, постановила знизити її на 100 грам — з 400 до 300 грам для службовців 2 і 3-го списків, а для окремих категорій на 200 грам — з 600 до 400 грам, крім студентів, яких „обрізали” лише на 100 грам⁴. Зменшення норми забезпечення хлібом на 100 грам торкнулося також дітей, що дало „еконومیю” по місту Києву — 29 т. Жорстке, а з моральної точки зору жорстоке, зменшення норм постачання хлібом по лінії споживчої кооперації, торкнулося 30% населення Києва та приміської смуги. „Зняти з постачання хлібом, — наголошувалося в постанові міськради, — родин робітників і службовців, що мешкають на селі і мають зв'язок з сільським господарством, причому під сільським господарством розуміти не лише засіви, а й городництво, молочну худобу, додаткові заробітки тощо”⁵. Відбулося позбавлення централізованого постачання за картками третини населення, яке потенційно ставало клієнтами комерційних і торгснівських крамниць. Робітничим кооперативам було категорично заборонено видавати „заборні книжки” тим особам, що мали „зв'язок з селом”. Пограбовані хлібозаготівельними комісіями села, тобто селянські родини, втратили економічну базу для допомоги їхнім дітям у містах, а останні — поділитися з батьками продкартками. Вихід був запропонований Мосторгом: маєш побутове золото та діаманти — купуй хліб у торгсинах.

Нормуванням витрат хліба по Києву займалася „хлібна група” відділу постачання на чолі з Рабіновичем, котрий мав центральну картотеку про наявність заборних книжок, тобто хлібних карток. Випіч-

ку хліба здійснював кооперативний хлібний трест, на якого покладалося завдання: прибрати черги за хлібом у крамницях. Пропонувалася доставка хліба споживачам по квартирах, поширюючи її на 25% мешканців міста, які належали до пріоритетних соціальних груп⁶. Хлібні картки діяли лише на території Києва, а виїзд за межі означав втрату її повноважень. 14 лютого 1932 р. міськрада констатувала факт зменшення постачання хліба для киян на 150 т, а для потреб громадського харчування на — 50 т, тому просила Наркомпостач знайти резерви для стабілізації ситуації і не „зрізати” норму хлібозабезпечення⁷. Лікарні відчували зменшення норм харчування у січні 1932 р.: круп на 40%, молока на 90%, а борошна та м'яса взагалі не видавали.

Боротьба з чергами, яку проводили спеціальні бригади міського відділу постачання, виявилася боротьбою з так званими „мертвими душами”, тобто з новими власниками хлібних карток. Їх позбавляли карток та притягали до відповідальності⁸.

Селянам заборонили вивіз зерна до млинів для помолу. 21 серпня 1932 р. міськрада дозволила сільським радам видавати дозвіл лише колгоспникам для помолу 20 кг збіжжя жита та пшениці, а також „одноосібникам, які акуратно виконують свої зобов'язання по хлібозаготівлях в розмірі не більше 16 кг харчових культур пересічно на їдця на місяць”⁹. Якщо сім'я мала 5 душ, то вона могла змолоти в млині 90 кг, отримавши після вирахування мірчука значно менше, відтак близько 3 кг на день, а на їдця 600 грам. Решту хліба можна було купити в торгсині. Штучний дефіцит хліба був соціально-психологічним тиском на власників побутового золота, підштовхував їх до приймальних пунктів системи торгсину.

Всесоюзне об'єднання „Торгсин” мало філіали в Одесі, Харкові, Києві, які спочатку діяли через відповідний інститут уповноважених. На початку січня 1932 р. магазини торгсину з'являлися в містах УСРР, а після створення в лютому 1932 р. п'яти перших областей, виникли облконтори торгсину. 1 квітня 1932 р. Всеукраїнську контору торгсину, яка була організаційним осередком московської контори, реорганізували, а основними центрами стали облконтори, серед яких була Київська обласна та міська з мережею магазинів. 29 червня 1932 р. Українська економічна нарада видала постанову „Про утворення Всеукраїнської контори торгсину”, яка діяла в системі уповноваженого Наркомзовнішторгу¹⁰. Восени 1932 р. в Україні було 50 магазинів торгсину, які розташувались у 36 містах, а наступного 1933 р. їхня кількість істотно збільшилася. Так, 1 січня було 74, 1 липня — 249, 1 серпня — 256, а в жовтні 1933 р. — 263¹¹. Київська облконтора торгси-

⁴ ДАК. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3874. — Арк. 47.

⁵ Там само. — Арк. 48.

⁶ Там само. — Спр. 3898. — Арк. 10.

⁷ Там само. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 554. — Арк. 411.

⁸ Там само. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 67—68.

⁹ Там само. — Спр. 3943. — Арк. 6.

¹⁰ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 168. — Арк. 16.

ну володіла 13 крамницями станом на 1 січня 1933 р., у липні 55, в серпні 58¹². На території Києва, крім магазинів, було 17 дрібних торгсінівських лавок, а організаційна структура охоплювала всю область: Білоцерківське відділення (Б.Церква, Рокитне, Фастів, Тараща, Сквиря); Уманське відділення (Умань, Монастирище, Погребище, Тальне); Смілянське (Сміла, Златопіль); Богуславське (Богуслав, Корсунь, Кагарлик); Черкаське (Черкаси, Золотоноша, Чигирин, Канів, Мошна, Переяслав); Житомирське (Житомир, Радомишль, Володарськ), Шполянське (Шпола, Звенигородка, Городище); Новоград-Волинське (Н.-Волинськ); Коростенське (Коростень, Малин, Овруч, Олевськ, Ємільчине); Чорнобильське (Чорнобиль)¹³. Ця золота павутина висмоктувала селянське побутове золото — весільні каблучки, хрестики, сережки тощо. 1 червня 1933 р., тобто в апогей голодомору, Київська облконтора мала 18 відділень, 54 магазини, з них у Києві — 18¹⁴.

Кількість магазинів залежала від наявності вільних помешкань у центрі міста, від контингенту покупців та власників коштовного металу, від достатньої кількості продовольчих та промислових товарів, кваліфікованих продавців. Протягом першої половини 1933 р. в Києві було 15 торгових закладів торгсину, з них 6 магазинів та 9 лавок, а по районах області — 7 універмагів та 9 кіосків. Облконтора торгсину мала один магазин на Хрещатику та 5 на околиці міста. Приймальних пунктів побутового золота по Києву було 17, тому біля них постійно накопичувалися черги — 150—200 осіб¹⁵. Уповноважений ЦК КП(б)У по перевірці роботи торгсину Київської області І.М. Красновський доповідав партійному керівництву про те, що „завдяки обмеженій площі пунктів 25—30% бажаючих здати валютні цінності повертаються і залишаються на наступний день”¹⁶. Магазин №1 на Хрещатику працював в одну зміну з десятої ранку до сімнадцятої години дня, а після 15.30 вхід до магазину припинявся, позаяк він був „битком набитий людьми”. Для збільшення пропускної здатності „носіїв золота” облконтора відкрила на Хрещатику 4 магазини, витративши на їх ремонт 120 тис. крб, прагнучи китайського та французького стилю¹⁷.

Працівниками торгсінівського прилавку були різні люди, які, судячи з протоколів „чисток” кадро-

вого складу, не виявляли співчуття до голодних і виснажених селян. За друге півріччя 1931 р. було звільнено 41% продавців, касирів, бухгалтерів, що працювали в торгсині. Принадою, яка стимулювала працевлаштування в магазинах торгсину, був їхній „продпайок”. Варто було обмежити його асортимент та зміст протягом першої половини 1932 р., як одразу магазини почали залишати касири, „товарознавці”, продавці. 2 червня 1932 р. довелося повернути продпайки для всіх працівників системи торгсину, а їх налічувалося тоді 1420 осіб, з них вищу освіту мали 32, решта — середню та „низку”¹⁸. До продпайки належав такий перелік продуктів та товарів: масло вершкове — 1 кг, копчення — 1 кг, борошно пшеничне — 3 кг, макарони — 2 кг, рис — 1 кг, консерви рибні — 3 банки, оселедці — 1 кг, сир голландський — 1 кг, чай — 100 г, цукор — 1 кг, мило господарче — 1 кг, туалетне мило — 2 бруски¹⁹. Київська Контрольна комісія РСІ вважала видачу пайків співробітникам торгсину „розбазарюванням фондів”, тому заборонила їх практикування. 4 лютого 1933 р. голова правління Всесоюзного об'єднання „Торгсин” М.І. Шкляр розпорядився видати продпайок за січень, нехтуючи заборонаю КК РСІ від 27 грудня 1932 р. Наповнення пайка було таким: борошно — 2 кг, цукор — 2 кг, вермішель — 2 кг, масло вершкове — 2 кг, олія — 1 л, копчення — 2 кг, консерви — 2 банки, мило — 1 кг, а разом 21,4 торгсінівського карбованця²⁰. Для голодних селян подібний набір продуктів міг лише снитися.

Переважна більшість торгсінівських працівників виявилася „соціально чужою”, тобто займалися крадіжкою товарів, спекуляцією, „обважуванням” клієнтів магазину, підробкою бухгалтерських книг тощо. Продавцями магазину №1 на Хрещатику були колишні власники торгових закладів, які протягом 20-х рр. не сплачували податки, а в роки голодомору „грубо відносилися до покупців”, мали „зв'язок із спекулянтами”, „розбазарювали дефіцитні продукти”. Так, з посади „інспектора по лому золота” І.Я. Поліського було звільнено за те, що він „не забезпечив і нездатен забезпечити організацію пунктів прийому валюти, коштовностей”²¹. Звільненню підлягали продавці й касири магазину №1 Бузак, Рузін, Шарфзон; завпромвідділом магазину №2 Шиндис, продавець магазину І. Рибак, помічник бухгалтера Д. Шлер, продавці Б. Бродська, Берди-

¹¹ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 168. — Арк. 56.

¹² Там само.

¹³ Там само. — Спр. 23. — Арк. 7.

¹⁴ Там само. — Арк. 28.

¹⁵ Там само. — Спр. 171. — Арк. 43.

¹⁶ Там само. — Арк. 45.

¹⁷ Там само. — Арк. 46.

¹⁸ Там само. — Спр. 71. — Арк. 72.

¹⁹ Там само. — Спр. 3. — Арк. 16.

²⁰ Там само. — Арк. 56—58.

²¹ Там само. — Арк. 52.

чевська; продавці магазину №3 М.І. Ошев, А.С. Хоменко, помічник бухгалтера М.Ф. Стельбаум, швейцар Є.А. Погомарев; бухгалтера та продавці магазину №5 В. Бацан, Сурганова, Р. Рапопорт. Деяких звільняли за відсутність професіоналізму, інших — за спекуляцію, за бруталне ставлення до покупців, серед яких були не лише голодні селяни, а також іноземці, хоча вони перестали відвідувати торгсин, жахаючись черг.

Звільненню підлягали також прийомщики побутового золота, які працювали в торгсині м. Києва. Серед них опинилися Д. Столер, І. Ентіс, С. Лужанський, Є. Епштейн, Т. Хмельовський, М. Лоліт, Р. Запрудська, О. Волинська, С. Гергаль. Вони, за визначенням комісії „чисток” кадрового складу, дозволяли „грубе ставлення до здавальників коштовностей”²². За „зв’язок із спекулянтами” звільнили весь штат магазину № 6 на Хрещатику, а загалом було звільнено 305 осіб, що становило 19% працівників системи торгсину²³.

Всеукраїнська контора торгсину та її Київська міська філія надавали послуги іноземним фахівцям та громадянам УСРР, але основним завданням була мобілізація валюти. „В період реконструкції нашого народного господарства, — зазначалося в акті обстеження торгсину НК РСІ, — коли ми ще вимушені будемо завозити з-за кордону різне обладнання, мобілізація всередині країни ефективної валюти відіграє колосальну роль, одночасно з цим вилучення побутового золота, яке після революції втратило своє побутове значення і як предмет прикрас (каблучки, сережки, браслети, хрести і т. д.) в руках утримувачів — вони не мають споживчої вартості, проте золото свою цінність зберегло, тому його необхідно зібрати за допомогою системи „торгсину” і направити на службу інтересам пролетарської держави”²⁴. Мета і завдання торгсинівської системи цілком зрозумілі.

Реквізиціями церковного золота більшовики займалися в роки революції та протягом 20-х рр., здираючи позолоту з церковних храмів, ікон та іконостасів. Забрати побутове золото в населення було набагато складніше, тому вирішили скористатися дефіцитом, а для селян — штучним голодомором, позбавивши їх хліба та продуктів харчування. Вони мали їх купувати лише в торгсинах за побутове золото та монети царського карбування, золоті злитки, ювелірні вироби, золото-пісок, самородки. Їх приймали „золотих справ майстри”, які мали досвід роботи в ювелірних салонах дореволюційної та непівської доби. Якщо золоті предмети були оздоблені іншими матеріалами, то їх механічно вилучали, а сережки, корпус годинника, хрестики, каблучки, перстні — ставали золотобрухтом. Для киян і

селян, які здавали побутове золото, воно мало, крім матеріальної, і духовну цінність — сімейну реліквію, а для ювеліра приймального пункту торгсину — лише сировину для виконання фінансового планового завдання.

Отриманий від голодних людей коштовний матеріал піддавали механічному, а за необхідності — лабораторному аналізу: робили надріз рашпелем, кололи голкою, обробляли кислотою. Після такої торгсинівської екзекуції встановлювалася проба, хоча її визначали „на око”. В населення приймали за однією пробю, а здавали до Держбанку — за іншою. Через деякі приймальні пункти щодня проходило 400—500 осіб, тому на різниці проб колишні ювеліри „непівського ренесансу” мали вагомий зиск. Джерелом наживи стала різниця між реально прийнятим від населення золотом та зданим до банку, тобто так званий „припек”. Затримка в реалізації тривала декілька тижнів, тому „припек” за січень—лютий 1932 р. коливався від 23 до 374 кг по магазинах торгсину в УСРР²⁵. Фальшування бухгалтерських документів було тоді поширеним явищем. Приймали коштовну річ, яка реально важила більше, а ставили іншу вагу чи пробу. Підробка відбувалася на стадії здавання до банку. Наприклад, загальна вага лотка, у якому було золото, становила 23 кг, а в документі було зафіксовано 2,3 кг. Одна кома, яку заздалегідь було передбачено між цифрами, давала „припек” 20 кг чистого золота.

Відверте пограбування селян відбувалося на периферії, де контроль був послаблений. За деякими підрахунками дослідників, „припек” у 1933 р. досяг 7 т чистого золота²⁶. Неймовірна цифра обкрадання голодних людей, над якими двічі познущалися: спочатку позбавили хліба та харчів, а тоді змусили купувати їх за побутове золото. Агенти торгсину приймали його по селах та дрібних містечках, у яких не було приймальних пунктів. Зарплата прийомщиків залежала від кількості „обслужених” за місяць осіб, а норма сягала 4200 здавальників, тобто близько 160 на день²⁷.

Золото від населення приймали за ціною 1 крб 29 коп за грам, а срібло — 1 крб 04 коп за грам. Протягом 1931 р. система торгсину мала 6 млн крб, але за рахунок активної валюти, тобто від іноземних туристів, матросів, переказів. Побутове золото почали приймати з січня 1932 р., а валютний план становив 49,2 млн крб. За три квартали 1932 р. Київська контора здобула ефективної валюти на суму 547 тис. крб, скупка монет дала 233 тис. крб, обрядове золото — 376 тис. крб, а від здійснення зовнішніх економічних операцій — 418 тис. крб, тобто разом 1,5 млн крб.²⁸ Отже, якщо взяти за основу

²² ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 3. — Арк. 54.

²³ Там само. — Арк. 110.

²⁴ Там само. — Ф. 539. — Оп. 17. — Спр. 366. — Арк. 6.

²⁵ Там само. — Арк. 11.

²⁶ Осокина Е. Золота лихорадка по-советски. — С. 113.

²⁷ Там само.

²⁸ Российский государственный архив экономики (РГАЭ). — Ф. 4333. — Оп. 1. — Спр. 66. — Арк. 174.

вартість одного грама золота та поділити на неї суму загальної виручки, то матимемо вагу монет — 181 кг, а так званого золотобрухту 292 кг. Це лише за січень—вересень 1932 р.

В архівному фонді „Торгсину” УСРР зберігся річний звіт за 1932 р., матеріали якого дають змогу показати рух золотозаготівель, тобто скупку побутових золотих речей та монет. За перший квартал 1932 р. приймальні пункти заготовили 78,1 кг золотих монет, за другий квартал — 103,5 кг, протягом третього — 60,4 кг, а за четвертий, крім грудня місяця, — 74,3 кг, тобто разом 316,3 кг²⁹. Помісячно золота лихоманка відбувалася таким чином: за січень „заготовили” 20 кг, за лютий — 21,6 кг, за березень — 36,5 кг, за квітень — 44,3 кг, за травень — 40 кг, за червень — 19,2 кг, за липень — 10,4 кг, за серпень — 9,4 кг, за вересень — 40 кг, за жовтень — 56,4 кг, за листопад — 17,9 кг. Спад заготівель золотих монет приймальними пунктами протягом літа зумовлений появою хліба, тому селяни, а вони мали переважно монети старого карбування, перестали їх активно здавати до торгсину. Вони живилися „драмами природи”, які не рятували від голодної смерті, а лише пришвидшували її. Динаміка надходження побутового золота віддзеркалює певні стадії розвитку голодомору, його трагічні й руйнівні наслідки. Зимово-весінній період 1932 р., упродовж якого голодувало понад 8 млн осіб, вирізнявся зростанням скупки золотомонет в приймальних пунктах, а літній період дав зменшення, осінній період мав тенденцію до збільшення. Наприкінці 1932 р. почали масово приймати срібло.

Золотобрухт почав з'являтися на прилавках приймальних пунктів торгсину Києва з лютого 1932 р. До них протягом лютого принесли 10,8 кг, березня — 38,3 кг, квітня — 65 кг, травня — 64,5 кг, червня — 44,6 кг, липня — 29,3 кг, серпня — 18,7 кг, вересня — 63,3 кг, жовтня — 61,6 кг, листопада — 10,7 кг золота³⁰. Весною 1932 р. голод охопив 13 районів Київщини, які були віднесені до категорії „важких”, тому золота крива заготівель стрибнула вгору, а влітку — сповзла вниз; восени, коли хліб вилучили, побутове золото почали виносити з домівок до районних приймальних пунктів.

Основним постачальником побутового золота було населення Києва та приміської смуги. Торгсину Києва почали першими приймати золото, а населення більше довіряло владному і великому адмінцентрові, хоча зручніше було здати за місцем проживання — до одного із відділень. За перший квартал було куплено 78,5 кг монет та 85,3 кг побутового золота, з них Київ прийняв 78,2 кг монет та 59,7 кг побутових золотих речей³¹. Периферія здала 0,3 кг

монет та 25,6 кг побутового золота. Перший квартал був початковим періодом скупки золота. За квітень—червень 1932 р. скупили в Києві та області 125,1 кг монет і 221 кг золота, з них відділення дали 21,7 кг монет та 23,2 кг коштовного металу. Приймальні пункти Києва скупили 103,5 кг монет старого карбування та 198,4 кг сережок, нагрудних хрестів, каблучок. Літній період позначився спадом закупівель побутового золота: населення принесло до приймальних пунктів 78,2 кг монет (по Києву 60,4 кг, периферії — 17,8 кг), а обрядового золота — 120 кг, з них 93 кг — Київська контора, 28,6 кг — відділення. Четвертий квартал видався для торгсину Київської області найпродуктивнішим: було скуплено 156 кг золотих монет та 142 кг побутового золота, а периферія дала 16,3 кг монет та 62 кг золотобрухту, разом — 172,3 кг монет та 204 кг обрядового золота.

За 1932 р. міська та обласна контори Київщини зібрали „вагомий врожай” золота: 455 кг монет старого карбування та 633,6 кг обрядового золота — сережок, весільних обручок, хрестів тощо. Вони назавжди втратили свою духовну цінність, перетворившись на брухт.

Виконання валютного плану було для приймальних пунктів торгсину понад усе, тому ніхто не думав про духовне, про святе, дбаючи винятково про збільшення валютних карбованців. Вони реалізовувалися через систему торгсину. За 1932 р. було придбано понад 1 млн крб „ефективної валюти”, з них Київ дав 903 тис. крб³², але ця сума становила половину планового завдання. Валютні перекази сягнули 1,8 млн крб, з них Київ реалізував 1,5 млн крб.

Мобілізаційні функції торгсину, незважаючи на відносно недовиконання захмарних фінпланів, виявилися дуже продуктивними. Система, яка спиралася на штучний дефіцит товарів, діяла, але ціною насилля над сумлінням народу. Голод змушував його віддавати коштовності, які зберігали на „чорний день”. Він настав — жадливий голодомор в українських селах. Селяни принесли до торгсину монет старого карбування на суму 585 тис. крб, побутового золота на 815 тис. крб, а разом 1,9 млн крб, з них Київська мережа торгсину дала 1,1 млн крб. Від неї вимагали виконання валютного плану — 4,4 млн крб, враховуючи різні джерела надходження, але вдалося досягти лише 3,5 млн крб.³³ Обласна контора торгсину запланувала дати 6,6 млн крб. Апетит на дармову валюту зростав, а по селах масово гинули селяни, не маючи харчів, продавши коштовності, якщо мали, але не завжди отримували за них належний товар.

Грошові перекази, які надходили до Києва від родичів та знайомих, номінально були мізерними, а сумарно доповнювали валютні резерви держави. За

²⁹ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 4. — Арк. 2.

³⁰ Там само. — Арк. 2.

³¹ Там само. — Арк. 1.

³² Там само. — Арк. 3.

³³ Там само.

ГОЛОДОМОР 1932—1933 рр. У КИЄВІ

січень 1932 р. кияни одержали грошових валютних переказів на суму 39984 крб, за лютий 39972, за березень 64739, за квітень 87051, за травень 46953, за червень 76417, за липень 77595, за серпень 70620, за вересень 150859, за жовтень 86035, за листопад 8490, а разом — 748755 крб.³⁴ Судячи з річного звіту торгсину за 1932 р., кияни одержали 1,5 млн крб валютних переказів. Валюта потрапляла спочатку до Держбанку, а до адресата доходила через декілька тижнів, а бувало „губилася”. За валюту можна було безпосередньо купувати промислові та продовольчі товари в магазині торгсину, але за власниками уважно спостерігали співробітники ОГПУ, намагаючись вилости шпигунів та диверсантів. „7 серпня 1932 р. — інформував голова торгсину Сташевський, — до нашого магазину № 3 в Києві прийшов працівник Київської обласної міліції т. Бейгул Семен Григорович, і там в конторі піддав персональному обшукові затриманих ним наших покупців, припинивши обшук лише після наполегливих вимог зав.магазином”³⁵. Покупців арештовували за те, що вони отримували грошові перекази із-за кордону, вимагали від них зізнання, позбавляли вже куплених продуктів. 13 грудня 1932 р. директор магазину № 6 Поліновський повідомляв Київську контору торгсину про таке: „До магазину підійшли троє невідомих громадян, зупинили покупця, який виходив тоді із магазину, і наказали йому йти за ними. Покупець передав борошно своїй дружині і пішов за ними. На цю мить на вулиці вилаштувалася велика черга, і я побачив, що серед натовпу стався переполох і в магазині не стало жодного покупця. Я вибіг на вулицю, підбіг до них і на моє питання, куди і навіщо вони ведуть покупця, вони відповіли, що вони відповідають за свої дії. На мою вимогу показати документи вони відповіли, що вони агенти ГПУ і відмовилися показувати документи. Я запросив їх для з'ясування особистості в магазин, викликав ГПУ. Після цього пом. нач. міліції т. Крайзерт склав протокол і викликав мене і т. Тверського і продавця Гуревича”³⁶. Справді, член КП(б)У Поліновський був директором магазину № 6 в м. Києві, а його співробітниками були швейцар Тверської, продавці Гуревич та ін., яких у 1933 р. звільнили з роботи „за зв'язок із спекулянтами”. Валюта та товарні ордери, які мали кияни та селяни, не давали гарантії на купівлю хліба чи борошна, тому що треба було вистояти чергу, оминувти агентів ГПУ, прийти до хати.

Золота лихоманка 1932 р., враховуючи мережу торгсину в СРСР, дала 21 т чистого золота на суму

26,8 млн крб. Срібла придбали 18,5 т на суму 300 тис. крб.³⁷

Золотим та діамантовим дощем для системи торгсину виявився 1933 р. Масова смертність селян, епідемія тифу, голод серед частини міського населення, активізували захисні функції людини, яка шукала порятунку, намагалася вижити, тому золото втратило цінність, позаяк на кону стояло її життя або смерть. Торгсинівські чиновники скористалися трагедією селян, збільшивши обсяги золотозаготівель. Валютний план торгсину 122 млн крб розвертали між конторами. Всеукраїнська контора одержала план 28 млн крб, а Московська — 29 млн крб, хоча мала значно більші „поклади” побутового золота³⁸. За джерелами надходження коштів його розподілили таким чином: від реалізації побутового золота планували одержати 26 млн, від скупки монет — 22 млн, скупки срібла — 40 млн, від грошових переказів — 14 млн крб. Київська облконтора мала планове завдання першого кварталу 2,5 млн крб.³⁹ Москва, яка володіла могутнім соціально-економічним потенціалом для скупки золота, виконувала майже однакове завдання, а Ленінградська — в 2 рази менше від України. Ця обставина, на переконання російської дослідниці О. Осокіної, доводить той факт, що керівництво СРСР знало, які „регіони будуть голодувати”⁴⁰. Політична номенклатура була переконана: голодний селянин принесе золото до торгсину.

За дев'ять місяців 1933 р. Всеукраїнська контора торгсину дала 20,8 млн валютних карбованців, а за четвертий квартал „заготовила” 4,3 млн, тобто разом понад 25 млн крб.⁴¹ Київська облконтора, а її основну базу становила Київська міська контора торгсину, хоч і не виконала завдання першого кварталу, але за 9 місяців „викачала” з населення коштовностей та валюти на суму понад 5 млн крб, що на 800 тис. крб більше від столичного тоді Харкова⁴². Загальна сума валютних коштів, заготовлена торгсином, не розкриває грандіозної афери, до якої вдалася радянська держава. Питома вага золота серед валютних надходжень становила в УСРР 43,5%, тобто 10,7 млн крб, срібла 17,9% або 4,4 млн крб, інвалюта 10% — 2,5 млн крб, грошові перекази 26% — 6,6 млн крб, а обслуговування іноземців у портах 753 тис. крб, що не перевищувало 3%⁴³. Якщо взяти вартість купленого золота та монет, яка сягала в Україні близько 11 млн крб, то, враховуючи ціну одного грама, матимемо 8,5 т чистого золота. Протягом 1933 р. Київська облконтора скупила коштовностей на 5 млн крб, серед яких зо-

³⁴ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 4. — Арк. 2.

³⁵ РГАЭ. — Ф. 4333. — Оп. 1. — Спр. 149. — Арк. 86.

³⁶ Там само. — Арк. 88.

³⁷ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 171.

³⁸ РГАЭ. — Ф. 433. — Оп. 1. — Спр. 66. — Арк. 174.

³⁹ Там само. — Арк. 178.

⁴⁰ Осокіна Е. А. Золотая лихорадка по-советски... — С. 115.

⁴¹ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 64. — Арк. 2

⁴² Там само. — Спр. 168. — Арк. 51.

⁴³ Там само. — Спр. 33. — Арк. 137.

лото посідало 4 млн крб, отже, у ваговому еквіваленті було заготовлено 3,1 т. Побутового золота було більше від монет царського карбування в приймальних пунктах торгсину: першого було скуплено на 5,9 млн крб, другого — на 4,7 млн крб.⁴⁴ За 1933 р. приймальними пунктами системи торгсину в СРСР було заготовлено 44,9 т золота на суму 58 млн крб⁴⁵, з них Всеукраїнська контора дала 8,5 т золота, тобто п'яту частину всесоюзного обсягу, але в УСРР тоді було лише 7 областей.

Скупка діамантів дозволялася в Москві, Харкові та Ленінграді. Їхня вартість була дуже високою, якщо порівнювати із скупкою золота в торгсинах. Чим важчий діамант, тим вищою була ціна за нього. Чисті діаманти коштували від 130 до 260 крб за карат. Їх відвозили до Держбанку під охороною міліції. За чотири місяці „діамантових операцій” 1933 р. було куплено коштовних камінців на 600 тис. крб, з них 243 тис. реалізовано за кордоном⁴⁶, де також діяла мережа торгсину.

Здавши до приймального пункту золоту сережку чи монети, їхній власник одержував номерну квитанцію, з якою звертався до каси за торгсинівськими грішми: бонами, товарними ордерами. У 1933 р. впровадили іменні забірні книжки, тобто за принципом хлібних карток, які мали відривні талони. Копійки або карбованці, які значились на торгсинівських товарних ордерах, мали міцний обмінний курс. Він коливався в Україні від 45 до 55 крб „совзнаками” за один торгсинівський карбованець⁴⁷.

Наявність довгих черг біля магазинів торгсину свідчила про „отоварення” бонів, ордерів, забірних книжок. Селяни купували переважно хліб, борошно, крупу. Борошно видавали тарою — 1 пуд 20 фунтів. Наркомат РСІ УСРР, обстеживши роботу деяких магазинів торгсину, констатував: „Коли немає борошна та круп, — немає черг”. Існувала також таємна інструкція: „Не давати обіцянок покупцям на швидке одержання цих продуктів”⁴⁸. Дефіцит продовольчих товарів породжував спекуляцію, заборгованість торгсину перед покупцями, які здали для отоварення забірні книжки. В магазинах торгсину борошно коштувало 25 коп за кілограм, пшоно — 12 коп, а на „чорному ринку” в сотні раз дорожче. На початку січня 1933 р. всесоюзне об'єднання „Союзмука” завезло для торгсину Києва 1040 т борошна, але його виявилось мало. За січень 1933 р. було продано товарів на суму 157 тис. крб, з них хліба на 125 тис. крб, за лютий — 188 тис. крб, а хліба — 145 тис., за бере-

вень 280 тис., з них хліба — 205 тис. крб.⁴⁹ Селянин не купував кетову ікру, яка коштувала 1 крб 70 коп, тобто більше одного грама золота, а борошно, бо за таку суму міг придбати 8,5 кг борошна. Пляшка горілки коштувала в торгсині 60 коп, тобто 3 кг борошна. Ті, хто не мав ні золота, ні срібла, ні діамантів, знімали золоті коронки із власних зубів, щоб обміняти на хліб. „5 червня цього року, — писав у 1933 р. М.Б. Коен, котрий проживає по вул. П'ятакова, 24, в листі до Київської контори торгсину, — лікар вирвав мені зуба і я приніс в магазин, там, де приймають брут. Я взяв книжку і одержав 140 кг борошна житнього в магазині № 2 і в магазині № 3 купив 70 кг борошна. Видали мені довідку на право перевезення до Проскурова та Умані. Забрали борошно і довідку, а тому прошу директора дати розпорядження видати мені 3 мішки борошна — 210 кг”⁵⁰. Таких випадків зухвалого позбавлення хліба та борошна, купленого в торгсинах, було безліч в Україні.

Продовольча група товарів, куплених населенням в магазинах, становила 85,2% торгового обороту торгсину в 1932 р., а в 1933 р. — 92%. Голод визначав асортимент товарів. Він штовхав селян до районних центрів, до великих міст, де були торгсини, щоб продати, здати чи віддати декілька монет в обмін на пуд борошна, якого позбавили хлібозаготівельні комісії Молотова. Система „Торгсину” діяла до 1936 р., але після голодомору, починаючи від другої половини 1934 р., її золотозаготівельні операції мали кризу, а після скасування карткової системи — різко впали. Голодні 1932—1933 рр. були зірковим періодом розвитку торгсину.

Іноземні фахівці, які працювали в науково-дослідних установах Києва та на заводах і фабриках, допомагаючи більшовикам будувати соціалізм, користувалися послугами торгсину та „Інпостачу” — Всесоюзної контори для постачання іноземців. Вона виникла 7 грудня 1931 р. при Наркомпостач СРСР з метою впровадження єдиних норм забезпечення „спеців”, а також упорядкування звітності та витрат. Їй було надано право створювати відділення в союзних республіках. Всеукраїнська контора „Інпостачу” виникла 25 грудня 1931 р.⁵¹ У Києві діяла агенція „Інпостачу”, послугами якої користувалися іноземці, які прибували в СРСР на запрошення уряду та працювали за угодою, а для тих, хто приїжджав за власним бажанням, дозволялося купувати товари в магазинах „Інпостачу” лише протягом 6 місяців⁵². Для Київської агенції „Інпостачу” було відправ-

⁴⁴ Осокина Е.А. Золотая лихорадка по-советски. — С. 116.

⁴⁵ РГАЭ. — Ф. 413. — Оп. 13. — Спр. 633. — Арк. 27.

⁴⁶ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 152. — Арк. 17.

⁴⁷ Там само. — Спр. 168. — Арк. 2.

⁴⁸ Державний архів Харківської області (ДАХО). — Ф. 4640. — Оп. 13. — Спр. 3. — Арк. 4.

⁴⁹ ЦДАВО України. — Ф. 4051. — Оп. 1. — Спр. 4. — Арк. 2.

⁵⁰ РГАЭ. — Ф. 4433. — Оп. 1. — Спр. 148. — Арк. 40.

⁵¹ ЦДАВО України. — Ф. 812. — Оп. 1. — Спр. 70. — Арк. 9.

⁵² Там само. — Спр. 26. — Арк. 37.

лено цигарки, сигари, тютюн, овочеві консерви, сардини, горіхи, какао, кондвироби, які купували іноземці за валюту або карбованці. Магазили мали дефіцит таких товарів: шпроти, скумбрія, бички, балики, ікра, сир швейцарський, риба копчена, цигарки. М'ясо завозили з „Інтуриста”, манну крупу — із тресту „Союзкрупа”, а свіжі молоко, сметану, сир — із спецрадгоспів приміської смуги. Необхідно було створити позитивний імідж для соціалістичної країни, хоча іноземні фахівці бачили на вулицях Києва голодних і безпритульних дітей, трупи померлих селян. На них звертали увагу німецькі дипломати, які перебували в Києві. 15 липня 1932 р. київська агенція „Імпостачу” була реорганізована, а натовість залишено мережу магазинів для іноземних спеців, які зводили „велетні першої п'ятирічки”, позаяк власних інженерів та техніків тоді бракувало, бо їх значна частина перебувала вже на Соловках.

Норми місячного забезпечення іноземних спеців та членів їхніх родин, встановлені Наркомпостач СРСР, свідчили про поділ людей на два сорти: білих, тобто західних інженерів, які мали гідне матеріальне забезпечення, та „червоних” — радянських громадян, приречених на зубожіння й голодну смерть. Меншовартність „совгромадян”, яка була започаткована в роки голодомору, переслідувала їх протягом десятиліть. А для одного іноземного фахівця припадало на місяць: 9 кг м'яса, 3 кг вершкового масла, 60 яєць, один літр молока (щодня), 6 кг свіжої риби, цукру 4 кг, чаю 200 г, рису 2 кг, борошна 4 кг, олії 1 л, сметани, творогу 1,5 кг, цигарок 50 шт. На кожного члена його родини, яка була з ним в Україні, виділялося 5 кг м'яса, 2 кг вершкового масла, 60 яєць, молока 1 л на день, риби свіжої 4 кг, цукру 4 кг, крупи 4 кг, рису 1 кг, борошна 2 кг, чаю 200 г, олії 1 л, сметани, творогу 1,5 кг, цигарок 25 шт.⁵³ Такої місячної норми продуктового забезпечення не мали дитячі установи Києва, а в карантинних та лікарнях масово помирали безпритульні діти, з них значна частина просто неба, тобто на вулицях міста. Їх позбавили централізованого забезпечення хлібом та іншими продуктами харчування в 1931 р., коли виникла контора „Імпостачу”. Ціною життя українських селян та

їхніх дітей годували чужинців, які зводили фабрики і заводи, допомагали їх облаштуванню західним — „капіталістичним” обладнанням, купленим на золоті торгсінівські карбованці. Жажлива реальність, яка засвідчує управлінську нікчемність тодішнього політичного керівництва, демонструє його злочинне ставлення до людей.

У торгсинах, вигаданих в Москві та поширених в Україні, відбувався обмін побутового селянського золота на вилучений у колгоспників та одноосібників хліб. За прилавками приймальних пунктів торгсину торгували життям сотень тисяч українських селян. На терези клали не золото, а їхнє життя: бути чи не бути живими. Траплялося, що куплений за хрестик чи весільну обручку хліб не потрапляв до селянської домівки, бо його забирали органи ДПУ та міліції. Заводи й фабрики, збудовані ціною мільйонів селянських життів, вилученого хліба, побутового золота, бо на торгсінівські валютні карбованці купувалося для них обладнання, нагадували чорним димом про своєрідну радянську систему концтаборів. Ізольовані від світу селяни, яким заборонили пересуватися країною в пошуках хліба, були в'язнями долі, приреченими на голодну смерть. Хлібозаготівельні кампанії та золотозаготівлі через систему торгсину виявилися відвертим пограбуванням народу задля реалізації ідеологічної утопії — комуністичного ладу. Життя людини, хоч і швидкоплинне, але саме воно становить найбільшу цінність, відтак нікому не дано права позбавляти його, а тим паче — мільйонів людей.

Золота лихоманка, влаштована радянською державою протягом 1932—1933 рр., чимось нагадувала фашистські езекуції над мирним населенням окупованих міст України, коли зондеркоманди виколупували золоті коронки, відрізали пальці з каблучками, поповнюючи „скарбницю” рейху. Штучний дефіцит та масове позбавлення українських селян продовольства змушувало їх „добровільно” здавати побутове золото, звертатися до лікарів за демонтажем золотих коронок, діставати з потайників сімейні реліквії. Долями людськими правив цар Голодомор.

В.І. Марочко

⁵³ Там само. — Спр. 49. — Арк. 9.

Частина 7. РОЗКРАДАННЯ ПРОДУКТІВ ТА ПРОМТОВАРІВ ГОСПОРГАНАМИ ТА СИСТЕМОЮ ТОРГСИНУ

Впродовж останніх п'яти років з проблеми голодомору в Україні видано низку фундаментальних праць, які враховують нові історичні джерела — розсекречені документи радянських органів державної безпеки. Водночас важливі аспекти соціально-побутового повсякдення українських міст в роки голодомору, у тому числі Києва, загалом залишаються поза увагою дослідників. Серед величезного масиву опублікованих книг міське життя 1932—1933 рр. висвітлене фрагментарно, глибинні пласти архівних джерел розроблено не повністю.

Українська історіографія розробляє нові аспекти з історії голодоморів в Україні. Завдяки цьому розкрито, зокрема, діяльність Всесоюзної контори по торгівлі з іноземцями — торгсину, яка діяла в Україні і була пов'язана з Державним банком СРСР. Торгсини стали осередками, через які викачувались коштовності, валюта й національні святині з України. Над цими розподільниками партійні й державні чиновники за допомогою органів Об'єднаного державного політичного управління — ОДПУ (в Україні — ДПУ УСРР) тримали постійний контроль. Однак зловживання, які чинилися радянською номенклатурою в містах у роки голодомору, в українській і зарубіжній історіографії з причин об'єктивного і суб'єктивного характеру майже не висвітлювались. Приросту нових знань у цьому напрямі можна очікувати від дослідників, які опрацьовують архіви м. Києва і Київської області, Галузевого державного архіву СБ України, Галузевого державного архіву МВС України, центральних державних архівів України і Російської Федерації, хоча не всі з них однаково доступні.

Пільги та привілеї радянської партійної й державної номенклатури, а також механізм партійно-чекіст-

ського контролю за номенклатурою українські історики висвітлювали, доводячи привілейоване постачання продовольством радянських вождів різного масштабу. На підставі ґрунтовного аналізу архівних джерел показано, що в 20—30-ті роки ХХ ст. партійно-державна номенклатура УСРР стала об'єктом подвійного контролю, який здійснювався офіційними структурами і органами ВЧК—ГПУ—НКВД¹. Зловживання посадовим становищем партійно-господарських бонз у Києві, особливо в умовах вимирання так званого „неорганізованого населення” та робітників „2-ї групи” київських підприємств, досліджували краєзнавці, доповнюючи документами з фондів Державного архіву м. Києва².

Труднощі з доступом до всіх документів, які цікавили дослідників, не дали їм змоги всебічно розкрити систему продовольчого, фінансового та матеріального забезпечення партійних і державних діячів, співробітників господарських органів протягом 1930-х років. Такі документи, а особливо ті з них, де йшлося про кричущі зловживання номенклатури, мали гриф „Совершенно секретно”. Це вже так звана „чорна зона”, зазирнути до якої в радянську епоху могло дуже обмежене коло людей. З цих причин дізнатись про ганебні факти з життя радянських високопосадовців, а тим більше розповісти про них, було практично неможливою, зазвичай — карною справою. Після здобуття Україною незалежності теж знадобилось майже півтора десятиліття, щоб провести фронтальне обстеження фондів радянських спецслужб і виявлені документи про голодомор 1932—1933 рр. в Україні зробити доступними для дослідників, а частково й оприлюднити у збірниках документів, в мережі Інтернет, на спеціалізованих виставках.

¹ Дорощко М. Компартійно-державна номенклатура УСРР у 20—30-ті роки ХХ століття: соціоісторичний аналіз. — К.: ВПЦ „Київ. ун-т”, 2004. — С. 137.

² Вакулишин С. Голодова катастрофа в Києві. — К.: Геопринт, 2005.

У своїй публікації ми опиратимемося на документи з фондів ГДА СБ України, які містять чимало таємниць з проблеми геноциду українського народу, організованого комуністичним режимом. Серед них важливим джерелом є документи особистого походження, насамперед щоденник київського партійного функціонера Дмитра Дмитровича Заволоки, який народився 1906 р. у м. Борисполі, до 1925 р. працював наймитом у селі та кочегаром на різних підприємствах, тобто знав ціну і сільського, і міського шматка хліба. Юнак активно студіював марксистсько-ленінські праці, рішення партійних органів, був допитливою і працювитою людиною. До лав ВКП(б) прийшов з комсомолу. Вже в лютому 1932 р. він обіймав відповідальну посаду в Київській обласній контрольно-комісії, згодом очолював відділ культури і пропаганди Ленінського району партії. Його дружина Ольга Петрівна завідувала сектором ЦК ЛКСМУ. Напередодні арешту в листопаді 1935 р. Д. Заволока проживав у м. Києві по вул. Пушкінській, 23.

Ситуація з продуктами в 1932—1933 рр. навіть у містах, де концентрувались практично всі представники вищої та середньої ланок радянської політичної еліти, була складною. Навіть так званий партійний максимум — порівняно висока заробітна плата — не давав змогу чесній людині через дороговизну і обмеженість продуктів у відкритій торгівлі легально підтримувати бодай середній рівень життя, найгострішою проблемою якого було харчування. Ось як описував 19 березня 1932 р. Д. Заволока у щоденнику свій побут та становище з продуктами у торговельній мережі м. Києва.

„Вечером прийшов додому, немає ні куска хліба, мати всі кусочки і сухарі забрала додому на „гостинці”, а в крамниці хліба не хватило, а тому прийшлося і мені повечеряти одною картоплею із гнилою чи то тухлою тюлькою, що Уляна взяла в крамниці Київторгу. Да, стан харчових труднощів чим далі, то все більше дає себе відчувати. Незважаючи на те, що в основному зернова проблема розрішена, приходиться все-таки сидіти без хліба. І незважаючи на те, що тваринницька проблема теж в основному розрішується, зовсім ніколи не бачити і не їсти ні м'яса, ні жирів. Не знаю наскільки довго буде тягнутись такий стан?”³

Іншим разом Д. Заволока, будучи освіченою людиною з безперечними аналітичними здібностями, докладно показав бідкування простого населення в Києві, звернувши при цьому увагу на відповідальність партії за становище в країні.

„Сьогодні за вечерею прийшлося їхати майже на окраїну міста. Сидів дома вечером і читав, захотілось їсти, дома, як завжди, окрім хліба немає нічого. Пішов купувати до ЦРК⁴, але ціни такі сумасшедші, що прийшлося їхати на околицю, щоб купити чогось повечеряти по своєму карману. Сто грам сухої ребри-

ни коштує 2 крб, 10 грам постної волової ковбаси 1 крб 30 коп. Скільки ж треба нормальному чоловіку, щоб наїстись. Та на одну їжу за такими цінами не вистачило б утримання, а квартира, а сім'я, а топливо, а одяг. Ще б можна багато найти „а”, та хрін з ними, і так жутко стає. І це відчуває зараз більшість робітників, більшість працюючих. Прямо неможливі злиденні умови життя. Ціни такі на ринку, в тому числі і в кооперації, і в держторгівлі, що жутко стає. Пересічний заробіток не піднявся настільки, щоб поспіти за цінами на ріжний крам. А крам цей час баснословно піднявся у ціні. А тому реальна зарплата переважно більшої частини працюючих надзвичайно знизилась. Я пам'ятаю 1927—1928 рр., коли я одержував 135 крб. Я тоді жив, зовсім не відчуваючи ніяких бюджетових труднощів. А зараз я одержую пересічно 250 крб і завжди надзвичайно напружене становище. До того ж я зовсім не купую ніяких речей, ні одягу, ні книжок. І грошей не вистачає. До того ж я харчуюсь теж кепсько. Але ж це я сам. Ну і Уляна частково. А як тому робітнику, що в нього пересічно заробіток 150—100 крб (а таких у нас більшість), а до того і купа дітей. Да, справи в нього, напевне, не дуже веселі. Нам би партії не мешало б подумати над цими справами, поряд з завданнями „виконати 5-літку в 4 роки”⁵.

Проживаючи в Києві, Д. Заволока переймався життям киян і з боєм писав у щоденнику, що його постійно переслідують одні й ті самі „прокляття”. Як не вдивлявся він, намагаючись побачити в місті ознаки оздоровлення, покращення політичного і економічного стану, проте ніде їх не зустрів. Причини гнітючої, навіть, за його словами, „отруйної” атмосфери він пов'язував із бездарним партійним керівництвом, яке довело країну до розорення й злиднів.

„Керуючи партією, керуючи робітничою класою, керуючи соцбудівництвом, невже не можна було б передбачити хоч трохи наперед те, до чого ми можемо прийти. Коли цього не зуміти зробити, то хоча б вчасно виправляли припущені помилки, реагували на дійсний стан речей, що вже сигналізує небезпеку. Ні, на це Сталін і же з ним не здібні. І от ми маємо наслідки. Гостре зубожіння працюючих мас. Надзвичайно тяжке матеріальне становище робітників. І не лише робітників, бо ж в такому стані переважна більшість усіх працюючих. Прожиточний мінімум зійшов до неможливих преділів. Народ живе впроголодь. На ринку майже нічого немає (розумію і держторгівлю, і кооперацію). В якому ж стані наша с. г. база постачання, так би мовити, основне джерело утримання населення. Тут ще більш катастрофічне становище, чим у місті, чим в промисловості. Селянство майже голодає. Часті випадки голодної смерті. Настрій прибитий, пригнічений. Господарство кожного селянина в занепадливому стані. Навіть по зовнішньому вигляді, коли заїдеш в село, зразу кидається якась злиденна опустелість”⁶.

³ Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі — ГДА СБУ). — Спр. 49905 фп. — Арк. 10.

⁴ ЦРК — Центральний робітничий кооператив.

⁵ ГДА СБУ. — Спр. 49905 фп. — С. 15.

⁶ ГДА СБУ. — Спр. 49905 фп. — С. 33.

Як партійний слідчий, Д. Заволока виїжджав у справах до передмістя та прилеглих до Києва сільських районів і скрізь спостерігав жахливий занепад.

„Був у Борисполі, їздив по невеличкій персональній справі, пробув там всього кілька годин, але й їх було досить, щоб побачити, як різко перемилися Бориспіль. Вулиці опустіли, скрізь відчувається якийсь застій, що нагадує місцевість післявійськових подій, або великої епідемії, або стихійного лиха, що спустошили як зовнішні ознаки життя, так і внутрішні. Вулиці позаростали бур'янами, людей дуже мало видно. Ті, що зустрічаються по дорозі, мають понурий, пригнічений вигляд, майже, як правило, всі обшарпані. Погляди кидають на зустрічних ворожі, підозрілі і непривітні. Стараються ховатися від очей. Подвір'я запущені. Велика кількість дворів зовсім зруйновані й виглядають пожарищами, але без чорних обгорілих стовпів. Частина напівзруйнованих. Колись вони, напевно, належали тим, що їх розкуркулювали, як глитаїв, як твердоздавців, як інших ворожих елементів. Але ті подвір'я, де зараз живуть чи то колгоспники, чи то одноосібники, теж мають запущений вигляд. Переважна більшість господаρχих будівель пустують, деякі з них починають руйнуватись, деякими топ[лять]”.

Однобокість чорних думок навівали проблеми, які Д. Заволока щоденно спостерігав у житті як селян, так і киян.

„Суспільне, політичне й господарче життя не змінилось. Майже кожний день ті ж самі ухвали ЦК, уряду, Обкому та інших господарчих, радянських та партійних організацій... Стан фінансовий по постачанню з виконанням промфінплану дуже напружений. Прорив, прориви. Енергоспогосподарство Києва зруйновано, в хаотичному стані. КРЕС⁷ з аварії не виходить. Місто погнужено в темряву, не лише околиці, а й центр. Вчора, сьогодні, як будто знову починає появлятися на світ. Але за 5 день, що залишилось до закінчення п'ятирічки, підприємства Києва не покрийють того прориву, що за цілі місяці цього року утворився через відсутність електроенергії та різних інших причин. Тут і харчові, і фінансові, й інші причини”.

До нас дійшли поодинокі свідчення киян про втікачів з села, які намагались врятуватися від голоду в Києві⁸. Нащадки очевидців, немов і досі чують відлуння голодомору в Києві, здригаючись, переказують батьківські слова про пережите лихоліття. Одне з таких свідчень візьмемо із Книги відгуків на виставку архівних документів СБ України про голодомор „Розсекречена пам'ять”.

⁷ КРЕС — Київська районна електростанція.

⁸ Український голокост 1932—1933. Свідчення тих, хто вижив / Упоряд. о. Юрій Мицик, Людмила Іваннікова. — К.: ВД „Киево-Могилянська академія”, 2007. — С. 98, 99.

⁹ Дзеркало душі народної: Спогади та враження відвідувачів виставки про Голодомор 1932—1933 рр. в Україні „Розсекречена пам'ять”. — К.: ВД „Киево-Могилянська академія”, 2008. — С. 702—703.

¹⁰ Голодомор 1932 — 1933 років в Україні : документи і матеріали. — С. 211, 212.

„Київ. 1932—1933 рр. На розі вулиць Жилинської і Комінтерна з ночі збиралися люди со станції, яка дуже недалеко. Розсідалися біля парканів, домів і до самої Никольської церкви (де потім пострйоли ТЕЦ). Чорні, поодинокі й гуртом: чогось ждали. Поночі вивозили на телегах отошедших мертвих. Утром остальных, коли світло — людей усіх забирали машинами. Жінки в основному були з дітьми. Куди їх вивозили, один Бог знає.

Свідчення це дала мені моя бабуся, вона сама з моїм дідом все це бачила, бо ми жили на вулиці Жилинській, 118, і казала, як лютували двірники. Багато їм було роботи. В 1950 р. казала мені нікому не казати, бо нас заб'ють, а твою матір сошлють, як діда, на Колиму; взяла з мене слово!”⁹

У збірниках документів, опублікованих нещодавно, також є свідчення голодування киян та ще страшнішу недолу селян. Найповніше такі документи представлені у книзі „Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали” (К., 2007, упоряд. Р.Я. Пиріг). З них ми дізнаємося також про наявний у Києві в роздрібній торговельній мережі вибір продуктів, їх якість, купівельну спроможність мешканців Києва, зокрема студентів і робітників.

„...В Києві скільки завгодно попід углами сидять цілими сім'ями селяни і просять-плачуть кусок хліба, вже поопухали з голоду. І хто це? Колгоспники, що мають сотні трудоднів. Скрізь по студентських їдальнях, де гасло за гаслом наклеєно: „Борімось за якісні та кількісні показники громадського харчування”, студентів харчують раз у день таким обідом — Н₂О і декілька зілинок, а хоч би картоплина, і жиру теж нічого немає, і одержуєш хліба до нього 20—25 г...”

Хоч би сої дали наїстись — так каже зараз майже кожен студент. Отримує в місяць він 40—30 крб та різні відрахування в них і так чистою одержує 15—20 крб, от і проживи місяць, коли в студкоопі (закритому): 400 г хліба — 2 крб, сало 100 г — 3—3 крб 50 коп, масло — 2 крб 85 коп, яєчки — 60 коп штука і т. ін. Як де появляться які соєві коржички, такі, що раніш і собака не їв би, то зараз черга в 500 чоловік. Студенти один за одним дістають туберкульоз, зараз з нашого технікуму чоловік п'ять пішли в лікарню, то там їх і залишили — кров'ю плюють.

Так живуть всі люди: студенти, робітники, селяни і т. ін.”¹⁰.

Неспроста тоді ж, у червні 1932 р., коли писався студентом Г. Ткаченком цей лист до секретаря ЦК КП(б)У С. Косіора, політбюро ЦК виділило продовольчу допомогу містам Києву, Вінниці, Харкову й Дніпропетровську та деяким районам цих облас-

тей. Інша справа, наскільки достатньою була ця допомога і як вона розподілялась, до чийх рук потрапляла, коли голод в Україні лише посилювався. Все це більше нагадувало імітацію піклування для здійснення інших далекоюсяжних планів, метою яких ставилося, як зазначає А. Безансон, „покінчити не з будь-яким опором селянства, бо колективізація вже зламала його, а з національним існуванням українського народу”¹¹. Підтвердження імітації знаходимо в іншому документі, в якому йдеться про рішення союзних органів зменшити постачання хліба у грудні 1933 р. для міст Харкова, Дніпропетровська, Києва і Одеси на 4000 т при одночасному збільшенні постачання Донбасу за рахунок фондів України на 1200 т¹².

В українській історіографії міське життя в роки голодомору висвітлювалось в контексті трагедії села. Дійсно, селяни прямували до міст, де вони жебракували, пробували що-небудь продати чи виміняти на їстівне. Є документи, які свідчать, що інколи люди рятувалися від голодної смерті саме завдяки арештові і висилці за межі УСРР. Парадоксально, але факт: їхні сім'ї або гинули від голоду, або ледве животіли і, вибиваючись з останніх сил, їхали до місця заслання чоловіка, де хліб не ріс, але жилося трохи краще. З точки зору життєвого рівня більшості населення, Радянський Союз на початку 1930-х років перетворився на гігантський табір, на території якого одні помирили від голоду, інші ледве виживали, у тому числі завдяки мізерним пайкам. Водночас існували острівці з цілком ситими людьми, які керували табірним життям. Вони легально отримували матеріальні блага за рахунок відібраних у селян продуктів — хто більше (партійні й державні чиновники), хто менше (учасники різних продзагонів, що офіційно грабували селян). Проте в тих, хто мав доступ до зберігання й розподілу продуктів та майна, але не мав ані найменшої людської совісті, були й інші, злодійські джерела прибутків. Їх надлишок та безмірне бажання збагатитися призводило до вибудовування численних схем пограбування населення в роки голодомору.

Поширення спекуляції, розбійних нападів, крадіжок, явищ канібалізму, збиткування посадовців і активістів над населенням мали своїм корінням організований владою голодомор, зловмисні дії і вказівки представників тоталітарного режиму. За достовірними свідченнями очевидців та архівними документами, у 1932—1933 рр. етнічна культура й мораль українців зазнали неймовірних випробувань і деформації¹³. На прикладі викритої і притягнутої до відповідальності групи посадовців, які протягом 1933 р. систематично розкрадали і перепродували продуктові товари у м. Києві, можна з'ясувати рівень моралі партійних і державних чиновників, а також переконатись, як такі труднощі у постачанні Києва продуктами, нерідко їх повна відсутність у

державній торговельній мережі, вплинули на життя та побут киян.

На початку 1934 р. Економічне управління ОДПУ (ЕКУ ОДПУ) ліквідувало розгалужену систему розкрадання продуктів і майна в м. Києві та в інших містах України й за її межами. Крадіїв „соціалістичної власності” не бракувало в СРСР протягом усіх років його існування. Але цього разу подія не була ординарною, адже викриті факти шахрайства, спекуляції, корупції державних чиновників, розкрадання в особливо великих розмірах розцвіли у розпал голодомору в Україні. Справу було віднесено до компетенції вищого радянського органу державної безпеки, яким було ОДПУ, де й було складено обвинувальний висновок у слідчій справі № 3752. Голові ДПУ УСРР В. Балицькому було надіслано копію висновку, підписаного керівниками ЕКУ ОДПУ і затвердженого заступником голови ОДПУ Аграновим. Протоколи допитів, показання свідків, рішення радянських правоохоронних органів, які знаходились у справі, в архівах Києва виявити не вдалось.

Зазначений висновок нараховує понад 150 сторінок пронумерованого і зброшурованого машинописного тексту, має виконану друкарським способом обкладинку з помітками діловодного характеру. Незважаючи на відсутність підписів, зміст та реквізити документа, аналіз інших джерел вказують на його автентичність та достовірність. Документ важливий як історичне джерело для висвітлення майже нерозкритих в історіографії аспектів матеріального забезпечення партійної й державної номенклатури в 1932—1933 рр., а також моралі державних чиновників на тлі жаклих бідунів народу.

Отже, за даними ОДПУ, „хижацька організація” складалася з працівників Господарського об'єднання Київського обласного виконавчого комітету, низки господарських установ м. Києва й інших міст. Місцева партійна номенклатура, очевидно, не мала ані найменших намірів страждати від голоду разом з народом, тому в лютому 1933 р. створила Господарського об'єднання для матеріально-побутового задоволення власних потреб. За даними ОДПУ, їх діяльність перетворилася на практику систематичних і організованих злочинів.

Обвинуваченим інкримінували низку фінансово-економічних злодіянь: масові організовані крадіжки гостродефіцитних промислових і продовольчих товарів; широке застосування дачі хабарів керівникам господарських установ за відпуск товарів ширпотребу й продовольства, а залізничникам — за позапланове надання вагонів для злочинних операцій; спекуляції в особливо великих розмірах, в результаті яких Хозо мало прибуток у розмірі до 600 %.

З документа дізнаємось про використання у кримінальних схемах громадських організацій м. Києва — обласної організації допомоги інвалідам („Обкомдоп”) та організації допомоги бідним євреям

¹¹ Безансон А. Лихо століття. Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту. — К.: Пульсари, 2007. — С. 29.

¹² Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — С. 982.

¹³ Стасюк О. Геноцид українців: деформація народної культури. — К.: ВД „Стилос”, 2008.

(„Допомога”), через які на приватному ринку збувались дефіцитні товари. Учасники змови від цих обороток нажили майже 155 тис. крб.¹⁴

Першою успішною операцією став продаж паток, яку одержувало Госпоб'єднання з цукрових заводів і через „Облкомдоп” і продавало населенню Києва та приїжджим селянам. З цією метою на Сінному ринку було відкрито навіть спеціальний магазин, завідувачем якого став шурин керівника відділу торгівлі Госпоб'єднання М. Тикочинського Володимир Рохварґер, а продавцем — близький приятель останнього Натан Дорфман. Мало того, що паток продавали за спекулятивними цінами, її ще розмішали з 5-ма т води, проте у голодуючих людей вибору не було.

Згодом торгові лавки для перепродажу товарів, які перекачувались на „чорний” ринок через організацію „Допомога”, було відкрито також на Житньому та Галицькому базарах. Апетити, причетних до злочинних операцій посадовців та чисельність бажаючих поживитися, невпинно зростали. Водночас розширювались масштаби виділених госпорганми для спекуляцій товарів, що змусило злочинців мати власний склад. Однак, судячи із асортименту призначених для спекулятивного продажу товарів, вибір їх навіть у Києві був обмеженим. У 1933 р. з великою для себе вигодою під прикриттям „Допомоги”, учасники організованої злочинної групи продавали за дуже завищеними цінами цукор, маляс, крохмальну патоку, крохмаль, утфель, соду, а виручку ділили між собою¹⁵. Частина таких товарів направлялась для перепродажу і в інші міста.

Ще однією ланкою у збуті товарів за спекулятивними цінами була київська артіль „Гастроном”. Артіль одержувала від Госпоб'єднання Київського облвиконкому товар за ціною, визначеною для державних організацій, а реалізовувала за комерційною. За показаннями арештованих, це були ті ж „гостродефіцитні” крохмаль і патока. Що ж тоді казати про звичайні для людини їстівні продукти, коли навіть сировина для харчових виробів йшла „нарозхват”!

Чому саме крохмаль потрапив до розряду товарів, які користувалися великим попитом серед киян та сільських жителів, пояснюється тим, що з осені 1932 р. в селян активно вилучали не лише зерно, а й інші їстівні припаси, насамперед другий після хліба споживчий продукт — картоплю. У тому ж таки році при незмінній кількості колгоспних дворів, підпорядкованих київській владі, порівняно з попереднім роком, обсяги заготівлі картоплі істотно знизились. Щоб виправити становище, 31 жовтня президія Київської міської ради прийняла постанову „Про хід заготівлі картоплі”¹⁶. Констатувавши „повний прорив” у

виконанні заготівельних планів, президія міськради назвала причиною такого становища „ганебне ігнорування відповідних директив щодо заготівлі картоплі” і запропонувала, застосувавши репресивні заходи, вилучити картоплю у твердоздатчиків. При цьому Обласному виконавчому комітетові (при якому й існувало Госпоб'єднання) було дано доручення активізувати роботу заготівельників, Міськспоживспілки — вивезти протягом 48 год з перевалочних пунктів всю наявну картоплю, а районним споживчим спілкам за цей же час — з глибинних пунктів. До сіл терміново виїжджали члени президії міської ради та відповідальний актив „для мобілізації мас навколо виконання плану заготівлі картоплі до жовтневих свят”¹⁷.

Отже, відібрана у селян, картопля згодом перепродувалася їм за спекулятивними цінами у вигляді картопляного крохмалу. Про те, що картоплю забирали за безцінь або й задарма, свідчить пункт 12 зазначеної постанови, яким визнаються „затримки” в оплаті заготовленої картоплі. Водночас, як зізнався один із заарештованих у справі „Хозо” Малий, широко практикувалося складання фіктивних витратних документів.

„Выезжая в районы с различными поручениями, я заставлял крестьян-пайщиков писать мне счета на большие суммы денег, чем в действительности я им уплачивал, например, уплачивал я крестьянину 10 руб, а расписку брал у него на 20—30 рублей.

Таким образом, из 15—20 поездок я присвоил в свою пользу около 3000 руб.”¹⁸.

У важкі часи масового голоду існували „розподільники”, які справно виконували протягом не одного десятиліття своє тіньове функціональне призначення поділу радянських громадян на касти „вибраних” і „відторгнутих”. Запроваджене у 1920-ті роки, виділення продовольчих пайків для відповідальних працівників у роки голодомору набуло вкрай спотворених форм. Адже йшлося про задоволення елементарних потреб людини в їжі, яка тоді належала до найперших і виняткових матеріальних благ. Від волі тих, у чиєму розпорядженні перебували ці блага, залежало виживання дітей і дорослих. До закритих розподільників міг долучитися далеко не кожен, навіть якщо був наділений владою. Принаймі в Києві 1933 р. представникам влади треба було увійти в частку з корумпованими керівниками госпорганів, які старались обслуговувати лише ті організації, керівники яких були зговірливими щодо виділення дефіциту.

Під вивіскою „Облкомдоп” та „Допомога” М. Тикочинський „заробив” 80 тис., Н. Дорфман і В. Рохварґер — по 35 тис. крб. Групи розкрадачів складалися із завідувачих магазинами, продавців, підсобників і

¹⁴ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 15. — Арк. 2.

¹⁵ Там само. — Арк. 13.

¹⁶ ДАК. — Ф.р-1. — Оп. 1. — 4145. — Арк. 6.

¹⁷ Йдеться про 7 листоп.

¹⁸ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 15. — Арк. 27.

деяких охоронців зовнішньої охорони розподільників. Через розподільники госпрганів масло, цукор, борошно, промислові товари, які мали нормуватись, вибирались змовниками і реалізовувалися на ринку підставними особами вже за іншими цінами.

Особливо процвітали злодійство та спекуляції за участю розподільника № 2, де добути злочинним шляхом гроші передавали безпосередньо директорів госпоб'єднання Чернову. Очевидно, директор зовсім не голодував, але йому не вистачало розваг, тому він обзавівся патефоном — на той час рідкісною й дорогою річчю. На повернення боргу за цей музичний інструмент агенту постачання розподільника комбінату „Правда” Лазару Гольдштейну знадобилося 200 кг цукру, проданого на „чорному” ринку. Потрапляли до рук наділених владою шахраїв і інші продукти. Про пусті полиці магазинів свідчить той факт, що продуктів товари продавалися у 6—7 разів дорожче від їх реальної вартості.

З документів стає зрозумілим, чому справа госпоб'єднання Київського облвиконкому знаходилась у провадженні московських чекістів: до постачання Києва виявились причетними матеріально відповідальні особи з Ленінграда, Іваново, Смоленська та Одеси. Київські господарники їздили до цих міст, щоб домовитися про відвантаження продуктів для потреб Київського облвиконкому. Госпоб'єднання одержувало з російських міст оселедці, консерви, червону рибу, балик, з Одеси — рибу, макарони, мандарини. У Смоленській області М. Тикочинському було дозволено заготовляти худобу, на взамін відправлених чотирьох вагонів повідла. Крім того, з Києва вивозили картопляне борошно, цукор, патоку, карамель, взуття, шкіру, цигарки. У обміні продуктами були задіяні керівники кооперативу повноважного представництва ОДПУ в Ленінградському військовому окрузі, а також розподільників Київського та Одеського обласних відділів ДПУ УСРР. Той же Л. Гольдштейн повідомив під час слідства, що заступник голови правління кооперативу Київського облвідділу ДПУ Я. Розов передав йому для продажу 160 м шовку¹⁹. До речі, Лазар Гольдштейн у 1919 р. вже заарештовувався відділом контррозвідки Червоної армії і допитані свідки згадували про його поїздки з України до Москви для перепродажу товарів²⁰, але у той час на це не звернули уваги, а в 1990-ті роки його збиралися навіть реабілітувати як жертву політичних репресій.

Закономірно постає питання: що можна було робити з величезними сумами грошей, щоб залишитись непоміченим на банкеті серед мільйонів конаючих від голоду людей? Заарештовані зізнались, що гроші, одержані в результаті розкрадання товарів і злочинних операцій з продажу товарів на приватних ринках, направлялись на купівлю золота, діамантів, інших коштовностей. 6 квітня 1934 р.

М. Тикочинський, не приховуючи деталей, розповідав слідчому про використання, одержаних від спекулятивних операцій, радянських рублів, яким, очевидно, здогадливі чиновники не надто довіряли.

„УКАЗАННЮ СУММУ в 25.000 рублей я передал лично РОХВАРГЕРУ для покупки золотой ВАЛЮТЫ для меня. Спустя некоторое время мне РОХВАРГЕР сообщил, что им куплено золото царской чеканки на 350 или 375 рублей... Золото стоило по 62 рубля советских за 1 золотой рубль.

Помимо этого, МНОЮ В НОЯБРЕ или в декабре 1933 г. передано РОХВАРГЕРУ 12 или 15 карат бриллиантов, купленных мною у киевского ювелира ГАЛКЕРА”²¹.

80 тис. крб, одержаних через „Облкомдоп” і „Допомогу”, завідувач торговим відділом госпоб'єднання М. Тикочинський теж вклав у покупку золота, діамантів, перлів та інших дорогоцінностей. Ось таким різноликим був 1933 р. в житті українського народу в його київській святині.

Центром валютних операцій були київські філії Всесоюзної контори торгівлі з іноземцями, торгсини, куди приносили для обміну на продукти свої збереження голодуючі кияни та селяни з навколишніх сіл. Прості люди, які обзавелись торгсинівськими бонами або вже одержали продукти, нерідко наражались на розбійні напади злочинців. Влада теж не стояла осторонь від пограбувань міських та сільських жителів через торгсини. Той же М. Тикочинський розповідав, як він, скупивши бони, придбав наприкінці липня 1932 р. через знайомого заступника директора торгсину в Києві тридцять пудів білого борошна. Тоді, як усім покупцям нав'язувався асортимент інших товарів (хто жив у радянські часи, пам'ятає накидання зіпсованих або непотрібних товарів при купівлі дефіцитних), Тикочинський взяв лише борошно, і одразу продав його в 2—3 рази дорожче.

Обраховування при видачі бон та „заборних книжок”, які видавались в обмін на іноземну валюту, обважування та інші форми шахраювання, погіршували, і без того вкрай тяжке становище населення. Торгсин реалізовував валюту через Державний банк СРСР, причому до спеціальної картотеки заносились прізвища одержувачів, звідки, від кого і в якій сумі надійшов переказ²². Ця інформація використовувалась ДПУ й НКВС для виявлення неблагонадійних, яких одразу або через деякий час піддавали репресіям. Обвинувачення зводилось до підтримки зв'язків з іноземцями, наклепів на радянську дійсність у вигляді повідомлень за кордон про своє голодування, контрреволюційну діяльність.

Потрапивши до рук жадібних деградованих чиновників, коштовності й іноземна валюта нерідко ставали предметом торгівлі і обміну всередині кланів. В руках тих же представників партійно-держав-

¹⁹ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 15. — Арк. 24.

²⁰ Там само. — Спр. 38357 фп. — Арк. 34.

²¹ Там само. — Арк. 28.

²² Там само. — Спр. 75306 фп. — Арк. 76.

них і господарських органів опинилися і продукти, і інструменти їх розподілу. Проста людина фактично була приречена на смерть організованим голодом. Згряя злочинців у Києві в голодному 1933 р. акумулювала торгсінівських бон на суму 100 тис. крб у радянських знаках²³, не кажучи вже про золото й інші коштовності.

Про те, де ж бралася така кількість дорогих речей, які у всі часи манили до себе не обтяжених людською мораллю злочинців, розповів слідчому Володимир Рохваргер.

„Золото царской чеканки в сумме 350 р я купил лично для себя у моего дяди РОХВАРГЕРА Моисея Львовича, который занимается спекуляцией торгсінівскими продуктами возле Торгсина в г. Киеве. Он покупает в Торгсине за валюту остродефицитные продукты и продает их тут же возле магазина Торгсина на советские знаки по спекулятивной цене, а на вырученную разницу в цене от спекуляции покупает золото и валюту, на часть которой снова покупает продукты в Торгсине, а часть продает по спекулятивной цене. Я заплатил ему за золото царской чеканки из расчета за первые 180 р — по 50 р совзнаками за один золотой рубль, а за вторые — 170 р — по 55 р совзнаками за один золотой рубль. Всего мною уплачено ему за 350 р золотом царской чеканки 18350 р совзнаками. Бриллиантовые серьги я купил у своей сестры Любовь Борисовны ТЫКОЧИНСКОЙ, жены ТЫКОЧИНСКОГО М.Л., за 1200 руб совзнаками. Кроме того мною приобретено у Лазаря Абрамовича ГОЛЬДШТЕЙНА 20 золотых долларов за 1800 рублей совзнаками. Всего мною приобретено для себя лично валютных ценностей на сумму 21.350 рублей совзнаками”²⁴.

Ймовірно, масштаби цинічного розкрадання продуктів та промислових товарів на тлі активного вимивання коштовностей, які так і не доходили з київської мережі Торгсину до державних скарбниць, послужили однією з причин заведення ОДПУ справи на співробітників вищих господарчих органів м. Києва. З документів відомо, що торгсінівська система зосереджувала свою діяльність якраз на мобілізації валюти, золотих монет царського карбування та побутового золота²⁵. Принагідно зазначимо, що влаштуватись до лавок, приймальних пунктів, відділень Торгсину було дуже складно. Для цього треба було мати рекомендації двох членів ВКП(б) і пройти перевірку органами ДПУ. Насправді ж, як бачимо, відбулася корупційна змичка партійних і господарських органів з ДПУ, а постраждалими виявились і без того голодуючі селяни й робітники, незадіяні в корупційних схемах службовці й партійні чиновники на нижчих щаблях влади.

Крім периферійних російських та українських міст, нитки слідства ОДПУ привели до Москви, де знаходилось одне із джерел постачання валюти до Києва. Нерозривними ланками у проведенні валютних операцій у Києві виявились агент кооперативу „Правда” у Москві, який перебував у змові із заступником директора готелю „Метрополь”. Це була вагома складова комерційної діяльності угруповання, яке здійснювало операції з валютою, продуктовими та промисловими товарами через систему Госпоб’єднання Київського облвиконкому у найтяжчі часи голодомору.

У березні—квітні 1934 р. органами ОДПУ було притягнуто до відповідальності 78 працівників Господарського об’єднання Київського облвиконкому м. Києва та інших міст (див. розділ „Архівні документи”). Всіх їх, крім одного, утримували у внутрішньому ізоляторі ОДПУ та Бутирському ізоляторі.

На жаль, далі документальні сліди справи № 3752, яка нараховувала не менше 84 томів, губляться. І все-таки вдалося встановити, що найменше постраждали внаслідок викриття злочину високі партійні чини та задіяні в обладках керівники господарських підрозділів ДПУ.

Так, Й.Б. Кривий, директор правління кооперативу Одеського облвідділу ДПУ, який звинувачувався у тому, що підпільно скуповував у Києві цукор, натомість відправляв київським спільникам макарони, призначені для Одеського обласного відділу ДПУ, був звільнений під підписку про невиїзд із Одеси²⁶. Розов-Розман Яків Борисович, який в роки колективізації працював у Білоцерківському окружному відділі ДПУ, потім начальником оперативної групи з виселення куркулів у Рокитнянському й Узинському районах, а в 1933 р. — головою кооперативу Київського обласного відділу ДПУ, одержав догану по партійній лінії і закрив собі шлях до штатної посади в радянських органах державної безпеки²⁷.

Обвинувачували заарештованих за статтями Кримінального кодексу РСФРР, введеному в дію постановою ВЦВК з 1 січня 1927 р.: зловживання владою або службовим становищем (ст. 109 — позбавлення волі не менш, ніж на шість місяців); привласнення або розтрата посадовою особою грошей, коштовностей чи майна (ст. 116 — позбавлення волі терміном до трьох років); одержання посадовою особою хабара (ст. 117 — два роки ув’язнення); дача хабара і посередництво в хабарництві (ст. 118 — позбавлення волі до п’яти років); порушення правил про валютні операції (ст. 59¹² (позбавлення волі до трьох років, з конфіскацією всього або частини майна); службова підробка, тобто внесення посадовою особою в корисливих цілях не-

²³ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 15. — Арк. 74.

²⁴ Там само. — С. 28, 29.

²⁵ Голод 1932—1933 років в Україні: причини та наслідки. — К.: Наук. думка, 2003. — С. 457.

²⁶ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 15. — С. 151.

²⁷ Там само. — Спр. 1755. — Арк. 6, 12.

ГОЛОДОМОР 1932—1933 рр. У КИЄВІ

правдивих відомостей (ст. 120 — позбавлення волі терміном до двох років); шахрайство, наслідком якого стало заподіяння збитків державній або громадській установі (ст. 169 — позбавлення волі терміном до п'яти років з конфіскацією всього або частини майна)²⁸.

Ніхто з причетних до організації голодомору органами радянського правосуддя таким не розглядався і в народобивстві не звинувачувався. Для ОДПУ, яке розслідувало справу, потрібно було лише потай ліквідувати нарив, утворений у закритій розподільчій мережі партійного і державного керівництва за участю вихідців із самого чекістського апарату. Те, що обкрадали й морили голодом народ, мабуть, було зрозумілим і не бралось до уваги, а от обдурювання і

обділення своїх колег, надмірне збагачення й розкошування викликали негативну реакцію і привели до заведення кримінальної справи. Лукавство радянського судочинства полягало в тому, що частину фігурантів цієї справи обвинувачували у злочинах, передбачених тією ж Постановою ЦВК і РНК СРСР про охорону соціалістичної власності від 7 серпня 1932 р.²⁹, за якою було розстріляно, вислано і кинуте до концентраційних таборів тисячі українських селян, а решту приречено на вимирання від голоду. Хоча справа була у провадженні слідчих ОДПУ, зібрані ними факти злочинної діяльності низки посадовців у Києві нині правомірно розглядати як докази активної ролі партійно-державного керівництва в організації геноциду в Україні.

В.М. Даниленко

²⁸ Уголовный кодекс РСФСР в редакции 1926 г. Принят 2-й сессией ВЦИК XII созыва, введен в действие постановлением ВЦИК 22 ноября 1926 г. с 1 января 1927 г. // Уголов. кодекс РСФСР. — М.: Госполитиздат, 1950. — С. 52, 86— 88, 109.

²⁹ Постанова ЦВК і РНК СРСР „Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперації й зміцнення громадської (соціалістичної) власності” від 7 серпня 1932 р.

Частина 8. ІНОЗЕМНІ ДИПЛОМАТИ ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ ТА КИЄВІ

У 1933 р. член політбюро ЦК КП(б)У Мендель Хатаєвич наголосив: „Жорстока боротьба точиться між селянами і нашою владою. Це боротьба на-смерть. Цей рік був вирішальною перевіркою нашої сили і міцності. Знадобився голод, щоб показати їм, хто тут господар. Це коштувало мільйонів життів, але колгоспну систему створено, ми виграли війну”¹.

У цій війні серед інших „союзних республік” колишнього СРСР Україна зазнала найбільших людських втрат. Отже, виникли запитання, чому сталося саме так? Чи випадково це? У пошуках відповідей дослідники різних країн (і не лише дослідники) дискутують до сьогодні, але вже зрозуміло: голодомор неможливо замовчувати чи ігнорувати у історичному ланцюзі гуманітарних катастроф, що їх пережило людство у ХХ ст.

Наукові пошуки тривають, знання про голодомор розширюються, поволі стають доступними документи, що відображають діяльність найвищого керівництва СРСР у 1932—1933 рр., поведінку регіональних лідерів, зокрема партійно-державної номенклатури УСРР. Вони допомагають зрозуміти технологію злочину, як саме, за допомогою яких механізмів сталінський режим видобував хліб, мотивуючи це потребами модернізації, Молох якої поглинув життя мільйонів людей. Ці документи дають змогу чіткіше усвідомити доктринальні й ситуативні мотиви, якими керувався комуністичний істеблшмент, дозволяють відтворити тодішню ситуацію на макро- і мікрорівні, що вкрай важливо для загальних реалістичних висновків і оцінок. Нові знання з-поміж іншого дезавуюють твердження про відсутність специфіки і особливостей у

діях влади у тому або іншому регіоні колишнього СРСР у 1932—1933 рр.

Останнім часом в Україні стали доступними документи і матеріали багатьох архівів, а серед них — ГДА СБУ. Влітку 2006 р. було розсекречено низку архівних джерел, доступ до яких був довгий час неможливий. Працівники радянської спецслужби, очевидно того самі не бажаючи, виявились, сказати б, досить добрими істориками, фіксуючи у своїх документах ситуацію на селі, вимоги влади й власні зусилля по їх реалізації, настрої людей і репресивні заходи щодо них, дії по блокуванню „витікання” правдивої інформації про суть і масштаби голодомору. Частину цих документів і матеріалів було вміщено у науково-документальному виданні „Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932—1933 років в Україні в документах ГПУ—НКВД”².

Проте радянська спецслужба залишила по собі ще один надзвичайно цікавий і важливий різновид документів. Вони стосуються того, як голодомор в УСРР фіксували іноземні дипломатичні структури. Йдеться про інформації та оцінки польських, німецьких, італійських, турецьких, японських дипломатів щодо голодомору. Дані матеріали різними каналами потрапляли до чекістів, які пильно стежили за іноземними дипломатичними представництвами. Ці документальні свідчення з уже наявними публікаціями документів іноземних дипломатів про голод початку 1930-х років в СРСР і УСРР³ є унікальним і важливим джерелом для подальших досліджень.

Сталінський „великий перелом”, тобто прискорена індустріалізація та форсовано-примусова колек-

¹ Цит. за: Скотт Дж. Оружје слабых: обыденные формы сопротивления крестьян // Крестьяноведение. Теория. История. Современность: Ежегодник. 1996 / Под ред. В. Данилова, Т. Шанина. — М., 1996. — С. 43.

² Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932—1933 років в Україні в документах ГПУ—НКВД. — К.: ВД „Стилос”, 2007.

³ Див. напр.: *Graziosi A.* 'Lettres de Char'kov'. La famine en Ukraine et dans le Caucase du Nord a travers les rapports des diplomates italiens, 1932—1934. Cahiers du monde russe et soviétique, 1—2 (1989); *Id.* (ред.), Lettere da Kharkov. La carestia in Ucraina e nel Caucaso del Nord nei rapporti dei diplomatici italiani, 1932—33, Torino, 1991; *Luciuk L. Y., Kordan B. S.* The Foreign Office and the famine: British documents on Ukraine and the Great Famine of 1932—33. — Kingston; Ontario; New York, 1988; *Zlepko D.* Der ukrainische Hunger-Holocaust. Sonnenbühl, Verlag Helmut Wild, 1988; Україна. Голод 1932—1933 років: за повідомленнями британських дипломатів // Всесвіт. — 1989. — № 11. — С. 153—162; Упокорення голодом: Зб. документів. — К.: Ін-т укр. археографії, 1993. — С. 47—101; *Isaijw W. W.* Famine-genocide in Ukraine, 1932—33. Western Archives, Testimonies and New Research. — Toronto, 2003; Листи з Харкова. Голод в Україні та на Північному Кавказі в повідомленнях італійських дипломатів, 1932—1933 рр. — Х.: Фолю, 2007; *Кудряченко А. І.* Голодомор в Україні 1932—1933 років та його суспільно-політичні наслідки за оцінками документів політичного архіву МЗС Німеччини // Голодомор в Україні: Одес. обл. 1921—1923, 1932—1933, 1946—1947: Дослідження, спогади, документи. — Одеса: Астропринт, 2007. — С. 20—27; та ін.

тивізації, я, був такою карколомною зміною політики, що не могла не спричинити невдоволення і спротиву в найширших верствах суспільства. Це викликало появу опозиції і в самій більшовицькій партії, навіть серед її керівників. Не дивно, що найактивніший спротив режимові почали чинити селяни.

Представники іноземних держав фіксують все це. За оцінкою одного з італійських дипломатів, яку він висловив у липні 1930 р., ще до 1928 р. „можна було вважати, що уряд зможе вийти з кризи, але нині у зв'язку з останніми невдалими заходами по колективізації, що викликали могутній опір з боку населення, видно, що радянська влада не впо рається із завданнями, що стоять перед нею”⁴.

Проте сталінський режим вбачав ефективний засіб упокорення незадоволених у терорі, в нещадному придушенні заворушень. У доповідній записці про політичний стан селянства України у зв'язку з „політикою ліквідації куркульства як класу” за період з 20 січня по 12 лютого 1930 р. голова ГПУ УСРР Всеволод Балицький повідомляв, що в січні відбулося 37 масових виступів селян, в яких взяли участь 12 тис. осіб, на 9 лютого 1930 р. було заарештовано 11865 осіб, у відповідь на політику „розкуркулення” селянами було здійснено 40 терористичних актів⁵. Балицький навіть був змушений особисто очолити „оперативний штаб” для боротьби із виступами селян, особисто керував придушенням цих виступів у різних регіонах України.

У наказі ГПУ УСРР за № 74 від 31 березня 1930 р. Балицький підкреслював, що „19 березня 1930 р. органами ГПУ УСРР, за активної участі бідноти і селянського активу, закінчено операцію по виселенню куркульства з районів суцільної колективізації на Україні. Незважаючи на виняткову стислість термінів підготовки, відсутність досвіду у проведенні такого типу масової роботи, а також значної складності самої роботи, вся операція по виселенню куркульства на Україні проведена цілком успішно: роботу закінчено своєчасно, намічена планом контрольна цифра виселення куркульських господарств у цілому перевиконана...”⁶ Станом на 1 червня 1930 р. було „розкуркулено” 90 тис. господарств, а всього за роки колективізації — понад 200 тис. селянських господарств. Це — яскравий вияв війни, яку розгорнула більшовицька влада проти селянства.

Стежачи за цими драматичними подіями, працівники іноземних дипломатичних представництв відзначають наростання кризових явищ у сільському господарстві. Наприклад, японські консульські

співробітники, які у 1929 р. їздили по деяких регіонах УСРР, говорять про наявність „продовольчої кризи”, про те, що, не дивлячись на пережиту громадянську війну і розруху, „матеріальне становище більшості не поліпшується, а погіршується”⁷. Вже у 1928 р. працівники італійського консульства, аналізуючи стан селянства і політику влади щодо нього, говорять про те, що слід чекати голоду⁸, що самі комуністи своїми вчинками „розвивають контрреволюцію”⁹. Співробітники турецького консульства в 1930 р. констатують, що СРСР вивозить харчі з метою отримання валюти замість того, щоб нагодувати власний народ, що уряд „примушує голодувати свій робітничий клас і все населення”¹⁰. Іноземні дипломатичні представництва постійно інформували свої керівні структури і про ті заворушення на ґрунті відсутності продовольства, що мали місце у великих містах України включно з Києвом.

Специфікою України було вже те, що вона разом із Північним Кавказом постачала більше половини зерна, яке вироблялося в СРСР. У 1931 р., говорячи про Україну, Сталін зазначав, що „ряд врожайних районів опинився у стані розорення й голоду”¹¹. Однак при цьому у Кремлі вважали, що в Україні є величезні запаси збіжжя, яке нібито приховують від держави колгоспи та селяни-одноосібники. Ось чому влада вдавалася до репресивних методів у проведенні хлібозаготівель. Вже у 1931 р. плани цих заготівель було зменшено для деяких областей Уралу, Середньої Волги, Казахстану, але зміни практично не торкнулись України та Північного Кавказу.

У 1931 р. Україна здала менше хліба, ніж у 1930-му. В Україні вже у 1931 р. померло понад 150000 тис. осіб¹². Проте 3 січня 1932 р. на засіданні політбюро ЦК КП(б)У була обговорена телеграма Сталіна і Молотова, що вимагала неухильного виконання планів хлібозаготівель. А 83 українських керівники роз'їхались по Україні організувати це виконання. Спеціальною постановою ЦК ВКП(б) лютий 1932 р. було оголошено бойовим ударним місяцем закінчення хлібозаготівель. У березні—квітні 1932 р. в українських селах з'явилась велика кількість голодуючих, а у містах — покинуті батьками діти. Це був очевидний знак біди. Проте це не зупинило владу.

Все це бачать, аналізують і відображають у своїх документах іноземні дипломати. „Я, — пише консул Польщі в Києві 11 травня 1932 р., — сповіщаю, що з кожним днем отримую щораз більше відомостей про голод на Правобережжі, який особливо гостро відчувається у провінції. Згідно з останніми повідомлення-

⁴ Галузевий державний архів СБУ (далі: ГДА СБУ). — Ф. 13. — Спр. 418. — Т. 1. — Ч. 3. — Арк. 629—633.

⁵ Цит. за: *Craziosi A.* Collectivisation, Revoltes Paysannes et Politiques Gouvernementales // *Cahiers du Monde Russe.* — 1994. — № 3. — РР. 480—481.

⁶ ГДА СБУ. — Т. 213. — Спр. 2174. — Арк. 31.

⁷ Там само. — Ф. 13. — Спр. 418. — Т. 1. — Ч. 3. — Арк. 583, 592.

⁸ Там само. — Спр. 419. — Т. 1. — Ч. 2. — Арк. 471.

⁹ Там само. — Арк. 459.

¹⁰ Там само. — Спр. 418. — Т. 1. — Ч. 3. — Арк. 632.

¹¹ Цит. за: Командири великого голоду. Поїздки В. Молотова і Л. Кагановича в Україну та на Північний Кавказ. 1932—1933 рр. / За ред. В. Васильєва, Ю. Шаповала. — С. 23.

¹² *Кульчицький С.* 1933 рік: сталінський терор голодом // *Урядовий кур'єр.* — 2002. — 8 листопада.

ми, у таких містах, як Вінниця і Умань майже щоденно можна констатувати випадки збирання з вулиці людей, які падають через ослаблення й виснаження. Ще гіршою має бути ситуація в селі, де, згідно з інформацією з достовірного джерела, розбої та вбивства внаслідок голоду — це щоденне явище¹³.

Поінформованість іноземних дипломатів була досить високою, що впливало на якість оцінок ситуації в сільському господарстві як СРСР, так і в УСРР. Недаремно в супровідному листі ОГПУ СРСР до копії доповіді німецького консула в Одесі щодо хлібозаготівлі, що надійшов у січні 1930 р. до контрозвідувального відділу ГПУ УСРР, вимагалось виявити джерела отримання консульством відомостей про експорт хліба через Одеський порт¹⁴. Документи і матеріали дають підстави стверджувати, що переважна більшість пессимистичних прогнозів співробітників іноземних представництв щодо погіршення соціально-економічної ситуації, переростання її в голод виявились точними.

У 1932—1933 рр. сталінське керівництво *de facto* чітко визначило двох супротивників. По-перше, це селяни, які не бажали працювати в колгоспах і помирати як жертви модернізації. А селянство в СРСР було перетворене на об'єкт постійної експропріації, на ресурс для модернізаційних перетворень. По-друге, не досить надійне партійно-державне керівництво України, яке балансувало в „полі напруги” між вимогами Кремля та трагічними місцевими реаліями.

Сталін подає виразний сигнал у принципово важливому листі до Лазаря Кагановича від 11 серпня 1932 р. Він ставить під сумнів лояльність цілої (!) партійної організації УССР, водночас вимагає вичавити з України нібито прихований хліб, незважаючи на жертви (які, мовляв, можна виправдати високими цілями модернізації), а паралельно здійснити репресивну „чистку” суспільства саме від „українських націоналістів”¹⁵. Сталін надсилає в Україну своїх вірних прибічників, які запроваджували різноманітні за формами, але універсальні за фатальним результатом каральні практики.

Особливо небезпечним для сталінського режиму було те, що селяни прагнули виїхати з голодних місць. У червні 1932-го в одному з листів Кагановичу Сталін висловлював невдоволення тим, що „кілька десятків тисяч українських колгоспників усе ще роз'їжджають по всій європейській частині ССРСР і розкладають нам колгоспи своїми скаргами і скиглінням”¹⁶.

В одному з документів польської розвідки у вересні 1932 р. констатовалося: „Майже вся Україна їздить у пошуках хліба, потяги переповнені вкрай: щоб дістатися на потяг, у чергах треба стояти по кілька днів”¹⁷. Невдовзі ситуація змінилася. З осені 1932 і взимку 1933 р. діяли так звані харчові блокади кордонів України. Вони були організовані з використанням внутрішніх військ і міліції, аби не дати селянам змоги купити хліб у сусідніх регіонах, а відтак поширювати інформацію про голод. При цьому був неможливий і продуктовий „реверс”, себто приватним особам не дозволялося ввозити без дозволу держави продукти з Росії та Білорусії в Україну (обсяги цих ввезень обмежувались спеціальним рішенням).

22 січня 1933 р. Сталін і Молотов розіслали директиву партійним і державним органам, у якій підкреслювалося, що міграційні процеси, які почалися внаслідок голоду серед селян, організовані „ворогами радянської влади, есерами й агентами Польщі з метою агітації „через селян” у північних районах СРСР проти колгоспів і взагалі проти радянської влади”. У зв'язку з цим органам влади і ГПУ УСРР і Північного Кавказу наказувалося не допускати масового виїзду селян в інші райони. Відповідні вказівки були дані транспортним відділам ОГПУ СРСР. Режим перетворив Україну на своєрідне голодне гетто. Цього не було зроблено із жодною тодішньою республікою СРСР.

„Ситуація в Україні погіршується з дня на день, голод у щораз грубішій і сильнішій формі заглядає людям в очі...”¹⁸ — констатують польські дипломати в лютому 1933 р. 12 березня 1933 р. Київський обласний відділ ГПУ інформує голову ГПУ УСРР про тяжкий продовольчий стан у Києві, зокрема, вказуючи на те, що у місті у січні було підібрано 400 трупів, у лютому — 518, а за 8 днів березня — 248¹⁹. Крім того, чекісти констатують: щоденно в місті підкидають 100 і навіть більше дітей²⁰.

В іншому документі, що був підготовлений польськими дипломатами у березні 1933 р., вказується на масові звільнення службовців і робітників у Києві: „У всіх звільнених без винятку відбирають карточки для хліба. Втрата роботи матиме в подальшому наслідком необхідність залишити місто у зв'язку з системою паспортів, що запроваджується. Паралельно з наростаючим числом безробітних збільшується число крадіжок і грабежу. У багатьох випадках звільненим робітникам і уря-

¹³ Центральний Військовий Архів (далі — ЦВА). — Варшава. — Відділення II Головного командування. — Спр. 1.303.4.3043. — Арк. 64.

¹⁴ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 22. — Арк. 234.

¹⁵ Сталин и Каганович. Неизданная переписка. 1931—1936. Москва, „Российская политическая энциклопедия” (РОСПЭН), 2001. — С. 274.

¹⁶ Там само. — С. 179.

¹⁷ ЦВА. — Спр. 1.303.4.5424. — Арк. 28.

¹⁸ Там само. — Спр. 1.303.4.1985 (пагінація відсутня).

¹⁹ Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — С. 437.

²⁰ Там само.

довцям пропонується виїзд у село. Проте через пануючий там голод і невдоволення міським населенням, безробітні за всяку ціну намагаються залишитися в місті²¹. Під час приватної розмови один з керівників Київської області зізнається, що запаси необхідного насіння не сягають навіть 60% від потреб, а „тому, не дивлячись на офіційне оголошення вільної торгівлі збіжжям, надалі відбуваються постійні обшуки й реквізиції хліба, а на залізницях далі зобов'язують забороняти перевозити збіжжя та утруднюють переїзд селянам”²².

У лютому 1933 р. в одному з документів ГПУ УСРР було констатовано, що Київська область є лідером з-поміж інших областей України за кількістю селян, що виїхали, шукаючи порятунку від смерті²³. Ось що, наприклад, зафіксував у своєму звіті польський генконсул, який у травні 1933 р. здійснив поїздку з Харкова до Москви: „В усій подорожі найбільше мене вразила різниця у вигляді сіл і полів України в порівнянні з сусідньою ЦЧО (Центральна чорноземна область), і навіть неврожайними околицями Москви. Українські села знаходяться в значному занепаді, віє від них порожнечою, запустінням і нуждою, хати наполовину розвалені, часто з позриваними покрівлями, ніде не видно нових садиб, діти й старці схожі на скелети, ніде не видно живого інвентаря... Коли я безпосередньо потім опинився в ЦЧО (перш за все — в околицях Курська й Орла), я мав враження, що приїхав з Країни рад в Західну Європу. Значно більше там заораних і засіяних полів, села чисті, більш пристойні, хати відновлювані, і серед людей видно відносно кращий добробут, видно худобу, що пасеться...”²⁴

А ось думка японського консула в Одесі, який у червні 1932 р. здійснив велику подорож по різних регіонах СРСР. Він констатував, що „українські селяни справляють, у порівнянні із селянами інших республік, жалюгідне враження і своїм обідраним одягом, і схудлими мощами, і проханням про милостиню: навіть на великих станціях селяни, їхні дружини і діти простягають руки за пожертвуванням і прохають хліба...”²⁵.

Принагідно зауважимо, що іноземні дипломати вже в 1933 р. прагнуть з'ясувати технологію голодомору. Це принципово важливе питання. Дехто із сучасних західних дослідників дорікає своїм українським колегам, що, мовляв, вони ігнорують той факт, що українці також брали участь у зборі зерна. Дехто навіть пише, що „радянське керівництво частково за-

лежало від сотень тисяч українців, які займали державні пости найрізноманітніших рівнів”²⁶.

Українці були в державних управлінських структурах. Проте жоден серйозний дослідник не наважиться писати про „сотні тисяч українців”, які нібито могли впливати на якісь управлінські рішення за умов сталінської диктатури. Їх просто не могло бути. Точнішу оцінку знаходимо у повідомленні київського віце-консула Польщі Пйотра Курніцького від 18 листопада 1933 р. Вважаючи, що таємниця успіхів більшовиків полягає в „цілковитому нерахуванні з засобами й жертвами,” П. Курніцький стверджує: „Реалізація цього всього сталася через вкидання величезних кадрів свіжо вихованих комуністів, яких перш за все нічого не єднає з тутешнім населенням або внушених теоретичними виводами до такої міри, що вони стали майже фанатиками, які виконують всякі накази, заплющивши очі на всі наслідки, які відіб'ються на населенні”²⁷.

За деякими відомостями, у 1933 р. в Києві від голоду померло понад 54000 людей²⁸. Того самого року в одній із своїх доповідей німецьке консульство в Одесі констатує: „Жахи минулорічної весни прожиті і здебільшого забуті. Комуністичні правителі не дають селянам довго пам'ятати свої нещастя, а досягається це тим, що в чергу за одним нещастям вони готують вже інші і, мимоволі, старі жахи забуваються”²⁹.

Керівництво СРСР займалося тим, що можна назвати брехнею на експорт. Ще 14 січня 1933 р., відповідаючи на численні запити з-за кордону, нарком закордонних справ СРСР Максим Литвинов зробив спеціальну заяву про те, що ніякого голоду в Радянському Союзі немає, що все це — вигадки. На міжнародній арені українська діаспора робила спроби донести світові правду про реальну ситуацію.

Наприклад, Представник уряду Української Народної Республіки в еміграції Олександр Шульгін звернувся до Хлібної комісії, створеної Лондонською економічною конференцією. Він писав: „В той час, коли комітет радників повинен встановити кількість зерна, що СРСР вивезе за кордон, ми просимо вас в ім'я гуманності заперечувати проти будь-якого вивозу їстівних продуктів і особливо хліба з СРСР. Цей хліб по праву належить тим, хто його сів і хто нині вмирає з голоду — селянам України і Кубані. З свого боку, ми рішуче протестуємо проти такого вивозу, який ми не можемо кваліфікувати інакше, як злочинний”³⁰.

²¹ ЦВА. — Спр. І.303.4.1867. — Арк. 130.

²² ЦВА. — Спр. І.303.4.1867. — Арк. 131.

²³ ГДА СБУ. — Ф. 68. — Спр. 228. — Арк. 140.

²⁴ ЦВА. — Спр. І.303.4.1867. — Арк. 32—34

²⁵ ГДА СБУ. Одеса. — Спр. 66. — Т. 4. — Арк. 2241.

²⁶ Марк Таугер о голоде, геноциде и свободе мысли в Украине // 2000. — № 1—2 (397). — 11—17 января.

²⁷ ЦВА. — Спр. І.303.4.1993 (пагінація відсутня).

²⁸ Голод-геноцид 1933 року в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків. К.; Нью-Йорк, Вид-во М.П.Коць, 2000. — С. 277; Вакулишин С. Голодова катастрофа в Києві. — С. 72.

²⁹ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 161. — Т. 1. — Арк. 42.

³⁰ Цит. за: Гунчак Т. Голодомор — 32/33 — біль серця всієї України // День. — 2003. — 1 серп. (№ 132).

Як відомо, надіславши в Україну ще наприкінці 1932 р., а в січні 1933 р. офіційно затвердивши в якості 2-го секретаря ЦК КП(б)У П.Постишева, Сталін саме йому доручив ліквідувати те, що евфемістично назвали „господарські труднощі” та „прорив у сільському господарстві” УСРР. Постишев, який до початку 1937 р. фактично керував Україною (при наявності слабкого лідера ЦК КП(б)У Станіслава Косіора), звинуватив в організації голоду самих українців, себто „українських націоналістів” і „петлюрівців”. Постишев та його „команда” (люди з його оточення, а також партійні працівники, які приїхали з Росії для кадрового „зміцнення”) здійснювали лінію по викачуванню зерна і паралельно займалися „чисткою” самої партії та всіх суспільних сфер³¹.

У цю роботу включилося ГПУ УСРР на чолі з Балицьким. Ще восени 1932 р. почалася „масова операція по нанесенню оперативного удару по класовому ворогу”, а також з метою виявлення „контрреволюційних центрів, що організують саботаж і зрив хлібозаготівель та інших господарсько-політичних заходів”. Тепер чекісти різко збільшили масштаби своїх дій.

Була розкрита „контрреволюційна організація” у сільському господарстві УСРР, у яку зарахували фахівців-аграрників і яку незабаром „зв'язали” з аналогічними організаціями в Москві, Ростові й Мінську. У Москві заарештованих українських фахівців вписали ще і до якоїсь всесоюзної організації, що, як повідомлялося офіційно, мала за мету „підірвати сільське господарство і викликати голод у країні”. Арешти в регіонах були масовими, а 35 членам цієї міфічної організації на чолі з колишнім заступником наркомзему СРСР українцем Федором Коноаром Колегія ОГПУ СРСР 11 березня 1933 р. винесла смертний вирок. Тільки в листопаді 1932 — січні 1933 рр. ГПУ УСРР ліквідувало 1208 „контрреволюційних” колгоспних груп. У 1933 р. з 24 191 колгоспів було „вичищено” близько 200 000 осіб³². Перевірки охопили радгоспи, систему Заготзерна, систему споживчої кооперації. До цього варто додати те, що в самій КП(б)У було оголошено „чистку”. Виник досить значний контингент осіб, на яких цілком можна було списувати організацію голоду.

Поки влада шукала винних, наслідки голоду давалися взнаки. І вони були досить відчутними не лише у сільській місцевості, а й у містах. У липні 1933 р. співробітниця польського консульства у Хар-

кові зазначає, що епідемія влітку не зменшилась, а збільшилась, охоплюючи дедалі ширші верстви населення, „смертність зростає з кожним днем. На вулицях дуже багато жебраків, останнім часом частіше видно малих дітей”³³. У тому самому липні 1933 р. італійський консул у Харкові зазначає: „Деякі лікарі підтвердили мені, що по селах смертність часто досягає 80 відсотків і ніколи не нижча від 50 відсотків. Найбільше постраждали Київська, Полтавська, Сумська області, де вже можна говорити про безлюддя”³⁴.

2 листопада 1933 р. німецький консул у Києві підкреслює: „В останні тижні в Києві знов дуже поширилась епідемія висипного тифу. Щоденно до лікарень міста доставляють близько 11 осіб. До цього числа належать лише жителі Києва. Разом з немісцевими особами — вихідцями із сіл — чисельність госпіталізованих є значно вищою й сягає близько 200 осіб”³⁵.

У 1934 р. в своєму виступі на XVII з'їзді ВКП(б) Сталін заявив про ріст населення СРСР у 1933 р. Після цього навіть у секретній документації зникли згадки про голод. Таким чином, винні за голод були названі владою, а тема голоду стала табу. Ось як це прокоментували працівники посольства Німеччини в інформації щодо продовольчого становища у Радянському Союзі: „Перемога уряду здійснилась, селянина поставлено на коліна”³⁶.

Та не зник, як засвідчують нововіднайдені документи, сам голод. У квітні 1934 р. заступник торговельного радника посольства Польщі у Москві Ян Лагода здійснив подорож по УСРР, відвідавши Київ, Коростень, Житомир, Бердичів, Козятин, Умань. „Я переконався, — писав він, — що у відвідуваних мною областях сільське населення голодує. Виразно голодних людей зустрічається дуже багато, на залізничних станціях дуже багато покинутих дітей, які харчуються, як тільки можуть... У результаті зроблених спостережень я можу сказати, що голод в Правобережній Україні існує як явище дуже розповсюджене... На цьому фоні розвинулася епідемія злоскісного грипу, який, подібно як у 1918 р. на Заході, незмірно небезпечний. Від грипу помирає дуже багато людей. Явища минулорічного голоду ще не затерлися в пам'яті людей, у вагонах говорять виключно про голод”³⁷.

Натомість влада почала робити все, щоб стерти у пам'яті трагедію, що сталася. Робилося це у різний спосіб, в тому числі методами залякування з метою

³¹ Докладніше див.: Шаповал Ю.І. Україна 20—50-х років: сторінки ненаписаної історії. — К.: Наук. думка, 1993; Kusnierz R. Ukraina v latach kolektywizacji i Wielkiego Glodu (1929—1933). — Torun: GRADO, 2005; Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932—1933 років в Україні в документах ГПУ—НКВД. — К.: ВД „Стилос”, 2007.

³² Шаповал Ю.І., Золотарьов В.А. Всеволод Балицький. Особа, час, оточення. — К.: „Стилос”, 2002. — С. 193.

³³ ЦВА. — Спр. І.303.4.2094 (пагінація відсутня).

³⁴ Листи з Харкова. Голод в Україні та на Північному Кавказі в повідомленнях італійських дипломатів, 1932—1933 роки. — Х.: Folio, 2007 — С. 183.

³⁵ Цит. за: Кудряченко А.І. Голодомор в Україні 1932—1933 років та його суспільно-політичні наслідки за оцінками документів політичного архіву МЗС Німеччини // Голодомор в Україні: Одес. обл. 1921—1923, 1932—1933, 1946—1947. Дослідження, спогади, документи. — С. 23.

³⁶ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 161. — Т. 11. — Арк. 22.

³⁷ Архів актів нових (далі — ААН), Варшава, МЗС. — Спр. 9513. — Арк. 200, 208—211.

примусити людей не вести розмови про голод. Польський віце-консул у Києві П. Курніцький у жовтні 1933 р., наполагаючи на тому, що „вісті про можливість голоду не є аж ніяк перебільшені”, відзначає „конкретні прагнення влади до витворення і зміцнення патріотизму й державних амбіцій”. За спостереженням віце-консула, „коли нині розмовляєш з тими лікарями, які ще рік тому охоче користувалися кожною нагодою, щоб з’їсти сніданок або обід в Консульстві, радо нарікаючи на всілякі недоліки, сьогодні спостерігаєш повну зміну їхнього ставлення: намагаються блефувати, що все прекрасно, навіть краще, ніж деінде...”³⁸

В листопаді 1936 р. німецькі дипломати підготували інформацію про те, як радянська пропаганда протидіє розповсюдженню правди про трагічні події 1932—1933 рр., намагається в черговий раз спростувати сам факт голоду. З цією метою було створено, зокрема, фільм „Урожай”. Цей фільм, як зазначалося в інформації, „в тисячах примірниках висилається за кордон. Він демонструється всюди, де правда про голодну катастрофу 1932—1933 рр. і наступного часу стала надбанням гласності”³⁹. У фільмі було показано місцевість на нижньому Дніпрі, де лютував голод, а нині буцімто заможний колгосп, де працюють щасливі селяни, які чудово харчуються. „Пропаганді, що є в цьому фільмі, — підкреслювалося в інформації, — треба протиставити те, що в показаному колгоспі хитро підібрано поодинокі випадки, що більшість колективів далеко не досягає рентабельності старих індивідуальних господарств, що примусова колективізація досягнута була лише тим, що мільйони сільських мешканців виганялися з своїх будинків та висилалися в примусові трудові табори і насамперед фактом голодної катастрофи 1932—1933 рр. і наступного часу. Ці катастрофи, які показують не лише нездатність радянського уряду оволодіти проблемою забезпечення народу, а й виняткове диявольське бажання знищити певні шари населення („організований голод”), є історичними фактами, подробиці яких сьогодні пояснені свідченнями надійних свідків... Крім того, необхідно підкреслювати, що при стані радянського харчового господарства можна розраховувати на повторний голод”⁴⁰.

Ще на початку 1934 р., а саме 18 січня, відбувся пленум ЦК КП(б)У, який затвердив порядок денний XII з’їзду КП(б)У. Пленум вирішив внести на затвердження XII з’їзду КП(б)У пропозицію про перенесення столиці України до Києва⁴¹. Вже 31 січня 1934 р. у своєму донесенні італійський консул Серджо Граденіґо надав цьому рішенню великого значення. Він навіть висловив припущення, що найбагатші терени Лівобережжя будуть анексовані і приєднані до Росії: „За допомогою голоду вже вилюднено цю тери-

торію, яку залюднили новим населенням — протягом двох місяців сюди потягами возили росіян із Сибіру... Перенесення столиці до кордону цілком, очевидно, спрямоване на приховування переслідувань українського народу, яке стане ще більшим після повернення столиці на її історичне місце. Це повернення столиці до Києва... починає процес територіального обезголовлення, тоді як національне обезголовлення уже відбувається в широких масштабах і триватиме далі, неминуче супроводжуване голодом протягом найближчого часу”⁴².

У своєму донесенні від 3 травня 1933 р. Граденіґо поветається до питання про перенесення столиці до Києва, констатує, що у зв’язку з цим спостерігається посилення репресій щодо української інтелігенції: „В останні місяці неухильно триває придушення будь-якої української націоналістичної діяльності, його епізоди розгортаються в Москві, Києві, Харкові.

З другого боку, паралельно до цієї акції знищення будь-якої найменшої спроби прояву українського сепаратизму, дедалі більшої сили набуває політика наголосу на українському національному характері, що я передбачав ще з того моменту, коли було вирішено знов зробити Київ столицею України. Тобто є намір замінити український націоналізм сепаратистського спрямування, який дивиться в бік Польщі, націоналізмом доцентровим, який би схилив українців Польщі до можливого або бажаного єднання з українцями СРСР”⁴³. Провівши кризу випробування голодом і репресіями, влада знов робила Київ столицею.

Підсумовуючи, насамперед підкреслимо необхідність подальших досліджень історії голодомору, його специфічних рис у тому чи іншому регіоні колишнього СРСР і відповідно УСРР, не лише у селах, а й у містах. Такі дослідження, базовані на осмисленні раніше невідомого документального і фактичного матеріалу, на подоланні застарілих історіографічних і світоглядних стереотипів, актуальні не лише з точки зору аналізу тоталітарної ретроспективи. Це також важливо для розуміння реальної природи сталінського ладу, все ще, на жаль, оповитого різного роду міфами і пропагандистськими стереотипами. Значну роль в окресленні реальної ситуації під час голодомору можуть і повинні відігравати документи й матеріали, підготовлені свого часу іноземними дипломатами в Україні. І хоча більша частина цих документів та матеріалів у 1930-ті роки не була оприлюднена керівництвом відповідних країн з огляду на певні кон’юнктурні мотиви (наприклад, Італія купувала у СРСР пальне і не вважала за потрібне „сваритися” з Кремлем), хоча інколи згадані джерела і містять деякі неточності, вони є цінними і важливими.

І.Ю. Шаповал

³⁸ ЦВА. — І.303.4.1993, Т. В-47 (пагінація відсутня).

³⁹ ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 161. — Т. 14. — Арк. 42.

⁴⁰ Там само. — Арк. 45.

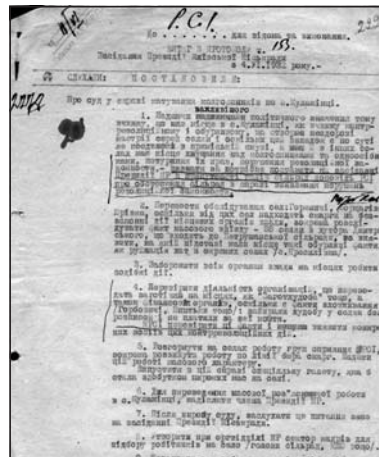
⁴¹ 24 червня 1934 р. офіційно відбувся переїзд вищих партійних і державних установ з Харкова до Києва.

⁴² Цит. за: Упокорення голодом: Зб. документів. — С. 96.

⁴³ Листи з Харкова. Голод в Україні та на Північному Кавказі в повідомленнях італійських дипломатів, 1932—1933 роки. — С. 225.

РОЗДІЛ I

ДОКУМЕНТИ

Історична правда про причини та наслідки голодомору 1932—1933 рр. в Україні зафіксована в архівних документах і матеріалах, які зберігаються у фондах радянських та партійних органів влади 30-х рр. Українські та зарубіжні історики опублікували десятки збірників невідомих джерел, висвітлюючи соціально-демографічні масштаби національної трагедії українського народу. Тематичні збірники стосувалися колективізації сільського господарства, політики розкуркулювання, хлібозаготівельних кампаній, репресій проти селян, а також масового голоду.

Документальна збірка, представлена в меморіальній книзі, вирізняється регіональним підходом до формулювання самої колекції документів, а з іншого боку місцевими архівами, які мають наукове значення для з'ясування політико-економічних причин та соціально-демографічних наслідків голоду в Києві та околиці. Переважна кількість з них друкується вперше, особливо у вигляді фотокопій. Документи та матеріали Київської міської контрольної комісії КП(б)У та Міської комісії робітничо-селянської інспекції (Ф.Р.-323), Міськвиконкому (Ф.Р.-1), Міського відділу охорони здоров'я (Ф.Р.-583), районних книг загсів (Ф.Р.-1654), виявлені у фондах Держархіву м. Києва, розкривають соціально-економічне становище колективних та селянських господарств, специфіку голодомору, його жахливі наслідки — масову безпритульність дітей на вулицях міста, поширення епідемії висипного та черевного тифу, масову смертність людей, серед яких були кияни та головним чином селяни Київської приміської смуги. Окремі матеріали залучено із Головного державного архіву Служби Безпеки України.

Документи показують повсякденне життя міста та околиць сіл в умовах голодомору, засвідчують історичний факт його рукотворності, тобто здійснення свідомої політики пограбування селян шляхом доведення хлібозаготівельного плану до двору — так званого „твердого завдання”, стягнення різноманітних податків, виконання натуральних та грошових повинностей. Їх одночасне виконання, яке стосується основних продовольчих культур — жита, пшениці, картоплі, городини та м'ясомолочної продукції, руйнувало колгоспи та селянські господарства. Архіви відтворюють географію голодомору — конкретні села та хутори, яких сьогодні немає на карті міста, повертаючи у такий спосіб пам'ять про них.

Запропоновані архівні документи виконують інформаційну та ілюстративну функцію, які не претендують на самостійне документальне видання, позаяк становлять організаційну складову книги пам'ять. Ми відмовились від їх розлогого наукового коментаря, уникаючи суб'єктивного тлумачення джерел, а також від традиційного археографічного супроводу, беручи до уваги меморіальність нашого видання. Архівні документи виконуючи функцію історичної пам'яті і водночас історичного суду, переконливо доводять факт штучного голоду в Україні, а з іншого боку — суперечливу поведінку номенклатури партійно-радянських органів влади, яка байдуже виконувала злочинні постанови та розпорядження, користуючись власним службовим становищем. Голодне лихоліття, яке супроводжувалося девіантними формами поведінки людей (канібалізм, трупоїдство), по-різному впливало на людей: одні масово гинули, інші вдавалися до наживи. Розкрадання продуктів і промтоварів, спекуляція краденим, ошукування здатчиків побутового золота через систему торгсину свідчило про мутацію людської моралі, совісті, порядності. Для мільйонів українських селян голод став смертним вироком, а для керівників господарських структур — засобом збагачення. Доказом їх службових зловживань є архівно-слідча справа та винувальний висновок ОДПУ, виявлені у фондах ГДА СБ України, оприлюднених лише тепер. Дивно, але хабарників та хапуг, судили згідно закону 7 серпня 1932 р., тобто про охорону соціалістичної власності. Селян, які зрізали колосся або підбирали після жнив на колгоспних ланах, також „судили” за цим законом, що здобув сумну славу — „закону про п'ять колосків”. Завгоспи і керівники торгових установ використовували Київську організацію допомоги інвалідам з метою спекуляції продуктами, а міськвиконком не знав яким чином подолати черги за хлібом, судячи із книг загсів, помирили голодні селяни.

Пам'ять про померлих завжди скорботна, а про творців голодомору зневажлива та засуджуюча, позаяк Суд Часу невблаганний. Він визначає акценти, віддає кожному по діям праведним та грішним, поминаючи жертв та знеславлюючи їхніх катів. Історична пам'ять народу про героїчні і трагічні сторінки, крім джерел усної історії, зосереджена в архівах, які починають говорити мовою документів та фактів.

Документи німецького зовнішньополітичного відомства за 1928—1934 рр., упорядковані та опубліковані у 1988 р. Д. Злепком — дослідником із Мюнхена, висвітлюють політичну, соціально-економічну та культурно-духовну ситуацію в Україні. Копії архівних документів, а це різні політичні звіти, листи, повідомлення німецьких консулів в Одесі, Києві, Харкові, економічні огляди німецького аналітика О. Шиллера, передають катастрофічну ситуацію в українському радянському суспільстві.

До меморіальної книги залучено перекладені нами 6 документів, які стосуються соціально-політичного та матеріально-економічного становища населення Києва й області. Вони доводять факт штучного голодомору, показують загрозливу епідемію тифу, дизентерії, туберкульозу, зумовлену голодом і виснаженням, масову безпритульність

дітей, кількість голодуючого населення, померлих від голоду.

Документи, хоч і не всі, підписані німецьким консулом в Києві Андором Хенке. Його різні політичні звіти передають атмосферу тих років, розкривають нові сюжети про перебування в Києві французького політика, колишнього прем'єр-міністра Е. Ерріо, виокремлюють національний аспект голодомору, особливо в контексті відносин Києва та офіційної Москви. А. Хенке перебував на посаді консула Німеччини в Києві впродовж 1933—1936 рр., спогади якого вийшли окремою книгою в Мюнхені у 1979 р.

Дипломатичне листування німецького консульства є документами епохи, які, хоч і суб'єктивно, але без ідеологічного пафосу засвідчують історичний факт голодомору, його трагічні наслідки на вулицях Києва.

№ 1

Повідомлення німецького консульства в Києві про голод на заході УСРР

26 травня 1933 р.

Голод в Україні значно посилюється протягом останніх тижнів й широко поширився по всій республіці. Особисто я при кожному виході в місто бачу, як люди падають від голоду й залишаються лежати на вулиці, а перехожі звикли до цього й не звертають особливої уваги. Характерною для сьогоднішньої ситуації є інформація, що заслуговує довіри, про те, що в місцевій жіночій в'язниці утримуються 140 арештованих, яких затримали у зв'язку з наявними доказами або у зв'язку із припущеннями про те, що вони вживали в їжу людське м'ясо.

Слід зазначити, що голод не обійшов стороною й повною мірою торкнувся німецьких громадян у

республіці, особливо в сільській місцевості. Німецьке консульство щодня одержує прохання про допомогу від німецьких громадян, які просять врятувати їх від голодної смерті. Важко передати, якими словами родини — дорослі й діти — описують те, як вони пухнуть з голоду. Іноді в листах можна зустріти переліки „продовольчих продуктів”, які потрібні цим нещасним людям для того, щоб вижити. Особисті контакти провадять гнітючі враження, так само як й особисті бесіди та розповіді про те, що таке „пайка хліба”, як вони готують їжу з перемелених жолудів, висівки й інших зернових відходів, картоплі, що залишилася на полях після збору врожаю, кор-

мового буряка, кропиви й деревної кори. Деякі німецькі громадяни мають корів, і це допомагає їм вижити. Однак корову можуть в будь-який час відібрати за попередні заборгованості й т.п.

Що стосується м'яса й меду, наші громадяни, що проживають у сільській місцевості, так само, як і їхні російські друзі по нещастю, здебільшого не бачать цих продуктів місяцями. Лише далеко не всі „багаті” можуть похвалитися тим, що вони мають ці цінності.

У зв'язку з цим німецькі громадяни мають одне-єдине бажання — повернутися до Німеччини та розпочати там — однаково де — нове життя, і їх

можна зрозуміти. Для цього необхідно багато часу. Навіть якщо німецькі громадяни одержують дозвіл на виїзд з боку радянського уряду, процедура виходу з радянського громадянства їхніх дружин і дітей займає занадто багато часу. Багато хто із цих селян не зможе протриматися на плаву, якщо протягом найближчих місяців їм не буде надана допомога. Допомога від родичів у Німеччині, які самі перебувають не в кращому стані, надходить іноді занадто пізно для того, щоб врятувати їх життя. Їхня ситуація наскільки катастрофічна, що в багатьох випадках допомога повинна бути надана негайно, а іноді це вже буває запізно.

(Der ukrainische Hunger-Holocaust. Stalins verschwiegener Völkermord 1932/33 an 7 Millionen ukrainischen Bauern im Spiegel geheimgehaltener Akten des deutschen Auswärtigen Amtes) Eine Dokumentation, hrsg. und eingeleitet von Dr. D. Zlepko. — Sonnenbuhl, 1988. — S. 164—166.

№ 2

Річний політичний звіт консульства Німеччини в Києві за 1932 р.

5 січня 1933 р.

Внутрішньополітичне становище

Якщо не враховувати хвилювання, пов'язані з голодом, що мали місце навесні у Волинській області й пізніше на півночі республіки внаслідок того, що при заготівлях зерна й м'яса влада не бере до уваги власні потреби селянських господарств, швидко подавлені при енергійній участі органів безпеки, у цілому внутрішньополітична обстановка в республіці залишалася спокійною. Очевидним є той факт, що незважаючи на розвал сільського господарства й скрутний стан усього народного господарства у зв'язку із цим, що супроводжувалися внутрішньополітичною напруженістю, це не призвело до загально-го руху і погрози системі, а уряд мав привід для того, щоб зміцнити свої позиції й уникнути непередбачених дій. Слід зазначити, що із цією метою наприкінці року був прийнятий указ про загальну паспортизацію, що дозволила поліпшити постачання й стан трудового класу в цілому в великих містах і промислових центрах. Іншими словами, користуючись внутрішньополітичною напруженістю, влада провела чистку від небажаних елементів, зміцнилися позиції органів державної безпеки й підлеглої їм міліції. На стан міського пролетаріату істотно вплинуло незадовільне постачання продуктів харчування, затримки виплати заробітної плати, що відстає від росту цін на товари. Це супроводжується невиходом на роботу й усвідомленням повної незахищеності профспілками перед політикою у сфері праці та заробітної плати, що проводиться, та поглиблює невдоволення. Скрізь лунає критика системи і її представників, а в провінції відмовляються від роботи. Партія й уряд

шляхом низки економічних поступок намагалися згладити невдоволення й антиурядові настрої, що стали результатом радикального політичного курсу в сфері сільського господарства протягом останніх років. Цього зробити не вдалося. Поступки, оскільки вони не привели до зміни ситуації на практиці, мали не заспокійливий, а навпроти, дратуючий ефект. Остання постанова щодо постачання м'яса, молока й молочних продуктів, навіть якщо вони проводяться розумно та враховують можливості сільського господарства, приймаються із глибокою й загальною недовірою. Партійні й радянські функціонери, які працюють на селі, чітко відчують зростаючу ворожу атмосферу, що загрожує їм особисто і їхній посаді й відмовляються, також як і молоді комуністи, навіть під погрозою втрати партійного квитка, працювати на селі. Побічним явищем посилення кризи в народному господарстві є збільшення кількості безпритульних дітей, які колись надовго зникли з вулиць, а також кількість жебраків, які просять милостиню по будинках і вулицях, а також збільшення кількості злочинів проти власності. Численні арешти, проведені протягом звітного року органами внутрішніх справ, мали переважно фінансово-політичну спрямованість і здійснювалися для того, щоб відібрати у населення наявні цінності й кошти та збільшити державні запаси валюти й дорогоцінних металів.

Партія

Боротьба, що велася з постійним залученням нових сил з метою реалізації політичних й економічних директив партії, боротьба, спрямована

проти форсованих темпів індустріалізації й радикального курсу аграрної політики, завершилася після того, як партійна верхівка приписала власні політичні господарські постулати опозиції. Після виключення з партії цілого ряду видатних комуністів це розглядається як повна перемога Центрального Комітету. Ця боротьба не набула будь-якого зовнішнього резонансу й не обговорювалася широко громадськістю, що наводить на думку про те, що в ній брали активну участь члени партійних організацій республіки. Можна також припустити, що опозиція має численних прихильників у рядах членів партії й молодих комуністів. Значну роль у цій боротьбі грала пропаганда, у зв'язку із чим були наявними помилки. Недоліки й невдачі в сфері економічної політики партійного керівництва супроводжувалися сліпою вірою й ентузіазмом, необхідними для досягнення цілей. На зміну їй прийшла смиренна покірність. Усе більше очевидним стає той факт, що, незважаючи на всі застереження й попередження щодо неправильної економічної політики, Центральний Комітет завів країну в тупик, з якого не має не виходу, крім як шляхом організованої перебудови в усіх сферах. Перебуваючи в такому відриві між сьогоднішнім і минулим, партійне керівництво навряд чи почне впроваджувати зазначені заходи, оскільки воно побоюється відповідної реакції комуністичного руху в Західній Європі й розвитку революційної ситуації, як це трапилося в Німеччині й у Польщі внаслідок світової економічної кризи. Про те, що Центральний Комітет намагається зміцнити своє становище, свідчить проведена в 1933 р. загальна чистка партійних лав. Залізна мітла нещадно пройшлася по всіх байдужих елементах, усіх, хто загравав із правим опортунізмом у теорії й на практиці, усіх, хто захищав „гнилий лібералізм”. Приводом для цього став незадовільний результат збору врожаю в республіці. „Куркульство” піддавалося нечуваним репресіям, а в районах, де стан щодо відправлення зернових був особливо незадовільним, незалежно від причин, з якими це було зв'язано, місцеві партійні й радянські функціонери, що мали куркульське походження, виключалися з партії й радянських органів за зв'язок з куркульством і саботаж при зборі врожаю. Про те, що при проведенні чистки партійних рядів у таких районах спостерігався потужний тиск зверху, свідчать звіти з Вінницької області, де в результаті чистки 15% членів партії були виключені з її лав, а 20% одержали дисциплінарні догани. Чистка проходила не без опору партійних осередків на місцях, у зв'язку із чим заходи були спрямовані на підвищення авторитету партії і її впливу. Що стосується організації молодих комуністів, унаслідок проведеного партією радикального політичного й аграрного курсу, кількість членів первинних осередків значно зменшилася. З окремих повідомлень у пресі щодо стану первинних організацій можна зробити висновки, що найчастіше саме молоді комуністи дезорганізують роботу колективних господарств внаслідок байдужості, недисциплінованості й т.п. І, на-

решті, що стосується пропагандистських методів партії, слід зазначити, що випадків масового вступу в партію цілих бригад окремих підприємств уже не спостерігається, як у минулому, коли в партію вступали не лише ті, хто були переконаними комуністами, а й співчуваючі їм.

Адміністративні органи

Дворівнева система адміністративного керування, впроваджена близько 1,5 років тому, що вважалася найбільш ефективним засобом радянського керування робочими масами, не виправдала себе. Потік паперів, які надходили з невеликих адміністративних центрів до центральних органів, відволював велику кількість часу від рішення важливих завдань і точно так само, як і в промисловості, виявилось технічно неможливим здійснювати з єдиного центра, що включає сотні відомств, контроль за виконанням рішень партії й уряду шляхом видання законів і розпоряджень. Довелося повернутися до колишньої форми адміністративного керування, яка полягає в тім, що між районами й центральними органами діяв обласний виконавчий комітет. Республіка спочатку була розділена на дві, а пізніше на три обласних адміністративних одиниці. Це нововведення трохи полегшило консульську діяльність, з огляду на створення відповідних органів у Харкові. Ми одержуємо більше повну й швидку інформацію щодо ситуації на місцях. Що стосується труднощів, пов'язаної з формалізмом, що навряд чи буде можливим викоринити та що спостерігається в роботі реорганізованого апарату, ситуація протягом звітного періоду не змінилася. Застосовані на цей час фінансові й політичні заходи, які передбачають пряме скорочення апарату чиновників з метою поживати й спростити діяльність влади, навряд чи приведуть до успіху.

Освіта

Як основне нововведення в галузі освіти слід зазначити перехід до 9-літньої шкільної системи навчання. Відповідна реорганізація шкіл, у тому числі німецької школи в Києві, вже почалася. Прийняті в серпні укази стосуються навчальної програми й порядку навчання в початкових і середніх школах, а також вищих навчальних закладах. Після експериментів, що мали місце в сфері методів викладання, система загального навчання була впорядкована й зайняла належне місце. Вона спрямована на зміцнення шкільної дисципліни, знову передбачає введення іспитів, які будуть проводитися в інший період часу, ніж це було раніше. Практично без розбіжностей й опору з боку місцевої влади й партійних організацій, які раніше не звертали уваги на результати викладання, центральна влада повернулася до колишніх випробуваних методів викладання, однак вони навряд чи приведуть до результату. Ріст цін у містах веде до зменшення кількості учнів середніх і вищих навчальних закладів, які внаслідок браку коштів змушені в великій кількості залишати навчання і йти працювати в

сільське господарство або в промисловість. Уроки проводяться нерегулярно й не в повному обсязі. Ослаблені школярі, що страждають від недостатнього харчування й відсутності гігієни, не можуть показувати гарні результати в навчанні. Відсутність підручників, зошитів і ручок впливає на роботу школярів під час уроків і при виконанні домашніх завдань. Уроки на селі проводяться, як правило, на відкритому повітрі, оскільки місцевим громадам, як правило, часто бракує шкільних будинків, а діти не мають одягу та взуття для того, щоб відвідувати школу. Німецька школа в Києві має бути розширеною для того, щоб розташувати в ній курси підготовки вчителів (педагогічний технікум), так само як це було зроблено в польській громаді. Скарги на недостатнє знання дітьми німецької мови не припиняються. Зв'язок консульства зі школою й допомага їй, що входило до моїх обов'язків протягом перших років, були заборонені за розпорядженням партії. Відновити їх не вдалося. Що стосується успіхів у боротьбі з неграмотністю, достовірна інформація відсутня. На селі ця боротьба, ймовірно, перейшла на другий план, оскільки вчителі й партійні працівники, які повинні займатися цим насамперед, присвятили себе в цей період перебудови народного господарства виконанню інших завдань.

Судова система

Цивільне й карне право не перетерпіли будь-яких істотних змін. Прийнятий у травні 1931 р. закон, відповідно до якого спірні питання між державними й громадськими організаціями, сума суперечки по яких перевищує 1000 руб., повинні розглядатися арбітражними комісіями, впроваджувався протягом звітного року на практиці, у зв'язку із чим діяльність судів, що розглядали цивільні правові справи, скоротилася. При винесенні вироків комісії керуються головним чином так званою „народно-господарською доцільністю” і використовують положення цивільного кодексу, спрямоване на послідовне усупільнення народного господарства. Із прийняттям закону від 7 серпня 1932 р. спостерігається посилення кримінально-правової відповідальності. Це особливою мірою стосується злочинів проти власності й завдання збитків так званому „соціалістичному сектору”, покарання за які дуже суворі. Ці злочини стосуються, наприклад, крадіжок на залізниці й при морських перевезеннях, крадіжок зерна, худоби й іншої власності колгоспу, розтрат державного та громадського майна, присвоєння коштів підприємств і т.п. При винесенні вироку суди суворо дотримуються „класового принципу”, що призводило до того, що „куркуль” або „класовий ворог”, що вкрав з колгоспного поля невелику кількість зерна, міг бути осуджений за цей злочин до страти або тривалого позбавлення волі, а колишній „заможний селянин”, що збирав на полі колоски, міг одержати тривалий строк позбавлення волі. Щодо того, як застосовувати закон в умовах зростаючого дефіциту продуктів

харчування в селі, ніяких додаткових роз'яснень не надавалося. Особливо жорстоко суди розправлялися із селянами, які не виконували „контрактні” зобов'язання по продовольчій розверстці. Тут також при винесенні вироку керувалися класовим принципом, і „куркулі”, що не мали ніякого відношення до зібраного врожаю, могли бути засуджені за „злісне” невиконання на тривалі строки позбавлення волі або примусові роботи. Чим вищими були вимоги щодо заготівлі продовольства органами, які одержували плани з конкретними цифрами, тим жорсткіше працювали судді для того, щоб виконати план з наповнення в'язниць селянами. Незважаючи на те, що закон не передбачав введення терору при його виконанні у внутріполітичній сфері, відповідно до рішень Харківського обласного комітету партії з посиленням на вказівки уряду від судів вимагалось вживання заходів з „якісного та кількісного” виконання плану. Велика кількість великих процесів, пов'язаних з осудом банд розкрадачів і грабіжників, проводилися за участю представників громадськості. Наскільки відомо, вони не мали політичного забарвлення. У тих випадках, коли селяни розстрілювали, забивали до смерті або били комуністів, інформація не підлягала розголошенню. Кількість злочинів проти власності значно зросла в місті внаслідок погіршення економічного становища. Незважаючи на це, зростання кількості суто карних злочинів серед населення не відзначалося.

Охорона здоров'я

Кількість випадків захворювання на дизентерію, черевний і висипний тиф збільшувалася протягом усього року. Однак ситуація не набула розмірів епідемії. Унаслідок хронічного недоїдання й пов'язаного з цим зниження опору організму хвороби часто переходили у важку форму з летальним результатом, що підтверджують фахівці. Причиною передчасної смерті можна вважати також зростання кількості випадків захворювання на туберкульоз серед молоді, особливо серед дітей і немовлят у зв'язку із критичною ситуацією в місті й селі в тім, що стосується забезпечення продуктами харчування.

Церква

Ставлення урядових і партійних органів до церкви, про яке повідомлялося в попередніх доповідях, не змінилося. Зовнішньою ознакою поблажливості щодо церковних справ можна розглядати той факт, що влада не перешкоджала багаторічному будівництву на Волині католицької церкви. Зусилля консульства щодо повернення громаді церкви (Новоград-Волинський), яка використовувалася протягом багатьох років як школа, виявилися безуспішними. Що стосується розвитку сектантських рухів, слід зазначити, що після того, як при сприянні консульства на вимогу органів безпеки країну покинув баптистський священик, ніякої іншої інформації, що заслуговує довіри, не надходило.

Культурні зв'язки із зовнішнім світом, театр і кіно.

Радянська сторона не намагалася розширити культурні зв'язки республіки з Німеччиною, які до тепер обмежувалися лише сферою музики — доктор Хайнц Унгер і піаніст Франц Осборн дали кілька концертів узимку й навесні. З огляду на виступи французьких, італійських і польських діячів мистецтв, слід зазначити, що причина міститься швидше за все в невиконанні радянською стороною фінансових зобов'язань перед німецькими музикантами. Що стосується театру й кіно, за винятком „Кабали й любові”, що входить в репертуар київських театрів протягом багатьох років, твори німецьких авторів залишаються без уваги. Те саме стосується й останніх творів німецької кіноіндустрії. Відзначено тенденцію, що полягає в тім, що театральна публіка втомилася від показу на сцені агітаційних п'єс. Однак ця тенденція в духовних настроях і потреба розваг не залишаються без уваги. Початкове припущення, згідно з яким кількість туристичних подорожей по Радянському Союзі може значно скоротитися у зв'язку зі світовою економічною кризою, не підтвердилося. Численні запрошені Інтуристом німецькі громадяни, а після проведення переговорів про ненапад між Парижем і Москвою також і французькі громадяни й інші іноземці, подорожували як окремо, так і в складі груп до Києва як кінцевого пункту маршруту.

Український рух

Подій, пов'язаних з політичною діяльністю українських націоналістів, протягом звітного періоду не спостерігалось. Крім того, згас інтерес київської преси до українського руху в Східній Галичині. Причиною цього можуть бути події в Польщі й укладання пакту про ненапад між Москвою, Парижем і Варшавою. Проте великоросійсько-українське протистояння продовжує спостерігатися, про що свідчить, крім іншого, настрої, що відображається в особливому відношенні до українських меншостей у різних частинах РСФСР, про що багато говорить в українських колах (доповідь II.6 від 29.11.1932). Залишається лише дивуватися, коли селянинові, якому не вистає можливостей для виконання планів продрозверстки, або який вступив у конфлікт із радянською владою з будь-якої іншої причини, сьогодні, на шістнадцятому році після революції, як обтяжуючу обставину при винесенні вироку ставлять в провину службу в загонах Петлюри або в гетьманських формуваннях, якої він у тій ситуації ніяк не міг уникнути.

Національні меншості

Проведена радянським урядом політика усупільнення народного господарства, а також адміністративний й економічний тиск, що ставить селян у скрутне становище, змушували німецьких громадян, які мали власність або мале господарство, повертатися на батьківщину. При цьому вони не могли придбати навіть половини того, що вони мали від радянського уряду. Випадків, коли від'їжджаючи верталися назад, зареєстровано не було. У містах тенденція

щодо повернення на батьківщину німецьких громадян практично зникла не тому, що їм стало жити легше, ніж колись, а тому, що це викликане ситуацією на німецькому ринкові праці. Приплив німецьких інженерів й окремих кваліфікованих робітників у республіку був у цілому незначним. Через деякий час розчарування в робочому процесі, оплаті праці, забезпеченні й умовах життя, навіть якщо вони є членами партії, змушують їх задуматися про повернення на батьківщину. Без змін залишилося становище вихідців з інших країн у прикордонних районах, у тому числі німецьких селянах, що проживають окремо або в складі груп. Вони перебувають в небезпеці й ризикують життям у зв'язку з нестерпним тягарем радянської аграрної політики й зважаються на перехід кордону. Антагонізм, що існує між євреями й іншою частиною населення, протягом звітного періоду значно поглибився. Це пов'язане з тим, що євреям, або шляхом одержання грошей з-за кордону, або шляхом пошуку інших джерел вдається значно краще одягатися й харчуватися, ніж їхньому російському оточенню. До антисемітських проявів серйозного характеру, наскільки відомо, справа не дійшла.

Ставлення до Німеччини й Польщі

Треба зазначити, що місцева преса вже давно визначила свою позицію з кожного зовнішньополітичного питання й при наявності значного приводу обмежується тим, що передруковує заклики московських партійних органів, перефразовуючи їх більшою або меншою мірою. Слід також зазначити, що крім підкреслення дружнього характеру відносин між СРСР і Німеччиною під час святкування, влаштованих у Київській Академії наук з приводу сторіччя смерті Гьоте, доповідач зробив кілька коментарів, яких він міг би й не робити, оскільки в заході брав участь я й польський консул. Що стосується відносин між владою й консульством, про які йшлося в попередній доповіді (стор. 20), тут мало що змінилось. Треба зазначити численні порушення прав внаслідок застосування договорів, таких як залучення до гужової повинності, насильницьке переміщення й невідача дозволу на виїзд, а також примусову купівлю облігацій державної позики, вимоги виконання закону про підприємства, що працюють на договірних засадах від 12 жовтня 1925 р. й інших угод, зміст яких недостатньо ясний для того, щоб вони виконувалися іноземними громадянами. До цього варто віднести випадки несповіщення або затримки сповіщення у разі арешту німецьких громадян, створення перешкод щодо відвідування арештованих німецьких громадян, байдужність і відверте ігнорування договірних зобов'язань. У цілому останнім часом органи влади ставляться набагато суворіше, ніж у попередні роки, до німецьких громадян, що не виконали план здачі зернових.

Що стосується ставлення до Польщі, преса обмежується, головним чином, інформуванням читачів про повідомлення ТАСС і власних кореспондентів (?) стосовно українських меншостей у Східній Галичині. За винятком тимчасової напруженості у зв'язку із за-

махом на радника посольства Твардовського й осудом винних, які призвели до певного ускладнення відносин між Москвою й Варшавою, було зроблене

все можливе, щоб не затьмарювати атмосферу між двома державами, а також не вплинути на переговори, які проходять між Москвою й Парижем.

(Der ukrainische Hunger-Holocaust... — S. 128—148)

№ 3

Повідомлення німецького консула в Києві Андора Хенке про візит колишнього прем'єр-міністра Франції Едуарда Ерріо до Києва

31 серпня 1933 р.

Під час своєї подорожі з Одеси до Харкова колишній французький прем'єр-міністр Герріотт, а також французький посол у Москві й особи, що їх супроводжували, перебували протягом одного дня в Києві. За повідомленнями преси, візит пройшов у надзвичайно теплій атмосфері. Французьким гостям показали Лавру, Софійський собор, Українську Академію наук, а також розташований поруч з містом радгосп. Крім того, гості мали можливість подорожувати пароплавом по Дніпрі, і були запрошені на сніданок і вечерю, влаштовані радянською владою у квартирі одного зі співробітників Комісаріату іноземних справ.

Пан Герріотт повідомив про свої враження щодо недавньої подорожі по Росії в інтерв'ю кореспондентові київської газети „Пролетарська правда”, переклад якого додається.

Крім офіційних джерел, я одержав інформацію стосовно візиту французької делегації до Києва із приватних джерел, а також від моїх польських колег (я перебував у службовому відрядженні).

Діючи за прикладом князя Потьомкіна, місцева влада зробили все можливе для того, щоб скласти на пана Герріотта та осіб, які його супроводжували, якомога краще враження щодо Києва. Наприклад, двірники повинні були стояти в воріт на вулицях, якими проходили гості, одягненими в білі фартухи. Там, де таких фартухів бракувало, вони повинні були надягти медичні халати (наприклад, у будинку, де проживають два співробітники консульства). По вулицях розносили хліб, чого не відбувалося в дійсності. Генеральна репетиція за участю двірників, рознощиків хліба й поліцейськими огороженнями відбулася за день до цього. Були вжиті заходи, щоб прибрати з вулиць безпритульників і приховати ознаки убогості, що зростає. Під час репетиції здавалося, що це можливо. У день візиту пан Герріотт самостійно вніс зміни до програми — він

вирішив подолати шлях від готелю до квартири співробітника Комісаріату іноземних справ пішки, що становить приблизно 5 хвилин. Посиленням нарядом міліції, одягненим у нову білу уніформу, не вдалося, проте, запобігти у вирішальний момент появі групи очевидних безпритульників, які почали просити милостиню у француза. Пан Герріотт дав їм грошей і сигарет.

Візит у радгосп також готувався дуже ретельно. На питання щодо хлібних пайків французькі гості одержали від працівників радгоспу відповідь: 9 фунтів на людину (насправді вони одержують лише десяту частину).

Співробітників Академії наук, що належать до інтелектуальних кіл, які в основній масі володіють іноземними мовами, у примусовому порядку тимчасово відсторонили від роботи. Залишилися лише професори, що обіймають керівні посади. Після цього святкове вбрання Києва зникло. Двірники, як і раніше, ходять у рваному одязі, а безпритульники з'явилися на вулицях у більшій кількості, ніж колись. Ні польському, ні нашому консульству не було надано інформації щодо програми та візиту пана Герріотта в цілому. Консульські представництва не одержали запрошень для участі в суспільних заходах, що було сприйнято моїми польськими колегами дуже болісно.

Публіка виявила до візиту жвавий інтерес і збиралася на вулицях тисячами. Місцева преса коментує візит дуже жваво й в особливо дружньому дусі. Слід зазначити, що в тім же номері „Пролетарської правди” від 28 серпня, де вшановується візит французької делегації, опублікована гостра карикатура проти Німеччини, що я додаю до цього документа. Я маю намір, як і в попередніх випадках, особисто звернути на це увагу співробітників Комісаріату іноземних справ. Копія для зовнішньополітичного відомства додається.

(Der ukrainische Hunger-Holocaust... — S. 175—178)

№ 4

Інформація німецького консульства в Києві про соціально-економічне становище в місті та околиці

2 листопада 1933 р.

2. Стан забезпечення продуктами харчування в місті Києві в останні тижні покращився. Ціни на хліб і м'ясо нижчі, ніж у цей самий період минулого року. Що стосується інших продуктів, таких як картопля, овочі, цукор, крупа й подібні їм продукти, спостерігається гострий дефіцит. Ціни на них значно виросли порівняно з минулим роком.

На відміну від відносно задовільного забезпечення міста, із сільської місцевості надходять дуже тривожні повідомлення щодо постачання продовольства. Заготівлі пшениці здійснювалися дуже жорстко, і в тих районах, де спостерігався неврожай, таких як Волинь, уже сьогодні стан дуже важкий. З Волині в консульство надходять конкретні

дані, відповідно до яких голод призводить до людських жертв.

3. На різних промислових підприємствах області в зв'язку з відсутністю грошей робітники не одержують зарплату протягом тривалого часу. Консульству відомі випадки, коли робітники не одержували ні копійки протягом трьох місяців. Достеменно відомо, що в деяких частинах Червоної Армії грошове постачання командному складу виплачується несвоєчасно. На цей час намагаються доставити гроші з Харкова й Москви та виплатити хоча б частину заборгованості в переддень Жовтневих свят. Ситуація така, що робітники та службовці в своїй більшості не мають коштів для того, щоб оплатити жовтневий пайок.

(Der ukrainische Hunger-Holocaust... — S. 206—207)

№ 5

Коротке повідомлення німецького консульства в Києві про економічну ситуацію в місті

11 листопада 1933 р.

1. У цей час у місті Києві спостерігається гострий дефіцит паливно-мастильних матеріалів. Дрова й гас можна придбати лише за надзвичайно високими цінами або користуючись особистим знайомством. Приміщення в державних установах не опалюються, температура в них — нижче нуля градусів. Паливно-мастильні матеріали не постачаються навіть у школи.

2. Спостерігається дефіцит електроенергії, у зв'язку із чим майже щодня цілі міські квартали за-

лишаються без світла протягом тривалого часу. Як причину називають те, що застаріле обладнання місцевої електростанції не відповідає сучасним вимогам.

3. У радіопрограмі „Уроки російської мови” від 8 листопада цього року, переданої з Хайльбергу російською та німецькою мовами, говорилося про ситуацію в Радянському Союзі. Якість трансляції в Києві була відмінною.

(Der ukrainische Hunger-Holocaust... — S. 209)

№ 6

Звіт німецького консульства в Києві про політичну ситуацію за 1933 р.

15 січня 1934 р.

I. Зовнішньополітична частина.

Відносини з Німеччиною: жорсткість офіційної атмосфери. Зростання симпатій з боку населення. Негативне ставлення з боку євреїв. Події. Негативне ставлення до Німеччини з боку преси. Відсутність труднощів у консульських справах. Ставлення до

німецьких громадян більш сприятливе, ніж до польських громадян. Стан німецьких громадян у майбутньому й політика стосовно національних меншостей. Культурне відчуження.

Ставлення до Польщі: продовжує бути присутньою недовіра.

Візити французьких державних діячів: серед населення ставлення до Франції не змінилося.

Посилення напруженості на Далекому Сході.
II. Внутрішньополітична частина.

Внутрішньополітична ситуація: голод визначає позицію уряду й настрої населення. Розчарування й прикрість у місті та в селі. Енергійна боротьба уряду при заготівлі зерна. Паспортна система.

Партія: визначення недоліків. Невдоволення й байдужність партійних мас. Загострення боротьби. Чистка партії. Політичний розподіл. Криза молодих комуністів.

Українське питання: голод підсилює розбіжності між Москвою й Україною. Відправлення Постишева. Боротьба проти українства. Великоросійський комуністичний шовінізм.

Меншості: небажане зміцнення Українського фронту. Заходи для його ослаблення. Ізоляція від батьківщини. Пропагандистська обробка.

Правова сфера: більш м'які вирокі при розкраданні державної власності. Посилення юридичної практики при саботажі господарських кампаній. Повернення організованої злочинності. Збереження арбітражних судів.

Освіта: заснування Київського університету. Іспити в школах. Німецькій школі в Києві відмовлено в німецькій мові.

Візит французьких державних діячів.

Візит колишнього французького прем'єр-міністра Герріотта й французького міністра авіаційної промисловості П'єра До в серпні-вересні минулого року дали привід місцевій владі й пресі для того, щоб демонстративно заявляти про політичне зближення із Францією. Що стосується населення, Франція не завоювала симпатій у зв'язку з візитом двох державних діячів. Натхненні мови цих панів з приводу більшовицьких досягнень в Україні виглядали смішними на тлі реального стану справ.

Зростання напруженості на Далекому Сході.

Напруженість у відносинах між Радянським Союзом й Японією була відчутна в місті, коли восени минулого року здійснювалася передислокація частин і підрозділів Червоної Армії на Далекий Схід. Підрозділи, що залишилися, які брали участь у параді 7 листопада, справляють сильне враження. З листопада місяця місцевий машинобудівний завод „Більшовик”, що виробляв раніше устаткування для цукрової промисловості, перейшов до виробництва в значних обсягах хімічних продуктів для оборонних цілей. Крім того, частина київських лікарів одержали повістки для відправлення на Далекий Схід.

II. Внутрішньополітична частина.

Внутрішньополітична ситуація.

Внутрішньополітична ситуація визначається голодом, яким охоплені в трьох областях (Київській, Чернігівській і Вінницькій) близько 12 мільйонів осіб

та який забрав життя, за попередніми оцінками, 2,5 мільйонів людей. На стан та настрої населення, так само як і на заходи, що вживаються партією й органами керівництва, катастрофа вплинула рішучим чином. Радянській владі довелося вдруге пережити події, пов'язані з неврожаєм 1932 р. й уникнути небезпеки перших хвилювань у радянській державі. Така небезпека існувала внаслідок політики тотальної соціалізації в селі, коли не вдалося вдруге належним чином налагодити продовольче забезпечення робочих мас. Голод й убогість призвели до розчарування не лише в середовищі селян. Навіть відомі політичні діячі радянської влади постраждали від недостатнього харчування, затримок і нестачі заробітної плати, а також усякого роду позбавлень. У селі не вірять в обіцянки уряду, що державні органи вже на початок року припинять вилучати запаси зерна й не будуть втручатися в плани місцевої влади. Більшість населення взагалі бажала посилення катастрофи, що могло б призвести до краху правління більшовиків.

Оскільки державна влада хотіла й повинна була в такій важкій ситуації, як з фізичної, так і з моральної точки зору, вимагати високих трудових досягнень, рішення цього завдання могло бути досягнуте лише шляхом боротьби. У селі на перші позиції вийшли створені політвідділи машино-тракторних станцій, які, без сумніву, відзначилися при цьому перед радянською владою. Агенти, що входили до складу створених відділів, ГПУ, агітатори й сільські активісти примушували селян всіма наявними в держави методами — практично задарма — працювати й віддавати врожай. Особливому тиску піддавалися селяни-одноосібники, справи яких були відносно кращі, ніж у селян, об'єднаних у колгоспи. Більш ніж 40% населення областей з одноособовим укладом господарства виступають проти політики усупільнення. Селяни-одноосібники, крім обробки власної землі повинні були допомагати колгоспові своїми кіньми й візками. Відкритий або навіть прихований опір карався конфіскацією, висилкою чи арештом, а в окремих випадках — розстрілом. У містах десятки тисяч робочих й інших прошарків населення змушені були „добровільно” відправлятися на збирання врожаю, де вони проживали в поганих умовах, незважаючи на їхню зайнятість і професійну придатність. Селяни приймали їх з недовірою й без ентузіазму. Відмова загрожувала втраченою роботою, невідачею паспорта й, як слідство, висилкою. Така система примусових робіт повинна була неминуче призвести до посилення антирадянських настроїв. Все це відбувалося на тлі повсюдно зростаючого антисемітизму й актів насильства з боку селян, які доходили навіть до того, що підпалювали вночі гуртожитки, в яких проживали люди, направлені їм для допомоги з міста. Після завершення кампанії по заготівлях тиск на сільське населення з боку влади зменшився. Урядові вдалося за рахунок використання системи розподілу зерна досягти

того, що сьогодні колгоспникам живеться якщо не добре, те все-таки краще, ніж одноосібникам, яким живеться тяжко. Це свідчить про внутрішньополітичне зміцнення радянської влади в республіці. У зв'язку з поліпшенням забезпечення міст продуктами харчування, що стало можливим після збору врожаю, тут також наступив певний спокій. На тлі запеклої боротьби за врожай і заготівлі продуктів інші, не менш важливі, внутрішньополітичні події звітнього року відступають на другий план. До них можна зарахувати переміщення населення в південні райони Київської області, жителі яких були виселені. У такий спосіб уживали спроби відгородити міста від напливу голодуючих й помираючих селян і дітей насамперед шляхом введення паспортної системи. Ця система була спрямована головним чином проти кримінальних елементів, спекулянтів, політично ненадійних елементів і людей без професій. У цілому вона впроваджувалася м'якше, ніж це очікувалося. Труднощі можна були порівняно легко обійти шляхом підкупу чиновників — сума хабара за один паспорт перебувала в межах від п'ятисот до семисот рублів.

Партія.

Якщо радянській владі нарешті вдалося, незважаючи на величезні труднощі, зібрати хліб, необхідний для реалізації своїх цілей, нехай навіть шляхом знищення великої кількості життів, все це відбулося завдяки енергії, з якою партія проводила свою волю у власних рядах і на всіх рівнях державної влади. В офіційних повідомленнях щодо партійних конференцій, які проводяться на цей час, недоліки в роботі партії супроводжуються модними зараз словами. Так, у звітному році в органах влади, установах культурних і наукових закладах численні „троцькісти” займалися організованою підривною роботою. Як зазначено в постанові листопадового Пленуму ЦК Компартії України, усередині партії розкрита „німецька й польська агентури” й „українські націоналісти”. Останні, як зазначено, проникли в наукові установи, серед яких, крім Академії наук називається Київський університет. Партійні організації обвинувачуються в тім, що вони недостатньо контролюють контрреволюційні прояви з боку своїх співробітників, чим потурають їхньому розвитку. Насправді така „самокритика” є лише прикриттям стану всеосяжного невдоволення, байдужості й показної відповідальності, широко розповсюджених у партії. Такий стан справ викликаний, крім іншого, розчаруванням, позбавленнями й обґрунтованим почуттям особистої незахищеності. У сільських районах державна влада не була в змозі захистити й не в змозі захистити сьогодні радянських працівників від замахів. Навіть у Києві кілька тижнів тому були розстріляні із засідки невідомими два співробітники ГПУ.

Лише шляхом надзвичайних заходів можна було мобілізувати партію й радянський апарат, що ослабли зсередини, на битву за врожай. Це вдалося зробити за рахунок організації соцзмагання, систе-

ми ударних бригад, відправки тисяч перевірених членів партії на село, створення вже згадуваних „політичних відділів”, а також за рахунок нещадного викорінювання інакомислячих. Для представників партійних мас це стало чітким сигналом. Страх покарання й осуду призвів до того, що багато функціонерів, незважаючи на переконання й ставлення до моменту, почали відповідальніше ставитися до виконання обов'язків. В адміністративному порядку численні керівники, серед яких близько 130 голів районних і міських виконкомів республіки, були відсторонені від посад за помилки в роботі й „опортуністські” настрої, частина з них були арештовані. З початку року з новою енергією відновилися чистки партійних рядів. Її жертвами в республіці стали близько 120 секретарів районних партійних комітетів, тобто 60% від їхнього загального числа, і 70 голів районних контрольних комісій.

Незважаючи на те, що партійне керівництво діяло досить жорстко для того, щоб зломити пасивний опір своїх членів, йому не вдалося остаточно перебороти кризу. Це може відбутися лише тоді, коли плоди соціалістичного будівництва будуть присутні не лише на папері, а й позначаються на рівні життя широких кіл населення, стан яких, якщо говорити про республіку, погіршується з року в рік.

Свідченням упадку довіри до Комуністичної партії є різке зменшення, що намітилося останнім часом, числа молодих комуністів. Так, у Києві їх кількість зменшилася від 9600 у 1928 р. до 2600 у звітному році. Молодь дедалі менше прихильна до ідей, не бажає приймати на себе небезпечні й відповідальні обов'язки комуніста, які не дають більше відповідних переваг.

Українське питання.

Обговорення українського питання треба розглядати у звітному році у зв'язку з голодом. Враховуючи катастрофу, в якій народ обвинувачує політиків Москви, відстань між прагнучими до незалежності українцями й московським унітаризмом стала ще більшою. Характерною для настроїв населення є думка, що радянський уряд сприяє поширенню голоду для того, щоб поставити українців на коліна. Фраза „Голодних ми не боїмося, для нас страшні ситі!”, яку часто використовують деякі комуністи та яку навряд чи розділяє партійне керівництво, лише підсилює це почуття.

У Москві усвідомили напруженість ситуації й штучно підігрують її шляхом підтвердження прагнення німців і поляків до розділу України. Слід зазначити, що українцям після перевороту в Німеччині перспектива звільнення стала здаватися близькою. З політичної точки зору ці надії, що відроджуються без німецької участі, є небезпечними. Це призвело до того, що Комуністична партія України не лише відмовилася від проведення аграрної політики, а й не бере участі з належною енергією, необхідною для Москви, у боротьбі з українським — іменованим як шовіністський — впливом у власних рядах і на селі. Місцеве вище партійне керівництво не без під-

став бачить у важкому економічному становищі й труднощах, пов'язаних із забезпеченням продовольством, благодатний ґрунт для розвитку українського націоналізму.

Людиною, що мала усунути цю погрозу, був Постишев — довірена особа Сталіна з необмеженими повноваженнями. Шляхом застосування щойно зазначених заходів усередині партії він створив передумови для наступу проти українського фронту. Сигналом стало звільнення з посади комісара освіти Скрипника, що давно вважається представником чітко українського комуністичного напрямку. Після цього сталося звільнення керівних співробітників харківських центральних органів і керівників обласного рівня. У столиці втратили роботу, а іноді й волю, професори Академії наук і Київського університету, директори Лінгвістичного інституту й навчального кінокомбінату, директори шкіл, численні співробітники сфери освіти й чиновники. Влада ставила всім їм у провину культивування шовінізму й співробітництво з контрреволюцією де б те не було — у мові, науці й літературі. Були розкриті таємні організації, які ніби то були пов'язані з „німецьким і польським фашизмом”, що дозволило ГПУ ще раз довести свою здатність плести вигадливі інтриги. Що стосується центрального рівня, очолюване Косіором ЦК і ЦКК Комуністичної партії України заявили, що начальник відділу пропаганди й культури Чернігівського обкому партії Скарбек протягом 10 років очолював „польську військову організацію” в Радянській Україні”. До подібних розкриттів так званих організацій варто ставитися скептично. Їхньою метою насамперед є відповідний маневр сто-

совно кожної виникаючої в Україні тенденції й підкреслення ролі ГПУ в очах народу. Новим етапом боротьби проти українізму стали відомі листопадові рішення вищих партійних органів Харкова. У них, крім „українського шовінізму”, згадується „великоросійський шовінізм”. Однак це — не більш ніж теоретична подачка для українських народних мас. Насправді основним напрямом радянської політики, що проводиться в Україні, є „великоросійсько-комуністичний шовінізм”.

Меншості.

Становище меншостей у республіці розглядається в зовнішньополітичній частині. Тут варто зазначити лише його значення для українського питання. Німецькі й польські меншості бачать своє загальне майбутнє в союзі з українською більшістю після звільнення від влади більшовиків. Якщо для німців це пов'язано більшою мірою з економічною й загальною сферами, а також з культурними основами народу, то для поляків характерне прагнення до політичного єднання з батьківщиною. Що стосується відношення меншостей до їхньої батьківщини, треба зазначити, що вони діють більш впевнено й цілеспрямовано, ніж основна маса українського народу. Приклад, що подають німці українцям в тім, що стосується національної закритості й прихильності до індивідуального ведення господарства, є небажаним для радянської системи. Досить обґрунтованими є побоювання того, що у випадку виникнення серйозного українського визвольного руху меншості будуть активним помічником, якщо не авангардом руху.

(Der ukrainische Hunger-Holocaust... — S. 209)

№ 7

Матеріали слідства, проведеного ОДПУ щодо розкрадання продуктів і промтоварів, хабарництва та спекуляції через систему господарських органів і торгсинів у м. Києві

ОБВИНЯЮТСЯ И ПРЕДАЮТСЯ СУДУ:

1. **ЧЕРНОВ Григорий Вениаминович** — в том, что, занимая должность директора Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) создал в Хозобъединении Киевского Облисполкома разветвленную хищническую организацию и руководил всей антигосударственной и преступной ее деятельностью;

б) по сговору с Зав. торговым отделом Хозобъединения ТЫКОЧИНСКИМ занимался систематическим расхищением остродефицитных продуктов и промтоваров и продажей их на частном рынке по спекулятивным ценам, в целях личной наживы. В частности:

1) через агента Хозо РОХВАРГЕРА и Зав. распределителем № 2 Хозо КАЦОВИЧА, похитил из этого распределителя 180 кг сахара и на деньги, вырученные от продажи сахара в сумме 3.300 руб., купил для себя лично импортный патефон у валютчика ГОЛЬДШТЕЙНА;

2) получил у зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО 3.500 руб., вырученные последним от продажи на рынке похищенных из распределителя Хозо продуктов и предметов ширпотреба;

3) похитил из товаров, купленных им в Торгсине для Хозобъединения, 1 отрез сукна, 2 плаща и др. предметы и т.п.;

в) ввел широкую систему подкупа работников государственных учреждений гор. Киева, Москвы, Ленинграда и других городов, путем прикрепления к закрытым распределителям Хозо и отпуска им дефицитных продуктов в целях внепланового получения фондовых товаров;

Лично дал взятки работнику Ленинградского завода „Красный Треугольник” ДМИТРИЕВУ, работникам Укркрахмалтреста и работникам хоз. учреждений за внеплановый отпуск товаров Хозобъединению.

Для дачи взяток хозяйственникам провел через секретаря Киевского Облисполкома ШЕРЕМЕТЬ-

ЕВА ассигнования товарных фондов на сумму — 15.000 руб. ежемесячно;

г) производил в широких размерах подкуп работников железнодорожного транспорта в целях непланового получения вагонов и внеочередной погрузки товаров;

д) занимался в значительных размерах спекуляцией остродефицитными продуктами и промышленными товарами, получаемыми вне плана за взятки;

е) в момент острого продовольственного положения в Киеве занимался широким разбазариванием продуктов питания путем незаконного отпуска их по запискам лиц и организаций, не имеющих на это права;

ж) в нарушение существующих постановлений Правительства — производил в больших размерах товарообменные операции;

з) занимался незаконной скупкой валюты по спекулятивным ценам, закупая на „черной бирже” торгсиновские бонны. В частности, купил по спекулятивной цене через валютчиков Арона и Лазаря ГОЛЬДШТЕЙНОВ торгсиновских бон на сумму 49.000 руб. совзнаками для покупки товаров Хозобъединению;

и) через зав. распределителем № 0 Хозобъединения ГОДЗЕЕВСКОГО совершил подлог, выразившийся в том, что дал указание ГОДЗЕЕВСКОМУ составить подложную расписку на якобы купленные последним для указанного распределителя продукты, на сумму 2.500 руб., которые были незаконно израсходованы ЧЕРНОВЫМ на ремонт автомобиля, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109, 118, 59, п. 12 и 120 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

2. **ТЫКОЧИНСКИЙ Михаил Львович** — в том, что, занимая должность Заведующего торговым отделом Хозобъединения Киевского Облсполкома:

а) создал в Хозобъединении Киевского Облсполкома разветвленную хищническую организацию и руководил всей антигосударственной и преступной ее деятельностью;

б) по предварительному сговору с зам. директора Киевской организации помощи инвалидам „Облкомдоп” ЛИТОВСКИМ, своим шурином РОХВАРГЕРОМ Владимиром и гр. ДОРФМАНОМ, в целях личной наживы и обогащения открыл в Киеве под фирмой „Облкомдопа” специальный магазин, через который продал на рынок, в частности, приехавшим в Киев колхозникам 50 т патоки, в которую предварительно РОХВАРГЕРОМ и ДОРФМАНОМ прибавлялось — 10% воды, от этой преступной операции ТЫКОЧИНСКИЙ получил в свою пользу 10.125 руб.;

в) по предварительному сговору с агентом Хозобъединения своим шурином РОХВАРГЕРОМ Владимиром и заведующим ларьком Киевской организации помощи бедным „Допомога” ДОРФМАНОМ продал через ДОРФМАНА на сторону по спекулятивным ценам 40 т патоки кормовой, 17 т патоки крахмальной, 19 т утфеля, 9¹/₂ т соды питьевой и др. товаров 11 т, получив от этих преступных операций в свою пользу около 80 тыс. руб.;

г) в целях личной наживы по предварительной договоренности с двумя кустарями гор. Киева незаконно продал им, под видом продажи артели „Культпром”, 5 т крахмала по цене, установленной для госучреждений, за что получил от кустарей в свою пользу 4.000 руб. Получил взятку от артели „Гастроном” в сумме около 22 тыс. руб. за незаконный отпуск товаров;

д) по сговору с директором Хозобъединения ЧЕРНОВЫМ и другими сотрудниками Хозо систематически занимался расхищением остродефицитных продуктов и промтоваров и продажей их на частном рынке по спекулятивным ценам в целях личной наживы;

1) через агента Хозо РОХВАРГЕРА и зав. распределителем № 2 Хозо КАЦОВИЧ похитил из распределителя № 2 800 кг сахара, которые были проданы по спекулятивной цене на частном рынке.

Из всей вырученной от продажи сахара сумму — 7.000 руб. было обращено на покрытие личной задолженности ТЫКОЧИНСКОГО распределителю;

2) похитил из распределителя Хозо 15 отрезков шелка, продал их на рынок, получив от этой продажи в свою пользу около 3.000 руб., и т.п.

Всего ТЫКОЧИНСКИМ в течение 1933 г. получено в свою пользу от различных похищенных им товаров около 20.000 руб.;

е) ввел широкую систему подкупа работников государственных учреждений г. Киева, Москвы, Ленинграда и др. городов, путем прикрепления их к закрытым распределителям Хозо и отпуска им де-

фицитных продуктов в целях внепланового получения фондовых товаров.

Лично давал взятки многим работникам Хозобъединения за внеплановый отпуск фондовых товаров (Управляющему Киев. конторой Укрснаб — МАЕВСКОМУ и его заместителю КОРОТКЕ, Нач. операт. План. сектора Сахсбыта КАБАНОВУ, директору Киевской швейной фабрики ПРЕВАЦ, зам. директора Черкасского сахарного завода МАТВЕЕВУ, Упр. Киевской конторой Союзшвейсбыта ШВАРЦУ и его заместителю ЛЕВИТАНУ, зав. сектором снабжения Киевского Облснаба МИТРОФАНОВУ и др.).

ж) производил в значительных размерах подкуп работников железнодорожного транспорта в целях непланового получения вагонов и внеочередной погрузки товаров. (Нач. станции Белая Церковь — КОЗЛОВСКОГО, заместителей Начальника Казатинского района ГУРИКА и ТУПИЦИНА, б. ревизора Ю.З.ж.д. ПОЗЕНКО, Нач. 4 района Ю.З.ж.д. САРАТОВЦЕВА и др.);

з) занимался в широких размерах спекуляцией остродефицитными продуктами и промышленными товарами, полученными Хозобъединением вне плана;

и) в целях личной наживы занимался в 1932 г. спекуляцией мукой, покупаемой им в Торгсине;

к) в момент острого продовольственного положения в Киеве занимался широким разбазариванием продуктов питания путем незаконного отпуска их по запискам лицам и организациям, не имеющим на это права;

л) в нарушение постановления Правительства производил в больших размерах товарообменные операции;

м) на средства, получаемые путем хищения товаров из Хозобъединения, занимался скупкой, а также перепродажей валюты, бриллиантов и ценностей, покупаемых им по спекулятивным ценам на „черной бирже”. Занимался незаконной скупкой у спекулянтов торгсиновских бон для нужд Хозо;

н) присвоил в свою пользу 2.000 руб. из суммы распределителя № 0 Хозобъединения;

о) в целях покрытия указанных 2.000 руб. совершил через Зав. распределителем № 0 ГОДЗЕЕВСКОГО подлог, выразившийся в том, что дал указание ГОДЗЕЕВСКОМУ составить подложные расписки на якобы купленные последним товаров для лиц распределителя.

Дал указание тому же ГОДЗЕЕВСКОМУ провести путем аналогичных подлогов около 6.000 руб., израсходованных ТЫКОЧИНСКИМ для покупки шуб ответработникам Киева,

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109, 118, 169, 120, 116, 59 п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

3. **РОХВАРГЕР Владимир Борисович** — в том, что, занимая должность агента Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) совместно с зав. торговделом Хозо ТЫКОЧИНСКИМ, зам. директора „Облкомдоп” ЛИТОВСКИМ и продавцом ДОРФМАНОМ с целью личной наживы организовали под фирмой „Облкомдоп” специальный магазин, через который продали на рынок 50 т патоки, незаконно отпущенной ТЫКОЧИНСКИМ из Хозо;

б) по указанию ТЫКОЧИНСКОГО и ЛИТОВСКОГО РОХВАРГЕР совместно с ДОРФМАНОМ, при отпуске патоки покупателям, в частности приезжавшим в Киев колхозникам, подливали в нее до 10 % воды.

На этой преступной операции ее участниками, в том числе РОХВАРГЕРОМ, было получено в свою пользу 6.125 руб.;

в) РОХВАРГЕР по предложению ТЫКОЧИНСКОГО в августе 1933 г. договорились с ДОРФМАНОМ о продаже на сторону, по спекулятивной цене, получаемого Хозо с Черкасского сахзавода утфеля. На основе этой договоренности ТЫКОЧИНСКИЙ направил через „Допомогу” в ларек ДОРФМАНА 40 т патоки кормовой, 17 т патоки крахмальной, 19 т утфеля, 9¹/₂ т соды питьевой и 11 т других товаров. На этих преступных операциях РОХВАРГЕР получил в свою пользу около 29000 руб.;

4. **ЛУЧАНСКИЙ Арнольд Моисеевич** — в том, что, занимая должность Заведующего закрытым распределителем № 3 Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) в целях личной наживы вошел в преступное соглашение со своим помощником ЗИЛЬБЕРМАНОМ, агентом Хозо ВИРОЗУБОМ и охранником распределителя № 2 КОРОТКОВЫМ и создал во вверенном ему распределителе хищническую группу, которая систематически занималась расхищением остродефицитных продуктов и продажей их по спекулятивным ценам на частном рынке;

б) отпускал ВИРОЗУБУ из распределителя сахар, рис, масло и получал от него часть денег, вырученных от продажи этих товаров на рынке.

В частности, реализовал через ВИРОЗУБА похищенные из распределителя 63 кг риса, 47 кг бумаги и т.п.;

5. **ЗИЛЬБЕРМАН Соломон Исаакович** — в том, что, занимая должность пом. зав. закрытого распределителя № 3 Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) в целях личной наживы вошел в состав хищнической группы, созданной во вверенном ему распределителе и вместе с участниками этой группы зав. распределителем ЛУЧАНСКИМ, агентом Хозо ВИРОЗУБОМ и охранником распределителя КОРОТКОВЫМ систематически занимался расхище-

г) по поручению ТЫКОЧИНСКОГО РОХВАРГЕР совместно с зав. распределителем № 2 Хозо КАЦОВИЧЕМ похитил из распреда 9 мешков сахара, каковой продал на рынке торговцам по спекулятивной цене. Заработанные от этой операции 10 тыс. руб. РОХВАРГЕР распределил следующим образом: 7 тыс. руб. КАЦОВИЧУ в покрытие долга ТЫКОЧИНСКОГО и 3 тыс. руб. Лазарю ГОЛЬДШТЕЙНУ в покрытие долга директора Хозо ЧЕРНОВА, при чем РОХВАРГЕР лично от торговцев получил деньги за проданный сахар в свою пользу;

д) давал взятки в виде продуктов работникам Ольховецкого сахарного завода за ускорение отгрузки патоки для Хозо;

е) на средства, вырученные от прямого расхищения товаров Хозо и товаров, проданных преступным путем на рынок, занимался скупкой золотой валюты, бриллиантов и драгоценностей.

Одновременно занимался скупкой валюты и бриллиантов для ТЫКОЧИНСКОГО, каковые замуравовал в стенах своей квартиры вместе с своей собственной валютой и ценностями, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г., ст. ст. 109, 118, 169, 59, п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

в) через охранника КОРОТКОВА сбывал на киевских рынках сахар, похищенный из распределителя, деля с ними вырученные от продажи деньги. В частности, через КОРОТКОВА им были реализованы похищенные из распределителя 30 кг сахарной пыли;

г) систематически сбывал через свою мать на частном рынке похищенные из распределителя дефицитные продукты и вырученные деньги брал в свою пользу, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. ст. 109 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

нием остродефицитных продуктов и продажей их по спекулятивным ценам на частном рынке;

б) систематически сбывал на рынке через ВИРОЗУБА похищенный из распределителя рис, сахар и масло, получая в свою пользу часть денег, вырученных от реализации этих товаров;

в) систематически похищал продукты и сбывал их на рынке через свою жену;

г) через охранника распределителя КОРОТКОВА продал на рынок сахарные отходы.

Всего ЗИЛЬБЕРМАНОМ похищено продуктов на сумму около 5.000 руб. в рыночной стоимости, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. 109 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

6. **ВИРОЗУБ Авраам Давидович** — в том, что, работая в должности агента Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) в целях личной наживы вошел в состав хищнической группы, состоящей из сотрудников закрытого распределителя № 3 Хозо и систематически занимался расхищением дефицитных продуктов (сахар, рис, масло) и реализацией их по спекулятивным ценам на частном рынке;

б) получал от Зав. распределителем № 2 ЛУЧАНСКОГО и его заместителя ЗИЛЬБЕРМАНА рис, масло и др. продукты и продавал их на рынке, делясь вырученными деньгами с ЛУЧАНСКИМ и ЗИЛЬБЕРМАНОМ. Таким образом, им было реализовано 29 кг риса, 8 л масла и т.п.;

в) по поручению Зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО давал взятки работникам государственных учреждений на незаконный отпуск товаров Хозобъединения.

В частности:

7. **КАЦОВИЧ Яков Митрофанович** — в том, что, будучи Заведующим распределителя № 2 Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) занимался систематическим хищением продовольственных и промышленных товаров из распределителя и продавал таковые на частном рынке по спекулятивным ценам через агента Хозобъединения РОХВАРГЕРА и рабочего этого же распределителя РАЙТЕРА.

Выручаемые от похищенных товаров деньги делились между участниками хищений. В результате хищений на долю КАЦОВИЧА пришлось 1.800 руб.;

б) по распоряжению Заведующего торговым отделом Хозобъединения ТЫКОЧИНСКОГО похитил 4 мешка сахара, каковые были проданы через РОХВАРГЕРА на частном рынке по спекулятивным ценам. Деньги, вырученные от продажи похищенного сахара, были переданы ТЫКОЧИНСКОМУ.

8. **БРУДМАН Лев Елконович** — в том, что будучи Зав. распределителем № 3 Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) систематически занимался хищением продовольственных товаров из распределителя № 3 Хозо в целях самоснабжения;

б) поручил своему заместителю МЕСТЕЧКИНУ В.О. похитить из распределителя № 3 бумагу, оставшуюся неиспользованной во время Облпартконференции, и продать на рынке за 175 руб. День-

1) дал взятку в виде 3-х записок на продукты работникам Киевской хлеббазы № 2 за незаконный отпуск хлеба для Хозо;

2) дал взятку в виде отпуска муки Зав. сектором распределения Облгаготзерно ТРОСТАНЕЦКОМУ за отпуск для Хозо, вместо ржаной муки пшеничную и риса вместо крупы;

3) дал взятку в виде продуктов Зав. сектором распределения хлебной базы Облгаготзерно КУЛЬБЕРГУ за неоднократный отпуск риса Хозо вместо крупы;

4) дал взятку в виде продуктов работнику гвоздильного завода им. Письменного за ускорение отгрузки для Хозо гвоздей и т.п., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

в) по распоряжению ТЫКОЧИНСКОГО похитил 2 мешка сахара, каковые были проданы через РОХВАРГЕРА на частном рынке по спекулятивным ценам. Вырученные от этой продажи деньги пошли на оплату патефона, который был продан агентом снабжения комбината „Правды” ГОЛЬДШТЕЙНОМ Л. директору Хозобъединения ЧЕРНОВУ;

г) неоднократно давал взятки продуктами и товарами ответственными работникам хозяйственных учреждений по запискам ТЫКОЧИНСКОГО за отпуск Хозобъединению хозяйственниками фондовых товаров вне плана, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. ст. 118 и 109 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ

ги от этой хищнической операции присвоил полностью себе лично;

в) разлагал штат распределителя № 3 Хозо совместными поездками со своими подчиненными к женщинам, для этих целей похищались продукты из распределителя;

г) в результате отсутствия контроля над расходом товаров подчиненными ему лицами из распределителя № 3 Хозо Киевского Облисполкома, было похищено: 2 мешка сахара, 25 кг масла сливоч-

ного, 3 отреза кожи-хрома на пальто, 160—180 м белого полотна и 3 отреза шелка, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. 109 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

9. **МЕСТЕЧКИН Владимир Иосифович** — в том, что, будучи Заместителем Заведующего распределителем № 3 Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) занимался систематически хищением продовольственных и промышленных товаров из распределителя и продавал таковые на частном рынке по спекулятивным ценам через агента Хозобъединения МЕСТЕЧКИНА М. и продавца распределителя ГРИН-ФЕЛЬДА. Часть похищенных товаров была продана им самим. Всего МЕСТЕЧКИНЫМ М. было похищено: 180 кг сахара, 25 кг сливочного масла, 60 м белого полотна, 8 м шелка, 500 дм хрома. Сумма, вырученная МЕСТЕЧКИНЫМ В. от похищенных товаров, составляет 3.125 руб.;

б) неоднократно давал взятки продуктами и промтоварами ответственными работникам хоз. учреждений по запискам ТЫКОЧИНСКОГО за отпуск Хозобъединению фондовых товаров хозяйственниками вне плана.

в) По распоряжению ТЫКОЧИНСКОГО скупил одновременно на черной бирже торгсиновские боны всего на сумму около 10.000 руб. совзнаками, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. ст. 118, 109 и 59 п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

10. **МЕСТЕЧКИН Михаил Осипович** — в том, что, будучи агентом Хозобъединения Киевского Облисполкома:

продал на частном рынке по спекулятивным ценам похищенные МЕСТЕЧКИНЫМ Владимиром из распределителя № 3 Хозобъединения — 180 кг са-

хара и 24 кг сливочного масла, за что получил от МЕСТЕЧКИНА Владимира 325 руб., —

т.е. в преступлении, предусмотренном законом от 7 августа 1932 г. ст. 17 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

11. **МАЛЫЙ Ефим Самойлович** — в том, что работая в должности агента Хозобъединения Киевского Облисполкома:

а) по поручению Зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО систематически и в широких размерах занимался подкупом работников государственных учреждений путем отпуска им продуктов и промышленных товаров для Хозо. В частности, дал взятку директору Парфиевского сахарного завода ИСТОМИНУ за отпуск последним скота для Хозо;

б) систематически подкупал работников железнодорожного транспорта путем отпуска им дефицитных продуктов за внеплановое представление вагонов и внеочередную погрузку товаров. В частности,

им были подкуплены Нач. ст. Белая Церковь КОЗЛОВСКИЙ, заместители Нач. Казатинского р-на ГУРИК и ТУПИЦЫН и др.;

в) в целях личной наживы систематически находясь в служебных командировках, составлял расходные документы и в результате этих преступлений получил лично для себя от Хозо 3.000 руб.;

г) систематически занимался расхищением острордефицитных продуктов из распределителя Хозо, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 года и ст. ст. 109 и 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

12. **ГОЛЬДШТЕЙН Арон Абрамович** — в том, что, занимая должность агента Хозобъединения Киевского Облисполкома в Москве:

а) систематически занимался расхищением острордефицитных продуктов и промтоваров из Хозо;

б) совместно с зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКИМ в больших размерах занимался подкупом работников государственных учреждений в

Москве, Ленинграде, Иваново для внепланового получения фондовых товаров. Дал взятки за незаконный отпуск товаров работнику Сахаросбыта КАБАНОВУ, управляющему Ивановской конторой Союзрыбсбыт МЕЛЬНИЧЕНКО и др.;

в) занимался незаконными валютными операциями. Сам лично возил систематически из Москвы в Киев валюту и золото, которые сбывал валютчику ТЫКОЧИНСКОМУ Меер-Лейбу;

г) совместно с директором Хозо ЧЕРНОВЫМ и своим братом ГОЛЬДШТЕЙНОМ Лазарем скупил в Москве на 45 тыс. руб. валюты и торгсиновских бон, на которые закупил товары для Хозобъединения;

д) знал о преступных валютных операциях ТЫКОЧИНСКОГО, проводимых им на деньги, выручен-

13. ГОЛЬДШТЕЙН Лазарь Абрамович — в том, что, будучи агентом снабжения комбината „Правда”:

а) участвовал с зам. пред. правления кооператива Киевского Облтодела ГПУ — РОЗОВЫМ в похищении 160 м шелка и продал таковой на частном рынке по спекулятивным ценам. Вырученные деньги от продажи похищенного товара по соглашению с РОЗОВЫМ, взял себе в счет стоимости патефона, проданного им РОЗОВУ;

б) совместно с заведующим распределителем № 2 Хозобъединения КАЦОВИЧЕМ похитил 2 мешка сахара. Полученные от продажи похищенного товара деньги взял себе в счет стоимости патефона, проданного им директору Хозобъединения ЧЕРНОВУ;

14. ДОРФМАН Юдко-Натан Эльевич — в том, что:

а) Будучи продавцом магазина Киевской организации помощи инвалидам „Облкомдоп”, по сговору с ТЫКОЧИНСКИМ, ЛИТОВСКИМ и РОХВАРГЕРОМ сбывали по спекулятивным ценам патоку, направлявшуюся ТЫКОЧИНСКИМ специально для сбыта на частном рынке, в целях личной наживы. Совместно с РОХВАРГЕРОМ продал таким путем 50 т патоки, добавив при этом к этой патоке в целях увеличения наживы 5 т воды. Из денег, полученных от этой преступной операции, ДОРФМАН получил в свою пользу 4.000 руб.;

б) будучи зав. ларьком Киевской организации помощи бедным „Допомога”, по сговору с ТЫКО-

15. ЛЕЙБОВИЧ Михаил Львович — в том, что, будучи заведующим промтоварным отделом распространителя № 3 Хозобъединения Киевского Обл. исполкома:

похитил из распространителя 165 м белого полотна, 1.500 дм и 24 м шелка, из коих взял себе 45 м белого полотна и 8 м шелка, а остальное дал МЕС-

16. ИДЕЛЬС Яков Соломонович — в том, что, будучи референтом промтоварной группы Хозобъединения Киевского Обл. исполкома:

а) занимался систематически хищением продовольственных и промышленных товаров из всех распределителей Хозобъединения, используя эти товары на личные нужды;

ные от продажи похищенных товаров в Хозо, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109, 117, 118 и 59 п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

в) систематически занимался спекуляцией валютой;

г) будучи связан в 1920 г. с киевской подпольной партийной организацией и получив от нее на хранение два вагона мануфактуры, продал эту мануфактуру, присвоив вырученную от этой продажи сумму около 200.000 руб. и купил на них два дома в г. Киеве, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 16—82, 59 п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ ЧАСТИЧНО.

ЧИНСКИМ и РОХВАРГЕРОМ систематически сбывал через ларек на частный рынок по спекулятивным ценам товары, отпускаемые ТЫКОЧИНСКИМ из Хозобъединения. Таким путем продано по спекулятивным ценам 19 т утфеля, 40 т кормовой патоки, 9¹/₂ т соды столовой, 17 т патоки крахмальной и 11 т других товаров. Из денег, вырученных от этой преступной операции, ДОРФМАН получил в свою пользу около 30.000 руб., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. 169 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

ТЕЧКИНУ В.И. и ИДЕЛЬСУ — референту промтоварной группы Хозобъединения, —

т.е. в преступлении, предусмотренном законом от 7 августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

б) совместно с ЛЕЙБОВИЧЕМ и МЕСТЕЧКИНЫМ похитил 165 м белого полотна, 1.500 дм хрома, 24 м шелка, из коих взял себе 60 м белого полотна, 500 дм хрома и 8 м шелка;

в) неоднократно давал взятки продуктами и промтоварами ответственным работникам хозяйственных учреждений и железнодорожного транс-

порта за отпуск хозяйственниками фондовых товаров и предоставлении железнодорожных вагонов вне плана Хозобъединению, —

17. ГОДЗЕЕВСКИЙ Георгий Станиславович — в том, что, работая в должности заведующего закрытым распределителем № 0 Хозобъединения Киевского Облесполкома:

а) в целях личной наживы систематически занимался расхищением дефицитных продуктов и товаров из вверенного ему распределителя;

б) похищал из распределителя шелк, который сбывал по спекулятивной цене на рынке;

в) для покрытия растраты зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКИМ в сумме 2.000 руб. написал фиктивные на якобы купленные на эту сумму продукты для распределителя № 0;

18. ЛИТОВСКИЙ Мирон Иосифович — в том, что, будучи зам. директора Киевской организации помощи инвалидам „Облкомдоп“, по предварительному сговору с зав. торговым отделом Хозобъединения ТЫКОЧИНСКИМ М. и гр. гр. РОХВАРГЕРОМ и ДОРФМАНОМ в целях личной наживы и обогащения открыл в Киеве под фирмой „Облкомдоп“ специальный магазин, через который продал на рынок, в частности приезжавшим в Киев колхозникам патоку, в которую предварительно РОХВАРГЕРОМ и ДОРФМАНОМ прибавлялось 10% воды. От

Изобличается показаниями РОХВАРГЕРА, ТЫКОЧИНСКОГО М. и МЕСТЕЧКИНА.

19. РОЗОВ Яков Борисович — в том, что будучи в [19]33 году* пред. кооператива Киевского Обл.отдела ГПУ:

а) в Хозо Киевского Облесполкома получил незаконно 5 т сахара, в обмен на что отпустил 3 т сельдей и мануфактуры;

б) похитил из кооператива Киевского Обл.отдела

20. КАГАН Семен Израилевич — в том, что, будучи зав. товарным отделом Киевской конторы Госбанка:

а) совершал совместно с зам. управл. Киевской конторой Госбанка ШЕВЧЕНКО систематически незаконные продажи остродефицитных продовольственных и промышленных товаров и сырья, невыкупленных своевременно различными предприятиями и хозяйственными организациями:

мануфактуру (сукно, сатин, бязь) на сумму 150.000 руб., прибывшую в адрес швейной ф-ки им. Горького;

подошвенную кожу на сумму 9.000 руб., прибывшую в адрес 10-й штамповочной ф-ки;

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 118 и 10 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

г) составил аналогичные подложные расписки для покрытия задолженности распределителю директора Хозо ЧЕРНОВА в сумме 2.500 руб., взятых из кассы распределителя ЧЕРНОВЫМ и им незаконно израсходованных, а также расходов по покупке шуб для Хозобъединения, —

т.е. в преступлении, предусмотренном законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 120 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

этой преступной операции ЛИТОВСКИЙ получил в свою пользу — 1.200 руб.

Кроме того, ЛИТОВСКИЙ в течение ряда лет занимался спекуляцией валютой, золотом и бриллиантами, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 169, 59 п.12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

ГПУ 160 м шелка, который им был реализован через ГОЛЬДШТЕЙНА Лазаря на рынке по спекулятивным ценам. На добытые таким путем излишки денег купил у ГОЛЬДШТЕЙНА Л. заграничный патефон, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 117 УК РСФСР и законом от 7 августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

кожу-хром, прибывшую в адрес 4-й обувной ф-ки; 48 т плано-производственного сахара по цене 90 коп. за кг, прибывшего в адрес Куреневского консервного завода, и т.д.;

б) зная о предварительной преступной договоренности ТЫКОЧИНСКОГО с отдельными ответработниками хозяйственных и предприятий об умышленном невыкупе у Госбанка остродефицитных товаров, по сговору с ТЫКОЧИНСКИМ продавал Хозобъединению эти товары, а именно: 110.000 дм хрома, прибывшего в адрес 4-й обувной ф-ки;

в) зная заведомо, что ряд товаров покупался Хозобъединением у товарного отдела Госбанка со спекулятивной целью, как-то: технический крах-

* Виділене курсивом вписано простим олівцем.

мал, оконное стекло, патока, железо и др., производил незаконную продажу этих товаров Хозобъединению;

г) за вышеуказанную незаконную продажу Хозобъединению остродефицитных товаров система-

21. КАРАМАШ Антон Назарович — в том, что, будучи управляющим Киевской конторы Союзсахаросбыта:

а) незаконно получил в Союзсахаросбыте совместно с ЛОГВИНОВЫМ — представителем Облкомдопа через КАБАНОВА одну тонну фондового сахара, которую продал на частном рынке;

22. КАБАНОВ Николай Трофимович — в том, что, будучи нач. оперативно-план. сектора Союзсахаросбыта:

а) выдал незаконно, одновременно ТЫКОЧИНСКОМУ наряды на восемь вагонов рафинада и два вагона сахарной пудры;

б) за незаконный отпуск сахара получил неоднократно взятки от ТЫКОЧИНСКОГО продовольст-

23. БЕРШТЕЙН Абрам Борисович — в том, что, работая в должности агента Хозобъединения Киевского Облсполкома:

а) систематически производил подкуп путем дачи взяток работникам ряда учреждений, предприятий с целью получения от них вне нормы и без нарядов остродефицитных товаров;

б) давал взятки работникам Курортснаба КОС-ТЮКУ и МЕЩЕНКО, за что получил от них 3.900 кг сливочного масла и 10 тыс. шт. яиц из фондов, предназначенных для снабжения санаториев и домов отдыха;

в) давал взятки зав. сектором снабжения Облснаба МИТРОФАНОВУ за отпуск вне плана муки, мыла, мяса и других нормированных товаров;

24. ШЕРЕМЕТЬЕВ Евдоким Леонтьевич — в том, что, работая в качестве секретаря Киевского Облсполкома и осуществляя прямое руководство Хозобъединением:

а) зная о том, что руководством Хозобъединения проводятся противозаконные товарообменные и спекулятивные операции, не принимал никаких мер к их прекращению;

б) зная о том, что в Хозобъединении существует широкая система подкупа работников государственных организаций в целях внепланового получения товаров для спекуляции, не принимал никаких мер к прекращению этой системы;

в) санкционировал директору Хозобъединения ЧЕРНОВУ расходование для подкупа работников

тически получал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

б) деньги в сумме 13.000 руб. были поделены между КАРАМАШЕМ и ЛОГВИНОВЫМ, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

венными и промышленными товарами. Кроме того, получил от ТЫКОЧИНСКОГО патефон и 1000 штук иглолок, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

г) производил подкуп ж.д. работников с целью внепланового получения вагонов. В частности, дал взятку начальнику 1-го эксплуатационного района ст. Киев ТАТЬЯНИНУ, за что от него получил 30 вагонов для погрузки сахара, и нач. станции Белая Церковь КОЗЛОВСКОМУ за погрузку сахара без плана;

д) участвовал в расхищении остродефицитных товаров, производимом зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКИМ, —

т.е. в преступлении, предусмотренном законом от 7-го августа 1932 г. и ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

госорганизаций ежемесячно товарных фондов на сумму 15.000 руб.;

г) знал о широком разбазаривании остродефицитных продуктов и ширпотреба директором Хозобъединения ЧЕРНОВЫМ и зав. торг. отделом ТЫКОЧИНСКИМ путем отпуска их по запискам, но никаких мер не принимал к прекращению разбазаривания фондов;

д) зная о том, что Хозобъединение в плановом порядке не получает товарных фондов, систематически предъявляя к руководству Хозобъединения требования на отпуск крупных денежных сумм, толкая этим Хозо к незаконным коммерческим операциям в целях извлечения прибыли;

е) дал поручение директору Хозобъединения ЧЕРНОВУ закупить для ответработников г. Киева мануфактуры и деликатесов, каковые ЧЕРНОВ приобрел в Торгсине, на сумму 47.000 руб. при содействии спекулянтов-валютчиков;

ж) незаконно получил для личных нужд некото-

25. БЫКОВ Ефим Исаакович — в том, что, будучи агентом по снабжению Хозобъединения Киевского Облесполкома:

а) занимался систематическим хищением товаров из распределителя № 2 и продавал таковые на частном рынке по спекулятивным ценам. Деньги, вырученные от продажи похищенных товаров, обращал на погашение своей задолженности, образовавшейся в результате забора денег и товаров в распределителе для личных нужд;

26. ШЕВЧЕНКО Григорий Петрович — в том, что, будучи заместителем управляющего Киевской конторой Госбанка:

а) совершал совместно с КАГАНОВЫМ — заведующим товарным отделом — систематически незаконные продажи остродефицитных продовольственных и промышленных товаров и сырья, выкупаемых своевременно различными предприятиями и хозучреждениями;

б) зная заведомо, что ряд товаров покупался Хозобъединением у товарного отдела Госбанка со спекулятивной целью, производил незаконную про-

27. ДМИТРИЕВ Михаил Захарович — в том, что, работая в должности зав. оперативной частью галошного сектора завода „Красный Треугольник” в Ленинграде, из корыстных побуждений производил незаконные операции по отпуску резиновой обуви вне плана за взятки:

а) за взятку, в виде дефицитных продуктов, отпустил в 1933 г. Хозобъединению Киевского Облесполкома 8.000 пар резиновой обуви без нарядов;

б) за взятку в 150 руб. отпустил представителю водосекции Центросоюза ЦУККЕРУ 4.000 пар детс-

28. ГИНДЕЛИС Шнеер Яковлевич — в том, что, будучи референтом-нарядчиком кондитерской фабрики им. К. Маркса, злоупотребляя своим служебным положением, систематически за взятки отпускал разного рода учреждениям и организациям и, в частности, Хозо Киевского Облесполкома, вне нормы и без нарядов кондитерские изделия:

а) систематически за взятки отпускал ТЫКО-ЧИНСКОМУ без нарядов кондитерские изделия, выдал в течение 1933 г. 12 вагонов кондизделий;

б) за взятку, полученную от ЗРК спецработников в виде продуктов и прикрепления к распределителю, регулярно отпускал без нарядов кондизделия;

в) проводил товарообменные операции с рядом

рые товары из Хозо, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

б) неоднократно давал взятки продуктами и промтоварами ответственным работникам хозяйственных учреждений за отпуск Хозобъединению фондовых товаров хозяйственниками вне плана, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ ЧАСТИЧНО.

дажу этих товаров Хозобъединению;

в) производил незаконную выдачу Хозобъединению ссуд сверх лимитов;

г) за незаконные продажи Хозобъединению, а также за ссуды, выданные Хозобъединению сверх лимита, был прикреплен к закрытому распределителю Хозобъединения, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 117 и 109 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

ких ботинок — без нарядов;

в) за взятку в виде ордера на костюм, пальто и 75 руб. незаконно заменил ботинки более ценным товаром представителю Тифлисского об-ва „Друг детей” — ЧАЧАШВИЛИ, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

учреждений и организаций: Киевской типографии, Коростышевской и Миропольской бумфабрикам отпускал без наряда кондизделия в обмен на бумагу, получаемую от них;

г) в обмен на гвозди и катанку отпускал без нарядов кондизделий заводам им. К. Либкнехта и Профинтерну;

д) в обмен на лес отпускал без нарядов кондизделия 15-му лесозаводу и др., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

29. **МАЕВСКИЙ Георгий Александрович** — в том, что, будучи управляющим Киевского областного отделения Укрснаба, вошел в соглашение с зав. торговым отделом Хозо Киевского Облсполкома ТЫКОЧИНСКИМ М. и отпускал последнему вне плана и без нарядов остродефицитные товары, за что получил для себя и части своего аппарата взятки от ТЫКОЧИНСКОГО М. В частности, вне плана отпустил Хозо в лице ТЫКОЧИНСКОГО М. — 4 т

30. **КОРОТКЕ Владимир Абрамович** — в том, что, работая в должности зам. управляющего Киевским отделением Укрснаба, вошел в преступное соглашение с зав. торговлею Хозо Киевского Облсполкома ТЫКОЧИНСКИМ М., которому незаконно за взятки отпускал остродефицитные товары, вне всякого плана и без нарядов. Таким путем им было отпущено Хозо 4 т масла, 500 шт. мешков, 5 т мыла и др. товар. За указанный незаконный отпуск товаров КОРОТКЕ получал от ТЫКОЧИНСКО-

31. **ТРОСТАНЕЦКИЙ Моисей Анатольевич** — в том, что, будучи референтом сектора распределения Заготзерно, войдя в сделку с ТЫКОЧИНСКИМ М., незаконно отпускал Хозо муку пшеничную 75%, вместо полагавшейся по нарядам муки ржаной и рис вместо крупы, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. неоднократно взятки в виде

Изобличается показаниями ТЫКОЧИНСКОГО М.Л. и ВИРОЗУБА А.Д.

32. **ШВАРЦМАН Иосиф Овсеевич** — в том, что, будучи заведующим базой Союзшелкосбыта:
а) оказывал преступное содействие ТЫКОЧИНСКОМУ М. в получении нарядов на шелк и отпускал ему с базы товар в улучшенном ассортименте;

33. **ПРЕВАЦ Борис Моисеевич** — в том, что, будучи зам. директора швейной фабрики им. Горького в г. Киеве:

а) отпустил незаконно, одновременно Хозобъединению фондовый товар (готовое платье) вне плана на сумму около 90.000 руб.;

б) договорился с ТЫКОЧИНСКИМ М. об умышленном невыкупе мануфактуры в товарном отделе Киевской конторы Госбанка, прибывшей в адрес фабрики им. Горького, с тем, чтобы ТЫКОЧИНСКИЙ имел возможность купить этот товар для Хозобъединения;

в) купил у ТЫКОЧИНСКОГО М. несезонное гото-

масла, 2 вагона фанеры, химико-красочные товары, около вагона досок, за что получал взятки в виде продуктов для себя лично и для некоторых сотрудников Хозо, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

ГО М. шесть раз взятки в виде продуктов и промтоваров, а также был прикреплен к распределителю Хозо. Кроме того, КОРОТКЕ неоднократно получал взятки в виде продуктов для ответственных своего аппарата, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

продуктов, а также был прикреплен к распределителю Хозо,—

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

б) за оказанное ТЫКОЧИНСКОМУ М. преступное содействие в получении нарядов на шелк, получая от него взятки,—

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

вое платье, полученное Хозобъединением у Киевской конторы Союзшвейсбыта и изготовленное фабрикой им. Горького — в это время фабрика испытывала финансовые затруднения и не платила зарплату рабочим;

г) за совершенные вышеуказанные преступные комбинации получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

ДОКУМЕНТИ

34. **ГЕШЕЛИН Семен Аронович** — в том, что, будучи зав. отделом снабжения и сбыта швейной ф-ки им. Горького:

а) совместно с ПРЕВАЦОМ производил незаконный отпуск Хозобъединению фондовых товаров вне плана;

35. **МАТВЕЕВ Тихон Прокофьевич** — в том, что, будучи зам. директора Черкасского сахарного комбината:

а) незаконно, вне плана отпустил Хозобъединению в лице торговца ТЫКОЧИНСКОГО М. и референта Хозо КОМАРОВСКОГО 2 вагона сахара рафинада вместо подлежащих отпуску сахарных отходов, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки в

36. **ШВАРЦ Роберт Абрамович** — в том, что, будучи управляющим Киевской конторой Союзшвейсбыта:

а) отпустил незаконно Хозобъединению фондовые товары (готовое платье и белье) вне плана на 220.000 руб.;

б) за незаконный отпуск Хозобъединению фон-

37. **ЛЕВИТАН Константин Моисеевич** — в том, что, будучи зам. управляющего Киевской конторой Союзшвейсбыта:

а) совместно с ШВАРЦЕМ, а также самостоятельно производил незаконный отпуск Хозобъединению фондовых товаров вне плана;

38. **МИТРОФАНОВ Александр Константинович** — в том, что, будучи зав. сектором снабжения Облснаба, злоупотребляя своим служебным положением, с корыстной целью разбазаривал остродефицитные нормированные товары.

Войдя в соглашение с зав. торговым отделом Хозо Киевского Облсполкома ТЫКОЧИНСКИМ М. и за взятки, выдаваемые ему в виде продуктов и товаров, систематически, вне плана, отпускал товары, которые ТЫКОЧИНСКИМ М. сбывались по спекулятивным ценам.

Изобличается показаниями: ВИРОЗУБА А.Д. и БЕРШТЕЙНА А. Б.

39. **РАБИЧЕВ Филипп Владимирович** — в том, что, будучи зав. сбытом кондитерской фабрики им. К. Маркса, злоупотребляя своим служебным

б) за незаконный отпуск фондовых товаров вне плана получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

виде остродефицитных продуктов лично для себя и пром. товаров для работников заводов;

б) за взятку в виде 135 кг сахара купил, не имея нарядов, 2 вагона цемента, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 117, 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

довых товаров вне плана получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

б) за незаконный отпуск фондовых товаров получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

В частности, вместо предусмотренных по плану снабжения Наркомснаба 300 человек, отпускал для Хозо — муку, крупу, макароны на 2800 человек, за что в течение одного месяца получил три взятки от ТЫКОЧИНСКОГО М., две из них в виде продуктов и одну — отрез креп-де-шина, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ ЧАСТИЧНО.

положением, с корыстной целью разбазаривал остродефицитные нормированные товары.

Вошел в соглашение с зав. торговым отделом Хозо Киевского Облсполкома ТЫКОЧИНСКИМ М. и за взятки, выдаваемые ему в виде продуктов, отпустил Хозобъединению вне плана, 12 вагонов кон-

дистерских изделий, которые ТЫКОЧИНСКИМ М. прямо с ф-ки перепродавались по спекулятивным ценам, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ ЧАСТИЧНО.

40. ГЕРАСИМЕНКО Борис Сергеевич — в том, что, будучи зав. торгово-заготовительным сектором кооператива ПП ОГПУ ЛВО „Красная Звезда”, производил товарообменные операции с Хозобъединением Киевского Облсполкома.

В 1933 г. отпустил Хозобъединению промтовары на 55.000 руб. и 2 вагона сельдей в обмен на 2 вагона патоки.

В 1934 г. отпустил Хозобъединению промтовары на 43.000 руб. в обмен на 10.000 дм хрома, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 117 и 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

41. КОЛТУНОВ Алексей Семенович — в том, что, будучи уполномоченным кооператива ПП ОГПУ ЛВО „Красная Звезда” в гор. Киеве:

а) являлся соучастником товарообменной операции между кооперативом ПП ОГПУ в ЛВО „Красная Звезда” и Хозо Киевского Облсполкома и оказывал незаконное содействие ТЫКОЧИНСКОМУ М. в получении товаров от кооператива „Красная Звезда”;

б) получал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО М. за оказание незаконного содействия в получении Хозобъединением товаров, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

Изобличается показаниями ГЕРАСИМЕНКО.

42. ГОРЯЧКОВСКИЙ Александр Мануилович — в том, что, будучи руководителем сектора снабжения Киевского Облздравотдела:

по предварительной договоренности с зав. торговым отделом Хозо Киевского Облсполкома — ТЫКОЧИНСКИМ М. за взятки, в виде продуктов и промтоваров, полученных от ТЫКОЧИНСКОГО М., отпуская в течение 1933—1934 гг. Хозобъединению ос-

тредефицитные товары, предназначенные для нужд больниц, детских яслей и других медучреждений Киевской области, в частности, продал Хозо 30.000 кг макарон, 8 т сахара, 2 т мыла, белую муку и проч., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 года и ст. ст. 109, 117 и 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

43. МИТНИЦКИЙ Зусман Мордко Вольфович — в том, что, будучи Начальником финансово-коммерческого управления 4-й гособувной фабрики в г. Киеве:

а) совместно с директором фабрики БОРШТРЕЙНОМ и заместителем директора КАГАНОВСКИМ производил незаконный отпуск Хозобъединению остродефицитного кожевенного сырья;

б) по предварительной договоренности с ТЫКОЧИНСКИМ и зав. товарным отделом Киевской конторы госбанка КАГАНОМ умышленно не выкупал хром в количестве 110.000 дм, прибывший в адрес фабрики, с тем, чтобы ТЫКОЧИНСКИЙ М. имел возможность купить этот товар для Объединения;

в) всего МИТНИЦКИЙ незаконно выдал с фабрики для Хозо Киевского Облсполкома разновре-

менно 231 тыс. дм кожевенных товаров и одну тысячу пар обуви, за что получил от ТЫКОЧИНСКОГО М. на 6.039 руб. продуктов, которые были распределены инженерно-техническому персоналу фабрики;

г) кроме того, МИТНИЦКИЙ произвел преступный обмен ТЫКОЧИНСКОМУ М. несколько партий кожевенных товаров плохого качества на лучшие сорта, из числа имевшихся на фабрике, в количестве 50 тыс. дм;

д) за вышеуказанные сделки МИТНИЦКИЙ получал лично от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки продтоварами из магазина Хозо, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 117 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

ДОКУМЕНТИ

44. **ОСТРОВ Александр Владимирович** — в том, что, будучи заведующим экспортной экспедицией 3-й табачной фабрики Союзтабакторга в г. Ленинграде:

- а) отпустил незаконно Хозо Киевского Облисполкома два ящика папирос сверх наряда;
- б) за незаконный отпуск папирос получил взятку

45. **МАСКИН Леонид Маркович** — в том, что, будучи директором фабрики готового белья им. Смирнова в г. Киеве:

- а) производил незаконные отпуска фондового товара вне плана Хозо Киевского Облисполкома всего на сумму около 100.000 руб.;
- б) за незаконный отпуск фондового товара по-

46. **ГЕТМАН Георгий Филиппович** — в том, что, будучи зам. управляющего Киевской конторой Союзрыбсбыта:

систематически отпускал незаконно сверх наряда фондовые рыботоровары Хозобъединению, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки.

ГЕТМАН отпустил незаконно, одновременно обо-

47. **ВОЛОВИК Григорий Ильич** — в том, что, будучи агентом по снабжению Хозо Киевского Облисполкома:

- а) передал взятку от ТЫКОЧИНСКОГО М. ответственному работнику Росконда — РЫКУДАНОВУ то-

48. **КОМАРОВСКИЙ Лазарь Григорьевич** — в том, что, будучи доверенным промтоварной группы Хозобъединения Киевского Облисполкома:

- а) являлся соучастником ТЫКОЧИНСКОГО М. в его незаконных покупках остродефицитных фондовых товаров у товарного отдела Киевской конторы Госбанка, договариваясь непосредственно с ШЕВЧЕНКО и КАГАНОМ об отпуске этих товаров, а также с хозяйственниками об умышленном невыкупе их;
- б) получил незаконно на Черкасском сахарном заводе вместо двух вагонов сахарной пудры — такое же количество рафинада;
- в) получил незаконно на Черкасском сахарном

49. **КОЗЛОВСКИЙ Евгений Анастасьевич** — в том, что, будучи нач. станции Белая церковь, систематически получал взятки в виде остродефицитных товаров от разных представителей хозяйственных организаций и, в частности, от Хозо Киевского Облисполкома за предоставление вагонов без нарядов и за ускорение отгрузки товаров:

- а) в октябре 1933 г., по предварительной договоренности с агентом Хозо МАЛЫМ ускорил последнему отгрузку до 100 вагонов сахара, за что получил от зав. торговым отделом Хозобъединения ТЫКОЧИНСКОГО М. взятку в виде продуктов;

от Московского представителя Хозобъединения ГОЛЬДШТЕЙНА А., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

лучал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО М. и РОЗОВА, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 117 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

им вышеуказанным организациям около 1.900 кг рыботороваров, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

вары вне плана, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

заводе без нарядов один вагон рафинада и один вагон утфеля;

- г) неоднократно давал взятки ответственным работникам хозучреждений за отпуск ими Хозобъединению фондовых товаров вне плана;

д) являлся посредником в проведении товарообменных операций между Хозобъединением и рядом хозяйственных организаций (Союзшелксбыт, Запсоюз, ЛСПО и др.), —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 118 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

б) в ноябре 1933 г., по договоренности с агентом Хозо БЕРНШТЕЙНОМ за взятку в виде продуктов провел внеплановую отгрузку сахара Хозо;

в) в 1933 г. за ускорение выдачи грузов, два раза получал от зав. базой „Споживспилки“ взятки продукцией, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

50. **ГУРИК Иван Васильевич** — в том, что, будучи зам. нач. по коммерческой части Казатинского района Юго-Зап. ж.д.:

а) в декабре 1933 г., по соглашению с агентом Хозо Киевского Облесполкома МАЛЫМ за взятку в виде остродефицитных продуктов произвел внеочередную отгрузку сахара, адресованного в Ивановскую обл.;

51. **ТАТЬЯНИН Владимир Алексеевич** — в том, что, будучи нач. 1-го эксплуатационного района Юго-Зап. ж.д.:

систематически отпускал вне плана вагоны для Хозо Киевского Облесполкома, за что получал взятки.

ТАТЬЯНИНЫМ было отпущено для Хозо вне пла-

52. **ТУПИЦЫН Николай Данилович** — в том, что, будучи зам. нач. Казатинского района Юго-Зап. ж.д.

а) в декабре 1933 г., по соглашению с агентом Хозо Киевского Облесполкома МАЛЫМ за взятку в виде остродефицитных продуктов произвел внеочередную погрузку сахара Хозо, адресованного в Ивановскую обл.;

б) неоднократно в течение 1933 и 1934 гг. про-

53. **ВАСИЛЬЕВ Евгений Федорович** — в том, что, будучи зав. пунктом Киевской 4-й товарной Облтрантреста:

а) систематически получал взятки в виде продуктов от зав. торговым отделом Хозо Киевского Облесполкома ТЫКОЧИНСКОГО М. за незаконную отгрузку по ж.д. грузов Хозо;

б) лично давал взятку в виде продуктов, полученных от ТЫКОЧИНСКОГО М., заместителю начальника станции Киев-товарная КРЫЖАНОВСКОМУ за неза-

54. **ПОЗЕНКО Николай Васильевич** — в том, что, будучи старшим коммерческим ревизором службы эксплуатации Юго-Зап. ж.д., систематически оказывал Хозобъединению незаконное содействие в отпуске вагонов вне плана, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО М. взятки.

55. **САРАТОВЦЕВ Федор Иванович** — в том, что, будучи нач. 4-го эксплуатационного района Юго-Зап. ж.д., незаконно предоставил вне плана под погрузку сахара для Ивановской области вагоны, за что получил взятки: от НОВОСЕЛЬСКОГО — б. зам. зав. Ивановским Облснабом — 72.000 м мануфактуры для ОРС'а района и от ТЫКОЧИНСКО-

б) отгрузил вне плана Бердическому ДОПР'у 4 платформы леса с целью ускорения получения мебели для Казатинского р-на, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных 109 и 117 ст. УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

на свыше 10-ти вагонов, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 117 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

водил внеплановые погрузки вагонов для отдельных организаций, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ ЧАСТИЧНО.

конное предоставление вагонов для Хозо;

в) содействовал расхищению остродефицитных товаров, производимому ТЫКОЧИНСКИМ М. и другими работниками Хозобъединения, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109, 117 и 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

При незаконном содействии ПОЗЕНКО Хозобъединение получило вне плана около 100 вагонов, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 100 и 117 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

ГО М. — 12 пайков и промтовары для администрации района, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

56. **ЗИНЕВИЧ Михаил Иосифович** — в том, что, будучи начальником станции Киев-2 товарная: предоставил Хозобъединению вне плана 5 вагонов для погрузки кондитерских изделий, за что получил взятку от агента Хозобъединения ГОЛЬДШТЕЙНА Х., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

57. **НОВОСЕЛЬСКИЙ Алексей Владимирович** — в том, что, будучи зам. зав. Ивановским Облснабом:

на Ю.З.ж.д. САРАТОВЦЕВУ 72 тыс. м мануфактуры за то, что последний предоставил вне плана 80 вагонов порожняка под погрузку сахара, —

а) дал взятку зав. торг. отделом Хозо Киевского Облсполкома ТЫКОЧИНСКОМУ М. — 3 вагона сахара за содействие в получении 145 вагонов порожняка под погрузку сахара;

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 118 109 УК РСФСР.

б) дал взятку нач. 4-го эксплуатационного райо-

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ ЧАСТИЧНО.

58. **МЕНЬШОВ Иван Александрович** — в том, что, будучи зав. отделом сбыта и снабжения рабочих Ивановского Облпрофсовета:

гонов порожняка под погрузку сахара для Ивановской обл., —

соучаствовал в даче взятки 3-х вагонов сахара ТЫКОЧИНСКОМУ М. за оказанное содействие последним в незаконном получении вне плана 145 ва-

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 117 и 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

59. **КАЗАКОВ Иван Васильевич** — в том, что, будучи управляющим Ивановской областной конторы Союзсахсбыта:

новской обл., —

дал взятку ТЫКОЧИНСКОМУ М. — 3 вагона сахара за оказанное содействие в получении вне плана 145 вагонов порожняка под погрузку сахара для Ива-

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 118 УК РСФСР и законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

60. **МЕЛЬНИЧЕНКО Иван Федорович** — в том, что, будучи управляющим Ивановской областной конторы Союзрыбсбыта:

объединению 360 пудов сельдей, 1000 банок консервов, 4 ящика балыка в обмен на 5 вагонов повидла и вагон сахара, —

а) систематически занимался проведением товарообменных операций с Хозобъединением Киевского Облсполкома;

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

б) МЕЛЬНИЧЕНКО отпустил одновременно Хоз-

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

61. **ФИЛИН Яков Зиновьевич** — в том, что, будучи нач. общего отдела ПП ОГПУ ИПО:

гонов порожняка под погрузку сахара в Ивановскую обл., —

соучаствовал в даче взятки 3-х вагонов сахара ТЫКОЧИНСКОМУ М., на что последний оказал содействие в незаконном получении вне плана 145 ва-

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

Изобличается показаниями НОВОСЕЛЬСКОГО, КАЗАКОВА и МЕНЬШОВА.

кам, отпуская Хозобъединению фондовые товары вне плана, —

62. **ПЛОТИЦА Семен Григорьевич** — в том, что, будучи зам. промтоварным отделом магазина № 2 Хозобъединения, давал взятку хозяйственни-

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 109, 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

63. МАДОРСКИЙ Зима Осипович — в том, что, будучи зав. базой Хозобъединения, давал взятки хозяйственникам, отпускаям Хозобъединению фондовые товары вне плана, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

64. РОХВАРГЕР Берко Лейбович — в том, что систематически, в течение ряда лет, занимался скупкой и перепродажей валюты и ценностей в Белой Церкви и Киеве, а также хранил у себя на квартире валютные ценности своего зятя ТЫКОЧИНСКОГО М.Л., купленных последним на деньги, при-

обретенные в результате преступных действий в Хозо, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 52, п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

Изобличается показаниями ТЫКОЧИНСКОГО Михаила и своего сына — РОХВАРГЕРА В.Б.

65. ТЫКОЧИНСКИЙ Меер-Лейб Шмулевич — в том, что:

а) систематически, в течение ряда лет занимался незаконными валютными операциями в г. Киеве, в частности, ему привозили инвалюту в течение 33—34 гг. из Москвы брата Гольдштейн Лазарь и Арон Абрамовичи — всего на сумму 10 тыс. золотых рублей, которую он перепродавал в Киеве раз-

ным валютчиком и обменивал на боны Торгсина, продавая их затем по спекулятивным ценам;

б) по заданию своего сына ТЫКОЧИНСКОГО М.Л. — зав. торговделом Хозо покупал у спекулянтов боны Торгсина для Хозо крупными партиями, а также скупал для своего сына Михаила валюту и бриллианты, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 59, п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

66. ТЫКОЧИНСКАЯ Любовь Борисовна — в том, что:

а) совместно с мужем своим ТЫКОЧИНСКИМ М.Л., систематически скупала валюту и драгоценности на средства, получаемые ее мужем от хищнических операций с товарами Хозо;

б) знала о всех преступных действиях своего мужа по хищению и продаже на сторону товаров Хозо, являлась участницей при дележе наживы от этих операций, каковая производилась в ее квартире между ТЫКОЧИНСКИМ М., ДОРФМАНОМ и РОХВАРГЕРОМ;

в) в 1930 г., будучи в Москве, была арестована ПП ПП МО за валютные операции и постановлением Тройки ПП ОГПУМО лишена права проживания в 6-ти населенных пунктах Союза и в Киевском округе.

ТЫКОЧИНСКАЯ, нарушив это постановление, вернулась в г. Киев, где проживала вплоть до ареста, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 59, п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНОЙ СЕБЯ ПРИЗНАЛА.

67. ГОЛЬДШТЕЙН Хаим-Меер Абрамович — в том, что, работая в должности агента Хозобъединения Киевского Облсполкома:

а) по заданию зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО М. систематически занимался подкупом работников государственных учреждений в целях непланового получения фондовых товаров;

б) давал взятки в виде продуктов работникам железнодорожного транспорта за неплановые предоставления вагонов Хозо.

В частности:

а) дал взятку в виде продуктов директору Чер-

касского сахарного завода ПОЛИВАНОВУ за отпуск сахара-рафинада по нарядам на сахарный отход;

б) дал взятку в виде продуктов нач. станции Киев-2 товарная ЗИНЕВИЧУ, за предоставление вне плана 3 вагонов для отгрузки кондитерских изделий;

в) дал взятку в виде продуктов экспедитору Укркондобъединения за ускорение получения без нарядов кондизделий для Хозо, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

68. БЕРДИЧЕВСКИЙ Константин Абрамович — в том, что, будучи зав. торгово-заготовительным сектором ЗРК ПП ОГПУ ЛВО „Красная Звезда”, нарушая постановление Правительства, провел ряд товарообменных операций с Хозо Киевского Обл-

исполкома, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 16—117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

69. МИЛЬГРОМ Лев Осипович — в том, что, будучи агентом по снабжению Черкасского сахарного комбината, дал заведующему транспортным цехом Киевской конторы Сахсбыта КРУГЛЯКУ взятку в виде 130 кг сахара за отпуск КРУГЛЯКОМ без

наряда Черкасскому сахарному комбинату 16¹/₂ т цемента, 6 т гудрона и 32 т асфальта —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

70. КАГАНОВСКИЙ Шулям Гершович — в том, что, будучи зам. директора 4-й обувной фабрики:

сумму около 6.000 руб., которые были использованы для выдачи пайков ИТР фабрики и, в виде взятки, незаконно был прикреплен ТЫКОЧИНСКИМ к кооперативу Хозо Облисполкома, —

а) производил незаконный отпуск Хозо Облисполкома дефицитного кожсырья; за период ноября 1933 г.— января 1934 г. отпустил Хозо Облисполкома по предварительной договоренности с ТЫКОЧИНСКИМ свыше 100.000 дм хрома-сырья;

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7-го августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

б) за незаконный отпуск кожи получал от ТЫКОЧИНСКОГО взятки продтоварами из баз Хозо на

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

71. КОФМАН Хаим Гдальевич — в том, что, будучи агентом Хозо Киевского Облисполкома, по поручению зав. торг. отделом ТЫКОЧИНСКОГО М. производил подкуп, давая взятки работникам госучреждений и предприятий и получая от таковых вне плана остродефицитные фондовые товары:

вместо предусмотренных планом 300 человек;

б) давал взятки работникам Дарьинского мясокомбината за получаемые от них вне плана колбасные изделия и ветчину, —

а) давал взятки в виде продуктов зав. сектором снабжения Киевского Облснаба МИТРОФАНОВУ за получение от последнего продуктов на 2800 человек

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

Изобличается показаниями БЕРШТЕЙНА А.В., ВИРОЗУБА А.Д. и МИТРОФАНОВА А.К.

72. ЗЛОЦОВСКИЙ Александр Исаакович — в том, что, будучи отв. исполнителем 4-й киевской обувной фабрики:

а) дал взятку 2.000 дм хромовой кожи — зам. управляющего Киевского Нафторга ЛЕВШИНУ, за что получил от него 1¹/₂ т бензина без наряда, —

т.е. в преступлении, предусмотренном ст. 118 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

73. РАЙТЕР Хаим Исаакович — будучи рабочим распределителя № 2 Хозобъединения Киевского Облисполкома, по соглашению с заведующим этого распределителя КАЦОВИЧЕМ и зав. продуктовым отделом того же распределителя БЫКОВЫМ, сбывал похищенные БЫКОВЫМ и КАЦОВИЧЕМ из распределителя № 2 продукты на частном рынке по спе-

кулятивным ценам, получения в свою пользу часть вырученных денег, —

т.е. в преступлении, предусмотренном законом от 7-го августа 1932 г.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

74. КРИВОЙ Иосиф Борисович — в том, что, будучи директором правления кооператива Одесского Облотдела ГПУ, незаконно покупал у Хозо Ки-

евского Облисполкома, в лице зав. торготделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО М. фондовые товары (сахар) и незаконно продавал Хозо фондовые товары (ма-

кароны). Из числа товаров, получаемых от снабжающих организаций для сотрудников Одесского Облотдела ГПУ, —

75. КАГАНОВ Самсон Захарович — в том, что:

а) являясь уполномоченным Западного Союза Потребительских обществ в г. Киеве, по соглашению с зав. торговделом Хозобъединения Киевского Облесполкома ТЫКОЧИНСКИМ М., производил с последним запрещенные постановлениями Правительства товарообменные операции.

В 1933 г. КАГАНОВЫМ была проведена товарообменная сделка с ТЫКОЧИНСКИМ М., по которой Хозобъединением были отпущены Запосоюзу кондитерские изделия в обмен на скот и сыр.

76. РОХВАРГЕР Зуся Борисович — в том, что, будучи продавцом ларька № 2 „Допомога”, по предварительному сговору с зав. ларьком № 1 „Допомога” ДОРФМАНОМ и своим братом — агентом Хозо Киевского Облесполкома — РОХВАРГЕРОМ В., совместно с ними участвовал в совершении ряда преступных актов, а именно:

а) смешивал с водой патоку, находившуюся на базе Хозо, а затем продавал ее через вверенный ему ларек населению г. Киева под видом доброкачественной патоки;

б) совместно с ДОРФМАНОМ и РОХВАРГЕРОМ похитил с базы 22 бочки с патокой для продажи по спекулятивной цене на рынок;

в) продавал по спекулятивным ценам через вверенный ему ларек товары, незаконно получаемые ДОРФМАНОМ и РОХВАРГЕРОМ из Хозо при содействии участника этой преступной группы ТЫКОЧИНСКОГО М., зная, что эти комбинации производятся с целью личной наживы;

77. ХАИМОВ Владимир Михайлович — в том, что, будучи референтом Киевской областной организации помощи бедным „Допомога”, являлся участником преступной деятельности ТЫКОЧИНСКОГО М., ДОРФМАНА и РОХВАРГЕРА В. по спекулятивной продаже ими на рынок через ларьки „Допомога” товаров, незаконно получаемых при помощи ТЫКОЧИНСКОГО М. из Хозо Киевского Облесполкома.

Участие ХАИМОВА в преступной деятельности указанных лиц выразилось:

а) в оформлении незаконных сделок с Хозо от имени „Допомога” на товары, отпускаемые для спекулятивной продажи их на рынок ДОРФМАНОМ, РОХВАРГЕРОМ и ТЫКОЧИНСКИМ М.;

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. 109 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.
(Находится на свободе под подпиской о невыезде из г. Одессы).

б) написал записку к брату, работающему в Наркомснабе СССР, с просьбой оказать содействие Хозо в отпуске вне плана плановых товаров, за что в виде взятки был прикреплен к распределителю Хозо на получение остродефицитных товаров, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

г) за участие в преступных комбинациях по спекуляции товарами, незаконно получаемыми из Хозо, получил в свою личную пользу от ДОРФМАНА 1.000 руб.

Кроме того, самостоятельно производил спекулятивные наценки на товары, передаваемые ему для реализации ДОРФМАНОМ и РОХВАРГЕРОМ В., сверх спекулятивных наценок, производившихся последними и разницу в ценах обращал в свою личную пользу;

д) после ареста ТЫКОЧИНСКОГО М. спрятал у себя принадлежащие ТЫКОЧИНСКОМУ драгоценности в целях сокрытия их от следствия, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. ст. 117, 109, 169 и 59 п. 12 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

б) в содействии внеочередной оплате счетов на товары, получаемые указанной группой лиц для спекулятивных операций, что приводило к увеличению оборотов по спекулятивной продаже на рынок товаров.

За свое участие в указанных преступных делах ХАИМОВ получил лично для себя от ДОРФМАНА 3.000 руб., —

т.е. в преступлениях, предусмотренных законом от 7 августа 1932 г. и ст. ст. 109 и 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ НЕ ПРИЗНАЛ.

Уличается показаниями арестованных: ДОРФМАНА, РОХВАРГЕРА В. и ТЫКОЧИНСКОГО М.

78. КРАИНСКИЙ Иосиф Яковлевич — в том, что, будучи зав. финансовым сектором Киевской областной организации помощи бедным „Допомога“, являлся соучастником в преступной деятельности ТЫКОЧИНСКОГО М., ДОРФМАНА и РОХВАРГЕРА В. по спекулятивной продаже ими на рынок через ларьки „Допомога“ товаров, незаконно получаемых при помощи ТЫКОЧИНСКОГО М. из Хозо Киевского Облсполкома.

Соучастие КРАИНСКОГО в преступной деятельности указанных лиц выявилось в том, что:

а) зная о преступных операциях, производимых ТЫКОЧИНСКИМ, ДОРФМАНОМ, РОХВАРГЕРОМ В. с

целью личной наживы, он об этом молчал, за что получил от ДОРФМАНА взятку в размере 450 руб. Часть этой суммы дал соучастнику указанной компании — зав. снабжением „Допомога“ ЧЕРНИНУ;

б) в целях увеличения оборота 2-х ларьков „Допомога“, через который ТЫКОЧИНСКИЙ М., ДОРФМАН и РОХВАРГЕР продавали на рынок товары, незаконно получаемые из Хозо, содействовал беспрепятственно оплате счетов по покупке в Хозо товаров для этих лиц, —

т.е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 109, 117 УК РСФСР.

ВИНОВНЫМ СЕБЯ ПРИЗНАЛ.

Подлежат привлечению к ответственности нижепоименованные лица, избобличенные в совершении ряда преступлений, в отношении коих следствие не было закончено в процессе настоящего расследования:

1. ВАСИЛЕНКО — председатель Киевского обл. исполкома.

Дал санкцию на утверждение устава Хозобъединения Киевского обл. исполкома, разрешающего Хозобъединению производство коммерческих операций, что привело на деле к широкой спекулятивной деятельности, проводившейся руководством Хозо на протяжении 1933 и 1934 гг.

Допустил бесконтрольность во всей работе Хозо, что дало возможность организованной группе хищников, руководимой директором Хозо ЧЕРНОВЫМ и его заместителем ТЫКОЧИНСКИМ, в течение долгого времени расхищать товарные фонды Хозо, сбывать их на частном рынке, в результате чего были причинены убытки государству.

Знал об антигосударственной и спекулятивной деятельности Хозо, но не принял мер к ее прекращению, чем прикрыл эту преступную деятельность, прямо обещал ЧЕРНОВУ защиту в случае разоблачения его спекулятивных операций.

(т. 1, л. д. 75, т. 84, л. д. 4).

2. МАКАРОВ — быв. председатель Киевской Обл. КК-РКИ.

Зная из акта обследования Хозо, произведенного группой работников Обл. КК-РКИ о спекуляциях и незаконных коммерческих операциях, проводимых Хозо, не принял мер к их прекращению, чем прикрыл антигосударственную и преступную деятельность руководящих работников Хозобъединения.

(т. 1, л. д. 75).

3. МУСУЛЬБАС — секретарь Киевского обкома КП(б)У.

Зная об антигосударственных и преступных операциях Киевского обл. исполкома, в частности, из результатов обследования деятельности Хозо группой работников Киевской обл. КК-РКИ, не принял никаких мер к прекращению этих операций, чем

прикрыл преступную и незаконную деятельность работников Хозо.

(т. 84, л. д. 1)

4. ГЛИНСКИЙ Андрей Борисович — заведующий Харьковским областным отделом легкой промышленности. Будучи секретарем Киевского обл. исполкома до августа 1933 года и осуществляя руководство деятельностью Хозо Киевского обл. исполкома, дал разрешение директору Хозо ЧЕРНОВУ на производство незаконных коммерческих и спекулятивных операций с целью извлечения прибыли для нужд обл. исполкома.

Допустил бесконтрольность по всей работе Хозо, что дало возможность организованной группе хищников, руководимой ЧЕРНОВЫМ и ТЫКОЧИНСКИМ, в течение долгого времени и расхищать товарные фонды Хозо, сбывать их на частном рынке, в результате чего были причинены крупные убытки государству.

Знал и о том, что в Хозо существует порядок прикрепления работников хозяйственных организаций к закрытым распределителям Хозо за отпуск ими товаров для Хозо и не принял мер к прекращению этой системы, тем самым санкционировал систему подкупа работников госучреждений в целях внепланового получения фондовых товаров.

В мае 1933 г. отменил порядок количественного учета дефицитных товаров, введенный в распределителях Хозо, согласно распоряжения Центросоюза и Наркомснаба, тем самым содействовал дальнейшему разбазариванию дефицитных фондов, которое должно было прекратиться с введением количественного учета.

(т. 1, л. д. 26, 33, 34, 76).

5. ШПИЛЕВОЙ — работник НК УССР. Будучи председателем комиссии по прикреплению к закрытым распределителям Хозо Киевского обл. исполкома

ма, дал указание директору Хозо ЧЕРНОВУ самостоятельно прикреплять к закрытым распределителям Хозо тех хозяйственников, которые будут отпускать Хозобъединению фондовые товары, санкционировав тем самым систему подкупа Хозобъединением работников государственных учреждений.

(т. 1, л.д. 32).

6. ГЛУХОВСКОЙ — зам. заведующего Киевским облфинотделом.

Установив, в результате произведенной им в сентябре 1933 г. ревизии деятельности Хозо Киевского облисполкома, что Хозо занимается антигосударственными незаконными коммерческими операциями, на деле не принял мер к прекращению этих операций.

(т. 1, л.д. 34).

7. ПЕТРОВ Александр Андреевич — зав. отделом культуры и пропаганды ленинизма Киевского Горкомитета КП(б)У. Будучи председателем комиссии по чистке ячейки КП(б)У Хозо Киевского облисполкома и зная о незаконных отпусках руководством Хозо остродефицитных продуктов, не принял мер к прекращению этих незаконных действий. Во время чистки ячейки ПЕТРОВ не дал говорить выступавшим о разоблачении незаконной системы записок, существовавшей в Хозо, чем прикрыл эти незаконные действия.

(т. 84, л.д. 55).

8. МОГИЛЕВСКИЙ Лев Яковлевич — пом. городского прокурора г. Киева. Будучи секретарем ячейки КП(б)У Хозо Киевского облисполкома с апреля по июль 1933 г. и зная о незаконных и антигосударственных действиях Хозо по внеплановому получению остродефицитных товаров и спекуляции этими товарами, по разбазариванию по запискам дефицитных продуктов и промтоваров, не принял мер к прекращению этих действий.

(т. 84, л.д. 50).

9. ЗЕТЕЛЬ Зусман Исаакович — зав. оперативным отделом Киевского пивзавода. Работая до января 1934 г. в Киевском облснабе, отпускал Хозобъединению муку в количестве, значительно превышающем потребность Хозо в муке. Так, за время с сентября 1933 г. по февраль 1934 г. ЗЕТЕЛЕМ было отпущено Хозобъединению 77 т муки, при фактической потребности его в 47 т. За отпуск Хозобъединению муки сверх всякой потребности ЗЕТЕЛЬ получал от ТЫКОЧИНСКОГО взятки в виде продуктов и промтоваров.

(т. 2, л.д. 153).

10. ГЕРАСУН Арон Петрович — директор „Укркрахмалпатокатреста“. Незаконно, вне плана, отпускал Хозобъединению Киевского облисполкома для спекулятивных целей более 100 т крахмала, за

что получал от зав. торговым отделом Хозо Киевского облисполкома ТЫКОЧИНСКОГО взятки в виде остродефицитных продуктов.

(т. 2, л.д. 129).

11. БЕЛОВ — заместитель директора „Укркрахмалпатокатреста“. Совместно с директором „Укркрахмалпатокатреста“ ГЕРАСУНОМ незаконно отпустил Хозобъединению Киевского облисполкома для спекулятивных целей более 100 т крахмала, за что получал от зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО взятки в виде продуктов.

(т. 2, л.д. 129).

12. ПОЛИВАНОВ — директор Черкасского сахарного комбината. Незаконно, вне плана, отпустил Хозо Киевского облисполкома 2 вагона сахара-рафинада вместо подлежащих отпуску сахарных отходов, незаконно отпускал Хозобъединению для спекулятивных целей утфель, за что получал от зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО взятки для себя лично и для работников комбината в виде дефицитных продуктов и промтоваров.

(т. 68, л.д. 37).

13. ЕРУСАЛИМОВ — зав. сектором распределения Киевского облзаготзерно. Незаконно производил обмен худших сортов муки, подлежащих отпуску Хозобъединению, на лучшие сорта, обмен крупы на рис и т.д., за что получал от зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО взятки в виде продуктов.

(т. 37, л.д. 16).

14. ГИНЗБУРГ — бывш. директор Дарницкого мясокомбината. Систематически отпускал вне плана мясо хозобъединению Киевского облисполкома, за что получал от зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО взятки в виде продуктов и промтоваров для себя лично и для работников мясокомбината.

(т. док. 6, л.д. 239).

15. ФРУНДИН — директор Киевского свекло-треста. Вопреки распоряжению Замнаркомснаба СССР тов. БЕЛЕНЬКОГО от 25.VIII—1932 г. об отпуске для столовой Киевского партактива ежемесячно 3 голов рогатого скота и 5 свиней, незаконно отпустил за время с 27.VIII—32 г. по 21.IX—33 г. — 73 головы крупного рогатого скота и 100 шт. свиней, т.е. с превышением почти на 100%.

(т. док. 6, л.д. 258).

16. КРЫЖАНОВСКИЙ — будучи заместителем начальника ст. Киев-товарная, в феврале 1934 г. отгрузил вне плана 1 вагон сахара по просьбе агента Хозо Киевского облисполкома ГОЛЬДШТЕЙНА, за что получил взятку, в виде записки ТЫКОЧИНСКОГО на отпуск продуктов из распределителя Хозо.

(т. 54, л.д. 15).

17. **РЫКУДАНОВ Иван Николаевич** — старший экономист по экспорту, ныне откомандирован на строительство кондитерской фабрики в г. Благовещенск. Получил от зав. торговым отделом Хозо Киевского облисполкома ТЫКОЧИНСКОГО М.Л. взятки в виде дефицитных продуктов и промтоваров на незаконный отпуск хозобъединению кондитерских изделий.

(т. док. 6, л.д. 32).

18. **ГАЛКЕР Давид** — ювелир. Систематически занимался незаконными валютными операциями, в частности, продавал драгоценности (золото, бриллианты) ТЫКОЧИНСКОМУ М.Л.. Вместе с последним занимался скупкой и перепродажей ценностей.

(т. 2, л.д. 130).

19. **СИНЯКОВ** — директор Киевского Сахаротреста. Незаконно, вне плана, отпустил Хозобъединению Киевского облисполкома с ноября 1932 г. по — декабрь 1933 г. 55 голов крупного рогатого скота, 2 вагона сахара, а также незаконно провел взятку в 3 вагона сахара, данную Хозобъединению представителем Ивановских организаций за отгрузку сахара в Иваново.

(т. док. 6, л.д. 438).

20. **БОРНШТЕЙН** — директор 4-й обувной фабрики. Незаконно отпустил Хозобъединению фондвое сырье вне плана, за что получал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО М.

(т. 44, л.д. 12, 13, 15).

21. **ГРИНБЕРГ** — управляющий Всеукраинской конторой Союзшелкосбыта, отпускал незаконно Хозобъединению шелковые товары вне плана.

(т. 49, л.д. 32, 33, т. 31, л.д. 9).

22. **ВИНОКАМЕНЬ** — управляющий Укркожтрестом в Киеве. Незаконно отпускал Хозобъединению фондовые товары вне плана, за что получал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО М.

(т. 15, л.д. 61, 60; т. 49, л.д. 62, 63).

23. **ОЛЬШАНСКИЙ** — быв. зав. пищевым сектором Главторга. Незаконно выдал наряды на фондовые продовольственные наряды вне плана ТЫКОЧИНСКОМУ и РОЗОВУ.

(т. 10, л.д. 43, 44).

24. **БУРОВ** — управляющий Союзтабакторгом. Незаконно выдавал наряды Хозо Киевского облисполкома на табачные изделия вне плана, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО взятки.

25. **РОЗЕНБАУМ** — зав. экспортным отделом Союзтабакторга. Незаконно выдавал наряды Хозо Киевского облисполкома на табачные изделия вне плана, за что получил от ТЫКОЧИНСКОГО табачные изделия.

26. **ПАШКЕВИЧ** — зам. нач. службы эксплуатации Ю.З.ж.д. Сделал незаконное распоряжение о предоставлении вагонов под погрузку сахара для Ивановской области, за что получал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО.

(т. 55, л.д. 12, 13; т. 15, л.д. 24, 33, 39).

27. **СИМОНОВ** — зам. зав. базой Союзшелкосбыта. Оказал незаконное содействие в отпуске ТЫКОЧИНСКОМУ улучшенного ассортимента шелка, за что получил от ТЫКОЧИНСКОГО взятку.

(т. 31, л.д. 9, 10).

28. **ШАПИРО** — зав. складом Киевской конторы Укрснабсбыта. Незаконно отпускал Хозо фондовые товары вне плана, за что получал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО.

(т. 8, л.д. 24, 25).

29. **СКЛЯНСКИЙ** — заведующий снабжением треста „Хлебопечение“. Производил незаконный обмен с Хозо хлеба на муку.

(т. 8, л.д. 24, 25).

30. **ПЕРГАМЕНТ** — зав. отделом сбыта табачной фабрики в Киеве. Незаконно выдавал Хозо наряды на табачные изделия вне плана, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО взятки.

(т. 8, л.д. 66).

31. **РУХМАН** — управляющий Киевской конторой Заготскот. Отпускал незаконно сверх наряда Хозо облисполкома живой скот, за что получал взятки продуктами.

(т. 43, л.д. 37).

32. **ЗУБИНСКИЙ** — управляющий Киевской конторой Союзрыбсбыта. Систематически отпускал сверх нарядов Хозо Киевского облисполкома фондовые рыботовары, за что получал взятки продуктами и промтоварами.

(т. 47, л.д. 13).

33. **СМЕТАНИН** — ответственный сотрудник правления Ю.З.ж.д. Оказывал незаконное содействие Хозо Киевского облисполкома в получении вне плана вагонов, за что получал от ТЫКОЧИНСКОГО взятки.

(т. 8, л.д. 46).

34. **ЛОГВИНОВ Владимир** — ответственный сотрудник Киевского облкомдопа. Совместно с КАРАМАШЕМ незаконно получил в Союзсахсбыте 1 тонну фондового сахара, которую реализовал на частном рынке по спекулятивной цене, разницу поделили с КАРАМАШЕМ.

(т. 20, л.д. 21).

35. **ШТЕЙНРУД** — зам. зав. базой Хозо Киевского облисполкома. Систематически передавал взятки от ТЫКОЧИНСКОГО разным хозяйственни-

кам за отпуск последними Хозо фондовых товаров вне плана. Совершал подлоги путем оформления выданных из базы Хозо по запискам товаров через распределители Хозо.

(т. 63, л.д. 13).

36. **ЗЕЛЬЦЕР** — зам. управляющего Киевской конторой Укркожтреста. Принимал участие в незаконном отпуске дефицитных кожтоваров Хозобъединению облисполкома, за что получал взятки продуктами из магазина Хозобъединения, а также прикреплен к кооперативу.

(т.т. 15, 49, л.д. 60, 61, 62).

37. **ПЕРЕЛЬ** — коммерческий директор 1-й обувной фабрики. Незаконно отпускал Хозобъединению облисполкома спецобувь и военные сапоги, за что был прикреплен на снабжение к распределителю Хозобъединения облисполкома.

(т. 15, л.д. 61).

38. **ХАНИСЕНКО** — зав. 72 складом Союзкожснабсбыта. Незаконно отпустил ТЫКОЧИНСКОМУ 100 пар экспортной обуви со склада, за что получил паек в магазине Хозобъединения облисполкома.

(т. 15, л.д. 61).

39. **ВЯЗОВСКИЙ** — зав. управляющего Киевской базы Союзкожснабсбыта. Выдал незаконно наряд Хозобъединению облисполкома на получение 120 пар обуви со склада № 72 Союзкожснабсбыта, за что был прикреплен к кооперативу Хозобъединения облисполкома.

(т.т. 15 и 49, л.д. 61, 63).

40. **ЛЕВШИН** — зам. управляющего Нафторга в Киеве. Незаконно отпустил для 4-й обувной фабрики 1¹/₂ т бензина без наряда, за что получил взятку 2.000 дм кожи.

(т. 79, л.д. 9).

41. **МИЛХ** — нач. политотдела Ю.З.ж.д. Сделал незаконное распоряжение о предоставлении вагонов под погрузку сахара для Ивановской обл.

(т. 58, л.д. 33).

42. **БЛУВШТЕЙН** — зав. хозяйством ДТО ОГПУ Ю.З.ж.д. Незаконно получал от зав. торговым отделом Хозо ТЫКОЧИНСКОГО и директора Хозо ЧЕРНОВА дефицитные продукты и промтовары для сотрудников ДТО, за что давал взятки в виде бесплатных билетов на проезд по железной дороге как лично для ТЫКОЧИНСКОГО, так и для ЧЕРНОВА и других сотрудников Хозо.

(т. 2, л.д. 68).

43. **ДОРФМАН Лев Григорьевич** — член киевской артели „Гастроном“. По предварительному сговору с ТЫКОЧИНСКИМ М., своим братом ДОРФМАНОМ Ю. и РОХВАРГЕРОМ В. незаконно купил у ТЫКОЧИНСКОГО М. для артели „Гастроном“ 39 т крахмала, за что дал ТЫКОЧИНСКОМУ М. взятку в сумме 22.750 руб.

44. **ГРОЙСМАН Борис Борисович** — будучи чернорабочим на базе Хозобъединения Киевского облисполкома, совместно со своим шурином РОХВАРГЕРОМ В. и ДОРФМАНОМ смешивал патоку с водой для продажи населению г. Киева, в целях личной наживы. За свое участие в этом преступном деле получал от ДОРФМАНА и РОХВАРГЕРА ежедневно по 20 рублей.

Подлежит привлечению к ответственности следователь Киевской городской прокуратуры ГВЕРЦИТЕЛИ за то, что обязал директора Киевской конторы „Птицепродукта“ тов. ШИШКО отпустить Хозобъединению Киевского облисполкома яйца, принадлежащие „Птицепродукту“ и незаконно проданные ТЫКОЧИНСКОМУ Киевской конторы Госбанка.

Помимо перечисленных лиц, подлежат привлечению к ответственности члены Киевской артели „Гастроном“ за то, что по предварительной договоренности с ТЫКОЧИНСКИМ М. и ДОРФМАНОМ дали им около 24.000 руб. взятки за незаконный отпуск ТЫКОЧИНСКИМ артели „Гастроном“ — 39 т крахмала из Хозо Киевского облисполкома.

На основании ст. 208 УПК — след. дело передать через прокуратуру ОГПУ Верховному суду УССР.

ПРИМЕЧАНИЕ: При сем опись документации и справка о сроках арестов и месте содержания арестованных.

ПОМ. НАЧ. 6 ОТД. ЭКУ ОГПУ:
(ГУРОВСКИЙ)

ПОМ. НАЧ. 2 ОТД. ЭКУ ОГПУ:
(КОГЕНМАН)

„СОГЛАСЕН“: ПОМ. НАЧ. ЭКУ ОГПУ —

(ДМИТРИЕВ)

„___” апреля 1934 г.

ГДА СБУ. — Ф. 13. — Спр. 15. — Арк. 96—148. Копія. Машинопис.

ПРОТОКОЛ НАРАДИ

Висвітлені розгляду справ поданих на неправдиве доведення твердого завдання, експертне оподаткування та інше. 1

1-го Січня 1932 року.

Присутні: Степаненко, Фурман, Зетель, Подошек, предст. прокуратури -- Петрівський.

Головує -- ПОДОШЕК.

Сторінка 1 м: Постановили:

1. Заяву гр. с. Вок. Слобідка КРЕШНИ про неправдиве оподаткування в експертному порядку.

Вважаючи на дані, які в справі визнати, що тверде завдання доведено безпідставно, а тому запропонувати Сільраді зняти це завдання та анулювати опис майна.

2. Заяву гр. с. Н-Петрівці КАЦИМОНЕ А. Д. про неправдиве розкуркулення та продаж майна.

Погодитися на постанову сільради та бідняцько-батрацьких і колгоспних зборів села й поставити на Президію МР, про затвердження цієї постанови, як правдивої по суті. Одночасно з цим дати пояснення Сільраді про необхідність наперед погоджувати такі справи в МР про шкідницьку роботу гр. Кацімонє заарештовувати й передати до суд.-слідч. органів.

3. Заяву гр. с. Пирогово КАПЛУЧНИКО Федіра Кондрат про неправдиве доведення твердого завдання.

Вважати за потрібне:
 3"ясувати справу на місці через інструктора.

4. Заяву гр. с. Крюківщина ЛАВУНСЬКОГО Матвія в справі продажу майна за невиконання твердого завдання.

Вважати за потрібне:
 3"ясувати справу на місці через інструктора.

5. Заяву гр. с. Мостище ДЕРЕВІНСЬКОГО Ілька на неправдивий відклик з лав Червоної Армії.

Погодитися на висновки т. Подошека й запропонувати Мостищинській Сільраді переглянути свою постанову щодо відклику гр. Деревінського Ілька з Червоної Армії. Водночас запропонувати сільраді подати до Міськради докладні відомості про соціально-майновий стан батька Деревінського Олександра Деревінського з висновком щодо розкуркулення його.

6.

6. Заяву гр. с. Бобринці ПОТІВНИКО Олександр про продаж його майна за нездачу міркува в кількості 400 пуд. *Маючи на увазі, що гр. Потівник отримав гроші за майно, що належить кр. м. т. т. до держави.* **Висновок:** що продаж майна перебувало в маже негідному стані, а саме **бачо діяво** відрамонтовано колгоспом, на що витрачені значні кошти і **чи** не робити переоцінку тепер недоцільно, - скаргу залишити без наслідків.
7. Заяву гр. с. Шпильок ПОНОМАРЕНКО Апанаса про продаж його майна за невиконання хлібзаготівлі.
Погодитися на висновки т. Подошника і заяву, як безпідставну, залишити без наслідків. За продаж майна за низькою оцінкою оголосити Голові сільради догану, про що просити Президію Міськради.
8. Заяву гр. с. Шпильок ПОЛОСА Радіона Д. про продаж його майна за невиконання хлібзаготівлі.
Торги внаслідок майна, яке ще в натурі повернути гр. Полосу, а за решту сплатити. Одержані від покупців гроші.
Просити Міськраду оголосити Голові сільради за неправдиве доведення твердого завдання до середняцького діюру та низьку оцінку при продажу майна, - догану з попередженням при повторенні порушити кримінальну справу.
9. Заява гр. ПУХАЛЬСЬКОГО. *(с. Жванька)*
Визнати, що господарству гр. Пухальського тверде завдання на 1931 рік дано правдиво, як господарству, що на 1931 рік оподатковано в кон'юктурному порядку і належить за соц. майновим станом міцно-середняцької верхівки.
10. Заява гр. СИЛАЄВА. *(с. Жванька)*
Визнати, що господарству гр. Силаєва, яке оподатковано цього року в кон'юктурному порядку і належить до міцно-середняцької групи, тверде завдання на 1931 рік дано правдиво.
11. Заява гр. ТРАЧЕНКО.
Перевірити справу на місці через інструктора в с. *Подошник*.
12. Заява гр. ПОНЧУКА /Бровари/.
Маючи на увазі за заявою т. Косенка сільради погодилася на те, що неправдиво доведено до гр. Пончука тверде завдання, - погодитися на висновки т. Косенка і запропонувати С/р. переглянути і повернути

Доповідна записка головного лікаря м. Києва до голови секції охорони здоров'я
міськвиконкому про зменшення норми харчування хворих в лікарнях

16 січня 1932 р.

ДО ГОЛОВИ СЕКЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
Копії: Р.С.І., Сектору постачання Міськради

161-143 32

В 2-й Лікарні справа харчування стоїть дуже гостро, навіть має загрозливий характер. Це спричиняється через те, що лікарні дуже зменшують положену норму, а саме в грудні замість 48 кгр. масла лікарні видали 18 кгр., круп одержано тільки 40% від норми, молока замість 120 літрів дають пересічно 10-12 літрів, борошна зовсім не видано; картоплі лікарні має запас на три дні; м'ясо також не видають, пересічно на хорого припадає 50 гр., з яких частина кістки.

При такому становищі, зрозуміло, лікарня не може відповідати за якість та поживність харчування.

Крім того, додержуючися асигнувань за кошторисом, лікарня повинна витратити на харчування хворого 60 коп. на день і не має змоги купувати на ринку жири по 10-12 карб. за фунт, картоплю 8-10 карб. за пуд, яйця 8-10 карб. десяток тощо.

Є скарги та незадоволення з боку хворих, особливо приїжджих / з Лік-Бюра/, яким не приносить із дому передач і вони знаходяться в лікарні надголодь.

Головне ж те, що таке харчування не може сприяти лікуванню хворих, бо лікарня має 75 ліжок терапевтичних, з яких на менш 60% потребують певного дієтичного харчування, воно ж для них є лікування. Крім того в лікарні 40 хірургічних ліжок, ця категорія хворих також вимагає дієтичного харчування.

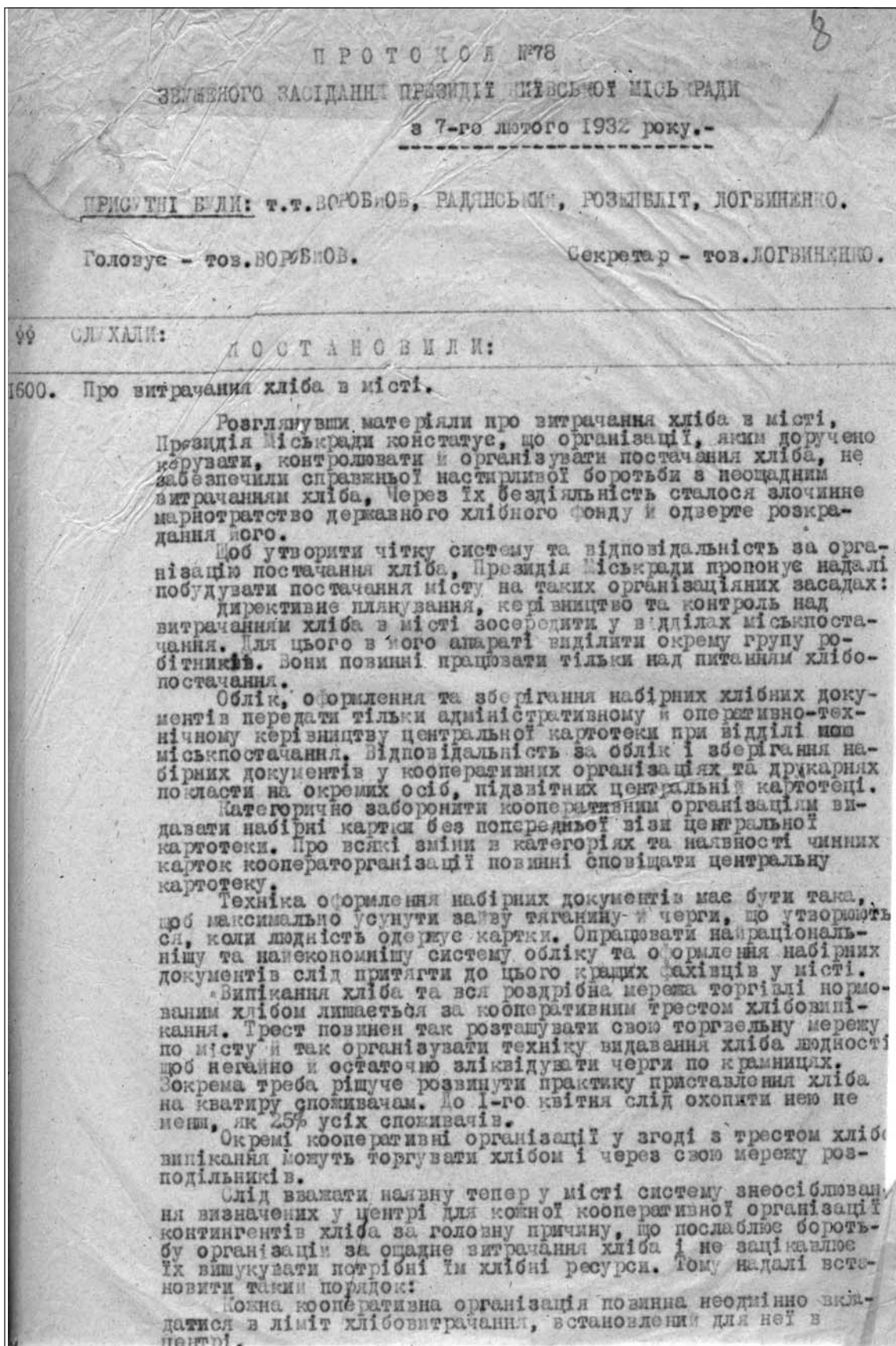
При харчуванні, як воно є в лікарні-ми наочно маємо певні негативні наслідки, а саме: замість того, щоб одержати поліпшення в стані здоров'я хворого через певний найкоротший термін, ми його штучно затримуємо поганим харчуванням, що спричиняється до зайвого перебування хворого на ліжку, затримується обертання ліжка тощо.

Отже, повідомляючи Вас про загрозливе становище з харчуванням, прошу вжити найрушучих заходів, аби не зменшали лікарні її обмежену норму взагалі й видавали її повністю, а саме: м'ясо, жири, молоко, крупи тощо. Прошу забезпечити лікарню картоплею.

В іншому разі справа харчування загрожує зривом всієї роботи лікарні.

Головлікар

Завканц

Після того, як центр для кожної організації визначить контингент хліба, відділ міськпостачання встановлює трестові хлібовипікання остаточно виробничо-торговельні завдання, визначивши тверді ліміти витрачання хліба по кожній кооперативній та хлібоспоживчій організації.

Запропонувати трестові хлібовипікання запровадити облік витрат хліба по кожній організації. Якщо яканебудь організація вичерпає свій ліміт раніш від встановленого терміну, - ставити питання перед відділом міськпостачання про припинення хлібпостачання таким організаціям і притягнення їх до права за перевитрату. Відповідальність за вишукування джерел покриття на керівників відповідних хлібоспоживчих організацій.

Пляни - заявки до центру на потрібний для постачання місту хліб укладають відповідні кооперативні організації й подають на попередній розгляд та затвердження до відділу міськпостачання.

Відділові міськпостачання негайно опрацювати принципи та вдосконалити техніку постачання хліба сезонним робітникам і споживчам, що перебувають на колективному постачанні. Це має запобігти різним зловживанням та розкраданню хліба цим каналом.

Трестові хлібовипікання забезпечити постійну участь кооперативної громадськості в контролі за хлібпостачанням, взяти негайних конкретних заходів, щоб рішуче підвищити санітарно-гігієнічний стан розподільників, пекарень та транспортування хліба.

Довести відсоток браку хліба по тресту до запланового рівня.

Довести до відома ЦК та Уряду, що Наркомпостачання систематично затримує вчасне визначення контингентів хліба для міста. Теперішня практика одержання нарядів на хліб у середині місяця спричиняється, якщо зменшують контингент проти минулого місяця, або до неминучої перевитрати, або до того, що тимчасово припиняється постачання місту.

Востаннє попередити керівників усіх установ, підприємств та домоуправ, що коли будуть виявлені порушення директив партії та уряду про заощадження хліба, зокрема, неправдиве посвідчення набірних карток або невідбирання цих карток від осіб, що виїждять з міста, винних у цьому притягатимуть до суворої відповідальності як державних злочинців.

Зобов'язати Митлоспілку, комгосп та міліцію дати всім домоуправам інструктивні вказівки і встановити постійний контроль за тим, щоб домоуправи пильно стежили за рухом своїх пожитків, вилучаючи набірні картки з осіб і постійно, і тимчасово відсутніх.

Запропонувати Прокуратурі негайно розглянути справи про зловживання хлібпостачання, зорганізувавши судовий розгляд їх показовим порядком. Надалі рішуче пошукати боротьбу судових і слідчих органів із зловживанням і тих, що безпосередньо розкрадають хліб, і тих, що через їх бездіяльність та недбайливість виникають різні зловживання та неощадне витрачання хліба.

Запропонувати трестові хлібовипікання застосовувати до службових осіб, замічених у зловживаннях, найсуворіших заходів впливу. Зокрема ставити питання перед відповідними органами про заборону таким особам взагалі працювати в радупостановах.

Доручити редакції "Пролетарської Правди" активізувати роборів у боротьбі через пресу за ощадне витрачання хліба.

Доручити комісії в складі т.т. РАВИНОВИЧ /Міськпостачання/, БРУК /Кооператив/, КОМАРОВ /Адмінвідділ/, БАЖАН /Митлоспілка/, БЕРСЕН /МРС/, протягом п'ятих днів опрацювати проект нової обов'язкової форми набірних доку-

- 3 -

11

Зав.Відділу Постачання т.СЕМЕНОВУ за те, що він не вжив потрібних організаційних заходів до боротьби з перевитратами хліба, оголосити догану.

Завідувачеві сектору рільництва Міськпостачу тов.ЗЕТЕЛЕВИ оголосити сувору догану з попередженням за те, що він, стоячи фактично на чолі хлібопостачання Києву, не забезпечив пильності в цій роботі, не організував систематичної боротьби за ощадне витрачання хліба, припустив систематичне розбазарювання та безвідповідальність організації у цій справі.

Завідувачеві Відділу Збуту Тресту Хлібовипікання тов.РЕМЕННИКОВУ оголосити сувору догану з попередженням за те, що він не забезпечив правильної роботи в мережі й боротьби з крадіжками, не досить сигналізував відомі йому факти зловживання хлібом від деяких організації.

Заступника Зав.сектору обліку Міськробкоопу тов.ПЛЯСКОВА зняти з роботи за те, що він не тільки не допомагав правильно організувати облік, а й своєю недбайливістю разом із завідувачем сектору утворив можливість красти книжки, збільшувати число так званих "мертвих душ" тощо.

Зобов'язати директорів Виш"ів, Шитлоспілку та цементовий завод накладати адмінпокарання на винних за цією постановою осіб, що недбайливо й злочинно поставилися до хлібопостачання, і доповісти протягом трьох днів з дня оголошення цієї постанови Президії МР про конкретні вжиті ними заходи.

ГОЛОВА МІСЬКРАДИ
С Е К Р Е Т А Р

/БОРОВИОВ/
/ДОГВИНЕНКО/

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 3898. — Арк. 9—11.

13 лютого 1932 р.

Даремно

М. Ловченко

10

ПРОТОКОЛ № 88
 ЗВУЖЕНОГО ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
 Від 13-го лютого 1932 року.

ПРИСУТНІ БУЛИ: т.т. ВОРОВНОВ, РОЗЕНБЛІТ і РИЖКОВ.
 Головує - т. ВОРОВНОВ.

§§	СЛУХАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ:
1653.	Про виконання постанови Президії Міськради щодо переселення до інших міст Київських дитячих будинків.	<p>1. Запропонувати Наресвіті, під персональну відповідальність тов. РОЗЕНБЛІТА, у виконання попередньої постанови Президії Міськради, зваживши на угоду Черняхівської, Коростенської, Радомисльської, Мелітської, Тиремисської, Звенигородської й Сквирської організацій - переселити з Київських дитячих будинків не менше, як 2.215 дітей, виходячи з умови, що її буде на цево.</p> <p>Переселення перевести разом з персоналом.</p> <p>2. Зобов'язати тов. РИЖКОВА перевести повний ремонт приміщень, куди буде переселено дітей з Київських дитячих будинків.</p> <p>Фінанціну відпустити на це потрібні кошти виходячи з бюджетних вислугувань.</p> <p>3. т. РИЖКОВУ щоденно стежити за переселенням дитячих будинків і доповідати про це персонально Голові Міськради.</p>

ГОЛОВА МІСЬКРАДИ /ВОРОВНОВ/

ПРОТОКОЛ № 84
ЗВУЖЕНОГО ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ
14-го Лютого 1932-го року.

ПРИСУТНІ БУЛИ: т.т. ВОРОВІЙОВ, РОЗЕНБЛІТ, РАДЯНСЬКИЙ і МОГВИНЕНКО.
 Головує - тов. ВОРОВІЙОВ.

СЛУЖАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ:
658.	<p>Про хлібопостачання на лютий місяць. ✓</p> <p>У зв'язку з тим, що на лютий місяць значно зменшено для Києва розмір хлібопостачання: для населення - на 150 тон і для громадського харчування - на 50% проти січня місяця, що неминуче призведе до значних перебоїв у справі хлібопостачання, категорично настоявати перед Наркомзснбом, щоб норми хлібопостачання населення, а також для громадського харчування було залишено без змін.</p> <p>Скласти в цій справі доповідну записку на ім'я тов. САПОВА і негайно відрядити до Харкова тов. РАВІНОВИЧА, якому з'ясувати це питання і протягом 2-х днів повернутися до Києва.</p>
659.	<p>Повідомлення Наркомгоспу про вилучення коштів з комунального господарства.</p> <p>У зв'язку з повідомленням Наркомгоспу про вилучення 11 млн. карб. з бюджету Комгоспу, в наслідок чого буде поставлено під загрозу виконання плану його робіт, а також виходячи з попередніх постанов Президії і пленумів М/Ради, та директивних органів про розвиток комунального господарства, категорично протестувати проти такого вилучення коштів з бюджету Комгоспу перед Раднаркомом УСРР.</p> <p>Доручити т. РОЗЕНБЛІТУ скласти в цій справі вичерпуючу доповідну записку і відрядити людей, кандидатури яких намітити тов. РОЗЕНБЛІТУ і погодити з Президією Міськради.</p>
1660.	<p>Про приміщення клубу Медсанпраці.</p> <p>1. Оскільки Київська спілка Медсанпраці разом з ВУК"ом підносить питання про повернення приміщення клубу Медсанпраці, що його звільнено для потреб різних організацій, в зв'язку з утворенням Облраді, - визнати за потрібне, зважаючи на згоду Київської спілки і ВУК"у Медсанпраці, - звільнити будинок лікаря для розташування обласних установ, - повернути приміщення клубу Медсанпраці для використання за призначенням, пов'язавши цю роботу з роботою, що її переводили раніш в будинку лікаря.</p> <p>2. Цю постанову реалізувати до 10 березня.</p>

25 березня 1932 р.

ПРО СТАН К О Н Е Й ПО КОЛГОСПАХ КИЇВСЬКОЇ
ПРИМІСЬКОЇ СМУГИ - на 25/ІІІ-1932 року.

25.03.1932

НАЗВА КОЛГОСПУ.	Загалн. кільк.	Знеси- лених.	Напів знесил.	Прид. до ро боти.	ПРИМІТКА:
1. Жуляни	59	30	29	-	
2. Будаївка.....	69	30	20	19	
3. Соф. Борщегівка	79	50	6	23	
4. Біличі.....	45	10	25	10	
5. Княжичі.....	234	180	-	54	
6. Брівка.....	77	35	23	19	
7. Требухів.....	304	61	139	104	
8. Мостище.....	31	20	11	-	
9. Вишгород.....	47	36	-	11	
10. Д у к а.....	82	60	22	-	
11. Лобриця.....	70	35	18	17	
12. Горбовичі.....	56	20	25	16	
13. Гостомель.....	139	109	30	-	
14. Н-Петрівці.....	95	50	5	40	
15. Боржичі.....	138	14	40	84	
16. Позняки.....	52	15	10	27	
17. Зазим"є.....	172	40	23	107	
18. ім.Кагановича	49	9	5	42	
19. В.Литовська...	43	9	-	34	
20. Парогів.....	102	48	-	54	
21. Лісники.....	69	34	15	20	
22. Совки.....	21	-	-	21	
23. Ходосіївка.....	125	10	25	90	
24. В а л к и.....	72	6	12	54	
25. Білгород.Стал.	157	45	20	92	
26. "Леніна	92	40	20	32	
27. Горенка.....	19	8	-	11	
28. Мещин.....	29	10	9	10	
29. Гросщина.....	68	33	-	33	
30. Вигурівщина...	152	10	40	102	
31. Хотів.....	140	10	30	100	
32. Пухівка.....	151	45	20	86	
33. Рожівка.....	37	8	9	20	
34. Погреби.....	205	25	20	160	
35. Бровари.....	82	18	-	64	
36. Тарасівка.....	62	18	10	34	
37. Гатне.....	112	40	-	72	
38. Мик.Борщегівка	105	23	20	60	
39. Брюківщина...	61	8	10	43	
40. П.П.Борщегівка	80	17	30	33	
41. Гореничі.....	140	25	30	95	
42. Петрушки.....	67	15	10	42	
43. Шпигьки.....	138	40	50	48	
44. Дмитрівка.....	80	20	10	50	
45. Зазим"є.....	170	9	60	101	
46. Чабани.....	26	8	18	-	
47. Романівка.....	20	8	12	-	
48. Стоянка.....	7	5	-	2	

		кільк. внеск. на імені Ленін	кільк. внеск. на імені Ленін	кільк. внеск. на імені Ленін
49.	Забуча ...	86	26	10
50.	Михайлівка.	84	-	1
51.	Рубежівка...	95	2	3
52.	Аблунька...	118	3	35
53.	Плосььке....	76	15	-
54.	Русанів Незамож.	19	2	-
55.	" Стадіна	35	2	-
56.	" I Травня	22	-	-
57.	" довтень	44	4	-
58.	Гоголів Молот.	114	7	-
59.	" Ворошил.	82	6	-
60.	" Скрипн.	70	1	-
61.	" Передовик	40	3	-
62.	" Красіна	98	9	-
63.	Кудажинці Зоря	132	-	-
64.	" Н.Миття	80	-	-
65.	Красилівка	99	-	-
66.	Лобрик Михайл.	38	-	-
67.	" Молот.	35	-	-
68.	" Черв.Клин	35	-	-
69.	" Н.Миття	49	-	-
70.	" Шевченка	52	-	-
71.	Світильне Комінт	653	-	-
72.	" Черв.Зір.	45	-	-
73.	Мердова Чер.Кол.	31	2	-
74.	" довт.Рев.	80	-	-
75.	Плосььке Чер.Нива	84	-	-
76.	Хут.Захарова	14	-	-
77.	с.Вільня....	19	-	-
78.	Тарасівка...	22	-	-
79.	Грибелки...	40	-	-
80.	Рожни Білш.	47	2	-
81.	Семип:Леніна	48	1	-
82.	Франка с.Мипілжи	53	-	-
83.	Літки ім.Косіора	47	4	-
84.	Літки пром.с.	-	-	-
	Літки.....	59	2	-
85.	Опанасів Леніна	41	2	-
86.	Рудня Білш.	260	100	100
87.	Семипід.довт.	62	20	-
88.	Калита Черв.	-	-	-
	довтень.....	92	18	-
89.	Мокреді Н.мит	-	-	-
	тя.....	61	5	-
90.	Заворичи....	122	-	-
91.	Димерна Петров	-	-	-
	ського.....	48	3	-
92.	Димер.Шевч.	49	4	-
93.	" Перевуд.	41	4	-
94.	Поступ.....	26	4	-
95.	Василенко	52	6	-
96.	Димер.Перем.	22	2	-
97.	" Мол.Плуг.	13	-	-
98.	Хут.Каміновка	-	-	-
	Котовського	14	1	-
99.	Хут.Ніколаєва	13	-	-

	Всього коней	Висна-жених	Напів-виснаж.	Прид. до роб.	ПРИМІТКА:
100. Богданів. Сталіна....	21	2	-	22	
101. Богд. Калініна	46	4	-	42	
102. " Черв. Кол.	39	-	-	39	

КОЛГОСПИ, В ЯКИХ СТАН КОМУНІЗМУ ЗАГРОЗЛИВИЙ.

на 25/III-1932 року.

	Всього коней	Знеси-лених	Напів-знесил.	РОБОЧИХ
1. Муляни.....	59	25	24	-
2. Будаївка.....	69	30	20	19
3. Соф. Борцагівка	79	46	33	-
4. Біличі.....	45	10	25	10
5. Княжичі.....	234	180	-	54
6. Кривка.....	79	35	25	19
7. Требухів.....	204	61	139	104
8. Мостище.....	31	20	11	-
9. Вишгород.....	47	36	-	11
10. Лука.....	82	60	22	-
11. Бобрися.....	70	35	18	17
12. Горбовичі....	56	20	24	10
13. Гостомель....	139	109	-	30
14. Н. Петрівці...	95	50	15	30
15. Шпильки.....	138	45	50	48
16. Димер р-н Рудня	260	120	65	75
17. Позняки.....	52	20	15	17
18. Бортичів.....	138	20	50	68
РАЗОМ:	1977	932	526	519

Довідка прокурора сільськогосподарського сектору міськради про усуспільнення корів у рахунок м'ясозаготівель

Не пізніше 1 квітня 1932 р.

ХУТІР ЧАБАНИ ГАТНЯНСЬКОЇ СІЛЬРАДИ 77

Шляхом виїзду на місце мною разом з Головою РКС тов. ІШЕНКО та Нарсудді Селькамери тов. ОСЕНО ВІЧА в справі усуспільнення та розбору членів колгоспу корів встановлено таке:

1/ Усуспільнення корів проходило під гаслом "мясозаготівлі". А тому колгоспники віддаючи бригаді, що переводила усуспільнення назали "нехай краще моя корова іде до колгоспу як м'ясо ніж на м'ясо" /ствердив Голова колгоспу тов. ДУБИШЕНКО та інші/.

2/ Були постанови Управи колгоспу, виробничої наради та загальних зборів колгоспу в справі зводки корів до колгоспу, але для чого чи на м'ясозаготівлі чи усуспільнення з протоколів не видно. Голова колгоспу та інші члени управи ствердили, що на загальних зборах при наявності повного будинку присутніх за усуспільнення корів голосувало лише 3 члени колгоспу та 3 представники від сільради Гатне.

3/ Для усуспільнення корів було утворено спеціальні бригади що ходили зокрема до кожного колгоспника і забирали корів, до бровильно приводу корів до колгоспу не було, а навпаки були такі випадки: ФІДУАН був головою колгоспу під час відібрання від колгоспників з під замка з хліва корову запрокував неворвером ГОПЧАНУ Сергія Фелиповичу за те, що він заперечував переводити таким методом усуспільнення. Колгоспник Марусі якій 65 років коли забирали її корову вона стаяла на коліна плакала прохала корову не забирати, але на це не було звернуто уваги корову забрали до колгоспу. ВОБЧАКА Сергія корову теж було забрано без його згоди не дивлячись на те, що жінка має грудну малу дитину /2 місяці/ яку захарчовано та підчас отелу зарізану зараз ця колгоспниця з малою дитиною на руках ходить і плаче на Радладу, оскільки молока її не дають бачивши корови її немає. ШТУЛЬКО Федір був член управи ударник коли в нього бригада забрала корову його дружина віддати не хотіла замкнула корову на замок але він оскільки з'явився членом Управи корову мусів віддати, а для того жінку за груди кинув в сні розлачав замок вигнав корову віддав бригаді та сам пішов забирати в інших колгоспників, що це були корів не віддали. Це стверджену самі ШТУЛЬКО та інші члени Управи і присутніми, що були в той час в канцелярії.

Для того щоб усуспільнити всі корови було складено списки на добровільне усуспільнення корів, але підписи відбирали так: У доярки СІТНИЧЕНКО Галики взяли підпис про те, що вона дійсно даєть колгоспівська корова. У ГОПЧАКА Сергія взято підпис про те, що він знає скільки є в колгоспі корів, ці колгоспники не знали про це дають підпис /ствердили зазначені колгоспники/.

В присутності представника від Сельвідділу МНА тов. ОСЕВ ЧУКА та члена Управи РКС тов. ВІДОГОРОДСЬКОГО було визнано що 5 корів треба повернути бо на їх думку вони були примусово усуспільнені тому, що ці колгоспники не були на загальних зборах коли виносили постанови про усуспільнення чому склалось не задоволення серед колгоспників і зараз говорять, що треба було або нікому не повертати або всім повернути тому, що всі корови були усуспільнені примусово.

6 постановою Бюро Снарк РСІ від ЗІ/Ш в такій редакції: У Запропонувати голові САР та голові К-пу хутора Чабани та с. Гатне повернути колгоспників незаконно усуспільнених корів/". Ця постанова була дана на руки жінкам що приходили до РСІ Головою РКС тов. ІШЕНКО було інформовано ЦК особі т. ХІЛЕНКО в такий спосіб: По усуспільнення корів було добровільне, що 18/9 колгоспники розібрали своїх корів, побігли колгоспниця яка не давала корів тощо. Але встановлено таке: По колгоспникі взяли 7 штук корів в той час коли вони ішли з поля і із корів збігли в короварні колгоспниця побігла за нею кинула їй гілякою та зачишила доярку СІТНИЧЕНКО. Це стверджено самою дояркою та присутніми, що були в той час.

Під час перевірки цієї роботи тов. ІШЕНКО нагадав за аскування метод усуспільнення, впливав на членів управи колгоспників які не бачено давали пояснення коли завідались, що з ними не було розмову Прокурор. Після закінчення розмови було роз'яснено присутнім колгоспникам які забрали корів що вони зробили злочин не мали право корови забирати, повинні були чекати роз'яснення цієї справи в Райколгосспільці та Міськраді і застережено, що за цю справу вони будуть віддані і надалі ніяких спроб на розбір корів бути не повинно. Управі колгоспу тов. ІШЕНКО дав пропозицію зробити записання, винести постанову про повернення колгоспникам корів.

ПРОКУРОР С/Г СЕКТОРУ /ЗІНЧЕНКО/

1932-1933

Постанова Київської колегії міської комісії Робітничо-селянської інспекції
про стан забезпечення школярів гарячими сніданками.

19 квітня 1932 р.

Додаток до протокол Колегії Київ.
МРСІ ч. 24, п/ч. 188, 19/IV-32 р.

ПОСТАНОВА

Київ. Колегії МРСІ в 19/IV-32 р. про наслідки рейду перевірки
стану гарячих сніданків по школах м. Києва.

Заслухавши доповідь про наслідки рейду по 46-ти школах м.
Києва Колегія МРСІ констатує:

1/Постанова ЦК ВКП/б/ про початкову школу та середню в час-
тині розгорнення системи гарячих сніданків до цього часу не
стало за бойову програму дій відповідних організацій, як Міськ-
коопхарчу, Наросвіта, а-са дитячі дітей, інспектура Здоровоохоро-
ни, інституту ОЗДН, які не перебудували свою роботу в напрямку
100% охоплення школярів гарячими сніданками та про доведення
до відповідного відсотку безкоштовних та пільгових сніданків
для учнів по школах, наслідком чого під час перевірки бригад ви-
явлено неприпустиме становище в цій ділянці роботи.

2/Міськкоопхарч не виконав постанову ІНДПМЦІ Громихарчуван-
ня в 4/41 про доведення до 1/41 охоплення школярів гарячими сні-
данками до 75%, а навпаки замість 53% охоплення сніданками у ли-
стопаді м-ці 1931 р. зараз охоплено лише 46% до загальної кіль-
кості учнів всіх шкіл, а 36% до 46 шкіл обстежених, що є певний
зрів директиви партії та Уряду у цьому питанні. Крім того через
недостатнє керівництво своїм персоналом якість виготовлення їжі
не дозволено низька, не виконуються затверджені норми й розкладка
продуктів, нема ніякого обліку продуктів через що неможливо пере-
вірити чи одержують діти все те, що для них відпущено; сніданки
одноманітні, через що діти часто-густо відмовляються від їжі. По-
стачання продуктами зовсім недостатнє.

3/Інспектура Охорони Здоров'я, не досить уважно поставилася до
керівництва через своїх лікарів у напрямку потрібного догляду
за належним санітарним станом, наслідком чого по більшості кухонь
та їдалень маємо неприпустимий антисанітарний стан. Приміщення
брудні, посуд мнеться у холодної води, а часом і у брудній воді,
рушники так для посуду, як і для дітей або зовсім немає, або не-
припустимо брудні, амвіальників по багатьох школах немає, миття
ручек дітей перед їжею, як система навіть не існує, спеціал пер-
соналу не дозволено брудний, під час обстеження 71-ої школи помі-
чено навіть поші на спецодяні.

4/Наросвіта неспромогла поставити тверде керування через зав-
шкіл, аби останні почували певну відповідальність за успішне зді-
йснення у життя директиви партії та Уряду в справі гарячих сні-
данків, через що при обстеженні було виявлено безвідповідальне
ставлення багатьох завів до цієї важливої ділянки. З випадки, ко-
ли завшколи частину продуктів від дитячих сніданків передає для
виготовлення обідів для учителів. Через недостатнє керівництво
Наросвіти маємо також з боку персоналу недооцінювання раціо-
нального харчування дітей і неважливістю в гігієнізації по-
буту дітей у школі.

5/Т-во "ДД" дуже кволо розгорнуло свою роботу щодо мобіліза-
ції громадськості на допомогу організації гарячих сніданків, а
також по втягненню батьків для постійної активної участі у

40a

контролі всієї справи сніданків, у наслідок чого майже по більшості шкіл відсутній будь-який громадський контроль за якістю виготовлення їжі, за дотриманням існуючих норм продуктів тощо. Крім того кількість пільгових та безкоштовних сніданків зовсім недостатня, що цілком заважає від недостатньої активності шкільної та батьківської громадськості.

6/Інститут ОЗДІ починаючи з листопада м-ця 1931 р. до останнього часу не перевадив аналізи колорійності сніданків.

Ні одна з зацікавлених органів зацій до цього часу неспромогла піднести питання про те, щоб встановити різні порції їжі для дітей молодшого віку та старшого, виходячи з того, що потреба їжі зростає з віком дитини.

7/З боку керівів майже ніякої допомоги в роботі непочувається за винятком деяких шкіл.

8/Відмітити особливо-неприпустимий антисанітарний стан кухонь та їдалень у 71-й та 74-й ЗС, розбазарювання продуктів у 72-й та у 6-й школі, де з продуктів для дітей виготовляються їди для вчителів.

9/Відмітити, що в деяких шкіл, де на засадах самодіяльності громадськості гарячими сніданками керує безпосередньо Народсвіта, справа стоїть багато краще як з боку харчування так і з боку санітарного стану.

10/Організація КДР дуже малу участь брала в справі поліпшення стану гарячих сніданків й не провадила ніякої роботи з приводу утворення певного контролю з боку школярів в справі сніданків.

Виходячи з цього Колегія у х в а л я є :

1/Міськкоопхарчу в особі тов. ШУБОВА та т. ДУКАШЕНКО ЗАУВАЖИТИ.

а/В останнє запропонувати виконати постанову Інспекції Громхарчування про доведення охоплення школярів гарячими сніданками до 75%.

б/Запропонувати збільшити мережу шкільних їдалень, підвищити колорійність та якість й смачність виготовлених сніданків.

в/Запропонувати організувати спеціальну секцію дитячого харчування, яка керувала б справою раціонального харчування дітей в тісному контакті з органами охорони здоров'я та Народсвіта з органами охорони здоров'я та Народсвіта в Інституті ОЗДІ.

г/Вжити негайно заходів аби поліпшити постачання.

д/Протягом декади переглянути весь персонал шкільних їдалень, виконати разом зі спільною громхарчуванням зльот поварів та кухарів всіх шкіл за участю школярів та батьків, поставивши питання про поліпшення виготовлення їжі, провести роз'яснювальну роботу з приводу цього та підняти свій контроль, особливо за якістю їжі.

2/Міськнабу запропонувати вжити всіх заходів до підсилення постачання в справі гарячих сніданків, залучити до участі в цій справі окремі ФК.

3/Інспекції Охорон. Здоров'я в особі лікаря Берешкейна ЗАУВАЖИТИ на 39-ої школи т. Безубокій, 49 т. Ланда-Беймерха, 54 - Грини-Віт, 71 - Костюченко, 72 - Хейца, 74 - тов. Козік-Полова, 84 - Хоменко

особливо антисанітарний стан по їдальнях та кухнях зазначених шкіл - оголосити СУВОРУ ДОГАНУ.
 Запропонувати Інспекції Охорон.Здоров.разом з спілкою Медсанпраці протягом п'яти днів скликати нараду всіх лікарів шкіл,поставити питання про санітарний стан шкіл,кухонь та їдалень.
 Зорганізувати санітарно-гігієнічні бригади разом з вчительством по всіх школах,де до цього часу їх немає.
 Проробити санімінімум для всіх шкіл,їдалень та кухонь,пеклавши відповідальність за виконання його безпосередньо на лікаря.

4/Наресвіті - в особі тов.Розентула - ЗАУВАЖИТИ. Запропонувати під особисту відповідальність тов.Розентула протягом 3-х днів скликати нараду всіх зав.шкіл,поставити питання про поліпшення стану гарячих сніданків протягом 5-ти днів.
 Провести відповідний ремонт кухонь,їдалень,відповідно їх устаткувати столами,стульчиками,посудою,тощо. Привести в належний санітарн.стан і надалі за все це покласти відповідальність безпосередньо на зав.шкіл під контролем Наресвіти.

5/Зав.Шкіл ч.ч. 71-тов.Козюбенко,ч.74 -то.Соболю,ч.74 - т.Нагурному,ч.84 -т.Балабушко,ч.39-т.Собковичу,ч.49 т.Слублицькому за особливо неприпустимий антисанітарний стан оголосити СУВОРУ ДОГАНУ.

Зав.їдальні ч.74 гр.Берголіну за крадіжку продуктів з роботи ШІТИ,а справу передати для притягнення до карної відповідальності.
 Зав.6-ої школи т.Корчмару за виготовлення їжі для вчителів з продуктів призначених для дітей,та за безгосподарне скорочення картонлі,що діти уїли заготовки,а якої багато погнило,через це заву довелось 30 пудів продати - оголосити СУВОРУ ДОГАНУ.

Зав.54-ої школи т.Патієнко за абсолютне незацікавлення станом гарячих сніданків,за бюрократичне ставлення до бригад по обстеженню - оголосити СУВОРУ ДОГАНУ

6/Правління ДД за недостатнє розгортання громадськості -ЗАУВАЖИТИ.
 Запропонувати протягом 5-ти днів провести збори осередків ДД батьків шкіл та зорганізувати постійний контроль,постійні контрольні бригади з батьків разом з вчительством для повсякденного бергування в їдальнях та кухнях.

7/Інституту ОЗД за недостатнє зацікавлення за останній час аналізом калорійності - ЗАУВАЖИТИ,запропонувати розробити норми,раціону та меню на сніданки двох тинів для молодших груп та старших груп.

8/Справу про недостатню роботу,організацію Кондітруху у справі гарячих сніданків передати до КМ ДЕСМУ.

9/Запропонувати Страхнасам - територіальним,галузевим,дорожно-водн,виділяти певну суму коштів на допомогу організації гарячих сніданків.

10/Просити Обл.Профраду розвернути роботу по підприємствах що перебувають над школами аби піднести їх активну участь в справі гарячих сніданків.

11/Доручити Інспектору Громадчування тов.Кореню до 1-го Травня ц.р.провести перевірку стану гарячих сніданків шкіл приміської смуги.

12/Просити "Пролет.Прав."та "Молод.Пролета."ансаїлювати ці матеріали в пресі.

ГОЛОВА /САНКОЛОВ/ СЕКРЕТАР /ПАНЮК/

№ 16

Довідка № 582 Ленінського райзагсу м. Києва про смерть П. Ткача від голоду 30 квітня 1932 р.

7 травня 1932 р.

міс. <u>Київ</u> рада <u>Митинський</u> району „ <u>4 травня</u> “ міс. 1932 р.		№ <u>1444</u>
Прізвище померлого <u>Ткач</u> його ім'я <u>Павло</u> по-батькові _____		
Місце постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) <u>Київ</u>		
Вік померлого (або дати смерті) <u>30</u> - <u>квітня</u> міс. 1932 р. 4. <u>Чоловік</u> , жінка (підкреслити).		
<u>58</u> - (скільки повних років мав)		
Дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „.....“ міс. 1932 р.		
Якою у матері була померла дитина: перша, друга, або..... б) Батьки дитини живуть укупі, чи може.....		
в) Батько помер, покинув родину, розлучився тощо..... г) вік матері..... років.		
7. Статус померлого..... 8. Національність.....		
9. Статус померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а) — підкреслити.		
10. Здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував.....		
11. а) Реміство, промисел, посада і спеціальність у них б) Якщо жив коштом держави чи громадських організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо) в) Якщо жив з інших джерел, точно зазначити з яких саме		<i>Відомостей немає.</i>
12. Становище в зайнятті: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперований (чл. артілі) чи ні, торговельно-помічний у зайнятті член родини тощо — зазначити саме. Для сільських господарів: одиниць бинк чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у)		
13. Назва підприємства, установи чи закладу, зазначаючи його виробництво, де працює, служить або господарює.		
14. Де помер (удом, в лікарні, дит. будинку тощо)..... Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні)		
Почина смерті — зазначити докладно. <u>Різке збільшення висунутості внаслідок голодування.</u>		
15. Дано лікарську довідку № <u>582</u> . Чи може запис складено на оголошеного від суду за померлого.....		

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822. — Арк. 119.

65

ПРОТОКОЛ № 2
 ЗАСІДАННЯ ШТАБУ В СПРАВІ БОРОТЬБИ З ЧЕРГАМИ В ХЛІВ.КРАМНИЦЯХ
 Від 10-го травня 1932р.

ПРИСУТНІ БУЛИ: т.т. ПОДОШЕК, КОЗЛОВ, ЧЕРНОВІЛЬСЬКА, ЗАСЛАВСЬКА,
 МИТРОФАНОВ, ДУБІНСЬКА, КОЗЛОВ, СУХАНСЬКИЙ та 35 чол.
 членів Міськради.

Головує - тов. ПОДОШЕК.

ОБГОВОРКА: ПОСТАНОВИЛИ:

Інструктивна доповідь тов. ПОДОШЕКА.

Прийняти до відома та розпочати негайно роботу, для чого вибрати членів Міськради для роботи переводити через оргвідділ та Відділ Постачання, переводячи коротенькі інструкції прибуваючим членам Міськради.

Повести роботу так, аби до 10.V в 6 год. вечора працювала бригада не менше 120 чоловік.

Розподілити членів штабу по районах:

- т. ПОДОШЕК - Мовтневий район
- т. ЧЕРНОВІЛЬСЬКА - Ленінський
- т. ЗАСЛАВСЬКА - Петрівський
- т. ДУБІНСЬКА - Сталіновський.

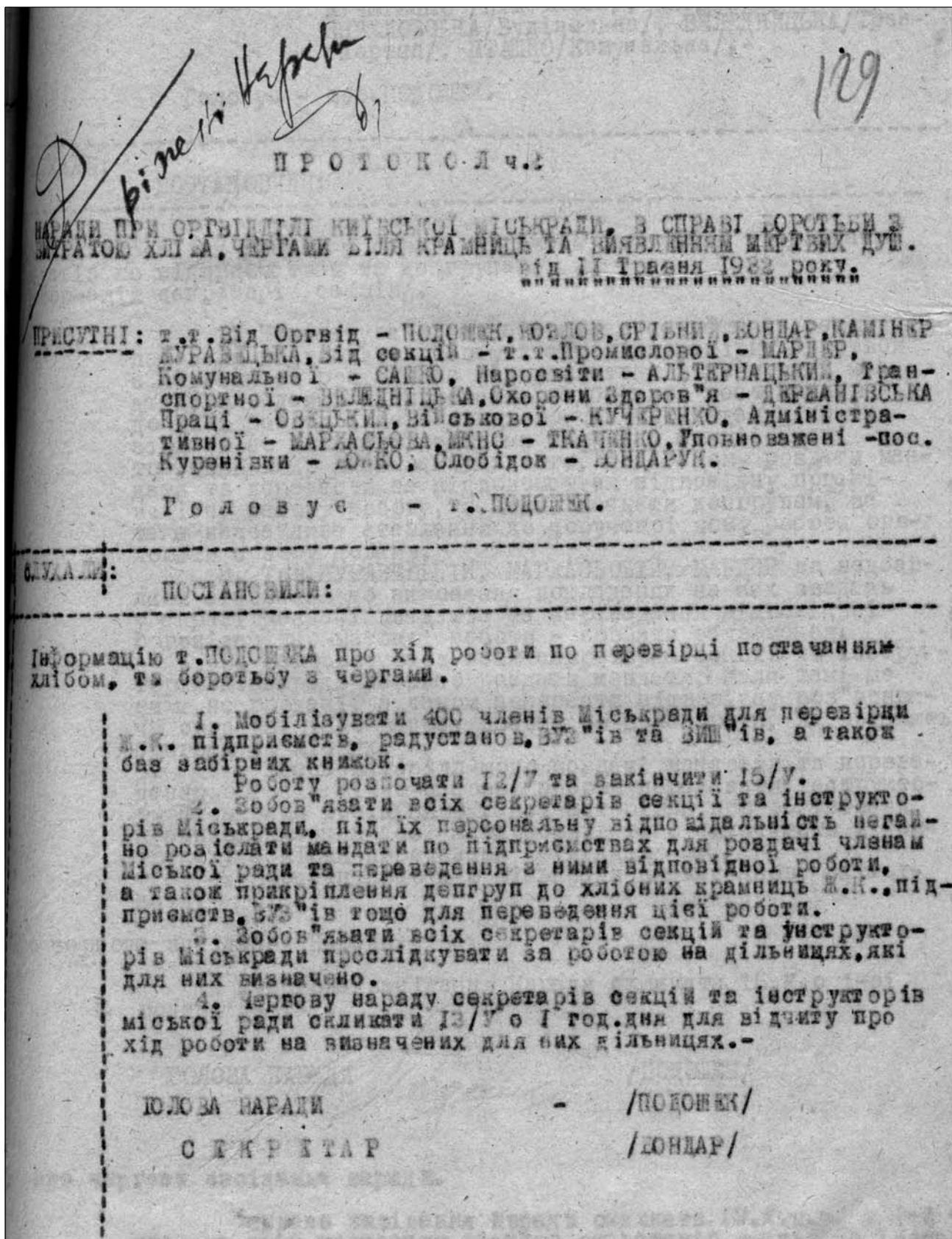
Доручити членам Штабу прослідкувати по районах за ходом роботи бригад та на місці допомагати їм в роботі. Весь матеріал по обстеженню скупчувати при оргвідділі Міськради.

Прийняти до відома заяву т. ПОДОШЕКА про те, що до 12-ти год. дня надіслано 15 бригад в 51 чол., які приступили вже до роботи.

Наступне засідання Штабу призначити на 11.V.1932р. о 10-й год. ранку.

ГОЛОВА *Подшек* /ПОДОШЕК/

Копіарі додаткові Бригади з/з мережки в НК Ім картки вв. Гаїчго та Подшешенко

1932-1933

Не пізніше 15 травня 1932 р.

Т е м н о .

До голови МКК-РСІ.

Про перекручування політики партії та порушення ревзаконности в окремих селах Київської приміської смуги.

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА.

Труднощі, в яких проходить боротьба за 3-ю більшовицьку сівбу - окремі керівники та сільські організації намагаються подолати їх методами голого адміністрування, ляканням та недозволеним командуванням селянами, нехтуючи масово-роз'яснючу роботу серед колгоспників та бідняків, середняків, одноосібників.

Останнім часом інспектурою МКК-РСІ, Прокуратурою та бригадами, які виїздили на села виявлено низку фактів брутального поводження з селянами з боку місцевих органів влади, перекручування політики партії та грубого порушення ревзаконности.

Факти, які нижче наводяться, сигналізують про відповідну небезпеку та потребу вжити належних заходів щодо припинення в майбутньому.

I. ПО СЕЛУ ВІЛОГОРОДКА.

а/Члени партії, голова Сільради Чернявський та голова колгоспу ім. Сталіна КОВАЛЬЧУК з 2-ма комсомольцями, озброєні о 12й год. ночі, 1-го травня ц/р. пішли до гр. КОВАЛЕНКО по соцстану середняк, 50 років, зламали двері, побили його рушницею, ногами та кулаками, заарештували і посадили у підвал за те, що він, як ст. виконавець відмовився виконувати розпорядження сільради /згідно закону т. Коваленко по старості не може бути в'язнем/. Дочка Коваленко, яка намагалася захищати батька, дякуючи тому, що встигла втікти з хати - не зачепили, а сина заарештували і протримали у підвалі добу.

б/У гр. СИРОТА Г.А. - удова, звільнена від сплати с/г. податку, захворіла корова, голова сільради порадив поміяти в Колгоспі на здорову. Корову забрали, зарізали на м'ясо, але іншою не замінили і гроші не сплатили. Таким чином обдурили її, як невідому людину.

в/ДОВИДЕНКО С.В. - 50 років, до революції батракував, потім наділили його землею - 1,65 га. 1931 року сплачував податку 4 крб. 65 коп. Весь час працює сторожем у школі - забрано корову по твердому завданню.

г/ТИТАРЕНКО Арсеній - середняк. За несвоєчасну сплату одноразового збору - зламали замок та зивели корову. На другий день Титаренко приніс гроші, але у нього гроші не прийняли.

д/гр. ПАПЧЕНКО - додатково довели 5 пуд. хлібозаготівель по контракті. Він відмовився здати, тоді бригада "Пролетарської Правди" під керівництвом т. Затучного зробила трус і забрала насіння, якого він зхоронив для посіву, тобто 6 пуд. 15 фун., гречки та 3 пуд. 20 фун. проса.

е/У колгоспників БОГДАНОВА Г.В., СОЗУЛІ А. та СМІЯНА І. за невихід на роботу в колгосп - забрано корови.

II. ПО СЕЛУ ВІТА-ЛІТОВСЬКА.

а/З 28-го березня ц/р. Президія сільради ухвалила: "оскільки в хуторі Мригах цілком панує куркульська агентура, яка перешкоджає готовності до весняної сівби - довести тверде завдання по засінці страхонду таким гр. гр.". Таким чином довели тверде завдання ТЛУЩЕНКО М. - 10 пуд. вівса, якого син знаходиться в лавах Червоної Армії, а батько інвалід 3-ої групи на утриманні має 8 душ їдців, майно якого опи-

сано та призначено до продажу.

б/За несплату різних податків відбиралося у селян майно, продукти, аж до останньої сорочки, про що зовсім не складалося опису та на руки не видавалося жодних документів, що сприяло розбазарюванню майна, напр. у гр. МЕЛЬНИЧЕНЮ Ганни по її заяві забрали золоті сережки, дві золотих п'ятюрки та 24 крб. сребром старої чеканки, але документів немає, а той хто вилучав майно - ГОЛУШКО Матвій категорично відмовляється й заявляє, що у неї цього зовсім не забирали.

Ш. ПО СЕЛУ ГОРЕНИЧУ.

а/Голова сільради ЛІБРАХ побив та заарештував колгоспника ГОЛУМБЕТА П.К. за те, що він не углядив, коли колгоспниця ГАЛДАЙ самовільно вивела із короварні корову, яку було усуспільнено.

б/У ЛАЗАРЕНЮ Софії, вдова, на утриманні 5 дітей, землі 0,99 га, забрали без її згоди частину хати, куди вміщено філію Споживтовариства та хлів для колгоспних коней.

в/ЧЕМЕЛЬ Ольга Трофимовна - дружина червоноармійця, батьки непрацездатні, має малу дитину, тому в колгоспі не працює, за це її позбавили права користуватися конем /просила перевезти дрова/ та відмовлено колгоспом в одноразовій допомозі в сумі 8 крб.

г/Різні заготівлі та контрактація переводились без будьякої масової роботи, шляхом адміністрування та натиску без оформлення навіть постанови сільради. Зняття з контрактації різних видів стягалось шляхом поламки замків, образи селян, грубого поводження бригад, членів сільради і навіть биття окремих гр.гр., це використовувалось підкур кувальником Ткаченко П.П., який збирав крби селян, давав радвладу та агітував проти міроприємств сільради.

ІУ. ПО СЕЛУ ПЕТРУШКИ.

ІЗ/І-ц/р. збори колгоспу ухвалили: "усуспільнити всі корови, а хто не усуспільнить зняти по контрактації на м'ясозаготівлю та позбавити права одержувати молоко з колгоспу. В цьому селі по хлібозаготівлі доведено тверде завдання до 3-х господарств, а по худобі до 6-ти.

У. ПО СЕЛУ КРАСИЛІВКА.

Крбику семей червоноармійців сільрада не веде і тому жодної допомоги та пільг не одержують, за винятком 4-х господарств.

б/Кол.голова сільради БОНДАР без постанови сільради, самочинно ліквідував господарство Бровченко І.С. за невиконання агромінімуму /податку сплачує 19 крб. 29 коп., землі має 2,98 га, ідців 3 душі/.

в/Кол.голова сільради БОНДАР систематично пиячив, ходив завжди озброєний наганом, бердянкою та полівою сумкою через плечо, бешкетував по селу, загнав актив у підпілля, побив столи у сільраді й партосередку, в присутності селян вдарив члена Президії сільради, був випадок, коли колгоспники їхали підводою, він озброєний вискочив на віз, почав стріляти, коні сполохалися і побили жінку. Безпідставно оштрафував члена с/ради на 10 крб. В той же день озброєний в'явився до хати, де знаходилися самі діти, але оскільки хата була зачинена, Бондар розбив вікно та забрав подушку за штраф.

г/Систематично колгосп займався конфіскацією продуктів, що вивозили гр.гр. на ринок, для чого командувалися певні особи озброєні берданками, брали кращих коней і вночі робили засади в дорогах. Відібрані харчі використовували в колгоспі. Використавши цей метод, невідомі влочинці 15-го травня захопили під час переведення такої операції озброєних колгоспників, розброїли їх, відібрали ко-

ней, підводи, вчинили в селі пограбунок та вбили одного члена колгоспу.

VI. П.П. БОСАГІВКА.

15-й Лісзавод надіслав до села бригаду для заготівлі посівної картоплі, яка вживала такі методи: перевела масові труси та при наявності картоплі забирала, гроші не сплачувала, лякала селян міліцією та органами ДПУ і заарештовувала тих, що чинили опір. Сільські організації сприяли цим діям. (сгям)

VII. По селу В.І. ІМЕРКА.

а/Гр. ШИЯН Т.Т. по соцстану бідняк, та ЗЕМЛЯКА П. - середняк без їхньої згоди відібрано хату і садибу та передано колгоспу, при чому майно з хати викинуто на двір і виділили іншу садибу на другому кутку, що непридатна і досі знаходиться під водою.

б/Під час пробного виїзду в поле гр. СЕМЕА Т.С. /середняк/ виїхав невідремнтованим плугом, за що сільрада штрафувала на 100 крб., а потім розпродала все його майно.

в/У гр. ЗЕМЛЯКА Д.Ю. невідомо за що, безпідставно відібрано 140 кгр. борошна, 7 кгр. прядива, 10 метрів сукна та 75 кгр. пшениці.

г/У гр. РИВАКА С.Ю. /середняк/ безпідставно вилучили у нього майно та намагалися викинути з хати, яку намічали забрати під ясла.

д/У колгоспника ВАСЮК Р.А. /середняк/ за невихід на роботу штрафували на 100 крб. та виключили з колгоспу.

е/Членів сільради за неявку на пленум штрафували - колгоспників по 5 крб., одноосібників по 10 крб. У гр. ВІТРОГО П. за нездачу посівного матеріалу заарештували на 3 доби, а гр. гр. Науменко Г. і Величко В. за нездачу законтрактowanego молока - штрафували по 50 крб.

VIII. По селу ГАТНЕ:

а/Член сільради ВОЛОВИЧ М. самочинно робив труси під поглядом мобілізації комгів, а фактично для видачі майна за неусуспільнення корів.

б/На загальних зборах колгоспників при наявності повного будинку присутніх за усуспільнення корів голосувало лише 4 колгоспники та 8 представники від сільради, а останні були проти усуспільнення.

в/Для усуспільнення корів було утворено бригади, які забирали корови. Кол. голова колгоспу ФРИДМАН загрожував колгоспнику ТОНЧАКА револьвером за те, що він заперечував проти методів, що вживала бригада.

г/Для того щоб усуспільнити віс корови було складено список, але підписки відбиралися так: у дворці СІРНИЧЕНКО Г. взяли підписку наче про те, що вона дійсно доїть корови колгоспу, у гр. ТОНЧИНА взято підписку, що він знає, скільки є корів в колгоспі та в інших, а потім сказали, що ці гр. гр. добровільно усуспільнюють корови, на що є розписка.

д/По ствердженню прокурора ЗІНУК, голова РКС т. ІЩЕНКО інформував МПК про те, що корови в Гатнему було усуспільнено правильно. Під час перевірки прокуратурою, де т. Іщенко був присутній, весь час намагався замазати викривлення політики партії та методи, які були припущені в селі, впливав на членів Управи, які й так давали пояснення небажано, коли довідалися, що в них говорить прокурор.

IX. По селу КРЮКІВЩИНА:

а/На колгоспника БАВИЧА А.І. за невихід на роботу накладено штраф

100 крб. та за несплату штрафу забрано корову і телицю.

б/На загальних зборах колгоспників встановлено, що бригада від сільради відбивала замки, виводила корови для усупільнення колгоспу Новенко М., якого 1929 року було обкладено в експортному порядку, за-раз є член колгоспу.

в/Голова РКС т. ПІСНО заявив, що з колгоспниками немає чого раху-ватися, бо вони всі спекулянти.

X. По селу ПОШТОВА ЗІТЗА.

а/Червоноармійця МІСЯНИКА Якова члена колгоспу оподатковано 1931р на 5 крб. 75 коп., забрано корову без складання умов на контракцію та попереднього повідомлення, а значиться лише в списку осіб, які повинні законтрактувати худобу, на підставі чого й забрано корову.

б/Сільрада одержавши плян заготівлі худоби, ніде його не опрацюва-ла, навіть не обговорювалось на пленумі сільради, а лише на комісії ісприяння, яка визначила 85 осіб, що повинні законтрактувати худобу.

XI. По селу ЛІСНИКІ.

У першій половині травня переведено контракцію на 4-й квартал, в той же день голова колгоспу та сільради озброєні пішли вночі зні-мати корови, збудуражили село, жінки без одягу вибігали на подвір'я, підняли стрілянину і побили одну жінку, яка чинила опір /перевірку остаточно не закінчено/.

XII. По селу Нікільська Борцагівка.

Аби не забрати корову один з колгоспників сховав її у хаті, але голова сільради стеріг увесь вечір /спав біля хати/, поки дядько зас-не, а потім сокирою поламав двері і забрав корову. Через злам зам-ків також було забрано корови у Антонович Бориса, Митченко Антона, Шульга Пилипа, Табія та іна. /перевірку не закінчено/.

XIII. По селу ГОСТИМЕЛЬ.

4-го травня голова сільради вкупі з інструктором Міськеди Демчен-ко, заст. голови сільради та головою колгоспу п"яні побили селянина за те, що наче-б то він украв у голові колгоспу 2 пуди картоплі, під-няли стрілянину, тощо. /слідство веде ться прокуратурою/.

XIV. По селу ГОТОНІВ.

У члена колгоспу МАХНОКА, бідняка, вдова, зовсім безпідставно забрали 3 пуди муки, замість посів'я. У одного колгоспника забрали свиню за те, що він продав свою телицю. На продаж мав дозвіл від сіль-ради, як господарств во, що погоріло, -

Місце проживання померлого: рада <u>Жовтень</u> району <u>19</u> травня міс. 1932 р.		№ <u>215</u>
Прізвище померлого <u>Травень</u> його ім'я <u>Іван</u> по-батькові _____		
Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) _____		
Помер (ла) <u>19</u> травня міс. 1932 р. 4. <u>Чоловік</u> , жінка (підкреслити).		
Вік <u>50</u> (скільки повних років мав) _____		
Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „_____” міс. 193__ р.		
б) якщо у матері була померла дитина: перша, друга, або _____ в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійтися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо _____ г) вік матері _____ років.		
Громадянство померлого _____ 8. Національність _____		
Родинний стан померлого: парубек, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а) — підкреслити.		
Як вдовує: прожиток сам, а як не сам, то хто утримував _____		
1. а) Реміство, промисел, посада і спеціальність у них б) Якщо жив коштом держави чи громадських організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо) в) Якщо жив з інших джерел, точно зазначити з яких саме _____		} <u>Невідомо</u>
12. Становище в занятті: робітник, служб. _____ ремісник, кустар-кооперований (чл. артілі) чи ні, торговець, помічник у занятті член родини тощо — зазначити яке саме. Для сільських господарів: одинокий господар чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у) _____		
13. Назва підприємства, установи чи закладу, зазначаючи яке виробництво, де працює, служить або господарює. _____		
Чи помер (удома, в лікарні, дит. будинку тощо) <u>Лікарні</u> Якщо вдома, то чи користувався в лікарській допомозі померлий (так, ні) _____		
Причина смерті — зазначити докладно <u>Розладний харчування</u>		
Чи дано лікарську довідку № <u>276</u> Чи може запис складено на оголошеного від суду за померлого _____		

№ 21

Довідка № 317 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть безпритульної Д. Манкевич

26 травня 1932 р.

Міс. рада <u>Молодшин</u> району „ <u>Зелитравку</u> ” міс. 193 <u>2</u> р. № <u>317</u>	
Померлого <u>Манкевич</u> його ім'я <u>Дана</u> по-батькові	
Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) <u>Зелитравку</u> міс. 193 <u>2</u> р. 4. Чоловік, <u>жінка</u> (підкреслити).	
Вік (скільки повних років мав)	
Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „ <u>20 січня</u> ” міс. 193 <u>2</u> р.	
Якщо у матері була померла дитина: перша, друга, або.....в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо.....г) вік матері.....років.	
Громадянство померлого..... 8. Національність	
Родняний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а)—підкреслити.	
Чи владував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував	
11. а) Ремесло, промисел, посада і спеціальність у них б) Якщо жив коштом держави чи громадських організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо) в) Якщо жив з інших джерел, точно зазначити з яких саме	} <u>Невідомо</u>
12. Становище в зайнятті: робітник, службовець, ремісник, кустар-кооперований (чл. артілі) чи ні, торговець, помічний у зайнятті член родини тощо—зазначити яке саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у)	
13. Назва підприємства, установи чи закладу, зазначаючи яке виробництво, де працює, служить або господарює.	
Де помер (удома, в лікарні, дит. будинку тощо) <u>Дитячої</u> Якщо вдома, то чи користувався в лікарської допомоги померлий (так, ні)	
Причина смерті—зазначити докладно <u>інтоксикація</u>	
Додано лікарську довідку № <u>317</u> Чи може запис складено на оголошеного від суду за померлого	

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 812. — Арк. 99.

Довідка № 367 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть безпритульної К. Борисової від загальної атрофії

27 травня 1932 р.

№ 367 рада <u>Молодша</u> району „ <u>27 травня</u> ” міс. 1932 р. 1205	
Померлого <u>Борисова</u> його ім'я <u>Ксе́мія</u> по-батькові	
Де жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) <u>20 тр авлу</u> міс. 1932 р. 4. Чоловік, <u>жінка</u> (підкреслити).	
Вік (скільки повних років мав)	
Дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „ <u>25 січня</u> ” міс. 1932 р.	
Якщо в матері була померла дитина: перша, друга, або.....в) батьки дитини живуть укупі, чи може розлучитися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо.....г) вік матері.....років.	
8. Національність	
Сімейний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а)—підкреслити.	
Як проживав: проживав прожиток сам, а як не сам, то хто утримував	
1. а) Ремесло, промисел, посада і спеціальність у них б) Якщо жив коштом держави чи громадських організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо) в) Якщо жив з інших джерел, точно зазначити з яких саме	М. С. Давидович
2. Становище в зайнятті: робітник, службовець, ремісник, кустар-кооперований (чл. артілі) чи ні, торговець, помічник у зайнятті член родини тощо—зазначити яке саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у)	
3. Назва підприємства, установи чи закладу, зазначаючи яке виробництво, де працює, служить або господарює.	
4. Чи помер (удома, в лікарні, дит. будинку тощо) <u>вдома</u> Якщо вдома, то чи користувався з	
5. Чи користовався лікарською допомогою померлий (так, ні)	
6. Причина смерті—зазначити докладно <u>загальна атрофія</u>	
7. Чи має лікарську довідку № <u>367</u> чи може впис складено на оголошеного від суду за померлого	

№ 23

Довідка № 365 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть від розладу харчування немовляти В. Логвинової

2 червня 1932 р.

Київ, рада <u>Левиний</u> району <u>Левиний</u> міс. <u>1932</u> р. 1395	
Прізвище померлого <u>Логвинова</u> його ім'я <u>Ванга</u> по-батькові _____	
Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) _____	
Помер(ла) <u>30 травня</u> міс. <u>1932</u> р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити).	
Вік _____ (скільки повних років мав) _____	
Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося <u>5 травня</u> міс. <u>1932</u> р.	
б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або _____ в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо _____ г) вік матері _____ років.	
Громадянство померлого _____ 8. Національність _____	
Родинний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а) — підкреслити.	
Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував _____	
11. а) Ремесло, промисел, посада і спеціальність у них б) Якщо жив коштом держави чи громадських організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо) в) Якщо жив з інших джерел, точно зазначити з яких саме	} <u>не відомо</u>
12. Становище в зайнятті: робітник, службовець, ремісник, кустар-кооперований (чл. артіль) чи ні, торговець, помічник у зайнятті член родини тощо — зазначити яке саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у)	
13. Назва підприємства, установи чи закладу, зазначаючи яке виробництво, де працює, служить або господарює.	
Де помер (удома, в лікарні, дит. будинку тощо) <u>вдома</u> Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) _____	
Причина смерті — зазначити <u>розтрій харчування</u>	
Додано лікарську довідку № <u>365</u> Чи може запис складено на оголошеного від суду за померлого _____	

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 812. — Арк. 157.

222

До для відома та виконання.

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ ч. 153.
Засідання Президії Київської міськради
з 4. VI. 1932 року. -

СЛУХАЛИ: П О С Т А Н О В И Л И:

Про суд у справі катування колгоспників по с. Кулажинці.
важливішого

1. Надаючи надзвичайно політичного значення тому вчинку, що мав місце в с. Кулажинці, як вчинку контр-революційному і обурливому; що створив нездорові настрої серед селян і оскільки цей випадок є по суті не поодиноким в приміській смузі, а ширше в інших селах має місце хування над колгоспниками та одноосібниками, потурання їх прав, порушення революційної законності, - визнати за потрібне поставити на засіданні Президії МР в присутності голів сільрад доповідь РСІ про обстеження сільрад в справі виявлення порушень революційної законності.
2. Перевести обслідування сел: Гореничі, Сорцагівка, Брівка, оскільки від цих сел надходять скарги на беззаконні дії місцевих органів влади, зокрема розслідувати факт масового в'їзду - 38 селян з хутора Дмитрієвського, що входить до Петрушанської сільради, та виявити, на якій підставі мали місце такі обурливі факти, як руйнація хат в окремих селах /с. Красилівка/.
3. Заборонити всім органам влади на місцях робити подібні дії.
4. Перевірити діяльність організацій, що переводять заготовку на місцях, як "Заготхудоба" тощо, а також фінансових органів, оскільки є факти зловживання /Горбовичі, Шпитьки тощо/: забирали худобу у селян без розписок і не платили за неї кошти. МРСІ перевірити ці факти і вищими виявити конкретних носіїв цих контрреволюційних дій.
5. Розгорнути на селах роботу груп сприяння МРСІ, зокрема розвинути роботу по лінії бора скарг. Надати цій роботі масового характеру. Випустити в цій справі спеціальну газету, яка б стала здобутком широким мас на селі.
6. Для переведення масової роз'яснювальної роботи в с. Кулажинці, надіслати члена Президії МР.
7. Після вироку суду, заслухати це питання знов на засіданні Президії міськради.
8. Утворити при оргвідділі МР сектор кадрів для підбору робітників на село /голови сільрад, КПС тощо/.
9. Надіслати для роботи на селі робітників лише після певної їх перевірки, зокрема звернути увагу на підбор голів колгоспів.

- 2 -

10. МРСІ перевірити хто робив обслідування в с. Кулажінці і не повідомив про обурливі факти, що мали місце в цьому селі, та виявити чому надіслано до цього села на керівну роботу не перевірених людей.

Оригінал за належними підписами.

За оригіналом:

Тех. Секретар МР

/Козуб/

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 321. — Арк. 222—223.

червень 1932р.

СМ № 31

306

ПРОЕКТ РЕЗОЛЮЦІЇ

на доповідь „Про санітарно-епідемічний стан м. Києва”

Заслухавши доповідь Санінспектора м. Києва т. ЮСЕЛЕНЧУКА про санітарно-епідемічний стан м. Києва, Президія Міськради констатує:

1. По не вичаючи на розгорнуту роботу з боку Місьздороввідділу та Надзвичайної Комісії по боротьбі з антисанітарієм та епідеміями щодо профілактики епідемічних захворювань та боротьби з ними, санітарно-епідемічний стан міста та смуги залишається ще з досі важким, зокрема щодо виспного тифу /січень - 88, лютий - 177, березень - 280, квітень - 876 і травень - 1134/.

2. Що основні чинники в поширенні плямистого тифу є: а/ транспорт /залізничний, особливо приміський, водний, а також трамвай/; б/ безпритульні та жebraки /з 18/У по 29/У захворіло в відлучених безпритульних - 79 на виспний тиф та один на натуральну віспу/; в/ також останнього часу значну роль відіграють черги, у яких багато приїжджих з периферії /були випадки, коли, забіраючи з черг заощивлених у лазні, виявляли й хворих на виспний тиф/;

3. Що Постанова КР про заборону в'їзду до міста без дозволу Сельред у значній мірі не досягає мети за браком контролю з боку дирекції П.З.в., Курт"у, домоуправ та адмінорганів.

4. Що Готельовий Трест викривив директиви Р.Н.К. щодо відкриття гуртожитку для приїжджих: не збудовано ще передускиника, встановлено платю за ліжко та номер таку-ж, як і центральних готелів і цим зведено на рівень директиви РНК.

5. По стан з ліжковим допомогою в місті надзвичайно важкий і потребує розгорнення додаткового шпиталю; що брак автотранспорту та бензину дуже відбивається на шпиталізації та санобробці оточення та вогнищ.

Тому Президія Міськради УХВАЛИЄ:

327

1. Для того, щоб зробити рішучий план у поширенні епидеміальності на виспний тиф, вважати за потрібне за всяку ціну розгорнути ще більшу масову санітарну обробку в перелускниках при лазнях, для чого доручити членові Президії НР т.ОКМЕНЦОВУ забезпечити Міськздравінспектуру транспортом та горючим матеріалом / санобробкою охопити в першу чергу всі родини, де були випадки виспного тифу, та краєні вулиці міста /.

2. Дазне-Прядьному Трестові під відповідальність т. ПРАДІНА забезпечити безперебійну роботу перелускників при Дмитрівській, Галицькій, Центральній та Троїцькій лазнях, проробивши разом з Санінспектурою календар і графік їх роботи в так, щоб було забезпечено обробку жінок, дітей і дорослих окремо.

3. Ураховуючи роль черг у поширенні виспного тифу запропонувати Нач.Міськміліції взяти найрішучих заходів щодо регулювання черг, не допускаючи щільного контакту людей, що стоять у чергах.

4. Відвічаючи, як позитивно являче масове видучення безпритульних /з ІВ/У по 30/УІ - 6.000 осіб/, запропонувати Наросвіті максимально розвантажити нові карантини, відправивши дітей, що мають родини, за місцем їх проживання; для решти дітей влаштувати карантини в ліжках та ліжковими приладдями; лінією ДД, Міськздраввідділу забезпечити медперсонал та дієтхерки /за рахунок Наросвіти/ для хворих дітей. Перевірку виконання цього доручити т.ГОЛУБКОВУ.

5. Доручити Комісії т.ГОЛУБКОВА перевірити виконання останньої постанови НКД-РСІ щодо транспорту, особливо приміського та про наслідки доповіді особисто Голові НР.

6. Відмічаючи, що постанову НР щодо трамвайного руху не проведено в життя /перевантаженість вагонів, квола боротьба з видученням завсиджених пасажирів, тощо/, прикріпити т.ВИКОВА до Тресту та зобов'язати його добитися рішучого плану.

18/лп-32,
4308

Комісія 148

А К Т

Составлен настоящий акт 16/лп штабом ЛК заводом им. "ЛЕНСЕ" в том что хлеб присланный 14/лп пекарни № 2 магазин № 150 был забракован врачом зав. тов. ГОЛЬДЕНТРАХТ из ва большого количества песка что и не возможна было его продавать, а также хлеб продается по штучно а не по весу. ЛК считает безобразное отношение со стороны пекарни, которая посылает в рабочий закрытый кооператив негодный хлеб, а по сему ходатайствуем перед РСН о принятии решительных мер к таким ненормальным явлениям, которые подрывают рабочее снабжение и способствует развитию желудочно и кишечных заболеваний.

Нач. ЛК	/Бабинский/
Секретарь ЛК	/Нутрова/
Член ЛК	/Люблинский/
Доктор	/Гольдентрахт/ <small>Київська М.К.А.-Р.С.І.</small>
Пом Зав магаз.	/Озерянский/

С подлин. вер.
Секр. Монарх 148

супра

ДО ОБЛДК-РСІ.-

14

Київського МКК-РСІ.-

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА:

За останній час по м. Києву збільшилась кількість безпритульних дітей /підкидків/, особливо віку від одного до 4-х років. Починаючи з січня м-ця 1932 року, ця цифра весь час щомісячно збільшується; січень - 34, лютий - 98, березень - 103, квітень - 144, травень - 227, червень - 223 та липень - 155.

Міськздраввідділ зовсім не був підготовлений до прийому такої кількості дітей, не було ані відповідного помешкання, а ні коштів, оскільки при складенні кошториса не було передбачено утримання такої кількості дітей.

Не зважаючи на це Міськздраввідділ приймав цих дітей, закрив пару нормальних ясел, розгорнув роботу про забезпечення підкидків, але така була зовсім недостатня. В червні м-ці ц.р. справа про забезпечення безпритульних дітей-підкидків розглядалась на Президії МКК, де було ухвалено скласти комісію для допомоги дітям. Робота цієї комісії полягала в вишукуванні коштів для утримання дітей.

Комісією було притягнуто до справи допомоги дітям всі торговельно-кооперативні організації, громадські організації, яким було запропоновано, допомогти продуктами, грошима, устаткуванням та іншим.

Виконання постанов комісії провадилось кволо, особливо в грошовій частині. З боку громадських організацій, ДД, УЧХ, ВУТОП та інші. Виконала свої обов'язки лише Промстрахкаса.. Неприпустимо поставилась до цієї справи Міськрада та Облоргкомітет та Облздраввідділ, які зовсім ніякої допомоги не подали Міськздраввідділу.

З дітей підкидків переважна більшість діти районів, області і не зважаючи на це жодної уваги до цієї справи з боку Облоргкомітету та Облздраввідділу до цієї справи нема.

Особливо потрібна робота профілактична на районі, для того аби уникнути притоку дітей до Києва. Така робота не чувається, крім зазначеного в системі Охмадиту Київського. Виявлені під час нашого обстеження неприпустимі факти недбайливого ставлення до дітей /бруд, скупчення дітей вмерлих в великій кількості то що/.

Справа про це та взагалі про стан забезпечення цих дітей була розглянута на засідання Колегії МРСІ та вжито відповідних заходів /копія постанови прикладається/.

Крім дітей Охмадитського віку спостерігаються також безпритульні віку Наросвітнянського, які в переважній кількості майже всі з районів та області.

Приток таких дітей все збільшується: -Травень-502, Червень-1434, липень-863.

Утримання цих дітей також не передбачено бюджетом Наросвіти та стан забезпечення цих дітей не кращий, ніж дітей Охмадитського віку.

По лінії Облнаросвіти, також не провадиться достатня профілактична робота, в наслідок чого і є такий приток безпритульних до Києва і лягає тягаром на місцеві організації по утриманню їх.

Отже ми вважаємо, що треба вжити заходи до Областних організацій (Облздрав та Облнаросвіта), аби переведилась профілактична

1932-1933

- 2 -

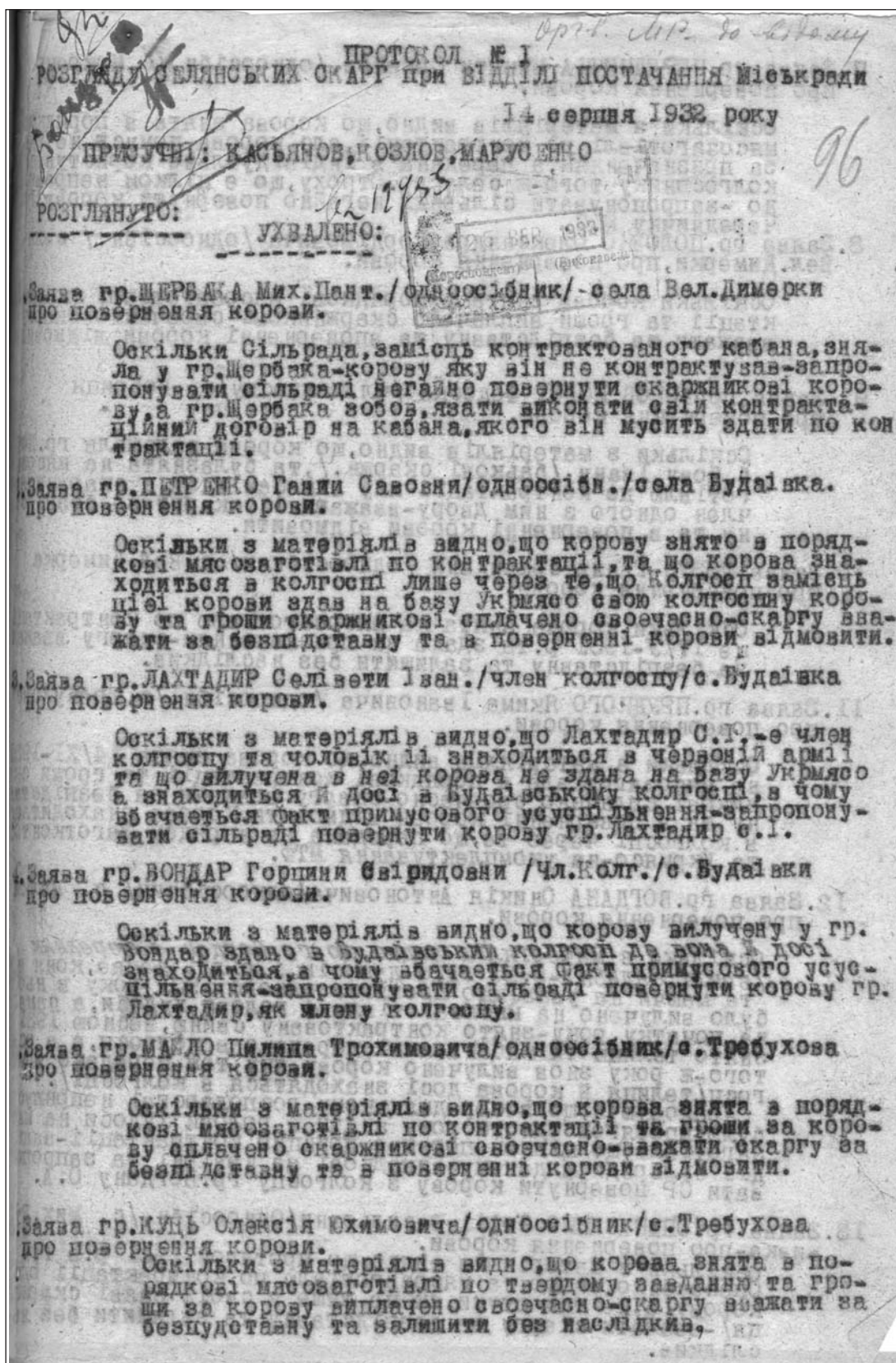
робота на місцях та взяти участь матеріяльну по лінії Здраввід-
діду для забезпечення дітей віку Охмадитського та по лінії Нарос-
віти, розташуванням дітей по дитобудинках області.

КЕРІВНИК ГРУПИ СОЦПОБУТУ
КИЇВ. М К К - Р С І

/ЗАСЛАВСЬКА/

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 528. — Арк. 76—77.

14 серпня 1932 р.

208 25/7/32

Відомості про склад комісії

Відомості про склад комісії

ПРОТОКОЛ № 3
ЗІДАННЯ КОМІСІЇ ПО ХЛІБОЗАГОТІВЛІ ПРИ КИЇВСЬКІЙ МІСЬКРАДІ
17-го Серпня 1932 року.-

ПРИСУТНІ: САМОЙЛОВ ПОЛОШЕК, РУТМАН СІНКЕВИЧ /Заготзерно/
 БІЛОГОРОДСЬКИЙ /РКС/, ДРАТВА /Пожежча стина
 Комгоспу/, КОБАЛЬ /Місткостач/, КОРЕБВ /Рей-
 споживонікв/, ОБРУТІС /Київ-Торг/

Головує - тов. САМОЙЛОВ /

§§

ПРАВИ:

Н о с т а н о в и и:

1. Хіт хлібозаготівлі:
 /Рутман, Сінкевич, Білогородський/

1. Констатувати, що на 16/VIII заготовлено хліба по колгоспному сектору - 700,26 цент., що складає 9,4% річного завання, по одноосібному - 29 цент., твердохлібці 15,59 цент., що складає 0,5% річного завання.

2. Відмітити, що хіт хлібозаготівлі виходить ся повсім в нездовільному стани, особливо по одноосібному сектору та твердохлібці.

3. Відмітити, як неприємне явище в боку деяких голів сільраді та уповноважених МР, кводе ставлення до розпорядження організаційно-масової роботи по справі хлібозаготівлі.

Деякі сільради на 16/VIII не довели ще планів по хлібозаготівлі до двору по одноосібному сектору (Жуляни, Соф. Боржанивка, Тросцяна).

Головам цих сільських рад та уповноваженим МР за таке нецільове ставлення, зробив зауваження та запропонував останнім протягом 24-х годин довести план до двору та розгорнути організаційно-масову роботу по хлібозаготівлі.

Поручити т. РУТМАНУ простежити за виконанням цієї постанови та на черговому засіданні про це доповісти.

4. За/VIII заслухати на засіданні Штабу відчити уповноважених сесьорек про хіт хлібозаготівлі на районях.

2. Про боротьбу зі спекуляцією та контроль за походом зерне:
 /Сінкевич/.

1. Відмітити, що за останній час по селях помічається зкупщеник хліба /с. Жокрець/. Крім того, є продаж хліба на приватні ринки окремими селянами, які не виконують хлібозаготівлі, що сприяє розбазарюванню хліба.

*до введення
 миття до 1.9.32
 згідно з указом
 № 100*

7

2

*в постановах
це стосується
до іншої частини
звітності*

*Доручити в цей відділ, що деякі мамми роблять
помилку, беручи без довідок від сільрад та окремі селяни
роблять помилку згідно культур вимог норми річного спо-
живання. Заводити, Калита.*

*Доручити Президію МР чл. тов. обон'якову по-
ставити щодо боротьби з спекуляцією та контролю з
боку сільрад та машинів за посередком, згідно постанови
Одвіковому від 10/VIII-3322*

3. Про розгляд заяв, що надходять від селян по хлібозаготівлі.

1. Відмітити, що за останній час є велика кількість скарг від селян, зокрема від твердоздатчиків, про невправдиве констатування хлібозаготівлі з боку сільрад, що до деякої міри гальмує виконання плану хлібозаготівлі.

Доручити в цей відділ, що деякі мамми роблять помилку, беручи без довідок від сільрад та окремі селяни роблять помилку згідно культур вимог норми річного споживання. Заводити, Калита.

Для негайного розгляду на всі заяви обрати комісію в складі 3-х осіб: МР - Подошук, Міськпостачу - Рутман, Заготзерно - Сінкевич.

Просити Президію МР затвердити цей склад Комісії.

2. Доручити Комісії протягом 24-х годин розглянути заяви, що надходять від сел та дати конкретні вичерпуючі відповіді по суті цих заяв, так селянам, як і сільським радям.

3. Що-ж торкається постанови загальних зборів с.Рохівки про зменшення плану хлібозаготівлі, доручити тов. Подошеку та Клименко негайно виїхати на місце та порадити цю справу.

4. Про хіц сінозаготівлі. /Сінкевич/.

1. Відмітити, що на 16/VIII заготовлено по району сіна 615 цент., що складає - 2,4% річного запланованого.

2. Прийняти до відома, що з боку Міськпостачу та Заготзерно націлено 12 осіб на одну комуну на село для пожево-вжевної роботи по сінозаготівлі.

3. Відмітити, що такий стан сінозаготівлі абсолютний не гарантує своєчасного виконання плану по сінозаготівлі.

4. Відмітити, що деякі сільради на 18/VIII не звикли ще сінозбиральній кампанії /Вортвичі, Шпичька/.

Доручити цим сільрадам негайно вжити заходів до закінчення протягом 2-х днів сінозбиральної кампанії по селу Вортвичак та 4-х днів по селу Шпичька.

5. Доручити тов. Вікогородському простежити за виконанням цієї постанови та в разі неспроможности обрати сіно збиральними силами, розподілити цю сінозять поміж іншими колгоспами та 22/VIII доповісти про це Штубу.

Доручити т. Сінкевичу зробити обстеження коду сінозаготівлі по селах: Вингороць, Н.Петрівці та Баяки та поставити їх доповідь на засідання Комісії 22/VIII.

Доручити в цей відділ, що деякі мамми роблять помилку, беручи без довідок від сільрад та окремі селяни роблять помилку згідно культур вимог норми річного споживання. Заводити, Калита.

Доручити Президію МР чл. тов. обон'якову поставити щодо боротьби з спекуляцією та контролю з боку сільрад та машинів за посередком, згідно постанови Одвіковому від 10/VIII-3322

5. Про хід уборочної кампанії, оскільки вона та молотью.
/Вінгородський/

1. Визначити, що по колгоспному сектору зібрано всіх зернових культур 10.292 т, що становить 89,8%, а скірцованих 1339 т, що становить 28,9%.

Такий стан молотью є зовсім в неадекватному стані. По багатьох селах та колгоспах є недостатль молотарок /Сампільки, Трощина, Романивка, М.Рубежівка, Жерцова, Ясконька, Калита/.

Поруч в цим визначити, наскільки явище, що в деяких цих селах є молотарки, але через те, що вони слобачоно не були відремонтовані - молотью не прово- дяться.

2. Доручити т. Вінгородському зробити обстежен- ня окремих колгоспів та виявити причину щодо неспос- тьного відремонтування молотарок та на черговому засіданні доповісти про це.

3. Визначити, що по окремих селах та колгоспах молотарки не навіантажові протягом цілого дня.

Доручити т. Вінгородському та Токерьову дати директиву всім колгоспам, щоб молотью перевозилося у дві зміни від 5 годин ранку до 9 годин вечора.

Разом в цим доручити РКС та МТС простежити за виконання цієї постанови та зробити превентивні ре- пеції й перекидку молотарок по селах та колгоспах.

4. Доручити т. Вінгородському обстежити МТС та 4 села в яких роботи МТС про використання молотарок та на засіданні ЗС/ВН доповісти про це.

5. Доручити всім уповноваженим МР по сім'ях дати повні відомості про використання молотарок.

6. У зв'язку з тим, що тов. Токерьов вдруге не з'явився на засідання комісії, - попередити його до в разі неявки його на ЗС/ВН - справу буде передано до МКК.

6. Про хід просування крему виробств на село для стимулювання хлібозготівлі.

/Корсєв та Опаруїс/.

1. Прийняти до відома, що за першу половину Серпня завезено крему по системі Рє Іспоживспілки на 60.000 крб. та про те, щоб в 2-й половині було заве- зено крему на 205.000 крб., а також прийняти до відома з'яву, що Рє Іспоживспілкою відкрито 4 пункти на сільських пунктах, де продається: чай, хліб, тощо.

2. Поставити питання перед Міськпостачем, щоб останній збільшив видачу крему для пунктів на сільпунк- тах тютюну, паперу, консервів тощо.

3. Доручити Рє Іспоживспілці вести роботу про стимулювання кремом окремі села та колгоспи, з метою стимуляції хлібозготівлі.

4. Прийняти до відома з'яву представника Кмів-Торгу, що по її системі є 19 одиниць куди за липень місяць було проведено крему на 460.000 крб. та за першу половину Серпня на 246.000 крб.

9

5. Прийняти до відома заяву представників Київ-Торгу, що ними відкрито по окремих сипшуктах мемуфактурні ярки для стимулювання хлібозготівки. Поруч з цим відмітити, як невідповідне явище зрівнянку у видачі мемуфактури кожному здатчику хліба, не враховуючи кількості зведеного ним хліба та % зведеного хліба.

Внаслідок чого є випадки очернювання сільськими за зведеного пучки хліба в метри мемуфактури, а другий за цю саму норму може очернути 15 метрів.

Доручити Київ-Торгу зробити відповідну диференціацію щодо надачі кредиту за зведеного хліба та вести окремий облік видачі кредиту сільським за зведеного хліба.

6. Відмітити з абсолютною невідповідною явище, що по цього часу общинні кооперативні організації просять за село лише центральний кредит, що не відповідає повністю потребам села в той час, коли й досі не просуваються й ні на жодну копійку кредиту виробників, які виробляють на Київських підприємствах.

7. Прийняти до відома заяву тов. Корєєва, що причиною цьому є відмовлення Київських підприємств скласти умову з Райспоживсоюзом на кредит виробників.

Просити МКК РСІ терміново викликати підприємства, які виробляють кредит виробників та відмовляються скласти умову з Райспоживсоюзом та вжити заходів щодо просування кредиту виробників на село.

8. Доручити всім уповноваженими прослідкувати за використанням кредиту на місцях.

9. У зв'язку з тим, що тов. Равівський двічі не з'явився на засідання для інформації про розгортання культ-масової роботи на сипшуктах, повідомити, що в разі неявки його 22/IV - справу буде передано до МКК РСІ.

7. Про забезпечення пожежників сел та колгоспів.
/Дратва/.

1. Прийняти до відома, що Пожежне станом було відряджено 20 бригад, які обстежили всі 70 сіл та колгоспів. Крім того прийняти заяву тов. Дратви, що всі сіла та колгоспи забезпечені пожежними інструментами.

2. Відмітити, що не всі сіла та колгоспи раціонально використовують пожежників та не забезпечують відповідні пункти пожежною охороною /с. Требухи/.

3. Відмітити, що деякі сіла та колгоспи обидуже стались до організації пожежних та дружин в села: Дісники, Повняки, Осокорки, Семинівки, Писське, Кузьменці, Пухівка, Берези.

Просити Президію МР цим головам сіл та колгоспів виставити догану за невиконання завдань по пожежній справі.

4. Прийняти до відома заяву Дратви про погіршення в РПС питання вжиття пожежінструкторів по колгоспах.

Випропонувати Дратві протягом 2-х днів підготувати записку на посаду інструктора.

1932-1933

-15-

5

6. Доручити тов. Дратві через 15 днів перевірити окремі села про виконання виможок, що їх дали бригади на місяці.

8. Про перабій доко покочи звочок по хлібозаготівлі від сіл'ряц.
/Подошок/.

Прийняти до відома звіту представника Київського відділу зв'язку тов. Михайловського про те, що він угодився з райо-центром, щоб звочки від сіл'ряц надходили безперервно.

9. Про виділення уповноважених МР на окремі села.
/Подошок/.

Доручити тов. Подошкову уговоритися з МПК про виділення уповноважених на села там, де їх нема.

10. Про самовільне відлучення голів сіл'ряц та уповноважених МР з сел.

I. Вікітати, що за останній час помічається самовільне відлучення з сел голів сіл'ряц та уповноважених МР, чим гальмується робота по хлібозаготівлі, - доручити тов. Подошкову вкупі з МПК дати директиву до голів сіл'ряц та уповноважених МР про заборону виїжджати з сел без дозволу МР та МПК.

II. Про склик повіреної верстви керівників радгоспів.
/Подошок/.

I. Скликати повірену верству на 21/VIII о 10 год. ранку, в представників: Зем відділу, РКС, Міськспоживспілки, МТС та всіх радгоспів прикиської смуги.
З повісткою денвар:
I/Хід збіральної кампанії
II/Спосіб кампанія
III/Підготовка до осінньої посівкампанії.

ГОЛОДА НАРАДА -

(Подошок)

6

ДО ВСІХ СІЛЬРАД та Дс.....
Для відома та виконання.

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ № 193
Засідання Президії Київської Міськради в 21/УЩ-1932р.

93 СЛУХАЛИ: ПОСТАНОВИЛИ:

2619 Про порядок регулювання перемолу зерна на сільсько-господарських млинах по Київській, приміській, смугі та м. Києво.

В розвиток до постанови Київського Областного виконавчого комітету від 8/УЩ-32р. про регулювання помолу на сільсько-господарських млинах Президія Київської Міськради ухвалює:

- 1/ Перемол зерна проводиться лише за відповідними довідками /дозволом/ від с/р. в кожному окремому випадкові, при чому власником та орендарем млинів суворо забороняється приймати до перемолу зерна без цих довідок.
- 2/ С/р. видають довідки /дозвіл/ безкоштовно на перемол лише колгоспникам в розмірі не більше 20 кгр. харчових культур /життя та пшениця/ та одноосібникам, які акуратно виконують сажі зборів завання по хлібоваготівлі, в розмірі не більше 16 кгр. харчових культур пересічно на їдця на м-ць, при чому с/р. керується, в основному, звісами в контрактийних книжках контрагентів та копіями квитанцій примальних пунктів Заготзерня.
- 3/ Встановлені вище крайні норми перемолу на їдця /пересічно на м-ць/ залишаються до кожного виконання державного плану хлібзаготівель.
- 4/ При видачі сільрадами дозволу на перемол зерна в серпні враховувати розміри виданих окремим колгоспникам натуровансів.
- 5/ Всім с/р. вищезазначений порядок регулювання перемолу зерна негайно запровадити в життя, при видачі довідок зазначати в якому млині дозволено адатчику хліба молоть, завести окрему книжку для реєстрації виданих довідок, відмітив термін та кількість аданого хліба в порядку хлібоваготівлі в момент видачі довідки.

Особам, які не мають власних посівів/ індивідуального користування або усупільнених посівів/ довідок не видавати.

- 6/ Радфільії Заготзерня та сільрадам систематично перевіряти млини та ставити за виконанням цього власником та орендарем млинів.
- 7/ Власники або завідувачі млинів, видані довідки сільрадами на перемол зерна залишають в справках млинів та реєструються в загальному порядку.
- 8/ Винних в порушенні цієї постанови негайно притягти до кримінальної відповідальності.

Цю постанову огласити в пресі

Ориг. за належними підписами:
3 ориг. згідно:
Гех. Секретар *Хоміч* /Козуб/

Т. 90 № 829
26/УЩ-32р.

1932-1933

22 серпня 1932 р.

Погоджено з виробничим
та транспортним відді-
лами Треста Хлібопечен-
ня.

/Ельберт/

/Порахвевіч/

І Н С Т Р У К Ц І Я

приймачам хліба Управління торговельних закладів Т р е с т а
Хлібопечення

22 серпня 1932 року .

--0000--

1. Кожну партію хліба, що його відправляють підприємства в тор-
говельну мережу, приймає приймач торговельної мережі на підприєм-
стві.

2. В обов'язок приймача входить таке:

а/ не приймати хліба недоброї якості /горілого, сирого, обло-
манного і т. ін./;

б/ приймати хліб за кількістю та за вагою;

в/ перевіряти стандартність ваги хліба та не приймати для
баз і крамниць попереднього замовлення хліба не стандартної ваги.
Вага партії хліба в 100 штук допускається не менше як 198 кгр.
та не більше за 202 кгр. Але ж приймач має право переважувати та
не приймати окрему буханку, коли вона важить менше як 1950 грам.

г/ хліб нестандартної ваги можна приймати тільки для тих
крамниць, які продають його в розріз за вагою;

д/ приймати хліб не раніше, як 4 години після виходу з печей.
Приймання хліба раніше як 4 години допускається тільки за розпо-
рядженням Дирекції Треста. У такому випадкові з ваги прийнятого
хліба підприємство дає крамниці таку знижку:

коли відпускають крамниці хліб, що вийшов з печей раніше 2-х
годин - 1,5%, раніше 3-х годин - 1% та раніше 4-х годин - 0,5%.

Цю знижку відмічають у накладній;

е/ відправляти хліб до крамниць згідно з їх нормами, не при-
пускаючи відпуску хліба по-над норму без розпорядження Управ-
ління мережі;

ж/ відповідає за своєчасне постачання одиниць торговельної
мережі хлібом і відповідальність з нього знімається тільки тоді,
коли на підприємстві немає хліба або транспорту, на що приймач
повинен скласти акт;

з/ приймач відповідає за вагу й кількість прийнятого хліба
на підприємстві. Відповідальність з нього знімається з моменту
здачі хліба візникові. За хліб, що його прийняв візник від при-
мача, відповідає транспорт, як за вагу, так і кількість штук.

3. На випадок, коли між приймачем та адміністрацією підприєм-
ства виникне непорозуміння щодо оцінки якості хліба, це розв'язує
ДХІ, рішення якої обов'язково для обох сторін.

4. Приймач веде щоденну відомість відпущеного хліба крамницям
Управління мережі. З закінченням зміни ці відомості він передає
до Управління торговельних закладів. Відомості підписує приймач
та комірник.

- 2 -

5. Хліб відпускає комірник за вказівками приймача. При чому в першу чергу треба відправляти хліб базам приставки хліба додому; останнім треба вночі відпускати увесь належний їм хліб.

6. Транспорт повинен уночі вивести 2/3 хліба, що належить крамницям. Нічна погрузка вважається від 6 год. вечора до 6 год. ранку.

7. На випадок простою транспорта за відсутністю хліба, агент транспорту складає акт разом із комірником та приймачем, де зазначається кількість підвід, що простояли з моменту припинення відвантаження хліба до відновлення погрузки.

8. Прийнятий хліб від підприємства приймач передає візникові за вагою та кількістю. При чому при зважуванні хліба обов'язково повинен бути присутній візник, який розписується в накладній про одержання хліба.

9. Підприємство відпускає хліб виключно в присутності приймача. Приймач розписується на накладних про прийомку хліба. Накладної на відпущений хліб без розписки приймача. Управління торг. закладів не прийматиме.

10. Приймач працює від 17 год. вечора до 17 годин вечора наступного дня та три доби вихідний. Під час вартування приймач нікуди не має права виходити. До приходу приймача наступного вартування, приймач не має права покинути вартування.

11. Приймач приймає хліб для крамниць Треста, Міськспоживспілки, ЗРК "Більшовика", КФЗ Ленкузні, Д/о Комбіната, Древлісосплава, Цегельників та Міліції, які продають хліб.

ДИРЕКТОР
Управління Торгов. Закладів

/ ЛОРМАН /

Заст. ДИРЕКТОРА
в справі Постачання

/ БОРОДЯНСЬКИЙ /

3 вересня 1932 р.

Додаток до протоколу Колегії МКК РСІ в 3/IX-32 р. п.ч.5, п.42.

Документ

ПОСТАНОВА

Колегії МКК РСІ в 3/IX-32 р. в справі забезпечення безпритульних дітей в системі охматдиту.

К о н с т а т у в а т и:

1/Незважаючи на те, що в останній час підкидання дітей віком до 4-х років збільшилося, Міськздраввідділ не приділив достатньо уваги захисту цих дітей від небезпечних впливів.

2/Здраввідділ не забезпечив обслуговування цих дітей, як достатньо кваліфікованим медичним складом робітників так і технічними. Незважаючи на можливість фонді, не одержав Міськздраввідділ, покращити матеріальний стан технічного персоналу. Здраввідділ цього не зробив, не створив належності технічних робітників в карантинів та якісь стосунки до обслуговування дітей.

3/Смертність дітей за останні місяці все збільшується. Причини цього: перш за все кепське обслуговування дітей, дуже малий вік дітей, які залишаються без материнського нагляду та інфекцій, при чому інфекція треба віднести за рахунок, так окупченості дітей, як і за рахунок неприпустимого антисанітарного стану в якому знаходяться діти.

4/Питання забезпечення цих дітей так відповісти коштами, як і приміщення неприпустимо байдуже поставився організації, як ЗУІС, УЧК, Обл. та Міськ. ДД, УЧК ПЗС та інші. Антлоуправа в особі завідувача дачної секції т. Будіповського, якому було доручено підняти питання, злочинно байдуже поставився до цього питання та нічого в цьому напрямку не зробив.

5/Рада перед, якою також Президією було поставлено питання про виділення певної суми грошей для забезпечення цих дітей, нічого в цьому питанні не зробила й коштів не відпустила.

6/Стан приміщень карантинів дитячих так на Миршівській вул., як і в Інституті охматдиту неприпустимо антисанітарний. Шухи, бруд, тощо. В матеріальній Інституту охматдиту своєрідність неприпустиме явище як те, що адміністрація цього інституту видала розпорядження по ховати мервлях дітей по одному, в окупчувати їх у великій кількості, щоб ховати разом. Це утворює складне враження так і для відвідувачів мервляцької й дає грунт для великих антирадянських висловів.

7/Партзвередок та про організації Здраввідділу так Міського, як і Облського не приділили уваги питання забезпечення дітей.

Виходячи з цього, Президія МКК РСІ у к в а л а в а :

1. Запропонувати Міськздраввідділу взяти заходів до поліпшення стану безпритульних дітей в його системі, для чого:

а/Мобілізувати на цю роботу кваліфікованих кадрів техніків.

б/ прийняти ілянієсь технічного персоналу шляхом поліпшення матеріально-побутових умов, головне харчування фондів, що їх одержує Здраваідділ.

в/ Виділити спеціального робітника з робітників Міськздраввідділу для постійного нагляду та керівництва роботою дитячих карантинів.

2. Рішуче поставити питання перед Президією ИРадж про виділення певних коштів для утримання безпритульних дітей, оскільки утримання таких не було передбачено при складанні кошторису для Міськздраввідділу.

3. ВУТОП"у, Обл. ДД, Міськ. ДД, та УЧХ негайно відпустити суму грошей про яку в них вже договороно.

4. Призначити до відомо, що Замієськздраввідділу т. Брєльєв був у відпустці протягом 1 1/2 м-ці. Запропонувати негайно звільнити всіх заходів до покращання справи забезпечення безпритульних дітей в його сфері, притягнувши до суворої відповідальності осіб, які винні в подібному-злочинному ставленні до цієї справи.

5. Поставити питання перед Обл. НК про життя відповідних заходів до керівництва Облздраввідділу, який також не вжив достатніх заходів до забезпечення дітей, не зважаючи на те, що крім керівництва загального за Міськздраввідділом, серед безпритульних дітей в багатьох дітей в районі області. Доручити тов. Маславській та Брєльєву написати докладну записку.

6. Запропонувати Ком госпу під особисту відповідальність тов. Брєльєва протягом 7-ми днів надати приміщення для дітей в Приміській Дачній Спуді /Савченко, Буца, Ірнієв та інш./.

7. За завданням Сесії Витлоудрари т. ВУДІЛОУСЬКОМУ на подання приміщення для дітей - оголосити СУВОРУ ДОГАНУ з ПОНЕРЕДЖЕННЯМ. Запропонувати протягом одного тижня забезпечити кожним приміщенням для розміщення безпритульних дітей.

8. За завданням кераттлу че Курлівській ч. 72 т. ГЛЕСЕР за неадекватний антисанітарний стан карантину - оголосити СУВОРУ ДОГАНУ та та з РОБОТОЮ ЗМІТИ.

9. За завданням Інституту Охматдиту т. ВУІРО на загальний антисанітарний стан Інституту Охматдиту та зобов'язати за скучення дітей в мертвацькій - оголосити СУВОРУ ДОГАНУ з ПОНЕРЕДЖЕННЯМ.

10. Звернути увагу Зав. Охматдиту Міськздраввідділу т. КОІМСОВОІ на уникнення нещадків у роботі, що їх виявлено в сфері Охматдиту. Надати повноваженням керівництвом уникати таких.

11. Доручити НК негайно перевірити роботу п/осередку Міськздраву в ціл галузі.

12. Пресити Обл. НК поставити питання перед Облкомкомом про виділення відповідних коштів для забезпечення дітей, утримання яких не передбачено при складанні кошторису, зважаючи на те, що серед безпритульних дітей б'льш сть з району області.

13. Доручити НК розгорнути справу ДД та МіськУЧХ, які не брали ніякої участі в справі боротьби з безпритульністю.

1932-1933

- 3 -

14. Просити Облнрозраду перевірити ролю в цій справі Місцев
 ч. Київ. та Облздраву, притягнувши їх до відповідальности за безді
 ланість.

15. Запропонувати Спирхмасі виділити певну кількість грошей
 в розпорядження Здравоваділу на утримання безиритуальних дітей

ГОЛОВА

/ОЗЕРАНСЬКИЙ/

СЕКРЕТАР

/ПАВЛОВА/

. ВІРНО: Секретар Київ. НКР-ГОІ

/ Павлова/.

План м'ясозаготівель по господарствах Київської приміської смуги, затверджений відділом постачання

3 вересня 1932 р.

ПЛАН М'ЯСОЗАГОТІВЛ

по Київській Приміській смугі на П-е півріччя 1932 року.
встановлений на зміну попереднього плану.

По секторах	Загальне пого- лів'я худоби. на 1 серпня.	План м'ясо- заготівлі на півріччя.	% до загаль- ного плану.	% до заг- ального % до заг. поголів'я худоби.
МТЗ	8391	85	9,8	1%
Колгоспи з уст. худобою	452	50	5,5	11%
Колгоспики в неуст. худ.	1472	8	0,9	0,5%
Одноосібні господарства	21019	170	18,7	0,8%
	19780	597	65,6	3%
РАЗОМ в центнерах:	51114	910	100	1,7%

ВСЬОГО по секторах:

в/у спеціального Сектор	143 центн.	15,7%	до загальн. плану
в/у колгоспників	170 "	18,7%	"
в/у одноосібні господарств	597 "	65,6%	"
РАЗОМ:	910 центн.	100	

Лав. Свирг. Сектор. Шейн Кооп. Витр.
С. М. Дзюба

Скарга селянина В.К. Юрченка з с. Літки про необґрунтоване доведення твердого завдання та оподаткування

8 вересня 1932 р.

До Київської Міської Дроб-Селян. Інспекції.

136

Ур. до м.р.
Справа розбиття
літків
ВК

гр-на ЮРЧЕНКА Василя Калениковича
мешк. села Літок, Київ. Пріміської
смуги.

Скарга.

W

Прикладаємо до цього копію окладного листа ^{який} ~~яскраво~~ свідчить про те, що моє господарство типічно бідняцьке. А коли повернути в цього листа ті об'єкти, що навіть ~~не~~ існують, а саме: 1,66 гектара ріллі, та нехліборобський заробіток від візництва, Рілляна земля ще в 1930 р. відійшла до колгоспного масиву, а пару моїх волів я здав ще 13 жовтня 30 р. про що свідчить прикладаємо копію довідки, то ще більш буде ясно, що моє господарство бідняцьке.

За існуючими безперечними положеннями тверде завдання по плянам заготівель до бідняцько-середняцьких господарств ні в якому разі не можна доводити. Ці положення категорично визначені в постанові ЦВК, РНК Союзу від 25/VI-32р. та в директивному листі Нарком'юста України від 31/V-32р. №104 про боротьбу за революційну закономість.

W

Незважаючи на таке положення, а також на те, що в зв'язку з здиженням станом мого господарства, а працєю виконуючи суспільно-корисну роботу по будівництву Сільбуду, та лікарні в В.Димарському районі, та в колгоспі ім. Ворошилова в Бобрівцях. Зі мною поступлено таким незаконним чином: мені дано тверді завдання по м'ясозаготівлі на 60 кгр. м'яса, в той час, коли жодної худоби в моєму господарстві немає, та по хлібозаготівлі 6 пудів жита, в той час, коли в моєму господарстві немає рілляної землі через що я не сіяв та [?] не міг сіяти. Цілком природне, що я не міг виконати такого завдання по хлібозаготівлі, за це мене штрафовано в п'ятикратному розмірі, таким чином, я повинен

тепер здати 30 пудів хліба, а поскільки ще я не здав, то 4/IX-32р. описано для продажу в прилюдного торгу мої: хату, сарай, самовар, подушки, ліжко, стіл - словом все чисто мое майно. По означеній причині я хліба здати не можу, бо його в мене не було, та немає і тому описане мое майно, безперечно буде продано, якщо не буде скасовано незаконно доведені мені тверді завдання.

З приводу вищеведеного, я прошу МРСІ перевірити правдивість введених у ція заяві обставин, і скасувати данні мені тверді завдання по хлібозаготівлі та м'ясозаготівлі.

До остаточного розв'язання цієї справи, прошу зробити розпорядження про припинення продажу описаного 4/IX-32 р. моего майна.

1932 р. Вересня " 8. " дня

Суренко Васильо Калеников

ПОСТАНОВА (згодн. 1932)

ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ

~~№ 137~~

9 вересня 1932 року

" ПРО ПЛАН М'ЯСОЗАГОТІВЕЛІ НА II ПІВРІЧЧЯ "

1. Затвердити поданий від Відділу Постачання у погодженні з Райколгоспідприємством та Міськземвідділом план м'ясозаготівлі по Київській приміській смузі на II півріччя 1932 року в такому розподілі по секторах:

По секторах.	План на II півріччя			% до загального плану.
	III кварт.	IV кварт.	РАЗОМ	
1. М.Т.Ф. /М"ясомолококолгосп/	45	40	85	9,3
2. С.Т.Ф. /свин.товар.фарми/	20	30	50	5,5
3. Колгоспи з усуп. худобою	-	8	8	0,9
4. Колгоспники з неусуп."	80	90	170	18,7
5. одноосібні господарства	332	265	597	65,6
Разом в центнерах:.....	477	433	910	100

2. Доручити Міськпостачу, розробити разом з Райколгоспідприємством план по окремих М.Т.Ф., С.Т.Ф. та сільрадах та протягом двох днів надіслати до сільрад новий розподіл плану, на зміну надісланого вже на початку серпня місяця ц/року.

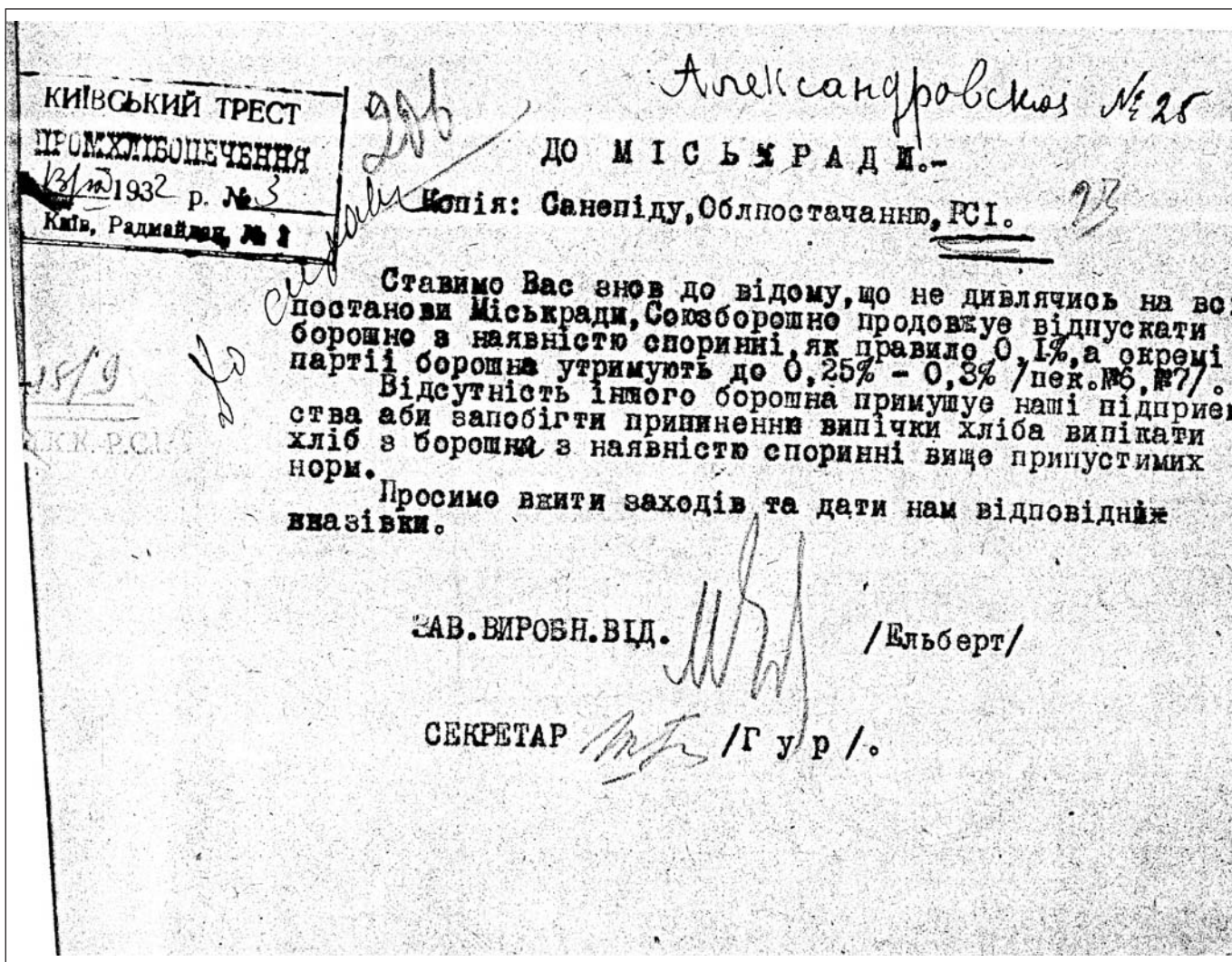
ГОЛОВА МІСЬКРАДИ

С Е К Р Е Т А Р

№ 36

Лист Київського тресту Промхлібопечення про надходження від „Союзборошно” борошна з домішками спориння вище норми

15 вересня 1932 р.

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 548. — Арк. 23.

Постанова Київського облвиконкому про виконання плану заготівель продукції тваринництва та птахівництва

17 вересня 1932 р.

28 ВЕР 1932
(Кореспонденція) (Виконавця)
62/12985

7

ПРЕЗІДІЙ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ.

в 17-го вересня 1932г.

§ 2: "ПРО ПЕРЕВІРКУ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ ЗАГОТІВЕЛЬ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИНИЦТВА ТА ПТАХІВНИЦТВА".

1. Констатувати абсолютно незадовільне виконання планів заготівель продукції тваринництва та птахівництва по області, а саме: на 1. IX станеться: м'ясо-18.3%, яєць-12.0%, птахів-5.0%, молока-22.0%. Зокрема не приступає відстають у виконанні планів заготівель такі райони: Переяславський, Ковалівський, Розважівський, Радзівський, Попелівський, Ставицький, Дмитрівський, Словський, Добровільський, Олександрівський та інші.

2. Зобов'язати МР, РК сиряну заготівель с.г. продуктів взяти під свій безпосередній контроль, забезпечивши під персональну відповідальність керівників заготторгів алам в заготівлях для цілового виконання квартального плану. 3. Зобов'язати заготторгів: а/протягом декади закінчити перекоштартування відповідно нових/молока, яєць, птахів/апарату заготівельного апарату відповідно в'їзду в заготівлі/кашикарям сепараторщикам, тощо/; в/перевірити свій заготівельний апарат для кількісного і якісного його зміцнення; г/преробити питання про повернення матеріальних умов заготівельного апарату, збільшивши обсягу кашикарм на 10 коп. за кожний заготовлений десяток яєць, відповідно постанови УВР в 5. IX.

д/перевірити використання виділених для стимулювання заготівлі фондів за призначенням та при виявленні розбазарювання, -протягнути зв'язки до судової відповідальності. 4. Облпостачвідділу забезпечити реалізацію одержаних вартів на фонди стимулювання; преробити питання про збільшення цих фондів. 5. За бездіяльність і відсутність належної заборгованості населення по м'ясо та масломолокозаготівлях-оголошити догану: тов. ВУХІАНУ/Заготскот/тов. СЕРГІЄВУ/Заготптах/тов. БРАДЛОВСЬКОМУ/Маслопром/1 тов. ЗЕЛЕНОМУ/Облмолококонтакт/. Зобов'язати заготовачів, зокрема тов. Вухмана - за їх персональну відповідальність, протягом декади розрахуватися з населенням так по старій заборгованості, як і по заборгованості цього року. 6. Зобов'язати Президію РК районів що відстають в заготівлі черпати намічаних і преробити в життя конкретні заходи для ліквідації зростаючих. 7. Президіям РК, МР перевірити виконання планів по окремих радгоспах та МТФ, виділивши осіб, відповідальних за виконання планів, а також періодично заслуховувати окремі звіти масловодів, заготкватор, Заготскот, Заготптах, РСР, тощо про хід заготівель. 8. Облгосспісляці, ОБЛЗУ та відповідники трестам дати МТФ і радгоспам вказівки про підсилення зadanі продукції для обов'язкового виконання планів III-го кварталу, протягнувши до відповідальності окремі МТФ та радгоспи, що відмовляються від зadanі продукції. 9. Звернути увагу в. Русакова на незадовільне розгортання заготівель системою споживчої кооперації, зобов'язати зжити заходів дотермінового забезпечення аламу в цій роботі. 10. Доручити Облзвон, КомЗагРПО, Облпостачвідділу погодити в Облплян в 5-ти денний термін подати проект промови для переведення в життя постанови УВР в 5-го вересня ц.р. "Про плани та порядок заготівлі цільного молока в 1932 році, погодивши плани заготівель по окремих заготовачах.

Заст. Голови Київського Обласного Виконавчого Комітету /В. БОГУЦЬКИЙ/

Секретар Київського Обласного Виконавчого Комітету /А. ГЛІНСЬКИЙ/

Згідно: Секретар Прот. Грушев /Навальнова/

мпр. 125ар.
/204-23/IX-32р.

Порівняльна таблиця заготівель картоплі господарствами Київської приміської смуги

25 вересня 1932 р.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
ЗАГОТІВЛІ КАРТОПЛІ В 1931/32 та 1932/33 роцї.-

Рік	Сектор	Кільк: дворів	Площа посіву в га	Було заготовл. і плянується в тонах	Припадає заго- тівлі на один двір в цнтн.
1931/32	Колгоспи	16.659	4.625	6.482	3,9
	Колгоспи ниж	-	2.743	1.870	1,1
	Одноосіб.	16.511	7.556	5.026	3,0
		33.170	14.924	13.378	4,0
1932/33	Колгоспи	16.659	4.375	3.500	2,1
	Колгосп- ниж	-	3.011	2.000	1,2
	Одноосіб.	16.511	5.421	4.900	3,0
		33.170	12.707	10.400	3,1

РЕФЕРЕНТ МІСЬКОСТАТУ ПО ОВОЧАМ

25/IX-32 р.

29 вересня 1932 р.

У. С. Р. Р.
КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

Відділ Постачання

ПРОТОКОЛ № 1

Сектор розгляду селянських скарг при Відділі Постачання МР
29 вересня 1932 р.

№ ПРИСУТНІ: Кас'янов, Абрамов, Марусенко.

м. Київ,

СЛУХАЛИ:

УХВАЛИЛИ:

1. Заява гр. КИРИЄНКО Семена Костьов. /одноосібник/ с. Валки, про неправильне доведення твердого завдання та продане майно в 1931 році.

Маючи на увазі, що гр. КИРИЄНКО було доведено тверде завдання на 60 пуд. картоплі, але він, маючи змогу виконати таке, велико вхилився від виконання за що СР оштрафувала його та спродала за 35 крб. лише одну кляню, решта ж майна, що про нього пише скаржник, не продалася, а тому скаргу вважати за безпідставну та залишити без наслідків.

2. Заява гр. ГОРДІЄНКА Хведора Єласов. /одноосібник/ села Красилівка, про повернення корови вилученої 30/Ш-32 р. на м'ясозаготівлю.

Маючи на увазі, що корова вилучена на м'ясозаготівлю в гр. ГОРДІЄНКА по твердому завданню, як у заможного господарства - вважати скаргу за безпідставну та залишити без наслідків. Що-ж торкається справи, що його корова знаходиться у колгоспника того-ж села РОГАЧЕВО Параски, то з пояснень СР видно, що остання здала на різню замість знятої у ГОРДІЄНКО корови молочної - свою яловку в обмін, в той час як РОГАЧОВИЙ П. м'ясозаготівлю не було надано.

3. Заява гр. ДОНЧЕНКО Палажки Панасової /одноосібник/ с. Юровка про повернення корови, вилученої на м'ясозаготівлю 18/ХІ-1931 р.

Оскільки з матеріалів видно, що гр. ДОНЧЕНКО є за станом біднячка та що СР вилучила в неї останню корову без ніякої контрактиції, застосовуючи, навіть, не дозволеніх методів в справі м'ясозаготівлі та що вилучена у скаржниці корова не здана на м'ясозаготівлю, а передана в Юрівський колгосп, де вона й досі знаходиться, а тому запропонувати СР ради негайно повернути в колгоспу корову гр-ці ДОНЧЕНКО Палажці.

4. Заява гр. ВОГДАНА Онукія Вятонів. /одноосібник/ с. Валки, про повернення корови та пояснення в цій справі з боку СР.

Маючи на увазі, що постанова Міськпостачу вже була від 14/УШ ц. р. про повернення з колгоспу корови гр. ВОГДАНУ, як неправильно вилученої та що СР ще й досі не повернула та надіслала постанову Пленуму СР від

До орг. відділу міськради.
Корнелій

13810

4 мов 1932

(Кореспондент)

14

ПРОЕКТ /за стенограмою/

ПОСТАНОВИ ПРЕЗІДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ XI СЕДЛИКУ 9 ЖОВТНЯ 1932р

/Засідання відкрито о 7г.вечора; закрито о 10г.11хв.веч./.

Головує - т.БИСТРУНОВ. Секретар т.СМЦОВ/Зав. Оргвід./.

§ СЛУХАЛИ: ПОСТАНОВИЛИ:

Про хлібозаготівлю та сінозаготівлю.

- 1/ Проект резолюції прийняти, як матеріал.
- 2/ По хлібозаготівлі.
- 2/ Констатувати, що виконання плану хлібозаготівлі у ви-
начений термін стоїть під загрозою зриву.
- 3/ Ряд Сільрад
поставилися опортуністично до справи боротьби за хліб, не
розгорнувши роботу належним темпом.
- 4/ Відзначити, що особливо відстали сільради _____,
що не спромоглися
навіть забезпечити виконання твердих куркульських завдань
_____ сільрадам оголосити за цю
догану й вимогати перебудови роботи у такий спосіб, щоб
у термін виконати план хлібозаготівлі, ліквідувавши прори-
ви протягом найближчої декади.

Майно куркулів, що не виконують твердих завдань, оп-
сувати и продавати.

- 5/ Запропонувати "Заготзерно" негайно нале годити справ
обліку збіжжя, що надходить до пунктів і перевести вибо-
рочну перевірку в цій справі по окремих селах.
- 6/ Запропонувати Колгоспспілці активізувати роботу кол
госпів щодо повернення насіннєвої позики й добитися в
цій справі зламу найближчими днями.

7/ Селам і колгоспам, що закінчують хлібозаготівлю ваяти на буксир відсталих.

8/ Конторі "Заготзерно" визначити села і колгоспи, виконали свої плани і ті, яких треба ваяти на буксир.

9/ Окремих голів сільрад, що виконали свої плани хлібозаготівлі, призначити на уповноважених до найвідсталіших сел: Семипілок тощо.

10/ Членам Президії МР за окремим списком, що має скласти секретар МР, протягом 2-х доб виїхати до найвідсталіших сел.

11/ Приняти до відому заяву Прокуратури, що у окремих місцях мали місце арешти середняків за невиконання завдань щодо хлібозаготівлі.

Попередити сільради, що ці явища є неприпустимі і репресивних заходів треба вживати до куркулів, що не виконують твердих завдань.

12/ Приняти до відому заяву Прокуратури, що розглянуто 14 справ по 14 селах у справі невиконання від куркулів твердих завдань за 58 артикулом.

13/ Уповноваженим Міськради, під їх персональну відповідальність, на зборах колгоспників і одноосібників проробити відозву зльоту перед ових колгоспів і сел, що виконали плани хлібозаготівлі.

14/ Запропонувати Райколгоспспілці відрядити своїх членів Правління до колгоспів, що зовсім не здали хліба, щоб з'ясувати причини цього та на черговому засіданні Президії зробити в цій справі інформацію.

15/ У зв'язку з тим, що є явища розкрадання колгоспного майна й зпертого відмовлення виконувати плани хлібозаготівлі, доручити членам Президії, що виїдуть на місця, зв'язатися з Райколгоспспілкою, з'ясувати ці факти і доповісти про це на засіданні Президії МР.

- 18
-
- 16/ Матеріали, що має Райколгоспспілка щодо невиконання колгоспами плану хлібозаготівлі, передати до Прокуратури для розгляду їх у показковому порядку.
- 17/ Жорстке завдання у справі хлібозаготівлі - затвердити.

По сінозаготівлі:

- 1/ Відзначити села, що відстають у виконанні плану сінозаготівлі.
- 2/ Запропонувати цим селам активізувати свою роботу, щоб ліквідувати прориви, що є, до 1-го листопаду.
- 3/ У сільрад, що не приступили до заготівлі сіна, запитати пояснень з тим, щоб голів сільрад притягнути до відповідальності дисциплінарним порядком.
- 4/ Запропонувати протягом однієї п'ятиденки виконати тверді завдання.

-----0000-----

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3946. — Арк. 17—18.

С П И С О К

Заготпунктів та кущів, прикріплених до них сел та прізвища відповідальних осіб.

104

Назва загот. пункту та кущів.	Кто відповідає	Назва села прикріп. до пункту
<u>Бровари.</u>	БИСТРИКОВ, КОРЧЕНКО.	Княжичі Требухів Бровари Красилівка Тоголів В. Димерка
<u>Боярка.</u>	ВИШІНСЬКИЙ	Бобриня Будаївка Тарасівка Юровка Пошт. Віта
<u>Мишелівка.</u>	КЛИМЕНКО	В. Літовська Мишелівка Нирогів Ліонники Ходасівка
<u>Пухівка.</u>	БРІЛІАНТ	Пухівка Рожівка Погреби Зазим'є
<u>Валки.</u>	ЛОГІНОВ	Валки Н. Петрівці Вишгород
<u>Пуца-Водниця.</u>	ДУБРОВІН.	Горанка Молун Мостиче
<u>Галицька база.</u>	АРОНСЬКИЙ	Біличі П. П. Борщаківка М. Борщаківка С. Борщаківка
<u>Бобриня.</u>	РЕЗНИЧЕНКО, ОКАРБЕК.	Калита Бердова Беринця Семиполки Опанасівка Заворичі Мокрець Рудня Богданівка Бобриня Овстільня Плоцьке Куляжинці

Handwritten notes on the left margin:
 1-30
 до сел
 аден
 104/10
 104/10

20-

Назва загот. пункту та кущів.	Кто відповідає	Назва села прикр до пункту.
<u>Шуляни.</u>	ІЩЕНКО.	Кривошчина Шуляни Гатне
<u>Ворзель.</u>	КОНДРАТЮК.	Ворзель Мих. Рубежівка Слобода Слобода
<u>Дітки.</u>	АЗБЕЛЬ.	Дітки Рожни
<u>х. Мила.</u>	РАДЯНСЬКИЙ	Шнитьки Петрушки Лука Гореничи Горбовичи Білогородка
<u>Буча.</u>	КОХАЦКИЙ	Гостомель Ірпень Буча Яблонька Романівка
<u>Дарниця.</u>	ГЕЛІТЕРМАН	Бортничі Осокорки Повняки
<u>Слободка.</u>	ЕМЦОВ.	Воск. Слободка Вигуровщина Троещина
<u>Стал. бава.</u>	ДУДКІВСЬКА	Совки Хотів

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 323. — Спр. 343. — Арк. 104—105.

22 ЖОВТНЯ 1932 Р.

№ 42
Зведена таблиця заготівель картоплі господарствами Київської приміської смуги

ЗВЕДЕН. ТАБЛИЦІ ЦЕНТРАЛІЗОВАН. та ДІЦЕНТРАЛІЗОВАН. ЗАГОТІВЕЛЬ КАРТОПЛІ в 1932 році.

НАЗВА СІЛЬРАДИ.	КОЛГОСКИ			КОЛГОСНИКИ			ОДНОСОСІБНИКИ			РАЗОМ													
	План у цент. вал. зрок.	План на 1 га в цент. двор. в кр.цент.	План в цент. двор. в кр.цент.	План у % вал. зрок.	План на 1 га в цент. двор. в кр.цент.	План в цент. двор. в кр.цент.	План у % вал. зрок.	План на 1 га в цент. двор. в кр.цент.	План в цент. двор. в кр.цент.	План у % вал. зрок.	План на 1 га в цент. двор. в кр.цент.												
1. Б.Ілчичи...	98	17,0	700	4	5	40	3	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
2. Білогородка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Бернці...	68	22,4	1360	-	60	6,8	18	10,9	6,3	3092	17,6	200	42	20	4,2	205	8,6	386	42	82	10,3	321	
4. Богданівка	649	27,8	1411	353,0	50	12,4	227	15,5	12,4	707	13,5	568	50	123	10,8	1958	20,5	1038	50	576	28,0	2894	
5. Бодрик...	1030	28,0	1374	319,0	60	11,5	707	13,5	11,5	895	13,5	895	67	218	16,2	778	17,6	1197	67	328	18,4	2515	
6. Бобріца...	557	32,5	1428	400,7	45	12,6	100	9,4	12,6	454	9,4	454	50	72	7,9	477	21,0	1014	50	568	37,6	1194	
7. Боршівці...	1252	28,0	1763	318,6	62	11,2	690	13,5	11,2	385	9,4	385	42	48	5,3	947	11,8	541	42	249	19,3	1120	
8. Бровари...	520	27,0	1333	160,0	50	6,0	46	5,7	6,0	280	5,7	280	50	140	3,0	53	6,9	331	50	16,0	2,4	619	
9. Бужацька...	1025	34,0	2054	553,0	60	16,5	441	13,5	16,5	922	13,5	922	67	242	13,6	6	16,4	100	67	18	1,1	1473	
10. Б.Уча...	2394	27,0	1518	388,0	60	14,4	1094	13,5	14,4	912	13,5	912	67	177	13,0	5816	20,5	1372	67	553	27,0	9304	
11. Валки...	457	32,0	1777	538	55	16,8	46	9,4	16,8	460	9,4	460	50	55	5,9	588	18,7	929	50	400	21,4	1191	
12. В.Димер...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	209	4,6	209	42	13	2,8	81	8,2	324	42	78	10,1	104	
13. В.Дівова...	508	27,0	1302	166,0	50	6,0	267	9,4	6,0	382	9,4	382	42	73	8,0	208	12,6	507	42	95	7,8	983	
14. Воскр.Слоб.	1423	31,5	1714	374,0	55	12,0	46	4,6	12,0	184	4,6	184	42	12	2,7	228	13,4	571	42	215	15,5	1697	
15. Вигурівщина	2799	33,5	1842	771,0	55	23,2	1084	16,7	23,2	1290	16,7	1290	80	298	16,5	94	5,8	336	67	444	7,8	94	
16. Виноград...	939	24,6	1467	120,0	62	5,1	3058	17,6	5,1	1456	17,6	1456	80	391	21,5	253	21,0	1581	80	1076	22,4	4136	
17. Ворзель...	335	27,5	1155	360	42	13,1	281	16,4	13,1	1081	16,4	1081	67	302	19,1	164	18,0	1822	67	608	21,4	780	
18. Гатне...	321	25,5	1070	252	42	9,5	177	10,6	9,5	737	10,6	737	67	134	11,8	190	15,3	1005	67	169	11,3	688	
19. Гоголів...	55	2,0	120	19,2	60	9,4	46	5,6	9,4	307	5,6	307	67	16	3,5	528	20,0	1354	67	522	25,4	629	
20. Горбожич...	133	2,0	140	41	70	20,6	1350	17,6	20,6	1453	17,6	1453	80	416	22,9	910	18,8	1517	80	417	22,1	2393	
21. Горенка...	142	15,5	458	53	30	3,4	350	13,5	3,4	1094	13,5	1094	80	196	14,4	282	25,4	2014	80	855	34,1	632	
22. Гостомель...	197	26,0	1159	98	45	3,8	147	4,7	3,8	300	4,7	300	57	20,2	4,5	465	12,1	861	57	232	18,2	661	
23. Дарова...	318	31,0	1514	125	50	5,0	268	9,6	5,0	478	9,6	478	50	105	9,2	3368	25,3	2017	80	1181	45,8	3712	
24. Дарова...	770	33,5	2200	837	65	24,7	380	17,6	24,7	1461	17,6	1461	80	413	22,6	61	4,6	191	50	11	2,9	61	
25. Жужич...	90	3,0	152	15	50	5,0	305	9,4	5,0	608	9,4	608	67	51	5,6	5132	25,8	2028	67	953	37,5	6262	
26. Заворучч...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27. Завицьке...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28. Ірпезь...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29. Калина...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30. Княжичи...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ПОСТАНОВА ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ. 31-го жовтня 1932 року.	
/за стенограмою/	
СЛУХАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ.
Про план м'ясозаготівлі.	
1. Прохати резолюції затвердити. 2. За 2 доби довести план м'ясозаготівлі до двору. 3. Сільрадам активізувати роботу щодо виконання плану. 4. Уповноваженим на місцях простежити за виконанням плану.	
Оригінал належно підписано: З Оригіналом згідно: МІСЬК. СЕКРЕТАР МР	
/КОЗУБ/	

ПОСТАНОВА
 ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ
 31-го жовтня 1932 року.

/за стенограмою/

СЛУХАЛИ: ПОСТАНОВИЛИ:

Про хід заготівлі картоплі.

1. Констатувати повний прорив на сьогоднішній день в справі заготівлі картоплі.
2. Відзначити, що навколо виконання плянів заготівлі не розгорнуто організаційно-масової роботи.
3. Відзначити, що:
 - а/ села..... виявили байдужість і недатність заготовляти картоплю;
 - б/ Райколгоспспілка вволо проводить роботу серед колгоспників і одноосібників щодо виконання пляну заготівлі картоплі.
 - в/ Сільради припустили ганебне ігнорування відповідних директив щодо заготівлі картоплі, зокрема - методів її переведення тощо, а також байдужість щодо вилучення картоплі, яка належить з твердоздатчиків.
4. Запропонувати протягом двох-трьох днів, застосувавши репресивних заходів, вилучити картоплю у твердоздатчиків, зважаючи в окремих випадках до злісних недатчиків-контрактантів - безспірне стягання. Одночасно з цим проводити роз'яснюючу роботу.
5. Покласти край брутальному порушенню ~~заборони~~ від Київторгу генеральної лінії партії щодо заборони товарообміну. Передати цю справу до суду.
6. Доручити Колгоспспілці по селах: Семипілки, Гоголеву, і В-Димеру перевірити:
 - а/ стан колгоспів/ верхівки/ з тим, щоб перевести чистку; особливо відзначити наявність куркульського засилля у В-Димері;
 - б/ наявність картопляних ресурсів, зокрема - яку кількість і на яку мету витрачено.
7. Констатувати, що Міськспоживспілка в інших районах області заготовила 288 тон. Просити Обласний виконавчий комітет дати відповідну директиву заготовачам щодо активізації своєї роботи.
8. Заслухати окремо інформації підприємств про хід заготівлі картоплі.
9. Перевести по радгоспах перевірку запасів картоплі з тим, щоб визначити потрібну кількість картоплі на насіння і харчові фонди.
10. Запропонувати Міськспоживспілці разом з Транспортною с/кцією протягом 48 годин вивести з перевалочних пунктів всю наявну картоплю, а Райспоживспілці за цей же час - з глибинних пунктів.
11. Зважаючи на те, що заготівлі картоплі в значній мірі гальмується також через часті виклики Голів с/рад до міста, заборонити без відому М/Ради скликати будь-які наради сільських організацій.
12. Доручити Прокуратурі негайно розслідувати справу з затримкою від заготовувачів розсилати за заготовлену картоплю.
13. Членам Президії М/Р, Зав.Відділів, а також відпо відальному активу виїхати на села для мобілізації мас навколо виконання пляну заготівлі картоплі до жовтневих свят. Оригінал належно підписано: 3 оригіналом згідно:

1932-1933

Витяг з протоколу засідання президії Київської міськради 11-го скликання
про хід заготівель картоплі для міста

31 жовтня 1932 р.

ДО _____ для відома та виконання 4

ВИТЯГ з ПРОТОКОЛУ ч. 212
ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ XI-го СКЛИКА
з 31-го жовтня 1932-го року.

СЛУХАЛИ: _____

ПОСТАНОВИЛИ: _____

61. Про хід заготівлі картоплі.

Потреба міста на картоплю на 10 м-ців /жовтень 1932р. - липень 1933р./ становить 66.000 тонн і цю потребу передбачено задоволити коштом продукції власних городів на 8,5 тис. тонн, централізованими нарядами 2,5 тонн, решту у 55 тис. тонн треба забезпечити децентралізованою заготівлею та колгоспною торгівлею.

План децзаготівлі картоплі у приміській смузі визначено розміром 12 тис. тонн; решту - 43 тис. тонн, або 65% заготовити в інших районах і через колгоспну торгівлю. Про план заготівлі повідомлено села 29. IX. 1932р. № 017.11 від Від. Постачання.

1. Констатувати прорив у справі заготівлі картоплі.
2. Сільради припустили ганебне ігнорування відповідних директив щодо заготівлі картоплі, байдуже ставлення до вилучення картоплі, яка належить з твердоздатчиків.
3. Навколо виконання плану заготівлі картоплі не розгорнуто організаційно-масової роботи.
4. Райколгоспспілка кволо проводить роботу серед колгоспників і одноосібників щодо виконання плану заготівлі картоплі.
5. Запропонувати сільрадам протягом двох-трьох днів, застосовуючи репресивних заходів, вилучити картоплю у твердоздатчиків, зважаючи в окремих випадках до злісних нездатчиків-контрактантів - безспірне стягання.
6. Колгоспспілці звернути особливу увагу на стан заготівлі картоплі по селах: Семипілки, Гоголеву і В. Диме-ру де треба перевірити склад верхівки колгоспу, що керує заготівлею, та наявність картопляних ресурсів, зокрема - яку кількість і на яку мету витрачено.
7. Відділу Постачання активізувати справу заготівель у інших районах.
8. Заслухати окремо інформації підприємств про хід заготівлі картоплі.
9. Передати по райгоспах перевірку запасів картоплі з тим, щоб визначити потрібну кількість картоплі на насіння і харчові фонди.
10. Міськспоживспілці разом з Транспортною Інспектурою негайно організувати зв'язку з перевалочних пунктів всієї наявної картоплі, а Райспоживспілці - з глибинних пунктів.
11. Зважаючи на те, що заготівлю картоплі в значній мірі гальмується також через часті виклики голів с/рад до міста, заборонити без відому М/ради скликати будь-які наради сільських організацій.
12. Членам Президії М/р., Заг. Відділіз, а також відповідальному активу виїхати на села для мобілізації мас навколо виконання плану заготівлі картоплі до жовтневих свят.

Оригінал за належними підписами,
з оригіналом згідно: ТЕХ. СЕКРЕТАР /МОЗУБ/

Витяг з протоколу засідання президії Київської міськради 11-го скликання про план м'ясозаготівель за 15 місяців

31 жовтня 1932 р.

ДО _____ для відома та виконання.

ВИТЯГ з ПРОТОКОЛУ ч. 212
 ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ XI-го скликання
 з 31-го жовтня 1932-го року

СЛУЖАЛИ: _____
 ПОСТАНОВИЛИ: _____

План м'ясозаготівель за 15 місяців /з 1.Х.32 року до 1.1.34 р та на IV квартал 1932 року.

1. Виходячи з постанов РНК СРСР і ЦК ВКП/б/ з 23.1Х.32р. та РНК УСРР з 11.Х.32р. "Про застосування нових методів м'ясозаготівлі", - затвердити план м'ясозаготівлі за 15 м-ців /з 1.Х.32р. до 1.1.34р./ в кількості 11.034 цент. та в тому числі на IV квартал - 3463 цент.

2. Відповідно наявності на 1.Х.32р. поголів'я худоби по усупільненому сектору та кількості дворів колгоспників та індивідуальних господарств, визначити план по окремих секторах в такому розмірі:

№ п/п С Е К Т О Р А :	П л а н		Норми вилучення в кілогр. на 15м
	На час з 1.Х.32 числа - 1.1.34р. на IVкв.	В тому числі	
1. Колгоспні мол.-тов. ферми	623	177	30 з корови
2. " свинар. " "	444	125	120 з свинюматк
3. Колгоспи з усуп. худоб.	245	57	30 з корови та 120 з свинюматк
4. Колгоспники в складі товарних ферм.....	2134	704	18 на двор
5. Колгоспники поза фермами.	1439	452	28 " "
6. Одноосібні господарства	6149	1968	44 " "
Р а з о м :	11.034	3.463	

3. План м'ясозаготівель по окремих сільрадах, що до цього додається, затвердити, за пропозиціями Міськпостачу, Райколгоспоспоку та Заготхудоби до цього плану протягом однієї доби до сільрад та товарних ферм і колгоспів.

4. Запропонувати сільрадам негайно розгорнути широку масову популяризацію на заг. зборах колгоспників та одноосібників постанов Уряду "про нові методи м'ясозаготівель", як чинника до розвитку тваринництва. Разом з тим зобов'язати сільради:

а/ закінчити до 5.ХІ так цю роботу, як і до дня задань до двору з втрученням кожного здавця; оповіщення про розмір задання;

б/ не пізніше 10.ХІ надіслати Міськпостачу підсумки доведення задання.

5. Відмітити, що задання по м'ясозаготівлі, для колгоспників, так і індивідуальних господарств має силу податку і від м'ясозаготівель ніхто не звільняється, крім робітників та службовців, що працюють на селі та звільнені від с/госп. податку.

6. Запропонувати сільрадам не застосовувати до окремого розпорядження твердих задань з підвищеними нормами задання.

1932-1933

7. Відзначити, що до приймання в рахунок м'яса готівель належить рогата худоба від 80 кдг., свині від 30 кдг., хатня птиця та кролі, причому все живе в'яжуть.

8. Встановити, що здавання худоби повинно проводитись на М'ясокомбінаті, з приставленням її засобами здавців; а птиці та кролі через Споживчі Т-га видачою останніми окремими квитками, або в Києві на базі Кооптах.

9. Для утворення більшої зручності виконання к господарствами та одноосібниками незначних норм здавання м'яса з кожного двору, сільрадам організувати спільну здачу з 5-10 дворів.

10. Запропонувати сільрадам:

а/ всіляко допомогати колгоспним та одноосібним господарствам, що виконують завдання з м'ясоготівель в реалізації лишків з м'яса, видаючи про це таким господарствам відповідні довідки.

б/ вживати до господарств, що не виконують завдань, штраф у розмірі ринкової вартості невиконаної частини плану та вилучення у них з безспірною порядкові худоби в розмірі живої ваги, що не здано за планом.

11. Запропонувати Заготхудобі та Кооптаху відрятувати на села певну кількість робітників на допомогу сільрадам у організації та переведенні м'ясоготівель, маючи на увазі відповідальність, як сільрад, так і худоби та Кооптаху за своєчасне та повне виконання плану.-

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

ТЕХ. СЕКРЕТАР

/КОЗУБ/

№ 47

Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть від недоїдання та виснаження
О.Д. Нерехтського

19 листопада 1932 р.

района		1. Прізвище <i>Нерехтський</i>		№ <i>1530</i>
193 року		ім'я <i>Олександр</i> по батькові <i>Владимирович</i>		
2. номер(ла) <i>19</i>		193 року		
3. Чоловік, жінка (підкреслити)		4. Вік „ <i>49</i> “ (скільки повних років мав)		
5. Для дітей, що померли, не доживши 1 року або мертвонароджених точно зазначити: а) народилося „.....“ 193 року, б) якою по черзі в матері була дитина, що вмерла: перша, друга або в) вік батька „.....“ років, вік матері „.....“ років				
6. Громадянство померлого <i>СРСР</i>		7. Національність <i>Українець</i>		
8. Де жив (назва району, села, міста, вул., буд. №)		<i>м. Київ, Братська 14</i>		
9. Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував		<i>сам професор</i>		
10. Ремесло, промисел, робота, посада й спеціальність у них, а якщо не має заняття, то зазначити, чи живе коштами рідні або де-які		<i>смуток в с. в.</i>		
11. Становище у занятті (хазяїн, член с-г. комуні, колективу, член артлі, одянець, службовець, робітник, помічник у занятті член сім'ї)		<i>д. в.</i>		
12. Назва уст. новин, закладу чи підприємства, зазначаючи рід виробництва, де служить, працює або господарює		<i>Лісогосп. м. Н. С. м. в. в.</i>		
13. Сімейний стан померлого		Парубок, дівчина, удівець(а), одружений(а), розлучений(а), невідомо (підкреслити)		
14. Зазначити докладно причину смерті..... <i>загальне виснаження</i>				
15. Якщо лікарська довідка №..... або підкреслити: мертвонароджений, голошений від суду за померлого				

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 830. — Арк. 134.

20 грудня 1932 р.

У. С. Р. Р. 464

КИЇВСЬКА МІСЬКРАДА Д. ТЕРМІНОВО 13

Секція Охорони Здоров'я До Р.С.І. /Соц.-Побут. Сектор/

САНИНСПЕКТУРА Копія ОблРПС /Соц.Поб. Сект./

м. Києва

20 грудня 1932

№ 48

вул. Короленка 29,
тел. 16-50.

Стан студхарчування щодня погіршується та на сьогоднішній день є катастрофічний: калоріяж обідів за останніми дослідженнями хитається від 126,0 до 155 калорій бруто без хліба; - жирів майже нема. Страви одноманітні, не смачні.

Санінспектура просить терміново вплинути на Міськонхарч щодо покращення харчування студентів.---

САНИНСПЕКТОР м. КИЄВА *[Signature]*
Старш. Харч. Санінспектор *[Signature]*

бригада Р.К.І., що переводила обстеження дит. карантину по Миколаївсько-Набережній вул. №9

Склад бригади тт.: Смирнов, Гордянська та Майківська.

Дитячий карантин нова установа, яку відкрито лише 3 м-ця тому до 1/X-32р. утворено карантин для дітей молодшого віку з нормою дітей 45 чоловік.

Будинок, де міститься карантин має 10 кімнат, з них 5 кімнат посідають приватні мешканці.

Приміщення в дуже поганому стані, побитий дах, як дощові кімнати заливає, стелі валяться, каналізація погана, ванну кімнату забрали приватні мешканці. В установі неможлива теснота. Дітей на 45, а 120.

В 5 кімнатах діти живуть, їдять, сплять, вчаться.

Канцелярії немає, приймальної для дітей кімнати немає.

Кухня посідається з пральнею, там же сушиться білізна, там же приймають, купують, стражують, передягають дітей, там же переховуються продукти.

Приміщення само по собі брудне.

Існує карантин на кошти комісії по ліквідації безпритульних.

Постачання продуктами переводиться за нормою Нарсовіти за

Грудень м-ць карантин одержав: молока 18 л., м'яса 36 кіло, хліба на добу 45 кіло, цукру на добу 20 гр. на дитину, товщі за грудень 18 кгр; горючих Нарсовіта не має, доводиться купувати на приватному ринку.

Карантин в жахливому стані з боку інвентаря. Замість ліжок діти мають розкладушки-60 шт., матраців немає, подушок-60, простир немає, наволочок немає, рушників немає, ковдр-60, білизни та верхнього одягу по 22 зміни. Черевки є, панчош немає, пальто немає. Відсутність пальто призводить до того, що карантин не розвантажуються. Крім того через відсутність пальто діти зовсім позбавлені свіжого повітря й весь час перебуває в тісному душному приміщенні.

Склад дітей на 25/XII: 77% селян колгоспників, 23% робітників. Хлопців 39, дівчат-81.

Всіх головним чином з 3-х до 9-х років, і продишки випадки меншого й старшого віку.

Карантин обслуговує такий персонал: Зав. карантинем, пом. зав. зав. хоз.

Зранку з дітьми працює 2 педагоги і 2в другу половину дня.

6 куховарка ввечір санітарка. 6 пральня ввечір і санітарка. 6 нічна няня. Ватажка немає.

Дітей розбито на 2 групи шкільну й дошкільну. Шкільна в свою чергу має 2 підгрупи /одна педагог/.

Діти дисципліновані. Самоврядування, самообслуговування існують. Переводяться пляжні дитячі збори. Шкільну групу шкільним приладдям забезпечено на 50%, дошкільна група нічого не має.

Серед дітей по ланках запроваджені соцмагання та ударництво. Тесь персонал теж оголосив себе ударником. Майстерень та робочі кімнати не має й не може бути через цілковитий брак приміщення.

Необслуговування: щодня в ліжком на 1/2 ставки і лікар, що буває 1 раз на 3 дні. Карантин налагодив щільний зв'язок з поліклікою та дезкамерою, хворих дітей відправляють.

З боку громадських організацій допомоги карантину немає. Шефа над карантинем немає. Нарсовіта живого інструктаж не дала, за 3 м-ця одного разу був інспектор Макаревич.

Плян роботи є.

Найбільш негативні моменти в житті установи це наявність приватних мешканців, які зовсім не рахуються з установою, двері протягом цілої доби відкриті. Також неможлива теснота приміщення.

ВИСНОВКИ :

Роботу карантину в тих умовах, що він є, треба вважати за задовільну. Обслуговуючий персонал зробив все, що міг. Але Наросвітті треба терміново подбати, про те, щоб карантин був поставлений в нормальні умови життя.

1. Треба закріпити приміщення по Мик.-Наб. 9 за Наросвіттю Будинок сам по собі хороший, коридорна система, є садок, велике подвір'я.

2. Як найшвидше виселити приватних мешканців, щоб поширити площу.

3. Зробити поточний ремонт, полатати дах, стелю, вибіліти приміщення.

4. Забезпечити інвентарь особливо ліжковим приладдям та рюкзакми.

5. Переглянути штати й поширити їх.

6. Вести в штат і забезпечити педчер-вожатого.

7. Відпускати норму продуктів, врахувати, що діти карантину більша половина дошкільного віку й всі дуже виснажені.

8. Чалагодити Наросвітті жваві інструктаж й притягти до карантину увагу громадськості.

КОМІСІЯ :

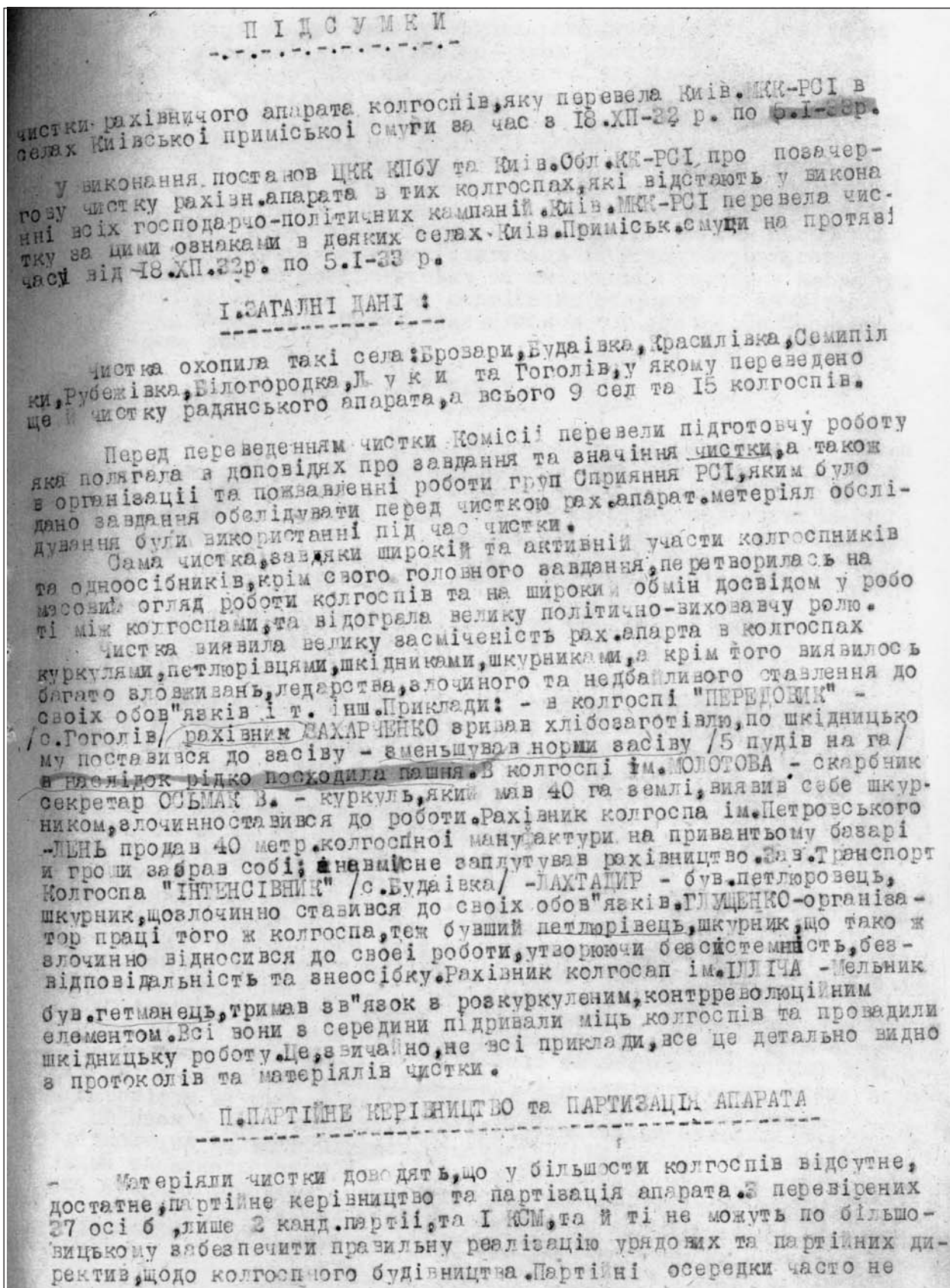
/СІМОМЕНКО /

/ БОРОДЕНСЬКА /

/МАЙКІВСЬКА /

Доповідна записка оргвідділу МКК—КП(б)У та РСІ про результати чистки рахівників колгоспів з 18 грудня 1932 по 5 січня 1933 р.

5 січня 1933 р.

перевіряють соціального складу рах.апарата, кволо або і зовсім не реагують на злочинні дії соціально-чужих елементів.

Складається таке враження, що до цього вже звикли і з цим примиринились, як з необхідним злом. Не звертають уваги навіть ці недоліки, аж доки хтось з представників Міських парторганізацій, не зверне їхньої уваги. Так наприк. в с. ШПИТЬКАХ членом управи-рахівником довгий час був куркуль ПРОЦЬКО, петлюрівець, організатор українсько-лато-кафельної церкви, що залутовав рахівництво та проліз до партії в партосередкові цього села було крім нього прийнято ще 5 петлюрівців-куркулів, аж доки виїзда партколегія МКК не поклала цьому край в с.Тоголеві партійна верхівка злигалась із куркульством, переродилась і переводила розкладницьку та шкідницьку роботу в колгоспах аж доки МКК не перевела чистки партійного осередку та не віддало їх до суду. Також сама справа виявилась в с.с.Юрівці, Соц.Воршапівці, Вобрик та інш.

III. КЕРІВНИЦТВО ВІД М.З.В.

Особливо незадовільне керівництво роботою рах.апарата/ та й сами ми колгоспами/ помічається від МЗВ, який мусить знати, що рах.апарат на 90% некваліфікований, що 3-х місячні курси не можуть дати 100% на становлення у практичній роботі, і що потрібно поставити живий інструктаж-зв'язок, а не обмежуватись окремими, дуже рідкими, приїздами на 2-3 дні, як це часто трапляється. Велика частина рахівників дуже скаржиться на відсутність достатньої інформації та керівництво від МЗВ.

IV. ПОЛІТИКО-МОРАЛЬНИЙ СТАН ТА СОЦІАЛЬНИЙ СКЛАД РАХ. А П А Р А Т А.

Матеріали перевірених робітників рах.апарата в 15-ти колгоспах вказують на досить велику засміченість його соціально чужим та класово-ворожим елементом, який посідає відповідальні данки в роботі та провадять шкідництво з середини колгоспа, часто під машкорю зовнішньо-чесного працівника, а часом і ударника, обдурюючи цим частину легковірних колгоспників та част. партійної-керівної верхівки села, у якій часто не вистачає революційно-класової чуйности, щоб вчасно викрити шкідників. Таке становище викликає обурення від колгоспної маси, це в багатьох колгоспах є затиск самокритики та нерегування від управи та партії управи на всі недоліки, то це незадоволення поглиблюється, набуває широкіх рамок та глибокого змісту дискредитації колгоспного руху тому, що наслідки шкідницької роботи дуже негативно впливають на організаційно-господарче зміцнення колгоспа. Крім того, склад рах.апарата в значній мірі дуже деморалізований, систематичне пияцтво, вкрай незадовільна трудовая дисципліна, злочинно, надбайливо, тихтійське та байдуже ставлення до своїх обов'язків, не усвідомлення ідеї колективізації та відношення до своєї роботи, як до якоїсь чужої, важкої, неминучої необхідности, як роботи лише для заробітку на шматок хліба.

Зв'язок з розкуркуленими, контрреволюційними елементами, брутальне відношення до колгоспників, самопостачання, зловживання своїм становищем та використання його в своїх особистих інтересах, всі ці явища яскраво доводять аморальний стан значної частини рах.апарата і сигналізує про те, що потрібно розгорнути широку-масову політ-виховачу роботу поперше, а по друге суворо і негайно реагувати на

152

злочинні випадки та суворо карати винних. Це досить двоякий ефект-гіршу пересторогу іншим робітникам рах.апарата і впевненість серед колгоспників у тому, що революційна законність стоїть на варті соціалістичної власності та що безборонно та безкарно порушувати її не можна.

В першу чергу потрібно від партосередка розгортання політично-виконавчої роботи, і як раз, на великий жаль, у значній частині сел цього НЕМАЄ. Таке ставлення поглиблюється ще й тим, що значну частину колгоспників ми ще не привичаємо відкрито відступати з критикою, а що самі наші міські організації дуже часто не доводять справи до краю, не реалізують своїх та колгоспних постанов про відання до суду винних у злочинствах, або заведто затягують навіть постанови Президії МКК, як це є від Київ. Прокуратури до відношення до колиш. складу управи колгоспа села Юрівки / та ще до того по де-куди є затиск самокритики та залякування, то стане цілком зрозуміло, чому колгоспники про всі недоліки розмовляють між собою по хатах та закутках і що в цьому більшу частину вини треба покласти на міські організації та місцеві партосередки.

В цьому почасти треба вбачати причину загрозливого стану труддисципліни, яку ми спостерігаємо в колгоспах сел Юрівка, Гоголіво, Шнитьки та ін., та відсоток виходу на роботу працевдатних людей перевищує 40%, та й то за рахунок подростків.

Парктика роботи комісії по чистці, виїзних колегій та й партколегій показала, що коли зуміти правильно підійти до колгоспно-одноосібної селянської маси, широко розгорнути роз'яснючу-виховачу роботу, то можна досягти широкої та активної участі та розгортання критики та самокритики від них, як це мало місце в 6-ти колгоспах с. Гоголіво.

Основний мотив, що звучить майже в кож ному виступі, завжди зводиться до прохання: "Доводить до кінця справу, а то ви пойдете і все загложне, як і раніш було, без всяких наслідків."

І дійсно, треба рішуче домогатися, щоб всі постанови швидко реалізувались.

У НАСЛІДКИ ЧИСТКИ/статичні дані подано в окр.табл./

1. Загрозлива засміченість соціально-чужим елементом рахівничого апарата у перевірених 15-ти колгоспах, сигналізує про кончу потребу систематично перевіряти керівний склад останніх. /.../, що й ухвалено Президією МКК від 2/1-33 р.

2. В тих селах та колгоспах, де засміченість набирає великого розміру, Президія МКК ухвалила перевести перевірку партосередка /Будаївка/ та вже перевела чистку партосередка в с. Гоголево.

3. Президія МКК доручила МЗВ змінити рах.апарат в тих колгоспах де була велика засміченість, та доручила с.г.групі разом з МЗВ та членами КК, що наїжджають на села, систематично перевіряти керівний стан колгоспів.

Комісією по чистці рах.апарата була припущена помилка: -чистили кілька осіб членів шашній Управи колгоспа, зав. транспортом, організаторів праці, зав. госпів. / с.с. Семиполкі, Вілогородка, Будаївка/, які за директивою ЦКК ВУІБ чистці НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ. Президія МКК-РСІ своєчасно виправила цю помилку та дала комісії вичерпані відповідні вказівки.

Уп. Статичні дані:

185

I. ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

1. Загальна кількість присутніх на засіданні	2275	чол.
2. Чистка охопила сел.....	9	
3. " " колгоспів.....	16	
4. " перевірила осіб.....	66	

З них:

рахівників.....	18	Комірників.....	12
табелників.....	14	Скарбників.....	6
Секретарів.....	4	Зав. Транспорт.....	4
Організатор праці.....	4	Зав. Госпів.....	3
Зав. Збутом продукції.....	1	Крамників.....	1

Разом:.....67

II. За соціальним станом:

1. Бідняків.....	26	осіб	-39%
2. Середняків.....	30	"	-45%
3. Службовців.....	4	"	-6,0%
4. Куркулів.....	3	"	-4,5%
5. Куркульск. походж.....	3	"	-4,5%

Загальний відсоток засміченості становить 9.

3 § 4 та 5, розділ 2:	петлюрівців	-2	-3%
	ретманців	-1	-1,5%
	білогвард.-крамар. та кустар. по одній особі.		

III. Зміст обвинувачень:

1. Шкідництво.....	14	осіб	- 21%
2. Розкладницька робота.....	15	"	- 22,5%
3. Зв'язок з куркул. та контрр. елементом.....	4	"	- 6%
4. Зрив хлібозаготівлі.....	3	"	- 4,5%
5.			

- 5 -

134

5. Замахів.....	I осіб.	-1,5%
6/ Використання свого стану.....	7 "	-10,5%
7. Нестачі, крадіжки та самопос.....	II "	-16,5%
8. Злочини та недоставл. до св. обов. 26	"	-54%
9. Брутальні та бюрократ. ставл. до колг.....	17 "	-25,5%
10. Бійки в колгоспн.....	2 "	-3%
11. Систематичне піянство.....	20 "	-30%

IV. Організаційні висновки

1. Знято з роботи.....	28 осіб	- 42%
2. Сувор. дог. з попереджен.	9 "	- 13,5%
3. Доган.....	6 "	- 9%
4. Зауважень.....	3 "	- 4,5%
5.		

З них:

1. Виключено в колгоспа.....	4 особи	- 6%
2. Віддано до суду.....	8 "	-12%
Одержали стягнення.....	46 "	-70%
Перевірено без стягнення.....	20 "	-30%

Зав. Орг. Відділу Київ. МКК-КПСУ - МРСІ
/БЕДЧЕНКО/

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1. — 323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 130—134.

СЕКРЕТАРІАТУ
ПРОЕКТ РЕЗОЛЮЦІЇ М.П.К.

в " " Січня 1933 року

СЛУХАЛИ: Про стан боротьби з висипним тифом.

УХВАЛИЛИ: 1. Відмітити, що рух захворюваності на висипний тиф у весь час зростає та загрожує перетворитися на епідемію.

2. Відмітити, що ухвала Секретаріату МПК в 15/Х-32р. не виконана з боку Комунвідділу в справі абудування перепускника для приїжджів; що з боку Митлоуграни в особі т.ХОДАКОВА досі не надано примішень для вилучення безпритульних; що Міськпостач в особі т.СОКОЛОВА не утворив епідрезерва мила та досі не видається мило для лазень /фондового/ для обслуговування організаційних груп населення; що з боку Міськземвідділу та Водного У.З.Х. кволо проводиться будування лазень по селах приміської смуги. Тому Секретаріат МПК пропонує всім зазначеним особам та організаціям протягом 3-х доб зробити рішучий злам та забезпечити виконання ухвали МПК, а т.ХОДАКОВУ оголосити догану.

3. Розгорнути декадник масової боротьби та профілактики висипного тифу в 10/1-до 20/1-33р., включивши в цей декадник усю парторганізацію міста. Доручити РКМ і ЗМК підчас декадника організувати маси навколо боротьби за покращання санітарного стану цехів, іделень, гуртожитків, установ; заслухати звіти, прикріплених до окремих об'єктів членів партії, організувати бригади по перевірці санітарного стану об'єктів району та вести рішучу боротьбу з господарниками, що недбайливо ставляться до боротьби за санітарний стан підлеглих їм об'єктів.

4. Стан боротьби з безпритульністю незадовільний; наявність значної кількості безпритульних по вулицях міста є певна загроза для поширення висипного тифу, тому доручити т.ВІЛІНСЬКОМУ протягом 2-х доб розробити план ліквідації безпритульності протягом оголошеного декадника та затвердити цей план на Секретаріаті МПК, одночасово поліпшити санітарний стан колекторів для безпритульних не припускаючи їх перевантаження.

5. Перевірити реалізацію ухвали МПК в 15/Х-32р. щодо розгортання боротьби з висипним тифом на транспорті та заслухати доповідь дирекції П.З.в. на Секретаріаті МПК.

6. Санітарний стан гуртожитків, незважаючи на поліпшення, все-ж таки частково ще не задовільний. Запропонувати директорам усіх учбових закладів використати зимову перерву для приведення гуртожитків до належного санітарного стану.

6/ Партчастині Сан.-Гіг.Інституту доручити коштом усіх інститутів, що мають гуртожитки на терені колиш. КУБУЧ"у, побудувати перепускник за вказівками Санінспектури м.Києва не пізніш 25/1-33р..

7/ Відмітити, що директори інститутів: Гірного, ім.Лисенка, Лінгвістичного, Технікума Грохарачування, Технікуму Інтенсивних Культур, Спиртового Ін-ту, Ін-ту Співзкооперації, Електро-Механічного Технікуму, 1-го та 2-го Мехтехнікуму не спромоглися привести гуртожитки до належного санітарного стану, не забезпечили їх ліковими приладами, ізоляторами тощо, - тому запропонувати

протягом 10 днів реалізувати всі вказівки Санінспектури, а в разі невиконання притягти до партійної відповідальності.

г/ По робітничих гуртожитках попередити т.ТОМАШЕВСЬКОГО, що, якщо не буде зладу в справі поліпшення санстану гуртожитків УНР ІЗ, його буде притягнуто до партвідповідальності.

7. У зв'язку з недостатньою кількістю пралень у м.Києві, що приводить до довгої затримки білизни організованої людности /студентів, робітників/ доручити Директорові Лавне-Прального Тресту т.ЛЮМЕЛЬСЬКОМУ забезпечити прання білизни в першу чергу організованої людности /студентів, що мешкають по гуртожитках, військових частин/. Доручити т.БЕСАРАБОВУ протягом 2-х декад організувати в системі житлокооперації не менш, як 20 на піл механізованих пралень для обслуговування робітництва.

8. Відмітити, що 25% вартості фонду використовується не за призначенням, запропонувати т.БЕСАРАБОВУ виконати директиви Секретаріату ІЗ/Х-32р., а Міській інспектурі Охорони Здоров'я протестувати за виконанням.

9. Відмітити негативне явище припинення постачання води Водоканалом за несплату грошей /ЖК по вул. П'яткова 61-63, 44-46, ІІІ, Артема ІО, Тарасівська 9, 30 тощо/. Запропонувати т.СМУТАРЮ заборонити припиняти подачу води, а до злісних неплатників вживати інших заходів /арешт на комірце, притягнення до права голів Райжитлоспілок тощо/. Прокуратурі прискорити розгляд таких справ

10. Перевантаженість трамвайних вагонів явище небезпеки щодо поширення висипного тифу, між тим Трамвайний Трест ще й досі не налагодив цієї справи каліть по коліях найнебезпечніших у цьому відношенні /№ 2, № ІЗ/. Запропонувати Директорові Трамвайного Тресту т.МИХАЙЛОВСЬКОМУ не пропускати перевантаженості вагонів, особливо тих, що курсують поміж вокзалом та містом.

11. Відмітити, що камери районів міліції є небезпечні щодо поширення висипного тифу поміж затриманих у міліції та в БУІР"і та запропонувати Нач.Адмінвідділення Облміліції т.ЯНОВСЬКОМУ звернути увагу на санстан районів Міліції; забезпечити відповідальність Нач.відділів Міліції за санітарний стан кожної камери, організувати ізолятори для нових затриманих, безперерйну їх санобробку та контроль над прикріпленими до відділів лікарями

12. Запропонувати Соцзабевові обов'язково відлучити з міста жебраків, а також запровадити щоденну санобробку всіх жебраків, що приходять до ночліжних будинок Соцзабев"у.

13. Для забезпечення нормальної роботи кінського транспорту для перевезки хворих на висипний тиф та санобробку оточення Міськпостачеві та Уповзагот СТО запропонувати забезпечити протягом 3-х доб фуражем 20 коней згідно з ухвалою РНК в І4/Х-32р..

14. Попередити Директорів Радгоспів: Баланівського радгоспу ДПУ, радгоспу заводу "Вільшовик", Левкувані, Міліції /Бровари/, УНР /Бровари/, ім.Кагановича, заводу КІВВРЗ, Київ-Одлагу та Рабельного заводу, що в разі вони протягом декади не вживуть усіх заходів за вказівками Санінспектури щодо зниження будь-яких можливостей виникнення висипного тифу, їх буде притягнуто до партійної та судової відповідальності.

15. Запропонувати ВУТОПОВі, УЧХ - розгорнути допомогу Міській інспектурі Охорони Здоров'я в боротьбі з захворюливістю поміж населення, забезпечивши пильговими квітками до лавень, милом для студентства. УЧХ реалізувати ухвалу про організацію 8-ми пересувних дезвагонів для сел поміської округи

Довідка Сталінського райзагсу м. Києва про смерть від загального виснаження Масютіна

25 січня 1933 р.

Села рада <u>Зале</u> району <u>25-січня</u> міс. 1933 р.		№ <u>249</u>
Повне померлого <u>Масютін</u> його ім'я		по-батькові
Де померло жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) <u>Мельні</u>		міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити).
Вік <u>65р.</u> (скільки повних років мав)		
Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народився „.....” міс. 1933 р.		
б) якщо у матері була померла дитина: перша, друга, або..... в) батьки дитини живуть укупі, чи може розлучитися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо..... г) вік матері..... років.		
Громадянство померлого.....		8. Національність.....
Шлюбний стан померлого: парубок, дівчина, <u>удівець</u> (а), одружений (з), розлучений (а)—підкреслити.		
Чи вживав прожиток сам, а як не сам, то хто утримував.....		
11. а) Ремесло, промисел, посада і спеціальність у них б) Якщо жив коштом держави чи громадських організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо) в) Якщо жив з інших джерел, точно зазначити з яких саме		
12. Становище в зайнятті: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперований (чл. артілі) чи ні, торговельно-помічний у зайнятті член родини тощо—зазначити саме саме. Для сільських господарів: одинокий чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у)		
13. Назва підприємства, установи чи закладу, зазначаючи яке виробництво, де працює, служить або господарює.		
Де помер (удома, в лікарні, дит. будинку тощо).....		Якщо вдома, то чи користувався в лікарській допомозі померлий (так, ні)
Причина смерті—зазначити докладно <u>Загал. виснажен. - сліг. труд. пер. 3 25/1-33</u>		
Дано лікарську довідку № <u>173</u> Чи може запис складено на оголошеного від суду за померлого.....		

№ 53

Довідка Сталінського райзагсу м. Києва про смерть безпритульної особи на вулиці міста

8 лютого 1933 р.

району „ 8 “ П		місяця 1933 р.		№ 649
Його ім'я <u>Невіраш</u>		по-батькові		
постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) <u>Кебіг.</u>				
міс. 1933 р. 4.		Чоловік, жінка (підкреслити)		
скільки повних років мав)				
дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „ . . . ” міс. 1933 р.				
якою у матері була померла дитина: перша, друга, або . . . в) батьки дитини живуть укупі, чи може				
розлучилися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо . . . г) вік матері . . . років.				
роднянство померлого		8. Національність		
шлюбний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а)—(підкреслити).				
здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував				
а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн за ними.				
б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).				
в) Якщо жив з інш джерел, точно зазнач з яких саме				
Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар — коопероз. (чл. а тілі) чи ні, торговець, помічник у з-нятті член родини тощо—зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СО 'у)				
Назва підприєм., установи чи закладу, зазначити яке виробництво, де працює, служить або господарює				
помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) . . . Якщо вдома, то чи користувався з				
лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті—зазначити докладно:				
<u>Загал. виснаження - сніг. інфект. ток. з 8/II-33г</u>				
чи лікарську довідку № <u>431</u> Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні).				

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп 1. — Спр. 910. — Арк. 334.

2 березня 1933 р.

ДО ВСІХ СІЛЬРАД, КОЛГОСПІВ, РАДГОСПІВ та до ...
для відоми та виконання.

Протокол ч. 256

ПОСТАНОВА ПРЕЗИДІЇ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКРАДИ 2-го березня 1933 року.

У... СЛУХАЛИ: Доповідь міськземвідділу про хід підготовки до засівної кампанії. /Доповідачі: від земвідділу - т. КИМЕНКО, від МТС - т. ФАЕР/.

УХВАЛИЛИ: 1. Констатувати, що в наслідок недостатньої боротьби за підготовку до весняної посівної кампанії та недостатньої мобілізації уваги колгоспівської та бідилярсько-середняцької маси села з боку підприємств м. Києва, що мають радгоспи, сільрад та колгоспів загальні темпи готування до весняної сівби незадовільні, а саме:

- а/ недостатньо забезпечено посівними матеріалами 33 колгоспи насіннєвих фондів зернових культур по колгоспах утворено 16745ц., або 89,1% до потреби, по радгоспах 6579,42ц., або 72,1% по одноосібниках 2019ц., або 15,5%.
- б/ Страхових фондів утворено по колгоспах - 2518ц., або 56,3%, по одноосібниках - 363 цнт., або 14,1%.
- в/ Зерноочистка по колгоспах 62,4%, радгоспах - 49,3%, одноосібниках - 4,2%.
- г/ Вивозка гною по радгоспах 17,6%, колгоспах - 41,1%, одноосібниках - 15,5%.
- д/ недостатня робота щодо підготовки коней до весняної сівби, в наслідок чого виснажені коней по колгоспах 810 шт., або 12,3%, радгоспах - 627 шт., або 25,5%.
- е/ Слабий хід утворення фуражних фондів на весняну сівбу.
- є/ Абсолютно незадовільна робота щодо підготовки корів на весняну сівбу.
- ж/ Недооцінка підготовки до сівби одноосібного сектору в більшості сільрад і особливо незадовільна робота по с/р.: Н.Петрівці, Віногородка, Княжичі, Бортиччі, Богданівка.
- з/ Абсолютно незадовільний стан підготовки до сівби по всіх показниках по колгоспах таких сільрад: П.П.Воршагівка, Шнитьке, Муляки, Ходосіївка, Лісники, Н.Петрівці, Мопун, Валки, Гоголів, Бортиччі, Русанів.

П. Виходячи з наведеного, вжити таких заходів:

1. У зв'язку з надсилкою ОблЗУ збільшеного плану щодо посіву картоплі, доручити земвідділу з'ясувати цю справу з тим, щоб до 9.ІІ внести відповідні зміни до плану та надіслати їх на села.
2. Земвідділу через сільради виявити остаточно землі, що їх не освоєє одноосібний сектор, та передати їх колгоспам.
3. Доручити земвідділу до 10.ІІ остаточно перевірити доведення засівних планів сільрадами до двору, звернувши особливу увагу на доведення сільрадами твердих завдань по посівкампанії.
4. Доручити сільрадам, під відповідальність голів сільрад і уповноважених МР, виконання планів по твердих завданнях засіву і при виявленні саботажу вживати нарішучіших заходів на виданими від уряду постановами.
5. Запропонувати сільрадам особливу увагу звернути на організацію підготовки до засівкампанії одноосібного сектору в розрізі постанови Облвиконкому, звернувши особливу увагу на засівку та перецищення насіннєвого фонду, вивозку гною, підготовку коней в одноосібному секторі до весняної сівби та повну засівку страхового фонду.

22.ІІ.33р.Н.І.

6. Відмічаючи недостатню мобілізацію насінньових фондів по колгоспах /88%/, що не забезпечують посівкампанію в колгоспах і особливо не забезпечують засів дорізки земель до колгоспів, запропонувати земвідділу та сільрадам:

- а/ розгорнути дальнішу мобілізацію насіння по колгоспах в порядку повизки;
- б/ утворити повністю страхові фонди по колгоспах;
- в/ повністю зібрати насіння з колгоспників, що вступили до колгоспу;
- г/ перевірити в колгоспах наявність посівного матеріалу по культурах, його збереження;

д/ приступити до міжколгоспного обміну посівним матеріалом з тим, щоб забезпечити колгоспи культурами, що їх їм не вистачає.

7. Відмічаючи факти розбазарювання посівних фондів по колгоспах /Княжичі/, запропонувати сільрадам відповідно до розісланих директив, негайно виявити всі випадки розбазарювання для притягнення винних у цьому до відповідальності за законом від 7-го серпня 1932р.

Зобов'язати начальника міліції всі справи про крадіжки насіння роз'яснювати поза всякою чергою, а оргвідділу скласти бригаду членів МР для перевірки темпів у розгляді справ, так у міліції, як і в суді та прокуратурі.

8. Запропонувати сільрадам перевести перевірку роботи щодо зерноочистки та притягти до відповідальності винуватих у порушенні обов'язкової постанови МР про агрозаходи.

9. Сільрадам до 10.ІІІ надіслати уповноважених від колгоспів до СБШ для складання умов на боротьбу зі шкідниками та для одержання отрут для протруєння насіння.

10. Відмічаючи, що вивозка гною в загрозливому стані по всіх секторах, запропонувати: радгоспам, колгоспам та сільрадам, під персональну відповідальність голів сільрад, колгоспів та директорів радгоспів закінчити вивозку гною на поля до 15.ІІІ.33р., мобілізувавши для цього максимум корів у колгоспах, у колгоспників та в радгоспах.

11. У справі підготовки тяглової сили земвідділу, МТС, МСС, сільрадам перевести перевірку виконання на місцях постанов та директив щодо збереження коня в використанні корів на весняну роботу.

Зобов'язати радгоспи, сільради і колгоспи максимально використати корів на роботах, але не менш даного колгоспу числа, популяризуючи ухвалу РНК УСРР та ЦК КП/б/У з 30 січня 1933 року.

12. Відзначаючи, що по багатьох колгоспах не закінчено складання виробничо-фінансових планів, зобов'язати сільради і колгоспи закінчити їх до 10.ІІІ.1933 року, причому чітко розробити у промфінпланах графік польових робіт з тим, щоб на кожну роботу було визначено людей, тяглову силу, реманент та щоб чітко було визначено доведено завдання кожній бригаді.

13. Зобов'язати земвідділ та МТС до 15.ІІІ встановити систему оплати праці по колгоспах.

14. Констатувати, що не дивлячись на задану допомогу від МР машино-тракторній станції щодо своєчасного закінчення ремонту тракторів, ремонт на визначений термін не закінчено.

Категорично запропонувати директору МТС закінчити ремонт всіх тракторів до 5.ІІІ, а до 10.ІІІ - здачу їх, виключивши у цей термін і обкатку.

15. Відзначити, що МТС до цього часу не перебудувала своєї роботи, щоб бути дієвим організатором с.г.с.п. виробництва, і запропонувати директору МТС тов. ОАСРУ скласти план роботи на 1933 р. по району діяльності МТС, подати його на затвердження Президії МР та охопити роботою МТС все виробництво в колгоспах її району діяльності.

16. Прийняти до відому, що Київська МТС на 1.ІІІ фактично не включена в жодну систему тракторцентру і просити Облвиконком дати розпорядження Обласній контері льонколгоспцентру терміново прийняти Київську МТС в свою систему та включити її в фінансування, тракторопостачання тощо.

т. 300, ч. 327
22.ІІІ.33р. Н.П.

- 3 -

Доручити тов. ФАДЕРУ скласти у цій справі докладну записку до Облвиконкому, а також докладну записку в справі заводу тракторів на Київську МТС до весни 1933 року.

17. Прийняти до відому заяву т. ФАЙСЕРА про брак тари для го-
рничого, доручити йому до 8. III подати відомості до Міськради про
можливість вилучення для МТС тари для переведення мобілізації III.

18. Доручити тов. ГЕЛІВТЕРМАНУ негайно розглянути запитку від
МТС на потрібні їй кошти з тим, щоб до одержання коштів від від-
повідних центрів - надати МТС позичку, а також доручити т. ГЕЛІВТЕР-
МАНУ врегулювати питання про фінансування МТС на справу підготовки
кадрів.

19. Приймаючи до уваги територіальну розкиданість колгоспів,
що їх обслуговує МТС, дуже далекий радіус, запропонувати тов. ФАДЕРУ
разом з земвідділом подати до Президії Міськради докладний про-
роблений проект району обслуговування МТС.

20. Відмічаючи недостатні темпи щодо готування весняної сів-
би по радгоспах і зокрема відзначаючи абсолютно незадовільну ро-
боту по підготовці до сівби таких радгоспів: Будінацький, Київ,
Одяг, музтрест, УНР ІЗ, Червоний Плугатар, що не приділили належ-
ної уваги мобілізації насіння, чим зривають підготовку до весня-
ної засівної кампанії, - занести ці радгоспи на чорну дошку и
просити прокуратуру розслідувати справу готування по цих радгоспах
та винних притягнути до відповідальності.

21. Доручити т. КЛИМЕНКУ /МЗВ/ та т. ІЩЕНЮ /МСПовкиспілка/ ор-
ганізувати перевірку готування до сівби по всіх радгоспах з тим,
щоб матеріал обслідування докласти на наступному засіданні Прези-
дії Міськради.

Оригінал за належними підписами

За оригіналом: Зав.Проток.Частини МР

Кочуб /Кочуб/

Інформація земельного управління міськради про утворення насінневих і страхових фондів по колгоспах та одноосібних господарствах

6 березня 1933 р.

В І Д О М І С Т Ь
УТВОРЕННЯ НАСІННЬОВИХ ТА СТРАХОВИХ ФОНДІВ ПО КОЛГОСПАХ
на6./III-1933 року.

		Осінній фонд			Страховий фонд.		
		План	Викон.	%	План	Викон	%
1.	Яре пшениця	280	48,48	17,1	-	8	-
2.	Ячмінь	2441	2371,78	97,1	824,33	611	62
3.	Овес	6310	4722,73	76,0	1473,0	600	40,7
4.	Кукурудза	11	21,16	190,9	1,48	1,03	69,5
5.	Гречка	2081	2770,84	133,1	652,65	552	84,8
6.	Прозо	183	412,83	225,6	112,32	184	163,7
7.	Горох	1771	1345,05	75,9	53,66	160	282,3
8.	Сочевця	226	124,41	59,2	359,64	48	10,5
9.	Квасоля	288	202,89	70,1	41,32	21	50,8
0.	Віка	5199	3512,23	67,5	925,63	437	47,2
1.	Обмін. фонд	-	1803,34	-	-	-	-
Разом зернових		18790	16745,24	89,1	4447,04	2518	56,3
1.	Соя	693	566,33	81,6	141,37	105	74,3
2.	Льон	31	46,21	148,3	11,62	4,5	38,9
3.	Канопля	2942	1215,45	41,2	574,88	120	22,4
4.	Льон...	4,65	74,75	1607,0	7,74	26	361,4
5.	Ряпід	73568	60427	82,1	-	-	-

В І Д О М І С Т Ь
УТВОРЕННЯ НАСІННЬОВИХ ТА СТРАХОВИХ ФОНДІВ ПО ОДНООСІБН. СЕКТОРУ
на6./III-1933 року.

		Насіннєві фонди			Страх. фонди.		
		План	Викон.	%	План	Викон	%
1.	Яре пшен.	140	3,73	2,6	-	-	-
2.	Ячмінь	2109,8	247,54	11,7	1076,33	44,49	4,1
3.	Овес	2384,8	195,8	8,5	1076,33	74,12	6,8
4.	Кукурудза	-	9,36	-	-	1,61	-
5.	Гречка	1944	569,15	29,2	97,0	144,48	149,9
6.	Прозо	346,5	186,56	53,8	17,22	60,33	350,3
7.	Квасоля	549	60,43	11,0	27,45	7,27	26,4
8.	Горох	2199,6	214,92	9,7	109,98	17,46	15,8
9.	Сочевця	673,5	51,88	7,7	33,66	16,11	47,8
10.	Віка	2695	505,83	18,7	134,75	56,96	42,2
Разом зернов.		12942,2	2044,7	15,7	2672,82	422,83	16,3
1.	Льон	457	101,57	22,2	-	18,05	-
2.	Канопля	281	13,57	4,8	-	1,68	-
3.	Картюля	117536	8558	7,2	-	-	-

1932-1933

Група РСІ

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА

КОРІНЬ А.Д.

Про стан збирання та схоронення насіньов.страх.фонду та підготовка до весн.кампанії по колгоспу Більшовик с.Шпитьки.

I. По колгоспу "Більшовик" с.Шпитьки.

I. Посів.матеріалу зернових культур на 12.ІІІ-33р.засіяно як загальних колгоспівських фондів, так і в порядку самообілізації серед колгоспників 63%. Не вистачає ще 77 центн..

Мається лишків - проса 11 центн. і рижю 9 центн., які колгосп має прийти обміняти на інш.потрібні культури, але колгосп не має певного місця де обміняти і не знає коли обміняти, крім того з ілів Голови колгоспа Земвідділ не дозволяє обміняти на інш.культури. Не вистачає також великої кількості огородніх насінь, але цими насіннями колгосп буде забезпечен.

Страх.фонду не засіяно жодного кгр.

Управа колгоспа виділила комісію по самообілізації засівного матеріалу серед колгоспників, яка довела до цілої низки колгоспників тверде завдання по 6 центн., але секретар ос-ку своєчасно цю ухвалу комісії відмінив, виділив другу комісію, яка разом з секретарем ос-ку головою С/Р шляхом масової роз'яснюючої роботи, мобілізують насіння урахуючи спроможність кожного колгоспника окремо, але певних результатів на 12/ІІІ ще не має, на цей день зібрано лише 26 центн. і керівництво села заявляє, що більш як 10-15 центн. від колгоспників зібрати не можна, через те, що в них цього не має.

Наявність засіяного посів.матеріалу більш як половина перешнудена і схоронюється в гарному стані, в доброму зерносковищу, а друга частина ще не перешнудена.

Засів.Матеріали, які ще не перешнудені і перешнудючого матеріалу до цього часу ще не придбано.

Проби схожості зерна Управа колгоспа навіть і не думала ще перевірити.

Охорона зерносковища, а також сторожа інш.різних об'єктів, не надійні тим, що уночі під час перевірки декілька раз встановлено, що вони відлучаються і сплять, але управа колгоспа до цього питання ставиться недбайливо і навіть ніякого стягнення на таких сторожів не накладає.

Вночі вивезено лише на 50% потрібного за плинном, до вивозки вночі з окремих колгоспівських дворів не приступлено і управа, секретар ос-ку, Голова С/Р навіть і не гадали про вивозку його з дворів колгоспників. Про збір поїла навіть і питання ніколи не стояло не вважаючи на те, що Земвідділом пляном доведено до колгоспа.

Тяглова сила мається - 96 коней, які знаходяться в загрозовому стані і ніяк не зможуть забезпечити засівну кампанію. Майже всі коні виснажені не дивлячись на те, що по актах огляду коней, зазначено, що 48 шт.працездатних. Мається 8 шт.коней, зовсім не працездатних, 24 коней є хворі курдюками. Припадає площі на кожного коня до 11 га. Коні стоять на одному сіні і ніякого підсиленого корма їм не дається, через те, що його не має. Є лише брани на час весняної кампанії: 1 скирда коневу, 1 скирда сіна і 1 соломи. Ніякого іншого фуража не має.

Фонда громадського харчування за винятком квашених овочів не має.

З 15/ХІІ-32р. до 1-го березня загинуло 136 шт.кролів від морозів, а 29 шт. кроликів та самок розкрадено, про що має місце акт, але завдяки недбайливому ставленню Управа колгоспа - винуватці не виявлені.

Слід відмітити такий момент безгосподарності управи колгоспа, що під час перегляду комісією тяглової сили виявлено, що по списках ішлося 2 жеребця, а в наявності оказалось 2 коня, ніхто з правління не знає чим це пояснити. Також виявлено 1-го коня з розбитою добою і ніхто не знає конкретного винуватця цього. Також виявлено, що один кінь 7 років який в минулому році приведений зосім здерошій найкращому стані, а зараз приведений до повної непридатності, винуватця цього правління також не знає.

Наслідки господарювання до цього часу не закінчені і колгоспники не знають скільки хто заробив за рік з приводу чого є багато в бажаних балачок. Настрій колгоспники в пригнічений, скаржаться на те, що цілий рік їх обкрадали, розбазарювали, що затискували самокритику тощо.

Рахівник ПРОНЬКО заарештований, який залишив не закінчене все рахівництво. По призначенні рахівник як слід до цих справ боїться братися, а по друге він дійсно не кваліфікований. Надісланий з міста бухгалтер для допомоги на місяць, абсолютно не знайомий з сільським господарством і просто заявляє управі, що "я врад ли вам чем ебудь помогу".

Правління не тільки до цього часу не переобрано, але навіть і не переглянуто його і всього керуючого складу. Про самоперевірку колгоспівських радів навіть і не гадають, не дивлячись на засміченість як їх так і керуючого складу різними педорівськими, шкідливими і взагалі нездатними до роботи елементами.

1. Під час нашого перебування було поставлено питання на партзборах про підсилення мобілізації ресурсів для посів. матеріалу.

2. Запропоновано Управі колгоспа протягом одного дня негайно приступити до організації вивозки гною з дворів окремих колгоспів.

3. Запропоновано негайно зняти ненадійних сторожів та юнаків з роботи, накласти на них відповідні стягнення, замінити їх кращими.

4. Запропоновано негайно перечистити решту посів. матеріалу і придбати протруєчий матеріал.

5. Негайно викликати Дільничного агронома, який в цей день був сусідньому селі та організувати пробу схожості зерна.

6. Приступити до самоперевірки своїх колгоспівських радів.

7. Організувати контроль за зернозасохощем та іншими об'єктами, боку Групи Сприяння ЮІ, та Секції ЮІ яка до цього часу не існує.

Не о б х і д н о:

1/ На нашу думку треба негайно переобрати Правління колгоспа, переірити весь керуючий склад.

2/ Голову колгоспа замінити на більш міцного робітника, а його зашити Завгоспом.

3/ Дозволити колгоспу замінити лишки рижія і проса на інші потрібні культури на насіння.

4/ Дозволити колгоспу де що реалізувати для придбання фуража для свей.

5/ З нашого боку вплинути на Княжицький колгосп, аби останній розхувався з колгоспом за 600 пуд. картоплі, які заборгував Шитюкському колгоспу.

6/ Примусити всіх боржників розплатитися з колгоспом, цим самим дати можливість колгоспу вийти зі свого скрутного стану.

Що односібному сектору:

Мається всього 23 господарства. Від 10 господарств взято схороні розписки, 4 господарства подали заяви до колгоспа, 5 господарств мається "мертвих душ", які протягом 3-4 сінів вже не сіяли, а решта відмовились засівати, їх земля буде забрана та здана кооперації та колі. Страховид не односібному засипано повністю.

1932-1933

19 березня 1933 р.

ВІДОМОСТЬ
ПРО СТАН ПОСІВУ НА КОЛГОСПАХ НА 19-ТЕ ТРАВНЯ 1933-ГО РОКУ.

Table with columns: Назва сільради та колгоспів, Всього ярк., картопля, Городина, Цукров. буряк, Льон. Sub-columns include план, вик., %, and sequence numbers 1-16.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
75. Бардова-Ковт. Рязол.	370	279,19	75,4	40	31,84	79,6	42	20,65	49,1	-	-	-	-	-	-
76. -" -Тарасівка..	136	97,33	71,5	20	20	100	8	3,95	49,3	5	-	-	-	-	-
77. -" -Черв. Колос.	45	36,0	80,0	7	7	100	5	0,5	10,0	5	5,21	104,2	5	2	40,0
78. -" -Зелен. Гвія..	44	37,33	84,8	7	6,42	91,7	3	-	-	-	5,06	101,2	-	-	-
79. -" -Вільно.....	42	39,46	90,1	5	5	100	3	-	-	-	8,24	103,0	2	1,5	75,0
80. -" -Паредошк..	153	120,96	79,0	15	15,91	106,1	6	-	-	-	5	100	15	12,10	87,3
81. Загорачі-П'яляріч.	861	496,14	61,9	45	38,95	86,6	30	15,47	51,3	40	35,35	88,3	35	-	-
82. Кадига-Черв. Ковт.	373	253,97	68,0	43	39,1	90,9	25	9,9	39,6	-	-	-	-	-	-
83. -" -Переміжць.	101	84,63	83,7	10	10,1	101,0	3	18,21	607,0	3	3,18	106,0	5	1	20
84. Красилів.-Чер.Проп.	250	250,66	71,6	75	64,61	86,1	40	26,21	65,5	-	-	-	-	-	71,4
85. -" -Нове Мяття	359	232,37	64,7	65	61,0	93,8	40	13,4	33,5	-	-	-	-	-	100
86. -" -Квітневль...	132	104,79	79,3	28	21,11	105,5	15	10,77	71,8	-	-	-	-	-	-
87. Мудажки.-Зорд.....	408	272,37	66,7	50	50	100	15	2	13,3	-	-	-	-	-	-
88. Літки-Ясви.Пром..	374	273,9	73,2	84	85,83	102,2	15	6	40,0	-	-	-	-	-	-
89. -" -Косіора.....	307	137,02	44,6	45	45,08	100	15	8,31	55,4	-	-	-	-	-	-
90. Мокраць-Нове Мяття	469	341,21	72,7	36	36	100	15	8,65	57,1	15	15,14	100,7	25	-	-
91. Опанасів-Девіна...	194	138,25	71,3	20	21,39	105,8	5	3,68	73,6	-	-	-	-	-	-
92. Плосььке-Чер.Низя..	527	347,01	65,2	25	26,03	104,1	25	6,73	26,9	10	10,8	108	60	-	-
93. -" -1 Траєня...	74	56,91	76,9	19	9,71	97,1	5	-	-	5	5	100	5	2,93	58,6
94. Русанів-Давтань...	232	172,13	74,1	25	20,58	82,3	18	0,49	4,9	-	-	-	-	-	-
95. -" -1 Траєня...	180	143,85	79,9	20	18	90,0	5	5,5	110	-	-	-	-	-	-
96. -" -Сталіва...	218	177,82	81,1	25	25,02	100	5	6,93	18,6	-	-	-	-	-	-
97. Рудня-Більшовик...	618	257,31	57,8	40	40,1	100,2	15	1,14	7,6	35	38,97	111,3	15	-	-
98. Рожня-Більшовик...	217	145,23	57,7	50	48,78	97,5	30	8,77	29,2	-	-	-	-	-	-
99. Стітильє-Коліва.	375	435,43	75,7	60	39,89	66,4	20	3,85	19,2	-	-	-	-	40	40,5 101,2
100. -" -Шовченка...	35	77,55	91,2	20	17,7	88,5	10	2,55	25,5	5	5	100	5	1,25	25,0
101. Семипілки-1 траєня	172	172,61	100,4	25	25,01	100	15	11,91	79,4	-	-	-	-	-	-
102. -" -чрэнке.....	277	207,64	74,9	35	36	102,9	15	6,27	41,6	-	-	-	-	-	-
103. -" -13р.Жогеня...	58	124,55	78,8	10	10,09	100,9	10	3,12	31,2	-	1,03	-	-	-	-
104. -" -Девіна.....	260	177,89	68,4	40	41	102,5	15	13,39	89,3	3	3	100	5	-	-
105. Київ-Черв.Овочяк.	67	23,75	35,4	6	4	66,6	61	19,75	32,3	-	-	-	-	-	-
106. -" -Комуна.....	29	6,3	21,7	3	3	60	24	3,3	13,7	-	-	-	-	-	-
107. -" -Зажітколгосп	14	5	35,7	4	5	125	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Р а в о м	30323	20313,43	66,98	5016	4703,76	93,7	3500	1135,49	32,4	300	302	100,66	700	218,66	51,23

нк.ч. 1299/1110х.20
19.V.33р.ч.569.ГД.

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 5407. — Арк. 78.

21 березня 1933 р.

Директор

до ПРЕЗИДИІ МІСЬКРАДИ

Копія до, ШІНВІДДІЛУ **232**

с. 31

У. С. Р. Р.
КИЇВСКА МІСЬКРАДА
 від Охорони Здоров'я
САНИНСПЕКТУРА
 м. Києва
М. Герасим
 21 березня 1933 р.
 № *6/3*
 вул. Короленка 29,
 тел. 16-59.

Епідемічний стан м. Києва, починаючи з 1932р., значно погіршується. Порівнюючи з 1931р. спостерігається загрозливе збільшення епідемічних захворювань зокрема висипного тифу та кишкових інфекцій:

Рік	Висип. тиф.	Черевн. тиф.	Дизентерія
1931р.	593	1659	172
1932р.	836	2601	1057

Уже в початку цього 1933р. спостерігається дальший дуже значний зріст кількості захворювань на висипний тиф та замість звичайного сезонного зниження кишкових інфекцій навпаки збільшення подія кількості захворювань на черевний тиф та поміж дитинства на дизентерію:

	Висипн. тиф.	Черевн. тиф.	Дизентерія
Лютий, 1932 року -	61	89	1
" " 1933 " -	193	126	42
I декада березня 1932р.	12	17	-
" " " 1933р.	53	39	16

Це вимагає запровадження негайних рішучих проти епідемічних та профілактичних заходів та чіткої оперативної роботи по боротьбі з загрозливим поширенням епідемічних захворювань, для чого потрібна матеріальна база.

Основні заходи боротьби з епідеміями: масова імунізація людности масова санобробка та боротьба з паразитизмом, максимальне використання дезустановок, поширення мережі лаане-пральних установок і пошебіяк, боротьба з бактеріями, організація епідемічних, максимальна /до 100%/ інтенталізація хворих.

За даними НКЗУ та Облздороввідділу - у м. Києві та прип'иській смузі треба провести в 1933р. щеплень проти черевного тифу - 300000 осіб; проти дизентерії - 100.000 осіб; активних імунізацій - 60.000, скарлатинових - 40.000; віспоженень біля 150.000 та повних санобробок - 400.000 осіб.

Щоб негайно приступити та своєчасно закінчити роботу потрібні зараз достатні асигнування, а саме:

A. ПРИЦЕПНА РОБОТА

1. Вакцини:

20 літрів вакцини протитифозної	по 20 крб.	- 4.000 крб.
4000 " " протидизентер.	" 40 "	- 160.000 "

240 літрів анатоксину по 200 карб.	48.000	крб.
120 вакцини проти скарлатинозної по 40кр.	4.800	"
300.000 " проти віспи по 0,5 -	1.500	"
	<hr/>	
	218.300	крб.
II. Інструментарій:		
600 шприців по 5 карб.	3.000	крб.
20.000 голок " 75 коп.	15.000	"
200 лампочок по 1крб.50 коп.	300	"
	<hr/>	
	18.800	крб.
III. Медикаменти:		
1.700 кгр. спирту по 3 карб.	5.100	крб.
1.700 " етеру " 2крб.10 коп.	3.570	"
150 кгр. йоду " 90 коп.	13.500	"
500 " вати " 4карб.60 коп.	2.300	"
1.500 шматків мила медичного по 35 коп.	525	"
	<hr/>	
	24.995	карб.
IV. Кадри для міста:		
а/ Для проведення прищепної роботи проти черевного тифу та віспи:		
150 лікарів x 170 крб. x 3 м-ці	76.500	крб.
150 лікломів x 100 " " " "	45.000	"
б/ Для проведення прищепної роботи проти дизентерії:		
110 лікарів по 170 карб. x 2 м-ці	37.400	крб.
	<hr/>	
	158.900	крб.
Кадри для села.		
20 лікарів x 170 крб. x 3 м-ці	10.200	крб.
45 лікломів x 100 " x 3 "	13.500	"
Роз'їзди - 5500. x 50крб. x 3"	9.750	"
	<hr/>	
	33.450	крб.
V. Саносвітня робота.		
а/ Друкування плякатів, листівок, гасел, організація вистав тощо		
	10.000	крб.
б/ Проведення короткотермінових курсів		
	5.000	"
	<hr/>	
	15.000	крб.
А РАЗОМ на проведення всієї прищепної кампанії		
	468.945	крб.

233

За палими вимогами Наркомздоров'я з сум епідемічного фонду Республіки асигнує на придбання вакцини 50% їх вартості та Облздороввідділ з епідемічних сум області - 25%.

Отже з місцевого бюджету залишається 25% вартості вакцин, тобто - 54.575 карб.

Щодо кадрів, то з розпорядження Інспектури Охорони Здрав'я:

а/ усю прищепну роботу поміж дитинства, переважно, школярів, провадиться силами шкільно-санітарної організації та лікарями охорони дитинства та ОЗДП;

б/ для проведення імунізації проти черевного тифу виділено /на рахунок їх роботи/ по диспансерах, лікарнях, поліклініках лікарів та інших медперсонал, а саме, щоб їх силами було виконано не менш, як 20% лімітів.

Щодо кадрів для сел, то зазначені в кошторисі додаткові кадри залишаються повністю, але на 50% можна буде використати медперсонал, що відраховується на посівкампанію.

Отже на утримання медперсоналу для прищепної кампанії в місцевого бюджету треба мати:

По місту ~~18000~~ - 197.120
 " селу /50%/ - 16.725 "

44-5453
 127.120
 16.725
 143.395
 15000
 128.395

А на всю прищепну роботу по м. Києву та промиській смузі /вакцина, кадри, інструментарій, медикаменти та санітарно освітню роботу / Інспектура Охорони Здрав'я просить асигнувати - 256.715

Додатково для підсилення протиепідемічних заходів по м. Києву та по селах смуги, де варан о вогнища висипного та черевного тифу, - а саме на боротьбу з завозивляністю, дезобробку вогнищ, дезсанобробку оточення хворих, на ізоляцію хворих, на підсилення епідеміологічних досліджень та патронажу хворих та реконвалесцентів, на утримання перепускника для дослідження бактеріосів /за лімітами НКЗУ - 5.000 осіб/ поміж тих, що перехворіли, поміж усіх харчовиків тощо, на утримання протикореної станції та пунктів тощо, потрібні на квартал КВІТЕНЬ-ЧЕРВЕЦЬ такі асигнування:

1. На утримання епідеміологічного персоналу:		
8 лікарів-епідеміологів	x 210 карб.	1.680 карб.
3	x 170 "	510 "
6 лікномів	x 35 "	425 "
1 лаборант		190 "
2. На утримання персоналу перепускника бактеріосів:		
3 лікномів	по 100 карб.	300 "
3 санітарки	по 60 карб.	180 "
1 лікар-епідеміолог		210 "
2 лаборантки	по 170 карб.	340 "
1/2 препаратора		47 карб. 50ст.
2 патронажні сестри	по 90 карб.	180 "
1 хемик		170 "
1/2 комірника		65 "

3. На утримання персоналу Надзвичайної Комісії по боротьбі з антисанітарією:

1 ³ / ₄ друкарки по 85 карб.	-	148	крб.
1 1/2 асистентка-діловода по 90 карб.	-	142	"
		4.588	крб.
1% НК	-	46	"
	на один м-ць	4.635	крб.
	а на 3 місяці	13.905	крб.

4. На підсилення роботи Дезстанції II:
Утримання 24-х робітників I та 2-ої Дезстанцій (допоміжний персонал та додаткова зарплата за 1/2 робочого дня)

5. Підсилення епідемічного персоналу /епід-реверя/

6. Додатковий персонал лікарень сільської смуги /помісних бараків/:

1 1/2 лікарів по 200 карб.	-	300	"
9 ліжкоміс по 100 карб.	-	900	"
9 санітарів по 60 карб.	-	540	"
		1.740	крб.
1% на НК	-	17	"

на один м-ць - 1.757 крб.

а на 3 місяці - 5.271 "

7. Операційні видатки: реактиви, посуд, лабора-торний матеріал

спирт, бензин	-	940	крб.
Б. лавно-пральових установок	-	720	"
матеріал для пересувних лавно-пральн.устан.	-	3.500	"
участковий лавно пральня по селах	-	2.000	"
		1.500	"

13.660 крб.

8. Господарчі видатки:

Канцелярські	-	150	"
Прання білизни	-	150	"
Роз'їзди по місту	-	423	"
Друкарські видатки	-	500	"

1.223 крб.

9. Утримання автотранспорту по перевозці інфекційних хворих: шоферів - 4 по 220 карб. на 3 м-ці

1% на НК	-	24	"
бензин на 3 машини 40 х 3 х 90 х 25	-	2.700	"
на вмітку 5/	-	172	"
ремонт машин	-	2.000	"
оперодат	-	385	"
покривка та камера	-	768	"

5.389 крб.

234

10. Утримання автомашини Нової Деастанції для проведення дезмасанобробок:

2 шофери x 280 x 3 м-ці	- 1.680 крб.
бензин	- 900 "
змазка	- 50 "
ремонт машини	- 500 "
	<hr/>
	3.130 крб.

11. Утримання додаткових інфекційних ліжок при 1-й Робітничій та Конт. лікарня: 125x90x5

-56.250 "

12. Утримання конного транспорту: 8 конейx90дн. 14.400 " x 20 крб....

128.778 крб.

13. У зв'язку з великим якбухом захворювань на грип, запалення легенів та шлунково-кишков. захворювань, що потребує додаткового медобслуговування на дому, - треба утримати дільничний медперсонал, виходячи з кількості одвідувань виключно на епідемічні захворювання на місяць по всіх поліклініках міста - 12.000, що потребує додатково 50 лікарів. Вартість їх утримання складає 50x175x3м. + 12,25% соцстрахта кф. - 29.420 крб. Медикамента, виходячи з 75% кількості рецептів до кільк. одвідувань по 30к. рецепт, що складає - 8.100 "

37.520 крб.

14.

Значно збільшення захворювань на кір, велика смертність від цієї дуже жорстокої дитячої інфекції вимагає поширити виготовлення профілактичної сироватки.

На утримання протикореної станції, 2-х пунктів та оплаті донорам потрібно на 3 м-ці-

9.600 крб.

15. На утримання Морга: а/ утримання персоналу

- 3.720 "

На вивозку трупів

-20.000 "

На адмінгоспвидатки

3.000 "

26.720 крб.

Наючи на увазі терміновість проведення всіх запобіжних та протиепідемічних заходів Інспектура Охорони Здров'я просить асигнувати на:

- 1/ проведення прищепної кампанії цього року /додатково до асигнувань НКЗ та Облздороввідділу/ -256.715 крб.
- 2/ на протиепідемічні заходи на КВАТЕРНЬ-ЧЕРВЕНЬ -128.778 "
- 3/ на утримання поліклінічної мережі..... 37. 520 "
- 4/ на протикорену профілактику
- 5/ на утримання моргу

-26.720 "

459. 333 крб.

ІНСПЕКТОР ОХОРО.ЗДОРОВ'Я

ІН. КОМП. ЧАСТ. *Handwritten signature* САНІТАРНИК М.КИЄВА *Handwritten signature*

№ 59

Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від голоду Л.О. Цимберга

22 березня 1933 р.

Київ рада Ленінська району „22“ березня місяця 1933 р. № 760

1. Прізвище померлого Цимберг його ім'я Лейба по-батькові Ойзерович

2. Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) Дерешівська 13/93

3. Помер(ла) 21 березня міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)

5. Вік 29 * (скільки повних років мав)

6. Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „____“ ____ міс. 193 р.
б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або ____ в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо ____ г) вік матері ____ років.

7. Громадянство померлого ____ 8. Національність Євр.

9. Родинний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а) — (підкреслити).

10. Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував швей

11. а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн. за ними.
б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).
в) Якщо жив з інших джерел, точно зазнач. з яких саме допомога

12. Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар — кооперов. (чл. артіль) чи ні, торговець, помічник у знятті член родини тощо — зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комун. с.г. артіль, СО 'у) в армії

13. Назва підприєм., установи чи закладу, зазначити яке виробництво, де працює, служить або господарює варт. „Грушківськ“

14. Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) ____ Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті — зазначити докладно: від голодування

Додано лікарську довідку № ____ Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні).

Заоргучет" АБ.

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 834. — Арк. 43.

Засе^{на} рада, петрів району, Київ місяця 1933 р. 266

Прізвище померлого Новгородська по батькові Валентина

Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) м. Київ, вул. Огуров

Померла) 31 березня міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити) жінка

Вік 49 (скільки повних років мав)

Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося _____ міс. 1933 р.

б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або _____ в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо _____ г) вік матері _____ років.

Громадянство померлого СРСР 8. Національність Українка

Родинний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а) (підкреслити) батько

Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував _____

11. а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн. за ними.
 б) Якщо жив на кошт держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).
 в) Якщо жив з інш. джерел, точно зазнач. з яких саме

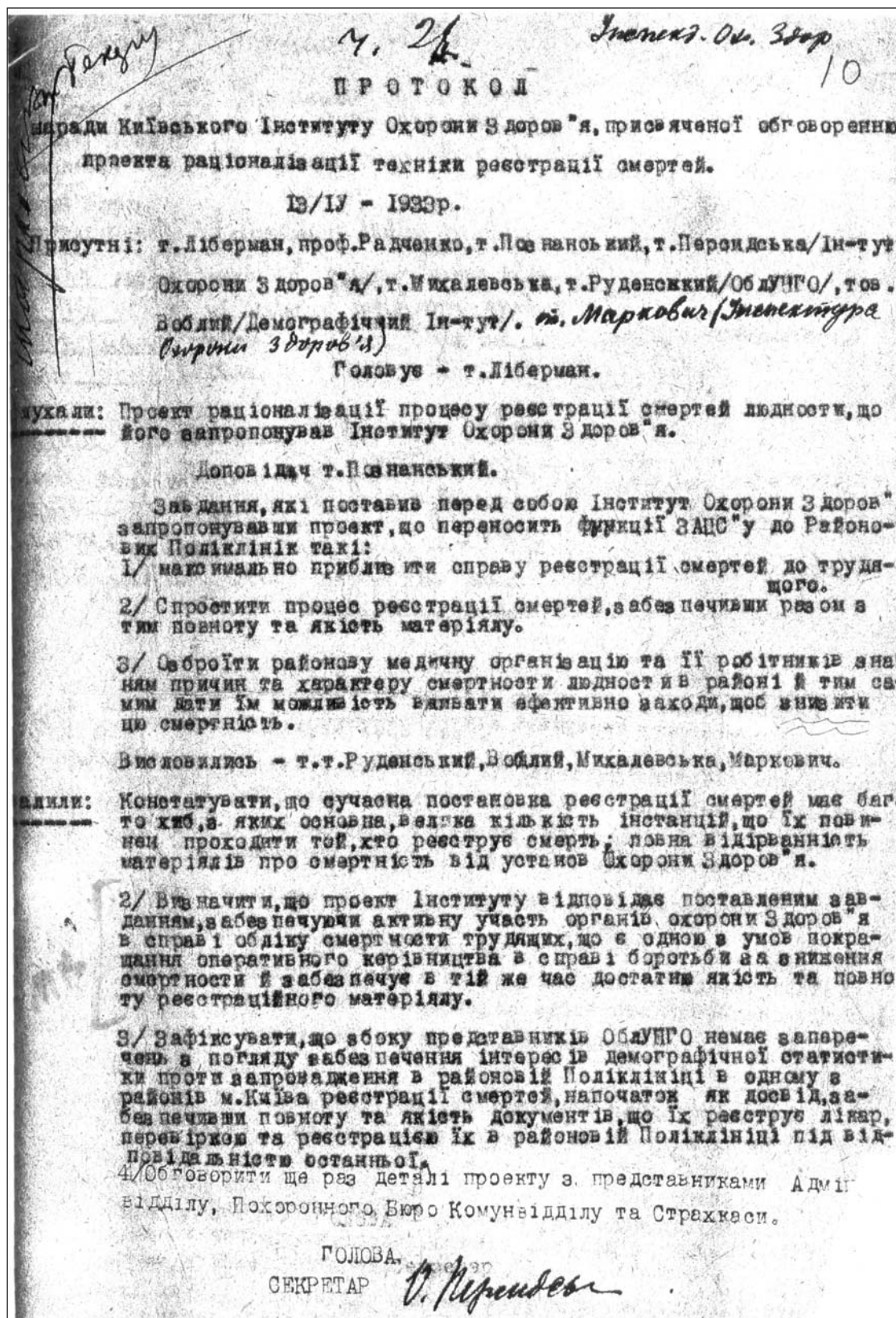
12. Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар — кооперов. (чл. артіль) чи ні, торговець, помічник у занятті член родини тощо — зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комунн, с.-г. артілі, СО З'у)

13. Назва підприєм., установи чи закладу, зазначити яке підприємство, де працює, служить або господарює _____

Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) дома Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) _____

15. Причина смерті — зазначити докладно: цетощення організму от зороза

Чи було лікарську довідку № _____ Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні) Свідок лікарів

Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від дистрофії безпритульної А. Худих

23 квітня 1933 р.

262

Кварт. рада Ленінська району „23“ квітня місяця 1933 р. № 1167

1. Прізвище померлого Худих його ім'я Анна по батькові —

2. Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) Саври

3. Помер(ла) 23 квітня міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)

5. Вік 1/2 (скільки повних років мав)

6. Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „.....“ міс. 193 р.
 б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або..... в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо..... г) вік матері..... років.

7. Громадянство померлого..... 8. Національність жв

9. Родинний стан померлого: парубок, дівчина, увідець (а), одружений (а), розлучений (а)—(підкреслити).

10. Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував.....

11. а) Реміство, промисел, посада та спеціальн. за ними.
 б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організацій, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).
 в) Якщо жив з інш. джерел, то що зазнач. з яких саме.

12. Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперов. (чл. артіль) чи ні, торговець, помічник у заняттях член родини тощо—зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с.-г. артіль, СОЗ'у)

13. Назва підприєм, установи чи закладу, зв'язаних з його виробництвом, де працює, служить або господарює

14. Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) Корань Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті—зазначити докладно: дистрофія

Додати лікарську довідку №..... Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні).

№ 63

Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від виснаження Ю. Гната

22 квітня 1933 р.

Київ рада <i>Ломинська</i> району „ <i>ІІ</i> “ квітня місяця 1933 р.		№ <i>164</i>		
1. Прізвище померлого <i>Гнат</i> його ім'я <i>Юрій</i> по-батькові <i>—</i>				
2. Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) <i>Лавра</i>				
3. Помер(ла) „ <i>3</i> “ <i>квітня</i> міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)				
5. Вік „ <i>37</i> “ (скільки повних років мав)				
6. Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „.....“ міс. 1933 р. б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або..... в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо..... г) вік матері..... років.				
7. Громадянство померлого.....		8. Національність <i>чех</i>		
9. Родинний стан померлого: <u>парубок</u> , дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а)—(підкреслити).				
10. Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував.....				
11. а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн. за ними. б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо). в) Якщо жив з інш. джерел, точно зазнач. з яких саме.	<i>утримував дідусь</i>			
			12. Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперов. (чл. артілі) чи ні, торговець, помічник у занятті член родини тощо—зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібний чи член колгоспу (комуни, с.ч. артілі, СОЗ'у)	
			13. Назва підприєм., установи чи закладу, зазначити яке виробництво, де працює, служить або господарює	
14. Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) <i>карант</i> Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті—зазначити докладно: <i>виснаження</i>				
Додано лікарську довідку №..... Чи може запис укладено на оголошеного від еу.у за померлого (так, ні).				

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 894. — Арк. 259.

П Р О Т О К О Л

ЗАСЕДАНИЯ - от 29/IV - 33 р.

Присутствовали: пр. Беренштейн, Стражеско, Зыков, Тартаковский,
 проф. Губергриц, проф. Свенсен.
 д-р Гольденбойтер, Падалко, Кристер, Маркович, Моселе-
 вич, Добровинский, Иванов.

С Л У Ш А Л И: План розворачивания коек под сыпной тиф в Октябрь-
 ской Больнице.

ВИСКАЗАЛИСЬ: Проф. Стражеско высказывается, что нужно для сыпно-
 тифозных больных открывать новые госпитали, если же
 нет хозяйственных возможностей, то тогда нужно пере-
 водить Октябрьскую больницу в сыпно-тифозную, но счи-
 таться с , как подготовки кадров, так и на-
 учно исследов. Института. В частности он возражает
 против закрытия его отделения.

Проф. Губергриц - высказывает свое мнение, что превращение всего э-
 го отделения на сыпной тиф отразится и на подго-
 товке кадров и на научной работе.

К этим заявлениям присоединяется и проф. Тартаковский
 и лк. Падалко.

Проф. Беренштейн высказывается за то, чтобы в первую
 очередь пойти на открытие больницы

и П больницу. /сейчас школу/ быв. Еванг. Больницу

Проф. Зыков высказывается за то, чтобы действительно превратить
 Октябрьскую больницу в сыпно-тифозную, но оставить
 некоторую хирургическую и гинекологическую помощь для сы-
 пно-тифозных больных.

Д-р КРИСТЕР высказывается, что если мы превращаем
 всю Октябрьскую больницу в сыпно-тифозную, то 40 коек
 в П больнице недостаточны.

Заключительное слово т. БЕККЕРА.

П О С Т А Н О В И Л И:

Основным коллектором для госпитализации сыпного
 тифа считать Октябрьскую Больницу, в последнюю очередь
 закрыть отделение проф. Стражеско и проф. отд. проф. Губер-
 грица, в I Рабочей имеется небольшой резервуар для тех
 кто попадает под другими диагнозами в больницу.

2. О ходе борьбы с сыпным тифом. /д-р Моселевич/.

Проф. Стражеско высказывается за закрытие школ в связи с эпи-
 демиями вследствие известной завывленности среди школьников, а также
 обратить сугубое внимание на вокзал и трамвай.

Проф. Губергриц высказывается, что санитарная пропаганда Киев-
 ских авторитетов нужна и целесообразна, что касается закрытия школ
 то это может вызвать известное волнение, может быть лучше идти по
 пути санитарной обработки школьников. В общежитиях хуже, там скучен-
 ность.

Проф. Беренштейн тоже присоединяется к мнению необходимо
 развернуть сан.-пропаганду, но одновременно нужно обратить внимание
 на безпризорность и на очереди.

Проф. Зыков высказывается против закрытия школ, лучше идти по
 пути осмотра школьников и их сан. обработке.

- 2 -

30.

Д-р Падалко піднімає питання про покращення якості госпіталізації, аби в зв'язі з відсутністю палива при низькій температурі обробляти хворих дуже важко і це відбивається на авторитеті лікарень, а також покращити матеріально-життєві умови працівників.
Потрібно ще розподілити.

Д-р Рашба - висловлюється за те, щоб виділити окрему карету для підозрілих хворих і окремі карантин.

П О С Т А Н О В И Л И:

Силами професури та доцентури провести цикл лекцій по підприємствам по питанню профілактики та боротьби з сипним тифом.

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 29—30.

Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть невідомої особи на вулиці міста

27 липня 1933 р.

Шифр: Звесе району, 27 VII місяця 1933 р. № 2195

Прізвище померлого: Меліценко його ім'я: _____ по-батькові: _____

Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) м.в.

Помер(ла) „ 1 „ VII „ міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)

Вік 17 (скільки повних років мав)

Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „ _____ “ _____ міс. 1933 р.
 б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або _____ в) батьки дитини живуть укупі, чи може
 розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо _____ г) вік матері _____ років.

Громадянство померлого: _____ 8. Національність: _____

Родинний стан померлого: парубок, дівчина, одружений (а), розлучений (а) — (підкреслити) _____

Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував _____

11. а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн. за ними.
 б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).
 в) Якщо жив з інш. джерел, точно зазнач. з яких саме.

12. Стан за всіма видами: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперов. (чл. арт.) чи ні, торговець, помічник у важкій чл. родині тощо — зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи чл. колгоспу (комуля, с.г. арт., СОЗУ).

13. Назва підприєм, установи чи закладу, де працює, а якщо ні, яке виробництво, де працює, служить або господарює.

Де помер (удомо, в лікарні, дит. дошк. тощо) _____ Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті — зазначити докладно: Зв. шемане. — свід. кр. пок. з 17 VII 33

Додано лікарську довідку № 14 Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні).

Лист А, 144×203

Постанова об'єднаного засідання президії МКК—КП(б)У та МК РСІ про наслідки збиральної кампанії, обмолоту та обліку врожаю в колгоспі ім. Комінтерна с. Світільне

1 серпня 1933 р.

400 45 30

ПОСТАНОВА

Об'єднаного Засідання Президії МКК та Колегії МКП в І.УІІ-33р.

"Про хід збиральної кампанії, обмолоту й обліку врожаю та зерна в колгоспі ім. Комінтерна с. Світільне".

* * * * *

К о н с т а т у в а т и, щ о :

І/З самого початку підготовки до збиральної кампанії, правління колгоспу ім. Комінтерна на чолі з головою КОРСУНОВ А.А. готувало куркульський опір міроприємствам партії в справі організації успішного виконання завдань по збору врожаю, його охорони, молотби та врячі хліба державі.

Цей куркульський опір виявився:

а/в небажанні підготувати в числа найкращих колгоспників-ударників нових кваліфікованих кадрів, надивлячись на засміченість старих кадрів куркульськими елементами /треба було підготувати й пере-підготувати на курсах 3-х машиністів - їх не послали; треба було підготувати одного сарабанчика - не послали ні одного; і машиніста біля двигуна - не підготували і т.інш./.

б/в навмисне неправильному розташуванню кваліфікованих сил, використувачи їх не за фактом та на другорядних роботах /машиніст Косорко використувався кухарем, другий машиніст на рівних інш.роботах./ дозволивши працювати на косарках людям за байдужим, а не за фактом, - в наслідок чого за 26 та 27/УІІ- обидві косарки було виведено з ладу, одна на 3-4 дні, а друга на 6-7 днів/, чим зірвано теми збиральної кампанії.

в/в обмані Держави, намагачись заховати лишки овинина /житта/, що виявилось в наслідок обліку під час збирання: за зобов'язаннями в колгоспі лічилось 150 на посіву жита, а при збиранні виявлено в 27/УІІ- взятого 126,30, повинно залишитись до пляшу 14.70 га, а фактично за діями бригадирів залишилось ще біля 60 га.

г/в намаганні через навмисну затримку обліку зерна, не підготувавши до молотарки, здавання зерна в комору без накладних й сквадання таким чином широкої можливості масовому розкраданню колгоспного хліба, з перших днів обмолоту дискредитувати твердий закон партії та Уряду про облік, охорону й хлібоздавання в першу чергу Державі, - з тим самим понизити здорову політичну мобілізованість колгоспників, похитати в них довіру партії та Уряду й таким чином зірвати всі міроприємства.

З перших днів обмолоту / 26.УІІ- 28.УІІ/ ватаря не було, протиопозиційних заходів не вжито. Молотба проходила без обліку намолоченого чи кількості кіп; обмолочене 26.УІІ- заприбутковано 28.УІІ 69 пуд. без накладних й зараз важко встановити дійсну кількість зерна. 28.УІІ- взявши гр.Пшеничний /спеціально визначено не призначений/, привіз до комори хліб без накладних й покинув його серед двору й пішов; комірник поміт склав це жито в комору на везивши.

д/Організація групова крадіжка колгоспного хліба з боку голови колгоспу т.КОРСУНІЙ в умові в комірником КАНТОН Е.П. й мірошником ШУБІГА Е.З.. що встановлено при перевірці колгоспного млина /вигляду 28.УІІ- де знайдено 12-15 пуд. жита, привезеного колгоспником РЕШЕТЬКО Левко в ордером комірника Націона на помол, без зазначення ваги й одноосібником. Помол перевадився за прямими вказівками голови колгоспу Фредуна раніш, ніж здавати хліб Державі; - при чому кількість колгоспного хліба у млині /3-4 пуд.стверджується, що цей хліб по прибутку й відатку в коморі не лічилось - за вказівкою комірника/, внаслідок на те, що цей помол перевадився виключно для особистих потреб голови колгоспу й інших осіб, так або інакше зв'язаних в цю крадіжку колгоспного хліба. Крім цього головою колгоспа було роздано братам й родичам !!!

Корсун І.А., Корсун Т.А., Клімовський Імитро, Решетько Левко/ - ніде не овориленого 10 пуд. 17 сунт. під виглядом сумки для хлібовдачі.

а/В намаганні зібрати хлібовдачу державі одноосібним сектором, дозволивши мірошнику заробити "для колгоспу" з помолу одноосібним до здачі хліба державі, без дозволу на помол і відрахування мірчука.

б/В намаганні зібрати темпи збиральної й молотарки, що створюється повною відсутністю самих необхідних запасних частин до косарок і молотарки, та як наслідок при поломці косарок ЗБ.УП- та З7.УП- й вибули зі строю від 3-5 днів й молотарка ЗБ.УП- на 1-1-1/2 дня.

в/У злитті голови колгоспу з куркульськими елементами, в захисті їх до сакру куркульської діяльності в минулому й мирному встановленні з ними та покриття ними з боку Корсуна, доповнюється сакт встановлення на роботу ковала ШЕВЧИКА, виключеного з колгоспу як куркуля та активного шкідника за примусом його до молотарки, та замість боротьби в куркульськими елементами та їх проявами, сам голова колгоспу організував за їх допомогою куркульський опір міроприємствам партії та Уряду.

3.Партійна й КММ організація не були на рівні завдань поставлених перед ними партією в період збиральної й хлібовдачі, втерлявши більшовицьку діяльність та класову чужність, не помітили шкідницьких проявів класового ворога /в партійній ком./, не мобілізували масу колгоспників на рішучий й останній удар класовому ворогові й їх агентами, а стояли осторонь боротьби за більшовицькі колгоспи й заможні колгоспників.

Все це вдалося вляжати завдяки сигналізації та активній роботі групи Сприяння РСІ колгоспа.

Виходячи з цього Президія МКМ та Колегія МРСІ УКАЗУЮТЬ: -

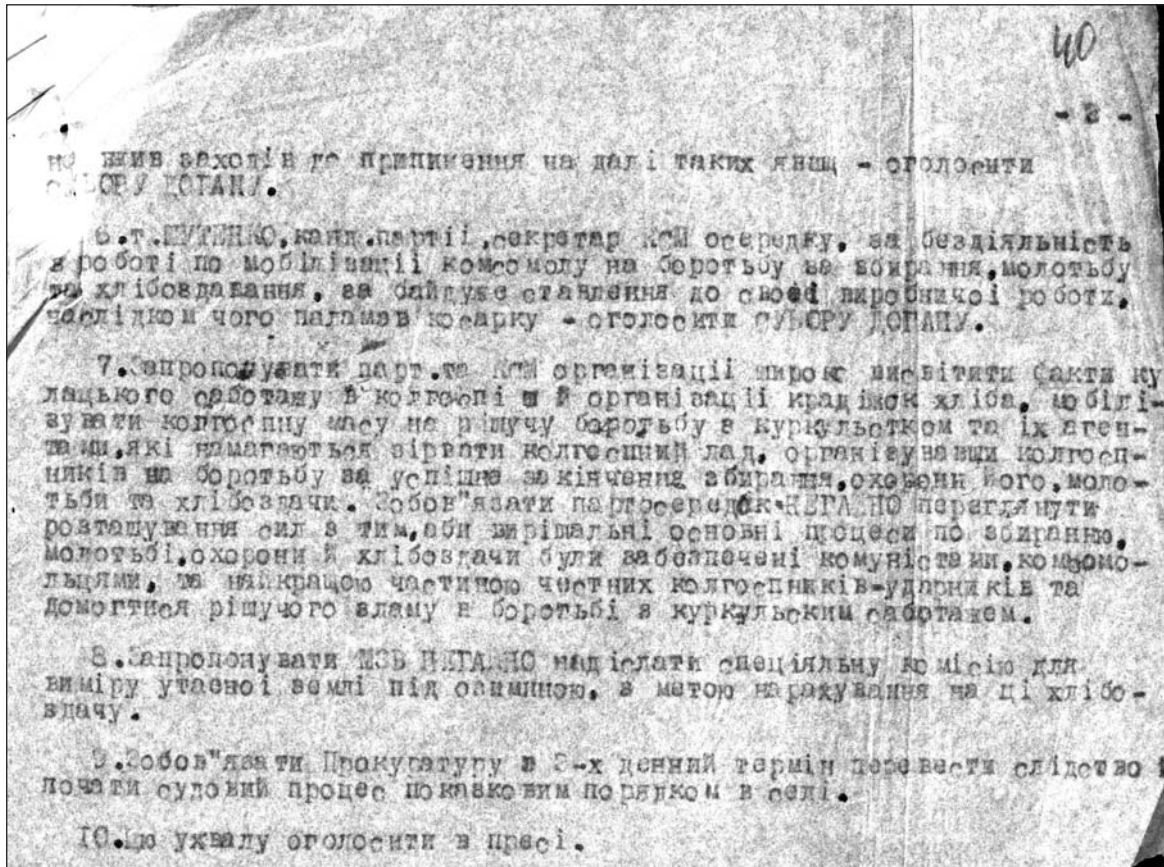
1.Голову колгоспа ім.Комінтерна т.КОРСУНІ А.А., влад.партії в ЗІр., за куркульський опір міроприємствам партії та Уряду в збиральній, молотарській й хлібовданні, за шкідницьке розгалуження класових сил, за організацію зриву злібовдачі в одноосібному секторі, шляхом переведення тайного помолу на колгоспному млині до здачі хліба державі, за впровадження в куркульським елементами, навмисний зрив організації обліку обмолоту, вгядіжка колгоспного хліба й мірчука, за роботи голови колгоспу ЗНАТИ, в лав партії ЗНАТИ та віддати до суду.

2.Земірника ІВАНІОН І.П., влад.партії в ЗІр., за участь з головою колгоспу в розкраданні колгоспного хліба й мірчука, за навмисне прикриття хліба у кофору без накладних, наслідком чого не можливо вляжати кількість привезеного хліба в молотарки - з роботи земірника ЗНАТИ, з партії ІВАНІОН І.П. та віддати до суду.

3.Мірошника гр.ШУБГА В.В., за участь в крадіжці колгоспного хліба й мірчука, за незаконний помол зита колгоспу й одноосібників без дозволу на та с/г та без пред'явлення квитанції про хлібовдачу - з роботи мірошника ЗНАТИ й віддати до суду.

4.Бухгалтеру гр.РІДОБА А.В. за не виконання організації обліку врожаю й зерня, згідно інструкції НКМ МРСІ в ЗІр.- в., за бюрократичне шкідливе ставлення до своїх обов'язків, вказувати що "мені нема коли читати інструкції", навмисно держав всі квитанції й подонні донедавна /с/оми НКМ/ й не віддав їх для поравлення обліку, згідно інструкції, за напереведення в життя її бухгалтер несе відповідальну відповідальність, чим фактично сприяв розкраданню колгоспного хліба, як кол.обіра й крамаря - з роботи ЗНАТИ та віддати до суду.

5.Голову с/г І.ІВНИЙ, чл.партії за те, що одержав інформацію про й незаконну роботу чина й помолу, так колгоспом, як одноосібниками й не

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 333. — Арк. 38.

Довідка Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть від виснаження безпритульного Б. М'ячика

1 листопада 1933 р.

115
№ 4899

Міськ рада Жовтня району, 1 "шесті" місяця 1933 р.

1. Прізвище померлого М'ячик його ім'я Борис по-батькові Караїтин

2. Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) Караїтин

3. Помер(ла) 26 травня міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)

5. Вік 2 (скільки повних років мав)

6. Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно вказати: а) народилося, " " міс. 193 р.
б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або " в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлася, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо " г) вік матері " років.

7. Громадянство померлого " 8. Національність "

9. Родинний стан померлого: п'ярубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а) — (підкреслити).

10. Чи здобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував

11. а) Реміство, промисел, посада та спеціальн. за ними.
б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, вказати на які саме (пенсія, стипендія тощо).
в) Якщо жив з інш. джерел, точно вказ. з яких саме.

12. Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперов. (чл. артілі) чи ві, торговець, помічник у занятті член родини тощо — вказати який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с.-г. артілі, СОЗ'у)

13. Назва підприєм., установи чи закладу, завдяки якому виробництво, де працює, служить або господарює

14. Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) Села № 115 Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті — вказати докладно: Виснаження

Додано лікарську довідку № " " Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні).

учет" А, 144×203

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 891. — Арк. 115.

УЧБ

КАРКА АНАЛІЗА ВІВУЧОГО СТАНУ
ЕПІДЕМІЇ ВИСИПНОГО ТИФУ В КИЄВІ НА 6/ХІ-1933 Р.

Аналізу зроблено на підставі розробки епідеміологічних карток за совтні дві декади жовтня н.р. Доставлено карток - 792 на 1017 зареєстрованих на цей час хворих, себ-то на підставі 77,8% всього матеріалу. Загальний рух епідемії видно з таких даних:

1931 р.	1933 р.
січень - 202	88
лютий - 61	177
березень - 114	280
квітень - 42	878
травень - 218	1224
червень - 32	1349
липень - 28	1207
серпень - 22	645
вересень - 20	951
жовтень - 17	1575 /орієнтовно/

Рух захворювань по п'ятиденках за останній час такий:

1-4/X.....191	21-25/X.....32
6-10/X.....233	26-31/X.....236
11-15/X.....302	
16-20/X.....291	1-5/XI.....236

З даних статистичної розробки вгаданого матеріалу, що додається до цього у вигляді трьох таблиць, можна зробити такі висновки.

1. Значуща інфекція розповсюджена по всіх районах міста й по всіх районах дає очагові захворювання /див.табл.П,п.п.4-7/.
2. В масі захворювань зовнішні контакти /зараження поза межами Києва/ вже не відіграють значної ролі: інфекція переважно розповсюджується за рахунок місцевих контактів. Ця частина окремі джерела, як це видно в табл.1, мають таку:

	Випадків	%
зовнішні контакти	77	9,7%
очагові	104	13,1
встановлені, ймовірні й можливі контакти в завошивлених в місті	309	39,0
місцеві контакти не в'ясовані	291	36,8
дефективний матеріал	10	1,4
Р а з о м	792	100,0

3. Звертає на себе увагу велика кількість не в'ясованих місцевих контактів /36,8%/, що лише частиною можна віднести до недоліків епідеміологічного обслідування. Треба зважати, що частина випадків свідчить про існування вже джерел зараження поза межами очагових контактів та заражень від звичайних завошивлених

жовтень

- 2 -

елементів людности, що ураховується, як очевидні джерела. Отже, треба гадати, що небезпеку зараз вже становить взагалі міська крба й те, крім зареєстрованих визначених факторів захворювань існують джерела розповсюдження інфекції в певній док значної кількості стертих форм.

4. Інфекція широко охопила всі групи населення і майже однаково вражені робітники /279 випадків, себ-то 35,2% всього захворювань/ й службовці /264 випадків - 33,3% захворювань/. Звертає на себе увагу відносно велика кількість захворювань серед студентів /44 випад. - 5,5%/, що переважно є наслідок заражень поза межами Києва /на уборочних кампаніях/. Захворювальність транспортників розробленим матеріалом не повністю охоплена.

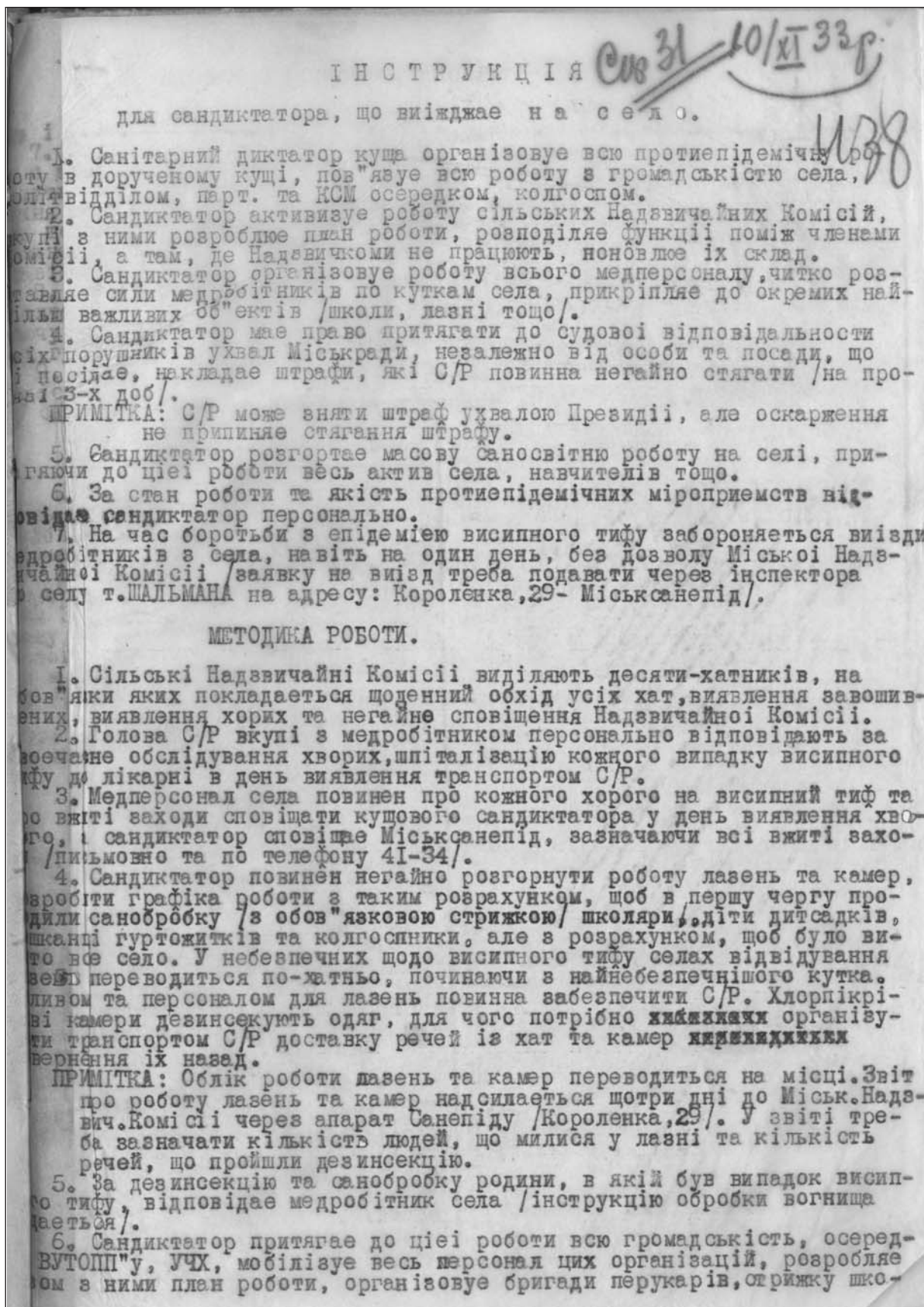
5. Велике значіння побутових контактів /черги за хлібом, інші черги, базари, трамваї тощо/ стверджується складом захворювань за віком та полом хворих: жінки-господарки складають переважну кількість захворювань /на 74 чол. хворих віком 30-49 р. жінки дали 169 випадків захворювань/. Підлітки й молоді дорослі /групи 15-29 р./ дали майже однаково кількість захворювань за полом. На дітей /0-14 р./ відзначається значний вплив більшої кількості хлопчиків-безпритульних /захворіло 96 хлопч. та 70 дівчат/.

6. Загальний відсоток дитячої захворювальности свідчить також про глибоке просирання вірусу в населенні й про поширення епідемії: діти 0-14 р. складають 20,8% всіх хворих /під час минулої епідемії дитинство складало тільки 13,0% в саме початку епідемії, протягом 1919 року, коли зареєстровано 16.500 випадків в Києві/.

Зі всіх цих висновків треба зробити загальний висновок, що зараз поруч зі старанною профілактикою в очагах інфекції треба приділити максимальну увагу заходам боротьби з загальною завошивленістю людности. Систематична, планомірна кампанія ліквідації загальної завошивленности повинна бути введена в основу плану боротьби з епідемією в Києві в історичному розвитку.-

Керівник статчастини Санепіду
епідеміолог-консультант *Е. Демченко* /Делег. хіст.

" 10 " листопаду 1930 р.

W39

ів і т.ін.

7. Сільнадзвичкомми розгортають широку боротьбу за чистоту, боротьбу з завошивленістю, організують мийку в лазнях. Десяти-хатники несуть повну відповідальність за санстан доручених їм хат, за відвідування лазень мешканцями цих хат, за виявлення завошивленості і дають щоденні звіти про свою роботу до Сільнадзвичкомів. Медробітник повинен провести інструктаж всіх десяти-хатників, давши їм конкретні навістки щодо їх роботи.

8. Особливу увагу треба приділити розгорненню санкультурної роботи питань боротьби з висипним тифом, для чого провести широку роз'яснюючу кампанію силами усіх медробітників куди у хатах-читальнях, школах, гуртожитках, колгоспах тощо.

9. Плакати та санкультлітература з питань боротьби з висипним тифом надіслана у всі села. Якщо вона не одержана треба звернутись до будинку саносвіти /Пролетарська, 13/, де можна її одержати.

ІНСТРУКЦІЯ ПРО ОБРОБКУ ВОГНИЩ ВИСИПНОГО ТИФУ.

Після виявлення хворого на висипний тиф, робота медробітника мусить плягати у наступному: а/ шпиталізації хворого транспортом С/Р до найближчої лікарні, б, дезинсекції ліжка хворого, житла та всіх речей оточення, в/ у санобробці людей в оточенні.

ДЛЯ ДЕЗИНСЕКЦІЇ: ліжка хворого, білизну, а також завошивлені речі простиратися, насадки тощо / треба обробити: а/ кип'ятінням у воді протягом 30 хв. від початку кипіння, б/ замочуванням у 5% розчині нафтолізового розчині 10-20% /70% сольвенту + 30% залізного мила, цієї суміші 1200,0 на відро води/, г/ замочуванням у 10-20% розчині сольвенту /1200,0 на відро гарячої води/.

САНОБРОБКА ОТОЧЕННЯ: Усіх, що оточували хворих, треба помити. Для того, щоб знищити всіх паразитів - потрібно всю волосисту частину тіла погладити або змочити одним з вищеперелічених дезинсекційних речовин

1. Сольвенту - 250,0	2. Гасу чи бензину	3. Оцетово-сулемового розчину /сулеми 1:500,0 + 3% уксусу/.
води - 200,0		
мила - 50,0		

4. Сабоділовий настій, а потім обмивати гарячою водою з милом. Голову слід зав'язати хусткою та берегтися огня.

Верхній одяг можна обробити: а/ чистим сольвентом - щіткою для одягу особливо ретельно треба обробити шви та згортки; б/ 5%-им розчином нафтолізового /розчин повинен бути гарячим темп. 80°/; в/ погладити утюгом, г/ також можна використати піч, нагрівши її до температури, при якій печуть хліб, після цього вигрибають жар та на дошки кладуть речі починають заслонкою і заслонку обмазують глиною на 2-3 години.

Житла можна дезинсекувати: 1. Окурюванням сіркою, для чого герметично закупорюють /заліплюють папером/ всі щілини, речі розвішують або розкладають, насипають сірку в відро /з розрахунку 50-100 гр. на 1 кв. метр/ і ставити сірку треба на віддаленні від одягу, щоб не було пожежі/, зачиняють двері та заліплюють щілини дверей на добу.

Опорскують /лійкою, вішником чи просто мийть/ 10-20% розчином сольвенту або 5% розчином нафтолізового або мильно-сольвентовим розчином 80% сольвенту + 30% залізного мила + 10% чорної карболки /.-

Санінспектор м. Києва

№ 70

Протокол наради при Київській інспектурі охорони здоров'я щодо боротьби з новим спалахом висипного тифу в місті

11 листопада 1933 р.

ПРОТОКОЛ

НАРАДИ ПРИ КИЇВСЬКІЙ ІНСПЕКТУРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
в справі боротьби з новим вибухом в м. Києві
висипного тифу. -

Присутних було представників від Медпунктів підприємств і медсанустанов - 74 чол.

ГОЛОВА - т. БРИЛЬЯНТ.

Секретар - т. ІЛЛЯШЕНКО.

СЛУХАЛИ:

I/ Про вжиття заходів з новим вибухом висипного тифу в м. Києві.

Доп. т. БРИЛЬЯНТ.

т. БРИЛЬЯНТ зазначає, що за останні дні починаючи з 5 Травня в м. Києві значно збільшилися захворювання на висипний тиф і ці захворювання відрізняються від попередніх тим, що як видно зв'язані з переїздом людности, а тому окремих очагів немає, а захворювання розкидані по 29 районах міста, а тому треба негайно вжити рішучих заходів до повної ліквідації цієї епідемії й накреслив для цього низку заходів.

По доповіді було 12 запитань.

УХВАЛИЛИ:

- 1/ Вважати за потрібне перевести широку освітню роботу на підприємствах що до боротьби з висипним тифом.
- 2/ Використати на підприємствах душеві установки.
- 3/ Переводити дезинфекцію спец. одягу.
- 4/ Вжити заходів щоб робітники відвідували лазні.
- 5/ Взяти під контроль і догляд за санітарним станом гуртожитків робітників і студентів.

- 2 -

6/ Рішуче вимагати від господарників підприємств приведення в санітарний стан підприємств, та притягти для цього всю громадськість на підприємствах.

7/ Вважати за потрібне, щоб всі медико-санітарні організації переключили свою роботу на боротьбу з висипним тифом.

8/ Запропонувати Кербудинкам рішуче заборонити мешкання сторонніх осіб у гуртожитках робітників та студентів.

9/ Запропонувати Кербудинками Гуртожитків студентства, щоб студентів, які приїжджають з практики, допускати в гуртожиток після належної санобробки.

10/ Вважати за потрібне по всіх гуртожитках утворити Комісію щодо боротьби з висипним тифом.

11/ Запропонувати т. ЛЮБЕЛЬСЬКОМУ надіслати Інструкторів для інструктажу робітників, як переводити дезинфекцію, та ознайомлення з дезкамерами.

12/ Запропонувати Зав. Поліклініками періодично заслуховувати доповіді Зав. медпунктами про пророблену роботу щодо боротьби з висипним тифом.

СЛУХАЛИ:

2/ Про переведення щеплення проти черевного тифу.

Доп. т. БРИЛЬЯНТ.

тот. БРИЛЬЯНТ зазначає, що щеплення проти черевного тифу є одне із профілактичних заходів щодо боротьби з захворюванням на черевний тиф і нам Н.К.З. дав контрольну цифру прищепок в м. Києві - 150 т. населення, а тому не дивлячись на труднощі, які виникають при переведенні цієї роботи, треба її виконати.

УХВАЛИЛИ:

1/ Перевести широку освітню роботу серед населення та робітництва підприємств щодо щеплення проти черевного тифу.

- 3 -

2/ Вжити рішучих заходів до переведення меплення серед
робітництва підприємств і зокрема тих підприємств, що виробля-
ють харчові продукти.

ГОЛОВА /Брильєнт/

СЕКРЕТАР /Ілляшенко/

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 36. — Арк. 36—38.

167

ПРОТОКОЛ №

ЗАСЕДАННЯ НЕВОДСКОЙ ЧРЕЗВЫЧАЙНОЙ КОМИССИИ по БОРЬБЕ
с АНТИСАНИТАРИЕЙ

25-го ноября 1933 года.

ПРИСУТСТВОВАЛИ: САНИН, ЛАСКАВИЙ, СОЛОВЬЕВ, ГРОССЕР, ВОЛЬФСОН, АНДРО-
НОВ, ЗАСЛАВСКИЙ, КОНОНЕНКО, ИОСЕЛЕВИЧ, ТУРКЕВИЧ, ГОБ-
МАН, ЗГРЖЕВЛОВСКИЙ, ЗИНЧЕНКО, ШАЛЬМАН.

Председатели с/советов: Дарницы, П. П. Борщаговки, В. Дымерки,
Романовки, Мостиц, Жулян, Погребов, Гоголева, Ирпеня,
Требухова.

Председатель - тов: С а н и н.

С л у ш а л и: 1/0 необходимых мероприятиях по борьбе
----- с антисанитарией в пригородной полосе
/тов. ИОСЕЛЕВИЧ/.

Нарастание заболеваний в селах пригородной полосы за по-
следнее время объясняется двумя причинами: 1/ что сельская сеть
недостаточно обеспечена медицинским персоналом и медиц. персонал
недостаточно переключился на работу по борьбе с сыпным тифом, а
также тем, что часть мед. персонала не соответствует своему назна-
чению; 2/- что значительное число сельсоветов не осознали отве-
ственности за борьбу с сыпным тифом на селе и совершенно не пе-
реключились на эту работу, а в ряде случаев даже препятствуют
проведению необходимых мероприятий, срывают возможность прово-
дить противоэпидемические мероприятия. - Требуется пересмотр
состава мед. работников; на местах должны быть работники, кото-
рые могли бы провести необходимые противоэпидемические меропри-
тия, мобилизовать население на борьбу с эпидемиями.

В первую очередь на селе необходимо, по линии медицинско
провести госпитализацию. Поэтому мы ставим перед Гор. Сан. Чрезв.
Комиссией вопрос о необходимости развернуть дополнительно 175
сыпнотифозных коек при имеющихся на селе больницах.

Далее, необходимо улучшить регистрацию, чтобы она отражала
действительную заболеваемость. Для этого нужно пополнить меди-
цинскую сеть работниками - врачами и лекгомами, а также мобилизовать от-
деленный кадр работников для обследования пригородной полосы,
из хаты в хату.

По линии профилактики на селе дело поставлено плохо, нес-
мотря на то, что Киевским Горсоветом на протяжении последних мес-
цев для этого созданы благоприятные условия в смысле снабжени-
сел душевыми установками и дезкамерами. Однако, ряд сел срывает
возможность проводить широкую профилактику и широкую санитар-
ную обработку на-селения.

Плохо обстоит дело со снабжением села мылом. Для снабже-
ния пригородной полосы мылом необходимо, чтобы снабжающие орга-
низации выделили 10 тонн мыла.

Плохо и с топливом на селе. Значительная часть больниц
на селе лишена топлива; ванные установки не работают, т.к. сел
советы ссылаются на отсутствие топлива.

Пригородная полоса не снабжается керосином, погружены в

тзму даже больничные учреждения.

Для того, чтобы проводить оперативную работу на селе и придать ей четкость, нужно разбить всю пригородную полосу на 8 кустов. В каждый куст входит больничный участок с 1 больницей, имеющей инфекционные койки. Соответственно с этим мы считаем, что должно быть назначено 8 чрезвычайных санитарных комиссий, являющихся как бы филиалами Городской Комиссии. Далее, в каждом селе должны быть назначены санитарные тройки в составе председателя с/совета, секретаря партячейки и медработника данного села.

Ряд сел требуют репрессивных мер за срыв работы у себя на селе. Так, в с.с. Мих.Рубежовка, Петровцах и Троещино бани не работают, также в Белгородке; в Рожнах с/совет ничего не делает и в с.Погребах. Особое внимание нужно обратить на с.Требухово, неблагополучное по сыпному тифу /в окт.и ноябре там было несколько десятков заболеваний/. Есть баня и есть дезкамера, но не работает ни та, ни другая - с/совет ссылается на то, что дров нет.

В 12 селах до сих пор отсутствуют бани, т.к., по заявлению с/советов, нет хат свободных. В некоторых селах бани строятся, но чрезвычайно медленными темпами.

Председатели с/советов должны знать, что они непосредственно отвечают за работу бань и дезкамер, каковые должны работать круглые сутки на протяжении 10 дней, чтобы ликвидировать завшивленность в селах. Завшивленность в селах достигает 25%.

2/ Информация председателей с/советов пригородной полосы о работе, проведенной на местах:

а/ ЖУЛЯНЫ - тов.Куценко. У нас всего 130 хат. Завшивленные вещи пропущены через дезкамеру. Парикмахер 2 раза в неделю приезжает из Киева, но нет денег: по копейке собираем и стрижем за свой счет.

В начале моей работы в Жульях баня оказалась уничтоженной, т.к. первоначально была построена в скверном месте. Сейчас мы нашли одну хату для бани. Выработали контрольную систему в отношении посещения бани.

Тов.Иоселевич кроет председателей с/советов, но нужно кое-что сказать и Санэпиду. Если вы средства отпустите на баню, то баня будет, но если не отпустите, то все равно дров не будет. У нас лесничества нет, и мы должны иметь определенный наряд и определенные средства. Нужно также иметь средства для обслуживающего персонала бани.

В школе, кроме 6 девочек 5-ой группы, мы постригли всех без исключения. В школе проведена дезинфекция.

Имеется у нас сануполномоченный и учителя, - они через день чередуются, обследуют хаты. Дали трехдневный срок, чтобы произвести уборку по всем хатам.

У нас теперь резкое падение эпидемии. В ноябре было 4 случая сыпняка, при чем их нужно отнести не к местному населению, а к заезжему.

В отношении бани у нас ненормальное положение: согласно постановлению Киевского Горсовета, на устройство бани нам отпущено 3.000 руб., и это возложено на Санэпид. Я прошу, чтобы Санэпид дал наряд на материал.

Больные у нас госпитализируются - отправляются в Октябрьскую больницу.

- 3 -

б/ П.-П.БОРЩАГОВКА - тов. Темкин. За октябрь и ноябрь у нас обнаружено 6 заболеваний, при чем 4 больных обнаружены тогда, когда уже выздоравливали. Все время на селе медперсонала не было. Теперь к нам прикреплен врач из Святошина и 2 сестры, но когда нужно взять больных, это делают исполнители.

Баня не закончена - нужно закончить ремонт, но у нас нет никаких средств.

Дезкамера еще не установлена: 26-го числа послали за ней, но она еще не была готова. Сегодня отправлены лошади для получения дезкамеры.

На селе выделены бригады, которые занимаются выявлением заболеваний и вшивости. Случаев вшивости бригады не обнаружили. 27-го мы пускаем баню. Финотдел нам не отпускает средств. Документы на дрова я получил, но выкупить их не могу.

в/ МОСТИЦЕ - тов. Кобра. У с. Мостиці за весь час было 7 захворювань. Одразу на конях відправляємо в Гостомельську лікарню. Для виявлення хворих утворено спеціальну бригаду. Бригаду ми контролюємо. У нас всього 101 двір.

Лазня ще не працює: було виділено хату, але довелося її повернути сім'ї червоноармійця.

Дезкамери ми ще не одержали.

Коли хворого пристаєш до Гостомельської лікарні, то персонал лікарні не знімає хворого, і це доводиться робити виконавцеві.

г/ ИРПЕНЬ - тов. Хусинський. Питання про потребу боротьби з епідемією ми проробили на загальних зборах, потім в школі на зборах дітей і матерей. Зібрали лікарів, організували комісію для обслідування еснітарного стану. На деяких склали акти, штрафували тощо. Кількість захворювань на сьогоднішній день зменшується, але все-ж такі захворювання є. В 1933 р. було 37 захворювань. У нас є торфорозробка, куди прислали примусовців, і з того часу почалися захворювання.

Лазні є на торфорозробці, при ФЗУ і на цегельні. Лазні ще працювали до травня м-ця і з 15-го жовтня почали працювати.

Завшивленість зменшується, але все ж таки є. Всю сім'ю, де виявляється завшивленість, ми направляємо в лазню. У школах було ще 12%, а останнім часом виявлено 21% завшивлених. Списки тих, що мають пройти через лазню, ми даємо завідувачеві лазнею, і він перевіряє. Якщо хтось не з'явиться в лазню, ми його будемо штрафувати. Але досі не довелось ще штрафувати.

Дезкамера ще не працює. Вона устаткована, але ще нема фактивця.

Хворих госпіталізуємо в Гостомельській лікарні.

д/ с. ТРЕБУХОВО - тов. Заецький. Населення в нас понад 5600 душ. За 4 м-ці на селі захворіло 63 душі.

Лазня працює з серпня місяця 3 рази на тиждень. Утворено бригади, які виявляють хворих. Два лектоми і 2 сестри включені в бригади. Є 4 бригади. Лікар приїздить 1 раз на тиждень, на фельдшер буває щодня на кожній з 4 дільниць села. Хворих оздоровляємо в Бровари в лікарню, після чого робимо дезинфекцію одягу й приміщення. Пропустили через лазню 369 душ за місяць с. 4679 речей.

Дезкамера працює, але часто буває затримка за газом: п...

дезкамери потрібний гас, а гасу нема.

е/ РОМАНІВКА - тов. Титаренко. У нас дуже погано стоїть справа з лазнею. Я привіз устаткування ще серпня м-ця, але досі нема приміщення. Приїжджав технік в наше село з представником Надзвичайної Комісії, знайшли відповідне приміщення в будинку колективіста, тоб-то в кол. каплиці, але Президія МР не дозволяє його зайняти. Я вважав, що лазню можна влаштувати там, де розташований колгосп, але представник Надзв. Ком. вказав, що там мало населення, і тому лазню треба влаштувати в іншому місці. За протоколом Президії МР, Романівці відпущено 3.000 крб. на влаштування лазні. Коли так, то її можна буде влаштувати.

У нас було лише 2 випадки захворювань. Населення у нас 496 душі по 4 хуторам. Дезкамери нема.

ж/ ДАРНИЦА - тов. Ленева. У нас організована чрезвычайная тройка по боротьбі з епідемією. Для виявлення завшивленості об'явлен культпоход. По школах все діти пострижені.

Бани у нас нет, - имеется баня железнодорожная, которая не закончена. Мы неоднократно поднимали вопрос перед Президиумом Горсовета и перед РКК об открытии этой бани, но нам не разрешили. Я просил бы разрешить нам пользоваться баней, которой пользуется военвед, или предложить правлению ЮЗЖД закончить уже выстроенную баню, или дать нам возможность использовать установку прораба. Депутатская группа никак этого не может добиться. В РКК обещали помочь, но до сих результатов нет.

В результате на селе нет ни бани, ни дезкамеры. У нас заболеваний нет, но поражены окружающие села: Осокирки, Особники, Бортнички.

Бригады выявляют завшивленных, и мы их отправляем в Киев. У нас имеются десятихатники, которые отвечают за состояние домов. Домовладельцев проверяет депутатская группа.

з/ В.-ДЫМЕРКА - тов. Ткаченко. За 3 місяці в нас було 31 випадок, за останній місяць - 11 випадків захворювань.

Питання про потребу боротьби з епідемією пророблено на кожній громаді, на зборах учителів. Кожний десятихатник відповідає за свої 10 хат.

Лазня працює щодня; працює також дезкамера. В кожній бригаді виділено підводу виключно для перевезення хворих до Семиполок і Гоголева.

Одної лазні нам палобо багато населення. У нас вчителі перевіряють десятихатників. З медперсоналом у нас у порядку: ми маємо 2 лікарів і 2 фельдшерів.

і/ ГОГОЛЕВО - тов. Хораб. З перших чисел жовтня у нас почались захворювання на висипний тиф. При с/р утворено надзвичайну комісію у складі голови с/р, лікаря і секретаря партосередку. Захворювань більше всього в місцевостях, віддалених від центру, бо центр обслуговувався медперсоналом краще. Всього у нас хворих 25 душ.

На кутках, на громадах організовані сандесятники, сануповноважені. Як тільки виявляється захворювання, хворого

ізолюють у лікарню, робиться дезінфекція, речі забираються в дезкамеру.

Працює в нас 1 душева встанова, але вона повністю не охоплює всіх, бо великий наплив. З 2/Х пропущено 1750 чол. Підготовлена ще одна хата кол. куркульська, і зупинка лише за новим душевим устаткуванням.

Одна дезкамера також не може задовольнити потреб. В нас має працювати друга дезкамера - підвода поїхала за нею в Київ.

Закінчується заразний барак на 20 чол. і завтра має почати функціонувати.

З 1-го січня 33 р. в Гоголеві 118 випадків висипного тифу, вмерло лише троє...

Через Гоголевську лікарню за 33 р./з 12 сел./пройшло 223 хворих.

к/ ПОГРЕБИ - тов. Кравченко. В Погребах 1937 душ на селення. Захворувань нема.

Є лазня і є дезкамера. Але лазня працює лише 2 дні на тиждень, бо дров немає. Треба було б, щоб працювала щодня.

з/ Інформація лікарів:

районн. врач
а/ д-р ЩЕГЛОВСКИЙ /Бровари/. Мы обслуживаем Бровары, Требухово, Княжичи, Кухловку и

Погребы.

Слушая товарищей, выносишь впечатление, что положение как будто бы ничего, однако, работая на месте и зная завшивленность на месте, я бы сказал, что на селе коренного перелома в отношении борьбы с эпидемией не видно. Общественное мнение не организовано - внимание организаций не мобилизовано на борьбу за санитарное состояние села.

Все банно-прачечные установки и дезкамеры работают очень скверно, работают до сих пор только "приблизительно". В некоторых селах баня поработает несколько дней, а потом должна остановиться из-за отсутствия топлива. Должен быть поставлен вопрос о том, что возле бани во что бы то ни стало должен быть запас дров, чтобы она могла работать бесперебойно.

Работа по району у нас распределена, но, как районный санитарный врач, я скажу, что охватить, напр., тот район, в котором я работаю, оперативным руководством никакой возможности нет без транспорта. Пока сидишь на селе 2-3 дня, работа идет; уедешь, работа останавливается. Чтобы руководить, контролировать и инструктировать, нужно передвигаться, а этой возможности нет. ВОПРОС ТРАНСПОРТА - это БОЛЬШОЙ ВОПРОС.

В нашем Броварском районе больница уже 2 м-ца не получает денег на питание больных, не получает денег на отопление, не получает даже положенных академических денег. То, что полагается по смете, сельсовет не выплачивает. В Броварском лесничестве имеется наряд на дрова, есть все возможности их перевезти, но лесничество требует от мед. работников: дайте рабочую силу, тогда топите себе баню..

Нужно какое-то постановление, чтобы эти недочеты изжить. Бани в порядке, работают, но не работают систематически.

б/ д-р ГОХМАН /Будаевка/. Десятки захворувань е в с-мій Будаевці, але громадську думку не мобілізовано, як слід, на боротьбу з висипним тифом: хоч наша інформація й була на президії і на пленумі с/ради, - обмежують-

ся одними резолюціями. Прикладом такого ставлення може бути те, що наш голова с/ради на це засідання не з'явився, хоч і був оповіщений. - З транспортом у нас справа не гаразд.

Я гадаю, що розподіл на куші не відповідав своєму призначенню. Лише останнім часом організовано 8 кушів замість 4, які були раніш, але й тепер, наприклад, П.П. Борщагівка прикріплена до Будаївського куша, між тим, щоб потрапити з Борщагівки в Будаївку, треба їхати в Київ, з Києва до Святошина і лише з Святошина - до Будаївки.. А тимчасом П.П. Борщагівку можна було б прикріпити до Святошина, де є амбулаторія.

Далі, я гадаю, що кушовий повинен відповідати за санстан свого куша, він повинен мати кредити і розпоряджатися ними, між тим медробітник знає або Київ або своє село, і кушового організатора фактично нема. Не почувать відповідальности за стан свого куша.

У нас кредити не використовуються за призначенням. Так, я перевіряв недавно медпункт, і виявилось, що з статті "господарські" на придбання реманенту використано лише 10%. Як можна проводити роботу й організувати санітарний стан, коли кредити не використовуються? Коли куці будуть лише на папері, жодного керівництва не буде.

Стан у Будаївці не відрізняється від стану багатьох інших сел. Є санітарна комісія, є десятихатки, провадиться профілактична обробка, хворих госпіталізують, але це провадиться пізно, бо по 3 доби доводиться чекати транспортних засобів. Колгосп правий: він, дійсно, не може обслуговувати власними засобами лікарню, яка обслуговує весь куш. Повинна бути така організаційна форма, щоб усі села, які належать до даного куша, брали участь.

Про санітарний стан радгоспів. В радгоспі "Більшовик" чувається, що директор несе відповідальність: там є лазня, є дезкамера, і нема жодного захворювання. На радгоспі кабельного заводу нема лазні, також в радгоспі "Ленкузні" /дезкамера там є/, а між тим там є випадки захворювань і є завшивленість.

в/ д-р ЗИМЧЕНКО /Буца/. В н/район до сих пор входило 14 сельсоветов. Борьба с эпидемией велась неравномерно: там, где сельсовет и медработники занялись делом активно, там есть баня и дезкамера, и завшивленность ликвидирована, и это в каком-нибудь плухом селе, а наряду с этим в таком большом селе, напр., как Ирпень, внешне как будто бы все делается: есть и тройка, и сигнальные посты, и протоколы.. но результатов не видно. Сигнальные посты за 2 недели не выявили ни одного больного сыпным тифом, в то время как Ирпень по сыпному тифу одно из самых неблагополучных мест: с 1 октября зарегистрировано 14 случаев сыпного тифа. Я считаю, что неправильно, когда говорят, что эти случаи занесены принудителями, и вот фактическая справка: в производственный сезон по Ирпеню заболело 32 чел., а среди сезонных рабочих 5 ч., хотя в штате было ок. 1200 чел.

Мероприятия по борьбе с завшивленностью не налажены. Я вместе с представителем Чрезв. Комиссии в школе в 5 гр. нашел 22 % завшивленных.

Баня есть, дезкамера есть, но шившище баня работает всего 2. раза в неделю и пропускает ничтожное количество - 100 человек. Плата также недоступна: баня берет 75 коп. с неорганизованного населения. Заплатить в неделю 2-3 р. для бедной семьи является недоступным.

Протоколы о взыскании штрафов не выполняются. Везде

Чрезв. Санит. Комиссия должна дать установку председателям сельсоветов, что постановления санитарных врачей и др. медицинских работников должны выполняться в течение 3 дней. Необходимо наладить вопрос с транспортом и связью.

4/ Информация о положении на Левобережье
/тов. КОНОНЕНКО/.

Мероприятия н/сельских троек в большинстве остаются на бумаге. Только по некоторым селам, как В. Дымьрка, Гоголево, Бровары, начинают раскачиваться. Сельсоветы не только не помогают, но осложняют работу нашего медико-санитарного аппарата. В Семиполках председатель сельсовета заявляет: "Да мне некогда этим заниматься...". В течение 2 лет на территории сельсовета не было дома для больницы, а сейчас он появился. Из Гоголевской больницы сыпнотифозные больные удирают, потому что нет керосина, и дежурный персонал сидит впотьмах. Больницы не обеспечены топливом.

Нужно увеличить количество кустовых врачей до 8, нужно обеспечить их соответствующим транспортом и установить телеф. связь. Нужно увеличить количествооек до 175; при каждой из 8 больниц пригородной полосы должен быть устроен пропускник. Я просил бы Чрезв. Комиссию подтянуть лесничества "Київ-Лалива" и Райпотребсоюз: ежемесячный паек, на кот. наши медико-санитарные работники существуют, не должен задерживаться.

ПОСТАНОВИЛИ:

I. - ОРГАНИЗОВАТЬ:

а/ Штаб Чрезвычайной Санитарной Комиссии Пригородной Полосы в составе:
Председателя - тов. КОНОНЕНКО, зам. зав. Горздравотделом и членов: начальника милиции пригородной полосы и зам. зав. Горсанэпидом.

Штабу пригородной полосы мобилизовать внимание общественности - комсомола, профессиональных и общественных организаций пригородной полосы для привлечения их к борьбе с эпидемией.

б/ Кустовые штабы в составе: санврача, представителя милиции по месту нахождения данного штаба и председателя сельсовета села, где находится данный штаб, с участием всех председателей с/с данного куста. Таких штабов организовать 8 с местом пребывания в с.с.: Семиполки, Гоголево, Бровары, Гостомель, Шпитки, Будаевка, Хотиев и

в/ Сельтройки в составе председателя с/совета, секретаря партячейки и медработника данного села.

г/ Сельтройкам выделить десятихатников, отвечающих за санитарное состояние своего участка, за приведение его в надлежащее санитарное состояние, за своевременное выявление больных, госпитализацию и обработку очагов. Сельтройкам принимать самые репрессивные меры

- 8 -

для создания санитарных условий на селе, применяя в отношении виновных в невыполнении предписаний - дисциплинарные взыскания в виде штрафов, арестов, принудительных работ и отдачи под суд, а в отношении членов партии - привлечение к партийной ответственности.

Штабу пригородной полосы немедленно создать соответствующие условия для работы кустовых штабов в отношении обеспечения транспортом, связью и т.д.

II. Городской Инспектуре Здравоохранения в течение 3-х дней обеспечить все села медперсоналом.

III. Поручить Штабу пригородной полосы устроить во всех без исключения селах бани и дезкамеры в течение не свыше 10-ти дней, подойдя к каждому селу дифференцированно в отношении установления предельного срока.
В течение ближайших дней обеспечить пригородную полосу соответствующим количеством мыла по разнарядкам штаба.

IV. Обратить особое внимание на школы и ясли для немедленного приведения их в санитарное состояние и ликвидации вшивости вплоть до закрытия их на определенный срок /желательно этого не допускать/.

VI. Под личную ответственность председателей с/советов, обязать их о каждом случае заболевания сыпным тифом немедленно ставить в известность пригородный Штаб /город, № 49-75/ и госпитализировать больных.
Обязать врачей сообщать штабу о случаях задержки в госпитализации больных со стороны с/советов для предания виновных суду.

V. Поручить тов. ГРОССЕРУ, под его личную ответственность, в течение 3-х дней развернуть 175 коек в пригородной полосе по существующей дислокации.

VII. Обязать председателя Райпотребсоюза, под личную его ответственность, своевременно обеспечить пайком медицинских работников пригородной полосы, работающих по борьбе с эпидемиями.

VIII. Обязать Заведывающего "Киев-Цалива", под его личную ответственность, обеспечить пригородную полосу керосином.

IX. Обязать УЧХ и ДД организовать в пригородной полосе потребное количество парикмахерских, согласно требованию пригородного штаба, и обеспечить необходимым количеством дезинфекторов и пр.

X. Дому Санитарной Культуры провести соответствующую разъяснительную работу в пригородной полосе, снабдив месте плакатами и пр.

XI. Считать необходимым Городскому Штабу обратиться ко всем городским организациям, имеющим непосредственную связь с селами /Наробраз, Земотдел, Финотдел и др./

- 9 -

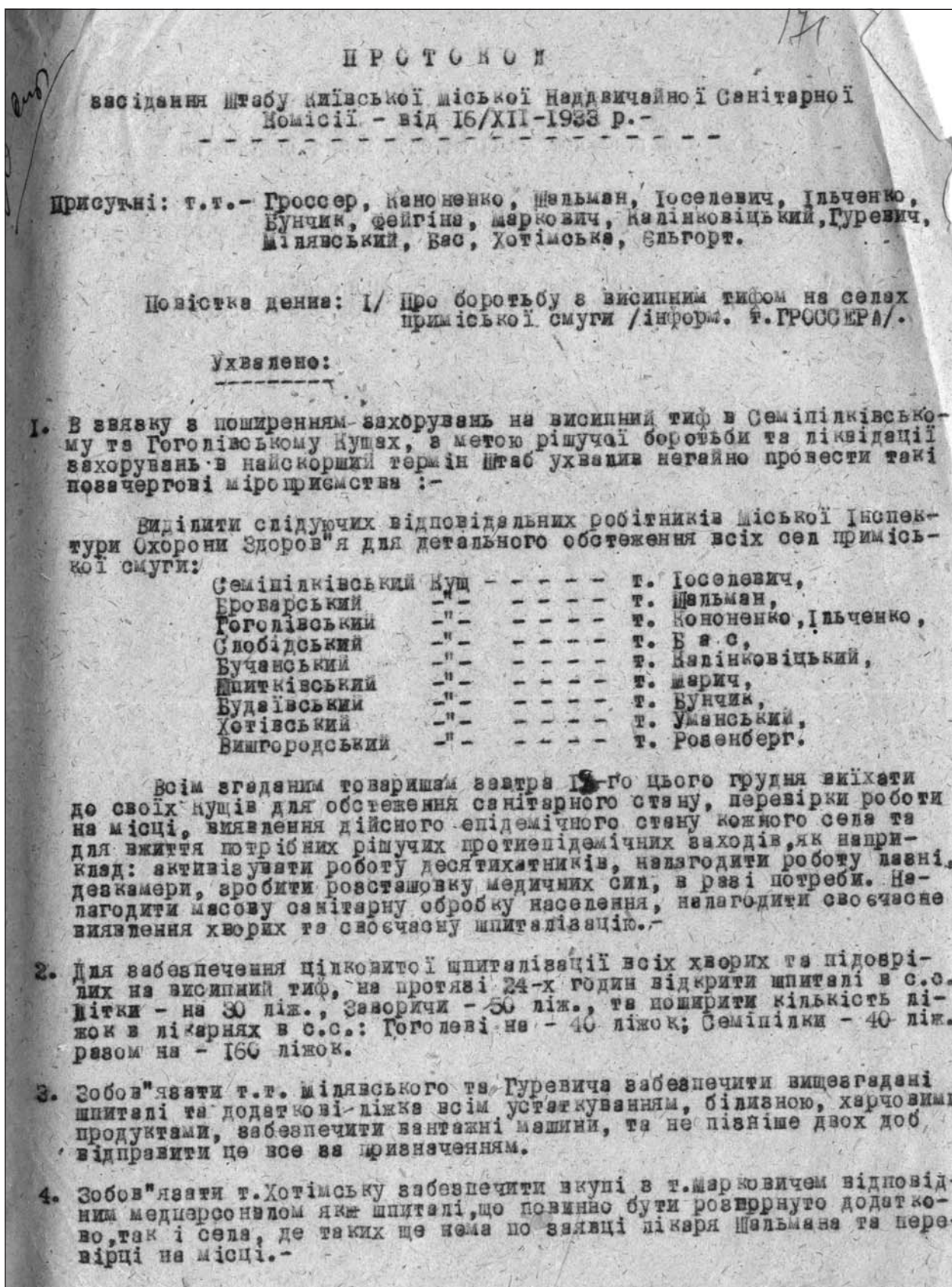
с письмом о включении всего аппарата этих организаций на борьбу с сыпняком.

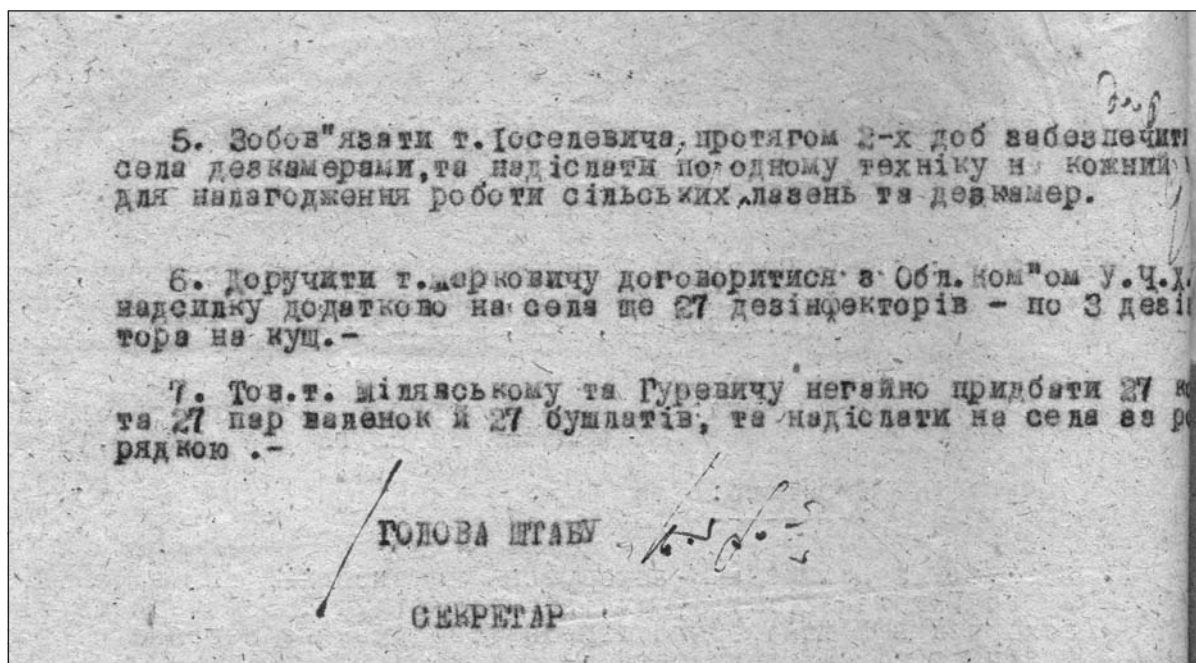
ХII. Считать необходимым в начале декабря 1-3 числа/ созвать широкое инструктивное совещание Предсе- дателей сельсоветов и секретарей партийных и комсомольских ячеек, на котором заслушать доклады присутствующих на сегодняшнем заседании председателей с/советов о проведенной ими работе на основе вынесенных решений.

ХIII. Поручить тов. ТУРКЕВИЧУ выяснить причины неявки на заседание председателей с/советов с: с. Позняково, Броваров, Белгородки, Кривки и Будаевки и неявившихся по неуважительным причинам подвергнуть аресту на 7 суток.

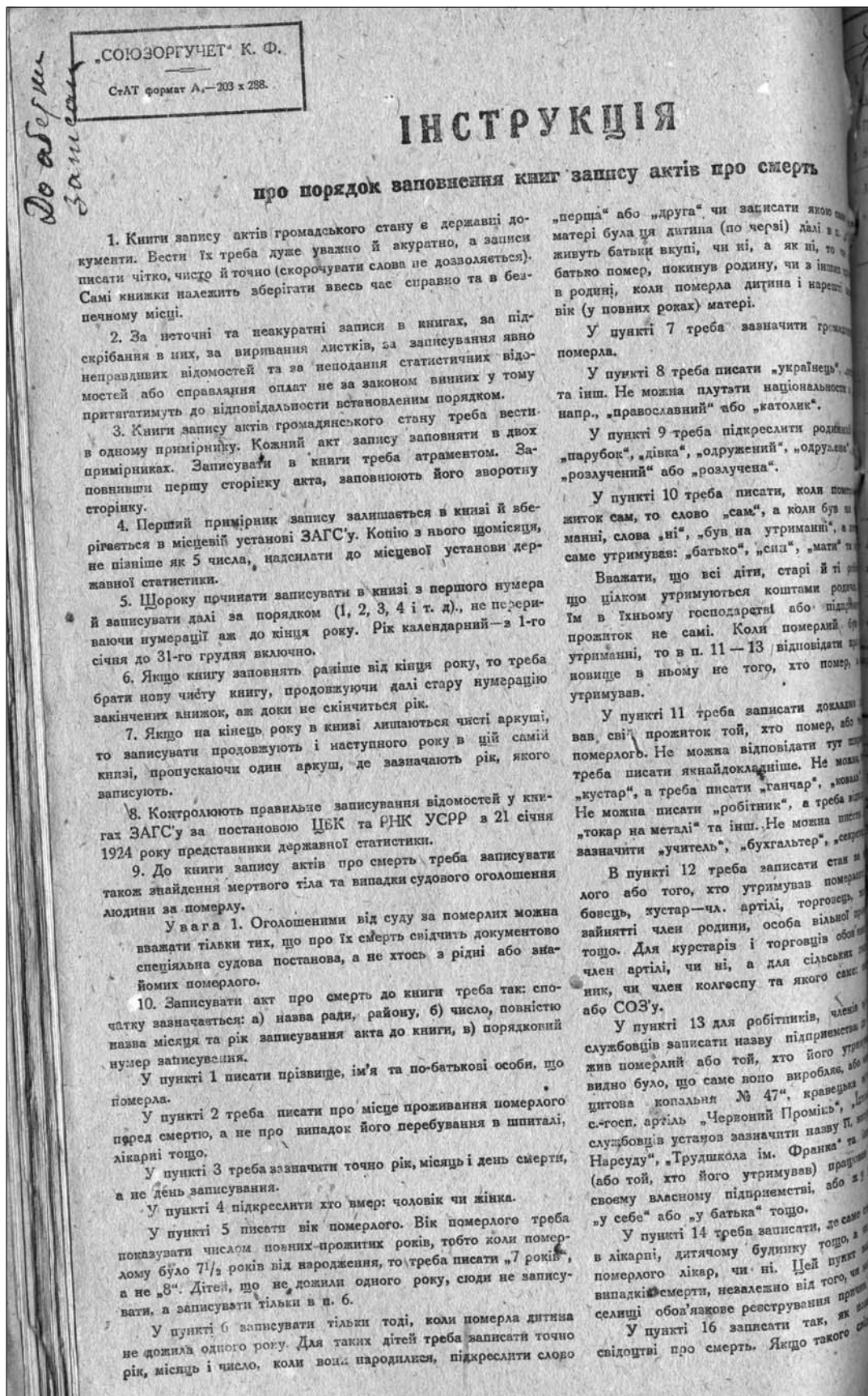
ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

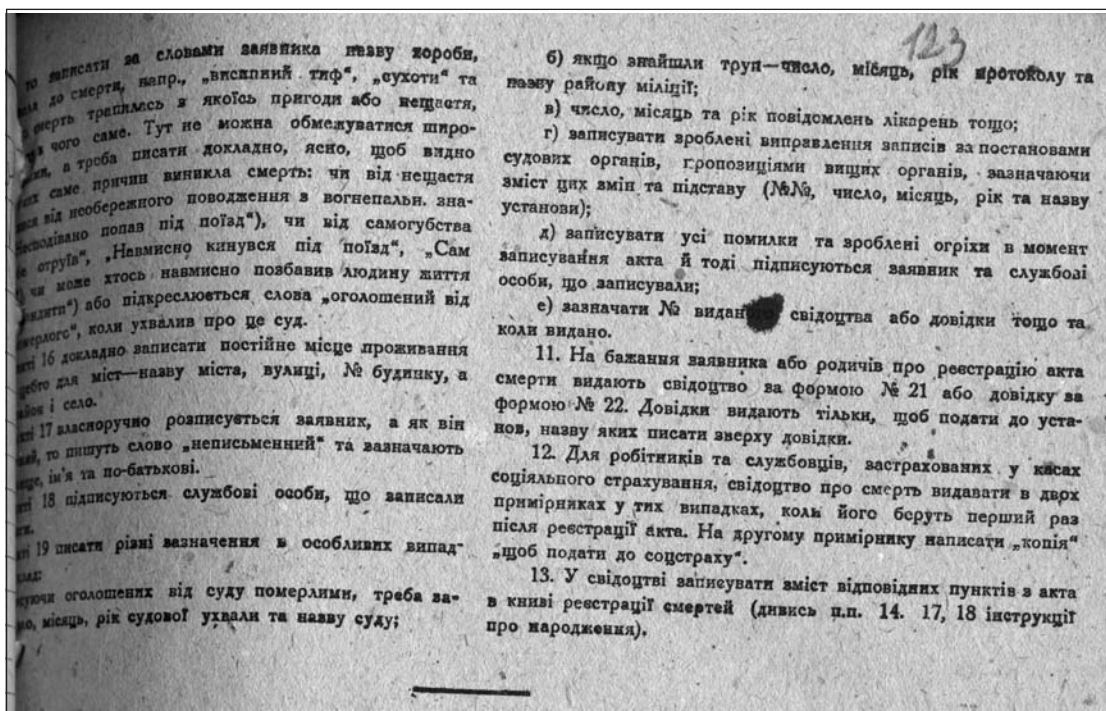
Секретарь

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 171.

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903. — Арк. 123.

№ 74

Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть невідомої особи
від загального виснаження

27 липня 1933 р.

8

Київська рада Зіме району „27/VII” місяця 1933 р. № 2194

1. Прізвище померлого Невідомий його ім'я _____ по-батькові _____

2. Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) нев.

3. Помер(ла) 1 VII міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)

5. Вік 30 (16 р.) (скільки повних років мав)

6. Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „_____” міс. 193 р.
б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або _____ в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійтися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо _____ г) вік матері _____ років.

7. Громадянство померлого _____ 8. Національність _____ ✓

9. Родивний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а) одружений (а), розлучений (а) — (підкреслити).

10. Чи влюблював прожиток сам, а як не сам, то хто утримував _____

11. а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн. за ними.
б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).
в) Якщо жив з інш. джерел, точно зазнач. з яких саме.

12. Став за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперов. (чл. артд.) чи ні, торговець, помічник у заняттях родини тощо — зазначити який саме. Для сільських господарів: одноосібник чи член колгоспу (комуни, с/г. артд., СОЗу) 49

13. Назва підприємств, установи чи закладу, зазначити яке виробництво, де працює, служить або господарює

14. Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) _____ Якщо вдома, то чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті — зазначити докладно: Зан. виснажен. — свід. нр. нск. з 17/VII-33

Додано лікарську довідку № 13 Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні)

Державний архів м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 904. — Арк. 8.

260

Кварт. рада Ленінське району „22. квітня“ місяця 1933 р. № 163

1. Прізвище померлого Чуб його ім'я Деміян по батькові Лавра

2. Де постійно жив (назва району та села або міста, вул., буд. №) Ленінське

3. Помер(ла) „3“ міс. 1933 р. 4. Чоловік, жінка (підкреслити)

5. Вік 46 (скільки повних років мав)

6. Для дітей, що померли, не доживши до 1 р., точно зазначити: а) народилося „.....“ міс. 193 р.
 б) якою у матері була померла дитина: перша, друга, або..... в) батьки дитини живуть укупі, чи може розійшлися, батько помер, покинув родину, розлучилися тощо..... г) вік матері..... років.

7. Громадянство померлого..... 8. Національність чех.

9. Родинний стан померлого: парубок, дівчина, удівець (а), одружений (а), розлучений (а)—(підкреслити).

10. Чи вдобував прожиток сам, а як не сам, то хто утримував.....

11. а) Ремесло, промисел, посада та спеціальн. за ними.
 б) Якщо жив на кошти держави чи громадськ. організації, зазначити на які саме (пенсія, стипендія тощо).
 в) Якщо жив з інш. джерел, точно зазнач. з яких саме.

12. Стан за заняттям: робітник, служб., ремісник, кустар-кооперов. (чл. артілі) чи ні, торговець, помічник у занятті член родини тощо—зазначити який саме. Для сільських господарів; одиосібни чи член колгоспу (комуни, с.г. артілі, СОЗ'у)

13. Назва підприєм., установи чи закладу, за яким працює виробництво, де працює, служить або господарює

14. Де помер (удома, в лікарні, дит. домі тощо) Корсаць Якщо вдома, чи користувався з лікарської допомоги померлий (так, ні) 15. Причина смерті—зазначити докладно: виснаження

Дана лікарську довідку №..... Чи може запис укладено на оголошеного від суду за померлого (так, ні).

Ленінський А, 114X253

Пам'ятник жертвам голодомору біля Михайлівського Собору
в м. Києві

ГОЛОСІЇВСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору. МАУП, м. Київ

ДАРНИЦЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору у Дарницькому р-ні м. Києва

ДНІПРОВСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору в Дніпровському р-ні м. Києва

ОБОЛОНСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору в Оболонському р-ні м. Києва

ПЕЧЕРСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору на Звіриньцькому кладовищі м. Києва

ПОДОЛЬСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору в Подільському р-ні м. Києва

СВЯТОШИНСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору на житловому масиві „Біличі” м. Києва

СВЯТОШИНСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору на Південній Борщагівці. м. Київ

СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору в Солом'янському р-ні м. Києва

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ РАЙОН

Пам'ятник жертвам голодомору в Шевченківському р-ні м. Києва

РОЗДІЛ II

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Враховуючи походження та функціональне призначення терміну „мартиролог”, до меморіальної книги пам'яті залучено спогади очевидців голоду на вулицях Києва та його околиці. Частина з них була опублікована, зокрема спогади, записані американським дослідником Д.Мейсом серед українців США, нещодавно перевидані в Україні. Решту становлять нові записи, які виконані працівниками соціальної служби районів м.Києва шляхом опитування очевидців голоду 1932—1933 рр., а також розповіді українських громадян, зафіксовані активістами Асоціації дослідників голодоморів в Україні. Серед опитуваних переважають особи, які народилися протягом 1925—1928 рр., але є 1915, 1921—1923 рр. народження, тобто очевидці і жертви голоду.

Анкети соціального опитування киян, а також розлогі оповідання-спогади, стали предметом їх аналітичного оформлення та подання до книги, яке виконала В.К. Борисенко. Добірку спогадів очевидців упо-

рядкувала О.М. Веселова, записавши їх від окремих мешканців міста, а решту виявила серед опублікованих видань. Тематичну виборку спогадів про голод в Києві забезпечив Г.Г. Єфіменко, здійснивши текстологічний аналіз багатотомного видання комісії Конгресу США, яку очолював Д. Мейс.

Спогади киян як джерело усної історії вражають не кількістю осіб, що їх написали, адже з кожним роком їх стає менше й менше, бо багатьом тим, кому вдалося вижити протягом 1932—1933 рр., довелося загинути на фронтах Другої світової війни, в сталінських і нацистських таборах, у Бабиному Яру. Спогади очевидців — це голос епохи, крик відчаю і розпачу жертв, повернений з минулого у майбутнє, змістовний перелік їхніх страждань, неперевершене меморіальне джерело. Вони викривають і засуджують рукотворність голодомору в Україні, благають нас і звертаються до наступних поколінь — пам'ятати його невинних жертв.

ГОЛОДОМОР 1932—1933 РОКІВ В КИЄВІ ЗА ДЖЕРЕЛАМИ УСНОЇ ІСТОРІЇ

Населення Києва у 1920—30 роках збільшувалося за рахунок студентів, робітників, неорганізованих груп до яких входили переважно селяни, відтак у місті ставало все сутужніше з продуктами харчування та житлом. Запровадивши карткову систему постачання продуктами робітників та службовців, міська влада пильно контролювала за отриманням продуктових карток, виявляла і карала тих, хто намагався отримати подвійні картки. Були призначені спеціальні служби, які стежили за чергами до хлібних магазинів. Зрозуміло, що в умовах міста, де існували базари, на яких було складніше дотримуватися контролю, процвітали такі явища, як крадіжки харчів, спекуляції, торгівля крадькома. Хоча за такими місцями скупчення людей також велось спостереження. Цікаво, що влада володіла інформацією про кожне село з приміської зони, вивчала психологію приміських жителів. Ось як характеризували жителів с. Гатне з передмістя: „Гатнянчани, як і людність всіх сіл приміської смуги, жили Києвом. Городництво, молочарство, ягідництво і почасти відхідний заробіток у Києві — ось головні джерела існування гатнянчан. Відціля й психологія гатнянського селянина, відмінна від селянина інших районів. Київський ярмарок з усіма його „прелестями” — метушня, галас, спекуляція, антирадянські настрої, шепотіння тощо — позначалися на селянинові, що майже щодня відвідував ярмарок”¹.

Катастрофічні картини побутового життя Києва 1932—1933 рр. постають у щоденникові завідувача відділом Ленінського райкому партії м. Києва **Дмитра Заволоки**. Бувши родом з м. Борисполя, він добре знав тяжкі обставини виживання селян приміської смуги м. Києва. В його щоденниках зна-

ходимо відомості про те, що колгоспників виснажували голодом ще у 1931 та на початку 1932 р. Його відрядження до Баришівки навіяло йому чимало думок про несправедливе ставлення до людей загалом. Він бачив, що колгоспники не мають не тільки хліба, а навіть картоплі. Його розмови з матір’ю про недоїдання в селі і про знесилених від голоду молодших братів навіювали сумні й суперечливі роздуми. У квітні 1932 р. Дмитро Заволока записав про своє скрутне повсякдення, коли „захотілось їсти, дома, як завжди, окрім хліба, немає нічого”².

Вже напередодні головного удару по селянству весною 1932 р. автор щоденника писав, що народ живе впроголодь, серед селянства часті випадки голодної смерті.

У місті Києві, незважаючи на скромні пайки, студентська молодь також недоїдала. В щоденнику Д. Заволоки занотовано: „... Розказував ще Самійло про життя студентське. Важко вони живуть. Бідують здорово. Хліба одержують всього лише 300 гр. Ну, а громадське їхнє харчування і говорить нічого. На обід одна лише соєва похльобка, а на сніданок, вечерю кожний мусить собі організувати, що Бог дасть... Багато з інститутів почали розбігатись...”³ Далі автор щоденника тих років вже восени, коли заготівельні бригади позабирали у людей останні харчі й пожитки, фіксує побачене під Києвом, у Борисполі.

Партійний рядовий працівник, який мав все-таки більші можливості для забезпечення свого прожиткового мінімуму, так описує стан крамниць м. Києва на перший день Нового 1933 року. „Обійшов не менше 8 крамниць і абсолютно ніде нічого не знайшов. Скрізь пусто. Правда, є повідло, коржики, конфетки і в одній крамниці зустрічав мариновані грибки. Прийшов додому як шакал, голодний, без нічого”⁴. Про

¹ ДАК. Ф.Р-1. — Оп. 1. — Спр. 4329 — Арк. 44.

² Розсекречена пам’ять: Голодомор 1932—1933 років в Україні в документах ГПУ—НКВД. — С. 561, 562.

³ Там само. — С. 566.

⁴ Там само. — С. 570.

життя селян приміської смуги Києва автор щоденника знав переважно від своєї матері, яка, за його словами, щоденно курсувала між Борисполем і Києвом у пошуках насущного хліба для дітей.

Київська творча інтелігенція перебивалися у голод різними заробітками. Дуже вичерпно й образно важкий період голоду передає у спогадах відома мисткиня **Катерина Кричевська-Росандіч**, донька відомого художника Василя Кричевського. Про голодомор в Києві вона пригадує: „Мені було шість років, коли розпочався голод. Їжі все меншало й меншало, Пріся мила лушпиння з картоплі й варила якийсь кандьор.

Коли батько йшов на роботу, він мав пройти пустирем повз Лук'янівську в'язницю, аж тоді сідав на трамвай № 34 і доїжджав до кінофабрики. Якось, коли він вертався з роботи додому, на тому пустирі побачив гурт людей коло коняки, що лежала долі. Вона була мертва, але ще тепла. Люди одрізали шматки м'яса. У батька не було ножа, але якась добра душа позичила йому ніж, і батько одрізав зо 3—4 кілограми м'яса й одну нирку. Я досі не можу забути запах нирки, яку Пріся зварила, й досі в рот не беру нічого, зробленого з нирки.

Селяни приходили в Київ у пошуках їжі і вмирили на вулицях. Звертати на них увагу було небезпечно. Батько казав, що спеціальні вантажні авта забирали померлих. Було дуже тяжко проходити й не реагувати.

До нас у двір прийшла селянка з дівчиною років дванадцяти і просила хліба. Їжі не було ні в кого. Вони сиділи на землі, а вранці я бачила з вікна нашої їдальні, що вже лежать, не рухаючись. Згодом вони померли.

Бабі Марусі залишатися в Казимирівці було дуже небезпечно, особливо, коли ми почули жакливу історію молодій вчительки, батьки якої жили на селі. Чи це була Казимирівка, чи якась інше село — не знаю. Ця жінка поїхала в село, дізнатися, що з її батьками і братом. Коли вона зійшла з пароплава, на пристані побачила знайомого, сусіда її батьків. Він підвіз її в село, але по дорозі, коли вона розпитувала про батьків, одразу ж переводив розмову на інше. Коли в'їхали в село, сусід сказав, що як її потрібна буде якась допомога, то навпростець до його хати дуже близько.

На подвір'ї батьків усе було в порядку. Вона зайшла до хати, але там нікого не було. Вона заглядала в кутки, в комору, а там стояли діжки з покришками. Вона підняла покришки з діжок, а там було засолене м'ясо. Це її здивувало, адже свиней, корови уже давно не було. Звідки ж м'ясо? В одній діжці збоку вона побачила шматок м'яса зі шкірою і бородавка на ній. У неї щось заворушилося в пам'яті, аж раптом вона зрозуміла: шкіра з бородавкою — це рука її батька. М'ясо — це її батько!

Вона похолола, вискочила з комори, в сінях стояв її брат. Щоб його не сполохати, вона привітно з ним привіталася і спитала, де батьки. Брат відповів: „Поїхали на ярмарок”. (Який може бути ярмарок в такий час?) Тоді вона пригадала, що казав її батьків сусід, що до його хати навпростець через поле зовсім близько. Їй стало все ясно, треба негайно тікати, але щоб брат нічого не запідозрив, що вона здогадалась, що знає... Погляд брата був дивний, дивився якимось скося, уникав зустрітися поглядом з нею. Нарешті мовив, що буде варити вечерю і має принести дров. Коли він вийшов надвір, вчителька побачила, що він точить сокиру. Вона вилізла через вікно задньої кімнати, що виходила вікнами в поле, і побігла до сусіда. Сусід тоді їй розповів, що всі знали, що брат збожеволів і зарізав батьків. У той же день вчителька повернулася до Києва... і оповіла цю страшну історію.

Добиратися до Казимирівки батькові довелося різними способами, та більше пішки. Пароплави уже не ходили — Дніпро замерз. З різними пригодами батько забрав бабу Марусю до Києва і вона переповідала, як спеціальні загоны ходили по селу і забирали все! Раніше всіх тварин, а згодом кури, гуси — все було уже забрано. У баби Марусі в печі був малесенький горщик з гречаною кашею — забрали і це, з горщиком!

До нас часто приходив батьків колега і приятель художник Сашко Саєнко. Він завжди намагався мені щось принести... Якось він прийшов і приніс мені малесеньку цукерку, загорнуту в кольоровий папір. Це було монпансьє. Я його „їла” десять днів. Лизала вранці і ввечері з гарячою водою.

Моя мама одержала замовлення робити плакати для Червоної Армії. Платили їй грішми, але головне — давали обід. Мама брала обід додому, і вся наша родина, п'ятеро людей, їли цю одну порцію. Обід був дуже простий, але щедрого розміру і поживний. Мама намагалася продовжити роботу якнайдовше, але після трьох тижнів стало трохи підозріло, і мама мусила закінчити плакати. Що буде далі?

Для того, щоб ще додатково „видушити” з населення золото і срібло, держава придумала „Торгсин”. Там за золото і срібло можна було купити харчові продукти. У нас були мій золотий хрестик і тоне-сенький мамин золотий браслет, а ще — у мами золоті коронки в роті. Батько з труднощами вийняв ці коронки і молотком розбив їх плоско. Потім батьки згадали, що в нашому льоху була закопана велика старовинна ікона, зі срібними ризами. Батько приніс із льоху ікону і ввечері, за закритими завісами, в їдальні, на столі зняв з неї срібло, розбив його, зробив грудку, щоб не можна було пізнати, що це було. Баба Маруся і Пріся витирали сльози. Батько дізнався, що в старих монетах, наприклад 50 коп., було багато срібла. Всі монети, які були у нас, він розбив, поробив грудки і все відніс у „Торгсин”⁵.

⁵ Кричевська-Росандіч К. Мої спогади. — К. — С. 41, 42.

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Сім'ї робітників також недоїдали, але хто працював і отримував картки на харчування, вони мали шанс врятуватися від голодної смерті. Проте свідки тих трагічних часів пригадують, що у м. Києві було багато голодних, особливо тих, хто не отримував картки.

Ось спогади **Монятовської Марії Вікторівни**, 1917 р. народження.

„Я, Монятовська Марія Вікторівна, народилась 11.03.1917 р. Наша сім'я (тато, мама, я і мій молодший на 5 років брат) жила в Києві на вул. Спаській, 9, кв. 10. У 1933 р. батько робив на млині крупчатником, переробляв зерно. Мама не працювала. Батько влаштував мене працювати на млин № 1 в лабораторію. З того часу я й працювала майже все життя на млинах. Там була їдальня, де годували працівників. Але таких місць було небагато. Тільки млин годував своїх працівників. Інших продуктів, крім муки, у місті не було. Не було ковбаси. Дуже багато людей стояли біля магазину у черзі. Приїздило багато людей із села. Хліба давали по 200—600 г, залежно від того, хто купляв. Дітям — по 200 г, дорослим — по 300 г, робітникам — по 400 г. По 600 г мало хто отримував. Багато людей приїздило з сіл, вони стояли в черзі до магазину, тільки з'їдали ті 200 г хліба і одразу ж падали. Приїздила машина і їх відвозила на майданчик, де раніше була Воскресенська церква (у Воскресенському провулку). Церкву тоді вже зруйнували, тільки майданчик залишився. Зараз на цьому місці стоїть будинок, його побудували у 1936 р. Вони там штабелями лежали й помирали. Через забор мені було видно, як вони лежали пластом один на одному, штабелями, і помирали. Привозили і тих, хто вже помер, і тих, хто був живий, але вже не міг ходити. Біля нас була пожежна частина і міліція. Вікна наші виходили якраз на пожежну каланчу, яка й зараз стоїть (нині там музей Чорнобиля — Ю.М.). Машина їздила безперервно, забирали мертвих і увозили кудись, я вже не знаю куди, чи на кладовище, чи в морг.

Те, що в їдальні недоїдали, я збирала в каструлю і несла до місця, де раніше була Воскресенська церква. Я їм через забор давала галушки, що лишалися на млині. Вони ледве не билися за їжу. Деякі їли і одразу помирали...”⁶

У ті важкі роки багато селян намагалися втекти із сіл до міста. Їм нелегко було влаштуватися на роботу, але декому щастило і вони працювали на важких роботах, отримували картки. Можна навести ще одне свідчення про ситуацію, як люди у Києві виживали під час голоду.

Свідчить **Мегедь Микола Олексійович**, який народився у с. Мар'янівка Київської області в сім'ї хліборобів. „В сім'ї було четверо дітей... на той час нас вважали сім'єю середняків — були не багатими і не бідними. У діда (Мегедь Петра Микитовича) у 1929 р.

було забрано пару коней, дві корови, олійницю, а після розкуркулення відправлено на Соловки.

Батька мого розпочала переслідувати влада, він утік у Київ, де і влаштувався автомеханіком у гаражі. У січні 1930 року мій батько перевіз усю родину з села до Києва, а саме до Святошина. Нам пощастило, що батько працював у гаражі і нам видавали картки, кожену можна було обміняти десь на 400 грам хліба. Всі діти, крім меншого брата, ходили до школи № 72... В школі нам давали безкоштовний сніданок — ось цим вона і зацікавила нас... Це, можна сказати, був єдиний вияв допомоги держави під час голоду.

Їжу під час голоду в місті можна було дістати в торгсинах — це так звані торгові синдикати — державні, де за золото і коштовності ви могли придбати харчі на свій смак, а також були центроспірти — державні магазини, де продавали будь-яку горілку також за золото й коштовності. За комерційним хлібом були буквально кілометрові черги, за хлібом по картках — менші. Буханка хліба тоді коштувала 25 карбованців. Моя мама іноді розрізала буханку хліба, яку ми отримували за картку, на 25 шматочків і продавала. Таким чином ми могли придбати собі інші необхідні речі”⁷.

Як бачимо, робітники знали про те, що за золото можна купити їжу, але вони могли лише обміняти хліб, що отримували на картку, відмовляючи собі в харчуванні.

Страшно голодувало передмістя тогочасного Києва. Зокрема, зроблений запис від жительки с. Троещини **Новохатської Галини Іванівни** 1918 р. народження у 2004 р. студентом Київського національного університету імені Тараса Шевченка Тимуром Горбачем. На запитання його про голод старенька розказувала, а потім і його запитала: „Як ти, синок, будеш писати тепер, я не знаю?” Передаємо тут її повний запис, оскільки він містить багато інформації про ті страшні роки. Збережена мовна лексика оповідачки, що є необхідною вимогою до джерел усної історії.

Галина Іванівна Новохатська оповідала про голод 1932—1933 років так:

“Ви пам'ятаєте голод 1932—1933 років?”

Конечно, пам'ятаю, бо мені було тоді 15 год.

Тоді був Сталін і схотів анулювати державу повністю, щоб не було зовсім. І зробив голод. Послав своїх цих посланців. І кругом — де на хаті, де узолок на печі, він усе, усе, його комнезами були тоді. Оце ті комнезами відбирали. Послав Сталін на чердак, де в кого було скільки привішано, що-небудь там, заховала людина кусочок сала чи там якої крупки, чи що — все подчисту поодбирали, не оставляли людям ні грама. Де яка картопля була у землі закопана, дак шукали, да відбирали, вивозили, нічого людям не оставляли. Людей на ссилку висилали. Куркуль був. Конячка там дряхла була та чоловік у кожусі — дак його висилали на ссилку.

⁶ Український Голокост 1932—1933. Свідчення тих, хто вижив / Упоряд.: Ю.А. Мицик, Л.В. Іваннікова — К., 2007. — Т. 4. — С. 98.

⁷ Там само. — С. 98—99.

Зробили людям голод вони. Не було голодовки тоді, от таке зерно (показує), от таке жито, така пшениця!

Урожай дуже великий був! А все унечтожили, щоб вимерли люди. Вимерли, саме більш мужчини мерли. Бо, знаєте, мужчини вони слабші.

Було, знаєте, переступали через трупи. Трупи лежали горою. Люди ходили отакі, пухлі ноги, тікло з ніг — і повиживали ж трохи люди ще.

Скрізь заходили. Ускрізь. Були такі комнезами, що трохи мали душу. Дак полізе на чердак, а там десь кусочок щось вісить, а він злазить, каже: „Нема нічого”. Приказав Сталін, щоб уничтожить людей — і зробили голод. Ходили в колгоспи, варили куліш пшоняний, ходили, ну, що там дадуть, мені ж, на-прімер, 15 год, у мене ж організм кріпший ще — черпачок дадуть того у мисочку. А мущина виїв, що йому того черпачка? Умирають люди.

Находили і вибірали з ями до грама, щоб і картоплини не оставить у ямі — все забирали. Так що голод зробив Сталін.

У нас там була Василина, вона вже вмерла давно. Так вона, оце та Василина, варила той куліш. Давали до куліша, оце теє, такий кусочок хліба як сірникова коробочка.

Ходили у колгоспи, і я ходила по суп. Люди лежать мертві, переступив та й пошов.

То хіба вони своєю волею вмерли? Як ти синок будеш писать тепер, я не знаю.

А хто боявся колгоспу — дак іздівалися. Оце мій свекор отут, дак він, мати його була верующа — і це було гріх іти в колгосп. Дак вони стільки з їх іздівалися, позабірали і коня і воза, ну що було у його, і прийшли ще раз забірати, а свекор уже на лавці лежав, уже мертвий. Вони прийшли, дак що ж вони будуть забірать, забірайте вже мертвого!

Голодовка! Тоді не було голодовки... Зробили голодовку, оце так. Схотів Сталін вобше, щоб не було держави цієї.

Людей їли, і діток своїх їли. Голод не свій брат...

А тоді яка була жалість? Тоді не було ніякої ні до кого жалості, не до своїх, не до діток, ні до кого. Як воно саме голодне і дитя вмірає перед тобою — дак хто кого тоді пожаліє? Тоді всяк собі, як у кого було, дак ховали.

Не-не, не було у тридцять третім, не можна було поміняти щось. Оце як у 1946-му році тоже ж голод був. У мене було двоє дітей малюсіньких, я їздила в Западну, доставали, возили туди чавуни, горшки, ше у мене була одна дуже красива ікона, і я одвезла тоже в Западну, на хліб поміняла, а тоді, в 1933-му році, не можна було.

У 1946-му тоже голодовка була дуже здорова, ну не така, як тоді, в 1933-му році, все-таки можна було достать в 1946-му. Ходили — череді були такі... Хлібчик кирпичний — дак така чередь, як ото до остановки, за хлібом, і... їздив конем, не дай Бог,

щоб ти оце в сторону куди одхилився — да так би і вжарив би пльоткою.

Все було... А тоді ж колосок... Поймалася, виврвала людина, в тюрму садовили за той колосок. Людина голодна — піде нашморгає трохи із колоска того, пшениці да жита. А воно дак поймають і в тюрму садовили за то.

Скрізь повимирали б і у 1946-му році. А так їздили — і на критий Брестовського, і у Сарни, в Здолбунів, і ускрізь я оце виїздила. Двоє маленьких дітей, — то там покину дітей, дак привезу мішок, покину, поки ще приїду — уже й моє жито поїли. Пооддавала де що не було — з якої одежі, із тряпки, з усього, за дітей, що кидала їх у людей. У мене в 1946-му році синок родився, а в 1941-му — дочка.

Хотів Сталін, щоб державу зовсім списать, і щоб вимерли ці люди, і не було держави цієї. А воно все одно бачите — стільки народа вимерло, а трохи ж осталося.

А чого? Я Торсін знаю. Розкажу. У мене, у моєї мами, да були отакі циганські сережки, і була якась п'ятьорка, чи шо. А як була мачуха моя, дак умер дід мій, батько мамин. І батько забрав сережки ці золоті, моєї мами, і мачуха забрала і однесла в Торсін. А в неї були такі маленькі сережечки, вони й досі є, але тим сережкам нема толку. Вони оце в сестри моєї. Вона по батькові рідна, по матері — ні, ну вона добра. І мачуха однесла в Торсін мої сережки. Так шо я знаю Торсін⁸.

Чимало свідчень очевидців трагедії записали працівники районних у місті Києві державних адміністрацій. Зокрема, районна у місті Києві державна адміністрація за допомогою учителів шкіл, учнів гімназій, соціальних працівників записала свідчення на Троєщині, які підтверджують інформацію з інших джерел.

Від **Касіч Марії**, 1922 р народження, записано: „Коли був голод 1932—1933 рр., мені було 10 років. Було ще два брати. Мати й батько працювали в колгоспі. Їм там давали на обід юшку з одною галушкою (щипане тісто) і шматочком хліба. Незважаючи на те, що мати працювала на фермі, молока ми не бачили, бо своїх корів відвели в колгосп. Варила мати кисіль із сушених груш, бо на городі в нас росла дичка. Але й кисілю досхочу напиться не могли. Мати забороняла, бо треба було лишити на другий раз, адже піч топили тільки вранці.

Запам'яталась розповідь матері про те, як вони одного разу, не послухавшись своєї матері, не витримали і надпили кисіль.

Ходили до школи не щодня, бо було далеко, а не хватало сили. А деякі діти вмирали по дорозі до школи. По селу їздила підвода і забирала мертвих, бо у живих не було сили нести їх до кладовища. На кладовищі була викопана величезна яма, у яку складали померлих. Зараз від неї і знаку нема. А знаходилась вона

⁸ Борисенко В. Свіча пам'яті . Усна історія про геноцид українців у 1932—1933 роках. — К., 2007. — С. 123—125.

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

приблизно, якщо провести лінію від двору Антона (Цариці) до теперішньої вулички, що веде до Гнилуші. За час голодовки кладовище настільки розрослося, що відкрили ще одне, яке знаходилось на Хуторі, тепер це район універсаму „Дніпро”⁹.

Спогади відтворюють повсякденний голодомор: „Неправду кажуть ті, хто стверджує, що у Вигурівщині і Троещині голоду не було. Мені зараз 87 років. Я, **Коваленко Галина Іванівна**, добре пам’ятаю той страшний час. Мені з братом вдалося вижити лише тому, що батьки і ми, хоч були ще неповнолітніми, працювали у колгоспі. А в кінці нашої вулиці сталася трагедія. Там жив одноосібником брат мого бувшого свекра. У нього було двоє дітей. Сусідські хлопці, виснажені голодом, прийшли до нього, щоб вкрати якусь їжу. Дома була дівчинка. Вони втопили її у сажанці в березі. Збіглися люди і вчинили самосуд. Одного хлопця забили насмерть. Мати втопленої дівчинки втратили розум від горя. Імена не називаю. Хай спочивають з Богом. А за скоєне ними хай відповідають перед Богом винуватці голодомору”¹⁰.

Вчені, учителі, студенти, учні гімназій записують все нові матеріали, що стосуються міста Києва та приміської зони. Голодомор не обійшов і місто, хоч люди тут виживали за рахунок продовольчих карток. Зокрема, мешканка м. Києва **Тереня Валентина Никифоровна**, 1921 р. народження, розповідає: „Родилась 24 сентября в городе Орехово Днепропетровской области. В период голодомора проживала в г. Киеве по улице Довнар-Запольского. Хорошо помню, как ездила в школу № 61 на 4-ом трамвае, проходящем от Артема до ул. Мельника. Помню, как мимо проезжали повозки с мертвецами. Умерших людей собирали по улицам и хоронили в общей могиле на Лукьяновском кладбище. Так умер мой дедушка. Где его похоронили, мы не нашли.

Была свидетелем того, как, стоя в очереди за хлебом (200 г), падали и умирали люди.

Умоихродственников, которые проживали в селе Валки Черниговской области, забрали все зерно. В их семье умерли трое детей. Очень сложно объяснить, как мы выжили в тот период”¹¹.

Вже згадувана записувач спогадів О.С. Гавриш записала від мешканки села Вигурівщина — Троещина **Варвари Терещенко** таку сповідь: „Робили ми важко в колгоспі, але дуже бідували. Мали слабенького від голоду сина. Бачили, що скоро помре. Тоді знайшли в Києві нашого односельця, який працював лікарем, і упросили його покласти сина в лікарню. Там же дітей хоч як-небудь годували. Коли приходила провідувати, то він діставав з-під подушки тонесенький шматочок хліба і віддавав мені, щоб з’їли з батьком. Ми вижили, а його врятувати

так і не вдалося. Увесь вік перед очима у мене отой шматочок хліба, яким дитина рятувала нас”.

Віктор Миколайович Ніколенко записав спогади про голодомор від своєї матері **Ганни Микитівни Гладченко**, 1918 р. народження, яка розповіла: „Родом я з села Красноліси Сквирського району Київської області. Велика сім’я була у моїх батьків Микити Філатовича Гладченко і Христини Дем’янівни — 18 душ Після 1933 р. залишилось нас тільки четверо, а після війни — я одна.

Настав 1932 рік. На кожне подвір’я наклали такі податки, що їх неможливо було виконати. Із району приїжджали уповноважені із енкаведистами, зачиняли людей у сільраді і тримали їх там по декілька днів без їжі. Місцеві комуністи-активісти разом із уповноваженими з району заходили до кожної хати із залізними щупами і обшукували кожний закуток. Село охопив голод. Люди почали вмирати. Хто ще мав силу рухатись, йшли до ставка, копали корінь очерету, мили його, сушили і варили або пекли. Вже у кожній хаті лежав покійник, а уповноважені з місцевими комуністами проводили нові обшуки. Ранньої весни 1933 року до нас, вже пухлих від голоду, зайшли ці активісти і знайшли торбочку соняшникового насіння, яке моя мати сховала, щоб посіяти весною. Комуністи забрали і це. Тоді мій 22 річний брат піднявся і хитаючись підійшов до них і промовив: „Я вмираю з голоду, а ви забираєте те, що ми зберігаємо для сівби для тих, хто виживе. Він вирвав ту торбочку із рук уповноваженого і розсипав по мокрому подвір’ю. Брата не заарештували, бо було видно, що йому не довго зосталось жити. Через декілька днів він помер. Потім помер наш мовчазний 13-річний Кирило. Помирав веселий говорун 11-річний братик Вася. Весь розпухлий, ледь ворущачи губами, він сумними очима дивився на матір і питав: „Мамо, я ще не нажився, чому я вмираю?” Помер Василько, а потім і мати. Померла старша сестра Приська із трьома своїми дітьми. По двоє діток померли у старших братів Олександра і Петра. Могил немає. Усіх померлих скидали у велику яму на кладовищі, яку потім місцева влада зрівняла із землею, щоб не було слідів злочину. У хаті зосталась я одна. Через силу доповзла до городу і смоктала жито, яке вже наливалось. Через декілька днів приїхала кума моєї померлої сестри і забрала мене у Київ. Там відвела до 71ї школи у ідальню помічницею. За два місяці дівчата із ідальні відгодували мене (ховаючи від начальства) і я пішла працювати. Спочатку домашньою робітницею у сім’ю, а через три роки, коли виповнилось 18 років, стала працювати на заводі „Більшовик”.

Працівник державної адміністрації Голосіївської районної ради у м. Києві Тетяна Чернова записала свідчення про голод у м. Києві від **Євгенії Іванівни Ямкової**, 1919 р. народження, яка розповіла, що

⁹ Записано зі слів *Кузьменко Федосії*, мешканки села Вигурівщина-Троещина / Записала О.С. Гавриш — учителька СЗШ № 278 м. Києва.

¹⁰ Записала О.С. Гавриш.

¹¹ Записано від Валентини Терені працівниками соціальної служби м. Києва.

народилася вона „на вулиці Федорова (раніше Поліцейська) у двоповерховому будинку, який уже давно знесли. Кімнати були великі і опалювалися сміттям, дровами, якщо були. Батько був врачом, мати учительніца. Було шестеро дітей. Про голод знаю, що почався він у 1932 році, а в 33-м було вже зовсім важко. Після 7-и класів пішла я працювати на стадіон „Динамо”. Це був стадіон Косіора. Пішла туди тому, що там давали 2 кг хліба і їжу, гроші не платили. Косіора бачила оце, як Вас. Робили там і молоді, і старі. За роботу давали хліб і суп. Посьорбаю трохи супу, а решту несу додому, бо сім'я. Брала з собою каструльку, виливала все потрошку. Потім пішла на постройку на Черепанову гору. Там кладовщиця забрала мене до себе, щоб я вела картотеку. Трикотажна фабрика почалась і я пішла учеником, там робила до війни.

Батько опух в голод, ліг на підлогу, уже не міг на ліжку лежати. Мама ледве ноги пересувала, вона не працювала, бо яка там школа... Пішли по сусідах просити. Вони були різні: і бідні, і багатенькі. Просила лушпайки від картоплі, давали бо знали, що в нас така сім'я... Мати получала хліба 100 грам на дитину і 250 грам на чоловіка по карточках. Я в столові допомагала: мила поли, допомагала рибу чистити, котли мила. Від залишків каші котел отшкрябеш, збереш в коробку. Всі очистки в столові були мої. Віднесу додому, мама перекип'ятила — це було щастя. Виріс там такий котяра. Вдома лежать діти маленькі (брати й сестри), папа. Я взяла цього кота і задавила. До сьогоднішнього дня він перед очима. Обідрала кожу, зварила і всіх нагодувала. Як за кролика зійшло.

А потім сестричка менша, то стояла біля комерчеського магазину і люди давали їй по скибочці, шкуринці хліба. Принесе ці шкуринки — вже багатство. Як я вже на фабрику пішла, то там пайки давали.

Вдома було в запасі сукно, шерсть. Пішли ми з мамою на базар міняти, а базар — „керосінка” називали на Чоколовці. За сукно на пальто ледь вимолили на 2 склянки пшона.

Нас з фабрики посилали в село допомагати селянам збирати урожай в 33-тій році. То там так бідніші в основному умирали, особливо, чоловіки. А багатші жили собі...

В 33-му мама у Торгсині виміняла на сережки і цепочку з образком продукти. Якщо люди з сіл приходили, то на вулиці просили. Стоїть, впав і нема. Більше чоловіки не витримували. Бачила, як підвезли двоколку в яку запряглись люди, поклали померлого і повезли на цвинтар. Дітей лишали на вулиці, вони просили їжу. Із них багато вмирало. Підбирали і везли на братську могилу. Ці спогади очевидців підтверджені і архівними матеріалами. У доповідній записці керівника групи соціального побуту м. Києва зазначається: „За останній час по м. Києву

збільшилась кількість безпритульних дітей (підкидків), особливо віку від одного до 4-х років. Починаючи з січня м-ця 1932 року, ця цифра весь час щомісячно збільшується... В системі Охматдиту Київського виявлені під час нашого обстеження неприпустимі факти недбайливого ставлення до дітей (бруд, скупчення дітей вмерлих в великій кількості)... Крім дітей Охмадитівського віку (дошкільнята — В.Б.) спостерігаються також безпритульні віку Наросвітнянського, які в переважній кількості майже всі з районів та області. Приток таких дітей все збільшується: травень — 502, червень — 1454, липень — 862. Утримання таких дітей також не передбачено бюджетом Наросвіти, та стан забезпечення цих дітей не кращий, ніж дітей Охматдитського віку”¹².

Восени 1932 р., коли потік безпритульних дітей збільшився, то влада, хоч і не опікувалася цими селянськими дітьми, але мала певну „незручність” від всезростаючої кількості обездолених. Та особливо боялася, щоб померлі дітлахи не пошкодили іміджу радянської влади, але вже згадана постанова від 3 вересня 1932 р. свідчила про жахливе становище безпритульних дітей в системі Охматдиту, особливо дитячих карантинів¹³. Вочевидь, Київ не міг справитися з величезною кількістю голодних бідолах, які шукали рятунок і не знаходили його.

Отже, заходи влади у великому, хоч і не столичному на той час, місті були направлені більше на збереження радянської ідеології, а не захисту голодуючих селян. Вони гинули на вулицях міста, їх звозили на кладовища і там засипали землею у спільних ямах. Київ знав і бачив, як вмирали українські діти.

Свідчення киян, хоч і відображають загальний тогочасний стан в Україні, одночасно дають досить велику строкатість характеристик становища окремих сімей, залежно від умов праці їхніх батьків, від наявності дорогоцінних прикрас, від випадкових прибутків шляхом обміну тощо.

Власне така різноманітність поглядів на голод у 1932—1933 рр. вперше розкриває багато невідомих сторінок з повсякдення та побуту мешканців великого міста. Свідки тих років на той час були малими дітьми, але їхня пам'ять карбувала окремі, дуже характерні деталі перебігу голодомору у місті, що стає важливим джерелом вивчення української трагедії. Дослідники зауважують, що „Роль пам'яті така велика, що американський учений Поль Валльєр вважає її першою заповіддю традиції. Так, у текстах про голодомори присутні формули, які підкреслюють, що ці знання здобуті із власної пам'яті, і вони достовірні: „Я добре пам'ятаю”, „Щоб же я не пам'ятала тридцять третього року”, „Ніколи не забуду”... Психологи вважають, що репродукування є не що інше, як відтворення зорових образів, здебільшого трагічних і вражаючих”¹⁴.

¹² ДАК. — Ф.Р.-323. — Оп.1. — Спр.548. — Арк. 76, 77.

¹³ Там само. — Ф.Р.-323. — Оп.1. — Спр. 551. — Арк. 4.

¹⁴ Сокол В. Народна проза про голодомор: питання традиції // Народна творчість та етнографія. — 2007. — № 6. — С. 87.

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Так про ті страшні роки згадує **Віра Григорівна Козакова**, 1926 р. народження, спогади якої записала працівник соціальної служби З.Я. Кравченко у 2007 р. Віра Григорівна народилася і проживала разом з батьками та братом на Подолі. Батько її на той час працював на фабриці (не пригадує назви), а мати няньчила дітей у єврейській сім'ї. Пригадує, що у 32—33 роках мати усі коштовності, які zostалися їй від її матері, виносила на Бессарабку і міняла на продукти. А ще у пам'яті збереглося: „Рядом жив циган, який пригонив коней звідкись, мабуть крадених, і попросився до них у сарайчик, який був у них у дворі, за це віддавав їм ноги та голови коней. З них ми стали варить бульйони. Стали ще й сусідів підготовувати. Так голод пережили і ми з сім'єю, і сусіди”. *Цей спогад свідчить і про те, що люди допомагали виживати одне одному.*

Петро Петрович Зінченко, що мешкає по вул. Ольжича 15, кв. 45, згадує: „В 1932 году мне было 4 года, но я все отлично помню. Я жил в Киеве. Не скажу, что голодал, так как отец был служащим угрозыска и получал паек на семью. Выходя во двор, я видел голодных детей, которые просили есть. Летом мы выезжали в Переяслав-Хмельницкий, с. Пидворки. Там, общаясь с детьми, я видел, как люди голодали. Моего дядю судили за то, что он собирал колосочки... Помню, когда отца посылали по селам на ликвидацию банд, в селах был голод. В город выехать также было нельзя, так как паспортов у колхозников не было, а билет нельзя было купить. Тех же, кто как-то прорывался и доставал продукты, их арестовывали и забирали продукты”.

Свідки, які не голодували у містах, як правило, дуже лаконічні у своїх висловлюваннях, що є також певним показником життєдіяльності керівних постатей. Зокрема, Тамара Миколаївна Землянова, 1914 р. народження, згадувала, що вона проживала на той час у м. Києві. Її батько був комуністом, працював на залізниці, жили по карточках. На людину давали по 200 г хліба. Батько приносив ще пайки з роботи, тому в сім'ї залишилися всі живі. Знайомі теж вижили, завдяки карточкам.

А от **Ольга Петрівна Зварич**, 1924 р. народження, сповіщає про голодомор 1932—1933 років наступне: „У 1933 році під час Голодомору мені було 9 років. Я корінна киянка у третьому поколінні, була учнем 3-го класу 18-ї Української школи на Подолі. Моя родина у складі батька, матері, бабусі, дідуся і мене мешкала по вул. Волоській, № 2. У підвір'ї мого будинку був ящик для збору сміття. Неодноразово проходячи підвір'ям вранці, йдучи до школи, я декілька разів своїми очима бачила померлих від голоду, розпухлих людей, лежачих на цьому смітті.

Мій батько був держслужбовцем і отримував пайок тільки на себе одного, якого не вистачало навіть йому, а ми жили на картках на хліб, тому вся родина голодувала. Всі прикраси з золота, які були в родині ще з царських часів, ми змушені були віднести за

хліб та продукти до Торгсину, тому й лишилися живі. До революції моя родина була робітничою, не можливою, але не голодували.

У нашому будинку жив з родиною 5 чоловік персональний водій начальника міліції м. Києва. Він отримував такі пайки, що вистачало на непрацюючу родину, а також на всіх інших його родичів. Такі в Києві не помирали з голоду та не пухли і тепер можуть заявляти, що голодомору не було.

Зі слів свого покійного чоловіка, уродженця с. Верем'я Обухівського району Київської області, я знаю, що їхня сусідка, пухнучи з голоду, зарубала своїх двох дітей, щоб нагодувати двох інших, але сама після цього з'їхала з глузду та повісилася. Мій чоловік і його мати вижили тому, що віднесли золото до Торгсину, а батько працював у колгоспі за хліб.

Розмовляючи з двоюрідним братом мого чоловіка — Степаном Качай з с. Красна Слобідка Обухівського району, я дізналася, що їхня родина до 1933 р. працювала на Брянщині у Росії, але на вимогу матері повернулись на Батьківщину, де в цей час був голодомор. Померли його батько і два брати, а він з іншим братом Іваном та матір'ю вижили.

Інші родичі мого ж чоловіка теж померли під час голодомору, та я не пам'ятаю їхніх прізвищ”.

*На фоні таких спогадів трапляються й особи, які відмовляються підписувати свої свідчення та власне й говорити на цю тему, хоч за віком вони вже добре розуміли становище киян. Соціальний працівник Н.В. Василькова записала від **Миколи Загорцева**, 1917 р. народження, що він „народився і проживав тоді у м. Києві, але у 1933 році голодомору не відчував. Можливо деяких продуктів не вистачало, але він не голодував”. Підписати свідчення відмовився.*

*Ветеран праці, інвалід Другої світової війни, **Тамара Петрівна Дисько**, 1923 р. народження, має дуже чіткі спогади про своє згорьоване дитинство в центрі м. Києва. Передаємо її свідчення мовою оригіналу.*

„Родилась я в 1923 году в г. Києве, ул. Николаевская, дом 12 (тепер ул. Январского восстания). На период Голодомора 1932—1933 гг. семья наша состояла из пяти чел. Отец Дысько Петр Станиславович работал столяром на заводе „Ленкузня”, мама, Олександра Михайловна, работала санитаркой и нас трое детей: я старшая и две младшие сестреники: Валя — 7 лет, Галочка — 4 года.

Я ходила в школу. Она размещалась возле нашего дома, в помещении, где позже был автодорожный институт. На нашей коротенькой улице было две церкви — „Малый Миколай” и „Большой Миколай”. Разрушали церкви быстро, ночью. Из дворов тогда не разрешалось выходить. Люди плакали, говорили — храмы с землею смешали. Мы, дети, тоже печалились. Нас перестали водить на причащение. В школе стали принимать в октябрята. Меня не приняли, так как мама была верующая, пела в церковном хоре.

В подвал дома, где жила моя семья, поселили из Лавры священников. Отца Иннокентия особенно

запомнила, очень добрый, красивый был. Но скоро их увезли рано утром на подводах. Взрослые говорили: „отправили на Соловки” — понимание этого пришло для меня позже. В 1937 г. мой отец был арестован. Помню, многое помню, но это вже другая история.

А вот голодомор. Говорили тогда об этом иначе — „голодовка” и то между собой и не громко.

Подкралась голодовка как-то незаметно, быстро и страшно. Все стали тише и меньше говорить. в доме стало меньше еды. Все больше и сильнее хотелось кушать. Шли странные разговоры взрослых о том, что умирают люди, что люди поедают кошек, собак. Исчезли голуби и др. птицы.

До мелких подробностей и на всю жизнь запомнилось: В школе нас построили и учителя с родителями повели нас, детей, в сторону Лавры, зашли во двор. Было много народу. Хоронили девочку из нашей школы, тоже первого класса. На ручках девочки были отрезаны все пальчики. Нам сказали, что дворник с женой убивали детей, варили и продавали на рынке холодец, а пальчики отрезали, чтобы не видно было, что это человеческое. Было жутко. Это осталось на всю жизнь. Видела много смертей, но эта девочка...

Детям строго запретили выходить со двора без взрослых. В школу сопровождали родители.

Всегда, днем и ночью, хотелось кушать. Почему-то у нас детей стали сильно выпадать волосы. Мамочка остригла нас наголо. Мы плакали.

Мамочка решила отвезти нас к родственникам в Россию, в Новгородскую область. Пошли на вокзал (мама и я с ней) посмотреть, как купить билеты на поезд. Когда вошли в помещение вокзала, я увидела: в углу лежало много мертвых людей. Мама старалась закрыть мне платком глаза, но я все увидела. Она с трудом привезла меня домой, я заболела.

Однажды тетя Соня, наша соседка сказала, что мне надо пойти к Постышеву и попросить, он поможет. Принимал Постышев на улице Кирова, в особняке.

Тетя Соня повела меня и мою младшую сестру Галю, ей было 4 года, к Постышеву. Когда мы шли, увидели, что упал человек и умер. Но подходить запрещалось и останавливаться по несколько человек тоже нельзя. Подойдя к особняку, тетя Соня сказала, чтобы мы зашли сами и не говорили о ней. Зашли, вижу, сидит Постышев, такой, как на портрете в школе. Он спросил, что вы хотите. Мы долго молчали. С кем пришли? Я ответила — сами. Галочка заплакала громко и сказала — хочу кушать. Нам дали талоны на обед. Когда мама об этом узнала, то долго мы все боялись, что придут и нас всех заберут, но все обошлось.

Потом наш дом на Николаевской снесли и стали строить арсенальський дом, он и тепер там находится. Нашу семью переселили на Подол, ул. Спаская, 32, возле мельницы. Папа мой перешел работать на верфь „Ленкузни” на Рыбальском острове.

В 1933 году папу забрали работать в милицию по борьбе с грабежами и убийствами в селах. Тут и началось самое страшное для нашей семьи. Каждый раз, когда папа приезжал с поездки в село, он плохо выглядел, сидел молча, взявшись руками за голову, не хотел кушать.

Отец мой из крестьянской семьи из Белоруссии, знал цену труда на земле. К хлебу он относился как к живому, называя только „хлебушко”.

В селах папа видел страшное. Маме и мне, как старшей, тихо с горечью рассказывал: „все забрали у людей до зернышка, ни покушать, ни посеять не оставили. Народ мрет, в безумии голода убивают, едят друг друга...”

Слово „голодомор” я впервые услышала именно от папы. Он говорил, что это не голод, а чей-то умысленный голодомор. Папа перестал кушать, молчал и плакал, потом слег, опухли ноги, потом руки.

Папа уже не вставал, и мама пошла в Лавру и привела с собой матушку Серафиму. Мы все молились вместе с ней о спасении отца. В Киеве на паек давали каждому жителю кусочек черного хлеба. Мама взяла кусочек хлеба драгоценного и, поклонившись, матушке отдала ей этот хлеб...

Когда мы возвратились в дом, папы на диване не было. Он сам спустился по лестке в кухню, сел на ступеньку и стал поправлять поломанную, а там под ней оказалось лежали несколько золотых денег. Бог чудесным образом спас нашу семью. В Торгсине поменяли деньги на муку, крупу. Поделались с семьей Полуяновых, Линницких, им тоже было очень плохо.

Можно было бы еще много рассказать, что есть в памяти. Как в 1937 г. забирали, уводили в неизвестно куда и за что в нашем маленьком дворике. Сначала забрали инженера Варшавского, потом Кураса, потом хорошего, веселого Абрамку Стольберга. Он работал в органах и многих предупреждал, спасал. Потом забрали нашего папочку за то, что в доме у нас была икона, а папа был коммунистом”.

Таку детальну картину прожитих років розповіла 10 грудня 2007 р. Тамара Петрівна і поставила свій підпис під написаною нею сповіддю.

*Інша жителька м.Києва добре засвоїла радянські постулати про ті роки, які у „продовольчих утрудненнях” винували неврожайність та переховування хліба куркулями. **Софія Аронівна**, 1921 р. народження, яка в той час проживала на вул. Рейтерській, сама ж у подальшій розповіді суперечить своїм вигадкам про злісних куркулів. Далі мовою оригіналу: „Отец был мастером по обивке мебели, семья большая, за столом собирались человек по 10. Хлеба не хватало. Питались впроголодь, тем, что удастся выменять. Часто на столе была конина, мороженые яблоки, картошка — другой раз мороженая, хлеба, как всегда, не хватало. Во время голодовки в нашей семье никто не умер.*

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Я была маленькой и об этом ничего не помню. Помню, как по утрам на крыльце лежали мертвые, которых увозили, но кто и куда, — не знаю. По рассказах взрослых, Москва принимала непосредственное участие в голодовке”.

Ніна Павлівна Дмитриченко, 1916 р. народження, згадує, що вона у 1932 р. перейшла до 8 класу 64 трудової школи, але навчання не вдалося продовжити через голод, і вона повинна була працювати. Батько був інвалідом, отримував малу пенсію. Сім'я була велика — 7 осіб. Спочатку рятувало від голоду невеличке підсобне господарство: кури і кролики. Було трохи пшона. Харчувалися один раз в день. Ніна Павлівна згадує: „Тюра” — це гаряча вода, сіль і сухарі, розмочені у воді. Працювала вона на фабриці „Резино-ткань” табельницею і бачила, коли йшла на роботу, померлих людей біля будинків, яких не встигла забирати, на її думку, міліція. Далі жінка оповідає, що наприкінці 1932 р. до них приїхав брат з дружиною і чотирилітньою дитиною з Київської області. Вони розказували, що там в селі був такий голод, що крали маленьких дітей...”

Її сім'ї вдалося усім вижити, але всі дуже були після голоду ослаблені і хворі.

Марія Родіонівна Гребеньова, 1921 р. народження, мало що може пригадати, бо у ті роки залишилася сиротою. Вона жила в Києві біля тітки і дядька. Пригадує, що вони отримували лише 100 г хліба на день і більше нічого (це найнижча категорія обслуговування. — *В.Б.*). Зі своєї власної долі вона знає, що було важко потрапити в інтернат, бачила, як люди мерли на вулиці. Її тітку з чоловіком репресували у 1937 р. і вона не знає, за що.

Катерина Омелянівна Гончарова, 1920 р. народження, проживала під час голодомору у Києві, по вул. Спаській, на Подолі. З нею провела інтерв'ю завідувача бібліотекою ім. І. Котляревського Наталія Шепель. На запитання, чи пам'ятає бабуся про голодомор 1932—1933 років, вона відповіла коротко але емко: „Таке не забудеш”. Про причини лихоліття вона має свою думку: „Я так думаю, що це зробили штучно, щоб народвимер”. Вона розповідає, що бачила трупи людей на вулицях і сама бачила, як помирили люди, коли їм давали гарячий хліб, а вони не витримували і тут же з'їдали і від того мерли. Катерина Омелянівна розповіла: „Наший батько працював на Київському млині, то замість грошей давали трохи чечевиці і кукурudzяної муки. Тому наша сім'я залишилася живою. Ми трохи підгодовували і сусідських дітей”.

Мати ходила на базар і щось вимінювала з продуктів за речі. І в Києві люди голодували, і як тільки зелень вилазила з землі, то все їли: з акації листя, цвіт, лободу, щавель, кропиву. Вона стверджує, що у Києві точно був голод, може, не такий страшний, як у селах. Звинувачує оповідачка у причинах голодомору систему, владу. А ще її болить, що вона розказувала про голод дітям і онукам, але вони цим якось не дуже переймаються.

Лія Михайлівна Вінницька була дитиною, коли побачила на власні очі, що таке голод. Вона згадує: „Семья наша жила в Києве. Родители работали на заводе „Большевик”, получали пайки, и мы не голодали. Я узнала про голод на углу улиц Тарасовской и Саксаганского, когда увидела, что там лежала мертвая сельская женщина. Я помню ее лицо очень явственно.

С двоюродной сестрой мы ходили по ул. Саксаганского, там сидел мальчик опухший. Мы побежали домой, попросили хлеба. Нам дали. Вот так мы, пятилетние девочки, ходили между улицами Тарасовской и Владимирской, искали голодающих детей и помогали. О голоде знали все”.

Символічно, що **Марія Іванівна Булах** проживає тепер по вул. Російській, розказує: „На період 1932—1933 років я проживала в м.Києві на Нікольській Слободке. Мені було 7—8 років. У нас було 8 чоловік сім'ї. Голодовали сильно. Батько працював на жолізні дорозі. Давали похльобку мисочку на день. Мама лежала больна, пухша. Я була сама старша, помагала батьку. Люди лежали скрізь мертві, ніхто їх не збирав. (Прибирали померлих активніше лише у центрі міста. — *В.Б.*) Та, благодаря батьку, ми вижили. Хліба не їли зовсім. Мінчали одержу на їжу”. Плаче. „Більше розказувати не можу”, — сказала крізь плач Марія Іванівна.

Микола Іванович Яненко, 1917 р. народження, що проживає тепер на вул. Костьольній, розповідає: „В 1932—1933 роках, коли був голодомор, я був школярем і ходив до школи № 89 м.Києва у 7 клас. На Євбазі (базарі) — тепер площа Перемоги, я торгував сигаретами. Купляв за 25 копійок пачку, продавав по 1-й папіросі по 2 коп. і мав з цього заробіток 50 коп. Тоді я жив на вул. Жиллянській. Я бачив, як на вулицях і на дорогах лежали трупи людей. Їх піднімали і кидали на машину. Хто був живий — просили їсти. По проханню рідного брата матері Прохора Курінного у 1933 р. я поїхав у село Прохорівку Гельм'язівського району Полтавської області. Там жила його дружина з двома малими дітьми. Дядько Прохір тоді був у Білорусії на заробітках і віз додому продукти харчування, які він заробив на роботі. Ми їхали з ним поїздом до Золотоноші. Приїхали у 12 год. дня. Але дядько іти додому боявся, бо його можуть пограбувати дорогою. Ми дождались вечора і почали іти. Уже пройшли 5 сіл, але нікого не зустріли із людей. Ні котів, ні собак не було також видно. Вікна були забиті, не було ніде світла у вікнах. Було дуже тяжко і боязно, як на кладовищі. Коли ми прийшли у своє село, то дядько довго стукав у свою хату, ніхто не відповідав. Дядько почав плакати і просити жінку відчинити двері. Коли вона упізнала його, то відчинила двері. Ми зайшли і побачили дуже худеньких дітей, вони були схожі на головастиків. Страшні, голови у них великі. Жінка попередила, щоб не показувалися, бо прийдуть і уб'ють. В хаті було темно. Дядько просив їх їсти, але потрохи, щоб не вмерти. Жінка розказала, що у сусіда поїли дітей. На селі був повний голодо-

мор. Вечером поїхали у Київ, дядько поїхав на заробітки у Білорусію. Через 1,5 місяці, коли він приїхав у Київ із харчами, поїхав у село Прохорівку. Через два дні він приїхав із села і каже, що жінка і двоє його дітей померли з голоду. Він був дуже в тяжкому моральному стані. Коли він поїхав, більше його ніхто ніколи не бачив. Невідомо, де дівся мій дядько Прохір Курінний.

Скільки таких людей у 1932—1933 роках пропали безвісти?”

Неля Володимирівна Шишко, 1914 р. народження, розказує свою історію життя, за якою можна писати підручники для молодого покоління, щоб знали її без фальші і були мудрими та людяними. Ось її рядки, які передаємо мовою оригіналу. „Коли мені було 8 років, помер батько. Через чотири роки мама вийшла заміж за лісничого, який працював у Попільнянському лісництві. У 1930 р. вітчим захворів на туберкульоз і переїхав з родиною в село Яблунівка Бишівського району на Київщині. У нього там була спадщина його батька — 0,5 гектара землі. Там ми почали господарювати. В цей час була примусова колективізація і вітчим не міг, та і не хотів, вступати до колгоспу, так як не мав здоров'я працювати. У 1931 р. приїхав представник з району і разом з головою сільради і колгоспу почали грабувати всі одноосібні господарства. У нас забрали коня, корову і поросся. Шукали зерно, але у нас його не було. У селян забирали всю живність і все зерно до останнього грама. Люди дуже голодували.

Я врятувалася тим, що у 1932—1933 роках була студенткою Київського технікуму інтенсивних культур, училася на агронома. У 1932 році кормили соєю, а в 1933 році кіслою капустою з водою. Від голода у мене по тілу виступали чірки (чиряки). Допомоги від рідних ніякої не могло бути, бо вони самі дуже голодували. Я врятувалася від смерті тим, що я училася дуже добре. У 1933 році потрібні були агрономи в МТС. З нашого технікума 10 кращих учнів відправили на роботу (дострочний випуск). Я була послана на роботу в МТС. Там була столова і кормили нормально. З жахом згадую страшне видовисько — десятки мертвих дітей і дорослих людей, які лежали рядом із станцією в м. Києві, які я бачила, від'їжджаючи на роботу з м. Києва. Ніколи не забуду тих сліз, які виплакала мама, лишившись нажитого трудом”.

Ольга Костянтинівна Коваль, 1923 р. народження, коротко згадує про своє важке дитинство: „Во время голодовки мне было 10 лет. Это время хорошо помню, так как это мое детство. Жили мы тогда в с. Выгуровщина под Киевом. Очень голодали. Отец ходил в Киев подкармливать своего брата. А мама просевала просо и с шелухи делала блины, мы искали мерзлую картошку. Отец работал в колхозе, а тогда колхозникам давали сухари и мама делала из сухарей такой суп, „затирка” назывался.

Дедушку и бабушку забрали с Киева, так как они очень голодали, устроили их в колхоз, очень тяжело они все работали. Я им помогала, голодная, босая, всегда думая о кусочке хлеба”.

Це свідчення розкриває правдиву інформацію про те, що не всі в містах отримували пайки. Архівні документи підтверджують, що видання карток дуже суворо регламентувалося і контролювалося. Ремісники-кустари, старші люди не отримували карток, тому, як у попередньому свідченні, батьків було забрано у передмістя, де можливість вижити залишалась хоч би мінімальна. Це ще раз є доказом про те, що у містах не всі верстви населення могли вижити.

Подібні свідчення з тодішнього передмістя Києва, хутора Шевченка, що у Дарницькому районі, подає і порівняно молодша за віком інформаторка **Софія Михайлівна Кулинська**, 1929 р. народження. Вона розповідає, що їхня сім'я складалася з чотирьох осіб: батько з матір'ю та вона з братом Федосієм, 1926 р. народження. Вони мали на хуторі свою хату і город. Під час голодомору мати вивозила в Київ ікони, сережки, золоті кільця і міняла це все на борошно та хліб. „З муки варили затірку (такий суп) і добавляли лободу. Ми з братом ходили по городах, де росте паслін (ягода, схожа на порічки) та їли його зелений і спілий. Їли зернятка з калачиків, що ростуть обабіч дороги. Недалеко від нас Дніпро, батько потроху рибалив, варили рибну юшку. Ми з братом були пухлими, але вся родина вижила. Одбирали продукти збирачі податків від сільради. Хоронили померлих дві людини підводою біля залізної дороги, теперішнє Харківське шосе — старе кладовище. Могилки уже пошти ніхто не поминає — родичі вже померли за віком”.

Передмістя м. Києва, тодішнє село Позняки, також голодувало.

Про це коротко оповідає **Уляна Ігнатівна Левченко**, 1924 р. народження (дівооче прізвище Ермоленко). Вона у 1932—1933 рр. мешкала з батьками та двома меншими братами у с. Позняки. Пережили ці роки тяжко. У батьків була корова, яку активісти забрали з двору. Мати підробляла на якійсь кухні і носила звітти лушпайки та відходи. З цього вони й виживали. Діти почали хворіти на дизентерію. Два брати, Іван та Олексій, померли.

Варто зауважити, що люди, які пережили голодомор, не можуть без сліз згадувати ті роки і, як своєрідний захист організму, закінчують розмову дуже швидко і далі переводять мову на інші часи та іншу тему.

Ніна Федорівна Манджерак, 1913 р. народження, що народилася у м. Києві, голодомор пам'ятає дуже добре, бо мала на той час вже 20 років. Причиною голоду вважає неврожай та засуху. (Хоч відомо, що Гідрометцентр Москви підтвердив, що у 1932 році опадів на території України випало у нормі. — Б.В.)

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Ніна Федорівна чула також про покарання та арешти, але з її родичів ніхто не потерпів. „Родина була велика, з 9-ти чоловік. Отримували картки лише ті, хто робив. Хліб ділили на всіх, хто робив і хто не робив. Весною їли лободу, кропиву, коріння. Вимінювали за цінні речі крупи, картоплю. Бачила померлих розпухлих людей на вулицях Києва і передмістя”.

Алла Федорівна Маняківська, 1924 р. народження, згадує про голодомор, який вона пережила у м. Києві, з великим сумом та біллю. Передаємо її спогади мовою оригіналу: „Спустя много лет после голодомора 1932—1933 годов, перед глазами возникает тот серый голодный Киев. Голод косил людей. Просто на тротуарах можно было увидеть лежащих опухших людей, то ли мертвых, то ли обессиленных голодом. Таких подбирали и увозили грузовой машиной. А мальчишки цеплялись за кузов машины, чтобы увидеть сколько их там на машине. На улицах попадались небольшие группы оборванных, голодных, агрессивных детей. На базарах таких было больше, они попрошайничали, а то и вырывали из рук торгующих продукты. Таких били и прогнали. Мама, приходя с работы, рассказывала о случаях каннибализма. Моя пятилетняя сестричка просила есть, а дома ничего не было. Помню, как она вылезла на стол, чтобы найти хоть несколько крошек хлеба, но ничего не нашла, долго плакала и так уснула голодная. Вечером мама пришла с работы (папа трагически погиб в 1930 г.) и принесла пайку хлеба. Ужин — мелко нарезанный лук солят, кладут в воду, кусочки хлеба догоняют друг друга”.

А ось **Федір Васильович Рибоцький**, 1920 р. народження, має зовсім скупі спогади про своє дитинство. Бо він лише пригадує, що після смерті матері з голоду його було підкинута під дитячий будинок і це його врятувало. Він знає, що це зробила дружина старшого брата. Він пригадує також, що в їжу потрапляло все, що можна було знайти. Це листя, коріння. Вважає винною у всьому тодішню владу.

Марія Онуфріївна Руденко, 1911 р. народження, була на той час вже зовсім дорослою. Вона вже за віком не може дати розгорнуті свідчення, але оповіла таке: „Я не голодувала, бо працювала на заводі Артема на посаді інженера-конструктора, одержувала зарплатню, заочно навчалася в політехнічному інституті. Знаю, що людей, які приїздили до Києва, у місто не пускали. Вони змушені були проживати на території вокзалу, де масово помирали. Їх вантажили на машини і вивозили”.

Киянка **Євгенія Вікентіївна Селіцка**, 1923 р. народження, про голодомор 1932—1933 рр. пам'ятає добре, хоч розказувати їй про це важко. Її коротка, але чітка інформація про 1932—1933 роки підтверджує віднайдені в архівах документи та доповнює їх особистими переживаннями. Євгенія Селіцка розповіла: „Мы жили тогда, где сейчас дво-

рец „Украина”. Раньше там был базар и церковь, куда шли голодающие из сел в надежде на выживание. Помню, к нам часто стучали в дверь опухшие от голода, просили поесть, но мы сами были полуголодные. На улицах лежали умирающие просящие, больные. Как-то к нам пришла знакомая из села, просила хотя бы очисток (она оставила дома 4-х голодных детей).

В городе люди как-то выживали. Мои родители работали на трамвайном заводе им. Джержинского, там в столовой давали какую-то бурду, соевую кашу. Рабочим давали пайки. Я хорошо помню лепешки из толокна, пшениный суп, тюльку, иногда хлеб”.

Киянка **Тетяна Лукінічна Сиволап**, 1916 р. народження, набідувалася сиротою з дитинства, але особливо важко пережила голодні роки 1932—1933 у Києві. Про ті роки вона згадує: „Моя мама умерла, когда мне было 4 года. Мы жили на ул. Басейная, 3. Кроме меня, было еще четверо детей. Меня сдали в детский дом, так как я была самая младшая. Когда начался голодомор, я уже училась на Рабфаке. Мы получали 150 грамм хлеба и похлебку в день. Сестра моя работала на кирпичном заводе № 2. Она получала паек и делила его со мной пополам, так как нужно было выжить. Спали мы на заводе на печке, так как там было тепло и меньше хотелось кушать. К этому времени в голодовку сестра похоронила уже двоих детей и она старалась спасти меня. Годы были очень тяжелые, люди ели людей. На улице Предславинской брат сварил сестру и ел. На улице лежали умершие люди, пухли с голоду. А нас с сестрой спас кирпичный завод”.

Федір Якович Степаненко, 1927 р. народження, пам'ятає про голодомор в Україні у 1932—1933 роках і вважає, що „це було зроблено Сталінінм і його правительством. Товариш Молотов був председателем по викачки хліба і продуктів харчування на Україні. Було заборонено виїзд за межі України. Цей голодомор против українського народу був зроблений спеціально Сталінінм. В першу чергу вмирали діти і старики. По розповідям людей, які пережили голодомор, врожай зернових був великий.

Спасибі Віктору Андрійовичу Ющенку, що він встановлює пам'ятники про голодомор українського народу”.

Ніна Миколаївна Степанова, 1926 р. народження, коротко згадує, що вона у 1932—1933 рр. жила з батьками у м. Києві на Солом'янці. „Отец был офицером, приносил домой крупу. Варили шкарлупу с картошки. В 1933 году от голода умерла его племянница. Мы меняли хлеб, который отец получал на паек, на еду”.

Клара Йосипівна Фенкельштейн, 1920 р. народження. „Я родилась в Киеве, жила в центре города, на ул. Житомирской. В 1932 году мне было 12 лет, училась в школе. Мой отец работал в артеле „Киевполиграф” зав. складом. На работе отцу

предоставлен был обед, где и я имела возможность питаться. Вечером у нас был хлеб и молоко, иногда отец баловал меня конфетами, я была одним ребенком в семье. Чувство голода я не ощущала, а как в других семьях было, я не знаю”.

Учителька Лариса Олександрівна Ставнича із школи № 23 та учень 11 класу Олександр Чаплигін записали від **Марії Петрівни Білан**, 1918 р. народження, яка проживала і проживає у передмісті Києва, у с. Биківня. Вона добре пам'ятає про голодомор 1932—1933 рр., бо їй тоді було вже 14 років. „Я вже працювала разом з мамою в колгоспі, а маленькі брати й сестри були вдома. Я точно пам'ятаю, що тоді вивезли все зерно. А вдома мати з батьком щось ховали поночі. Та того не вистачало. Батько якось приніс в кішені зерно, а через годину його забрали. Так більше й не прийшов додома. Це по тому закону про п'ять колосків його ж і забрали.

Батько не повернувся, мати все нас підгодовувала та й померла. Прихожу, а вона тихенько лежить. Молодших сестер і братів забрали до інтернату. Малих збирали і там, начебто, на державному піклуванні вони були. Там багато дітей померло і мої не повернулися...”

Від **Олександри Юхимівни Ключко**, 1917 р. народження, свідчення про голодомор записала Тетяна Чернова — соціальний працівник Голосіївської районної у м. Києві державної адміністрації. Ось що розповіла Олександра Юхимівна: „Я проживала у Києві в будинку № 4 по вул. Кирилівській, сучасна назва вул. Фрунзе, коло Житнього базару. Ми знімали 2 кімнати в двоповерховому будинку на першому поверсі. Гроїн хазяїн був. У моїх батьків було шестеро дітей. Батько робив на заводі, получав по карточкам хліб, але нам не вистачало. Коли мені виповнилося 16 років, то старший брат, який служив на флоті, устроїв мене працювати на фабрику. Тоді ж літом у 1933 році нас з фабрики відправили на уборочну в село Бобрики снопи в'язати. Нам за роботу дали пару кілограмів картоплі. Ми жили там в палатках, спали на полу. Нас в село не помістили і даже в село не пускали. Їли ми в столовой. Давали затеруху — це з муки такий суп без картоплі, без нічого. В кінці уборки зробили свято снопа. Награждали наше начальство, яке нас привезло. Це я дуже помню. Батько вставав о 6 ранку. Брав кусочок хліба, солив його сіллю і запивав кип'ятком, не було ні заварки, ні цукру. Це він так снідав. Пізніше на заводі стали давати пайки.

Коли на фабриці я працювала, то у нас в буфеті продавали вінегрет. Я ніколи не могла застати той вінегрет. Пока приїду на роботу — вже розберуть. Ми не мерли з голоду. Коли стали продавати комерцій-

ний хліб, то ми по ночам вистоювали чергу і купували той хліб. Йшли на базар і його кусочками продавали. Так ми зарабатовали. На базарі із лушпайок блінчики продавали. Хтось приїжав на базар, продавав речі, купував ті блінчики та після тривалого голодування наїдався і прямо на вулиці вмирав. Це я бачила.

Ще пам'ятаю, що мама дозволила ночувати одному приїжджому дідку старенькому. Вона з ним познайомилася на базарі, пожаліла і запросила його до нас ночувати. Так я пам'ятаю, як вони шепталися. Він розказував, що в селах люди помирають з голоду. І таке робиться — щось страшне. Сам він із села втік. Залишився в місті, влаштувався. Приходив до нас.

Ми були далекі від політики. Нам казали, що це неврожай. Київляни впроголодь жили, але якось викручувалися, особливо ті, що жили біля базару. А ще пам'ятаю, як люди пили поганий спирт і помирали від нього.

Ми стільки пережили, що я не можу вам все розказати”.

Коротка сповідь **Ганни Денисовни Бахмач**, яка народилась 1927 р. у передмісті Києва, в с. Осокорки, а тепер проживає в Києві по вул. Заслонова. Вона, плачучи, розповідає: „У період голодомора 1932—1933 років померла моя бабуся, потім мама, сестричка, якій виповнилось 4 роки, братик 8 місяців і я залишилась одна при чужих людях...”

Галина Василівна Кутова, що проживає тепер на проспекті Науки, народилась у 1929 р. і жила з батьками та двома своїми братами по вул. Предславинській, буд. 31. Вона розповідає, що батько її працював на заводі „Арсенал”, а мати — на тютюновій фабриці. „В доме не было никаких продуктов питания. От голода родители и дети ходили пухлые. Питались тем, что более состоятельные жильцы давали на подаяние. В доме жила семья врача, которая нам немного помогала. Мама за помощь отработывала — мыла полы, стирала им белье. Они давали стакан пшена, или кусок хлеба. Соседи в доме были отзывчивые, помогали друг другу. Одна соседка выделяла одну картошку через день и мама делала нам суп-затируху на пять человек.

Я была в семье самой младшей и была сильно опухшая, из ног сочилась вода...”

Розповіді очевидців про голодомор підтверджено багатьма іншими джерелами, зокрема повідомленнями представників іноземних посольств. Представники Чехословацького посольства в Москві отримували інформацію із листів від чехів, які жили в Україні. В одному з листів у 1932 році була викреслена ситуація в Київській області: „В цілій нашій області великий голод. Ми члени колгоспу і 6-членна сім'я

¹⁵ *Гарбульова Л.* Голодомор в Україні 1932—1933 роках з погляду Чехословацької дипломатії // *Hladomor v Ukrajině v rokoch 1932—1933: genocida ukrajinského naroda.* — Presov, 2008. — P. 127.

¹⁶ Там само. — С. 132.

одержуємо на день 400 грамів хліба. Імо самі висівки і кору з дерева. Багато людей від голоду вмерло”¹⁵.

Доказом катастрофічної ситуації були листи, які приходили посольству і під час весняних місяців 1933 р. Майже всі розповідали про голод і загальну нестачу всього потрібного для життя людей. В іншому листі знов констатовалося: „Життя на селі — це образ тяжкої і страшної агонії. Були зареєстровані і випадки канібалізму”. Лише в околиці Києва на підставі цього звіту було зареєстровано 148 випадків канібалізму¹⁶.

Як свідчать документи, трагедію голодомору намагалися приховати від очей допитливих іноземців. Для цього влаштовували різні обманні заходи, щоб показати заможність селянства. У серпні—вересні 1933 року п’ять днів провів в Україні лідер французьких радикалів Едуар Ерріо. Прийняття його в Україні супроводжувалося бенкетами, а місто спеціально прибирали до цього візиту. Очевидець детально описує приготування до зустрічі Ерріо у м. Києві. „Напередодні його приїзду населення з другої години дня вивели на прибирання вулиць і змусили прикрасити будинки. Закрили пункти видачі продуктів. Заборонили черги. Зникли безпритульні діти, жебраки і голодуючі”. Місцевий мешканець згадує, що вітрини крамниць завалили продуктами, але міліція розганяла або й арештовувала навіть місцевих, які підходили занадто близько (і купувати ці продукти теж не дозволялося). Вулиці вимили, а в готелі, у якому збирався зупинитись Ерріо, навели блиск: завезли нові килими, меблі й навіть уніформу для персоналу. Те саме робили й у Харкові.

Ось як очевидець описує приготування до прийому Ерріо в колгоспі ім. Жовтневої революції в Броварах, під Києвом: „В Києві провели спеціальні збори обласної партійної організації з метою перетворення цього села на потьомкінське. Одного старшого комуніста, інспектора при Комісаріаті сільського господарства, тимчасово призначили головою, а досвідчених агрономів — членами бригади колгоспу. Усе ретельно вишкребли і вимили, для чого мобілізували всіх комуністів, комсомольців та активістів. З районного театру в Броварах привезли меблі і прикрасили ними клуб. Завіси, порт’єри та скатерті привезли з Києва. Одне крило перетворили на їдальню, столи застелили новими скатерттинами, поставили букети. З Броварів на ферму привезли телефонний комутатор і телефоністку. Зарізали декілька бичків і свиней, щоб було багато м’яса. Привезли й пиво. З шосе в усьому районі прибрали усі трупи і повідганяли голодних, а селянам заборонили виходити з дому. Скликали загальні збори колгоспу і сказали, що будуть знімати фільм про колгоспне життя, для чого Одеська кіностудія й обрала їх господарство. На роботу вийдуть лише ті, кого відберуть для зйомок, решті ж наказано сидіти вдома і не заважати. Тим, кого відібрала спеціальна комісія, видали нове вбрання, привезене з Києва: черевики, шкарпетки, костю-

ми, капелюхи, носовички. Жінкам дісталися нові сукні. Всім цим маскарадом керував делегат від Київської районної парторганізації Шаратов, а його заступником був чоловік на прізвище Денисенко. Людям же сказали, що це кінорежисер і його помічник. Організатори вирішили, що буде найкраще, якщо мсьє Ерріо зустрінеться з селянами в їдальні, коли ті саме обідатимуть. Наступного дня, якраз коли Ерріо мав приїхати, гарно вбрані колгоспники сиділи в їдальні. Порції були справді щедрі. Але люди так щиро взялися до величезних шматків м’яса, запиваючи це все пивом чи лимонадом, що знервований голова закликав їх їсти помаліше, щоб почесний гість Ерріо застав їх ще за столами. Тут якраз прийшла телефонограма з Києва: „Візит скасовано, згортайте все”. Скликали ще одні збори. Шаратов подякував усім за гарну гру, а Денисенко попросив зняти і повернути весь виданий їм одяг, крім шкарпеток і носовичків ...”¹⁷

З багатьох свідчень ми дізнаємося про те, що у Києві на базарах під час голодомору 1932—1933 рр. селяни обмінювали свій одяг, речі на будь-які продукти, в основному без справедливої ціни щодо їхніх пожитків. Ось цьому підтвердження: „Багато кому вдавалося дістатися до Києва чи інших великих міст. Дружини службовців, які отримували великі пайки, їздили на київські базари й обмінювали надлишок продуктів на селянське добро за безцінь. Щедро вишита скатерттина йшла за двокілограмовий буханець хліба, а за кілька хлібин можна було виміняти гарний килим. „Гарно вишиті сорочки з вовни або льону ... міняли на буханку — дві хліба”¹⁸.

Зі свідчень можна побачити, що у місті характер виживання від голоду мав різні прояви. Багато робітників нижчої кваліфікації жили впроголодь. В опублікованих джерелах знаходимо також підтвердження про те, що Київ, як велике місто, відчував голод. Як свідчать очевидці, „у великих містах було ще важче. В Києві не голодували ті, хто мав роботу і хлібні картки, але постачання було дуже поганим. Один спостерігач зауважив: „Того, що завозили до крамниць, заледве вистачало, аби забезпечити потреби привілейованих класів”. Вони могли отоварюватися в „закритих магазинах” для державних службовців, членів вищих комітетів партії, офіцерів, ОДПУ, старших військових чинів, директорів заводів, інженерів, що й надалі було характерним для радянського способу життя.

Номінально жителі міст мали більш-менш однакові доходи, але створена для певної частини суспільства система спецпайків і можливість отоварюватися в закритих розподільниках зводила цей принцип нанівець...

Навіть висококваліфіковані робітники у великих українських містах заробляли не більше 250—300 крб. на місяць, жили на чорному хлібі, картоплі та солоній рибі, не мали в що одягнутися і взутися. Ще влітку 1932 р. пайок службовця в Києві був урізаний із 450 до 225 г хліба на день, а робітника промис-

¹⁷ Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. — Луцьк, 2007. — С. 359—361.

¹⁸ Там само. — С. 279.

ловості — з 900 до 675 г. Студенти Київського зоотехнічного інституту отримували на картки по 200 г ерзац-хліба на день, тарілку рибної юшки, квашену капусту, дві ложки каші або капусти і 50 г конини.

До київських крамниць можна було побачити черги завдовжки з півкілометра. Люди ледве вистоявали, кожен тримався за пояс людини попереду. В одні руки давали 200—400 г хліба, а останнім у черзі не діставалося нічого, хіба талончик або написаний крейдою номер на руці, який треба було пред'явити назавтра¹⁹.

Очевидці голодомору в м. Києві згадують ті роки дуже емоційно, майже завжди плачуть і мають одне побажання: „Не дай, Боже, пережити таке нікому”. При цьому немає нарікань, почуття помсти, нікого, окрім влади і Сталіна, не звинувачують. Свідчення людей з різних районів Києва збігаються в основних деталях: голодне життя, черги за хлібом, померлі люди на вулиці, розмови про канібалізм, допомога у виживанні, обмін речей чи цінностей на продукти харчування, вживання в їжу відходів, лушпайок, трави, страх і біль за рідних тощо. Ще декілька прикладів для вагомості такого джерела, як усна історія про голодомор 1932—1933 рр. у м. Києві.

Тетяна Андріївна Булах, 1920 р. народження, у 1932—1933 роках проживала у м. Києві, на Печерську. Вона пригадує магазин, в якому продавали по буханцю чорного хліба. Їй запам'яталося, що „черги були дуже великі, в них завжди була давка. Багато людей стояли опухлі від голоду. Одержавши цей хліб, зголоднілі люди тут же його з'їдали, ставали знову в чергу за хлібом, деякі люди тут же помирали”. Тетяна Андріївна з мамою та старшою сестрою теж годинами вистоявали в черзі за хлібом. Вона розповідає, що цей хліб різали на шматочки: що з'їдали, а що сушили, трохи навіть продавали і купували за нього трохи пшениці, пшона. Завжди хотілося їсти. Оповідачка розказує, що „недалеко був військовий госпіталь, там вони збирали лушпиння з картоплі, дома його мили та пекли картопляники. На вул. Староводницькій був сад, де збирали яблука, груші, різне зілля, кропиву, лободу і варили такий суп. Так і вижили. А люди з їх двору, які не могли ходити і добувати собі щось їстівне, — помирали. В їхньому дворі багато людей померло в ці роки”. Цю розповідь записала працівник соціальної служби Н.П. Грицюк.

Киянка **Ніна Павлівна Бричкова**, 1911 р. народження, за сімейними обставинами у 1930—1934 рр. проживала у м. Богуславі Київської області і входила до складу комсомольської організації міста. Влітку 1932 р. райком комсомолу послав її перевіряти роботу піонерської організації сіл району. І ось що вона там побачила: „Когда я приехала в школу одного из сел, то увидела там опухших детей, которые лежали на

траве вокруг школы, стонали и плакали от голода. Из взрослых людей там не было никого. В другом селе я увидела ту же картину, только там сидел сторож на крыльце, весь опухший от голода, и он мне рассказал, что детям дают один раз в день „затируху” — ржаная мука, заваренная на воде. Из школы я пошла в правление колхоза. Во дворе стоял большой чан, в котором варили затируху. Я увидела, как к чану подошла женщина с опухшими растресканными ногами, из которых сочилась жидкость. Она протянула руку с чашкой, прося затируху, но ей не дали, потому что она не работала в колхозе, а она ведь была в таком состоянии, что не могла уже работать. Всю жизнь я помню такую картину. Я стояла у ворот и увидела, что милиционер вел под руку женщину, которая с безумными глазами несла ведро, а из него торчали грязные детские ножки. Потом районная газета „Шлях колхозника” писала, что мать с голоду убила своего ребенка и съела его. Такой случай в те годы был не единственным”, — сказала оповідачка.

Зрозуміло, що найбільш незахищеними від лихоліття і сваволі були діти, особливо зовсім малі дошкільнята. Як відомо, викачка хліба та всіх інших продуктів харчування у селян почалася восени 1932 р. Та діти вже тоді потерпали від голоду, багато з них були вже осиротілі, особливо діти з так званих куркульських сімей. У м. Києві по вул. Миколаївська-Набережна, 9 1 жовтня 1932 р. було утворено карантин для дітей молодшого віку з нормою 45 чоловік. Ось що свідчить документ про обстеження умов проживання дітей в „карантині”.

„Будинок, де міститься карантин, має 10 кімнат, з них 5 кімнат посідають приватні мешканці.

Приміщення в дуже поганому стані, побитий дах, як дощ — всі кімнати заливає, стелі валяться, каналізація попсована, ванну кімнату забрали приватні мешканці. В установі неможлива тіснота. Дітей не 45, а 120. В 5 кімнатах діти живуть, їдять, сплять, вчаться...

Кухня поєднується з пральнею, там же сушиться білизна, там же приймають, купають, стрижуть, переодягають дітей, там же переховуються продукти.

Приміщення само по собі брудне.

Існує карантин на кошти комісії по ліквідації безпритульних. Постачання продуктами переводиться за нормою Наросвіти. За грудень м-ць карантин одержав: молока 18 л., м'яса 36 кіло, хліба на добу 45 кіло, цукру на добу 20 гр. на дитину, товщів (жирів. — В.Б.) за грудень 18 кг, городину Наросвіта не дає, доводиться купувати на приватному ринку.

Карантин в жахливому стані з боку інвентаря. Замість ліжок діти мають розкладушки — 60 штук, матраців — немає, подушок — 60, простинь — немає, наволочок — немає, рушників — немає, ковдр — 60, білизни та верхнього одягу на 2—3 зміни. (Згадаймо, що дітей в карантині — 120. — В.Б.). Черевики є, панчохи немає, пальто немає. Відсутність пальто призво-

¹⁹ Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. — Луцьк, 2007. — С. 290.

дять до того, що карантин не розвантажується. Крім того, через відсутність пальто діти зовсім позбавлені свіжого повітря й весь час перебувають в тісному душному приміщенні.

Склад дітей на 25/XII: 77% колгоспників, 23% робітників. Хлопців 39, дівчат 81.

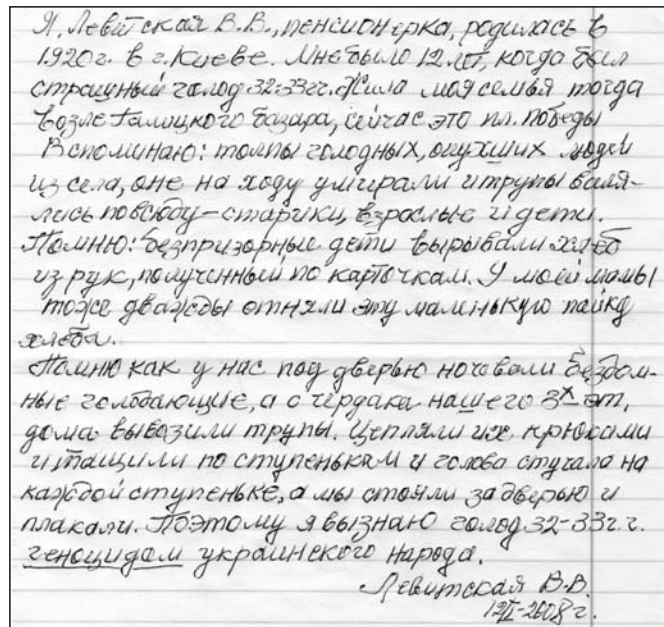
Всіх головним чином з 3-х до 9-ти років і поодинокі випадки меншого і старшого віку ... Серед дітей по ланках запроваджено соцзмагання та ударництва... Висновки: Роботу карантіна в тих умовах, що він є, треба вважати за задовільну ... Відпускати норму продуктів, враховувати, що діти карантіна більша половина дошкільного віку й всі дуже виснажені²⁰.

Таких притулків (карантинів) у м. Києві було багато, пізніше їх частину перемістили за місто. Значна частина у таких умовах просто не виживала. Адже були відсутні елементарні речі: їжа (18 л молока на 120 маленьких дітей на місяць), одяг, спальне місце (по двоє дітей на одній розкладці без матраса), повітря. За соціальним складом діти були переважно походження з колгоспників, але й 23% — робітників, що означає, що й у місті не виживали батьки цих бідолах. Яка доля цих дітей? Прочитавши цей документ, невже знайдеться ще хтось, щоб говорити, що голодомору не було?

Жителька м. Києва сама написала свої сумні спогади про голодомор 1932—1933 років. Ось дослівно: „Я, **Левитская В.В.**, пенсіонерка, родилась в 1920 г. в г. Киеве. Мне было 12 лет, когда был страшный голод 32—33 гг. Жила моя семья тогда возле Галицкого базара, сейчас это пл. Победы. Вспоминаю: толпы голодных, опухших людей из села, они на ходу умирали и трупы валялись повсюду — старики, взрослые и дети. Помню: безпризорные дети вырывали хлеб из рук, полученный по карточкам. У моей мамы тоже дважды отняли эту маленькую пайку хлеба.

Помню, как у нас под дверью ночевали бездомные голодающие, а с чердака нашего 3-х эт. дома вывозили трупы. Цепляли их крюками и тащили по ступенькам и голова стучала на каждой ступеньке, а мы стояли за дверью и плакали. Поэтому я визнаю голод 32—33 гг. геноцидом украинского народа”. (Розпис і дата: 12.01.2008 г.)

Спогади очевидців голодомору в м. Києві не зможуть залишити байдужим жодного читача. Вони правдиві і без прикрас відкривають людству жорстоку правду про терор населення владою. Місто

жило великими муками, страхом, безнадією. Тогочасний Київ бачив на своїх вулицях умираючих селян, безпритульних, голодних дітей. Навіть завдяки мізерним пайкам хліба сутужно доводилося виживати студентам, робітникам, старим і хворим киянам. Серед них, як бачимо із спогадів свідків, також були чималі людські втрати, але значно менші порівняно із селом. Багато свідків говорять про те, що їх посилали у села збирати урожай, бо там уже було нікому. Киян навіть не допускали у села, їх селили у палатках. Зате для приїжджих помічників влаштували свято снопа. Померлі селяни, не поховані за християнським обрядом, вже не могли святкувати свої традиційні обжинки, бо влада влаштувала їм пекло.

Соціально-психологічними наслідками голодомору стали деформація народних традицій господарювання, звичаїв, обрядів, девальвація родинних цінностей, культури, що негативно позначилося на морально-етичних засадах поведінки, призвело до збайдужіння, конформізму, посіяло страх, який і досі не подоланий.

На підставі вивчення різних джерел: архівних документів, постанов уряду, а особливо документів усної історії — спогадів очевидців голодомору не може бути сумніву, що голодомор 1932—1933 рр. в Україні був спланованою акцією більшовицького Кремля на винищення українського народу.

Валентина Борисенко

²⁰ ДАК. — Ф.Р-323. — Оп. 1. — Спр. 559. — Арк. 6—7.

Галина Дмитрівна Афанасьєва (Хоменчук),

1921 р. народження, м. Київ

Як колишня підпільниця і розвідниця одного із партизанських загонів С. Ковпака, нині я перебуваю на лікуванні в Київському міському шпиталі інвалідів Великої Вітчизняної війни. Дивно слухати, що серед контингенту цього шпиталю ще й досі трапляються люди, які ведуть гарячі суперечки навколо причин і наслідків цієї найстрашнішої в історії України трагедії. Один із пацієнтів цього шпиталю навіть прилюдно заявив, що ніякого голодомору в Україні не було, а були лише продовольчі труднощі, які виникли внаслідок недороду 1932 р.

Як корінна киянка, яка народилася і все життя провела в Києві, я засвідчую, що голодомор 1932—1933 рр. в Україні знищив не лише мільйони українських селян, а й пройшовся своєю немилосердною косою по сотнях тисяч жителів міста. У ті трагічні роки наша сім'я складалася із шести осіб: батька й матері, трьох старших братів і мене — найменшої, якій виповнилося 12 років. Отже, я добре пам'ятаю, як уже восени 1932 р. Київ був наповнений голодними й опухлими селянами, які свої нехитрі пожитки намагалися обміняти на хліб чи інші харчі. Особливий великий наплив голодуючих селян виник весною 1933 р. Опухлими людьми й живими скелетами були заповнені всі сквери й вулиці міста. Пам'ятаю, особливо багато таких живих трупів було на Подолі, на вулицях Верхній і Нижній Вал, де було багато широких лав, на яких юрилися сотні цих нещасних. Там вони сиділи, лежали й помирали. Кожного ранку вулицями міста їздили підводи, на яких разом із візником був спеціальний підбирач трупів. Разом із тими, хто вже віддав Богу душу, підбирали й живих, в яких ще теплилося життя. Мертвих і ще живих звозили до церкви, що знаходилася на Хоревій, 3, в якій складували нещасних. Навколо цієї церкви вирили широкий і глибокий рів, в який періодично скидали трупи, якими наповнювалася церква. Поступово цей рів по мірі заповнення трупами зрівнювався із землею. Отже, відвідувачі цієї церкви, напевне, нині не здогадуються, що вони топчуться по сотнях трупів, яких прийняла земля в 1933 р.

У ті часи існувала карткова система, за якою працюючим киянам відпускали по 400 г хліба на день, а утриманцям — по 200 г. На вул. Верхній Вал у ті роки був хлібний магазин, в якому продавали хліб за комерційною ціною — по 3,5 крб. за кілограм! На руки продавали лише по 1 кг.

Оскільки хліба для киян за картками було явно недостатньо, за комерційним хлібом утворювались величезні черги ще з вечора. Міліція розганяла черги, обезсилених від голоду людей заганяла в церкву і там залишала. Там вони й конали, тобто вмирали. В одну із таких міліцейських облав, в оцю сітку смерті потрапила і моя мати — Хоменчук Уляна Сергіївна, яку також міліція замкнула в церкві. Через дві доби відкрили церкву для звільнення від чергової партії трупів і поповнення новими жертвами. Але мати ще була живою і врятувалася від цього сатанинського конвеєру смерті.

Отже, більшість киян також страшно голодували і виживали, хто як міг. У нашій родині опухлих не було, тому що ми жили на Трухановім острові, і вся сім'я займалася заготівлею дров, які човнами переправляли через Дніпро і продавали на базарах. А коли появилася комерційний хліб, хоча його важко було діставати, мати продавала його майже вдвічі дорожче, ніж його ціна, — 5—6 крб. за кілограм. Крім того, наша сім'я мала деякі золоті речі (коштовні жіночі прикраси тощо), які дісталися матері у спадок у післяреволюційні роки. Ці коштовності з охотою приймали торговці в обмін на продукти, які були організовані радянською владою для викачки золота у населення. У торгсинах було вдосталь борошна, сала, меду, ковбас, консервів та інших цінних продуктів, за що люди віддавали золоті монети та інші цінні речі, які ще водились у населення в післяреволюційні часи. В обмін на золоті прикраси ми одержували найдешевше кукурудзяне борошно, з якого мати випікала пиріжки й продавала їх на ринку, аби прогодувати сім'ю. І таким чином, як кажуть, „крутилися” всі кияни, аби не вмерти з голоду.

[Підпис] Г. Афанасьєва
21.VII.1999 р.

Іван Кирилович Клименко,

1925 р. народження, м. Київ

Мій батько, Клименко Кирило Яхремович, виконував у колгоспі найтяжчі роботи: клав скирти, корчував грабки для полозків на сани, молотив ціпом, витрушуючи кулі, будував вузькоколіяку до Григорівського цукрового заводу і т. ін. Під час жнив у 1932 р. працював вантажником.

Як сьогодні пам'ятаю, за вечерею, коли мати питала: „Що робив сьогодні?” — відповідав: „Возили

зерно на залізницю у Васильків”. Так він відповідав упродовж кількох тижнів. Інколи він возив хліб у Трипілля на пристань. Якось уночі, прокинувшись, я почув їхню розмову: „Із села вивезли весь хліб. Не залишили навіть на насіння. Комори стоять порожні. Це не тільки в нашому селі. На Васильків і Трипілля вивозили хліб і з інших сіл і районів. На Україні буде великий голод. Треба тікати звідси”.

В осінь, коли зібрали городину, батько закопав на городі дві ями картоплі, і ми всією сім'єю вирушили на залізницю до Василькова. „Поїдемо у Вороніж,” — сказав батько.

У Києві нам дали квитки тільки до кордону з Росією. Мама, показуючи на нас, дітей (було нас четверо, від 6 до 13 років) просила батька повернутися додому, а він наполягав на тому, щоб тікати від голоду. До переїзду границі батько вручив хабара провіднику вагона, і той під час перевірки документів кагебістами закрив нас у службовому купе на замок.

Працював батько в комуні біля залізничної ст. Долгоруково, біля Воронежа. Приютив нас чоловік, у якого самого сім'я складалася із 7 чоловік — сам він хворів на тиф. Одна кімната, земляна підлога, біля печі стояла на прив'язі корова.

На початку березня 1933 р. батька заарештували як такого, що не мав при собі посвідчення особи, а мама вирішила повертатися з нами в рідне с. Германівську Слобідку Обухівського р-ну на Київщині. В найтяжчих умовах, вражаючих уяву, нам вдалося добратися до м. Василькова. Там попросилися переночувати, а другого дня раненько вирушили в дорогу. До села — 32 км, дощ із снігом, від цього земля розбухла, йдемо по коліна в болоті. У кожного за плечима торбинка з сухарями та білизною. Того дня ми дісталися до с. Вільшанки. Пізній вечір, жодного вогника у вікнах. Вітер, дощ зі снігом... Село майже порожнє, в хатах мерці лежать, а живі в хату бояться впускати.

Пройшовши село, наважились постукати в останню хату. На поріг вийшов дідусь. Мама крізь плач проситься переночувати. „Я тільки з бабою. Бачу, що ви хороші люди, але зараз страшно. Якщо хтось побачив, що ви зайшли до нас, прийде з ножом, поріже і вас, і нас”, — мовив дідусь. Мама просить дозволу хоч під стріхою посидити. „А чиї ж ви будете, з якого села?” — питає господар. „Ми з Германівської Слобідки, — відповідає мама, — я Сергія Векли дочка. Може, знаєте?” „Сергія Векли Зважая дочка?! Боже мій, хто ж його не знає! Заходьте в хату, дорогі гості. Що Бог дасть, те й буде!” — запричитав старенький.

Там ми переночували, а другого дня підійшли до рідного села, звідки йшов односелець Рогоза зі своєю сім'єю. „Василина, ви повертаєтесь на вірну смерть. Третя частина села вже вимерла”, — підійшов до нас Рогоза, вітаючись. „Воля Божа. Якщо помремо, то в своїй хаті,” — відповіла мати. „А я вирішив рятувати своїх п'ятеро в Києві. Нехай жебракують. І на смітнику там можна знайти дещо”, — закінчив Рогоза. З цим попрощалися. На дверях хати висить комнезамівський замок. Я приніс від сусіда сокиру — відкрили хату.

Одну яму з картоплею сусіди знайшли і вибрали, друга збереглася. Мама принесла невеличке відерце, і ми вперше за 8—10 днів поїли гарячої картоплі.

Моє село розділене річкою Красною, що впадає в Дніпро біля с. Трипілля, на дві половини. Управою села для збору померлих від голоду було виділено

дві підводи: з правого боку їздив дід Свиридон Грама, а з лівого — дід Сергій Сало. Кожного дня можна було бачити їхні грабарочки, заповнені трупами. Померлих вивозили за село в загальні могили. Землею присипали тільки тоді, коли вони були заповнені. В селі їли собак, котів, загиблих свійських тварин, яких викопували з могильників. Тільки на нашій вулиці з 12 дворів, вимерли сім'ї Тимофія Зануди (11 чоловік), багатодітних Лаверків, Борщів, Прусів. В інших залишилися по одному-два чоловіки. Садиби заросли бур'яном. Деякі сім'ї розбирали одну половину хати, щоб зігріти іншу.

В ці страшні часи головою комнезаму Семеном Білошапкою були організовані спеціальні бригади комнезамівців (їх називали „червоною мітлою”), які ходили по хатах, дворах, городах із залізними кувальцями та лопатами, вишукували горщики з горохом, кукурудзою, чечевицею і тут же їх конфісковували. На сусідній вулиці проживала сім'я Олексі Лабунця — працелюбна, милосердна, віруюча і бідна — півтора гектара суглинистої землі, конячка, корівка, хата-землянка. В кінці 1932 р. в господарстві вже нічого не було, і сім'я голодувала. Весною 1933 р. вони всі були пухлі від голоду. В цей час до них заїхала „червона мітла”. Були вони (члени бригади), як правило, п'яні. Перекопали все у дворі, на городі, шукали залізною кувальцею в хаті і в сінях, але нічого їстівного не знайшли. Збиралися вже їхати з двору, але ще заглянули на горище і там знайшли горщик з квашеними бурячками, і те забрали.

Весною 1933 р. в село підпільно повернувся наш батько, а через декілька днів ми пішли з ним до Василькова, щоб поїздом добратися до Києва. Дорога далека — мені 8 років, за плечима торбина. Відпочивали у Великому Верем'ї — глибокому яру на полі між Великою Вільшанкою і Барахтами, якраз на півдорозі між Слобідкою і Васильковом. В глибині яру струмочок, зарослий очеретом і осокою. Я присів на травичку, а батько взяв порожню пляшку і попрямував до водички, але раптом зупинився. На березі лежав мертвий чоловік, який тягнувся руками до води, та так і не дотягнувся. Ми пішли вище за течією — і там мертвий, скручений в бублик, вже загноївся.

„Кріпися, — каже батько, — дійдемо до Барахт, це 5 кілометрів, там і нап'ємося з колодязя”.

У дворі першої хати витягли з криниці холоднячка, розмочили сухарі, обідаємо. З хати вийшов господар, привіталися.

„У Великому Верем'ї два мертвяки, — каже батько, — може, з вашого села, чому не прикопаєте? „А ви з якого села? — запитує на питання господар”.

„Із Слобідки Обухівського району”, — відповідає батько.

„А хіба у вашій Слобідці не лежать під тинами по хатах померлі з голоду, трупи яких не встигають закопувати?” — знову запитання.

„Лежать, лежать”, — відказує батько. „Отож бо...”, — і господар пішов до хати.

Нещодавно я розбив стародавню материзну скриню, поточену шашелем. Вийняв два розкурочених замки: один від ящика знизу, інший — від кришки. Розглядаючи уламки, я пригадав історію скрині. Купили її в 1910 р. і збирали там придане для матері. В 1916 р., на шістнадцятому році життя, мати вийшла заміж. Рік скриня стояла у свекрушиній хаті, а потім її перенесли в нову хату. Ще пізніше в хаті зробили перегородку, і скриня не пролазила ні скрізь вікно, ні у двері. Весною 1933 р. після приїзду з Воронезя в хату вломилася п'яна ватага комнезамівців на чолі зі страшною пам'яті головою СОЗу Семеном Білошапкою. Грабувати вже не було чого. Підлотники кинулися до скрині, щоб витягти її на підводу, але це їм не вдалося. „Ключі давай, таку мати,” — кричав „авторитет”. Мама злякано відповідала, що не знає, де вони поділися. Василь Паламар намагався зірвати замок залізним зубком від дерев'яної борони, але йому це не вдалося. Лиш коли Василь Бурлака підважив кришку залізним ломом, замок тріснув. Забрали комнезамівці останню білизну з домотканого полотна і горлаючи „Шумел камыш...”, виїхали з двору.

У пік голоду, весною 1933 р., коли Україна була засіяна трупами, комуністи імперії зрозуміли, що настав час загарбати родинне золото у помираючих з голоду на щедрих землях України. З цією метою в Києві та інших обласних центрах були відкриті так звані магазини „торгсину”. Підпорядковані вони були управлінню торгівлі з іноземцями, організованому при Міністерстві торгівлі України.

Якщо звичайні продовольчі та промтоварні магазини стояли порожніми, то в торгсинах був широкий вибір товарів, але тільки за валюту та золото. Що таке валюта, селянин на той час не мав жодного уявлення, але родинні золоті каблучки, сережки, хрестики, золоті монети царської чеканки передавалися з покоління в покоління чи не в кожній родині. Це не мішок з картоплею, який тяжко було сховати від „червоної мітли”, і те комуністи розуміли.

До відкритих магазинів з родинними скарбами потяглися голодні і виснажені, як у пастку. Багато з них по дорозі вмирили, тримаючи в руці міцно зав'язані вироби з золота.

Одного травневого дня ввечері мама нам сказала: „Я і Ваня завтра підемо до Києва. Віднесемо каблучку, з якою ще моя бабуся стояла на рушнику, коли вінчалася. Думала зберегти для когось із вас, але треба рятуватись від голоду. Кажуть, у Києві відкрили магазин, де за неї можна виміняти борошна. Може, дасть Бог, купимо хліба в магазині — там і дітям відпускають по половині буханки. Вам, діти (тут, вона звернулася до сестричок), зварила юшку, ще трохи макухи залишилося. Через три-чотири дні ми повернемося”.

Переночувавши в с.В.Безрадиці, ми дісталися до Києва другого дня і, подолавши 55 кілометрів, посідали під магазином на місці сьогоднішнього Володимирського ринку в чергу за хлібом. Назавтра,

ще на світ не благословилося, вона була величезна. Щоб її не розірвали спекулянти, сусід сусіда тримав за пояс. Та негідники пішли на хитрість.

Одному-другому шепнули на вухо, що на Володимиро-Либідській вулиці в магазин тільки що привезли хліб, а черги там немає. Величезна маса людей в паніці поспішила на сусідню вулицю і, зрозумівши, що то провокація, повернула назад, та черги вже позбулися. На їх місці стояли перекупники. Мати трималася місця, і ми через дві-три години купили півтора буханця хліба. В той же день пішли в торгсин. Сьогодні це центральний магазин на Хрещатику. До хлібного відділу — довга черга. Все селяни: обірвані, худі або пухлі від голоду, брудні, і кожний з них щось тримав у руці, замотане в ганчірку. За прилавком — огрядна касирка розмальована, обвішана золотими прикрасами. Підійшла черга мами до віконця. Касирка взяла золоту каблучку, довго розглядала її з усіх боків через лупу і кинула у вогнетривкий сейф. Мама подала торбинку, продавець насипала туди кілька ковшів борошна, і ми покинули магазин. Мені тоді було 8 років, але я вже зрозумів, що це пограбування серед білого дня в державному магазині і державною особою. Чому не зважили каблучку? Чому не зважили борошно? Мама говорила, що борошна було з півпуда. Нам пощастило купити ще півтора буханця, і ми рушили додому. У спекулянтів буханець коштував 200 крб.

У сестри Марійки в травні день народження, і мама обіцяла спекти млинців із чистого пшеничного борошна. Чекали ми цього свята з величезним нетерпінням, але приготоване для млинців тісто вело себе якось підозріло. Мама запросила сусіда-мірошника, і той, дослідивши, заявив, що борошно наполовину з вапном. І знову сльози, і знову горе. Не хотілося помирати з голоду — їли млинці і галушки з борошна, розведеного комуністами вапном.

До бандитського жовтневого перевороту в 1917 р. в нашому с.Слобідці було три млини: водяний — належав поміщикові Семенцю, орендував його Янкіль; паровий — побудував Борух і був його власником; вітряк — власність селянина-середняка на Зважаєвому хуторі. Віковічно не було черги до млина, навпаки, навперебій запрошував кожний до себе, навіть хапали за руку, обіцяючи кращу якість помелу й інші послуги на найвищому рівні.

Я був тоді дитиною і пригадую перші роки після перевороту: село квітло, розвивалося, святкові дні були райськими. Та прийшла колективізація — цей витвір психічно хворої людини, — і розігрався комуністичний непристойний цирк. В один рік зруйнували надбаня сторіч. Поміщик Семенець, який здавав землю в оренду на найвигідніших для селян умовах, будучи людиною високоосвіченою, культурною, передбачав комуністичний кривавий терор, залишив все і ще до жовтня виїхав в невідомому напрямку. На садибу напали комнезамівці і рознесли її по домівках. Весняна повінь розірвала греб-

лю, водяний млин зупинився і вже назавжди. Через рівчак перекинули дошки і роками по них стрибали, а підводи в інший бік села їхали через Зважів хутір, а це 3—4 кілометри. Борух ще рік придивлявся до нової „братії” і, зрозумівши, що СОЗ — це кубло ледарів, п'яниць, злодіїв, — накивав п'ятами на Київ. Його паровий млин заради блискучих поршнів та мідних трубочок рознесли за місяць. Від нього залишилася тільки калюжа відпрацьованої нафти в центрі села. А вітряк? Вітряк комнезами розібрали під саомгонні апарати. Його хазяїн опинився десь далі Соловецького острова, як і решта найкращих сільських трударів, апостолів землі і праці. В с.Германівська Слобідка залишився один млин, і черга до нього в місяць. Селяни почали робити ступи. Через 2—3 місяці вони стояли в кожній хаті. Ступу називали годувальницею. До неї звикли, без неї жити було неможливо. Розжився десь на ківш проса — в ступу його, попрацював ногами — маєш пшоно на куліш. Вона виручала і в часи голодомору: хто залишився живий — товкли різного роду коріння на кашу, товкли дубову кору і підмішували до макухи, товкли цвіт білої акації й ін. І о, жах! В пік голоду оголошують наказ іуди Сталіна про конфіскацію... ступ. За приховування — тюрма. Комнезами під керівництвом того ж таки Семена Білошапки звозили їх до сільської ради, невідомо для чого склали списки (соціалізм — це, перш за все, облік) молотами і сокирами розбивали їх і ...спалювали. За ними плакали, як за покійниками.

Отож, я думаю, чи не доречно було б поставити пам'ятник ступі, якраз на тому місці в Києві, де злочинець №1 показує кривавою рукою на Бессарабку?!

Останнім часом, коли мова йде про голодомор 1932—1933 рр. в Україні, можна почути зауваження „Скільки можна?!” — Можна і потрібно! Постійно і не втомно треба нагадувати, особливо молодому поколінню, про страхітливі злочини, вчинені комуністами в Україні, Божою волею найбільш плідною в світі. Історія людства знає поодинокі випадки голоду внаслідок посухи, затяжних дощів, морозів, коли гнили і вимерзали посіви. Тоді на допомогу голодуючим приходили уряди не тільки тих країн, де сталося лихо, але й інших.

Комуністи з України вивезли напрочуд великий урожай зернових 1932 р., свідомо заблокували її, щоб умираючі з голоду не мали можливості покинути „театр смерті”. Інші країни в цей час мовчали. Чому? На це питання і сьогодні немає правдивої відповіді.

Коли на моїх очах вимирали цілі сім'ї, вулиці, я — восьмирічний хлопчина — думав: „Невже інші країни про це не знають?” Адже в часи НЕПу Америка допомагала голодуючим Поволжя?!

В 70-х роках нашого століття в місті далекої Америки Нью-Йорку відкрили пам'ятник-меморіал жертвам найстрашнішого в історії людства голоду в Україні. Перед мікрофоном радіостанції „Голос Америки” виступала із спогадами наша співвітчизниця, в минулому киянка. Під час окупації її німці ви-

везли з Києва до Німеччини. Тепер її з Австралії запросили на відкриття меморіалу. Ось що вона сказала, ридаючи, як мала дитина: „Весною 1933 р. я вийшла на Деміївський ринок купити собі дещо поїсти. Було ще холодно, падав дощ. Я звернула увагу на гурт дітей — хлопчиків і дівчаток — худих, брудних, голодних, обірваних, які під одним з прилавків про щось сперечалися. Підійшла ближче. Який же мене обгорнув страх, коли я зрозуміла, що вони не могли поділити між собою дохлого пацюка”. Після цієї передачі я зрозумів — світ не знає про голод в Україні.

Тієї ж таки страшної пам'яті весни 1933 р. в Україні в с. Красна Слобідка (на той час Германівська Слобідка) оголосили: „Хто вийде на бурякову плантацію Германівського радгоспу збирати кузьку (довгоносика) — одержить обід”. При собі потрібно було мати тару для кузьки, миску, ложку.

Раненько (ще до схід сонця) готувала нас мама на роботу. До радгоспу два з половиною кілометри. Людей було багато. Бригадир вивів нас на площу і сказав: „Коли витягнуть на стовп червоний прапор, приходьте обідати, але для цього треба виконати норму — назбирати відро кузьки”. Спека нестерпна. Про воду для пиття начальство не подумало, і ми бігали пити до озерця від дощу, що ще не висохло. Невимовно терпіли від голоду та все поглядали на радгосп — чи немає червоного прапора? Його не було. Не було його вічність. Збираючи кузьку, ми загадували собі: дійдемо до тої грудочки — напевно вже витягнуть.

Не було червоного і до наступних грудочок. Нарешті, аж під вечір з'явився. Заворушилося поле. Сотні людей почали бігти до двору. Дехто падав і вже не підводився. Кожний намагався стати ближче до віконця будки і випросити так звану „цілушку” — її було більше на 100 г, порівнюючи з глевкою середньою. Одержавши свої 100 г. невідомо з чого спеченого хліба та один черпачок затірки, сідали тут же на землю і обідали. Хліб їли з юшкою, а густіше збирали в ганчірку — на вечерю мамі. Протягом місяця виконували норму і кожного дня, кожної години, кожної хвилини з величезним нетерпінням чекали на червоного прапора, а на ньому — портрети перших і найкривавіших з кривавих в історії людства злочинців, комуністів, вождів-катів, предтеч глобально-го терору.

Коли зазеленіла трава і листя на деревах, зацвіла біла акація, голодні люди накинулися на цей дар природи, та становище їх ще більше погіршилося. Почалася тотальна епідемія дизентерії. Під кінець 1933 р. в селі не дорахувалися близько 1000 чоловік.

І ось на початку вересня дзвоник зібрав нас за парти. В клас зайшов світлої пам'яті вчитель Андрій Минович, привітався, поклав аркуш паперу на стіл і переписав всіх учнів. А потім звірив зі списком минулого року. „Менше половини залишилося”, — сказав і заплакав. Хтось із нас також схлипнув.

У 70-х роках я перебував у службових справах в м. Рівному. Там працював з інспектором Рівненсько-

го облфінвідділу Д.Демчуком. Під час відвідин військових фортифікацій, побудованих 300 років тому, мова зайшла про голод в Україні 1932—1933 рр. Ось що він розповів: „Нам тяжко було вірити в повідомлення польської буржуазної преси про голод на Східній Україні. По-перше, тому, що ми до поляків ставились недружньо, зважаючи на деяку дискримінацію нас як українців; по-друге, тому, що ніяк не могли збагнути, що на українському чорноземі можна голодувати; по-третє, що комуністи особливо якраз в ці роки дуже вже оспівували райське життя наших братів-українців на комуністичному Сході. Якось батько в комуністичній листівці прочитав повідомлення про прибуття на станцію вагона з подарунками від Східних братів-українців для своїх братів-українців на Заході, поневолених панською Польщею. Це було весною 1933 р. Батько взяв мене з собою. Дійсно, на запасній колії стояв рефрижератор з битою птицею. Людей було мало, а серед них більшість таких, які прийшли тільки подивитись. Батько довго вибирав, і ми принесли додому три курки. Мати на них підозріло подивилася, понюхала і викинула собакам. Сьогодні ми знаємо, що якраз поляки писали правду”, — закінчив Демчук, а я подумав, якби ті кури, що викинули собакам, та нашим, помираючим з голоду.

Історія знає жорстокість до свого народу Нерона — імператора стародавнього Риму, російського царя Івана Грозного, але не знає випадку такого масового знищення ні в чому не винних людей в таких гігантських масштабах.

Весною 1933 р. я випадково зайшов у сільський магазин. Там продовольчих товарів не було, а з промислових на полицях стояли чавунці, якісь ланцюжки і т.ін. Біля прилавка стояла Христя Лаверкова, надзвичайно пухла від голоду. Шкіра на її ногах потріскалась, і звідти текла якась рідина жовтого кольору. Вона була боса, на тілі тільки одна порвана брудна сорочка з домотканого полотна-сирця. Розпатлана, без головного убору. Крізь порвану сорочку видно підв'язаний брудним платком живіт. „Вона вагітна?! О, Боже!” — промайнуло в мене. А вона ви-

жила, народила сина Карпа. Йому сьогодні 65 років. Вижила Христя Лаверкова. Якраз тоді її кожного дня бачили в крижаній воді на сільському ставку. Вона у воді збирала черепашок. І не тільки Христя. Люди всім селом визбирали їх так ретельно, що десяток років після голоду їх у ставку не бачили.

Одної темної ночі батько вийшов на город. Біля ями з картоплею порпалась якась тінь. Підійшов ближче. Це була баба Савчиха, дружина діда Савки, старости села до і в перші роки після жовтневого перевороту. Баба була висушена голодом і являла собою мерця. Вона вигрібала руками землю і намагалася дістати картоплю. Батько став перед нею. „Кирилику, братику, тільки не бий, тільки не бий! Я вмираю з голоду! Перед смертю захотілося картоплини. Хоч понюхати! Старий уже не підводиться. Хотіла і йому юшечки зварити та напоїти гаряченьким”, — заплакала-заголосила бабуся, стоячи перед батьком на колінах. Батько підвів її, відгорнув лопатою землю і насипав для баби і діда відро картоплі. Савчиха була на краю знесилення і не змогла перенести відро картоплі через валок на городі. Батько відніс картоплю до самої їхньої хати. Незадовго бабуся померла, а дід ще жив у 1937 р. Пізніше я його не пам'ятаю.

Мама видавала нам до юшки кожного дня по 2 картоплини, а одного разу, чи то було якесь свято, чи хтось із нас мав день ангела, нам дали по три картоплини. Свою третю я залишив на столі на пізніше. Заходячи на подвір'я, звернув увагу на сусіда, мого ровесника Санька, який вибіг з хати, тримаючи щось в руці. Я кинувся за ним і піймав за комір. В руках „зłodій” тримав картоплину. Подивився на мене, а в очах страх, відчай, благання, сльози, рішучість вмерти, але не розлучитись з картоплиною. Я його відпустив з миром. Його сім'я з 11 чоловік вимерла впродовж одного місяця. Залишився Санько. Якимось невідомим чином дістався до Києва і харчувався там покидьками із смітників та жебракував. Привезли його у сільський патронат в 1935 р.

[Підпис] І. Клименко
20 листопада 1998 р.

Павло Панасович Юрачківський,

1921 р. народження, м. Київ

Почати треба здалеку, десь з 1918 року.

Опанас Йосипович Юрачківський (1891—1975), виходець з родини священника, був людиною освіченою, він закінчив духовну семінарію та Київський комерційний інститут у ті ж часи, той самий, у якому навчалися і поет Павло Тичина, і композитор Пилип Козицький. Тепер у цьому приміщенні на вул. Смирнова-Ласточкина знаходиться Художній інститут. У 1918 році Опанас Юрачківський якимось чином потрапив у секретарі до міністра освіти в уряді Укр-

аїнської Народної Республіки Івана Огієнка (він же — митрополит Іларіон). З часом, мабуть, саме ця обставина зіграла вирішальну роль у долі Опанаса Юрачківського та його родини.

Іван Огієнко був також міністром віросповідання (1919—1921), професором Київського та організатором і ректором Кам'янець-Подільського університету. У 1920 р., після розгрому УНР більшовиками, Огієнко емігрував спочатку до Польщі, а потім — у Канаду. Тоді ж мав можливість покинути

Україну і Юрачківський. Огієнко, перед тим, як покинути Україну, звернувся до Юрачківського: „То що, Опанасій, їдеш чи лишаєшся?”

О. Юрачківський залишився на рідній землі. Далі у нього — церковна служба. Він був священником у селі Вербоivecь. Це недалеко від Вінниці та Могилів-Подільського, Муровано-Куриловецький район. У 1920 році в родині Опанаса Юрачківського народився син Павло. Дружина, Євдокія (Ева) Іванівна Бариляк (з Галичини), запропонувала: „Поїдь, Фаня, до батька, привези його, нехай з нами живе”. Батько Опанаса, Йосип Юрачківський, був священником у селі Салтанівка, на Київщині. Коли батько і син вже їхали на Вербоivecь, на дорозі їм зустрілися солдати-більшовики. А на отці Йосипі було довге священицьке вбрання та хрест. — „О! Єщo одін поп! Тільки попа нам не хватало!” — і з цими словами солдати весело скинули його під потяг. У Салтанівці, у церковній огорожі його і поховали.

У ті роки (1920—1928) дружив Опанас Юрачківський з Семеном Авксентійовичем Панасюком, який був священником у селі Ставчани того ж таки Муровано-Куриловецького району. Це були інтелігентні українські родини. У родині Юрачківського було троє дітей, два сини — Павло та Роман, донька Леся, а у родині Панасюків — дві доньки, Олена і Ніна, й два сини — Борис та Ігор. Коли почалися гоніння на церкву, Семен Панасюк підвів підсумки тому, що спостерігав, — „тут вже нічого доброго не буде”, — та й подався у Росію, оселилася їхня родина у Ростові-на-Дону. Нинішній директор НДІ ядерної фізики при Московському університеті Михайло Ігорович Панасюк, скоріш за все, його онук.

Опанас Юрачківський і до Європи не поїхав, і до Росії не схотів. Пішов працювати до школи учителем української мови та літератури у селі Клембівка Ямпільського району на Вінниччині. Селяни добре знали цього вчителя і любили його. Щотижня він читав для них лекції у сільбуді, передплачував на сільбуд багато газет та журналів. Був Опанас Юрачківський на селі людиною помітною.

У 1930 р. О. Юрачківський був заарештований, у чому звинувачений — не сказали. З Вінницької тюрми перевезли до Житомирської, а далі — на Північ. Зрештою, опинився на будівництві Біломорканалу. У ті роки багатьох арештовували за підозрою у причетності до СВУ, але що інкримінували йому — так і невідомо. Профілактика.

Його дружина, Євдокія Іванівна, з дітьми переїхала до Києва (провулок Глибочицький, тепер це вул.Коперника). У сім'ї — трійко малих дітей: Павло, 10 років (нині — доцент НТУУ „КПІ”), восьмирічна Леся (мешкає у Києві) та трирічний Роман. Чорноробом на заводі Артема — таку роботу мала їх мати. За це вона отримувала картку на 150 грамів хліба на день та зарплату, якої вистачало, щоб купити лише один буханець хліба на місяць. Тому молодших дітей Євдокія Іванівна змушена була віддати до дитбудинків — їх називали приютами. Леся була серед старших дітей, малих школяриків різного віку. Їх у дитбудинку було до 300 душ. Малий Роман був у

іншому, меншому дитбудинку для дошкільнят. Обидва приюти були десь на Подолі. Часом на прогулянці Леся бачила меншого братика та ховалася від нього, бо боялася, що він буде плакати, а її за це виженуть з приюту.

У 1932 р. старших дітей, серед яких була і Леся, на літо вивезли на сільгоспроботу до села, можливо, десь у районі Ржищева. На осінь того ж року з 300 дітей приюту залишилось лише троє дівчаток. Годували погано, діти їли, що підберуть, зелень усяку, тож усі померли, як казали, від дизентерії. Жінка, що наглядала за дітьми, сказала дівчаткам: „Одну ми залишаємо собі, а ви, двоє, платтячка і кофтини лишайте, бо цій дівчинці треба, а самі їдте додому, шукайте своїх мамок”. Посадили їх у самих трусиках у товарняк, а діло було на Покрову, і поїхали ці дівчатка шукати своїх. А вид вони мали — як скелети, без одягу, це було добре видно. У такому вигляді вони і дісталися домівок. Так запам'ятала своє прощання з дитбудинком Леся.

Після повернення Лесі додому мати послала Павла подивитися, як там у приюті малий Ромчик. Якийсь чоловік на порозі приюту гримнув на Павла „Чого тебе нужно?” Дізнавшись, що той шукає братика, він прочинив якісь двері і промовив: „Вон там іщі!”. За дверима була купа дитячого взуття і якесь лахміття. — „Нікакого детского дома тут больше нет”, — пояснив чоловік. Дітей і справді не було. Родині і до сьогодні так ніхто й не пояснив, де поділись діти, де їхній Ромчик? Вже пізніше, коли кадри кінохроніки показували на увесь світ з Майданека і Освенціму гори дитячого взуття, Павло Юрачківський з боєм відзначав для себе, що вперше він таке бачив у дитячі літа в дитбудинку на Подолі.

Років сім-вісім тому на Подолі, недалеко від того місця, де був „приют”, почали будувати церкву, і збудували. Коли екскаватори рили рови під фундамент, то у розсипі землі було безліч кісток, саме дитячих, маленьких. Вже майже 80-річний Павло Юрачківський ходив на те будівництво, бачив усе те на власні очі і пробував говорити про це з батюшкою, який був там присутнім: „Тут недалеко були дитячі будинки, діти з них десь поділись, то, може, їх саме ту закопували, може то їхня могила?” Святий отець на те промовчав.

12-річного Павла Юрачківського до дитбудинку мама не віддавала. Щоб не вмерти їм з мамою з голоду, він намагався заробляти — торгував папіросами на вулиці біля заводу Артема, якраз біля Лук'янівської тюрми. Щодня він бачив, як на роботу та з роботи їхав на красивому, певно, американському, „лінкольні” начальник НКВД України Балицький (пізніше був своїми ж розстріляний). Також щодня, без винятку, до тюрми стройовим кроком вели в'язнів, групами по 50—100 чоловік. Ішли вони і з боку Подолу, і від центру. По боках — міліція. Було в'язням по 30—40 років, вік, коли людина найміцніша. Також він бачив, як на Дігтярівську під'їздили і як від'їздили машини, які в народі називали „чорні воронки”.

Піймали Павла на тих папіросних підробітках та покарали маму за погане виховання дітей. Надалі

вона мусила працювати вже без оплати. Та хороші люди трапляються усюди, трапились і їй. Усупереч вказівці начальника, їй таки платили, але так, „щоб ніхто не знав”. Ніхто й не виказав. Це були 1930—1934 роки у Києві. „Я тоді нічого не розумів, що відбувається. Я знав, що я голодний, що мені погано, що усім погано. Але тільки дорослим я усвідомив, через що ми пройшли, через що пройшла Україна”, — так коментує бачене і пережите про-світ'янин, доцент кафедри фізики НТУУ „КПІ” 86-річний Павло Юрачківський, чоловік нині покійної незабутньої Зеновії Тарасівни Франко.

Після відбуття терміну покарання Опанас Юрачківський вирішив за краще до Києва не повертатися, виїхав на Донбас, туди ж переселилася і родина, та згодом вони повернулися до Києва. Останні роки життя Опанас Юрачківський жив у Пущі-Водиці.

Павло Опанасович та Леся Опанасівна і нині живуть у Києві. Вони мені й розповіли цю сумну історію.

Батько Павлові не раз казав: „Ще й зараз не знаю, чи правильно я зробив, що не поїхав тоді разом з Огієнком?”. Чи ж є відповідь на це питання?

Якщо усе вищесказане стулити до купи, то виходить така картина: молодих чоловіків, батьків родин, кидали по тюрмах. Далі вони, у кращому разі, потрапляли на освоєння неісходимих просторів шостої частини суходолу земної кулі, звідки мало хто вже повертався, а діти їхні зникали у дитбудинках. Так виморювали народ.

Павло Опанасович підсумовує так: „Забути таке — великий гріх”.

А для дослідників голодомору є тема для розвідки — куди поділись діти київських дитбудинків у 1932—1933 роках?

Записала О. Пугач.
10 листопада 2007 р.

Іван Осьмушко,
м. Київ

Напередодні голодомору мого батька військомат мобілізував на якусь перепідготовку, а нас — п'ятеро дітей і матір — лишили без будь-якої підтримки. Хоча було не до навчання, ходили до школи, бо там давали по мисці якогось супу. Вдома в нас була частина бібліотеки, залишена колись дідові господарем дачі, де він сторожував. І хоч які цікаві там були книжки, і хоч як шкода було їх, але інколи брав, якусь до школи з надією, що хтось із друзів дасть за неї хоч миску супу чи кусень хліба.

Іноді хліб привозили до магазину. Ще затемна я і сестри ходили зайняти чергу. Хліб у люті морози з Києва возили кіньми і, поки довозили, хлібина ставала схожою на цеглину. Але й таку не завжди можна було купити. Коли щастило, мати, бувало, поб'є хлібину сокирою на крихти, поділить на купки, а далі — як хочеш: або з'їж свою частку так, або звари в казані. Свою купку мати віддавала найслабшій доньці, яка вже не могла і ходити. При цьому казала: „Їжте діти, а я колись їла”. Згодом сама заслабла так, що злягла. Повезли до Києва в лікарню. Але поки довели, жодних ознак життя не лишилося. Сказали занести її в морг. Та раптом студент-практикант дивився, що робити розтин зарано. Поклали матір у палату, трохи підлікували і через тиждень чи два вона вже була вдома. Невдовзі знову лежала в холодній постелі жовта, як віск, і я щоранку прислухався, чи дихає. Коли чули, що мати читає молитву, на radoщах плакали. Мати молилася за нас, бо ми вже починали пухнути.

Мабуть, Бог почув ту молитву й допоміг. Що правда, я досі питаю в нього, чи гріх було тоді красти, аби врятувати матір і всіх нас. А тоді не питав...

Одного дня ми з сестрою побачили, що до сусіднього будинку під'їхали підводи з мішками, в

яких було борошно. Запримітили, до якої кімнати їх занесли. Цілий день ходив я навколо того будинку, а наступної ночі взяв дещо з батькового інструменту (він був тесля) і пішов спробувати щастя. Під будинок можна було підлізти. Дістався я під ту кімнату, де лежали мішки з борошном, просвердлив підлогу, вставив металеву трубку і... з неї в торбину сипалося борошно. Ніч була морозна, але від страху я не відчував холоду. Чув лише, як десь неподалік кахикає сторож. Завмирили руки. А борошно потроху сипалося, сипалося. Нарешті, торба повна! Дві жмені борошна з'їв, третю розмісив і заліпив нею дірку. Крадькома повернувся додому.

Ранком наварили галушок, нагодували матір, трохи поїли самі. Старша сестра заборонила багато їсти, щоб не вмерти. Коли їли, ніхто не питав, де взялося борошно, лише старша сестра раз у раз дивилася на мене і мовчки хитала головою.

Не пам'ятаю, скільки разів я лазив під той рятівний будинок. Коли приїхав батько, і сестри розповіли йому про мої „витівки”, я подумав, що тато похвалить мене як рятівника сім'ї. Але сталося інакше. „Злодійство — то не діло!” — суворо сказав батько і наказав більше не лазити під будинок.

Тим часом більшовицька влада використовувала голод як засіб викачувати в населення золото й срібло. На Хрещатику був спеціальний магазин, до якого люди змушені були нести обручки, сережки, інші дорогі речі, а дехто — долари, отримані від родичів з-за кордону. В цьому магазині були різні продукти. Батько наш тоді працював поштарем й інколи заносив грошові перекази, що надійшли з-за кордону нашій знайомій єврейській сім'ї Ровінських, які знали, що таке бідування, і співчували таким, як ми. Ровінський і давав батькові кілька „бонів” (у банку замість

доларів давали „бони”). За них ми могли купити продукти, і це рятувало нас від голодної смерті.

Влітку 1933 р. вимирали села, а в Києві по вулицях підбирали трупи, звозили на Поділ до Воскресенської церкви (зруйнованої 1935 року), а звідти везли ховати.

...Нині життя моє вже на вечір повернуло. Але досі вночі іноді привиджуються жахи тих років. Коли

буваю в Пущі-Водиці, спиняюся біля того будинку, з-під якого виносив торбину борошна, і стискається серце. Часто з вдячністю згадую сім'ю Ровінських...

А ще часом удивляюся в обличчя „вождя світового пролетаріату” і хочу запитати: за що більшовики так знущалися з нашого народу?..

Народна газета. — 1995. — № 37.

В.Г. Садковський,

м. Київ

В жизни человека бывают минуты какого-то неосознанного мечтательного (порой и тягостного) настроения, когда внезапно тебя осеняет, внезапно появляются мысли, образы прошлого. Бывает это при семейной встрече, разговоре с товарищем, перетряхивающем свою память; в рассказах о былом, о своей жизни напоминают ужасные, леденящие душу и сердце воспоминания. У меня иногда бывает — идешь по улице и внезапно тебя осеняет мысль — воспоминания о далеком прошлом с трагическими событиями, навевающими грусть и тоску; удивляешься тому, что все это видел (т.е. был пассивным свидетелем многих политических кампаний, инцидентов и остался жив — думаешь не восьмое ли это чудо?). Об одном из них — ниже.

В своей жизни, особенно в тридцатых годах (в связи с голодом в 1932—1933 гг., безжалостных репрессиях 1937—1938 гг.) я слышал пессимистические высказывания молодых людей: „Лучше б совсем не родиться или родиться на век раньше, или на век позже”.

Летом 1933 г. я ехал пассажирским поездом с места практики домой в Киев. После короткой остановки на одной из станций поезд тронулся, и я увидел из окна вагона, как внезапно развернулась возмутившая все мое существо драматическая картина палаческого бессердечия проводников вагонов: они старались сбросить со ступенек вагонов всех, кто из последних сил вцепился в поручни в надежде найти спасение от голода (несмотря на заградительные отряды, голодающие ухитрялись проникать в город). Изможденные лица несчастных были полны мольбы, они что-то тихо говорили, очевидно, умоляли, а подвыпившие проводники со зверскими лицами оралы ругательства, отрывали их руки от поручней и ногами спихивали людей с подножек набравшего скорость поезда. Хотелось плакать, видя это черное дело — жестокое рабское усердие по отношению к своим, попавшим в беду соотечественникам.

Приехав под вечер в Киев, переходя привокзальную площадь, я стал свидетелем другой, не менее ужасной сцены. В кольце, образованном милицией, находилась группа молодых людей до предела истощенных — они напоминали скелеты, на которых обвисали порванные испачканные одежды, изможденные лица, до странного тонкие руки, видневшиеся

сквозь прорехи рукавов. Все они были в каком-то волнении: один из них, махавший руками, очевидно, протестовал против варварского с ними обращения милиционеров, которые злобно их хватили и прямо-таки бросали в кузов грузовика, чтобы вывезти подальше от города, где они найдут мучительную смерть. Вот такая была помощь голодающим.

Лидия Васильевна — тетушка моего друга — весной 1933 г. утром шла от вновь отстроенного в 1929—1932 гг. архитектором А.М.Вербицким железнодорожного вокзала по ул. Безаковской (с 1919 г. — ул. Коминтерна) и ул. Марино-Благовещенской (с 1937 г. — ул. Саксаганского) к себе домой на ул. Тарасовскую. На этой улице проживало в разное время много известной интеллигенции — профессоров Киевского университета св.Владимира, врачей, юристов, педагогов, художников, поэтов. По этому маршруту тетя насчитала увиденных ею 14 трупов — жертв голода, лежавших на тротуарах возле зданий. А сколько их было во дворах, на лестницах?!

Мой товарищ — соученик по техникуму (Володя П.), проживавший в своем доме на Лукьяновке, видел душераздирающую картину. Рано утром телеги, запряженные лошадьми, проезжали к Лукьяновскому кладбищу. На телегах лежали навалом груды покойников, подобранных на улицах города. Трупы были прикрыты рогожей, на некоторых телегах болтались свисающие руки.

Летом 1933 г. городские жители к своему пайку хлеба, выдаваемому по хлебной карточке, смогли приложить так называемый коммерческий хлеб. В некоторые магазинах по городу привозили свежий, еще теплый, хлеб и продавали по коммерческой цене — 3 руб. за половину буханки. У нас по ул. Жилианской, 55, такой хлеб привозили в магазин, который ранее (до 1929 г.) был частным продуктовым магазином старого, представительного, культурного еврея Маркова. Очередь выстроилась по ул. Жилианской в сторону ул. Тарасовской и была столь длинной, что ее конца не было видно, хотя и сравнительно быстро двигалась. Возможно, это была самая длинная очередь в мире. Были случаи, когда люди, наевшись этого теплого сыроватого хлеба, вскоре тут же умирали. Голод продолжал собирать свою смертоносную жатву.

Как-то случайно летним днем 1933 г. я заметил закрытый фургон на конной тяге. Очевидно, он был с

коммерческим хлебом и следовал к месту его продажи. За ним змейкой вытянулась и спешила очередь, в которой находились люди разных возрастов. Все они держали друг за друга за талию, чтобы посторонний не смог влезть в очередь. До чего же это было жалкое, недостойное человеческой чести зрелище!

Вспоминается опасный в моей жизни инцидент. В 1937 г. арестовали моего отца — „врага народа”, с вытекающими отсюда последствиями. Отец в Казатине был начальником участка тяги (депо, мастерские, подвижной состав — паровозы, вагоны) на этом участке ЮЗЖД. Нам тогда очень повезло — нас не выслали, меня не отчислили из Института, а лишь лишили стипендии (в Москве и Ленинграде в лучшем случае детей высылали в детдома, в худшем — арестовывали взрослых).

В сентябре месяце мама плачущим голосом заявила мне: „Нам не на что жить, меня обложил фининспектор, я не могу шить платья. Тебе следует поступать на работу”. Я взял отпуск в институте, за работой обратился в „Водоканалпроект”, предложил свои услуги в качестве геодезиста — я умел работать с нивелиром и теодолитом). Меня направили в распоряжение гидротехнической экспедиции, находившейся в с. Маяки на р. Северский Донец. Они занимались изысканием источника водоснабжения для г. Краматорска и Славянска. Сотрудники экспедиции жили в хатах, а обедали обычно в других. Однажды во время обеда имел место неожиданный эпизод, который мог оказаться для меня фатальным. Обед был уже закончен, в хате нас осталось двое из экспедиции и хозяйка. Когда мы встали из-за стола, поблагодарили за обед и собрались уходить, то хозяйка (пожилая женщина) внезапно задала нам вопрос: „Скажіть, чому в нас така бл... влада?” Я ужаснулся (ведь был еще 1937 г., меня бросило в жар и я стал ее отчитывать. Все обошлось благополучно, никто из нас не донес в НКВД. Если бы мой сотрудник донес, то я бы получил 8—10 лет лагерей за то, что скрыл, а хозяйке, вероятнее всего, был бы расстрел. Чем эта история — не сюжет для интересного рассказа?

В 1931—1935 гг. я учился в Киевском железнодорожно-строительном техникуме. В 1933 г. летом меня направили на практику на ст. Фастов. Там шло крупное строительство: строили депо и мастерские, прокладывали новые железнодорожные пути. Я там видел работавших и приходивших наниматься на работу людей с опухшими ногами и животами. Некоторые из них умирали в ближайшей роще, в кустарнике.

Я тогда жил на веранде у соучеников по техникуму — супругов Брык. Как и в Киеве, так и в поселке ст.Фастов ходили слухи о распространяющемся людоедстве, о том, что выслеживают толстых людей, их убивают, расчлениают и кусками варят, продают на базаре. Делают пирожки с начинкой из человеческого мяса и продают на базаре. Слухи о том, что лю-

дей-людоедов милиция выслеживает, арестовывает, судит и расстреливает. Так что я ходил по улицам с опаской, старался ходить не один, а еще с кем-либо. Мой товарищ, проходивший также практику, но на ст. Казатин, рассказывал о том, что мать съела своего ребенка. Как-то вечером на улице моего товарища несколько женщин стали преследовать, ему стало страшно и пришлось спасаться бегством. Нечто похожее происходило и в Фастове.

Во время учебы в техникуме — голодовки весной 1933 г. со мной случился обморок, но недолгий, всего несколько секунд.

Какая это была мрачная сцена ожидания мною „обеда” в столовой техникума. Студенты и один преподаватель (по черчению) молча, с угрюмыми лицами сидели за большим столом и ожидали, когда подадут это жалкое подобие „обеда”. Он включал первое блюдо — из серовато-мутной горячей водицы с какими-то непонятными зернами; второе блюдо — блюдце серой жидкой массы (из картошки или гороха). Все это было без жиров и хлеба (выдавался по карточкам). Хлеб — это было тоже некое подобие хлеба светлого серо-зеленого цвета, в него еще примешивали муку из молотых кукурузных кочанов, и хлеб крошился.

Моя мама всячески изощрялась, чтобы нас хоть как-то прокормить. Были проданы пианино, золотые украшения снесены в „Торгсин”. Как-то мама взяла меня с собой в этот магазин. Какое обилие разных продуктов! На прилавках висят столбы разного вида халвы (подсолнечной, ванильной, шоколадной), висят колбасы разных сортов, в ларях — разного вида крупы. Золото на специальных весах взвешивали и оценивали в рублях.

Запомнилась тягостная сцена нашего ожидания ужина. Посередине большой комнаты (мы тогда жили на Жилианской, 55, кв.2), столы, присланные папой со ст.Казатин (он работал там начальником участка тяги ЮЗЖД), т.н. „буржуйка” — печка, изготовленная из стальных листов, дымовая труба выведена сквозь окно. Я с сестрой Лидой „подпирали” необогреваемую кафельную печь и взирали на то, как мама на этой „буржуйке” пекла „олады”, состоявшие из суррогата кофе, отрубей и еще чего-то. Мы терпеливо ожидали, когда мама нас позовет к трапезе.

Для семей железнодорожников полагались бесплатные билеты — один раз в году на дальнее расстояние и постоянные — на пригородные поезда. Улучшение нашей жизни наступило после того, как мама поехала в Ленинград за продуктами. Там маме помогли наши родственники, мама привезла от них два чемодана разных продуктов. Позже (во время блокады 1941—1942 гг.) все те родственники погибли.

Ездил в Ленинград и мой товарищ Жоржик К. (1914—1985). Однако ему не повезло. На одной из станций на пути из Ленинграда в Киев жулики на ходу поезда ловко зацепили его чемодан и вытащили через окно...

[Підпис] В. Садковский
2001 р.

Володимир Макарович Сергєєв,

м. Київ

Народився я в січні 1924 р. на Лук'янівці, де й мешкав по вул. Дегтярівській, 10 аж до 1958 року. Двір наш по периметру був забудований одноповерховими будинками барачного типу, посеред двору стояв двоповерховий будинок, а в глибині двору — одноповерховий особняк колишнього хазяїна цього двору Смірнова.

Двір наш був розташований якраз навпроти Лук'янівської в'язниці, і більшість його мешканців працювала у в'язниці на різних посадах — наглядачами, конюхами тощо. Мати моя, Марія Марківна, теж працювала в тюрмі: спочатку наглядачкою, а перед самою війною завідувачкою пральнею.

Вчитися я почав у школі № 61 в кінці вулиці Дорогожицької (тепер Мельникова), де потім розташувалось КВІРТУ. З 4-го класу нас перевели в інше новозбудоване приміщення по цій вулиці, де середня школа міститься й досі.

Особливо запам'ятався мені 1933 рік. На вулицях Києва можна було бачити багатьох погано одягнених селян. Вони приїздили в місто, щоб врятуватися від голоду. Пам'ятаю тяжку сцену на початку літа 1933 р.: біля нашого двору на вулиці лежав старий селянин, якому хтось поклав в рота полуницю, з'їсти її уже він не міг, тільки губами розчавив. Так і помер з розчавленою полуницею в губах. По місту їздили підводи, підбирали померлих селян, накривали їх брезентом, везли на кладовище, де скидали до братських могил.

Пригадується, що влітку 1933 р., коли ми з мамою поїхали до її брата Петра Марковича Сабодаша в село Жежелів поблизу Бердичева. Дядько працював мірошником на млині, тому мама сподівалася, що в голодний рік нам буде легше прогодуватися біля дядька. Але млин не працював, бо нічого було

молоти. По селу ходили не люди, а їх тіні. Якимось до нас в хату зайшла сусідка. Я здивувався, що під час голоду вона така товста: але мама мені пояснила, що вона розпухла саме від голоду. Особливо вражали її ноги: вони були, як дві колоди, а в декількох місцях шкіра тріснула, і з тріщин текла рожева сукровиця. Сусідка сказала, що вона вже тиждень нічого не їла і попросила їсти. Тітка Гапка (дядина) дала їй два млинці, що їх напекла з борошняного пилу й лободи. Цей борошняний пил на прохання дядька я позмітав і зібрав з площин дерев'яних крокв, що підтримували дах млина. Ось із цієї пилуки, разом з павутинням, павуками й тарганами тітка пекла млинці, перед тим змішуючи її з порубаною лободою і ще з якоюсь травою. Це була наша їжа протягом кожного дня. В селі було багато хат, які стояли із забитими вікнами й дверима. В цих хатах або всі помирали, або ж виїхали десь в міста, тікаючи від голоду. Було страшно й незвично: не було ні собак, ні котів, не співали півні, не кудахкали кури, не чути було ревіння корів. Люди розповідали страшні факти про людоджерство. Наприклад, як старший син порізав померлу матір, зварив частину її м'яса, поїв сам, а також нагодував молодших брата й сестру. Усі ці розповіді западали глибоко в душу. Я боявся ходити сам по селу, щоб мене не вбили і не з'їли. Восени ми повернулися до Києва, бо у мами закінчилася віпустка.

А ось ще один випадок. Якимось в неділю мама прийшла з базару, сіла в кухні і почала гірко плакати. Я спитав, що сталося. Мама відповіла, що вона понесла на базар продати каструлі, щоб купити їжу, але їх ніхто не купив. Чогось іншого на продаж у нас не було, і тому мені завтра доведеться йти в школу без сніданку.

[Підпис] В. Сергєєв

Володимир Іванович Штундель,

1908 р. народження, м. Київ

— Вы расписались в 1932 г. и в 2007-м отметили бриллиантовую свадьбу. Как познакомились со своей суженой?

— Мы познакомились еще в 1927 г., — вспоминает Владимир Иванович. Переехав из Немирова в Киев, я вместе с родителями жил на улице Жилинской у одной старухи, где были очень стесненные условия. Чтобы я мог готовиться к вступительным экзаменам в Киевский горно-геологический институт, для меня сняли угол у знакомых на улице Святославской (сегодня Чапаева. — Авт.). Главой этой семьи был Евтихий Иванович Кириченко. Раньше он служил приставом и проходил свидетелем по громкому делу Бейлиса. Кириченко говорил, что евреи не убивали 14-летнего мальчика, за что его и выгнали из поли-

ции. Потом Бейлисы уехали в Америку и без конца присылали Кириченко деньги и фотографии.

В одном доме с Кириченко жила семья Шаповаловых. Год мы с Ниной только смотрели друг на друга, а однажды я подошел к ней на улице и спросил, не нужны ли ей конкурсные задачи по математике. Потому что знал от своей хозяйки, что дочь Шаповаловых готовится держать экзамены в вуз.

После четырех лет ухаживаний я пришел к отцу Нины Харитону Трифоновичу и попросил руки дочери. Мой будущий тесть ответил: „Заканчивайте институты, разъезжайтесь, а если у вас сохранится чувство, я согласен”. Нас выручила теща: „Харитон, ну что ты несешь? Они любят друг друга! Пусть сами решают”.

И мы пошли на улицу Жилианскую, 123, где за заводом „Ленинская кузница” находилась лачуга с надписью „ЗАГС Железнодорожного района”. Здесь в одной очереди регистрировали брак и развод, рождение и смерть. Нас расписал неряшливый старик безо всяких свидетелей и колец.

К тому времени Ниночка закончила Ветеринарно-зоотехнический институт и получила назначение зоотехником в Каменец-Подольский, а меня, как горного инженера, направили на Донбасс...

— Ничего себе медовый месяц!

— Я тоже так подумал. Поехал в Харьков (тогда это была столица УССР), в Совет народного хозяйства Украины, который распределял и кадры в том числе. Показал документы и сказал: „Что вы делаете? Жену — туда, меня — сюда”. Как раз в Каменец-Подольском организовывали „Спецминералсоюз”, куда меня и послали главным инженером.

— Купить продукты в 1932 году было проблемой...

— В Каменец-Подольском мы питались, как хотели, а в Киеве был голод — уже ничего не продавалось: ни масло, ни жир. В Каменце, находившемся на границе с Польшей и Румынией, еще не создали колхозов. На базаре стояли вереницы возов с гусями, утками, курами. „Мы попали в рай!” — говорили свекровь, моя сестра и сестра жены, приехавшие к нам погостить.

Мы за копейки снимали две меблированные комнаты у пожилой пары. В доме стояло пианино. Часто к хозяевам приезжал сын. Он хорошо играл на скрипке. Моя жена тоже садилась за пианино, и они давали такие концерты, что люди под окнами собирались послушать!

Министру звонили из райкома партии: „Поменяйте главного инженера Штунделя. Он же беспартийный”...

— К сожалению, в этом же, 1932 г., меня призвали в армию. Как призывник с высшим образованием я на год попал в Харьков, в танковую бригаду на Холодной Горе. Как над нами издевался помощник командира взвода! Я даже хотел застрелиться.

— Он мне прислал маленькую фотографию, — уточняет Нина Харитоновна, — и написал: „Жизнь кончилась!” Как увидела его такого страшного, аж разрыдалась. Мама меня успокаивала: „Все образуется. Он себя еще проявит”. Так оно и случилось!

— Я пошел к комиссару и сказал: „Если вы не призовете к порядку помощника комвзвода...” Вскоре меня перевели к комиссару в помощники.

Голода не чувствовал — там такие варили борщи! Но на станции Чугуев, что под Харьковом, нашей роте приходилось выносить из поездов трупы умерших от голода. По 20 мертвецов с эшелона. А за сутки в Чугуев приходило до 15 поездов!

Факты. — 2008. — 16 апреля.

Ірина Миколаївна Мороз,

1911 р. народження, м. Київ

Усе життя я чесно працювала на комуністичний режим. Але особливо закарбувалися в пам'яті 1932—1933 рр., то й прагну розповісти про ті часи, прошу вислухати.

Працювала тоді з чоловіком на пароплавах „Комсомолец” та „Рішетник”, що курсували вниз по Дніпру. Чоловік — стерновим, я — офіціанткою в буфеті. На пристанях в Дніпропетровській та Запорізькій областях я щоразу спостерігала жакливі картини. Голодні, опухлі люди похилого віку, матері з малюсенькими дітьми чекали, щоб їхати вгору по Дніпру, бо чули вони звідкись, що в Білорусії немає голоду. Проте дістатися туди щастило небагатьом. Практично на кожній пристані з пароплава зносили трупи померлих. Особливо жакливо було дивитися на дітей, яких уже залишили останні сили, але вони ще дихали. Вони плямкали ротами, ніби риби, яких витягли з води. Але зелені мухи роями обліплювали тіла нещасних жертв, заліплювали очі, набивалися в

рот. Багато померлих лежало просто на берегах Дніпра, бо їх не було кому поховати. Влітку 1933 р. кількість пасажирів значно скоротилася, спорожніли пристані, бо в той час уже цілі села вимирали на родючих українських чорноземах.

Працювати в таких умовах було надзвичайно тяжко. То були не просто пароплави, а пароплави смерті. Хоча я могла якось прохарчуватися, але шматок хліба не ліз до рота. Віддавала отим дітям свою пайку.

Пам'ятаю і торгсини, що діяли в Києві та інших містах і викачували в людей золото, срібло, видавали спеціальні чеки, що за них можна було купити продукти харчування. Пам'ятаю і знаю, хто обдирав Україну, заганяв до могили її народ найжакливішими тортурами.

Вважаю, що рубрику „Голос жертв тоталітаризму” в „НГ” можна було б замінити рубрикою „Голос жертв комуністичного режиму”.

Народна газета. — 1995. — № 39.

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Антоніна Кононівна Коробчук,

1922 р. народження

В роки голодомору проживала у Києві.

У 1933-му році був великий голодомор. Не було чого їсти — ні картоплі, ні хліба не було. Їли мерзлу картоплю. Копали її там, де залишилась з осені. Пекли оладки з тієї ж картоплі, їли також „лапуцьки” з кропу. В кінці 1933-го — на початку 1934-го років дали державний хліб.

Сильно голодували, люди пухли від голоду. Хліб дали по 1 кг на сім'ю. Мати різала його на дуже маленькі шматочки і давала нам. Я ховала хліб, прив'я-

зувала його до стіни, щоб хтось не вкрав і не з'їв, а брат інколи крав, йому було 20 років.

Мати, було, принесе 1 стакан пшона, у відрі зваримо його. Поїмо „води”, а животи болять. Їли собак. Весною землі займали, але не було чого садити.

Люди вмирили: іде людина, впала — і нема...

У нас в сім'ї було 4 дитини, батько і мати. Я була найменша. Ніхто з нашої сім'ї не вмер — мати вигодувала.

Не дай, Боже, комусь пережити таке страшне лихо... Спаси і сохрани!

Записала Л. Коробчук.

Програма та матеріали Другої міжнародної молодіжної науково-практичної, історико-краєзнавчої конференції „Голодомор 1932—1933 років — геноцид сталінського режиму проти власного народу. Свідки свідчать”. (25—26 листопада 2003 р.). — Київ, 2003. — С.42, 43.

Єлизавета Ісидорівна Яценко (у дівочтві Дзервук),

1922 р. народження, м. Київ

Мама моя (1886 р. народження) з Василькова пішла в Київ у няньки. Стала киянкою. Я народилася на Подолі в будинку Петра I, де у 1920-х роках був гуртожиток.

Під час голоду 1932—1933 років проживала у Києві.

Пам'ятаю, що в ті голодні роки нам говорили, що був неврожай. Пізніше мені розповів мій чоловік (сам він родом з Кубані), що в 1931 р. там будувались колгоспи, і в людей забирали все, зароблене тяжкою працею.

У Києві по карточках давали хліб. Я ходила по хліб, але його не вистачало. Мама варила баланду. Особисто я бачила опухлих дітей. Ходила в школу.

Жили ми тоді на вулиці Набережно-Нікольській, 9. Навпроти був дитбудинок. Дітей з дитячого будинку кудись вивозили. Якось випадково я зустріла чоловіка, який розповів, що він разом з братом був у тому дитбудинку. Брат його помер, а він вижив.

Пам'ятаю, що в місті працював магазин „Торгсин”. У той магазин ми з мамою віднесли красиві серезки й каблучку. Обміняли нам ці речі на борошно. В основному лише борошно люди і брали.

Працювали в Києві і базари. Мертвих людей підбирали на підводи і кудись відвозили.

Під час війни обміняли ми квартиру на напівпідвал. Чоловік мій був військовим, звільняв Київ.

[Підпис] Є. Яценко

Записала О. Веселова

16 червня 2008 р.

Ольга Юхимівна Іващенко,

1923 р. народження,
с. Білогородка на Київщині

Тяжелые годы и тяжело их вспоминать. Не дай Бог кому пережить такое горе. Мои родители бедно жили, но хлеб в доме был всегда. А в 1932 г. пришли и выгребли все подчистую. Летом 1933 г. опух от голода и умер отец. Мама куда-то ушла и вернулась только под осень. Рассудок у нее помутился. Пришла как будто не в себе, села в хате, да так и умерла. Ее тело погрузили на телегу, отвезли и скинули в яму. Не знаю точно, где теперь те могилы. Осталось нас четверо детей-сирот. Когда папа с мамой были живы, мы хоть как-то перебивались. Есть хотелось постоянно, но голод еще терпели. Помню, какой-то кулеш варили, а однажды отец принес конину, так мы ее ели. (В Украине коней не ели, поскольку это считалось большим грехом, ведь лошадь — первая помощница

в хозяйстве. Как рассказывают очевидцы, во время голодомора, когда в колхозах началидохнуть кони, люди мигом растаскивали по куску дохлятины и несли домой. — А.Г.).

Когда умерли родители, мы, пухлые, как колоды, ходили по селу и просили хоть что-нибудь поесть. Младшего брата и сестру забрали в детдом. (Попавших „на довольствие” в садик либо в интернат ежедневно кормили миской варева из муки, запаренной кипятком, с маленьким кусочком хлеба). Во многих воспоминаниях, собранных в Книге-мемориале „33-й: Голод”, люди рассказывают, как маленькие дети несли этот кусочек хлеба домой умирающим родителям, как обессиленные от голода отцы и матери плакали, но хлеба не брали. — А.Г.).

А мы с братом ходили от двора ко двору, выпрашивая еду. Нас жалели, подкармливали... Затем тем забрали в колхоз, где мы пасли свиней за

миску баланды (свиней, в отличие от людей, в русле политики кремлевских вождей, кормить полагалось. — А.Г.).

Галух А. Чтобы помнили. — Факты. — 2003. — 4 дек.

Микола Менжега,

1924 р. народження,
с. Семиполки Броварського р-ну Київської обл.

Про голодомор 1932—1933 рр., що його організували в Україні більшовики, вже написано багато. Однак, гадаю, скільки б не доповнювали — зайвим не буде. Те горе людське варте пам'яті багатьох поколінь.

Я бачив те страшне лихо. Бачив, як люди вмирали поодиноці й сім'ями. Як їздили селом підводи, збирали трупи й везли на цвинтар до спільної ями. То було звичайною буденною роботою — щодня. Поховання відбувалося без плачу, голосінь. Не було кому оплакувати небіжчиків.

Знаю, як ловили ворон, горобців, аби врятуватися від голодної смерті, але важко було вижити. Навіть родинні реліквії, коштовності, що їх здавали в Київ до торгсінів, не всіх повертали до життя. Уявимо собі стан матерів, які щодня чули дитяче квиління: „Мамо, хочу їсти”... Спочатку починалося виснаження, потім надмірно збільшувався живіт, далі — набрякали кінцівки, обличчя, а потому наступала смерть.

Мені тоді виповнилося 8 років. Сусідська дівчинка була такого ж віку. Досі бачу, як сидить вона на

порозі своєї убогої хатини з набряклими ногами, потрісканою шкірою. З тих тріщин витікала жовтувата рідина. Невдовзі дівчинка померла.

Навесні 1933-го намагалися пекти хліб з відвійок ячменю, проса, гречки, додаючи подрібнену кору дерев. А ще бродили колгоспними полями, шукаючи залишки мерзлої картоплі. Одного разу мої пошуки чогось їстівного увінчалися неабияким успіхом. На вже зораній ділянці землі знайшов півкартоплини. Радості не було меж. Приніс додому, попросив маму зварити і з нетерпінням чекав біля печі. Коли ті півкартоплини зварилися, схопив гарячі, щоб їсти. Але ошпарили мамині слова: „Синку, а твої братики Гриша й Толик теж їсти хочуть”. Взявши ножа, я розрізав картоплю на 3 рівні частини — точно, мов у аптеці — всім порівну. Лише забув тієї хвилини, що в хаті нас було не троє — п'ятеро. Ще й батько з матір'ю. Згадав потім. Як же соромно було дивитися в голодні, згорьовані, виплакані мамині очі. Вони і досі переді мною.

А коли врешті стане соромно тим, хто керував нами тоді й керує нині?

Народна газета. — 1996. — №8.

Дмитро Градінович,

1925 р. народження,
с. Литвинець Канівського р-ну Київської (нині Черкаська) обл.

Голодного 1933 р. мені виповнилося 8 літ. Аби врятуватися від смерті, батько привіз сім'ю з Канева до Києва, до своїх сестер. Голодний, голий і босий пішов я до школи. Добре пам'ятаю, як привели нас, першокласників, до великого помпезного будинку, де в залі було розставлено столи з лавами, а на тих столах на нас чекали тарілки з якоюсь баландою, схожою на бульйон, і маленькі шматочки хліба. Ми хутко накинулися на ту їжу, аж ось вийшов тов.Постішев. У своїй промові наголошував, що ми — майбутні будівники комунізму. Тоді я зрозумів, що перед нами перша особа компартії, почав здогадуватися, що це за будинок. А потім усе життя комунізм асоціювався у мене з тарілкою тієї баланди.

Батько, як і інші люди, з ночі стояв у черзі за хлібом. Бувало, йдеш вранці до школи, а на вулиці

сидить людина з буханцем хліба, що його тільки-но купила, їсть. Поруч стоять інші, чекають, що ось-ось вона перестане жувати, помиратиме і тоді вони зможуть забрати недоїдений буханець. Під'їжджала машина, нещасного брали за руки й ноги, кидали до неї, везли невідомо куди.

Одного разу сестра, не дочекавшись батька з хлібом, побрела на базар, шукала там чогось їстівного, назбирала кісточок од слив та абрикос, порозкошувала й отими зернами, мабуть, отруїлася. Захворіла так, що відвезли до психіатричної лікарні. Залишилася інвалідом на все життя. Старший брат працював пекарем. Зловили його з крихтами хліба, що їх ніс додому. Засудили на 3 роки позбавлення волі.

Народна газета. — 1996. — №23.

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Євген Антонович Вогничук,

1910 р. народження, м. Дніпропетровськ

Во время голода я учился в Киеве в Книго-торговом техникуме. Студенты спали в спортивном зале на матах, ежедневно нам выдавали по 200 г хлеба.

Люди голодали ужасно. Каждый день по утрам улицами проезжала бричка и подбирала тела умерших. Очень много людей приходило в Киев в поисках работы и пищи из сел, но чаще всего ни того, ни другого они не находили. В магазинах было невоз-

можно купить что-то из продуктов питания, многие люди были опухшими от голода.

Мне мать высылала из Ставрова посылки с зернами кукурузы, больше ничего прислать не могла, т.к. они сами голодали. Я поедал кукурузу прямо в зернах. Многим студентам родственники высылали посылки с продуктами, мы старались делиться между собою, за счет этого и выжили. Между людьми ходили слухи о случаях людоедства в селах Киевской области.

[Підпис] Є. Вогничук
1998 р.

Євгенія Сакевич-Даллас,

1925 р. народження,
м. Лос-Анджелес, Каліфорнія, США

Народилася я на хуторі Кам'яна Балка, на Одещині.

Щасливе дитинство мого життя було тільки до п'яти років. Жили ми спокійно з веселими піснями, золотими полями під синім небом. Загроза з півночі повіяла на мою Батьківщину. Комуністи загарбали мою Україну, мою свободу і назвали нас ворогами народу (кулаками).

Українці з демократичним розумінням боролися за свою свободу проти комунізму, і за те їх так тяжко покарали. Жакливім терором забрали все від нас до останньої зернини, а нам дали голодомор в моїй Україні. Мої батьки, як і інші, як вороги народу, були заслані навіки в Сибір. Багато загинуло по дорозі, а які доїхали, то їх залишали в примітивних умовах в замерзлій тайзі. Селянам було заборонено покидати свої села і нічого іншого не залишалось їсти, а тільки бур'ян.

1932—33 роки. Голодомор. Винищення українського народу. Пусті хати, пусті поля, пуста Україна, загинуло десять мільйонів українських невинних людей. У цей час не було війни. Але не було сім'ї в Україні, яка б не зазнала горя. Трагедія України та її нещаслива доля: переповнені тюрми, замучені селяни: діти, жінки і чоловіки без всякої оборони від насильників-комісарів. Сибір, тундра завжди були переповнені українцями, а які якось вижили, то думають, що вони є росіяни, хоча прізвища їхні українські. Голод було створено штучно, це був справжній геноцид українського народу.

Моя сестра, її чоловік і я вирвались до Києва, де жив мій брат — студент. Студенти повставали проти комуністів. Мій брат і ще 3000 студентів з його університету були заарештовані і вислані на три роки на

тяжку працю, як політично засуджені. Сестра померла від голодомору в Україні, а батьки загинули в Сибіру. А я одна ходила по вулицях, просила шматочок хліба. Дітей крали і вбивали, бо люди їли, що могли.

Якось я залишилась в живих, хтось мною опікувався і доглядав, можливо, то був янгол. Старший брат з дружиною повернулись з Уралу. Я переходила з рук в руки і не знала, кому належала. Поневірялась по містечках з братом, який повернувся з тюрми з підірваним здоров'ям. Політичний арешт наклав на мого брата підозру, і він не міг жити в одному місці більше, ніж шість місяців. Тяжко було вчитися, і мене знову віддали до дитячого будинку. Все моє життя я не знала постійної родини, постійної хати, постійного виховання в українському дусі. Поневіряння — це було моє життя. Люди всіх націй на цьому світі могли сказати, хто вони є і якій країні належать, тільки не українці, тому що їх зразу називали націоналістами. Ми повинні були приховувати, що ми є українці на своїй рідній землі. Радянська влада і нацисти Німеччини розпочали війну. Мене, як інших підлітків, вислали на працю до Німеччини. Я працювала на фабриці в Австрії. Весь день в холодній воді вирізувала з металу гвинти, а для чого їх використовували, я не знаю.

Після війни, як зернина, я летіла, куди вітер віяв, і не суперечила, тому що іншого не знала, і думала, що це так повинно бути. Опинилася в Італії, де мені усміхнулася доля — це було, може, спасіння. Мода, в яку я так легко втягнулась, бо я була молода і висока — все те, що було потрібно для моделі. Багато років я не хотіла навіть і згадувати про минулі страждання та голодування. Але глибокий корінь мого походження назавжди залишився в моїй душі.

[Підпис] Є. Сакевич-Даллас

Іван Семенович Пархоменко,
1922 р. народження, м. Дніпропетровськ

Батько мій працював на металургійному заводі, мати на той час була без роботи. В голод 1932—1933 років жили в приватному домі у Кайдаках. Голод був тяжкий, а в сім'ї було, крім мене, ще троє дітей. Батькові на заводі видавали хліб, але його не вистачало, тому частина речей з дому вимінювалася на продукти. Мати голодувала, тому що віддавала останнє дітям.

У березні 1933 р. батька звільнили з заводу за те, що він загубив щось з уніформи (черевики чи робу). Тоді з цим було суворо. У Дніпропетровську роботи не було, і вся сім'я за порадою батькового брата пе-

ребралася до Києва (де той жив). Брат пообіцяв допомогти батькові з житлом і роботою. Батько і мати влаштувались на швейну фабрику, сім'я жила в робітничому гуртожиткові. На фабриці видавали пайок, до якого входило, окрім хліба, ще й борошно, пшоно і цукор. Це й допомогло нам врятуватися від голоду.

Згадую, що коли наша сім'я приїхала до Києва, в перший же день я побачив страшну та вражаючу картину: вози, які перевозили мерців. Потім кілька разів бачив померлих прямо на вулицях. Батько розповідав, що говорити про голод начальство забороняло.

[Підпис] І. Пархоменко

Анонімний свідок,
1917 р. народження,
м. Попільня, Житомирська область

Від. : Так, ще зимою, в 32-му році, я вчився тоді в 45-ій школі, а ми вже чули, що голод. І в школі, і між собою говорили діти, ну, і в родині, хоча я жив у чужій родині, бо приміщень не було. Мій брат наймав, так у нас казали, куток, значить, в людей кімнатку. Не кімнатку, а місце, де моє ліжко стояло. Ну, й ми вже чули, що люди вмирають, але я не бачив ні однієї людини. Потім до нас в один прекрасний день приїхав з райкому комсомолу агітатор, ну, з лекцією. Всіх у велику залю скликали, і він став говорити, що то все буржуазні видумки, це вороги народу, бо стали батьки дітей, малих дітей, не посилати в школу, бо в нас в школі такого не було, щоби хтось зник. Але, чи було, чи ні, але люди боялися малих дітей самих в школу посилати, ну, бо пропадали люди. Їх вже там на Єврейському базарі, там і ковбасу продають з людського м'яса, ну, й потім, того було знову скликання, що нам дітям приказували, з райкому комсомолу агітатор прийшов, а тоді ми довідалися, мій брат, правда, не ходив, але скликали всіх батьків, от, теж на мітинг у школу, щоб вони дітей посилали таки в школу, бо, як думаєте, батько й мати працюють, дитина там вісім років чи дев'ять, вона сама ходить в школу. Там у нас не було автобусів, нічого. І видно такі випадки були, що дитина зникла, і то по Києву рознеслося, і багато не пускали дітей в школу.

Перший раз, що я побачив, це Комерційний хліб відкрився, здається, в квітні місяці, в 33-му році. В цьому будинку, де я жив, це був п'ятиповерховий будинок; перед тим він називався „Соргокоп”, в тому „Соргокопі” нічого не було. Порожні полки були, тільки була ця копа соргу, це з ячменю перепалена. Але, в останнє і того соргокопу не було, бо люди голодні були, й його, видно, викупили. Отже, рядом був ще „Центроспирт”, магазин, де горілку продавали.

Тоді, це в квітні місяці, я не пам'ятаю, а так думаю, на початку квітня, „Комерційний хліб” відкрився. Отже, то як я зараз розумію, кілограм хліба коштував два з половиною карбованці. І якраз рано в цей день як „Комерційний хліб” відкрився, ця старенька, вона росіянка, богомольна була, її чоловік *carpenter* був, столяр. І вона мені дала два з половиною рублі й каже: — Іди мені принеси хліба, без черги.

Я ж, безумовно, побіг зразу, через хвилин 20, бо тоді ще в перший день може чоловік 200, 300 стояло в черзі. Проліз, взяв хліб, а хліб просто не важили, а розрізали на половину, і я вийшов з магазину і побачив молодого селянина, а, років може 25, 28, він був опухший. І так, як деякі, я ще так став і на нього подивився і деяка, знаєте, жінка, особливо старша, як вона несе цей кілограм хліба, чи там може трошки менше, чи може трошки більше, то вона кусочок одламає і дасть. Деякі: „О, сволочь, работать надо, а ты пришел тут, мы сами голодны”.

От, ну й я тоді відніс цей хліб цій господині, де я жив, і вона мені дала рубля й 25 копійок, щоб я собі взяв півкілограма хліба. Ну, й я вискочив, вліз знову без черги й дістав цей, півкілограма хліба, бо в мене більше грошей не було. Ну, безумовно, це, думаю, наїмся, але прибіг назад. Ця господиня дала мені чаю, ну я наполовину розрізав цей хліб і вирішив, це зразу з'їм, а тоді пізніше повечеряю ще. Але, як я того півкілограма хліба розрізав наполовину, випив з чаєм той кусок, а потім по-кусочку, я його, безумовно, весь з'їв.

Ну і тоді вийшов знову на вулицю й дивлюся, цей же селянський хлопець уже лежить в корчах, його корчить. Він був опухший, йому дали хліба, може, він з'їв і кілограм, по кусочку, і якби він нормально їв, по трошки, то він міг би вижити, і він в корчах, і знаєте, воно неприємно було дивитися. Ніхто

його не прибирав, ніхто йому не помагав, тільки так проходили люди, дивилися. Тоді вже може через години дві я підійшов, він уже був мертвий. І аж увечері, здається, його в годині десятій, забрали.

Потім, вже на другий, на третій день, вже черги дуже великі були, вже тяжко було пройти без черги, що проходив, ну, то ми займали черги за хлібом, і то ми стояли з вечора й цілу ніч, щоб дістати той кілограм хліба, і я вже тоді бачив, що є авто, я не бачив, щоб авто там, ці, підбирали, але бачив такі площадки були, це бендюжні коні, для різних вантажів, і то вони їздили вночі, де якийсь труп — підбирали його кидали на таку площадку, то рівний був такий вагон для перевозки тягарів, і ці збирали трупи. Часом бачив два, три трупи, а один раз то може через місяць після комерційного хліба, то щось, може, п'ятеро або шестеро осіб лежало.

І один раз бачив, видно не було, то в нас називали каламашки, це *garbage-can*-ів не було в Радянському Союзі, а в дворі стояв такий ящик, і всякі відходи туди кидали, а тоді раз на тиждень, там був сморід, безумовно, та раз на тиждень приїжджали каламашки, це були на чотирьох колесах, і вона так як кошівка зроблена, що її легко було перекидати, то і цими каламашками, то два рази я бачив, що каламашками ці трупи підбирали, викидали. Автами, можливо, десь в центрі, бо я на Жиланській вулиці жив, це тут, коло станції, можливо в центрі, там Хрещатик, на Печерській, можливо так і автами забирали, але тут на підводах, і останній труп я бачив, це вже квітень, травень, липень, можливо, або в кінці липня, або в середині серпня.

Цей будинок, де я жив, то великий будинок. В нас подвір'я невелике було, і воно було заасфальтоване. Наступний будинок був двохповерховий, і я думаю, що коло цього будинку було землі більше, як ця моя „*property*”, ну і я думаю, що до акра було

землі. Оцей будинок двоповерховий стояв, а решта то були бур'яни. Я ж, ми там з одним грали в шахмати, в шахи, не в шахмати, а в шахи, а діти менші грали, в нас називалася така гра „сищики і розбійники”. Одні ховалися, а другі шукали, і коли чуем, жажливий крик. Дитина, я і не пам'ятаю скільки, може сім чи шість років, вона ховалася, в ті бур'яни заскочила, і наскочила на труп. Ну, і коли тут ми підбігли, я вам відверто кажу, я не знаю, чи то була жінка, чи чоловік, бо я підійшов подивитися тільки так, але то запах був *boу*, як цей труп лежав, знаєте, його ніхто не рухав, то він, може, і запах мав, але коли ця дитина, видно, стала, то був страшніший запах, такий, ну й я так здалека подивився, відійшов, але зразу тут видно з цих сусідів хтось побіг, подзвонив у телефон. Подзвонив до міліції і, можливо, через півгодини вже приїхало авто і забрали цей труп.

Пит.: Так на якому базарі в Києві говорили, що можна купити ковбасу?

Від.: То на базарі, це я розкажу, що „тройський базар” в нас його називали. Але на Подолі, то можна було сказати, на Житньому базарі. Десь на бульварі, на Соломянському базарі, значить, казали, що продають людське м'ясо, що ковбаси роблять із нього, але чи то факт був, але, безумовно, що щось воно було, бо люди пропадали.

Пит.: Чи Ви бачили таке, що селяни міняли свої речі за харчі?

Від.: О, я ще, бо це ж я близько коло Жидівського базару, бо Єврейський базар був, ото селяни приходили, продавали останні сорочки, ще до комерційного хліба, щоб купити кусок хліба. Останні речі привозили. Так само деяке міське населення теж продавало останні речі, щоб купити, бо, наприклад, фунт картоплі в 1933-му році коштував 70 карбованців на базарі, на чорному ринку. Ну а вчитель в той час заробляв 350 рублів на місяць.

Investigation of the Ukrainian Famine 1932—1933/ Oral History Project of the Commission on the Ukrainian Famine/ edited for Commission by James E. Mace and Leonid Heretz. — Washington, 1990. — P. 333—351.

Олена Лиськівська,

1922 р.н., Київ, Полтава

Пит.: Чи можна перейти до теми голоду?

Від.: Отже, десь уже в лютому 33-го, 34-го року, то наша родина вже переживала дуже, дуже велику скруту. То, власне, я описую там один момент, коли в хаті нічого не було. Я знайшла один пряник десь між тарілками в шафі. І після того вже нічого не було. Це вже тоді мама мусила піти по так званій комерційній хліб, в чергу. Мама була слабою, і її ті черги абсолютно виснажували. Я ще не могла йти, бо мені було 12 років, отже, мене б там задушили би в тих чергах однаково. Я би нічого б там не могла дістати. Отже, таке положення продовжувалося кілька місяців, і мама вже дійшла до абсолютної виснаги, вже вона не могла кожної ночі ходити в чергу, вона вже ходила кожної другої ночі, потім ще кожної третьої ночі. Уже кожної третьої ночі означало, що

ми діставали кілограм хліба кожний третій день, і крім того, більш нічого не було в хаті. А тоді советська влада пішла на велику хитрість. Вони влаштували так звані торгсини, це значить „торговля с иностранцами,” де ви могли здати золото, срібло, і вони вам давали купони, залежно від того, яка вага була того золота чи срібла, що ви принесли. І тоді за ті купони ви мали право купити в тих крамницях, де було все. Абсолютно. Отже, мама мала якусь обручку, але багато мама не мала, мала обручку, мала якісь кілька срібних ложок, кілька сережок золотих. Вона то занесла все. Отже, ці речі нас спасли, бо ми могли прожити на тому кілька місяців, поки почало трохи вже легшати.

Пит.: Чи можете описати ці черги, в яких Ваша мати стояла?

Від.: Черги, звичайно, звичайно починали формуватися десь з вечора — сьома, восьма година вечора. Але тому, що міліція розганяла, не дозволяла ставати в чергу й стояти під крамницею, то люди, звичайно, один другому писали такі номери в чергу, самі собі складали чергу й ховалися по бічних вулицях. Тоді вже десь над ранок, десь, може, після п'ятої години, коло шостої години, крамниці в сьомій відчинялися, хліб в сьомій годині привозили — вони тоді вже ставали, ставали вже в чергу так, як хто з них мав який номер із собою. Але то не означало, що як ви мали номер один, чи два, чи три, що ви були один-два-три й ви вже стояли біля самої крамниці, бо в Києві в той час було дуже багато не лише молоді — підлітків і навіть трохи старших хлопців, які були так звані "безпритульні", вони так називалися, а потім попадали, творили такі банди — вони називалися "уркагани" — або "урки" їх потім називали. Це був кримінальний елемент, який жив зі злочинства, з крадіжок, з дрібних, то не були такі злочинці великого калібру, але то були дрібні злочинці. Але то вони, я б сказала, дуже великий неспокій вносили в ті черги, бо, скажімо, як уже черга сформувалася, і хліб привезли, і ось-ось мають відчинити крамницю, ціла банда вривалася, розривала ту чергу, бо люди стояли, обнявши один другого за пас, так як ланцюг трималися, щоб ті уркагани не могли їх розірвати. Але переважно люди були стомлені, виснажені, вони вже цілу ніч ховалися по різних вулицях, і було багато жінок, які також ослаблені були, що були недоживлені, то що таких 15 чи 20 хлопців увірвуться і розірвуть той ланцюг, щоб самим стати в чергу, і ви їх вже потім звідти не викинете. Отже, ті люди, що були, скажімо, 10-ті чи 12-ті, опинялися, може, 150-ті або 200-ті, і, звичайно, часто, дуже часто, не вистачало хліба.

Отже, вони простояли цілу ніч, промучилися цілу ніч, і вони хліба могли не дістати, прийти з порожніми руками додому. А дома їх, звичайно, чекали діти голодні. Отже, я знаю, що мама приносила хліб, то ми з сестрою його ділили так, як пласку, різали маленькими шматочками і дивилися, чи його зараз з'їсти, чи, може, лишити на другий день. А в школі нам так звані сніданки продавали. Отже, я була вже шкільного віку, то для мене була певна підтримка, що я могла дістати в школі якусь кашу пшоняну, чи якийсь куліш гречаний, чи якийсь борщ. Отже, я мала якусь певну страву. Але тому, що ті, що готували ці страви, вони також хотіли вкрасти звідти, було дуже-дуже ріденьке і дуже було і не смачне і не смачене майже нічим. Але тому, що ми були голодні, ми їли. І я старалася ще й сестрі принести щось звідти, якщо могла. Бо сестрі було чотири роки, вона ще до школи не ходила. Сестрі то позначилося в такий спосіб, що вона пізніше мала клопоти весь час із печінкою. Вже її печінка не сприймала товщі й досі не сприймає, бо в тому періоді, коли вона почала підросати й розвиватися, її організм цілковито відвик від масла чи товщу від якогось, і пізніше її організм того не сприймав. Отже, так само, якщо по статистиці пе-

ревірити, то в 34-му, 35-му році дуже малий приріст населення був, бо діти не народилися, дуже мало дітей було народжено в 35-му, 34-му роках.

Пит.: Заняття в школі не переривалися?

Від.: Ні. А ще цікаво було. Нас, тому що було багато голодних дуже, то на учнів багато кинулися вош. Отже, нас обстригли всіх, цілком — хлопців і дівчат. Ми не мали волосся зовсім. Цілком пообстригали. Я навіть десь маю фотографію, де я це була вже в четвертій класі, й в мене дуже погано волосся росло, і в мене дуже таке коротеньке волосся на голові — і так само майже всі, дуже мало в кого було — трохи скоріше волосся росло, то мали трошки більше волосся, а решта всі — дуже малої кількості волосся на голові. Потім у нас почався кидатися тиф черевний, отже, в школах тоді почали давати застрики всім. Ми всі мусили діставати застрики. Але то було в місті, і то було в Києві, а по селах, напевно, що дуже мало тоді профілактичних засобів вживали.

Пит.: Так, вертаючись до голоду.

Від.: Власне, в кінці 33-го року, початок 34-го. Тоді найбільше, бо то вже була зима. Отже, коли було літо, то ще й кору їли і лушпиння. Я пригадую, що в нас на подвір'ї навіть, пригадую, що так званий двірник також чистив там, то його жінка збирала лушпиння, мила й сушила його і перетирала, і вона якусь кашу з нього робила і їли, а на селах тоді дерли кору з різного дерева, різне листя, що могли. Але зимою не було вже нічого. І не було що дерти де. Тоді люди почали пухнути, почали мерти. Але приходили, дуже багато з них до Києва приходило, і дуже багато вмирало в Києві. Якщо вони якимсь способом дочекалися того кілограма хліба, то людина хапалася і їла відразу, а наївши, вмирала.

Пит.: Чи селяни старалися міняти свої речі?

Від.: Міняли, дуже багато міняли. То, власне, тоді дуже багато цінних речей, таких історичних речей в Києві на тих базарах так званих, Булюмбас або Бессарабка, ви могли купити за безцінь, буквально за безцінь. Бо люди тоді все, що в скрині — колись у нас наготовлялося від баби-прабаби, діда-прадіда, то виносилося, віддавалося за шматок хліба. Всі речі.

Пит.: А як міліція ставилася до голодних?

Від.: До голодних? Казали, що то ледачі, ті, що не хочуть їти до колгоспу, не хочуть працювати.

Пит.: Чи їх зганяли?

Від.: Відганяли від крамниць. Але як вже людина лежить і не рухається, то куди ви його будете брати? Забирали їх тоді. Забирали і вони вмирали або по дорозі, або, може, десь під шпиталем, бо до шпиталю не довозили.

Пит.: Чи Вам відомі випадки людоїдства в Києві?

Від.: Я знаю, що мама ніколи тоді не купувала ніяких м'ясних виробів на базарі, бо ходили такі чутки, що багато було ковбас так званих із людського м'яса. Чи то була правда, чи ні, я не знаю. Але такі чутки ходили, то мама не купувала на базарі ніяких тих. По-перше не було за що, а по-друге, вона боялася.

Анонімний свідок,

1914 р. народження,

Березівка, Коростишівський район, Житомирська обл.

Пит.: Свідок зізнає анонімно. Будь ласка скажіть, коли Ви народилися?

Від.: Я народився в 1914-му році, 25-го жовтня.

Я поїхав вчитися до Києва в 28-му році й в Києві вчився аж до початку голоду 32-го року. У 33-му році весною, ідучи по головній вулиці Києва, я зустрів земляка, знайомого. Прізвища не скажу. Скажу, що він називався Василь. З його двома братами я ходив разом до школи. Він був багатий старший за мене. Я його не впізнав на вулиці, але він мене впізнав. Я йому зробив комплімент, що він гарно виглядає, повний, здоровий такий, гарний і сказав, що йому, видно, непогано живеться в цій ситуації голодній, яку переносить наша країна й наші люди. — Так — він сказав — я живу непогано, я маю таку працю, що в мене досить гарні харчі й багато від того. Хочеш, якщо ти голодний, ходім до мене я тебе угощу.

Ми пішли на Поділ. На Подолі, близько Дніпра й Дніпрового порту стара-стара церква з огорожею, мурованою огорожею. Ми туди зайшли. Я побачив багато дітей і попросив його, щоб він мені розказав, що то є? Він сказав: — Я є завідувач їдальні тут, яка є при цій церкві. Сюди міліція звозить дітей голодних, які приходять з ближчих сіл до Києва, і тут вони шукають їжі, падають, гинуть. І от поліція збирає їх, привозить сюди, й ми їх тут годуємо три, чотири тижні, і п'ять тижнів, аж поки не назбирається дітей 250—300, може й більше. За ці чотири чи п'ять тижнів треба, щоб діти не втікали, а трималися тут, тому їх годуємо, отже, їм є де спати, що їсти, то вони не втікають. Але й охорона є, брама замикається на ніч. Після того, як назбирається відповідна кількість дітей 250—300, може більше, їх відвозять до Дніпра на порт і садовлять в пароплав — він ще й назвав тоді, здається, іменем Тараса Шевченка пароплав. І пароплавом дітей відвозять далеко за 40—50 кілометрів від Києва в поле. Там викидають на берег, на поле і, розуміється, діти знову розбігаються, яке кудись дійде, а більшість гинули в полі. Він показав мені кілька хлопчиків, назвався Василько один, другий, здається, Грицько. Каже: — Ці вже два, а то й три рази, приходять, вертаються до Києва, а решта, розуміється, по дорозі гинуть. Отже, дітей голодних, які приходили до міст, не спасали, не віддавали десь до приюту чи що, а ось таким способом хотіли, щоб вони, значить, гинули.

Пит.: Ну, я маю ще кілька питань для Вас. Ви раніше говорили, що в того Вашого земляка, цього Василя був інший завідувач їдальні?

Від.: А, інший завідувач їдальні був, значить тим табором, для молоді, він дозволив собі дітей роздавати деяким людям, які брали на спасіння, брали на утримання, вчителі, наприклад, в Києві, потім самі міліціонери, гарні такі люди брали дітей, службовці, які мали працю й мали, значить, харчі доволі, розбирали дітей. Його за це покарали, його засудили й після того цього насили й коли я з ним розмовляв,

він мені дав хліба, дав маргарину цей Василь і сказав, щоб я нікому про те не розказував, що це є в Києві й більше не приходив, бо йому не вільно було сконтактуватися з людьми, і що дітей розвозили тощо. Отже, він каже: — Я не є певний, що того попередника, що перед ним був завідувач там, у тому таборі, що його розстріляли. Отже, він дуже боявся. Каже: — Прошу, більше сюди до мене не приходити, — то дав мені хліба дві буханки і маргарину кавалець такого і на тому кінчилося.

Пит.: Це два конкретні випадки, що карали людей за це, що помагали другим.

Від.: Так, не можна було помагати, не можна було спасати людей, бо ті, що спасали людей від голоду, їх карали, бо мета була така, щоб люди вмирали, їм треба було, щоб люди вмерли.

Пит.: Яка була ситуація в самому Києві для міщан?

Від.: Тяжка була ситуація. Ті, що мали працю, наприклад, мій далекий родич Букш так називався, на Пушкінській вулиці був будинок Академії наук, він був завідувач їдальні при Академії наук, то академікам-науковцям там давали, значить, мали вони змогу обідати, але дуже менше й то дуже бідне таке, наприклад, український борщ найбільше був популярний, бо його й легше варити там, буряки й капуста й то. І я заходив так пару разів на тиждень, то він мене, він для себе до хати приносив для мене й я підхарчовувався. Потім я працював у театрі, у військовому театрі, в хорі співав. Отже, ті, що працювали в військовому театрі, мали картку таку й можна було зайти до військової їдальні і там обідати не можна було, але в буфеті можна було взяти якийсь вінігрет, взяти кілька таких рибок солоних, як оселедчики так, отже, ми купували. Дехто з наших спритніші були, по кілька разів заходили, купували декілька, а потім продавали, спекулювали. Дуже тяжке життя було, а спеціально студентам. Студентам, то була допомога, трошки давали крупи, цукру були пайки, там називається так, пайки давали. Отже, на базарі майже неможливо було щось купити, бо хто щось і винесе продати, то голодні люди накидалися, відбирали, навіть вбивали людину, якщо вона мала щось у торбинці. Так, службовцям міста, то їм давали пайки, давали, їм легше було дістати, бо вони мали приділ такий — цукор, крупа, маргарин, час-від-часу давали хліб. Хліб у магазинах, то була дуже тяжка проблема, тяжке лихо з тим хлібом. Отже, люди ставали з 12-ої ночі, з першої години ночі в чергу і чекали аж до дев'ятої чи восьмої години, поки той магазин відчиниться, та пекарня. І як відчинялася, то там сотні людей стояли в черзі за хлібом. Ой, давали по півбуханки, по одному буханцю, я вже не пригадую. Робилося дуже страшне видовище через той хліб. Про решту продуктів такі, як молоко, чи масло, то й немає що говорити, тяжко було дістати, чи купити.

Пит.: Пам'ятаєте, які були ціни на хліб, чи взагалі на збіжжя в той час?

Від.: Ну, я не можу точно сказати, я забув, не пригадую, не пригадую.

Пит.: А коли почався наплив голодних селян у місто?

Від.: То вже в 32-му році, я думаю, вже селяни до міста, до міст України масово-масово їхали. Наприклад, мій приятель, Олександр Тосіч називався, він жив в 16-му номері на вулиці Леніна, а в дворі, між будинками в дворі зробили хлібний магазин, значить, продавали хліб. А туди, щоб зайти, то були такі ворота, брама. І ось люди звечора вже на тій великій вулиці ставали великою чергою і записувалися, хто за ким. Ну й як приходила та година, що відчиняють ту велику браму, той дате, то люди, як повалять і хтось, як упаде там старенька мамця якась чи хто, то просто по три по чотири особи задушували на смерть, поки люди уваляться, зайдуть до того двору, до того магазину, де хліб дають. Потім міліція мусила його закрити й перевезти десь в інше місце й зразу з вулиці відчиняли, щоб не було тієї давки, щоб люди себе не давили. Отже, люди були настільки голодні, що знаєте, посадили на вулицях мертві, їхали truck-и мілі, підбирали, що людина жива, а її кидали разом з тими трупами, з тими мертвими людьми й відвозили десь за місто і там в спільних ямах закопували.

Пит.: Чи було розпорядження від міліції, як кияни мають ставитися до голодних?

Від.: То я не пригадую, я не пригадую, не можу вам сказати, чи були розпорядження. Я думаю, що вголос розпоряджень ніяких не могло бути, бо вони в пресі казали, що немає голоду, вони про той голод не писали, що є голод. Вони промовчували то, ховали. Міліція тільки стояла по всіх залізницях чи станціях залізнодорожних, по всіх дорогах головних і людей не пускали до міста, але люди знаходили всякі дороги — полем та лісом та й то й пробиралися до міста.

Пит.: Чи Ви бачили випадки, коли міліція знущала з голодних, чи в який-небудь спосіб перешкождала їм чим?

Від.: А, одинокий випадок я запам'ятав, це коли до Києва був приїхав той прем'єр-міністр Франції Еріо. І йому казали, що немає голоду на Україні, його переконали, його возили так. Отже, як зранку там же, на тій вулиці Леніна, Фундуклеєвська колись вона називалася до революції, до війни, як стояла велика черга до хлібного магазину, то міліція розгонила її. То було страшне, люди не знали, в чім справа, знаєте, а вони прибігли, міліціонери, на конях і то всі люди попадали на землю, посідали, а вони їх розганяли. Люди не знали, в чім справа, а їм треба було розігнати ту чергу, як буде той міністер їхати автом, і їм тут, щоб не було видно, треба було схова-

ти. Отже, людей хватили за коси, на коні сидів, хва- тав за коси і як потім коня так поведе і людину кидали, люди падали, як то на дорогу, на камінь, хватили за руки, за ноги, тягнули, підвезли truck-и, в ті truck-и людей кидали так, як худобину, як колоди. Вони, люди, розуміли, що вони не хочуть їм хліба дати, не хочуть, щоб вони купили собі хліба, вони б мусили людям сказати, вони б самі розбіглися, що, люди добрі, на пару годин розбігтися, а потім знову станете. Отже, я то запам'ятав дуже добре, як багато людей тоді до смерті позабивали, бо черга була дуже велика, може на 1000 людей, по 10 людей записувалося, десяток, 10, 10. О, бо дуже часто хліба не хватало, пройде якихось 200 людей, чи 150, а решта залишається, немає хліба, не хватало хліба. То вони записували, щоб порядок був, щоб попало, кожний хотів дістати хліба.

Пит.: Це самі люди записувалися?

Від.: Самі записувалися, так.

Пит.: А в цей час кримінальний елемент в Києві був?

Від.: Прошу?

Пит.: Кримінальний елемент в Києві — урки всякі?

Від.: О, та певно, мусило бути, так мусило, дуже обкрадали людей через вікна, через двері, обкрадали, виносили на базар продавали все те крадене. Злодійства, вбивства. Ну то, що я міг би вам ще сказати?

Пит.: Чи Ви бачили, щоб селяни старалися міняти свої речі за хліб? Чи привозили речі зі села на базар?

Від.: Бачите, селяни не мали таких речей гарних, напевно, що привозили, але вже в 32-ий, 33-ий роки, вже люди не мали речей таких, щоб вони могли щось дістати. Міські люди мали речі такі, що за них можна було продати й гроші взяти добрі, а потім хліба купити. О, за речі хліба не можна було, хліб в магазинах продавався за гроші, а на базарі хліба було дуже тяжко і жінкам переважно приносити хліб на базар небезпечно було, голодні діти, голодна молодь кидалися, відбирали. На базарі переважно продавалися речі — штани, сорочка, чоботи там, взуття, якісь килими, а багатші чиновники такі міські купували, ну й тоді люди за гроші йшли купувати той хліб.

Пит.: Що Вам відомо про так звані "торгсини"?

Від.: Торгсин? Так, я знаю, то було виманювання в людей золота, яке уряд більшовицький потребував, дорогоцінні речі, antique, всякі дорогі годинники, дорого старинні речі, спеціальне золото, срібло. Люди останні свої гроші золоті, всякі браслети і перстні, туди зносили і там вони їх дурили за два фунти якоїсь крупи та масла забирали дорогі речі. То є торгсин, так, був такий.

Пит.: Отже. Щиро дякую за цінні свідчення.

Від.: Прошу дуже. Я дякую вам, що ви цією справою займаєтеся, дай Бог, щоб воно вийшло вам гарно й була користь з того. Дякую.

Анонімний свідок,
1918 р. народження, м. Київ

Пит.: Свідок зізнає анонімно. Будь ласка, скажіть, коли ви народилися?

Від.: Я народилася в 1918-му році. В Києві проживала 15 років до війни; я мешкала на північній частині Києва, де була така дільниця, яка називалася Куренівка.

І ось в 1933-му році, як закінчилося навчання, на-везли з усіх усюдів дуже багато дітей. Тяжко згадувати за це. Діти чомусь були всі дуже голі. Було тяжко дивитися, що дівчатка вже починали розвиватися, а вони були голі. Навіть діти були аж з Прилук, ще це далеко від Києва. І ось учителі організували їдальню для них і годували їх, якимось рятували. Була пошесть тифу, була пошесть дизинтерії. І не дивлячися на те, що кожний вчитель мав вдома дітей своїх маленьких, вони віддано працювали, рятуючи тих дітей. Діти спали в клясах на соломі попід стінами. Щодня вмирили. Щодня їх виносили в таку кладовку під сходами й складали й засипали якоюсь дизинфекцією. Я цей запах так запам'ятала на все життя, що як я десь чую, особливо в Торонті часом вулиці чимсь посипають таким, дизинфектують, що так виглядає, запах такий, як я там чула, все мені нагадується.

І ось як за кілька днів назбирається там декілька вже десятків дітей, приїжджало авто, забирало їх і вивозило десь. Ті діти такі були голодні, що і мало було того, що для них ладувала кузня, й, отже, вони в школі виїли всю траву, що була на землі. Трава називалася шпориш, така низенька, як ялинка. Виїли то все. Декому їх дуже берегли, тому може голі були, щоб ніде не тікали, їх берегли, щоб вони не тікали на вулицю, але деякі були такі сміливі хлопці, що таки тікали на базар, щоб щось украсти або випросити для себе. І пізніше ті діти десь зникли, очевидно, їм вже тоді стало вкінці літа трошки ліпше, новий врожай був і їх десь забрали. Тепер прийшлося мені бачити багато таких тяжких сцен. От іду я до товаришки. Бачу під деревом лежить жінка і хапає повітря як та риба, а на ній крутиться немовлятко. Через якийсь час вертаюся, дивлюся, вже жінка померла. Навколо школи був такий садок. То вчитель завпед один посадив з дітьми колись той садок. Пізніше це вже розрісся.

І от така сцена, а я жила в школі, така сцена: мати кидає дітей і каже: "Я вас завезу на базар, а ви там стійте, а я буду дивитися з-за рундука. Прийде така добра тьотя, добра тьотя і добрий дядько і забере вас і буде вам їсти давати, а як перейде цей голод, то я вас додому заберу."

А діти плачуть: "Мамочко, не кидай нас. Ми не будемо просити їсти."

Пізніше ще бачила таку сцену: іду я вулицею, бачу дітей так щось, біжать дети, дивляться на щось. Підходжу я, бачу, що жінка-селянка одягнена непогано, не обідрана і вона лізе, не може йти, лізе,

щось просить, напевно, просила їсти і в неї ноги були порізані й текла вода з тих ран. Я швидко побігла додому, щоб винести якийсь кусочок хліба, вкрасти, бо вдома теж ми отримували такі пайки — 100 грам на дітей, а 300 грам на працюючого. Довелося мені вкрасти той хліб вдома, винести туди до неї, а її вже не було, тільки той слід після того, як вона лізла, слід, знаєте, на землі. І ця картина мене завжди переслідує. Знаєте, я дуже туга на сльози, я ніколи не плачу. Хіба як тільки це згадаю. А тоді була 14-літньою дівчиною, але згадується, мене завжди дуже тривожить.

Коли десь ішла я попід таким насипом, там була залізна дорога, збудована за моїх часів і ця дорога була воєнна і на мапі її не було. Три місяці перед тим, як почалася війна, все везли зброю до кордону, хоч ця була закрита брезентом, люди все ж таки бачили і знали, що це скоський хлопець сидить і щось він має ... поставив два камінці і таку якусь бляшку... стару, стару, іржаву. Під нею вогонь, і що він там пече? Пече він ... десь на вулиці знайшов трохи силосу. Силос то така маса, що консервують для корів. І то везуть той силос по місту, з місця на місце, то дуже він пахне недобре. І так з воза падає. Отже, він то там собі варив. Я побігла додому швидко. Взяла кусок хліба, принесла йому і він так дивився на той хліб, як він не знав що це таке. Подивився, подивився, нічого не сказав, сховав собі за пазуху. І я й до цих пір не знаю, чи він був глухонімий, чи він вже такий був, знаєте, задубів від голоду. Ну, тоді це, як ми були малі, моя мама казала все, що це голод є штучний, що це влада зробила для того, щоб знищити український нарід. Моя мама мала високу освіту, вона — вчителька, як і мій батько, але все ж таки як вітер віяв зі сторони Росії, то вона стояла, дивилася в вікно, махала п'ястком і казала: — Ти проклята Москва, з'їла наших дітей, з'їла наших батьків, синів, забрала в наших батьків маетки, що вони працювали все життя на це, а тепер ще нам і вітер зсилаєш.

— Діти, каже, діти, буде час, коли більшовиками будуть лякати дітей.

Оце все, що я бачила, що могла розказати...

Наприклад, там був один чоловік, що мав свої парники. Його розстріляли. Парники забрали, він, очевидно, оборонявся, його розстріляли. Коли був голод у 33-му році, то мати не могла їх прогодувати, дітей — два хлопці і дівчина. Між іншим, та дівчина є тут у Америці — стара жінка. Отже, мати придумала: завезла тих дітей в аптеку і казала їм, — але не в Куренівці але на Подолі, то така нижня частина Києва — і каже: — Ви тут стійте, а я піду.

Прийде, каже, тут тьотя і забере вас. Каже: — Будуть там вам їсти давати в дитячому будинку, а як перейде голод, я вас знайду.

Варвара Діберт,
1898 р. народження

Пит.: Коли Ви вперше почули, що люди вмирають з голоду?

Від.: В 32-му році вже почали вмирати. Не через те, що неврожай був. Урожай був чудовий, але вивозили все, забирали все в селян. В селян було так, що просто — я ще закличу вам ту пані й вона розкаже вам, бо вона на селі жила. 32-й і 33-й воно починалося. У Києві дуже багато було безпритульних дітей. То страшно, скільки їх було.

Пит.: Як вони приїжджали до Києва?

Від.: До Києва? По-перше, що це діти були такі, що батьків позаарештовували. І дещо дитина втікла, бо батьків то забирали і дітей в дитячі будинки перевиховувати. Але не всі хотіли в ті дитячі будинки йти, то втікали переважно. А втікали вони всякими способами. Вони під вагоном потяга — там якісь були ящики. Вони там переховувалися. Вони на паровоз. Під скамійками на потягах. Пішки. Всякими способами. Вони були дуже хитрими. І були такі, що об'їздили всю СРСР під тими ящиками і під вагоном, на даху, як у літку (бо зимою на даху не поїде), між буферами. Звичайно, багато їх гинуло в такий спосіб. Але то переважно були з таких, що розкуркулювали їх, або заарештовували. То весь час.

Цікаво вони жили між собою, в них була своя етика. І вони, наприклад, як вони знали, що, скажім, вони витягли мого брата молодшого... Як його вже випустили з в'язниці, і став він знову з паспортом і грошми. Ну, про гроші, — то неважко. Але паспорт, де було вже зазначено, що він уже був заарештований. То уявіть собі, що гроші вони забрали, а паспорт принесли й вкинули. В нас така примітивна була в дверях прорізана дірка для пошти. Прорізана знадвору дірка, і навіть ящика в коридорі не було. Так кидалося в ящик. Виходжу на другий день, як він прийшов і прямо мертвий — паспорта забрали. Якщо паспорт другий дістати, то йому треба через НКВД, якраз, як він вже був заарештований. Він просто мертвий прийшов. І на другий день, яка же радість! Виходжу, дивлюся в коридорі лежить засмальцьований коперт і там паспорт. Гроші, звичайно, забрали, але грошей, то вже ми не думали про гроші. Я і чоловік працювали, то гроші ж йому якісь там зібрали.

Як я вже в бібліотеці в школі працювала, то я трошки пізніше на працю ішла. Перед працею пішла на базар. Надала мені жінка молоко — це було зимою — а я скинула рукавичку одну й так тримаю в другій руці. З одної скинула рукавичку, а друга рука в рукавичці. І тримаю рукавичку й витягла гроші. Паперові — так як доляри, так були карбованці. Три карбованці. Тримаю. Хвать! І ззаду мене. Ще не встигла налити молока мені жінка, як хвать! — безпритульний прибіг. Схватив і рукавичку, й ті три карбованці. І я стала пищати. Кошик в мене порожній, а та каже жінка: — Я не можу тобі без грошей дати.

Я кажу: — Та нехай постоїть, може я когось побачу знайомого чи сусіда, то попрошу позичити там, щоб заплатити. Дивлюся, один безпритульний — не той, що вихватив, а другий. Так стоїть і шукає, значить, мов жертву. Я підходжу до нього. Я кажу: — Слухай, хлопче, дивися — я кажу — ось одна рукавичка осталася. А твій товариш якийсь в мене вихватив і рукавичку, і три карбованців. А мені, кажу, через пів години треба йти на працю (правда, так і було, що мені на працю). А діти вдома, кажу, голодні. Я пішла молока купити й в мене більше немає нічого, ні грошей. І рукавички то було так, що в Москву хто їде то тільки може мені рукавички купити. В Києві не можна було рукавичок купити. Кажу: — І на що йому одна рукавичка? Хай хоч рукавичку, кажу, мені віддасть. А він дивиться і каже: — Покажи то. Я показую йому то що там фляшка була з тим молоком. Кажу. — Дивися, я нічого не встигла купити. А він: — „Ты правду тетя говоришь, что в тебя больше нет?“ Я кажу — „Ну, та дивися. Можеш ще дивитися в мене в кишеню. А він через пару хвилин прибігає. Приносить мені рукавичку й ті три карбованці мені. — Тетя, если ти говоришь то нам не надо таких. Мы найдем богатших“.

Коли ми жили в Києві то рядом з нами був будинок. Раніше він був театр. А в 33-му році зробили з нього кінотеатр, рядом із нашим двором. Так що наші, як я виходила із того, із воріт свого двору (бо я в дворі жила, в середині), то я проходила проз нього. То був четвертий номер, а наш шостий номер. Я виходила з воріт і зараз цей бувший театр. В цьому театрі зробили колектор, де збирали безпритульних. Виловлювала поліція, міліція. Виловлювала їх і збирали. Там поробили нари — туди, правда, нікого, поліція стояла і взагалі нікого не впускали туди із сторонних. Але так, я колись так заглянула одним оком. Але те, що я бачила в середині, в середині я мало бачила. Бачила тільки, що нари побудовані — значить не ліжка, а нари такі, скільки там поверхів, я не можу уявити, чи три чи чотири й таких нар. І там копиюються ті безпритульні, обірвані, брудні, голодні. Але часто бачила, виходячи з воріт, як приїжджає туди truck великий і привозить тих дітей, яких наловили. А потім бачила, як вивозять звідти й мертвих дітей. То жах. Зимою — там, очевидно зимно — виносять їх, або в такій шматі, що страшно дивитися, або зовсім голих, і складають туди на той truck буквально так, як дрова. Розумієте, так як дрова складають. І зараз вже виходиш до рогу, бо це четвертий номер, останній двір, і ще б один до кінця рогу, і на розі гучно мовить, на вулиці радіо гучно мовить. Кричить про щасливе життя дітей в Радянському Союзі, і про ті жахи, які робляться в Італії, в Іспанії і так далі. І приходиш на працю, те саме. Радіо в коридорі кричить, гучно мовить те ж саме, що які щасливі наші діти, що вони мають таке щастя. То це жахлива картина.

Пит.: А Вашим дітям було досить їсти?

Від.: Як вам сказати? Ми не голодали так, але досить не було. Я працювала в школі. В мене в 33-му році ще було двоє дітей. Не моїх, не наших. Наш приятель був заарештований, а дружина його як помішана ходила. І ми їх забрали до себе. Вона вчителювала в Проскуріві, й я поїхала й дітей забрала до себе. І мені вдалося їх — бо в Києві не можна було нікого приписати, ми не мали права. Мені якось вдалося їх приписати, і навіть приділити в школу. Ми мали, мали карточки, на якій діставали. Але діставали, скажем, на тиждень на дитячу карточку 100 грам масла. Ну що те масло? Хліба на дитячу карточку діставалося 200 грам.

Я трошки більше діставала, як чоловік, то ми, звичайно, дітям давали хліб. Але, щоб вони були цілком задоволені, щоб вони мали те, що треба їм, вони ніколи не мали в ті роки того, що треба. Як мій син тоді казав — Ой, мамочко, мені здається, що, якби картоплі досить було, то не треба й хліба. Дитина такево говорила. Так що я не можу сказати що ми так голодали. Або, колись пригадую, що чоловік поїхав (він механіком працював, він у тім з машинами всякими). Часом треба було йому поїхати й на колгосп десь там, як машина якась зіпсується. Привіз 20 фунтів, зараз пригадую, чи 10 то гороху. Кожна горошинка, в кожній горошинці була кузочка. Уявляйте собі. Я сиділа, голкою витягала, ті кузочки викидала, а горошок клала, те й варила. Потім, я мала туберкульозу. І мала із шпиталю туберкульозного, з санаторії, мала собаче сало. Давали мені. Я сала сама не вживала; а дітям картоплю ту, що я на тому салі, на собачому. Вони не знали, й сьогодні не знають, що я так робила. Або, я думала, що я чи виживу, чи не виживу зі своїм туберкульозом, а діти дістануть, як вони будуть. Так що сказати, що ми так голодали, як на селах, то ні.

А сьогодні мені страшно навіть, що я оці кузочки вибирала. Прийшов один знайомий, старший і він був опухший вже. Він казав, що вони дуже погано мають, не мають, що їсти, і так далі. Я йому, що я йому могла? Могла супу дати тарілку. Поїв він цей суп. І я й ще йому дала цього гороху з кузками. А через два дні нам сказали, що він помер. Він вже опухий був. То що ми могли йому зробити? Тих четверо дітей — в нас значить було четверо дітей — наших двоє і двоє чужих, тих, що знайомого. То коли в школі де я працювала — в бібліотеці — давали дітям-школярам, давали за гроші (правда невеликі) тарілку каші. І належала та сама каша тим, що працюють, учителям і мені. Я ніколи тієї каші не взяла ложки. Я приносила зі собою, забирала й ділила між тими чотирма дітьми. Я ніколи не робила різниці між своїми, що своїм давалося. Ті жили так само приблизно, як і би вони були наші діти, але ми ніколи не робили ніякої різниці, щоб свої дитині дати

більше там чи щось смачніше, а тім не дати. Вони були в нас цілий рік; жили поки мама трошки прийшла до себе, як вже 33-й рік закінчився.

Пит.: Чи Ви бачили багато голодних селян?

Від.: Дуже багато бачила — в чергах бо — бо в 30-му році появився хліб, що по карточках давали по Києві: то так званий „комерційний хліб”. Бо дорожчий він був: він був по два з половиною карбованця кіло. Але то черги були такі, що можна було без карточки взяти тих. Але черги були такі, що ніколи нормальна людина не могла б взяти. Черги такі стояли величезні. Там люди ночували в тій черзі. А приходила банда яка-небудь, розіб’є ту чергу, увірветься, і, значить, хліб получить, а ті, що стояли цілу ніч, ідуть без хліба. А як селяни приходили, то селян міліція, то з черги витягала. Не дозволяли їм в черзі стояти. І багато було навіть і своїх, особливо жидів, що також кричать: "А, ти не хочеш робити в колгоспі та прийшов тут хліб стояти в черзі." Вони не витягали їх силою. А як на працю ідеш по вулиці, то попід хатами сидять такі страшні, що вже протягають тільки руку, що не може навіть вимовити. І весь час зранку ходять оці truck-и грузові й підбирають живих і кудись вивозять за декілька тих кілометрів від Києва. Але вони знову напливають, і напливають, і напливають. Так що дуже багато. І дітей. Деяких дітей то підкидали, підкидають тих дітей. Дехто бере, а дехто односить їх до того дитячого дому. Дитячі доми то були і такі, але багато з тих безпритульних то втікали, не хотіли там жити. То навіть так в мене були там знайомі з тих будинків, то кажуть, що ніби й все добре, що до них добре й ставляться, і харчі їм дають достатні, так, і одіжку дістають. Втікають. Не хочуть. З однією я такою була в шпиталі, як я хворіла на легені. Сімнадцять років дівчина, у дитячому будинку вона жила. І як захворіла на туберкульозу, то її тоді вже помшпиталь. Якраз в мене постеля була рядом з нею. О скільки вона по-українському говорила, то й я по-українському ж говорила. Бо ті жиди, скажем, переважно по-російському говорять. То ми якось так заприятелювалися. Ну так уявіть собі — тій дівчині, товариші її, ті, що там живуть у тому дитячому будинку, де вони таку почували. І місяць я з нею лежала й цілий місяць її кожного тижня приносили вони сотню яєць. Оці безпритульні. Де вони, чи вони крали їх, чи вони купували їх за ті гроші, які там викрадали в людей, я не знаю. Але факт той, що цілий місяць я лежала рядом з нею і в кожну п’ятницю або суботу її приносили кошик сотню яєць ці товариші. При цім цікаво, що приносили не ті самі завжди. Це вибрані з колективів приносять. В них своя етика така, що свого треба підтримувати. А опухших, то дуже багато ходило. Але їх у можливості ізолювали й висилали, ловили і не дозволяли.

Анонімний свідок,

1921 р. народження,
м. Бердичів, Житомирська обл.

Від.: Мої батьки в той час були вчителі, а пізніше, сім років після мого народження, мама померла, я лишилася тільки з батьком. Жили ми цілий час у місті, спочатку в менших містах, а пізніше в Києві.

Ну, там дійсне коли в Києві ми були — батько мій діставав, як працюючий, 400 грам хліба. Хліб цей був уже поганий — це було з кукурудзяної муки ще з якоюсь домішкою, за ним треба було стояти в черзі, й тому що мами вже в мене не було, я мусила стояти в черзі за тим хлібом, це була зима й поки я доходила до хати, то я той хліб з'їдала, й вже його не було, бо в хаті більше нічого не було, крім того хліба. Харчувалися ми в той час, можна сказати, непогано,

порівнюючи з другими, бо інститут мав їдальню, і викладачі, професура інституту, студенти також мали там, харчувалися — студенти, напевно, мали гірший харч, бо була окрема їдальня для викладачів інституту. Я була малою ще тоді, й за мною батько все прислав якогось студента, щоб він мене привіз тому, що дітям уже в Києві було небезпечно ходити самими по вулиці, могли зловити, забити й різні могли бути неприємності. Я тільки пам'ятаю, що харчі були не дуже смачні, бо я писала до своєї бабуні, щоб вона мене забрала до себе, бо мені не смакує те, що ми їли. Як я пізніше довідалася, то в них було набагато гірше

Investigation of the Ukrainian Famine 1932—1933/ Oral History Project of the Commission on the Ukrainian Famine. — P. 853—857.

Анатолій Богданович Юриняк,

1902 р. народження, м. Хмельницький

Від.: Ім'я моє Анатолій Богданович Юриняк.

Пит.: І коли Ви народилися?

Від.: В 1902-му. В Проскуріві. Я вчився потім і працював в Києві.

І в 32-му році я вже був на третьому курсі. Восени, 32-го року. Так! Бо ми почнемо з того з 32-го року, коли голод вже почався. Так ото осінь 1932-го року, я студент третього курсу Київського університету, який звався тоді Київським інститутом професійної освіти. Більшовики любили свої назви давати. Вони через два роки повернули назву університету. Як уряд перейшов, більшовицький уряд перейшов з Харкова до Києва, то повернули назву університету. Тільки що він за царського часу був Університет Святого Володимира, а вони все ж таки дали Університет імені Тараса Шевченка. Вони гралися трохи в українство теж, бо їм треба було тримати владу. На курсі в нас це є на другому курсі, на третьому курсі, восени студенти мої, ті колеги мої кажуть, нема листів з дому. Раніш, особливо ті, що вже такі старші, як я, які вчитися пішли на університет старшими, то вони листувалися з домашніми, чи там з колегами якими-небудь і кажуть, раніше приходили листи, а тепер щось немає листів. Ми тоді спитали цього свого на курсі. Так! Ну, й от ми стали шушукатися так поміж собою, що таке, що нема листів. Аж тут якраз вже один приїжджає, їздив за харчами в село. Десь на Київщині село його було. Не знаю, де точно. І він приїхав і каже тихенько: " Голод на селі!"

Розумієте, влада не давала. В пресі нічого не було про голод. І газети не писали, не містили ніяк вісток про голод, так навіть розговорів тих не було. Наскільки влада тримала це під секретом. А він

каже: — Голод на селі. — Так! Каже: — їдять собак на хліб, ворони б'ють, стріляють.

Так! Ну, значить, ми так стали шушукатися, щоби їх помирити. Це, видно, дійшло до начальства. Дійшло до спецчастини. Як ви вже, може, знаєте, скрізь радянська влада для установ, в установах, в підприємствах, в школах має своїх людей, агентів своїх, які зв'язані з НКВД. От. І оце називається спецчастина. Вони ведуть облік, так сказати, всіх благонадійних і неблагонадійних. Ведуть облік. Ну й до нього, видно, дійшло, що говорять про голод. І він скликав збори студентів нашого курсу. Здається, що це було не тільки нашого курсу; він скликав студентів третього і четвертого курсів, але я вже точно не пам'ятаю. Здається, що четвертий курс студентів скликав, бо на першому й на другому то були переважно робфаківці-комсомольці. То був такий народ по-їхньому дуже надійний. А на нашому курсі й на четвертому було багато досить таких старших, що пішли, щоб мати отак, як я, щоб мати закінчену вищу освіту. Там же були бувші вчителі, бухгалтери, потім земельні техніки тощо, щоб мати вищу освіту. І він зробив збори й каже: — „Я слышу, что разговоры идут о голоде. Никакого голода нет! Это кулаки, которых отправляют на натиску, убегают с поездов, да, и конечно и там голодают потому, что они власти боятся и шлятся так, значит, скрываются. Это они голодают. А никакого голода нет. Все те, кто работает на месте в колхозе, они имеют что кушать там!"

От так ми слухаєм і ніхто ж з нас на очі не бачив того, що голод. Не можемо ми сказати: — Що ж ти брешеш! — тому, що ми, студенти, не бачили на свої очі нічого. Отже, ми слухаєм і заражені, каже, заперечень нема так. Ну от він. А він накачав нас: — „Имейте в

виду, что это вот убегают кулаки. И они убегают с поезда, шляются, укрываются, скрываются от власти и голодают". — Ну що є, той студент, що приїхав зі села, то казав зовсім не про тих, а що селяни голодають. А він каже: — „Никакого голода нет!" — І так в пресі ніде не було про голод нічого. Ніде ні на зборах. Все вони казали, що голоду немає.

І я не дивуюся тепер, що такий Еріо, прем'єр французького уряду, проїжджав по більших містах — Москва, Київ — і каже: "Нема голоду ніякого!" — Бо він нічого не бачив, і в пресі ніде ж нема нічого. Так? Тепер він на село не їздив, не їхав, а проїхав в місті саме по таких голівних вулицях, на яких не допускали. А от зараз я скажу ще, що я мав квартиру не в центрі міста, а мав квартиру на Тургенівській вулиці в Києві. Тургенівська вулиця — це значить, так, на краю, можна сказати. Це далеко до сити від центру, від центральних вулиць. А одного разу я їду так раненько до університету, як ще не на повний рік; я був у стаціонарі, а потім вийшов на екстернат. А то був стаціонарій. Їду раненько до університету і бачу, що щось не так. Зовсім раненько я йшов. Бо, може, я хотів з студентами ще трохи повторити з тими, що я рано там копанію на ВУЗі мав і бачу, що так в стороні якась підвода така, значить, фура, і щось туди два чоловіки, один з них, я подивився, має форму міліціонера, вкинули. Так. Я тоді так трохи прихилився, став до паркану такого, мимо якого я йшов почекаючи, що далі буде. Той міліціонер каже до нього, до другого: — „А где же вот больше тут их? Може, еще есть?" — І цей пішов і каже: — „Да." — А він в кущах знайшов голодаючого, який доходить. І от вони його тягнуть, беруть і кидають на віз такий. Чи то не віз був, а такий вантажник. На вантажник кидають. Так! А потім поїхав трошки далі. А вони мене не бачили. Бо це ще світало тільки. А я спинився, не йду, то вони мене не бачили. Далі проїжджають і знову знайшли, що в кущах, знаєте, значить, доходить. І вони знову беруть, і цей стогне.

— Он живой! — каже один міліціонер — може его к скорой помощи. Вызвать скорую помощь?

А другий каже: — „Ну так нет! Что там ему скорая помощь поможет? Ему кладбище нужно".

От і, значить, так вони поїхали. Виходить, що приходять ввечері з села, і так як їх не пускають на центр, то вони на краю десь так спиняються. Хтось дасть, а хтось боїться дати, доходять там, а вранці їх підбирають, везуть мертвих. А одного, таки одного, як я вже вийшов на екстернат, це вже було навесні 33-го року, то я теж дуже пізно вертався зі школи вже. Я вже працював. Взяв, вийшов на екстернат і пішов на фабзауч, треба було мені. Як я був стаціонарій, то хоч поганенько, але пенсію давали. Але пенсії мене позбавили через те, що знайшли, що я „не пролетарского происхождения", — так сказали.

Не дуже я професійно так участь беру там у них, не комсомолец, то вони позбавили мене стипендії. Я пішов учителювати, бо я мав учительський стаж. Вони мене легко прийняли. І пізно зі школи якимось я вертаюся. Вже так темніло також і там, на Тургенівській вулиці, де я живу, тільки я ще не дійшов до

своєї квартири, так просто наткнувся. Я щось задумався і не дивився так дуже наперед. Наткнувся майже. Жінка з дівчинкою, якій, мабуть, років вісім, дев'ять. І я просто наткнувся над неї і простягає вона руку, ця жінка, до мене: — Хлібцю. Хлібцю! — Голодує вона: — Хлібця.

Зі сусідньої хати хтось відкрив вікно і жінка якась побачила й вже вийшла. Бо я нічого не маю, а вона виносить кусок хліба й цій жінці дає. А тут міліціонер якраз нагодився і накричав на цю жінку так, що в неї випав хліб той на землю, який вона взяла була від якоїсь міщанки там. І упав на землю. А він каже: „Ну подбери хлеб". — Все-таки сержант і каже: „Что то за работа! Что то за богодельня? Хлеб тут! Какой хлеб тут! Это голодаючи? Это пусть идут в колхоз работать! Это они роботать не хотят!" — От так, каже. Так, а міліціонер той, який був, каже: "Ну але все-таки хліб їм треба дати."

„Ну да! Ну так пусть берут. А ты отведи их в ночлежку." — Це такий дім для волоцюг, для безпритульних, що на ніч тільки. І тут вони ту жінку з тією дівчинкою завезли туди. От вже другий факт на мої очі. Наочний факт. Ну, а потім вже було так, що я із хати через вікно бачив, розумієте це. Але це 33-й рік навесні. Бачив — проходять. Особливо, як коли я так, що я раніше кінчав школу. Бувало, що одні дні то я довше, бо більше лекцій мав, а другі, швидше кінчав. Приходжу так, що ще завидна додому, й от коло вікна так сиджу й бачу через вікно ідуть ледве якийсь дідусь, а потім за ним якась жінка, не знати, чи старенька, чи не старенька. Вона ледве так також іде. І вже їм бояться давати, бо тут уже крутиться все міліція ця. Для того вона крутиться, щоб не пустити їх в середину міста, до центру. Щоби такий як чужоземець який-небудь чи що, щоб не бачив цього. І все проганяють їх. Так!

У нас були на курсі студенти, які кажуть: "Я не бачив голодуючих." — Бо він в центрі живе. Каже: "Що таке?"

"Я кажу — Таке діло: голод!"

"Та я не бачив ніколи! Хіба?"

А я кажу: "Бач, що ж я буду брехати?"

Він каже: "А чого не пишуть?" (Сміх.) В тім то і справа. От! От такі факти я можу подати зі свого власного досвіду в Києві. На провінцію я не виїжджав. Ну, але знаю вже це. Все це відомо тепер, що голод охопив село повністю. Села голодали на Україні всі.

Пит.: Чи Вам також було тяжко знайти хліб?

Від.: Ні! Я в місті, як був студентом, то ми мали тільки всього 250 грам. Карточка. Хліба. Але ми мали студентську їдальню, де за малесеньку оплату все-таки ми мали обід. А коли я вже вийшов, коли я став на екстерну, екстернатом, що я тільки можу здавати, умовлятися з професором, здавати йому, здавати йому дисципліни ті чи другі будь-коли по умові. А я готуюся собі вдома. Можу приходити, як маю час колісь. Маю право приходити. Ну я не обов'язаний. Але як я був у стаціонарі, то мусив кожного разу являтися на лекції, так як у школу середню. Так! Ну то я коли вийшов на екстернат, то я вже став учителювати в фабзаучі — це школа фабричного заводського уче-

ництва. Вона готує ніби кваліфікованих робітників. До неї ідуть ті, що мають початкову освіту вже. А там продовжуєм їм в цій школі, крім таких, як я, що мають, що подавали мову, літературу там, то вже і технічну освіту давали їм там. І нам вже було 600 грам дали хліба все-таки. Учителі фабзауча мали 400 грам тільки. А ми, нас прирівняли до робітників легкої індустрії. І ми мали 600 грам хліба. Ну, нам трошки круп, трошки муки, трошки масла. Масло соняшникове, як вони кажуть, — це олія. Ще це все це так мізерно, розуміється. Но жити можна було вже. Але ж на селі то зовсім ніякої допомоги не було. Ніякої! Ну і, значить, коли вже так скажу, я був у фабзаучі перший рік, 34-ий, що вже був урожай і можна було й селянам трохи кликати. Ну, факт той, що влада й тоді не признавала, що був голод. Це все було, так сказати, скрито.

Іменно, було, що „ті, які не хотіли працювати” О! Це їх, так сказати, ніби reason. Раз, значить, хто хотів працювати, то брехня абсолютна!

Колгоспники, які не пішли в колгосп, повтікали на Донбас на торшані розробки, та й вижили. А ті, що трималися колгоспу найбільше — ніби власне (сміх), що влада всадила, тих бідняків, то ніякої допомоги не було — то вони гинули просто. Ну да! От я такі спостереження вже на фабзаучі мав, і в 34-му році влада повернулася з Харкова в Київ, то ми тоді ділилися такими думками. Але то таємно також було. Так як скривають голод! Що вже минулося. Можна ніби і казати. Ні! Тримали все по секрету. Все в пресі було, що „голода нет”. То куркулі, що їх вивозили, а вони втікали з вагонів, шлялися, і то вони голодали.

Investigation of the Ukrainian Famine 1932—1933/ Oral History Project of the Commission on the Ukrainian Famine. — P. 1124—1131.

Валентина Законів,

1924 р. народження, м. Київ

Пит.: А в якому році Ви народилися?

Від.: В 1924-му.

Пит.: А де саме?

Від.: В Києві.

Від.: У 30-му мені було шість років, голод почався в 30-му році, так, я вже стала ходити до школи, до першої класи, й я тоді пам'ятаю, як були великі юрби селян з торбами, вони стояли до магазину купляти хліб, це перше, що я собі пам'ятаю, а тоді гірше й гірше, й тоді зробили заставу й зі села до міста, до Києва, не пускали селян, щоби, значить, відокремити їх, щоб вони не змогли йти, купувати хліб і поживу якусь і тим допомогти собі, своїй родині, але певно там застава була, але люди десь попід лісом, попід річкою, я знаю, як вони проходили, все такі з дітьми, і все йшли всі до міста по хліб, і великі черги стояли. Але хліб то був такий страшний, просо невилушене, і Бог знає, що вони там домішували в цей хліб і давали тільки буханочку хліба в руки одні. Дітей виганяли з черги. Наприклад, мене мама поставила в чергу, а я вже була доросла, мені вже пізніше в 32-му, в 33-му році, вісім, дев'ять років було, мене виганяли з черги, міліція всіх дітей виганяла, ми хотіли також хліба їсти, виганяли всіх, але селян також виганяли, не пускали їх. І я пам'ятаю, як я йшла, бувало, ранком до школи, бачу, там лежить жінка ще, вона вже вмерла, а діти ще живі біля неї і там чоловік, і там діти попід плотом лежать уже мертві. А поліція ходє й каже: — „Ну что вы? Что вы здесь смотрите? Ну, нехорошо женщине стало”, начебто, що вона зомліла там, чи що й їй недобре, а вона вже мертва, й великі вози такі відкриті їхали й всі ці трупи спеціально вже ходила така бригада, всі ці трупи валили на ці вози. І коли вони там падали, а хто ще не вмер, також туди й звозили на цвинтар, пока копали рови

здоровенні й туди всіх. Переважно то були селяни, бо як у місті мої батьки вирости, там вони мали багато знайомих, товаришили, все якось могли трошки діставати що-небудь.

Пит.: Скільки кілограм хліба вони діставали?

Від.: Прошу?

Пит.: Скільки кілограм хліба вони діставали? Наприклад, скільки давали робітникам тоді?

Від.: Робітникам хліба не давали. Але були їдальні, так як мій батько був інженер там при заводі, то була їдальня для інженерів і технічних робітників. Робітники прості туди не могли йти їсти, і мій батько діставав там обід. Ну, коли кожний день кусочок м'яса чи котлетки, пару картоплин, якийсь борщ, то він що там, суп чи борщ поїсти, а картоплю і, там, хліб і якесь м'ясо приносив додому, і от я пригадую, що коли ми йшли до школи, мама дала, ну, такий кусочок нам хлібця, мені, сестрі на цілий день і ще кусочок такий може лишався маленький. Ну, отакий може лишався після того, як тато і вона давали мені й сестрі, й приходили зі школи й той хліб лежав. Мама його не їла, й ми тоді були ще діти, не розуміли, ми кричали „хліб, хліб, де взявся хліб”, ми хотіли той хліб, сестра собі хватала того хліба, я собі. Ми хотіли той хліб, а мама казала „не їжте зараз хліб, бо я буду щось інше вам раніше давати й тато прийде з праці й тоді ми будемо той хліб їсти.”

І то так кожний раз через те, що той хліб, як ви діставали, в черзі стояли, ви не могли його зразу з'їсти, бо то треба було розділити, щоб на цілу родину на цілий день було, я хочу сказати, що хліба не було, треба було в чергу ставати й з черги дітей виганяли і селян виганяли. Приходить поліція, видно сільську людину по одязі, як вона говорить, виганяли їх і дітей, а бувало так, що їм давали хліб, ось вони

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

в черзі стоять, дають, вони візьмуть той хліб, сядуть, тут зразу поїдять і вмирають. Від голоду цілком зпухші, страшні. Потім повідкривали оці торгсини, торгові синдикати і там можна було все купити й там юрба перед цими магазинами стояла й міліція розганяла їх. Люди бачили там ковбаси, було масло, мука різна, борошно різне, крупи, все, але треба було або доляри, або золото. От доляри ніхто не мав, бо то було проти закону мати, а люди стали носити те, що хто мав, всі обручки, сережки, якісь, знаєте, ланцюжки, все. В нас, наприклад, мама ті обручки свої повіддавала і все, що можна було й мій маленький братик умер, мама його хрестик тримала, й вона вже до остатку. Потім уже немає як, голод такий прийшов, ми не були пухлі з голоду, бо я кажу, в місті можна було, як ви жили там давно і мали яких знайомих, мали велику рідню. Ну, яюсь один дивиться щось дістане в нас, один у нас родич, то раніше було що робили там з соняшників витискали олію, він в олійні працював і оце що витискається, жмок чи як це, макуха ця, то там просто навіз, як золото було, він скільки міг діставав і всім по шматку давав оцеї макухи, й вона нам здавалася така смачна, така смачна. Або мама дістане пару картоплин і

на терку розітре й помішає може там трошки муки, чого вже там дістане і посмаже або спече, знає що то є, тепер то кажуть добре лушпиння їсти й все, бо то вітаміни. Але тоді люди їли, щоб було більше, й ось вона спече таке чорне, порепане, знаєте, бозна що вона й ще там. А ми дивилися, ми думали, то було на Різдво якраз, вона спекла і нам під ялинку, а ми дивилися, Боже, який то добрий такий пиріг, де мама взяла такий пиріг, ми дивилися і нам здавалося, що то найліпше, що може на світі бути. І є такі люди, що кажуть „Неправда, не було голоду.” Я була дитиною і я дуже добре пам’ятаю. То було навмисно зроблено, щоб знищити українських людей. Вони не хотіли йти до колгоспу, й вони забрали все, все. Навіть насіння люди поховали, дещо закопали чи що, все забрали, все і люди вмирали, до міста їх не пускали, та в місті нічого не було.

Пит.: А чи Ви могли купити хліба в місті, скільки коштував кілограм?

Від.: Я не пригадую, я не можу сказати, було набагато дорожче, як у крамниці й не було грошей в людей, не було з чого, отже, як із села люди приходили, вони не мали нічого до грошей, бо їм ніхто грошей не давав.

Investigation of the Ukrainian Famine 1932—1933/ Oral History Project of the Commission on the Ukrainian Famine. — P. 1139—1146.

Анонімний свідок,

1909 р. народження

Пит.: А як в Києві, як Ви були в місті, в Києві, чи Ви бачили в самім місті людей, що приходили...

Від.: У Києві я бачив тільки — черги стояли, за хлібом. А так нічого, бо там нам не можна було ходити, куди хто хоче. А тільки коли колись десь треба, до кіно, чи що там. Взагалі не пускали. То видно

було, як проїжджаєш, то видно, що черги стояли там. Але ж, та ж мати, того командира, казала, що стоїмо, стоїмо — нема, не привезли. На другий день приходять — вже розібрали. От-так, каже, тільки живем пайком того командира. А він, бідний, каже, голодає, так як і ми. Ото так в Києві було.

Investigation of the Ukrainian Famine 1932—1933/ Oral History Project of the Commission on the Ukrainian Famine. — P. 1622—1631.

Олена Черніша,

1924 р. народження, Дарниця.

Від.: В 30-ті роки ми були в Дарниці, де є велика вузлова станція, де проїжджало багато потягів, де проходило багато людей. І в 33-му році, мені було вісім років, так що я дуже багато не пам’ятаю, але деякі фрагменти з мого дитинства лишилися. Пам’ятаю один випадок. Тато і мама не були в той час у хаті, вони вийшли надвір. У цей час зайшов мужчина, і він був вже опухший від голоду, селянин. І в кухні взяв кусок хліба. Ухватив той хліб, вискочив надвір, за наш двір, на наше подвір’я і з’їв той хліб, і там же вмер. І ми, діти, прибігли і дивилися як там: „Мама, що таке, він же їв, і помер, мамо”. Мама каже: „Він довго не їв. Напевне його шлунок був настільки, — каже, — зголоднений, а цей хліб не був чистий, він не був з житньої муки, в

ньому були різні домішки. І це йому пошкодило. Напевно, — каже, — розірвався той шлунок, і тепер вмирає”. І він навіть не доїв той кусок хліба, він ще був в нього в руках. Це лишилось також мені на ціле життя. Другий випадок — від нас була недалеко школа, початкова школа, до четвертого класу. І там був сторож. Він не був місцевий, казали, що він був з Росії. Але женився на місцевій дівчині. Там мешкали. Було двоє маленьких дітей, дівчинка одна вже ходила, а друге тільки народилось. Коли він побачив, що на Україні таке нещастя, такий голод, то він її лишив і пішов собі додому. Вона лишилась з тими дітьми. Певно, що ніякої школи в той час не було, бо діти всі, і місцеві діти, були напівголодні. Але вона мешкала там. Одного дня

не вийшла вона й ми, діти, які там росли, знали її, побігли подивитися, що сталося, що її не видно, і не видно. Коли ми зайшли в ту кімнату, де вона лежала, де вона мешкала, вона лежала на ліжку мертва. Ця маленька, старша дівчинка, плакала, сиділа, а те дитя шукало грудей.

Пит.: Чи Ви пам'ятаєте її прізвище, як вона називалась?

Від.: Так, пам'ятаю. Вона називалася Анна, а прізвище її було Голоставна. Вона була місцева. Виросла там. Ми, звичайно, кинулися з тієї хати. То я прибігла додому і оповідаю мамі, що сталося. Мама каже: „Нічого не зробиш, люди мруть як мухи. Так же вони забрали, та банда советська, — каже, — забрала все. І людей лишила на поталу, на голод”. Ну, багато речей я тоді розуміла, не розуміла — чому вони це зробили.

Investigation of the Ukrainian Famine 1932—1933/ Oral History Project of the Commission on the Ukrainian Famine. — P. 1632—1635.

Дмитро Данилович Гойченко,

1903 р. народження

Голод 1932—1933 рр. пережив

в Одесі, Києві, південних регіонах України

Следующий день был воскресенье. Позавтракав, мы поехали по направлению к Киеву, задерживаясь местами в райцентрах, где учреждения работали непрерывно. Остановливались в селах и разговаривали с руководителями сел и колхозов, а также с колхозниками. Несмотря на все усилия властей, им не удалось выгнать многих колхозников на работу. Большинство все же соблюдало воскресенье, тогда как властью была давно отменена семидневная и введена шестидневная неделя, с выходными днями 6, 12, 18, 24 и 30 числа, каковые в сельских районах не соблюдались, и работа шла непрерывно.

Я не стану описывать всех, виденных нами ужасов, т. к. они явятся разновидностями вышеописанного. По дороге мы заглядывали в некоторые больницы, заглянули в пару школ, где на занятиях сидело всего по несколько учеников, преимущественно детей местных начальников, поглядели работу тракторных бригад и жизнь трактористов в их полевых будках, где они проводят весь сезон полевых работ с ранней весны и до поздней осени, не имея права отлучаться к семьям хоть раз в неделю.

Большое количество трактористов арестовывалось. Достаточно было испортиться трактору, хотя тракторист был невиновен, как его начинали таскать в ГПУ. В одном месте нам показали трактор, свалившийся с крутой горы. Пока он долетел донизу, успел 23 раза перевернуться. Когда он соскочил, на нем сидел тракторист. Дело было в темноте. Счастье тракториста, что он не попал под трактор, когда тот первый раз кувыркнулся. А быть может, это было его несчастье, ибо ГПУ беднягу арестовало и все добивалось своими „методами”, чтоб тот сознался, „с какой целью” он опрокинул свой трактор.

В одной МТС жаловались, что старший механик, присланный на работу из Киева, сбежал, боясь, что в конце концов ему пришьют „вредительство”. Везде шла жестокая чистка председателей сельсове-

тов и колхозов, не умеющих заставить работать голодных людей. Многие из них не только исключались, но и арестовывались. Всюду, где мы проезжали — в селах, в райкомах и политотделах, — мы слышали только два термина, которыми официальные лица пользовались в отношении колхозников: это были слова „мобилизовать” (что употреблялось не так часто) и „выгнать” (употреблявшееся сплошь)...

Солнце заходило, когда мы въехали в Киев. Праздная толпа, гулявшая по улицам, шум, наполнявший воздух, звуки веселой музыки, лившейся из радиорупоров, — все это представляло великий контраст с тем, что я видел и слышал в течение этих трех дней. Казалось, вырвался из кромешного ада и попал в нормальную обстановку, где теряющиеся в вечерней гуляющей толпе голодные лишь отчасти напоминали о том, что из себя представляет сейчас некогда цветущее украинское село. Прошло несколько дней, пока немного сгладились бороздящее сердце жуткое впечатление, и уже не хотелось верить, что все это — страшная правда. Даже возникавшие мыслях чудовищные образы старался я вытеснить чем-либо...

Во время одного из моих визитов к Мише он дал мне почитать „Бюллетень заграничной печати”, а также другой бюллетень, помечавший то, что писалось в печати заграничных секций Коминтерна. В СССР даже коммунистам не разрешалось читать газеты, издаваемые коммунистами же за границей, т. к. из этих газет человек мог узнать хоть кое-что о тамошней жизни. Обнаруженная заграничная газета повлекла бы за собой неизбежную тюрьму. Тем более немислимо было допустить, чтобы кто бы то ни было мог знакомиться с печатью иных направлений. Так вот, для ознакомления высшего коммунистического руководящего состава ЦК ВКП(б) издавал такие бюллетени с кое-какими материалами из иностранной печати, в том числе имеющими отчасти и критический характер. На оборотной стороне обложки помещалась инструкция о том, кто может

быть ознакомлен с этим бюллетенем, и предупреждение о том, что по прочтении он должен быть возвращен в ЦК. К бюллетеню прилагалась короткая препроводительная за подписью Поскребышева (управделами ЦК), где говорилось: „По поручению тов. Сталина посылается вам бюллетень такой-то за № таким-то (каждый экземпляр имел свой номер), для ознакомления”. Бюллетени получались и отправлялись через фельдсвязь с пометкой на конверте, запечатанном несколькими сургучными печатями: „Серия „К”. Совершенно секретно”. Вручался такой пакет лишь в собственные руки адресата. Утеря бюллетеня, даже самым высоким коммунистом, могла окончиться для него смертью.

Даже тот осторожно подобранный скупой материал, который помещался в бюллетене, хоть немножко приоткрывал окошко в непроницаемой китайской стене, и я хоть кое-что мог узнать, что говорят за границей об СССР. Такие сведения были величайшей драгоценностью для каждого человека, не исключая и коммунистов. Никогда в жизни я ничего не читал с таким вниманием, с такой жадной, как этот бюллетень. Я боялся пропустить даже одно слово, не вникнув в его существо.

Из критических статей об СССР я узнал такие вещи, о которых никогда не задумывался и не мог додуматься, ибо не имел с чем сравнить то, что меня окружало. В бюллетене оказалась одна статья о голоде на Украине, но она свидетельствовала о том, что автор ее совершенно не осведомлен о действительном положении дел. Слишком она была поверхностна, обща и искажала действительность в сторону чрезвычайного смягчения ее. Это свидетельствовало: за граница ничего не знает о творящемся в нашей стране. А трудящиеся Америки или иной страны, жертвующие для голодающих в СССР, наивно думали, что их пожертвования попадут голодным.

Я очень просил Мишу знакомить меня со всеми бюллетенями, что он впоследствии и делал. (Высылка бюллетеней на места прекратилась в 1935 году. Прекратился ли и выпуск их, не знаю...)

Однажды мы с Мишей и его супругой побывали в кино, где показывали кинокартину, изображающую зажиточную и веселую колхозную жизнь, а также происки кулаков, пытающихся ставить палки в колеса колхозному строительству. Когда мы шли по улице и делились впечатлениями от виденной картины, жена Миши заметила:

— Что ж толку от этих красиво поставленных картин, если в действительности свирепствует такой голод?

Впереди нас шел командир Красной армии, должно быть, командир полка, под руку с женщиной. Высвободив руку и задержавшись, он строго спросил:

— А где это вы, гражданка, видели голод? На что она, в свою очередь, переспросила:

— А вы разве не видите? А что это за люди ползают по улицам и умирают под ногами? Их в Киеве уже больше, чем населения.

— Да будет вам известно, — заметил наставительно командир, подняв указательный палец, — что это лодыри и саботажники, которые хотят сделать с колхозами то же, что пытались сделать кулаки, которых вы видели в кино. Я не советую вам пользоваться всякими кулацкими провокационными сплетнями о якобы имеющем место голоде. Лишь ярые враги народа могут выдумывать, что в нашей стране может быть голод, и за такие ваши разговоры я могу отправить вас в одно подходящее для вас место.

— Знаете что, товарищ командир, — сказал Миша, — идите своей дорогой и не лезьте в чужие разговоры.

— Ах так, — закричал командир, — пойдем со мной! На что Миша тихо сказал:

— Не нарывайтесь на неприятность и не вынуждайте меня записать ваши документы, поскольку я не намерен с вами водиться, как это вам хотелось сделать со мной.

Командир опешил, а его спутница, сообразив, что по ошибке затронули какое-то важное лицо, поспешила увести его, сердито укоряя:

— Какое твое дело, почему ты всюду во всякий разговор суешь свой нос...

Как обычно, первомайским торжествам предшествовали многочисленные аресты. Газеты были заполнены отчетами об успехах социалистического строительства, благодарениями и славословиями Сталину за счастливую и радостную жизнь. На митингах также раскрывался восторг „успехами” социалистического строительства в „цветущей” Украине, о чем свидетельствовали также полотнища с лозунгами и цифры, пестревшие на досках и транспарантах.

Такие свидетели „расцвета”, как трупы, могущие испортить настроение ликующих, своевременно убирались с улиц, а живые мертвецы были удалены из центра города, куда можно было попасть, лишь имея на руках пропуск ГПУ. После официальной части торжеств по городу двигался пестрый многолюдный карнавал: его участники на машинах и пешими группами изображали зажиточных и восторженных колхозников (поистине, таковые могли изображаться лишь в карнавале), которые пели и плясали, а также крутили руки своим „врагам” — попам и кулакам.

Ехали бутафорские трактора как символ технического оснащения социалистического сельского хозяйства. Ехали автомашины с укрепленными на них помостами, где за столом пировали разные буржуи и агенты мирового капитала в блестящих цилиндрах, во фраках, с дико размалеванными физиономиями и наклеенными громадными носами. Из окна бутафорской тюрьмы, устроенной здесь же на платформе, высывалась мозолистая рука, махавшая красным платком. Это „несчастный поработанный” мировой пролетариат призывал „счастливых” рабочих Советского Союза к себе на помощь. На других автомобилях ехали неизменные из года в год виселицы, с болтающимися на них лордами, толстыми капиталистами, царями, генералами,

священниками и обязательно — Папой Римским. Дальше следовали дикие кошунственные сцены, высмеивающие Бога и веру...

Рядом со мной жил художник. Он занимал всего одну комнату, служившую ему кухней, спальней и мастерской. Возвращаясь к себе как-то вечером, я увидел его выходящим из дома с постельными принадлежностями под мышкой.

— Куда вы так поздно, да еще с постелью? — спросил я.

В ГПУ, — ответил художник, — получил повестку на 9 вечера.

А зачем постель с собой?

Как зачем, я же не знаю, зачем меня вызывают. Мне уже дважды пришлось проводить у них время на цементном полу.

Часа через два художник вернулся. Я зашел к нему осведомиться. Было видно, что он сильно перенервничал.

— Ничего, — говорил он, — слава Богу, обошлось благополучно. Знаете, во время допроса я уже было похоронил себя, но, видно, я еще имею счастье. Вот, смотрите.

Он достал из печки несколько обрывков бумаги, которые стал составлять в одно целое. Передо мной оказался прекрасный эскиз, изображающий

двух голодных мальчиков в рваных родительских куртках, занятых поисками пищи в мусорном ящике. Эскиз был написан столь правдиво, что разгадать его не составляло труда.

— Вот этот набросок чуть не погубил меня, — сказал художник, — кто-то из „друзей” видел его и донес. Я, собственно, знаю кто. Это один мой коллега. Знаете, такой слащавый, прилипчивый. Больше никто, как только он. Мне удалось убедить следователя, что таких вещей я никогда не рисовал и что у меня в действительности был эскиз, изображавший двух мальчиков, мастеровивших тележку, но он был неудачен и я его уничтожил. Я старался говорить это твердым убедительным голосом, глядя следователю в глаза и даже делая усилие изобразить улыбку. Но где душа моя была при мысли, что-то ему захочется пройти со мной домой или послать кого-нибудь и проверить мои эскизы? Теперь же я предаю этот рисунок огню.

Когда следователь ГПУ увидел, что я с постелью, он, как и вы, удивленно спросил, зачем я принес постель. Я ему объяснил, что мне уже приходилось на цементе ночевать и я решил быть предусмотрительней. На что он заметил: „Что ты скажешь! Почти каждый, кого вызываешь, тянет за собой постель...”

Гойченко Д.Д. Сквозь раскулачивание и голодомор (Свидетельство очевидца). — Москва: „Русский путь”, 2006. — С. 255—260.

Г.М. Шурмак,
1925 р. народження

Уже к лету 1932 г. три миллиона украинских крестьян, покинув свои деревни, скитались по дорогам в поисках хлеба, стремясь проникнуть на железнодорожные станции или в города. Они пытались, пробравшись в город, перекупить хлеб у отоваривших свои карточки горожан. Чтобы доехать, например, до Киева, „в обход заслонов на дорогах, крестьяне, по словам В. Гроссмана, „продирались через болота и леса... Удавалось это лишь самым удачливым, одному из десяти тысяч. Но даже добравшись туда, они не находили спасения. Они лежали на земле, умирая от голода” (цит. по: Конквест Р. Жатва скорби. С. 194). С июля по декабрь 1933 г. ОГПУ проводило в Киеве операцию по освобождению города от „деклассированных элементов” (крестьян, пробившихся сюда в надежде раздобыть хлеб).

О типичной картине из киевской жизни того страшного периода рассказал автору этих строк писатель Г.М. Шурмак (1925 г. р.; запись 2 июня 2005):

„Были первые недели марта 1933 года. Снег уже стаял... Мальчик восьми лет, я шел в школу, во „вторую смену”. Наш второй класс киевской 44-й школы почему-то перевели в другое помещение... Время было трагическое, голод. Детство и — голод, который я вместе со старшим братом, семиклассником,

глушил чтением и фантазерством... Родители стремились отвлечь нас, детей, от жутких сторон действительности, но иногда и до наших ушей долетали обрывки фраз: „Дворники спозаранку подбирают мертвых... кладут на подводу”.

Итак, я шел на занятия, спускаясь от университета, мимо Шевченковского садика... Уже показалась и Караваевская баня. А не доходя до нее, рядом с ней, — пустырь. Привычный для глаз пустырь (только теперь все более мне кажущийся странным в этом месте плотной городской застройкой). Но — что это? Пустырь сегодня принял какой-то другой вид, цвет. И он — шевелится! Я замедлил шаг. Весь огромный пустырь был заполнен вповалку лежащими, один на другом, крестьянами. Огромная коричневая куча тел. Коричневая из-за цвета одежды. На головах мохнатые меховые шапки-папахи; на телах — полушубки, свитки... А лица! Распухшие и какие-то сонные; впрочем, только некоторые из них еще поднимают головы и сонно глядят на нас. Но видят ли? Только потом, спустя ряд лет, понял: эти крестьяне умирали с голоду. Это о них шептались родители в голодомор тридцать третьего года. Это их, тех крестьян, которые дошли до Киева из последних сил, сюда на пустырь свозят, чтобы потом

куда-то ночью подевать... А что прохожие? Они это место проходят, ускоряя шаг, отвернув лица... Но что они могут сделать? Город посажен на голодный паек... Страх гложет всех: за семью, за детей, за се-

себя". Стоит добавить, что в то время городской семье рассказчика (отец — мелкий служащий, мать — рабочая) приходилось обедать всего лишь стаканом семечек.

Проценко Г.Г. Комментарии / Гойченко Д.Д. Сквозь раскулачивание и голодомор (Свидетельство очевидца). — Москва: „Русский путь”, 2006. — С.331—332.

Дем'ян Васильович Пилип'юк, 1910 р. народження

В 1932—му хліба у людей було вдосталь. Але ком-партія вигадала дуже високі податки, особливо бага-то треба було здавати державі хліба. Виконала люди-на план, наприклад, здала 2 центнери. Наступного дня вимагають ще центнер здавати. Завіз ще цен-тнер. Далі знову наказ: здавай ще, де хоч бери. Хто хитріший був, здогадався швидко, що ховати треба. Але так пішли по дворах трусити! Люди залишалися без зернини, без картоплини, без квасоліни...

У Києві відкрився комерційний магазин, де хліб продавали, то хто мав яку копійку, їздив. Та хліб був дуже дорогий. Бувало, приїздили, шукали того хліба, а вранці, як розвидниться, тільки трупи по Хрещатику валяються. Міліція машиною забирала їх і кудись вивозила. Але по селах голодували більше. Бувало, заходиш у село, у першу вулицю, а на ній посередині хрест стоїть, чорною ганчіркою перев'язаний — це означало, що село вимерло повністю, жодної живої душі в ньому. Було багато отаких сіл-цвинтарів. А той хліб, що у людей забрали, позсипали у якісь комори, зерно те зігрілося чи, як у нас кажуть, згоріло, і його висипали у Дніпро. А люди їли котів, собак. Та навіть людей, були цілі банди, що ловили жінок та дітей. Або й просто здичавілі люди, що божеволіли від голоду. Людина просто не мислила, що робить. Довели до такого Сталін і компартія. Це спеціально зробили. У Грузії було, мабуть, краще, наші провідники—залізничники привозили звідти муку, м'ясо, гречку. Я в той час жив у Києві у про-відника на квартирі, мене колгосп відправив на курси. А потім жив на Житомирщині, то й там голод був.

Люди ходили з паличками, щоб не впасти. У мене від голоду померло шість сестер. Шестеро! Десяте-ро нас було, четверо вижило. Отак будували ми соціалізм. У 31—му посилали з райкому компартії секретарів на селі агітувати за колгосп. Мовляв, здавайте у колгосп все, що у вас є. Люди питають: „А з чим же ми лишимося?”. „З колгоспом”, — ка-зали. Люди чинили опір. То що роблять більшовики? Трохи заможніших, таких, що мали січкарки або вітряки, чи ще щось таке, викидали з хат і виселяли кудись далеко. На станцію їх, у вагон — і на Північ, з малими дітьми, без майна. Розправилися отак, по-страхали людей, а вони все одно не йдуть у колгос-пи. То давай податки накладати, та такі, що й не про-дихнеш. Грошей у селян не було, зарплати не пла-тили, почали вони продавати все, що в кого було, аби ці податки виплатити. Позбувалися люди всьо-го, а в колгоспи не йдуть. То тоді хлібозаготівлею за-душили — зерно забрали і голод зробили. Бригади комсомольців і партійців із залізними штирями хо-дили, перевіряли землю, витрусили із сіл все і цим прирекли народ на голод. Міжнародний Червоний Хрест про це знав, та Сталін світу брехав, що це, мовляв, на місцях перегини, трапляються дурні ви-конавці, у них від успіху запаморочилося в голові.

А люди таки в колгоспи пішли, бо діватися було нікуди, землю в них забрали. За день заробляли по триста грамів посліду, так називали те зерно, яке було відходами, бо краще зерно забирали на посівну. І за те робили цілий день. Так ми будували соціалізм.

„Вісник Сквирщини”. — 1994. — 2 липня.

Валентина Йосипівна Максименко (у дівоцтві Янківська), 1926 р. народження, м. Київ

Народилась я в с. Дмитрівка Фастівського району Київської області у досить заможній селянській сім'ї. Мої батьки були дуже працьовитими людьми. Обое походили з багатодітних сімей. У діда Янківського було восьмеро дітей (трое синів і п'ять дочок), у діда Косовського (маминоного батька) — семеро дітей (три дочки і четверо синів) Всі мамині брати були на фронті, троє загинули. Дід Янківський проживав у Дмитрівці, дід Косовський — у сусідній Волиці.

Всі батькові старші брати і сестри здобули до революції хорошу освіту, навчались у Фастові. Бать-

ко у 1917 році закінчив Фастівське реальне учили-ще. Сестри навчалися при фастівському костьолі, добре писали й читали українською, російською та польською мовами.

Мої батьки побрались у 1925 році. Дід виділив їм хороший шматок землі (бо сам мав близько дванад-цяти десятин), вони на дідовому подвір'ї збудували велику світлу хату на дві половини, насадили вели-кий садок, згодом прибудували хлів, стайню для ко-ней, велику клуню. Тяжко працюючи, надбали вели-ке господарство: корову, коней, свиней, гусей.

У 1929 році почалася колективізація, розкуркулювання. Ця гірка чаша не обминула й нашу сім'ю. Забрали усе!

Яка вразлива дитяча пам'ять, і як вона спрацьовує. Особливо, коли сім'ю спіткає нещастя. Спочатку в нас усе описали, навіть подушки. Хата була велика, і поки в одній кімнаті описували майно, мама зайшла до спальні і викинула через вікно швейну машинку, мама дуже гарно шила.

Пам'ятаю, як батько відводив корову у колгосп, і мама плакала, притиснувшись головою до шиї „Красолі”. „Красоля” була дуже гарної породи, бо давала тричі на день по відру молока. Пам'ятаю, як батько, темніший ночі, прийшов додому без нашої улюблениці, з хворостою в руках.

Через кілька днів у нас забрали хату, нас вигнали на вулицю. Мені було чотири роки, сестричці — два. Я вийшла з хати з кішкою, сестричка — з лялькою. Закарбувалось в пам'яті, як на червоних дверях нашого будинку повісили великий чорний замок. Ми поселились у хліві. Спали на рядні, постеленому на сінні. Батько шукав можливості, як виїхати із села.

У селі почались арешти і висилка тих, хто не хотів вступати у колгосп. Якось уночі хтось постукав і сказав батькові: „Тікай, бо по тебе завтра прийдуть”. Цієї ж ночі нас відвезли у Фастів, до батькової старшої сестри, яка там проживала. Запам'яталось, як їхали підводою уночі лісом, темні верхи дерев над головою.

З часом ми перебрались до Києва і поселились на Лук'янівці, у батькового дядька на вул. Кравченка (колишня Скобелівська), у халупі, що тулилася до хліва. Цю халупу „зліпили” для захисту водопровідної та каналізаційної систем від морозів, площа її була близько шести квадратних метрів, (згодом до неї прибудували сінні, площею два квадратних метри). До революції батьків дядько був купцем другої гільдії. Мав винні льохи, магазин, власний чотириповерховий будинок на вул. Комінтерну, 10. В нього теж забрали усе, і він орендував помешкання на вул. Кравченка. Тоді це була околиця міста. Вулиця впиралася у глибокий яр, за яром — військові казарми.

Обидва мої діди з родинами залишились у Дмитрівці та Волиці. Їх не розкуркулили, а лише відібрали землю. Як я пізніше зрозуміла, батька розкуркулили не лише тому, що не хотів записуватись у колгосп, а й тому, що використовував найману працю: у нас була домашня робітниця, хлопець, що доглядав коней, няня. Ці люди були дуже прив'язані до моїх батьків. Вони теж переїхали до Києва, влаштувались на роботу, спілкувались з нами. Особливо хлопець з Волиці Клим Рачук... Потім, коли ми на шкільні канікули приїжджали у село до діда, то зі страхом дивились на свою хату, ніби мали якусь провину перед нею. Обидві хати, і наша нова, і дідова стара, стояли в од-

ному дворі, одна навпроти іншої. Так стоять і зараз, але уже обидві старі.

Голод 1932—1933 років застав нас у Києві. Де батько працював, я не знаю, але іноді приїздив у двір конем і площадкою, коні були батьковою пристрастю. Двір був закритий, нам не дозволяли виходити на вулицю. Але ми, діти, (у дворі було нас п'ятеро) все ж вибігали на вулицю, інколи виходили з мамою. На вулиці побачили двох чоловіків. Вони лежали — один на тротуарі, другий — під тином. Приїхали бричкою. Жінка у білому халаті щось їм вколала. Один з чоловіків уже не подавав ознак життя. Мертвого кинули на каламашку (перекидний віз, яким возили вапно), а живого повезли вантажкою...

Якось ми побачили на вулиці хлопчика, що сидів навпочіпки, притулившись до стовпа. Хлопчик був мертвий...

Коли я слухаю спогади про голодомор по радіо чи телебаченню, то мало хто згадує тих нещасних матусь, яким пощастило добратись до Києва і покинути своїх дітей на залізничному вокзалі. Мені здається, що неможливо передати словами горе тієї люблячої матері, яка не має чим годувати дитину, привозить її у чуже місто і кидає. Батька якось мобілізували звозити цих покинутих дітей до притулків. Міліція збирала їх, садила на площадку (деякі були зовсім маленькі), а батько відвозив у приют. Увечері, прийшовши з такої „роботи” він не міг їсти. Казав: „Арештанти” — (це про владу) до такого довели людей”. Одного разу на його підводу посадили чотирирічного хлопчика.

— Дядю, куди ви нас везете? — запитав малий.

— У приют, — відповів йому батько.

— А в приюті хліб дають? — знову запитала дитина.

Батько був мужньою, витриманою людиною. Коли він розповідав про того хлопчика, я вперше і востаннє бачила в його очах сльози.

Дуже бідували у селі мамині родичі. У голодовку померла моя бабуся Косовська (1933-го). Коли приїздила до нас мама молодша сестра, то привозила коржикі із насіння конюшини чорного кольору, пиріжки чорні з буряком і калиною. Хліба і зерна не було.

Мені зараз боляче, коли бачу біля смітника шматки хліба. Невже люди не розуміють, якою важкою працею здобувається цей важливий і необхідний продукт?!

Жахлива річ — голод. Не дай, Боже, щоб він коли-небудь повторився.

В нашій хаті до війни був медпункт і родильний будинок. Після війни — школа, потім її використовували як приміщення для заробітчанин. Хату, вкриту соломомою, перекрили шифером, і вона дужа осіла. У 1992 році, коли нам її повернули, вона була у жахливому стані. Але сад тієї весни дуже рясно зацвів.

[Підпис] В. Максименко

Катерина Іллівна Кривенко,

м. Київ

Під час голоду проживала в с. Аркадіївка Згурівського р-ну Харківської (нині Полтавська) області та у м. Києві.

Сьогодні Україна чтит память жертв Голодомора и политических репрессий. Семьдесят три года назад в нашей стране началась наиболее массовая в мирное время в Европе гибель людей — Голодомор. В течение 1932—1933 годов он унес жизни миллионов украинцев. От голода тогда ежедневно умирало около 25 тысяч человек. Киевлянка Катерина Кривенко — одна из немногих выживших в те страшные годы. В 1933-м ей было всего шесть лет, но помнит она многое...

„Последнее зерно забрал у нас мамин племянник-комсомолец”.

— На днях прочла статью в „Фактах” о голодоморе и очень расстроилась, — начинает свой леденящий душу рассказ Катерина Ильинична. — Опять вспомнила пережитое. В то время мы жили в селе Аркадьевка Згуровского района Харьковской области. Три моих прадеда как раз его и основали. Местный згуровский помещик, у которого они работали, дал им землю и сказал: „Делайте здесь село, а назовем мы его Аркадьевка, в честь моего сына”. Там родилась и моя мама. Нас у нее было четверо: три дочки и сын, но он умер маленьким, еще до голода.

— Свое хозяйство у вас было?

— У нас было хорошее хозяйство — корова, лошади, свинка, соток семьдесят огорода... Так что жили неплохо. Когда настали трудные времена, отец зарезал корову и повез продавать мясо на базар. Но его ограбили бандиты. Много тогда на Полтавщине банд было. Одной из них даже женщина командовала — атаманша Маруся. Вернулся отец домой с пустыми руками, мама стала плакать: „Илько, что же теперь будет? Как жить будем, чем детей кормить? На носу ведь зима...” У нас оставалось еще немного зерна. Правда, спрятать родители его не успели. В один прекрасный осенний день к нам зашел мамин племянник-комсомолец и пригласил ее в сельсовет. Не заподозрив дурного, она пошла. А племянник позвал товарищей, и они выгребли все наше зерно. Мой папа был человеком слабохарактерным и ничего сказать „товарищам” не смог. Вот так мы начали голодать.

— Помощи ниоткуда не ждали?

— Немного сельсовет подкармливал нас. Варили галушки, с чем — уже не помню, и выдавали по две штучки с юшкой на каждого ребенка. Один раз в день. Чтобы получить свою порцию, приходилось рано утром бежать к церкви. Моя старшая сестричка Галя так добежалась, что слегла. Отец после всего случившегося потерял силы, залез на печку и больше никуда не выходил. Там они с Галей и лежали. А я стала ходить за галушками с младшей сестричкой — четырехлетней Танечкой. Помню, прино-

шу миску и хочу дать Гале, а отец с печи просит: „Катечка, дай я хлебну! Есть не буду, я только чуть-чуть юшки...” А я ему: „Не дам, это сестричке”. И зову ее, зову... А она так ослабела, что уже и не отвечала. (Тут Катерина Ильинична заплакала... Во время нашего разговора ее глаза еще не раз будут мокрыми от слез. — Авт.) Отдала я им миску. Уж не знаю, кто там ел — папа или сестра”.

Как-то утром, собираясь за галушками, я позвала с собой Таню. А она села на лавочку, красивая такая, молчит и только смотрит на меня. Потом вдруг упала на бок, и не стало больше Танечки... Я ничего не поняла, а мама торопит меня: „Беги, мол, быстрее, а то голодными останетесь”. Побежала. Приношу галушки и спрашиваю маму: „Где младшая сестричка?” А она мне говорит: „В сенях...”. Так три дня Таня там и пролежала. Потом мама завернула ее в простынь и унесла на кладбище. Похоронила возле своих родителей... Через некоторое время замолчал на печке и отец. Я, собрав силы, залезла к ним. А они уже мертвые — и папа, и Галя. Моя бедная мама сама стаскивала их с печи, отволокла в сени. И лежали мои родные люди там целую неделю: ни телеги, ни помощи... Потом отца и сестру все-таки вывезли и похоронили в одной могиле. Вскоре от голода слегла и я. Залезла на ту же печь и все время лежала. Уже и ноги стали опухать.

— Как же вам удалось пережить голодное время?

— По соседству жил мамин двоюродный брат, державший корову. Она только отелилась. И мама упросила его давать мне в день по чашке молока. Так и дотянула я до весны. А когда появилась травка, стали ее собирать, лепешки делать...

Потом, когда начала завязываться картошка, мама ходила на колхозное поле и воровала маленькие клубни. Я очень боялась оставаться одна и просила ее не ходить. Говорила ей, что если она меня не послушает, то я на нее... донесу. А мама мне: „Хорошо, иди донеси, будешь лежать в земле рядом с нашими”. И такое бывало.

— А в Киев как вы попали?

— Один из маминых братьев, военный, служил на границе с Польшей, а другой жил в Киеве. И вот одна наша грамотная односельчанка написала дяде-военному, что почти вся семья его сестры умерла. Тот велел киевскому брату забрать нас к себе. В городе все же можно было продержаться. Отец, когда еще был жив, ездил в Киев и даже привозил домой хлеб. Так к нам по ночам стучали односельчане: „Илько, дай хлебца, ребенок умирает...” Он, душевный человек, давал всем. Мама кричала, мол, что ты делаешь? У нас же дети! А папа давал и давал... Додался, что сам с голоду умер.

„От бившей меня тетки я сбежала в детдом, назвавшись круглой сиротой”

— У дяди была большая семья?

— Детей у них не было, жил он с женой-полячкой. Как она меня невзлюбила! Против мамы не возражала, даже устроила ее работать уборщицей, а меня все время хотела куда-то сдать. В Киеве тоже голодали. К моему окну постоянно подходили соседские дети, плакали и просили хлебушка. И я давала. Тетя как-то увидела такое дело и избилла меня.

А в один прекрасный день, когда мама была на работе, тетка взяла меня с собой в очередь за хлебом. Приехали мы на Подол. Она оставила меня на крыльце дома и сказала, что пойдет посмотреть, как там моя мама в очереди стоит. И пропала. Я уже замерзать стала. Мимо шла какая-то женщина, пожалела меня и увела к себе в подвал погреться. Потом отвела на почту и сказала, что ребенка подбросили. На почте люди стали спрашивать, есть ли у меня мама. До сих пор не могу понять, что стукнуло мне тогда в голову, но я сказала, что нет, есть только злая тетя, которая меня бьет. Тогда один мужчина отвел меня в детский распределитель, а оттуда отправили в детдом. Перед тем как сесть в поезд, я зашла в туалет, стала перед открытым окном, заплакала и сказала: „Милая мамочка, я уезжаю от тебя. Не плачь обо мне и не ищи. Меня так тетка била...” Так я попала в город Шпола. Каких только деток я там не насмотрелась! Я-то была ухоженная, чистенькая: мама за мной хорошо смотрела. А они страшные, опухшие от голода...

— Родные вас искали?

— Мама пришла домой, увидела, что меня нет, и бросилась искать. Уж не знаю, что ей там тетка ска-

зала. Бегала в милицию, написала брату-военному... Целый год искали. И нашли. Послали запрос в детдом. А директор наш пишет в ответ: есть, мол. Катя Рябокрыс, но она сирота. Такая у меня смешная девичья фамилия была. Меня в детдоме постоянно спрашивали о маме. А я ни в какую — нет, говорю, и все.

И вот через год приезжает в детдом дядя-военный. Директор приходит ко мне и говорит: „Пойдем, Катя, там к тебе такой гость приехал!” А я идти не хочу и снова твержу, что никаких родственников у меня нет. Привели-таки. Дядю я узнала сразу, но виду не подала. Он мне: „Не узнаешь? Что же ты, Катя, делаешь? Ведь есть у тебя и мама, и дяди. Если один плохой попался, то я же хороший!” Тут я во всем и призналась...

— Помните, что он вам тогда привез?

— Яблоки, конфеты, печенье. Я сразу же пошла в нашу комнату и раздала гостинцы деткам. Они не спали, ждали меня. Стали спрашивать, кто приехал. Как услышали, что родственник, так сразу закричали, чтобы я обязательно ехала с ним. Утром вышли меня все провожать. Махали мне руками и плакали... Вот так я опять оказалась в Киеве.

— Голодно жилось тогда в столице?

— Мы, конечно, досыта не ели, но уже не голодали. Мама работала, а жить мы стали у старенькой бубушки, за которой присматривали. Ее дом стоял в районе нынешней станции метро „Левобережная”. Тогда там городских строений не было и в помине, а только сплошные маленькие деревенские домишки. Вот с тех пор и живу в Киеве.

Факты. — 2006. — 25 ноября.

Ільєнко В.Ф.,

1927 р. народження, м. Київ

Я, **Ільєнко В.Ф.** (д.ф. Нетесана), родилась в г. Киеве 4/І 1927 г. в семье бедной и многодетной, в семье рабочего. У родителей я была пятым ребенком. Отец работал на заводе «Арсенал», мать воспитывала и смотрела за 6-ю детьми. Все были девочки. Самая старшая 1914 г.р., самая младшая 1931 г.р. Помню, что в голодовку мы бегали за мамой и постоянно просили у нее кушать. Мне было тогда 5 лет. Варила мама борщ из крапивы: крапива и вода, без картошки и хлеба, и кормила нас этим, самой ей не оставалось и отцу, который приходил с работы, тоже нечего было кушать. Из-за этого они постоянно ругались. Помню, как мама еще делала деруны с очисток из картошки, которые находили на мусорнике и жарила их на олифе. Помню, как собирали с сестрами целый день на вокзале пшено по одной штучке и в стаканчик складывали, чтобы мама что-то сварила. Моя мама от голода начала пухнуть. Люди нам, детям, подсказали, чтобы мы пошли за врачом на ул. Коминтерна, а жили мы на Жилианской. Там жил врач

Попов. Мы, все дети, побежали и, плача, стали просить этого врача, чтобы он с нами пошел и спас нашу маму, потому что она уже умирала. Придя с нами и посмотрев нашу маму, он начал давать ей и оставил какие-то таблетки, благодаря которым она осталась жива. Мая самая старшая сестра рассказывала, что когда она во время голодовки занималась в техникуме, их отправляли прокладывать железнодорожную колею в лесу. Питание они должны были зарабатывать сами. За 1 кубический метр выкопанной и выброшенной наверх земли им выдавали 100 г черного, неизвестно из чего испеченного хлеба и 200 г сухой, ржавой тюльки. Воды рядом не было. Покушав этой тюльки, они то и дело ходили к родничку за 2,5 километра. Работая в лесу от техникума, сестра с подругой ходили по лесу и собирали грибы, а потом их варили. Один раз сестра рассказывала, что с ними в лесу чуть не приключилась беда. В лесу они повстречали много женщин, эти женщины их окружили, начали с ними разговаривать, что их дети умерли и давно

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

гниют в земле. Сестра с подругой их внимательно слушали, а, оказывается, эти женщины подошли к ним, чтобы их убить, т.к. у одной женщины на плече лежал окровавленный ее руками огромный топор, но сестре с подругой как-то удалось убежать от этих женщин. Случаев людоедства, со слов сестры, было много и даже матери убивали и съедали своих детей. Возле леса было кладбище, и оставшиеся в живых собаки притаскивали кости умерших людей,

которых не было кому захоронить. В Киеве были огромные очереди за хлебом. Крестьяне — серые, дутые, на пухлых ногах, — с трудом добравшиеся до Киева и выстояв в огромной очереди, получив этот хлеб, тут же, у магазина, умирали, как только проглатывали кусок хлеба. Моей младшей сестре давали в марлечке сосать пожеванный хлеб. Больше я ничего не помню, потому что мне 81 год. А когда была голодовка, мне было 5 лет.

Шехтер Лев Ельевич,

1915 р. народження, м. Київ

Помню голод 1932—33 гг. Семья состояла из семи человек. Пять детей, мать, отец. Отец работал стельмахом в колхозе. В 1929 г. приехал 25-тысячник из Киева для организации колхоза. Село было большое, был организован колхоз. В нашем доме жил 25-тысячник по фамилии Хандрос. Кроме меня (я был самым младшим в семье) и мамы, все работали в колхозе. Хлеба уже тогда не было, а платили людям — пшеном. Жить становилось тяжело, работали много, а есть было нечего. Хандрос посоветовал сестрам выехать в Киев. До 33 года и вся семья переехала.

Жили мы в подвале на улице Коминтерна возле вокзала, семь человек в одной комнате. Все работали на предприятиях Киева (Ленкузня) Деньги в городе платили, но купить было нечего, за большие деньги покупали буряк, полугнилой картофель. Я помню, как по нашей улице к вокзалу лежали трупы, люди, которые не смогли дойти с вокзала до Евбазы (базар, где сейчас цирк) это был ужас, который остался в памяти на всю жизнь.

В 1934 году появился коммерческий хлеб, появились магазины, где продукты меняли на золото.

Медведцька Клавдія Василівна,

1925 р. народження, м. Київ, вул. Ольжича, 15, кв. 55

Під час голодомору проживала в Києві на Подолі, вул. Дехтерна, квартиру не пам'ятаю. Батько трохи працював, то отримував пайок, ходили вимінювали

хліб на золото. То отримаєм талони, та за хлібом, треба було по 2 дні стояти в черзі. Мама дуже попухла, то ми мамі цілу ніч ходили просить, що поїсти.

Соц. працівник Марченко Галина Михайлівна,
13.12.07

Едельштейн Нелла Йосипівна,

1925 р. народження, м. Київ (пер. Михайлівський, 9-б, кв. 119)

В эти страшные годы жили мы в Киеве по этому адресу. Нас у мамы было двое — моя сестра и я. Как сейчас помню этот голод, холод и мамыны глаза, когда она смотрела на нас, своих детей, с огромным страхом и волнением. На своих голодных двух крошек, нам было тогда по 6 лет, близняшки.

Я тогда не все понимала, но эти ужасные мамыны страхи, что кушать детям, я помню, она с папой, я даже никогда не видела, чтобы они что-то ели сами, все добывалось для нас, детей. Вкус этой похлебки из воды и чуть чем-то плавающим в ней, вкус был очень неприятен, но мы его хлебали от голода.

Грабить, что-то брать у нас никто не приходил, у нас нечего было брать, родители были простыми инженерами.

Самым большим лакомством была каша из толкна сои. А вот о законе пяти колосков мы знали,

слышали от людей, пришедших из сел, которые искали в городе что-нибудь поесть, так и лежали на холоде умершие. Никто их не трогал тогда, прямо у хлебного магазина.

Люди были все грустные, не разговаривали почти между собой, все искали, что бы поесть.

Торгсин — это были магазины на Крещатике, в них можно было купить что-либо: хлеб, одежду, но за золото, украшения или монеты. Мы в них не ходили, у нас этого добра не было. Моя бабушка жила в г. Коростышево. У нее мы иногда были в гостях. И помню один случай, когда мы бегали за домами, а там были небольшие огороды у людей. И уже осенью видели, что лежит женщина молодая, уже умерла и мухи по ней ползают, а еще рядом малыш кучерявый такой ползал по ней, не понимая, что с мамой... И никто их не спасал, не забирал, потому что всем было нечего кушать, никому не было до

них никакого дела, мне это очень впечаталось в память... И благодаря своим родственникам мы остались живы. Люди из ближних сел шли в город искать еды, чтобы выжить их детям. И многие так и умирали на улицах города.

Пытались люди искать какие-то остатки еды в огороде, в надежде выжить. Даже помню эти две

улицы: ул. Шевченко и ул. Петровской в г. Коростышев Житомирской области.

Я помню голод еще и в 1946—1947 гг., когда хлеб был по карточкам, и кто потерял свою карточку — это была смерть. На рынках был хлеб, но, снова-таки, его можно было выменять только за золото. Голодными же были все, то нас окружал. Холод и голод царил в стране.

12.12.2007 г.

Кузьменко Федосії,

мешканки села Вигурівщина-Троєщина

Страшна трагедія трапилась на Мигашковому кутку с. Троєщина.

Дві дівчинки, пухнучи від голоду, вирили у сусіда кілька кущів картоплі, яку він недавно посадив. Не встигли навіть з'їсти, як сусід прибіг, схопив їх і замкнув у своєму погребі.

Рятувати не було кому, бо батьки вмерли від голоду зимою і вони залишилися сиротами. Три дні він морив дітей голодом. Ще й воду лив через трубу на них. Три дні сусіди чули їх плач і благання. А потім діти замовкли назавжди.

А ще одного хлопця, теж сироту, за те, що виривав кущ картоплі, посадили в «холодну» (приміщення

біля сільради). Потім сільські активісти вночі вивели його на Горби (урочище на Хуторі), викопали яму і живим закопали. Хлопець просився, плакав, намагався вилізти, але його били й штовхали назад у яму, поки він знесилів і помер.

Як жили ці люди все життя? Чи не снилися їм оті дитячі руки, що простягав із ями голодний, напівживий хлопчик?

Отак будували комунізм.

А тепер вони ще й не хочуть визнати голодомор на Україні! Кажуть, треба молитися за ворогів. Тахай вони вицезнуть усі зі своїми сім'ями разом. А померлим, страждальцям — Царство Небесне і вічний спокій.

Записала Гавриш О.С., керівник музею «Рідна хата»
СЗШ № 278 м. Києва

Білоконь Тамара Микитівна,

1927 р. народження, м. Київ

В Подольськую адміністрацію г. Києва

Гл. спеціалісту отдела внутрєнной політики Маріанне Ільницькой

Я, Білоконь Тамара Никитична, 1927 г. рождення (дев'ятьох фамилия Кривоблоцкая), коренная киевлянка, очень четко помню события того страшного 1933 года, так как мне уже было 6 лет. Наш отец, железнодорожник, был начальником поезда, курсировавшего до какой-то пограничной станции в сторону Румынии. Мы с мамой встречали его с поезда на ст. Киев-пассажирский, так вот вся площадь перед вокзалом была заполнена опухшими от голода людьми. Они лежали прямо на мостовой, некоторые были совсем безучастны, другие же, лежа, протягивая руки, просили милостыню. Мама быстро что-то давала им. а мне говорила: пройдем площадь в темпе, так как вши лезят прямо по брусчатке и могут забраться к нам на ноги. Это была жуткая впечатляющая картина для моей неокрепшей психики. Из поездки отец нам привозил кукурузную муку, ее запаривали кипятком, затем добавляли немного картошки и ели. Таким образом выжила вся

наша семья. Вокзал от нас был близко, мы жили на улице Урицкого, и нас, всех детей большого двора из 5-ти двухэтажных домов, наши родители учили милосердию. Мы выпрашивали у родителей еду для опухших детей, которые ходили по дворам. Одна бабушка по фамилии Заровная давала нам чистые белые тряпки и настой белой лилии на лампадном масле и мы оказывали помощь опухшим детям, смазывая им ноги, из которых текла вода. Еще запомнился эпизод: мы с мамой провожали отца, шли мимо состава, который должен быть отправиться в путь, на ступеньках вагона сидела молодая женщина с ребенком 2—3 лет, тамбур вагона был закрыт, а она собиралась ехать на подножках вагона, кругом темень холод, тамбуры вагонов, закрыты на ключ-гранку. Мама долго уговаривала эту женщину не ехать на подножках вагона, говорила ей, что если она заснет, то разобьется насмерть. Долго еще эта женщина стояла у меня перед глазами

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

Еще не могу спокойно слышать тревожные паровозные гудки из фильмов прежних лет, они у

меня ассоциируются с пережитым ужасом 1933 года, память сразу возвращает меня туда.

Приемська Євдокія Іванівна,

1916 р. народження, м. Київ, вул. Щербакова 44, кв. 61

Во время голода — 32—33 годов семья Приемской Е.И. жила в городе Киеве на Подоле. Люди страшно голодали.

Она не могла мне нормально рассказать — все время плакала.

По всему городу лежали на улице мертвые люди. Их забирали, а куда — никто не знал. На работающего человека давали 400 грамм хлеба на сутки, а на всех остальных — по 200 грамм. Хлеб пекли из высевков. «Партийцы» ходили по квартирам забирали все продукты. Сначала просили картофель, зерно..., чтобы засеять и засадить землю, а если не давали, то они забирали. Особенно сильно забирали у куркулей. К ним часто приходили соседи и показывали органам где что спрятано. Люди с сел тоже приходили в Киев чтобы тоже взять хлеба (200 грамм давали всем). Она до сих пор помнит мальчика 7—8 лет, который пришел с мамой в очередь

за хлебом. И вдруг его мама от голода падает и умирает в очереди, а мальчик сильно кричал. Люди иногда крали людей и ели. По всему городу открывались магазины — торгсины. Их открывали евреи и грузины. Грузин было мало. Там были в изобилии все продукты, но их можно было приобрести только в обмен на золото (деньги не брали).

Евреи закупали продукты за границей и озолачивались. Ее мама собрала все золотые вещи (их было много) и отнесла в торгсин.

Продуктов хватило на неделю.

Кроме того, она помнит, что тогда еще был урожай. Весной «партийцы» организовали бесплатную посадку земли. Шли все работать в поле — даже дети 7—8 лет. За это 1 раз давали тарелку баланды. После войны тоже был голод, но уже не такой. Люди имели работу.

Записала Новикова С.И., 23.02.2008

Андрущенко Єфросинія Федорівна

1925 р. народження

Народилась і проживала до цього часу в Осокорках. Голод пережила зі своїми батьками і двома сестрами. Багато пам'ятаю, а пізніше, зі спогадів старших, все закарбувалось у моїй пам'яті. Голод пережили не всі. Багато людей пухли з голоду і вмирали. Для того, щоб хоч якось можна було прожити, старші брали нас, дітей, з собою збирати гриби по кущах. Потім настав щавель, збирали щавель на продаж. Батьки возили його на Київ, а звідти привозили хліб та ще деякі продукти.

Було й таке, що куплять хліб, принесуть додому, розріжуть, а в середині тряпки, або лушпайки. Мало того, що був неврожайним 1932—1933 рік, так ще й місцева банда не давала людям спокою. Серед білого дня, де пасли корів на лузі, бандити забирали корів і гнали подалі, а там різали чи продавали далі на інші села. Люди забирали живність на ніч у будинок, щоб за ніч банда не забрала.

В основному люди від голоду спасалися літом на лузі, де було багато щавлю, з якого варили варення і мазали хліб, збирали ягоди з кущів, по підворотнях росли калачики (трава), їли ці калачики та листя фруктових дерев. Більшість виживала за рахунок того, що можна було щось продати у Києві. Якщо

було щось із золота, то можна було обміняти його на продукти.

На нашій вулиці багато пам'ятаю людей, які пухли від голоду і померли. А були такі люди, які варили своїх померлих і їли.

В Осокорках орудувала банда, ватажком якої був Бовт Омелько зі своїми синами та такими ж, як він сам. Банда орудувала тільки ночами. Знали своїх людей, у кого є гарні пожитки: золото, срібло, скотина, будь-яка живність, заходили і починали вимагати. Звичайно, всі були з закритими обличчями, але по голосу люди впізнавали. Хто добровільно не віддавав золото, того вбивали, вирізали язика, залякували інших людей. Пам'ятаю, як убили діда і бабу в одну ніч, які не давали золота. Була ще одна банда на Теличці. Ватажком був Корж Прохор Федорович. Люди боялися ходити поодиноці, тому що серед дня були пограбування. Банда не гребувала нічим. Заходили одні в хату, знущалися з людей, вимагали віддавати по-доброму, а то буде зле, а інші у сараї з корови шкіру в цей час знімали, забирали, і банда гуляла, і ділили між своїми бандитами.

Записала Москаленко Т.Л.

Подрезан Владимир Викторович,

1915 г. рожд, коренной киевлянин, проживаю в Печеевском р-не, участник ВОВ. Ветеран труда

Голодомор 1933 года был трагедией такого невиданного масштаба, что в той или иной степени коснулся подавляющего большинства населения Украины. Я слышал и помню до сих пор много ужасных его подробностей. Но пишу только о том, что видел своими глазами и лично столкнулся.

Экономическое положение страны быстро ухудшалось. Осенью 1932 года начался голод. Он носил организованный характер. Существуют разные суждения по этому поводу, но как очевидец я смело могу утверждать, что он был запланирован и организован из центра. У крестьян было изъято все продовольствие до последнего зернышка. У наших знакомых из села забрали даже горшок с фасолью, который стоял на окне. Специальные бригады бурили землю во дворах и огородах в поисках закопанного хлеба и других продуктов.

Строго запрещалось собирать грибы, ягоды и орехи в лесах. Лесники были обязаны даже стрелять в нарушителей запрета. Это лишний раз подтверждает искусственный характер голода, хотя мало кто об этом сейчас помнит.

Соседи, конечно, доносили друг на друга. Села вымирали. Кто мог, пробирался в города, надеясь на спасение. Помочь им было нельзя, т.к. в Киеве по карточкам работающим выдавали 600 гр, а иждивенцам по 300 гр. тяжелого, похожего на глину, хлеба.

Все это правдиво описано в рассказе Тендрякова «Хлеб для собаки», помещенном в «Новом мире».

На улицах Киева лежали умирающие, а в укромных углах — и трупы. Ранним утром накрытые брезентом подводы увозили горы трупов.

Я лично был очевидцем всего этого.

Однажды в Киеве, на Лукьяновке, мимо меня ехала такая подвода. Ветер поднял брезент и я увидел кучу детских трупиков, набросанных, как дрова. Этого я не могу забыть до настоящего времени.

К нашему стыду и ужасу мы стали привыкать к этому, как потом, во время войны, люди привыкали

к трупам на полях сражений.

Мы в транспортно-строительном техникуме, расположенном на ул. Святославской (ныне — улица Чапаева), занимались на вечерней смене. Вдруг во время урока в класс зашел военрук и командовал: «Девушки — домой, хлопцы — выходить, строиться!» Нас строем повели на Крещатик и мы должны были искать на лестницах, в подвалах, закоулках умирающих и выводить или выносить их во дворы, где дворники наглухо запирали ворота. Домой я вернулся весь покрытый вшами, которые всегда заедают ослабленных и умирающих людей. Цель этого мероприятия выяснилась на следующий день.

На следующий день (весна 1933 года) в Киев приехал французский министр-социалист Эррио. По возвращении в Париж этот наивный европеец-социалист написал в газете: «Здесь распространяют слухи о голоде в Украине. Я был в Киеве и не видел каких-либо его признаков. Мало того, меня отлично кормили в ресторане!»

Весной 1933 г. я поехал на практику в Казатин, где весьма интенсивно велось ж.д. строительство. Условия жизни там были почти нормальные. Питались в столовой плохо, но не голодали. Через некоторое время меня и двух моих товарищей по техникуму послали на ст. Михайленки, где начиналось строительство подъездного ж.д. пути к Янушпольскому сахарному заводу.

Это был пик голода. Местное население вымирало. Сегодня вы говорите с человеком, а завтра его уже не было. Мы вообще знали о людоедстве, но я конкретно столкнулся с ним. Недалеко от нашего места жительства обезумевшая от голода мать съела своего ребенка. При аресте она сказала, что он все равно бы умер. Людоедов отправляли в тюрьму в Бердичев, где их без суда расстреливали.

Но расстреливать нужно было тех, кто довел людей до такого состояния.

Дмитренко Євгенія Кузьмінічна

Я, Дмитренко Євгенія Кузьмінічна, в 1932—1933 рр. проживала в м. Києві, вул. Володимиро-Лебідська №1. Нас у сім'ї було 3 дітей і мама. Мама працювала у трамвайному депо бухгалтером. Ми дуже голодали, варили зерно молоте і їли. У нас

у дворі жив сапожник, який з голоду наївся мамалиги і помер. Бачила як біля церкви лежали померлі люди, стояли ночами в черзі за хлібом. У мене від голоду померла старша сестра, їй було 17 років.

Лопушанський Володимир Андрійович,

1923 р. народження, киянин, м. Київ, вул. Тулузи, 16, кв. 52

Пам'ятаю, як у 1933 хліб давали по карточках і було багато випадків, коли хліб видирали у людей з рук прямо біля магазинів. В нашій родині було чет-

веро дітей. Батько працював, а мама виховувала дітей. Пам'ятаю, як замість того, щоб іти в школу, я бігав на товарну станцію, — там стояли вагони з

СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ

зерном. Ми з хлопцями прокручували дірочку поки не бачила охорона і набирали зерно у торбинки і, ховаючись під вагонами, ми тікали від охорони. В моїй родині ніхто не помер, але під час голодомору в мо-

єму будинку часто знаходили мертвих людей, які приїздили з сіл і просили милостиню. Ще пам'ятаю, як від голоду померло двоє дітей моїх сусідів.

Записала соц. робітник Яценко Л.А.

Солодар Соня Іцківна,

1919 р. народження

В 1933 р. знаходилась в м. Києві, навчалась в технікумі. Проживала з братом на квартирі на Васильківській. Коли поверталась з навчання, боялась ходити по вулиці, щоб не затягнули в парадне. Бо

крали людей, вбивали і продавали м'ясо. Брат працював на заводі і навчався, батьки жили в колгоспі. Важко жилося днями, ходили голодні. Страшно згадувати.

Записав Хоменко В.М. — соціальний працівник

Павлова Галина Миколаївна,

1920 р. народження

Мне было 12 лет, когда исчезли продукты. Мою маму забрали в больницу, она заболела тифом. Я осталась одна со старой бабушкой. Нигде ничего не было, я стояла почти сутки за хлебом. За кольца и сережки, дорогие картины и монеты в торгсинах евреи продавали муку и манку, вещи они не брали. Из сел люди приезжали с детьми, у детей были бумажки с именами и годом рождения. Детей оставляли в подъездах, чтобы их кто-то подобрал и чтобы

их кто-то накормил и отдал в отделение милиции, их тогда отправляли в детдома. Очень много было трупов в городе, их собирали студенты и отвозили на кладбища в общие ямы. Рынки в Киеве были пустые, поели все, ели собак и котов, крыс, листья с деревьев. Съели всю кожу, которая была дома. Еще нас детей подкармливали монахи с Лавры. Еще были мародеры крали все среди белого дня. Ничего, не стесняюсь и не боюсь. Было страшное время.

Білан Марія Петрівна,

1918 р. народження, с. Биківня, вул. Бобринецька

1. Чи пам'ятаєте Ви, що був голод у 1932—1933 роках?

Так, в цей час мені було 15 років. Я вже працювала разом з мамою в колгоспі, а маленькі брати й сестри були вдома. Їх основною роботою була хатня.

2. Які, на вашу думку, могли бути причини голоду?

Я точно пам'ятаю, що тоді вивезли все зерно. А вдома мати з батьком щось ховали поночі. Та того не вистачало. Батько якось приніс в кишені зерно, а через годину його забрали. Так більше й не прийшов.

3. Чи мали документи на збирання продуктів ті, хто відбирав?

Документів ніхто не бачив, та й боялися щось пи-

тати. Тим паче, що люди були озброєні. Боялися, що заберуть і життя.

4. Чи давали їжу тим, хто пішов до колгоспу?

Дати давали, але знов-таки забирали. Іноді прямо по дорозі додому.

5. Хто охороняв поля, колгоспні комори?

Сільські активісти. На конях об'їжджали. А ми ховались в буряні чи кущах, чекали, коли проїде і бігом хапали, що попадеться. Але, як попадали, то били страшно.

6. Хто зумів вижити?

Ну, батько не повернувся, мати все нас підгодовувала та й померла. Приходжу, а вона тихенько лежить. Молодших сестер і братів забрали до інтернату. Малих збирали і там, начебто, на державному піклуванні вони були. Там багато дітей померло і мої не повернулися.

Хітченко Віра Дмитрівна,

1915 р. народження

Я, **Хітченко Віра Дмитрівна**, народилась в м. Київ 23 червня 1915 році. Інвалід 1-ї групи загального захворювання, ветеран праці, учасник ВВВ, одинока. Проживаю бул. Ліхачова, 9, кв. 29.

У Києві прожила все життя. В 32 році жила з мамою, навчалась в медінституті. Час був дуже важкий — голод. Стипендію отримувала 18 рублів, а мама зарплату — 60 рублів. Хліб продавали по кар-

точках 200 грам. На базарі продавався по 100 рублів за буханку і не відомо, з чого спечений. В студентській лікарні (вул. Леонтовича, 5) годували один раз на день, юшкою з гнилої капусти, яка смерділа на весь квартал, хліба 500 грам. Домашнє харчування: 1 стаканчик кукурудзяної крупи, різне схоже на кисіль з зелені зібраної на луках за Дніпром, а коли щастило, то і каша з картопляних лушпайок перекручених на м'ясорубці. Голод доходив до психозу. В той час всі були страшними дистрофіками. В кінці 32 року студентів мобілізували на роботу по перерахуванню здачі зерна державі у всі області України. Я з бригадою була в м. Рудині — «Заготзерно». Враження гнітючі: скрізь чути похоронні дзвони церкви, ми були на санках, покритих мертвими від голоду. Так розповів нам їздовий, коня треба берегти, зайвий раз не їздити. Жили ми в будинку, виходити з дому заборонено, особливо, як темніло, бо в Києві і собак вже давно поїли люди. Після успішної робо-

ти — 52 села нам в нагороду дали по 3 кг муки і відвезли до поїзда. Голод продовжувався.

У березні 33 року я зовсім ослабла, осліпла (куряча сліпота). Покрилась гнійничковими наривами (собаче вим'я). Змушена була покинути навчання. Дуже важко було дивитись і працювати, бачачи як помирає голодний селянин. Наприкінці 33 року в місті була організована комерційна торгівля хлібом (без карток). $\frac{1}{2}$ хлібини — 500 грам в одні руки. Хтось помирав, не дочекавшись, прямо в черзі, або, поївши гарячого хліба, від зварювання шлунку.

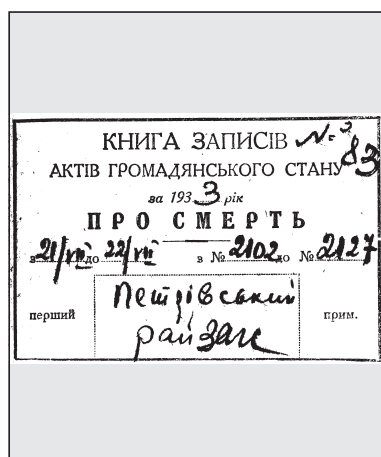
Покійників збирали карети швидкої допомоги для поховання.

Дуже важко і болісно було повертатись до нормального життя, здоров'я підірване з юності. В 36 років стала інвалідом 2-ї групи. Зараз без сторонньої допомоги обійтись не можу, давні хвороби дають знать, особливо очі. Готуючись до операції очей, якщо буде матеріальна допомога, надіюсь на Бога і добрих людей.

9 червня 2008 рік

РОЗДІЛ III

ХРОНІКА ГОЛОДОМОРУ

Двадцятьчотири місяці голодного лихоліття українських селян, сповнених пекельних страждань невинних мучеників, заподіяних злочинною соціально-економічною політикою радянської держави. Терор голодом переслідував їх повсюдно і щоденно, виштовхував із рідних домівок у пошуку порятунку, а натомість— голодна смерть на вулицях та околицях великих міст. Поневіряння сільського та значної частини міського населення мають мартирологічну складову, відтак заслуговують висвітлення, тобто відтворення подій і явищ повсякденного голодомору.

Хроніка концентрує події і явища, виокремлює їх із загального суспільного контексту, привертає увагу та відтворює пам'ять і пробуджує громадянську свідомість. Запропонований розділ є аналітичним викладом подій, які відклалися в архівних документах та періодичних виданнях. Важливим джерелом написання хроніки виявилися книги про смерть районних загсів м. Києва, які зафіксували місце, вік, дату та причину смерті, а також національність та соціальне походження померлих. Згадуючи про них на сторінках книги, ми увічнюємо світлу пам'ять про них, називаємо конкретних жертв голодомору. Щодня помирали десятки осіб на вулицях Києва — з прізвищами і так звані „невідомі”. Безпаспортні селяни, а тим паче бездоглядні малюки, помирали

безвісти, їх засипали до гуртових могил. Лише 1 березня 1933 р., судячи із запису до загсівської книги смерті Сталінського району, померло від виснаження 46 осіб, а протягом квітня-травня щодня гинуло від десяти і більше „прийшлих” селян.

Повсякденна смерть від голоду, тифу, дизентерії, виснаження, яка траплялася на вулицях Києва, стала звичним явищем. Смерть не давала почуття страху і святості, бо померлих було безліч, а їх поховання відбувалося таємно, тобто без належного церковного обряду. Спеціальні бригади не встигали звільнити вулиці від трупів, а про ідентифікації, якщо при померлому не виявлялося посвідчення особи, ніхто не дбав. Для них була заготовлена відповідна соціальна категорія — „невідомий чоловік” або „невідома жінка”.

День у день відбувалося зменшення української нації, яку безжалісно перемелював голодоморівський Молох. Події і факти хроніки показують не лише жертв, але і формування та застосування жакливого зброї масового фізичного нищення людей, називають імена творців голодомору, розкривають його причини і наслідки. Хроніка як самодостатня науково-просвітницька форма подання історичного матеріалу актуалізує минуле, повертає його моторшне повсякдення.

1932 рік

Січень, 1

Нарада з розгляду справ про неправильне доведення „твердого завдання” та експертне оподаткування, скликана при міськраді, оголосила догану голові сільради с. Шпитьки за безпідставне доведення твердого завдання до середняцького двору гр. Р. Полоза та за незаконну конфіскацію його майна з наступним продажем з причини невиконання хлібозаготівлі. Ухвалено розпродаж майна гр. Полоза припинити, повернути йому те, що залишилося, та сплатити грошову компенсацію за розпродане. Голову сільради попереджено про порушення проти нього кримінальної справи у разі аналогічної помилки / *Державний архів м. Києва (ДА м. Києва).* — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 1—2.

Січень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 63 років Алабовська Клавдія Миколаївна / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 818.

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 30 років Сагайдак Рахіль Ісаївна / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.

Січень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 33 років Голубчик Фрум Фольвелевич / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.

Січень, 4

Повідомлялося про зрив організації громадського харчування в студентських їдальнях Києва, де санітарні вимоги не дотримувалися, їжа була неякісною та малокалорійною, меню одноманітним (переважали страви з гороху та пісний борщ), а порції не відповідали нормам. Завідувачів їдалень звинувачено в „правоопортуністичному ухилі” та запропоновано притягнути до кримінальної відповідальності / *„Пролетарська правда”.* — Київ, 1932. — 1 січня.

Дитячі садки Києва, що обслуговували переважно дітей робітників, незадовільно постачалися промисловим крамом та продовольчими продуктами. Незважаючи на те, що норми постачання були мізерними, дошкільні дитячі установи не одержували того, що їм належало / *„Пролетарська правда”.* — Київ, 1932. — 4 січня.

Січень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 60 років Перетокіна Мотя Михайлівна / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.

Незважаючи на поширення епідемії плямистого тифу, Київський вокзал, через який щоденно прохо-

дило до 40 тис. людей, утримувався в антисанітарних умовах: підлогу в залах другого та третього класу мили раз на тиждень, вбиральні, що завжди були переповнені, не прибиралися, а на кухнях буфетів та їдалень їжа зберігалася разом з одягом та взуттям співробітників, посуд був заржавілим та брудним. Також не дотримувалися санітарні норми приготування їжі. В антисанітарному стані перебували й привокзальні перукарні. За недотримання санітарного мінімуму на об'єктах залізничного транспорту керівництво медично-санітарного управління Південно-Західної залізниці було притягнуто до кримінальної відповідальності / *„Пролетарська правда”.* — Київ, 1932. — 4 січня.

Січень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли: від висипного тифу у віці 26 років Сушко Василь Іванович, а від загального виснаження у віці 55 років Матвеева Марина / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.

Січень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 55 років Знаменська Марія Павлівна / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.

Січень, 8

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 67 років Бравков Євстафій / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.

Січень, 9

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 68 років Піленас Кідрат / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 25 років Яременко Іван Ничипорович / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.

Президія міської ради ухвалила постанову про хлібозаготівлю. Констатовано, що на 8 січня зустрічний план по приміській смузі в 150 т виконано на 58,6%. Перед уповноваженими міської ради по хлібозаготівлі, сільрадами і колгоспами поставлено завдання виконати план хлібозаготівлі до 15 січня, особливо по селах Шпитьки, Крюківщина, Білгородка, Пирогів, Рожівка, Валки, Жуляни і Будаївка, де не вивезли надходжень мірчука. Задля цього запропоновано вжити репресивних заходів до „нездавальників” хліба — „куркульських” та заможного-середняцьких господарств / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3874. — Арк. 2—3.

Президія міської ради розглянула питання про впорядкування проходження та розгляду заяв та

скарг селян на сільради у справі проведення різних заготівельних кампаній та застосування заходів впливу за невиконання. Констатовано, що з боку деяких сільрад допущено „грубе порушення революційної законності та викривлення класової лінії щодо середняків” під час призначення твердих завдань і особливо — застосування репресій за невиконання заготівельних планів і контракції. Траплялися випадки, коли середняцькі господарства не тільки оподатковувалися в порядку твердого завдання, а й каралися максимальним штрафом за їх невиконання, без урахування господарської міцності селянських дворів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3874. — Арк. 16.*

Січень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 54 років Якопчук Йосип Гнатович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Січень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 46 років Альошечкін Сергій Миколайович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

с. Требухів. Одноосібники заборгували державі 71 пуд зерна. Секретаря партійного осередку Давидова, який не проявив належної наполегливості щодо виконання хлібозаготівель, виключено з лав партії та знято з роботи кооперації / „*Пролетарська правда*”. — Київ, 1932. — 11 січня.

Січень, 12

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 52 років Коломійцев Іван, а у віці 53 р. Пуцкой Кирило Олександрович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

План здавання мірчука по Київській приміській смузі виконано на 80,7%, а по заготівлі харчових культур — на 76,7%. Гатнянська артіль „ім. Сталіна” з двох млинів задала тільки 70 ц. Не виконали план по мірчуку й колгоспи с. Шпильки „Більшовик”, с. Крюковщина „Червоний Незаможник”, с. Білгородка „ім. Леніна”, с. Пирогово „Новий Світ”, с. Валки „Більшовик”, с. Жуляни „ім. Леніна”, с. Бортничі „Червоне Життя” та с. Погреби „Десна” / „*Пролетарська правда*”. — Київ, 1932. — 11 січня.

Січень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 65 років Томіліна Кліментіна Іллівна та у віці 47 р. Груйок Абрам Соломонович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Січень, 16

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного

тифу у віці 40 років Ружкова Наталія Дорофійовна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Лист головного лікаря міської лікарні № 2 до голови міської секції охорони здоров'я, міського відділу Робітничо-селянської інспекції, сектора постачання міськради зі скаргою про невиконання плану постачання лікарні продовольством, що „загрозувало зривом роботи всієї лікарні”. Повідомлялося, що в грудні лікарня отримала 18 кг масла замість 48, круп 40% від норми, а молока 10 чи 12 л замість 120. М'ясо хоча і постачалося, але низьких категорій — з кістками та сухожилками, тому добова норма м'яса для хворих в 50 г також не видавалася. Борошно зовсім не надходило. Закупку необхідних продуктів на ринку унеможливив низький рівень фінансування лікарень із розрахунку 60 коп. щодобово на особу, між тим, як фунт жирів коштував за ринковими цінами 12—13 руб., пуд картоплі — 8—14 руб. за пуд, а яйця — 8—10 руб. за десяток. Відсутність не тільки дієтичного, але й звичайного харчування унеможлилювала видужання хворих у лікарні. Між тим, дієтичного харчування потребували 75 осіб, чи 60% терапевтичних хворих та 60 осіб — хірургічних хворих / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 554. — Арк. 411.*

Січень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 13 років Міць Ерна Броніславовна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Січень, 19

Засідання президії міськради розглянуло питання про виконання річного плану заготівлі олійного насіння. Констатовано, що на 15 січня по приміській смузі заготовано 323,2 ц олійного насіння, з яких колгоспи здали 74,2 ц, а індивідуальний сектор — 249 ц. Річний план заготівлі олійного насіння (разом з додатковим, який одержано 9 січня) виконано на 64,5%, причому колгоспи виконали план на 41,7%, а індивідуальні господарства — на 77,1%. Тільки сільрада с. Погреби виконала план повністю. Сільради с. Бобринця, Білгородка, Бортничі, Бровари, Будаївка, Вишгород, Гореничі, Лука, Михайлівська Борщагівка, Хотів та Зазим'я зовсім не заготували насіння. Відставали в здачі насіння с. Гурбовичі, Петрушки, Пухівка, Ходосіївка. Ухвалено визнати стан заготівель олійного насіння по приміській смузі незадовільним. Запропоновано розгорнути масову політичну роботу по організації господарсько-політичної кампанії по виконанню цього плану. Вирішено виконати план до 1 лютого вжити репресивних заходів щодо „куркульських” та заможних середняцьких господарств, які не виконали твердих завдань по здачі олійного насіння, а також до злісних нездавальників його за контракцією. Запропоновано негайно вивезти насіння на зсипні пункти / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3874. — Арк. 37.*

Президія міської ради розглянула питання про зменшення споживання хліба в січні місці на підставі телеграми Наркомату постачання „Вукоопспілки” й „Союзхлібу”. Ухвалено службовцям другого та третього списків зменшити норми хліба на 100 г — з 400 до 300 г. Категорії „Б” третього списку зменшити на 200 г — з 600 до 400 г за винятком студентів, яким зменшити норму на 100 г. Зазначено, що ці заходи мали забезпечити зменшення споживання хліба в січні місяці на 29 т. Запропоновано Наркомату постачання переглянути постанови про зменшення нарядів на хліб для міської споживчої кооперації на 10%, маючи на увазі, що серед населення, яке обслуговував міський відділ постачання, перший список становив 24 тис. осіб, а другий — 98 тис., або 30% населення. Задля скорочення споживання хліба запропоновано зняти з державного постачання робітників і службовців, що мешкали на селі й мали зв'язок з сільським господарством, до якого мали зараховуватися не тільки засіви, а й городи, молочна худоба, а також додаткові заробітки. Перед сільрадами, підприємствами та установами, під особисту відповідальність керівників, ставилося завдання протягом 2-х днів подати ці відомості до міськбанку, простеживши за тим, щоб до списку осіб, не пов'язаних з сільським господарством, не потрапили розкуркулені. Зважаючи на це рішення, робітничим споживчим кооперативам (робкоопам) (за персональною відповідальністю голів їх правління) заборонялося видавати набірні книжки особам, що зберігали зв'язки з сільськогосподарським виробництвом / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3874. — Арк. 47—48.*

Січень, 19—23

Під час перевірки колгоспів приміської смуги з'ясовано, що селянські господарства виконали зустрічний план хлібозаготівлі на 101%, хоча понад 250 контрактантів та 69 „твердоздавальників” не виконали своїх зобов'язань по здачі хліба державі. Найгірша ситуація в с. Бобриці та Требухів, де одноосібники виконали план на 86%, а „твердоздавальники” — на 35% / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 292. — Арк. 18—19.*

Перевірено колгоспи приміської смуги та виявлено, що у багатьох із них робота по складанню виробничих планів не завершена, а по деяких — навіть не розпочиналася (с. Вишгород, Пухівка, Мощун, Бортничі, Гатне, Совки), хоча встановлені терміни для її проведення закінчилися. Недостатньо залучалися до складання планів колгоспники, зокрема в с. Михайлівська Борщагівка (артіль „Єднання”, „Пролетарський комунар”), Юрівка, Софійська Борщагівка, Ходосіївка та багатьох інших / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 292. — Арк. 18—19.*

Під час перевірки колгоспів приміської смуги було з'ясовано, що у багатьох не вистачало насіння зернових, фуражних (ячменю) та городніх культур. Перевірка та обмін на сортове насіння не проводилася. Насіння городини бракувало в с. Мощун, Пухівка, Вишгород, Михайлівська Борщагівка, Боб-

риця, Ходосіївка, Требухів, Юрівка / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 292. — Арк. 18—19.*

Виявлено, що у більшості сіл підготовка сільськогосподарського реманенту до весняної сівби проводилася кволо. Серед відстаючих — с. Юрівка, Мощун, Требухів, Вишгород, Михайлівська Борщагівка, Рубежівка, Ходосіївка, Нові Петрівці, Гатне, Бобриця. У більшості колгоспів в занедбаному стані перебувала худоба / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 292. — Арк. 18—19.*

Січень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 45 років Шергановська Катерина Яківна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Січень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 9 років Кучеренко Надія Григорівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Січень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 70 років Ткаченко Наталка / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Січень, 25

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 21 року Ривденко Василь / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.*

Січень, 26

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від водянки у віці 64 років Зверьова Ганна Іванівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Січень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 55 років Тафля Савелій Ноєвич та у віці 38 р. Калініченко Пелагея / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Президія міської ради розглянула питання про хід підготовки до весняної сівби. Констатовано, що темпи цієї кампанії незадовільні. Зважаючи на те, що робітники міста та колгоспники недостатньо підготовлені до її проведення, ухвалено зобов'язати президію міської ради профспілок розгорнути підготовчу кампанію до весняної сівби по підприємствах міста, звернувши особливу увагу на ті з них, що мали радгоспи та самодіяльні (індивідуальні) городи, а земвідділу, „Колгоспспілці” та МТС розгорнути масову роботу з підготовки до сівби в селах та колгоспах / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3877. — Арк. 7.*

Президія міської ради ухвалила постанову про порядок та хід видачі забірних книжок. Зважаючи на

те, що закриті робітничі кооперативи завершали видачу книжок, а міському робітничому кооперативу потрібно видати ще 80—90 тис. книжок, запропоновано завершити їх видачу до 1 лютого. Відділи постачання зобов'язано посилити контроль за проведенням цієї роботи і не пізніше 4 лютого скласти каталог, щоб виявити „двійників” (тих, хто одержав по дві картки), а правління житлокооперативів — за видачею довідок для одержання карток. При виявленні неправильно завірених карток відділи постачання мали передавати справи до прокуратури для притягання винних до відповідальності / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3877*. — *Арк. 14*.

Засідання президії Київської міської ради заслуhalo інформацію про поширення захворюваності на висипний тип, особливо на Правобережжі / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3877*. — *Арк. 14*.

Січень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 50 років Разевич Агафія / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 821*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 59 років Недзельський Єлисей Павлович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 910*.

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу та туберкульозу легенів у віці 21 року Муравський Софрон Ілліч / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 805*.

Лютий, 1

Перевірка виконання постанови ЦК ВКП(б) та РНК СРСР про догляд за кіньми встановила незадовільний стан робочої худоби в колгоспах та радгоспах приміської смуги, особливо в артілях с. Бортничі, Гореничі, Совки, Требухів. Так, в колгоспі „Пролетарська правда” (с. Гореничі) всі коні хворі на коросту, в артілі „ім. Леніна” (с. Бортничі) протягом декади через поганий догляд здохло 6 коней, в колгоспі „ім. Ворошилова” з 33 коней лише 7 були придатними до роботи, а в колгоспі „ім. Десятиріччя „Пролетарської правди” виснаженими було 60% коней / „Пролетарська правда”. — *Київ*. — 1932, 1 лютого.

В „Пролетарській правді” опубліковано заклик робкора цієї газети про організацію показового суду над правлінням колгоспу с. Бортничі за поганий догляд за кіньми / „Пролетарська правда”. — *Київ*. — 1932, 1 лютого.

Лютий, 3

Міська рада ухвалила постанову про санітарний стан міста. Констатовано, що місто дійшло до занедбаного санітарного стану. Накреслено заходи покращання санітарної ситуації. Ухвалено на кожному засіданні міської ради заслуховувати звіти про ре-

лізацію цієї постанови. Перевірку її здійснення покладено на газету „Пролетарська правда” та міську Робітничо-селянську інспекцію / „Пролетарська правда”. — *Київ*. — 1932, 3 лютого.

Лютий, 6

Бюро міського партійного комітету ухвалило постанову „Про перевитрату хліба по місту”. Констатовано, що факти марнотратства та відвертого розкрадання державного хлібного фонду, допущені міським відділом постачання, кооперативами та транспортними організаціями, траплялися як під час транспортування та зберігання борошна, такі і під час виробництва хліба. Зокрема, 300 т хліба було розкрадено шляхом внесення 40 тис. „мертвих душ” до списків одержувачів забірних книжок на отримання продовольчих пайків. До перевитрати 45 т хліба призвели крадіжки забірних книжок, не засвідчених на підприємствах (в міському робітничому кооперативі 970 книжок, а у кооперативі „Київ-одягу” — ще 400), та незаконна видача хліба по таких картках в крамницях кооперативів міста. Здійснювалися й незаконні витрати хліба. 100 т борошна було перевитрачено внаслідок надання до відділу постачання перебільшених списків одержувачів забірних книжок з боку підприємств та організацій міста, що наймали тимчасових працівників та отримували продукти харчування на колективи, а також через недотримання керівниками підприємств, кооперативів, вишів та домоуправлінь обов'язку вилучати забірні книжки у осіб, які виїжджали за межі міста. Перевитрати хліба стали можливими через неналагодженість обліку його витрачання. Зважаючи на факти посадових злочинів, бюро міському КП(б)У ухвалило покарати осіб, які їх скоїли / „Пролетарська правда”. — *Київ*. — 1932, 8 лютого.

Президія міської ради оголосила з 8 лютого масовий декадник перевірки стану підготовки до весняної сівби по селах приміської смуги / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3900*. — *Арк. 1*.

Лютий, 7

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 65 років Добровольська Поліна Олексіївна / *ДА м. Києва*. — *Ф.р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 805*.

Президія міської ради ухвалила постанову про витрачання хліба в місті. Констатовано, що організації, яким доручено керувати, контролювати й організовувати постачання хліба винні в марнотратстві державного хлібного фонду та його розкраданні. Вказано, що головними причинами цього були знеособлюване визначення у центрі контингенту хліба для окремих кооперативів та систематичні зволікання з визначенням контингентів хліба для міста з боку Народного комісаріату постачання. Зазначено, що затримки з визначенням контингентів також призводили до періодичного припинення постачання міста хлібом. З метою подолання

зазначених хиб було запропоновано: по-перше, зосередити планування, керівництво й контроль за розподілом хліба у міських відділах постачання, виокремивши спеціальну групу працівників; по-друге, передати до центральної картотеки вказаного відділу облік, оформлення та зберігання забірних хлібних документів, поклавши відповідальність за їх облік та зберігання в кооперативах та друкарнях на їхніх працівників, підзвітних центральній картотеці; по-третє, заборонити кооперативним організаціям видавати забірні картки без попередньої візи картотеки; по-четверте, налагодити оформлення забірних документів без тяганини та черг; по-п'яте, забезпечити таке розташування хлібних крамниць та видачу в них хліба, яке б запобігало виникненню черг покупців; по-шосте, до 1 квітня охопити кооперативною торгівлею до чверті споживачів; по-сьоме, дозволити окремим кооперативам за згодою з трестом хлібопечення торгувати хлібом через свою торгову мережу; по-восьме, визначити тверді ліміти витрачання хліба для кооперативних та хлібоспоживчих організації, зобов'язавши останні суворо дотримуватися їх; по-дев'яте, у разі перевитрат хлібних лімітів кооперативами дозволити хлібному тресту ставити перед відділом хлібного постачання питання про притягання винних до кримінальної відповідальності; по-десяте, застосовувати заходи кримінальної відповідальності й щодо керівників установ, підприємств та кооперативів за неправдиве посвідчення забірних карток або залишення цих карток у осіб, які виїздили з міста; по-одинадцять, у зв'язку з цим, зобов'язати „Житлоспілку”, будинкові управління та міліцію пильно стежити за рухом пошльців; по-дванадцять, надавати міському відділу постанови на попередній розгляд (перед відсилкою до центру) плани-заявки кооперативів на постачання хлібом; по-тринадцять, доручити відділу постачання вдосконалити техніку постачання хліба сезонним робітникам і споживачам, що перебували на колективному постачанні; по-чотирнадцять, хлібному тресту забезпечити участь кооперативної громадськості в контролі за хлібопостачанням, а також вжити заходів щодо поліпшення санітарно-гігієнічного стану розподільників, пекарень та транспортування хліба; по-п'ятнадцять, довести відсоток браку хліба по тресту до запланованого рівня; по-шістнадцять, негайно розглянути в органах прокуратури справи про зловживання, допущені при хлібопостачанні, організувавши показові судові процеси над розкрадачами хліба та особами, які через бездіяльність та недбайливість сприяли зловживанням та неощадному витрачання хліба; по-сімнадцять, тресту хлібопостачання звільнити працівників, помічених у зловживаннях з хлібом, заборонивши їм працювати в радянських установах / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3898. — Арк. 9—11.*

Президія міської ради розглянула питання про хід роботи по організації парникового господарства. Зазначено, що земвідділ не впорався з цим завданням / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3884. — Арк. 3.*

Президія міської ради розглянула питання про хід кампанії виготовлення запасних частин для тракторів. Констатовано факт недотримання київськими заводами ім. Лепсе та „Фізико-хімік” термінів виконання замовлень на їх виготовлення. Ухвалено заходи, які сприяли б ліквідації заборгованості / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3884. — Арк. 8.*

Президія міської ради ухвалила постанову про активізацію хлібозаготівлі. Відділу постачання міськради запропоновано разом з сільрадами та за допомогою мобілізованих робітників перевірити по кожному селу виконання плану здачі хліба державі по індивідуальному сектору. Рекомендовано вжити репресивних заходів щодо „злісних нездавальників хліба” за контрактацією (передача справ до суду, адміністративні штрафи тощо). В той же час в селах, які впоралися з виконанням плану, запропоновано преміювати сільради та комісії сприяння хлібозаготівлі (с. Валки, Лісники, Рубежівка, Нові Петрівці, Яблунівка, Ходосіївка, Княжичі), а також комітети незаможних селян (с. Ходосіївка, Валки, Лісники) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3884. — Арк. 8.*

Лютий, 10

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від сепсису та загального виснаження у віці 30 років Юрченко Федір Тимофійович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.*

Лютий, 11

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від висипного тифу та запалення легенів у віці 30 років Добров Йосиф Архипович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.*

Лютий, 12

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 56 років Чечуліна Марія Олександрівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від кволості новонароджена Піскунова Ніна Іванівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Лютий, 13

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 50 років Копичка Одарка Дмитрівна, а від черевного тифу — Миргородська Устя Трохимівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Зважаючи на згоду Чернігівської, Таращанської, Коростенської, Радомишльської, Малинської, Звенигородської і Сквирської міських рад, президія Київської міської ради ухвалила постанову про переведення з Києва до інших населених пунктів Київської губернії дитячих будинків, у яких перебувало не менше 2.215 вихованців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3900. — Арк. 10.*

Лютий, 14

Президія міської ради ухвалила постанову про хлібопостачання на лютий місяць. Зважаючи на те, що розмір хлібопостачання міста на лютий, порівняно з попереднім місяцем, зменшено для населення на 150 т, а для громадянського харчування — на 50%, запропоновано Народному комісаріату постачання УСРР, щоб план хлібопостачання Києва не змінювався / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3898. — Арк. 23.*

Лютий, 15

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу та паралічу серця у віці 39 років Задорожний Сергій Євсейович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.*

Лютий, 16

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від вродженої кволості новонароджений Тхоржевський Олександр Петрович, а від виснаження у віці 62 років Шкапа Антон Федорович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Лютий, 18

У дитячому колекторі для безпритульних на Вознесенському узвозі, 4 виявлено четверо хворих на висипний тиф / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 35.*

Лютий, 20

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від різкого виснаження внаслідок хронічного голодування у віці 60 р. невідомий чоловік / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 820.*

Лютий, 26

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 18 років Радяк Мефодій / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від поліневриту після висипного тифу у віці 32 років Кошкар'єв Віктор / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 820.*

Лютий, 28

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від загального виснаження у віці 27 років Каганович Йосип Львович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.*

Лютий, 29

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від різкого виснаження внаслідок хронічного голодування у віці 50

років невідомий чоловік / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 820.*

Березень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 18 років Бондаров Микола Семенович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805.*

Березень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 68 років Гольдман Ісак Семенович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 820.*

Сектор постачання міськради звернувся з клопотанням до соціально-побутового сектора Робітничо-селянської інспекції (РСІ) вирішити питання про недотримання видачі норми хліба по картці п'ятої категорії, коли замість 400 г на день видали 300 г / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 556. — Арк. 220.*

Березень, 4

Правління Київського торгсину звернулося з клопотанням до Всесоюзної контрольної комісії (ВКК) та Наркомату Робітничо-селянської інспекції (РСІ) СРСР про скасування заборони Київської КК та РСІ видавати в січні місці продовольчі пайки працівникам міського універмагу, який здійснював торгівлю з іноземцями. Вказувалося, що це рішення було ухвалено всупереч дозволу центрального правління тогсинів у Москві, погодженому з ВКК, РСІ СРСР. Висловлювалося прохання зберегти грудневу норму пайка, до яких входило борошно у кількості 5 кг за ціною по 20 коп., цукор — 2 кг по 40 коп., вермішель — 2 кг по 50 коп., масло — 1 кг по 2 руб. 40 коп., соняшникова олія — 1 л по 1 руб. 20 коп., копченості — 2 кг по 1 руб. 50 коп., консерви — 2 банки по 1 руб., кондитерські вироби — на 2 руб., мило — 1 кг по 1 руб. Загальна вартість пайка становила 21 руб. 44 коп., враховуючи 60% націнку / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 554. — Арк. 56, 58.*

Березень, 5

Санінспектор міста звернувся з клопотанням до голови міськради Воробйова примусити комісію допомоги дітям вжити рішучих заходів щодо ліквідації вогнища висипного тифу в дитячому колекторі по Вознесенському узвозі, 4. Констатовано, що в цьому закладі щодня виявляли хворих на тиф. Незважаючи на це, безпритульні, які мешкали у колекторі, з'являлися в людних місцях Києва та виїжджали до сіл приміської смуги. Запропоновано впродовж доби провести санобробку безпритульних в лазні, обладнаній дезінфекційною камерою та негайно продезінфікувати приміщення та ліжка колектору, очистивши приміщення від бруду, фекалій, сечі. Також ухвалено видати безпритульним взуття,

верхній одяг, білизну та установити в колекторі належну кількість ліжок з ліжковою білизною. Оскільки міліціонер-охоронець не міг забезпечити ізоляцію безпритульних, хворих на тиф, а також тих, що перебували з ними в контакті, запропоновано в найближчий час перевести колектор за межі міста. Вказано на неприпустимість переведення безпритульних з колектора по Вознесенському узвозу до іншого колектора в центрі міста — по вул. Хрещатницькій, 2, що вже розпочалося / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 34–37.*

За даними санінспектора міста, за другу декаду місяця зареєстровано 18 випадків захворюваності на тиф по місту та жодного — по селах приміської смуги / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 34–37.*

Березень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від водянки у віці 62 років Василенко Іван Миколайович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Вирок Київського обласного суду про засудження сина та матері Овчарів, які помстилися за ревізію їхніх особистих речей в рахунок намагання боргу за невиконання хлібозаготівель — зробили підпал хати члена сільради та бригадира хлібозаготівельної бригади П. Чеха. В. Овчара засуджено до позбавлення волі на вісім років у виправно-трудових таборах, а Г. Овчар — до двох років з конфіскацією майна та двору на користь держави / *Колективізація і голод. 1929–1933. Збірник док. і матеріалів.* — *К., 1992.* — *С. 431–432.*

Березень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від розладу харчування та пневмонії у віці 1 місяця Муханов Володимир Михайлович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Березень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від різкого виснаження внаслідок хронічного голодування у віці 55 років невідомий чоловік / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 820.*

Березень, 12

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 17 років Гінтовит Меланія Степанівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 805.*

Березень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загального виснаження у віці 70 років Перельман Пилип Сидорович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Київський трест „Промхлібопечення” звернувся до міського та обласного відділів постачання, міських

санітарно-епідеміологічної станції та Робітничо-селянської інспекції зі скаргою на те, що „Союзборошно” відпускало тресту некондиційне борошно з наявністю рижків зверху допустимої норми (0,3%). Це призводило до припинення роботи пекарні або випічки неякісного хліба / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 548.* — *Арк. 23.*

Березень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від міокардиту, загальної водянки тіла у віці 65 років невідомий чоловік / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 820.*

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від висипного тифу Марац Ольга Степанівна у віці 32 років та Слуцька Ханна Айзиківна у віці 67 р. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 807.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Савіна Уляна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 820.*

Березень, 15

За наслідками обстеження стану тяглової сили з'ясовано, що в 31 радгоспі приміської смуги з 2058 коней більше чверті (519) були виснаженими. Серед 102 колгоспів загрозлива ситуація із забезпеченням посівної кампанії тягловою силою склалася у 18, де з 1977 коней майже половина (932) була знесилена / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр.36.* — *Арк. 48–49.*

Березень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 1 місяця Тюріна Параска / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Березень, 19

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від запалення легенів, загального виснаження у віці 60 років Чудацький (ім'я та по батькові невідомі) / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 820.*

Президія міської ради розглянула питання про стан захворювання на тиф. Констатовано, що завдяки профілактичним заходам, вжитим після великого розповсюдження хвороби в грудні 1931 р. — січні 1932 р., захворюваність на тиф в лютому значно знизилася, але в березні 1932 р. знову почала зростати через масовий наплив до Києва тифозних безпритульних. За другу декаду місця було зареєстровано 18 випадків захворюваності на тиф по місту та жодного — по селах приміської смуги. Зауважено, що вогнищем розповсюдження тифу у Києві через антисанітарний стан був гуртожиток на Вознесенському узвозі, 4, де розташовували безпритульних. Для попередження розповсюдження тифу було ухвалено, по-перше, терміново впродовж трьох днів вилучити з вулиць всіх безпритульних; по-друге, не допустити їх

нового припливу до Києва; по-третє, провести санобробку всіх безпритульних, налагодивши безперебійну роботу дезінфекційної установки в Димитрівській лазні; по-четверте, після дезінфекції надіслати безпритульних на роботу або курси за межею Києва; по-п'яте, звернути особливу увагу на санітарний стан гуртожитків та їх дезінфекцію; по-шосте, організувати перепускники для санобробки заарештованих при камерах райвідділів міліції; по-сьоме, встановити постійний медично-санітарний огляд у місті за місцями загального користування; по-восьме заборонити міліції розміщувати безпритульних в хлівах, на горищах, парадних та чорних ходах житлових будинків / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 61—62.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 25 років Ніколаєнко Марія Григорівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823.*

Березень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження і запалення легенів у віці 50 років Соломаха Никон Петрович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 821.*

У місті проведено облаву на жебраків. Міліцією затримано 200 осіб / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр.4147. — Арк. 21—24.*

У приміській смузі виконано завдання по формуванню насінневих фондів по зернових культурах на 68% — зібрано 20.868 ц зерна, в тому числі по радгоспах по зернових культурах в обсязі 2.848 ц, або 30% плану, по картоплі відповідно — 2.0058 ц, або 43% та по городніх культурах — 565 ц, або 83% завдання. Найменше плани виконано по с. Біличі, Жуляни, Софійська Борщагівка, Петропавлівська Борщагівка, Пирогово, Лісники, Гурбовичі, Требухів, Бортничі, Бервиці, Гоголів, Жердова, Калита, Літки, Опанасів, Русанів, Рожни та Світільне, а також у радгоспах споживчих товариств „Водники”, ЗВК, „Феофанія”, закритих робітничих кооперативів київських паровозоремонтного, кабельного та „Червонопрапорного” заводів. По одноосібних господарствах виявлено 7.713 ц посівного зерна, або 30,5% від запланованого. Страхового фонду зібрано 1.555 ц зерна або 10,6%. В незадовільному стані перебувала тяглова сила по колгоспах, особливо по с. Біличі, Жуляни, Лука, Петропавлівська Борщагівка, Михайлівська Борщагівка, Софійська Борщагівка. План закладки парників під овочі виконаний в колгоспах на 58%, а в радгоспах — на 119%, але план засіву парників відповідно — на 30% та 37%. Не була підготовлена до сівби й сільськогосподарська техніка: з 358 тракторів залишалось не відремонтованими 17, крім того чекали на ремонт 1824 плуги. Зважаючи на це, зроблено висновок, що підготовка до весняної сівби не відповідала запланованим темпам. Ухвалено закінчити ремонт тракторів до 3 квітня, сівалок — до 5 та формування

насінневих і страхових фондів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4147. — Арк. 13.*

Березень, 21

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від вродженої кволості у віці 2 тижнів Павловський Володимир Янович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Березень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від вродженої кволості у віці 2 тижнів Павловська Броніслава Янівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Березень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 20 років невідомий Микола / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 820.*

Березень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від недоношеності і кволості у віці 2 тижнів Руденко Віталій Михайлович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 821.*

Березень, 25

Секретаріат міськпарткому доручив накласти стягнення на голів сільрад сіл, які не вжили необхідних заходів щодо виконання плану заготівлі худоби / *Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 19.*

Березень, 26

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу, запалення легенів, менінгіту у віці 24 років Бонус Лук'ян Герасимович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Засідання надзвичайної комісії по боротьбі з епідеміями. Розглянуто питання про епідемію висипного тифу. Констатовано загрозливий стан з епідемією тифу. Зареєстровано 11 випадків захворювань на висипний тиф у першій декаді березня та 38 — у другій. Зазначено, що джерелом поширення тифу були безпритульні та жебраки, яких затримано більше 200 осіб. В карантині на Вознесенському узвозі розміщено 125 безпритульних та 200 — знаходилися в ізоляторах районних відділів міліції. Зважаючи на те, що соцзабез не вишукав грошей для їх санітарної обробки, ухвалено розіслати безпритульних та жебраків по колоніях області. Констатовано, що вилучення жебраків та безпритульних з вулиці не завершено, але деякі жебраки вже відправлені до спеціального будинку у Ворзелі, а для розміщення безпритульних підготовано дитячий будинок у с. Хабни. Ухвалено спрямувати до будинку тих, які пере-

хворіли тифом. Знято з державного продовольчого забезпечення колонію для жебраків у Ворзелі, ухвалено налагодити її постачання, а також посилити охорону жебраків, щоб вони не розбіглися / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр.4147.* — *Арк. 21—24.*

Березень, 27

Земельний відділ ухвалив притягнути до судової відповідальності за зрив парникової кампанії (невиконання плану виготовлення рам для парників) правління споживчих товариств „Водники”, „Житлоспілки”, закритих робітничих кооперативів заводів „Більшовик” та „Червонопрапорного”, а також (за затримання закладки парників) голів сільрад та колгоспів с. Гатне, Пирогів, Жуляни та директорів радгоспів споживчих товариств „Водники”, ЗВК та „Житлоспілки”. За зрив ремонту тракторів аналогічне рішення винесено щодо директорів радгоспів „Держкінстайня” та Голосіївський, а також заводів „Червонопрапорний” та „Більшовик”. За те, що радгоспи та колгоспи не подавали відомості про підготовку до весняної сівби, адмінвідділу земуправління доручено накласти штраф в розмірі 50 руб. на директорів радгоспів „Ворзельський” та „Семиполківський”, а також „Червонопрапорного” заводу, Боярського насінницького технікуму та „Вукооптранс”, а на голів сільрад с. Біличі, Крюківщина, Лука, Троєщина, Зазим’я, Кулажинці — по 30 руб. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 4147.* — *Арк. 16.*

Березень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від виснаження у віці 60 років Ільнічук Ольга, а від виснаження та запалення легенів у віці 50 р. Соломаха Нікон Петрович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 821.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від вродженої кволості у віці 2 тижнів Франко Владислав Дмитрович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

с. Віта-Литовська. Сільрада довела тверде завдання гр. М. Глуценка, який мав на утриманні 8 членів родини, та старшого сина, що перебував на службі в Червоній армії. За невиконання завдання майно Глуценка було описано та призначено до продажу / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 341.* — *Арк. 86—89.*

Квітень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від виснаження невідомі чоловіки: один у віці 45, а інший — 50 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 821.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від недоношеності і кволості у віці 2 тижнів Руденко Віталій Михайлович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Березень, 31

Бюро скарг Робітничо-Селянської інспекції зобов’язало голів колгоспів хут. Чабани та с. Гатне по-

вернути колгоспникам незаконно усупільнених корів. Під час розслідування скарг селян цього колгоспу було з’ясовано, що на загальних зборах колгоспників за усупільнення корів проголосували лише 4 члени колгоспу та 3 представники с. Гатне. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 341.* — *Арк. 77 зв.*

Квітень, 4

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від кволості у віці 3 місяців Євченко Любов Прокопівна, а від плямитого тифу у віці 20 р. Стародубенко Степан / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 821.*

Президія міськради ухвалила постанову „Про суд по справі катування колгоспників у с. Кулажинці”. Зважаючи на те, що подібні факти знущання над колгоспниками та одноосібниками були типовими для сіл приміської смуги, ухвалено поставити доповідь Робітничо-селянської інспекції (РСІ) про обстеження сільрад щодо виявлення порушень законності на розширеному засіданні президії міської ради за участю голів сільрад. Також вирішено обстежувати с. Гореничі, Нові Петрівці, Юрівка, від селян яких неодноразово надходили скарги на незаконні дії місцевих органів влади, зокрема — провести розслідування по факту виїзду 38 селян з хут. Дмитрівського (Петрушкінська сільрада), та з’ясувати, на якій підставі в окремих селах мали місце факти руйнації селянських хат за розпорядженням голів сільрад — с. Красилівка та ін. Подібні дії кваліфіковано як незаконні та заборонено застосовувати до селян. Зважаючи на відомості про факти зловживань з боку фінансових органів, а також заготівельних організацій, зокрема „Заготхудоба” в с. Шпитьки та Горбовичі, коли у селян забирали худобу без розписки та не сплачували за неї грошей, ухвалено перевірити діяльність цих органів та організацій. Для попередження подібних злочинів запропоновано розгорнути по селах роботу груп сприяння РСІ, зокрема розвинути роботу по лінії бюро скарг / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 321.* — *Арк. 222.*

Квітень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження у віці 45 років Цирк Володимир Герасимович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 821.*

Квітень, 10

За першу декаду місяця у місті зареєстровано 11, а по селах приміської смуги — 1 випадок захворювання висипним тифом / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 70.*

Квітень, 11

Під час обстеження роботи ідальні міської телефонної станції „загоном легкої кавалерії” було з’ясовано незадовільне постачання продовольством цього закладу, яке до того ж здійснювалося за комерційними цінами. Стандартні обіди (за пільговими цінами для співробітників) були одноманітними

(щодня складалися з соєвої бабки та соєвого супу), несмачними (підгорілими) та непоживними. Але навіть таких обідів для всіх не вистачало і буфет припиняв роботу о четвертій годині дня. Бракувало й хліба, порції якого мали становити 50 г, а були зменшені до 25 г. Співробітникам, які запізнявалися на обід, його взагалі не вистачало. Ситуація не змінилася й після введення пропускнуої системи, яка заповігла відвідуванню їдальні сторонніми особами / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 556. — Арк. 200—202.*

Квітень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від плямистого тифу у віці 42 років Марцинкевич Павло Семенович та від вродженої кволості Кукушкін (імя та вік невідомі) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Під час обстеження роботи земельної управи міського комунгоспу було з'ясовано, що управою не проведено землевпорядкування Києва та його околиць, тому не було відомо, хто на ній господарював. Хоча за промфінпланом комунгоспу з 44 тис. га земельного фонду міської та приміської смуги належало освоїти 10.760 тис. га, фактично було освоєно (обліковано та оцінено за категоріями) 7.096 га. Плодоовочевий план не передбачав освоєння решти земель, тому ці 3.664 га безконтрольно використовувалися приватниками без орендної плати. Не було складено плану засівної кампанії та агрономічного обслуговування освоєних земель. Підготовка до засівної кампанії обмежилася здаванням землі в оренду, причому з 7.096 га було передано орендарям лише 5.356 га або 75%. Внаслідок короткотермінового терміну оренди (на один рік) земля виснажувалася / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 321. — Арк. 74—75.*

Квітень, 16

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження у віці 40 років Предес Анатолій / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від вродженої кволості у віці 3 тижнів Ламзак Борис Йосипович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Квітень, 17

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні: від коліту та пневмонії у віці 9 років Білоус Олекса, а від пневмонії Максименко Федір (вік хлопчика невідомий) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Постанова президії міської контрольної комісії (МКК) КП(б)У „Про виконання постанови колегії МРСІ (міської Робітничо-селянської інспекції — Авт.) від 11 квітня в справі надання соціалістичної допомоги тягловою силою з боку транспортних організацій м. Києва колгоспам”. Зважаючи на те, що

керівники транспортних організацій не виконали цієї постанови до встановленого терміну (14 квітня) та при підписанні угод з колгоспами про надання їм тяглової сили висували кабальні умови, керівникам транспортних організацій винесено догану чи сувору догану з попередженням про те, що „в разі ненадання допомоги протягом 24-х годин їх буде притягнуто до більших покарань”. Аналогічне попередження було зроблено й одному із керівників колгоспів (с. Кулажинці), який не з'явився на підписання угоди з транспортною артіллю / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 504. — Арк. 1.*

Квітень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження та туберкульозу легенів у віці 40 років невідомий чоловік / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Квітень, 19

В доповіді комісії міської Робітничо-селянської інспекції про результати рейду по 46-ти школах міста для перевірки виконання постанови ЦК ВКП(б) про забезпечення школярів гарячими сніданками повідомлялося, що цю постанову не виконано. Шкільними сніданками забезпечувалося лише 46% учнів київських шкіл, в той час як у листопаді 1931 р. — 53%. Крім того якість їжі, приготованої в шкільних їдальнях, була поганої якості, а порції не відповідали встановленим нормам. Причинами цього було погане постачання продуктами шкільних закладів громадського харчування, а також їх крадіжки та нецільове використання. Зокрема траплялися випадки, коли продукти, призначені для школярів, використовувалися й для приготування обідів вчителів. Оскільки сніданки були одноманітними, діти часто відмовлялися від шкільної їжі / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 548. — Арк. 40.*

Квітень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження та туберкульозу легенів у віці 40 років невідомий чоловік / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

За другу декаду місяця зареєстровано 18 випадків захворювань тифом по місту та жодного — по селах приміської смуги / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 70.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від безбілкового набряку у віці 46 років Кузнєцова Євгенія Карпівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Квітень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження у віці 32 років Крутько Борис / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Квітень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від вродженої кволості у віці 4 тижні Василенко Ганна Іванівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Квітень, 24

Бюро міськпарткому ухвалило постанову „Про обслуговування пасажирів на київському вокзалі”. Вказувалося на незадовільний стан обслуговування пасажирів на новозбудованому Київському вокзалі. Перони, привокзальна площа та приміщення вокзалу перебували в антисанітарному стані: вокзал погано прибирався, а урн для сміття, як і рукомийників, баків для питної води та вбиралень не вистачало. Бракувало й меблів в залі очікування, тому пасажирів відпочивали на брудній підлозі. На вокзалі для ночівлі збиралися безпритульні та безробітні / „*Пролетарська правда*”. — *Київ.* — *1932.* — *24 квітня.*

Квітень, 25

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли невідомі чоловіки: один від водянки у віці 55 років, інший від виснаження у віці 45 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 821, 822.*

Секретаріат міськпарткому надав директиву скоротити списки осіб, прикріплених до їдальні партактиву, додержуючись індивідуального підходу до кожного прикріпленого та залишаючи у списку головним чином партійних та профспілкових працівників та членів партії з партстажем до 1920 р. включно / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20* — *Спр. 6020.* — *Арк. 46.*

Секретаріат міськпарткому ухвалив провести мобілізацію продовольчих ресурсів для посилення постачання робітників у зв'язку із святкуванням 1-го Травня. Організовано комісію, якій доручено перевірити наявність по кооперативах та торгових організаціях запасів продуктів харчування з тим, щоб частину з них передати для покращення громадянського харчування та забезпечення продовольчих крамниць / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 47.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про шефство металопромисловості над машинно-тракторними станціями (МТС). Констатовано, що парторганізації заводів недооцінили значення шефства над МТС і не керували роботою бригад, які було надіслано до МТС. Лише парторганізація „Червонопрапорного” заводу провела значну роботу по допомозі МТС. Ухвалено поширити досвід цього заводу щодо допомоги МТС на інші підприємства / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 43.*

Квітень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження організму і туберкульозу легенів у віці 53 р. Колотинський Олександр Людвігович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

По приміській смузі план засівної кампанії виконано на 8,1%, засіяно 6.786 га, зокрема в радгоспах — 1.374 га, або 7,1% плану, колгоспах — 4.225 га, або 7,1%, в одноосібному секторі — 1.986 га, або 3,8%. Із загальної засівної площі припадало на ранні зернові культури (ячмінь, овес) — 3.959 га, або 43,5% плану. Сівбу ранніх зернових культур закінчено по радгоспу ЗРК та Куренівській фермі, Молокозаводу, а також по колгоспах с. Пирогово, Будаївка, Лука, Пухівка, Гостомель, Горенка та Кулажинці. В катастрофічному стані була сівба в радгоспі споживчого товариства „Житлоспілки” та в колгоспах с. Біличі, Жуляни, Білогорода, Мощун, Мостище, Горбовичі, Петропавлівська Боршагівка, Нові Петрівці. Особливо загрозований стан з сівбою по одноосібному сектору в с. Тарасівка, де одноосібники відмовилися від сівби, а також в с. Гостомель, Погреби, Петропавлівська Боршагівка та ін. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 3891.* — *Арк. 13, 14.*

У 81 колгоспі приміської смуги відкрито 57 стаціонарних та 27 польових їдалень для колгоспників. Постачання їдалень продовольством незадовільне. Дефіцит продуктів становив 150 т / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 3891.* — *Арк. 14.*

С. Біличі, Мощун, Нові Петрівці, Позняки. Значна частина колгоспників виїхала з сіл до міст / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 3891.* — *Арк. 14.*

Квітень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 17 років невідома жінка / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

Квітень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від різкого загального виснаження внаслідок голодування у віці 50 років Ткач Прокіп / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

За третю декаду місяця зареєстровано по місту 13 випадків захворювання тифом та жодного — по селах приміської смуги / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 70.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від вродженої кволості у віці 1 місяць Ксенко Катерина Валентинівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Травень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії підкидьки Звоницький Віктор у віці 8 місяців та Гаврик Дуня у віці 1 тижня / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

с. Білогородка. Члени партійного та комсомольського осередків на чолі з головою сільради Чернявським та головою колгоспу „ім. Сталіна” Ковальчуком о 12-й годині ночі увірвалися до хати 50-річного селянина Коваленка, вимагаючи від нього сплати нарахування по соцстраху. За відмову Кова-

ленка, який за віком мав бути звільненим від сплати податків та виконання повинностей, тяжко побили, заарештували та ув'язнили у підвал / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 341.* — *Арк. 86—89.*

Травень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від гострого виснаження у віці 45 років Качанов (імя та по батькові невідомі) / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

Травень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження та ентероколіту у віці 1 року Кнуренко Адольф / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

Книга записів актів громадянсько гостану. Ленінський район м. Києва. Померли від загального виснаження організму та запалення легенів двоє невідомих: хлопчик у віці 5 років та чоловік у віці 58 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

Постанова організаційного комітету Київського області „Про заходи щодо виконання постанови РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 6 травня 1932 р. „Про план хлібозаготівлі з урожаю 1932 р. та розгортання колгоспної торгівлі хлібом”, а також постанов ЦВК і РНК СРСР від 20 травня 1932 р. „Про порядок проведення торгівлі колгоспів, колгоспників та трудящих одноосібників селян і зниження податку на торгівлю сільськогосподарськими продуктами”. Зауважувалося на фактах грубого порушення законності та неправильному розподілі поміж колгоспниками прибутків від господарювання в с. Драбів, Ржищів, Гельмязів, Васильків / *ДА м. Києва.* — *Ф.р. 1,* — *Оп. 1.* — *Спр. 4467.* — *Арк. 7—8.*

За повідомленням інформаційного зведення міськпарткому № 29 „Про організаційно-господарське зміцнення колгоспів та стан сівби”, в с. Княжичі селяни одноосібники напали на колгоспну бригаду, що виїхала в поле для засіву ріллі / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 3874.* — *Арк. 114.*

Травень, 4

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дистрофії підкидьок Курінь Ваня (вік хлопчика невідомий) / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Травень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загальної водянки і плевриту у віці 60 років Жлудько Микола / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

У місті виявлено 12 хворих на висипний тиф / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 75.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від вродженої кволості у віці 1 місяця Соколова Тамара Яківна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Травень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження і туберкульозу у віці 45 років невідомий чоловік / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

У місті виявлено 14 хворих на висипний тиф / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 75.*

Травень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження, гострого запалення легенів у віці 55 років Мазуренко Петро / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822.*

У місті виявлено 15 хворих на висипний тиф / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 75.*

Завод „Фізико-Математик” не забезпечив проведення посівної городньої кампанії у приміському радгоспі заводу. З 90 тис. кг насіння картоплі використано лише 8 тис. кг. Причина зриву посівної — відмова київської філії „Союзтранс” перевезти робітників до приміського радгоспу / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 115.*

Травень, 8

У місті виявлено 29 хворих на висипний тиф / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 75.*

Травень, 9

Президія міської ради розглянула питання про епідемію висипного тифу. Ухвалено постанову „Про заходи боротьби з висипним тифом”. Запропоновано мобілізувати весь медичний персонал на боротьбу з тифом на своєчасне виявлення хворих (рання діагностика, санітарно-дезінфекційна обробка). Дільничих лікарів зобов'язано впродовж повідомляти за добу про кожен випадок висипного тифу або підозру на нього до міського епідеміологічного бюро. Перед санітарними лікарями та епідеміологами, що надсилалися бюро для виявлених хворих, поставлено завдання впродовж доби ретельно обслідувати кожен зареєстрований випадок тифу, виявляючи побутові зв'язки хворих та здійснюючи профілактичні заходи. Також запропоновано налагодити швидку госпіталізацію тифозних хворих шляхом розгортання необхідної кількості інфекційних ліжок в лікарнях та своєчасної доставки хворих до стаціонарів. Зважаючи на спалахи тифу в гуртожитках, ухвалено покращити їх санітарний стан, проводячи раз на декаду дезінфекцію приміщень та ліжкового приладдя, відряджаючи жильців до бань. Для ізоляції підозрілих на тиф ухвалено виокремити в гуртожитках спеціальні кімнати (ізолятори). Крім того, запропоновано проводити періодичні медичні огляди жильців, не допускаючи прийому нових без попереднього огляду та санобробки. Регулярні санітарні огляди, санобробка завошивлених та дезінфекція приміщень та обладнання мали здійснювати у школах, лікарнях, дитбудинках, на виробництві, у вісх місцях громадського користування. Крім того, для попередження розпов-

судження епідемії належало спромогтися ліквідації безпритульності та бездоглядності. Винні у недотриманні накреслених заходів, залежно від ступеня провини, підлягали адміністративному покаранню — оголошенню догани в пресі; штраф до 100 руб.; арешту до двох тижнів; примусовій праці на той само термін; залученню до судової відповідальності за арт. 293 Кримінального кодексу УСРР / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-583*. — *Оп. 1*. — *Спр. 67*. — *Арк. 95—96*.

Травень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 52 років Притикін Самуїл Пінкович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 822*.

Газета „Пролетарська правда” повідомляла про великі черги в крамницях міста та „скупку” товарів перекупниками, які звичайно опинялися в чергах першими та отримували товар на декілька десятків талонів, в той час як робітники отоварювалися по 1—2 талонам та простоювали в чергах по декілька годин / „*Пролетарська правда*”. — *Київ*. — 1932. — 10 травня.

Міська рада оголосила триденник боротьби з чергами в хлібних крамницях / „*Пролетарська правда*”. — *Київ*. — 1932. — 10 травня.

Розпочав роботу міський штаб по боротьбі з чергами в хлібних крамницях, створений при міськраді. В першій половині дня для обстеження роботи хлібних крамниць надіслано 15 бригад в складі 51 особи. Ухвалено збільшити кількість перевіряючих до 120 осіб / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3881*. — *Арк. 65*.

Травень, 11

Міський штаб по боротьбі з чергами в хлібних крамницях констатував, що для обстеження роботи хлібних крамниць надіслано 29 бригад в складі 86 осіб, які організували перевірку 166 торговельних закладів. Задля перевірки решти магазинів надано розпорядження збільшити кількість мобілізованих до 400 осіб за рахунок делегатів міської ради та міських робітників. На них покладалося завдання виявити в забірних списках на одержання продовольчих пайків, „мертві душі”, зокрема прізвища тих осіб, які вибули за межі Києва. При виявленні зайвих забірних книжок членам перевірочних бригад дозволялося їх конфіскувати, складаючи відповідні акти та притягати винних до відповідальності. Одночасно з цим членам бригад доручалося перевірити правдивість завірення забірних карток в кооперативах та правильність їх видачі на спеціальних пунктах. Перевірку ухвалено провести з 11 до 15 травня / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3881*. — *Арк. 67*.

Міський штаб по боротьбі з чергами в хлібних крамницях розглянув питання про забезпечення киян хлібом. Констатовано, що міський відділ постачання не забезпечив своєчасну доставку борошна з млинів на хлібозавод, що спричинило затримку надходження хліба до крамниць. Виявлено факти неякісної випічки хліба на хлібозаводі, несвоєчасної розвозки хлібопродукції до крамниць (пізніше 6 го-

дини ранку) та неналагодженість її доставки робітникам до дому. Зважаючи на виявлені недоліки, відділу міського постачання запропоновано забезпечити своєчасну видачу нарядів на борошно, а тресту „Хлібопечення” — своєчасну доставку борошна на хлібозавод, розвозку хліба по крамницях та доставку робітникам додому. Щоб покращити обслуговування покупців, тресту також доручено перевірити за сприянням ревізійних бригад міськради своєчасність відкриття хлібних крамниць (не пізніше 6 години ранку), явку на роботу завідувачів та продавців, а також їх соціальне походження задля виявлення та звільнення „небажаного елемента”. Також запропоновано налагодити доставку додому розвізниками з безробітних дружин робітників, які мали замінити чоловіків-розвізників / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3881*. — *Арк. 68*.

Нарада при оргвідділі міськради в справі боротьби з розтратами хліба, чергами біля крамниць та виявленням „мертвих душ” в списках на видачу забірних книжок для отримання продовольчих пайків ухвалила мобілізувати 400 працівників міськради та робітників для здійснення відповідної перевірки житлових кооперативів, підприємств, радянських установ, вишів та баз видачі забірних книжок. Перевірку вирішено провести з 12 по 15 травня. На секретарів секцій та інструкторів міськради покладалося завдання негайного формування ревізійних груп з міських робітників та закріплення цих груп за окремими хлібними крамницями, а також інструктування громадських контролерів щодо порядку проведення обстежень / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3881*. — *Арк. 129*.

Доповідна записка санітарного лікаря м. Києва до Народного комісаріату охорони здоров'я (НКОЗ) про спалах висипного тифу на початку травня місяця. Повідомлялося, що в першій декаді травня у місті було зареєстровано 100 випадків захворювань тифом, в той час як у квітні — лише один. Констатовано, що інфекцію до Києва завозили заїжджі хворі, наплив яких спостерігався напередодні травневих свят, або кияни, які заразилися тифом під час поїздок залізницею або водним транспортом, позаяк лише 10 осіб захворіли під час „місцевого контакту” — в кінотеатрах, на товкучках й інших громадських містах. Зважаючи на це, було запропоновано вжити профілактичні заходи на київському залізничному вокзалі, через який щоденно проходило 70 тис. пасажирів, а також на водному транспорті. Задля завчасного застосування профілактичних заходів щодо тих маршрутів, де хворі на тиф, перед НКОЗ порушувалося питання про надання до санітарного відділу Києва інформації про епідемічний стан в інших містах УСРР / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1*. — *Оп. 1*. — *Спр. 3881*. — *Арк. 129*.

Травень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 24 років Гольдштідт Марія Львівна та у віці 42 р. Віницький Мотель Беніамінович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 822*.

Травень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від плямистого тифу у віці 43 років Соколова Лисавета Павлівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

В інформаційному листі міського парткомітету № 29 „Про організаційно-господарське зміцнення колгоспів та стан сівби” повідомлялося, що в київській приміській смузі протягом весни належало засіяти 82 тис. 259 га ярих культур, зокрема ячменю і вівса — 14.012 га, городини — 14.580 га та картоплі — 18.213 га. На 10 травня план сівби виконано на 20,7%. Серед тих, хто відстав, села: Софійська Борщагівка, Петропавлівська Борщагівка, Біличі, Жуляни, Нові Петрівці, Княжичі, Семиполки, Білогородка, Горбовичі. Найгірша ситуація в княжицькому колгоспі „П'ятирічка”, де план виконано на 4%, зокрема по одноосібному сектору — на 1%. У колгоспі половина коней знаходилася у занедбаному стані, в платі праці колгоспників панувала знеосібка, на роботу виходило не більше 20% колгоспників. У колгоспі „Червоний незаможник” с. Петропавлівська Борщагівка не було насіння для ярої сівби / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 112.*

За даним інформаційного зведення міського парткомітету № 29 „Про організаційно-господарське зміцнення колгоспів та стан сівби”, не виконали постанову про відрядження коней на село для допомоги в сівбі колгоспам такі підприємства та контори Києва: „Комунгосп”, „Укржитлокоопбуд”, фанерний завод, „Укрфільм”, „Міськоопхарч”, закритий робітничий кооператив (ЗРК) заводу „Більшовик”. Неповністю виконали цей план ЗРК заводу „Тремас”, Транспортної комунальної контори, „Київторгу” та „Укрснабу”. Зважаючи на це, міський парткомітет ухвалив передати справи про керівників вказаних організацій до контрольних комісій КП(б)У з клопотанням притягнути винних у невиконання постанови про відрядження коней міських підприємств та закладів на село до партійної та адміністративної відповідальності / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 115.*

За даними інформаційного зведення міського парткомітету № 29 „Про організаційно-господарське зміцнення колгоспів та стан сівби”, багато заводів м. Києва не впоралися з засівом городини на заводських сільськогосподарських ділянках. Завод „ім. Дзержинського” не забезпечив зберігання картоплі для засіву підсобних господарств робітників загальною площею 10 га / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 115.*

Травень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від різкого загального виснаження у віці 42 тижнів Пляшкевич Дуня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Секретаріат міськпарткому визнав помилковим рішення обласного відділу постачання про зняття з

постачання по 1-му списку їдальні партактиву. Ухвалено порушити перед організаційним бюро обкому КП(б)У питання про збереження за їдальнею партактиву нарядів на продовольство, яке видавалося по лінії централізованого постачання в першому кварталі 1932 р. / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 53.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про порядок видачі забірних книжок. З метою попередження розбазарювання хліба ухвалено: по-перше, запропонувати міськвідділу постачання та міській спілці споживчих товариств проводити видачу хлібних карток на наступний місяць впродовж останніх п'яти днів поточного місяця; по-друге, у відповідний термін здійснювати переведення їдців з нижчої до вищої категорії; по-третє, надавати підприємствам та установам право на отримання хліба, виходячи з фактичної наявності робітників та службовців за відповідними категоріями, але за умови, щоб вона не перевищувала кількості затверджених штатів та відповідала промфінплану. Ці заходи належало здійснити до 15 травня. Зважаючи на зловживання при видачі забірних книжок для дітей (8 тис. зайвих за березень та квітень), Робітничо-селянській інспекції доручено провести масове обслідування роботи житлокооперативів по видачі книжок / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 57.*

Зважаючи на невиконання МТС плану контрактиції городини, термін якої мав завершитися 20 травня, секретаріат міськпарткому ухвалив притягнути до відповідальності осіб, винних в зриві контрактиції / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 51.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про хід сівби в приміській смузі. Констатовано, що МТС не виконала план посівної кампанії. Ухвалено негайно відремонтувати трактори та мобілізувати ресурси колгоспів на закупку коней задля оранки пізніх культур / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 51.*

Травень, 16

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 56 р. Черкасов Дементій Микитович та у віці 45 р. Ушинський Петро Гаврилович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Травень, 17

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від виснаження, туберкульозу легенів у віці 16 років Лобко Марія Микитівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 50 років Весьолкін Костянтин Опанасович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Травень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження невідомий чоловік (вік померлого не з'ясовано), а від загальної водянки тіла — Раймір Марія у віці 39 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822, 823.*

Травень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли на вулиці від туберкульозу легенів і виснаження три невідомі особи: один у віці 65 років, а інший — 60 років. Причину смерті третього померлого не встановлено. Також померла від гострого виснаження у віці 57 років Храмкова Марія Михайлівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 823.*

Травень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 47 років Чепіга Марія Іванівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 822, 823.*

Травень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Ксенжук Микола Гнатович у віці 20 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 823.*

Травень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла у віці 2 років підкидьок Канарейко Світлана (причина смерті невідома) / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Пленум міської ради ухвалив постанову про розгортання колгоспної торгівлі. Запропоновано ліквідувати всі податки та збори місцевого значення на колгоспну торгівлю за винятком тих, які передбачалися постановою ЦВК і РНК СРСР від 20 травня. Перед відділом постачання, міською спілкою споживчих товариств, закритими робітничими кооперативами (ЗРК) та „Колгоспспількою” поставлено завдання протягом декади розгорнути колгоспну торгівлю на 25 заводах міста. Одночасно рекомендовано поновити міські базари, організувавши їх поблизу заводів „Більшовик”, „Червонопрапорний”, КПВРЗ (Київського паровозоремонтного заводу) та 4-ої взуттєвої фабрики / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 3879.* — *Арк. 19 а.*

Виїзна бригада в складі представників міської прокуратури, РСІ та районної „Колгоспспілки” провела розслідування по факту примусового усупільнення корів в с. Крюківщина. З'ясовано, що з 94 усупільнених корів колгоспники добровільно передали до колгоспу тільки 53 корови / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 341.* — *Арк. 48.*

Травень, 25

Секретаріат міському КП(б)У розглянув питання про заходи боротьби з підкиданням дітей. „Колгоспспілка” доручено надати дані про охоплення ме-

режею ясел дітей незаможників-одноосібників в селах приміської смуги / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 66.*

Секретаріат міському КП(б)У констатував зрив плану засіву буряків. Радгоспам та колгоспам запропоновано негайно перекинути тяглову силу та сільськогосподарський реманент на засів буряка, відклавши інші сільськогосподарські роботи / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 68.*

Секретаріат міському КП(б)У ухвалив постанову про зловживання в с. Кулажинці. Слідчим органам та прокуратурі доручено негайно розслідувати справу про незаконний арешт сільрадою селян та вбивство членами сільради одного із заарештованих. Запропоновано заарештувати голову та членів сільради, винних в убивстві, а після завершення слідства провести розгляд судової справи в с. Кулажинці. Також ухвалено надіслати до села ревізійну комісію для перевірки роботи сільради та інших сільських організацій „щодо дотримання революційної законності та правильного проведення політики партії” / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 70.*

Секретаріат міському КП(б)У запропонував комфракції міськради, земвідділу та „Колгоспспілка” надати директиву господарствам колгоспного та одноосібного секторів щодо пересіву озими, що загинула. У зв'язку з цим фракції доручено підрахувати внутрішні насінневі ресурси та поставити перед обласним земельним відділом питання про забезпечення приміської смуги необхідною кількістю насіння пізніх культур (льону, гречки, проса), яких не вистачало для пересіву / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20* — *Спр. 6020.* — *Арк. 66.*

Секретаріат міському КП(б)У розглянув питання про хід сівби. Констатовано факт зриву засівної кампанії в колгоспах МТС через неналагодженість роботи тракторного парку. Зауважено на відсутність пального та мастил (с. Требухів) та нераціональне використання тракторів (с. Гатне, Крюківщина) — пересування з одного села до іншого без господарської потреби. Зважаючи на ці факти, ухвалено накласти стягнення керівникові тракторної бригади та голову колгоспу с. Требухів, а керівнику МТС с. Гатне — оголосити догану. Для підвищення темпів проведення сівби запропоновано надати колгоспникам сіл, що відставали (с. Требухів, Гатне, Білогородка, Княжичі, Бортничі), допомогу тягловою силою та організувати для них громадське харчування / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 65*

Травень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від коліту у віці 1 року 2 місяців підкидьок Коновалець Вітя / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Травень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер на залізниці від запалення легенів у віці 5 років безпритульний Галкін Іван / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від пневмонії підкидьки: невідомий Серьожа у віці 6 місяців та В'ялаз Галина у віці 4 місяців. Також помер від виснаження і запалення легенів невідомий чоловік у віці 50 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823.*

Травень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 43 років Прибиток Камелія Іванівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Травень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загальної водянки у віці 50 років Мельников Онісій / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер у віці 6 років від коліту безпритульний Розенбаум Макс, а підкидань Зварич Арсена у віці 4 місяців — від пневмонії / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Президія міської ради доручила організаційному відділу негайно відрядити бригаду до с. Красилівка для проведення весняної сівби. Одноосібникам села запропоновано видати насінневу позику в розмірі 50 т гречки, а колгоспникам — 10 ц проса. За зрив посівної кампанії ухвалено зняти з посади голову Красилівської сільради, а членів правління радгоспу ЗРК притягнути до судової відповідальності за незаконне використання для потреб радгоспу тяглової сили одноосібників під час посівної кампанії, а також за конфіскацію 5 корів у колгоспників цього села / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4148. — Арк. 6—7.*

Президія міської ради ухвалила виділити 20 ц насіння гречки для допомоги в проведенні засівної кампанії колгоспникам та 80 ц — одноосібникам с. Гоголево. Запропоновано видати 180 ц насіння льону та 30 ц проса за умови, а 79% цієї допомоги мало надаватися одноосібникам / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4148. — Арк. 6.*

Президія міськради доручила організаційному відділу перевірити справу одноосібника с. Красилівка Демченка, який платив податки за землю, якою користувався колгосп / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4148. — Арк. 7.*

Травень, 31

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від виснаження у віці 60 років Гродецька Марцеліна Іванівна, а від виснаження і туберкульозу легенів у віці 55 років — невідомий чоловік / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли підкидьки: від пневмонії у віці 8 місяців Білецька Марія та у віці 1 місяця

Летченко Нікс, а від менінгіту та міокардиту у віці 8 місяців Зберовно Петро. Також померла від висипного тифу у віці 31 року Гетьманова Тетяна Павлівна, а у віці 62 р. — Супоня Архип Дмитрович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

С. Княжичі. План засіву виконано на 40%, в тому числі колгоспами — на 40,8%, одноосібниками — на 32,1%. Причини зриву посівної — брак насінневого зерна; виснаженість тяглової сили; непідготовленість до сівби сільськогосподарської техніки; не своєчасне доведення плану засіву до одноосібників; неналагодженість обліку роботи посівних бригад / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4148. — Арк. 31.*

Червень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли підкидьки: від пневмонії — у віці 8 місяців Лавров Саша, у віці 2 місяців 3 тижнів Тишко Оксана, у віці 4 місяців 3 тижнів Дубовий Василь та Туманська Надія (вік не встановлено); від туберкульозу — у віці 1 року 8 місяців Маринська Соня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження у віці 65 років Вільчинський Юзеф, а від пневмонії у віці 1 року 6 місяців — підкидьок Свистун Льоня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823.*

На нараді голів та рахівників сільрад приміського району про проведення сільгосподатку зазначалося, що під час підписки селянами позики індустріалізації траплялися випадки, коли ощадні банки не видавали їм облігації в рахунок зданих грошей або зараховували на рахунок колгоспів частину зданих коштів. На скарги селян керівництво банків не відповідало / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 76, 77.*

Червень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла у віці 2 років від не встановленої хвороби підкидьок Головня Соня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Червень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні: від виснаження у віці 5 років невідома Варя, а від дизентерії у віці 3 років Олейчук Олена / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Червень, 4

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні: від виснаження Шевченко Петя, а від безбілкового набряку та дистрофії Яременко Михайло (вік не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Червень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від виснаження у віці

6 років безпритульний Спичак Гриша. Померли підкидьки: від пневмонії у віці 1 місяця Москаленко Галя; від кору та дифтерії у віці 2 років Повстянко Галя; від кору та запалення легенів у віці 1 року 8 місяців Опанасенко Федя; від нез'ясованих хвороб Михайлова Уляна та Сернева Соня (вік дітей не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від загального виснаження два невідомих чоловіка: один у віці 50 років, а інший — 55 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823.*

Червень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від виснаження та набряків безпритульні: у віці 6 років — невідомі Вася та Марійка, а також Надія Пупенко / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Червень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від виснаження у віці 6 років безпритульний Мосенко Ваня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли невідомі чоловіки: один у віці 50 років від різкого виснаження внаслідок хронічного голодування, а інший у віці 40 років — від виснаження, запалення нирок, вади серця / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 23 років Динда Антон Павлович, а від загального виснаження у віці 55 років Свердїєнко / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 823, 824.*

Червень, 8

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли: від виснаження невідомий хлопчик у віці 4 років та безпритульний Крупа Вася у віці 15 років, а від кашлюка невідома Маруся у віці 4 років. Також померла від дизентерії підкидьок у віці 4 років Будківська Ніна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли: від загального виснаження та дитячої бігунки Ткаченко Микола Федорович у віці 5 місяців, а від сухоти легенів та загального виснаження невідомий чоловік у віці 60 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.*

Червень, 9

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли: від виснаження у віці 60 років невідомий чоловік, а від висипного тифу у віці 53 років Глушман Марія Мейєрівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.*

Червень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дифтерії у віці 1 ро-

ку 6 місяців підкидьок Барун Толя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Червень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від авітамінозу та дизентерії у віці 7 років безпритульна Грищенко Єва, а від коліту у віці 1 року 3 місяців підкидьок Рудько Антон / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від загального виснаження у віці 35 років Москалевій Мусій, а від водянки невідомий чоловік у віці 60 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.*

Червень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження у віці 31 року Андрійяш Михайло Ісакович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 821.*

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від виснаження у віці 1 місяця Медведєв Іван / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Червень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від коліту у віці 3 років підкидьок невідомий Вітя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 32 років Коваленко Віра / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.*

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 32 років Марац Ольга Степанівна та Слуцька Хана Айзиковна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Червень, 15

Секретаріат міському КП(б)У констатував налагодженість боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур у сільських господарствах приміської смуги. Штабу боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур доручено негайно мобілізувати населення на боротьбу з гусінню в порядку трудової та гужової повинності. Для організації масової участі дітей у проведенні цієї кампанії запропоновано впродовж доби мобілізувати 79 активістів-вчителів та 70 ватажків піонерських загонів / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 74.*

Секретаріат міському КП(б)У констатував незадовільний стан просапної кампанії, особливо по радгоспах заводів „Більшовик”, „Червонопрапорний”, „Червоний плугатар” та кооперативу Водники, а також по колгоспах Новопетрівської, Горянської, Шпильківської, Софійсько-Борщагівської, Білогородської, Гатнянської, Требухівської, Княжицької сільрад, де

засиви городніх культур загинули. Ухвалено опублікувати в пресі постанову про передачу городів від підприємств, які не впоралися з прополкою, до тих, що її завершили. Також запропоновано мобілізувати не менше 25% службовців міста на прополку кооперативних городів / *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 73.

Червень, 17

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження у віці 55 років невідомий чоловік / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.

Червень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від дистрофії у віці 14 років Платонова Любов Костянтинівна / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Червень, 19

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 52 років Медведєва Ганна Павлівна / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Червень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дистрофії у віці 2 років безпритульний Карпов Ілля, а від черевного тифу у віці 21 року Березнюк Семен Федорович / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.

Червень, 21

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження у віці 55 років Свердїєнко (ім'я та по батькові невідомі) / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.

Червень, 22

В циркулярі міськпарткому № 35 „Про хід реалізації позики 4-го завершального року” повідомлялося, що робітники відмовлялися позику, зважаючи на тяжке матеріальне становище. Зокрема, на заводі ім. Лепсе група робітників заявила, що „у Москві підписуються на позику до фонду індустріалізації лише тому, що там їх добре постачають, а ми відмовляємося, бо голодні”. На заводі „Фізико-Хімік” робітники скаржилися, що одержували лише по 2 фунти хліба, в той час, як на „Ленінській кузні” видавали по 3,4 фунта. Вони вимагали щоденної видачі 4 французьких булочок, сала та масла / *ЦДАГО України*. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 139–140.

Червень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного ти-

фу у віці 34 років Сіліна Валентина Михайлівна / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від кору підкидьок Голдич Фріда, а від черевного тифу Скалозуб Сергій Михайлович у віці 46 років. / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

Червень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 50 років Шапіро Шльома / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Червень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від катару кишок підкидьок Серов Сергій (вік не встановлено) / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від виснаження у віці 86 років Нікітін Григорій Андрійович, а від коліту у віці 2 років невідомий підкидьок Микола / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.

Червень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли підкидьки: від кору Комар Коля, Даніель Ваня та Ростов Митя (вік не встановлено); від кору і пневмонії Соболев Михайло у віці 3 років; від кору і коліту у віці 2 років Малинович Митя; від катару кишок Пакуліна Катя (вік не встановлено); від дизентерії Бурденко Горпина у віці 3 років, Петрова Олена у віці 5 років, Катина Іван, невідома Надя, Сорокін Шура, Комнеєнко Оксана, Соколов Петя, Жук Ляля і Пригун Вася (вік не встановлено); від коліту Устинко Іван і Франк Галина (вік не встановлено); від запалення легенів невідома Маня (вік не встановлено) Також помер від виснаження у віці 65 років Юхименко Максим Семенович / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

Червень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від кору невідома Маня та Вельчік Володимир; невідомий Коля та Смуглапова Оля; від катару кишок Галицька Геня та Володар Володимир; з невідомої причини у віці 3 тижнів Солуха Ната. Також помер від висипного тифу, запалення печінки, міокардиту у віці 45 років Ткач Пилип Васильович / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824.

Липень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли підкидьки від пневмонії у віці 1 року 6 місяців Колік Віра та Ліпова Хана; від коліту Шевченко Тося; від дизентерії Летня Яна та Трояк Катя / *ДА м. Києва*. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

Липень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли підкидьки від коліту у віці 3 років 6 місяців Колокольчик Віра; від пневмонії у віці 3 років Гордіїв Толя та Булаков Мотя; від корі у віці 3 років 6 місяців Мельников Миша, у віці 3 років Петров Костя, у віці 4 років Касименко Оксана; від дизентерії у віці 4 років Колесник Стьопа / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Липень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли підкидьки від дизентерії невідомий Василь, Касіак Володя та Старобільський Макар; від кору Сергієчко Михайло, Петров Гриша, Галько Митя, Нястянівецький Гриша, Нечипоренко Горпина у віці 3 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Липень, 4

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від запалення легенів невідома Ольга у віці 4 років; від кору і дифтерії Зиміна Оля; від кору Назаренко Ніна у віці 3 років, Зайва Маня у віці 5 років, Зайцев Коля та Марченко Зіна у віці 3 років; від нез'ясованих хвороб невідомий Михайло у віці 3 років, Савченко Єгор у віці 1 року, невідомий Микола у віці 2 років, Черненко Соня у віці 3 років, а також Петров Костик та невідомий Михайло у віці 3 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Нарада при київській філії Інституту охорони здоров'я в справі розгляду плану реалізації постанови „Про покращання переведення реєстрації смертності людності” запропонувала скласти інструкцію лікарям про вимоги правильної реєстрації та розробити проект постанови про грошові стягання за недбайливе ставлення до реєстрації. Ухвалено прийняти за основу проект додаткової реєстраційної карти, розроблений Українським дослідницьким інститутом охорони здоров'я (УДІОЗ). УДІОЗ запропоновано періодично скликати наради зацікавлених установ для інформації та обговорення роботи / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 36.* — *Арк. 56.*

Липень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли діти від нез'ясованих хвороб у віці 3 років невідома Катя, у віці 2 років Ткаченко Надя та невідома Наталка, а також хлопчики — Онищенко Миша, Тарзік Митя, Уварено Толя / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Липень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від нез'ясованих хвороб підкидьки Єременко Маня у віці 2 років та Мелюк Коля (вік не встановлено) / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Липень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли діти від пневмонії Ташко Дмитро, від дизентерії Марчук Оля, Горошок Яна, Каленикович Гриша, Яровська Явдоха; від кору Воручанський Ваня / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

За повідомленням інформаційної збірки міськпарткому № 39 „Політичний стан та класова боротьба під час просапної та підготовки до збиральної кампанії в селах приміської смуги” повідомлялося, що в багатьох колгоспах виявлено великі розтрати та крадіжки колгоспного майна, а також зафіксовано факти масового невиходу колгоспників на роботу. Зокрема, у с. Погреби колгоспники не виходили на роботу та розікрали 500 пуд. колгоспної картоплі, а „куркулі” вбили комуніста — колишнього червоного командира. У с. Світільне не виходило на роботу 6% колгоспників, а у с. Ірпінь — 50% / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 147.*

Липень, 8

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли діти від пневмонії Іванов Михайло, а від дизентерії невідомий хлопчик Саша та дівчинка Данилова / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження, дитячої бігунки у віці 5 міс. Ткаченко Микола Федорович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 824.*

За повідомленням міськпарткому „Про перебіг просапної та збиральної кампанії” не впоралися з просапною кампанією. В радгоспі заводу „Червоний плугатар”; на городах заводу „ім. Артема” — не більше 60% посівних площ, повністю заросли бур'янами городи заводу „ім. Лепсе” / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 149.*

Липень, 9

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 53 років Глузман Марія Федорівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 824.*

с. Ірпінь. Колгоспники забрали з колгоспу 7 корів / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 147.*

Липень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії підкидьок невідомий Митя / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Петровський район м. Києва. Померли від дизентерії підкидьки: Лікова Ліза та від коліту у віці 2 років Шарова Міля / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 907.*

Липень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії підкидьки Кадо Миша, Граб Петя, Калениченко Люба, невідомі Параска та Ваня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Липень, 12

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії у віці 3 р. підкидьки: Саньков Сеня; від кору — Мазник Боря, невідома Соня, Шевченко Надя, від геморагічного коліту Малишева Таня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Липень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від кору і кривавого проносу підкидьки: Суміна Ася у віці 2 років, від дизентерії у віці 3 років невідома Катя та у віці 2 років невідома Ніна, від запалення легенів Беляєва Оля, від туберкульозу у віці 3 років невідомий Вова / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Липень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від виснаження підкидьки: Іваненко Рита, від туберкульозу легенів у віці 2 років Никифорова Ніна, від виснаження і пневмонії у віці 5 років 6 місяців Пушкіна Міля, від кору і пневмонії у віці 3р. невідомий Боря / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Під час обслідування роботи крамниці робітничого кооперативу заводу „ім. Лепсе” було виявлено факти завезення хліба з домішками піску та відпуску покупцям не за вагою, а поштучно. В результаті таких порушень робітники заводу залишались без хліба / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 556. — Арк. 148.*

Липень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від пневмонії підкидьок Чернова Валя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

В пекарні № 6 „Київського тресту промислового хлібопечення” виявлено факти безгосподарності, які призводили до зриву планового постачання хлібом робітників. Під час ревізії складського приміщення було знайдено 213 штук підгорілого хліба загальною вагою 426 кг, який підлягав поверненню до пекарні впродовж доби для видалення пригару задля реалізації. Це правило не дотримувалося, хліб черствів та ставав придатним лише для переробки на сухарі. Також порушувалися санітарні норми випічки хліба: через погану роботу печі він забруднювався нафтою. Крім того, хліб випікався без маркірування, що не дозволяло виявляти, яка зміна або бригада виготовляла браковану продукцію / *ДА*

м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 556. — Арк. 101—105.

Липень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли у віці 2 років невідома Нюра, від ентероколіту у віці 3 місяців Корнієв Юра, від дизентерії та пневмонії у віці 2 років 6 місяців Зімова Катя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Під час обстеження роботи заводу № 3 Київського тресту промислового хлібопечення виявлено факти безгосподарності та незаконного витрачання хліба. Через недостатню кількість торгових закладів, які реалізовували продукцію заводу, хліб після збільшення виробничих потужностей заводу, залежувався в склепах, черствів та псувався / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3891. — Арк. 13—14.*

Липень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії невідома Варя та від запалення легенів у віці 2 років Кудлатий Прохор / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Липень, 25

Секретаріат міськкому КП(б)У запропонував районним і заводським партійним комітетам підтримати ініціативу партійного комітету „Червонопрапорного заводу” про допомогу комуністів київських фабрик і заводів сільським парторганізаціям в перебудові партійно-масової роботи на селі та здійсненні рішень 3-ої Всеукраїнської партійної конференції про проведення хлібозаготівлі / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — 20. — Спр. 6020. — Арк. 105.*

Секретаріат київського міськкому КП(б)У ухвалив постанову про стан просапної кампанії та боротьбу зі шкідниками сільськогосподарських культур. Констатовано, що фракція КП(б)У міської ради не виконала постанови секретаріату від 15 липня 1932 р. про передання городів від радгоспів і колгоспів, що не впоралися з просапкою, до тих, що її завершили, а районні парткомітети — про мобілізацію низових партійних осередків на боротьбу зі шкідниками сільськогосподарських культур та бур'янами. Штабу по боротьбі зі шкідниками та бур'янами доручено, по-перше, скласти список радгоспів та колгоспів, де засіви городини загинули через відсутність просапки; по-друге, з'ясувати розміри площ, на яких вони загинули, а, по-третє, на підставі цих матеріалів притягнути винних до відповідальності. Одночасно штабу запропоновано популяризувати заходи боротьби зі шкідниками та мобілізувати населення на їх здійснення. Зважаючи на невідповідність тракторного парку машинно-тракторних станцій (МТС) до сільськогосподарських робіт, директорам МТС запропоновано протягом доби домовитися про терміновий ремонт тракторів

з заводом „ім. Лепсе” / ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 97.

Липень, 26

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії у віці 1,8 р. Кравченко Костя, у віці 2 років Холін Толя та у віці 3 років Росолін Льоня; від коліту у віці 2 років Зозуля Зіна; від виснаження у віці 3 років 6 місяців Муховий Микита / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Липень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії невідома Варя, Настечко Женя у віці 3 років, Басан Гриша у віці 3 років, Белінська Тася у віці 2 років, Тімова Тася у віці 2 років, від коліту Гаврилов Андрій у віці 1 року та Коломенська Ніна, а від запалення легенів у віці 2 років Кудлатий Прохор та невідомий Вася / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Липень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від кривавого проносу у віці 2 років Пуншина Паша; від туберкульозу легенів у віці 2 років Максименко Люба; від запалення легенів у віці 2,5 років Левчук Мотя, у віці 2 років Сіренев Ваня, у віці 2 років Кравченко; від дизентерії Косенко Коля; від кору і коліту у віці 2 років 6 місяців Демченко Вова та з невідомої причини у віці 2 років 6 місяців Пекар Нюся / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Липень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від кривавого проносу Опанасенко Опанас, від дизентерії у віці 2 років Ігнатова Зоя; від пневмонії у віці 2 років Федоров Ігор та Новикова Ольга, а також Кравчиня Степан, від туберкульозу Чуєв Михайло та Козаченко Тіма / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Липень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від кору підкидьок Романов Іван (вік не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Серпень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від авітамінозу у віці 2 років 6 місяців Смолова Таня, а від запалення легенів у віці 3 років Залкін Іван / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 66 років Аревич Володимир Якович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від геморогічного

коліту у віці 1 тижня підкидьок Богкуринська Галя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Доповідна записка керівника групи соціально-побутової роботи міської контрольної комісії (КК) та Робітничо-селянської інспекції (РСІ) до обласної РСІ про результати перевірки закладів охорони материнства і дитинства Києва. Повідомлялося про швидке зростання дитячої безпритульності в Києві за рахунок дітей, які прибували до міста з районів та областей. Зокрема, кількість дітей підкидьків ясельного віку (1—4 роки) в січні становила 34 особи, лютому — 98, березні — 103, квітня — 144, травні — 227, червні — 223, липні — 155 осіб. Кількість безпритульних шкільного віку в травні дорівнювала 502 особи, червні — 1454, липні — 862. Для притулку дітей ясельного віку було передано два заклади, призначених для київських дітей. Однак через брак бюджетних коштів, оскільки витрати на їх забезпечення в бюджеті не передбачалися, діти утримувалися в жахливих умовах. Під час обстеження закладів охорони материнства і дитинства міською КК-РСІ було виявлено чисельні факти недбайливого ставлення до вихованців ясель, їх велику скупченість та високу захворюваність і смертність. Зважаючи на неспроможність міських закладів охорони здоров'я та народної освіти надати допомогу безпритульним, обласним організаціям охорони здоров'я та народної освіти було запропоновано попередити приток дітей з районів та області до Києва / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 548. — Арк. 76—77.*

Серпень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 2 місяців Паначивина Ольга Іванівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від запалення легенів у віці 3 років Золотенко Маня; від запалення легенів та кашлюка у віці 3 років Єршов Вася; від запалення легенів і кору у віці 2 років невідома Маня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від інтоксикації у віці 3 місяців підкидьок Коваленко Данило; від кривавого проносу та атрофії у віці 1 року Поліщук Белла / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 837.*

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від запалення легенів підкидьок Охрименко Параска у віці 3 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загального виснаження у віці 38 років Шатан Абрам Мусійович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 837.*

Серпень, 7

Міський відділ Наросвіти звернувся з клопотанням до міського відділу постачання та міської Робітничо-селянської інспекції знизити ціни на гарячі сніданки для учнів трудових шкіл, яка зросла порівняно з попереднім навчальним роком в три рази — з 32 коп. до 95 коп. (в 1930/31р. становила 25 коп.) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 548. — Арк. 44.*

Серпень, 8

Президія обласного виконкому затвердила річний план хлібозаготівлі в обсязі 5.297.783 ц (включаючи страховку) з таким розподілом по культурах: жито — 1.846.739 ц, пшениця — 1.148.461 ц, фуражні культури — 1.132.851, а решта — круп'яні / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4467. — Арк. 4.*

Обласний виконавчий комітет ухвалив постанову „Про перебіг хлібозаготівлі”. Зазначено, що темпи хлібозаготівлі за першу п'ятиденку не відповідали запланованим, оскільки у більшості районів області заготівельна кампанія не розпочалася. Зважаючи на це, районам запропоновано „негайно домогтися рішучого перелому у виконанні серпневого плану хлібозаготівлі”. Заготзерну доручено передати всі справи про розтринькування мірчука прокуратурі, яка мала в терміновому порядку розглянути їх та організувати показові суди в районах. Крім того, на голів райвиконкомів, сільрад та районних філій „Заготзерно” покладался обов'язок постійного контролю за надходженням мірчука. Їм належало розгорнути рішучу боротьбу із зловживаннями та розбазарюванням мірчука, а також забезпечити повне повернення натуральної позики до 1 вересня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр.4467. — Арк. 3 зв.*

Серпень, 10

Делегати розширеної наради київської міськради з питань хлібозаготівлі констатували факти масового виїзду колгоспників до міст. За повідомленням голів колгоспів приміської смуги головними причинами цього були: недотримання норм оплати трудоднів, неповні виплати колгоспникам за горюдину, здану за планом контракції; невчасне доведення планових завдань хлібозаготівлі на місцях; невідповідність планів засіву місцевим насінневим ресурсам; незабезпеченість кооперативних та колгоспних крамниць товарами та ін. / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 104—121.*

Серпень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від коліту у віці 3 років підкидьок Лікова Оля / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 12

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 30 р. Ковальов Тимофій / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли підкидьки: від виснаження Гобалюк Ваня у віці 3 років та Бобко Коля у віці 2,5 р.; від запалення легенів Іваненко Маня у віці 2,5р. / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від виснаження у віці 30 років Кучерук Нестор Володимирович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 837.*

Колегія міськради в справі перевірки практики сільськогосподарського податку 1932 р. в приміській смузі констатувала, що деякі сільради не виконали постанови уряду про сільськогосподарський податок — не ознайомили колгоспників та середняків одноосібників з цим законом, неправильно та не своєчасно провели облік об'єктів оподаткування та не завершили оподаткування у встановлені строки. До таких сільрад належали Великодимерська, Крюківська, Бортницька, Княжицька, Жулянська, Літкінська, Требухівська, Вишгородська, Бортницька, Яблунівська, Валківська / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 186. — Арк. 23—26.*

Серпень, 14

Відділ постачання міськради розглянув скарги колгоспниць с. Будаївка С.І. Лахтадир та Г.С. Бондар про незаконне усупільнення їхніх корів. Вимогу селян про повернення їм худоби задоволено / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 96.*

Серпень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 20 років Савицький Казимир Йосипович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Секретаріат Київського міському ухвалив постанову про перебіг хлібозаготівлі. Констатовано неприпустиме затягування хлібозаготівлі по селах приміської смуги, особливо по індивідуальному сектору (за даними на 15 серпня місячний план виконано на 7,4%, а загально річний — на 2,3%). Серед тих, хто відстав, — с. Требухів, Віта-Литовська та Лісники. Оголошено догану та також знято з роботи голову сільради Віта-Литовська Прожейко. Голові Лісняківської сільради Покладу висловлено зауваження. Фракції міськради запропоновано провести переобрання голів сільрад с. Требухів та Віта-Литовська, а агітаційному відділові провести відповідну агітаційну роботу / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 108.*

Серпень, 17

За повідомленням інформаційної збірки Київського міського партійного комітету № 43 „Про хід збиральної кампанії в селах Київської області”, в колгоспі „ім. Сталіна” с. Богданівка зі 100 працюючих колгоспників на роботу виходило 8—10, пере-

важно — жінки та підлітки. Занепад трудової дисципліни зумовлювався порушеннями при видачі авансів на трудовні. Зокрема, на 15 липня в колгоспі було нараховано 11 тис. трудовнів, з них 7 тис. — на членів правління, які не працювали на ланах, але отримували по 1,25 трудовдня за 1 відпрацьований день. Колгоспники, які виробляли норму, отримували 0,5 або 3/4 трудовдня. Через зрівнялівку в оплаті праці в с. М. Рубежівка з 350 працездатних колгоспників працювало в колгоспі лише 130, а решта займалася торгівлею. Внаслідок поганої організації громадянського харчування в колгоспі „ім. Леніна” с. Семиполки з 180 працездатних чоловіків працювало в колгоспі лише 35—40, а інші перейшли на роботу до радгоспу / ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 163.

За повідомленням Київського міського партійного комітету „Про хід збиральної кампанії в селах Київської області”, в с. Шпитьки розпочався масовий вихід колгоспників в колгоспу / ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 167.

За повідомленням міського партійного комітету правління примушувало колгоспників працювати в колгоспі, удаючись до репресивних заходів: проведення „трусів” з конфіскацією знайдених харчів у тих, хто не виходив на роботу. Колгоспникам також погрожували засланням на Соловки / ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 166.

Комісія по хлібозаготівлі при міськраді констатувала, що по колгоспному сектору зібрано 700,36 ц хліба, або 9,4%, а по одноосібному — 29 ц та „твердоздавальниками” — 15,59 ц, або 0,3% річного завдання. Досі не довели планів хлібозаготівлі до селянських дворів в одноосібному секторі сільради с. Жуляни, Троещина, Софійська Борщагівка. Головам цих сільрад та уповноваженим міськради, що працювали у вказаних селах, винесено зауваження про недбайливе ставлення до виконання плану хлібозаготівлі та запропоновано протягом доби довести плани до кожного двору, розгорнувши організаційно-масову роботу по хлібозаготівлі / ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3943. — Арк. 1.

Комісія по хлібозаготівлі при міськраді констатувала, що за останній час збільшилася кількість скарг селян, особливо від „твердоздавальників” про неправдиве доведення до них сільрадами завдань по хлібозаготівлі. Зважаючи на це, створено спеціальну комісію, якій доручено впродовж доби розглянути скарги „твердоздавальників”, а також негайно виїхати до с. Рожівки для з’ясування правомочності постанови загальних зборів селян про зменшення плану хлібозаготівлі / ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3943. — Арк. 2.

Комісія по хлібозаготівлі при міськраді констатувала, що за останній час по селах приміської смуги розпочалася скупка хліба перекупниками (с. Мокрець) та продаж хліба на приватних ринках селянами, які не виконали завдань по хлібозаготівлі. Також спостерігалися факти помолу зерна млинами без пред’явлення селянами довідок від сільрад. Констатовано випадки помолу озимих культур вище

норми річного споживання, що мали місце в с. Заворичі та Калита / ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3943. — Арк. 2.

По колгоспному сектору приміської смуги зібрано зернові культури з площі 10.392 га, що становило 89,3% плану, а заскиртоване з 6.369 га, або 46% від запланованого. По багатьох селах бракувало молотарок (с. Семиполки, Троещина, Романівка, Рубежівка, Жердова, Яблунівка, Калита), а в деяких вони були зіпсовані, що перешкоджало обмолоту зерна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3943. — Арк. 3.

Серпень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помера від атрофії у віці 5 місяців Швигальова Людмила Василівна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 837.

Серпень, 21

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії у віці 2 місяців Книшенко Петро та Артюшенко Іван; від ентероколіту Нодельман Льова / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.

Президія міськради у розвиток постанови облвиконкому від 8 серпня 1932 р. про порядок перемолу зерна на млинах приміської смуги конкретизувала рішення виконкому. Ухвалено проводити перемол зерна для колгоспників за дозволом (довідками) сільрад, а для одноосібників, які акуратно виконували зобов’язання по хлібозаготівлі, за записами в контрактаційних книжках контрактантів та копіями квитків приймальних пунктів „Заготзерно”. Причому для колгоспників дозволявся безкоштовний перемол зерна харчових культур (жито та пшениця) із розрахунку пересічно не більше 20 кг на місяць на їдця, а для одноосібників — не більше 16 кг. Встановлені норми мали залишатися до повного виконання державного плану хлібозаготівлі. При видачі сільрадами дозволу на перемол зерна рекомендувалося враховувати розміри натуравансів, виданих окремим селянам, а також зазначити в довідках на якому млині належало молотити хліб. Для реєстрації виданих довідок та фіксації терміну і кількості хліба, зданого селянами в порядку хлібозаготівлі на момент видачі довідки, пропонувалося завести спеціальні книжки. Після перемолу зерна видані довідки мали залишатися для зберігання в справах млинів. Районній філії „Заготзерно” та сільрадам належало систематично перевіряти млини та стежити за дотриманням ними встановлених правил / ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3943. — Арк. 6.

Президія міськради та правління київської районної „Колгоспспілки” констатували, що виконання серпневого плану хлібозаготівлі в приміській смузі знаходилось в катастрофічному стані — серпневий план виконано на 17,1%, річне завдання — на 5,3%, причому твердоздавальники виконали річний план лише на 2%. Найгірша ситуація — в с. Требухів, Велика Миронівка, Лісники, Красилівка, Боб-

риця, Троещина та Білогородка, а також в колгоспах цих сіл. Зважаючи на це, сільрадам та колгоспам вказаних сіл запропоновано під персональну відповідальність голів завершити до 1 вересня серпневий план хлібозаготівлі, організувавши зустрічну здачу хліба в рахунок виконання річного завдання. За гальмування та зрив в прийнятті плану хлібозаготівлі, який після економічного обґрунтування визнаний як цілком реальний, знято з роботи та притягнуто до судової відповідальності заступника голови Бобрицької сільради, голову бобрицького колгоспу та голову Требухівської сільради Погребного. Голові Красилівської сільради Марченку оголошено сувору догану, а голові Лісниківської сільради Покладу — зроблено зауваження. Щодо голови Велико-Миронівської сільради Проженка вжито більш суворох заходів — його знято з роботи з оголошенням догани / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3942. — Арк. 13 зв.*

Нарада радгоспів приміської смуги, скликана при міськраді, констатувала незадовільне проведення збиральної кампанії у цих радгоспах: озимі та ярі посіви залишилися не заскиртованими, а заскиртовані не забезпечувалися охороною. Зважаючи на це, радгоспам запропоновано протягом 3-х днів зібрати та заскиртувати засіви зернових та забезпечити охороною заскиртоване / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 123.*

Серпень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від запалення легенів у віці 1 року 6 місяців підкидьок Іванов Коля / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від загальної кволості у віці 3 тижнів Левицька Надія Олександрівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Управління торговельних закладів Київського тресту промислового хлібопечення надіслало інструкцію про порядок прийому хліба до крамниць. Не дозволялося відправляти хліб до крамниць понад нормою (без розпорядження управління мережі) та раніше, ніж за 4 години після виходу з печей. В першу чергу належало забезпечувати хлібом бази доставки хліба додому, тому 2/3 хліба мали вивозитися до крамниць уночі. Крамницям заборонялося приймати хліб недоброї якості (горілий, сирий, обламаний й т. ін.) та нестандартної ваги (буханці менше 1950 г). Хліб нестандартної ваги дозволялося продавати тільки тим крамницям, які його різали та продавали за вагою. На приймачів хліба покладался обов'язок прийому хлібних виробів для крамниць тресту міської спілки споживчих товариств, заводських робітничих кооперативів заводів „Більшовик”, „Ленінська кузня”, КРЗ, деревообробного комбінату, підприємства „Дереволісосплав”, цегельня, а також для міліції / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 561. — Арк. 75—75 зв.*

Серпень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 6 років Науменко Галина Василівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Ревізійна комісія виявила факт псування зерна на станції Київ-Петрівка через недотримання правил зберігання. Через брак вільного місця на складі та брезенту для прикриття вагонів, зерно зберігалося на станції просто неба та намокало під дощем. Після перевантаження до зерносховища Київського елеватору воно не підлягало перемелюванню через некондиційну вологість, нагрівалося та „згорало” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 295. — Арк. 35—36.*

Серпень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії діти — невідомий Ваня та у віці 3 років Брешко Іван / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Лист заступника голови обласного організаційного комітету Всеукраїнського товариства охорони дітей та сприяння комуністичному вихованню до Київського облвиконкому з клопотанням про надання матеріальної допомоги в боротьбі з дитячою бездоглядністю та безпритульністю. Зазначалося, що перед комітетом поставлено завдання організації трудової колонії для розміщення безпритульних рецидивістів, а також організації невеликого інтернату для інших безпритульних, в якому вони мали проходити соціальну адаптацію перед розміщенням в колгоспах. Повідомлялося, що для цих закладів потребувалися спеціальні приміщення, оскільки єдиний в місті тимчасовий приймальник-гуртожиток (ізолятор) для безпритульних на Вознесенському узвозі, 4 розташовувався в приміщенні колишнього кінотеатру, не пристосованому для житла. В ньому не було вікон, вентиляції, освітлення, опалення, до того ж воно вимагало капітального ремонту. Відсутність вільної території поруч з ізолятором унеможливила організацію при ньому підсобних майстерень та сільського господарства, тобто перешкоджала перетворенню ізолятора на трудовий інтернат. Зважаючи на це, висловлювалося клопотання надати садибу з будинками для організації трудової колонії та інтернату для 500 безпритульних, надати будівельні матеріали для ремонту приміщень, а устаткування — для влаштування майстерень та сільського господарства трудової колонії, налагодити постачання колонії та інтернату продовольством. Зауважувалося, що організація цих закладів мала запобігти спалаху епідемії тифу / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3879. — Арк. 41, 41 зв.*

Серпень, 25

Секретаріат міськпарткому ухвалив постанову про хлібозаготівлю. Визнано за незадовільну роботу парторганізацій по виконанню хлібозаготівлі в

с. Бобриця, Красилівка, Рубежівка, Білогородка, Гостомель, Валки і Гоголів. Зважаючи на те, що бюро партосередку с. Гоголів, намагалося необґрунтовано довести нереальність плану хлібозаготівлі (подало партосередку збільшені відомості про загибель озимини та зменшені про засів озимих культур), ухвалено скасувати постанову Гоголівського осередку від 3 липня про план хлібозаготівлі. Бюро осередку оголошено догану, а голову партосередку Михая знято з роботи та притягнуто до партійної відповідальності. Окрім того, оголошено догану партосередку с. Бобриця, а його голову Люляєва знято з роботи за зволікання в доведенні плану хлібозаготівлі до селянських дворів та несвоєчасне розгортання організаційно-масові роботи по хлібозаготівлі. З цієї ж причини зняття з роботи голову Бобринецької сільради Данченка / ЦДАГО України. — *Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 119—120.*

Серпень, 26

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження, паралічу серця у віці 10 місяців Коцюченко Борис Трохимович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Нарада голів сільрад, колгоспів та секретарів сільських партосередків приміської смуги ухвалила постанову про виконання господарсько-політичних кампаній в селах приміської смуги. Констатовано катастрофічний стан їх виконання. План хлібозаготівлі виконано на 10,2% річного завдання та 32% — місячного, позику індустріалізації реалізовано на 37,9%, а завдання третього кварталу 1931/32 р. по м'ясозаготівлі — на 10,1%. Лише одна сільрада (Петропавлівська Борщагівка) розгорнула осінню засівну кампанію. Зважаючи на це, запропоновано розгорнути масову організаційну роботу, спрямовану на мобілізацію селян на дострокове виконання всіх господарсько-політичних кампаній / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1, — Оп. 1. — Спр. 3881. — Арк. 125.*

Серпень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від коліту підкидьок Коломінська Ніна (вік не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від виснаження Носов Микола Осипович у віці 52 років, а від черевного тифу Груба Марія Семенівна у віці 32 років та Розельман Клара Зельманівна у віці 4 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

В інформаційній збірці міськпарткому № 51 „Про перебіг хлібозаготівлі в Київській приміській смугі” зазначалося, що в окремих селах план хлібозаготівлі доводився до селянських господарств без урахування розміру засівної площі по одноосібному сектору. Між тим, в с. Шпитьки, де засіви не оброблялися, лани не вродили. В низці сіл селяни намагалися доз-

волу на заміну сплати жита іншими культурами, посиляючись на те, що їм надано план лише по городині. Інші ж вимагали зменшення хлібозаготівельних завдань, вказуючи на брак насіння зернових. Так, в с. Петрушки одноосібники казали: „Картоплю можемо здавати, а жита не дамо, потрібно залишити на засів”. В с. Рубежівка голова сільради Преподобний заявив, що план хлібозаготівлі нереальний, оскільки одноосібники засіяли лише по 0,6 га зернових, а селяни запропонували „організувати комісію захисту селян, а не сприяння хлібозаготівлі”. В с. Петрушки до категорії „твердоздавальників”, які мали задати державі по 18 пудів зернових, помилково зарахували ті господарства, які засіяли по 0,9 га та зібрали по 7 пудів зерна. У відповідь на такі дії влади селяни закликали односельців розбирати колгоспних коней та „кидати землю, яка нічого не дає” / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 181—182.*

Серпень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 54 років Нікітін Андрій Микитович, а у віці 1 року 8 місяців Сквоака Шелошій Миколайович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні: від дизентерії та виснаження у віці 4 років Терентьєва Ліда; авітамінозу та коліту у віці 14 років Захарчук Іван та Ушко Петя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Серпень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від туберкульозу легенів у віці 2 років Петрова Тоня, від пневмонії у віці 2 років Котов Володя та у віці 3 років Данилова Дуся, від коліту у віці 1 року 6 місяців Ніколаєнко Надія, від кору та пневмонії у віці 2 років. Власенко Іван, від запалення легенів Опанасенко Опанас (вік не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії у віці 11 років безпритульний Васильченко Михайло / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Серпень, 31

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від коліту діти у віці 2 років Толчан Тося, а у віці 3 років Нікітіна Ніна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безпритульний Пушкаренко Андрій у віці 7 років та жебрак Дудка Василь у віці 53 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від

дизентерії Гуща Володя у віці 11 років, Петров Іван у віці 4 років, Стріха Семен у віці 6 років, від дизентерії та від авітамінозу Вікторова Оксана у віці 9 років, від коліту підкидьок Клименко Валя у віці 8 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії Дудаленко Ганна у віці 7 років, від авітамінозу Нерада Микола та невідома глухоніма дівчинка, від дизентерії невідомий хлопчик Шура у віці 4 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Ст. Київ-Петрівка. Державна хлібна інспекція виявила факт недотримання правил зберігання зерна в зерносховищі Київського елеватору. Через зберігання під відкритим небом, змішування вологого зерна з сухим та інші порушення — зерно псувалося / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 295. — Арк. 24.*

Вересень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від дизентерії у віці 6 р. безпритульна Коновалова Надя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Колегія міської Контрольної комісії РСІ ухвалила постанову за наслідками обстеження забезпечення безпритульних дітей в закладах Охматдиту. Констатовано, що відділ охорони здоров'я не забезпечив їх кваліфікованою медичною допомогою та доглядом через високу плінність допоміжного персоналу, який мав низькі заробітки. Через житлову кризу бракувало приміщень для облаштування дитячих закладів для безпритульних, а внаслідок мізерності державних асигнувань ці заклади перебували в занедбаному стані. Тіснота та антисанітарія в дитячих ізоляторах по вул. Кирилівській та в Інституті Охматдиту спричиняли високу смертність дітей, яких ховали в колективних могилах. Щоб покращити умови утримування безпритульних в закладах Охматдиту та Наросвіти, було запропоновано: створити умови для закріплення технічного персоналу цих закладів; призначити працівника для догляду за роботою дитячих карантинних закладів; забезпечити фінансування цих закладів за рахунок обласного бюджету; протягом тижня знайти в приміській смузі (с. Святошин, Буча, Ірпінь та ін.) необхідні для дитячих закладів приміщення; провести перевірку умов життя безпритульників в міських закладах Охматдиту та притягнути до відповідальності осіб, винних у недбайливому ставленні до їх обслуговування; залучити до боротьби з безпритульністю Український Червоний Хрест, який не брав участі в цій кампанії / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323, — Оп. 1. — Спр. 551. — Арк. 4—6.*

Міський відділ постачання затвердив план м'ясозаготівлі по селах приміської смуги на друге півріччя 1932 р. План визначено в обсязі 910 ц м'яса, або 1,7% від загальної ваги поголів'я в приміській смузі

(51.114 ц). Зокрема, для усупільненого сектору план визначено в кількості 143 ц, або 15,7% до загального плану, колгоспників — 170 ц, або 18,7% плану, одноосібників — 597 ц, або 65,6% плану / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1, — Оп. 1. — Спр. 3945. — Арк. 21.*

Вересень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від авітамінозу у віці 65 років Онуфріїв Іван Васильович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії та дифтериту у віці 8 років Марченко Толя, від авітамінозу та дизентерії Герман Семен / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від авітамінозу та дизентерії безпритульний Зубов Вася / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

С. Заворичі. Контрольна комісія міськради, надіслана для перевірки хлібозаготівлі, виявила, що на полі під дощем проросло близько 200—250 пудів незаскитрованої пшениці, згнило 300—350 пудів віки та 80—70 пудів картоплі / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323, — Оп. 1. — Спр. 298. — Арк. 36—38.*

Вересень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії у віці 11 років Забігайло Федір, від авітамінозу та коліту Щегловець (ім'я та по батькові невідомі), від дизентерії у віці 6 років Світович Параска / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

За зведеннями „Заготзерно”, села приміської смуги виконали річний план хлібозаготівлі на 19,4%. По окремих секторах сільського господарства: колгоспники — на 36%, одноосібники — 9,4%, „твердоздавальники” — 4,04%. Не розпочинали хлібозаготівлю в с. Михайлівська Борщагівка, Петропавлівська Борщагівка, Яблунівка, Кулажинці та деяких інших / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 6 вересня.*

Села приміської смуги виконали план осінньої сівби на 2,5%. З них радгоспи — 4,5%, колгоспи — 2,4, одноосібники — 2%. У с. Требухів та Семиполки сівбу не розпочинали / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 6 вересня.*

Вересень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії у віці 7 років безпритульний Тищенко Ваня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Президія міської контрольної комісії констатувала непідготовленість склепів „Заготзерно” та „Союзборошно” до прийому зерна. Через відсутність навісів над буртами, де зберігалось зерно, воно намокало під дощем, а внаслідок браку вільних

площ на елеваторі перед засипкою до зерносховищ не просушувалося. Погана оснащеність зерносховищ термометрами не дозволяла контролювати вологість в складських приміщеннях. Крім того, через поставку зерна до елеватору без належної документації, воно не сортирувалося у відповідності з вологістю, засміченістю, зараженістю рижками та іншими шкідниками. Порушення правил зберігання зерна спричиняло його зігрівання та затхлість / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 295.* — *Арк. 4–6; спр. 561.* — *Арк. 17–18.*

В інформаційній збірці Київського міського партійного комітету № 51 „Про перебіг підготовки та переведення „партднів” повідомлялося про незадоволення членів партії — робітників київських підприємств низькою оплатою праці та поганим продовольчим постачанням, що призводило до голодування. Зокрема під час партійних зборів лунали виступи: „Був раніше активним, витриманим, а тепер я не активний. Матеріальне становище катастрофічне, все продав. Думки плутаються від голоду”. „Коли був на курорті, то гадав як красти вугіль, щоб не сидіти в холодній квартирі. Я їм зараз таку їжу, що поступово вмираю.” „Молодь, що працює, погано оплачується, відсіль в неї поганий настрої й нічого зробити не можна. Молодь розбігається й не хоче працювати” / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 217–218.*

Вересень, 8

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії Невідомий Ваня (вік хлопчика не встановлено), від дифтерії та декомпенсації серця у віці 1 року 6 місяців Зозуля Маня / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Вересень, 9

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії Шевченко Сергій у віці 6 років, Алілова Марфа у віці 8 років, невідомий хлопчик Вася у віці 4 років, від менінгіту Зубко Тамара у віці 5 років. Також померли від водянки у віці 27 років Мартинюк Лариса Михайлівна, а від черевного тифу у віці 23 років Басан Дарія Варфоломійвна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Вересень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії Грищенко Єва у віці 7 років, від дизентерії невідомий Коля у віці 5 років та від корі невідомий Петро у віці 5 років. Також померли від черевного тифу у віці 45 років Захарова Ганна Іванівна, у віці 60 років Берлінська Фрейда Аврамівна, а у віці 10 років Ярошенко Володимир Костянтинович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892, 910.*

В інформації Київського міськпарткому № 51 „Про хід хлібозаготівлі по Київській приміській смузі” повідомлялося про пропозиції керівників колгоспів та

радгоспів, які не впоралися з виконанням хлібозаготівлі, зменшити для них планові завдання / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 207.*

Вересень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від авітамінозу та дизентерії у віці 42 років Бойченко Марія, а від дифтерії, кору, ентероколіту у віці 4 років безпритульна невідома Маша / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 7 років Коваль Борис Петрович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

В інформації міськпарткому № 51 „Про перебіг готування до поклику 1920 р.” повідомлялося про незадоволення призовників низькою оплатою праці та поганим продовольчим постачанням на промислових підприємствах. Вони обурювалися: „Скоро нас заставлять працювати без грошей і всі з голоду попухнуть”, „Не бажаємо працювати на заводі, тому, що там багато вирахувань на позику індустріалізації, а хліба дають мало, їсти немає чого, хоча село грабують”. / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 5849.* — *Арк. 212.*

Вересень, 12

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження у віці 63 років Мешковський Володимир Вікторович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безпритульні Туфлев Толя у віці 5 років, Шемберко Федір у віці 10 років, Яценко Таня у віці 6 років, Лук'яненко Ніна у віці 9 років та невідома дівчинка Роза, а також жебрак Максимчук Кость у віці 25 років. Померла від дизентерії, скарлатини та дифтерії безпритульна Лосева Валентина у віці 4 років, а від кору та дифтерії у віці 6 років Дмитрієва Катя. Також померла від черевного тифу у віці 68 років Третякова Марфа Григорівна, а від загальної водянки у віці 55 років Артахов Ілля Тимофійович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892, спр. 910.*

С. Шпитьки. Одноосібники виконали план хлібозаготівлі на 200% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 12 вересня.

Вересень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 10 років Іванов Василь Микитович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 21 років Дубинський Мирон Мусійович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 910.*

Вересень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від

колиту у віці 4 років Крищенко Наталка, від кору у віці 6 років безпритульний невідомий хлопчик Коля, від пневмонії підкидьок Чернова Валя (вік дівчинки не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892, 910.*

Вересень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу і запалення легенів у віці 26 років Бухало Іван Тимофійович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії у віці 5 років Горобець Маня, від авітамінозу у віці 9 років Захарчук Антон / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Постанова секретаріату міськпарткому „Про суворе покарання класових ворогів за розкрадання соціалістичної власності”. Районним та заводським партійним комітетам та облпрофраді запропоновано провести широку масово-роз'яснювальну роботу серед робітників і селян з проводу постанови ЦК РКП(б) та уряду про охорону соціалістичної власності. Редакції газети „Більшовик” та інших багатотиражок доручено включитися у роботу по мобілізації трудових верств села та міста щодо реалізації вказаної постанови. На прокуратуру, суди та міліцію покладено обов'язок активізувати боротьбу з карними елементами та крадіжками, влаштувавши низку показових судових процесів. Редакції газети „Пролетарская правда” запропоновано висвітлювати ці процеси в пресі / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 24 вересня.*

В інформації міськпарткому № 51 „Про перебіг осінньої засівної кампанії” зазначалося, що постанову про завершення сівби ранніх культур до 10 вересня не виконано: сівбу розпочали лише 9 сільрад і один радгосп приміської смуги. Зокрема, в с. Семиполки голови колгоспів зайнялися торгівлею, а в с. Погреби ніхто з колгоспників не виходив на колгоспні лани. Не розпочинали оранку та сівбу в с. Троєщина та с. Петрівка, де аванси на трудодні сплачувалися огірками й помідорами замість хліба. У с. Вишгород сіяли виключно одноосібники, а колгоспники не виходили на лани. Вони закликали односельців виходити з колгоспу, „забирати коней та хазяйнувати самим, оскільки в колгоспі падають з голоду”. В с. Богданівка через незавершеність землевпорядкування одноосібники та колгоспники не знали, де їх земля та сівбу не розпочинали. У с. Велика Димерка причиною затримки сівби було зволікання зі складанням засівного плану. В с. Гоголів колгоспники зрізали колосся на полі та передавали до дому через дітей, кажучи: „Все це не наше, заберуть усе” / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. С. 199—200.*

Вересень, 16

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці

23 років Мартильов Василь Омелянович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

С. Красилівка. Голова сільради Марченко, секретар сільради Проценко, секретар комсомольського осередку Гусак та голова колгоспу „Червоний прапор” Зінченко висунули на загальному зібранні колгоспників пропозицію не приймати план хлібозаготівель, а зменшити його наполовину. Збори ухвалили рішення про скорочення плану на 90% / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 16 вересня.*

Для активізації хлібозаготівлі до сіл, що відставали, виїхали „буксирні бригади” з сіл-передовиків: з Будаївки — до Білогородки, з Броварів та Пирогова — до Гоголева, з Михайлівської Борщагівки — до Красилова, з Рожівки — до Калити, з Валків — до Великої Димерки / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 16 вересня.*

Вересень, 17

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 35 років Шведов Михайло Петрович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910.*

Постанова президії облвиконкому „Про перебіг виконання планів заготівлі продуктів тваринництва та птахівництва”. Констатовано незадовільне виконання планів за даними на 1 вересня 1932 р.: 18,3% — по м'ясу, 12% — яйцям, 5,8% — птиці, 22,8% — молоку. Заготівельним організаціям доручено впродовж декади провести переуконтрактацію селянських господарств відповідно до нових норм по молоку, яйцям та птиці, а президіям виконкомів районів, що відстали в заготівлі, — перевірити виконання планів по окремих радгоспах і МТС та заслухати звіти маслозаводів, заготконтор та Робітничо-селянської інспекції про хід заготівлі / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1, — Оп. 1. — Спр. 4474. — Арк. 7.*

Вересень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу Ігнатуша Палажка у віці 9 років, від дизентерії та менінгіту Куделя Галю у віці 4 років, від дифтерії та кору невідомий Коля у віці 3 років, від дифтерії та скарлатини Курінний Петро у віці 4 років. Також померла у віці 13 років Водянюк Тетяна Никанорівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

С. Білогородка. Колгоспи виконали план озимої сівби на 13%. Підготовано до ріллі 35% посівних площ. На роботу виходило не більш 200 колгоспників з 950 / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 18 вересня.*

С. Білгородка. План хлібозаготівлі виконано на 7,3%, в тому числі одноосібниками — на 4,5% та „твердоздавальниками” — на 18%. Голова сільради Бричка заявив, що план для „твердоздавальників” нереальний, оскільки селяни, оподатковані твердими завданнями, не були „куркулями” / „Більшовик”. — *Київ, 1932, — 18 вересня.*

Лист одноосібника О. Царика зі скаргою на те, що в нього двічі незаконно забирали коня. Перший

раз — правління колгоспу за невиконання плану контрактації картоплі, а вдруге — колишній власник коня, якого йому повернув колгосп після виконання плану контрактації (його кінь здох в колгоспі від виснаження). О. Царик звернувся з проханням до газети допомогти йому у розв'язанні питання щодо забезпечення його господарства тягловою силою / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 18 вересня.

с. Пирогів. Голова колгоспу Сидоренко та голова сільради Босіков відмовилися від виконання плану контрактації овочів, чим поставили під загрозу забезпечення сировиною київського консервного заводу / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 18 вересня.

С. Требухів та Гоголів. Сільради не довели план заготівлі городини до селянських господарств / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 18 вересня.

С. Тарасівка. Колгосп не виконав договір контрактації на засівів овочевих культур, укладений з київським консервним заводом / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 18 вересня.

Вересень, 19

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від гострого коліту, міокардиту та виснаження у віці 64 років Кокот Ема Карлівна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дистрофії підкидьок Львівський Кость (вік не встановлено) / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

В інформації міськпарткому № 51 „Про перебіг підготовки та переведення „партднів” повідомлялося, що під час проведення партійних зборів на підприємствах м. Києва лунали такі виступи: „Лінія партії неправильна, наш план нереальний, тому ми голодуємо”, „Партактив у нас постачається добре, через те він часто забуває постачати робітників. Дружини партійців торгують на базарах хлібом, коли ми голодуємо”, „Кооперація кричить про паї, давай гроші, а там пусті полиці” / ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 5849. — Арк. 219.

Вересень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії Костюк Явдоха у віці 7 років, від дизентерії Бараболь Петро у віці 9 років, від дизентерії та скарлатини невідома Фаня у віці 4 років, від геморогічного коліту Барандич Михайло у віці 7 років, від дизентерії та корі невідомий хлопчик у віці 6 років. Також помер від пневмонії у віці 1 року 6 місяців підкидьок Гронкін Льоня / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

Вересень, 21

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 61 років Подільський Яків Борисович, а у віці 30 років Земляков Микола Гаврилович / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу Зелінська Валя у віці 9 років та Кичок Митя у віці 5 років, від дизентерії Міна Надія у віці 5 років та Шевченко Вітя у віці 7 років. Помер від висипного тифу у віці 52 років Ригитов Михайло / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

С. Яблунівка. Колгоспи виконали план озимої посівної кампанії на 41%, одноосібники — на 20%. Причини невиконання планових завдань — відсутність вільної ріллі, оскільки колгоспи вчасно не викопали картоплю, а також брак тягла, через що засів на звільнених площах проводився вручну / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

С. Михайлівська Борщагівка. План сівби озими визначено в 240 га, засіяно 63 га, ще 50 га підготовані під ріллю, решту посівних площ не увільнено з під городини / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

Радгосп заводу „Ленінська кузня” не розпочав сівбу через незабезпеченість робочою силою / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

С. Троещина. Правління колгоспів та сільради домагалися від міськради зменшення плану сівби через брак насіння та придатної для засіву землі / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

До „червоної дошки” занесено колгоспи, що виконали сівбу, — „м. Ілліча” (Бровари), „Новий світ” (Пирогів), „Нове життя” (Мокрець), „ім. Василенка” (Велика Димерка). До „чорної дошки” навпаки — колгоспи та села, що відставали в сівбі: с. Жуляни, Гатне, Бортничі, Нові Петрівці, Вишгород, Яблунівка, а також колгоспи „ім. Молотова” (Гоголів), „ім. XIII річниці Жовтня” (Лісники) та „ім. Жовтневої революції” (Жердова) / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

За даними на 19 вересня, радгоспи приміської смуги виконали план збирання картоплі на 12%, колгоспи — на 17,8%, одноосібники — на 19,9%, а разом — на 17,8% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

С. Русанів. Голова колгоспу Дейнека став на захист одноосібників, які виконали плану хлібозаготівлі лише 5,6% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

За даними на 19 вересня, радгоспи приміської смуги виконали план збирання городини на 19%, колгоспи — на 23,4%, одноосібники — на 36,3%, а разом — на 24,4% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

Колгосп „ім. Шевченка”. На полях площею в 13 га загинули незібрані помідори. Через відсутність тари київський кабельний завод, з яким було укладено договір контрактації, городину не забрав / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

С. Микільська Борщагівка. Правління колгоспу „Комуніст” не відвезло зібрану городину до київського консервного заводу через відсутність тари, робочої сили та коней / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

С. Лиськів. В артілі „ім. 14-ої річниці Жовтня” на полях погнила незібрана городина, а через відсут-

ність охорони розкрадено 13 кіп ячменю та стільки ж жита / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 21 вересня.

Вересень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії Величко Уляна у віці 15 років та невідомий Василь у віці 6 років, від авітамінозу Землянський Альоша у віці 10 років, Шульга Варя і Медведський Альоша у віці 6 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Нарада при міській інспекції охорони здоров'я ухвалила заходи розгортання ліжок для інфекційних хворих. Констатовано, що в інфекційних відділеннях для їх лікування розгорнуто 750 ліжок, в тому числі 330 — для хворих на черевний тифу, 170 — на дизентерію, 100 — на скарлатину, 100 — на дифтерію та 50 — на інші інфекційні хвороби. Зауважено, що через стрімке зростання кишкових інфекцій (десятькі шпиталізованих хворих), лікарняних ліжок не вистачало. Для розширення лікарняної допомоги інфекційним хворим запропоновано скоротити мережу ліжок для стоматологічних хворих та цілковито передати ліжка, зайняті терапевтичними хворими, а також перевезти хворих з туберкульозного диспансеру до нічного профілакторію (с. Покровка). Для виявлення вільних ліжок в лікарнях головлікарі мали щодня робити обходи та подавати відповідні зведення до Епідеміологічного бюро та Інспектури охорони здоров'я / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 73. — Арк. 114, 114 зв.*

В приміській смузі Києва засіяно 16.016 га, виконано 57,2% плану. Радгоспи виконали план на 57,6%, колгоспи — на 56,2%, одноосібники — на 58,5% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Вересень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дифтерії невідомий Іван у віці 5 років, від дизентерії невідома Таня у віці 4 років, від кору у віці 9 років Кравченко Гнат, від пневмонії підкидьок Силенко Галя у віці 4 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 18 років Каплан Ісак Гершович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 44 років Прокопенко Іван та у віці 45 років Крацький Уля, від авітамінозу та дизентерії безпритульна Патлак Маня, від пневмонії підкидьок у віці 5 тижнів Бойко Ваня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

С. Гатне та Вигуровщина. Колгоспами засіяно лише 10% озимого клину / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Зважаючи на невиконання плану по силосуванню у селах приміської смуги Києва, термін місячника по силосуванню подовжено до 15 жовтня / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

с. Рудня. У колгоспі „Більшовик” засилосовано 32 т сіна замість 300 т за планом. 84 корови та 180 коней не забезпечено кормами / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

с. Заворичі. Колгосп „ім. П'ятирічки” засилосовав 25 т сіна замість передбачених планом 400 т / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Будаївський технікум, баланівський радгосп, колгосп „ім. Кагановича” та красилівський радгосп „Нове життя” самочинно витратили на внутрішньоколгоспні потреби 100 ц мірчука, призначеного для здачі по хлібозаготівлі / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Річний план мірчука в приміській смузі, який за планом мав забезпечити 75% надходжень по хлібозаготівлі, виконано на 15%. „Міськпостач” не довів план здачі мірчука до сіл. Облік мірчука не налагоджено. Щомісячне виконання плану мірчука становило: за липень — 42%, серпень — 31%, першу половину вересня — 23,3% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Млини колгоспів Літки, Рожни, Пухівка, Бровари, Требухів, Княжичі, Бортничі, Красилівка заборгували державі 65 т мірчука. Зокрема Літки — 12,6 т, Рожни — 11,7 т, Бровари — 11 т, Пухівка — 9,7 т. Як правило, колгоспи або не брали мірчук за перемел зерна на своїх млинах (с. Бортничі, Княжичі та Красилівка), або не обраховували зібраний мірчук та незаконно витрачали його / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Наркомюст УСРР виніс сувору догану за „недооцінку боротьби за мірчук” прокурорам Пирятинського району Дьоміну та Ново-Бузького — Данилевичу, а також народним суддям Петрівського району Краснокутському, Печенізького — Горюнову, Карлівського — Нікітіної. Голові Київського обласного суду Білецькому оголошено зауваження. Для попередження допущених помилок запропоновано „забезпечити правильне, чітке і вчасне реагування на справи про мірчук” / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

С. Білогородка. Поширення позики індустріалізації серед колгоспників не перевищувало 14% плану. Одноосібники відмовлялися підписуватися на позичку / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Лист селянина с. Заворичі зі скаргою на те, що він був незаконно оштрафований сільрадою за несплату податку на городину. Автор листа повідомляв, що він вчасно здав податок з 0,10 га городу, який мав, але на нього було безпідставно накладено новий податок — ще на 0,10 га. За несплату саме цього податку його і було оштрафовано / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 24 вересня.

Вересень, 25

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти не-

відомий Коля у віці 4 років від авітамінозу, кору та дифтерії, Рубін Коля у віці 6 років від авітамінозу та дизентерії, невідома Оля у віці 5 років від дифтерії, Остапова Люба у віці 6 років від пневмонії, підкидьок Гапчан Вася у віці 1 року 6 місяців від запалення легенів та безбілкових набряків. Також помер від черевного тифу у віці 30 років Бойченко Борис Сергійович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892, 910*.

За повідомленням міськпарткомітету у Жовтневому районі Києва делегати скаржилися на систематичне недоїдання через погане постачання закритими робітничими кооперативами (ЗРК). Вони обурювалися: „Йде зима, робітники не мають палива та картоплі, а ЗРК торгує пудрою та духами. Дорожче, ніж базар, торгує заводський буфет. Дітям нічого не даємо, бо зараз нічого немає, а раніше давали крупу та яйця. Хлібозаготівлі не виконують, цифри дуті”. „Що ж нам робити?” — запитували вони — „Піти красти чи що?” / *ЦДАГО України*. — *Ф. 1*. — *Оп. 20*. — *Спр. 5849*. — *Арк. 226*.

Вересень, 26

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 19 років Коваль Ганна Миронівна, а у віці 39 років Молодько Гнат Онисимович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від дизентерії підкидьок Дьомін Толя / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 907*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від корі, дифтерії та пневмонії Фоміна Оля у віці 7 років від корі та дизентерії у віці 2 років Суслова Поля від авітамінозу та грипу Дзюба Соня. Також померла віж пневмонії у віці 6 місяців підкидьок Якубовська Люба / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Секретаріат міськпарткому ухвалив скликати впродовж вересня—жовтня конференції членів закритих робітничих кооперативів заводів „Більшовик”, „Ленінська кузня”, КЧЗ, КПВРЗ, „Укркабель”, а також цукеркової та одягової фабрик з питання організації громадянського харчування робітників в заводських їдальнях / *ЦДАГО України*. — *Ф. 20*. — *Оп. 1*. — *Спр. 6020*. — *Арк. 158*.

Вересень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії у віці 8 років Єрмоленко Віта, від дизентерії у віці 7 років Василевська Шура та у віці 6 років невідома Настя, від скарлатини та екземи у віці 4 років Макаренко Надя / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

В селах приміської смуги не виконано постанову уряду про перекидання 70% живої тяглової сили на сівбу. У с. Софіївська Борщагівка на сівбі використовувалося 20% колгоспних коней, не залучалися до засіву колгоспних ланів коні одноосібників. У Новопетрівському колгоспі „Нова комуна”, де на сівбі

використовувалося менше половини тягла, засіяно 70 га з 240 — передбачених планом / „Більшовик”. — *Київ, 1932*, — *27 вересня*.

В селах приміської смуги річний план хлібозаготівлі виконано колгоспниками на 63,3%, одноосібниками — 27,9%, в тому числі „твердоздавальниками” — 34,6%. В с. Вигурівщина, Мощун, Михайлівська Борщагівка хлібозаготівлю не розпочато. Найбільше відставали індивідуальні селянські господарства по с. Лука — 4,7%, Тарасівка — 7,6%, Русанів — 7,8%, Княжичі — 8%, Требухів — 8,7%, Білогородка — 9,6%, Гоголів — 11%, Красилівка — 16,1%, Плоське — 21%, Велика Димерка — 23,6%. У с. Білогородка, Русанів та Красилівка голови колгоспів стали на захист „твердоздавальників”, які не виконали план хлібозаготівлі / „Більшовик”. — *Київ, 1932*, — *27 вересня*.

С. Пухівка. Річний план здачі фуражних культур виконано на 36,8%, в тому числі „твердоздавальниками” — на 50%. Розподіл плану по господарствах проведено за зрівняльним принципом — по 1 пуду з кожного господарства, незалежно від площі засіву / „Більшовик”. — *Київ, 1932*, — *27 вересня*.

Рожівська сільрада не отримала грошей за хліб, зданий понад планом на броварський зсипний пункт в січні 1932 р. / „Більшовик”. — *Київ, 1932*, — *27 вересня*.

Колегія міської контрольної комісії та Робітничо-селянської інспекції розпустила правління колгоспу с. Бервиці та притягнула до судової відповідальності голову колгоспу, рахівника та агронома за звинуваченням у посадових злочинах. Їм інкримінували утворення зайвих зернових фондів в колгоспі (35% врожаю); засів ярого клину прілім зерном (зійшла чверть засівів); штучне зменшення оплати праці колгоспникам (виплатили за трудовень 55—60 коп. замість 1 руб. 50 коп.) та необґрунтоване підвищення — членам правління (нарахували зайві трудовні головному рахівнику та комірнику) / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-323*, — *Оп. 1*. — *Спр. 355*. — *Арк. 88—89*.

Вересень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від загальної кволості, виснаження і туберкульозу Коломієць Олена Павлівна (вік не встановлено) / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 907*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії у віці 18 років Пасинок Микола, від бронхіту та грипу у віці 7 років невідомий Ваня, від пневмонії підкидьки Мельников Коля у віці 1 місяць, Журавльова Нона у віці 3 тижні та Гуць Сара у віці 1 місяць / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Вересень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від вродженої слабкості у віці 2 тижнів Сєдов Юрій Олександрович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 907*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від авітамінозу та дизентерії безпритульні Свижук Настя у віці 7 років, Кут Іван у віці 4 років, Суходольський Володя у віці 5 років та Мелешко Дуня у віці 8 років, Трохименко Толя у віці 5 років та невідомий хлопчик Толя у віці 6 років, від кору та пневмонії підкидьок Чернецька Тамара, від пневмонії та коліту підкидьки Дубнов Алик у віці 5 тижнів, Зозуля Аня у віці 2 тижнів, Спиридонова Зоя у віці 1 року, Куропаткіна Шура у віці 2 тижнів та Горька Оля (вік не встановлено) / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Секретаріат міськпарткому ухвалив постанову про хід хлібозаготівлі та стан прийому хліба на пунктах „Заготзерно”. Виключено з партії та залучено до судової відповідальності за опір у виконанні хлібозаготівлі голову колгоспу „Передовик” с. Гоголів С. Линека / *ЦДАГО України*. — *Ф. 1*. — *Оп. 20*. — *Спр. 6020*. — *Арк. 150*.

Відділ постачання міськради ухвалив, щоб колгосп с. Красилівка повернув біднячці Х.В. Гордієнко корову, незаконно вилучену в неї та передану до сусіднього колгоспу с. Юрівка / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1*, — *Оп. 1*. — *Спр. 3881*. — *Арк. 147*.

Вересень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 34 років Романов Микола Полікарпович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії у віці 8 років невідомий хлопчик Коля, від дистрофії і пневмонії у віці 1 року 6 місяців Краснопольська Оля, а також Іванова Дуня та Скребенський Юліан / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

С. Крюківщина. Колгосп „Червоний партизан” виконав план сівби та хлібозаготівлі. Одноосібники виконали відповідні планові завдання на 100% та 65% / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — *30 вересня*.

Колгоспи приміської смуги виконали план здачі картоплі на 28%, а городини — 19%. Одноосібники відповідно — на 45,6% та 46,5%. Серед тих, хто відставав — колгоспи с. Гоголів, Яблунівка, Вишгород (7,5%). Передовики — с. Мостище, Заворичі, Велика Димерка. У с. Пирогів та Заворичах врожай городни не компенсував навіть витрат на насіння / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — *30 вересня*.

Колгоспи приміської смуги не організували просапну кампанію. У с. Семиполки прополку буряків проводили наймити з одноосібників, в той час як колгоспники не виходили на роботу (щоденно працювало 40 зі 120 колгоспників). Буряки заросли бур'яном, а капуста пропала. Зібрані баклажани, що призначалися для сплати авансу колгоспникам на трудодні, не вивозилися й згнили на полі / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — *30 вересня*.

Лист селянина Кузьми Прохоровича про неправильне оподаткування. Він скаржився, що його необґрунтовано зарахували до „твердозавдавальників” й надали нереальні податкові завдання — зобов'язали здати державі 15 пудів зерна, 24 пуди сіна та 3 пуди м'яса, хоча він належав до незаможників — мав лише одного коня, корову, 0,9 га ріллі та 0,29 га саду на п'ять душ сім'ї. Незважаючи на неодноразові клопотання до сільської та Київської міської рад про необхідність перегляду оподаткування його господарства, відповіді Прохорович від радянських органів не отримав / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — *30 вересня*.

Жовтень, 1

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії у віці 7 років безпритульна Будова Маня та підкидьки Борштейн Іван у віці 3 років 6 місяців, Мазуренко Ліда та Бурова Оля у віці 3 місяців / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

У селах київської приміської смуги план засіву найгірше виконано по пшениці. Якщо жита засіяно 18.465 га, або 80,6% від запланованого, то пшениці — 3020 га, або 59,2% від запланованого. Через відсутність насіння не провели засіву пшениці с. Крюковщина, Біличі, Петропавлівська Борщагівка, Гатне. Виконали план тільки три села — Ходосіївка, Требухів та Світільне, причому останнє — на третину перевиконало / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — *3 жовтня*.

С. Тарасівка. Одноосібники виконали план хлібозаготівлі на 11%. Голова сільради Погребний, секретар сільського партосередку Мімрюк та секретар комсомольського осередку Щоголь визнали нереальність хлібозаготівельних завдань для одноосібників. Збір хліба „по кутках” поповнив виконання плану лише на 1 пуд / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — *3 жовтня*.

Жовтень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії та авітамінозу у віці 10 років Купенко Надія та у віці 7 років Пальчевська Віра, від пневмонії у віці 8 місяців підкидьок Михайлін Влас, у віці 1 місяця Бернштейн Діма та у віці 1 року 6 місяців Войтенко Костя, від пневмонії та коліту у віці 9 місяців Степанченко Рома, від дизентерії у віці 6 років невідома дівчинка Шура, від коліту у віці 1 року підкидьок Артемов Сергій / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Жовтень, 3

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 25 років Войтенко Михайло Михайлович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу та менінгіту у віці 5 років Павловець Рената Миколаївна / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії підкидьки Іванов Деніс та невідома дівчинка Віта у віці 1 року, а від кору та пневмонії невідома дівчинка Катерина у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 4

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли підкидьки діти від дизентерії невідома Варя, від запалення легенів у віці 2 років Кудлатий Прохор / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 43 років Прибиток Камелія Іванівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 43 років Краснянський Яків Абрамович, а у віці 50 років Гітерман Рахіль Лейбівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер ли від пневмонії у віці 1 року Данова Нюся, Бохан Галя та Барабаш Ніна (вік дівчинки не встановлено), від пневмонії та коліту — Полянська Марія у віці 1 року 6 місяців, від грипу — Іванов Ляоня у віці 1 місяця 1 тижня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 6

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 24 років Титаренко Сергій Данилович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безробітні: Коваленко Олена у віці 37 років та Чорнобай Семен у віці 23 років, а від авітамінозу у віці 4 років безпритульна невідома Маня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

План першої п'ятиденки жовтня по збору картоплі (15% від загальної суми) зірвано — не зібрано жодного пуду. Для приміської смуги загальний план по здачі картоплі на 1932 р. визначено в обсязі 14 тис. пудів, але на 5 жовтня виконано на 30%. Досі не оголошено планових завдань контрактації засівів картоплі по селах Крюковщина, Позняки, Жуляни / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 3 жовтня.

С. Петрушки. На копанні колгоспної картоплі працювали наймити з одноосібників, а колгоспники — на власних ділянках. З 76 га колгоспних кагатів, засаджених картоплею, зібрано врожай лише з 15 га / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 3 жовтня.

У київській приміській смугі план посівної кампанії виконано на 82,1%, в тому числі по житу — на 85,8%, а по пшениці — на 65,7%. Зокрема радгоспами на 91,2%, в тому числі по житу — на 90,1%, а по пшениці — 94,2%; колгоспами — на 81,3%, в тому числі по

житу — 86,2%, пшениці — 63,7%; колгоспами МТС — на 65,6%; одноосібниками — на 80,6%, зокрема, по житу — 84,1%, пшениці — 50,3% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 3 жовтня.

Жовтень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від коліту після черевного тифу у віці 25 років Мітін Олександр / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 38 років Харитон Марія / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Жовтень, 8

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження у віці 97 років Іванова Акуліна Михайлівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 67 років ДЕРЕБЕРА Наталка Павлівна та у віці 52 років Маняков Дмитро Петрович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дифтерії та кору у віці 3 місяців Ауркіна Степанида, від дизентерії у віці 9 років Савченко Василь. Померли від пневмонії у віці 11 місяців Буганська Мотя, від дизентерії та пневмонії у віці 1 року Луценко Ніна, від кору та пневмонії у віці 3 років Петров Ізя / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Річний план хлібозаготівлі по київській приміській смугі виконано на 51,1%, в тому числі колгоспниками — на 77,5%, одноосібниками — на 34,8%, „твердоздавальниками” — на 37,6% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 10 жовтня.

Річний план заготівлі городини по київській приміській смугі виконано радгоспами — на 63%, колгоспами — 47,3%, одноосібниками — 81,9%, а по заготівлі картоплі відповідно — на 18,3%, 40,1% та 57,9% / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 10 жовтня.

Жовтень, 9

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 28 років Туров Павло Антонович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії та загальної водянки у віці 58 років Першинко Борис Володимирович, від водянки у віці 45 років Луніна Олександра Степанівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892, 816.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу у віці 10 років Кабанов Олег, від дизентерії та авітамінозу Іванова Маня. Від пневмонії померли підкидьки Попов Валентин та у віці 1,5 р. Сакуров Михайло / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Президія міськради ухвалила постанову про хлібозаготівлю та сінозаготівлю. Констатовано, що виконання плану хлібозаготівлі знаходилось під загрозою зриву. Оголошено догану сільрадам, які не забезпечили виконання податкових завдань „твердоздавальниками”. Для вчасного завершення хлібозаготівлі сільрадам запропоновано, по-перше, описувати та продавати майно „твердоздавальників”, які не впоралися з податковими завданнями; а, по-друге, направити буксирні бригади з передових сіл до відсталих. Районному відділенню „Колгоспспілки” доручено з’ясувати причини, з яких окремі села не розпочинали хлібозаготівлю, а також виявити факти розкрадання колгоспного майна та відмови здавати хліб державі. Зауважено на неприпустимості арештів селян „середняків” за невиконання завдань по хлібозаготівлі, що мали місце в низці сіл. Рекомендовано застосувати репресивні заходи щодо „куркулів”, які відмовлялися виконувати „тверді завдання”. Зауважено, що прокуратурою вже розглянуто 14 справ по 14 селах про невиконання „твердих завдань”. Запропоновано надавати до прокуратури для розгляду у показовому порядку й матеріали про невиконання плану хлібозаготівлі колгоспами / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3946. — Арк. 17.*

Президія міськради констатувала зволікання з виконанням плану сінозаготівлі. Притягнуто до судової відповідальності голів сільрад, які не приступили до виконання плану. Ухвалено завершити заготівлю сіна до 1 листопада, а „тверді завдання” виконати протягом п’ятиденки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3946. — Арк. 18.*

Президія міськради констатувала невиконання плану засівної кампанії. Головам сільрад і колгоспів під персональну відповідальність доручено протягом 3-х днів закінчити обмін насіння для покриття дефіциту / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3946. — Арк. 19.*

Жовтень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії у віці 10 років безпритульний Лагоцький Олександр, а від пневмонії підкидьок Фещенко Федя у віці 1 місяця / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

В приміській смузі виявлено 1840 підпільних млинів, які таємно перемелювали зерно. Тільки у с. Будаївка діяло 11 підпільних млинів. В результаті багато колгоспів та радгоспів не сплачували державі мірчук. Зокрема, не здав державі 200 пудів мірчука будаївський колгосп, який залишив 120 пудів зерна на фураж. Аналогічна ситуація — в Петропавлівсько-Борщагівському колгоспі, який заборгував 221 пуд мірчука, але 363 пуди залишив на корм коням. Правління баланівського радгоспу роздало 389 т мірчука по потреби робітників. Заборгували державі 400 пудів Шпильківський, 180 пудів — Гореницький, 120 — Софійсько-Борщагівський, 312 — Куренівський рад-

госпи. Не проводив збір мірчука Валківський радгосп / „Більшовик”. — Київ, 1932, — 10 жовтня.

Жовтень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 19 років Якубович Надія Лаврентіївна, від черевного тифу, пневмонії та кишкової кровотечі у віці 29 років Розенман Імануїл Ісакович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії у віці 7 років Грищенко Єва, від дифтерії, корі та ентероколіту у віці 4 років невідома Маша. Померли від пневмонії у віці 10 місяців Срубач Дора, у віці 11 місяців Притула Оля, у віці 4 років Розенфельд Клара та Тарасенко Михайло, від висипного тифу у віці 69 років Соколова Марія Павлівна, від черевного тифу у віці 18 років Старченко Марія Кіндратівна, від дистрофії у віці 1 року Козюліна Дуня / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892, 816.*

Жовтень, 12

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від загального виснаження і коліту у віці 52 років Мітульоні Констанція Мартинівна, від черевного тифу у віці 50 років Чижевський Петро Іванович, від виснаження та міокардиту після дизентерії Шорніков Андрій Іванович, від черевного тифу та безбілкового набряку Сергеева Федора Трохимівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безробітні Коваленко Олена у віці 37 років та Чорнобай Семен у віці 23 років, від висипного тифу Гренадер Центра Зельманівна, від авітамінозу та дизентерії у віці 50 років Щербаков Павло. Також померла від дизентерії безпритульна Нікітенко Ніна у віці 20 років, від пневмонії підкидьок Слепенко Женья у віці 9 місяців, від пневмонії та кору у віці 3 років підкидьок Вейс Віра / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу та кишкової кровотечі у віці 20 років Брацлавська Марія Юхимівна та Кривіцький Петро Юрійович у віці 18 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли Чинжиса Лариса у віці 1 року від коліту та Боровський Володимир у віці 4 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від інтоксикації у віці 3 місяців Коваленко Данила, від грипу Голубцова

Ніна, від пневмонії Маслово Віра, Загорська Ванда у віці 3 місяців та Вайс Ольга у віці 10 місяців, від дизентерії Пучкурова Маруся у віці 8 років / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від нез'ясованих хвороб Григоренко Маня у віці 4 тижнів, Воловенко Зоя у віці 3 тижнів, Батуріна Ганна у віці 3 тижнів, Довжик Валя у віці 3 тижнів та Жовтий Гриша у віці 3 тижнів, від пневмонії та черевного тифу у віці 15 років Плищенко Олена Трофимівна / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 807*.

Річний план хлібозаготівлі по київській приміській смузі виконано на 53,1%. Колгоспами — на 79,8%, одноосібниками — 36,8%, „твердоздавальниками” — 38,6% / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — 14 жовтня.

С. Бобриця. „Твердоздавальники” не розпочали виконувати податкові завдання / „*Більшовик*”. — *Київ, 1932*, — 14 жовтня.

Жовтень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії і коліту у віці 5 місяців Пустунко Гриша, у віці 1 року 4 місців Пікуль Софія, від пневмонії Рябчинський Нік (вік хлопчика не встановлено), у віці 2 років Сучков Антон та у віці 1 року 2 місяців Головатий Харитон / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Жовтень, 16

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу та паралічу серця у віці 27 років Ляховецький Ізраїль / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від інтоксикації у віці 3 місяців Коваленко Данило, від виснаження у віці 1 тижня Кравченко Галя, від черевного тифу у віці 30 років Бречко Олександр Іванович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892, 816*.

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про загибель родини по радгоспах закритих робітничих кооперативів підприємств „Київ-одяг” та „Будівельник”. Констатовано, що засіви загинули внаслідок безгосподарності. Запропоновано звернути увагу партійних, кооперативних та профспілкових організацій на боротьбу з втратами сільськогосподарської продукції у радгоспах / *ЦДАГО України*. — *Ф. 1*. — *Оп. 20*. — *Спр. 6020*. — *Арк. 192*.

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про хід осінньої сівби по селах приміської смуги, яка мала завершитися 10 жовтня. Констатовано, що по 32 селах сівбу закінчено, а по 21 вона наближалася до завершення. Разом з тим, партосередки с. Шпитьки, Лука, Бобриця, Юріївка, Тарасівка, Лісники, Петропавлівська Борщагівка, Гоголів, Бортничі, Княжичі, Велика Димерка, Ходосіївка та Білогородка знизили темпи засіву за останню п'ятиденку. Для допомоги їм тягловою силою надіслано буксирні бригади з радгоспів і колгоспів, що впоралися з планом сівби, а для налагодження організаційної роботи — уповноважені

міськради / *ЦДАГО України*. — *Ф. 1*. — *Оп. 20*. — *Спр. 6020*. — *Арк. 187–188*.

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про виконання рішення міського партійного комітету щодо розвитку кролівництва. Зазначено незадовільний стан розвитку кролівництва в підсобних господарствах закритих робітничих кооперативів промислових підприємств. Через відсутність зоотехніків та ветлікарів на фермі консервного заводу загинуло 1200 голів молодняку, на фермі „Київодягу” — 111, а залишилося 27. Справу про масову загибель кролів в підсобних господарствах робітничих кооперативів доручено розслідувати прокуратурі. Накреслено заходи розвитку кролівництва / *ЦДАГО України*. — *Ф. 1*. — *Оп. 20*. — *Спр. 6020*. — *Арк. 170*.

Жовтень, 17

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 19 років Кравченко Надія Дмитрівна / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Жовтень, 18

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 10 років Іванов Василь Микитович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від водянки, хвороби серця у віці 72 років Решетко Євдокія Іванівна / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії у віці 3 років безпритульний Микитин Вова, від пневмонії у віці 10 міс. Михайлів Костя / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Жовтень, 19

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли у віці 6 тижнів Строженко Віра та від пневмонії у віці 1 року Журкін Панас. Також помер від черевного тифу у віці 13 років Коломийський Микола Михайлович / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892, 816*.

Жовтень, 20

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від загальної водянки у віці 66 років Михайлова Лисавета Іванівна, від черевного тифу у віці 60 років Сергієнко Адам Фомич / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 825*.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 20 років Виборний Микола Олексійович та у віці 54 років Голубенко Дмитро Юхимович, від дизентерії у віці 3 місяців підкидьок Коваленко Данило / *ДА м. Києва*. — *Ф.р.-1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

За даними „Заготзерно”, річний план мірчука (15.000 ц) в селах приміської смуги виконано на 14,2% — здано 2.140 ц. Жовтневе завдання (2010 ц) виконано на 28% — здано 565 ц. Причина слабкого

виконання плану — відсутність контролю над млинами, накопичення надходжень мірчуку в колгоспах та радгоспах (зволікання з його вивезенням до пунктів „Заготзерно”), незаконні розтрати мірчука правліннями колгоспів. Зокрема, голова Гоголівської сільради надав розпорядження видати з мірчуку для їдальні споживчого товариства 16 кг борошна, а голова Шпитківської — відмовився організувати відвантаження мірчука / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3901. — Арк. 25.*

Жовтень, 21

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від гострого виснаження у віці 17 років Дюліна Ганна Євгеніївна, від авітамінозу і дизентерії у віці 18 років безпритульна Кисельова Ганна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії у віці 6 місяців безпритульний Приходько Коля / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Президія міськради ухвалила постанову по доповіді „Заготзерно” про надходження мірчука. Головам сільрад та уповноваженим міськради доручено протягом п'ятиденки забезпечити відвантаження наявного на млинах мірчука до контор „Заготзерно”, не допускаючи його заміни іншими культурами та накопичення в розмірі більше 5% від плану річного завдання. Винних у затримці мірчука запропоновано притягати до відповідальності. Для виявлення фактів таємного перемолу зерна та перемолу без довідок сільрад вказаним особам доручено організувати перевірочні бригади. За наслідками проведених обстежень їм дозволялося закривати млини та передавати до слідчих органів матеріали про факти незаконного перемолу зерна для покарання осіб, винних у таємному перемолові. Працівникам прокуратури належало розглядати ці справи за декади. Голові Гоголівської сільради за незаконне витрачання мірчука та голові Шпитківської — за відмову організувати його відвантаження оголошено догану. Колгоспам, які витратили мірчук на власні потреби, належало впродовж декади поповнити виконати план по мірчуку. Для попередження фактів таємного перемолу зерна районній філії „Колгоспспілки” запропоновано посилити контроль за роботою млинів. Заборонено надавати дозвіл на відкриття млинів іншим організаціям, крім „Заготзерно” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 3901. — Арк. 25–26.*

Зважаючи на затримку до 15 листопада розсилки на місця плану м'ясозаготівлі, відділ постачання міськради звернувся з закликом до всіх сільських та селищних рад приміської смуги організувати здавання м'яса в рахунок плану IV кварталу м'ясозаготівлі з розрахунку по 5 кг з кожного двору колгоспників та одноосібників, організовуючи його здавання по кілька дворів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4329. — Арк. 42 зв.*

Організаційний відділ та соціально-побутова комісія міськради звернулися з відозвою до всіх сільрад та правлінь колгоспів приміської смуги „не закривати, а зміцнювати дитячі побутові заклади”. Зауважувалося, що сільради не виконали постанови міськради та районної „Колгоспспілки” про розгортання та утримання мережі дитячих побутових закладів: не створили продовольчих фондів в колгоспах для їх забезпечення, залишали заклади без палива та розміщували безпритульних в непридатних приміщеннях, які потребували ремонту. Більш того, голови сільрад та колгоспів с. Велика Димерка, Требухів, Літки, Опанасів, Воскресенська Слобідка, Мостище, Гатне, Ходосіївка та деяких інших незаконно забрали у дитячих закладів приміщення та закрили їх. Зважаючи на такі факти, сільрадам заборонено закривати дитячі заклади без погодження з міськрадою та доручено налагодити їх безперебійне постачання. Головам сільрад, які самочинно закрили дитячі заклади, належало до 1 листопада надіслати з цього приводу роз'яснення до організаційного відділу міськради. Для подальшої перевірки роботи дитячих закладів членам секторів сільрад по соціально-культурній роботі запропоновано організувати спеціальні бригади, а президіям сільрад заслухати їх доповіді за наслідками перевірки на засіданнях та надіслати матеріали перевірки до організаційного відділу міськради не пізніше 1 листопада / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4329. — Арк. 242 зв.*

Президія міськради звернула з відозвою до всіх кас громадської взаємодопомоги колективізованого селянства та сільських товариств взаємодопомоги приміської смуги повернути з урожаю 1932 р. натуральні позики, видані колгоспам, селянам-одноосібникам та сільським установам. Стягати позику запропоновано відповідно до умов угоди на її видачу: з нарахуванням 8% річних за конвенційними цінами. У разі, коли угоду не було укладено, — стягати позику за еквівалентом пуд за пуд / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4329. — Арк. 242 зв.*

Жовтень, 22

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 40 років Гайсинська Рахіль Шулімівна, а у віці 16 років Козеленко Федір Іванович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від пневмонії у віці 2 тижнів підкидьок Богдан Аркадій / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 75 років Пехур Тетяна Іллівна, а від грипоподібної пневмонії у віці 7 тижнів підкидьок Номинас Світик / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 37 років Шапіро Яха Іванівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 816.*

Жовтень, 26

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли Коваленко Данило у віці 3 місяців від інтоксикації, Воронова Алла у віці 4 місяців 2 тижнів від грипозної пневмонії, Лисенко Ганна у віці 3 місяців від токсичної диспепсії та пневмонії, Шапова Іра у віці 3 років від авітамінозу і дизентерії / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Надзвичайна комісія по боротьбі з дитячою безпритульністю при президії міськради ухвалила план масового вилучення безпритульних з вулиць. Ухвалено організувати два рейди по їх вилученню: в ніч з 29 жовтня на 30 жовтня та з 4 листопада на 5 листопада. Запропоновано сконцентрувати вилучених дітей в одному (Бульварному) районі міста. Дітей до 4-х років — спрямувати до установ відділу охорони здоров'я, від 4 — до закладів Наросвіти, старше 18 — залишити в адміністративному відділі, окрім тих, що підлягали соціальному забезпеченню за інвалідністю. Відправку дітей по карантиних ухвалено розпочати з 6-ої години ранку, попередньо піддавши їх санобробці в лазні на вул. Димитрівській. Зважаючи на недостатню кількість місць в карантиних міського відділу освіти, запропоновано розвантажити карантини від 200 дітей, розміщуючи їх в закладах обласного відділу освіти та обласної „Колгоспної спілки”, а для новоприбулих безпритульних нові карантини по вул. Макарівській, 24 та вул. Нижній Набережній, 9. Також запропоновано підготувати необхідну кількість місць в закладах Народного комісаріату охорони здоров'я для розміщення хворих дітей / *ДА м. Києва.* — *Ф. 583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 132, 132 зв.*

Надзвичайна комісія по боротьбі з дитячою безпритульністю при президії міськради ухвалила постанову про карантин товариства „Друзі дітей”. Зазначено, що під час обслідування карантину, проведеного 23 жовтня, виявлено, що в ньому перебували безпритульні у віці від 10 до 40 років, серед яких були підлітки з відкритими формами венеричних захворювань та карні злочинці. Приміщення карантину потребувало капітального ремонту та перебувало в антисанітарному стані, культурно-освітньої роботи серед безпритульних не проводилось. Зважаючи на це, ухвалено розвантажити карантин від дорослих безпритульних та підлітків; вилучити „карний елемент”; організувати в карантині ізолятор для інфекційних хворих, а для попередження їх прийому — налагодити попередній санітарний огляд та санобробку новоприбулих безпритульних; працевлаштувати підлітків; організувати культурно-масову та політико-виховну роботу серед них / *ДА м. Києва.* — *Ф. 583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 132, 132 зв.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про перебіг осінньої посівної кампанії. Остаточний термін завершення посівної кампанії встановлено на

1 листопада. Констатовано, що сільські парторганізації та сільради не виконали постанови міськпарткому про мобілізацію 75% тяглової сили на зяблякування. Запропоновано перекинути з молотьби на зяблеву оранку 90% тракторів МТС. Ухвалено повідомити сільські партійні осередки про відсутність ресурсів для насінневої позики та зобов'язав МТС негайно розрахуватися з колгоспами / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 195—196.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про копку та відвантаження буряків. Ухвалено завершити копку буряків до 1 листопада. Зауважено на необхідності запобігання загибелі буряка під час копання та транспортування, а також на глибокій оранці плантацій після завершення збирання буряка, які не дотримувалися. Норми виробітку працівників цукрових плантацій рекомендовано встановлювати залежно від їх врожайності, а оплату праці проводити цукром, патокою та жомом / *ЦДАГО України.* — *Ф. 20.* — *Оп. 1.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 196—197.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про виконання плану мірчука. Міській контрольній комісії доручено обстежити роботу контролерів „Заготзерно” щодо заготівлі мірчука в приміській смузі та притягнути до судової відповідальності за бездіяльність, винних у поганому надходженні мірчука. Партосередкам с. Тарасівка, Богданівка, Бортничі, Боярка, які не здали жодного кг мірчука, зауважено на бездіяльність. Голові сільради с. Шпитьки за розтринькування мірчука оголошено догану. Зважаючи на ці факти, прокуратурі доручено прискорити розгляд справ про мірчук, а сільським партосередкам та контор „Заготзерну” — вжити заходів, щоб протягом 5 днів завезти мірчук до заготівельних пунктів / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 199.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про стан заготівлі картоплі. Констатовано незадовільний стан централізованих та особливо децентралізованих хлібозаготівель по приміській смузі. Найгірше виконали централізовані заготівлі с. Білогородка (8,7%), Богданівка (9,3%), Гоголів (7,8%), Лісники (4,6%), Шпитьки (6,7%). Голів партосередків, сільрад та уповноважених цих сіл попереджено про застосування до них заходів партійного покарання у разі неспроможності активізувати здачу картоплі державі протягом 6 днів. „Київторгу” запропоновано припинити самочинний обмін промтоварів на картоплю до розв'язання цього питання центральними органами, а заготівельним організаціями — проводити закупівлю картоплі по конвенційним цінам. Зауважено на притяганні порушників до судової відповідальності. Накреслено заходи активізації заготівельної кампанії / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 199—201.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про виконання плану хлібозаготівлі. Констатовано провал виконання жовтневого плану хлібозаготівлі, який реалізовано на 28%. Річний план виконано на 66,4%. За бездіяльність в організації хлібозаготівлі ухвалено відкликати з с. Гоголів уповноваженого міськради Косенка, а секретареві партосередку

цього села Машевському оголосити сувору догану та зняти його з роботи. Вирішено звернутися з клопотанням до Робітничо-селянської інспекції обстежити роботу с. Гоголів та Семиполки. Накреслено заходи активізації хлібозаготівлі (обговорення цього питання на загальних зборах селян і зльотах колгоспників та одноосібників; перекидання уповноважених з сіл, які впоралися з хлібозаготівлею, до тих, що відставали; перевірка роботи бригад, надісланих в справі допомоги хлібозаготівлі; організація „червоних валків” „ім. XV річчя Жовтневої революції”) та визначено термін її завершення до 7 листопада. Запропоновано зосередити увагу на виконанні плану хлібозаготівлі по одноосібному сектору. Констатовано неприпустимий стан з хлібозаготівлею по твердих завданнях, які виконано на 41,4% від річного плану. Зауважено, що в с. Білгородка, Літки, Рожни виконання „твердих завдань” не розпочиналося, а в с. Бобриця селяни виконали лише на 8,5%, с. Пирогів — 10,4%, с. Богданівка — 14,1%, с. Семиполки — 13,8% / *ЦДАГО України*. — *Ф. 1*. — *Оп. 20*. — *Спр. 6020*. — *Арк. 197–198*.

Жовтень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від авітамінозу та дизентерії невідомі дівчата Фрося у віці 8 років та Маня у віці 6 років, від пневмонії підкидьок Буковський Олег у віці 3 тижнів, від дизентерії та пневмонії підкидьок Галкіна Оля у віці 6 років Також помер від висипного тифу Горчинський Микола Семенович / *ДА м. Києва*. — *Ф. р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892, 816*.

Жовтень, 28

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли токсичної диспепсії у віці 1 року 5 місяців Лукашенко Женя, від дизентерії та пневмонії у віці 3 років невідома дівчинка Лена, від пневмонії Калінич Олена / *ДА м. Києва*. — *Ф. р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Жовтень, 29

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безпритульні Шапран Марія у віці 10 років та Войтенко Марія у віці 5 років, а також підкидьок Бакуменко Катя у віці 2 місяців. Підкидьок Каменков Юра у віці 1 року 6 тижнів помер від токсичної диспепсії, Шаліков Володя у віці 3 років 6 місяців місяців від пневмонії та геморогічного коліту, Іванов Вася у віці 4 років від пневмонії / *ДА м. Києва*. — *Ф. р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Жовтень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Дублер Їхіль Веніаминівна, від авітамінозу та дизентерії у віці 7 років невідома дівчинка Настя, від

дизентерії та запалення легенів у віці 16 років безпритульний Бергульцет Петро, від пневмонії у віці 5 місяців підкидьок Червоноармійський Рома / *ДА м. Києва*. — *Ф. р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Жовтень, 31

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від гемологічного коліту у віці 10 місяців Симонова Берта, від пневмонії у віці 2 тижнів Васильченко Володимир / *ДА м. Києва*. — *Ф. р. - 1654*. — *Оп. 1*. — *Спр. 892*.

Президія міської ради затвердила проект постанови на доповідь інспектури охорони здоров'я від 9 жовтня про епідемічний стан Києва та приміської смуги, заходи боротьби з епідеміями та збудування біля вокзалу бараку для приїжджих. Констатовано незадовільний епідемічний стан Києва: в 1932 р. зросла захворюваність на черевний тиф, дизентерію, дифтерію та висипний тиф. Зважаючи на це, ухвалено покласти відповідальність за санітарний стан окремих підприємств та закладів особисто на їх керівників. Органам санітарного нагляду, медичним працівникам, прикріпленим до окремих об'єктів для санітарного обслуговування, а також міліції, членам міськради, громадським санітарним інспекторам за участю широкої громадськості запропоновано стежити за виконанням закону про санітарний мінімум та постанов міськради і надзвичайної комісії по боротьбі з антисанітарією та епідеміями. Винних в недотриманні санітарних вимог запропоновано штрафувати та притягати до судової відповідальності. Також ухвалено провести санітарну очистку міста та санітарне впорядкування залізниць. Конкретно щодо боротьби з висипним тифом ухвалено здійснити санобробку вогнищ висипного тифу для чого ввести в дію нову дезінфекційну станцію (не пізніше 5 листопада), посилити пропускну спроможність дезінфекційного пропускника Жовтневої лікарні та організувати санітарний пропускник при одному з райвідділів міліції. Крім того, рекомендовано налагодити безперебійну роботу лазень, виділивши 60 тис. пільгових (50% оплата) квитків для школярів та 30 тис. для бідного дорослого населення, а також відремонтувати гуртожитки, забезпечивши їх паливом та ліжковою білизною. Передбачалися й заходи приведення до належного санітарного стану заїжджих дворів та „Будинків колективіста”, а також організації санітарних загороджувальних загонів та санітарних пропускників перед в'їздом до Києва. Для боротьби з висипним тифом на селі запропоновано організувати 8 дезінфекційних загонів Українського Червоного Хреста, а також примітивні лазні з „вошебійниками” (дезінсекційними камерами) не менше, як у 50 селах приміської смуги. Враховуючи недостатню шпиталізацію інфекційних хворих, незважаючи на використання для них 40% ліжкового фонду, ухвалено розгорнути додатково 200 інфекційних ліжок для хворих на висипний та черевний тиф. Задля попередження розповсюдження епідемії дифтерії ухвалено провести імунізацію дітей шкільного віку у кількості не

менше 50 тис. осіб / *ДА м. Києва. — Ф. 583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 127, 129 зв.*

Листопад, 1

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії та авітамінозу невідомий Володя у віці 3 років, від коліту та запалення ясен у віці 5 років Забелін Михайло, від пневмонії та коліту у віці 9 місяців Панченко Володимир, від пневмонії у віці 2 років Мосійчук Ліда, у віці 3 місяців Пудашенко Марія (причину смерті не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892, 816.*

Листопад, 2

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від корі у віці 10 років Охрименко Михайло, від дифтерії у віці 4 років Ігнатова Фрося, від дизентерії у віці 7 років невідомий хлопчик Гриша, від пневмонії та коліту у віці 9 місяців підкидьок Степанченко Рома, від висипного тифу у віці 33 років Ковбасюк Євгенія Яківна. Також помер від загального знесилення у віці 63 років Гилевич Антон Антонович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 3

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від дизентерії у віці 13 років Добролежа Іван, від дизентерії та запалення легенів у віці 6 років Панченко Василь, від дизентерії та запалення вуха у віці 11 років Бондаренко Іван. Також померли від авітамінозу у віці 31 року Суморокова Параска Павлівна, від висипного тифу у віці 23 років Колодна Рахіль Аронівна, від висипного тифу та ангіни у віці 53 років Фалько Тетяна Василівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

На загальних зборах представників шкіл міста, скликаних за наслідками перевірки стану громадянського харчування дітей в школах, зауважувалося на невиконання плану забезпечення учнів гарячими сніданками. При завданні охоплення шкільним сніданками 85% учнів, їх отримувала лише половина. Коштовність сніданку становили 50 коп. Учасники зібрання повідомили про чисельні факти недотримання норм видачі хліба школярам та заміні кращих продуктів для сніданків на гірші задля їх продажу по комерційних цінах в буфетах, а також зауважили запізнення видачі сніданків на 1,5—2 години. Ухвалено встановити норму видачі хліба в 100 г на порцію, дотримуватися інших стандартів їжі, не допускаючи зниження її якості та зменшення калорійності, не підвищувати ціни на сніданки; збільшити кількість сніданків для забезпечення шкільним харчуванням 75% учнів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 323. — Спр. 556. — Арк. 22, 22 зв.*

Листопад, 4

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли безпритульні діти від

авітамінозу та коліту у віці 10 років Підтиканий Василь, а від корі Циох Оля (вік не встановлено) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

За два дні з 2 по 4 листопада з вулиць міста „вилучено” біля 700 безпритульних та жебраків. Проведено їх санітарну обробку / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Арк. 1. — Спр. 72. — Арк. 160.*

Листопад, 6

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 65 років Цільц Матильда Василівна, від дизентерії та авітамінозу у віці 10 років безпритульні Христюк Марія та у віці 11 років Рустенко Зіна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 7

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 32 років Литовченко Андрій Семенович, від дизентерії у віці 10 років безпритульна Євдокименко Марія / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 8

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії у віці 8 років безпритульний Кузьменко Павло, від дизентерії та авітамінозу безпритульний німий хлопчик / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 9

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 9 років Ситникова Надія Миколаївна, від дизентерії у віці 3 років невідома дівчинка Оля / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 10

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 44 років Царьов Іван та у віці 63 років Тесля Домна Кирилівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 11

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу у віці 40 років Синельников Ілля / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 13

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 39 років Мандоліна Марія Андріївна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Листопад, 14

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 47 років Федорова Олександра Василівна та у віці

72 років Розенберг Надія Мойсеївна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Листопад, 15

Секретаріат міськпарткому відкликав з с. Велика Димерка уповноваженого міськради Гаркавенка, який не впорався із завданням хлібозаготівлі. Справу про його подальше перебування в партії переда на на розгляд міської контрольної комісії / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 222.*

Секретаріат міськпарткому ухвалив постанову про ліквідацію до Жовтневих свят заборгованості киянам по зарплаті. В першу чергу запропоновано погасити заборгованість для працівників промисловості і транспорту, вишив та військового відомства / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 217–221.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про матеріально-побутове обслуговування партактиву. Констатовано незадовільний стан його обслуговування. Запропоновано створити 4 спеціальних їдальні для харчування партійних працівників / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *Арк. 211.*

Листопад, 16

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від гострого виснаження у віці 57 років Храмкова Марія Михайлівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 807.*

Листопад, 17

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від гемологічного коліту у віці 2 років 6 місяців підкидьок Мороз Олена / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Листопад, 18

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 44 років Красюк Синклітія Димитрівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Листопад, 25

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 27 років Яковецька Ганна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Листопад, 26

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від гострого виснаження у віці 5 років Давиденко Віктор Лук'янович, від черевного тифу у віці 29 років Хайтіна Віра Огеївна, від виснаження у віці 50 р. Гранаковський Григорій Сидорович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 807.*

Листопад, 27

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці

35 років Габелев Зелік Ісайович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 48 років Пакула Іван Іванович, від черевного тифу у віці 22 років Попов Іван / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892, 816.*

Листопад, 28

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 17 років Москаленко Явдоха Дмитрівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від загальної атрофії у віці 5 місяців Прилипа Антоніна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 816.*

У листі Київської державної хлібної інспекції (КДХІ) до керівництва Української державної хлібної інспекції повідомлялося про надходження до млинів міста та приміської смуги зерна, а до пекарень борошна зараженого ріжками понад припустимому норму — 0,2% для зерна та 0,06% для борошна. Вказувалося на неприпустимі факти відправки заготівельними пунктами зерна до млинів без супроводжувальної документації із зазначенням ступеня його чистоти або затримки цієї документації. Також зауважувалося на недотриманні працівниками млинів обов'язкового маркування мішків з борошном, зараженим ріжками понад норму, а працівників склепів — сортування зараженого зерна та чистого. Такі порушення призводили до випічки хліба, небезпечного для здоров'я населення. Для виявлення винуватців відсилки неякісного зерна зі склепів до пекарень пропонувалося складати зерно в сховищах по окремих вибоях за змінами / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 556.* — *Арк. 1, 1 зв.*

Листопад, 29

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 45 років Коваль Дмитро Семенович та у віці 54 років Цецковська Параска Павлівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безробітні Коваленко Олена у віці 37 років та Чорнобай Семен у віці 23 років, а також безпритульна Іванова Надія у віці 9 років, від висипного тифу у віці 16 років Столярчук Микола та у віці 67 років Іл'їна Софія Миколаївна, а від запалення легенів та кору у віці 6 років безпритульний невідомий Дмитро. Також померла від водянки Заплоська Харитина Олексійовна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892, 816.*

Листопад, 31

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від токсичної дис-

пепсії та пневмонії у віці 2 років 6 місяців Богданов Михайло, від пневмонії у віці 1 місяця Сучак Іван та у віці 2 місяців Петровська Віра / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Грудень, 2

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 22 років Толстінова Галина Яківна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу віці 65 років Троїцька Галина Петрівні та у віці 52 років Вінницька Єлизавета Давидівна, а від черевного тифу — у віці 30 років Фрунт Яків Андрійович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Грудень, 4

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 30 років Кримчан Хаїм Якович, від черевного — у віці 30 років Борщ Антон Андрійович та у віці 22 років Сухенький Роман / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892, 816.*

Грудень, 5

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 45 років Веліх Параска Федорівна та у віці 22 років Хаталак Іван Васильович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Секретаріат міськпарткому розглянув питання про одноразовий податок з одноосібних господарств. Констатовано, що по 46 селах списки вже складено та збір податку розпочато. Зауважено, що в таких селах, як Віта-Литовська та Велика Димерка голови сільрад та секретарі партосередків незаконно використали можливість надання знижок, включивши до списків на зниження податку осіб, які не виконали своїх завдань перед державою по хлібозаготівлі, хоча до них належало застосувати репресивні заходи. Провина у цьому покладалася й на уповноваженого міськпарткому (МПК) по вказаних селах, який не брав участі у складанні списків по стягненню одноразового податку з одноосібних господарств. Зважаючи на факти порушення порядку оподаткування, уповноваженому МПК запропоновано встановити контроль над складанням списків для стягнення одноразового податку, використовуючи його як стимул для пошкваллення виконання всіх державних хлібозаготівель та фінансових кампаній на селі. Виплату податку ухвалено закінчити до 20 грудня / *ЦДАГО України.* — *Ф. 1.* — *Оп. 20.* — *Спр. 6020.* — *С. 247.*

Грудень, 7

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від виснаження у віці 57 років Майбородська Ольга Денисівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Грудень, 8

Зважаючи на погане постачання учителів приміських сіл продуктами харчування, міськрада ухвалила створити фонд постачання сільських вчителів. Земвідділу доручено надати тверді завдання колгоспам щодо утворення цього фонду, сконцентрувавши його в районній спілці споживчих товариств / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 3881.* — *Арк. 187.*

Грудень, 10

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від черевного тифу у віці 46 років Юкельзон Ефель Ісакович та у віці 21 року Бондар Нечипор / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії у віці 2 років 6 місяців Молчанов Ваня, від бронхіту у віці 3 тижнів Трушенко Катя. Також померла в віці 54 років від висипного тифу Михальська Марина Францівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Грудень, 11

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер у віці 34 років від дифтерії після висипного тифу Герасименко Михайло Кирилович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Грудень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 54 років Новаківський Йосип Йосипович та у віці 38 р. Петрова Анастасія Володимирівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Грудень, 13

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу у віці 31 років Сокірянський Адольф Якович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 825.*

Грудень, 15

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від авітамінозу та міокардиту у віці 9 років Вдовенко Ніна Андріївна та від вродженої слабкості у віці 1 тижня недоносок Особлюк Ольга Степанівна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Секретаріат міському КП(б)У розглянув питання про крадіжки в кооперативній торговельній мережі та боротьбу з ними. Ухвалено створити комісію, яка б в 3-х денний термін опрацювала пропозиції з цього питання. Прокуратурі та міському суду доручено протягом наступних 5 днів підготувати проведення у Києві великого показового процесу над розтратниками соціалістичної власності в кооперативній та державній торговельній мережі. Районним та заводським парткомітетам запропоновано провести по всіх підприємствах міста збори й конференції, на яких поставити звіти правління ЗРК для вивлення

крадіжок та розтрат. Ухвалено розпустити за байдуже ставлення до розтрат і крадіжок в крамниці № 98 продовольчого об'єднання „Київторгу” бюро осередку об'єднання, а завідувача крамницею Степаненка — виключити з партії та притягнути до судової відповідальності. Визнано за незадовільне керівництво Ленінського райпарткому роботою закладів кооперативної та державної торгівлі, а також роботу прокуратури й суду у справі боротьби крадіжками та розтратами в кооперативній і державній торгівлі. Редакції „Пролетарської правди” рекомендовано терміново розгорнути на сторінках місцевої преси „кампанію довкола боротьби з крадіжками та нестачами в кооперативній торговій системі” / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 260.*

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від черевного тифу Салетирмак Лев Григорович (вік померлого невідомий) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Грудень, 17

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 45 років Семенова Олександра Федорівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.*

Грудень, 19

Книга записів актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від водянки у віці 8 років Паночкіна Валентина Михайлівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Грудень, 20

С. Богданівка. До сільської ради надійшло 36 заяв селян з клопотаннями про зниженням завдання по заготівлі зерна, м'яса, картоплі та про зняття „твердих завдань” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 298. — Арк. 44.*

Санінспектор міста та старший харчовий санінспектор повідомили до Робітничо-селянської інспекції та облради профспілок про катастрофічне погіршення стану харчування студентів, оскільки калорійність обідів в студентських їдальнях не перевищувала 126—166 ккал без хліба, страви були одноманітними, несмачними, пісними (жирів для приготування обідів не видавалося) / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 556. — Арк. 13.*

Грудень, 22

Згідно з постановою ЦК КП(б)У про колгоспників, що мали коней в індивідуальному користуванні, секретаріат міському КП(б)У зобов'язав колгоспників с. Княжичі, Бортничі, Білогородка, Софійська Борщагівка, Петропавлівська Борщагівка, що активно почали придбати коней для власного користування, усупільнити їх. Тих, хто відмовлявся виконувати це рішення, пропонувалося виключати з колгоспів / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 280.*

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від голодних набряків у віці 2 років Добровольський / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 818.*

Бульварний район. Помер від загального виснаження у віці 55 років Ярославець Микола Федотович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807.*

Грудень, 23

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу у віці 25 років Миколаївська Ганна Антонівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 818.*

Нарада статистів-демографів та працівників охорони здоров'я, скликана з питання усунення дефектів в реєстрації смертей у Києві, констатувала покращення обліку смертності населення, особливо щодо причин смертності завдяки впровадженню нової системи реєстрації — „сигнальному обліку смертності шестиденки з фаховим обслідуванням тих випадків смерті, коли причину встановлено не досить чітко”. В той же час зауважувалося, що „облік ще не відображав динаміку справжніх причин смертності”. Зважаючи на позитивні результати нововведення, ухвалено зберегти „сигнальний пункт обліку смертності м. Києва” та затвердити проект тимчасового положення про цей пункт. Для попередження помилок лікарів про причини смерті запропоновано звернути їх увагу на повну реєстрацію смертей, зокрема серед немовлят, а також реєстрацію мертвонароджених / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 58—59.*

Грудень, 24

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 68 років Бакуненко Уляна Степанівна / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 816.*

Грудень, 25

Секретаріат міському КП(б)У розглянув питання про матеріально-побутове обслуговування робітників Київського залізничного вузла. Констатовано, що районна спілка споживчих товариств не забезпечила залізничників картоплею по цільових авансах, сплачених ними. Картопля не надійшла не тільки для видачі робітникам до дому, а й для їх харчування на виробництві — до спеціалень при залізницях. Накреслено заходи ліквідації заборгованості щодо постачання залізничників картоплею / *ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 2. — Спр. 6020. — Арк. 274.*

Секретаріат міському КП(б)У ухвалив постанову про надходження мірчука. Прокуратурі та конторам „Заготзерно” доручено провести перевірку надходження мірчука по таких колгоспах та радгоспах: колгоспах „Технікум-Пасічник” у с. Будаївка (розтрачено 33 ц), „ім. Кагановича” у с. Біличі (розтрачено 61 ц мірчука), „ім. Ілліча” у с. Бровари (план виконано на 30%, розтрачено 112 ц мірчука), „ім. Сталіна” у

1932 р.

с. Бобрік (план виконано на 29%), „ім. Петровського” у с. Велика Димерка (план виконано на 46%, розтрачено 279 ц мірчука), „ім. Василенко” у с. Велика Димерка (план виконано на 26%), „ім. 9-го січня” у с. Гореничі (план виконано на 23%), „ім. Красіна” у с. Гоголів (план виконано на 15%, розтрачено 211 ц мірчука), „Жовтень” у с. Жердове (план виконано на 34%, розтрачено 77 ц мірчука), „П’ятирічка” у с. Княжичі (план виконано на 10%, розтрачено 45 ц мірчука), „Зоря” у с. Кулажинці (план виконано на 25%), „Ясний Промінь” у с. Літки (план виконано на 24%, розтрачено 127 ц мірчука), „Червоний Незаможник” у с. П. Борщагівка (план виконано на 3%), „ім. Першого травня” у с. Борщагівка, „ім. Десятиріччя Пролетарської Правди” у с. Требухів (план виконано на 17%), „Більшовик” у с. Шпитьки (план виконано на 6,5%), а також у радгоспах ДПУ у с. Гостомель (план виконано на 16%) та у с. Ірпінь (план виконано на 20%). Термін закінчення перевірки та подання матеріалів визначено на 28 грудня 1932 р. Зобов’язано всі партосередки, сільради та уповноважених МПК встановити контроль за роботою млинів та надходженням мірчука, а також забезпечити його негайне вивезення, залишаючи одноразово на млинах не більше 3-х ц. Головам сільрад: Будаївської — Ратманському, Требухівської — Зайцю, Шпитьківської — Гуляку та Гореницької — Гордієнку за повну бездіяльність в справі організації й забезпечення здачі мірчука оголошено догану. Прокуратурі доручено притягнути голів вказаних сіл до судової відповідальності за умови, якщо в триденний термін вони не забезпечать „рішучого зламу в справі здавання мірчука”. „Заготзерно” зобов’язано організувати оперативне керівництво селами, збільшивши кількість контролерів до 5 осіб / ЦДАГО України. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 6020. — Арк. 276.

Грудень, 27

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 55 років Головмінський Віктор Микитович, а від різкого виснаження у віці 2 років Полякова Лисавета Павлівна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу у віці 26 років Войцехівський Олександр Михайлович; у віці 40 років Міліон Григорій Мордкович, а також Пузенкін Микола Михайлович. Померла від висипного тифу та енцефаліту у віці 44 років Станевич Інга Трифонівна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.

Грудень, 30

Книга записів актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу у віці 32 років Кундель Лисавета Наумівна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825.

Книга записів актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від атрофії у віці 9 місяців Чубар Зіна / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 818.

За даними міської секції постачання 42 трудові школи міста, де навчалося 21.230 учнів, переважно на околицях міста, не користувалися громадським харчуванням / ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 534. — Арк. 259.

С. Богданівка. Розпродано господарства 5 „твердозадвальників”, які не виконали податкових завдань. Сільрада винесла аналогічне рішення ще щодо 5 господарств / ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 534. — Арк. 259.

Доповідна записка до голови міської контрольної комісії — Робітничо-селянської інспекції (МКК-РСІ). Повідомлялося про чисельні факти брутального поводження з селянами та порушення законності в с. Білогородка, Гореничі, Петрушки, Красилівка, Петропавлівська Боршагівка, Велика Димерка, Гатне, Крюківщина, Поштова Віта, Лісники, Микільська Борщагівка, Гостомель, Гоголів, виявлені інспектурою МКК-РСІ, прокуратурою та бригадами, які виїжджали в села приміської смуги. Так, в с. Білогородка у колгоспників Г.Богданова, А.Зозулі та І.Сміяна забрали корів за невихід на роботу. У одноосібника Панченка, який відмовився сплатити 5 пудів хліба по хлібозаготівлі, накладених на нього додатково, провели трус і забрали насіння. У середняка Титаренка за несвоєчасну сплату боргу конфіскували до колгоспу корову. На 50-річного незаможника Давиденка, який мав 1,65 га землі, наклали „тверде завдання”, а за його несплату забрали корову. У вдови Сироти обманом видурили корову — обіцяли обміняти в колгоспі хвору на здорову — зарізали для м’ясозаготівлі, а гроші не сплатили / ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 341. — Арк. 86—89.

Доповідна записка до голови міського контрольного комітету — Робітничо-селянської інспекції. Повідомлялося, що в с. Віта-Литовська у селян за несплату податків відбирали майно, в тому числі особисті речі, причому описи вилученого не склали, а документи про конфіскацію не видали / ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 341. — Арк. 86—89.

Доповідна записка до голови міської контрольної комісії — Робітничо-селянської інспекції (МКК-РСІ). Повідомлялося, що в с. Гореничі сільрада систематично порушувала права селян. Так, голова сільради побив сторожа колгоспної стайні за те, що він недоглядив як селянка забрала усупільнену корову. У вдови М. Лазаренко, яка мала на утриманні 5 дітей та володіла земельним наділом розміром менше 1 га, забрали частину хати для службового приміщення, а хлів — для стайні колгоспних коней. Незаконно позбавили права на отримання грошової та гужової допомоги (просила перевезти дрова) дружину червоноармійця О. Чемель, яка мала неповнолітню дитину та доглядала за непрацездатними батьками й з цієї причини не працювала в колгоспі. Стягнення завдань по контракти в цьому селі, звичайно, проводилося шляхом залякування та побиття селян, а також організації незаконних трусів. Рішення сільради про оподаткування селян документально не оформлювалися / ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 341. — Арк. 86—89.

1933 рік

Січень, 1

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тропічної малярії Сенкевич Галина Володимирівна у віці 37 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Газета „Пролетарська правда” опублікувала статті академіків О.О.Богомольця, О.Палладіна, О.Фоміна про розвиток прикладної науки в Україні / „Пролетарська правда”. — 1933. — 1 січня.

Січень, 2

Місто Київ та Київська приміська смуга виконали планове завдання грошової позики: по колгоспах на 71,4%, в одноосібному селянському секторі 44,7%. Редакція газети „Пролетарська правда” та міська КК-РСІ оголосили 25 грудня 1932 — 10 січня 1933 р. рейдом перевірки виконання підприємствами, установами та господарствами фінансових зобов'язань перед державою / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 4 січня.

Січень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Лук'янова Ніна Ничипорівна у віці 18 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Січень, 4

Правління колгоспу ім. Н-ської Волинської дивізії в с. Хотів закрило їдальню для колгоспників. Газета „Пролетарська правда” інформувала про те, що „колгоспники на роботу не ходять”, коней годують погано, щодня дохне худоба, корів „доводиться різати” / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 4 січня.

Січень, 5

Завершилася „соціальна чистка” рахівників колгоспів Київської приміської смуги. Міська КК-РСІ повідомила, що нею було виявлено „велику засміченість рахівничого апарату в колгоспах куркулями, петлюрівцями, шкідниками, шкурниками”, які „зменшували норми засіву”, не виконували хлібозаготівельних завдань. Зазначено, що 15 колгоспів приміської смуги мали „велику засміченість соціально чужим та класово-ворожим елементом, який посідає відповідальні ланки в роботі та проводить шкідництво з середини колгоспу, часто під машкарою зовнішньо чесного працівника, а часом і ударника”. Підкреслено, що це стало причиною „загрозливого стану труддисципліни, яку ми спостерігаємо в колгоспах сіл Юрівка, Гоголів, Шпитьки та інші, де відсоток виходу на роботу працездатних ледве перевищує 40%, та й то за рахунок підростків” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 130—134.*

Розпочав роботу перший обласний з'їзд юних сільських кореспондентів (юнсількорів) Київщини. З'їзд відбувся в будинку культури по вулиці Воровського, 1. Порядок денний: про завдання юнсількорів в організаційно-господарському зміцненні колгоспів і проведенні весняної сівби / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 6 січня.

Січень, 6

Газета „Пролетарська правда” опублікувала передову статтю „Кожному колгоспові, бригаді — виробничий план” / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 6 січня.

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від різачки Виноградова Міла у віці 1,5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 883.*

Постанова Київського обкому КП(б)У про вилучення насінневих фондів з колгоспів та про оголошення „саботажниками” секретарів РПК та голів РВК за невиконання хлібозаготівельних планів / *Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 317.*

Січень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від черевного тифу Пархоменко Єфросиня Прокопівна у віці 5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Постанова Київського обкому КП(б)У по вилучення з колгоспів „наявного зерна” та „насінневих фондів”, які не виконали хлібозаготівельних державних завдань. Райпарткоми, які не виконують цієї директиви до 13 січня, вважатимуться „саботажниками хлібозаготівельного плану” / *Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — К., 2007. — С. 579.*

Постанова президії Київського облвиконкому „Про хлібозаготівлі на січень місяць 1933 р.” Встановлено план в обсязі 10.000 т, з них для колгоспів 2.633 т, для одноосібників 8.067 т. Передбачалося також стягнення натурпозики 3.476 т та заборгованості господарств за попередні місяці — 25.633 т. План мірчука, тобто стягнення зернових культур з млинів, визначено в розмірі 16.645 т. Категорично заборонили райвиконкомом рапортувати про завершення хлібозаготівлі до остаточного виконання планових завдань кожним із секторів — колгоспами, радгоспами, селянськими господарствами / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4467. — Арк. 11—12.*

Січень, 8

Газета „Пролетарська правда” повідомила, що господарства Київської приміської смуги виконали

річний план збору мірчука на 37,8% / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 8 січня.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від запалення очеревини Добровольський Сергій Львович у віці 44 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії Дяченко Анатолій у віці 8 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу Придан Дмитро Пимонович у віці 34 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Звернення санінспектора м. Києва до тресту з випічки хліба з проханням подолати черги за хлібом біля магазинів, які „у зв'язку з загрозою висипного тифу створюють умови сприятливі для поширення епідемії” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 187.*

Січень, 10

Зведення державної контори „Заготзерно” про хід хлібозаготівлі в одноосібному секторі. Зазначено, що господарства київської приміської смуги виконали державний план на 101,3% / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 14 січня.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від загального виснаження Кравченко Параска Петрівна у віці 56 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Звернення секретаріату міськпарткому КП(б)У. Зазначено, що динаміка захворювання на висипний тиф неухильно зростає і загрожує перерости в епідемію. Визнано незадовільним стан боротьби з безпритульністю дітей, яка є „загрозою для поширення висипного тифу” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 220.* — *Арк. 11–12.*

Січень, 11

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від запалення легенів Кітасов Василь Семенович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Січень, 12

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від порушення травлення Дорошенко Христина у віці одного місяця / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла Герасимова Марія Олександрівна — немовля / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Січень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу

Стрельбіцька Олена Лаврентіївна у віці 44 роки / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 15

Доповідна записка виїзної парттрійки до с.Бобринь Київської приміської смуги, надісланої до президії міської КК-РСІ. Зазначено, що в колгоспі ім. Шевченка загинуло 25% валової продукції зернових безпосередньо на полі, недосіяно було 60% жита, а план хлібозаготівлі село виконало на 100% / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 463.* — *Арк. 36–39.*

Київська контора „Торгсин” повідомила ВУК „Торгсин” про випадки арешту органами ДПУ УСРР осіб, які здавали золоті монети до приймальних пунктів, про вилучення коштів та про надання списків громадян, які здавали велику кількість побутового золота / *Российский государственный архив экономики (РГАЭ).* — *Ф. 4333.* — *Оп. 1.* — *Спр. 148.* — *Арк. 28.*

Січень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу Коробченко Артем Остапович у віці 25 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від черевного тифу Черних Антоніна Євгенівна у віці 23 роки / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від „вродженої слабкості” Шевченко Тарас Пилипович у віці трьох тижнів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Січень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від атрофії Коломієць Микита Сидорович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від атрофії Оверчук Федір Олексійович у віці 37 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від черевного тифу Данилевський Іван Гнатович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від атрофії Чапловський Сергій Іванович у віці 46 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дистрофії Слюса-

ренко Глеб у віці 1,5 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Стасюк Микола Сергійович у віці 18 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Ташкіна Раїса Михайлівна у віці 30 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від безбілкового набряку Веремієнко Олекса Федорович у віці 30 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Лінник Василь Іванович у віці 53 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від плямистого тифу Орлова Катерина Іванівна у віці 36 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 25

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Семенякін Федір Петрович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 26

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Попадик Степанида Дмитрівна у віці 19 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 27

Санінспектор м. Києва звернувся до міського відділу охорони здоров'я з вимогою про термінове відправлення лікаря до с. Н. Петрівці, „оскільки в цьому селі вже зареєстровано випадки захворювань на висипний тиф”. Село, в якому мешкало 6000 душ, було визнано „небезпечним в епідемічному відношенні” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 583. — *Оп. 1.* — *Спр. 67.*

Січень, 28

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від дистрофії Кияненко Ольга у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Січень, 29

Постанова президії Київської міськради про стан підготовки до весняної сівби. Зазначено, що насінневі фонди зернових культур створено в колгоспах — 82,3%, в радгоспах 65%, в одноосібному

секторі 6,8% норми. Категорично заборонено колгоспам та селянським господарствам витратити без дозволу земвідділу посівний, страховий та фуражний фонди, а також фонд громадського харчування на період проведення весняної сівби. Підкреслено безвідповідальне ставлення Ходосіївської, Троєщинської, Пегребиської, Зазимської, Горенської, Яблунівської, Богданівської, Жердовської, Заворицької, Кулажинської, Літківської, Опанасівської та Руднянської сільрад до справи доведення завдань з весняної сівби в селянському секторі / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1. — *Оп. 1.* — *Спр. 5398.* — *Арк. 1—3.*

Січень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від „різкого виснаження” Закаблуцький Василь Данилович у віці 65 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Січень, 31

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від виснаження Валейко Ганна Вікентіївна у віці 72 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Каплан Марія Михайлівна у віці 27 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Лютий, 1

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загальної атрофії організму Лозниця Лука Іванович у віці 50 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Лютий, 2

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження Сокольська Клеопатра Петрівна у віці 50 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загальної атрофії Бублей Сергій Сазонович у віці 43 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від безбілкового набряку Лантух Степан Григорович у віці 43 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Лютий, 3

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загальної атрофії Орел Федір Єфремович у віці 63 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загального виснаження Кисіль Валентин у віці 71 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 883.*

Лютий, 4

Газета „Пролетарська правда” опублікувала доповідь секретаря Київського обкому КП(б)У М.Н. Демченка про завдання парторганізації щодо остаточного завершення хлібозаготівель. Зазначено, що легка промисловість Києва недостатньо забезпечена робочою силою, а „по селах Київської області маємо величезні прориви” / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 4 лютого.

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Гришко Степан Григорович у віці 52 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 883.

Лютий, 5

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від туберкульозу Скуратівський Омелян Юхимович у віці 38 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 900.

Лютий, 6

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Лійович Віра Наумінна у віці 45 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Спр. 883.

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії Дишлюк Антін у віці 15 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Лютий, 7

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від шлунково-кишкової інтоксикації Орлов Федір Юркович у віці 2 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 883.

Лютий, 8

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від різачки та кров'яної бігунки Семенюк Горпина Євдокимівна у віці 55 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884.

Лютий, 9

Постанова бюро Київського міськпарткому про скликання пленуму із запрошенням секретарів сільпартосередків, голів сільських рад, колгоспів, директорів радгоспів для обговорення питання підготовки до весняної посівної кампанії в селах Київської приміської смуги / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 10 лютого.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Коваленко Василь Гаврилович у віці 57 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Смирнов Сергій Ничипорович у віці 57 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Лютий, 10

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від виснаження Корольов Леонід Семенович у віці одного місяця / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 900.

Лютий, 11

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від виснаження Катков Петро Микитович у віці 52 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 883.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Ковальський Микола Леонтійович у віці 20 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Лютий, 12

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Дзюба Парфеній Федорович у віці 31 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Лютий, 13

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загальної атрофії організму Бамбула Іван Васильович у віці 29 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884.

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загальної атрофії організму Гаврилук Іван Михайлович у віці 21 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884.

Лютий, 14

Книга запису актів громадянського стану. Помер від виснаження Самойленко Домініан Іванович у віці 70 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Лютий, 15

Доповідна записка секретаря Київського облвиконкому М. Василенка про виявлення фактів голоду в 16 районах області, особливо в Білоцерківському та Володарському / Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С.377—378.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від загального виснаження Бугайов Кузьма Якович у віці 64 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 900.

Лютий, 16

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Єрмак Павло Петрович у віці 29 років / ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.

Постанова президії Київського облвиконкому „Про перебіг м'ясозаготівель по області”. Зазначено незадовільний стан заготівель м'яса, що становив 29,3% планового завдання за квартал, особливо в колгоспах — 3,3% та радгоспах — 9,4%, а в одно-

осібному секторі виконано 33% обсягу / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4474. — Арк. 8.*

Лютий, 17

Проведено перевірку складу правлінь колгоспів „Переможець” та „Червоний Жовтень” с. Калити Київської приміської смуги. Виявлено факти загибелі коней. Підкреслено, що голова колгоспу „Переможець” С.Ф. Євтушенко вирішив видати колгоспникам хліб, але партосередок колгоспу „настояв не видавати” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 65—66.*

Лютий, 18

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Сапсай Антип Якович у віці 65 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер Сокотенюк Федір Іванович від виснаження у віці 55 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Лютий, 19

Постанова виїздної трійки Київської КК-РСІ про наслідки перевірки колгоспів „Переможець” та „Червоний Жовтень” с. Калити Київської приміської смуги до весняної посівної кампанії. Зазначено, що в господарствах засипано до зерносховищ 49% збіжжя від загальної норми насіння. Головам колгоспів та сільської ради оголошено догану / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 24—26.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від виснаження Пивовар Василь Дорофійович у віці 19 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884.*

Лютий, 20

Київська міська рада повідомила, що в одноосібному секторі було 7178 коней, з них працездатних 6716, в колгоспах 6721, а працездатних 5758, в радгоспах 2713 коней, працездатних 1711. В колгоспах приміської смуги працювало 29 тракторів, в радгоспах 34, яких не вистачало для „вчасного і повного переведення сівби”. Рекомендовано „використати корів на польових роботах”, а „непрацездатних та напівпрацездатних” коней „поставити на відгодівлю” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5418. — Арк. 6—10.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження Шурікін Юліан Миколайович у віці 60 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загальної атрофії Герасимчук Омелько Юхимович у віці 20 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884.*

Лютий, 21

Акт перевірки колгоспу „Ясний Промінь” представниками Київської КК-РСІ. Вивлено відсутність страхового фонду зернових культур, а також недостатнє забезпечення зерном основного насінневого фонду. Зазначено, що в „справі громадського харчування підчас весняної сівби колгосп повністю не забезпечено, тому що не має харчових продуктів” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1.-Спр. 463. — Арк. 89—91.*

Заплановано під час весняної посівної кампанії засіяти в господарствах Київської приміської смуги під городину 10.294 га, а також посадити картоплю на площі 15.244 га. Порівняно з минулим роком загальна посівна площа становила 88,3%, а по картоплі 96,2% / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 418. — Арк. 1—5.*

Лютий, 22

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Берланд Василь Леонтійович у віці 18 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884.*

Опубліковано постанову обкому КП(б)У та облвиконкому „Про підготовку тяглової сили до весняної засівкампанії”. Запропоновано використовувати корів для завершення сівби зернових культур / „*Пролетарська правда*”. — Київ, 1933. — 24 лютого.

Лютий, 23

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від „розладу травлення” Овсянніков Антон Семенович у віці 5 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 900.*

Лютий, 24

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Горностаї Митрофан Петрович у віці 53 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893.*

Акт перевірки колгоспу та соціально-економічного становища села Бобриця уповноваженим КК-РСІ. Зазначено, що посівний матеріал 175 центнерів очищено та зберігається в коморі під вартою. Коні виснажені, але перебувають на відгодівлі, а також заплановано придбати „свіжих”. Для громадського харчування колгоспників не вистачає картоплі, хліба, жирів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 66—67.*

Київський міськпартком відправив тисячу тракторів в села приміської смуги для проведення посівної кампанії. Трактористів виділили Жовтневий РПК (475 осіб), Ленінський РПК (71), Петрівський (142), Сталінський (257) / „*Пролетарська правда*”. — Київ, 1933. — 3 березня.

Лютий, 25

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від виснаження

Мельник Бузя Наумівна у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Лютий, 26

Постанова РНК УСРР „Про обов'язкове постачання зерна державі від колгоспів та одноосібних господарств”. Встановлено норми здавання зерна державі колгоспами з врожаю 1933 р., з них для Київської області: 0,3 ц з га для усіх зернових колгоспів, які обслуговувалися МТС, а 0,7 ц з га решти колгоспів / „*Пролетарська правда*”. — *Київ, 1933.* — 1 березня.

Постанова президії Київського міського парткомітету КП(б)У за матеріалами перевірки виїзної колегії КК-РСІ стану колгоспу „Червоний Незаможник” с.П.Борщагівка. Зазначено, що протягом року в колгоспі загинуло 59 коней та використано на громадське харчування 21 корову, а господарству не вистачає до 60% насіння зернових культур, тому що третину зерна було використано для громадського харчування колгоспників. Ухвалено рішення про розпуск правління колгоспу / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 463.* — *Арк. 109–110.*

Лютий, 27

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від черевного тифу Коструб Тихон Артемович у віці 34 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 884.*

Лютий, 28

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від загального виснаження Сатіна Ганна Федорівна у віці 3 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Березень, 1

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від виснаження Данилова Віра Іванівна у віці 76 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 893.*

Березень, 2

Постанова президії Київської міськради стосовно підготовки до весняної сівби. Зазначено, що 33 колгоспи приміської смуги недостатньо забезпечені посівними матеріалами: засипано 16745 ц до посівного фонду або 89,1% до потреби, з них в радгоспах 6579 ц або 72,1% потреби, в одноосібному секторі 2019 ц або 15,5% потреби. Страхові фонди посівного зерна становили в колгоспах 56,3% норми, в одноосібному секторі 14,1%. Визнано незадовільний стан з насінневими фондами в селах — Петропавлівська Борщагівка, Шпитьки, Жуляни, Ходосіївка, Лісники, Н.Петрівці, Мощун, Валки, Гоголів, Бортничі, Русанів, Білогородка, Княжичі, Бортничі, Богданівка / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5401.* — *Арк. 1–2.*

Постанова президії міськради „Про готування до городньої кампанії”. Виділено для городини та картоплі 25.528 га, що становило 25% загальної

посівної площі / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5418.* — *Арк. 19–22.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від виснаження П'янов Микола Миколайович у віці 70 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Березень, 3

Витяг з протоколу засідання колегії Київської КК-РСІ. Зазначено, що на станції Київ-Лук'янівка зосереджено трактори та насіння для весняної сівби, трапляються випадки затримки сільськогосподарських вантажів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 500.* — *Арк. 4.*

Березень, 4

Постанова Київського обкому КП(б)У та облвиконкому. Запропоновано Київській міськраді організувати сівбу на площі 54700 га під зерновими культурами, з них колгоспам 34746, селянським господарствам 19954 га / „*Пролетарська правда*”. — *Київ, 1933.* — 4 березня.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від загального виснаження Потін Іван Лаврентійович у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Березень, 5

Акт перевірки радгоспу обласного промбудтресту Ворзельською сільською радою. Виявлено факт значного недосіву зернових культур: заплановано посіяти 47 га пшениці, а посіяно 20 га. Загинуло від виснаження шестеро коней, а з 23 працездатними є 12, 6 напіввиснажених, 5 повністю виснажених / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 299.* — *Арк. 12–13.*

Березень, 6

Земельний відділ міськради інформував про створення фондів зерна-насінневих на 89% та страхових на 56% до загальних потреб колгоспів приміської смуги, а в одноосібному секторі на 15,7% / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5156.* — *Арк. 4.*

Березень, 7

Книга запису актів громадянського стану. с. Осокорки. Помер від голоду Палій Савка Тарасович у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 513.*

Березень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від коліту Братік Микола Йосипович у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Березень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від безбілкового набряку Фортунин Никандр у віці 58 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Березень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від різкого виснаження Рижій Петро Якович у віці 17 років / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 880.

Березень, 11

Протокол засідання міського штабу підготовки до сівби. Зазначено, що на ст. Б.Церква лежить 28 вагонів вівса на склепі, а 20 вагонів ще не розвантажено. За відсутності робочої сили зерно псується / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 486. — Арк. 24–25.

Березень, 12

Лист Київського обласного відділу ДПУ до ЦК КП(б)У. Зазначено, що в області голодом охоплено 28 районів, які вимагають термінової продовольчої допомоги. В Білоцерківському районі голод уразив 47 сіл, однак загалом „обліку кількості голодуючих і пухлих не ведуть, а про справжню кількість померлих від голоду інколи невідомо і сільраді” / *Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів.* — К., 1990. — С. 429–435.

Інформаційна довідка Київського обласного відділу ДПУ про масове голодування селян та „продовольчі труднощі” в Києві та інших містах Київської області / *Голодомор 1932–1933 років в Україні: очима істориків, мовою документів.* — К., 2007. — С. 579.

Доповідна записка Київської КК-РСІ про формування страхового фонду в колгоспі „Більшовик” с. Шпильки. Зазначено, що зернові культури засипано до загальних колгоспних фондів в обсязі 63% необхідної норми. Невистачало великої кількості насіння городніх культур. Страховий фонд відсутній. Зібрано насіння 26 ц, а від колгоспників більше „чекати не можна, через те, що в них цього немає”. Підкреслюється, що в господарстві „мається — 96 коней, які знаходяться в загрозовому стані і ніяк не зможуть забезпечити засівну кампанію. Майже всі коні виснажені не дивлячись на те, що по актах огляду коней, зазначено, що 48 шт. працездатних” / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 27-28.

Доповідна записка інспектора організаційно-масового відділу Київської міськради до міськпарткому КП(б)У про наслідки перевірки готовності колгоспів та селянських господарств с.Тарасівки. В селі було 447 дворів, з них колгоспників 304 та одноосібників 143. Насінневий, страховий фонди зернових культур та картоплі відсутні. За відмову сіяти зернові селян позбавляли землі / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 29–30.

Березень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від виснаження Закліка Микола Станіславович у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 880.

Березень, 14

Акт обстеження КК-РСІ готовності господарств с. Лука до весняної сівби. Для посівного фонду потрібно було 35 ц, а засипано 7 центнерів. За відмову селян здавати зерно до страхового фонду їх позбавлено сільгоспреманенту, коней та землі / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 463. — Арк. 31–32.

Доповідна записка наркома землеробства УСРР О.В.Одинцова до ЦК КП(б)У. Зазначено, що на вулицях Києва протягом січня 1933 р. підбрано 400, лютого 518, за 10 днів березня 249 померлих від голоду, а щодня батьки залишають близько 100 дітей. Просив надати Київщині серйозну продовольчу допомогу / *Голодомор 1932–1933 років в Україні: документи і матеріали.* — К., 2007. — С. 765–766.

Березень, 15

Постанова РНК УСРР „Про норми здавання картоплі державі по районах УСРР з урожаю 1933 року”. Встановлено для колгоспів Київського району 7,1 ц з га, які мають технічне забезпечення МТС, 9,5 ц з га без МТС та 12 ц з га для одноосібних господарств / „*Пролетарська правда*”. — Київ, 1933. — 20 березня.

Постанова президії Київської міськради „Про остаточне коректування плану весняної засівкампанії”. Встановлено план засіву для колгоспів — 34.781 га, для одноосібного сектору — 19.920 га, разом 54.701 га, з них зернових культур — для колгоспів 13.750 га, для одноосібних господарств 7.800 га. Заплановано зібрати насіння зернових культур в обсязі — 26.837 центнерів. Зобов'язано сільради „закінчити до 25.03. утворення насінневих та страхових фондів, як по колгоспах, так і одноосібних господарствах, зокрема забезпечити до 22.03. засипку цих фондів куркульськими господарствами” / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5418.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від дизентерії Козак Павло Якович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 900.

Березень, 16

Постанова президії міськради про надання колгоспам „соцдопомоги” до врожаю 1933 р. Ухвалено рішення про надання насінневої допомоги, де „особливо гостро перебуває справа з утворенням насінневих фондів”, за рахунок інших господарств: колгоспу с.П.Борщагівки заплановано надати 200 ц від селян Білич, М. Борщагівки, Гатного, Тарасівки; с. Лісники 40 ц від селян Хотова, В.Литовської; с. Білогородки 80 ц від селян Тарасівки; с.Шпильки 50 ц від селян Княжич; с. Н.Петрівці 70 ц від селян М. Рубежівки; с. Мощун 12 ц від селян Гостомеля; с. Бортнич 200 ц від селян Требухова, Броварів, Пухівки, Горенич; с. Семиполок 30 ц від колгоспу ім. 1 Травня с. Семиполок; с. Гоголів 40 ц від селян Рудні; с. Літки 50 ц від селян Калити, В.Димерка,

Бервиці, колгоспу ім. Ворошилова с. Гоголів 120 ц від селян Бобрика, Рудня, Требухів, Світільного. Зобов'язано сільські ради „негайно розгорнути серед колгоспників широку масову роботу в справі надання та одержання соцдопомоги” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5418.* — *Арк. 57.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від виснаження Баузюченко Дмитро Миколайович у віці 33 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 17

Протокол загальних зборів колгоспників та одноосібників с. Кулажинці. Порядок денний: Перевірка підготовки до весняної сівби. Голова сільської ради Р.Л.Зінченко зазначив, що через „шкідників в колгоспі на сьогоднішній день залишилися голодні, бо у вас получилось так, хто має багато трудоднів, той не забезпечений, а хто не має трудоднів, мав одноосібний засів”. Висловлювалися про те, що колгоспникам не видали зерно на трудодні — „із-за чого okazались багато колгоспників голодних” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 463.* — *Арк. 5–7.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли Ус Петро Андрійович від запалення легенів у віці 37 років, Туркун Марія Данилівна від безбілкового набряку (опухання) у віці 53 років, Шевцов Василь Миколайович від безбілкового набряку у віці 23 років, Шевцова Тетяна Нечипорівна від безбілкового набряку у віці 50 років, Шевченко Гринько від пневмонії у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла Верхогляд Катерина Прокопівна від дизентерії у віці 18 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Одеський Матвій Михайлович / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку Довгополий Яким Пилипович у віці 36 років, Листопад Кіндрат Іванович від безбілкового набряку у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Постанова Української економічної наради при РНК УСРР „Про засівну картоплю”. Дозволено децентралізовані заготівлі картоплі без обмежень за конвенційними цінами для посіву. Зазначено, що кожна область повинна забезпечити себе насінневою картоплею / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5411.* — *Арк. 1.*

Санінспектор м. Києва інформував президію Київської міськради про епідемічну ситуацію в місті. Зазначив, що на початку „цього 1933 року спостерігається дальший дуже значний зріст кількості

захворювань на висипний тиф та замість звичайного сезонного зниження кишкових інфекцій навпаки збільшення щодня кількості захворювань на черевний тиф та поміж дитинства на дизентерію”. Запропоновано провести щеплення населення м. Києва та приміської смуги: 300 тис. проти черевного тифу, 100 тис. проти дизентерії, 40 тис. проти скарлатини, 150 тис. проти віспи та провести санобробку 400 тис. осіб / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 232–234.*

Березень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від дистрофії Мартиненко Віра у віці одного року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від катару кишок Лемкс Георгій Олександрович у віці 11 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Березень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку Риженко Павло Лавринович у віці 29 років, Кривенок Іван Григорович у віці 48 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 23

Постанова Київського обкому КП(б)У про відкриття магазинів для продажу хліба за комерційними цінами в м. Києві. Запропоновано розташувати їх в робітничих районах міста та біля вокзалу, випікаючи за добу 150 т хліба / *Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів.* — *К., 1990.* — *С. 468.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від загального виснаження Вазуля Валентина Олександрівна у віці 4 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від безбілкового набряку Ходемчук Кость Трохимович у віці 20 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 24

Газета „Пролетарська правда” інформувала про те, що колгоспи київської приміської смуги посіяли зернових культур на площі 7,2 га або 0,3% планового завдання / „Пролетарська правда”. — *Київ, 1933.* — *24 березня.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від атрофії Ткач Любов Федорівна у віці 24 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 900.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії Вишневський Мирон у віці двох тижнів, Кравченко Пилип півтора місяця, Павловський Іван два місяці, від

інтоксикації Красоткін Павло у віці 10 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 25

Акт перевірки колгоспу в с.Глеваха Васильківського району. Виявлено 16 непрацездатних коней із 26, які перебували в двох селянських хлівах „за надзвичайної тісноти, що кінь з конем обтирають боки”. Для проведення посівної треба було мати 100 працівників, а було лише 49 / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 394.* — *Арк. 1—3.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від авітамінозу Облапенко Ганна Трохимівна у віці 27 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження Непомнящий Сергій Пилипович у віці 33 років, Бочарнік Віктор Гнатович у віці 11 місяців, Корнеєв Володимир Потапович у віці 42 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Березень, 26

Постанова виїздної колегії Київської КК-РСІ про перевірку готовності колгоспу „Більшовик” в с.Рудня. Зазначено, що в ньому „ще й досі не закінчено остаточного підрахування наслідків господарювання за 1932 р. та не проведено розподілу на трудовні тої частини прибутків, що підлягає розподілу між колгоспниками”. Коні непридатні для роботи, забезпеченість одноосібного сектору насінням зернових культур становить 30% від потреби. Членам правління колгоспу оголошено догану, а деяких виключено з колгоспу / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 463.* — *Арк. 1—3.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від загального виснаження Голишева Олена Антонівна у віці 10 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Березень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від загального виснаження Рабінович Давид Пінхусович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від коліту Гончаренко Гапка у віці 9 місяців та Затонський Олексій від пневмонії у віці 7 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Спр. 892.*

Березень, 28

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від авітамінозу Шарнаулов Ілля Карпович у віці 75 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від дистрофії та пневмонії Батурліна Рита у віці 2 років / *ДА м. Київ.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від пневмонії Ворошилов Ваня у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Березень, 29

Постанова президії Київської КК-РСІ „Про колгосп „Іскра” с.Горбовичі”. Зазначено, що в господарстві „досі не закінчено остаточного підрахунку наслідків господарювання колгоспу та не переведено розподілу на трудовні тої частини прибутків, що підлягає розподілу між колгоспниками”. Зернофуражний фонд відсутній / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323.* — *Оп. 1.* — *Спр. 326.* — *Арк. 61—62.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку Самодед Антон Гнатович у віці 30 років та Смоляренко Яків Федорович у віці 43 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий району м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти, залишені батьками на вулиці та біля ясель: Савченко Феодосій у віці півтора місяці; Сокол Петро віком три тижні; Єрьоміна Олена віком два місяці; Бойченко Ліда віком два місяці; Ходоровський Антон віком 9 місяців; Войцехович Валерій віком 10 місяців; Балтушевич Опанас віком 10 місяців; Березовський Юлій віком 10 місяців; Романюк Володимир віком сім місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Березень, 31

Зведення Київського обласного земельного управління про стан сівби ярих зернових культур по селянському сектору. Колгоспники та одноосібники посіяли зернових на площі 194 га або 0,3% до планового завдання / „*Пролетарська правда*”. — *Київ, 1933.* — *1 квітня.*

Постанова ЦК КП(б)У про підготовку до весняної сівби на Київщині. Запропоновано використати корів на час посівної, „оздоровити виснажених коней”, призначити контролерів на сівалки, унеможливити „валандання колгоспників без дозволу правління по базарах і випадки масового невиходу на роботу”, які становили від 30 до 50% працездатних, заборонити повністю харчування колгоспників та одноосібників за рахунок допомоги, розділити хворих та видужуючих з метою їх відправки на роботу, знайти внутрішні продовольчі резерви / *Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів.* — *К., 1990.* — *С.473—474.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від „виснаження організму та голоду” Новгородська Палажка Василівна у віці 4 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу Андрієвська Олена Олексіївна у віці 41 року / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Квітень, 1

Проект резолюції на доповідь відділу постачання Київської міськради стосовно забезпечення Києва парниковою продукцією. Встановлено план постачання ранньою городиною: 88 т редиски та 34 т огірків. Зазначено, що постачання „парникової продукції абсолютно не забезпечує потреби” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5425. — Арк. 26.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від дистрофії немовлята Рижка Рая та Скоченя Олексій у віці одного року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 880.*

Статистичні відомості районних відділів освіти Київської області. Зазначено, що 34076 учнів не відвідували школи / *ЦДАВО України. — Ф.166. — Оп. 11. — Спр. 304. — Арк. 18.*

Квітень, 2

Постанова президії Київської міської ради про заготівлю та розподіл парникової продукції. Встановлено план надходження від колгоспів редьки 75588 кг та 111490 кг огірків / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5425. — Арк. 10—11.*

Постанова президії міськради про централізоване постачання місту яєць. Встановлено план на 1933 р. 112 скриньок по 1440 яєць у кожній скриньці. Доручено заготівдділу міськради „протягом 48-ми годин довести план до с/рад та зобов'язати провести відповідну оргмасову роботу на селах та забезпечити своєчасне й повне виконання наданого плану” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5424. — Арк. 1.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від безбілкового набряку Короленко Христя Дмитрівна у віці 31 року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 886.*

Селянські господарства Київського району засіяли 900 га ранніх зернових культур або 4,4% планового обсягу. На Київщині було засіяно 77885 га, з них радгоспами 2139 га, колгоспами 74532 га, одноосібниками 1214 га / *„Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 3 квітня.*

Квітень, 3

Постанова Київського обкому КП(б)У про розгортання магазинів комерційної торгівлі хлібом з розрахунку одного кілограма „в руки” та збільшення мережі до 120 крамниць в місті Києві / *Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 482.*

Квітень, 4

Зведення обласного земельного управління про стан сівби ранніх культур в одноосібному секторі. Селяни Київської приміської смуги мали засіяти

6000 га, а фактично засіяли 14 га / *„Пролетарська правда”. — 1933. — 6 квітня.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від плямистого тифу Андрух Кирило Гнатович у віці 52 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти: Войтенко Леніна у віці 3 тижні, Бронницька Броня у віці 9 місяців, Смирнова Наталія у віці 6 місяців, Корнієнко Олена у віці 10 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 886.*

Квітень, 5

Розпорядження народного комісара охорони здоров'я. Підкреслено недостатнє охоплення колгоспного села організаціями Українського Червоного Хреста. Рекомендовано розгорнути на селі 20 тисяч санітарних пунктів Червоного Хреста на період посівної кампанії / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 103. — Арк. 13—16.*

Постанова президії міськради про підготовку до бурякосіяння. Констатовано „повну бездіяльність” колгоспів та сільських рад до сівби буряка в селах — Богданівка, В.Димерка, Калита, Семиполки, Гоголів, Рудня, Жердова, Бервиця, Плоське, Світільне / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5395. — Арк. 1.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії Чалий Сава у віці 4 місяців та Петров Степан Костевич від безбілкового набряку у віці 48 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 886.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від виснаження безпритульні діти: Берг Ліза у віці 1,5 років, Завіморський Хаїм у віці 2 років, Лейкова Катя у віці 2 років, Чуб Дмитро у віці 1,5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Квітень, 6

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку (опухання) Кондратюк Василь Омелькович у віці 58 років, Макаренко Микола Григорович у віці 23 років, Шпиль Свірдон Ларіонович у віці 37 років, Веселов Гаврило Григорович у віці 42 років, Мельникова Агафа Пилипівна у віці 56 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 886.*

Квітень, 7

Постанова бюро Київського обкому КП(б)У про торгівлю комерційним хлібом у м. Києві. Запропоновано „постійний вільний продаж хліба усім громадянам, без заборних книг, з відпуском в одні руки до 1 кг, а також за встановленою ціною на хліб: за один кг житнього хліба 2 крб. 50 коп.; за один кг заварного хліба 3 крб”. Заборонялося продавати хліб дітям до 14 років та жінкам з дітьми / *Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 485.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. В яслах №15 померло 16 дітей віком від 1 до 8 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 880.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від авітамінозу Бордаченко Іван Трохимович у віці 4 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Квітень, 8

Книга запису актів громадянського стану. с. Позняки Київської приміської смуги. Помер від голоду Синельниченко Павло Андрійович у віці 5 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 831.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від „бігунки” Мошовець Антон Павлович у віці 30 років, Кулінич Кирило Степанович у віці 22 років, Штанько Дмитро Тимофійович у віці 55 років, а від безбілкового набряку (опухання) Кирило Йосип Фомич у віці 45 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Квітень, 9

Щоденні зведення про хід посівної кампанії в господарствах Київської приміської смуги. Константовано, що колгоспами засіяно 19% планового завдання, а одноосібним сектором 1% зернових культур, а технічних культур 1,3% колгоспам та 0,8% одноосібниками / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5407.* — *Арк. 43.*

Квітень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від черевного тифу Пивоваров Сергій Овдійович у віці 25 років та Яремчук Федір від авітамінозу у віці 8 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 901.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від пневмонії Іванов Петро у віці 3 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Квітень, 11

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дизентерії Миронченко Іван Нечипорович у віці 51 років та Мимохід Агафія Семенівна від авітамінозу у віці 49 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії, дизентерії та дистрофії безпритульні діти („підкидьки”): Якубовська Маша, Маслов Юра, Гриць Сергій, Євстаф'єва Ніка віком від одного до трьох років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Квітень, 12

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Веремієнко Марія Іванівна у віці 50 р. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від пневмонії Калиновська Нюра у віці 3 років, Орлов Ігор у віці 9 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Квітень, 13

Протокол наради в Київському інституті охорони здоров'я. Слухали питання про техніку раціоналізації реєстрації смертей. Зазначено, що „проект Інституту відповідає поставленим завданням, забезпечуючи активну участь органів охорони здоров'я в справі обліку смертності трудящих, що є однією з умов покращення оперативного керівництва в справі боротьби за зниження смертності й забезпечує в той же час достатню якість та повноту реєстраційного матеріалу”. Запропоновано „вживати ефективно заходи, щоб знизити цю смертність” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 105.* — *Арк. 10.*

Квітень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від виснаження Романенко Данило Георгійович у віці 55 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Квітень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від пневмонії Мороз Шура у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Шпаковський В'ячеслав Євгенович у віці 48 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Квітень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від авітамінозу Модзалевська Варвара Миколаївна у віці 40 р. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 894.*

Квітень, 17

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від виснаження Коваленко Петро Васильович у віці 57 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Квітень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від плямистого тифу Мельникова Марія Василівна у віці 23 років та Семко Фросина Карпівна у віці 23 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 886.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження безпритульні діти Грудзь Шура у віці 3 років, Орлов Вова у віці 2 років та Озеров Лев у віці одного року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Квітень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Брисман Олександр Якович у віці 45 років / *ДА м. Києва. - Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Квітень, 20

Довідка Наркомату охорони здоров'я УСРР про розміщення в дитячих яслах Київщини 127820 дітей / *Голод 1932—1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. — К., 1990. — С. 499—501.*

Постанова президії Київської міськради про стан забезпечення колгоспів тягловою силою. Зобов'язано міські організації виділити 107 коней для колгоспів приміської смуги на час посівної кампанії, забезпечити їх концентрованими кормами / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 323. — Оп. 1. — Спр. 500. — Арк. 102.*

Обов'язкова постанова Київської міськради „Про санітарно-профілактичні заходи в м. Києві”. Заборонено в'їзд до міста „всім громадянам із інших місць Київської області, що не мають на це спеціального дозволу від РВ, міськради або сільради, що є в місці їх постійного перебування, або свідоцтва про відрядження від державних, кооперативних або громадських підприємств, установ і організацій”. Селяни, які привозили продукти до Києва, а також їхали за ними, мали б показувати довідку від правління колгоспу та сільської ради. Особи, які приїздили до Києва повинні були надати довідку про санітарну обробку від дезопунктів / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 261.*

Квітень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження та атрофії Малий Ісак Волькович у віці 21 року, Крашкова Ганна у віці 2 років, Беляк Ваня у віці 1,5 років, Данько Лука у віці 2,5 років, Мельников Костянтин Григорович у віці 32 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Квітень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Єременко Ганна Романівна у віці 56 років, Лискова Явдоха Іванівна у віці 38 років, від дистрофії Худих Аня у віці 1,5 років, Пантелеймонович Рита у віці 1,5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Квітень, 23

Коротка епідеміологічна характеристика висипного тифу в Києві. Зазначено, що „горючого матеріалу для епідемії тифу в Києві вже багато (за орієнтованими підрахунками за кількістю знов народжених груп населення, приблизно і кількості перехворілих протягом пандемії та досвідом обслідування анамнези невеличкої групи населення прошакування імунних, визначилася в розмірі 20—30% населення”. Визнано, що з 1932 р. тип висипного тифу в Києві „починає переходити в епідемічний”. По районах міста було зареєстровано у 1932 р. 835 хворих,

уражено 239 вулиць та 626 садіб / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 277—285.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Фролова Ольга Іванівна у віці 47 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Квітень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти („підкидьки”): Тимофеев Василь у віці 6 місяців, Косой Гаврило у віці 4 місяців, Народенко Галя у віці 3 тижнів, Яськевич Філя у віці 2 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 886.*

Квітень, 25

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від плямистого тифу Букін Олександр Федорович у віці 38 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 894.*

Протокол засідання Епідемічної комісії при РНК УСРР. Констатовано, що „починаючи з кінці березня місяця епідемія висипного тифу по м. Києву значно збільшилася, охоплено більшу частину районів міста і до цього часу нема тенденції до зниження”. Серед причин поширення тифу названо те, що „не було вжито своєчасно заходів до припинення притоку безпритульних та бездомних до м. Києва”. Для госпіталізації „висипно-тифозних хворих” було запропоновано розгорнути 600 ліжок / *ЦДАВО України. — Ф.342. — Оп. 14. — Спр. 44. — Арк. 14.*

Квітень, 26

Газета „Пролетарська правда” повідомляла, що Будаївський колгосп „Інтенсивник” Семиполківський „ім. 1 Травня” та „ім. Франка”, Броварський „Перемога”, радгосп Музтресту, радгосп заводу „Червоний Пługатар” Київської приміської смуги завершили сівбу ранніх зернових культур / *„Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 26 квітня.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від авітамінозу Бордаченко Михайло Трохимович у віці 8 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Газета „Пролетарська правда” повідомляла, що в селах Гатне, Княжичі, Рудня, Борщагівка, Пирогово, Круківщина не починали садити картоплю, запізнившись на 10 день. Багатьом колгоспам бракує насіння картоплі / *„Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 26 квітня.*

Книга запису актів громадянського стану. с. Позняки Київської приміської смуги. Померли від голоду мешканці села Шкапенко Яків Іванович у віці 10 років, Єрмошенко Михайло Осипович у віці 41 року, Клименко Петро Васильович у віці 10 років, Масько Марія Григорівна у віці 40 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 831.*

Квітень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від пневмонії

„підкидень” Маслова Віта у віці двох тижнів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 886.

Квітень, 28

Книга запису актів громадянського стану. с. Позняки Київської приміської смуги. Помер від голоду Стеблін Андрій Семенович у віці 52 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 831.

Квітень, 29

Протокол засідання комісії по боротьбі з епідемією тифу в Києві. Професор М.Д. Стражеско запропонував закрити школи, відкрити спеціальні лікарні та карантин для хворих тифом, не перетворювати Жовтневу лікарню на „висипно-тифозну”. Визнали основним колектором для госпіталізації хворих висипним тифом Жовтневу лікарню / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-3. — *Оп.* 1. — *Спр.* 105. — *Арк.* 29–30.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Варсанова Катерина Василівна у віці 57 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 894.

Квітень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від коліту безпритульні діти: Мороз Настя у віці 4 років, Патронажна Галя у віці 2 років, Марченко Шура у віці 4 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Землянська Палажка Антонівна у віці 75 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 902.

Інформація санітарного лікаря м. Києва. У місті зафіксовано за квітень 878 хворих висипним тифом / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-583. — *Оп.* 1. — *Спр.* 67. — *Арк.* 361–362.

Травень, 1

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Кизович Олена Андріївна у віці 41 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 894.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Юзефович Євген Григорович у віці 42 років та Циганенко Микита Якимович у віці 50 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 902.

Травень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Михайлова Мотря Кирилівна у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Травень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Байдюк Микита Гаврилович у віці 46 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 894.

Травень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Пушкарьов Микола Петрович у віці 45 років, Ходзінська Лілія Костянтинівна у віці 23 років, Шавикіна Михаліна Адольфівна у віці 48 років, від черевного тифу — Артамонова Євгенія Юхимівна у віці 28 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від висипного тифу Радішевський Григорій Федорович у віці 31 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 902.

Травень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Померли від висипного тифу Бражнюк Явдоха Тимофіївна у віці 58 років, Біба Григорій Онисимович у віці 31 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Травень, 6

Постанова ЦК КП(б)У про подолання дитячої безпритульності. Зазначено, що до великих міст сільські ради та райвиконкоми направляють бездоглядних дітей, відтак виникла загроза епідемії. Рекомендовано „очистити” Київ та інші міста від жебраків та притягати до відповідальності осіб, які залишають дітей на вулицях великих міст та райцентрів / *Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів.* — *К., 1990.* — *С.* 504–505.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Мазюк Явдоха Григорівна у віці 54 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Травень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти: Ніколаєва Поліна у віці 6 місяців, Зорін Вадим у віці 5 місяців, Карпенко Тоня у віці 5 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 887.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Лифар Софія Василівна у віці 53 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Травень, 8

Постанова президії Київського облвиконкому „Про запровадження єдиної паспортної системи в Київській області”. Паспорт повинні були видавати органи міліції за довідкою сільради для сільських місцевостей / „*Пролетарська правда*”. — *Київ, 1933.* — 10 травня.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дистрофії безпритульні діти Банікова Женя у віці 3 років та Ушнікова Ніна у віці 2 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.*-1654. — *Оп.* 1. — *Спр.* 895.

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від висипного тифу Руденко Іван Йосипович / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Травень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Бабієнко Василь Васильович у віці 21 року / *ДА м. Київ. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Травень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії та дистрофії безпритульні діти („підкидьки“): Троянська Олена у віці одного року, Колеса Олександр у віці 6 місяців, Ткаченко Доля у віці 11 місяців, Альтман Флора у віці 5 місяців, Сталінська Флора у віці 8 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 11

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії, дистрофії, інтоксикації безпритульні діти Краснова Ольга у віці 3 років та Іванов Сергій у віці одного року, Данишевський Петро у віці 8 місяців, Майська Ганна у віці 5 місяців, Мартинова Марта у віці 5 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 12

Постанова колегії Київської КК-РСІ про наслідки перевірки стану охорони вантажів у Київському порту. З метою охорони хлібних та інших вантажів запропоновано організувати воєнізовану охорону території порту та вантажів, які підлягають розвантаженню / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 495. — Арк. 3—4.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Маркелова Марія Ничипорівна у віці 36 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Травень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти: Сталь Женя, Прокопенко Ольга, Дуб Вова, Савченко Ольга, Червоний Радивон, Левицька Неора віком від трьох місяців до одного року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1564. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 14

Книга записів актів громадянського стану. Петрівський район м. Київ. Помер від загального безбілкового набряку Макійчук Семен Корнійович у віці 56 років / *ДА м. Київ. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Травень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від виснаження Сапожніков Давид у віці 30 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Травень, 16

Київський обком та міськпартком КП(б)У висловили „глибоке співчуття секретареві ЦК ВКП(б) Л.М. Кагановичу з приводу смерті його матері Гені Йосипівні Каганович“, яка померла 15 травня. Президія Київської міськради ухвалила рішення про організацію похорон коштом міськради / „*Пролетарська правда*“. — Київ, 1933. — 16 травня.

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від виснаження та „голодних набряків“ Кузьменко Марія Савелівна у віці 23 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Травень, 17

Газета „Пролетарська правда“ повідомила, що похорон Г.Й. Каганович відбувся 16 травня в Парку жертв революції. В залі засідань Київської міськради труну виносили Мусульбас, Слюсаренко, Розанов, Макаров, Огороков, Биструков / „*Пролетарська правда*“. — Київ, 1933. — 17 травня.

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Ліглер Микола Августович у віці 61 року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Косенко Юрій Павлович у віці 14 років та Ророга Анатолій Іванович у віці 12 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Травень, 19

Відомості про стан посівної кампанії в колгоспах Київської приміської смуги. Посіяно зернових на площі 30323 га, що становило 67% від запланованого. Картоплі посаджено на площі 4703 га або 94% запланованого обсягу. Зазначено, що в с.Білогородка засіяно 48%, в Бортничах — 22%, Вигурівщина — 25%, Зазим'я — 40%, в Н.Петрівцях — 51%, Мощун — 49% від плану посіву / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5407. — Арк. 78.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії Кравченко Меланія у віці 6 років та Воргун Микола у віці 19 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від висипного тифу Сахновська Рива Лазарівна у віці 25 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від тифу Петренко Захар Мусійович у віці 54 років та Вишковський Осип у віці 56 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії та

дистрофії безпритульні діти: Кисельова Таня, Хайнайкін Коля, Голубенко Ліза, Стеценко Тоня віком до одного року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дистрофії невідомий Діма у віці 5 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від водянки Колесніков Михайло Опанасович у віці 70 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Травень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку: Дуля Грицько Іванович у віці 42 років, Гудзь Матвій Павлович у віці 42 років, Жук Михайло Гаврилович у віці 19 років, Сокурський Юзік Валентинович у віці 45 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 888.*

Травень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку Жеребецька Фросина Костівна у віці 30 років та Гарнига Дмитро Володимирович у віці 32 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 888.*

Травень, 25

Протокол наради завідувачів поліклінік м. Києва. Звернено увагу на масову безпритульність дітей та проведення дезінфекції приміщень поліклінік, особливо біля Бесарабки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 38.*

Лист санінспектора м. Києва до міського відділу охорони здоров'я. Зазначено, що стан перевезення хворих на висипний тиф „останніми днями особливо різко погіршав”, тому що їх вивозять не в день реєстрації, а через декілька діб. Для вивезення хворих до Пущі Водиці просив виділити авто / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 319.*

Травень, 26

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Віленський Людвіг Маркіянович у віці 47 років, Цванной Софія Юхимівна у віці 50 років, Маційчук Андрій Прокопович у віці 43 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від плямистого тифу Кияниця Іван Андрійович у віці 50 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 28

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від загального виснаження Циганенко Іван Трохимович у віці 24 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 29

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від безбілкового набряку Сокол Іван Петрович у віці 58 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку Найда Максим Федорович у віці 57 років та Поєдинок Олександр Іванович у віці 18 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Травень, 31

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку (опухання) Буц Кіндрат Іванович у віці 27 років, Задишний Кирило Іванович у віці 22 років, Бабич Уляна Устимівна у віці 38 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Червень, 1

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від пневмонії безпритульна Пристукова Елеонора у віці 11 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від висипного тифу Гіленко Іван Григорович у віці 50 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкового набряку Мудряк Карпо Іванович у віці 28 років, Сидоренко Текля Кузьмівна у віці 25 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 887.*

Червень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер в черзі за хлібом Бабат Семен Матвійович у віці 62 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від авітамінозу Мазур Йосип у віці 31 року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Червень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Дубас Антон Гнатович у віці 50 років, від плямистого тифу Черняк-Манюшко Леокадія Владиславівна у віці 76 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Червень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від дистрофії Семенюк Любов Опанасівна у віці 8 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 895.*

Червень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від безбілкового голодування Шалімська Марія у віці 12 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від „набряку та переродження серця” Горбаченко Герасим Антонович у віці 27 років, Чабановський Андрій Олександрович у віці 25 років, Кравченко Василь Степанович у віці 53 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 888.*

Червень, 6

Книга запису актів громадянського стану. Померли від висипного тифу Давиденко Оксана Яківна у віці 58 років та Шпиглер Вольф Вольфович у віці 39 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від безбілкового набряку (опухання) Притула Антон Іванович у віці 44 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 888.*

Червень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від пневмонії безпритульна („підкидьок”) Верпенська Клавдія у віці 4 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від „ентероколіту, набряку, серцевої недостатності” Купрійчук Володимир Устинович у віці 20 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 888.*

Червень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Крамер Віра Йосипівна у віці 54 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від ентероколіту та безбілкового набряку Піщенко Іван Олексійович у віці 43 років, Бараш Параска Хомівна у віці 50 років, Веремінчук Стапаніда Ільківна у віці 20 років, Грінь Хівря Лук'янівна у віці 30 років, Руденко Артем Іванович у віці 57 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 888.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від виснаження двоє безпритульних дітей віком від 4 до 15 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Червень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від загального ви-

снаження Чарков Василь Іванович у віці 30 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від дизентерії та дистрофії Мигилевич Марко у віці 19 років та Остапенко Параска у віці 1 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Червень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від дистрофії Петрушенко Мура у віці 2,5 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від безбілкових набряків (опухання) Троценко Панасія Антонівна у віці 43 років, Гаркуша Явдоха Антонівна у віці 50 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 888.*

Червень, 11

Протокол засідання санітарного сектору секції охорони здоров'я міськради. Звернено увагу на поширення епідемії тифу в місті, на проведення санобробки залюднених місць — готелі, базари тощо / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 105.* — *Арк. 88—91.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від дизентерії Карпінський Петро / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Червень, 12

Відбулося відкриття новозбудованого стадіону „Динамо” ім. В.А.Балицького / „Пролетарська правда”. — *Київ, 1933.* — *12 червня.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від висипного тифу Кацюба Іван Петрович у віці 36 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від черевного тифу Фіалко Галина Павлівна у віці 12 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 895.*

Червень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від набряку та ентероколіту Суска Ольга Миронівна у віці 47 років та Зіменко Максим Максимович у віці 33 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Червень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від плямистого тифу Новожилова Людмила Петрівна у віці 53 роки / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Червень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від пневмонії та інтоксикації безпритульні діти: Терешко-Збровко Катя у віці 1 року, Войтенко Олександр у віці 5 місяців, а

від безбілкового набряку — Передерій Параска Денисівна у віці 20 років, Килимчук Софія Феодосівна у віці 45 років, Карнаушенко Марія Трохимівна у віці 37 років, Ципенко Охтись Охтисьович у віці 47 років, Бугай Іван Дмитрович у віці 45 років, Остапенко Кузьма Якович у віці 23 років, Іващенко Хавронія Кульмівна у віці 35 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від ентероколіту та поносу 8 осіб від 16 до 60 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. померли від висипного тифу Бондаревський Григорій Дмитрович у віці 65 років та Гурко Костянтин Михайлович у віці 37 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Червень, 17

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від висипного тифу Лук'янець Петро Романович у віці 32 років та Штурма Юхим Каленикович у віці 27 років, а також від різкого виснаження Мозговий Михайло Вікторович у віці 21 року, Дубець Ольга Єфремівна у віці 35 років, Горитько Параска Василівна у віці 39 років, Офітан Роман Матвійович у віці 30 років, Бевз Марфа Федорівна у віці 25 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від виснаження Файфер Іван Валентинович у віці 43 років, Парценко Андрій Микитович у віці 37 років, Швальова Ганна Федорівна у віці 44 років, Куруненко Одарка Петрівна у віці 55 років, Кошман Марія Олексіївна у віці 35 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від висипного тифу Боровик Яків Романович у віці 46 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Червень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від безбілкового набряку (опухання) Кудіна Фросина Макарівна у віці 35 років, Олійник Палажка Спиридонівна у віці 49 років, Пличун Зіновія Мусіївна у віці 50 років, Федоренко Іван Семенович у віці 34 років, Федоренко Марія Григорівна у віці 32 років, Сероштанова Катерина Іванівна у віці 38 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від кров'яного по-

носу Дзюба Йосип Петрович у віці 45 років, Мегера Харитина Леонтівна у віці 45 років, Лазневий Корній Дмитрович у віці 34 років, Карпенко Ганна Романівна, Мегера Іван Олексійович у віці 31 року, Правдицький Яків Дмитрович у віці 29 років, Солодка Параска Харлампівна у віці 40 років, Шкляренко Мотря Абрамівна у віці 14 років, Євтушенко Андрій Устїнович у віці 47 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Доловатенко Глікерія Павлівна у віці 29 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від ентероколіту та безбілкового набряку (опухання) Босак Йосип Васильович у віці 35 років, Вивлюк Текля Трохимівна у віці 62 років, Омельчук Марфа Титівна у віці 20 років, Святненко Олександр Сергійович у віці 25 років, Розу Тимофій Григорович у віці 55 років, Підпригора Федір Іванович у віці 12 років, Деменко Олександра Гаврилівна у віці 18 років, Пустовий Трохим Макарівич у віці 25 років, Мусієнко Ганна Павлівна у віці 35 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Федосова Палажка Павлівна у віці 30 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від безбілкового набряку (опухання) Найда Харитина Григорівна у віці 19 років, Будашевський Григорій Тихонович у віці 18 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії та кров'яного поносу безпритульні діти Іващенко Іван у віці 2 років та Житомирська Софія у віці 3 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 902.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від безбілкового набряку (опухання) Волк Євдокія Тимофіївна у віці 39 років, Кривчин Якулина Герасимівна у віці 26 років, Щербіна Степанида Андріївна у віці 35 років, Тошитнюк Олена Йосипівна у віці 33 років, Черненко Дмитро Спиридонович у віці 27 років, Коваленко Іван Левкович у віці 12 років, Канівець Харитина Овсіївна у віці 35 років, Кривенко Євдокія Степанівна у віці 45 років, Смищук Софія Максимівна у віці 15 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881.*

Червень, 24

Газета „Пролетарська правда” повідомила, що колгоспи Баришівського району занесено на „чорну дошку” за „ганебні темпи проривання буряків” / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 24 червня.

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від ентероколіту та безбілкового набряку (опухання) 14 осіб у віці від 15 до 45 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Червень, 25

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від висипного тифу Мельник Яків Іванович у віці 15 років, а також від голодного виснаження (кахеція) Крижний Пантелеймон Григорович у віці 32 років, Прокопенко Ірина Євдокимівна у віці 68 років, Радченко Олександр Омелькович у віці 19 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 881.*

Червень, 26

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Скоп Меєр у віці 23 років, від авітамінозу Бабій Михайло Трохимович у віці 49 років, від „старечого виснаження” Пономаренко Іван Гаврилович у віці 45 років, від водянки Пашковська Марія Іванівна у віці 49 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Червень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від поносу безпритульні діти Ікітенко Ніна у віці 1 року та Александрова Дуня у віці 3 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Червень, 28

Протокол наради медпрацівників м. Києва та приміської смуги. Заслухано інформацію санінспектора м. Києва Іоселевича про епідемічний стан міста та приміської смуги. Констатовано, що в м. Києві та по селах є епідемія тифу, а для її подолання бракує коштів, лікарів, засобів. Нарада закликала до „мобілізації всіх медпрацівників Києва та області на боротьбу з висипним тифом” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 105.* — *Арк. 109—115.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від плямистого тифу Воротняк Фросина Логвинівна у віці 37 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 896.*

Червень, 29

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від поносу безпритульна дитина Вапленко Люся у віці 10 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 902.*

Червень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від плямистого

тифу Черняк Маня Львівна у віці 43 років та Бабич Олександр Васильович у віці 20 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 896.*

Проект резолюції на доповідь санінспектора „Про санітарно-епідемічний стан м. Києва”. Зазначено, що причинами поширення плямистого тифу є скупчення людей на залізницях, річпорту, а також в транспорті та вулична безпритульність дітей. За травень хворіло 1134 осіб на висипний тиф, а за червень 1353 хворих / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 326—327.*

Липень, 1

Книга запису актів громадянського стану. Дарницький район м. Києва. Померла від висипного тифу Тютюнова Марія Василівна у віці 57 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 808.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від виснаження Григоренко Фрося Сильвестрівна у віці 8 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 905.*

Липень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від дизентерії Гончар Анатолій Данилович у віці 1 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — *1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Процько Леонтій Миколайович у віці 25 років, Слободенюк Оксана у віці 50 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження, авітамінозу та коліту 17 осіб віком від 9 до 48 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 905.*

Липень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Зельдіс Соломон Давидович у віці 27 років, Ширман Гнат Павлович у віці 52 років, від плямистого тифу Кравченко Федір Якович у віці 64 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Дарницький район м. Києва. Померла від висипного тифу Блейчик Марія Петрівна у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 808.*

Липень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від висипного тифу Піроженко Оксана Яківна у віці 68 років та Понікман Ізраїль Йосипович у віці 38 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Кльосов Трохим Іванович у віці 55 років, від червеного тифу Трифонова Лідія Іванівна у віці 22 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 896.*

Липень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від дизентерії 8 осіб у віці від одного року до 68 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Мар'янський Михайло у віці 52 років, Коваленко Мусій у віці 34 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 6

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від загального набряку Захарченко Параска Трохимівна у віці 37 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від авітамінозу та виснаження 8 осіб віком від 4 до 43 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Середова Ярина Антонівна у віці 43 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від дизентерії Хоменко Параска у віці 3 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від плямистого тифу Першалов Ульянов Мартинович у віці 41 року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Липень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від виснаження Ярова Катерина у віці 25 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Ткаченко Варвара Семенівна у віці 14 років, Гірченко Костянтин у віці 45 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Липень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від плямистого тифу Хуторна Євдокія Іванівна у віці 54 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії безпритульні діти Федорчук Галина Тарасівна віком 5 років та Булкіна Іда Овсіївна одного року, а також від тифу Шураєв Марко у віці 40 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Липень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від тифу Солоневська Параска Авер'янівна у віці 70 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії четверо безпритульних дітей: Калениченко Любов, віком 3 роки, Граб Петро 2 роки, Невідомий Ваня 4 роки, Кадо Миша 3 роки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Липень, 11

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від плямистого тифу Артамонов Тимофій Фотійович у віці 58 років, від висипного тифу Троянський Микола у віці 4 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження та дизентерії 12 осіб віком від 3 до 55 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 12

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від дизентерії Яковенко Ілля Костянтинович у віці 11 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від дизентерії Литвиненко Василь у віці 7 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження 7 осіб віком від 2 до 52 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 13

Повідомлення санінспектури м. Києва про епідеміологічну ситуацію в місті. Зазначено, що в чергах за комерційним хлібом „трапляються завошивлені особи, які можуть поширювати захворювання на висипний тиф”. Санінспектура пропонувала вилучати з черг подібних людей для санобробки а також просила організаційної допомоги з боку міськради / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 368.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від висипного тифу Жичадло Тимофій Іванович у віці 58 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Сербова Дар'я Іванівна у віці 69 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії шесте-

ро дітей: Карасік Ізя віком 7 років, Штейнберг Коля 2 роки, Матвієнко Шура 1 рік, Полоцька 10 років, безпритульний Коля 4 роки, безпритульний Ваня 8 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Пугачук Кирило у віці 9 років та Міщенко Іван Ларионович у віці 50 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Азарова Палажка у віці 51 року / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Липень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від дизентерії 18 осіб віком від 3 до 59 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 905.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Федорів Георгій Васильович у віці 45 років та Поступіков Іван Микитович у віці 60 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Липень, 17

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від водянки Каможний Пилип Спиридонович у віці 67 років та Ковбасюк Петро Антонович у віці 45 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Липень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Монастирський Яків Осипович у віці 42 років, Резнік Ілля Нахманович у віці 35 років, Гудзеватий Федір Васильович у віці 48 років, Дядюра Арсеній Опанасович у віці 26 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Липень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу Рошківська Віра Василівна у віці 46 років та Андреева Агнеса Карлівна у віці 53 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Липень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від висипного тифу Сусел Микола Герасимович у віці 52 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Липень, 21

Постанова бюро Київського обкому КП(б)У про відкриття кіосків для продажу хліба за комерційними цінами у Ворзелі, Боярці, Пущі Водиці, Дарниці та Святошин / *Голодомор 1932—1933 років в Україні: документи і матеріали. — К., 2007. — С. 905.*

Липень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Карбовський Анатолій Адольфович у віці 35 років, Прус Михайло Якович у віці 48 років, від дизентерії Сергеев Костянтин Олександрович у віці 6 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Сірінді Костянтин Продромович у віці 39 років, Шишкін Володимир Ілліч у віці 55 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Липень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Черкаська Броніслава Ісаївна у віці 39 років, Аврамчук Григорій Ксенофонтівич у віці 64 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Суркіна Сура Нухимівна у віці 70 років, Кушакова Оксана Петрівна у віці 68 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 904.*

Липень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу Черкун Тетяна Григорівна у віці 55 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Шабс Яна Мовшевна у віці 67 років, Городецький Овсій Борисович у віці 67 років, Гусовський Борох Міхелевич у віці 22 років, Деркач Лаврентій Іванович у віці 29 років, Хайтін Володимир Соломонович у віці 40 років, Печений Петро Терентьевич у віці 50 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Липень, 25

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Топольська Марія Василівна у віці 62 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 903.*

Липень, 26

Виправлена редакція проекту резолюції про санітарний та епідемічний стан м. Києва. Зазначено, що починаючи з квітня 1933 р. захворювання на висипний тиф „щодня збільшуються, приймають характер дуже загрозливої епідемії, охопивши значну частину районів міста та сіл приміської смуги, і не виявляють до цього часу тенденції до зниження, а щодо різачки відмічається також зріст захворювання” / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 361—362.*

Липень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від кишкової інтоксикації Камінський Жорж Миколайович у віці 2 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Липень, 28

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від плямистого тифу Калюжна Ганна Василівна у віці 44 років, Колесніков Петро Семенович у віці 65 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Липень, 29

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від висипного тифу Сухоцька Марія Денисівна у віці 47 років, Дурненко Катерина Іванівна віком 47 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу Добровольська Ганна Володимирівна у віці 42 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Липень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу Колеснікова Федосія Миколаївна у віці 55 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Липень, 31

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померла від висипного тифу Гринюк Ганна Петрівна у віці 28 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від безбілкового набряку Лещук Міла у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Серпень, 1

Постанова президії міської КК-РСІ про хід збиральної кампанії, обмолот та облік врожаю зернових культур в колгоспі ім. Комінтерна с.Світільне. Зазначено, що правління колгоспу на чолі з А.А.Корсуном „готувало куркульський опір міроприємствам партії в справі організації успішного виконання завдань по збору врожаю, його охорони, молотьби та здачі хліба державі”, намагаючись „заховати лишки озимини жита”, бо за планом було 150 га, а посіяно 195. Зерно здавали до комори без накладних, навмисно затримували облік зерна, дозволяли одноосібникам помел в млинах власного зерна нового врожаю до виконання державних планових завдань. Ухвалено голову колгоспу звільнити з роботи та віддати до суду / *ДА м. Києва. — Ф.р.-323. — Оп. 1. — Спр. 333. — Арк. 38—40.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від висипного тифу Черняхівський Дмитро Порфирівич у віці 32 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 896.*

Серпень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Померли від дизентерії Це-

тельман Рувин Ісакович у віці 1,5 роки та Богдан Лідія Іванівна віком 4 роки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Серпень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Горобець Меланія Омелянівна у віці 54 років, від авітамінозу Догналік Григорій Йосипович у віці 52 років, від дизентерії Федоров Тодось Васильович віком 46 років, від дистрофії Шишкін Василь віком 3 роки, від безбілкового набряку Хоменко Тося віком 2 роки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від плямистого тифу Парубок Лев Степанович у віці 45 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Серпень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від безбілкового набряку (опухання) Єгоров Микола у віці 2 років та Краснов Григорій у віці 3 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Книга запису актів громадянського стану. Помер від плямистого тифу Друженко Василь Федорович у віці 52 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Серпень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дистрофії Омеляченко Зінаїда віком 3 років та Львов Ігор віком 2 роки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 6

Книга запису актів громадянського стану. Помер від безбілкового набряку Павлюченко Петро у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від „розладу харчування” Шейман Абрам Львович у віці 7 років, Гуральовський Юхим Сергійович від авітамінозу у віці 42 років, від тифу Добрянський Олексій Петрович у віці 24 років, від дизентерії Синцов Павло Костянтинівич у віці 23 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Померли від висипного тифу Тугай Марія Яківна у віці 65 років та від плямистого тифу Мартинов Іван Іванович у віці 38 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Серпень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дистрофії Красненко Юлія, Бурхіна Зінаїда, Гавриленко Сергій у віці 2 років та від безбілкового набряку Грінберг Ріва у віці 3 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дизентерії та дистрофії Сафронов Володимир Васильович у віці 1 року, Іванова Ольга у віці 3 років, Лесючевська Євгенія Олександрівна у віці 15 років, Сталінова Ганна у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 11

Книга запису актів громадянського стану. Бульварний район м. Києва. Помер від висипного тифу Війничук Іван Олександрович у віці 67 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636.*

Серпень, 12

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дизентерії та дистрофії Липер Костянтин у віці 3 років, Ситіна Софія віком 2 роки, Трефілов Володимир Олександрович у віці одного року, Гончаренко Іван Якович у віці 3 років, Ландишева Ніна віком 2 роки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654.-Оп. 1.-Спр. 898.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження Габалюк Ваня віком 3 роки та Бобко Коля віком 2,5 роки / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від дистрофії Заяць Любов Григорівна у віці одного року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1 — Спр. 897.*

Серпень, 14

Газета „Пролетарська правда” інформувала про виконання селянським сектором Київської області річного плану хлібозаготівлі в обсязі 11% планового завдання / „Пролетарська правда”. — Київ, 1933. — 14 серпня.

Серпень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від дистрофії безпритульний хлопчик Кондратьєв Петро у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від дизентерії При-

тикін Ілля Петрович у віці 20 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 17

Газета „Вісті” ВУЦВКу повідомила про виконання колгоспами Київської області річного плану хлібозаготівлі на 21% з МТС та на 35% без обслуговування МТС, одноосібним сектором на 25,5%, радгоспами на 7,4% / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від дизентерії та дистрофії четверо осіб: Юферова Людмила Миколаївна віком 6 років, Цветкова Євгенія 3 роки, Ветров Григорій 3 роки, Кубанова Параска Петрівна віком 65 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Померли від дизентерії Коломойцева Наталія Василівна у віці 11 місяців та Царенко Ольга Григорівна у віці 8 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Серпень, 19

Постанова 2-го зльоту колгоспників-ударників Київської області про підсумки збиральної кампанії та хлібозаготівлі. Зазначено, що область „цілковито вивершила річний план хлібоздавання” і таким чином „зробила значний крок до здійснення гасла партії зробити всі колгоспи більшовицькими, а колгоспників заможними” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5417. — Арк. 1—4.*

Тези доповіді санінспектури Києва про висипний тиф і заходи його подолання в місті та по селах приміської смуги. Зазначено, що інфекція тифу занесена до міста з периферії через безпритульних дітей, яка започаткувала „куткову епідемію”, а згодом поширилася на все місто. Названо кількість захворювань протягом попередніх місяців: січня — 98, лютого — 177, березня — 280, квітня — 878, травня — 1224, червня — 1349, липня — 1207, а за 7 місяців — 5203 хворих тифом / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 376.*

Серпень, 20

Довідка санінспектора міста про епідемічний стан м. Києва. Зазначено, що від квітня 1933 р. відбувався бурхливий розвиток епідемії тифу, коли в інших містах „вона почала давати знижку”. Підкреслено, що стан „висипного тифу, в якому ця інфекція перебуває зараз в Києві, треба, кваліфікувати, як за дуже загрозливий щодо дальшого його поширення через те, що він розповсюджений по всій території Києва, і підтримується не тільки через випадки захворювань на явні форми висипного тифу, але й через так звані „стерті” й безсимптомні форми інфекції” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-583. — Оп. 1. — Спр. 67. — Арк. 382—384.*

Серпень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження Тищенко Тамара Михайлівна у віці 62 р. / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Серпень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження Мироненко Явдоха Василівна у віці 50 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Рубан Микола Іллч у віці 42 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Серпень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від дизентерії Брешко Іван у віці 3 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Серпень, 25

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від дизентерії Дехтяренко Валентина Парфентіївна у віці 14 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії двоє „підкидьків” — Крикун Ольга віком 4 місяці та Галущенко Андрій віком 5 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Серпень, 26

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від дизентерії Краснов Владлен у віці 14 тижнів / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Серпень, 27

Газета „Вісті” ВУЦВКу повідомила, що о 10-й годині 40 хвилин швидким потягом Одеса-Москва до Києва прибув французький політичний діяч Е. Ерріо, якого зустрічали голова Київського облвиконкому М. Василенко, заступник голови Київської міськради Хитрик. Е. Ерріо відвідав Софіївський собор та Всеукраїнську академію наук, а також „Золоті ворота”, здійснив подорож по Дніпру на пароплаві „Калінін”, побував в Києво-Печерській Лаврі / *„Вісті” ВУЦВКу. — 1933. — 28 серпня.*

Серпень, 28

В газеті „Вісті” ВУЦВКу опублікована коротка біографія Е. Ерріо. Він народився 1872 р. в м. Труа, вивчав і викладав історію літератури. Написав наукову

роботу „Мадам Ракам’є та її друзі”, одержав за неї премію Французької академії наук у 1905 р. Сенатор від департаменту Рони у 1912 р., міністр праці і харчування в уряді Бріана протягом 1916—1917 рр., член палати депутатів і лідер радикально-соціалістичної партії (1918). У вересні 1922 р. вперше відвідав СРСР, опублікував книгу про СРСР. Прем’єр-міністр уряду „лівого блоку” в 1924—1925 р. Очолював уряд Франції в 1927 р., протягом лютого 1927 — до листопада 1928 р. міністр освіти в уряді „національного єднання” Пуанкаре. В травні 1932 р. Е. Ерріо очолив третій урядовий кабінет, ставши прем’єр-міністром, а 29 листопада підписав французько-радянський пакт про ненапад. В грудні 1933 р. пішов у відставку, а в 1933 р. обраний мером Ліона та головою комісії закордонних справ палати депутатів / *„Вісті” ВУЦВКу. — Київ, 1933. — 28 серпня.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від пневмонії Бланк Леонід віком 5 місяців та Бабіч Зіна віком 6 місяців, Микитянський Андрій у віці 2 тижнів / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Серпень, 29

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від авітамінозу Родзеновська Олімпіада Іванівна у віці 63 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від набряків Бандюк Параска Сидорівна у віці 22 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Серпень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії Власенко Іван у віці 2 років, Ніколенко Надія у віці 1,5 роки, Данилова Дуся у віці 3 років, Котов Володя у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від набряків (опухання) Рокотель Ярина Михайлівна у віці 31 року / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Серпень, 31

Постанова президії Київської міськради. Заборонено децентралізовані заготівлі картоплі, а також розпочато боротьбу із „спекуляцією та перепродажем картоплі” / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1. — Оп. 1. — Спр. 5424. — Арк. 10.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від коліту Нікітіна Ніна у віці 3 років та Толчан Тося у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 907.*

Вересень, 1

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії Стриха

Семен у віці 6 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від авітамінозу Петрик Марфа Захарівна у віці 48 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Вересень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від авітамінозу Дудаленко Ганна у віці 7 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від пневмонії Митенко Юра у віці трьох тижнів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1 — Спр. 908.*

Вересень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від ентероколіту Байдак Сак у віці 19 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1 — Спр. 908.*

Вересень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії Парковський Юра у віці 4 років та Литко Ліда у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Вересень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від пневмонії „підкидьок” Юхименко Надя у віці 5 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від авітамінозу та дизентерії Зубов Василь у віці 13 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 6

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від авітамінозу та дизентерії Забігайло Федір у віці 11 років та Шелеговець у віці 7 років, а також невідомий Вася від набряку у віці 6 років, невідома Марійка від виснаження у віці 6 років, Пупенко Надя від виснаження у віці 6 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1 — Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії та дизентерії діти — „підкидьки”: Пінчук Михайло у віці 3 тижнів, Яцук Володя у віці 5 тижнів, Пруденко Андрій у віці двох тижнів, Оністратенко Кіндрат у віці 18 днів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Вересень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти: „підкидьки” — Мартинов Сергій у віці 2 тижнів та Коломієць Василь у віці 3 тижнів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Вересень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від виснаження четверо осіб віком від 4 до 15 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії безпритульні діти Шевченко Сергій у віці 6 років та Алілова Марфуша у віці 8 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від дизентерії Берестовський Олександр Тодосьович у віці 39 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1 — Спр. 897.*

Вересень, 11

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від авітамінозу та дизентерії Грищенко Єва у віці 7 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 12

Газета „Вісті” ВУЦВКу повідомила, що колгоспи Київської області виконали 71,6%, радгоспи 61,4%, одноосібний селянський сектор 79,4% річного плану хлібозаготівлі / „Вісті” ВУЦВКу. — 1933. — 12 вересня.

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії Яценко Таня у віці 6 років, Лосева Валентина у віці 4 років, Лукьяненко Ніна у віці 9 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від пневмонії Штендер Віля у віці трьох тижнів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Вересень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії діти-„підкидьки”: Куліш Надя у віці двох тижнів, Зубкова Наталія у віці чотирьох місяців, Климанська Ельзам у віці трьох місяців, Кадик Надя у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Вересень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від пневмонії Батрак Степан у віці 2 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908.*

Вересень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від коліту Фурман Григорій у віці 5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 17

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від пневмонії Ульянова Олена у віці трьох тижнів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 908.*

Вересень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від дизентерії Куделя Галина у віці 4 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Вересень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Ваєвська Сабіна Антонівна у віці 36 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Вересень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Буряковська Станіслава Янівна у віці 38 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Вересень, 21

На території Києва діяло 13 магазинів та 17 лавок системи „Торгсину”, а її відділення в містах Б. Церкві, Умані, Смілі, Богуславі, Черкасах, Житомирі, Шполі, Новоград-Волинську, Коростені, Чорнобилі / *ЦДАВО України.* — *Ф.4051.* — *Оп. 1.* — *Спр. 23.* — *Арк. 7.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від плямистого тифу Ригитов Михайло у віці 52 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Вересень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Дидиченко Анастасія Степанівна у віці 55 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* - *Спр. 897.*

Вересень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти: Працюк Борис віком 1,5 роки, Химка Шура віком 5 місяців, Орлов Сергій у віці 8 тижнів, Олексієнко Марія віком 3 тижні / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 908.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Федонін Микита Олексійович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Вересень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від плямистого тифу Прокопенко Іван у віці 44 років, Крацький Ілля у віці 45 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Коршунова Надія Яківна у віці 48 років, Хабенський Янкель Мордкович у віці 72 років, Дуднік Йосип Олексійович у віці 49 років, Боханов Петро Іванович у віці 60 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Вересень, 25

Для забезпечення безперервного розвантаження барж з хібом до Київського річпорту направлено 177 робітників-вантажників. За тону насипаного в мішки зерна із барж платили 50 копійок, а за розвантаження однієї тонни з барж 1 крб. 20 коп. / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 323. — *Оп. 1.* — *Спр. 491.* — *Арк. 163—164.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від виснаження та пневмонії безпритульні діти — „підкидьки”: Баранов Антон у віці 11 місяців, Вдовенко Валя у віці трьох тижнів, Ніколаєва Феня у віці трьох тижнів, Колосниченко Клавдія у віці чотирьох тижнів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 908.*

Вересень, 26

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Кравцов Йосип Арсентійович у віці 63 років, Павловська Ольга Олексіївна у віці 51 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Вересень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії Скрипник Михайло віком 9 років, Василевська Шура віком 7 років, невідома Настя віком 6 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Вересень, 28

Протокол засідання президії Київської КК КП(б)У. Зазначено, що на станції Київ-Петрівка „під відкритим небом” промокає та проростає зерно, а на зерносховищах Київ-Гавань „горить” овес, тому що температура доходить до 65 градусів під брезентом. В склепах Куренівки та інших сховищ зерно гріється і псується / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 323. — *Оп. 1.* — *Спр. 463.* — *Арк. 5—6.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Дожовець Ларіон Мусійович у віці 73 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Вересень, 29

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Дем'янок Євдоким Данилович у віці 62 років, Меркулова Параска Захарівна у віці 70 років, Чорноротов Гаврило Пилипович у віці 36 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* - 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 897.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від авітамінозу та дизентерії безпритульні діти: Свижук Настя у віці 7 років, невідомий Толя у віці 6 років, Трохменко Толя у віці 5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Вересень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Єгерський Нечипор Михайлович у віці 71 року, Кривошеєв Олексій Семенович у віці 52 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Жовтень, 1

Звіт Київського обкому Українського Червоного Хреста про антиепідемічні заходи в місті Києві та приміській смузі. Пропущено через лазні 32634, пострижено 23916, дезинфіковано одягу 32634, проведено 15254 санобстежень, оглянуто 32634 осіб та 19136 дворів, виявлено завшивлених 12250, транспортовано епідемічно хворих 1012 / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 219. — Арк. 34—35.*

Скорочений план м'ясозаготівель по Київській приміській смузі. Встановлено план на 15 місяців заготівель м'яса в обсязі 13376 тонн, з них в одноосібному секторі 8359 т / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4474.*

Книга запису актів громадянського стану. Померли від пневмонії Будова Маня у віці 4 років, Борштейн Іван у віці 4 років, Котенко Ваня у віці 9 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дифтериту безпритульний Павло у віці 6 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 3

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Ейдельман Абрам Львович у віці 64 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Жовтень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від водянки Біленко Олександр Миколайович у віці 64 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Жовтень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії та авітамінозу Колечуков Леонід у віці 6 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Шептило Варвара Олексіївна у віці 48 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Жовтень, 6

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Богданова Марфа Антонівна у віці 55 років, Гаврилов Михайло Васильович у віці 60 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Повідомлення газети „Вісті” про те, що станом на 6 жовтня колгоспи Київської області виконали річний план хлібозаготівлі на 84,9%, радгоспи на 86,6%, селянський сектор на 78,2%, а по мірчуку на 21,1 % / „Вісті” ВУЦВКу. — 1933. — 11 жовтня.

Жовтень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від авітамінозу Гавришук Іван Іванович у віці 41 року, Козаченко Анатолій Михайлович у віці 17 років, Єременко Василь Герасимович у віці 18 років, Горбаченко Марфа Григорівна у віці 30 років, Криворучко Михайло Григорович у віці 28 років, Третяк Михайло Патрикєйович у віці 28 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1 — Спр. 899.*

Жовтень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії Козлова Христина у віці 47 років, від пневмонії Луценко Ніна у віці 1 року, Буганська Мотя у віці 11 місяців, Войтенко Кость у віці двох місяців, Лисова Ольга у віці 10 місяців / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Жовтень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Зундер Давид Йосипович у віці 38 років, Ткаченко Аграфена Яківна у віці 65 років, Каменів Тимофій Денисович у віці 43 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Жовтень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від коліту Тимофеева Олександра Яківна у віці 73 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Жовтень, 11

Постанова президії Київської міськради про порядок вручення зобов'язань по м'ясозаготівлях. Наголошено на тому, що переважна частина колгоспників та „трудящих одноосібників” дотерміново виконали всю 15-місячну норму м'ясоподатку, відтак можна виконувати встановлену для них норму м'ясоподатку на 1934 р. і „негайно приступити до безпосередньої роботи по врученню зобов'язань з тим, щоб не пізніше 25 жовтня вручення зобов'язань всім м'ясоздавцям — закінчити” / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5424. — Арк. 3—4.*

Книга запису актів громадянського стану. Дарницький район м. Києва. Померла від дизентерії Мо-

розова Любов Петрівна у віці 5 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 808.*

Жовтень, 12

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від запалення очередини та тифу Гавриленко Сава Михайлович у віці 41 року, Сокирко Леонід у віці 12 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 13

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Шевченко Василь Федорович у віці 36 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Шапіто Мусій Семенович у віці 48 років, Лигар Оксана Якимівна у віці 49 років, Єресько Павло Володимирович у віці 30 років, Мартиненко Федот Васильович у віці 36 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії Рябчинський Нік у віці 7 місяців та Головатий Харитон у віці одного року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Жовтень, 16

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Максимова Марфа Яківна у віці 67 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 17

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від загального виснаження Чех Февронія Микитівна у віці 60 років, від дизентерії Романенко Кирило Пилипович у віці 21 року, від тифу Травкіна Марія Ананівна у віці 30 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Епанча Олена Кіндратівна у віці 54 років, Петрищева Параска Христофорівна у віці 65 років, Оліна Ганна Олександрівна у віці 36 років, Котов Омелян Антонович у віці 54 років Хом'як Ганна Мартинівна у віці 58 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 19

Книга запису актів громадянського стану. с.Позняки Київської приміської смуги. Померла від висип-

ного тифу Кавуненко Варвара Юхимівна у віці 19 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 572.*

Жовтень, 20

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Божок Софія Микитівна у віці 31 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 21

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Картанюк Мусій Макарович у віці 53 років, Микач Савелій Петрович у віці 30 років, Половинчик Рейзля Юхимівна у віці 65 років, Іванова Параска Семенівна у віці 42 років, Рудниченко Тетяна Олександрівна у віці 39 років, Баклан Явдоха Іллівна у віці 52 років, Цисин Хаїм Овсійович у віці 53 років, Синельников Леонтій Охримович у віці 47 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від пневмонії Богдан Аркадій у віці двох тижнів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Жовтень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії Журавльова Настя у віці трьох тижнів, Номинас Світлана у віці семи тижнів, Ващенко Ігор у віці одного року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Жовтень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Кармаза Микола Минович у віці 42 років, Пилипенко Анастасія Фролівна у віці 58 років, Тютюник Марія Петрівна у віці 53 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 25

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Райзлін Володимир Олександрович у віці 37 років, Куксінський Вадим Миколайович у віці 41 року, Паливода Касьян Андрійович у віці 29 років, Каліновська Віра Федорівна у віці 32 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 26

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Михальченко Василь Антонович у віці 42 років, Барак Песя Фроїмівна у віці 54 років, Соловійова Явдоха Іванівна у віці 47 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії немовлята Врублевська Настя та Воронова Алла / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Жовтень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Кулик Августина Дмитрівна у віці 57 років, Палька Агнеса Йосипівна у віці 42 років, Шевченко Григорій Лазарович у віці 55 років, Божник Ганна Леонтіївна у віці 57 років, Ряботенко Степан Іванович у віці 48 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Протокол засідання Надзвичайної комісії по боротьбі з епідеміями. Зазначено, що установами санінспектури Києва виявлено велику кількість завошивлених пасажирів на залізницях та в річпорту, а також в студентських гуртожитках. Проведено санобробку житлових будинків, у яких мешкали хворі тифом / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 6110.* — *Арк. 28—33.*

Жовтень, 28

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Рахубовська Ганна Михайлівна у віці 29 років, Верещанська Ірина Андріївна у віці 58 років, Найдис Захар Якович у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 29

Протокол загальноміської конференції директорів шкіл та навчальних закладів Києва. Слухали питання про боротьбу з висипним тифом в школах міста Києва. Зазначено, що в школах висока завошивленість дітей, а школярі „переносять тиф на ногах”. В окремих школах завошивленість становила 50—85% учнів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 6110.* — *Арк. 37—39.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Дворніченко Ольга Федорівна у віці 26 років, Михайлова Єлизавета Лук'янівна у віці 52 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень, 30

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Волкова Єлизавета Аполлонівна у віці 62 років, Попова Олександра Дорофіївна у віці 58 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Жовтень 31

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Вдовенко Микита Семенович у віці 58 років, Пипенко Федір Сиринович у віці 57 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Протокол засідання Надзвичайної комісії по боротьбі з епідеміями. Проведено рейди перевірки

санітарного стану державних та комунальних установ, виявлено велику завошивленість, створено санітарні бригади для обробки помешкань та вулиць. Рекомендовано затримувати підводи з хлібом, які перебувають в антисанітарній зоні / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 6110.* — *Арк. 43—44.*

Листопад, 1

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти Пудишенко Марія віком три місяці та Мусійчук Ліда віком 2 роки / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Зайцев Михайло Григорович у віці 27 років, Дурдуковська Олена Іванівна у віці 57 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — 1654. — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 2

Повідомлення німецького консула у Києві Андора Хенке. Зазначив, що кожного дня до лікарень зверталось 109 хворих на висипний тиф, а разом з прибулими до 200 осіб. Хворі тифом селяни приїздили до міста, тому епідемія тифу поширювалася / *Der ukrainische Hunger-Holocaust. Eine Dokumentation, hrsg. und eingeleitet von Dr. D. Zlepko.* — *Sonnenbühl, 1988.* — *S. 206—208.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Квасневська Жозефіна Олександрівна у віці 62 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померла від висипного тифу Ковбасюк Євгенія Яківна / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 907.*

Листопад, 3

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії Бондаренко Іван у віці 11 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Колодная Рахіль Аронівна у віці 23 років, Фалько Тетяна Василівна у віці 53 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 907.*

Листопад, 4

Постанова президії міськради про заготівлю телиць. Констатовано, що план заготівель телиць для безкорівних колгоспників „зірвано”. Зобов'язано голів колгоспів та сільських рад виконати контракти телиць та реалізувати кредит / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 5402.* — *Арк. 1.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Левин Ісак Абрамович у віці 27 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 5

Протокол засідання Надзвичайної санітарної комісії по боротьбі з епідеміями. Зазначено, що санітарний стан шкіл міста є критичним, позаяк виявлено багато завошивлених учнів, а також студентів в гуртожитках технікумів / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 6110.* — *Арк. 70–76.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Шевченко Палажка Йосипівна у віці 55 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 6

Інформація про епідемічний стан в Києві. Зазначено, що інфекція тифу розповсюджена по всіх районах міста, охопила всі групи населення, а захворювання тифом серед робітників сягнуло 35,2%, серед службовців 33,3%, серед студентів 5,5%. Діти віком до 14 років мали 20,3% хворих на тиф що перевищувало попередні роки / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 446–449.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Мельханов Михайло Іванович у віці 54 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 7

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Зайцев Василь Тихонович у віці 47 років, Пискарьов Анатолій Костянтинович у віці 7 років, Савицький Костянтин Феофілович у віці 52 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 8

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від дизентерії Кузьменко Павло у віці 8 років, Савченко Василь у віці 9 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Листопад, 9

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від дизентерії безпритульна дівчина Оля у віці 3 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Листопад, 10

Інструкція для сандиктатора, що виїздив на село. Зазначається, що сандиктатор організує всю протиепідемічну роботу в дорученому кушці, залучає до цього громадськість села, спрямовує діяльність сільських надзвичайних комісій боротьби з епідеміями. Сандиктатор мав розгорнути роботу лазень та камер, розробити графік їх відвідувань селянами, а в „небезпечних щодо висипного тифу селах відвідування лазень проводиться похатньо, починаючи з найнебезпечнішого кутка,“ / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 438–439.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії Лагоцький Олександр у віці 8 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Тесля Домна Кирилівна у віці 63 років, Царьов Іван Михайлович у віці 44 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 907.*

Листопад, 11

Книга актів запису громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Віленко Яків Борисович у віці 44 років, Дорфман Іта Шльомівна у віці 77 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 12

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Помер від дизентерії Голуб Володимир Якович у віці 6 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 907.*

Листопад, 13

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Король Йосип Лазарович у віці 49 років, Дашевський Фішель Борисович у віці 33 років, Горбунов Василь Петрович у віці 39 років, Козачок Порфир Васильович у віці 53 років, Дзюб Петро Антонович у віці 69 років, Роенкранц Олександр Якович у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 14

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від висипного тифу Розенберг Надія Мойсеївна у віці 72 років, Федорова Олександра Василівна у віці 47 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 907.*

Листопад, 15

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Агеєва Ганна Антонівна у віці 46 років, Антоненко Сергій Нечипорович у віці 39 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 16

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Майоров Степан Захарович у віці 75 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 17

Книга запису актів громадянського стану. Петрівський район м. Києва. Померли від авітамінозу та безбілкового набряку (опухання) Войленко Максим Йосипович у віці 42 роки, Бойцун Фросина Доро-

феевна у віці 35 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 908.*

Листопад, 18

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від водянки Кошкарєв Олександр Федорович у віці 4 місяців / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.* — *1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 19

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померли від тифу Робінер Катерина Терентіївна у віці 48 років, Богданова Катерина Федорівна у віці 48 років, Рудь Тодось Тарасович у віці 20 років, Кискевич Володимир Якович у віці 38 років, Концурок Сильвестр Кузьмович у віці 43 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 20

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від запалення очередини Козлов Василь Микитович у віці 41 року / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 22

Доповідна записка Надзвичайної комісії по боротьбі з антисанітарією. Повідомляється, що осередками комісії перевірено вулиці міста, 1616 будинків, 5031 квартиру, 5067 осіб, виявлено 31 хворого, 312 завошивлених, очищено 382 двори / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 219.* — *Арк. 17–18.*

Листопад, 23

Лист наркома охорони здоров'я УСРР С.Канторовича. Підкреслив, що багатьом лікарням „бракує білизни, ковдр, матраців, речей догляду за хворими, хірургічного інструментарію, лабораторного майна. Хворих харчують незадовільно, навіть хворим на черевний тиф не дають білого хліба” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 223.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Колодрубський Степан Дмитрович у віці 42 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 24

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Ларікова Марія Миколаївна у віці 34 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 25

Протокол засідання Надзвичайної міської комісії по боротьбі з антисанітарією. Підкреслено, що зростання кількості захворювань в селах Київської приміської смуги відбувається з двох основних причин: недостатнє забезпечення медперсоналом та неусвідомлення сільрадами відповідальності щодо подолання епідемії висипного тифу. Рекомендовано

додатково розгорнути по селах 175 ліжок для хворих на висипний тиф / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1.* — *Оп. 1.* — *Спр. 6110.* — *Арк. 167–175.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Котвіцька Антоніна Василівна у віці 47 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Протокол №1 засідання штабу по боротьбі з епідеміями на території Київської приміської смуги. Ухвалили створити штаб подолання епідемії та курцові штаби: Слобідського, Броварського, Гоголівського, Будаївського, Хотівського, Семиполківського, Шпитського, Бучанського / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-583.* — *Оп. 1.* — *Спр. 67.* — *Арк. 4–5.*

Листопад, 27

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від запалення легенів Курочкіна Катерина Онисимівна у віці 7 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 899.*

Листопад, 28

Протокол №2 засідання штабу по боротьбі з епідеміями на території Київської приміської смуги. Рекомендовано відкрити в селах Горенці та Гостомелі лазні / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-3.* — *Оп. 1.* — *Спр. 216.* — *Арк. 4–5.*

Листопад, 29

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Ільїна Софія Миколаївна у віці 67 років, Столярчук Микола Власович у віці 16 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Постанова президії Київської міськради. Слухали питання про „зміцнення революційної законності в селах приміської смуги”. Зазначено, що були випадки „безспірного стягнення м'яса поверх встановлених норм, здача державі картоплі не з плану посіву, а з фактично посіяного, випадки порушення законів у стягненні податків, ліквідації окремих середняцьких та бідняцьких дворів за несплату податків” / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-323* — *Оп. 1.* — *Спр. 299.*

Листопад, 30

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Полак Симха Ківович у віці 40 років / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Листопад, 31

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії безпритульні діти — „підкидьки”: Богданів Михайло у віці 2,5 років, Петровська Віра віком 2 місяці, Сучак Іван віком 1 місяць / *ДА м. Києва.* — *Ф.р.-1654.* — *Оп. 1.* — *Спр. 892.*

Грудень, 1

Інформація міськради про заготівлю льону та конопель. Зазначено, що льон зібрано та замочено

колгоспами 63,5%, одноосібними господарствами 40% від засіяних площ. Первісна обробка цих технічних культур „занедбана”, а на нараду приїхали 10 голів із 38 запрошених / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1 — Спр. 5424. — Арк. 2.*

Грудень, 2

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Троїцька Галина Петрівна у віці 65 років, Вінницька Єлизавета Давидівна у віці 52 років, від черевного тифу Фрунт Яків Андрійович у віці 30 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Літвінець Олександр Микитович у віці 21 року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 989.*

Грудень, 4

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Кричман Хаїм Якович у віці 30 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 5

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Янченко Тетяна Григорівна у віці 67 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Веліх Параска Федорівна у віці 45 років, Хаталак Іван Васильович у віці 22 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 6

Книга запису актів громадянського стану. с.Осокорки. Помер від голоду Литвиненко Кирило Федорович у віці 33 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 513.*

Грудень, 7

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від висипного тифу Литовченко Матвій Семенович у віці 32 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 8

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. померли від пневмонії троє безпритульних дітей віком від одного до трьох років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897.*

Грудень, 9

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії та коліту двоє дітей-„підкидьків” у віці до одного року / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 10

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від загального виснаження Рудницька Мотря Марківна у віці 78 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії Капітоненко Антон у віці 3 місяців, Андреев Остап у віці 8 місяців, Молчанов Ваня у віці 2,5 років, Трушенко Катя у віці трьох тижнів / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від висипного тифу Михальська Маріана Францівна у віці 54 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 11

Протокол наради при Київській інспектурі охорони здоров'я в справі боротьби з новим вибухом висипного тифу в м. Києві. Було зазначено, що „за останні дні” в Києві „значно збільшилися захворювання на висипний тиф і ці захворювання відрізняються від попередніх тим, що як видно зв'язані з переїздом людної, а тому окремих очагів немає, а захворювання розкидано по 29 районах міста, а тому треба негайно вжити рішучих заходів до повної ліквідації цієї епідемії й накреслив для цього низку заходів”. Запропоновано „переключити” всі медико-санітарні установи на боротьбу з висипним тифом, допускати до гуртожитків студентів лише після санобробки, створити при гуртожитках комісії по боротьбі з тифом, а також здійснити щеплення 150 тис. осіб проти черевного тифу / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 36. — Арк. 36—38.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від пневмонії Тарасенко Михайло у віці 1,5 року, Розенфельд Клара у віці 4 місяців, а також від „дифтерії після висипного тифу” Герасименко Михайло Кирилович у віці 34 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 12

Резолюція обласної наради керівників райвідділів постачання Київської області. Зазначено, що закон про „обов'язкову здачу порядком податку молока державі, цілком відповідаючи новому періоду соціалістичного будівництва, має велику перевагу проти попередньої системи заготівлі молока через контрактацію — та як показує досвід роботи 1933 року себе цілком виправдав”. Підкреслено, що господарства області виконали молокоподаток на 102,1% / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 4461. — Арк. 16—17.*

Грудень, 13

Зведення санінспектури м. Києва про захворювання, завошивленість та санобробку населення.

Проведено огляд населення: в с.Гоголів 41 особу, 386 школярів, 14 хат; в с.В.Димерка 118 осіб дорослих, 230 школярів, 45 хат; в с.Русанів 69 осіб, 422 школярів, 16 хат; в с.Богданівка 100 осіб, 150 школярів, 50 хат; в с.Світільне 243 особи, 150 школярів, 40 хат; в с.Плоське 30 школярів, 6 хат. Виявлено в селах 99 завошивлених дорослих та 143 школярів, проведено через лазні 452 особи, санобробку 67 хат, дезкамери 394 особи / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 216. — Арк. 28.*

Грудень, 14

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від тифу Гей Михайло Тимофійович у віці 35 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Новаковський Йосип Йосипович у віці 54 років, Петрова Анастасія Володимирівна у віці 38 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 15

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від авітамінозу Вдовенко Ніна Андріївна у віці 9 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Повідомлення газети „Вісті” ВУЦВКу про хід хлібозаготівлі. Зазначено, що колгоспи Київщини заготовили 98,2%, твердоздавці 48,2%, радгоспи 91,7% від річного плану зернових культур / „Вісті” ВУЦВКу. — 1933. — 15 грудня.

Грудень, 16

Протокол засідання штабу Київської надзвичайної санітарної комісії. Підкреслено факт поширення захворювань на висипний тиф в Семиполківському та Гоголівському кущах. Для забезпечення цілковитої госпіталізації хворих на висипний тиф запропоновано терміново відкрити шпиталі в с.Літки на 30 ліжок, Заворичи на 50 ліжок, Гоголеві на 40 ліжок, Семиполках на 40 ліжок, а разом на 160 ліжок / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105.*

Грудень, 17

До сіл Київської приміської смуги відправлено відповідальних працівників міського відділу охорони здоров'я для обстеження санітарного стану, „виявлення дійсного епідемічного стану кожного села та для вжиття потрібних рішучих протиепідемічних заходів”, щоб налагодити там „масову санітарну обробку населення, своєчасне виявлення хворих та своєчасну шпиталізацію, / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 171.*

Грудень, 18

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від запалення очеревини Годуненко Тимофій Степанович у віці 54 років / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Грудень, 19

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померла від „слабкості” Гончарова Варвара Михайлівна віком 5 днів / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 20

Стягнуто сільгосподаток з господарств приміської смуги на суму 907 тис. крб., з них з колгоспів 166 тис., з одноосібних господарств 609 тис., з „куркулів” 115 тис. крб. / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5423. — Арк. 12.*

Грудень, 22

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Померла від тифу Карпіловська Рахіль Яківна у віці 26 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Грудень, 23

Книга запису актів громадянського стану. Ленінський район м. Києва. Помер від запалення черевної порожнини Настюк Михайло Маркович у віці 38 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 898.*

Грудень, 24

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Помер від дизентерії Мешковський Володимир Валерійович у віці 3,5 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 27

Книга запису актів громадянського стану. Жовтневий район м. Києва. Померли від висипного тифу Міліон Григорій Мордкович у віці 40 років, Войцехівський Олександр Михайлович у віці 26 років, Станевич Інга Трифонівна у віці 44 років, Пузенкін Микола Михайлович / *ДА м. Києва. — Ф.р. — 1654. — Оп. 1. — Спр. 892.*

Грудень, 28

Книга запису актів громадянського стану. с.Мишоловка Київської міської ради. Померли від авітамінозу Гаркуша Марія Трохимівна у віці 13 років та Синельникова Ганна Іванівна у віці 25 років / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 899.*

Грудень, 29

Постанова президії Київської міської ради про підсумки стягнення сільськогосподарського податку та самооподаткування в селах Київської приміської смуги. Зазначено, що кількість селянських господарств зменшилася на 1,8%, худоби в них зменшилося на 27,1%, а корів в колгоспах скоротилося на 23,3%. Оподатковано експертним податком 118 „куркульських господарств” та стягнуто з них 83.279 крб. / *ДА м. Києва. — Ф.р.-1. — Оп. 1. — Спр. 5423. — Арк. 7—16.*

Грудень, 30

Короткий звіт про роботу сануповноваженого міської Надзвичайної санітарної комісії Х.Комаровського. Зазначено, що санітарними бригадами оглянуто 31159 дітей 229 установ та виявлено 1045 завошивлених / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 219.*

Грудень, 31

Звіт про санітарний стан шкіл м. Києва. Підкреслено, що в окремих школах завошивленість дітей доходить до 20%, а траплялися школи, у яких вона становила 30—50% та 85% від кількості учнів. Діти приходили до школи після санобробки, але в інкубаційному періоді захворювання тифом. Захворювання учнів на висипний тиф в школах міста залишалося загрозливим / *ДА м. Києва. — Ф.р.-3. — Оп. 1. — Спр. 219. — Арк. 28—33.*

РОЗДІЛ IV

МАРТИРОЛОГ

Сплинув 75-річний термін „таємного” зберігання книг загсів, які передано до архівних установ України. Нами виявлені та опрацьовані книги про смерть людей на території міста Києва. На кожному аркуші архівної справи розташовано дві довідки, які фіксують район, місце, вік, соціальний стан, причину та дату смерті, висновок лікаря. Загальна кількість померлих, враховуючи різні причини смерті, сягає понад 40 тисяч осіб. Книги загсів є реєстром померлих киян і прибулих селян з околиці та районів Київської області, особливо безпритульних дітей, серед яких переважали так звані „підкидні”. До них потрапили померлі мешканці Києва, про що свідчать їхні адреси, а також „прийшли”, яких настигла голодна смерть на вулицях міста, тому померлих фіксували за місцем їх агонії. Записи стосуються адміністративних та суто територіальних районів Києва: Бульварного, Дарницького, Жовтневого, Ленінського, Петрівського, Сталінського, Чоколівського та окремих сіл — Позняки, Осокорки, Мишолівка.

Вичерпність інформації та її структура залежали від дотримання службовцями райзагсів „Інструкції про порядок заповнення книг запису актів про смерть”, а також від розпоряджень Наркомату охорони здоров'я УСРР та директивних органів про утаємнення факту голоду, тобто універсальної причини масової смертності населення. Згідно „Інструкції” співробітники загсів мали „дуже уважно й акуратно” заповнювати усі пункти довідки про смерть особи в декількох примірниках. Перший залишався в загсі, а копію направляли до установ державної статистики.

Календарний принцип запису передбачав послідовну реєстрацію померлих протягом року — від 1 січня і до 31 грудня. Якщо книга заповнювалася раніше року, то брали нову книгу, але продовжували за хронологією запису старої, а раптом залишалися чисті аркуші, то вони автоматично ставали початком книги чергового року. У зв'язку з цим, а також беручи до уваги масову смертність на вулицях Києва се-

лян, безпритульних дітей, порушувався принцип послідовності запису за календарними датами. Масовість та асynchronність смертності ускладнювала їх реєстрацію і систематизацію, про що свідчать книги райзагсів міста, тому ми подаємо їх за адміністративними районами та номерами архівних справ. Довідки про смерть, які виписували загси після визначення лікарями її причини, фіксували дату припинення життя, а упорядкування самої книги виявилось офіційним документом, котрий засвідчував акт голодної смерті. Книги загсів про смерть, які добре збереглися, віддзеркалюють повсякденне існування голодних людей, набуваючи своєрідного меморіального статусу.

Структура довідки або акту про смерть дозволяє з'ясувати прізвище, ім'я та по-батькові особи, якщо вона померла в лікарні, дома, в іншій установі. До книги запису актів про смерть записували і померлих на вулиці. „Інструкція” мала 19 пунктів, які стосувалися, крім прізвища померлої особи, місця її проживання перед кончиною, конкретної дати (день, місяць, рік) смерті, визначення статі, віку, виокремлення дітей, які не дожили до одного року, відтак дати їх народження, кількісного складу її сім'ї, громадянства, національності, сімейного та родинного стану, джерел утримання, соціального походження, лікарського діагнозу причини смерті. Пункт 14 вимагав від Загсів чіткого запису місця „випадку смерті”: в лікарні, дитячому будинку, вдома. Цей пункт засвідчував місце смерті, а в 15-му пункті лікарське свідоцтво про причину. Довідки видавали переважно в стаціонарах, тобто в лікарнях, амбулаторіях, тобто за наявності лікаря. За відсутності в сільських радах лікарів дозволялося записувати „за словами заявника назву хвороби, що призвела до смерті”, тобто за фактом наявності померлої особи: „висипний тиф”, „сухоти” тощо. До пункту 16-го записували постійне місце проживання померлого, але в книгах загсів траплялося зазвичай поширене тоді слово — „невідомо”. Безпаспортний україн-

ський селянин та малолітні діти-безпритульники, які не знали грамоти і школи, помирали невідомими особами.

Для виявлення осіб, які померли внаслідок тривалого голодування, найважливішим і майже єдиним залишається пункт 15-й книги загсів, а в окремих книгах 14-й, тобто причина смерті. В історичній науковій літературі та особливо в публіцистиці зустрічається категоричне і переважно однозначне визначення основної причини масової смертності — від голоду. Не заперечуючи історичного факту голодомору, маємо зазначити, що масове і довготривале голодування викликало ту чи іншу хворобу, яка набувала форми епідемії. Люди помирали від конкретних хвороб, тому відсутність запису „від голоду”, хоча вони трапляються в книгах по місту Києву, не означає наявності іншої першопричини.

Спираючись на історичний досвід боротьби з наслідками голоду 1921—1922 рр. в УСРР, особливо на висновки медекспертів та визначені ними фізіологічні ознаки діагнозу смертності людей в умовах голоду, а також враховуючи найпоширеніші визначення причин масової смерті протягом 1932—1933 рр., відбувалося формування списку померлих внаслідок голодування. Деякі назви хвороб зустрічаються латиною, але переважна більшість російською та українською мовами.

Причиною смерті киян та „зайшлих” осіб в місті Києві, судячи із запису книг райзагсів, були: паратиф, висипний, черевний, плямистий тиф, дизентерія, розлад шлунку, коліт, гострий коліт, „різачка”, гострий катар кишок, запалення черевниці, отруєння, „дитячий літній пронос”, гострий ентероколіт, „дитяча холерина”, „кривавий пронос”, гостре шлунково-кишкове захворювання, порушення травлення, пневмонія, сухоти, туберкульоз легенів, запалення легенів, виснаження, водянка, набряк, „отечна хвороба”, безбілковий набряк, „різке виснаження”, дистрофія, атрофія, загальне виснаження, загальна атрофія, розлад харчування, авітаміноз, загальна водянка, „вроджена кволість”, „нежиттєспроможність” тощо. Наявність епідемії висипного та черевного тифу, випадків „сибірки” та малярії, які разом з десятками тисяч голодних селян та залишених ними безпритульних дітей проникали на вулиці Києва, свідчили про жахливу соціально-демографічну катастрофу, породжену голодомором в українських селах, особливо приміської смуги та ближніх районів Київщини. Діагноз „черевний тиф, двостороннє запалення легенів” або „запалення легенів та черевний тиф”, „туберкульоз після черевного тифу”, що виявився причиною смерті, певною мірою розкриває решту лікарських висновків: „запалення легенів”, „туберкульоз”, навіть міокардит та „слабкість серця”, хоча останні чергувалися із іншою діагностикою померлих — це „виснаження”. Доволі часто зустрічається діагноз „кахексія”, тобто синдром, що характеризується надмірним виснаженням, фізичною слабкістю. Від тифу помирало переважно доросле населення — робітники, пенсіонери, окремі уповноважені з хлібо-

заготівель, санітари, лікарі, але жодного номенклатурника міської чи районної управлінської ланки.

Визначення лікарів Жовтневої лікарні м. Києва („виснаження”, „різке виснаження”, „отьок”, „водянка”, „загальна водянка”, „авітаміноз”, „черевний тиф”, „ентероколіт”), яка була перевалочним пунктом померлих від голодування та відповідних хвороб, стосувалися переважно осіб старшого віку, хоча, траплялося, і дітей. Діагноз „туберкульоз, черевний тиф”, „висипний тиф, запалення печінки, міокардит”, „загальне виснаження, туберкульоз легенів”, який зустрічається в книгах загсів, має наслідковий зв'язок, тому є об'єктом виборки.

Недیتячим виявився діагноз, котрий засвідчував масову смертність дітей: „дизентерія”, „виснаження”, „пневмонія”, „пронос”, „токсична диспепсія”, „дитяча холерина”, „харчове отруєння”, „кишкова інтоксикація”, „дистрофія”, „ентероколіт”. Від них помирали діти на вулицях міста, а також в дитбудинках та Карантині №4, що був розміщений на території Охматдиту. Терміни „карантин”, тобто місце і „пневмонія” — причина смерті, були характерними для так званих „підкиднів”, дітей до одного року, які помирали від запалення легенів, а безпритульні від дистрофії, виснаження, дизентерії, ентероколіту, кишково-шлункових розладів. Діагноз „дистрофія”, „пневмонія” і „дизентерія” супроводжує записи смертей переважно дітей вулиці та соціальних установ: карантини, ясла, дитбудинки, колектори для безпритульних. Діагноз „кір” зустрічається значно менше, ніж „дистрофія” або „пневмонія”.

За соціальним станом, котрий не завжди був означений, діагнози також вирізнялися. Набряки, загальна водянка, ентероколіти, виснаження, авітаміноз, різке виснаження, дизентерія, які зафіксовані в книгах райзагсів, стосувалися „хліборобів” та „хліборобок”, тобто селян Васильківського, Березанського, Білоцерківського та інших районів, а також приміської смуги Києва. Визначення причини смерті як „безбілковий набряк” було характерним для в'язнів будинків попереднього ув'язнення (БПУ). Інколи зустрічалися сумарні діагнози „авітаміноз та послаблення серця”, які були причиною смерті селян. Вони помирали на вулицях, а неприбрані трупи розкладалися, тому було важко ідентифікувати вік і соціальний стан, особливо за відсутності документів. Зазвичай їх зараховували до категорії „невідомі”. За березень 1933 р. „виснажені” або „замерзлі” віком від 20 до 60 років, віднесені до групи „невідомих”; налічувалося лише в окремих районах понад 500 осіб.

Типовими діагнозами для 1932 та 1933 р., які стали причиною смерті для населення Києва, враховуючи і селян, були „дизентерія”, „ентероколіт”, „черевний тиф”, „висипний тиф”, але саме протягом 1933 р. масово з'являються групи померлих від „виснаження”, „різкого виснаження”, „безбілкового набряку”, „дистрофії”, „авітамінозу”. Для 1933 р. характерна поява соціальної категорії „невідомих”, які заповнили місто, сподіваючись на порятунок, але

солodka і потворна смерть виявилася для них остаточною звільненням від страждань, поневірянь, сорому, смутку, душевного щему.

В районних книгах загсів м. Києва траплялися, але рідко, наступні записи: „загальне виснаження з приводу недоїдання”, „різке загальне виснаження внаслідок голодування”, „истощеніє організму от голода”, „голодні набряки”. Вони зайвий раз підкреслюють незаперечний факт голодомору в українських селах, від якого помирало населення міст, змагаючи від епідемії тифу, туберкульозу, дизентерії, але жодного разу не виявило активних форм протесту.

Записи до книг загсів не є вичерпним джерелом для повного з'ясування кількості жертв голодомору, особливо в межах України, позаяк сільські ради

фактично перестали реєструвати випадки голодної смерті. Книги райзагсів узаконюють прізвища жертв голодомору, померлих внаслідок виснаження, тифу, дистрофії тощо. Висновок лікарів „параліч серця на почві загального виснаження, хронічного голодування” є доказом того, що переважна більшість діагнозів („міокардит”, „параліч серця”), які стосувалися селян, мали безпосереднє відношення до голоду.

Списки померлих киян та сільських біженців, які шукали порятунку в містах, подано за адміністративними районами та номерами архівних справ, які є своєрідним меморіалом, бо зафіксували смерть від наслідків голоду в Україні. Умовні скорочення означають: р. (років), м. (місяців), д. (днів), т. (тижнів).

Рік 1932-й

Бульварний район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 805].

Александров Григорій Станіславович,
3 р., 22.02.1932,
запалення легенів

Базилюк Анатолій Опанасович,
7 р., 04.03.1932,
запалення легенів

Бакуменко Марія Трохимівна,
25 р., 13.02.1932,
туберкульоз легенів

Балицька Фрося Дмитрівна,
31 р., 04.02.1932,
запалення очеревини

Баранова Тамара Єрмолаївна,
5 р., 10.02.1932,
сепсис

Бершадська Майя Ясенівна,
9 м., 05.01.1932,
запалення легенів

Бобрусов Михайло Олексійович,
8 м., 23.03.1932,
інтоксикація

Бондаров Микола Семенович,
18 р., 01.03.1932,
черевний тиф

Буленок Володимир Макарович,
10 м., 20.02.1932,
запалення легенів

Воткаленко Алла Анатоліївна,
1 м., 20.03.1932,
сепсис

Гінтовит Меланія Степанівна,
17 р., 12.03.1932,
черевний тиф

Герман Віра Семенівна,
37 р., 21.02.1932,
сепсис

Гончарова Галина Михайлівна,
2 р., 16.01.1932,
запалення легенів

Гуревич Яків Борисович,
8 м., 17.02.1932,
запалення легенів

Діненік Ігор Олександрович,
1 м., 15.02.1932,
нежиттєздатний

Данилюк Іван Іванович,
1 р., 06.05.1932,
диспепсія

Добров Іосиф Архипович,
65 р., 11.02.1932, черевний тиф
та запалення легенів

Добровольська Поліна Олексіївна,
65 р., 07.02.1932,
висипний тиф

Дорошенко Анатолій Дмитрович,
3 р., 07.04.1932,
запалення легенів

Дудка Ганна Григорівна,
7 д., 22.02.1932,
вроджена слабкість

Задорожний Сергій Євсейович,
39 р., 15.02.1932,
черевний тиф та параліч серця

Кагановський Йосип Львович,
27 р., 28.02.1932,
виснаження загальне

Каро Вадим Михайлович,
14 д., 29.04.1932,
«растройство питания»

Кондратенко Костянтин Семенович,
49 р., 07.02.1932,
гостре запалення очеревини

Космарська Ярина Степанівна,
11 м., 22.04.1932,
запалення легенів

Красний Федот Миронович,
30 р., 01.02.1932,
туберкульоз легенів

Малюк Олександр Миколайович,
2 р., 20.02.1932,
запалення легенів

Михайлова Ганна Володимирівна,
7 м., 06.01.1932,
запалення легенів

Молочнікова Віра Олександрівна,
8 м., 12.01.1932,
запалення легенів

Муравський Софрон Ілліч,
21 р., 28.01.1932, черевний
тиф та туберкульоз легенів

Новіков Микола Мефодійович,
8 м., 01.01.1932,
дитячий літній пронос та паратиф

Олексюк Альберт Якимович,
1,5 р., 01.04.1932,
запалення легенів

Пімінова Тамара Федорівна,
3 м., 23.02.1932,
запалення легенів

Ривденко Василь,
21 р., 25.01.1932,
черевний тиф

Рудь Дмитро Львович,
8 м., 25.02.1932,
запалення легенів

Сагайдакова Рахіль Ісаївна,
30 р., 02.01.1932,
висипний тиф

Санчук Ганна Гнатівна,
3 д., 04.04.1932,
загальна слабкість

Семенов Олександр Іванович,
1,7 р., 20.04.1932,
сепсис

Сидоренко Юрій Григорович,
2 р., 22.02.1932,
запалення легенів

Тарасенко Іван Петрович,
1,5 р., 27.03.1932,
пневмонія

Тутчиніп Костянтин Семенович,
5 м., 20.03.1932,
запалення легенів

Чепурний Олександр Васильович,
5 д., 24.03.1932,
сепсис

Шинков Юрій Дмитрович,
7 м., 29.01.1932,
запалення легенів

Шулімович Борис Анатолійович,
1 м., 20.01.1932,
уроджена кволість

Юрченко Володимир Йосипович,
3 м., 18.01.1932,
диспепсія

Юрченко Федір Тимофійович,
30 р., 10.02.1932,
сепсис та загальне виснаження

Яременко Іван Ничипорович,
25 р., 09.01.1932,
висипний тиф

Бульварний район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 807].

Анісімов Геннадій Миколайович,
6, 01.08.1932,
дизентерія

Баранців Остап Кузьмович,
37 р., 26.07.1932,
дизентерія

Берендяєв Микола Федорович,
10 м., 01.10.1932,
дизентерія

Бернштейн Ганна Яківна,
10 м., 20.07.1932,
дизентерія

Бурдаков Анатолій Павлович,
8 р., 26.06.1932,
дизентерія

Василько Віталій Іванович,
1,5 р., 01.08.1932,
дизентерія

Вітенко Галина Вікторівна,
2 р. 10 м., 24.07.1932,
дизентерія

Вовк Тамара Вікторівна,
7 м., 30.07.1932,
запалення легенів

Гайдученко Мартин Матвійович,
35 р., 17.07.1932,
дизентерія

Гарковенко Явдоха Михайлівна,
60 р., 20.09.1932,
гостре запалення кишок

Герась Валентин Феліксович,
1 р. 4 м., 17.12.1932,
коліт кишок

Грохольська Зіна Пилипівна,
13 р., 06.10.1932,
дизентерія

Гутман Віра Янівна,
1 м., 25.09.1932,
дизентерія

Давиденко Віктор Лук'янович,
5 р., 26.11.1932,
гостре виснаження

Далечук Валентина Іларіонівна,
1,3 р., 23.07.1932, гостре
запалення тонких і товстих кишок

Денисенко Надія Прокопівна,
5 р., 16.09.1932,
дизентерія

Доліна Олександра Миколаївна,
22 р., 20.10.1932,
дизентерія

Доценко Наталія Сергіївна,
9 р., 03.09.1932,
дизентерія

Држевецький Олександр Янович,
1,6 р., 23.07.1932,
дизентерія

Дюліна Ганна Євгенівна,
17 р., 21.10.1932,
черевний тиф

Збродова Людмила Олександрівна,
1 р., 09.09.1932,
катар кишок

Зиська Вікторина Миколаївна,
1,5 р., 22.07.1932,
пронос

Зосимович Олександр Дмитрович,
7,5 р., 11.10.1932,
гостре запалення кишок

Кішебеков Валентин Ісайович,
5 м., 25.06.1932,
дитяча холерина

Калінін Валер'ян Васильович,
1 м., 07.08.1932,
дизентерія, запалення легенів

Карпова Валентина Андріївна,
1,3 р., 14.08.1932,
катар кишок

Квіланська Галина Михайлівна,
2,5 р., 28.06.1932,
коліт

Клименко Катерина Іванівна,
48 р., 08.10.1932,
дизентерія

Кнюпфер Георгій Павлович,
1,1 м., 25.07.1932,
кишкова інтоксикація

Ковалевська Людмила Михайлівна,
3 р., 01.10.1932,
коліт та запалення легенів

Ковальов Тимофій Онисимович,
30 р., 12.08.1932,
черевний тиф

Ковпакова Нінель Іванівна,
1 р., 18.07.1932,
коліт

Корнієва Агрофона Павлівна,
87 р., 24.09.1932,
гостра слабкість, недокрів'я

Короткевич Микола Авраамович,
10 р., 31.07.1932,
дизентерія

Кріль Анатоль Степанович,
7 м., 25.07.1932, токсичне
запалення кишкового тракту

Кравченко Лідія Петрівна,
1 р., 27.09.1932,
коліт

Кренцель Ніхим Львович,
1 р., 04.09.1932,
дизентерія

Крум Казимир Карлович,
41 р., 30.10.1932,
коліт

Кузьминець Вадим Олександрович,
2 м., 06.09.1932,
розлад шлунку

Кузяк Яків Пилипович,
61 р., 19.09.1932,
дизентерія

Куликовська Галина Феодосіївна,
4 р., 11.08.1932,
дизентерія

Куницький Всеволод Дмитрович,
2 р., 21.10.1932,
дизентерія

Куций Михайло Лазарович,
28 р., 18.09.1932,
токсична диспепсія, коліт

Левченко Іван Якович,
40 р., 08.07.1932,
гострий ентероколіт

Легуш Ольга Силівна,
4 р., 02.07.1932,
токсична диспепсія

Лесюківська Світлана Олексіївна,
3,5 р., 21.07.1932,
дитяча холера

Лукашевський Ізраїль Михельович,
7 м., 31.07.1932,
харчове отруєння

Марац Ольга Степанівна,
32 р., 14.03.1932,
висипний тиф

Медведєв Іван Михайлович,
1 м., 13.06.1932,
виснаження

Микитюк Микола Федорович,
25 р., 30.09.1932,
туберкульоз

Морозов Анатолій Іванович,
2 м., 25.08.1932,
дизентерія

Мухачова Анастасія Опанасівна,
34 д., 15.10.1932,
дизентерія

Нікітін Григорій Андрійович,
86 р., 28.06.1932,
виснаження

Нірданов Олександр Олександрович,
1 м., 06.09.1932,
отруєння

Нестеровська Катерина Іванівна,
12 м., 04.10.1932,
дизентерія

Овчиніков Володимир Іванович,
1 р., 17.07.1932,
дизентерія

Олексієнко Параска Матвіївна,
14 р., 03.11.1932,
гострий катар кишок

Онічкіна Наталка Іванівна,
1,2 м., 25.07.1932,
ентероколіт

Пагудін Володимир Пилипович,
1,5 р., 19.09.1932,
гострий катар кишок

Пальчик Галина Петрівна,
2,5 р., 11.10.1932,
дизентерія

Палюшинська Казимира Гнатівна,
22 р., 17.10.1932,
туберкульоз

Палясна Римма Мойсеївна,
22 д., 17.10.1932,
коліт

Паночкіна Валентина Михайлівна,
8 р., 19.12.1932,
водянка

Перебіга Людмила Петрівна, студентка, 15.07.1932, токсична диспепсія

Пирожено Олексій Олексійович, 32 р., 21.08.1932, виснаження

Плищенко Олена Трохимівна, 15 д., 14.10.1932, черевний тиф

Потапенко Альберт Костянтинович, 5,5 м., 17.07.1932, токсична диспепсія

Прудникова Наталія Єгорівна, 63 р., 16.09.1932, дизентерія

Прусова Алла Миколаївна, 22 д., 08.07.1932, токсична диспепсія

Резник Зурах Мордкович, 65 р., 02.10.1932, гострий ентероколіт

Сікорський Едуард Гнатович, 25 д., 04.08.1932, пронос

Савельєва Ірина Георгіївна, 7 м., 13.07.1932, дизентерія

Савицький Казимир Йосипович, 20 р., 15.08.1932, черевний тиф

Салетирмак Лев Григорович, —, 15.12.1932, черевний тиф

Сантира Сергій Федорович, 7 м., 03.10.1932, дизентерія

Сидоренко Любов Павлівна, немовля, 30.07.1932, холерина

Скрипник Віра Зотівна, 1,5 р., 03.09.1932, дизентерія

Слуцька Ханна Айзиковна, 67 р., 14.03.1932, висипний тиф

Стрілецька Івга Анатоліївна, 28 р., 21.10.1932, черевний тиф

Тополєвський Микола Володимирович, 3 р., 27.09.1932, дизентерія

Фішбейн Паля Авраамович, 8,5 м., 21.10.1932, дитяча холерина

Факторович Піня Мойсейович, 10 р., 19.10.1932, дизентерія

Фортуненко Надія Василівна, 6 м., 15.06.1932, дизентерія

Храмкова Марія Михайлівна, 57 р., 16.11.1932, гостре виснаження

Чернець Галина Олександрівна, 28 д., 11.10.1932, загальна слабкість

Шелуденко Віра Петрівна, 1,5 р., 12.07.1932, пронос

Штернберг Йосип Мусійович, 3,5 р., 21.09.1932, запалення очеревини

Яновська Лариса Григорівна, 22 р., 25.07.1932, дизентерія

Ярославець Микола Федотович, 55 р., 22.12.1932, загальне виснаження

Ясинська Леокардія Марківна, 7 м., 17.07.1932, гостре шлунково-кишкове захворювання

Дарницький район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 808].

Адамович Антон Костянтинович, 28 р., 13.08.1932, туберкульоз легенів

Адамович Йосип Костянтинович, 38 р., 29.05.1933, сухота легенів

Андріаш Афанасій Семенович, 67 р., 27.04.1933, запалення легенів

Бакунчик Микола Семенович, 41 р., 30.03.1933, туберкульоз легенів

Бамоцька Марія Леонтіївна, 73 р., 19.02.1933, висипний тиф

Батюк Петро Семенович, 35 р., 18.03.1932, туберкульоз легенів

Блейчик Марія Петрівна, 35 р., 03.07.1933, висипний тиф

Бойко Віра Анікіївна, 8 м., 23.11.1932, туберкульоз легенів

Борисенко Тетяна Іванівна, 5 м., 09.11.1932, дизентерія

Вішнякова Галина Семенівна, 7 м., 20.07.1932, запалення легенів

Войцеховський Селан Вікторович, 58 р., 11.03.1932, запалення легенів

Гавриш Іван Трофимович, 41 р., 11.04.1932, запалення легенів

Гапонюк Йосип Семенович, 34 р., 20.08.1932, запалення легенів

Григор'єв Михайло Васильович, 21 р., 03.05.1932, туберкульоз легенів

Гринько Павло Васильович, 42 р., 03.05.1933, туберкульоз легенів

Грищенко Яким Григорович, 59 р., 10.09.1932, заворот кишок

Дибрин Анатолій Данилович, 6 м., 05.09.1932, атрофія

Ємець Тетяна Гаврилівна, 1 р., 06.08.1932, атрофія

Зборовська Степанида Вікторівна, 7 м., 17.04.1932, водянка

Ізотова Аграфена Олексіївна, 70 р., 10.02.1933, запалення легенів

Калініченко Павло Іванович, 5 м., 15.07.1932, запалення легенів

Каліна Ілля Григорович, 67 р., 24.03.1933, пневмонія

Качайло Гнат Трофимович, 43 р., 18.06.1933, запалення легенів

Кліменко Іван Пилипович, 45 р., 30.05.1933, авітаміноз

Книжик Григорій Ілліч, 29 р., 21.07.1932, туберкульоз легенів

Коломієць Марія Омелянівна, 11 р., 30.10.1932, дизентерія

Конах Ганна Михайлівна, 2 р., 17.06.1932, запалення легенів

Кравченко Марія Федорівна, 1 р., 14.11.1932, запалення легенів

Кузинков Анатолій Іванович, 4 р., 17.09.1932, туберкульоз черевної порожнини

Лень Іван Микитович, 20 р., 20.08.1933, дизентерія

Лещинський Самуїл Лазарович,
29 р., 28.07.1932,
туберкульоз легенів

Линець Марія Георгіївна,
1 р., 15.07.1932,
запалення легенів

Лисенко Михайло Макарович,
30 р., 24.06.1932,
туберкульоз легенів

Лопатина Надія Андріївна,
3 т., 12.05.1932,
запалення легенів

Лукашук Марфа Петрівна,
80 р., 11.01.1933,
водянка

Ляшенко Олексій Сергійович,
8 м., 06.06.1932,
запалення легенів

Максименко Кузьма Макарович,
37 р., 29.03.1932,
туберкульоз легенів

Маленький Петро Дем'янович,
1,5 р., 29.07.1932,
дизентерія

Молодуха Петро Кирилович,
29 р., 06.04.1933,
виразка шлунка

Морквін Іван Кузьмович,
3 р., 08.11.1932,
дизентерія

Морозова Любов Петрівна,
5 м., 11.10.1933,
дизентерія

Найда Раїса Іллівна,
1 р. 8 м., 25.02.1932,
запалення легенів

Носов Віктор Васильович,
7 р., 17.03.1933,
туберкульоз легенів

Олександров Юхим Іванович,
48 р., 11.09.1932,
туберкульоз легенів

Петрова Параска Федорівна,
60 р., 23.06.1932,
запалення легенів

Полонський Андрій Матвійович,
40 р., 16.05.1933,
туберкульоз легенів

Правчук Марія Герасимівна,
3 р., 30.04.1933,
туберкульоз легенів

Прохоренко Володимир Михайлович,
7 р., 07.08.1932,
дизентерія

Романчук Георгій Юхимович,
27 р., 04.08.1932,
заворот кишок

Романчук Михайло Михайлович,
1,5 р., 10.08.1933,
дизентерія

Рябінкін Михайло Олександрович,
51 р., 13.07.1932,
туберкульоз легенів

Рябінкін Юрій Олексійович,
1,5 р., 11.05.1932,
черевний тиф

Рябоконе Зоя Юрїївна,
67 р., 01.03.1932,
туберкульоз легенів

Самсоненко Гриць Кузьмович,
49 р., 07.01.1933,
заворот кишок

Сапун Онісім Ілліч,
47 р., 02.04.1933,
запалення легенів

Скідан Анатолій Олексійович,
4 т., 24.03.1933,
запалення легенів

Сороченко Василь Максимович,
22 р., 17.11.1932,
туберкульоз легенів

Ставирська Наталія Іванівна,
1 р. 3 м., 29.09.1933,
кривава різачка

Сучков Леонід Сергійович,
2 м., 02.03.1933,
запалення легенів

Тітова Тетяна Іванівна,
30 р., 31.05.1932,
туберкульоз легенів

Тимошенко Федір Вікторович,
40 р., 05.06.1932,
туберкульоз легенів

Ткаченко Семен Степанович,
46 р., 06.06.1933,
авітаміноз

Торопов Костянтин Олександрович,
74 р., 08.08.1932,
туберкульоз легенів

Тютюнова Марія Василівна,
57 р., 01.07.1933,
висипний тиф

Феденко Дарія Федорівна,
54 р., 24.04.1933,
водянка

Федорова Любов Миколаївна,
1 р., 10.11.1932,
запалення легенів

Фокін Віктор Петрович,
6 м., 06.11.1932,
туберкульоз легенів

Цинкіна Ніла Артемівна,
4 м., 22.07.1932,
пневмонія

Чекуленко Кирило Михайлович,
18 р., 29.03.1932,
туберкульоз легенів

Чернявська Параска Миколаївна,
32 р., 21.06.1933,
висипний тиф

Чоботарьов Володимир Арсентійович,
1 р., 04.08.1933,
дизентерія

Шахман Івга Йосипівна,
20 р., 05.02.1932,
туберкульоз легенів

Шепуров Матвій Якович,
51 р., 01.10.1932,
туберкульоз легенів

Шкуражицький Володимир Павлович,
1 р. 4 м., 02.06.1933,
авітаміноз

Шпорт Віра Степанівна,
1 р., 08.07.1932,
туберкульоз легенів

Шульган Сергій Володимирович,
1 м., 24.10.1932,
шлункова інтоксикація

Щукін Йосип Васильович,
32 р., 20.07.1932,
туберкульоз легенів

Яблонський Владислав Адамович,
64 р., 02.04.1933,
виразка шлунка

Яремчук Дмитро Федорович,
40 р., 18.06.1933,
висипний тиф

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910].

Акімова Антоніна Леонтіївна,
33 р., 30.03.1932,
заворот кишок

Акімова Явдоха Павлівна,
53 р., 28.01.1932,
туберкульоз легенів

Аксакова Тамара Олександрівна,
3 м., 11.02.1932,
запалення легенів

Андрєєв Михайло Титович,
57 р., 30.03.1932,
заворот кишок

Андрос Наталія,
3 т., 05.01.1932,
запалення легенів

Андрук Дмитро Васильович,
58 р., 13.01.1932,
плямистий тиф

Антепович Степан Феофілакович,
82 р., 22.09.1932,
загальне виснаження

Артахів Ілля Тимофійович,
55 р., 12.09.1932,
загальна водянка

Артюхов Олександр Михайлович,
1 р., 04.10.1932,
дизентерія

Архіпов Олексій Іванович,
70 р., 18.01.1932,
ентероколіт

Бабченко Гурій,
—, 16.08.1932,
дизентерія

Бакай Юрій Олексійович,
1 р., 20.04.1932,
коліт

Баранова Агафія Григорівна,
50 р., 21.09.1932,
дизентерія

Барановська Устина Григорівна,
60 р., 16.09.1932,
дизентерія

Басан Дарія Варфоломїївна,
23 р., 09.09.1932,
черевний тиф

Бистров Михайло Іванович,
39 р., 31.01.1932,
пістряк шлунку

Бовенко Кость Лукич,
48 р., 12.03.1932,
плямистий тиф

Бовкун Катерина Іванівна,
28 р., 23.03.1932,
запалення легенів

Богомазов Максим,
2 м., 24.09.1932,
порушення травлення

Божович Христя Петрівна,
76 р., 12.01.1932,
запалення легенів

Бойченко Борис Сергійович,
30 р., 25.09.1932,
черевний тиф

Бондарчук Уляна Антонівна,
77 р., 24.01.1932,
пневмонія

Бонус Лук'ян Герасимович,
24 р., 26.03.1932, черевний тиф,
запалення легенів

Бочарова Тамара,
3 м., 09.04.1932,
ентероколіт

Брейтман Давид Йосипович,
1 р., 21.09.1932,
запалення кишкового тракту

Бугаївська Христина,
1 м., 01.05.1932,
ентероколіт

Бульварський Алік,
2 т., 16.08.1932,
порушення травлення

Буханевич Оксана Іванівна,
13 р., 01.10.1932,
дизентерія

Віленська Любов,
3 м., 25.03.1932,
катар кишок

Василенко Іван Миколайович,
62 р., 06.03.1932,
водянка

Василенко Ганна Іванівна,
4 т., 23.04.1932,
вроджена кволість

Васильова Неоніла,
8 р., 11.08.1932,
дизентерія

Верлінська Фрейда Аврумівна,
60 р., 10.09.1932,
черевний тиф

Вишневський Іван,
4 т., 07.09.1932,
вроджена кволість

Владимирська Ольга,
5 м., 23.04.1932,
розлад харчування

Власова Маргарита,
4 м., 10.01.1932,
запалення легенів

Волков Микола,
17 т., 05.03.1932,
інтоксикація

Володіна Поліна,
1 м., 26.01.1932,
запалення легенів

Воронцова Лора,
1 м., 17.04.1932,
розлад харчування

Гавриленко Ганна,
1 м., 10.03.1932,
інтоксикація, ентоколіт

Гайворонський Петро Миколайович,
34 р., 15.01.1932,
туберкульоз легенів

Гарбуз Лідія,
5 т., 01.01.1932,
туберкульоз легенів

Гаркуша Борис Олександрович,
3 р., 08.10.1932,
дизентерія

Герасимчук Микола,
4 р., 19.08.1932,
кір

Голубченко Надія,
3 т., 22.09.1932,
порушення травлення

Гончаренко Петро,
2 т., 17.04.1932,
катар кишок

Гончарова Ася,
14 т., 11.02.1932,
запалення легенів

Горяча Вергінія,
1 м., 24.08.1932,
порушення травлення

Гринецька Нора,
4 т., 10.02.1932,
запалення легенів

Гранковський Григорій,
5 т., 09.01.1932,
розлад травлення

Грищенко Михайло Петрович,
28 р., 26.01.1932,
туберкульоз легенів

Громов Антон,
2 т., 06.03.1932,
інтоксикація

Гудкіна Олеся,
2 т., 15.08.1932,
порушення травлення

Давиденко Тамара,
8 т., 06.03.1932,
інтоксикація

Данова Марія,
1 р., 16.03.1932,
пневмонія

Декабрьська Тетяна,
10 т., 17.01.1932,
запалення легенів

Добра Явдоха,
1 р., 03.01.1932,
тиф

Долинська Анастасія,
—, 06.04.1932,
ентероколіт

Домбровський Микола Антонович,
57 р., 17.01.1932,
туберкульоз легенів

Древіч Олексій Гнатович,
6 р., 21.01.1932,
запалення легенів

Дубняк Февронія Прокопівна,
60 р., 04.01.1932,
заворот кишок

Дудко Олексій,
1 т., 06.02.1932,
запалення кишок

Дусев Григорій,
1 м., 23.04.1932,
ентероколіт

Єнтович Йосип Йосипович,
65 р., 30.01.1932,
запалення легенів

Жарікова Людмила Павлівна,
4 м., 27.09.1932,
дизентерія

Жиляєва Фотіна Стратонівна,
25 р., 07.01.1932,
туберкульоз легенів

Жовтянська Жанна,
4 м., 28.01.1932,
розлад харчування

Жуковський Ілля Павлович,
72 р., 27.01.1932,
запалення легенів

Загрянський Олександр Сергійович,
15 р., 06.04.1932,
інтоксикація

Закова Поліна,
1,5 р., 03.01.1932,
запалення легенів

Зандуленко Прохор,
1 м., 25.08.1932,
порушення травлення

Захарова Ганна Іванівна,
45 р., 10.09.1932,
черевний тиф

Зверьова Ганна Іванівна,
64 р., 26.01.1932,
водянка

Зелена Олена,
—, 15.08.1932,
ентероколіт

Знаменська Марія Павлівна,
55 р., 07.01.1932,
плямистий тиф

Зорина Кіра,
3 м., 20.01.1932,
запалення легенів

**Зубрицький Владлен
Володимирович**, 1 м.,
20.09.1932, дизентерія

Іванова Іва,
—, 11.08.1932,
гострий коліт

Іванова Поліна,
1 м., 10.09.1932,
порушення травлення

Івченко Марія,
2 м., 30.01.1932,
запалення легенів

Кава Марія Василівна,
8 р., 23.01.1932,
запалення легенів

Карпова Устя,
4 т., 01.09.1932,
порушення травлення

Касилов Микола Іванович,
новонарод., 25.01.1932,
набряк легенів

Кириленко Юрко Михайлович,
1 р., 31.08.1932,
дизентерія

Клочан Тая,
4 т., 20.08.1932,
порушення травлення

Ковальчук Петро,
8 т., 11.01.1932,
запалення легенів

Ковальчук Сергій Петрович,
42 р., 17.09.1932,
різачка

Колесніков Віктор,
1 м., 09.03.1932,
інтоксикація

Коломієць Данило,
1 т., 17.08.1932,
порушення травлення

Ком'якова Ніна,
2 т., 23.08.1932,
порушення травлення

Комнацький Захар Степанович,
44 р., 25.01.1932,
абсцес легенів

**Конюхов-Добриня Михайло
Якович**, 50 р., 08.01.1932,
сухоти

Копечна Зіна Карлівна,
27 р., 15.01.1932,
туберкульоз легенів

Копичка Одарка Дмитрівна,
50 р., 13.02.1932,
загальне виснаження

Корабельникова Віра Лейбівна,
30 р., 21.04.1932,
ентероколіт

Корнілов Володимир Михайлович,
3 д., 23.02.1932,
вроджена кволість

Костильов Микола,
2 р., 17.01.1932,
пневмонія

Костишин Микола Іванович,
7 м., 26.08.1932,
коліт кишок

Кот Василь Олександрович,
1,5 р., 30.08.1932,
дизентерія

Котельников Микола Іванович,
5 р., 03.10.1932,
дизентерія

Кравченко Юлія,
2 м., 31.08.1932,
порушення травлення

**Кравченко-Кушніренко Мартин
Степанович**, 67 р., 01.02.1932,
бронхопневмонія

Крайсвілі Роман,
—, 11.08.1932,
гострий коліт

Красовський Михайло Іванович,
5 р., 28.08.1932,
дизентерія

Красовський Яків Миколайович,
8 р., 16.03.1932,
гостре захворювання шлунку

Крижанівський Євген Іванович,
28 р., 11.01.1932,
туберкульоз легенів

Круглікова Стелла,
3 т., 21.01.1932,
запалення легенів

Кузнецова Ніна В'ячеславівна,
25 р., 13.01.1932,
туберкульоз легенів

Кукушкін,
новонарод., 15.04.1932,
вроджена кволість

Кускова Нінель,
1 м., 26.01.1932,
розлад харчування

Кухарчук Ганна Петрівна,
7 р., 14.01.1932,
туберкульоз легенів

**Лазарева-Станицева Віра
Олександрівна**, 71 р.,
06.01.1932, запалення легенів

Ламзак Борис Йосипович,
3 т., 16.04.1932,
вроджена кволість

Ланг Флора,
1 м., 23.04.1932,
ентероколіт

Левицька Надія Олександрівна,
3 т., 22.08.1932,
загальна кволість

Левич Раїса Борисівна,
44 р., 24.08.1932,
пістряк черевний

Лисенко Тамара Анастасівна,
9 м., 02.09.1932,
кривавий ентоколіт

Литвінчук Жорж,
новонарод., 24.08.1932,
розлад харчування

Лідко Марія Петрівна,
64 р., 27.08.1932,
пістряк шлунку

Ліпницький Михайло Леонтійович,
11 р., 08.09.1932,
дизентерія

Лісецький Федір,
12 т., 09.02.1932,
ентероколіт

Літвінова Ганна Єремівна,
22 р., 13.01.1932,
сухоти

Ломоносов Філімон,
1 м., 19.08.1932,
розлад харчування

Лопатніков Микола,
1 м., 05.10.1932,
порушення травлення

Лукрецький Станіслав,
1 м., 24.08.1932,
порушення травлення

Лухман Надія Федорівна,
11 м., 24.08.1932,
різачка

Люцедарська Фаїна Камілівна,
71 р., 02.01.1932,
плямистий тиф

Маргуліс Давид Лейбович,
1 р. 10 м., 06.04.1932,
запалення легенів

Маринська Явдоха Кіндратівна,
45 р., 19.01.1932,
запалення легенів

- Марков Віктор**,
—, 20.08.1932,
дизентерія, кір
- Мартильов Василь Омелянович**,
23 р., 16.09.1932,
черевний тиф
- Мартинюк Лариса Михайлівна**,
27 р., 04.09.1932,
водянка
- Марцинкевич Павло Семенович**,
42 р., 15.04.1932,
плямистий тиф
- Межуєва Лідія Костянтинівна**,
4 р., 26.08.1932,
ентероколіт
- Мелацер Сергій Сергійович**,
8 м., 13.02.1932,
запалення легенів
- Мельник Домна Антонівна**,
50 р., 02.09.1932,
дизентерія
- Михайлівська Марія Олександрівна**,
2 м., 24.01.1932,
засмічення кишок, коліт
- Мілюков Аркадій**,
3 т., 10.01.1932,
запалення легенів
- Місюра Леонід Сергійович**,
1 т., 28.02.1932,
загальна кволість
- Мороз Лідія**,
невідомо, 17.09.1932,
порушення травлення
- Морозенко Антон Андрійович**,
64 р., 07.01.1932,
водянка
- Мосін Олександр Опанасович**,
2 р., 25.08.1932,
кривавий пронос
- Москаленко Людмила Миколаївна**,
1 м., 14.09.1932,
загальна слабкість
- Мудрова Наталія**,
4 т., 20.08.1932,
порушення травлення
- Муровський Ілля**,
3 т., 23.04.1932,
розлад харчування
- Муханов Володимир Миколайович**,
1 м., 07.03.1932,
розлад харчування, пневмонія
- Найда Федір**,
1 м., 25.08.1932,
порушення травлення
- Науменко Галина Василівна**,
6 р., 23.08.1932,
черевний тиф
- Невідомий Слава**,
—, 16.08.1932,
дизентерія
- Недзельський Єлисей Павлович**,
59 р., 28.01.1932,
плямистий тиф
- Нежданова Ірма**,
4 т., 21.08.1932,
порушення травлення
- Незамуденова Марія Гнатівна**,
29 р., 19.01.1932,
туберкульоз легенів
- Нижник Кость**,
—, 15.01.1932,
ентероколіт
- Николаєва Ксенія**,
—, 02.01.1932,
розлад травлення
- Огородній Микола**,
6 м., 28.01.1932,
запалення легенів
- Олійник Нінель Григорівна**,
1,5 р., 26.08.1932,
запалення кишок
- Онищенко Петро**,
4 т., 16.08.1932,
порушення травлення
- Опанасенко Антон Григорович**,
57 р., 27.08.1932,
дизентерія
- Опріченко Віра**,
1 м., 18.04.1932,
розлад харчування
- Осипова Уляна Василівна**,
55 р., 27.01.1932,
запалення легенів
- Отморштейн Неоніла Михайлівна**,
64 р., 03.09.1932,
набряк легенів
- Охтинський Ілля**,
1 т., 09.09.1932,
порушення травлення
- Павловська Броніслава Янівна**,
2 т., 22.03.1932,
вроджена кволість
- Павловський Володимир Янович**,
2 т., 21.03.1932,
вроджена кволість
- Паку Ірина**,
20 р., 02.01.1932,
туберкульоз легенів
- Панасик Антоніна Антонівна**,
24 р., 07.02.1932,
туберкульоз легенів
- Перельман Пилип Сидорович**,
70 р., 13.03.1932,
загальне виснаження
- Перетокіна Мотря Михайлівна**,
60 р., 05.01.1932,
плямистий тиф
- Петраник Алла Григорівна**,
2 т., 17.02.1932,
пневмонія
- Петренко Петро**,
—, 20.08.1932,
дизентерія, кір
- Петрушенко Юлія**,
новонарод., 01.10.1932,
порушення травлення
- Пивоварова Тетяна**,
2 м., 12.08.1932,
порушення травлення
- Пилипов Федір**,
3 м., 23.04.1932,
розлад харчування
- Підлузьський Олександр Іванович**,
30 р., 02.02.1932,
туберкульоз легенів
- Піонткевич Олекса Никодимович**,
50 р., 19.01.1932,
запалення легенів
- Піскунова Ніна Іванівна**,
новонарод., 12.02.1932,
кволість
- Подольський Максим**,
1 м., 31.08.1932,
порушення травлення
- Позняков Федір**,
2 т., 08.10.1932,
порушення травлення
- Покотилів Геннадій Іванович**,
26 р., 26.01.1932,
туберкульоз легенів
- Пономар Марія Омелянівна**,
1 р., 23.08.1932,
коліт, дистрофія
- Попова Людмила**,
3 т., 14.01.1932,
ентероколіт
- Попович Борис**,
2 т., 26.08.1932,
порушення травлення
- Поставнюова Ганна Макарівна**,
66 р., 28.01.1932,
пістряк шлунку
- Приступко Володимир Васильович**,
56 р., 15.02.1932,
дизентерія
- П'ятаков Андрій**,
4 т., 12.01.1932,
розлад травлення
- Радіонова Зіна**,
2 м., 19.08.1932,
порушення травлення
- Радюк Мефодій**,
18 р., 22.02.1932,
черевний тиф
- Реброва Віра**,
4 т., 04.09.1932,
порушення травлення
- Резницька Ніна**,
5 т., 05.01.1932,
розлад травлення
- Родіна Сусанна**,
новонарод., 16.08.1932,
порушення травлення
- Рожкевич Леоніда Фадіївна**,
66 р., 08.09.1932,
дизентерія
- Рубіна Віра Федорівна**,
57 р., 23.09.1932,
дизентерія

Руденко Віталій Михайлович,
2 т., 29.03.1932,
недоношений, кволість

Рязанцев Кость,
30 р., 06.02.1932,
туберкульоз легенів

Савельєва Анастасія,
2 т., 03.09.1932,
порушення травлення

Сагайдак Ольга,
1 м., 21.01.1932,
запалення легенів

Санько Панас Родіонович,
32 р., 23.01.1932,
туберкульоз легенів

Саченко Олекса,
1 м., 09.09.1932,
порушення травлення

Сеєвський Петро Павлович,
31 р., 10.02.1932,
туберкульоз легенів

Селезньов Дмитро Михайлович,
55 р., 27.08.1932,
заворот кишок

Сенкевич Варфоломій,
8 м., 26.08.1932,
порушення травлення

Сергієва Федора,
3 м., 31.08.1932,
дизентерія

Сесесько Леонід Петрович,
9 м., 23.04.1932,
розлад харчування

Сиволап Григорій,
—, 02.08.1932,
розлад шлунку

Сидоренко Михайло Миколайович,
7 р., 10.10.1932,
дизентерія

Сидько Микола Петрович,
8 р., 08.04.1932,
запалення легенів

Сингаївський Семен Михайлович,
26 р., 27.03.1932,
розрив стравоходу

Синельникова Надія,
4 р., 06.04.1932,
кір, запалення легенів

Синяк Григорій Іванович,
3 р., 08.02.1932,
запалення легенів

Слабосанова Катерина,
6, 16.01.1932,
ентероколіт

Смирнов Микола Степанович,
30 р., 04.02.1932,
туберкульоз

Снігирьова Наталка,
6 т., 25.02.1932,
ентероколіт

Соколова Раїса,
3 т., 22.01.1932,
ентероколіт

Соколова Тамара Яківна,
1 м., 05.05.1932,
вроджена кволість

Соколовський Віктор,
4 т., 11.02.1932,
запалення легенів

Сомова Анастасія,
1 м., 07.09.1932,
порушення травлення

Станцлер Павло Олександрович,
12 р., 06.09.1932,
дизентерія

Стеклов Семен,
1 м., 06.09.1932,
порушення травлення

Степанчук Юрій,
2 м., 28.01.1932,
запалення легенів

Степченко Юхим,
—, 18.08.1932,
дизентерія

Стеченко Лілія Йосипівна,
1 м., 26.01.1932,
запалення легенів

Сувітова Віра Єгорівна,
7 р., 03.01.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Татрінова Тамара Миколаївна,
8 м., 06.02.1932,
пневмонія

Твердохлібова Оксана,
1 м., 20.08.1932,
порушення травлення

Тимошенко Валентин,
4 т., 22.01.1932,
ентероколіт

Ткаченко Зінаїда Федорівна,
18 р., 26.09.1932,
дизентерія

Третякова Марфа Григорівна,
68 р., 12.09.1932,
черевний тиф

Трушевич Ганна,
2 м., 13.04.1932,
ентероколіт

Тхоржевський Олександр Петрович,
новонарод., 16.02.1932,
вроджена кволість

Тюріна Параска,
1 м., 18.03.1932,
загальне виснаження

Тюхтін Євген Петрович,
3 м., 26.08.1932,
запалення кишок

Усенок Катерина Валентинівна,
1 м., 30.04.1932,
вроджена кволість

Філатов Петро Володимирович,
10 р., 13.09.1932,
черевний тиф

Федорова Віра,
1 м., 22.01.1932,
ентероколіт

Федорченко Тихон Лазарович,
37 р., 30.01.1932,
туберкульоз легенів

Фердман Давид,
1 м., 06.02.1932,
ентероколіт

Франко Владислав Дмитрович,
2 т., 28.03.1932,
вроджена кволість

Ханенко Олександр Сергійович,
6 м., 19.02.1932,
запалення легенів

Харлампович Кость Васильович,
62 р., 24.03.1932,
перекрут кишок

Харченко Данило Авксентійович,
47 р., 25.02.1932,
гострий катар кишок

Хатунцев Олексій Якович,
15 р., 05.09.1932,
дизентерія

Хроменко Ксенія Євдокимівна,
41 р., 20.01.1932,
туберкульоз легенів

Хромова Марта,
1 м., 05.09.1932,
порушення травлення

Цвирко Ніна Володимирівна,
новонарод., 10.01.1932,
вроджена кволість

Цимерська Марія Іванівна,
55 р., 18.01.1932,
сухоти легенів

Цуканова Любов Денисівна,
49 р., 01.09.1932,
дизентерія

Чірков Віктор Васильович,
4 т., 23.04.1932,
запалення кишок

Чайка Всеволод Олександрович,
27 р., 28.08.1932,
дизентерія

Чапман Антон Гордійович,
25 р., 05.02.1932,
туберкульоз легенів

Чекалова Неллі,
4 т., 22.04.1932,
розлад харчування

Чепіга Микита Павлович,
60 р., 20.09.1932,
дизентерія

Черниш Ярина,
3 р., 23.08.1932,
заворот кишок

Чернов Кость,
2 т., 11.03.1932,
інтоксикація

Чернов Федот,
1 м., 19.08.1932,
порушення травлення

Черноградська Надія,
2 т., 09.04.1932,
ентероколіт

Черченко Кирило Харитонович,
33 р., 28.01.1932,
туберкульоз легенів

Шапочкін Олекса,
1 р., 22.01.1932, коліт,
запалення легенів

**Шапошніков Володимир
Миколайович**, 3 р., 30.08.1932,
дизентерія

Шведов Михайло Петрович,
35 р., 17.09.1932,
черевний тиф

Шергановська Катерина Яківна,
45 р., 22.01.1932,
висипний тиф

Ширко Наталія Іванівна,
1,5 р., 03.10.1932,
дизентерія

Ширман Йосип Мусійович,
36 р., 31.01.1932,
туберкульоз

Шкапа Антон Федорович,
62 р., 16.02.1932,
виснаження

Шостак Ганна,
1 м., 25.08.1932,
порушення травлення

Штефан Йосип Михайлович,
38 р., 03.01.1932,
туберкульоз легенів

Шульга Сергій Тарасович,
19 р., 25.08.1932,
дизентерія

Шутова,
5 д., 06.01.1932,
пневмонія

Яворська Олена Степанівна,
9 р., 22.09.1932,
дизентерія

Яковлева Галина,
10 т., 02.02.1932,
катар кишок

Яковчук Йосип Гнатович,
54 р., 10.01.1932,
черевний тиф

Январський Борис,
7 т., 14.02.1932,
розлад харчування

Яновська Ціпойра Лейзерівна,
67 р., 27.08.1932,
дизентерія

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 837].

Авраменко Юрій Тимофійович,
1 р., 11.08.1932,
від гострого коліту

Алексієнко Анатолій,
1 м., 01.08.1932,
розлад харчування

Аронова Люся,
1 р., 05.08.1932,
запалення легенів, інтоксикація

Бабков Гриша,
2 м., 11.08.1932,
пневмонія

Безуглий Степан,
2 м., 07.08.1932,
порушення травлення

Бідненко Володимир Федорович,
1 р., 18.08.1932,
гострий коліт

Білоброва Мотя,
2 р., 03.08.1932,
дизентерія

Бондаренко Надія Іванівна,
1 р., 20.08.1932,
шлунково-кишкове захворювання

**Борисенко Володимир
Олексійович**, 10 м., 04.08.1932,
токсична диспепсія

Ващенко Макар Сергійович,
2 р., 15.08.1932,
дитячий пронос

Вишневський Олег,
2 м., 04.08.1932, запалення
легенів, порушення травлення

Воробйов Сергій,
1 м., 13.08.1932,
запалення легенів

Воскресенська Ріта,
1 м., 02.08.1932,
запалення легенів

Глуцький Валерій Іванович,
1,6 р., 04.08.1932,
запалення легенів

Горбатюк Володимир Іванович,
4 м., 17.08.1932,
інтоксикація

Данилюк Володимир,
5 р., 01.08.1932,
туберкульоз легенів

Дворцова Олена,
—, 06.08.1932,
порушення травлення

Дейнеко Тася,
8 м., 13.08.1932,
запалення легенів

Дудоладов Олег,
5 р., 04.08.1932,
туберкульоз легенів

Дуценко Валентина Андріївна,
1 р., 18.08.1932,
інтоксикація

Душечкін Віктор Сергійович,
6 р., 04.08.1932,
дизентерія

Заїка Володимир,
1 м., 11.08.1932,
порушення травлення

Загородній Петро,
1 р., 16.08.1932,
порушення травлення

Зайцева Алла Андріївна,
73 р., 11.08.1932,
дизентерія

Земська Клавдія Василівна,
8 м., 08.08.1932,
інтоксикація

Зорина Мура,
1 м., 06.08.1932, порушення
травлення, запалення легенів

Зубенко Олександр Михайлович,
2 р., 08.08.1932,
пневмонія

Іванов Ігор Федорович,
16 м., 15.08.1932,
інтоксикація

Іванова Олена Іванівна,
9 м., 08.08.1932,
дизентерія

Калінін Микола Борисович,
6 р., 17.08.1932,
дизентерія

Кнап Людмила Йосипівна,
9 м., 04.08.1932,
інтоксикація

Кокшаров Борис Вікторович,
6 м., 20.08.1932,
інтоксикація

Комвісер Лазар Михайлович,
3,5 р., 16.08.1932,
дизентерія

Котченко Микола Миколайович,
2 р., 09.08.1932,
дизентерія

Котченко Микола Трифонович,
24 р., 21.08.1932,
дизентерія

Коцюба Спиридон,
5 м., 13.08.1932,
пневмонія

Крещанова Люба,
1 м., 06.08.1932,
запалення легенів

Кривенко Тихон Антонович,
24 р., 18.08.1932,
дизентерія

Крусевич Ліпа,
2 м., 11.08.1932,
порушення травлення

Кучерук Нестор Володимирович,
30 р., 13.08.1932,
виснаження

Лебедюк Віктор Олександрович,
6 м., 06.08.1932,
дизентерія

Магдич Ганна Володимирівна,
6 м., 05.08.1932,
від проносу

Макаринська Тамара Григорівна,
1 р., 13.08.1932,
дитяча холерина

Мармур Костя,
1 м., 12.08.1932,
порушення травлення

Мельничук Тамара,
6 р., 08.08.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
—, 05.08.1932,
дизентерія

Невідомий,
—, 05.08.1932,
дизентерія

Павленко Іван Іванович,
6 р., 12.08.1932,
дизентерія

Поліщук Белла,
1 р., 05.08.1932,
кривавий пронос, атрофія

Поташник Володимир Юхимович,
8 р., 17.08.1932,
дизентерія

Ревун-Лефанд Емір Іванович,
2 р., 15.08.1932,
дизентерія

Рудін Аркадій,
1,5 р., 11.08.1932,
запалення легенів

Садовська Тася,
1 м., 12.08.1932,
пневмонія

Сальникова Олена Прокопівна,
42 р., 06.08.1932,
запалення легенів

Самойлена Лідія Іванівна,
4 м., 05.08.1932,
від народження слабка

Сапон Андрій Харитонович,
43 р., 17.08.1932,
пронос

Скотіляр Лідія Кирилівна,
1 м., 19.08.1932,
врожена кволість

Соболева Варвара Микитівна,
22 р., 14.08.1932,
дизентерія

Талікевич Олена Левонтіївна,
1 р., 15.08.1932,
інтоксикація

Тарасова Лукерія Герасимівна,
28 р., 13.08.1932,
дизентерія

Тилевич Галина Петрівна,
7 р., 18.08.1932,
дизентерія

Фоменко Ярина,
1 м., 03.08.1932,
порушення травлення

Харитоновна Белла Михайлівна,
13 м., 13.08.1932,
сепсис

Хильчук Клавдія Олександрівна,
14 м., 14.08.1932,
катар шлунку та кишок

Шатлан Абраам Мусійович,
38 р., 06.08.1932,
коліт та загальне виснаження

Швигальова Людмила Василівна,
5 м., 18.08.1932,
атрофія

Щепанов Василь Миколайович,
2 р., 11.08.1932,
запалення легенів та кишок

Яковлев Георгій Сергійович,
8 р., 13.08.1932,
інфекційний коліт

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 816].

Алексєєв Володимир,
3 м., 11.10.1932,
порушення травлення

Білоус Галя,
1 р., 08.10.1932,
порушення травлення

Богач Микола,
1,5 м., 14.10.1932,
порушення травлення

Бречко Олександр Іванович,
30 р., 16.10.1932,
черевний тиф

Валєжний Сергій Миколович,
25 р., 27.10.1932,
дизентерія

Варгулевич Надія Григорівна,
68 р., 13.10.1932,
заворот кишок

Вишневська Галина,
1 м., 08.10.1932,
порушення травлення

Володько Василь,
15 р., 04.11.1932,
дизентерія

Гавриленко Григорій,
1 м., 10.10.1932,
порушення травлення

Гилєвич Антон Антонович,
63 р., 02.11.1932,
загальне знесилення

Голубенко Григорій,
6 м., 11.10.1932,
запалення кишок

Горчинський Микола Семенович,
25 р., 27.10.1932,
черевний тиф

Григор Марія,
23 р., 14.10.1932,
дизентерія

Гуменюк Олександр,
2 р., 15.10.1932,
дизентерія

Дронік Алла Микитівна,
3 р., 12.10.1932,
запалення кишок

Жилєєв Володимир Сергійович,
11 р., 12.10.1932,
дизентерія

Жовтнева Марія,
2 р., 13.10.1932,
дизентерія

Згурський Валерій Іванович,
1 р., 04.11.1932,
дизентерія

Зєхлінський Павло,
3 р., 04.11.1932,
дизентерія

Зиков Федір,
23 р., 09.10.1932,
дизентерія

Кірієнко Федір,
50 р., 28.10.1932,
дизентерія

Карабич Марина Пилипівна,
11 р., 26.10.1932,
дизентерія

Каташинський Олег Володимирович,
13 р., 16.10.1932,
параліч серця

Козеліна Дуня,
1 р., 11.10.1932,
дистрофія

Козлов Іван Іванович,
7 р., 19.10.1932,
дизентерія

Коломійський Микола Михайлович,
13 р., 19.10.1932,
черевний тиф

Колтун Соня Вольковна,
36 р., 06.11.1932,
гострий ентероколіт

Короленко Янош,
3 м., 15.10.1932,
порушення травлення

Куліков Коля,
6 р., 21.10.1932,
дизентерія

Кулікова Віра,
3 р., 04.11.1932,
дизентерія

Кулик Ганна,
3 м., 19.10.1932,
порушення травлення

Липський Боря,
1,5 р., 01.11.1932,
дистрофія

Литвіненко Мотря Тимофіївна,
19 р., 04.11.1932,
дизентерія

Литвиненко Лариса Павлівна,
2,5 р., 08.11.1932,
кишечна хвороба

Литкин Петро,
2 р., 17.10.1932,
дизентерія

Луніна Олександра Степанівна,
45 р., 09.10.1932,
водянка

Макса Валя,
1 р., 29.10.1932,
дизентерія

Максимов Борис Микитович,
27 р., 15.10.1932,
сухоти легенів

Мерися Соня,
1 м., 22.10.1932,
порушення травлення

Михайлов Іван Михайлович,
32 р., 13.10.1932,
запалення легенів

Мойсеєнко Олександр,
27 р., 03.10.1932,
дизентерія

Морозов Рудольф,
1 м., 10.10.1932,
порушення травлення

Мотінова Ганна Олександрівна,
20 р., 13.10.1932,
кривавий пронос

Моторна Марія Юхимівна,
3 м., 29.10.1932,
дитяча кволість

Науменко Степан,
2 р., 24.10.1932,
дизентерія

Невідома Ніна,
1 р., 09.11.1932,
дизентерія

Новик Наталія Петрівна,
42 р., 13.10.1932,
сепсис

Оручавлі Мустафа,
56 р., 01.10.1932,
дизентерія

Піроцький Андрій,
60 р., 29.10.1932,
дизентерія

Павлов Льоня,
3 р., 08.11.1932,
дизентерія

Печенюк Галя,
1 м., 19.10.1932,
порушення травлення

Подізнй Едуард,
1 м., 24.10.1932,
врожена кволість

Подвійний Юрко,
11 м., 14.11.1932,
дизентерія

Прицкер Іда,
1 м., 09.10.1932,
порушення травлення

Пульма Іван,
2 р., 08.11.1932,
дизентерія

Роспутня Галя Антонівна,
3 р., 14.10.1932,
дизентерія

Смоляренко Ольга,
5 р., 11.10.1932,
дизентерія

Стареченко Марія Кіндратівна,
18 р., 11.10.1932,
черевний тиф

Старшенко Галя,
8 м., 11.10.1932,
дизентерія

Стеценко Марк,
1 м., 09.10.1932,
порушення травлення

Стеченко Ольга Михайлівна,
7 р., 18.10.1932,
дизентерія

Тимофієв Павло Калістратович,
64 р., 17.10.1932,
дизентерія

Усов Василь,
8 м., 27.10.1932,
порушення травлення

Фішман Захарій Абрамович,
20 р., 12.10.1932,
запалення кишок

Факторович Давид,
1 м., 11.10.1932,
порушення травлення

Федулова Фросина Іллівна,
54 р., 09.11.1932,
заворот кишок

Фокіна Євгенія Федорівна,
11 р., 04.11.1932,
дизентерія

Шапіро Яха Іванівна,
37 р., 24.10.1932,
черевний тиф

Янцева Валентина Петрівна,
8 м., 27.10.1932,
гостре запалення кишок

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 817].

Барінгольц Герц Львович,
40 р., 06.12.1932,
набряк легенів

Борщ Антон Андрійович,
30 р., 04.12.1932,
черевний тиф

Буянов Георгій Олександрович,
8 р., 04.12.1932,
заворот кишок

Василенко Василь,
5 м., 11.11.1932,
запалення кишкового тракту

Горький Максим,
10 м., 07.12.1932,
атрофія

Доброгорська Галина Миколаївна,
10 м., 18.11.1932,
запалення легенів

Довженко Іван,
6 р., 01.12.1932,
дизентерія

Заплоська Харитина Олексіївна,
55 р., 29.11.1932,
водянка

Іванченко Микола,
2,5 р., 17.11.1932,
запалення легенів

Ільчук Роза Григорівна,
4,5 р., 25.11.1932,
розлад харчування

Кім,
6 р., 28.11.1932,
дизентерія

Капшук Василь Васильович,
48 р., 25.11.1932,
емфізема легенів

Карнатов Костянтин Миколович,
24 р., 29.11.1932,
сухотка легенів

Котіков Василь Максимович,
56 р., 19.11.1932,
пневмонія

**Крижанівська Лизавета
Людвиківна,** 55 р., 24.11.1932,
дизентерія

Лук'ячук Кирило Васильович,
40 р., 02.11.1932,
запалення легенів

Макаренко Груня,
5 р., 18.11.1932,
дизентерія

Миндюга Марія Федорівна,
34 р., 21.11.1932,
запалення легенів

Мухін Лазар Федорович,
64 р., 25.11.1932,
пістряк шлунку

Найденко Надя,
3 р., 05.12.1932,
дизентерія

Невідома Рая,
2,5 р., 01.12.1932,
дизентерія

Октябрський Женя,
1 р., 28.11.1932,
дизентерія

Попов Іван,
22 р., 27.11.1932,
черевний тиф

Прилипа Антоніна,
5 м., 28.11.1932,
атрофія загальна

Пушкін Олександр,
5,5 р., 01.12.1932,
токсична диспепсія

Романенко Андрій Петрович,
50 р., 03.11.1932,
запалення легенів

Рубекіна-Гоєр Ганна Йосипівна,
31 р., 07.12.1932,
запалення легенів

Сорока Сергій,
4 р., 04.12.1932,
гострий коліт

Сотниченко Люба,
2 р., 30.11.1932,
дизентерія

Сухенький Роман,
22 р., 04.12.1932,
черевний тиф

Сучок Михайло Дмитрович,
3 р., 20.11.1932,
дизентерія

Туртов Іван,
2 м., 07.12.1932,
запалення кишкового тракту

Фельдман Рива Мотелівна,
46 р., 01.12.1932,
дизентерія

Чуміков Володимир Євграфович,
62 р., 22.11.1932,
дизентерія

Шеремея Явдоха,
65 р., 01.12.1932,
дизентерія

Шкіренко Іван,
1 р., 30.11.1932,
дизентерія

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 818].

Бакуненко Уляна Степанівна,
68 р., 24.12.1932,
черевний тиф

Коваленко Федір,
4 м., 23.12.1932,
запалення товстих кишок

Мороз Абраам Цальович,
4 р., 26.12.1932,
дизентерія

Невідома Варя,
3 р., 21.12.1932,
дизентерія

Невідома Устя,
10 р., 16.12.1932,
запалення легенів

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 883].

Голубчик Михайло,
1 м., 24.12.1932,
порушення травлення

Гудим Петро Мусійович,
45 р., 22.12.1932,
різачка

Добровольський,
2 р., 22.12.1932,
голодні набряки

Миколаєвська Ганна Антонівна,
25 р., 23.12.1932,
висипний тиф

Чубар Зіна,
9 м., 30.12.1932,
атрофія

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 819].

Аїць Єрна Броніславівна,
13 р., 18.01.1932,
висипний тиф

Алабовська Клавдія Миколаївна,
63 р., 02.01.1932,
висипний тиф

Альошечкін Сергій Миколайович,
46 р., 11.01.1932,
плямистий тиф

Ахтонський Володимир,
2 р., 01.01.1932,
запалення легенів

Бальгова Валентина,
5 д., 10.02.1932,
нежиттєздатність

Бравков Єстафій,
67 р., 08.01.1932,
плямистий тиф

Волявська Катерина Федорівна,
20 р., 19.01.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Гамерник Микола Йосипович,
20 р., 16.02.1932,
плямистий тиф

Голубчик Фрум Фойвелович,
33 р., 03.01.1932,
висипний тиф

Груойк Абраам Соломонович,
47 р., 15.01.1932,
плямистий тиф

Добровольський Іван Юліанович,
56 р., 18.02.1932,
висипний тиф

Калініченко Пелагея,
38 р., 27.01.1932,
висипний тиф

Капітанов Тарас,
27 р., 24.01.1932,
туберкульоз легенів

Коваленко Олександр Аріфійович,
26 р., 13.02.1932,
туберкульоз легенів

Коломійцев Іван,
52 р., 12.01.1932,
висипний тиф

Купрієнко Максим,
13 р., 20.01.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Куровська,
3 д., 13.01.1932,
двобічне запалення легенів

Кучеренко Надія Григорівна,
9 р., 23.01.1932,
сипний тиф

**Марковський Болеслав
Вікентійович,** 57 р., 09.01.1932,
сибірська язва

Матвеева Марина,
55 р., 06.01.1932,
загальне виснаження

Мергородська Устя Трохимівна,
19 р., 13.02.1932,
черевний тиф

Невідомий,
55 р., 14.01.1932,
замерзання

Осадча Мотря Іванівна,
68 р., 16.01.1932,
висипний тиф

Піленас Кіндрат,
68 р., 09.01.1932,
плямистий тиф

Плохов Михайло Іванович,
36 р., 03.02.1932,
туберкульоз легенів

Полякова Зіна,
2 р., 17.01.1932,
розлад живлення

Прилипко Ганна,
43 р., 23.01.1932,
туберкульоз легенів

Пуцкой Кирило Олександрович,
53 р., 12.01.1932,
висипний тиф

Резук Борис Леонтійович,
1 р., 14.02.1932,
запалення легенів

Ружкова Наталія Дорофіївна,
40 р., 16.01.1932,
плямистий тиф

Савченко Василь,
37 р., 26.01.1932,
загальний туберкульоз

Сушко Василь Іванович,
26 р., 06.01.1932,
плямистий тиф

**Тарновський Тимофій
Володимирович,** 32 р.,
22.01.1932, висипний тиф

Тафля Савелій Нойович,
55 р., 27.01.1932,
висипний тиф

Ткаченко Наталка,
70 р., 24.01.1932,
загальне виснаження

Томіліна Климентина Іллівна,
65 р., 15.01.1932,
плямистий тиф

Трухоненко Костянтин Макарович,
39 р., 14.02.1932,
гостре запалення очеревини

Чернова Тетяна Леонідівна,
7 д., 25.01.1932,
нежиттєздатна

Чечуліна Марія Олександрівна,
56 р., 12.02.1932,
плямистий тиф

Чудоніс Антон Антонович,
38 р., 05.01.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Шиманська Лариса Пилипівна,
4 р., 01.01.1932,
септична скарлатина

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 820].

Березовський Віталій,
немовля, 10.03.1932,
нежиттєздатність

Галаган Валентин,
немовля, 11.03.1932,
нежиттєздатність

Гозман Борис,
немовля, 03.03.1932,
нежиттєздатність

Гольдман Ісак Семенович,
68 р., 03.03.1932,
черевний тиф

Кошкарів Віктор,
32 р., 26.02.1932,
поліневрит після плямистого тифу

Лукашов Андрій,
71 р., 01.02.1932,
водянка

Макуха,
26 р., 17.03.1932,
запалення тонких кишок

Ніколаєнко Марія Григорівна,
25 р., 19.03.1932,
черевний тиф

Невідомий,
35 р., 14.02.1932,
сухота легенів

Невідомий,
35 р., 18.02.1932,
параліч серця

Невідомий,
50 р., 15.02.1932,
гнійний менінгіт, запалення легенів

Невідомий,
65 р., 14.03.1932,
міокардит, загальна водянка тіла

Невідомий,
немовля, 20.02.1932,
нежиттєздатність

Невідомий, 50 р., 29.02.1932,
різке виснаження внаслідок
хронічного голодування

Невідомий, 55 р., 10.03.1932,
різке виснаження внаслідок
хронічного голодування

Невідомий, 60 р., 20.02.1932,
різке виснаження внаслідок
хронічного голодування

Петров Іван Васильович,
немовля, 10.03.1932,
нежиттєздатність

Распутіна Іра,
немовля, 20.02.1932,
нежиттєздатність

Савина Ульяна,
—, 14.03.1932,
черевний тиф

Фоломієва Віра Федорівна,
немовля, 22.03.1932,
нежиттєздатність

Чудацький,
60 р., 19.03.1932, запалення
легенів, загальне виснаження

Якубович Михайло Григорович,
23 р., 23.03.1932,
висипний тиф

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 821].

Андріяш Михайло Ісакович,
31 р., 13.06.1931,
виснаження

Бабій-Баб Петро Ульянович,
70 р., 20.03.1932,
туберкульоз легенів

Барсов Віктор Дмитрович,
31 р., 15.06.1931, туберкульозне
запалення брюшини

Бойко Яків Петрович,
36 р., 19.03.1932,
туберкульоз легенів

Бухенко Омелян Васильович,
32 р., 19.03.1932,
туберкульоз легенів

Волнов Анатолій,
1,5 р., 02.04.1932,
запалення легенів

Гершенгорн Софія Мусіївна,
32 р., 28.03.1932,
туберкульоз легенів

**Добжанський Франц
Костянтинович**, 69 р.,
29.03.1932, туберкульоз легенів

Ельберт Михайло Йосипович,
12 р., 08.04.1932,
перитоніт

Євченко Любов Прокопівна,
3 м., 06.04.1932,
виснаження

Єрмілов Михайло Сергійович,
28 р., 31.03.1932,
туберкульоз легенів

Ільнічук Ольга,
60 р., 28.03.1932,
виснаження

Катачинська Роза Львівна,
35 р., 27.03.1932,
туберкульоз легенів

Козанова Софія Михайлівна,
65 р., 31.03.1932,
запалення легенів

Корніцька Ніна Миколаївна,
3 р., 31.03.1932,
туберкульозний менінгіт

Коробін Борис,
22 р., 31.03.1932,
запалення очеревини

Кузнович Владислав Антонович,
43 р., 31.03.1932,
тиф

Львов Максимелян Іванович,
32 р., 28.03.1932,
туберкульоз легенів

Міньков Володимир Семенович,
24 р., 05.04.1932,
запалення легенів

Максимов Іван Андрійович,
25 р., 27.03.1932,
запалення легенів

Мартовський Ілля,
1,5 р., 12.04.1932,
гостре запалення кишок

**Матусовський Михайло
Васильович**, 55 р., 09.04.1932,
пістриак шлунку

Модимвський Шльом Ушеревич,
35 р., 27.03.1932,
туберкульоз легенів

Мойсеєнко Павло Григорович,
29 р., 01.04.1932,
туберкульоз легенів

Мосенко Павло Михайлович,
27 р., 30.03.1932,
туберкульоз легенів

Муль Зінаїда Вікентіївна,
44 р., 10.04.1932,
ентероколіт

Наумчук Матвій Андрійович,
62 р., 29.03.1932,
заворот кишок

Невідоме немовля,
—, 28.03.1932,
двобічне запалення легенів

Невідомий Микола,
20 р., 24.03.1932,
висипний тиф

Невідомий,
45 р., 29.03.1932,
виснаження

Невідомий,
50 р., 22.03.1932,
крупозне запалення легенів

Невідомий,
50 р., 29.03.1932,
виснаження

Невідомий,
55 р., 25.03.1932,
водянка

Павленко Андрій Федорович,
46 р., 02.04.1932,
виразка шлунку

Радковський Микита Сергійович,
28 р., 16.08.1931,
хронічне запалення кишок

Разевич Агафія,
50 р., 02.04.1932,
загальне виснаження

Риловников Федір Іллч,
75 р., 28.03.1932,
туберкульоз легенів

Саркісов Олексій Пилипович,
—, 29.03.1932, гостре запалення
кишкового каналу

Сидоренко Ганна Федорівна,
15 р., 30.03.1932,
туберкульоз легенів

Соломаха Никон Петрович,
50 р., 20.03.1932,
виснаження, запалення легенів

Сорокіна Олександра,
35 р., 20.03.1932,
запалення легенів

**Стародубенко Степан
Миколайович**, 20 р.,
09.04.1932, плямистий тиф

Ткаліч Ігор Георгійович,
3,5 м., 15.04.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Тюрменко Валентина Георгіївна,
3 р., 28.03.1932,
туберкульозне запалення мозку

Хотімська Ольга Яківна,
37 р., 04.04.1932,
запалення легенів

Царський Рудольф,
24 р., 16.03.1932,
туберкульоз легенів

Цирюк Володимир Герасимович,
45 р., 07.04.1932,
виснаження

Чекмарюв Степан Гаврилович,
49 р., 05.04.1932,
заворот кишок

Шаль Анатолій Петрович,
24 р., 26.03.1932,
туберкульоз легенів

Шопс Михайло Станіславович,
55 р., 29.03.1932,
туберкульоз легенів

Юрова Одарка Семенівна,
24 р., 29.03.1932,
туберкульоз легенів

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 822].

Александрова Марія Миколаївна,
33 р., 29.04.1932,
туберкульоз легенів

Астахов Олег,
1,4 р., 13.05.1932,
гостре запалення кишок

Балашов Михайло Олексійович,
46 р., 04.05.1932,
туберкульоз легенів

Бистрицька Софія Самійлівна,
31 р., 14.05.1932,
туберкульоз легенів

Блажнікова,
60 р., 13.04.1932,
запалення легенів

Бойцова (жінка),
15 р., 07.05.1932,
туберкульоз легенів

Бондаренко Василь Іванович,
3 р., 27.04.1932,
скарлатина

Бровенко Митрофан Васильович,
52 р., 11.05.1932,
туберкульоз легенів

Булига Федір,
58 р., 02.05.1932,
запалення легенів

Буруля Мартин,
2 р., 04.05.1932,
туберкульоз

Віницький Мотель Беніямінінович,
42 р., 13.05.1932,
висипний тиф

Васютинська Марія Степанівна,
30 р., 26.04.1932,
непрохідність кишок

Вигода Манус Йосипович,
55 р., 26.04.1932,
туберкульоз легенів

Вишневський Сергій Дмитрович,
50 р., 20.04.1932,
запалення легенів

Власенко Діма,
2 р., 03.05.1932,
запалення легенів

Гирич Степан Прокопович,
44 р., 29.04.1932,
туберкульоз легенів

Гольдшмід Марія Львівна,
24 р., 13.05.1932,
плямистий тиф

Горохова (жінка),
70 р., 23.04.1932,
старече виснаження

Грінчук Андрій Іванович,
24 р., 21.04.1932,
туберкульоз легенів

Грачов-Щербаков Олекса,
50 р., 30.04.1932,
запалення легенів

Грищенко Семен Михайлович,
29 р., 02.05.1932,
туберкульоз легенів

Губошльоп Олег,
2 р., 23.04.1932,
гостре запалення кишок

Гудима Василь Павлович,
51 р., 20.04.1932,
туберкульоз легенів

Гура Федір,
18 р., 10.05.1932,
туберкульоз легенів

Гусаренко Віктор Олександрович,
0,5 м., 10.05.1932,
запалення легенів

Давидова Ольга,
27 р., 13.05.1932,
туберкульоз легенів, кишок

Данильченко Дмитро Васильович,
49 р., 24.04.1932, запалення
очеревини, виразка шлунку

Данильчук Микола Самуїлович,
23 р., 23.04.1932,
туберкульоз легенів

Доптер Яків Григорович,
34 р., 13.05.1932,
туберкульоз легенів

Дубінський Менохім Елович,
55 р., 24.04.1932,
туберкульоз легенів

Євфимов Василь Семенович,
38 р., 05.05.1932,
висипний тиф

Жила Григор Тимофійович,
27 р., 13.05.1932,
туберкульоз легенів

**Житомирський Шура
Соломонович,** 14 р., 29.05.1932,
туберкульоз

Жлудько Микола,
60 р., 05.05.1932,
загальна водянка

Ільяницький Василь Миколайович,
25 р., 15.04.1932,
туберкульоз легенів

Катеринич Валентина Яківна,
50 р., 06.05.1932,
пістряк стравоходу

Качанов,
45 р., 02.05.1932,
гостре виснаження

Кірштейн Михайло,
34 р., 12.05.1932,
сухоти

Клебановський Іван,
50 р., 14.04.1932,
запалення легенів

Кнуренко Адольф,
1 р., 03.05.1932,
виснаження, ентероколіт

Коваленко Олексій Михайлович,
3 р., 06.05.1932,
запалення легенів

Ковальчук Василь Гнатович,
51 р., 06.05.1932,
туберкульоз легенів

Ковальчук Степан Степанович,
1,5 м., 04.05.1932,
захворювання шлунка

Когут Яків Якович,
80 р., 24.04.1932,
туберкульоз легенів

Козлова Наталка,
18 р., 11.05.1932,
туберкульоз легенів

Козловський Роман Петрович,
41 р., 12.04.1932,
туберкульоз

**Колотинський Олександр
Людвігович,** 53 р., 27.04.1932,
загальне виснаження організму,
запалення легенів

Конопацький,
65 р., 30.04.1932,
катаральне запалення легенів

Кравченко Антон,
—, 02.05.1932,
натуральна віспа

Крутько Борис,
32 р., 22.04.1932,
виснаження

Кудрявченко Ганна,
33 р., 30.04.1932,
туберкульоз легенів

Кузнецова Євгенія Карпівна,
46 р., 21.04.1932,
безбілкові набряки

Кузьменко Олександр,
23 р., 08.04.1932,
туберкульоз легенів

Лещова Івга Олександрівна,
1 р., 28.04.1932,
запалення легенів

Лис Петро, 24 р., 23.04.1932,
туберкульоз легенів

Ліфшиц Ірина Леонтіївна,
1 р., 04.05.1932,
туберкульоз легенів

Лобко Марія Микитівна,
16 р., 17.05.1932,
висипний тиф

Люлевський Дмитро,
45 р., 14.05.1932,
загальне виснаження

Ляков Петро Порфірович,
40 р., 13.05.1932,
туберкульоз легенів

Макляр Василь,
30 р., 22.04.1932,
запалення легенів

Малюк Лаврентій,
42 р., 28.04.1932,
крупозне запалення легенів

Мамзуренко Петро,
55 р., 07.05.1932, виснаження,
гостре запалення легенів

Махнева Ганна,
60 р., 25.04.1932,
запалення легенів

Мельникова Людмила Іванівна,
31 р., 17.04.1932,
запалення очеревини

Мікулін Геннадій,
32 р., 30.04.1932, гостре
катаральне запалення легенів

Мільке В'ячеслав Генріхович,
30 р., 25.04.1932,
туберкульоз легенів

Морозюк Гнат Назарович,
44 р., 13.05.1932,
туберкульоз легенів

Назаренко Одарка Петрівна,
14 р., 11.05.1932,
запалення легенів

Невідома жінка,
17 р., 29.04.1932,
загальне виснаження

Невідома,
55 р., 10.05.1932,
туберкульоз легенів

Невідома,
70 р., 05.05.1932,
виснаження

Невідомий Лев,
2 р., 02.05.1932,
скарлатина, дифтерія

Невідомий чоловік,
40 р., 20.04.1932, туберкульоз
легенів, загальне виснаження

Невідомий чоловік,
55 р., 13.04.1932,
запалення легенів

Невідомий чоловік,
60 р., 02.05.1932,
запалення легенів

Невідомий чоловік,
80 р., 07.05.1932,
запалення очеревини

Невідомий,
20 р., 13.04.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
40 р., 18.04.1932,
виснаження, туберкульоз легенів

Невідомий,
40 р., 25.04.1932,
виснаження

Невідомий,
50 р., 03.05.1932,
загальне виснаження організму

Невідомий,
50 р., 25.04.1932,
запалення легенів

Невідомий,
58 р., 03.05.1932, загальне
виснаження, туберкульоз легенів

Невідомий,
45 р., 06.05.1932,
виснаження, туберкульоз

Олейніков Сергій Федорович,
1, 5 р., 24.04.1932,
запалення легенів

Орлова Раїса Павлівна,
9 м., 03.05.1932,
дифтерія

Отрощенко Іван Микитович,
62 р., 13.05.1932,
туберкульоз легенів

Піголюк Ярема,
60 р., 12.05.1932,
туберкульоз легенів

Павлов Гліб,
18 р., 21.04.1932, туберкульоз
легенів та кишечника

Павлунін Іван Степанович,
21 р., 05.05.1932,
пневмонія

Палаш Григорій Пилипович,
26 р., 24.04.1932,
туберкульоз легенів

Пляшевич Дуня,
2 т., 15.05.1932,
різке загальне виснаження

**Подобулкіна Олександра
Сергіївна**, 19 р., 10.05.1932,
туберкульоз легенів

Потоцька,
—, 03.05.1932,
запалення легенів

Прагіна Сабіна Яківна,
1 р., 07.05.1932,
запалення легенів

Пригунова Васса,
60 р., 14.05.1932,
різке загальне виснаження

Притикін Самуїл Пінкович,
52 р., 10.05.1932,
висипний тиф

Прудес Анатолій,
40 р., 16.04.1932,
загальне виснаження

Пташинський Йосип Вульфович,
35 р., 04.05.1932,
туберкульоз легенів

Путенко Юра,
1,2 р., 05.05.1932,
гостре запалення кишок

Рахова Олена Пилипівна,
24 р., 10.05.1932,
туберкульоз легенів

Рижова Алла,
7 м., 07.04.1932,
бронхопневмонія

Роговий Іван,
22 р., 17.04.1932,
туберкульоз легенів

Розенберг Мая Олександрівна,
1 р., 13.05.1932,
загальний туберкульоз

Романова Павла Йосипівна,
49 р., 07.05.1932,
туберкульоз легенів

Рудюк Матвій,
50 р., 16.04.1932, пістряк шлунку,
шлункова кровотеча

Руська Тамара,
1,5 р., 04.05.1932,
порушення травлення

Серединський Едуард Францович,
18 р., 17.04.1932,
пневмонія

Серьохін Іван Федотович,
80 р., 18.04.1932, загальне
виснаження, запалення легенів

Сидоренко Микола Дем'янович,
52 р., 14.05.1932,
непроходимість кишок

Синельникова Ольга Север'янівна,
26 р., 26.04.1932,
запалення легенів

Скляревська Рива,
14 р., 22.04.1932,
туберкульоз легенів

Сліпчук Владлен Гнатович,
1 р., 20.04.1932,
запалення легенів

**Смочинський Мечислав
Мартинович**, 25 р., 02.05.1932,
запалення легенів

Соколова Лисавета Павлівна,
43 р., 14.05.1932,
плямистий тиф

Степанова Марія Онуфрїївна,
67 р., 26.04.1932,
запалення легенів

Суслов Михайло,
25 р., 15.04.1932,
туберкульоз легенів

Татарова Надія,
1,1 р., 05.05.1932,
порушення живлення

Терещенко Петро,
1 р., 15.05.1932,
гостре запалення кишок

Ткач Прокіп, 58 р., 30.04.1932,
різке загальне виснаження
внаслідок голодування

Троць Олена Андріївна,
1 р., 09.05.1932,
дизентерія

Тульчинський Янкель Шайович,
66 р., 26.04.1932,
туберкульоз легенів

Турцевич Женя,
2 р., 13.05.1932,
запалення кишок

Ушинський Петро Гаврилович,
45 р., 16.05.1932,
висипний тиф

Філіпович (жінка),
33 р., 12.04.1932,
туберкульоз легенів

Фельдман Наум Борисович,
35 р., 07.05.1932,
запалення легенів

Фурманенко Євдоким Іванович,
16 р., 13.05.1932,
запалення легенів

Хінчицька Настя,
38 р., 04.04.1932,
туберкульоз легенів

Хойновська Олександра,
75 р., 17.04.1932,
запалення легенів

Хорошевська Галя,
1 р., 21.04.1932,
розлад травлення

Хохмачов Василь,
56 р., 16.04.1932,
туберкульоз

Хусід Берта Мусіївна,
68 р., 22.04.1932,
запалення легенів

Цуканова Олександра Михайлівна,
15 р., 08.04.1932,
туберкульоз легенів

Чабан Олексій Іванович,
1,1 р., 11.05.1932,
рвота, пронос

Черкасов Дементій Микитович,
56 р., 16.05.1932,
висипний тиф

Шаповалов Сергій Андрійович,
5 м., 20.04.1932,
запалення легенів

Шебеко Лисавета Степанівна,
40 р., 27.04.1932,
сухоти легенів

Ющенко Петро Семенович,
27 р., 04.05.1932,
висипний тиф

Яблонська Ольга Іванівна,
20 р., 01.05.1932,
запалення легенів

Януш Олексій Михайлович,
36 р., 06.05.1932,
туберкульоз, черевний тиф

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 823].

Барило Михайло,
50 р., 03.06.1932,
малярія

Бердник Леонід Володимирович,
—, 27.05.1932,
нежиттєздатність

Бондаренко Катерина,
—, 23.05.1932,
нежиттєздатність

Бруно Софія Іванівна,
44 р., 11.06.1932,
харчове отруєння

Вільчинський Юзеф,
65 р., 01.06.1932,
виснаження

Гродецька Марцеліна Іванівна,
60 р., 31.05.1932,
виснаження

Динда Антон Павлович,
23 р., 07.06.1932,
черевний тиф

Донець Циля,
1 р., 03.06.1932,
гостре запалення кишок

Жданов Павло, 1,5 р.,
20.05.1932, гостре запалення
легенів та запалення кишок

Злуницький Терентій,
2 р., 02.06.1932,
гостре запалення кишок

Іванов Олександр Іванович,
10 м., 12.06.1932,
дитяча холерина

Климова Галина,
3 д., 21.05.1932,
нежиттєздатність

Козубенко Опанас,
41 р., 25.05.1932,
туберкульоз легенів

Короворук Зіна,
3 р., 02.06.1932,
запалення легенів

Ксенжук Микола Гнатович,
20 р., 23.05.1932,
висипний тиф

Литвин Петя,
2 р., 08.06.1932,
запалення легенів

Малявська Женя,
2 р., 02.06.1932,
гостре запалення кишок

Мельников Онисій,
50 р., 30.05.1932,
загальна водянка

Мошечнікова Варвара,
2 р., 28.05.1932,
коліт

Невідома,
—, 27.05.1932,
запалення легенів

Невідома,
1 р., 05.06.1932,
коліт

Невідомий,
35 р., 20.05.1932,
виснаження, запалення легенів

Невідомий,
40 р., 26.05.1932,
гангрена

Невідомий,
45 р., 18.05.1932, виснаження
організму, параліч серця

Невідомий,
45 р., 31.05.1932,
запалення легенів

Невідомий,
45 р., 31.05.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
50 р., 03.06.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
50 р., 05.06.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 21.05.1932,
туберкульоз легенів, виснаження

Невідомий,
50 р., 28.05.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 05.06.1932,
виснаження

Невідомий,
55 р., 31.05.1932,
виснаження, туберкульоз легенів

Невідомий,
55 р., 31.05.1932,
запалення легенів

Невідомий, 60 р., 20.05.1932,
невстановлено, труп гнилий

Невідомий, 60 р., 21.05.1932,
невстановлено, труп гнилий

Невідомий,
60 р., 21.05.1932, запалення
легенів, загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 22.05.1932,
запалення легенів

Патлах Анатолій,
немовля, 01.06.1932,
вроджена кволість

Петровський Василь Васильович,
немовля, 03.06.1932,
дитяча холерина

Пономаренко Тетяна Олексіївна,
1 р., 04.06.1932,
бігунка

Раймір Марія,
39 р., 18.05.1932,
загальна водянка тіла

Сидоренко Катя,
1 р., 06.06.1932,
гостре запалення кишок

Терещенко Коля,
1 р., 13.06.1932, ентероколіт

Травенський Михайло,
1 р., 26.05.1932,
гостре запалення кишок

Тюрменко Володимир,
1 р., 27.05.1932,
невстановлено, труп гнилий

Чепіга Марія Іванівна,
47 р., 22.05.1932,
висипний тиф

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 824].

Беднякова Наталія Михайлівна,
немовля, 04.07.1932,
дитяча бігунка

Борейко Ольга Василівна,
6 м., 14.07.1932,
диспепсія

Бродська Геня Шльомівна,
40 р., 15.07.1932,
гостре захворювання кишок

Воронська Леля,
1,6 р., 25.06.1932,
запалення кишкового тракту

Геваргіз Хошабе,
9 м., 26.06.1932,
елементарна інтоксикація

Глузман Марія Мейерівна,
53 р., 09.07.1932,
висипний тиф

Гончарова Тетяна Василівна,
немовля, 13.06.1932,
токсична диспепсія

Джумік Володимир Кіндратович,
50 р., 07.07.1932,
гастроентероколіт

Домбра Захар Євтихійович,
28 р., 11.07.1932,
гострий коліт

Друзенко Надія Феодосіївна,
8 м., 08.07.1932,
кривава бігунка

Ерік Василь,
28 р., 28.06.1932,
слабкість та інтоксикація

Єфімова Юлія,
1,5 р., 18.06.1932,
інфекційний коліт

Зінковецька Ніна,
2 р., 27.06.1932,
запалення кишкового тракту

Карпов Ілля,
2 р., 21.06.1932,
дистрофія

Коваленко Віра,
32 р., 14.06.1932,
виснаження організму

Коваленко Володимир,
37 р., 15.06.1932,
інтоксикація

Корнилова Валентина Миколаївна,
8 м., 10.07.1932,
інтоксикація

Короб Микола Іванович,
8 р., 18.07.1932,
дизентерія

Кравченко Галина,
немовля, 11.06.1932,
нежиттєздатність

Курагін Петя,
2 р., 27.06.1932,
запалення кишкового тракту

Лапутько Валентина Давидівна,
—, 25.06.1932,
розлад харчування

Любарська Маня,
1,5 р., 18.06.1932,
інфекційний коліт

Макогін Василь,
18 р., 07.07.1932,
отруєння

Марінченко Вікторія Володимирівна,
1,2 р., 11.07.1932,
ентерит

Марченко Ольга Прохорівна,
26 р., 03.07.1932,
ентероколіт

Махновець Леонід,
37 р., 13.07.1932,
гострий ентоколіт

Мехович Катя,
2 р., 28.06.1932,
запалення кишкового тракту

Михайлов Володимир Леонідович,
1 р., 11.07.1932,
інтоксикація

Москалевій Мусій,
35 р., 11.06.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 07.06.1932,
виснаження

Невідомий,
55 р., 17.06.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 08.06.1932, сухоти легенів
та загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 09.06.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 11.06.1932,
водянка

Новоявлена Октябрина,
1 р., 18.06.1932,
інфекційний коліт

Опальков Петро Михайлович,
23 р., 03.07.1932,
ентероколіт

Орловський Анатолій Петрович,
1 р., 15.07.1932,
кривавий коліт

Остапчук Ганна Пилипівна,
16 р., 15.07.1932,
дизентерія

Розман Лев,
3,5 р., 22.06.1932,
запалення кишкового тракту

Свердїєнко,
55 р., 07.06.1932,
загальне виснаження

Сережка Марія,
2,5 р., 22.06.1932,
запалення кишкового тракту

Сміяв Георгій Васильович,
1,5 р., 13.06.1932,
інтоксикація

Совиро Яків,
12 р., 13.06.1932,
туберкульоз легенів

Соловійов Микола,
13 м., 18.06.1932,
гостре запалення кишок

Сотникова Ганна Михайлівна,
немовля, 08.07.1932,
гостре запалення кишок

Тамар Петро,
27 р., 11.06.1932,
інфекційний коліт

Ткач Пилип Васильович,
45 р., 30.06.1932,
висипний тиф

Ткаченко Микола Федорович,
5 м., 08.07.1932, загальне
виснаження, дитяча бігунка

Торбатенко Ніна,
2 р., 25.06.1932,
запалення кишкового тракту

Трібель Марія Давидівна,
58 р., 20.06.1932,
черевний тиф

Федоров Іван,
15 р., 08.06.1932,
гострий ентоколіт

Фесенко Неоніла Леонтіївна,
6 м., 15.07.1932,
інтоксикація

Юнг Віктор Леонідович,
0,5 р., 15.06.1932,
інтоксикація

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 825].

- Аревич Володимир Якович**, 66 р., 01.08.1932, черевний тиф
- Баранець Давид Михайлович**, 65 р., 05.08.1932, дизентерія
- Бас Ушер Вольвович**, 50 р., 09.08.1932, туберкульоз
- Безбак Аріадна Олександрівна**, 20 р., 11.08.1932, туберкульоз
- Березнюк Семен Федорович**, 21 р., 20.07.1932, черевний тиф
- Бронштейн Нінель Яківна**, 6 м., 20.07.1932, туберкульоз
- Бутенко Фотінія Василівна**, 40 р., 24.07.1932, дизентерія
- Васильєва Євгенія Іванівна**, 6 р., 11.08.1932, дизентерія
- Гуторка Микола Кирилович**, 22 р., 23.07.1932, туберкульоз
- Журба Василь Єфремович**, 30 р., 06.08.1932, септична дизентерія
- Іванова Олена Леопольдівна**, 37 р., 02.08.1932, туберкульоз
- Качерожинський Наум Володимирович**, 46 р., 19.07.1932, опух. печінки
- Костюк Антон Іванович**, 35 р., 18.07.1932, дизентерія
- Крушинська Ізабелла Йосипівна**, 50 р., 06.08.1932, дизентерія
- Лаверко Михайло Іванович**, 15 р., 17.07.1932, туберкульоз
- Ліщинський Мошків Лейбович**, 46 р., 23.07.1932, туберкульоз
- Лобань Василь Федорович**, 12 р., 23.07.1932, туберкульоз
- Макєєва Оксана Омелянівна**, 58 р., 20.07.1932, туберкульоз
- Медведєва Ганна Павлівна**, 52 р., 18.07.1932, загальне виснаження
- Мельников Олександр Андрійович**, 36 р., 06.08.1932, туберкульоз
- Михайловський Пантелеймон Степанович**, 21 р., 01.08.1932, туберкульоз
- Напненко Нюся Макарівна**, 17 р., 27.07.1932, дизентерія
- Невірович Петро Ульянович**, 44 р., 04.08.1932, туберкульоз
- Панін Федір Трофимович**, 49 р., 21.07.1932, туберкульоз
- Паначивина Ольга Іванівна**, 2 м., 03.08.1932, виснаження
- Платонова Любов Костянтинівна**, 14 р., 19.07.1932, дистрофія
- Рудгайвер Роман Маркович**, 28 р., 27.07.1932, туберкульоз
- Сіліна Валентина Михайлівна**, 34 р., 23.07.1932, черевний тиф
- Сінельникова Валерина Семенівна**, 7 р., 30.07.1932, туберкульоз
- Селецький Павло Станіславович**, 10 р., 24.07.1932, дизентерія
- Скалозуб Сергій Михайлович**, 46 р., 26.07.1932, черевний тиф
- Смирнова Валеріна**, 9 р., 09.08.1932, туберкульоз
- Тишковець Володимир Ілліч**, 28 р., 26.07.1932, туберкульоз
- Трубіцина Ніна Митрофанівна**, 1,3 м., 30.07.1932, диспепсія
- Улькіна Марія Григорівна**, 17 р., 28.07.1932, дизентерія
- Федоров Олександр Павлович**, 31 р., 06.08.1932, туберкульоз
- Филипчук Ніна Костянтинівна**, 39 р., 14.08.1932, туберкульоз
- Фурсенко Михайло Григорович**, 7 р., 15.08.1932, туберкульоз
- Хоменко Гнат Іванович**, 55 р., 24.07.1932, туберкульоз
- Цупко Григорій Микитович**, 46 р., 30.07.1932, туберкульоз
- Шалюта Вітольд Леонідович**, 24 р., 26.07.1932, диспепсія
- Шапіро Шльома**, 50 р., 27.07.1932, черевний тиф
- Щур Микола Петрович**, 12 р., 04.08.1932, дизентерія
- Юхименко Максим Семенович**, 65 р., 29.07.1932, виснаження
- Яценко Павло Корнійович**, 63 р., 31.07.1932, туберкульоз

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 826].

- Аксельрод Соня Ізраїлівна**, 37 р., 14.09.1932, туберкульоз легенів
- Алексеєнко Анастасія Гаврилівна**, 22 р., 11.09.1932, туберкульоз легенів
- Алексеєнко Настя Антонівна**, 42 р., 10.09.1932, дизентерія
- Альтерман Роза Абрамівна**, 8 р., 15.10.1932, туберкульозний менінгіт
- Анастасєв Андрій Олексійович**, 19 р., 04.10.1932, туберкульоз легенів
- Апраксина Марія Захарівна**, 1 р. 6 м., 10.09.1932, дитяча холера
- Бабушкін Микола**, 8 р., 23.08.1932, туберкульозний менінгіт
- Баріспольцева Наталія Антонівна**, 1 р., 08.09.1932, дизентерія
- Белокопитов Дмитро Максимович**, 33 р., 05.09.1932, туберкульоз легенів

Боярська Олімпіада Корнівна,
66 р., 06.09.1932,
дизентерія

Браславська Марія Юхимівна,
20 р., 13.10.1932, черевний тиф,
кишечна кровотеча

Бухало Іван Тимофійович,
26 р., 15.09.1932, черевний тиф,
двостороннє запалення легенів

Вільський Леонід Абрамович,
1 р. 8 м., 04.10.1932,
загальний туберкульоз

Вареніца Акім Якович,
67 р., 23.08.1932,
пістряк шлунку

Водянюк Тетяна Никанорівна,
13 р., 18.09.1932,
черевний тиф

Возний Михайло Якович,
11 м., 19.10.1932,
різачка

Воронков Іван Петрович,
55 р., 21.09.1932,
туберкульоз легенів

Гінзбург Гриня Олександрович,
10 р., 13.10.1932,
коліт

Гарснат Анатолій Арсенович,
1 р. 3 м., 23.09.1932,
гострий коліт

Глебова Ганна Кирилівна,
8 р., 24.08.1932,
дизентерія

Горобець Марія Герасимівна,
67 р., 01.09.1932,
дизентерія

Гуко Килина,
60 р., 25.08.1932,
туберкульоз легенів

Гурба Марія Семенівна,
32 р., 28.08.1932,
черевний тиф

Давідсон Етя,
10 р., 26.08.1932,
туберкульоз

Дубінський Мирон Мусійович,
21 р., 13.09.1932,
черевний тиф

Дубович Махлер Йосипівна,
70 р., 26.08.1932,
пістряк стравоходу

Епель Муся,
12 р., 15.09.1932,
дизентерія

Желтов Федір,
19 р., 20.08.1932,
туберкульоз легенів

Жукович Євгенія Романівна,
55 р., 25.08.1932,
дизентерія

Жуковський Ігор Федорович,
3 р., 23.09.1932,
коліт

Земляков Микола Гаврилович,
30 р., 21.09.1932,
черевний тиф

Зенкевич Ганна Миколаївна,
69 р., 02.09.1932,
дизентерія

Іванов Василь Микитович,
10 р., 12.09.1932,
черевний тиф

Іванов Олексій Федорович,
15 р., 17.09.1932, гангрена тонких
та товстих кишок

Іносов Микола Осипович,
52 р., 28.08.1932,
старече виснаження

Капилян Степан Якович,
66 р., 16.09.1932,
туберкульоз легенів

Каплан Ісаак Гершович,
18 р., 24.09.1932,
черевний тиф

Карпенко Марія Трохимівна,
28 р., 14.09.1932,
дизентерія

Кац Арон Юдкович,
56 р., 20.08.1932,
туберкульоз легенів

Клімчук Сила Якович,
51 р., 14.09.1932,
туберкульоз легенів

Коваль Борис Петрович,
7 р., 11.09.1932,
черевний тиф

Коваль Ганна Миронівна,
19 р., 26.09.1932,
черевний тиф

Козел Іван Трохимович,
34 р., 16.10.1932,
дизентерія

Козловський Олександр Федорович, 28 р.,
26.09.1932, різачка

Кокот Емма Карлівна,
64 р., 19.09.1932,
гострий коліт, виснаження

Корягін Микола Іванович,
8 р., 24.08.1932,
дизентерія

Костякова Катерина Семенівна,
17 р., 31.03.1932,
дизентерія

Кохан Володимир,
6 р., 03.09.1932, дизентерія та
загальна інтоксикація

Коцюченко Борис Трохимович,
10 м., 26.08.1932, загальне
виснаження, параліч серця

Кравченко Володимир Григорович,
1 р. 3 м., 07.10.1932,
дизентерія

Краснощок Одарка Осипівна,
53 р., 16.10.1932,
пістряк черевної порожнини

Краснянський Яків Абрамович,
43 р., 05.10.1932,
черевний тиф

Кренцель Рахіль Ізраїлівна,
36 р., 07.09.1932,
туберкульоз легенів

Крижановська Алевтина Василівна,
48 р., 02.09.1932,
туберкульоз легенів

Кушніров Микола Васильович,
7 р., 27.08.1932,
токсична дизентерія

Ляховецький Ізраїль Ідалович,
27 р., 16.10.1932,
тиф, параліч серця

Макарова Наталія Андріївна,
50 р., 19.10.1932,
дизентерія

Мальчевська Ганна Осипівна,
56 р., 20.09.1932,
дизентерія

Мельнік Бася Шмулівна,
60 р., 14.09.1932,
дизентерія

Мешковський Володимир Вікторович, 63 р., 12.09.1932,
старече виснаження

Мітін Олександр,
25 р., 07.10.1932,
коліт після черевного тифу

Мітульони Констанція Мартинівна,
52 р., 12.10.1932,
загальне виснаження, коліт

Молодько Гнат Онисимович,
39 р., 26.09.1932,
черевний тиф

Моргун Павло Спиридонович,
35 р., 10.09.1932,
туберкульоз легенів

Нікітін Андрій Микитович,
54 р., 29.08.1932,
черевний тиф

Нікітіна Анастасія Дмитрівна,
25 р., 22.08.1932,
дизентерія

Ніколаєва Антоніна Василівна,
13 р., 06.10.1932,
дизентерія

Овруцька Геня Григорівна,
62 р., 15.10.1932,
пістряк черевної порожнини

Орловський Андрій Олексійович,
29 р., 09.09.1932,
туберкульоз легенів

Павловець Рената Миколаївна,
5 р., 03.10.1932,
черевний тиф

Панасенко Гаврило,
12 р., 30.09.1932,
дизентерія

**Пашелько-Лобачова Галина
Мартинівна,** 1,5 р., 19.10.1932,
гострий коліт

Пашкевич Лідія Сафронівна,
29 р., 21.09.1932,
туберкульоз легенів

Петриченко Ольга Олександрівна,
1 р., 28.08.1932,
загальний туберкульоз

Петров Петро Прохорович,
30 р., 19.09.1932,
різачка

Печак Ольга Григорівна,
55 р., 28.08.1932,
дизентерія

Погорелов Михайло,
3 р., 30.09.1932,
туберкульоз легенів

Подольській Яків Борисович,
61 р., 21.09.1932,
черевний тиф

Поліщук Ісаак Маркович,
32 р., 19.09.1932,
туберкульоз легенів

Попова Тетяна Данилівна,
30 р., 17.09.1932,
туберкульоз легенів

Рабинович Веніамін Ілліч,
44 р., 22.08.1932,
туберкульоз легенів

Розанов Сергій Семенович,
44 р., 02.09.1932,
туберкульоз легенів

Розенман Емануїл Ісакович,
29 р., 11.10.1932, черевний тиф,
пневмонія, кишечна кровотеча

Розенман Клара Зельманівна,
4 р., 28.08.1932,
черевний тиф

Романов Микола Полікарпович,
34 р., 30.09.1932, черевний тиф
та запалення легенів

Ряполова Ольга Андріївна,
8 р., 16.10.1932,
дизентерія

Ситнікова Лідія Терентіївна,
21 р., 05.09.1932,
туберкульоз легенів

Скваока Шелошій Миколайович,
1 р. 8 м., 29.08.1932,
черевний тиф

Скурчинська Ганна Олександрівна,
68 р., 28.08.1932,
гострий ентероколіт

Слепченко Іван Федорович,
47 р., 25.09.1932,
туберкульоз легенів

Слинченко Серій Петрович,
23 р., 10.09.1932,
туберкульоз легенів

Смірнов Георгій Миколайович,
1 р., 05.09.1932,
дизентерія

Собірайський Михайло Антонович,
8 м., 02.09.1932,
розлад харчування

Сороків Григор Іванович,
32 р., 26.08.1932,
туберкульоз легенів

Спрінц Мар'яна,
2 р., 10.09.1932,
ентероколіт

Стефанська Надія Юхимівна,
1 р. 5 м., 28.09.1932,
туберкульоз

Струзберг Яків Лейбович,
58 р., 24.08.1932,
токсична дизентерія

Супрун Ніна Йосипівна,
25 р., 02.10.1932,
загальний туберкульоз

Титаренко Сергій Данилович,
24 р., 06.10.1932,
черевний тиф

Ткаченко Леонід Семенович,
23 р., 18.10.1932,
дизентерія

Ткаченко Устя Степанівна,
38 р., 27.08.1932,
туберкульоз легенів та горла

Токарев Іван Іванович,
52 р., 20.08.1932,
туберкульоз легенів

Туров Павло Антонович,
28 р., 09.10.1932,
черевний тиф

Філімонов Всеволод,
20 р., 16.10.1932,
дизентерія

Федоренко Володимир,
3,5 р., 07.10.1932,
туберкульоз

Федорова Ганна Микитівна,
54 р., 07.10.1932,
дизентерія

Харченко Григор Євтихійович,
47 р., 25.08.1932,
дизентерія, міокардит

Хряпко Рита Степанівна,
3 м., 14.10.1932,
гастроентерит

Цінгістер Олександр Миколайович,
20 р., 03.09.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Чагіна Наталія Іванівна,
30 р., 20.08.1932,
дизентерія

**Черневський Володимир
Абрамович,** 8 р., 04.09.1932,
дизентерія

Чернер Володимир Аркадійович,
38 р., 05.09.1932,
туберкульоз легенів та кишечника

Чижевський Петро Іванович,
50 р., 12.10.1932,
черевний тиф

Шеремет Олександр Прокопович,
1 р. 3 м., 19.09.1932,
гострий ентероколіт

Шкловська Бела Ізраїлівна,
50 р., 31.08.1932,
дизентерія

Шорніков Андрій Іванович,
67 р., 12.10.1932, виснаження та
міокардит після дизентерії

Шумов Яків Інокентійович,
37 р., 03.10.1932,
туберкульоз легенів

Яїцький Михайло Костянтинович,
59 р., 21.09.1932,
дизентерія

**Ярошенко Володимир
Костянтинович,** 10 р., 10.09.1932,
черевний тиф

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 827].

Аркіна Марія Михайлівна,
35 р., 26.11.1932,
черевний тиф

Беліхов Микола Федорович,
46 р., 27.12.1932,
туберкульоз

Белач Бася Цалівна,
50 р., 28.12.1932,
туберкульоз

Белоконь Євген Акимович,
31 р., 16.11.1932,
туберкульоз

Бондар Нечипор,
21 р., 10.12.1932,
черевний тиф

Борисенко Григор Авелович,
20 р., 13.12.1932,
черевний тиф

Бузинін Григор Федорович,
50 р., 05.11.1932,
пневмонія

Войченко Михайло Михайлович,
25 р., 04.11.1932,
черевний тиф

Гітерман Рахіль Лейбівна,
50 р., 05.11.1932,
черевний тиф

Габелев Зелік Ісайович,
35 р., 27.11.1932,
черевний тиф

Гайсінська Рахіль Шулімівна,
40 р., 22.10.1932,
черевний тиф

Головміський Віктор Микитович,
55 р., 27.12.1932,
висипний тиф

Гольдштейн Шейна Борухівна,
73 р., 29.11.1932,
запалення легенів

Гранаковський Григорій Сидорович, 50 р., 26.11.1932,
виснаження

Данилов Юзик Семенович,
30 р., 11.11.1932,
туберкульоз

Єнютін Василь Гаврилович,
56 р., 03.11.1932,
черевний тиф

Залізник Лука Антонович,
28 р., 07.12.1932,
туберкульоз

Зінгман Володимир Давидович,
33 р., 24.11.1932,
туберкульоз

Зінченко Володимир Костянтинович, 27 р.,
02.12.1932, сухота легенів

Іванова Акуліна Абрамівна,
97 р., 08.11.1932,
загальне виснаження

Іванова-Нідкосіна Наталія Павлівна, 64 р., 22.11.1932,
туберкульоз

Істомін Михайло Павлович,
73 р., 04.12.1932,
гіпертрофія

Коваль Дмитро Семенович,
45 р., 29.11.1932,
черевний тиф

Козленко Федір Іванович,
16 р., 22.10.1932,
черевний тиф

Колесов Василь Федотович,
60 р., 23.11.1932,
туберкульоз

Комаровська Фросина Олександрівна, 41 р., 21.12.32,
запалення легенів

Краєвська Ганна Олександрівна,
59 р., 05.11.1932,
туберкульоз легенів

Кравченко Надія Дмитрівна,
19 р., 18.11.1932,
черевний тиф

Кривіцький Петро Юрійович,
18 р., 13.11.1932,
виснаження

Кузовлев Володимир Іванович,
63 р., 30.11.1932,
туберкульоз

Кундель Лисавета Наумівна,
32 р., 30.12.1932,
черевний тиф

Лещінська Лідія Андріївна,
4 р., 14.12.1932,
туберкульоз

Майбродська Ольга Денисівна,
57 р., 07.12.1932,
виснаження

Максимюк Авенір Степанович,
61 р., 29.11.1932,
туберкульоз

Мамонтова Параска Іллівна,
46 р., 22.10.1932,
гастрит шлунку

Минаєва Дарія Микитівна,
16 р., 03.11.1932,
туберкульоз легенів

Михайлова Лисавета Іванівна,
66 р., 20.11.1932,
загальна водянка

Мойсеєнко Тетяна Корнілівна,
37 р., 31.10.1932,
запалення легенів

Москаленко Явдоха Дмитрівна,
17 р., 28.11.1932,
черевний тиф

Нікіфорова Катерина Іванівна,
71 р., 28.10.1932,
набряк легенів

Пархоменко Тетяна Федорівна,
27 р., 17.11.1932,
черевний тиф

Полякова Лисавета Павлівна,
2 р., 27.12.1932,
різке виснаження

Прикащикова Пелагея Трохимівна,
21 р., 26.11.1932,
туберкульоз

Рейк Клара Карлівна,
48 р., 26.10.1932,
туберкульоз легенів

Ремінський Степан Дмитрович,
50 р., 09.11.1932,
пневмонія

Решетко Євдокія Іванівна,
72 р., 18.11.1932,
водянка, хвороба серця

Римар Петро Олексійович,
32 р., 15.12.1932,
туберкульоз

Рогальська Марія Луківна,
54 р., 12.11.1932,
туберкульоз

Руденюк Ірина Миколаївна,
66 р., 07.12.1932,
запалення легенів

Сінчевська Катерина Василівна,
82 р., 24.12.1932,
старече виснаження

Святненко Ганна Трохимівна,
15 р., 06.11.1932,
пневмонія

Семенова Олександра Федорівна,
45 р., 17.12.1932,
черевний тиф

Сергієчко Адам Хомич,
60 р., 20.11.1932,
черевний тиф

Сергєєва Федора Трохимівна,
37 р., 12.11.1932,
черевний тиф, безбілковий набряк

Смоглієнко Олександра Сергіївна,
37 р., 18.12.1932,
туберкульоз

Сокирянський Адольф Якович,
31 р., 13.12.1932,
черевний тиф

Супрун Дем'ян Максимович,
54 р., 09.11.1932,
заворот кишок

Тітов Василь Сергійович,
62 р., 25.11.1932,
кривава бігунка

Тараненко Ніна Трохимівна,
50 р., 21.11.1932,
туберкульоз

Тетянка Мотря Лаврентіївна,
53 р., 26.10.1932,
туберкульоз легенів

Тищенко Яків,
30 р., 22.11.1932,
туберкульоз

Толстінова Галина Яківна,
22 р., 02.12.1932,
черевний тиф

Тоцька Тетяна Вікторівна,
13 р., 24.11.1932,
туберкульоз

Фельдман Янкель Сухорович,
60 р., 23.10.1932,
туберкульоз легенів

Хайтіна Віра Ягєївна,
29 р., 26.11.1932,
черевний тиф

Харченко Люба,
7 р., 06.12.1932,
туберкульоз та дизентерія

Хахардинов Ілля Петрович,
54 р., 22.11.1932,
плеврит

Цецковська Параска Павлівна,
54 р., 29.11.1932,
черевний тиф

Циринський Семен Борисович,
28 р., 26.12.1932,
туберкульоз

Чала Зінаїда Ереміївна,
23 р., 23.11.1932,
туберкульоз

Чернишенко Параска Тимофіївна,
44 р., 27.10.1932,
туберкульоз легенів

Юкельзон Азель Ісакович,
46 р., 10.12.1932,
черевний тиф

Яковецька Ганна Єзалівна,
27 р., 25.11.1932,
черевний тиф

Якубович Надія Лавренівна,
19 р., 03.11.1932,
черевний тиф

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 828].

**Безрадецький Володимир
Олександрович,** 26 р.,
07.02.1932, туберкульоз легенів

Біляновський Григорій Іванович,
31 р., 17.02.1932,
виснаження

Гуральник Ганна Ісаківна,
18 р., 06.01.1932,
туберкульоз легенів

**Дем'яненко Олександр
Сергійович,** 1 р., 03.01.1932,
від загальної кволості

Дорошкова Людмила Павлівна,
1 р. 3 м., 21.03.1932,
кривавий коліт

Іванов Валентин Іванович,
4 т., 20.03.1932,
від вродженої слабості

Кобиш Борис Григорович,
53 р., 12.03.1932,
пістряк шлунку

Лерман Софія Наумівна,
38 р., 25.01.1932,
туберкульоз легенів

Нейман Альберт Августович,
37 р., 08.02.1932,
туберкульоз легенів

Ошовський Сергій Сергійович,
23 р., 26.01.1932,
туберкульоз легенів

Подцебащенко Юхим Михайлович,
42 р., 21.01.1932,
туберкульоз легенів

Польська Ханна Овсіївна,
52 р., 07.01.1932,
туберкульоз легенів

Попов Микола Йосипович,
27 р., 14.02.1932,
черевний тиф

Попов Олекса Олександрович,
58 р., 03.01.1932,
пістряк товстої кишки

**Провалай Серафима
Олександрівна,** 64 р.,
24.03.1932, висипний тиф

Селенок Тетяна Григорівна,
35 р., 02.01.1932,
туберкульоз легенів

Смоляр Марія Прокопівна,
48 р., 13.02.1932,
пістряк легенів

Софіян Семен Авсейович,
18 р., 01.01.1932,
виснаження

Хайтін Толя Абрамович,
31 р., 19.01.1932,
туберкульоз легенів

**Черновський Володимир
Іванович,** 9 р., 13.02.1932,
туберкульоз легенів

Шапиро Ріва Зеліківна,
45 р., 24.02.1932,
пістряк шлунку

Шпрунг Адольф Якович,
63 р., 09.02.1932,
пістряк шлунку

Яревський Ісаак Волькович,
24 р., 31.12.1931,
виснаження

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 829].

Афанасьєва Люда,
1,5 р., 26.07.1932,
пронос

Бабенко Михайло Іванович,
11 м., 10.09.1932,
дизентерія

Бабиченко Лідія Григорівна,
5 р., 31.08.1932,
коліт

Биченко Яков Андрійович,
2 р., 17.06.1932,
кишкова інтоксикація

Большой Сава,
2 р., 27.07.1932,
пронос

Бондаренко Любов Петрівна,
2 р., 13.08.1932,
харчова інтоксикація

Василенко Іван,
3,5 р., 14.08.1932,
кривавий пронос

Васильєва Іра,
1,3 р., 26.07.1932,
пронос

Вирва Анатолій Маркович,
10 м., 24.08.1932,
дизентерія

Глушак Кость Дмитрович,
8 р., 20.08.1932,
дизентерія

Голота Гаврило Андрійович,
45 р., 02.07.1932,
отруєння, інтоксикація

Горенко Ігор Георгійович,
9 м., 05.08.1932,
дизентерія

Данилова Надія Павлівна,
5 м., 21.07.1932,
розлад харчування

Дорофєєв Анатолій Андрійович,
6 м., 28.04.1932,
запалення легенів

Другобіцький Анатолій Мойсейович,
8 м., 13.05.1932,
інтоксикація

Журавель Віктор Михайлович,
1 р., 04.08.1932,
гострий коліт

Загорульченко Ольга Андріївна,
8 м., 31.08.1932,
кривава бігунка

Зутель Міра Данилівна,
2 р., 18.07.1932,
кишковий розлад

Іваненко Параска,
4 р., 21.07.1932,
дитячий пронос

Ільницька Ганна Іванівна,
1 р., 25.06.1932,
дитяча холерина

Касян Трохим Михайлович,
18 р., 17.07.1932,
черевний тиф

Кац Поля Шаївна,
7 д., 12.04.1932,
загальна кволість

Кириленко Людмила Михайлівна,
1 р., 09.06.1932,
гіпотрофія

Кобзаренко Самуїл Іванович,
50 р., 02.06.1932,
різачка

Козяк Йосип Меєрович,
1,5 р., 15.06.1932,
шлункове захворювання

Коломієць Галина Степанівна,
1 р., 18.06.1932,
виснаження

Корнєєва Ганна Володимирівна,
4 р., 11.08.1932,
дизентерія

Коса Валя,
2 р., 01.08.1932,
пронос

Котляр Ася,
2 р., 24.07.1932,
пронос

Кубашаєва Серафима Василівна,
48 р., 24.08.1932,
черевний тиф

**Кузнецов Олександр
Володимирович,** 10 м.,
09.06.1932, коліт

Кулик Ганна,
2 р., 14.05.1932,
слизисто-кров'яний пронос

Купець Ліда,
1,5 р., 05.08.1932,
пронос

Купець Ліда,
3,5 р., 07.08.1932,
пронос

Куповацька Сіма Мунішівна,
1,5 р., 02.08.1932,
коліт

Куцовол Олена Олексіївна,
3 д., 06.06.1932,
інтоксикація

Кушніров Микола Миколайович,
2 р., 18.06.1932,
коліт

Левадна Тамара Миколаївна,
8 м., 14.07.1932,
гостре кишкове запалення

Літвинова Надя,
1 р., 18.05.1932,
гострий пронос

Лук'яненко Віктор Іванович,
6 р., 22.08.1932,
кривавий пронос

Лукинова Раїса,
1 р., 04.08.1932,
гастрит

Малаєва Клавдія Олександрівна,
16 р., 20.05.1932,
черевний тиф

Малишевич Іван,
2 р., 21.07.1932,
дитячий пронос

Малькевич Соня,
2,5 р., 01.08.1932,
пронос

Мариненко Володимир Антонович,
1 м., 15.05.1932,
вроджена слабкість

Маркова Люба,
3 р., 07.08.1932,
пронос

Марченко Володимир Семенович,
7 м., 18.06.1932,
коліт

Матушевська Раїса Миколаївна,
4 м., 28.06.1932,
гострий катар кишок

Мирний Степан,
2,2 р., 01.08.1932,
пронос

Мозгова Олена,
2 р., 12.08.1932,
пронос

Наумочкін Володимир Васильович,
5 м., 14.07.1932,
токсична диспепсія

Невідома Ніна,
3 р., 05.08.1932,
пронос

Невідомий,
2 р., 21.05.1932,
шлункове захворювання

Незванова Люба,
1,5 р., 25.07.1932,
пронос

Нестерович Лідія,
1,3 р., 17.08.1932,
дизентерія

Ніколаєва Валя,
2,5 р., 06.08.1932,
пронос

Новосельцев Іван Іванович,
1,6 р., 16.07.1932,
інтоксикація

Новохатько Олександр Якович,
9 р., 28.08.1932,
дизентерія

Нос Оксана,
2 р., 28.07.1932,
пронос

Ольгін Коля,
4 р., 12.08.1932,
пронос

Павленко Яков Михайлович,
18 р., 08.05.1932,
черевний тиф

Перкін Нечипор Абельтодович,
65 р., 16.04.1932,
загальне виснаження

Петренко Людмила Олексіївна,
11 м., 27.07.1932,
інтоксикація

Петренко Таня,
9 м., 27.07.1932,
пронос

Петров Костянтин Юркович,
12 р., 28.07.1932,
дизентерія

Петрова Антоніна Михайлівна,
2 р., 23.07.1932,
розлад харчування

Петрова Віра Іванівна,
3 р., 28.04.1932,
запалення кишок

Плохая Аня,
1,8 р., 02.08.1932,
запалення легенів

Подольський Роман,
2 р., 17.05.1932,
гострий пронос

Пуденко Михайло Петрович,
1,5 р., 08.08.1932,
атрофія

Ріженко Васа Полікарпівна,
74 р., 10.06.1932,
набряк всього тіла

Савенко Антон Никифорович,
68 р., 26.07.1932,
кривавий пронос

Сафронова Віра Василівна,
33 р., 24.05.1932,
дизентерія

Сватков Анатолій Іванович,
2 р., 02.08.1932,
кровавий пронос

Святовець Володимир Ігорович,
9 м., 14.06.1932,
дитяча холерина

Семенов Володя,
3 р., 01.08.1932,
пронос

Сердюк Раїса Федорівна,
1 р., 09.08.1932,
інтоксикація

Синякова Тамара Григорівна,
5 р., 04.08.1932,
дизентерія

Синя Галя,
2,5 р., 01.08.1932,
пронос

Скоренко Віктор Михайлович,
1,4 р., 20.07.1932,
дитячий пронос

Спектор Доба Генціонівна,
1,5 р., 03.08.1932,
пронос

Стаднік Іван Михайлович,
3 м., 13.06.1932,
вроджена кволість

Ступаненко Василь,
3 р., 14.08.1932,
кривавий пронос

Супронович Валентин Петрович,
2 м., 08.04.1932,
запалення кишок

Сучарьова Ганна Опанасівна,
62 р., 20.05.1932,
черевний тиф

Сьоміна Марія Іванівна,
8 р., 27.08.1932,
дизентерія

Уманська Валентина,
3 р., 29.06.1932,
шлункове захворювання

Усеред Грицько Васильович,
25 р., 27.04.1932,
черевний тиф

Філіпенко Ніна Іванівна,
3 р., 06.09.1932,
дизентерія

Хайлова Олена Михайлівна,
8 р., 02.08.1932,
різачка

**Харитонов Михайло
Костянтинович,** 10 м.,
10.08.1932, дизентерія

Харькова Галя,
7 м., 11.08.1932,
дизентерія

Химченко Леонід,
1,2 р., 15.07.1932,
кишкове захворювання

Худий Ваня,
3 р., 29.07.1932,
пронос

Циганков Володимир,
1,5 р., 03.08.1932,
кривавий пронос

Челябіна Катя,
3 р., 08.08.1932,
пронос

Янчук Людмила Федорівна,
1,3 р., 23.07.1932,
інтоксикація

Яремко Валентина Олексіївна,
9 м., 10.09.1932,
дизентерія

Ятковой Ізя,
2 р., 31.07.1932,
пронос

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 830].

Алферова Ганна Андріївна,
38 р., 12.11.1932,
черевний тиф

Безродна Галина,
1,8 р., 09.10.1932,
загальне виснаження

**Бернадський Вітольд
Болеславович,** 1 р., 25.11.1932,
черевний тиф

Бриніна Таїсія Олексіївна,
13 р., 14.12.1932,
черевний тиф

Васильєв Митрофан Йосипович,
85 р., 20.09.1932,
водянка

Вишняков Анатолій Петрович,
4 р., 22.10.1932,
гострий катар кишок

Волошин Андрій Степанович,
23 р., 13.03.1932,
виснаження

Гавриленко Василь Федосійович,
34 р., 31.03.1932,
виснаження

Гапоненко Єфимія Іванівна,
48 р., 12.10.1932,
заворот кишок

Гвоздик Павло Олександрович,
23 р., 24.10.1932,
черевний тиф

Гордієнко Гнат Сафронович,
50 р., 20.10.1932,
коліт

Горний Костя,
1 р., 26.11.1932,
коліт

Євіленко Марія Емануїлівна,
19 р., 27.11.1932,
черевний тиф

Зайцева Віра Семенівна,
4 м., 18.11.1932,
виснаження

Зубрицька Маргарита Дмитрівна,
9 м., 02.10.1932,
катар кишок

Іванова Меланія Степанівна,
34 р., 17.09.1932,
черевний тиф

Кириченко Григорій Дмитрович,
67 р., 16.12.1932,
виснаження організму

Козуб Микита Корнійович,
35 р., 24.10.1932,
черевний тиф

Лемешко Дмитро,
26 р., 20.12.1932,
черевний тиф

Люлько Трофим Каленикович,
39 р., 16.04.1932,
виснаження

Мельник Микита Архипович,
34 р., 16.04.1932,
виснаження

Мосійчук Серафим Сельвестрович,
31 р., 16.04.1932,
виснаження

**Нерехжський Олександр
Дмитрович,** 49 р., 19.11.1932,
загальне виснаження з приводу
недоїдання

Новицький Олександр Матвійович,
7 р., 17.12.1932,
черевний тиф

Остаповський Тимофій Іванович,
58 р., 22.10.1932,
кривава блювота

Полічук Марфа Василівна,
67 р., 26.12.1932,
непроходимість кишок

Расіна Мая Борисівна,
9 м., 03.10.1932,
запалення кишок

Римар Марія Яківна,
3 р., 03.10.1932,
загальне виснаження

Руденко Тодось Федорович,
54 р., 24.10.1932,
черевний тиф

Селіванов Володимир Федорович,
2,5 р., 16.10.1932,
токсичний коліт

Співак Роман Іванович,
34 р., 17.10.1932,
черевний тиф

Тимошук Петро Тимофійович,
27 р., 27.09.1932,
черевний тиф

Чечеренко Андрій Данилович,
21 р., 16.04.1932,
виснаження

Чечеренко Федосій Данилович,
31 р., 16.04.1932,
виснаження

Шкарбан Іван Йосипович,
39 р., 15.04.1932,
виснаження

Шкарбан Дмитро Артемович,
28 р., 16.04.1932,
виснаження

Якубов Віктор Петрович,
8 р., 11.10.1932,
різачка

с. Позняки, Київська приміська смуга

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 572].

Ємець Олександр Гаврилович,
3 р., 14.06.1933,
невідомо

Єрмоленко Макар Якович,
28 р., 10.01.1932,
не вказана

Коваленко Віктор Мефодійович,
1 р., 23.02.1932,
водянка

Крушинський Володимир Олексійович, 1 р., 17.10.1933,
невідомо

Литвиненко Пилип Іванович,
2 р., 19.07.1933,
чахотка

Одарко Іван Іванович,
36 р., 25.11.1933,
невідомо

Покотило Параска Кирилівна,
38 р., 30.11.1933,
невідомо

Редько Софія Тимофіївна,
—, 28.10.1933,
невідомо

Сільченко Арина Денисівна,
70 р., 28.09.1933,
невідомо

Сінельніченко Катерина Сергіївна,
42 р., 24.06.1933,
водянка

Сущенко Дмитро Олександрович,
57 р., 13.12.1933,
невідомо

Сущенко Маруся Іванівна,
24 р., 09.09.1933,
невідомо

Федько Володимир Денисович,
1 р., 19.10.1933,
невідомо

Цимбаленко Пелагея Тимофіївна,
42 р., 25.12.1933,
невідомо

Шульга Сидор Денисович,
65 р., 01.02.1932,
не вказана

Юрченко Михайло Тимофійович,
38 р., 22.08.1933,
«хворість»

Юрченко Тимофій Федорович,
60 р., 27.06.1933,
не вказана

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 832].

Абрамович Нехама Кісілівна,
55 р., 22.03.1932,
висипний тиф

Амром Борис Мусійович,
24 р., 04.05.1932,
туберкульоз легенів

Анджан Лідія Володимирівна,
52 р., 07.01.1932,
туберкульоз легенів

Белопольський Йосип Абрамович,
60 р., 14.04.1932,
туберкульоз легенів

Бенжанова Лукерія Сидорівна,
45 р., 15.01.1932,
туберкульоз легенів

Бичихін Михайло Кузьмич,
39 р., 08.03.1932,
туберкульоз легенів

Блюменталь Хая Йосипівна,
48 р., 31.01.1932,
туберкульоз легенів

Брусиловська Циля Редгулівна,
59 р., 14.01.1932,
пістряк стравоходу

Бруштейн Ізабелла Марківна,
65 р., 26.02.1932,
запалення легенів

Будніков Микола Олексійович,
39 р., 23.04.1932,
туберкульоз легенів

Буз Нінель Давидівна,
7 д., 20.02.1932,
запалення легенів

Ваніна Людмила Дмитрівна,
5 м., 01.03.1932,
запалення легенів

Гарбузов Іван Якович,
50 р., 09.04.1932,
туберкульоз легенів

Гречоніков Олексій Авксентійович,
69 р., 05.04.1932,
запалення легенів

Даніш Тимофій Прокопович,
39 р., 07.03.1932,
туберкульоз легенів

Демчук Аріадна Володимирівна,
1,5 р., 20.01.1932,
гостре шлункове захворювання

Демчук Кузьма Йосипович,
55 р., 27.01.1932,
запалення легенів

Забарна Любов Герасимівна,
9 м., 09.03.1932,
туберкульоз легенів

Задорожна Лідія Кузьмівна,
11 м., 08.01.1932,
коліт

Захаров Дмитро Іванович,
58 р., 05.05.1932,
виснаження організму

Захаров Олег Іванович,
58 р., 20.02.1932,
запалення легенів

Захарова Валентина Олексіївна,
23 р., 29.01.1932,
туберкульоз легенів

Ігуменов Євфимій Михайлович,
50 р., 06.01.1932,
туберкульоз

Казимиров Дмитро Олексійович,
48 р., 04.03.1932,
туберкульоз легенів

Карандаш Хуна Усимович,
58 р., 22.02.1932,
туберкульоз легенів

Карачевцева Марія Тимофіївна,
34 р., 19.02.1932,
туберкульоз легенів

Каченко Ольга Василівна,
21 р., 01.01.1932,
туберкульоз легенів

Кемпінська Юлія Петрівна,
65 р., 04.05.1932,
туберкульоз легенів

Киніцький Тимофій Ісидорович,
69 р., 02.04.1932,
запалення легенів

Ковальський Ян Францович,
48 р., 18.02.1932,
туберкульоз легенів

Кожурін Кузьма Борисович,
59 р., 16.04.1932,
туберкульоз легенів

Козленкова Наталія Іванівна,
2 р., 04.05.1932,
запалення кишок

Комар В'ячеслав Федорович,
1 р., 02.01.1932,
гостре запалення кишок

Крокас Валентин Миколайович,
34 р., 17.10.1932,
гострий туберкульоз

Кузьмін Михайло Павлович,
70 р., 14.01.1932,
туберкульоз легенів

Кульбашин Павло Григорович,
59 р., 05.01.1932,
хронічне запалення легенів

Лазарук Параска Каримівна,
46 р., 14.01.1932,
туберкульоз легенів

Ларіонов Іван Прохорович,
46 р., 04.04.1932,
гостре запалення черевнини

Ліхтенштейн Хая Мусіївна,
64 р., 09.01.1932,
пістряк стравоходу

Манзюк Василь Андрійович,
48 р., 10.03.1932,
туберкульоз

Мойсеєв Іван Олександрович,
40 р., 23.03.1932,
туберкульоз легенів

Мулер Катерина Павлівна,
33 р., 14.04.1932,
туберкульоз легенів

Новак Пелагея Антонівна,
25 р., 01.04.1932,
туберкульоз легенів

Орехова Катерина Олексіївна,
19 р., 09.03.1932,
сухоти легенів

Паюк Феофан Володимирович,
22 р., 10.04.1932,
туберкульоз легенів

Подлевська Ганна Іванівна,
18 р., 07.04.1932,
туберкульоз легенів

Семенов Георгій Платонович,
31 р., 22.04.1932,
туберкульоз легенів

Сидоренко Лідія Василівна,
22 р., 21.02.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Скрипніченко Устина Михайлівна,
5 м., 03.04.1932,
запалення кишок

Тузей Ганна Андріївна,
20 р., 01.04.1932,
туберкульоз легенів

Тульчинська Любов Лазарівна,
67 р., 21.02.1932,
запалення легенів

Ходак Адам Денисович,
55 р., 09.04.1932,
запалення легенів

Шеремет Ольга Федорівна,
3,5 р., 21.02.1932,
запалення легенів

Шитікова Оксана Митрофанівна,
60 р., 01.04.1932,
туберкульоз легенів

Шифрін Фрейда Абрамівна,
65 р., 20.02.1932,
запалення легенів

Якубова Анастасія Дмитрівна,
26 р., 17.03.1932,
туберкульоз легенів

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 833].

Андреєв Микола Пилипович,
60 р., 11.06.1932,
туберкульоз легенів

Андрущенко Кіндрат Васильович,
50 р., 11.05.1932,
туберкульоз легенів

Бібліс Франц Казимирович,
38 р., 21.05.1932,
туберкульоз легенів

Богданович Омелько,
3 р., 18.06.1932,
запалення легенів

Бондаренко Василина Яківна,
56 р., 26.06.1932,
хронічний коліт

Вайнштейн Овсій,
16 д., 20.06.1932,
запалення легенів

Гаращенко Трохим Федорович,
60 р., 11.06.1932,
туберкульоз легенів

Горбачев Михайло,
45 р., 25.06.1932, гостре
запалення черевн. порожнини

Гостомельська Феодосія Петрівна,
68 р., 20.05.1932,
запалення легенів

Грецька Ганна Леонтіївна,
34 р., 20.06.1932,
туберкульоз легенів

Гульхов Андрій Васильович,
55 р., 21.05.1932,
туберкульоз легенів

Гуриненко Олена,
30 р., 20.06.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Гурська Мотрона Єфремівна,
72 р., 20.06.1932,
туберкульоз легенів

Даншин Костянтин Йосипович,
24 р., 22.06.1932,
туберкульоз легенів

Дашевська Сара Мусіївна,
55 р., 16.06.1932,
пістряк шлунку

Демиденко Федір,
22 р., 22.06.1932,
туберкульоз легенів

Дергачева Галина Єгорівна,
1 р., 05.06.1932,
запалення легенів

Долгополова Катерина,
1,5 р., 15.06.1932,
скарлатина

Єгоров Іван Васильович,
48 р., 04.06.1932,
туберкульоз легенів

Жедовиз Герасим Андрійович,
45 р., 17.06.1932,
катар, запалення легенів

Жолудьова Софія Сергіївна,
55 р., 26.06.1932,
туберкульоз легенів

Іваницький Арон Абрамович,
62 р., 05.06.1932,
туберкульоз легенів

Кабанець Семен,
60 р., 18.06.1932,
запалення легенів

Качков Микола Іванович,
2 м., 12.06.1932,
запалення легенів

Кириченко Марта Миколаївна,
78 р., 08.06.1932,
загальне запалення кишок

Клімова Дарія Федорівна,
35 р., 08.06.1932,
туберкульоз легенів

Ковалевський Вадим Іванович,
3 р., 27.05.1932,
туберкульоз

Костікова Оксана,
3 р., 12.06.1932,
пневмонія, дистрофія

Котляр Естер Янkelівна,
9 м., 15.06.1932,
гострий катар товстої кишки

Красавін Яша,
3 р., 17.06.1932,
пневмонія

Кузнєцова Ольга Пимонівна,
1 р., 27.06.1932,
кишкове захворювання

Купріанов Михайло Миколайович,
6 м., 08.06.1932,
гострий катар кишок

Ларін Василь Костянтинович,
28 р., 06.06.1932,
туберкульоз легенів

Лук'яненко Лідія Володимирівна,
1,5 р., 24.06.1932,
кишкове захворювання

Максимов Іван Кіндратович,
53 р., 01.05.1932,
туберкульоз легенів

Маршалковід Ісаак Шімонович,
52 р., 11.05.1932,
висипний тиф

Невідома,
45 р., 14.06.1932,
запалення легенів

Невідоме немовля,
3 м., 16.06.1932,
гострий ентероколіт

Невідомий,
40 р., 15.06.1932,
виснаження

Невідомий,
45 р., 20.06.1932,
виснаження

Невідомий,
45 р., 23.06.1932,
«дівлюічгий пдевоиь»

Невідомий,
50 р., 17.06.1932,
запалення легенів

Невідомий,
55 р., 18.06.1932,
плевропневмонія

Невідомий,
55 р., 24.06.1932,
гнилоість

Невідомий,
60 р., 15.06.1932,
старече виснаження

Невідомий,
63 р., 26.06.1932,
старече виснаження

Невідомий,
65 р., 15.06.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
65 р., 16.06.1932,
запалення легенів

Невідомий,
70 р., 23.06.1932,
запалення легенів

Невідомий,
70 р., 28.06.1932,
туберкульоз легенів

П'ятак Петро,
40 р., 16.06.1932,
туберкульоз легенів

Папуша Лейб Аврамович,
35 р., 09.05.1932,
туберкульоз легенів

Платонова Анастасія Василівна,
53 р., 13.06.1932,
туберкульоз легенів

Повольцький Ізраїль Васильович,
18 р., 31.05.1932,
туберкульоз легенів

Повстянко Володимир Гнатович,
17 д., 22.06.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Погребняк Степаніда,
65 р., 28.06.1932,
старече виснаження

Полторацька Наталка,
37 р., 20.06.1932,
параліч серця від недокрів'я

**Прокопенко Сергій
Олександрович**, 6 м., 22.05.1932,
запалення очеревини

Ріпа Василь Іванович,
21 р., 16.06.1932,
туберкульоз легенів

Рябовська Тетяна Арсентіївна,
17 р., 26.06.1932,
туберкульоз легенів

Саєнко Сергій Пилипович,
50 р., 12.05.1932,
туберкульоз легенів

Сапожнікова Ольга Аронівна,
20 р., 25.06.1932,
туберкульоз легенів

Свідак Тетяна Юхимівна,
48 р., 20.05.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Семененко Максим,
60 р., 21.06.1932,
старече виснаження

Синякін Григор,
68 р., 20.06.1932,
загальна водянка

Скіба Прокіп,
65 р., 17.06.1932,
туберкульоз легенів

Топчая Ніна Гаврилівна,
6,5 р., 06.06.1932,
катар малих кишок

Ульянова Софія,
—, 24.06.1932,
гнилоість

Федоренко Ольга Федорівна,
11 р., 05.06.1932,
туберкульоз легенів

Фридман Натан Семенович,
41 р., 25.06.1932,
туберкульоз легенів

Шерман Лейзер Волькович,
75 р., 09.06.1932,
гострий коліт

Шмаровоз Лука Савелійович,
55 р., 06.06.1932,
туберкульоз легенів

Щембар Ніна Михайлівна,
5 м., 26.06.1932,
кишкове захворювання

Якименко Филімон Юхимович,
55 р., 30.06.1932,
туберкульоз легенів

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 834].

Апанасович Олександр Йосипович,
3 р., 16.07.1932,
дизентерія

Афанасій,
2 р., 05.07.1932,
гостре запалення кишок

Барабанов Володимир Іванович,
19 р., 09.08.1932,
туберкульоз легенів

Бойко Надія Миколаївна,
4 м., 08.07.1932,
гострий катар шлунку

Будакова Марія Степанівна,
3 м., 25.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Бурим Алла Федорівна,
10 м., 06.07.1932, коліт,
запалення легенів

Валя,
1 р., 05.07.1932,
гостре запалення кишок

Ваня,
3 р., 05.07.1932,
гостре запалення кишок

Веремейко Микола Степанович,
9 р., 07.07.1932,
гострий коліт

Виноградова,
60 р., 31.07.1932,
загальне виснаження

Вовк Надія Миколаївна,
8 м., 03.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Воронін Анатолій Трохимович,
46 р., 29.07.1932,
дизентерія

Герман,
2 р., 29.06.1932,
скарлатина, дизентерія

Горчинський Микола Михайлович,
5 р., 08.08.1932,
дизентерія

Григор'єва Марія Григорівна,
46 р., 14.07.1932,
безбілкові набряки

Гриша,
1 р., 01.07.1932,
гостре запалення кишок

Гриша,
3 р., 29.06.1932,
гастроентерит

Дадаєва Мазхалон Алмір-Газі,
10 м., 21.07.1932,
запалення легенів

Данченко Петро Олександрович,
8 м., 15.07.1932, гостре шлунково-
кишкове захворювання

Данькова Ганна,
50 р., 17.07.1932,
загальна водянка

Дробінко Лука,
50 р., 11.07.1932,
старече виснаження

Іварова Ольга,
60 р., 08.07.1932,
старече виснаження

Іда,
2 р., 20.07.1932,
виснаження

Карлов Миша,
2 р., 30.06.1932,
гастроентерит

Карпов Михайло,
3 р., 09.07.1932,
гостре запалення кишок

Кононенко Дмитро Никифорович,
38 р., 27.06.1932,
гостре шлункове захворювання

Красовська Тамара,
2 р., 29.06.1932,
гастроентерит

Кузьменко Софія Артемівна,
40 р., 11.07.1932,
виснаження

Кульчицька Єлизавета Антонівна,
53 р., 01.07.1932,
загальне виснаження

Лавренчук Микола,
50 р., 11.07.1932,
гострий ентероколіт

Льоня,
2 р., 01.07.1932,
гостре запалення кишок

М'ягкая Тетяна Іванівна,
6 р., 02.07.1932,
кривавий пронос

Мазій Юхим Ількович,
63 р., 08.08.1932,
дизентерія

Миша,
3 р., 14.07.1932,
гостре запалення кишок

Молчанова Тодоська,
45 р., 16.07.1932,
виснаження

Морозенко Грицько,
55 р., 11.07.1932,
загальне виснаження

Ната,
3 р., 08.07.1932,
гостре запалення кишок

Невідома,
20 р., 24.06.1932,
невідомо

Невідома,
30 р., 16.07.1932,
загальна водянка

Невідома,
5 р., 29.06.1932,
виснаження

Невідома,
55 р., 13.07.1932,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 05.07.1932,
загальне виснаження

Невідома,
60 р., 14.07.1932,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 17.07.1932,
загальна водянка

Невідома,
60 р., 21.06.1932,
невідомо

Невідома,
60 р., 31.07.1932,
загальне виснаження

Невідома,
65 р., 27.07.1932,
туберкульозний плеврит

Невідомий,
18 р., 04.08.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
18 р., 24.07.1932,
різке виснаження

Невідомий,
20 р., 01.01.1932,
виснаження

Невідомий,
20 р., 24.07.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 26.06.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 31.07.1932,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 14.07.1932,
виснаження

Невідомий,
30 р., 27.06.1932,
виснаження

Невідомий,
45 р., 12.07.1932,
невідомо

Невідомий,
50 р., 14.07.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 21.07.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 30.07.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 02.07.1932,
невідомо

Невідомий,
55 р., 08.07.1932,
старече виснаження

Невідомий,
55 р., 28.06.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 29.06.1932,
виснаження

Невідомий,
60 р., 04.07.1932,
велике виснаження

Невідомий,
60 р., 05.07.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 08.07.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 08.07.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 21.07.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 24.07.1932,
загальна водянка

Невідомий,
60 р., 27.07.1932,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 29.06.1932,
старече виснаження

Невідомий,
70 р., 03.08.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 02.07.1932,
невідомо

Невідомий,
—, 19.07.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 21.07.1932,
загальне виснаження

Онегін Гліб,
3 р., 29.06.1932,
гастроентерит

Оприщенко Любов Іванівна,
3 м., 08.07.1932,
шлункове захворювання

Осадча Марія,
40 р., 29.07.1932,
ентероколіт

Остап,
2 р., 01.07.1932,
гостре запалення кишок

Пістофа Петро,
50 р., 01.07.1932,
старече виснаження

Плісак Анатолій,
6 м., 02.07.1932,
ентероколіт

Поправка Грицько Андріянович,
25 р., 05.02.1932,
виснаження

Пузанков Олександр Васильович,
2,5 р., 04.07.1932,
гастроентерит

Пшегольська Марія,
60 р., 26.06.1932,
старече виснаження

Ракитська Тамара Дмитрівна,
1 м., 08.07.1932,
запалення легенів

Рожков Іван,
62 р., 31.07.1932,
загальне виснаження

Романченко Павло,
53 р., 03.07.1932,
загальне виснаження

Русакова Марія Трохимівна,
51 р., 25.07.1932,
заворот кишок

Савелов Василь Якович,
17 р., 02.01.1932,
виснаження

Сальниченко Марта,
45 р., 11.07.1932,
загальне виснаження

Самофалов Павло,
40 р., 08.07.1932,
виснаження

Самуйло,
2,7 р., 04.07.1932,
виснаження, кволість

Селезньов Іван Мефодійович,
49 р., 16.07.1932,
гастроентерит

Сергій,
2 р., 23.07.1932,
гостре запалення кишок

Середа Іван,
67 р., 30.07.1932,
загальна водянка

Сорокін Володимир Григорович,
7 р., 05.07.1932,
шлункове захворювання

Степченко Калістрат,
—, 18.07.1932,
загальне виснаження

Стеценко Андрій,
60 р., 30.07.1932,
ентероколіт

Суходольський В'ячеслав,
—, 18.08.1932,
загальне виснаження

Третяк Любов Гаврилівна,
2 р. 4 м., 01.06.1932,
шлункове захворювання

Харитина,
2,2 р., 01.07.1932,
гостре запалення кишок

Харитон,
1 р., 07.07.1932,
гостре запалення кишок

Чернов,
40 р., 17.02.1932,
виснаження

Чорний Василь,
80 р., 03.07.1932,
гостре шлункове захворювання

Шмухлер Яків Юхимович,
12 р., 28.07.1932,
гострий ентероколіт

Шулоць Емоліна,
1 р., 28.07.1932,
загальне виснаження

Щербина Лаврентій Юхимович,
65 р., 03.07.1932,
виснаження організму

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 835].

Адамасова Марія Дмитрівна,
28 р., 21.08.1932,
туберкульоз легенів

Андрєєв Іван Федорович,
36 р., 15.07.1932,
перитоніт

Артюх Віра Сергіївна,
11 р., 28.08.1932,
дизентерія

Білан Варвара,
80 р., 29.08.1932,
запалення легенів

Басовський,
3 р., 28.08.1932,
загальне виснаження

Безрукова Раїса Гаврилівна,
6 р., 22.08.1932,
запалення легенів

Бернард Ісім Рудольфович,
9 р., 24.08.1932,
черевний тиф

Билах Валентина Яківна,
53 р., 21.08.1932,
дизентерія

Богдан Анатолій Олександрович,
7 р., 26.08.1932,
дизентерія

Ванярьський Олексій,
1 р., 25.08.1932,
коліт

**Васильєва Валентина
Олександрівна,** 2 р., 17.07.1932,
туберкульоз легенів

Вацлавський Іван,
1,5 р., 15.08.1932,
загальне виснаження

Венедиктов Леонтій Костьович,
1,5 р., 03.09.1932,
гостроентероколіт

Верещагін Станіслав,
60 р., 19.08.1932,
загальне виснаження

Вишня Семен,
60 р., 09.08.1932,
загальна водянка

Гаврилук Катерина,
38 р., 29.08.1932,
гостроентероколіт

Глуценко Олена Гнатівна,
1,5 р., 22.08.1932, запалення
легенів, загальне виснаження

Голік Іван Миколайович,
50 р., 10.08.1932,
дизентерія

Горбаченко Федора Корніївна,
28 р., 04.08.1932,
тяжка форма коліту

Горностаї Борис,
45 р., 07.08.1932,
туберкульоз легенів

Городня Івга Іванівна,
3,5 р., 30.08.1932,
кров'яний пронос

Грубе Катерина Кіндратівна,
75 р., 08.09.1932,
загальне виснаження

Даценко Олександр Сидорович,
37 р., 24.08.1932,
туберкульоз легенів

Денисенко Самійло Денисович,
33 р., 15.08.1932,
туберкульоз легенів

Драненко,
30 р., 23.08.1932,
загальне виснаження

Євчук Антон Спиридонович,
22 р., 13.08.1932,
туберкульоз легенів

Жготов Іван Васильович,
29 р., 22.09.1932,
запалення легенів

Зімзикова Олександра Петрівна,
—, 08.08.1932,
черевний тиф, менінгіт

Завялич,
50 р., 04.09.1932,
запалення легенів

Іванов Олексій Іванович,
1,5 р., 07.09.1932,
коліт

Капітоненко Денис,
60 р., 16.09.1932,
загальне виснаження

Карлоухов Дорофій Дорофійович,
32 р., 29.08.1932,
туберкульоз легенів

Кача Віктор Ульянович,
22 р., 13.08.1932,
коліт

Коваленко Петро,
50 р., 12.08.1932,
туберкульоз легенів, виснаження

Колбаско Сергій Мартинович,
25 р., 04.09.1932,
дизентерія

Колесник Макар Антонович,
47 р., 14.08.1932,
рак шлунку

Колесниченко Федір Гнатович,
48 р., 22.09.1932,
заворот тонких кишок

Кононенко Олександр,
22 р., 31.07.1932,
гастроентерогастрит

Корецький Дмитро,
40 р., 31.07.1932,
туберкульоз легенів

Красовський,
50 р., 26.08.1932,
параліч серця

Криженко Марія,
15 р., 06.08.1932,
дизентерія

Криха Горпина Дмитрівна,
18 р., 15.08.1932,
дизентерія

Кротевич Володимир Леонідович,
1 р., 08.09.1932,
туберкульоз легенів

Кучеренко Марія Григорівна,
19 р., 28.07.1932,
черевний тиф, дизентерія

Лисецька Валентина Леонідівна,
8 р., 30.08.1932,
розлад кишок після дизентерії

Ляденко Мотря Демидівна,
21 р., 21.08.1932,
дизентерія

Мазур Андрій Йосипович,
55 р., 23.08.1932,
туберкульоз легенів

Майнова Наталія,
60 р., 24.08.1932,
параліч серця

Мільке Ольга Іванівна,
7 р., 30.08.1932,
дизентерія

Нємцов Олексій Олексійович,
1,5 р., 19.08.1932,
хвороба шлунку

Невідома,
30 р., 18.09.1932,
виснаження

Невідома,
40 р., 15.09.1932,
виснаження

Невідома,
50 р., 08.08.1932,
виснаження

Невідома,
60 р., 30.09.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
22 р., 25.08.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 11.08.1932,
виснаження

Невідомий,
40 р., 05.07.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
40 р., 10.09.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 29.08.1932,
увесь згнив

Невідомий,
50 р., 16.08.1932,
кривавий коліт

Невідомий,
50 р., 16.09.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 08.08.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
55 р., 09.08.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 31.08.1932,
запалення легенів

Невідомий,
65 р., 11.08.1932,
сухотка легенів

Невідомий,
65 р., 15.09.1932,
старече виснаження

Невідомий,
—, 01.09.1932,
туберкульоз легенів

Невідомий,
—, 13.08.1932,
параліч серця

Невідомий,
—, 15.09.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 30.08.1932,
виснаження

Невідомий, —, 24.08.1932,
параліч серця на почві загального
виснаження, хронічного голодування

Нестоянова Лідія Степанівна,
11 р., 08.09.1932,
черевний тиф

Новак Юзик Михайлович,
2 р., 28.08.1932,
токсичний пронос

Палієнко Павло Тарасович,
42 р., 28.07.1932,
коліт

Папирін Олекса Хомич,
54 р., 27.08.1932,
туберкульоз легенів

Перстюк Василь Данилович,
52 р., 21.08.1932,
заворот кишок

**Пожарський Анатоль
Олександрович,** 1 р., 22.09.1932,
кривавий пронос

Поліщук Валентина Петрівна,
1 р., 20.08.1932,
туберкульоз легенів

Полякевич Феофан Мартинович,
77 р., 25.08.1932,
дизентерія

Простяков Михайло,
30 р., 08.08.1932,
різке виснаження

Рабовіл Параска,
30 р., 17.08.1932,
септична дизентерія

Русов Микола Несторович,
57 р., 04.09.1932,
туберкульоз

Рябінін Володимир Олексійович,
1 р., 12.08.1932,
коліт

Савченко Василь Семенович,
2 р., 18.08.1932,
гостроентероколіт

Свантек Любов Михайлівна,
1 р., 07.09.1932,
розлад харчування, атрофія

Семунін Всеволод Іванович,
57 р., 12.08.1932,
гострий коліт

Соколов Прокіп Іванович,
58 р., 28.08.1932,
коліт

Соколова Олена,
33 р., 22.08.1932,
дизентерія

Сочивкіна Якулина,
60 р., 04.09.1932,
гастроентероколіт

Стодільна Мотря Петрівна,
45 р., 05.08.1932,
туберкульоз легенів

Суботина Ганна Іллівна,
60 р., 04.09.1932,
коліт

Сурженко Назар Ярмолевич,
49 р., 31.07.1932,
заворот кишок

Терещенко Микола,
3 р., 08.08.1932,
дифтерія

Тральковська Фекла,
35 р., 18.09.1932,
загальне виснаження

Тугай Наталія Петрівна,
1,5 р., 05.09.1932,
запалення легенів

Улензер Адам Михайлович,
25 р., 06.08.1932,
туберкульоз легенів

Урядов Володимир Якович,
1 р., 29.08.1932,
дизентерія

Усенко Тамара Олександрівна,
1,5 р., 05.09.1932,
кривавий пронос

Усик Марія Карлівна,
2 р., 26.08.1932,
хвороба шлунку

Учкань Іван,
7 р., 18.09.1932,
загальне виснаження

Флітман Вольф Шевелович,
68 р., 30.08.1932,
дизентерія

Хмельницька Марія,
20 р., 05.08.1932,
туберкульоз легенів та кишок

Чудак Леонтій,
50 р., 05.08.1932,
загальна водянка

Шапіро Оскар Самуїлович,
1 р., 20.08.1932,
коліт

Шарацький Микола,
12 р., 09.08.1932,
дизентерія

Шевченко Ігор Григорович,
3 м., 31.08.1932,
коліт

Шпакова Варвара,
40 р., 24.08.1932,
міокардит, виснаження

Штефан Галя,
5,5 р., 23.09.1932,
дизентерія

Шупічка Марія Микитівна,
71 р., 25.08.1932,
черевний тиф

Шуровський Борис Сергійович,
—, 28.08.1932,
гастроентерит

Щепецький Микола,
1,5 р., 16.08.1932,
загальне виснаження

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 837].

Артеменко Матрона,
60 р., 18.11.1932,
виснаження

Баранович Ольга,
19 р., 27.10.1932,
виснаження

Бліман Тетяна,
16 р., 14.12.1932,
дизентерія

Васильєв Микола,
70 р., 18.11.1932,
старече виснаження

Величко Платон Митрофанович,
65 р., 08.12.1932,
виснаження

Вертін Григорій,
85 р., 15.11.1932,
загальна водянка

Власенко Олексій,
10 д., 16.11.1932,
запалення легенів

Войцицька Франциска,
60 р., 14.11.1932,
загальна водянка

Глуценко Валентина Йосипівна,
3 м., 03.11.1932,
запалення легенів

Горошко Анатолій,
16 р., 08.11.1932,
дизентерія

Грунська,
65 р., 24.11.1932,
старече виснаження

Давіденкова,
40 р., 03.12.1932,
загальне виснаження

Демченко Меланія,
61 р., 14.11.1932,
виснаження

Держовець Віра Берхівна,
9 д., 18.12.1932,
запалення легенів

Доценко Павло Гнатович,
37 р., 30.11.1932,
тихе божевілля та вада серця

Жиготова Юлія Луківна,
1,3 р., 09.11.1932,
дизентерія

Заїка Рая,
6 р., 21.10.1932,
кривавий пронос

Зелінський Григорій,
60 р., 03.11.1932,
різке виснаження

Калюжна Настя,
60 р., 18.11.1932,
загальне виснаження

Козирев Федір Романович,
50 р., 25.12.1932,
дизентерія

Копосовський Іван,
70 р., 04.11.1932,
різке виснаження

Коробін,
45 р., 13.11.1932,
виснаження

Коцуєва Ольга Сафронівна,
35 р., 02.12.1932,
дизентерія

Кривенко Ольга Юхимівна,
2 р., 18.12.1932,
напад різних корчів

Куровська Устина Радивонівна,
62 р., 15.11.1932,
виснаження

Кушніренко Микола Наумович,
3 р., 04.12.1932,
черевний тиф

Кушова Поля Корніївна,
50 р., 20.11.1932,
виснаження

Лютівський Іван,
65 р., 01.12.1932,
старече виснаження

Малашенко,
—, 27.11.1932,
нежиттєздатний

Масько Іван Васильович,
25 р., 10.11.1932,
черевний тиф

Мішкіна,
—, 29.11.1932,
нежиттєздатна

Натоптана Ганна Йосипівна,
65 р., 27.11.1932,
виснаження

Невідома,
30 р., 12.11.1932,
черевний тиф

Невідома,
35 р., 20.11.1932,
значне виснаження

Невідома,
50 р., 04.11.1932,
виснаження

Невідома,
65 р., 02.11.1932,
загальне виснаження

Невідома,
65 р., 25.10.1932,
запалення легенів

Невідома,
65 р., 27.10.1932,
старече виснаження

Невідома,
немовля, 16.11.1932,
загальне виснаження

Невідомий Микола,
7 р., 10.11.1932,
дизентерія

Невідомий,
18 р., 08.12.1932,
виснаження

Невідомий,
20 р., 15.12.1932,
гостре інфекційне захворювання

Невідомий,
25 р., 21.10.1932,
різке виснаження

Невідомий,
40 р., 14.11.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 22.11.1932,
виснаження

Невідомий,
50 р., 19.11.1932,
гостре інфекційне захворювання

Невідомий,
55 р., 11.11.1932,
виснаження

Невідомий,
60 р., 28.10.1932,
дизентерія

Невідомий,
65 р., 07.11.1932,
загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 08.12.1932,
різке виснаження

Невідомий,
70 р., 02.11.1932,
загальне виснаження

Непомнящий,
—, 26.11.1932,
нежиттєздатний

Нестеренко Петро,
9 р., 21.11.1932,
дизентерія

Олексієнко Грицько,
20 р., 11.12.1932,
черевний тиф

Опанасенко Горпина,
2 р., 13.11.1932,
токсична дифтерія

**Оржиховський Анатолій
Володимирович,** 1,2 р.,
02.11.1932, запалення легенів

Перетукін Анісій,
36 р., 06.12.1932,
дизентерія

Пральнікова Пелагея,
60 р., 30.10.1932,
дизентерія

Рощенко Андрій,
50 р., 21.11.1932,
дизентерія

Рубальська Лора Володимирівна,
10 м., 20.12.1932,
гострий гастрит

Сокорянський Адольф,
30 р., 13.12.1932,
черевний тиф

Стеценко Сергій,
18 р., 20.11.1932,
виснаження

Стороженко Олександр,
36 р., 31.10.1932,
дизентерія

Тихонов,
—, 22.11.1932,
загальне виснаження

Ткачов Михайло Степанович,
3 р., 09.11.1932,
дизентерія

Трубіцин Тихон Сергійович,
45 р., 23.11.1932,
виснаження

Тупик Ілько Давидович,
20 р., 07.11.1932,
черевний тиф

Хижко Надія Кузьмівна,
17 р., 03.12.1932,
запалення легенів

Цимбаленко Іван,
37 р., 20.11.1932,
виснаження

Чибісов Андрій,
—, 13.12.1932,
різке виснаження

Чижик,
—, 01.12.1932,
нежиттєздатний

Штіхно Федір Федорович,
57 р., 28.10.1932,
дизентерія

Янковський Олександр,
20 р., 14.11.1932,
дизентерія

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910].

Барабан Йосип,
60 р., 22.12.1932,
старече виснаження

Гончаренко Анатолій,
2 м., 28.12.1932,
загальне виснаження

Донкова Антоніна,
60 р., 30.12.1932,
загальне старече виснаження

Єфімов Іван,
45 р., 26.12.1932,
різке виснаження тіла

Невідома,
45 р., 19.12.1932,
різке загальне виснаження

Невідома,
50 р., 22.12.1932,
атрофія серця

Невідома,
60 р., 24.12.1932,
різке виснаження

Невідома,
70 р., 31.12.1932,
різке виснаження

Невідомий чоловік,
40 р., 24.12.1932,
виснаження

Невідомий,
50 р., 25.12.1932,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 27.12.1932,
старече виснаження

Невідомий,
55 р., 22.12.1932,
старече виснаження

Невідомий,
55 р., 26.12.1932,
різке виснаження

Шевельова Домна,
70 р., 26.12.1932,
старече виснаження

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 681].

Батченко Митрофан Микитович,
50 р., 29.04.1932,
виснаження

Богдановська Надія Іванівна,
2 р., 01.10.1932,
дизентерія

Верещагіна Алла Олександрівна,
6 м., 14.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Голега Івга Олексіївна,
—, 15.11.1932,
кишкове захворювання

Грицай Петро Миколайович,
1 р., 24.08.1932,
від проносу

Деркач Надія Василівна,
9 м., 19.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Карпович Ганна Іллівна,
8 р., 09.07.1932,
дизентерія

Косенко Михайло Григорович,
5 м., 27.10.1932,
атрофія

Куранда Ольга Андріївна,
—, 24.12.1932,
шлункове захворювання

Лобок Віра Іванівна,
1,5 р., 10.09.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Лобок Василь Іванович,
26 р., 19.04.1932,
запалення легенів

Марченко Галина Олександрівна,
1 р., 25.08.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Медведенко Оксана Олексіївна,
1,5 р., 18.09.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Минторилов Олександр Михайлович, 1 м., 27.10.1932,
атрофія

Митник Надія Яківна,
65 р., 27.10.1932,
дизентерія

Ніколаєв Валентин Павлович,
1 р., 28.08.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Смирнов Микола Федорович,
25 р., 17.07.1932,
дизентерія

Чайковський Франц Андрійович,
42 р., 01.11.1932,
дизентерія

Шилін Афанасій Кирилович,
—, 21.11.1932,
рак кишок

Шляпський Володимир Гаврилович, 1,5 р., 13.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Рік 1933-й

Бульварний район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 880].

Бергман Марія Германівна,
59 р., 25.03.1933,
загальна водянка

Бойко Оксана Микитівна,
5 р., 20.02.1933,
дизентерія

Вдовенко Степанида Микитівна,
5 р., 12.03.1933,
розлад живлення

Гаврилова Маша,
1 р., 06.04.1933,
дистрофія

Годунцов Герасим Пимонович,
57 р., 20.03.1933,
кривавий пронос

Горобець Сергій,
1,5 р., 02.04.1933,
дистрофія

Гринаєнко Михайло Данилович,
58 р., 14.01.1933,
кишкова кровотеча

Гурська Настя Іванівна,
67 р., 03.03.1933,
водянка

**Добровольський Микита
Прокопович,** 70 р., 13.03.1933,
старече виснаження

Євдокимова Василина Павлівна,
20 р., 15.01.1933,
запалення очеревини

Єгорова Марія Корніївна,
69 р., 25.03.1933,
водянка

Закліка Микола Станіславович,
2 р., 13.03.1933,
дистрофія

Качанський Мусій Якович,
14 р., 14.02.1933,
різке виснаження

Маловічер Віктор,
1,5 р., 16.01.1933,
виснаження

Піковська Іра Абрамівна,
немовля, 08.03.1933,
вроджена кволість

Пугай Катря,
2 р., 16.04.1933,
дистрофія

Равуцький Стас,
—, 07.04.1933,
дизентерія

Рага Сафрон Терентійович,
50 р., 28.02.1933,
дизентерія

Рижій Петро Якович,
17 р., 10.03.1933,
різке виснаження

Рижа Рая,
—, 01.04.1933,
дистрофія

Сидорова Якилина Григорівна,
42 р., 02.01.1933,
водянка

Сичкін Абрам Мойсейович,
25 р., 19.03.1933,
заворот кишок

Сковченя Олексій,
1 р., 01.04.1933,
дистрофія

Фіхтенберг Івга Іванівна,
55 р., 03.01.1933,
водянка

Ципенюк Голда Ісаківна,
47 р., 11.03.1933,
водянка

Шалахов Захар Мойсейович,
62 р., 08.01.1933,
заворот кишок

Шумило Поля,
2 р., 16.04.1933,
дистрофія

Бульварний район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 881].

Андрієвський Антон,
10 р., 18.07.1933,
дизентерія

Аронцев Съома,
7 д., 10.06.1933,
дизентерія

Балашенко Вася,
1,5 р., 01.06.1933,
ентероколіт

Бевз Марфа Федорівна,
25 р., 17.06.1933,
різке виснаження

Безенкова Одарка Каленіківна,
16 р., 16.06.1933,
набряк, ентероколіт

Безцветний Марат,
6 р., 21.05.1933,
висипний тиф, запалення легенів

Белоконенко Микола,
4 м., 09.06.1933,
ентероколіт

Белецька Людмила Антонівна,
1 р., 23.08.1933,
дизентерія

Беляєв Сава,
5 м., 16.06.1933,
інтоксикація

Білоус Степан Йосипович,
19 р., 22.06.1933,
ентероколіт

Блошинський Федір Нечипорович,
15 р., 16.06.1933,
ентероколіт

Борденко Софія Трохимівна,
36 р., 13.06.1933,
набряк, ентероколіт

Босак Йосип Васильович,
35 р., 21.06.1933,
ентероколіт

Брискіна Бася Йосипівна,
26 р., 21.08.1933,
висипний тиф

Бугай Іван Дмитрович,
45 р., 15.06.1933,
набряки, ентероколіт

**Будашевський Григорій
Тихонович,** 18 р., 22.06.1933,
безбілковий набряк

Буряк Павло Остапович,
17 р., 15.06.1933,
висипний тиф

Буханевич Марфа Григорівна,
55 р., 16.06.1933,
ентероколіт

Варениця Варвара Юхимівна,
25 р., 13.06.1933,
набряк, ентероколіт

Василенко Оля,
2 р., 07.06.1933,
дизентерія

Васильєв Тіма,
1,5 р., 28.05.1933,
коліт

Вегера Семен Іванович,
20 р., 25.06.1933,
ентероколіт

Велічко Василь Борисович,
27 р., 16.06.1933,
авітаміноз

Вербінов Олекса,
2 р., 20.06.1933,
коліт

- Верпенська Клавдія**,
4 м., 07.06.1933,
коліт, пневмонія
- Вивлюк Текля Трохимівна**,
62 р., 21.06.1933,
безбілковий набряк
- Виговська Олександра**,
8 м., 01.06.1933,
коліт
- Височенко Толя**,
2 р., 17.06.1933,
запалення легенів, ентероколіт
- Войтенко Олександр**,
5 м., 15.06.1933,
інтоксикація
- Волк Євдокія Тимофіївна**,
39 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк, ентероколіт
- Волков Пантелій**,
2 р., 01.06.1933,
коліт
- Гайденко Альоша**,
2 р., 20.06.1933,
коліт
- Галич Іван**,
43 р., 26.05.1933,
загальне виснаження
- Галуненко Одарка**,
7 м., 11.06.1933,
коліт
- Герасименко Фросина Артемівна**,
22 р., 25.06.1933,
ентероколіт
- Годінський Вася**,
6 р., 18.06.1933,
дизентерія
- Голубенко Василь Омелькович**,
19 р., 23.06.1933,
туберкульоз легенів та кишечника
- Горитько Параска Власівна**,
39 р., 17.06.1933,
різке виснаження
- Горова Христина Спиридонівна**,
35 р., 24.06.1933,
ентероколіт
- Григоренко Олексій Іванович**,
25 р., 17.06.1933,
авітаміноз
- Гринько Таня**,
3 р., 21.06.1933,
дизентерія
- Гринько Толя**,
1,5 р., 21.06.1933,
дизентерія
- Гришко Вася**,
5 р., 14.06.1933,
пневмонія, ентероколіт
- Давиденко Нюся**,
1,5 р., 30.05.1933,
дистрофія
- Данченко Григорій Арсентьєвич**,
23 р., 14.06.1933,
висипний тиф
- Деменко Олександра Гаврилівна**,
18 р., 21.06.1933,
безбілковий набряк
- Денисенко Іван**,
6 р., 19.06.1933,
дизентерія
- Дехтяренко Юхимія Пилипівна**,
50 р., 24.06.1933,
гострий ентероколіт
- Дзюба Іван**,
7 р., 19.06.1933,
дизентерія
- Дзюба Йосип Петрович**,
45 р., 20.06.1933,
пронос
- Дзюба Олексій Петрович**,
26 р., 24.06.1933,
безбілковий набряк
- Доброва Галина**,
6 м., 09.06.1933,
пневмонія
- Долінська Ріта**,
1,5 р., 24.05.1933,
кривавий пронос
- Долобак Надія Федосівна**,
21 р., 13.06.1933,
набряк, ентероколіт
- Дробова Дуня**,
2 р., 21.06.1933,
дистрофія
- Дубець Ольга Єфремівна**,
35 р., 17.06.1933,
різке виснаження
- Дуднік Катерина Антонівна**,
20 р., 15.06.1933,
пронос
- Євтушенко Андрій Устинович**,
47 р., 21.06.1933,
пронос
- Жданова Люба**,
2 р., 23.05.1933,
кривавий пронос
- Жидовецька Геня Самуїлівна**,
2,5 р., 13.07.1933,
коліт
- Жумідов Олександр Петрович**,
10 р., 04.07.1933,
коліт, різке зниження живлення
- Зайцева Оля**,
5 р., 05.05.1933,
дизентерія
- Захарченко Сергій**,
14 р., 12.06.1933,
дизентерія
- Зачетов Юхим**,
38 р., 18.06.1933,
авітаміноз
- Згуровець Тетяна**,
1 р., 02.06.1933,
коліт
- Зіменко Максим Максимович**,
33 р., 13.06.1933,
ентероколіт
- Зінченко Михайло Андрійович**,
28 р., 24.06.1933,
безбілковий набряк
- Зубко Олег**,
5 р., 23.05.1933,
дифтерія, коліт
- Зубровська Жанна**,
2 р., 24.06.1933,
коліт
- Іванов Віктор**,
2 р., 11.06.1933,
ентероколіт
- Іващенко Хавронія Кузьмівна**,
35 р., 15.06.1933,
безбілковий набряк
- Ігнатенко Опанас Гнатович**,
39 р., 15.06.1933,
ентероколіт
- Ілленко Олена**,
6 м., 09.06.1933,
коліт
- Кадіна Тася**,
6 р., 10.06.1933,
авітаміноз
- Канівець Харитина Овсіївна**,
35 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк
- Карасік Сіма**,
—, 23.05.1933,
коліт
- Карнаушенко Марія Трохимівна**,
37 р., 15.06.1933,
безбілковий набряк
- Карпінський Петро**,
24 р., 11.06.1933,
дизентерія
- Карпенко Ганна Романівна**,
27 р., 20.06.1933,
пронос
- Кац Аня**,
1 р., 25.05.1933,
коліт
- Килимчук Софія Феодосіївна**,
45 р., 15.06.1933,
безбілковий набряк
- Кириленко Фросина Юхимівна**,
33 р., 24.06.1933,
вада серця з набряками
- Кірпічніков Михайло Опанасович**,
26 р., 23.06.1933,
кривавий пронос
- Ключ Анатолій Григорович**,
2 р., 07.07.1933,
гострий ентероколіт

Коваленко Іван Левкович,
12 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк

Ковальчук Катерина,
12 р., 11.06.1933,
ентероколіт

Козюченко Наталка Антонівна,
30 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Коломієць Григорій Каленикович,
16 р., 18.06.1933,
кривавий пронос, виснаження

Колосов Володя,
1,5 р., 21.06.1933,
дифтерія, коліт

Кондренко Васа Федорівна,
15 р., 24.06.1933,
безбілковий набряк, ентероколіт

Константинова Феонія,
25 р., 14.06.1933,
набряк, ентероколіт

Константинова Харитина Мусіївна,
69 р., 14.06.1933,
ентероколіт

Кошман Марія Олексіївна,
35 р., 18.06.1933,
виснаження

Кривчич Якулина Герасимівна,
26 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк

Кравченко Михайло,
34 р., 18.06.1933,
авітаміноз

**Крашенінников Михайло
Сергійович,** 1,5 р., 24.08.1933,
дизентерія

Кривенко Євдокія Степанівна,
45 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк

**Крижний Пантелеймон
Григорович,** 32 р., 25.06.1933,
ентероколіт, хахексія

Крошкіна Ріта,
7 р., 19.06.1933,
дизентерія

**Крупотницький Василь
Антонович,** 49 р., 15.06.1933,
пронос

Куділенко Павло Агурієвич,
55 р., 15.06.1933,
авітаміноз

Кудіна Фросина Макарівна,
35 р., 19.06.1933,
безбілковий набряк, ентероколіт

Кудревич Захар Гаврилович,
45 р., 29.05.1933,
виснаження

Кузьменко Меланія,
33 р., 16.07.1933,
дизентерія

Куруненко Одарка Петрівна,
55 р., 18.06.1933,
виснаження

Куц Федір Трохимович,
37 р., 16.06.1933,
пронос

Ліпська Аделя,
4 м., 08.06.1933,
інтоксикація

Літман Феня,
2,5 р., 26.06.1933,
дистрофія

Лазневий Корній Дмитрович,
34 р., 20.06.1933,
пронос

Лисенко,
17 р., 12.06.1933,
ентероколіт

Лук'янець Петро Романович,
32 р., 17.06.1933,
висипний тиф

Маковоз Левко Іванович,
59 р., 15.06.1933,
пронос

Малюк Пелагея Романівна,
53 р., 16.06.1933,
ентероколіт

**Мартиненко Олександра
Євгенівна,** 33 р., 15.06.1933,
пронос

Махно Оля,
1,5 р., 14.06.1933,
дизентерія

Мегера Іван Олексійович,
31 р., 20.06.1933,
пронос

Мегера Харитина Леонтіївна,
45 р., 20.06.1933,
пронос

Мегера Яків Степанович,
19 р., 23.06.1933,
ентероколіт, виснаження

Медведєва Таїсія,
6 м., 15.06.1933,
пневмонія, інтоксикація

Мелентьєва Василиса,
6 м., 17.06.1933,
інтоксикація

Мельник Яків Іванович,
15 р., 25.06.1933,
висипний тиф

Могилевич Марко,
19 р., 09.06.1933,
дизентерія

Мозговий Михайло Вікторович,
21 р., 17.06.1933,
різке виснаження

Мора Надя,
1 р., 08.06.1933,
дизентерія

Мусієнко Ганна Павлівна,
35 р., 21.06.1933,
ентероколіт

Мухін Петя,
1,5 р., 01.06.1933,
коліт

Ніколаєв Петро,
5 р., 19.06.1933,
дизентерія

Ніцун Грицько Пилипович,
39 р., 24.06.1933,
безбілковий набряк

Надijatий Кузьма Харитонович,
12 р., 13.06.1933,
набряк, ентероколіт

Найда Харитина Григорівна,
19 р., 22.06.1933,
безбілковий набряк

Найденов Мітя,
2 р., 21.06.1933,
дизентерія

Насулич Філімон Маркович,
56 р., 14.06.1933,
безбілковий набряк

Невідома Ганя,
4 р., 14.06.1933,
дизентерія

Невідома Катя,
4 р., 09.06.1933,
дизентерія

Невідомий Вася,
6 р., 06.06.1933,
коліт, виснаження

Невідомий Вася,
7 р., 01.06.1933,
коліт

Невідомий Володя,
6 р., 18.06.1933,
дизентерія

Невідомий Михайло,
6 р., 18.06.1933,
дизентерія

Невідомий Олексій,
3 р., 18.06.1933,
дизентерія

Невідомий Опанас,
5 р., 17.07.1933,
дизентерія

Невідомий Шура,
4 р., 20.04.1933,
кір, запалення легенів

Невідомий,
5 р., 07.06.1933,
дизентерія

Незамай Петро,
6 р., 14.06.1933,
дизентерія

Носенко Іван,
8 р., 18.06.1933,
дизентерія

Олійник Палажка Спиридонівна,
49 р., 19.06.1933,
безбілковий набряк

Омельчук Марфа Титівна,
20 р., 21.06.1933,
ентероколіт

Остапенко Кузьма Якович,
23 р., 15.06.1933,
безбілковий набряк

Остапенко Параска,
1 р., 09.06.1933,
дистрофія

Офітан Роман Матвієвич,
30 р., 17.06.1933,
різке виснаження

Павленко Боря,
2,5 р., 17.06.1933,
дизентерія, дифтерія

Панченко Платон,
6 р., 28.06.1933,
дизентерія

Пархоменко Ромик Ількович,
54 р., 22.08.1933,
дизентерія

Парценко Андрій Микитович,
37 р., 18.06.1933,
кривавий пронос, виснаження

Пашенко Володимир,
6 м., 18.06.1933,
інтоксикація

Передєланий Сергій,
1 р., 19.06.1933,
пневмонія, інтоксикація

Передирий Параска Денисівна,
20 р., 15.06.1933,
безбілковий набряк

Петрушевський Зіновій,
6 м., 09.06.1933,
коліт

Підопригора Федір Іванович,
12 р., 21.06.1933,
гострий ентероколіт

Пінчик Роза,
2 р., 22.06.1933,
дистрофія

Піскунов Ваня,
3 р., 24.06.1933,
кривавий пронос

Пличун Зіновія Мусіївна,
50 р., 19.06.1933,
безбілковий набряк

Поколіто Настя Василівна,
17 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Поліщук Яким Микитович,
39 р., 22.06.1933,
ентерит, виснаження

Понизкова Якилина Михайлівна,
50 р., 15.06.1933,
ентероколіт

Попадюк Мотря Олексіївна,
16 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Потоцький Павлік,
3 р., 14.05.1933,
дизентерія, дифтерія

Правдицький Яків Дмитрович,
29 р., 20.06.1933,
пронос

Пристукова Елеонора,
11 м., 01.06.1933,
пневмонія, ентероколіт

Прокопенко Ірина Євдокимівна,
68 р., 25.06.1933,
кривавий пронос та кахексія

Прокопенко Параска Єреміївна,
39 р., 14.06.1933,
безбілковий набряк

Пустовий Трохим Макарович,
25 р., 21.06.1933,
безбілковий набряк

Радченко Олександр Омелькович,
19 р., 25.06.1933,
кривавий пронос та кахексія

Решеткін Макар,
2 р., 02.06.1933,
коліт

Риков Павло,
2 р., 16.06.1933,
скарлатина, ентероколіт

Розум Тимофій Григорович,
55 р., 21.06.1933,
безбілковий набряк

Рубін Рая,
5 р., 14.05.1933,
кір, ентероколіт

Рясько Сидор Гнатович,
29 р., 02.06.1933,
пронос, безбілковий набряк

Сандовенко Марфа Мефодіївна,
11 р., 22.06.1933,
кривавий пронос та виснаження

Свінаренко Любов Тимофіївна,
30 р., 13.06.1933,
набряк, ентероколіт

Святненко Олександр Сергійович,
25 р., 21.06.1933,
ентероколіт

Сєроштанова Катерина Іванівна,
38 р., 19.06.1933,
безбілковий набряк

Сич Надія Савівна,
22 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Сіваченко Олександр,
21 р., 18.06.1933,
дизентерія

Сілкова Віра,
3 р., 18.06.1933,
дистрофія

Слепов Янік,
3 р., 19.06.1933,
коліт

Смірненко Ваня,
2,5 р., 18.06.1933,
пневмонія, дизентерія

Смищук Софія Максимівна,
15 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк

Смутінська Ліда,
8 р., 12.06.1933,
дизентерія

Сологуб Федір,
11 р., 14.06.1933,
дизентерія

Солодка Параска Харлампівна,
40 р., 20.06.1933,
пронос

Соломко Володя,
2 р., 19.06.1933,
коліт

Старощук Йосип Володимирович,
62 р., 19.06.1933,
ентероколіт

Супрун Феодосій Мартинович,
24 р., 23.06.1933,
ентероколіт, виснаження

Суська Ольга Миронівна,
47 р., 13.06.1933,
набряк, ентероколіт

Сухорський Антон Валентинович,
22 р., 16.06.1933,
ентероколіт

Терешко-Збровко Катя,
1 р., 15.06.1933,
пневмонія, інтоксикація

Тищенко Галя,
8 р., 15.06.1933,
дизентерія

Тищенко Катя,
7 м., 03.05.1933,
пневмонія, інтоксикація

Ткаченко Левко,
1 р., 05.06.1933,
коліт, пневмонія

Торовець Параска Юхимівна,
43 р., 15.06.1933,
пронос

Тошитнюк Олена Йосипівна,
33 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк, ентероколіт

Троянова Оксана Назарівна,
45 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Фадєєв Василь,
5 м., 11.06.1933,
пневмонія

Файфер Іван Валентинович,
43 р., 18.06.1933,
пронос, виснаження

Федоренко Іван Семенович,
34 р., 19.06.1933,
безбілковий набряк

Федоренко Марія Григорівна,
32 р., 19.06.1933,
безбілковий набряк

Федоренко Федір Семенович,
17 р., 23.06.1933,
ентероколіт, виснаження

Фіалков Лесь,
1,5 р., 02.06.1933,
коліт

Хамов Андрій Юхимович,
33 р., 17.06.1933,
ентероколіт

Хлястиченко Тимофій,
5 р., 19.06.1933,
дизентерія

Циганкова Галя,
4 р., 19.06.1933,
дистрофія

Ципенко Охтись Охтисович,
47 р., 15.06.1933,
безбілковий набряк

Чеберяк Іван,
46 р., 01.06.1933,
ентероколіт

Чепель Святослава,
5 м., 11.06.1933,
інтоксикація

Черненко Дмитро Спиридонович,
27 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк

Черниш Володя,
2 р., 06.06.1933,
коліт

Черноброва Євдокія Трохимівна,
45 р., 24.06.1933,
вада серця з набряками

Чернова Поля,
2 р., 14.06.1933,
коліт

Чумак Феодосія Андріївна,
50 р., 16.06.1933,
ентероколіт

Шалімська Марія,
12 р., 05.06.1933,
безбілкове голодування

Шаповалов Павло,
17 р., 12.06.1933,
дизентерія

Швальова Ганна Федорівна,
44 р., 18.06.1933,
пронос, виснаження

Шевченко Давид Прокопович,
56 р., 19.06.1933,
ентероколіт

Шишко Олена Калістратівна,
39 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Шкляренко Мотря Абрамівна,
14 р., 20.06.1933,
пронос

Шкляренко Пелагея Фомічна,
39 р., 13.06.1933,
набряк, ентоколіт

Шкуренко Олена,
2 р., 15.06.1933,
ентероколіт, скарлатина

Штурма Юхим Каленикович,
27 р., 17.06.1933,
висипний тиф, ентоколіт

Щербіна Степанида Андріївна,
35 р., 23.06.1933,
безбілковий набряк

Юзків Григорій Флорів,
48 р., 22.06.1933,
кривавий пронос та виснаження

Юхимчук Харитина Домніківна,
60 р., 16.06.1933,
ентероколіт

Ялесеєв Толя,
2 р., 30.05.1933,
коліт

Яроменко Ганя,
2 р., 19.06.1933,
коліт

Ярошинська Ольга,
7 м., 20.06.1933,
інтоксикація

Бульварний район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 636].

Андрієнко Петро Павлович,
70 р., 12.08.1933,
плямистий тиф

Андреєва Агнеса Карлівна,
53 р., 19.07.1933,
висипний тиф

Антоненко Єфимія Денисівна,
46 р., 18.08.1933,
висипний тиф

Артамонов Тимофій Фотієвич,
58 р., 11.07.1933,
плямистий тиф

Астахова Віра Василівна,
28 р., 02.07.1933,
туберкульоз легенів

Асташова Ганна Петрівна,
60 р., 13.07.1933,
дизентерія

Белопольська Енка Йосипівна,
45 р., 11.07.1933,
авітаміноз

Бабад Борис Абрамович,
1 р., 25.07.1933,
дизентерія

Бланкман Зіна Юхимівна,
до 1 р., 07.08.1933,
кишкове захворювання

Богдан Лідія Іванівна,
4 р., 02.08.1933,
дизентерія

Большем Рувім Юрійович,
9 р., 02.08.1933,
дизентерія

Борисюк Віктор Андрійович,
2 р., 06.07.1933,
дизентерія

Борисюк Катерина Андріївна,
51 р., 17.07.1933,
дизентерія

Боченко Любов Прокопівна,
до 1 р., 25.07.1933,
дизентерія

Боярська Сусанна Яківна,
1 р., 04.08.1933,
дизентерія

Бугейова Емілія Іванівна,
47 р., 19.08.1933,
дизентерія

Бурцева Віра Михайлівна,
11 р., 21.08.1933,
дизентерія

Війнічук Іван Олександрович,
67 р., 11.08.1933,
висипний тиф

Вілійченко Ольга,
8 р., 04.06.1933,
плямистий тиф

Вітраченко Оксана Олексіївна,
52 р., 18.07.1933,
водянка

Ваніна Таїса Дмитрівна,
до 1 р., 22.07.1933,
кишечна інтоксикація

Вернік Ной Мартинович,
4 р., 11.08.1933,
дизентерія

Володіна Марія Михайлівна,
83 р., 13.08.1933,
дизентерія

Волоневич Віталій Владиславович,
1 р., 25.07.1933,
дизентерія

Ворсуленко Михайло Андрійович,
38 р., 22.07.1933,
дизентерія

Гінесій Арон,
6 м., 15.07.1933,
дизентерія

Гершензон Ізраїль Мойсейович,
56 р., 08.07.1933,
висипний тиф

Гижко Кирило Тодосьович,
50 р., 05.07.1933,
запалення очеревини

Глуха Марія Давидівна,
19 р., 04.08.1933,
туберкульоз легенів та кишок

Гончар Анатолій Данилович,
1 р., 02.07.1933,
дизентерія

Горохольський Федір Гнатович,
43 р., 18.08.1933,
туберкульоз легенів

Григоренко Одарка Іванівна,
45 р., 31.07.1933,
висипний тиф

Гринюк Ганна Петрівна,
28 р., 31.07.1933,
висипний тиф

Гришина Юлія Абрамівна,
12 р., 01.08.1933,
кривавий пронос

Грозіцька Фросина Вікторівна,
62 р., 19.07.1933,
пронос, пістряк

Гушанський Марко Емануїлович,
28 р., 18.07.1933,
висипний тиф, енцефаліт

Дехтярьов Віктор,
15 р., 05.07.1933,
дизентерія

**Добровольська Ганна
Володимирівна**, 42 р.,
29.07.1933, висипний тиф

Дружченко Василь Федорович,
52 р., 04.08.1933,
плямистий тиф

Дугінова Варвара Семенівна,
57 р., 12.08.1933,
коліт

Жваненко Гаврило Христофорович,
57 р., 12.07.1933,
заворот кишок

Жичадло Тимофій Іванович,
58 р., 13.07.1933,
висипний тиф

Жуковська Геня Лейбівна,
75 р., 06.08.1933,
дизентерія

Зісман Ісаак Абрамович,
5 р., 26.07.1933,
дизентерія

Загава Галина Василівна,
1 р., 01.07.1933,
дизентерія

Зарва Яків Микитович,
59 р., 08.08.1933,
дизентерія

Зубкова Олена Андріївна,
20 р., 02.07.1933,
туберкульоз легенів

Іванов Олександр Іванович,
1,5 р., 30.07.1933,
кишечне захворювання, коліт

Іванова Галина Павлівна,
11 р., 04.08.1933,
дизентерія

Іванченко Ганна Автономівна,
63 р., 16.08.1933,
висипний тиф

Ільницька Людмила Михайлівна,
1 р., 08.08.1933,
гостре запалення кишок

Калюжна Ганна Василівна,
44 р., 28.07.1933,
плямистий тиф

Камінський Жорж Миколайович,
2 м., 27.07.1933,
кишкова інтоксикація

Качинський Шмуль Абрамович,
72 р., 07.07.1933,
водянка

Китаєв Яків Мусійович,
62 р., 13.08.1933,
дизентерія, інтоксикація

Кіріченко Тимофій Гнатович,
55 р., 05.07.1933,
дизентерія

Клімова Віра Петрівна,
—, 21.07.1933,
дизентерія

Кобто Люба,
5 р., 16.07.1933,
дизентерія

Кодинський Борис Львович,
3 м., 18.08.1933,
інтоксикація, дизентерія

Колеснік Оксана Костянтинівна,
2,5 р., 08.08.1933,
гострий гастроентерит

Колесніков Петро Семенович,
65 р., 28.07.1933,
плямистий тиф

Колеснікова Федосія Миколаївна,
55 р., 30.07.1933,
висипний тиф

Коноваленко Раїса Кирилівна,
до 1 р., 18.08.1933,
дизентерія

Кравець Янкель Хаїмович,
20 р., 08.08.1933,
виснаження

Ксанфопуло Катерина Георгіївна,
38 р., 14.08.1933,
гострий коліт

Кузьменко Вася,
4 р., 05.06.1933,
кір, дифтерія

Левік Бенцьон Гершович,
57 р., 20.08.1933,
пістряк шлунку

Левік Едмунд Семенович,
до 1 р., 02.08.1933,
ентероколіт

Левченко Сергій Йосипович,
до 1 р., 29.07.1933,
дизентерія

Лейбенгрут Зоя Давидівна,
1,5 р., 02.08.1933,
кривавий пронос

Лейман Роза Абрамівна,
37 р., 06.07.1933,
висипний тиф

Лисенко Вова,
2 р., 03.07.1933,
дизентерія

Мадфес Яків Меркович,
64 р., 12.08.1933,
ентероколіт

Малашко Опанас,
48 р., 15.07.1933,
плямистий тиф

Марієнко Варна,
9 р., 09.06.1933,
дизентерія

Мар'яненко Таїса Олександрівна,
1 р., 04.08.1933,
кривавий пронос

Мартінов Іван Іванович,
38 р., 08.08.1933,
плямистий тиф

Масловська Двоїра Вомфівна,
37 р., 16.07.1933,
висипний тиф

**Мацевитий Володимир
Володимирович**, до 1 р.,
20.07.1933, дизентерія

Межерицька Віра Нахменівна,
7 р., 13.08.1933,
дизентерія

Мельніков Юрій Іванович,
3 м., 20.08.1933,
токсичний пронос

Миколушенко Василь,
23 р., 26.07.1933,
дизентерія

Митясіна Олександра Архипівна,
38 р., 12.08.1933,
ентероколіт

Михайлова Віра Костянтинівна,
55 р., 19.07.1933,
дизентерія

Міхневич Євгенія Романівна,
до 1 р., 08.08.1933,
дизентерія

Міцкевич Кара Антонівна,
19 р., 18.08.1933, менінгіт як
ускладнення черевного тифу

Моргуліс Хава Лузерівна,
68 р., 05.07.1933,
водянка

Мошенко Пилип,
14 р., 28.07.1933,
гострий ентоколіт

Невідома Дуся,
3 р., 04.07.1933,
дизентерія

Невідомий Петя,
до 1 р., 11.06.1933,
дизентерія

Невідомий,
30 р., 25.06.1933,
виснаження, авітаміноз

Онищенко Гаврило,
до 1 р., 11.06.1933,
дизентерія

Островський Миша Волькович,
10 р., 18.07.1933,
дизентерія

Парубок Лев Степанович,
45 р., 03.08.1933,
плямистий тиф

Перегон Марія Потапівна,
40 р., 04.07.1933,
авітаміноз

Пецун Павло Фокович,
60 р., 20.07.1933,
висипний тиф

Пилипенко Надія Матвіївна,
11 р., 19.07.1933,
дизентерія

Пилипенко Петро Матвійович,
13 р., 19.07.1933,
дизентерія

Піроженко Оксана Яківна,
68 р., 04.07.1933,
висипний тиф

Помаржанська Марія Едуардівна,
25 р., 21.08.1933,
висипний тиф

Понікман Ізраїль Йосипович,
38 р., 04.07.1933,
висипний тиф

Пріцкер Олександр Срульович,
31 р., 24.07.1933,
енцефаліт, висипний тиф

Присоч Петро,
7 р., 03.07.1933,
дизентерія

Пронкіна Василина Павлівна,
58 р., 26.07.1933,
пістряк

Пушкарьова Ірина Леонідівна,
65 р., 07.08.1933,
висипний тиф

Раченко Микола,
7 р., 05.07.1933,
дизентерія

Римшевич Єва Сильвестрівна,
68 р., 31.07.1933,
дизентерія

Рошківська Віра Василівна,
46 р., 19.07.1933,
висипний тиф

Руйкович Зінаїда Миколаївна,
73 р., 12.08.1933,
дизентерія

Савченко Микола Михайлович,
43 р., 02.08.1933,
ентероколіт

Сайко Ліза,
4 р., 05.07.1933,
дизентерія

Свінарєнко Галина Юрїївна,
2,5 р., 13.07.1933,
дизентерія

Селєзньов Микола Антонович,
3 р., 13.08.1933,
запалення легенів

Семенова,
1 р., 15.07.1933,
дизентерія

Соловйов Володимир Іванович,
58 р., 31.07.1933,
гострий ентероколіт

Солонєвська Параска Авер'янівна,
70 р., 10.07.1933,
тиф

Старостіна Марія Олексіївна,
68 р., 14.07.1933,
дизентерія

Стругачов Абрам Борисович,
67 р., 18.08.1933,
пістряк печінки та кишок

Таганська Маня Григорівна,
до 1 р., 26.07.1933,
гостре запалення шлунку та кишок

Тарасевич Ісаак Григорович,
64 р., 30.06.1933,
висипний тиф, енцефаліт

Тачанська Поля Григорівна,
до 1 р., 26.07.1933,
гостре запалення шлунку та кишок

Терещенко Лідія Степанівна,
1,5 р., 25.07.1933,
дизентерія

Тихомчук Андрій,
10 р., 08.06.1933,
дизентерія

Толстих Галина Яківна,
2 р., 19.07.1933,
дизентерія

Тугай Марія Яківна,
65 р., 08.08.1933,
висипний тиф

Турбок Ніна,
4 р., 20.06.1933,
дизентерія

Фігурний Валентин Іванович,
2 р., 03.08.1933,
дизентерія

Францек Олександр,
4 м., 16.07.1933,
дистрофія та гостра диспепсія

Хоменко Параска,
3 р., 07.07.1933,
дизентерія

Хуторна Євдокія Іванівна,
54 р., 09.07.1933,
плямистий тиф

Хуторська Пєся Шльомівна,
23 р., 31.07.1933,
хронічний пронос

Цетельман Рувин Ісакович,
1,5 р., 02.08.1933,
дизентерія

Черкун Тетяна Григорівна,
55 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Шевченко Володимир Якович,
7 р., 18.08.1933,
дизентерія

Шелєнко Гриша,
10 р., 05.07.1933,
дизентерія

Штенберг Фаня Сімківна,
1 р., 05.07.1933,
дитячий пронос

Шуль Петро Давидович,
26 р., 29.07.1933,
енцефаліт, висипний тиф

Юрко Агафія Федорівна,
—, 29.07.1933,
ентероколіт

Яковенко Ілля Костянтинович,
11 р., 12.07.1933,
дизентерія

Яковлева Валєнтина Володимирівна,
17 р., 17.08.1933,
плямистий тиф

Яковлева Марфа Семенівна,
34 р., 01.08.1933,
пістряк шлунку та кишок

**Ямпольський Володимир
Аркадійович,** 5 р., 11.08.1933,
кривавий пронос

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 883].

Бабій Макар Єфремович,
58 р., 31.01.1933,
безбілкові набряки

Баглій Олекса,
0,5 м., 12.01.1933,
порушення травлення

Бірбушенко Данило Гнатович,
47 р., 18.01.1933,
черевний тиф

Богінський Ліон,
5 р., 01.02.1933,
дизентерія

Бондарівна Настя,
2 м., 06.01.1933,
порушення травлення

Бриліталь Саша,
1 м., 13.01.1933,
порушення травлення

Бублей Сергій Сазонович,
35 р., 02.02.1933,
загальна атрофія

Валейко Ганна Вікентіївна,
72 р., 31.01.1933,
виснаження

Валенюк Оля,
5 р., 05.01.1933,
скарлатина, кір

Веремієнко Олекса Федорович,
30 р., 24.01.1933,
набряки

Веселов Сергій,
20 д., 14.01.1933,
порушення травлення

Виноградова Міла,
1,5 р., 06.01.1933,
різачка

Вільчик Варвара Іванівна,
3 м., 17.02.1933,
виснаження

Гаврилова Ольга,
12 р., 03.02.1933,
дизентерія

Гайзерик Марія Іцківна,
68 р., 11.02.1933,
запалення кишок

Головатенко Степан,
4 р., 08.02.1933,
дизентерія

Гордійчук Килина,
1 м., 08.01.1933,
порушення травлення

Григоренко Денис,
20 д., 14.01.1933,
порушення травлення

Гришко Степан Григорович,
52 р., 04.02.1933,
висипний тиф

Грищенко Міша,
2,5 м., 27.01.1933,
дизентерія

Дишлюк Антін,
15 р., 06.02.1933,
дизентерія

Дорошенко Христина,
1 м., 12.01.1933,
порушення травлення

Дяченко Толя,
8 м., 08.01.1933,
дизентерія

Зубцова Параска Давидівна,
80 р., 10.02.1933,
виснаження

Іванов Костянтин Якович,
64 р., 04.02.1933,
пістрияк стравоходу

Іванова Уліта,
1,5 м., 15.01.1933,
розлад харчування

Ітернаціональна Віра,
2 м., 06.02.1933,
дистрофія

Катков Петро Микитович,
52 р., 11.02.1933,
виснаження

Кисіль Валентин,
71 р., 03.02.1933,
загальне виснаження

Кияненко Ольга,
2 р., 28.01.1933,
дистрофія

Коваль Ілько Йосипович,
51 р., 13.01.1933,
набряки

Коломієць Микита Сидорович,
40 р., 19.01.1933,
атрофія

Команчук Шура,
20 д., 14.01.1933,
порушення травлення

Кутяков Федір Георгійович,
59 р., 25.01.1933,
пістрияк шлунку

Лантух Степан Григорович,
43 р., 02.02.1933,
набряки

Лінник Василь Іванович,
53 р., 24.01.1933,
висипний тиф

Лозниця Лука Іванович,
50 р., 01.02.1933,
загальна атрофія

**Мінаєва-Карпашова Ярина
Володимирівна,** 30 р.,
29.01.1933, хвороба кишечника

Мірошник Віра,
0,5 м., 08.01.1933,
порушення травлення

Миколаєнко Марія Іллівна,
42 р., 31.01.1933,
пістрияк стравоходу

Миколаєнко Сергій,
42 р., 08.02.1933,
дизентерія

Невідома Маня,
7 р., 30.01.1933,
дизентерія

Невідома Олена,
5 р., 09.01.1933,
дизентерія

Невідомий Іван,
5 м., 27.01.1933, кір

Невідомий Міша,
7 р., 25.01.1933,
круп, кір, дифтерит

Невідомий Яша,
4 р., 28.01.1933, дизентерія

Немаєнко Петро,
9 р., 07.02.1933,
дизентерія

Нерен Самуїл,
43 р., 18.01.1933,
висипний тиф

Нечай Грицько Іванович,
32 р., 19.01.1933,
атрофія

Новіков Вітя,
1 м., 06.02.1933,
розлад травлення

Оверчук Федір Олексійович,
37 р., 19.01.1933,
атрофія

Орел Федір Єфремович,
63 р., 03.02.1933,
загальна атрофія

Пономаренко Галина,
1 м., 19.01.1933,
порушення травлення

Попов Костянтин,
15 р., 08.02.1933,
набряки

Проценко Валентин,
2 м., 03.02.1933,
розлад травлення

Пузанко Володя,
2,5 р., 15.01.1933,
дистрофія

Слюсаренко Гліб,
1,5 р., 22.01.1933,
дистрофія

Стрельбицька Олена Лаврентіївна,
44 р., 14.01.1933,
висипний тиф

Ткаченко Гаврило,
1,5 м., 02.01.1933,
порушення травлення

Хохляк Анатолій,
1,5 м., 18.01.1933,
порушення травлення

Хруніч Тихон Кузьмич,
56 р., 31.01.1933,
плямистий тиф

Чапловський Сергій Іванович,
46 р., 21.01.1933, атрофія

Черних Антоніна Євгенівна,
23 р., 18.01.1933,
черевний тиф

Штека Антін Тимофійович,
51 р., 18.01.1933,
безбілкові набряки

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 884].

Андрійчук Марко Давидович,
55 р., 28.02.1933,
різке старече виснаження

Артемов Василь Микитович,
55 р., 25.02.1933,
старече виснаження

Бамбула Іван Васильович,
29 р., 13.02.1933,
загальна атрофія

Берланд Василь Левонтійович,
18 р., 22.02.1933,
висипний тиф

Броверман Шльома Абрамович,
55 р., 11.02.1933,
гострий ентероколіт

Гаврилук Іван Михайлович,
21 р., 13.02.1933,
загальна атрофія

Герасимчук Омелько Юхимович,
20 р., 20.02.1933,
загальна атрофія

Гніденко Олекса,
8 м., 27.02.1933,
дизентерія, запалення легенів

Данилов Гога,
4 р., 26.02.1933,
коліт

Жихарьова Катерина Осипівна,
62 р., 25.02.1933,
виснаження

Іщенко Неллі,
2,5 р., 04.03.1933,
дизентерія

Карасовський Адам Вікентійович,
52 р., 03.03.1933,
плямистий тиф

Коструб Тихон Артемович,
34 р., 27.02.1933,
черевний тиф

Кульчицький Петро Ничипорович,
49 р., 06.03.1933,
пістряк шлунку

**Лашнюков Олександр
Арсентійович**, 53 р., 25.02.1933,
пістряк шлунку

Левіщенко Пимон Іванович,
52 р., 23.02.1933,
пістряк шлунку

Насартінов Василь Мінахудевич,
5 р., 02.03.1933,
загальне виснаження

**Насартінов Міна-Кудя
Хабібулович**, 34 р., 07.03.1933,
загальне знесилення

Пивовар Василь Дорофійович,
19 р., 19.02.1933,
виснаження, розширення легенів

Савчук Мотря Василівна,
55 р., 09.02.1933,
дизентерія

Семенюк Горпина Євдокимівна,
55 р., 08.02.1933,
різачка, кров'яна бігунка

Скавінський Владислав Іванович,
59 р., 19.02.1933, висипний тиф,
недостатність серця

Тесля Ганна,
8 р., 11.02.1933,
дизентерія

Тимохіна Неоніла Дем'янівна,
6 м., 28.02.1933,
шлунково-кишкове захворювання

Утвенко Оникій Іванович,
55 р., 03.02.1933,
старече виснаження

Ушакова Настя Василівна,
40 р., 03.03.1933,
загальне виснаження

Шевцова Надія Юхимівна,
7 р., 25.02.1933,
дизентерія, кір

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 885].

Алексеев Вадим,
3 м., 22.03.1933,
пневмонія

Білик Данило Парфентійович,
36 р., 14.03.1933,
ентероколіт

Божко Пилип Єлісейович,
66 р., 13.03.1933,
виснаження

Борейко Іван Гаврилович,
40 р., 06.03.1933,
загальна атрофія

Велігдан Ничипор Васильович,
61 р., 22.03.1933,
плямистий тиф

Гаєвський Йосип Костянтинович,
54 р., 15.03.1933,
виснаження

Гавриленко Наталка,
2 м., 11.03.1933,
пневмонія

Гаюк Ілля Ілліч,
5 м., 20.03.1933,
катар кишок

**Гнезділов Володимир
Олександрович**, 16 р.,
23.02.1933, катар кишок, атрофія

Голубенко Лук'ян Григорович,
56 р., 10.03.1933,
ентероколіт

Гуденко Іван Андрійович,
27 р., 01.03.1933,
ентероколіт

Гуменюк Ілля Олексійович,
61 р., 21.03.1933,
виснаження

Запрелова Міня,
2 м., 24.02.1933,
дистрофія

Кіхно Володимир Петрович,
11 м., 16.03.1933,
атрофія

Каранда Евалія Павлівна,
53 р., 10.03.1933,
безбілкові набряки

Клінський Хаїм Шулемович,
67 р., 14.03.1933,
пістряк печінки та шлунку

Козаченко Онопрій Гнатович,
54 р., 10.03.1933,
безбілкові набряки

Козлов Толя,
1 р., 15.03.1933,
запалення кишок та легенів

Корнієнко Ольга,
9 р., 26.02.1933,
дизентерія, черевний тиф

Костюченко Михайло Михайлович,
24 р., 13.03.1933,
набряки

Кучман Мотря Григорівна,
16 р., 28.02.1933,
гострий ентероколіт

Лазаренко Олександр,
4 м., 17.03.1933,
дизентерія

Левковець Володимир Семенович,
1 м., 23.03.1933,
уроджена кволість

Лейчак Бернард Едуардович,
6 р., 17.03.1933,
черевний тиф

Лисицька Нюся Юхимівна,
7 р., 17.03.1933,
дизентерія

Мацевич Ольга Федорівна,
60 р., 15.03.1933,
дизентерія

Медведський Коля,
10 м., 23.03.1933,
пневмонія

Москаленко Олександр Ничипорович, 17 р., 25.02.1933, безбілкові набряки

Невідома Зоя, 2 р., 13.03.1933, дизентерія, запалення легенів

Невідомий Ігор, 4 м., 22.02.1933, атрофія

Невідомий Міша, 3 р., 28.02.1933, дизентерія, кір

Невідомий, 9 м., 14.03.1933, виснаження, катаральна пневмонія

Петраченко Ілько Іванович, 36 р., 10.03.1933, безбілкові набряки, вада серця

Петровська Поліна Йосипівна, 50 р., 15.03.1933, дизентерія

Потій Василь Васильович, 26 р., 22.03.1933, виснаження

Романчук Лідія Анатоліївна, 2,5 р., 22.03.1933, гострий гастроентерит

Рябков Ваня, 4 р., 02.03.1933, дизентерія, кір

Селезньов Михайло Ничипорович, 4 м., 19.03.1933, шлункове захворювання

Семенов Михайло, 2 м., 13.03.1933, пневмонія

Станькович Вадим, 4 р., 19.03.1933, катаральна пневмонія, анемія, виснаження

Теличка Антон Йосипович, 60 р., 25.02.1933, безбілкові набряки, ентероколіт

Трясоруб Філат Михайлович, 22 р., 11.03.1933, ентероколіт

Усенок Петро Валентинович, 1 м., 14.03.1933, загальна кволість

Філонов Микола Олександрович, 37 р., 21.03.1933, виснаження

Чумаченко Олександр Ілліч, 22 р., 21.03.1933, висипний тиф

Ярмолінський Геннадій Якович, 56 р., 11.03.1933, загальне виснаження

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 886].

Андрухов Ничипор Васильович, 30 р., 01.04.1933, запалення легенів

Антонов Микола, 7 м., 12.03.1933, пневмонія

Балашова Палагея Прокопівна, 50 р., 09.05.1933, плямистий тиф

Балтушевич Опанас, 10 м., 30.03.1933, пневмонія

Барбін Толя, 1 р., 31.03.1933, коліт

Батурліна Рита, 2 р., 28.03.1933, дистрофія, пневмонія

Баузюченко Дмитро Миколайович, 33 р., 16.03.1933, ослаблення діяльності

Белий Коля, 10 м., 01.04.1933, коліт

Березовський Юлій, 10 м., 30.03.1933, пневмонія

Блєдна Оля, 4 р., 26.03.1933, нефрит

Бойченко Ліда, 2 м., 30.03.1933, пневмонія

Бондар Шура, 1,5 р., 30.03.1933, дистрофія

Боровський Георгій Іванович, 25 р., 04.05.1933, висипний тиф

Бородіна Вілена, 4 м., 13.03.1933, пневмонія

Бороденко Наталія Костянтинівна, 23 р., 25.03.1933, запалення легенів та кишок

Бронницька Броня, 9 м., 04.04.1933, пневмонія

Василенко Микола Левонтійович, 69 р., 15.05.1933, плямистий тиф

Веселов Гаврило Григорович, 42 р., 06.04.1933, набряки, недостатність серця

Вичиня Остап, 3,5 м., 25.03.1933, пневмонія

Вишневський Мирон, 2 т., 24.03.1933, пневмонія

Владимиров Анатоль, 5 м., 24.03.1933, пневмонія

Войтенко Леніна, 3 т., 04.04.1933, пневмонія

Войцехович Валерій, 10 м., 30.03.1933, пневмонія

Волочай Степан Павлович, 52 р., 01.04.1933, кривава бігунка

Гайденко Гаврило Якович, 35 р., 15.03.1933, безбілкові набряки

Галушко Василь, 9 м., 25.03.1933, пневмонія

Гарина Рима, 10 м., 05.04.1933, пневмонія, коліт

Гласуненко Олександр, 5 м., 24.03.1933, інтоксикація

Гончаренко Гапка, 9 м., 27.03.1933, коліт

Гончаренко Платон, 1 р., 25.03.1933, запалення легенів

Горбачевська Ганна Іванівна, 66 р., 17.05.1933, черевний тиф

Гриць Сергій, 3 р., 11.04.1933, пневмонія

Довгополий Яким Пилипович, 36 р., 19.03.1933, безбілкові набряки

- Дозорна Оксана**,
1,5 м., 12.04.1933,
пневмонія
- Донцова Таня**,
1 р., 22.03.1933,
дистрофія, коліт
- Дорошенко Семен**,
1 р., 21.04.1933,
пневмонія
- Дорошко Ілько**,
9 м., 20.04.1933,
пневмонія, коліт
- Єрьоміна Олена**,
2 м., 30.03.1933,
пневмонія
- Єфстаф'єва Ніка**,
2,5 р., 11.04.1933,
пневмонія
- Житков Федір Данилович**,
74 р., 09.05.1933,
черевний тиф
- Заброцька Галина**,
1 р., 31.03.1933,
коліт
- Зарудний Семен**,
2 т., 25.03.1933,
пневмонія
- Затонський Олексій**,
7 м., 27.03.1933,
пневмонія
- Зозуля Тіна**,
5 м., 31.03.1933,
пневмонія
- Іванов Левонтій Степанович**,
20 р., 22.04.1933,
анемія
- Іванов Павло**,
3 р., 10.04.1933,
пневмонія
- Іванченко Оксана**,
7 м., 24.03.1933,
пневмонія
- Калиновська Нюра**,
3 р., 12.04.1933,
пневмонія
- Калуцький Дмитро Михайлович**,
31 р., 31.03.1933,
безбілкові набряки, бігунка
- Карпенко Анфіса**,
1,5 м., 22.04.1933,
пневмонія
- Карпов Вадим**,
2 р., 31.03.1933,
коліт
- Кирило Йосип Фомич**,
45 р., 08.04.1933,
набряки
- Ковтанюк Каленик Михайлович**,
58 р., 30.04.1933,
висипний тиф
- Ковшун Григорій Демидович**,
45 р., 03.04.1933,
бігунка
- Кондратюк Василь Омелькович**,
58 р., 06.04.1933,
безбілкові набряки, бігунка
- Коноділь Володя**,
3 р., 12.04.1933,
пневмонія
- Корнієнко Олена**,
10 м., 04.04.1933,
пневмонія
- Коровай Боря**,
2 р., 29.03.1933,
дистрофія, коліт
- Короленко Христя Дмитрівна**,
31 р., 02.04.1933,
безбілкові набряки
- Коряцева Тамара Іванівна**,
1 р., 10.04.1933,
кривавий пронос
- Косой Гаврило**,
3,5 м., 24.04.1933,
пневмонія
- Кравченко Пилип**,
1,5 м., 24.03.1933,
пневмонія
- Красоткін Павло**,
10 м., 24.03.1933,
інтоксикація
- Кривенок Іван Григорович**,
48 р., 22.03.1933,
безбілкові набряки
- Кривша Андрій Олексійович**,
24 р., 24.03.1933,
кривавий пронос
- Крошечна Інна**,
5 м., 26.03.1933,
пневмонія
- Кузнецов Степан**,
8 м., 02.04.1933,
пневмонія
- Кулінич Кирило Степанович**,
22 р., 08.04.1933,
бігунка
- Кулешенко Захар**,
4 м., 26.03.1933,
пневмонія
- Літвиненко Петя**,
10 м., 02.04.1933,
пневмонія
- Левченко Гриша**,
2 р., 11.03.1933,
пневмонія
- Лисенко Фросиня Корнієвна**,
55 р., 09.04.1933,
набряки
- Листопад Кіндрат Іванович**,
35 р., 19.03.1933,
безбілкові набряки
- Міліціонер Люба**,
1 р., 28.03.1933,
розлад харчування
- Мищенко Оля**,
1,5 р., 24.03.1933,
пневмонія
- Макаренко Микола Григорович**,
23 р., 06.04.1933,
набряки
- Маліков Кость Олександрович**,
63 р., 01.05.1933,
плямистий тиф
- Маначий Федір Семенович**,
24 р., 20.03.1933,
запалення легенів
- Манилевич Лев Григорович**,
19 р., 20.04.1933,
дизентерія
- Манилов Шура**,
2,5 р., 12.03.1933,
дистрофія
- Мариненко Микола Степанович**,
59 р., 14.03.1933,
безбілкові набряки
- Мартиненко Віра**,
1 р., 20.03.1933,
дистрофія
- Маслов Юра**,
1,5 р., 11.04.1933,
дистрофія
- Маслова Віта**,
2 т., 27.04.1933,
пневмонія
- Медведєв Яків Іванович**,
51 р., 20.04.1933,
плямистий тиф
- Мельник Іван Степанович**,
29 р., 15.03.1933,
безбілкові набряки
- Мельникова Агафа Пилипівна**,
56 р., 06.04.1933,
набряки
- Мельникова Марія Василівна**,
44 р., 18.04.1933,
плямистий тиф
- Мотовська Олена**,
3 т., 03.04.1933,
пневмонія
- Мошовець Антон Павлович**,
30 р., 08.04.1933,
бігунка, запалення легенів
- Народенко Галя**,
3 т., 24.04.1933,
пневмонія
- Невідома Валя**,
4 м., 26.03.1933,
запалення легенів
- Невідома Марія**,
11 м., 26.03.1933,
плеврит двобічний
- Невідомий Вітя**,
2 р., 09.04.1933,
дистрофія, дизентерія
- Невідомий Гриша**,
5 м., 24.03.1933,
запалення легенів
- Непомнящий Юхим**,
80 р., 25.03.1933,
виснаження

Нечипоренко Андрій,
5 м., 23.04.1933,
пневмонія

Ноченко Георгій,
3 т., 03.04.1933,
пневмонія

Овсієнко Павло Євдокимович,
34 р., 27.03.1933,
безбілкові набряки

Овчинников Гаврило Іванович,
66 р., 01.04.1933,
безбілковий набряк

Одеський Матвій Максимович,
38 р., 18.03.1933,
висипний тиф

Орлов Ігор,
9 м., 20.04.1933,
пневмонія

Павловський Іван,
2 м., 24.03.1933,
пневмонія

Павловський Яша,
8 м., 20.04.1933,
пневмонія, коліт

Паланський Федір Федорович,
60 р., 27.03.1933,
безбілкові набряки

Панасевич Ганна Георгіївна,
56 р., 18.04.1933,
авітаміноз

Панелан Федір Степанович,
—, 07.04.1933,
набряки

Пашенко Яків Іванович,
46 р., 31.03.1933,
безбілкові набряки

Петров Степан Костьович,
48 р., 05.04.1933,
безбілкові набряки, бігунка

Петрова Емілія,
1,5 м., 23.04.1933,
пневмонія

Петрушенко Олена Антоновна,
45 р., 21.04.1933,
висипний тиф

Погорелий Антон Іванович,
24 р., 05.04.1933,
безбілкові набряки

Поліщук Іван Акімович,
25 р., 31.03.1933,
набряки

Полторацький Володя,
3 р., 12.03.1933,
дистрофія

Полуненко Никон Семенович,
40 р., 03.04.1933,
безбілкові набряки, бігунка

Риженко Павло Лавринович,
29 р., 22.03.1933,
безбілкові набряки

Римський Олексій,
1 р., 23.03.1933,
пневмонія, коліт

Родительський Грутман Михайлович,
2 м., 30.03.1933,
пневмонія

Розварський Іван Васильович,
36 р., 01.04.1933,
бігунка

Романюк Володя,
7 м., 30.03.1933,
пневмонія

Ростовцев Віктор,
9 м., 02.04.1933,
пневмонія

Рот Костя,
1,5 р., 29.03.1933,
коліт

Руденко Дуня,
3 м., 03.04.1933,
пневмонія

Русов Гарик,
1 м., 23.03.1933,
пневмонія

Савченко Антон Кирилович,
22 р., 07.04.1933,
набряки

Савченко Феодосій,
1,5 м., 30.03.1933,
пневмонія

Самодед Антон Гнатович,
30 р., 29.03.1933,
безбілкові набряки

Самойленко Грицько Артемович,
50 р., 25.03.1933,
кволість серця

Свергунова Ольга,
6 м., 22.04.1933,
пневмонія, коліт

Селезньова Надія Сергіївна,
7 м., 28.03.1933,
гостра бігунка

Семко Фросина Карпівна,
23 р., 18.04.1933,
плямистий тиф

Сидоренко Іван Григорович,
28 р., 05.05.1933,
висипний тиф

Сидорова Віра Семенівна,
1 т., 11.04.1933,
вроджена кволість

Скринська Марія Іванівна,
38 р., 25.03.1933,
безбілкові набряки

Славна Тося,
8 м., 02.04.1933,
пневмонія

Слепушко Василь Григорович,
34 р., 31.03.1933,
безбілкові набряки

Смирнова Наталія,
6 м., 04.04.1933,
пневмонія

Смоляренко Яків Федорович,
43 р., 29.03.1933,
безбілкові набряки

Соверський Май,
5 м., 27.03.1933,
інтоксикація

Сокол Петро,
3 т., 30.03.1933,
пневмонія

Соколенко Варя,
4 р., 03.04.1933,
пневмонія

Сосновська,
3 м., 23.03.1933,
коліт

Степанова Люба,
2,5 р., 19.03.1933,
менінгіт

Сурай Іван Іванович,
22 р., 26.03.1933,
бігунка

Тараненко Сеня,
2 р., 31.03.1933,
дистрофія

Тема Арсен,
3 т., 05.04.1933,
пневмонія

Терновський Григорій Кисьянович,
42 р., 23.03.1933,
набряки

Тимофеев Василь,
6 м., 24.04.1933,
пневмонія

Тичина Василина Володимирівна,
49 р., 06.04.1933,
висипний тиф

Топконог Настя,
3,5 р., 26.03.1933,
коліт

Тур Іван Михайлович,
25 р., 14.03.1933,
безбілкові набряки

Туркун Марія Данилівна,
53 р., 17.03.1933,
безбілкові набряки

Ус Петро Андрійович,
37 р., 17.03.1933,
запалення легенів

Фастовець Мирослав,
9 м., 22.04.1933,
пневмонія

Ферець Йосип,
30 р., 01.04.1933,
безбілковий набряк

Халецький Євтух Липович,
61 р., 25.03.1933,
кривавий пронос

Ходемчук Кость Трохимович,
20 р., 23.03.1933,
безбілкові набряки

Ходоровський Антон,
9 м., 30.03.1933,
пневмонія

Хорошева Емілія,
3 т., 22.04.1933,
пневмонія

Хрищена Жень,
—, 23.03.1933,
пневмонія

Цингалевиц Всеволод,
3 т., 26.03.1933,
пневмонія

Чалий Сава,
4 м., 05.04.1933,
пневмонія

Черкаський Мітя,
2,5 р., 10.03.1933,
кахексія

Черниш Юхим Федорович,
35 р., 31.03.1933,
коліт

Шамота Ліпа,
1,5 р., 23.04.1933,
дистрофія

Шевцов Василь Миколайович,
23 р., 17.03.1933,
безбілкові набряки

Шевцова Тетяна Нечипорівна,
50 р., 17.03.1933,
безбілкові набряки

Шевченко Гринько,
2 р., 17.03.1933,
пневмонія

Шеденко Йосип Ількович,
51 р., 28.03.1933,
запалення легенів

Шолудько Степанида Гаврилівна,
46 р., 03.04.1933,
безбілкові набряки, бігунка

Шпиль Свиридон Ларіонович,
37 р., 06.04.1933,
безбілкові набряки

Штанько Дмитро Тимофійович,
55 р., 08.04.1933,
бігунка

Щербань Ольга Федорівна,
1 м., 11.04.1933,
вроджена кволість

Юшко Степан Петрович,
25 р., 24.03.1933,
набряки

Якубовська Маша,
1 р., 11.04.1933,
дизентерія

Ярославський Дмитро,
6 м., 05.04.1933,
пневмонія

Ярош Павло Євдокимович,
50 р., 01.04.1933,
безбілкові набряки, бігунка

Ястребов Володимир Іванович,
4 м., 14.04.1933,
вроджена кволість

Яськевич Філя,
2 м., 24.04.1933,
пневмонія

Ятченко Максим Якович,
43 р., 09.04.1933,
набряки

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 887].

Авдеєнко Ніна,
6 р., 11.04.1933,
скарлатина

Авраменко Ваня,
3 р., 30.04.1933,
дифтерія

Ажримов Адам,
9 м., 12.04.1933,
пневмонія

Альменко Борис,
2 р., 02.05.1933,
скарлатина

Альтман Флора,
5 м., 10.05.1933,
дистрофія

Анісієнко Сергій,
7 р., 07.05.1933,
менінгіт

Андрєєв Леонід,
11 м., 07.05.1933,
бігунка

Андрєєва Надія Євсїївна,
54 р., 30.03.1933,
плямистий тиф

Антгенов Вова,
2 р., 18.05.1933,
дистрофія, коліт

Антоненко Коля,
4 р., 04.04.1933,
запалення легенів

Антонова Галина,
3 м., 08.04.1933,
пневмонія

Артеменко Петро,
6 р., 08.05.1933,
дифтерія

Аукін Володя,
4 р., 17.05.1933,
дифтерія

Базарова Зіна,
4 м., 15.04.1933,
пневмонія

Байдек Шура,
3 р., 14.04.1933,
дизентерія

Балата Леонтій Семенович,
38 р., 13.06.1933,
висипний тиф

Беденков Жора,
2 р., 20.04.1933,
дистрофія

Белінський Яша,
7 м., 19.05.1933,
пневмонія

Беорамільна Зіна,
11 м., 06.05.1933,
пневмонія

Березницька Надя,
3 р., 08.04.1933,
дизентерія

Берченко Сарра,
3 м., 20.03.1933,
«аліментарна» інтоксикація

Бела Галина,
1,5 р., 14.05.1933,
пневмонія

Белкіна Соня,
2 м., 12.05.1933,
дистрофія

Белофедосова Галя,
7 р., 22.04.1933,
дизентерія

Білик Павло,
9 р., 19.04.1933,
дизентерія

Блакитна Рима,
3 м., 14.04.1933,
пневмонія

Блемберг Фаня,
7 р., 20.04.1933,
запалення легенів

Бленберг Ріва,
5 р., 06.04.1933,
пневмонія

Богородицька Марія Ілларіонівна,
50 р., 29.03.1933,
плямистий тиф

Богун Євген Володимирович,
2 р., 08.04.1933,
інтоксикація

Боженів Харитон,
6 р., 15.04.1933,
набряки

Бондар Сергій,
6 м., 20.04.1933,
пневмонія

Бондаренко Валентин Федорович,
2 р., 12.05.1933,
дизентерія, пневмонія

Бондаренко Коля,
7 р., 16.04.1933,
пневмонія

Борисова Лариса,
1 р., 04.05.1933,
пневмонія

Бородач Міла,
6 р., 21.04.1933,
дифтерія

Боткіна Соня,
7 м., 17.05.1933,
пневмонія

Вайсберг Ньюма,
3 р., 11.04.1933,
набряки, кір

Василенко Вітя,
2 р., 25.05.1933,
пневмонія

Василенко Коля,
4 р., 13.03.1933,
кір

Васильєва Ольга,
8 м., 31.04.1933,
пневмонія

Вдовенко Орися,
10 м., 17.04.1933,
пневмонія

Верикон Софія,
3 р., 22.03.1933,
пневмонія

Верьовкіна Гапка,
26 р., 19.04.1933,
дизентерія

Веяний Гена,
6 м., 01.04.1933,
інтоксикація

Висота Тетяна,
10 м., 26.05.1933,
пневмонія

Вичипкіна Женя,
3 р., 12.03.1933,
дистрофія, пневмонія

Вишковський Осип,
56 р., 19.05.1933,
плямистий тиф

Вишневська Аня,
7 м., 13.05.1933,
пневмонія

Вишневська Люба,
7 м., 16.05.1933,
пневмонія

Віленський Людвіг Маркіянович,
47 р., 26.05.1933,
висипний тиф

Віноградов Петро,
5 м., 17.04.1933,
запалення легенів

Владимиров Яків,
7 м., 21.04.1933,
менінгіт

Владимирова Леніна,
3 м., 12.05.1933,
пневмонія

Войтенко Юрко Павлович,
6 р., 20.03.1933,
дизентерія

Волинський Сергій,
7 м., 14.04.1933,
пневмонія

Володарська Олена,
1 м., 29.03.1933,
пневмонія

Воргун Микола,
19 р., 19.05.1933,
дизентерія

Ворошилов Коля,
4 р., 01.04.1933,
дизентерія

Воскресенський,
3 р., 14.04.1933,
кір

Гагарін Юрко,
1 м., 22.05.1933,
розлад харчування

Галдар Василь,
1 р., 17.05.1933,
пневмонія

Галкевич Ольга,
9 м., 04.05.1933,
пневмонія

Галочкін Олександр,
6 р., 21.04.1933,
авітаміноз

Гальченко Валя,
3,5 р., 22.03.1933,
запалення легенів

Ганицька Валентина,
1,5 м., 14.04.1933,
пневмонія

Ганс Ліза,
1,5 р., 09.04.1933,
дифтерія

Гарпиненко Марія,
10 м., 19.04.1933,
пневмонія

Голубенко Ліза,
2 м., 20.05.1933,
дистрофія

Гончаров Валерій,
2 р., 26.03.1933,
дифтерія

Горелкін Віталій,
10 м., 28.03.1933,
пневмонія

Горобченко Леонтій Прокопович,
16 р., 29.03.1933,
коліт

Григор'єва Даша,
2 р., 16.05.1933,
пневмонія

Григоревський Митрофан Семенович, 60 р., 12.06.1933,
виснаження

Григоренко Іван,
6 р., 11.04.1933,
запалення

Григоренко Надя,
4 р., 21.04.1933,
кір

Грицьков Гриша,
4 р., 19.03.1933,
пневмонія

Грищенко Пріська,
2,5 р., 21.04.1933,
ангіна

Грудкова Маня,
6 р., 31.03.1933,
дифтерія

Груша Максим,
2 р., 13.04.1933,
кір

Губенко Микола,
4 р., 29.03.1933,
запалення легенів

Давидова Іра,
5 м., 16.05.1933,
інтоксикація, пневмонія

Данишевський Петро,
8 м., 11.05.1933,
пневмонія

Датулашвілі Циня,
7 м., 12.04.1933,
пневмонія

Дем'яненко Іван,
6 м., 15.05.1933,
пневмонія

Діденко Олекса,
5 м., 17.05.1933,
коліт

Донець Вова,
3 р., 12.05.1933,
коліт

Донська Клава,
8 м., 11.05.1933,
пневмонія

Дорошко Анатоль,
4 р., 05.04.1933,
запалення легенів

Дуб Вова,
1 р., 13.05.1933,
пневмонія

Дубінська Женя,
2 т., 12.04.1933,
пневмонія

Дуднік Олег,
3,5 р., 21.03.1933,
дифтерія

Жук Соня,
4 р., 03.04.1933,
дизентерія, пневмонія

Єремєєв Жорж,
10 м., 10.05.1933,
інтоксикація

Єрмоленко Наташа,
5 м., 21.05.1933,
запалення легенів

Єфстаф'єва Оля,
7 р., 03.04.1933,
пневмонія

Загреба Ваня,
1,5 м., 11.05.1933,
пневмонія

Загурська Нонна,
2 м., 18.04.1933,
пневмонія

Залевський Ян,
6 м., 14.04.1933,
пневмонія, коліт

Залеська Ванда,
6 м., 16.05.1933,
пневмонія

Зарубіна Жєня,
3 р., 17.05.1933,
дифтерія

Захарченко Сергій,
6 м., 06.05.1933,
пневмонія

Зелений Жєня,
5 р., 11.03.1933,
дифтерія, дизентерія

Зеркалова Рая,
6 р., 14.05.1933,
пневмонія

Зеркалова Сильва,
1,5 м., 11.04.1933,
пневмонія

Знаменцева Параска,
11 м., 11.04.1933,
пневмонія

Зозулич Вітя,
10 р., 10.05.1933,
дистрофія, пневмонія

Зозуля Павло,
8 м., 06.05.1933,
інтоксикація

Зорін Вадим,
5 м., 07.05.1933,
пневмонія

Зуєв Едік,
1 т., 31.03.1933,
пневмонія

Іваков Іван,
2 р., 30.04.1933,
кір, скарлатина

Іваненко Остап,
3,5 р., 01.05.1933,
скарлатина

Іванов Віктор,
8 м., 17.04.1933,
пневмонія

Іванов Михайло,
3 т., 11.04.1933,
пневмонія

Іванов Сергій,
1 р., 11.05.1933,
пневмонія

Іванова Марія,
7 р., 19.04.1933,
пневмонія

Іванова Ніка,
1,5 р., 18.05.1933,
дистрофія

Іванова Настя,
2 р., 15.03.1933,
круп

Івановський Роман,
10 м., 15.04.1933,
пневмонія

Іванченко Іван,
17 р., 25.03.1933,
дизентерія, пневмонія

Ізв'якова Валентина,
4 м., 15.05.1933,
пневмонія

Калашнікова Надя,
6 р., 05.04.1933,
дизентерія

Калиновська Олена,
6 м., 18.04.1933,
пневмонія

Каменєва Марія,
50 р., 17.03.1933,
старече виснаження

Карпенко Тоня,
5 м., 07.05.1933,
пневмонія

Кацкевич Павло Пилипович,
49 р., 23.04.1933,
дизентерія

Кваша Іван,
7 р., 23.03.1933,
дизентерія, пневмонія

Кисельова Ангеліна,
1,2 м., 27.03.1933,
пневмонія

Кисельова Таня,
7 м., 20.05.1933,
пневмонія

Кислиця Остап,
1 р., 16.05.1933,
пневмонія

Кияниця Іван Андрійович,
30 р., 27.05.1933,
плямистий тиф

Кліченко Сусанна,
6 м., 14.05.1933,
пневмонія, інтоксикація

Клименко Василь,
8 р., 22.04.1933,
дизентерія

Климов Андрій,
1 р., 04.05.1933,
безбілковий набряк

Ключенко Микола,
6 м., 20.04.1933,
пневмонія

Коваленко Іван,
7 р., 05.04.1933,
кір, дизентерія

Коваленко Вова,
7 р., 17.03.1933,
дизентерія

Коваль Паша,
4 р., 02.05.1933,
пневмонія

Коваль,
4 д., 14.04.1933,
запалення легенів

Ковецький Володя,
4 р., 15.04.1933,
кір

Козлов Михайло,
1,5 м., 18.05.1933,
коліт

Козлова Кіра,
9 м., 12.05.1933,
атрофія

Козоріз Григорій,
10 м., 07.04.1933,
дизентерія

Козявська Ніна,
5 р., 12.04.1933,
кір

Колеса Олександр,
6 м., 10.05.1933,
пневмонія

Коломойцева Ліля,
2,5 р., 17.05.1933,
дистрофія

Колядін Петро Гурович,
2 р., 07.04.1933,
запалення легенів

Комарова Юліанна,
7 м., 20.04.1933,
пневмонія

Комбинцев Володимир,
5 р., 17.03.1933,
дизентерія, кір

Кононенко,
3 р., 25.04.1933,
пневмонія

Контюра Надя,
5 р., 04.04.1933,
дизентерія, пневмонія

Корбут Тоня,
5 р., 16.04.1933,
дизентерія

Корнієнко Василь,
1 р., 16.05.1933,
інтоксикація

Корнієнко Василь,
5 м., 18.04.1933,
пневмонія

Короленко Марія,
6 р., 13.04.1933,
ангіна

Короткова Уляна,
6 м., 12.04.1933,
пневмонія

Котова Катя,
2 р., 13.05.1933,
кір

Кошевар Михайло,
9 р., 15.03.1933,
кір

Кравцова Надя,
15 р., 19.04.1933,
дизентерія

Кравченко Меланія,
6 р., 19.05.1933,
дизентерія

Краснова Ольга,
3 р., 11.05.1933,
пневмонія

Кудінов Степан,
3 р., 08.05.1933,
запалення легенів

Курдюмов Ваня,
2 р., 01.05.1933,
токсична диспепсія

Курова Катя,
10 м., 17.04.1933,
пневмонія

Кухаренко Мотя,
2 м., 17.04.1933,
пневмонія

Куценко Іван,
10 р., 15.03.1933,
запалення легенів, кір

Лабунець Левко,
14 р., 29.03.1933,
коліт

Лавриненко Терентій,
1,5 т., 30.03.1933,
пневмонія

Лакорн Вова,
3,5 р., 17.05.1933,
дистрофія

Ларина Тетяна,
5 м., 15.04.1933,
пневмонія

Левицька Неора,
5 м., 13.05.1933,
пневмонія

Левко Ілько,
2 р., 07.04.1933,
дизентерія, пневмонія

Легкун Леонід,
7 м., 19.04.1933,
пневмонія

Липська Тамара,
4 м., 15.05.1933,
пневмонія

Лисенко Алла,
2 м., 07.04.1933,
пневмонія

Литвинюк,
5 д., 15.04.1933,
запалення легенів

Литус Ваня,
5 р., 19.04.1933,
дифтерія, кір

Ліглер Микола Августович,
61 р., 17.05.1933,
висипний тиф

Лобко Оля,
7 р., 26.03.1933,
пневмонія

Лопатенко Вася,
4 р., 26.04.1933,
сепсис

Лупандіна Розалія,
2 р., 20.05.1933,
дистрофія, коліт

Луценко Дмитро,
6 м., 19.04.1933,
пневмонія

Любар Фрося,
2,2 м., 07.04.1933,
пневмонія

Лямико Люба,
6 р., 18.04.1933,
дизентерія

Ляпко Олена,
6 р., 21.03.1933,
пневмонія, кір

Майська Ганна,
5 м., 11.05.1933,
інтоксикація

**Макаревич Станіслава
Вітольдівна,** 46 р., 11.06.1933,
черевний тиф

Макаренко Григорій,
7 м., 08.05.1933,
дизентерія

Маковська Ліна,
10 м., 25.04.1933,
коліт

Малова Ріта,
2 т., 27.04.1933,
пневмонія

Мамін Альоша,
4 р., 04.04.1933,
дизентерія

Мартінова Лора,
3 р., 13.03.1933,
дифтерія

Мартінова Марта,
5 м., 11.05.1933,
дистрофія

Маційчук Андрій Прокопович,
43 р., 26.05.1933,
висипний тиф

Машко Діма,
1 м., 15.05.1933,
пневмонія

Медведєв Олексій,
7 м., 12.05.1933,
пневмонія

Мельник Марк,
4 р., 23.03.1933,
пневмонія, кір

Мирний Панас,
5 м., 18.04.1933,
пневмонія

Митрофаненко Володя,
10 р., 13.03.1933,
пневмонія

Михайлов Олексій Павлович,
51 р., 10.04.1933,
авітаміноз

Михайлюк Антон,
9 р., 03.04.1933,
розлад харчування

Мікульський Ігор,
7 м., 07.04.1933,
менінгіт

Міхед Сидор Федорович,
60 р., 10.06.1933,
плямистий тиф, міокардит

Міцкевич Люба,
1 р., 14.05.1933,
пневмонія, коліт

Мойсеєва Людмила,
9 м., 03.05.1933,
запалення легенів

Морозов Степан,
3 р., 21.04.1933,
пневмонія

Мудрий Коля,
4 р., 04.04.1933,
запалення легенів

Мурашко Ніна,
4 м., 05.05.1933,
пневмонія

Мусієнко Діана,
6 м., 13.05.1933,
запалення легенів

Мутинський Петро,
9 м., 13.04.1933,
пневмонія

Наводей Іван Максимович,
39 р., 09.04.1933,
плямистий тиф

Надутьський Коля,
5 р., 09.04.1933,
кір

Назаренко Вася,
1 р., 22.05.1933,
інтоксикація

Найденов Коля,
1 р., 18.03.1933,
запалення легенів

Невідома Віра,
5 р., 15.04.1933,
набряки, дизентерія

Невідома Віра,
5 р., 23.04.1933,
кір, дифтерія

Невідома Галина,
3 р., 03.05.1933,
кір, пневмонія

Невідома Галя,
3 р., 13.04.1933,
дифтерит, набряки

Невідома Галя,
5 р., 16.03.1933,
запалення легенів

Невідома Дуня,
5 р., 30.03.1933,
кір

Невідома Ліда,
5 р., 25.04.1933,
запалення легенів

Невідома Люда,
5 р., 23.04.1933,
дизентерія

Невідома Маня,
4 р., 06.04.1933,
дизентерія

Невідома Маша,
4 р., 18.04.1933,
дизентерія

Невідома Надя,
7 р., 30.03.1933,
дизентерія

Невідома Оля,
4 р., 13.04.1933,
кір

Невідома Онися,
4 р., 14.04.1933,
дизентерія, кір

Невідома Феня,
5 м., 23.04.1933,
інтоксикація

Невідомий Іван,
4 р., 10.04.1933,
пневмонія

Невідомий Іван,
4 р., 21.03.1933,
пневмонія

Невідомий Іван,
6 р., 30.03.1933,
запалення легенів

Невідомий Альоша,
5 р., 23.03.1933,
пневмонія

Невідомий Андрій,
8 р., 10.05.1933,
дифтерія

Невідомий Вітя,
6 р., 27.03.1933,
дизентерія

Невідомий Ваня,
5 р., 16.03.1933,
пневмонія

Невідомий Ваня,
6 р., 30.04.1933,
кір, запалення легенів

Невідомий Василь,
8 р., 09.05.1933,
запалення легенів

Невідомий Вася,
7 р., 02.04.1933,
пневмонія

Невідомий Вова,
7 р., 17.03.1933,
дизентерія

Невідомий Гриша,
15 р., 07.05.1933,
ангіна

Невідомий Діма,
5 м., 21.05.1933,
дистрофія

Невідомий Дмитро,
4 р., 30.03.1933,
дизентерія

Невідомий Дмитро,
5 р., 28.03.1933,
менінгіт

Невідомий Женя,
5 р., 15.03.1933,
кір

Невідомий Жора,
8 м., 06.05.1933,
запалення легенів

Невідомий Льова,
4 р., 15.05.1933,
дифтерія

Невідомий Мітя,
4 р., 11.04.1933,
пневмонія

Невідомий Микола,
2 р., 16.05.1933,
пневмонія

Невідомий Микола,
4 р., 31.03.1933,
запалення легенів

Невідомий Миля,
6 р., 23.03.1933,
дизентерія, пневмонія

Невідомий Митрофан,
5 р., 11.03.1933,
скарлатина

Невідомий Мотя,
4 р., 17.03.1933,
дизентерія

Невідомий Петя,
3 р., 17.04.1933,
пневмонія

Невідомий Саша,
5 р., 23.03.1933, набряки,
дизентерія, кір, пневмонія

Невідомий Сергій,
5 р., 20.04.1933,
дифтерія

Невідомий Толя,
6 р., 19.04.1933,
кір, дифтерія,

Невідомий Шура,
4 р., 02.04.1933,
запалення легенів

Невідомий Шура,
4 р., 17.04.1933,
дизентерія

Невідомий Юра,
9 р., 19.04.1933,
дизентерія

Невідомий Яків,
4 р., 22.03.1933,
пневмонія

Невідомий,
8 р., 25.04.1933,
пневмонія

Нещерет Микола,
5 м., 17.05.1933,
пневмонія

Ніколаєва Поліна,
6 м., 07.05.1933,
пневмонія

Нога Катя,
1 р., 17.05.1933,
дистрофія, коліт

Одарич Гриша,
6 р., 17.04.1933,
набряк, дифтерія, скарлатина

Олександрович Ніка,
5 м., 06.05.1933,
коліт

Орловецька Соня Ісаківна,
28 р., 11.06.1933,
висипний тиф

Островський Ольмар,
11 м., 28.03.1933,
пневмонія

Отрадний Вітя,
3 м., 16.04.1933,
пневмонія

Павленко Онопрій Леонтійович,
24 р., 08.04.1933,
висипний тиф

Павлова Дуня,
2 м., 13.04.1933,
пневмонія

Панченко Данило,
1 р., 12.04.1933,
дистрофія

Петренко Захар Мусійович,
54 р., 19.05.1933,
висипний тиф

Петров Олекса,
7 р., 11.04.1933,
дизентерія

Пипник Іван,
3 р., 14.04.1933,
дизентерія

Пілацька Надя,
10 м., 17.05.1933,
катаральна пневмонія

Пінський Жорж,
2,5 р., 15.05.1933,
дизентерія

Платонова Ліпа,
3 т., 17.04.1933,
пневмонія

Плеханова Ніна,
5 р., 29.03.1933,
дизентерія

Поліщук Варвара Дем'янівна,
65 р., 19.05.1933,
старече виснаження

Полонецька Ядвіга,
12 м., 15.05.1933,
пневмонія

Полтавський Федір,
8 м., 09.04.1933,
запалення легенів

Пономарьова Галя,
1,5 р., 22.05.1933,
дистрофія

Правдива Варя,
4 р., 30.03.1933,
пневмонія

Приходяща Аніта,
7 м., 19.04.1933,
пневмонія

Прокопенко Ольга,
4 м., 13.05.1933,
пневмонія

Пугачова Галя,
3 р., 01.04.1933,
запалення легенів

Пухова Зіна,
5 м., 05.04.1933,
пневмонія

Пучачуп Юрко,
7 р., 31.03.1933,
дизентерія

П'ятигорський Лев,
9 м., 15.03.1933,
інтоксикація

Радецький Петро,
7 м., 03.05.1933,
пневмонія

Ракітна Ніна,
2 р., 28.04.1933,
ангіна

Ревмир,
3 т., 28.03.1933,
пневмонія

Рибачок Петро,
2 р., 08.05.1933,
скарлатина

Родецька Аня,
6 м., 18.04.1933,
коліт

Роженко Маруся,
1 р., 06.05.1933,
пневмонія

Рожкова Діна,
8 м., 28.03.1933,
пневмонія

Роланський Сергій,
5 м., 27.03.1933,
пневмонія

Романенко Никон,
65 р., 20.04.1933,
дизентерія, пневмонія

Романчук Андрій,
3 р., 16.05.1933,
дистрофія, пневмонія

Ромашкін Віталій,
6 р., 04.04.1933,
атрофія

Рубінський Роман,
12 д., 11.04.1933,
сепсис

Руденко Кузьма,
8 м., 17.05.1933,
коліт

Рулева Надія,
2 т., 28.03.1933,
пневмонія

Русакowa Ада,
1 т., 01.04.1933,
пневмонія

Савенко Федя,
3 т., 19.05.1933,
пневмонія

Савицька Іра,
3 м., 13.04.1933,
пневмонія

Савченко Катя,
7 р., 27.04.1933,
пневмонія

Савченко Ольга,
4 м., 13.05.1933,
пневмонія

Самограсва Явдоха Кіндратівна,
77 р., 25.05.1933,
висипний тиф

Свердлов Гліб,
10 м., 29.03.1933,
пневмонія

Сверкунов Гаврило,
22 р., 16.03.1933,
дизентерія

Светлова Тося,
2,5 р., 29.04.1933,
пневмонія

Светлякова Таня,
5 м., 30.05.1933,
пневмонія

Секретерева Марія,
2,5 м., 13.04.1933,
пневмонія

Семенов Гриша,
2,5 р., 16.03.1933,
кір

Семенов Олександр,
1 м., 13.04.1933,
пневмонія

Семенова Шура,
5 р., 24.03.1933,
запалення легенів

Семенюк Павло,
2,5 р., 02.05.1933,
дифтерія

Сергієнко Іван,
3 р., 21.04.1933,
дифтерія

Середа Ганна,
3 р., 17.03.1933,
дизентерія

Сершенко Сергій,
7 р., 28.03.1933,
дизентерія

Синельник Маня,
9 р., 26.04.1933,
дифтерія

Синиця Платон,
3 т., 18.04.1933,
пневмонія

Синявський Гриша,
2 м., 17.05.1933,
коліт

Скачок Федя,
5 м., 15.04.1933,
пневмонія

Скрипка Коля,
5 р., 13.04.1933,
кір

Слічаков Олександр Олексійович,
5 м., 30.03.1933,
дитячий пронос

Слинько Федя,
1,5 р., 17.05.1933,
менінгіт

Смірнов Ваня,
6 м., 08.05.1933,
запалення легенів

Совицький Вадим,
4 м., 16.04.1933,
запалення легенів

Соколова Віра,
2,5 р., 23.03.1933,
скарлатина

Солін Віра,
2 р., 13.03.1933,
пневмонія, дизентерія

Соловйов Толя,
7 м., 19.04.1933,
пневмонія

Сорока Микола Устинович,
50 р., 29.03.1933,
виснаження

Спартак Вітя,
1 м., 20.04.1933,
пневмонія

Спектор Степан,
3 р., 13.05.1933,
кір

Сталінська Флора,
8 м., 10.05.1933,
дистрофія, коліт

Сталенко Євген,
8 м., 19.04.1933,
пневмонія

Сталь Женья,
4 м., 13.05.1933,
пневмонія

Статков Юлій,
5 м., 29.03.1933,
пневмонія

Стеценко Тоня,
4 м., 20.05.1933,
пневмонія

Судакова Івга,
3 м., 13.04.1933,
пневмонія

Сухіна Катерина,
5 р., 11.04.1933,
скарлатина

Тепленко Лора,
2 р., 13.05.1933,
дифтерія

Тернак Ваня,
1,5 м., 04.05.1933,
пневмонія

Тесленко Федя,
5 р., 05.04.1933,
дизентерія

Тимофєєв Олег,
2 м., 16.05.1933,
коліт

Титаренко Іван,
6 р., 01.04.1933,
дизентерія

Тихонова Поліна,
5 м., 04.05.1933,
пневмонія, інтоксикація

Тищенко Коля,
2 р., 31.03.1933,
скарлатина

Ткаченко Василь,
3 р., 21.04.1933,
пневмонія

Ткаченко Грицько,
2 т., 19.05.1933,
інтоксикація, пневмонія

Ткаченко Доля,
11 м., 10.05.1933,
пневмонія

Токовенко Панас,
16 р., 29.03.1933,
пневмонія

Троянська Олена,
1 р., 10.05.1933,
пневмонія

Трунова Віра,
10 м., 10.05.1933,
інтоксикація

Тупіков Семен Михайлович,
50 р., 30.05.1933,
висипний тиф

Туркова Галина,
3 р., 31.03.1933,
запалення легенів, кір

Ушакова Ліля,
2 р., 20.05.1933,
коліт

Ушваєв Шура,
3 р., 12.03.1933,
кір

Фастовська Белла,
10 м., 10.04.1933,
пневмонія

Федоренко Дмитро,
8 м., 14.05.1933,
пневмонія

Федоренко Фрол,
50 р., 17.03.1933,
набряки

Федорченко Зіна,
6 р., 25.03.1933,
пневмонія, кір

Фещенко Мостоліна,
2 м., 28.03.1933,
пневмонія

Фокий Аня,
3,5 р., 08.05.1933,
дизентерія

Фрейер Петро,
5 р., 07.03.1933,
менінгіт

Фузін Сергій Тихонович,
41 р., 20.05.1933,
черевний тиф

Хазанович Миша,
5 м., 09.05.1933,
дистрофія

Хайнайкін Коля,
10 м., 20.05.1933,
пневмонія

Хоменко Ніна,
7 р., 30.04.1933,
запалення легенів

Хоменко Степан,
5 р., 11.04.1933,
дизентерія

Хросиченко Стась,
1,5 р., 22.05.1933,
пневмонія

Царьова Олена,
2 т., 06.05.1933,
пневмонія

Цвітков Юрій Сергійович,
24 р., 05.04.1933,
плямистий тиф

Цваной Софія Юхимівна,
50 р., 26.05.1933,
висипний тиф

Циганенко Іван Трохимович,
24 р., 28.05.1933,
загальне виснаження

Цукренко Хима,
6 м., 19.05.1933,
коліт

Чарська Тереза,
2 т., 18.05.1933,
пневмонія

Чаус Маргарита,
8 м., 16.04.1933,
запалення легенів

Червоний Радивон,
12 м., 13.05.1933,
пневмонія

Чеснокова Даша,
10 м., 12.05.1933,
пневмонія

Чиж Юмитро,
2,5 р., 14.03.1933,
кір

Чимачайко Василь,
18 р., 04.04.1933,
дизентерія

Чубанова Поля,
2,5 р., 29.04.1933,
кір

Шабал Миша,
2 т., 05.05.1933,
пневмонія

Шапіро Ной,
11 м., 15.04.1933,
пневмонія, коліт

Шварцал,
1 р., 10.05.1933,
запалення легенів

Шиковська Надя,
8 р., 05.05.1933,
пневмонія

Шимановський Олег,
5 р., 11.04.1933,
набряк

Ширін Федот,
2 р., 14.04.1933,
дизентерія

Шкляр Степан,
6 р., 30.03.1933,
набряк

Школьник Таня,
5 р., 31.03.1933,
пневмонія

Шпаков Володимир,
4 р., 15.03.1933,
кір

Шубенко Надя,
3 р., 03.05.1933,
дифтерія

Щербак Олексій Володимирович,
2 р., 07.04.1933,
пневмонія

Щокіна Віра,
6 р., 06.04.1933,
менінгіт

Южний Ерік,
7 м., 13.04.1933,
пневмонія

Юрченко Сава,
4 м., 16.04.1933,
пневмонія

Юрченко Текля,
9 м., 04.05.1933,
пневмонія

Якимович Надя,
5 м., 06.04.1933,
дизентерія

Якуберко Олександр,
4 м., 28.03.1933,
пневмонія

Яременко Євгенія Трохимівна,
1 р., 29.03.1933,
запалення легенів

Ярославський Борис,
2 р., 01.04.1933,
запалення легенів

Яценко Альона,
10 м., 14.05.1933,
пневмонія

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 888].

Антипенко Микола Романович,
43 р., 12.05.1933,
бігунка

Бабич Назар Гнатович,
35 р., 08.05.1933,
недостатня діяльність серця

Бабич Уляна Устимівна,
38 р., 31.05.1933,
безбілкові набряки

Бабич Філімон Фоміч,
19 р., 26.04.1933,
важкий кров'яний пронос

Барабас Марія Федорівна,
27 р., 16.05.1933,
безбілкові набряки

Бараш Параска Хомівна,
50 р., 08.06.1933,
ентероколіт

Бартко Устин Антонович,
47 р., 27.04.1933,
декомпенсований міокардит

Батрак Іван Федосович,
53 р., 27.05.1933,
пронос

Берехно Йосиф Олексійович,
26 р., 22.04.1933,
запалення легенів

Бідношій Ілько Васильович,
30 р., 09.05.1933,
ентероколіт

Богата Тодоська Максимівна,
46 р., 23.04.1933,
ентероколіт

Богдан Макар Кирилович,
67 р., 03.05.1933,
ентероколіт

Бойко Володимир Федосійович,
53 р., 20.04.1933,
пронос

Бойко Михайло Мартинович,
52 р., 19.04.1933,
набрякова хвороба

Бончаківська Лисавета Іванівна,
40 р., 23.04.1933,
безбілкові набряки

Бородиня Гаврило Парфенович,
58 р., 16.05.1933,
висипний тиф

Борсук Методь Микитович,
36 р., 27.05.1933, пронос,
ослаблення серцевої діяльності

Борщевська Олена Миколаївна,
76 р., 10.07.1933,
старече виснаження

Босовська Горпина Семенівна,
36 р., 30.05.1933,
пронос

Бузинний Яків Степанович,
46 р., 20.04.1933,
запалення легенів

Буневич Федір Степанович,
52 р., 30.04.1933,
кривавий пронос

Буц Кіндрат Іванович,
27 р., 31.05.1933,
безбілкові набряки

Буц Пелагея Давидівна,
25 р., 05.06.1933, пронос,
ослаблена серцева діяльність

Вікторов Архип Вікторович,
27 р., 24.04.1933,
ентероколіт

Васильченко Дмитро Григорович,
43 р., 03.05.1933,
безбілкові набряки

Вдовиченко Гарпина Юхремівна,
49 р., 27.05.1933,
пронос

Верба Максим Максимович,
65 р., 29.04.1933,
безбілкові набряки

Верещак Марія Володимирівна,
30 р., 25.04.1933,
безбілкові набряки

Вермінчук Степанида Ільківна,
20 р., 08.06.1933,
ентероколіт

Визиренко Марія Павлівна,
31 р., 08.05.1933,
недостатність серцевої діяльності

Возний Олександр Іванович,
18 р., 23.04.1933,
ентероколіт

Войтенко Івга Степанівна,
65 р., 27.05.1933,
отечна недуга

Волошин Микола Федорович,
19 р., 18.04.1933,
запалення легенів

Гаврилець Омелян Іванович,
51 р., 28.05.1933,
запалення легенів, набряки

Галушка Іван Григорович,
22 р., 25.04.1933,
важкий кров'яний пронос

Ганжа Василь Федорович,
33 р., 16.05.1933,
гострий шлунковий катар

Ганжук Олена Миколаївна,
50 р., 01.05.1933,
безбілкові набряки

Гарасименко Methodій Захарович,
26 р., 22.05.1933,
запалення легенів

Гарбид Мухтні Іванович,
21 р., 30.04.1933,
гострий ентероколіт

Гарнига Дмитро Володимирович,
32 р., 24.05.1933,
безбілкові набряки

Гасамбеков Шех Ізмайлович,
29 р., 21.04.1933,
висипний тиф

Говоруха Грицько Йосипович,
55 р., 01.05.1933,
кривавий пронос, кахексія

Говоруха Кузьма Йосипович,
46 р., 23.05.1933,
ентероколіт

Гогличенко Василь Гнатович,
19 р., 24.04.1933,
запалення легенів

Голик Лізавета Афанасівна,
47 р., 29.04.1933, запалення
легенів, безбілкові набряки

Голубенко Григорій Іванович,
60 р., 30.05.1933,
пронос

Голубка Яків Петрович,
20 р., 30.05.1933,
запалення легенів

Гончарук Іван Миколайович,
60 р., 07.06.1933, набряки,
недостатня діяльність серця

Горбаченко Герасим Антонович,
27 р., 05.06.1933,
набряки, переродження серця

Горбунов Семен Матвійович,
50 р., 22.04.1933,
ентероколіт

Горбунов Семен Матвійович,
50 р., 22.05.1933,
ентероколіт

Гороховськи Григорій Левкович,
19 р., 23.04.1933,
запалення легенів

Грінь Хівря Лук'янівна,
30 р., 08.06.1933,
безбілкові набряки

Граб Кузьма Олександрович,
28 р., 05.06.1933, пронос,
ослаблена серцева діяльність

Гребеніченко Килина Мойсеївна,
37 р., 17.05.1933,
важка кривава бігунка

Грищенко Олександр Трохимович,
20 р., 21.04.1933,
запалення легенів

Гудзь Матвій Павлович,
42 р., 23.05.1933,
безбілкові набряки

Гузєва Варвара Минівна,
42 р., 29.05.1933,
ентероколіт

Гурський Григорій Іванович,
55 р., 06.05.1933,
недостатність серцевої діяльності

Гуцало Федір Григорович,
50 р., 02.05.1933,
безбілкові набряки

Данилов Дмитро Петрович,
9 р., 17.07.1933,
авітаміноз

Данилюк Ярема Кузьмич,
36 р., 10.05.1933,
набряки

Дем'яновський Василь Тихонович,
24 р., 09.05.1933,
ентероколіт

Деменко Гаврило Наумович,
53 р., 01.05.1933,
декомпенсована вада серця

Демида Іван Іванович,
41 р., 01.05.1933,
вада серця

Денисюк Іван Прокопович,
28 р., 09.05.1933,
сепсис

Дерев'янку Артем Пилипович,
19 р., 01.05.1933,
запалення легенів

Дзєцина Іван Касьянович,
29 р., 10.05.1933,
ентероколіт

Дикий Єфрем Федорович,
35 р., 23.04.1933,
ентероколіт

Дмитренко Килим Антонович,
52 р., 02.06.1933,
гострий ентоколіт

Довгопол Карп Іванович,
20 р., 16.05.1933,
запалення легенів

Драч Уліта Платонівна,
43 р., 08.06.1933,
безбілкові набряки

Дубас Василь Карпович,
27 р., 19.04.1933,
запалення легенів

Дуднік Хівря Антонівна,
25 р., 18.05.1933,
безбілкові набряки

Дуля Грицько Іванович,
42 р., 23.05.1933,
безбілкові набряки

Жєвага Тимофій Євстратович,
28 р., 10.05.1933,
безбілкові набряки

Жєребецька Фросина Костівна,
30 р., 24.05.1933,
безбілкові набряки

Жлухта Тимофій Миколайович,
56 р., 04.05.1933,
ентероколіт

Жук Михайло Гаврилович,
19 р., 23.05.1933,
безбілкові набряки

Жук Олександр Іванович,
58 р., 06.06.1933, пронос,
ослаблення серцевої діяльності

Журенькова Ганна Олександрівна,
37 р., 17.05.1933,
ентероколіт, набряки

Заворотний Данило Пилипович,
19 р., 21.04.1933,
запалення легенів

Задишний Кирило Іванович,
22 р., 31.05.1933,
набрякова хвороба

Заєць Кость Михайлович,
25 р., 17.05.1933,
важка кривава бігунка

Зарицька Ганна Антонівна,
35 р., 23.04.1933,
безбілкові набряки

Зборовський Михайло Пилипович,
59 р., 31.04.1933,
кахексія

Зємогряд Андрій Гнатович,
63 р., 29.04.1933,
ентероколіт

Зімнський Іван Францевич,
59 р., 19.04.1933,
ентероколіт

Євтушенко Митрофан,
37 р., 09.05.1933,
висипний тиф

Іванов Іван Григорович,
18 р., 26.05.1933,
сухоти

Іващенко Микола Петрович,
47 р., 22.04.1933,
безбілкові набряки

Іващенко Микола Петрович,
47 р., 22.05.1933,
ентероколіт, безбілкові набряки

Ігнатенко Уляна Яківна,
59 р., 22.05.1933,
недостатня діяльність серця

Ісаєв Іван Іванович,
22 р., 27.05.1933, пронос,
ослаблення серцевої діяльності

Йосипок Іван Микитович,
36 р., 02.06.1933,
набряки

Кайдаш Грицько Іванович,
22 р., 06.05.1933,
запалення легенів

Калюжна Марія Кирилівна,
46 р., 05.06.1933, пронос,
ослаблена серцева діяльність

Камеліт Варка Яківна,
38 р., 17.05.1933,
ентероколіт, набряки

Катинська Васька Карпівна,
38 р., 09.05.1933,
недостатня серцева діяльність

Качур Климент Григорович,
46 р., 16.05.1933,
бігунка

Клапоус Марія Карпівна,
28 р., 07.06.1933, ентоколіт,
серцева недостатність

Клевак Петро Лукич,
48 р., 07.06.1933, ентоколіт,
серцева недостатність

Книш Пилип Олексійович,
33 р., 23.04.1933,
запалення легенів

Коваль Дмитро Пилипович,
50 р., 08.05.1933,
ентероколіт

Ковріженко Петро Онуфрійович,
34 р., 09.05.1933,
ентероколіт

Козаченко Грицько Лаврентійович,
21 р., 30.05.1933,
запалення легенів

Кокозиль Максим Михайлович,
45 р., 07.06.1933,
недостатня діяльність серця

Колісніченко Михайло Михайлович,
23 р., 26.05.1933,
ентероколіт

Колищенко Домна Петрівна,
19 р., 01.06.1933,
безбілкові набряки

Коломієць Іван Миронович,
31 р., 05.06.1933, пронос,
ослаблена серцева діяльність

Комплект Катерина Титівна,
45 р., 05.06.1933, пронос,
ослаблення серцевої діяльності

Коновалов Іван Михайлович,
37 р., 01.05.1933,
безбілкові набряки

Константи́н Купріян Костьович,
36 р., 08.06.1933,
перфорація шлунку

Корнієнко Опанас Кузьмич,
45 р., 26.05.1933,
кривавий пронос

Коробчук Михайло Михайлович,
24 р., 08.05.1933,
запалення легенів

Костенко Петро Петрович,
51 р., 29.04.1933,
висипний тиф

Костюк Василина Семенівна,
18 р., 31.05.1933,
різачка

Костюк Текла Семенівна,
23 р., 02.06.1933,
гострий ентероколіт

Кравченко Василь Степанович,
53 р., 05.06.1933,
набряки, ослаблення серця

Кравченко Христя Андріївна,
54 р., 29.05.1933,
декомпенсований міокардит

Кравчук Ганна Мойсеївна,
50 р., 10.05.1933,
кахексія

Кривогубченко Тетяна Гнатівна,
56 р., 27.05.1933,
набряки

Крикун Артем Григорович,
35 р., 23.05.1933, ентероколіт,
недостатня діяльність серця

Крицький Грицько Сергійович,
25 р., 28.05.1933,
сухотка легенів

Кричун Онуфрій Степанович,
32 р., 25.04.1933,
безбілкові набряки

Кропто Івга Іванівна,
23 р., 25.05.1933,
запалення легенів

Крукова Варвара Павлівна,
48 р., 30.05.1933,
ентероколіт

Круцюк Микита Андрійович,
51 р., 18.05.1933,
безбілкові набряки

Кузьменко Павло Якович,
44 р., 22.05.1933,
ентероколіт

Кукленко Грицько Мусійович,
22 р., 01.05.1933,
кривавий пронос, різке виснаження

Кулінич Варвара Онуфріївна,
36 р., 08.06.1933,
ентероколіт

Куліш Остап Данилович,
60 р., 19.04.1933,
безбілкові набряки

Купрійчук Володимир Устинович,
20 р., 07.06.1933, ентероколіт,
набряки, серцева недостатність

Курінний Филимон Васильович,
21 р., 07.06.1933,
недостатня діяльність серця

Курилко Омелько Лавринович,
23 р., 25.04.1933,
безбілкові набряки

Кутненко Палажка Каленківна,
15 р., 29.05.1933,
безбілкові набряки

Кучерева Параска Корніївна,
45 р., 07.05.1933,
ентероколіт

Кучерявенко Лука Дмитрович,
40 р., 21.04.1933,
шлунково-кишковий розлад

Ладанюк Микола Васильович,
24 р., 21.04.1933,
шлунково-кишковий розлад

Лебідь Іван Лаврентійович,
17 р., 07.06.1933,
недостатня діяльність серця

Левченко Оксана Миронівна,
28 р., 22.05.1933,
серцева недостатність

Левченкова Ольга Костівна,
36 р., 28.05.1933,
запалення легенів

Лісовський Павло Гнатович,
37 р., 02.06.1933,
пронос

Лисенко Секлета Прохорівна,
24 р., 22.05.1933,
ентероколіт

Лисенко Яким Семенович,
44 р., 22.05.1933,
серцева недостатність

Лупач Іван Андрійович,
—, 08.06.1933,
безбілкові набряки

Мазниченко Микола Дмитрович,
19 р., 20.04.1933,
сухота

Макаренко Роман Андрійович,
20 р., 05.06.1933,
безбілкові набряки

Маковоз Андрій Левкович,
14 р., 29.05.1933,
набряки

Маковоз Якилина Ільківна,
20 р., 27.05.1933,
пронос, набряки

Максименко Павло Іванович,
60 р., 16.05.1933,
пронос

Малахов Кость Ілліч,
27 р., 28.04.1933,
запалення легенів

Малишева Лукія Давидівна,
40 р., 21.04.1933,
безбілкові набряки

Матеренчук Дмитро Васильович,
33 р., 21.04.1933,
недостатність серцевої діяльності

Медушевський Роман Євтухович,
51 р., 16.05.1933,
безбілкові набряки

Мельниченко Іван Наумович,
33 р., 02.05.1933,
ентероколіт

Мельниченко Олексій Гнатович,
63 р., 01.05.1933,
безбілкові набряки

Миколаєнко Олександр Григорович, 32 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Миронів Іван Михайлович,
49 р., 20.04.1933,
пронос

Михайленко Микола Силович,
30 р., 28.04.1933,
бігунка

Мищенко Онуфрій Лук'янович,
21 р., 18.05.1933,
запалення легенів

Мовчан Іван Захарович,
28 р., 22.05.1933,
ентероколіт

Мудряк Карпо Іванович,
28 р., 01.06.1933,
безбілкові набряки

Найда Максим Федорович,
57 р., 30.05.1933,
безбілкові набряки

Наулкова Олена Максимівна,
18 р., 26.05.1933,
запалення легенів

Немилович Панас Макарович,
38 р., 07.06.1933,
ентероколіт, недостатність серця

Неподібна Наталка Оксентіївна,
50 р., 12.05.1933,
безбілкові набряки

Нечипорук Потап Пилипович,
35 р., 02.05.1933,
безбілкові набряки

Ничентюк Василь Федорович,
22 р., 28.05.1933,
сухотка легенів

Обиук Софія Іванівна,
38 р., 02.06.1933,
гострий ентероколіт

Опенька Іван Терентійович,
56 р., 02.06.1933,
гострий ентероколіт

Оришич Приська Лук'янівна,
35 р., 23.04.1933,
набряк

Осадчий Григорій Григорович,
53 р., 04.05.1933,
тривалий пронос

Піскун Данило Прокопович,
51 р., 05.06.1933,
безбілкові набряки

Піщенко Іван Олексійович,
43 р., 08.06.1933,
ентероколіт

Панченко Давид Петрович,
58 р., 08.05.1933,
ентероколіт

Панченко Оксентій Андрійович,
55 р., 22.05.1933,
ентероколіт

Панченко Прокоп Федорович,
33 р., 08.05.1933,
дистрофія

Панченко Роман Дмитрович,
16 р., 19.04.1933,
кров'яний ентероколіт

Папировий Семен Осипович,
55 р., 07.06.1933,
міокардит

Пацко Єрофій Іванович,
30 р., 12.05.1933,
кривава бігунка

Петренко Федір Гнатович,
41 р., 28.04.1933,
безбілкові набряки

Пищик Іван Миколайович,
20 р., 04.05.1933,
кривавий пронос

Пилипенко Дмитро Васильович,
61 р., 03.05.1933,
декомпенсований міокардит

Плахута Григорій Гнатович,
68 р., 18.04.1933,
безбілкові набряки

Поєдинок Олександр Іванович,
18 р., 30.05.1933,
безбілкові набряки

Погіблянська Наталка Андріївна,
56 р., 23.04.1933,
ентероколіт

Поліщук Зіна Іванівна,
20 р., 12.05.1933,
ентероколіт

Поліщук Михайло Павлович,
22 р., 29.05.1933,
сухотка легенів

Поліщук Параска Матвіївна,
33 р., 24.05.1933,
безбілкові набряки

Поскида Сергій Львович,
31 р., 28.05.1933,
загальне виснаження

Присяк Петро Левкович,
28 р., 28.05.1933,
запалення легенів

Притула Антон Іванович,
44 р., 06.06.1933,
безбілкові набряки

Прус Павло Якович,
18 р., 16.05.1933,
запалення легенів

Радченко Полікарп Никифорович,
44 р., 06.06.1933, ентероколіт,
серцева недостатність

Радюк Петро Дмитрович,
23 р., 21.04.1933,
запалення легенів

Рожок Опанас Іванович,
37 р., 16.05.1933,
ентероколіт

Роман Петро Яремович,
—, 19.04.1933,
кривавий пронос, різке виснаження

Романенко Василь Захарович,
50 р., 27.05.1933,
ентерит

Рубан Марія Максимівна,
60 р., 23.05.1933,
ентероколіт

Руденко Артем Іванович,
57 р., 08.06.1933,
ентероколіт

Рудницька Клара Іванівна,
48 р., 26.04.1933,
запалення легенів

Рябий Михайло Тодосьович,
23 р., 22.05.1933,
ентероколіт

Савицька Антоніна Йосипівна,
32 р., 06.06.1933,
безбілкові набряки

Саліський Володимир Іванович,
62 р., 08.06.1933,
безбілкові набряки

Саловей Іван Максимович,
30 р., 23.05.1933,
ентероколіт

Самакин Іван Пилипович,
20 р., 02.06.1933,
набряки, пронос

Свіонткевич Степан
Мечиславович, 25 р., 18.05.1933,
висипний тиф

Середа Гаврило Потапович,
63 р., 16.05.1933,
запалення легенів

Сероїтка Килина Марківна,
54 р., 01.06.1933,
ентероколіт

Сидоренко Текла Кузьмівна,
25 р., 01.06.1933,
безбілкові набряки

Скобель Микола Макарович,
38 р., 23.05.1933,
ентероколіт

Скорий Михайло Павлович,
40 р., 11.05.1933,
набряки

Смішко Омелян Іванович,
61 р., 28.04.1933,
виснаження, висипний тиф

Сокол Іван Петрович,
58 р., 29.05.1933,
безбілкові набряки

Сокурський Юзик Валентинович,
45 р., 23.05.1933,
безбілкові набряки

Степанченко Іван Трифонович,
22 р., 25.05.1933,
ентероколіт, запалення легенів

Строженко Петро Омелянович,
56 р., 19.04.1933,
слабкість серця

Судаков Леонтій Якович,
45 р., 26.04.1933,
важка кров'яна бігунка

Сундук Петро Йосипович,
38 р., 16.05.1933,
запалення легенів

Тертичний Яків Савелійович,
54 р., 07.06.1933,
набрякова хвороба

Трофіменко Яків Андрійович,
16 р., 28.05.1933,
кривавий пронос

Тугай Мусій Дмитрович,
40 р., 25.04.1933,
декомпенсований міокардит

Тумашевська Меланія Архипівна,
38 р., 30.05.1933,
пронос

Турченкова Ядвига Лук'янівна,
60 р., 30.05.1933,
пронос

Улькова Явдоха Кондратівна,
43 р., 20.07.1933,
водянка

Ушкульський Лаврентій
Корнілович, 58 р., 27.05.1933,
пронос

Фастовець Іван Панкратович,
24 р., 27.04.1933,
виснаження

Филоненко Грицько Іванович,
20 р., 29.05.1933,
сухота

Французов Володимир
Федорович, 19 р., 28.04.1933,
кривавий пронос

Харченко Захар Федорович,
30 р., 08.05.1933,
ентероколіт

Харченко Петро Федорович,
32 р., 29.05.1933,
висипний тиф

Хаткова Катерина Омельківна,
67 р., 05.05.1933,
послаблення серцевої діяльності

Ходаковський Степан Петрович,
24 р., 26.04.1933,
безбілкові набряки

Холоденко Лукія Григорівна,
16 р., 17.05.1933,
безбілкові набряки

Хуторянська Харитина Терентівна, 34 р., 06.05.1933,
ентероколіт

Цибко Оверко Васильович,
23 р., 17.05.1933,
важка бігунка

Цибулька Карпо Микитович,
27 р., 04.05.1933,
запалення легенів

Чабановський Андрій Олександрович, 25 р., 05.06.1933,
набряки, ослаблення серця

Чайка Явдоха Кондратівна,
38 р., 28.05.1933,
безбілкові набряки

Чепчак Андрій Йосипович,
19 р., 12.05.1933,
запалення легенів

Чмиль Іван Петрович,
25 р., 24.05.1933,
кривавий пронос

Чорноус Соломія Микитівна,
32 р., 05.05.1933,
ослаблення серця

Чуприн Панас Леонтійович,
38 р., 06.06.1933,
переродження серця

Шаблевська Оксана Іванівна,
58 р., 28.05.1933,
безбілкові набряки

Шандра Терешка Якович,
48 р., 02.05.1933,
безбілкові набряки

Шаповалова Ольга Олександрівна, 48 р., 07.06.1933,
ентероколіт, набряки

Шатайло Томіш Каленкович,
36 р., 31.05.1933,
пронос

Шатнюк Христя Данилівна,
27 р., 17.05.1933,
безбілкові набряки

Швець Володимир Кузьмич,
18 р., 27.04.1933,
безбілкові набряки

Шевченко Ілько Іванович,
62 р., 23.05.1933,
міодегенерація серця

Шишко Христина Артемівна,
15 р., 06.06.1933, ентоколіт,
серцева недостатність

Шкут Трохим Маркіянович,
47 р., 27.05.1933,
отечна недуга

Шматько Гнат Михайлович,
44 р., 27.04.1933,
ентероколіт

Шурпа Олександра Нечипорівна,
47 р., 26.05.1933,
отечна недуга

Юлева Варвара Кондратівна,
48 р., 05.06.1933,
пронос, переродження м'язу серця

Якимчук Устя Яківна,
21 р., 01.05.1933,
ентероколіт

Янович Ілько Григорович,
74 р., 05.05.1933,
кривавий пронос

Янович Ілько Григорович,
74 р., 05.05.1933,
кривавий пронос

Ярмола Степан Савич,
25 р., 24.05.1933,
безбілкові набряки

Ящук Карпо Іванович,
56 р., 24.04.1933,
ентероколіт

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 889].

Абсюх Іван Мохтеєвич,
38 р., 04.06.1933,
безбілкові набряки

Антонюк Аня,
6 р., 27.05.1933,
дизентерія

Артемов Роман,
11 м., 23.05.1933,
пневмонія

Безпокойний Гліб,
5 р., 20.05.1933,
дифтерія

Безродна Олена Олексіївна,
2 р., 17.10.1933,
інтоксикація

Безсмертна Галя,
2 р., 13.05.1933,
пневмонія

Білоус Олекса,
2 р., 19.09.1933,
дизентерія

Боровська Муза,
10 м., 13.04.1933,
пневмонія

Булун Софрон Данилович,
72 р., 03.11.1933,
висипний тиф

Бухомський Адам,
52 р., 11.10.1933,
авітаміноз

Валяєв Микола Іванович,
40 р., 02.11.1933,
висипний тиф

Василенко Макар,
8 м., 23.05.1933,
пневмонія

Васильов Михайло,
6 м., 28.05.1933,
пневмонія

Васьковська Ліза,
10 м., 10.05.1933,
пневмонія

Величко Оля,
5 р., 16.05.1933,
туберкульоз

Войтенко Маруся,
5 м., 25.05.1933,
пневмонія

Войтенко Тодоська Антипівна,
68 р., 18.09.1933,
водянка

Гарборенкова Єва Іванівна,
64 р., 19.09.1933,
водянка

Гаркуша Явдоха Антонівна,
50 р., 10.06.1933,
набряки

Герой Саша,
3 р., 27.05.1933,
виснаження

Гладиш Павло Макарович,
48 р., 14.09.1933,
авітаміноз

Годуненко Маша,
3 м., 10.05.1933,
пневмонія

Горбенко Варвара Григорівна,
67 р., 21.09.1933,
водянка

Горький Максим,
8 м., 12.04.1933,
пневмонія

Даниленко Федір Юхимович,
55 р., 11.06.1933,
пронос, ослаблення серця

Дараган Василь Дмитрович,
45 р., 03.05.1933,
пронос

Дегтяренко Василь,
13 р., 02.10.1933,
менінгіт

Дорошенко Оскар,
1 р., 23.05.1933,
пневмонія

Дрозденко Женья,
7 м., 08.05.1933,
пневмонія

Єфімов Сільвестр,
4 м., 15.04.1933,
пневмонія

Жасмінов Толя,
1 р., 25.04.1933,
дизентерія

Жеребко Кость Олександрович,
45 р., 03.06.1933,
набряки

Загорська Іда,
9 м., 10.05.1933,
пневмонія

Зарубіна Марія Олександрівна,
38 р., 09.11.1933,
висипний тиф

Заславський Борис,
10 м., 12.04.1933,
пневмонія

Здорік Іван Матвійович,
37 р., 09.06.1933,
безбілкові набряки

Іванова Ольга,
2 р., 26.08.1933,
дизентерія

Івжич Одарка Йосипівна,
40 р., 11.06.1933,
ентероколіт, серцева недостат.

Калініков Валя,
2 р., 26.08.1933,
дизентерія

Калашников Петя,
3 р., 20.05.1933,
черевний тиф, віспа

Кара Галя,
3 р., 13.10.1933,
туберкульоз

Каркач Микола Дем'янович,
43 р., 04.06.1933,
ентероколіт

Кваша Василина Купріянівна,
37 р., 11.06.1933,
набряки

Кернер Алла,
7 м., 23.05.1933,
пневмонія

Клопаус Євген Семенович,
35 р., 09.06.1933,
безбілкові набряки

Кнітоніста Інна,
1 м., 24.05.1933,
пневмонія

Кобель Платон Самійлович,
15 р., 11.06.1933,
ентероколіт, серцева недостат.

Ковалевська Параска Петрівна,
56 р., 09.06.1933,
безбілкові набряки

Коваленко Арсеній,
5 м., 26.05.1933,
дистрофія

Коваленко Тетяна,
27 р., 20.07.1933,
виснаження

Ковальчук Яків Гнатович,
28 р., 10.06.1933,
пронос, безбілкові набряки

Койрах Геня Йосипівна,
1 р., 27.07.1933,
виснаження

Кокоша Катя,
2 р., 05.08.1933,
запалення легенів

Корецька Поліна,
8 м., 24.05.1933,
пневмонія

Корнієнко Катерина Денисівна,
36 р., 12.06.1933,
набряки

Коробейник Коля,
5 р., 17.05.1933,
авітаміноз

Косян Іван Данилович,
37 р., 11.06.1933,
пронос, ослаблення серця

Кравченко Іван Денисович,
20 р., 10.06.1933,
пронос, ослаблення серця

Кранберг Євгенія Петрівна,
8 р., 14.09.1933,
туберкульоз

Кузьменко Лахтій Левкович,
36 р., 10.06.1933,
пронос, ослаблення серця

Кулінич Семен Ларіонович,
33 р., 03.06.1933,
набряки

Куропатина Марія Георгіївна,
47 р., 04.11.1933,
висипний тиф

Лізкін Андрій,
7 м., 08.05.1933,
пневмонія

Літвін Маруся,
2 р., 27.05.1933,
пневмонія

Лавринчук Микита Герасимович,
30 р., 12.06.1933,
набряки, виснаження

Лагутін Олексій,
15 р., 19.06.1933,
туберкульоз

Мілевська Казіміра,
3 м., 27.05.1933,
пневмонія

М'ячик Борис,
2 р., 26.05.1933,
пневмонія

Малишенко Ігор,
10 м., 25.05.1933,
пневмонія

Мальчикова Марія Михайлівна,
22 р., 11.06.1933,
ентероколіт, серцева недостат.

Мамусь Ляля,
2 р., 25.05.1933,
дизентерія

Маньохіна Антоніна,
3 р., 11.09.1933,
туберкульоз

Марченко Дмитро,
12 р., 19.08.1933,
дизентерія

Мацієвський Віктор Йосипович,
55 р., 20.06.1933,
загальне виснаження

Мельниченко Кузьма Олексійович,
19 р., 05.06.1933,
ентероколіт

Михайловський Гнат Филонович,
26 р., 12.06.1933,
недостатність серцевої діяльності

Моргунова Лідія Микитівна,
12 р., 16.09.1933,
отруєння

Мухомор Дуня,
8 р., 12.05.1933,
авітаміноз

Ніжнікова Оксана,
6 м., 24.05.1933,
пневмонія

Нікольський Володимир,
8 р., 15.10.1933,
туберкульоз

Навроцькі Ніна,
9 м., 24.05.1933,
пневмонія

Надиточа Людмила Прокопівна,
84 р., 04.06.1933,
загальне виснаження

Наказна Софія Гаврилівна,
38 р., 12.06.1933,
набряки

Невідома Віра,
1,5 р., 30.06.1933,
дизентерія

Невідомий Володимир,
6 р., 18.05.1933,
менінгіт

Невідомий Коля,
3 р., 22.05.1933,
дизентерія

Невідомий Микола,
5 р., 16.09.1933,
дизентерія

Невідомий Петя,
14 р., 19.08.1933,
дизентерія

Невідомий Петя,
7 р., 19.08.1933,
дизентерія

Невідомий Саша,
6 р., 12.05.1933,
авітаміноз

Нетребова Ада,
1 р., 20.05.1933,
пневмонія

Олейнік Анатолій,
1,5 р., 27.05.1933,
пневмонія

Панасов Сергій,
7 р., 16.05.1933,
туберкульоз

Пархоменко Елісей Петрович,
51 р., 03.06.1933,
ентероколіт, серцева недостат.

Патлата Мотря Семенівна,
27 р., 04.06.1933,
ентероколіт

Перегон Дмитро Степанович,
23 р., 05.06.1933,
туберкульоз

Передерій Іван,
30 р., 23.08.1933,
туберкульоз

Плесак Іван Леонтійович,
54 р., 12.06.1933,
набряки

Подгурська Катя,
1 р., 26.05.1933,
пневмонія

Польовий Кость,
11 м., 10.05.1933,
пневмонія

Потапенко Оксана Іванівна,
30 р., 11.06.1933,
ентероколіт, серцева недостат.

Примац Ангеліна,
4 м., 10.05.1933,
пневмонія

Регунова Ніна,
—, 28.08.1933,
дизентерія

Розерберг Роза,
2,5 р., 20.05.1933,
туберкульоз

Романенко Михайло Павлович,
47 р., 04.06.1933,
висипний тиф

Романенко Явдоха Петрівна,
15 р., 03.06.1933,
недостатня діяльність серця

Рябчук Шура,
3 р., 20.04.1933,
дифтерія

Синяк Галя,
6 р., 15.10.1933,
дизентерія

Славський Вадим,
6 м., 22.05.1933,
пневмонія

Степанчук Петро,
3 р., 14.10.1933,
туберкульоз

Ткачук Антон Пилипович,
36 р., 05.06.1933,
ентероколіт

Тонава Надія Антонівна,
47 р., 04.06.1933,
ентероколіт

Трохименко Уля,
5 р., 16.05.1933,
дизентерія

Троценко Панасія Антонівна,
43 р., 10.06.1933,
набряки

Турченко Іван,
18 р., 19.08.1933,
дизентерія

Ультюк Іван,
3 р., 16.05.1933,
дифтерія

Фірсікова Людвіга Михайлівна,
66 р., 11.09.1933,
виснаження

Фарбулова Женя,
1 р., 17.04.1933,
пневмонія

Харченко Марія Семенівна,
32 р., 11.06.1933,
ентероколіт, серцева недостат.

Ходакович Лідія Іванівна,
52 р., 04.07.1933,
водянка

Цибулько Іра,
11 р., 20.08.1933,
дизентерія

Черненко Панас,
8 м., 23.05.1933,
пневмонія

Чернишов Федір,
13 р., 19.08.1933,
дизентерія

Чернякова Таня,
1,5 р., 19.05.1933,
дистрофія

Чистякова Марія Костівна,
38 р., 03.11.1933,
висипний тиф

Чоловський Василь,
13 р., 13.09.1933,
туберкульоз

Чухно Ольга,
8 м., 22.05.1933,
пневмонія

Чухрай Микола,
5 м., 20.05.1933,
пневмонія

Шендерюкова Онися Михайлівна,
49 р., 03.06.1933,
недостатня діяльність серця

Шпанах Олександр Андрійович,
70 р., 07.09.1933,
водянка

Шульга Марія,
13 р., 20.06.1933,
туберкульоз

Шумінський Вітя,
8 р., 16.05.1933,
авітаміноз

Щинайко Степан,
8 р., 21.08.1933,
кір, дизентерія

Яценко Ірина,
14 р., 30.06.1933,
коліт

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 890].

Белорус Ганна Прохорівна,
21 р., 20.08.1933,
набряки

Бендюг Параска Сидірівна,
22 р., 29.08.1933,
набряки

Брус Тося,
—, 14.05.1933,
дистрофія

Гнида Мефодій Іванович,
19 р., 19.08.1933,
набряки

Зубценко Роман,
1 р., 05.05.1933,
дистрофія

Костенко Пелагея Дмитрівна,
48 р., 21.08.1933,
набряки

Малінковська Юзефа Феліксівна,
34 р., 28.08.1933,
набряки

Малисько Василь,
—, 07.05.1933,
дистрофія

Малюк Андрій Свиридович,
16 р., 24.08.1933,
набряки

Мамочкин Антоша,
—, 17.05.1933,
дистрофія

Нестеренко Марія Іванівна,
40 р., 01.09.1933,
набряки

Орлов Федя,
—, 05.05.1933,
дистрофія

Пархоменко Дарія Кирилівна,
18 р., 18.08.1933,
набряки

Плащенко Давид Гаврилович,
48 р., 18.08.1933,
набряки

Рокотель Ярина Михайлівна,
31 р., 30.08.1933,
набряки

Рудок Вова,
2 р., 04.05.1933,
дистрофія

Цвітайло Вірка Андріївна,
14 р., 18.08.1933,
набряки

Шеремет Ірина Іллівна,
37 р., 24.08.1933,
набряки

Жовтневий район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 892].

Алілова Марфуша,
8 р., 09.09.1933,
дизентерія

Анісімов Віктор,
3 т., 02.10.1933,
пневмонія

Андрійкова Ліда,
6 р., 04.11.1933,
дизентерія, скарлатина

Андрійчук Федя,
7 р., 19.09.1933,
авітаміноз

Андреєв Остап,
8 м., 10.12.1933,
пневмонія

Артемов Сергій,
1 р., 02.10.1933,
коліт

Ауркіна Степанида,
3 р., 08.10.1933,
дифтерія, кір

Бакуменко Катя,
2 м., 29.10.1933,
дизентерія

Барабаш Ніна,
1 р., 05.10.1933,
грипозна пневмонія

Бараболь Петро,
9 р., 20.09.1933,
дизентерія

Барандич Михайло,
7 р., 20.09.1933,
коліт

Батуріна Ганна,
3 т., 23.10.1933,
пневмонія

Бергульцет Петро,
16 р., 30.10.1933,
дизентерія, запалення легенів

Бернштейн Діма,
1 м., 02.10.1933,
пневмонія

Білоус Микола,
4 р., 25.04.1933,
дифтерія

Білоус Олекса,
9 р., 17.04.1933,
коліт, пневмонія

Богдан Аркадій,
2 т., 22.10.1933,
пневмонія

Богданів Михайло,
2,5 р., 31.11.1933,
токсична диспепсія, пневмонія

Богкуринська Галя,
1 т., 01.08.1933,
коліт

Боднева Дуня,
7 р., 14.09.1933,
дизентерія

Бойко Ваня,
5 т., 24.09.1933,
пневмонія

Бойко Ольга,
55 р., 29.10.1933,
дизентерія

Бойченко Марія,
42 р., 11.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Бондаренко Іван,
11 р., 03.11.1933,
дизентерія

Боровський Володимир,
4 м., 13.10.1933,
пневмонія

Борштейн Іван,
3,6 р., 01.10.1933,
пневмонія

Бохан Галя,
6 м., 05.10.1933,
пневмонія

Буганська Мотя,
11 м., 08.10.1933,
пневмонія

Будківська Ніна,
4 р., 08.06.1933,
дизентерія

Будова Маня,
7 р., 01.10.1933,
пневмонія

Бурковський Модест,
3 т., 27.10.1933,
пневмонія

Бурова Ольга,
3 м., 02.10.1933,
пневмонія

Вайс Ольга,
10 м., 14.10.1933,
пневмонія

Валіков Володимир,
3,5 м., 29.10.1933,
пневмонія

Василевська Шура,
7 р., 27.09.1933,
дизентерія

Васильчан Володимир,
2 т., 31.10.1933,
пневмонія

Васильченко Михайло,
11 р., 31.08.1933,
дизентерія

Ващенко Ігор,
1 р., 23.10.1933,
бронхопневмонія

Вдовенко Ніна Андріївна,
9 р., 15.12.1933,
авітаміноз

Вейс Ельза,
3 р., 12.10.1933,
кір, запалення легенів

Веліх Параска Федорівна,
45 р., 05.12.1933,
висипний тиф

Величко Уляна,
15 р., 22.09.1933,
дизентерія

Висоцький Аркадій,
1 м., 30.09.1933,
пневмонія

Вікторова Оксана,
9 р., 01.09.1933,
авітаміноз

Вінницька Єлизавета Давидівна,
52 р., 02.12.1933,
висипний тиф

Войтенко Кость,
1,5 м., 08.10.1933,
пневмонія

Войтенко Ліда,
5 р., 29.10.1933,
дизентерія

Войцехівський Олександр Михайлович,
26 р., 27.12.1933,
висипний тиф

Воловенко Зоя,
3 т., 24.10.1933,
пневмонія

Ворона Наталка,
8 р., 08.09.1933,
дизентерія

Воронецька Маша,
1 р., 11.10.1933,
пневмонія

Воронова Алла,
4,5 м., 26.10.1933,
пневмонія

Врублевська Настя,
1 м., 26.10.1933,
пневмонія

Галкіна Оля,
6 р., 27.10.1933,
дизентерія, пневмонія

Гапчан Вася,
1,5 р., 25.09.1933, запалення
легенів, безбілкові набряки

**Герасименко Михайло
Кирилович,** 34 р., 11.12.1933,
дифтерія після висипного тифу

Герич Оля,
10 р., 05.11.1933,
дизентерія

Герман Семен,
6 р., 05.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Глухоніма,
—, 02.09.1933,
авітаміноз

Головатий Харитон,
1 р., 15.10.1933,
пневмонія

Головенко Микола,
9 р., 12.10.1933,
коліт

Голубцова Ніна,
3 м., 14.10.1933,
грип

Гончарова Варвара Михайлівна,
5 д., 19.12.1933,
недоносок, слабка

Горобець Маня,
5 р., 15.09.1933,
дизентерія

Горька Оля,
3 м., 29.09.1933,
пневмонія

Григоренко Маня,
4 т., 24.10.1933,
пневмонія

Грищенко Єва,
7 р., 11.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Грищенко Єва,
7 р., 11.10.1933,
дизентерія

Гронкін Льоня,
1,5 р., 20.09.1933,
пневмонія

Гуць Сара,
1 м., 28.09.1933,
пневмонія

Гуца Володя,
11 р., 01.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Давидовський Ян,
2 т., 28.09.1933,
пневмонія

Данилов Жора,
3 т., 27.09.1933,
пневмонія

Дворецький Петро,
8 р., 21.09.1933,
дизентерія, запалення легенів

Дзюба Соня,
3 р., 26.09.1933,
авітаміноз

Дмитрієва Катя,
6 р., 12.09.1933,
кір, дифтерія

Добролежа Іван,
13 р., 03.11.1933,
дизентерія

Довжик Валя,
2 р., 23.10.1933,
пневмонія

Дрозд Митя,
7 м., 18.07.1933,
пневмонія

Дубнов Алік,
5 т., 29.09.1933,
пневмонія

Дубровенко Маня,
6 р., 06.06.1933,
запалення легенів

Дудаленко Ганна,
7 р., 02.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Дудка Василь,
53 р., 31.08.1933,
дизентерія

Євдокименко Марія,
10 р., 07.11.1933,
дизентерія

Єрмоленко Віта,
8 р., 26.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Жданова Нюся,
1 р., 05.10.1933,
пневмонія, грип

Жовтневий Гриша,
3 т., 24.10.1933,
пневмонія

Журавльова Настя,
3 т., 23.10.1933,
пневмонія

Журавльова Нонна,
3 т., 28.09.1933,
пневмонія

Журкін Панас,
1 р., 19.10.1933,
пневмонія

Забігайло Федір,
11 р., 06.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Забелін Михайло,
5 р., 01.11.1933,
коліт, запалення ясен

Загорська Ванда,
3 м., 14.10.1933,
пневмонія

Зайченко Петя,
1 м., 30.09.1933,
пневмонія

Захарчук Іван,
14 р., 29.08.1933,
авітаміноз, коліт

Захарчук Антон,
9 р., 15.09.1933,
авітаміноз

Зелінська Валя,
9 р., 21.09.1933,
авітаміноз

Зелена Любова,
36 р., 09.10.1933,
дизентерія

Землянський Альоша,
10 р., 22.09.1933,
авітаміноз

Зозуля Аня,
2 т., 29.09.1933,
пневмонія

Зозуля Маня,
1,5 р., 08.09.1933,
дифтерія, декомпенсація серця

Зубко Тамара,
5 р., 09.09.1933,
менінгіт

Зубов Василь,
13 р., 05.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Іванов Вася,
4 р., 29.10.1933,
пневмонія

Іванов Денис,
4 р., 03.10.1933,
пневмонія

Іванов Льоня,
1 м., 05.10.1933,
грип

Іванов Миша,
2 р., 16.09.1933,
пневмонія

Іванов,
14 р., 04.10.1933,
дизентерія

Іванова Дуня,
1,5 р., 30.09.1933,
дистрофія, пневмонія

Іванова Маня,
6 р., 09.10.1933,
авітаміноз, дизентерія

Іванова Надія,
9 р., 29.10.1933,
дизентерія

Ігнатова Фрося,
4 р., 02.11.1933,
дифтерія

Ігнатуша Палажка,
9 р., 18.09.1933,
авітаміноз

Ільїна Софія Миколаївна,
67 р., 29.11.1933,
висипний тиф

Кабалин Олег,
10 р., 09.10.1933,
авітаміноз

Калінич Олена,
4 р., 28.10.1933,
пневмонія

Каменков Юра,
1,5 р., 29.10.1933,
токсична диспепсія

Канцевич Зінаїда,
10 м., 10.08.1933,
дистрофія

Капітоненко Антон,
3 т., 10.12.1933,
пневмонія

Катамчак Анатолій,
45 р., —,
дизентерія, авітаміноз

Кисельова Ганна,
18 р., 26.10.1933,
дизентерія, авітаміноз

Кичук Митя,
5 р., 21.09.1933,
авітаміноз

Клеменченко Георгій Юхимович,
1 д., 29.12.1933,
пневмонія, недоносок

Клименко Валя,
8 м., 01.09.1933,
коліт

Клименко Ольга,
7 р., 22.09.1933,
авітаміноз

Коваленко Данило,
3 м., 05.08.1933,
інтоксикація

Коваленко Микола,
13 р., 13.11.1933,
дизентерія

Коваленко Олена,
37 р., 06.10.1933,
дизентерія

Козацький Володя,
7 р., 22.04.1933,
пневмонія

Козлова Христина,
47 р., 08.10.1933,
дизентерія

Колечуков Льоня,
6 р., 05.10.1933,
дизентерія, авітаміноз

Колодуб Наталка,
1,5 м., 08.08.1933,
дистрофія

Колосов Коля,
5 р., 01.10.1933,
кір

Коновалова Надя,
6 р., 03.09.1933,
дизентерія

Коптунов Митя,
4 м., 29.09.1933,
пневмонія

Коростенко Сидір,
2 т., 13.10.1933,
пневмонія

Костюк Явдоха,
7 р., 20.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Котенко Ваня,
8,5 м., 01.10.1933,
пневмонія

Кравченко Галя,
1 т., 16.10.1933,
пневмонія

Кравченко Гнат,
9 р., 24.09.1933,
кір

Краснопольська Ольга,
1,6 р., 30.09.1933,
пневмонія

Крацький Ілля,
45 р., 24.09.1933,
плямистий тиф

Кримчан Хаїм Якович,
30 р., 04.12.1933,
висипний тиф

Крищенко Наталка,
4 р., 14.09.1933,
авітаміноз, коліт

Крупа Вася,
15 р., 08.06.1933,
виснаження

Куделя Галя,
4 р., 18.09.1933,
дизентерія, менінгіт

Кузьменко Павло,
8 р., 08.11.1933,
дизентерія

Кузякін Юхим,
40 р., 05.10.1933,
дизентерія

Купенко Надія,
10 р., 02.10.1933,
дизентерія

Курінний Петро,
4 р., 27.08.1933,
дифтерія, скарлатина

Курень Ваня,
3 м., 04.05.1933,
дистрофія

Куропаткіна Шура,
2 м., 29.09.1933,
пневмонія, коліт

Кут Іван,
4 р., 29.09.1933,
дизентерія, авітаміноз

Лагоцький Олександр,
8 р., 10.11.1933,
дизентерія

Лерманов Боря,
2 р., 09.08.1933,
пневмонія

Лермонтова Белла,
1,5 р., 31.10.1933,
дифтерія

Лещенко Володя,
8 р., 18.04.1933,
пневмонія

Лисенко Ганна,
3 м., 26.10.1933,
токсична диспепсія, пневмонія

Лисова Ольга,
10 м., 08.10.1933,
пневмонія

Литовченко Матвій Семенович,
32 р., 07.12.1933,
висипний тиф

Лосева Валентина,
4 р., 12.09.1933,
дизентерія, скарлатина, дифтерія

Лошкарьова Наташа,
11 м., 04.10.1933,
пневмонія

Лук'яненко Ніна,
9 р., 12.09.1933,
дизентерія

Лукашенко Женья,
1,5 м., 28.10.1933,
токсична диспепсія

Луценко Ніна,
1 р., 08.10.1933,
пневмонія, дизентерія

Львівський Кость,
2 р., 19.09.1933,
дистрофія

Мазуренко Ліда,
1 р., 01.10.1933,
пневмонія

Макаренко Надя,
4 р., 27.09.1933,
скарлатина, екзема

Максименко Федір,
8 р., 17.04.1933,
пневмонія

Максимов Семен,
3 т., 19.10.1933,
пневмонія

Максимчук Кость,
25 р., 12.09.1933,
дизентерія

Мара Пилип,
5 р., 03.10.1933,
кір

Марченко Микита,
6 р., 18.10.1933,
дизентерія

Марченко Толя,
8 р., 05.09.1933,
дизентерія, дифтерит

Маслова Віра,
2 р., 14.10.1933,
пневмонія

Матоха Ліза,
2 т., 29.09.1933,
пневмонія

Медвецький Альоша,
6 р., 22.09.1933,
авітаміноз

Мелешко Дуня,
7 р., 28.09.1933,
дизентерія

Мельников Коля,
1 м., 28.09.1933,
пневмонія

**Мешковський Володимир
Валерійович,** 3,5 р., 24.12.1933,
дизентерія

Микитин Вова,
3 р., 20.10.1933,
дизентерія

Миколаюк Олімпій Іванович,
53 р., 30.11.1933,
висипний тиф

Михайлів Костя,
10 м., 18.10.1933,
пневмонія, грип

Михайлін Влас,
8 м., 02.10.1933,
пневмонія

Михальська Маріанна Францівна,
54 р., 10.12.1933, висипний тиф,
декомпенсація серця

Міліон Григорій Мордкович,
40 р., 27.12.1933,
висипний тиф

Міна Надія,
5 р., 21.09.1933,
дизентерія

Міницька Луша,
2 т., 01.11.1933,
пневмонія

Могаліна Дуня,
3 т., 18.10.1933,
пневмонія

Модан Петро,
8 р., 24.04.1933,
пневмонія

Молчанов Ваня,
2,5 р., 10.12.1933,
пневмонія

Мосенко Ваня,
6 р., 07.06.1933,
виснаження

Мусійчук Ліда,
2 р., 01.11.1933,
пневмонія

Мухіна Тіна,
9 р., 29.09.1933,
пневмонія

Невідома Віта,
1 р., 03.10.1933,
пневмонія, грип

Невідома Віта,
6 р., 27.04.1933,
дифтерія

Невідома Варя,
5 р., 03.06.1933,
виснаження

Невідома Варя,
6 р., 24.06.1933,
запалення легенів

Невідома Катерина,
2 р., 03.10.1933,
кір, запалення легенів

Невідома Ліда,
5 р., 16.10.1933,
дизентерія

Невідома Люба,
3 р., 28.10.1933,
дизентерія, пневмонія

Невідома Маня,
4 р., 06.10.1933,
авітаміноз

Невідома Маня,
6 р., 27.10.1933,
дизентерія

Невідома Марійка,
6 р., 06.06.1933,
виснаження, коліт

Невідома Маруся,
4 р., 08.06.1933,
кашлюк

Невідома Маша,
4 р., 11.10.1933,
дифтерія, кір, ентероколіт

Невідома Настя,
3 р., 30.10.1933,
авітаміноз, дизентерія

Невідома Настя,
6 р., 27.09.1933,
дизентерія

Невідома Наталка,
7 р., 18.04.1933,
пневмонія

Невідома Оля,
3 р., 09.11.1933,
дизентерія

Невідома Оля,
5 р., 25.09.1933,
дизентерія

Невідома Оля,
8 р., 21.09.1933,
авітаміноз

Невідома Роза,
6 р., 12.09.1933,
дизентерія

Невідома Тетяна,
4 р., 23.09.1933,
дизентерія

Невідома Фаня,
4 р., 21.09.1933,
дизентерія, скарлатина

Невідома Фрося,
8 р., 27.10.1933,
авітаміноз, дизентерія

Невідома Шура,
6 р., 02.10.1933,
дизентерія

Невідома,
43 р., 08.11.1933,
дизентерія

Невідома,
5 р., 18.04.1933,
пневмонія

Невідомий Іван,
5 р., 23.09.1933,
дифтерія

Невідомий Антон,
6 р., 06.09.1933,
авітаміноз

Невідомий Ваня,
5 р., 28.04.1933,
дифтерія

Невідомий Ваня,
7 р., 28.09.1933,
bronхіт, грип

Невідомий Ваня,
8 р., 10.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Невідомий Василь,
7 р., 22.09.1933,
дизентерія, авітаміноз

Невідомий Вася,
4 р., 09.09.1933,
дизентерія

Невідомий Вася,
6 р., 06.06.1933,
набряки

Невідомий Володя,
3 р., 01.11.1933,
дизентерія, авітаміноз

Невідомий Гриша,
7 р., 02.11.1933,
дизентерія

Невідомий Дмитро,
6 р., 29.10.1933,
круп, кір

Невідомий Коля,
3 р., 18.09.1933,
дифтерія, кір

Невідомий Коля,
4 р., 25.09.1933,
кір, авітаміноз, дифтерія

Невідомий Коля,
5 р., 10.09.1933,
дизентерія

Невідомий Коля,
6 р., 14.09.1933,
кір

- Невідомий Коля**,
8 р., 30.09.1933,
авітаміноз, дизентерія
- Невідомий Павло**,
6 р., 02.10.1933,
дифтерит, кір
- Невідомий Петро**,
5 р., 10.09.1933,
кір
- Невідомий Толя**,
6 р., 29.09.1933,
дизентерія
- Невідомий Шура**,
4 р., 02.09.1933,
дизентерія
- Невідомий**,
4 р., 08.06.1933,
виснаження
- Невідомий**,
6 р., 20.09.1933,
дизентерія, кір
- Невідомий**,
7 р., 23.04.1933,
пневмонія
- Нерада Микола**,
—, 02.09.1933,
авітаміноз
- Никитський Алік**,
1 р., 07.08.1933,
пневмонія
- Ниткана Устина**,
2 м., 07.08.1933,
пневмонія
- Нищенко Ваня**,
7 р., 07.09.1933,
дизентерія
- Нікітін Микита**,
47 р., 29.10.1933,
параліч серця, анемія
- Нікітенко Віра**,
20 р., 12.10.1933,
дизентерія, авітаміноз
- Нікітенко Микола**,
80 р., 08.10.1933,
дизентерія
- Німіий хлопчик**,
7 р., 08.11.1933,
дизентерія, авітаміноз
- Новаковський Йосип Йосипович**,
54 р., 14.12.1933,
висипний тиф
- Номинас Светик**,
7 т., 23.10.1933,
пневмонія
- Озровицька Марія**,
6 р., 02.06.1933,
кашлюк
- Олейчук Олена**,
3 р., 03.06.1933,
дизентерія
- Онуфрїїв Іван Васильович**,
65 р., 05.09.1933,
авітаміноз
- Особлюк Ольга Степанівна**,
1 т., 15.12.1933,
недоносок
- Остапова Люба**,
6 р., 25.09.1933,
пневмонія
- Островський Давид**,
2,5 т., 26.08.1933,
пневмонія
- Охрименко Михайло**,
10 р., 02.11.1933,
кір
- Пакула Іван Іванович**,
48 р., 27.11.1933,
висипний тиф
- Пальчевська Віра**,
7 р., 02.10.1933,
дизентерія, авітаміноз
- Панченко Василь**,
6 р., 19.09.1933,
дизентерія, запалення легенів
- Панченко Володимир**,
9 м., 01.11.1933,
пневмонія, коліт
- Параходська Нора**,
10 м., 14.10.1933,
пневмонія
- Пархоменко Вася**,
2 р., 29.09.1933,
пневмонія
- Пасинок Микола**,
18 р., 28.09.1933,
дизентерія, виснаження
- Патлак Маня**,
7 р., 24.09.1933,
авітаміноз, дизентерія
- Петров Іван**,
4 р., 01.09.1933,
дизентерія
- Петров Ізя**,
3 р., 08.10.1933,
кір, запалення легенів
- Петрова Анастасія Володимирівна**,
38 р., 14.12.1933,
висипний тиф
- Петровська Віра**,
2 м., 31.11.1933,
пневмонія
- Підтиканий Василь**,
10 р., 04.11.1933,
коліт, авітаміноз
- Пікуль Софія**,
1,4 р., 15.10.1933,
пневмонія, коліт
- Полак Симха Кінович**,
40 р., 30.11.1933,
висипний тиф
- Полянська Марія**,
1,2 р., 05.10.1933,
пневмонія, коліт
- Попов Валентин**,
11 м., 09.10.1933,
пневмонія
- Потіха Василь**,
1,5 р., 03.10.1933,
пневмонія
- Пощаловська Ніна**,
4 р., 24.09.1933,
дизентерія
- Притула Оля**,
11 м., 11.10.1933,
пневмонія, грип
- Приходько Коля**,
6 р., 21.10.1933,
дизентерія
- Прокопенко Іван**,
44 р., 24.09.1933,
плямистий тиф
- Пудишенко Марія**,
3 м., 01.11.1933,
пневмонія
- Пузенкін Микола Михайлович**,
—, 27.12.1933,
висипний тиф
- Пупенко Надя**,
6 р., 06.06.1933,
набряки
- Пустенко Гриша**,
5 м., 15.10.1933,
пневмонія, коліт
- Пучкурова Маруся**,
8 р., 14.10.1933,
дизентерія
- Пушкаренко Андрій**,
7 р., 31.08.1933,
дизентерія
- Ригитов Михайло**,
52 р., 21.09.1933,
плямистий тиф
- Розін Авгула**,
73 р., 08.09.1933,
авітаміноз, коліт, міокардит
- Розенфельд Клара**,
4 м., 11.12.1933,
пневмонія
- Рубін Коля**,
6 р., 25.09.1933,
авітаміноз, дизентерія
- Руденко Ваня**,
1 м., 17.10.1933,
пневмонія
- Русланова Люда**,
2 т., 30.09.1933,
пневмонія
- Рустенко Зіна**,
11 р., 06.11.1933,
дизентерія
- Рябчинський Нік**,
7 м., 15.10.1933,
пневмонія
- Савченко Василь**,
9 р., 08.11.1933,
дизентерія
- Савченко Микола**,
10 м., 15.10.1933,
пневмонія

Самців Льоня,
1 м., 19.10.1933,
пневмонія

Світович Параска,
6 р., 06.09.1933,
дизентерія

Свижук Настя,
7 р., 29.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Свинцова Ірина,
4 м., 25.07.1933,
пневмонія

Свистун Льоня,
1,6 р., 21.06.1933,
пневмонія

Секреберський Юліан,
3 р., 30.09.1933,
пневмонія

Силенно Галя,
4 р., 23.09.1933,
пневмонія

Симоненко Федір,
2 р., 10.10.1933,
пневмонія

Симонова Берта,
10 м., 31.10.1933,
коліт

Скакунов Михайло,
1,5 м., 09.10.1933,
пневмонія

Скрипник Михайло,
9 р., 27.09.1933,
дизентерія

Слабая Лена,
1 т., 18.10.1933,
пневмонія

Слепенко Женя,
9 м., 12.10.1933,
пневмонія

Спиридонова Зоя,
1 р., 29.09.1933,
пневмонія

Спичак Гриша,
6 р., 05.06.1933,
виснаження

Срубач Дора,
10 м., 10.10.1933,
пневмонія

Станевич Інга Трифонівна,
44 р., 27.12.1933,
висипний тиф, енцефаліт

Степанченко Рома,
9 м., 02.11.1933,
пневмонія, коліт

Столярчук Микола Власович,
16 р., 29.11.1933,
висипний тиф

Стороженко Віра,
6 т., 19.10.1933,
пневмонія

Стороженко Вадим,
1 м., 16.10.1933,
пневмонія

Стриха Семен,
6 р., 01.09.1933,
дизентерія

Сулова Поля,
2 р., 26.10.1933,
кір, дизентерія

Сугуна Сашко,
10 д., 27.10.1933,
пневмонія

Суходольський Володя,
5 р., 28.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Сучак Іван,
1 м., 31.11.1933,
пневмонія

Сучков Антон,
2 р., 15.10.1933,
пневмонія

Тарасенко Михайло,
1,5 р., 11.12.1933,
грипозна пневмонія

Тихонов Тимофій,
38 р., 20.09.1933,
дизентерія

Троїцька Галина Петрівна,
65 р., 02.12.1933,
висипний тиф, міокардит

Трохменко Толя,
5 р., 29.09.1933,
авітаміноз, дизентерія

Трушено Катя,
3 т., 10.12.1933,
бронхіт

Туренко Демид,
6 р., 21.09.1933,
кір

Туфлєв Толя,
5 р., 12.09.1933,
дизентерія

Ушко Петя,
8 р., 29.08.1933,
авітаміноз, коліт

Фещенко Федя,
1 м., 10.10.1933,
пневмонія

Фоміна Оля,
5 р., 26.09.1933,
дифтерит, пневмонія

Фрунт Яків Андрійович,
30 р., 02.12.1933,
черевний тиф

Фурман Григорій,
5 р., 16.09.1933,
коліт

Хаталак Іван Васильович,
22 р., 05.12.1933,
висипний тиф

Христюк Марія,
10 р., 06.11.1933,
дизентерія, авітаміноз

Худченко Валя,
7 р., 30.08.1933,
запалення легенів

Цап Пріська,
1 т., 02.10.1933,
пневмонія

Циох Оля,
10 р., 04.11.1933,
кір

Червоноармійський Рома,
5 м., 30.10.1933,
пневмонія

Чернецька Тамара,
5 р., 29.09.1933,
кір, запалення легенів

Чернобай Семен,
23 р., 14.10.1933,
дизентерія

Чернов Ігор,
1,5 т., 14.10.1933,
пневмонія

Чернова Валя,
4 м., 20.07.1933,
пневмонія

Чернова Тома,
5 м., 04.10.1933,
пневмонія

Чинсожа Лариса,
1 р., 13.10.1933,
коліт

Шапова Іра,
3 р., 26.11.1933,
дизентерія

Шапран Марія,
10 р., 29.10.1933,
дизентерія

Шевченко Вітя,
7 р., 21.09.1933,
дизентерія

Шевченко Петя,
3 р., 04.06.1933,
виснаження

Шевченко Сергій,
6 р., 09.09.1933,
дизентерія

Шелеговець,
7 р., 06.09.1933,
авітаміноз, коліт

Шемберко Федір,
10 р., 12.09.1933,
дизентерія

Шматко Ганна,
71 р., 05.10.1933,
авітаміноз

Шульга Варя,
6 р., 22.09.1933,
авітаміноз

Щербаков Павло,
50 р., 12.10.1933,
дизентерія, авітаміноз

Щербакова Маня,
2 т., 06.10.1933,
пневмонія

Якимів Іван,
7 р., 12.11.1933,
дизентерія

Якубовська Люба,
6 м., 26.09.1933,
пневмонія, грип

Яровий Андрій,
3 р., 03.10.1933,
дифтерія

Ясинський Гліб,
10 д., 28.10.1933,
пневмонія

Яценко Таня,
6 р., 12.09.1933,
дизентерія

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 893].

Альферович Тетяна Миколаївна,
73 р., 07.03.1933,
загальне виснаження

Бонгарт Ганна Іванівна,
43 р., 26.02.1933, висипний тиф,
двобічне запалення легенів

Броніславський Сеня,
1,2 р., 06.01.1933,
пневмонія, коліт

Бурлаков Микола Миколайович,
46 р., 24.02.1933,
туберкульоз легенів

Горецька Ганна Луківна,
33 р., 23.01.1933, самоповищення
після тифозної гарячки

Горностаї Митрофан Петрович,
53 р., 24.02.1933,
висипний тиф

Гриньова Христина,
46 р., 08.03.1933, гостре інфекційне
захворювання (висипний тиф)

Данилевський Іван Гнатович,
22 р., 20.01.1933,
черевний тиф

Данилова Віра Іванівна,
76 р., 01.03.1933,
виснаження

Дзюба Парфеній Федорович,
31 р., 12.02.1933,
висипний тиф

Довбенко Катя,
2 р., 04.01.1933,
коліт

Єрмак Павло Петрович,
29 р., 16.02.1933,
висипний тиф, міокардит

Закаблущий Василь Данилович,
65 р., 30.01.1933,
різке виснаження

Зутлер Сергій Михайлович,
1 р., 19.01.1933,
запалення легенів

Каплан Марія Михайлівна,
27 р., 31.01.1933,
черевний тиф

Коваленко Василь Гаврилович,
57 р., 09.02.1933,
висипний тиф

Коваленко Платон,
1,5 р., 04.01.1933,
дистрофія

Ковальський Микола Леонтійович,
20 р., 11.02.1933,
висипний тиф

Козаченська Антоніна Іванівна,
1,5 р., 18.01.1933,
запалення легенів

Колесник Опанас Пилипович,
55 р., 19.01.1933,
міокардит, різке виснаження

**Колтуновський Олексій
Амфіонович,** 50 р., 09.03.1933,
старече виснаження

Коробченко Артем Остапович,
25 р., 16.01.1933,
черевний тиф

Кравчук Олексій Сильвестрович,
30 р., 22.02.1933,
висипний тиф

Кучеров Роман Арсентійович,
40 р., 21.02.1933,
загальне виснаження

Лійович Віра Наумівна,
45 р., 06.02.1933,
черевний тиф

Лук'янова Ніна Нечипорівна,
18 р., 03.01.1933,
черевний тиф

Медведкова Олімпіада Андріївна,
55 р., 10.02.1933,
туберкульоз легенів та виснаження

Медяник Ніна Степанівна,
23 р., 20.02.1933,
тиф, пневмонія

Мироненко Софія Мусіївна,
2,5 р., 27.02.1933,
дистрофія

Мінський Коля,
1,5 р., 02.01.1933,
коліт

Монич Євдоха Артемівна,
50 р., 08.03.1933,
загальне знесилення

Орлов Федір Юркович,
2 р., 07.02.1933,
шлунково-кишкова інтоксикація

Орлова Катерина Іванівна,
36 р., 24.01.1933,
плямистий тиф

Пальмарчук Леонід Іванович,
1 р., 19.02.1933,
різачка

**Пархоменко Єфросинія
Прокопівна,** 5 р., 07.01.1933,
черевний тиф

Пасько Степан Юхимович,
38 р., 04.01.1933,
черевний тиф

Піддубна Людмила Григорівна,
6 р., 26.02.1933,
кишкова кровотеча

Попадик Степанида Дмитрівна,
19 р., 26.01.1933,
черевний тиф

Придан Дмитро Пимонович,
34 р., 09.01.1933,
черевний тиф

Росин Йосип Мусійович,
2 р., 05.01.1933,
запалення легенів

Рудницький Андрій Лукич,
70 р., 12.01.1933,
старече знесилля

Самойленко Домініан Іванович,
70 р., 14.02.1933,
виснаження

Сапсай Антип Якович,
65 р., 18.02.1933,
висипний тиф

Семенякін Федір Петрович,
40 р., 25.01.1933,
висипний тиф

Сенкевич Галина Володимирівна,
37 р., 01.01.1933,
тропічна малярія

Слесарчук Миша,
1,5 р., 05.01.1933,
коліт

Смірнов Сергій Нечипорович,
57 р., 09.02.1933,
висипний тиф

Сокольська Клеопатра Петрівна,
50 р., 02.02.1933,
міокардит, загальне виснаження

Сокотенюк Федір Іванович,
55 р., 18.02.1933,
слабкість організму, виснаження

Стасюк Микола Сергійович,
18 р., 23.01.1933,
висипний тиф, міокардит

Сулима Ганна Іванівна,
5 м., 08.01.1933,
запалення легенів

Тарасюк Олег Степанович,
1,5 р., 15.01.1933,
запалення легенів

Ташкіна Раїса Михайлівна,
30 р., 23.01.1933,
перитоніт після черевного тифу

Томашова Ніна Максимівна,
2 р., 03.01.1933,
набряк легенів

Уськова Євгенія Степанівна,
3 р., 25.01.1933,
гостре інфекційне захворювання

Шварц Володимир Семенович,
35 р., 31.01.1933,
кривава бігунка

Шмідт Людвіг Федорович,
74 р., 09.03.1933,
старече виснаження

Шубінський Георгій Іванович,
1,5 р., 10.03.1933,
дизентерія

Шурикін Юліан Миколайович,
60 р., 20.02.1933,
виснаження

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 894].

Андрієвська Олена Олексіївна,
41 р., 31.03.1933,
висипний тиф

Андрієнко Антон Самсонович,
21 р., 12.04.1933,
авітаміноз

Андрух Кирило Гнатович,
52 р., 04.04.1933,
плямистий тиф

Антоненко Марія Миронівна,
27 р., 21.03.1933,
сепсис

Барташевич Степан Матвійович,
30 р., 17.04.1933,
висипний тиф

Берг Ліза,
1,5 р., 05.04.1933,
виснаження

**Белогорська Олександра
Антонівна**, 47 р., 10.04.1933,
гостре запалення очеревини

Белоносиков Василь Логвінович,
17 р., 31.03.1933,
агонія

**Белоусова Олександра
Василівна**, 46 р., 22.04.1933,
пістряк шлунку

Бражніков Іван Васильович,
60 р., 05.04.1933,
пістряк шлунку

Брисман Олександр Якович,
45 р., 19.04.1933,
висипний тиф

Бродська Марія Генрихівна,
33 р., 17.04.1933,
висипний тиф

Букін Олександр Федорович,
38 р., 25.04.1933,
плямистий тиф

Варсанова Катерина Василівна,
57 р., 29.04.1933,
висипний тиф

Веремієнко Марія Іванівна,
50 р., 12.04.1933,
висипний тиф

Вересюк Іван Іванович,
51 р., 23.04.1933,
авітаміноз

Геть Ваня,
2 р., 24.04.1933,
дистрофія

Гнат Юра,
3 р., 03.04.1933,
виснаження

Гришин Федір Михайлович,
43 р., 30.03.1933,
кволість серця

Едельман Тосік,
9 р., 24.03.1933,
атрофія

Єременко Ганна Романівна,
56 р., 22.04.1933,
висипний тиф

Завіморський Хаїм,
1,5 р., 05.04.1933,
виснаження

Інатьєв Михайло Юхимович,
60 р., 11.03.1933,
виснаження

Калініченко Микола Микитович,
5 р., 05.04.1933,
авітаміноз

Кизович Олена Андріївна,
41 р., 01.05.1933,
висипний тиф

Лейкова Катя,
2 р., 05.04.1933,
виснаження

Лискова Явдоха Іванівна,
38 р., 22.04.1933,
висипний тиф

Ліпевич Надія Семенівна,
67 р., 04.04.1933,
кволість серця, атрофія

Максименко Павло Трохимович,
35 р., 30.03.1933,
авітаміноз

Мимохід Агафія Семенівна,
49 р., 11.04.1933,
авітаміноз

Миронченко Іван Нечипорович,
51 р., 11.04.1933,
дизентерія

**Модзалевська Варвара
Миколаївна**, 40 р., 16.04.1933,
авітаміноз

Облапенко Ганна Трофимівна,
27 р., 25.03.1933,
авітаміноз

Осадчий Зиновій Федорович,
48 р., 18.04.1933,
висипний тиф

Пантелеймонович Рета,
1,5 р., 22.04.1933,
дистрофія

Перков Олекса Григорович,
55 р., 14.04.1933,
авітаміноз

Рабінович Давид Пінхусов,
40 р., 27.03.1933,
виснаження загальне

Рошко Авдій Юхимович,
56 р., 01.04.1933,
авітаміноз

Слухаєва Фрасина Андріївна,
33 р., 22.03.1933,
сепсис

Смоль Ольга Луківна,
40 р., 05.04.1933,
плямистий тиф

Сургунов Георгій Іванович,
59 р., 16.04.1933,
шлункова кровотеча

Фролова Ольга Іванівна,
47 р., 23.04.1933,
висипний тиф

Худих Аня,
1,5 р., 22.04.1933,
дистрофія

Цимберг Іда Марківна,
27 р., 26.03.1933,
сепсис

Цимберг Лейба,
29 р., 21.03.1933,
від голоду

Чуб Дмитро,
1,5 р., 05.04.1933,
виснаження

Шарнаулов Ілля Карпович,
75 р., 28.03.1933,
авітаміноз

**Шпаковський В'ячеслав
Євгенович,** 48 р., 15.04.1933,
висипний тиф

Яловеча Микола Прокопович,
31 р., 26.04.1933,
висипний тиф

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 895].

Артамонова Євгенія Юхимівна,
28 р., 04.05.1933,
черевний тиф

Артюмов Сеня,
4 р., 05.05.1933,
коліт

Бабат Семен Матвійович,
62 р., 02.06.1933,
помер в черзі за хлібом

Бабієнко Василь Васильович,
21 р., 09.05.1933,
висипний тиф

Байдюк Микита Гаврилович,
46 р., 03.05.1933,
висипний тиф

Банікова Женья,
3 р., 08.05.1933,
дистрофія, кір

Барілович Василь Федорович,
53 р., 07.05.1933,
авітаміноз, ентероколіт

Біба Григорій Онисимович,
31 р., 05.05.1933,
висипний тиф

Блох Гніда Гершківна,
55 р., 03.05.1933,
септичний ендокардит

Борохов Абрам,
9 р., 30.04.1933,
слабкість серця

Бражнюк Явдоха Тимофіївна,
58 р., 05.05.1933,
висипний тиф

Вацек Ваня,
4 р., 04.05.1933,
дистрофія

Вишенський Борис,
9 р., 18.06.1933,
авітаміноз

Возний Борис Якович,
6 р., 29.05.1933,
гостре запалення нирок

Горький Федір,
2,5 р., 03.05.1933,
коліт

Грин Іра,
3 р., 03.05.1933,
вроджена слабкість

Даниленко Мусій Максимович,
49 р., 04.05.1933,
кволість серця

Дубовик Митя,
3 р., 06.06.1933,
дистрофія

Євсєєнко Ніна Онопріївна,
1,5 р., 05.05.1933,
коліт

Жукова Зіна,
2 р., 12.05.1933,
дистрофія, диспепсія

Зозуленко Ольга Григорівна,
65 р., 16.05.1933,
стареча дряхлість

Іванов Вася,
4 р., 03.05.1933,
коліт, пневмонія

Ізмалков Семен Самойлович,
50 р., 06.05.1933,
септичний паротит

Ізотов Валентин Костянтинович,
6 м., 07.05.1933,
хронічна диспепсія

Калесніков Михайло Опанасович,
70 р., 22.05.1933,
водянка

Карпунін Григор Миколович,
32 р., 26.04.1933,
авітаміноз

Кац Миша,
2 р., 06.05.1933,
кір, коліт

Кіпніс Володимир Йосипович,
34 р., 16.06.1933,
авітаміноз

Кобут Катя,
3 р., 04.05.1933,
коліт та пневмонія

Кобяк Дмитро Вікентійович,
40 р., 27.04.1933,
міокардит, декомпенсація серця

Ковальчук Оля,
3 р., 11.06.1933,
дистрофія

Колеснік Вова,
2 р., 16.05.1933,
дистрофія

Корнеєва Клавдія Матвіївна,
20 р., 16.05.1933,
гостре запалення нирок

**Корчинський Омелян
Михайлович,** 59 р., 05.05.1933,
набряк легенів

Кузьменко Марія Савеліївна,
23 р., 16.05.1933,
виснаження, голодні набряки

Лейбензон Рива Хаїмович,
70 р., 03.06.1933,
виснаження, туберкульоз легенів

Лифар Софія Василівна,
53 р., 07.05.1933,
висипний тиф

Мазюк Явдоха Григорівна,
54 р., 06.05.1933,
висипний тиф

Майська Валя,
3 р., 06.05.1933,
дистрофія, коліт

Мар'ян Анатолій Леонтійович,
1 р., 16.05.1933,
атрофія

Маркелова Марія Нечипорівна,
36 р., 12.05.1933,
висипний тиф

Мартиненко Іван Никонович,
53 р., 27.05.1933,
авітаміноз

Марченко Шура,
4 р., 30.04.1933,
коліт

Мельник Ганя,
3 р., 03.05.1933,
коліт

Михайлова Мотря Кирилівна,
40 р., 02.05.1933,
висипний тиф

Мороз Настя,
4 р., 30.04.1933,
коліт

Наумова Ніна,
3,5 р., 14.05.1933,
пневмонія, дистрофія

Павлюк Антоніна,
38 р., 26.04.1933,
висипний тиф, вада серця

Патронажна Галя,
2 р., 30.04.1933,
коліт

Петрова Аня,
2 р., 03.05.1933,
вроджена слабкість

Петрушенко Мура,
2,5 р., 10.06.1933,
дистрофія, пневмонія

Писаренко Оля,
3 р., 08.06.1933,
дистрофія

Пушкарьов Микола Петрович,
45 р., 04.05.1933,
висипний тиф

Сапожников Давид,
30 р., 15.05.1933,
виснаження

Сахновська Рива Лазарівна,
25 р., 19.05.1933,
висипний тиф

Семенюк Любов Опанасівна,
7,5 р., 04.06.1933,
дистрофія

Трофимович Сергій Прокопович,
25 р., 07.05.1933,
висипний тиф

Ушаков Валентин Петрович,
8 м., 30.05.1933,
коліт

Ушнікова Ніна,
2 р., 08.05.1933,
дистрофія, коліт

Ушнікова Надя,
3 р., 05.05.1933,
інтоксикація

Федьков Коля,
2 р., 07.06.1933,
дизентерія, дистрофія

Фіалко Галина Павлівна,
12 р., 12.06.1933,
черевний тиф

Фролова Катя,
2 р., 12.05.1933,
дистрофія

Ходзінська Ліля Костянтинівна,
23 р., 04.05.1933,
висипний тиф

Хохлова Ганна Митрофанівна,
67 р., 11.05.1933,
авітаміноз

Худий Вітя,
5,5 р., 01.05.1933,
пневмонія

Шавикіна Михаліна Адольфівна,
48 р., 04.05.1933,
висипний тиф

Шульженко Сергій Тихонович,
42 р., 15.06.1933,
авітаміноз

Шустерман Сура Шаївна,
65 р., 22.06.1933,
стареча слабкість

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 896].

Аврамчук Григорій Ксенофонтович,
64 р., 23.07.1933,
висипний тиф, запалення легенів

Бабич Марія Юхимівна,
67 р., 26.07.1933,
висипний тиф

Бабич Олександр Васильович,
20 р., 30.06.1933,
плямистий тиф

Білоусенко Кіндрат Автономович,
47 р., 01.08.1933,
висипний тиф

Бузина Агафія Григорівна,
49 р., 18.07.1933,
дизентерія

Васильцов Леонід Павлович,
47 р., 01.08.1933,
дизентерія

Ваулівна Наталія Іванівна,
68 р., 23.07.1933,
водянка

Воротняк Фросина Логвинівна,
37 р., 28.06.1933,
плямистий тиф

Горностаєва Агрипина Петрівна,
68 р., 27.07.1933,
гострий коліт

Городецький Овсій Борисович,
67 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Горпенко Євгенія Кузьмівна,
37 р., 26.07.1933,
висипний тиф

Грінгольц Сіма Ізраїлівна,
28 р., 03.07.1933,
висипний тиф

Гудзеватий Федір Васильович,
48 р., 18.07.1933,
висипний тиф

Гусовський Борох Міхельович,
22 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Деркач Лаврентій Іванович,
29 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Димерец Зюня Аронівна,
70 р., 22.07.1933,
дизентерія

Дурненко Катерина Іванівна,
47 р., 29.07.1933,
висипний тиф

Дюченко Віталій Тимофійович,
1 р., 26.07.1933,
дизентерія

Дядюра Арсеній Опанасович,
26 р., 18.07.1933,
висипний тиф

Землянська Людмила Іванівна,
10 м., 26.07.1933,
дизентерія

Зінич Іван Єремійович,
58 р., 09.07.1933,
авітаміноз

Каможний Пилип Спиридонович,
67 р., 17.07.1933,
водянка

Карбовський Анатолій Адольфович,
35 р., 22.07.1933,
висипний тиф

Каховський Петро Осипович,
78 р., 29.06.1933,
стареча виснаження

Кльосов Трохим Іванович,
55 р., 04.07.1933,
висипний тиф

Ковбасюк Петро Антонович,
45 р., 17.07.1933,
водянка, шлункова кровотеча

Козленко Євгенія Степанівна,
37 р., 19.07.1933,
загальна водянка

Курейко Сергій Іванович,
3 м., 28.07.1933,
кишечна інтоксикація

Лещук Міла,
2 р., 31.07.1933,
безбілкові набряки

Літвінчук Ганна Йосипівна,
45 р., 09.07.1933,
міокардит

Лукашов Віктор Васильович,
5 м., 23.07.1933,
інтоксикація

Макушенко Федір Миколайович,
1 р., 30.07.1933,
дизентерія

Малахін Ілля Дмитрович,
25 р., 20.07.1933,
водянка, кволість серця

Манкевич Йосип Альбінкович,
26 р., 29.07.1933,
дизентерія

Махловець Іван Герасимович,
5,5 р., 29.07.1933,
коліт

Мокшина Ніна,
3 р., 25.06.1933,
безбілкові набряки

Монастирський Яків Осипович,
42 р., 18.07.1933,
висипний тиф

Набедрік Галина Миколаївна,
6 м., 24.07.1933,
токсикоз

Овчарук Адріан Агафонович,
67 р., 17.07.1933,
стареча дряхлість, міокардит

Олексенко Ольга Гаврилівна,
29 р., 25.07.1933,
слабкість серця

Першалов Ульянов Мартинович,
41 р., 07.07.1933,
плямистий тиф

Печений Петро Терентійович,
50 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Подпокровна Юлія Олександрівна,
50 р., 25.07.1933,
авітаміноз

Покрас Минця Мошківна,
66 р., 25.07.1933,
дизентерія

Полякова Явдоха Григорівна,
80 р., 04.07.1933,
стареча дряхлість

Прус Михайло Якович,
48 р., 22.07.1933,
висипний тиф

Резнік Ілля Нахманович,
35 р., 18.07.1933,
висипний тиф

Романов Яків Сергійович,
56 р., 06.07.1933,
стареча слабкість

Сергеев Костянтин Олександрович,
5,5 р., 22.07.1933,
дизентерія

Сикорська Валя,
2 р., 04.07.1933,
дистрофія

Сініца Ішер Самуїлович,
2 р., 22.07.1933,
дизентерія

Скрипська Марія Павлівна,
7 р., 31.07.1933,
дизентерія

Стоцький Іван,
54 р., 17.07.1933,
декомпенсований міокардит

Суржко Василь,
3 р., 25.07.1933,
запалення легенів

Сухоцька Марія Денисівна,
47 р., 29.07.1933,
висипний тиф

Терехович Таїсія Олександрівна,
17 р., 30.07.1933,
дизентерія

Титар Пріська Іванівна,
38 р., 03.07.1933,
авітаміноз

Трифорова Лідія Іванівна,
22 р., 04.07.1933,
черевний тиф

Филипенко Варвара Миколаївна,
37 р., 28.07.1933,
висипний тиф

Фомін Олександр Степанович,
65 р., 27.07.1933,
дизентерія

Хайтін Володимир Соломонович,
40 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Хромченко Людмила Леонідівна,
31 р., 29.07.1933,
запалення легенів

Черкаська Броніслава Ісаївна,
39 р., 23.07.1933,
висипний тиф

Черняк Маня Львівна,
43 р., 30.06.1933,
висипний тиф

Черняхівський Дмитро Порфирович, 32 р., 01.08.1933,
висипний тиф

Шабс Яна Мовшевна,
67 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Швайко Іван Варфоломійович,
56 р., 15.07.1933,
авітаміноз

Швайко Оксана Іванівна,
49 р., 16.07.1933,
авітаміноз

Шуст Харитон Самсонович,
55 р., 08.07.1933,
кволість серця

Щербенко Валя,
2 р., 20.07.1933,
дистрофія

Ярова Катерина,
25 р., 08.07.1933,
виснаження

Ленінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 897, 898].

Автономов Георгій Іванович,
1,5 р., 11.08.1933,
дизентерія

Агєєва Ганна Антонівна,
46 р., 15.11.1933,
тиф

Антоненко Сергій Нечипорович,
39 р., 15.11.1933,
тиф

Архангельська Ольга Францівна,
69 р., 10.08.1933,
авітаміноз

Астахова Катерина Андріївна,
77 р., 11.11.1933,
набряк легенів

Бадешко Степанида Тарасівна,
58 р., 05.09.1933,
дизентерія

Баклан Явдоха Іллівна,
52 р., 21.10.1933,
тиф

Барак Пєся Фроїмівна,
54 р., 26.10.1933,
тиф, запалення легенів

Баранова Марія Гаврилівна,
5 м., 05.10.1933,
туберкульоз легенів

Берестовський Олександр Тодосьович, 39 р., 10.09.1933,
дизентерія

Біленко Олександр Миколайович,
64 р., 04.10.1933,
водянка

Білецька Олена Іванівна,
1 р., 19.08.1933,
дизентерія

Блановська Софія Ханівна,
17 р., 06.11.1933,
туберкульоз кишок

Блувштейн Борух Янкелевич,
65 р., 07.11.1933,
тиф

Богданова Катерина Федорівна,
48 р., 19.11.1933,
тиф

Богданова Марфа Антонівна,
55 р., 06.10.1933,
тиф

Божник Ганна Леонтівна,
57 р., 27.10.1933,
тиф

Божок Софія Максимівна,
31 р., 20.10.1933,
тиф

Бойко Віктор Дмитрович,
1,5 р., 23.09.1933,
ентероколіт

Боханов Петро Іванович,
60 р., 24.09.1933,
тиф

Брисман-Швидкий Віллі Олександрович, 1,5 р.,
11.08.1933, дизентерія

Бурхіна Зінаїда,
2 р., 09.08.1933,
дистрофія

Буряковська Станіслава Янівна,
38 р., 20.09.1933,
тиф

Ваєвська Сабіна Антонівна,
36 р., 19.09.1933,
тиф

Вдовенко Микита Семенович,
58 р., 31.10.1933,
тиф

Вербиленко Іван Гаврилович,
46 р., 04.08.1933,
дизентерія

Верещанська Ірина Андріївна,
58 р., 28.10.1933,
тиф

Ветров Григорій,
3 р., 17.08.1933,
дизентерія

Віленко Яків Борисович,
44 р., 11.11.1933,
тиф

Вінклер Євген Вікторович,
25 р., 10.11.1933,
туберкульоз легенів

Водзенська Єлизавета Василівна,
47 р., 11.08.1933,
дизентерія

Волков Арон Йосипович,
76 р., 05.09.1933,
заворот кишок

Волкова Єлизавета Аполонівна,
62 р., 30.10.1933,
тиф

В'юк Валентин Петрович,
66 р., 12.10.1933,
заворот кишок

Габрієлов Євген Львович,
40 р., 31.10.1933,
тиф

Гавриленко Сава Михайлович,
41 р., 12.10.1933,
запалення черевної порожнини

Гавриленко Сергій,
2 р., 09.08.1933,
дистрофія

Гаврилов Михайло Васильович,
60 р., 06.10.1933,
тиф

Галицька Надія Петрівна,
31 р., 07.11.1933,
туберкульоз легенів

Гальперин Естер Дорохівна,
76 р., 16.11.1933,
загальне виснаження

Гатинська Хана Пинхосівна,
1 р., 24.08.1933,
дистрофія

Гей Михайло Тимофійович,
35 р., 14.12.1933,
тиф

Гейхман Есфір Яківна,
1 р., 06.11.1933,
туберкульоз легенів

Гладий Григорій Іванович,
32 р., 30.09.1933,
ентероколіт

Гневуш Ілько Мейхерович,
34 р., 20.10.1933,
заворот кишок

Гновель Марія,
3 р., 13.08.1933,
авітаміноз

Годуненко Тимофій Степанович,
54 р., 19.12.1933,
туберкульоз легенів

Голуб Ірина Леонтіївна,
53 р., 05.10.1933,
авітаміноз, дизентерія

Гончаренко Іван Якович,
3 р., 12.08.1933,
дизентерія

Горбунов Василь Петрович,
39 р., 13.11.1933,
тиф

Горбунова Галина Опанасівна,
8 р., 15.08.1933,
коліт

Горобець Меланія Омелянівна,
54 р., 03.08.1933,
тиф

Горогоцька Лідія Густавівна,
31 р., 18.12.1933,
туберкульоз кишок

Гоферман Зейлік Мусійович,
30 р., 11.08.1933,
авітаміноз

Грінберг Ріва,
2,5 р., 09.08.1933,
безбілкові набряки

Губанова Параска Петрівна,
65 р., 17.08.1933,
дизентерія

Гук Варвара Іванівна,
77 р., 19.08.1933,
загальне виснаження

Гуральовський Юхим Сергійович,
42 р., 07.08.1933,
авітаміноз

Дашевський Фішель Борисович,
33 р., 13.11.1933,
тиф

Дворнік Ганна Іванівна,
58 р., 27.08.1933,
водянка

Дворніченко Ольга Федорівна,
26 р., 29.10.1933,
тиф

Дем'янок Євдоким Данилович,
62 р., 29.09.1933,
тиф

Дехтяренко Валентина Парфентіївна, 14 р., 25.08.1933,
дизентерія

Дзюб Петро Антонович,
69 р., 13.11.1933,
тиф

Дидиченко Анастасія Степанівна,
55 р., 22.09.1933,
тиф

Добренько Ганна Максимівна,
1 р., 29.09.1933,
виснаження

Добрянський Олексій Петрович,
24 р., 07.08.1933,
тиф

Догналік Григорій Йосипович,
52 р., 03.08.1933,
авітаміноз

Дожовець Ларіон Мусійович,
73 р., 28.09.1933,
тиф

Донощук Галина,
2 р., 04.08.1933,
кволіть

Дорфман Іта Шльомівна,
40 р., 11.11.1933,
тиф

Дуднік Йосип Олексійович,
49 р., 24.09.1933,
тиф

Дурдуковська Олена Іванівна,
57 р., 01.11.1933,
тиф

Ейдельман Абрам Львович,
64 р., 03.10.1933,
тиф

Епанча Олена Кіндратівна,
54 р., 18.10.1933,
тиф

Єгерський Нечипор Михайлович,
71 р., 30.09.1933,
тиф

Єгоров Микола,
2 р., 04.08.1933,
безбілкові набряки

Єресько Павло Володимирович,
30 р., 14.10.1933,
тиф

Жаркова Ганна Григорівна,
77 р., 11.10.1933,
набряк легенів

Жовтенко Федір Степанович,
21 р., 27.08.1933,
дизентерія

Заборенко Олександр Миколайович, 12 р., 21.08.1933,
дизентерія

Загороднюк Олександра Павлівна, 3 р., 26.09.1933, дизентерія

Зайцев Василь Тихонович, 47 р., 07.11.1933, тиф, запалення легенів

Зайцев Михайло Григорович, 27 р., 01.11.1933, тиф

Заяць Любов Григорівна, 1 р., 13.08.1933, дистрофія

Зимовець Ніна, 2 р., 31.07.1933, безбілкові набряки

Зубрик Герш-Лейб Іцкович, 39 р., 25.10.1933, тиф

Зундер Давид Йосипович, 38 р., 09.10.1933, тиф

Іванова Ольга, 3 р., 10.08.1933, дизентерія

Іванова Параска Семенівна, 42 р., 21.10.1933, тиф

Іванова Уня, 5 р., 11.08.1933, дизентерія

Каган Зяма Янкелевич, 12 р., 17.11.1933, запалення очеревини

Каліновська Віра Федорівна, 32 р., 25.10.1933, тиф, запалення легенів

Каменів Тимофій Денисович, 43 р., 09.10.1933, тиф

Кармаза Микола Минович, 42 р., 24.10.1933, тиф

Карпіловська Рахіль Яківна, 26 р., 22.12.1933, тиф

Карпенко Ольга, 2 р., 06.08.1933, дистрофія

Картанюк Мусій Макарович, 53 р., 21.10.1933, тиф

Квасневська Жозефіна Олександрівна, 62 р., 02.11.1933, тиф

Кеворкян Томас Сергійович, 52 р., 16.10.1933, запалення черевної порожнини

Кискевич Володимир Якович, 38 р., 19.11.1933, тиф

Климов Леонід, 3 р., 04.08.1933, безбілкові набряки

Козачок Порфир Васильович, 53 р., 13.11.1933, тиф

Козлов Василь Микитович, 41 р., 20.11.1933, туберкульоз очеревини

Кокшарьов Олександр Федорович, 4 м., 18.11.1933, водянка

Колесенко Микола, 2 р., 11.08.1933, дистрофія

Колодрубський Степан Дмитрович, 42 р., 23.11.1933, тиф

Коломойцева Наталія Василівна, 11 м., 18.08.1933, дизентерія

Колчинська Ганна Ісаківна, 57 р., 22.08.1933, дизентерія

Кондратьєв Петро, 2 р., 15.08.1933, дистрофія

Концурок Сильвестр Кузьмович, 43 р., 19.11.1933, тиф

Корнієнко Марфа Василівна, 47 р., 18.10.1933, набряки ніг та обличчя

Король Йосип Лазаревич, 49 р., 13.11.1933, тиф

Коропова Олена Михайлівна, 67 р., 23.12.1933, водянка

Коршунова Надія Яківна, 48 р., 24.09.1933, тиф

Кострикін Лідія Володимирівна, 1 р., 09.08.1933, коліт

Котвіцька Антоніна Василівна, 47 р., 25.11.1933, тиф

Котов Омелян Антонович, 54 р., 18.10.1933, тиф

Кравцов Йосип Арсентійович, 63 р., 26.09.1933, тиф

Красненко Юлія, 2 р., 09.08.1933, дистрофія

Краснов Григорій, 3 р., 04.08.1933, дистрофія

Кривошеєв Олексій Семенович, 52 р., 30.09.1933, тиф

Кудрицький Євген Михайлович, 11 м., 23.08.1933, дизентерія

Куксінський Вадим Миколайович, 41 р., 25.10.1933, тиф

Куліш Уляна Титівна, 36 р., 05.08.1933, загальна водянка

Кулик Августина Дмитрівна, 57 р., 27.10.1933, тиф

Курманська Ольга Костянтинівна, 2 р., 09.10.1933, туберкульоз

Курочкіна Катерина Онисимівна, 7 р., 27.11.1933, туберкульоз легенів

Лазаренко Ніна, 2 р., 05.08.1933, кров'яний коліт

Ландишева Ніна, 2 р., 12.08.1933, дистрофія

Ларікова Марія Миколаївна, 34 р., 24.11.1933, тиф

Левин Ісак Абрамович, 27 р., 04.11.1933, тиф

Лесючевська Євгенія Олександрівна, 15 р., 10.08.1933, дизентерія

Лигар Оксана Якимівна, 49 р., 14.10.1933, тиф

Лидес Борис Семенович, немовля, 22.10.1933, кволість

Липер Костянтин, 3 р., 12.08.1933, дизентерія

Літвінець Олександр Микитович, 21 р., 02.12.1933, тиф

Львов Ігор, 2 р., 05.08.1933, дистрофія

Маєвська Марія Йосипівна, 68 р., 06.08.1933, кров'яний коліт

Мазур Тетяна, 2 р., 11.08.1933, дистрофія

Майоров Степан Захарович, 75 р., 16.11.1933, тиф, пневмонія

Максимова Марфа Яківна, 67 р., 16.10.1933, тиф

Манзон Зельман Соломонович, 41 р., 05.10.1933, туберкульоз легенів

Мартиненко Федот Васильович, 36 р., 14.10.1933, тиф

Мацало Зосим Микитович,
66 р., 09.09.1933,
заворот кишок

Мельханов Михайло Іванович,
54 р., 06.11.1933,
тиф

Меркулова Параска Захарівна,
70 р., 29.09.1933,
тиф

Метер Соломон Абрамович,
71 р., 22.11.1933,
набряк всього тіла

Микач Савелій Петрович,
30 р., 21.10.1933,
тиф

Минько Едуард Олександрович,
1 т., 17.10.1933,
запалення кишок

Мироненко Явдоха Василівна,
50 р., 22.08.1933,
загальне виснаження

Мисесін Андрій Пилипович,
56 р., 15.09.1933,
заворот кишок

Михайлова Єлизавета Лук'янівна,
52 р., 29.10.1933,
тиф

Михальченко Василь Антонович,
42 р., 26.10.1933,
тиф

Молдованова Людмила Іванівна,
1,5 р., 15.11.1933,
набряк легенів

Музика-Музичук Ганна Петрівна,
50 р., 16.11.1933,
шлункова кровотеча

Найдис Захар Якович,
35 р., 28.10.1933,
тиф

Настюк Михайло Маркович,
38 р., 23.12.1933,
туберкульоз черевної порожнини

Непомняща Ірина Григорівна,
1 р., 01.09.1933,
дизентерія

Нечай Неля,
2 р., 06.08.1933,
дистрофія

Ніколаєва Параска Євдокимівна,
12 р., 05.11.1933,
туберкульоз легенів

Оліна Ганна Олександрівна,
36 р., 18.10.1933,
тиф

Омельченко Зінаїда,
3 р., 05.08.1933,
дистрофія

Оратовська Ольга Олексіївна,
28 р., 10.12.1933,
туберкульоз легенів

Ошанов Веніамін Баданович,
9 м., 12.10.1933,
гострий катар кишок

Павловська Ольга Олексіївна,
51 р., 26.09.1933,
тиф

Павловський Микола Костянтинович, 8 р., 11.08.1933,
дизентерія

Павлюченко Петро,
2 р., 06.08.1933,
безбілкові набряки

Паливода Касьян Андрійович,
29 р., 25.10.1933,
тиф

Палька Агнеса Йосипівна,
42 р., 27.10.1933,
тиф

Перкова Ольга Семенівна,
52 р., 12.08.1933,
авітаміноз

Петерс Галина Генрихівна,
1 р., 14.08.1933,
дистрофія

Петрик Марфа Захарівна,
48 р., 02.09.1933,
авітаміноз

Петрищева Параска Христофорівна, 65 р.,
18.10.1933, тиф

Пиковська Хая Срулівна,
60 р., 05.10.1933,
дизентерія

Пилипенко Анастасія Фролівна,
58 р., 24.10.1933,
тиф

Пипенко Федір Симонович,
57 р., 31.10.1933,
тиф, запалення легенів

Пискарьов Анатолій Костянтинович, 7 р., 07.11.1933,
тиф

Позняк Галина Яківна,
1 р., 13.10.1933,
гострий коліт

Половинчик Рейзля Юхимівна,
65 р., 21.10.1933,
тиф

Поляков Шимон Борохович,
65 р., 07.11.1933,
туберкульоз легенів

Попова Олександра Дорофіївна,
58 р., 30.10.1933,
тиф

Притикін Ілля Петрович,
20 р., 16.08.1933,
дизентерія

Проколин Петро Фролович,
—, 15.09.1933,
розлад харчування

Пташиць Михайло Денисович,
77 р., 11.08.1933,
дизентерія

Райзлін Володимир Олександрович, 37 р., 25.10.1933,
тиф

Рахубовська Ганна Михайлівна,
29 р., 28.10.1933,
тиф

Рибальченко Прохор Макарович,
35 р., 11.09.1933,
дизентерія

Рибчинська Бася Лейзерівна,
60 р., 18.10.1933,
дизентерія

Робінер Катерина Терентіївна,
48 р., 19.11.1933,
тиф

Родзеновська Олімпіада Іванівна,
63 р., 29.08.1933,
авітаміноз

Розанова Катерина Іванівна,
63 р., 03.10.1933,
кривавий коліт

Розенкранц Олександр Якович,
35 р., 13.11.1933,
тиф, набряк легенів

Романенко Кирило Пилипович,
21 р., 17.10.1933,
дизентерія

Романченко Петро Федорович,
3 р., 19.09.1933,
туберкульоз легенів

Рубан Микола Ілліч,
42 р., 23.08.1933,
тиф

Рудницька Мотря Марківна,
78 р., 10.12.1933,
загальне виснаження

Рудниченко Тетяна Олександрівна,
39 р., 21.10.1933,
тиф

Рудь Тодось Тарасович,
20 р., 19.11.1933,
тиф

Ряботенко Степан Іванович,
48 р., 27.10.1933,
тиф

Савицький Костянтин Феофілович,
52 р., 07.11.1933,
тиф

Сафронов Володимир Васильович, 1 р., 10.08.1933,
дизентерія

Севрюк Марія Антонівна,
72 р., 29.08.1933,
дизентерія

Синельников Леонтій Охримович, 47 р., 21.10.1933,
тиф

Синцов Павло Костянтинович,
23 р., 07.08.1933,
дизентерія

Синякова Марія Семенівна,
59 р., 19.10.1933,
тиф

Ситіна Софія,
2 р., 12.08.1933,
дистрофія

Сокирко Леонід,
12 р., 12.10.1933, запалення
черевної порожнини, тиф

Соколова Тамара Дмитрівна,
10 м., 25.09.1933,
дизентерія

Соловійова Явдоха Іванівна,
47 р., 26.10.1933,
тиф

Спаська Анастасія Павлівна,
52 р., 11.08.1933,
водянка

Сталінова Ганна,
2 р., 10.08.1933,
дистрофія

Тагієва Зара Абасівна,
1 р., 11.08.1933,
дизентерія

Твед Володимир Наумович,
1 т., 05.09.1933,
кволість

Тимофєєва Олександра Яківна,
73 р., 10.10.1933,
коліт

Тищенко Тамара Михайлівна,
62 р., 21.08.1933,
загальне виснаження

Ткаченко Аграфена Яківна,
65 р., 09.10.1933,
тиф

Топчий Іван Петрович,
57 р., 29.11.1933,
водянка

Травкіна Марія Ананівна,
30 р., 17.10.1933,
тиф

**Трефілов Володимир
Олександрович,** 1 р., 12.08.1933,
дизентерія

Тютюник Марія Петрівна,
53 р., 24.10.1933,
тиф

Фадєєв Яків Михайлович,
43 р., 05.11.1933,
загальне виснаження

Федонін Микита Олексійович,
40 р., 23.09.1933,
тиф

Федоров Тодось Васильович,
46 р., 03.08.1933,
дизентерія

Фельдман Марія Зельманівна,
27 р., 15.08.1933,
дизентерія

Фридман Марія Спиридонівна,
48 р., 15.11.1933,
авітаміноз

Хабенський Янкель Мордкович,
72 р., 24.09.1933,
тиф

Харитонова Ольга,
3 р., 22.07.1933,
кров'яний коліт

Хаскіна Блюма Пінхусівна,
53 р., 25.09.1933,
тиф

Хоменко Тося,
2 р., 03.08.1933,
безбілкові набряки

Хом'як Ганна Мартинівна,
58 р., 18.10.1933,
тиф

**Хорошковатий Денис
Костянтинович,** 38 р., 11.10.1933,
дизентерія

Царенко Ольга Григорівна,
8 р., 18.08.1933,
дизентерія

Цветкова Євгенія,
2,5 р., 17.08.1933,
дистрофія

Цесарський Аврон Арумович,
40 р., 11.08.1933,
дизентерія

Цисин Хаїм Овсійович,
53 р., 21.10.1933,
тиф

Чех Февронія Микитівна,
60 р., 17.10.1933,
загальне виснаження

Чорноротов Гаврило Пилипович,
36 р., 29.09.1933,
тиф

Шапіто Мусій Семенович,
48 р., 14.10.1933,
тиф

Швець Одарка Мусіївна,
52 р., 20.08.1933,
заворот кишок

Шевченко Василь Федорович,
36 р., 13.10.1933,
тиф

Шевченко Григорій Лазаревич,
55 р., 27.10.1933,
тиф

Шевченко Палажка Йосипівна,
55 р., 05.11.1933,
тиф

Шейман Абрам Львович,
7 р., 07.08.1933,
розлад харчування

Шептило Варвара Олексіївна,
48 р., 05.10.1933,
тиф

Шилан Федір Федорович,
29 р., 07.11.1933,
туберкульоз легенів

Шишкін Василь,
3 р., 03.08.1933,
дистрофія

Юферова Людмила Миколаївна,
6 р., 17.08.1933,
дизентерія

Якуша Тодось,
35 р., 16.09.1933,
туберкульоз легенів

Янченко Тетяна Григорівна,
67 р., 05.12.1933,
тиф

с. Мишоловка Київської міської ради

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 899].

Варешко Вівдя Нестерівна,
20 р., 30.10.1933,
авітаміноз

Верхоглядів Михайло Панасович,
50 р., 22.07.1933,
авітаміноз

Витер Сидір Юхимович,
22 р., 11.07.1933,
авітаміноз

Вишняк Одарка Андріївна,
26 р., 04.10.1933,
авітаміноз

Вільшук Василь Антонович,
20 р., 16.03.1933,
черевний туберкульоз

Гаврищук Іван Іванович,
41 р., 07.10.1933,
авітаміноз

Галушко Василь Володимирович,
2 м., 02.02.1933,
дитяча кволість

Гаркуша Ананій Андрійович,
19 р., 21.11.1933,
загальне виснаження

Гаркуша Марія Трохимівна,
13 р., 28.12.1933,
авітаміноз

Герасько Герасим Самійлович,
58 р., 23.06.1933,
дизентерія

Горбаченко Марфа Григорівна,
30 р., 07.10.1933,
авітаміноз

Граб Ілько Йосипович,
23 р., 23.02.1933,
туберкульоз

Гребенчук Марія Володимирівна,
4 м., 30.10.1933,
дитяча кволість

Дейнека Микола Андрійович,
43 р., 11.07.1933,
виснаження

Доломакін Володимир Кузьмович,
32 р., 09.05.1933,
сухоти

Домбровська Глафа Яківна,
44 р., 11.08.1933,
виснаження

**Дорогон Володимир
Костянтинович**, 27 р., 22.02.1933,
туберкульоз

Євтушенко Анатолій Карпович,
1 м., 01.03.1933,
дитяча кволість

Єременко Василь Герасимович,
18 р., 07.10.1933,
авітаміноз

Єременко Ольга Іванівна,
28 р., 11.08.1933,
загальне виснаження

Задорожний Трохим Платонович,
16 р., 24.06.1933,
туберкульоз легенів

Зайцев Микола Михайлович,
42 р., 09.09.1933,
загальне виснаження

Карменчук Валентина Мефодіївна,
23 р., 22.02.1933,
туберкульоз

Козаченко Анатолій Михайлович,
17 р., 07.10.1933,
авітаміноз

Колесник Василь Євдокимович,
20 р., 22.07.1933,
авітаміноз

Косолотов Іван Семенович,
21 р., 22.04.1933,
сухоти

Криворучко Михайло Григорович,
28 р., 07.10.1933,
авітаміноз

Кругляков Георгій Євмінович,
46 р., 26.08.1933,
авітаміноз

Кулішенська Марія Василівна,
29 р., 11.08.1933,
авітаміноз

Маршак Фаня Давидівна,
60 р., 14.07.1933,
загальне виснаження

Матужинська Марія,
20 р., 30.10.1933,
загальне виснаження

Мельниченко Галина Павліна,
18 р., 16.03.1933,
туберкульоз легенів

Михайлівська Івга Ільківна,
1 р., 04.04.1933,
дитяча кволість

**Михайлова Олександра
Дмитрівна**, 38 р., 01.11.1933,
авітаміноз

Міненко Іван Трофимович,
24 р., 24.06.1933,
черевний тиф, туберкульоз

Морозова Євдокія Олексіївна,
8 м., 30.11.1933,
дитяча кволість

Недашківська Ліза Захарівна,
16 р., 30.10.1933,
авітаміноз

Ніколасва Параска Олександрівна,
24 р., 24.06.1933,
туберкульоз легенів

Поліщук Марія Іванівна,
1 р., 10.12.1933,
дитяча кволість

Пушко Василь Петрович,
1 р., 11.07.1933,
дитяча кволість

Рижковий Дмитро Юхимович,
47 р., 22.07.1933,
авітаміноз

Салаєвич Давид Матвійович,
46 р., 11.08.1933,
авітаміноз

Синельникова Ганна Іванівна,
25 р., 28.12.1933,
авітаміноз

Синко Іван Харитонович,
35 р., 11.07.1933,
тиф

Січкач Івга Яківна,
23 р., 22.03.1933,
туберкульоз

Старов Віктор Іванович,
1 р., 03.02.1933,
дитяча кволість

Тешенко Параска Василівна,
44 р., 09.09.1933,
авітаміноз

Токар Олексій Дмитрович,
14 р., 24.06.1933,
туберкульоз легенів

Третяк Михайло Патрикеевич,
28 р., 07.10.1933,
авітаміноз

Трусов Степан Філіпович,
44 р., 11.08.1933,
авітаміноз

Тугай Мила Петрівна,
—, 04.10.1933,
авітаміноз

Федірко Андрій Григорович,
22 р., 05.07.1933,
туберкульоз

**Фіклістова Килина
Володимирівна**, 6 м., 15.11.1933,
дитяча кволість

Фуртатнеко Іван Євсейович,
13 р., 11.07.1933,
туберкульоз

Хілер Шиман Маркович,
26 р., 24.06.1933,
виснаження

Шаповалова Марія Миколаївна,
21 р., 21.11.1933,
авітаміноз

**Шпімалевська Зінаїда
Олександрівна**, 38 р.,
11.07.1933, авітаміноз

Шум Ганна Аркадіївна,
22 р., 23.02.1933,
туберкульоз

Яковенко Кость Михайлович,
35 р., 11.09.1933,
авітаміноз

Ященко Анатолій Савелійович,
5 м., 18.04.1933,
дитяча кволість

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 900].

Базілева Олена Петрівна,
46 р., 10.01.1933,
туберкульоз легенів

Бернарда Надія Антонівна,
3 м., 26.02.1933,
харчова інтоксикація

Бойко Валентина Василівна,
6 д., 12.01.1933,
загальна слабкість

- Братік Микола Йосипович**,
2 р., 08.03.1933,
коліт
- Бугайов Кузьма Якович**,
64 р., 15.02.1933,
загальне виснаження
- Войнарська Софія Євдокимівна**,
48 р., 28.02.1933,
виснаження
- Воловенко Сильвестр Федосович**,
27 р., 15.01.1933,
туберкульоз легенів
- Ганс Густав Фрідріхович**,
31 р., 16.02.1933,
туберкульоз легенів
- Гер Семен Мойсейович**,
3 т., 02.01.1933,
природня кволість
- Герасимова Марія Олександрівна**,
немовля, 13.01.1933,
недоношена
- Гімельфар Євгенія Мойсеївна**,
2 р., 18.01.1933,
запалення легенів
- Голосов Дмитро Михайлович**,
48 р., 09.03.1933,
кволість
- Грищенко Марія Олександрівна**,
3 р., 05.03.1933,
загальне виснаження
- Грищенко Степан Олександрович**,
2 м., 09.03.1933,
вроджена кволість
- Гусев Олександр Олексійович**,
46 р., 05.01.1933,
запалення легенів
- Дзюбенко Віктор Васильович**,
2 т., 14.01.1933,
пневмонія
- Добровольська Олександра Кіндратівна**, 55 р., 04.01.1933,
запалення легенів
- Добровольський Сергій Львович**,
44 р., 08.01.1933,
запалення очеревини
- Дорошенко Андрій Григорович**,
2 р., 17.02.1933,
туберкульоз легенів
- Дубінський Павло Семенович**,
75 р., 07.01.1933,
запалення очеревини
- Єрмак Мілла Зямівна**,
6 р., 09.03.1933,
виснаження
- Єфимчук Тетяна Василівна**,
2 м., 09.01.1933,
кволість
- Журбін Федір Васильович**,
37 р., 25.01.1933,
набряк легенів
- Ізраїліт Шендля Беніаминівна**,
50 р., 23.02.1933,
загальна водянка
- Ілашко Володимир Михайлович**,
3 д., 25.02.1933,
туберкульоз мозкових оболонки
- Інкен Мірдзя Августівна**,
3 р., 02.03.1933,
туберкульоз легенів
- Кеда Марія Олексіївна**,
60 р., 04.03.1933,
дизентерія
- Кітасов Василь Семенович**,
40 р., 11.01.1933,
запалення легенів
- Клочко Анатолій Олександрович**,
5 м., 04.01.1933,
гастроентероколіт
- Ковтун Ілля Григорович**,
—, 02.02.1933,
гастрит
- Колеснікова Інна**,
1,5 р., 04.03.1933,
кров'яний коліт
- Корнев Микола Володимирович**,
6 р., 15.02.1933,
туберкульоз легенів
- Корольов Леонід Семенович**,
1 м., 10.02.1933,
виснаження
- Корчаков Іван Степанович**,
32 р., 13.01.1933,
туберкульоз легенів
- Кравченко Параска Петрівна**,
56 р., 10.01.1933,
загальне виснаження
- Кримчан Шльома Григорович**,
68 р., 18.01.1933,
набряк легенів
- Кулішенко Надія Григорівна**,
3 т., 13.02.1933,
слабкість
- Лисін Василь Никонорович**,
75 р., 03.03.1933,
виснаження
- Малий Йосип Мордухович**,
25 р., 28.01.1933,
заворот кишок
- Мельник Бузя Наумівна**,
2 р., 25.02.1933,
виснаження
- Наєнко Марія Михайлівна**,
30 р., 07.02.1933,
туберкульоз легенів
- Новосильна Тодосія Карпівна**,
28 р., 02.02.1933,
туберкульоз легенів
- Овсянінов Антон Семенович**,
5 м., 23.02.1933,
розлад травлення
- Олейник Лідія Іванівна**,
4 м., 27.02.1933,
коліт
- Перельматр Белла Давидівна**,
1 р., 14.02.1933,
запалення легенів
- Пінчук Юхим Титович**,
38 р., 25.01.1933,
безбілковий набряк
- Подольський Іось Давидович**,
55 р., 03.02.1933,
туберкульоз легенів
- Подрузька Нінель Федорівна**,
5 м., 15.02.1933,
дистрофія
- Поляков Володимир**,
3 р., 21.02.1933,
кров'яний коліт
- Пономарьов Віктор Олександрович**, 3 т., 25.02.1933,
загальна слабкість
- Попов Петро Семенович**,
50 р., 09.01.1933,
туберкульоз легенів
- Потін Іван Лаврентійович**,
35 р., 04.03.1933,
загальне виснаження
- Привес Григорій Ітерович**,
немовля, 12.01.1933,
нездатний для життя
- Прох Льоля Юдович**,
2 р., 27.01.1933,
ентероколіт
- Разін Гнат Григорович**,
1 м., 07.02.1933,
загальна слабкість
- Рафалович Сруль Йосипович**,
26 р., 28.01.1933,
туберкульоз легенів
- Рибалкіна Олександра Петрівна**,
24 р., 05.02.1933,
запалення легенів
- Сатіна Ганна Федорівна**,
3 м., 28.02.1933,
загальне виснаження
- Сирота Геня Симонівна**,
21 р., 28.02.1933,
ентероколіт
- Скуратівський Омелян Юхимович**,
38 р., 05.02.1933,
туберкульоз легенів
- Співак Мордко Лейбович**,
63 р., 26.02.1933,
набряк легенів
- Тимошенко Дуня Миколаївна**,
2 р., 13.01.1933,
запалення легенів
- Фатов Федір Васильович**,
1 р., 04.03.1933,
розлад харчування
- Фортушин Нікандр**,
58 р., 09.03.1933,
безбілковий набряк
- Хоменко Єфимія Максимівна**,
63 р., 31.01.1933,
загальне виснаження
- Червякова Меланія Матвіївна**,
50 р., 19.02.1933,
черевна кровотеча

Шевченко Тарас Пилипович,
3 т., 18.01.1933,
вроджена слабкість

Шевчук Марія Данилівна,
23 р., 25.02.1933,
туберкульоз легенів

Шкловцов Михайло Данилович,
42 р., 04.02.1933,
запалення легенів

Юрова Рая Іванівна,
1,5 р., 10.01.1933,
запалення легенів

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 901].

**Абросимов Михайло
Костянтинович**, 7 р., 12.04.1933,
дизентерія

Акерман Етля Гершівна,
35 р., 10.04.1933,
пістряк кишечника

Ананьєв Левонтій Пилипович,
7 м., 04.04.1933,
гострий ентероколіт

Аникеева Юлія Андріївна,
44 р., 11.03.1933,
виснаження

Аніщенко Галина Олександрівна,
6 м., 27.03.1933,
менінгіт

Бабієнко Ніна,
2 р., 25.03.1933,
кома

Барт Соня Шевелівна,
66 р., 30.03.1933,
заворот кишок

Белун Уляна Охримівна,
48 р., 16.03.1933,
стареча кахексія

Бельченко Іван Романович,
44 р., 10.04.1933,
загальне знесилення

Бордаченко Іван Трохимович,
4 р., 07.04.1933,
авітаміноз

Бочарнік Віктор Гнатович,
11 м., 25.03.1933, виснаження
організму після ентероколіту

Бригінський Олексій Ісакович,
75 р., 02.04.1933,
гострий ентероколіт

Бушуленко Андрій Остапович,
43 р., 08.04.1933,
висипний тиф

Вазуля Валентина Олександрівна,
4 р., 23.03.1933,
загальне виснаження

Верхогляд Катерина Прокопівна,
18 р., 18.03.1933,
дизентерія

Войтицький Франц Осипович,
9 р., 02.04.1933,
кров'яний пронос

Ворошилов Ваня,
2 р., 28.03.1933,
пневмонія

Голишева Олена Антонівна,
10 м., 26.03.1933,
загальне виснаження

Гомельський Шльома Мордкович,
22 р., 21.03.1933,
туберкульоз легенів

Горіна Елька Самуїлівна,
4 р., 05.04.1933,
ентероколіт, запалення кишок

Григор'єв Михайло Севастянович,
5 р., 30.03.1933,
туберкульоз легенів

Дегтяренко Гнат Климентійович,
51 р., 02.04.1933,
висипний тиф

Дудолодов Федір Семенович,
45 р., 10.03.1933,
виснаження

Женіровський Мойсей Ісаакович,
46 р., 22.03.1933,
пістряк шлунку

Жучков Яркі,
1,5 р., 05.04.1933,
туберкульоз легенів

Заїнаковський Федя,
2 р., 21.03.1933,
кров'яний коліт, кір

Зайченко Костянтин Тимофійович,
55 р., 24.03.1933,
старече виснаження

Іванов Іван,
3 р., 08.04.1933,
виснаження

Квитко Саша,
—, 18.03.1933,
коліт кров'яний, кір

Кириленко Петя,
3,5 р., 05.04.1933,
гемор. коліт

Козак Павло Якович,
40 р., 15.03.1933,
дизентерія

Конопленко Ліда,
11 м., 29.03.1933,
пневмонія

Копиленко Юдко Абрамович,
53 р., 10.03.1933,
виснаження

Корнеєв Володимир Потапович,
42 р., 25.03.1933,
виснаження

Котинський Семен Йосипович,
18 д., 25.03.1933,
вроджена кволість

Кравченко Василь Васильович,
4 р., 24.03.1933,
спазмофілія

Кузін Сергій Андрійович,
63 р., 03.04.1933,
виснаження організму

Лемкс Георгій Олександрович,
11 м., 21.03.1933,
катар кишок

Літвіненко Микола Платонович,
6 м., 30.03.1933,
дитячий пронос

Маєвський Анатолій Михайлович,
2 р., 20.03.1933,
туберкульоз, менінгіт

Матузка Наталка Семенівна,
19 р., 01.04.1933,
туберкульоз легенів

Мілявська Людмила Антонівна,
1 р. 4 м., 28.03.1933,
атрофія

Назаркін Володимир Іванович,
1 м., 10.03.1933,
вроджена слабкість

Неізнестная Маня,
3 р., 25.03.1933,
запалення головного мозку

Негель Одарка Яківна,
67 р., 03.04.1933,
пістряк шлунку

Непомнящий Сергій Пилипович,
33 р., 25.03.1933,
виснаження

Новгородська Палажка Василівна,
4 р., 31.03.1933,
виснаження організму від голоду

Овруцький Ілько Бенціонович,
55 р., 11.03.1933,
туберкульоз легенів

Одинцова Валентина Іванівна,
6 м., 01.04.1933,
загальне виснаження

Озерянська Шива,
7 р., 23.03.1933,
анемія

**Пархоменко Зінаїда
Володимирівна**, 16 р., 01.04.1933,
туберкульоз кишок

Перевертень Андрій Якович,
38 р., 13.03.1933,
туберкульоз легенів

Пивоваров Сергій Овдійович,
25 р., 10.04.1933,
черевний тиф

Працюк Семен Амбросійович,
62 р., 26.03.1933,
гострий коліт

Пучков Микола Олександрович,
22 р., 10.03.1933,
туберкульоз легенів

П'янов Микола Михайлович,
70 р., 02.03.1933,
виснаження

Рогодзинський Олексій,
2 р., 10.03.1933,
пневмонія

Романенко Лариса,
3 р., 16.03.1933,
коліт, кір

Сергеев Гриша,
2 р., 23.03.1933,
коліт, кір

Сімон Віра Михайлівна,
1 м., 04.04.1933,
вроджена слабкість

Советова Таня,
3,5 р., 02.04.1933,
кров'яний коліт

Соломінський Прохор Вакулович,
42 р., 31.03.1933,
плямистий тиф

Солонімський Мордко Абрамович,
54 р., 02.03.1933,
невідома

Спектор Аврум Бенціонович,
2 р., 12.03.1933,
туберкульоз легенів

Таргонін Федір Антонович,
30 р., 09.03.1933,
туберкульоз легенів

Ткач Любов Федорівна,
24 р., 24.03.1933,
атрофія

Цицеський Сигизмунд,
52 р., 08.04.1933,
безбілковий набряк, параліч серця

Шевченко Олексій,
71 р., 08.03.1933,
загальне виснаження

Яремчук Федір,
8 р., 10.04.1933,
авітаміноз

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 902].

Андрусевич Міша,
9 р., 27.04.1933,
дизентерія

Беляк Ваня,
1,5 р., 21.04.1933,
виснаження

Березінський Олександр Трохимович,
36 р., 27.04.1933,
плямистий тиф

Биченко Віталій Валентинович,
1 м., 08.05.1933,
атрофія

Бліндер Етля Лейбівна,
75 р., 10.05.1933,
авітаміноз, гострий ентероколіт

Болденко Микола Юхимович,
29 р., 02.05.1933,
поступовий параліч

Бондаренко Вася,
5 р., 28.04.1933,
дизентерія

Бордаченко Михайло Трохимович,
8 р., 26.04.1933,
авітаміноз

Бугайова Ольга Федорівна,
65 р., 12.04.1933,
непрохідність кишок

Величко Оля,
4 р., 26.04.1933,
дизентерія

Верна Віра,
—, 07.05.1933,
виснаження та кір

Волик Нюра,
38 р., 27.04.1933,
дизентерія, дифтерія

Воронов Вадя,
2 р., 26.04.1933,
коліт

Воронов Льоня,
2,5 р., 24.04.1933,
атрофія, виснаження

Гвоздинська Наталія,
36 р., 28.04.1933,
дизентерія

Гвоздишкіна Ліда,
1 р., 19.04.1933,
виснаження, атрофія

Голіков Вова,
3 р., 14.04.1933,
атрофія

Голинченко Семен Григорович,
30 р., 31.05.1933,
авітаміноз

Головін Олександр Іванович,
31 р., 28.05.1933,
туберкульоз легенів та горлянки

Голяков Вова,
2 р., 17.04.1933,
виснаження, атрофія

Горбачов Коля,
5 р., 29.04.1933,
дизентерія

Горелов Гирик,
2 р., 28.04.1933,
атрофія

Горловець Фіма,
1,5 р., 15.04.1933,
виснаження, атрофія

Гримова Ярина Федорівна,
39 р., 31.05.1933,
висипний тиф

Грищенко Олена Минівна,
45 р., 15.05.1933,
висипний тиф

Грінер Моня Ісакович,
29 р., 11.05.1933,
висипний тиф

Грудзь Шура,
3 р., 18.04.1933,
пневмонія

Гуадишевський Болеслав,
3 р., 16.04.1933,
виснаження, атрофія

Данченко Григорій,
2 р., 20.04.1933,
виснаження, атрофія

Данько Лука,
2,5 р., 21.04.1933,
виснаження

Довгалюк Ілько,
2 р., 26.04.1933,
гангрена прямої кишки

Древщ Ганна Кирилівна,
22 р., 24.03.1933,
туберкульоз легенів

Друтман Ізраїль Соломонович,
22 р., 07.05.1933,
висипний тиф

Дубовик Олександра Іванівна,
2 р., 05.05.1933, хронічна
інтоксикація, розлад харчування

Дубровський Вова,
2,5 р., 24.04.1933,
атрофія

Землянська Палажка Антонівна,
70 р., 30.04.1933,
висипний тиф

Зільберберг Хаїм Йосипович,
65 р., 03.05.1933,
авітаміноз

Зінгер Григорій Самойлович,
25 р., 11.04.1933,
туберкульоз легенів

Зінченко Настя Матвіївна,
26 р., 07.05.1933,
висипний тиф

Іванов Ванько,
1,5 р., 16.04.1933,
виснаження, атрофія

Карпенко Олександр Микитович,
32 р., 29.04.1933,
авітаміноз

Кацкевич Павло Пилипович,
45 р., 23.04.1933,
дизентерія

Кацман Мая Михайлівна,
1 р., 06.05.1933,
розлад харчування, інтоксикація

Клін Хоня Гершівна,
20 д., 14.04.1933,
кволість від народження

Клименко Наталка,
2 р., 28.04.1933,
атрофія, виснаження

Коваленко Петро Васильович,
57 р., 17.04.1933,
виснаження, серцева слабкість

Конопалкін Іван Тимофійович,
57 р., 21.04.1933,
черевний тиф

Косенко Юрко Павлович,
14 р., 18.05.1933,
висипний тиф

Костюченко Борис Миколайович,
1,5 р., 20.05.1933, запалення
товстих та тонких кишок після кору

Кошмак Ніна Дмитрівна,
16 р., 24.04.1933,
висипний тиф

Красин Саша,
2 р., 27.04.1933,
атрофія

Краснопєєв Віктор Семенович,
6 р., 01.06.1933,
авітаміноз

Крашкова Ганна,
2 р., 21.04.1933,
виснаження, атрофія

**Кузьміна Валентина
Володимирівна,** 1 р., 03.05.1933,
коліт

Куриленко Микола Опанасович,
2 р., 02.04.1933,
безбілковий набряк

**Лавренюк Валентина
Броніславівна,** 6 м., 20.05.1933,
коліт

Лазаревич Григорій Григорович,
46 р., 09.04.1933,
авітаміноз

Літвинський Яша,
8 р., 26.04.1933,
дизентерія

Лоева Ліза,
2 р., 20.04.1933,
виснаження, атрофія

Лудмер Юхим Ізраїльович,
34 р., 26.05.1933,
висипний тиф

Лук'янець Тамара,
6 р., 29.04.1933,
дизентерія

Макійчук Семен Корнійович,
56 р., 14.05.1933,
загальні безбілкові набряки

Малий Ісак Волькович,
21 р., 21.04.1933, виснаження,
серцева кволість, шизофренія

Мельников Костянтин Григорович,
32 р., 21.04.1933,
виснаження, атрофія, водянка

Місник Григорій Терентійович,
44 р., 01.06.1933,
поступовий параліч

Мороз Шура,
2 р., 15.05.1933,
пневмонія

Москальов Георгій Дмитрович,
1,5 р., 14.04.1933, запалення
кишок та запалення легенів

Москалюк Микола Григорович,
14 р., 18.04.1933,
авітаміноз

Мухіна Ганна Микитівна,
65 р., 30.04.1933,
висипний тиф

Найденко Борис,
15 р., 06.03.1933,
ентероколіт

Накул Едуард Іванович,
12 д., 25.05.1933,
уроджена слабкість

Невідома Беба,
3 р., 19.05.1933,
туберкульоз легенів

Невідомий,
10 р., 29.04.1933,
авітаміноз

Непомнящий Федір Пилипович,
21 р., 15.04.1933,
авітаміноз

Нетіна Маня,
2,5 р., 25.04.1933,
туберкульоз

Ноздрачев Ілля Андрійович,
53 р., 03.06.1933,
висипний тиф

Озеров Лев,
1 р., 18.04.1933,
виснаження, пневмонія

Оксман Есфір Менделівна,
32 р., 29.04.1933, виснаження,
слабкість серцевої діяльності

Омельченко Ліда,
2 р., 03.05.1933,
коліт

Опанасенко Федя,
2 р., 12.05.1933,
кров'яний пронос

Орлов Вова,
2 р., 18.04.1933,
виснаження, атрофія

Островський Арон Борухович,
30 р., 13.04.1933,
туберкульоз легенів

Пархоменко Ваня,
2 р., 28.04.1933,
коліт, атрофія

Поліщук Василь Федорович,
—, 30.05.1933,
шлунково-кишковий катар

Пострелов Сергій,
3 р., 27.05.1933,
кров'яний пронос

Прудніков Михайло Степанович,
68 р., 02.06.1933,
плямистий тиф, запалення легенів

Пустовіт Палажка Іванівна,
30 р., 22.05.1933,
прогресивний параліч

**Радішевський Григорій
Федорович,** 31 р., 04.05.1933,
висипний тиф

Рарога Анатолій Іванович,
12 р., 18.05.1933,
висипний тиф, дифтерит

Репчис Олена Петрівна,
19 р., 25.04.1933,
плямистий тиф

Розенко Павло,
1,5 р., 26.04.1933,
коліт, атрофія

Романенко Данило Георгійович,
55 р., 14.04.1933,
виснаження

Руденко Іван Йосипович,
60 р., 08.05.1933,
висипний тиф

Семенюк Лена,
6 р., 07.04.1933,
ентероколіт

Сивухін Федір Григорович,
37 р., 18.04.1933,
авітаміноз

Сидорчук Павло,
1,5 р., 22.04.1933,
атрофія

Сиротін Петро Купріянович,
5 р., 12.05.1933,
гострий коліт

**Соколовський Григорій
Ізраїльович,** 44 р., 28.05.1933,
висипний тиф

Солуха Галя,
2 р., 20.04.1933,
виснаження, атрофія

Соприга Тетяна Петрівна,
41 р., 08.05.1933,
пістряк кишок, міокардит

Станіславська Сара Самсонівна,
77 р., 03.05.1933, загальне
виснаження, гострий ентероколіт

**Степаненко Володимир
Семенович,** 7 р., 10.05.1933,
авітаміноз

Терешкін Олексій Юхимович,
28 р., 23.04.1933,
висипний тиф

Тищенко Іван Трохимович,
38 р., 27.03.1933,
поступовий параліч

Хімай Сидор Григорович,
43 р., 07.05.1933,
висипний тиф

Холоденко Андрій,
3 р., 27.04.1933,
атрофія

Хоменко Катя,
1,5 р., 27.04.1933,
коліт

Цветков Боря,
1,5 р., 08.04.1933,
виснаження, атрофія

Циганенко Микита Якимович,
50 р., 01.05.1933,
висипний тиф

Циганкова Катерина Леонідівна,
75 р., 16.04.1933,
туберкульоз легенів та кишок

Черкаський Абрам Григорович,
1,5 р., 25.05.1933,
дизентерія

Юзефович Євген Григорович,
42 р., 01.05.1933,
висипний тиф

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 903].

Аврунін Борис Аронович,
26 р., 18.06.1933,
висипний тиф

Адамська Ноля Ісааківна,
3 р., 14.07.1933,
дизентерія

Александрова Дуня,
3 р., 27.06.1933,
кров'яний пронос

Андрієвська Маша,
10 м., 25.06.1933,
дизентерія

Андреєв Вова,
—, 11.06.1933,
кров'яний пронос

Андресонова Таня,
2 р., 27.06.1933,
кров'яний пронос

Атальс Муся,
2 р., 28.06.1933,
дизентерія

Ашкінадзі Мойсей Хацкалович,
42 р., 20.06.1933,
висипний тиф

Бабій Михайло Трохимович,
49 р., 26.06.1933,
авітаміноз

Барташевич Олена Сергіївна,
11 р., 16.06.1933,
дизентерія

Басович Абрам Хаїмович,
40 р., 22.06.1933,
висипний тиф

Богатько Віктор Іванович,
41 р., 24.07.1933,
дизентерія

**Бондаревський Григорій
Дмитрович,** 65 р., 16.06.1933,
висипний тиф

Боровик Яків Романович,
46 р., 10.06.1933,
висипний тиф

Бородов Олексій,
4,5 р., 18.06.1933,
дизентерія, кров'яний пронос

Бувалькевич Григорій Прокопович,
49 р., 08.06.1933,
міокардит

Булкіна Іда Овсіївна,
1 р., 09.07.1933,
дизентерія

Вайнман Поліна Лейзерівна,
20 р., 02.07.1933,
висипний тиф

Вайнтроб Шейва,
58 р., 07.07.1933,
загальна водянка

Вапленько Люся,
10 м., 29.06.1933,
кров'яний пронос

Варенік Єфросинія Михайлівна,
69 р., 10.06.1933,
міокардит

Василенко Галя,
2 р., 09.06.1933,
запалення легенів

Васильєв Володимир Антонович,
4 р., 22.07.1933,
дизентерія

Векслер Віра Ізраїлівна,
30 р., 30.06.1933,
дизентерія, запалення легенів

Гіленко Іван Григорович,
50 р., 01.06.1933,
висипний тиф

Голубова Мотря Карпівна,
80 р., 13.06.1933,
міокардит

Гуркіна Палажка Антипівна,
69 р., 28.06.1933,
міокардит

Гурко Костянтин Михайлович,
37 р., 16.06.1933,
висипний тиф

Давиденко Оксана Яківна,
58 р., 06.06.1933,
висипний тиф

Дмитрієва Ганна Дмитрівна,
37 р., 18.06.1933,
авітаміноз, грип

Доловатенко Глікерія Павлівна,
29 р., 21.06.1933,
висипний тиф

Дубас Антон Гнатович,
50 р., 03.06.1933,
висипний тиф

Дунаєвська Алла,
—, 26.06.1933,
дизентерія

Житомирська Софія,
3 р., 23.06.1933,
дизентерія

Журба Катя,
2 р., 05.07.1933,
коліт

Завадський Ілля Ігнатович,
70 р., 15.07.1933,
старече ослаблення

Загородний Сава Сидорович,
50 р., 18.07.1933,
міокардит

Залєвська Єфросинія Іванівна,
73 р., 05.07.1933,
набряклість усього тулубу

Засенко Наталія Федорівна,
13 р., 13.07.1933,
дизентерія

Захарченко Параска Трохимівна,
37 р., 06.07.1933,
водянка всього тіла

Зельдіс Соломон Давидович,
27 р., 03.07.1933,
висипний тиф

Іващенко Іван,
2 р., 23.06.1933,
кров'яний пронос

Ікітенко Ніна,
1 р., 27.06.1933,
дизентерія

Кавбра Марія Францівна,
71 р., 16.07.1933,
загальне виснаження

Карабульський Антон,
62 р., 09.06.1933,
міокардит

Кацюба Іван Петрович,
36 р., 12.06.1933,
висипний тиф

Кенігсфельд Вікторія Робертівна,
61 р., 07.06.1933,
міокардит

Ковізюк Домнікія Омелянівна,
68 р., 29.07.1933,
загальне виснаження

Кожем'яченко Приська Євдокимівна, 49 р., 17.06.1933,
міокардит

Кошевой Сила Герасимович,
66 р., 09.07.1933,
міокардит

Кошевой Тимофій Андрійович,
36 р., 16.06.1933,
авітаміноз

Кравченко Євдокія Михайлівна,
45 р., 23.07.1933,
дизентерія

Кравченко Марія,
8 р., 21.07.1933,
дизентерія

Кравченко Федір Якович,
64 р., 03.07.1933,
плямистий тиф

Крамер Віра Йосипівна,
54 р., 08.06.1933,
висипний тиф

Кузнецов Трохим Радіонович,
58 р., 05.06.1933,
міокардит

Куніцин Михайло,
54 р., 04.06.1933,
міокардит, авітаміноз

Кушакова Оксана Петрівна,
68 р., 23.07.1933,
висипний тиф

Лаврига Павло Іванович,
19 р., 24.06.1933,
висипний тиф

Ліхвенко Василь Данилович,
63 р., 09.06.1933,
старече виснаження

Луговий Костянтин Петрович,
62 р., 28.06.1933,
авітаміноз

Маєвський Міша,
2, 05.07.1933,
кір

Мазур Зиновія Гаврилівна,
55 р., 15.07.1933,
висипний тиф

Мазур Йосип,
31 р., 02.06.1933,
авітаміноз

Масленікова Фекла Харитонівна,
45 р., 13.06.1933,
водянка

Менжинська Олена Григорівна,
69 р., 17.06.1933,
водянка

Мионов Коля,
3 р., 12.06.1933,
кров'яний пронос

Мірнер Оскар,
53 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Міснак Маруся,
5 р., 17.06.1933,
дизентерія, кров'яний коліт

Можейко Лизавета Володимирівна, 33 р., 28.06.1933,
авітаміноз

М'яснікова Лисавета Феофілівна,
60 р., 07.06.1933,
міокардит

Новожилова Людмила Петрівна,
53 р., 14.06.1933,
плямистий тиф

Ночная Валя,
9 м., 27.06.1933,
коліт

Овечкін Явдоким Степанович,
53 р., 13.06.1933,
висипний тиф

Овруцький Айзик Хаїмович,
32 р., 07.06.1933,
висипний тиф

Пашковська Марія Іванівна,
49 р., 26.06.1933,
водянка

Пашенко Толя,
11 м., 24.06.1933,
кров'яний пронос

Петренко Гриша,
2 р., 04.06.1933,
кір, кров'яний пронос

Пилипенко Маша,
4 р., 28.06.1933,
дизентерія

Піров Іван Якович,
67 р., 11.06.1933,
запалення очеревини

Половченко Явдоха Григорівна,
67 р., 07.06.1933,
міокардит

Пономаренко Іван Гаврилович,
45 р., 26.06.1933,
старече виснаження

Пономаренко Надія,
65 р., 05.06.1933,
міокардит

Потій Михайло Іванович,
43 р., 18.06.1933,
авітаміноз

Потупіков Іван Микитович,
60 р., 16.07.1933,
висипний тиф

Примаченко Архип Євминович,
30 р., 19.07.1933,
висипний тиф

Проскурова Ганна Іванівна,
12 р., 12.06.1933,
туберкульоз кишок

Процько Леонтій Миколайович,
25 р., 02.07.1933,
висипний тиф

Рубинчик Маня,
2 р., 28.06.1933,
дизентерія

Руднік Сергій Ісакович,
1 м., 28.06.1933,
розлад травлення

Рудьковська Параска Василівна,
65 р., 08.06.1933,
міокардит

Самійленко Петя,
4 р., 17.06.1933,
кров'яний пронос

Сергієнко Марія Станіславівна,
45 р., 30.06.1933,
черевний тиф

Середова Ярина Антонівна,
43 р., 07.07.1933,
висипний тиф

Ситнікова Ольга Павлівна,
10 р., 08.07.1933,
дизентерія

Сірінді Костянтин Продромович,
39 р., 22.07.1933,
висипний тиф

Скиба Тетяна Федорівна,
43 р., 08.06.1933,
міокардит

Скоп Меєр,
23 р., 26.06.1933,
висипний тиф

Смоліна Наталка Андріївна,
69 р., 03.06.1933,
міокардит

Сокова Рая,
1,5 р., 05.06.1933,
кров'яний пронос

Соловейко Гриша,
2 р., 12.06.1933,
кров'яний пронос

Суркіна Сура Нухимівна,
70 р., 23.07.1933,
висипний тиф

Сусел Микола Герасимович,
52 р., 20.07.1933,
висипний тиф

Сухова Галина Георгіївна,
10 м., 28.06.1933,
розлад травлення

Терещенко Олександр Семенович,
66 р., 28.06.1933,
кишково-шлункове захворювання

Ткаченко Варвара Семенівна,
14 р., 08.07.1933,
висипний тиф

Топольська Марія Василівна,
62 р., 25.07.1933,
висипний тиф

Уманський Льоня,
1 р., 28.06.1933,
дизентерія

Умрюхін Володимир Олексійович,
11 м., 29.06.1933,
токсична дизентерія

Усенко Валя,
2 р., 28.06.1933,
дизентерія

Ухновський Ваня,
11 м., 28.06.1933,
дизентерія

Федорів Георгій Васильович,
45 р., 16.07.1933,
висипний тиф

Федоров Василь Юхимович,
48 р., 08.06.1933,
висипний тиф

Федорчук Галина Тарасівна,
5 р., 09.07.1933,
дизентерія

Федосова Палажка Павлівна,
30 р., 22.06.1933,
висипний тиф

Херсонський Вітя,
3 р., 28.06.1933,
дизентерія

Хлопченко Роман,
3 р., 03.05.1933,
кров'яний пронос

Циганова Аза,
1,5 р., 05.07.1933,
пневмонія

Чабан Ольга Іванівна,
71 р., 08.06.1933,
міокардит

Чарков Василь Іванович,
30 р., 09.06.1933,
загальне виснаження

**Чернявський Тимофій
Володимирович**, 77 р.,
06.06.1933, міокардит

**Черняк-Манюшко Леокадія
Владиславівна**, 76 р., 03.06.1933,
плямистий тиф

Чмух Соня Шмарівна,
30 р., 20.07.1933,
висипний тиф

Чухно Катерина Трофимівна,
68 р., 28.06.1933,
міокардит

Шакула Іполіт Єфремович,
58 р., 22.07.1933,
дизентерія

Ширман Гнат Павлович,
52 р., 03.07.1933,
висипний тиф

Шишкін Володимир Ілліч,
54 р., 22.07.1933,
висипний тиф

Шпиглер Вольф Вольфович,
39 р., 06.06.1933,
висипний тиф

Щур Шура,
2 р., 05.07.1933,
коліт

Ященко Федір Михайлович,
63 р., 08.07.1933,
міокардит

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 904].

Буценко Клава,
3 р., 07.08.1933,
запалення легенів

Весняна Надя,
4 р., 06.08.1933,
кір

Вишневський Нікін Автономович,
27 р., 20.06.1933,
виснаження

Воєводіна Євдокія Іванівна,
32 р., 31.07.1933,
висипний тиф

Гулак Людмила Федорівна,
19 р., 26.07.1933,
туберкульоз легенів і кишок

Данилова Таня,
3 р., 01.08.1933,
дифтерія

Демидович Кость Іванович,
5 р., 24.09.1933,
дифтерит, пневмонія

Дзюба Таня,
1 р., 02.08.1933,
запалення легенів

Дзюба Таня,
2 р., 06.08.1933,
кір

Другов Тимофій,
37 р., 25.07.1933,
туберкульоз

Єгоров Петро,
—, 08.07.1933,
сепсис

Єременко Нестор Андрійович,
22 р., 18.04.1933,
туберкульоз

Зайцев Вітя,
3 р., 08.08.1933,
туберкульоз

Землюк Георгій Юліанович,
—, 04.09.1933,
розлад харчування, атрофія

Зуброда Арік,
—, 09.08.1933,
запалення легенів

Іщенко Сеня,
—, 02.08.1933,
запалення легенів

Кирилова Галина,
—, 08.07.1933,
дизентерія

Кіхно Михайло Прокопович,
40 р., 02.09.1933,
черевний тиф

Козакевич Терешка Михайлівна,
32 р., 23.07.1933,
туберкульоз

Коломієць Явдоха Павлівна,
5 р., 04.09.1933,
туберкульоз, дизентерія

Копейкін Яків Мусійович,
26 р., 01.09.1933,
черевний тиф

Котляр Лев Мусійович,
19 р., 01.09.1933,
туберкульоз

Кравчук Віра Василівна,
36 р., 11.09.1933,
висипний тиф

Кулік Іван Іванович,
18 р., 21.06.1933,
виснаження

Лаврух Юхим Захарович,
35 р., 26.07.1933,
авітаміноз

Левицький Семен Прокопович,
24 р., 13.09.1933,
туберкульоз

Лисін Іван,
45 р., 15.06.1933,
загальне виснаження

Любченко Гриша,
8 р., 11.08.1933,
кров'яний пронос

Махась Уляна,
—, 09.08.1933,
дизентерія

Неізнестная Галя,
—, 28.06.1933,
кір

Неізнестний Грицько,
—, 28.06.1933,
кір

Невідома,
10 р., 12.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
10 р., 21.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
16 р., 11.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
25 р., 13.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
30 р., 10.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
30 р., 11.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
30 р., 13.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
35 р., 11.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
35 р., 13.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
35 р., 18.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
35 р., 27.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
40 р., 08.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
40 р., 08.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
40 р., 18.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
40 р., 20.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
40 р., 24.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
41 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
45 р., 15.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
45 р., 25.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 01.07.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 11.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 21.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 24.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
55 р., 18.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
6 р., 21.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
65 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідома,
65 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідома,
65 р., 08.06.1933,
різке виснаження

Невідома,
8 р., 13.06.1933,
різке виснаження

Невідомий Валя,
—, 11.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
10 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
10 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
10 р., 18.06.1933,
загальна водянка

Невідомий,
11 р., 13.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
11 р., 18.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
12 р., 12.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
12 р., 14.06.1933,
виснаження

Невідомий,
12 р., 18.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 18.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 18.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 21.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 24.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 25.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 30.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
13 р., 13.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
13 р., 20.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
13 р., 23.06.1933,
виснаження

Невідомий,
13 р., 24.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
14 р., 13.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
14 р., 21.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
15 р., 09.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
15 р., 14.06.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 19.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
15 р., 20.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 23.06.1933,
авітаміноз

Невідомий,
55 р., 27.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
6 р., 21.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 08.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 09.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 09.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 19.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
61 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 19.06.1933,
загальна водянка

Невідомий,
7 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
7 р., 21.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
7 р., 21.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
70 р., 01.07.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 07.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
75 р., 01.07.1933,
виснаження

Невідомий,
75 р., 01.07.1933,
різке виснаження

Невідомий,
—, 14.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 16.06.1933,
загальна водянка

Невідомий,
—, 26.04.1933,
загальне виснаження

Невестенко Петя,
—, 28.06.1933,
дизентерія

Неизвестний Альоша,
—, 29.05.3.1933,
дизентерія

Неизвестний Петя,
—, 08.07.1933,
дизентерія

Несторенко Коля,
3 р., 08.08.1933,
туберкульоз

Овчиннікова Олена Іванівна,
38 р., 27.07.1933,
загальне виснаження

Орлова Валя,
—, 04.07.1933,
дизентерія

Потороченко Василь Іванович,
58 р., 04.09.1933,
дизентерія

Прокопенко Пилип,
17 р., 16.06.1933,
авітаміноз

Разінок Олександр Матвійович,
22 р., 28.07.1933,
туберкульоз

Рожков Сергій Іванович,
15 р., 27.06.1933,
виснаження

Романовський Іван Панасович,
29 р., 24.07.1933,
туберкульоз

Романченко Миша,
—, 28.05.1933,
пневмонія

Савченко Варя,
2 р., 08.08.1933,
туберкульоз

Селькевіч Толя,
2 р., 09.08.1933,
запалення легенів

Сінькевич Леня,
2 р., 11.08.1933,
гангрена прямої кишки

Скачков,
50 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Скобелев Коля,
4 р., 12.08.1933,
туберкульоз

Соболевський Валентин Євгенович,
2 р., 03.09.1933,
розлад харчування

Сосненко Оля,
4 р., 07.08.1933,
запалення легенів

Староверова Марія,
65 р., 14.09.1933,
туберкульоз

Столбова Ноля,
4 р., 11.08.1933,
кір, запалення легенів

Теплицький Костя,
—, 09.07.1933,
пневмонія

Тихий Павло Францович,
6 р., 01.09.1933,
туберкульоз

Туренко Йосип Антонович,
35 р., 21.06.1933,
виснаження

Туров Коля,
4 р., 11.08.1933,
запалення легенів

Уленко Катя,
6 р., 22.08.1933,
запалення легенів

Цисек Катерина Владиславівна,
70 р., 31.08.1933,
загальна водянка

Чеченко Ольга,
3 р., 08.07.1933,
дизентерія

Яценко Степа,
—, 28.05.1933,
дизентерія

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 907].

Артющенко Іван,
3 р., 21.08.1933,
дизентерія

Басан Гриша,
3 р., 27.07.1933,
дизентерія

Белінська Тася,
2 р., 27.07.1933,
дизентерія

Белецька Марія,
8 м., 31.05.1933,
пневмонія

Беляєва Оля,
11 м., 13.07.1933,
запалення легенів

Березіна Оксана Михайлівна,
64 р., 02.10.1933,
кишкова інтоксикація

Блехер Семен Семенович,
3 р., 16.11.1933,
дифтерія

Бобко Коля,
2,5 р., 12.08.1933,
виснаження

Бобрик Настя Остапівна,
29 р., 01.10.1933,
ентероколіт

Браун Толя,
1,5 р., 10.06.1933,
дифтерія

Брешко Іван,
3 р., 24.08.1933,
дизентерія

Булаков Мотя,
3 р., 02.07.1933,
пневмонія

Бурденко Горпина,
3 р., 29.06.1933,
дизентерія

Вельчк Володимир,
2 р., 30.06.1933,
кір

Весьолкін Костянтин Опанасович,
50 р., 17.05.1933,
висипний тиф

Виборний Микола Олексійович,
25 р., 20.10.1933,
висипний тиф

Власенко Іван,
2 р., 30.08.1933,
кір, пневмонія

Володар Володимир,
1,5 р., 30.06.1933,
катар кишок

Воручанський Ваня,
4 р., 07.07.1933,
кір

В'язлаз Галина,
4 м., 29.05.1933,
пневмонія

Габалюк Ваня,
3 р., 12.08.1933,
виснаження

Гаврилов Андрій,
1 р., 27.07.1933,
коліт

Галицька Геня,
2 р., 30.06.1933,
катар кишок

Галка Іван,
5 р., 28.05.1933,
запалення легенів

Галько Митя,
3 р., 03.07.1933,
кір

Гетьманова Тетяна Павлівна,
31 р., 31.05.1933,
висипний тиф

Голдіч Фріда,
11 м., 23.06.1933,
кір

Головна Соня,
2 р., 06.06.1933,
пневмонія

Голуб Володимир Якович,
6 р., 12.11.1933,
дизентерія

Голубенко Данило Юхимович,
54 р., 20.10.1933,
висипний тиф

Гордієв Толя,
3 р., 02.07.1933,
пневмонія

Горошок Яна,
2 р., 07.06.1933,
дизентерія

Граб Петя,
2 р., 10.07.1933,
дизентерія

Гренадер Ента Зельманівна,
64 р., 12.10.1933,
висипний тиф

Данилова Дуся,
3 р., 30.08.1933,
пневмонія

Данилова,
2 р., 08.07.1933,
дизентерія

Даніель Ваня,
5 р., 29.06.1933,
кір

Демченко Вова,
2,5 р., 28.07.1933,
кір, коліт

Деребера Наталка Павлівна,
67 р., 08.10.1933,
висипний тиф

Дубілер Ієхіль Веніамінович,
32 р., 30.10.1933,
висипний тиф

Дубовий Василь,
4 м., 01.06.1933,
пневмонія

Дьомін Толя,
1 р., 26.09.1933,
дизентерія

Євглевська Любов Федорівна,
4 р., 25.09.1933,
дизентерія

Єременко Маня,
2 р., 06.07.1933,
пневмонія

Єршов Вася,
3 р., 03.08.1933,
запалення легенів

Жук Ляля,
2 р., 29.06.1933,
дизентерія

Зайва Маня,
5 р., 04.07.1933,
кір

Зайцев Коля,
3 р., 04.07.1933,
пневмонія

Залін Іван,
3 р., 01.08.1933,
запалення легенів

Зберовно Петро,
8 м., 31.05.1933,
менінгіт, ендокардит

Зварич Арсена,
4 м., 30.05.1933,
пневмонія

Зими́на Оля,
2 р., 03.07.1933,
кір, дифтерія

Зімова Катя,
2,5 р., 22.08.1933,
дизентерія, пневмонія

Зозуля Зіна,
2 р., 26.07.1933,
коліт

Золотенко Маня,
3 р., 03.08.1933,
запалення легенів

Іваненко Маня,
2,5 р., 12.08.1933,
запалення легенів

Іваненко Рита,
1,5 р., 14.07.1933,
виснаження

Іванов Коля,
1,5 р., 22.08.1933,
запалення легенів

Ігнатова Зоя,
2 р., 29.08.1933,
дизентерія

Кадо Миша,
3 р., 10.07.1933,
дизентерія

Каленикович Гриша,
3 р., 07.07.1933,
дизентерія

Калениченко Любов,
3 р., 10.07.1933,
дизентерія

Камисенко Оксана,
4 р., 02.07.1933,
кір, дизентерія

Канарейка Світлана,
2 р., 24.05.1933,
туберкульоз

Касіак Володя,
3 р., 03.07.1933,
дизентерія

Катина Іван,
3 р., 29.06.1933,
кір

Катя,
3 р., 05.07.1933,
запалення легенів

Кискевич Раїса Єрофіївна,
41 р., 05.10.1933,
висипний тиф

Книшенко Петро,
2 м., 21.08.1933,
дизентерія

Ковалевський Петро Сергійович,
3 д., 14.11.1933,
дизентерія

Ковбасюк Євгенія Яківна,
33 р., 02.11.1933,
висипний тиф

Козаченко Тіма,
3 р., 29.07.1933,
туберкульоз легенів

Колесник Стюпа,
4 р., 02.07.1933,
дизентерія

Колік Віра,
1,5 р., 01.07.1933,
пневмонія

Колодная Рахіль Аронівна,
23 р., 03.11.1933,
висипний тиф

Колокольчик Марійка,
3,5 р., 02.07.1933,
коліт

Коломієць Олена Павлівна,
3 р., 28.09.1933, загальна кволість,
виснаження, туберкульоз

Коломінська Ніна,
4 р., 27.08.1933,
коліт

Комар Коля,
1 р., 29.06.1933,
кір

Комнеєнко Оксана,
3 р., 29.06.1933,
дизентерія

Коновалець Вітя,
1,2 м., 27.05.1933,
коліт

Корнієць Юра,
3 м., 22.08.1933,
ентероколіт

Косенко Коля,
1 р., 28.07.1933,
дизентерія

Котов Володя,
2 р., 30.08.1933,
пневмонія

Кравченко Костя,
1,8 р., 26.07.1933,
дизентерія

Кравченко,
2 р., 28.07.1933,
запалення легенів

Кравчиня Степан,
—, 29.08.1933,
запалення легенів

Красюк Синклітія Дмитрівна,
44 р., 18.11.1933,
висипний тиф

Кудлатий Прохор,
2 р., 24.07.1933,
запалення легенів

Кулішенко Уляна Павлівна,
48 р., 26.10.1933,
дизентерія

Кутаїський Віталій Олександрович,
1 р., 08.10.1933,
дизентерія

Лавров Саша,
8 м., 01.06.1933,
пневмонія

Левчук Мотя,
2,5 р., 28.07.1933,
запалення легенів

Летня Яна,
2 р., 01.07.1933,
дизентерія

Летченко Нікс,
1 м., 31.05.1933,
пневмонія

Ликова Оля,
3,5 р., 24.08.1933,
коліт

Лівшиць Клара,
24 р., 08.10.1933,
ентероколіт

Лікова Ліза,
—, 11.08.1933,
дизентерія

Ліпова Ханна,
1 р., 01.07.1933,
пневмонія

Мазнік Боря,
11 м., 12.07.1933,
кір

Максименко Люба,
2 р., 28.07.1933,
туберкульоз легенів

Малинович Митя,
2 р., 29.06.1933,
коліт, кір

Малишева Таня,
3 р., 12.07.1933,
геморогічний коліт

Мандоліна Марія Андріївна,
39 р., 13.11.1933,
висипний тиф

Маняков Дмитро Петрович,
52 р., 08.10.1933,
висипний тиф

Маринська Соня,
1,5 р., 01.06.1933,
туберкульоз

Марченко Зіна,
3 р., 04.07.1933,
пневмонія

Марчук Оля,
2 р., 07.07.1933,
дизентерія

Мельников Миша,
3,5 р., 02.07.1933,
кір

Мелюк Коля,
—, 06.07.1933,
пневмонія

Михайло,
3 р., 04.07.1933,
пневмонія

Михайлова Уляна,
3 р., 05.06.1933,
пневмонія

Мільнер Рейнах,
15 р., 07.08.1933,
ентероколіт

Молдованова Софія Іванівна,
62 р., 12.10.1933,
виснаження після дизентерії

Москаленко Ганна,
1 м., 05.06.1933,
пневмонія

Муховий Микита,
3,5 р., 26.07.1933,
виснаження

Назаренко Ніно,
3 р., 04.07.1933,
кір

Настенко Женя,
3 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідома Віра,
2 р., 03.08.1933,
запалення легенів, кір

Невідома Катя,
3 р., 13.07.1933,
дизентерія

Невідома Маня,
11 м., 30.06.1933,
кір

Невідома Маня,
2 р., 29.06.1933,
запалення легенів

Невідома Ніна,
2 р., 13.07.1933,
дизентерія

Невідома Надя,
1 р., 29.06.1933,
дизентерія

Невідома Наталка,
2 р., 05.07.1933,
дизентерія

Невідома Нюра,
2 р., 22.08.1933,
дизентерія

Невідома Ольга,
4 р., 04.07.1933,
запалення легенів

Невідома Соня,
—, 12.07.1933,
кір

Невідомий Боря,
3 р., 14.07.1933,
кір, пневмонія

Невідомий Вітя,
3 р., 14.06.1933,
коліт

Невідомий Ваня,
4 р., 10.07.1933,
дизентерія

Невідомий Ваня,
—, 24.08.1933,
дизентерія

Невідомий Василь,
2 р., 03.07.1933,
дизентерія

Невідомий Вася,
2 р., 27.07.1933,
запалення легенів

Невідомий Вова,
3 р., 13.07.1933,
туберкульоз легенів

Невідомий Коля,
2 р., 30.06.1933,
кір

Невідомий Микола,
2 р., 04.07.1933,
запалення легенів

Невідомий Микола,
2 р., 28.06.1933,
коліт

Невідомий Митя,
4 р., 11.07.1933,
дизентерія

Невідомий Миша,
—, 08.07.1933,
пневмонія

Невідомий Саша,
4 р., 08.07.1933,
дизентерія

Невідомий Сергій,
6 м., 29.05.1933,
пневмонія

Нечипоренко Горпина,
3 р., 03.07.1933,
кір

Никифорова Ніна,
2 р., 14.07.1933,
туберкульоз легенів

Нікітіна Ніна,
3 р., 31.08.1933,
коліт

Ніколенко Надія,
1,5 р., 30.08.1933,
коліт

Новгородська Маня Василівна,
8 р., 02.11.1933,
гострий коліт

Новикова Ольга,
2 р., 29.08.1933,
запалення легенів

Нодельман Льова,
—, 21.08.1933,
ентероколіт

Нястянівецький Гриша,
3 р., 03.07.1933,
кір

Олешкевич Наталка,
2 р., 06.08.1933,
ентероколіт

Онищенко Миша,
3 р., 05.07.1933,
запалення легенів

Опанасенко Опанас,
3 р., 29.07.1933,
кров'яний пронос

Опанасенко Федя,
1,8 р., 05.06.1933,
кір, запалення легенів

Охрименко Параска,
3 р., 05.08.1933,
запалення легенів

Пакуліна Катя,
3 р., 29.06.1933,
катар кишок

Пекар Нюся,
2,5 р., 28.07.1933,
невідомо

Першенко Борис Володимирович,
58 р., 09.10.1933,
дизентерія, загальна водянка

Петров Гриша,
3 р., 03.07.1933,
дизентерія

Петров Костик,
—, 04.07.1933,
пневмонія

Петров Костя,
3 р., 02.07.1933,
пневмонія

Петрова Лена,
5 р., 29.06.1933,
дизентерія

Петрова Тоня,
2 р., 30.08.1933,
туберкульоз легенів

Пехур Тетяна Іллівна,
75 р., 24.10.1933,
висипний тиф

Повстенко Галя,
2 р., 05.06.1933,
кір, дифтерія

Прибиток Камелія Іванівна,
43 р., 04.10.1933, черевний тиф,
запалення легенів

Пригун Вася,
3 р., 26.06.1933,
дизентерія

Пуншина Паша,
2 р., 28.07.1933,
дизентерія

Пучков Анатолій Микитович,
4 р., 17.05.1933,
дизентерія

Пушкіна Міля,
5,5 р., 14.07.1933,
пневмонія, виснаження

Резенберг Надія Мойсеївна,
72 р., 14.11.1933,
висипний тиф

Розенбаум Макс,
6 р., 30.05.1933,
коліт

Романов Іван,
4 р., 30.07.1933,
кір

Росолін Льоня,
3 р., 26.07.1933,
дизентерія

Ростов Митя,
3 р., 29.06.1933,
кір

Рудько Антон,
1,3 р., 11.06.1933,
коліт

Савченко Єгор,
1 р., 04.07.1933,
пневмонія

Саньков Сеня,
3 р., 12.07.1933,
пневмонія

Саробільський Макар,
3 р., 03.07.1933,
дизентерія

Сергієнко Миша,
3 р., 03.07.1933,
кір

Сергієчко Ганна,
22 р., 04.08.1933,
ентероколіт

Сердюків Федір Фомич,
6 р., 13.10.1933,
дизентерія, ентероколіт

Серенева Соня,
—, 05.06.1933,
запалення легенів

Серов Сергій,
—, 28.06.1933,
катар кишок

Сєдов Юрій Олександрович,
2 т., 29.09.1933,
вроджена слабкість

Синельников Ілля,
40 р., 11.11.1933,
висипний тиф

Ситникова Надія Миколаївна,
9 р., 09.11.1933,
висипний тиф

Сіренев Ваня,
2 р., 28.07.1933,
запалення легенів

Смолова Таня,
2,5 р., 01.08.1933,
авітаміноз

Смуглапова Оля,
1 р., 30.06.1933,
катар кишок

Соболев Миша,
3 р., 29.06.1933,
пневмонія, кір

Соколов Петя,
—, 29.06.1933,
дизентерія

Соколова Марія Павлівна,
69 р., 11.10.1933,
висипний тиф

Сорокін Шура,
11 м., 29.06.1933,
дизентерія

Суміна Ася,
2 р., 13.07.1933,
кір, кров'яний пронос

Сумарокова Параска Павлівна,
31 р., 03.11.1933,
авітаміноз

Супоня Архип Дмитрович,
62 р., 31.05.1933,
висипний тиф

Сухарева Олімпіада Павлівна,
19 р., 14.10.1933,
дизентерія

Тарасу Тетяна Олександрівна,
27 р., 27.05.1933,
дизентерія

Тарзік Митя,
3 р., 05.07.1933,
запалення легенів

Ташко Дмитро,
3 р., 07.07.1933,
пневмонія

Тесля Домна Кирилівна,
63 р., 10.11.1933,
висипний тиф

Тишко Оксана,
2,3 м., 01.06.1933,
пневмонія

Тімова Тася,
2 р., 27.07.1933,
дизентерія

Ткаченко Надя,
2 р., 05.07.1933,
пневмонія

Толчан Тося,
2 р., 31.08.1933,
коліт

Трав'янка Олена Павлівна,
2 т., 29.05.1933,
дизентерія

Троян Катя,
11 м., 01.07.1933,
дизентерія

Туманська Надія,
6 м., 01.06.1933,
пневмонія

Уварено Толя,
3 р., 05.07.1933,
запалення легенів

Устинко Іван,
4 р., 29.06.1933,
коліт

Уткіна-Агронович Марія,
34 р., 02.11.1933,
ентероколіт

Фалько Тетяна Василівна,
53 р., 03.11.1933,
висипний тиф, ангіна

Фараон Фадей Каленикович,
45 р., 07.10.1933,
дизентерія

Федоров Ігор,
2 р., 29.07.1933,
запалення легенів

Федорова Олександра Василівна,
47 р., 14.11.1933,
висипний тиф

Фонерко Віта,
2,5 р., 27.07.1933,
виснаження

Франко Галина,
10 м., 29.06.1933,
коліт

Харитон Марія,
38 р., 07.10.1933,
плямистий тиф

Харламова Віта,
4 р., 26.06.1933,
дизентерія

Холін Толя,
2 р., 26.09.1933,
дизентерія

Царьов Іван Михайлович,
44 р., 10.11.1933,
висипний тиф

Цільц Матильда Василівна,
65 р., 06.11.1933,
висипний тиф

Черненко Соня,
3 р., 04.07.1933,
дизентерія

Чуєв Михайло,
3 р., 29.08.1933,
туберкульоз

Шарова Міля,
2 р., 11.07.1933,
коліт

Шевченко Надія,
2 р., 12.07.1933,
кір

Шевченко Тося,
—, 01.07.1933,
коліт

Яременко Миша,
—, 05.06.1933,
безбілковий набряк, дистрофія

Яровська Явдоха,
3 р., 07.07.1933,
дизентерія

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908].

Андручовська Марія,
6 р., 05.07.1933,
дизентерія

Бабіч Зіна,
5,5 м., 28.08.1933,
пневмонія

Байда Сак,
19 р., 03.09.1933,
ентероколіт

Баранов Антон,
11 м., 25.09.1933,
пневмонія

Батрак Степан,
2 р., 15.09.1933,
пневмонія

Бибек Іван,
10 р., 22.07.1933,
дизентерія

Белочук Володимир Мефодійович,
7 р., 11.12.1933,
висипний тиф

Берднік Поля,
7 р., 20.07.1933,
дизентерія

Биков Гриша,
6 р., 17.07.1933,
дизентерія

Бількевич Іван,
15 р., 20.10.1933,
ентероколіт

Бланк Ляоня,
5 м., 28.08.1933,
пневмонія

Бойко Микола,
5 р., 18.06.1933,
дизентерія

Бойцун Фросина Дорофіївна,
35 р., 17.11.1933,
безбілкові набряки

Бондаренко Коля,
6 р., 15.07.1933,
дизентерія

Борисенко Петро,
10 р., 25.07.1933,
дизентерія

Боянчук Микола,
6 р., 25.07.1933,
дизентерія

Брославець Яков,
12 р., 11.07.1933,
дизентерія

Буренко Василь,
7 р., 07.07.1933,
дизентерія

Бусько Варвара,
14 р., 06.07.1933,
дизентерія

Вдовенко Валя,
3 т., 25.09.1933,
пневмонія

Вовчок Катерина Петрівна,
18 р., 08.11.1933,
авітаміноз

Войленко Максим Йосипович,
42 р., 17.11.1933,
авітаміноз

Войтенко Федот,
13 р., 04.09.1933,
ентероколіт

Волошин Василь,
6 р., 22.06.1933,
дизентерія

Гавриленко Микола Борисович,
2 т., 27.12.1933,
виснаження

Гадський Боря,
5 р., 23.07.1933,
дизентерія

Галущенко Андрій,
5 м., 25.08.1933,
пневмонія

Гезін Хаїм Мойсейович,
39 р., 05.12.1933,
висипний тиф

Герасименко Гнат Григорович,
37 р., 18.09.1933,
ентероколіт

Герман Іван Дорофійович,
45 р., 10.11.1933,
авітаміноз, послаблення серця

Гносченко Галя,
7 р., 23.07.1933,
дизентерія

Голік Ляоя,
5 р., 25.06.1933,
дизентерія

Горанчова Олена,
10 р., 22.06.1933,
набряк

Горський Саша,
4 м., 03.08.1933,
пневмонія

Григор'єва Олена,
5 р., 05.08.1933,
дизентерія

Гуцько Люда,
9 р., 15.07.1933,
дизентерія

Данилов Вася,
5 т., 24.09.1933,
пневмонія

Депутат Андрій,
6 р., 05.08.1933,
дизентерія

Дмитренко Петя,
8 р., 20.06.1933,
виснаження

Дяченко Петро,
16 д., 23.08.1933,
пневмонія

Еське Христофор,
—, 04.09.1933,
ентероколіт

Євдокименко Надя,
6 р., 23.06.1933,
набряк

Заварененко Гриша,
10 р., 18.08.1933,
пневмонія

Зайченко Петро,
7 р., 03.08.1933,
дизентерія

Зубкова Наталя,
4 м., 14.09.1933,
пневмонія

Іваненко Марія,
—, 22.08.1933,
пневмонія

Іванов Клим,
9 д., 26.08.1933,
пневмонія

Іванов Сеня,
3 р., 27.08.1933,
пневмонія

Іванова Женья,
10 р., 04.07.1933,
дизентерія

Іванова Катя,
5 р., 08.08.1933,
запалення легенів

Іванченко Іван Самійлович,
61 р., 30.11.1933,
висипний тиф

Ігнарова Надія,
13 р., 17.09.1933,
ентероколіт

Кадик Надя,
2 р., 14.09.1933,
пневмонія

Капелюшний Іван,
9 р., 22.06.1933,
дизентерія

Капустіна Дуня,
2 т., 21.09.1933,
пневмонія

Кастан Іван,
6 р., 19.06.1933,
коліт

Кириченко Яша,
1 м., 21.08.1933,
пневмонія

Климанська Ельза,
3 м., 14.09.1933,
пневмонія

Коваленко Володидмир,
2 т., 28.08.1933,
пневмонія

Коваленко Гриша,
6 р., 29.07.1933,
дизентерія

Коваленко Миша,
1 р., 22.08.1933,
пневмонія

Ковальчук Ваня,
5 р., 09.07.1933,
дизентерія

Койда Ганна,
17 р., 21.10.1933,
ентероколіт

Колесніков Анатолій Семенович,
19 р., 07.12.1933,
дизентерія

Колесник Тетяна Петрівна,
35 р., 22.12.1933,
дизентерія

Коломієць Василь,
3 т., 07.09.1933,
пневмонія

Коломієць Вася,
7 р., 12.08.1933,
дизентерія

Колосниченко Клавдія,
4 т., 25.09.1933,
пневмонія

Колча Андрій Павлович,
28 р., 31.10.1933,
висипний тиф

Коновалов Юра,
5 р., 02.08.1933,
дизентерія

Кононенко Марія,
6 р., 08.07.1933,
коліт

Конопленнікова Ніка,
2 т., 29.08.1933,
пневмонія

Корольчук Миша,
7 р., 22.07.1933,
дизентерія

Котовська Ганна Лук'янівна,
—, 12.11.1933,
виснаження

Кравченко Іда,
1 р., 21.08.1933,
дизентерія

Краснов Владлен,
14 д., 26.08.1933,
дизентерія

Красновська Ліна,
18 д., 23.08.1933,
пневмонія

Красоткіна Зіна,
5 м., 31.08.1933,
дизентерія

Крикун Ольга,
4 м., 26.08.1933,
пневмонія

Кулик Степан,
10 р., 09.08.1933,
дизентерія

Кулік Галя,
7 р., 12.08.1933,
набряк

Куліш Надя,
2 т., 14.09.1933,
пневмонія

Курешкова Домна Архипівна,
32 р., 10.12.1933,
висипний тиф

Курина Марія Григорівна,
32 р., 03.11.1933,
набряк

Кучеренко Галя,
7 р., 08.07.1933,
запалення легенів

Ланцман Марія,
9 р., 23.06.1933,
дизентерія

Лемешко Василь,
5 р., 16.07.1933,
дизентерія

Литвиненко Василь,
7 р., 12.07.1933,
дизентерія

Литвиненко Микола,
7 р., 18.06.1933,
виснаження

Литко Ліда,
2 т., 04.09.1933,
пневмонія

Ліндер Макс,
6 т., 27.08.1933,
дизентерія

Лось Грицько,
12 р., 13.08.1933,
пневмонія

Лук'янов Микола,
2 т., 03.09.1933,
пневмонія

Лук'янов Микола,
7 т., 03.09.1933,
пневмонія

Луценко Дмитро,
6 р., 21.06.1933,
набряк

Малюк Марія,
30 р., 20.10.1933,
ентероколіт

Манікіч Надя,
6 р., 27.07.1933,
дизентерія

Мартинів Сергій,
2 т., 07.09.1933,
пневмонія

Маслова Олена,
10 м., 21.08.1933,
дизентерія

Менчук Ваня,
14 д., 28.08.1933,
пневмонія

Микитянський Андрій,
2 т., 28.08.1933,
пневмонія

Минаковська Геня,
5 м., 16.09.1933,
пневмонія

Митенко Юра,
3 т., 02.09.1933,
пневмонія

Моковченко Алевтина,
3 т., 21.08.1933,
пневмонія

Молодець Миша,
7 р., 20.07.1933,
дизентерія

Москаленко Василь,
7 р., 29.07.1933,
набряк, авітаміноз

Москаленко Діна,
2,5 р., 01.06.1933,
дизентерія

Мусоєнко Павло,
7 р., 10.07.1933,
запалення легенів

Невідома Іра,
6 р., 24.06.1933,
дизентерія

Невідома Дуня,
7 р., 09.06.1933,
дизентерія

Невідома Катя,
6 р., 24.07.1933,
запалення легенів

Невідома Люся,
6 р., 13.07.1933,
дизентерія

Невідома Маня,
4 р., 22.06.1933,
дизентерія

Невідома Ольга,
5 р., 18.07.1933,
дизентерія

Невідома Оля,
5 р., 20.07.1933,
дизентерія

Невідома Параска,
8 р., 10.07.1933,
дизентерія

Невідомий Іван,
5 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідомий Ваня,
5 р., 01.08.1933,
дизентерія

Невідомий Вася,
5 р., 03.08.1933,
запалення легенів

Невідомий Вася,
7 р., 30.07.1933,
дизентерія

Невідомий Коля,
5 р., 18.08.1933,
дизентерія

Невідомий Петро,
5 р., 13.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
1,5 р., 16.09.1933,
дизентерія

Некрасов Віля,
16 д., 23.08.1933,
пневмонія

Ніколаєва Феня,
3 т., 25.09.1933,
пневмонія

Олексієнко Марія,
3 т., 23.09.1933,
пневмонія

Онищенко Іван,
7 р., 09.07.1933,
дизентерія

Оністратенко Конрад,
18 д., 06.09.1933,
пневмонія

Орлов Сергій,
8 д., 23.09.1933,
пневмонія

Осмогова Даша,
11 м., 20.08.1933,
пневмонія

Остапенко Іван,
9 р., 13.06.1933,
виснаження

Павленко Дуня,
6 р., 30.07.1933,
дизентерія

Павлушко Люба,
10 м., 29.08.1933,
пневмонія

Панасюк Олекса,
10 р., 20.07.1933,
дизентерія

Парковський Юра,
4 р., 04.09.1933,
пневмонія

Пилькевич Ліда,
5 р., 01.08.1933,
дизентерія

Писаренко Андроп,
—, 24.08.1933,
пневмонія

Пінчук Михайло,
3 т., 06.09.1933,
пневмонія

Подгуська Оксана,
2 т., 29.09.1933,
пневмонія

Працюк Боря,
1,5 р., 23.09.1933,
пневмонія

Прилуцький Лев,
10 м., 30.08.1933,
пневмонія

Прокопенко Ярина,
28 р., 03.11.1933,
ентероколіт

Прокопець Марко,
5 р., 13.07.1933,
набряк

Пруденко Андрій,
2 т., 06.09.1933,
пневмонія

Пруга Тоня,
7 р., 19.06.1933,
дизентерія

Райдиш Віра,
11 м., 27.08.1933,
коліт

Рибальська Фіра,
3 т., 02.09.1933,
пневмонія

Ример Давид Елівич,
1,5 р., 06.12.1933,
безбілковий набряк, висипний тиф

Рудьковський Семен Федорович,
27 р., 11.11.1933,
ентероколіт, водянка

Савченко Меланія,
10 р., 02.07.1933,
дизентерія

Самойленко Таня,
8 р., 19.06.1933,
дизентерія

Самоліченко Петро Іванович,
1 м., 07.12.1933,
вроджена слабкість

Сварко Іван,
3 р., 23.06.1933,
запалення легенів

Сидоренко Алла,
—, 26.08.1933,
пневмонія

Сирзеневиц Володя,
6 т., 24.09.1933,
пневмонія

Скибченко Володя,
—, 07.08.1933,
авітаміноз

Сологуб Тимофій,
11 р., 14.06.1933,
дизентерія

Соломенко Люба,
1 р., 25.08.1933,
пневмонія

Соніна Глафіра,
2 т., 01.09.1933,
пневмонія

Спічир Трохим Григорович,
22 р., 09.11.1933,
загальна водянка

Тарганчук Свирид Спиридонович,
34 р., 09.11.1933,
ентероколіт

Тгорюник Леонід,
5 р., 19.07.1933,
дизентерія

Тимошенко Яків,
—, 08.09.1933,
ентероколіт

Тишкова Параска,
10 м., 29.08.1933,
пневмонія

Тіцер Ольга,
5 р., 19.07.1933,
дизентерія

Токівський Юрко,
4 р., 09.08.1933,
дизентерія

Ульянова Олена,
3 т., 17.09.1933,
пневмонія

Федоренко Володимир,
2 м., 20.09.1933,
пневмонія

Федорова Маруся,
13 р., 09.08.1933,
запалення легенів

Химка Шура,
5 м., 23.09.1933,
пневмонія

Хоменко Марія Іванівна,
31 р., 06.12.1933,
виснаження

Хрещик Степан,
5 р., 29.07.1933,
дизентерія

Цимбал Марія,
5 р., 03.08.1933,
дизентерія

Череп Ульяна,
15 р., 23.07.1933,
дизентерія

Черидненко Василь,
8 р., 31.07.1933,
дизентерія

Чернявський Олександр Григорович,
27 р., 01.12.1933,
висипний тиф

Чорновонос Оля,
17 д., 27.08.1933,
коліт

Чудило Григорій Кузьмич,
50 р., 11.11.1933,
гострий ентероколіт

Чумак Василь,
12 р., 07.08.1933,
дизентерія

Шаліна Маша,
3 т., 26.09.1933,
пневмонія

Шаповаленко,
7 р., 01.08.1933,
авітаміноз

Шевченко Вітя,
2 т., 01.09.1933,
пневмонія

Штендер Віля,
3 т., 13.09.1933,
пневмонія

Щербакова Ганна Степанівна,
50 р., 06.12.1933,
запалення легенів, висипний тиф

Юрасов Віктор,
1 р., 24.09.1933,
пневмонія

Юхименко Надя,
4 м., 05.09.1933,
пневмонія

Янковська Олександра Степанівна,
20 р., 13.11.1933,
авітаміноз

Яременко Коля,
6 р., 08.08.1933,
пневмонія

Яцук Володя,
5 т., 06.09.1933,
дизентерія

Петрівський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 905].

Азарова Палажка,
51 р., 15.07.1933,
висипний тиф

Андаул Іван Олександрович,
11 р., 02.07.1933,
коліт, висипний тиф

Артемчук Марина Хомівна,
38 р., 04.07.1933,
авітаміноз, міокардит

Бабенко Пантелей,
32 р., 11.07.1933,
авітаміноз

Багмет Тетяна Федорівна,
7 р., 07.07.1933,
коліт

Багрей Борис,
7 р., 07.07.1933,
коліт

Басов Боря,
2 р., 07.07.1933,
коліт

Бельгівський Петро Миколайович,
68 р., 11.07.1933,
слабкість серця

Білоус Маша Яківна,
17 р., 05.07.1933,
безбілковий набряк

Близнюк Микола Степанович,
16 р., 16.07.1933,
авітаміноз

Богдан Сімон,
45 р., 12.07.1933,
туберкульоз легенів

Богодубний Микола,
7 р., 30.06.1933,
дизентерія

Богорад Петро,
7 р., 03.07.1933,
висипний тиф

Бодян Тимофій,
22 р., 07.07.1933,
виснаження

Болес Іван,
12 р., 02.07.1933,
дизентерія

Бондаренко Мотя,
7 р., 11.07.1933,
дизентерія

Боров Адік,
1 р., 18.07.1933,
дизентерія

Борозенець Надія,
11 м., 11.07.1933,
гострий кров'яний ентероколіт

Бортніченко,
43 р., 03.07.1933,
авітаміноз

Бравко Данило,
20 р., 04.07.1933,
гострий ентероколіт

Броварня Маруся,
7 р., 16.07.1933,
дизентерія

Бубенко Поля,
2,5 р., 25.07.1933,
дизентерія

Бугера Микола,
7 р., 19.07.1933,
дизентерія

Буглак Зосим,
11 р., 15.07.1933,
дизентерія

Буняєв Федір,
6 р., 13.07.1933,
дизентерія

Буренко Яків,
43 р., 07.07.1933,
авітаміноз

Бурлай Приська,
22 р., 11.07.1933,
коліт

Ваня,
8 р., 14.07.1933,
дизентерія

Вернер Дуня,
2 р., 09.07.1933,
коліт

Вечер Устинія,
36 р., 07.07.1933,
виснаження

Висоцький Нечипор,
20 р., 13.07.1933,
виснаження

Віріч Ганна Іванівна,
45 р., 16.07.1933,
висипний тиф

Вневиденський Василь,
33 р., 08.07.1933,
виснаження

Возна Марія,
2,5 р., 08.07.1933,
коліт

Войковський Казимир,
15 р., 16.07.1933,
висипний тиф

Волинець Григорій,
18 р., 09.07.1933,
авітаміноз

Волинець Ольга,
44 р., 14.07.1933,
виснаження

Володкін Андрій Данилович,
11 р., 05.07.1933,
дизентерія

Володя,
7 р., 09.07.1933,
коліт

Ворона Павло,
9 р., 04.07.1933,
дизентерія

Воронов Тимофій,
45 р., 30.06.1933,
висипний тиф

Гаєвський Порфір,
50 р., 05.07.1933,
виснаження

Гаврилов Григорій,
18 р., 11.07.1933,
дизентерія

Гаврилюк Іван,
6 р., 11.07.1933,
дизентерія

Гаврилюк Лука,
39 р., 30.06.1933,
гострий ентероколіт

Гайдук Софія Кирилівна,
62 р., 11.07.1933,
дизентерія

Гарін Гарік,
2 р., 16.07.1933,
коліт

Гірченко Костянтин,
45 р., 08.07.1933,
висипний тиф

Голуб Мотря,
18 р., 03.07.1933,
дизентерія

Голуб Текля,
24 р., 09.07.1933,
дизентерія

Гонкало Логвін,
31 р., 07.07.1933,
авітаміноз

Гончаренко Галина,
33 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Гончарова Ганна,
5 р., 16.07.1933,
дизентерія

Горбалінський Матвій Юрійович,
28 р., 18.07.1933,
коліт

Горобенко Овсій,
59 р., 16.07.1933,
виснаження

Горовой Іван,
7 р., 12.07.1933,
коліт, дизентерія

Городнік Василь Іванович,
7 р., 18.07.1933,
дизентерія

Граценко Павло,
5 р., 12.07.1933,
дизентерія

Грачов Ларивон Васильович,
60 р., 16.07.1933,
виснаження

Грибко Шура,
2,5 р., 24.07.1933,
кров'яний коліт

Григоренко Петро Іванович,
19 р., 08.07.1933,
дизентерія

Григоренко Фрося Сильвестрівна,
8 р., 01.07.1933,
виснаження

Гриценко Андрій,
50 р., 16.07.1933,
дизентерія

Грицьків Іван,
6 р., 15.07.1933,
дизентерія

Грищенко Софія Олелянівна,
48 р., 02.07.1933,
виснаження

Грищенко,
45 р., 18.07.1933,
авітаміноз

Грушко Варя,
2 р., 15.07.1933,
коліт

Гуртовлюк Нечипор,
27 р., 08.07.1933,
дизентерія

Данилевська Марія,
70 р., 08.07.1933,
дизентерія

Дем'яно,
16 р., 16.07.1933,
дизентерія

Дерунець Микола,
10 р., 14.07.1933,
дизентерія

Дзеліна Юлія,
2 р., 15.07.1933,
дизентерія

Дика Галя,
17 р., 03.07.1933,
авітаміноз, коліт

Довгаль Ольга,
—, 16.07.1933,
дизентерія

Довгорук Петро Васильович,
50 р., 02.07.1933,
авітаміноз

Дрот Рома,
1,5 р., 25.07.1933,
коліт

Дуброва Мотя,
2 р., 24.07.1933,
кров'яний коліт

Дуля Маша,
3 р., 23.07.1933,
виснаження

Дуня,
7 р., 13.07.1933,
дизентерія

Духота Петро,
6 р., 17.07.1933,
коліт

Єгоров Боря,
2 р., 22.07.1933,
виснаження

Єрошко Василь,
9 р., 13.07.1933,
дизентерія

Жарновий Пилип,
10 р., 12.07.1933,
дизентерія

Желудневський Янік,
8 р., 18.07.1933,
висипний тиф

Жук Киля,
4,5 р., 24.07.1933,
виснаження

Жук Оля,
9 р., 17.07.1933,
дизентерія

Журавська Настя,
26 р., 06.07.1933,
авітаміноз

Зайцев А.І.,
30 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Іленко Галя,
2,5 р., 15.07.1933,
виснаження

Ільченко Василь,
10 р., 13.07.1933,
виснаження

Кабачієнко Василь,
16 р., 11.07.1933,
виснаження

Казятін Юхим,
40 р., 11.07.1933,
виснаження

Каплуненко Марія Степанівна,
12 р., 09.07.1933,
різачка

Карасік Ізя,
7 р., 14.07.1933,
дизентерія

Караульська Ганна,
68 р., 14.07.1933,
міокардит

Каталевич Катя,
1,5 р., 24.07.1933,
кров'яний коліт

Катасонова Валентина Тарасівна,
2 р., 14.07.1933,
дизентерія

Кіколаєнко Сидор,
42 р., 13.07.1933,
виснаження

Кіселевич Микола,
21 р., 11.07.1933,
туберкульоз легенів

Коваленко Мусій,
34 р., 05.07.1933,
висипний тиф

Коваленко Сашко,
13 р., 11.07.1933,
коліт

Коваль Калінік,
42 р., 12.07.1933,
авітаміноз

Коваль Левко,
50 р., 15.07.1933,
гемор. коліт

Ковальський Степан,
27 р., 08.07.1933,
дизентерія

Ковальчук Степан Йосипович,
10 р., 08.07.1933,
дизентерія

Ковтун Іван,
52 р., 05.07.1933,
виснаження

Кодюк Андрій,
15 р., 07.07.1933,
дизентерія

Козловський Костя Сафронович,
19 р., 07.07.1933,
коліт

Колісніченко Варя,
2 р., 13.07.1933,
дизентерія

Колеснік Петро Миколайович,
1 р., 13.07.1933,
запалення очеревини

Колесник Василь,
10 р., 05.07.1933,
коліт

Колесник Катерина Іонівна,
8 м., 12.07.1933,
дитяча холерина

Колотенко Ваня,
3 р., 25.07.1933,
дизентерія

Коля,
4 р., 14.07.1933,
дизентерія

Коляченко Ганна,
54 р., 03.07.1933,
септичний паратиф

Коляш Коля,
2 р., 14.07.1933,
коліт

Кононенко Степан,
11 р., 10.07.1933,
дизентерія

Коре Нечипор,
32 р., 11.07.1933,
висипний тиф

Корешук Степан,
14 р., 08.07.1933,
дизентерія

Корнієнко,
9 р., 19.07.1933,
дизентерія

Король Ульяна,
40 р., 02.07.1933,
авітаміноз

Корченко Ольга,
3 р., 08.07.1933,
коліт

Костік,
4 р., 18.07.1933,
виснаження, коліт

Костерко Матвій Каленикович,
50 р., 01.07.1933,
коліт

Кошкар Катя,
7 р., 14.07.1933,
виснаження

Кравець Віктор Іванович,
1,5 р., 11.07.1933,
виснаження

Кривенко Яків,
8 р., 12.07.1933,
виснаження

Крижа Лука,
2,5 р., 14.07.1933,
дизентерія

Кропивницький,
16 р., 06.07.1933,
виснаження

Круглік Степан,
8 р., 10.07.1933,
дизентерія

Крук Галя,
10 р., 07.07.1933,
дизентерія

Кудименко Іван,
12 р., 17.07.1933,
дизентерія

Кузьменко Маруся,
7 р., 17.07.1933,
дизентерія

Курський Михайло,
17 р., 14.07.1933,
авітаміноз

Кучеренко Аким,
30 р., 06.07.1933,
виснаження

Кушталъ Кирило Григорович,
32 р., 03.07.1933,
безбілковий набряк

Ладан Варвара Юхимівна,
55 р., 15.07.1933,
коліт

Ледіна Катерина,
7 р., 16.07.1933,
дизентерія

Ледіна Пелагея,
34 р., 17.07.1933,
дизентерія

Лемберська Рахіль Шулівна,
32 р., 14.07.1933,
ентероколіт

Лістенберг Мойше,
60 р., 16.07.1933,
кров'яний пронос

Літовченко Ілля,
48 р., 06.07.1933,
висипний тиф

Ліщ Надія Микитівна,
33 р., 02.07.1933,
виснаження

Логвиненко,
—, 30.06.1933,
коліт, виснаження

Лозго Петро Тихонович,
49 р., 11.07.1933,
виснаження, набряки

Лук'яненко Марія Василівна,
15 р., 15.07.1933,
виснаження

Лук'янов Толя,
1 р., 09.07.1933,
коліт

Луценко Грицько,
2,5 р., 11.07.1933,
дизентерія

Любімов Олександр Іванович,
43 р., 17.07.1933,
виснаження, ентероколіт

Ляшенко Микола Іванович,
1 р., 16.07.1933,
виснаження

Максим,
4 р., 11.07.1933,
дизентерія

Маліненко Яків,
10 р., 16.07.1933,
дизентерія

Мальований Гнат,
11 р., 10.07.1933,
дизентерія

Малюк Оксана,
37 р., 18.07.1933,
дизентерія

Манюся,
4 р., 06.07.1933,
кір

Маранц Іван Григорович,
—, 01.07.1933,
виснаження

Маргуліс Броня Аронівна,
8 м., 14.08.1933,
«гастроентегит»

Мариненко Іван,
25 р., 02.07.1933,
коліт

Марієнко З.М.,
35 р., 08.07.1933,
виснаження

Маруніч Маня,
6 р., 12.07.1933,
дизентерія

Марченко Лизавета Максимівна,
32 р., 16.07.1933,
висипний тиф

Марченко Маня,
3 р., 16.07.1933,
виснаження

Марченко Панна,
12 р., 04.07.1933,
дизентерія

Мар'янський Михайло,
52 р., 05.07.1933,
висипний тиф, енцефаліт

Масютіна Іра,
1,5 р., 25.07.1933,
виснаження

Матвієнко Шура,
1 р., 14.07.1933,
дизентерія

Матвійчук Антон,
14 р., 04.07.1933,
коліт

**Махновець Валентина
Олександрівна,** 7 м., 15.07.1933,
токсичний коліт

Мегідь Федосія Микитівна,
30 р., 02.07.1933,
коліт

Мелиць Ганна,
—, 15.07.1933,
виснаження

Мельник Ганна,
12 р., 13.07.1933,
дизентерія

Мельник Пилип,
20 р., 30.06.1933,
виснаження

Микола,
6 р., 12.07.1933,
дизентерія

Микола,
—, 18.07.1933,
дизентерія

Миколаєва Марія,
3 р., 18.07.1933,
коліт

Мироненко Сергій,
10 р., 23.06.1933,
дизентерія

Міронік Фрося,
8 р., 12.07.1933,
коліт, пневмонія

Міщенко Іван Ларионович,
50 р., 15.07.1933,
висипний тиф

Могильний Микола,
38 р., 04.07.1933,
авітаміноз, запалення легенів

Могнорний Грицько,
6 р., 16.07.1933,
дизентерія

Модидонько,
9 р., 08.07.1933,
дизентерія

Молюк Настя,
9 р., 15.07.1933,
дизентерія

Моргун Григор,
10 р., 16.07.1933,
гемор. коліт

Москаленко В.,
23 р., 16.07.1933,
дизентерія

Москаленко Михайло Васильович,
58 р., 12.07.1933,
ентероколіт

Мусієнко Семен Миколайович,
44 р., 12.07.1933,
виснаження

Мусій,
6 р., 13.07.1933,
дизентерія

Назаренко Марія,
56 р., 11.07.1933,
дизентерія

Настя,
10 р., 15.07.1933,
дизентерія

Настя,
6 р., 09.07.1933,
дизентерія

Наумов Анатоль Лавринович,
4 м., 14.07.1933,
коліт

Нашонтан Яків,
25 р., 13.07.1933,
дизентерія

Невідома Віра,
—, 02.07.1933,
дизентерія

Невідома,
10 р., 02.07.1933,
авітаміноз

Невідома,
12 р., 14.07.1933,
виснаження

Невідома,
20 р., 07.07.1933,
дизентерія

Невідома,
30 р., 09.07.1933,
виснаження

Невідома,
32 р., 15.07.1933,
авітаміноз

Невідома,
35 р., 10.07.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 15.07.1933,
авітаміноз

Невідома,
40 р., 10.07.1933,
виснаження

Невідома,
43 р., 06.07.1933,
виснаження

Невідома,
45 р., 01.07.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 13.07.1933,
виснаження

Невідомий,
10 р., 09.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 10.07.1933,
виснаження

Невідомий,
12 р., 16.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
14 р., 02.07.1933,
коліт

Невідомий,
16 р., 05.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
20 р., 06.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
20 р., 07.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
25 р., 02.07.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 09.07.1933,
виснаження

Невідомий,
28 р., 07.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
28 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
3 р., 08.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
3 р., 15.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
30 р., 02.07.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 06.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
30 р., 09.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
35 р., 07.07.1933,
виснаження

Невідомий,
4 р., 04.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
4 р., 07.07.1933,
виснаження

Невідомий,
4 р., 12.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
40 р., 05.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
40 р., 06.07.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 09.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
45 р., 03.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
45 р., 07.07.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 11.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
47 р., 17.07.1933,
виснаження

Невідомий,
5 р., 09.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
60 р., 18.07.1933,
виснаження

Невідомий,
8 р., 13.07.1933,
авітаміноз

Невідомий,
9 р., 02.07.1933,
виснаження

Невідомий,
9 р., 15.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
—, 09.07.1933,
виснаження

Невідомий,
—, 16.07.1933,
висипний тиф

Неділько Павло Якович,
—, 10.07.1933,
виснаження

Немченко Ганна,
5 р., 30.06.1933,
дизентерія

Непськова Палажка,
7 р., 02.07.1933,
виснаження

Нерубашченко Іван,
19 р., 09.07.1933,
авітаміноз

Нізола Грицько Петрович,
13 р., 12.07.1933,
дизентерія

Новік Гриша,
1,5 р., 07.07.1933,
коліт

Окушар Маруся,
6 р., 12.07.1933,
дизентерія

Олійник Григорій,
6 р., 12.07.1933,
дизентерія

Ольга,
7 р., 13.07.1933,
ентероколіт

Омельченко,
2 р., 14.07.1933,
дизентерія

Опалат Степанида,
10 р., 11.07.1933,
дизентерія

Опенова Настасія,
32 р., 07.07.1933,
туберкульоз легенів

Орпух Наталія,
12 р., 10.07.1933,
висипний тиф

Охрименко Петро,
8 р., 11.07.1933,
висипний тиф

Ошеренко Софія Львівна,
1 р., 15.08.1933,
дизентерія

Павліна,
5 р., 16.07.1933,
дизентерія

Павлюк Катя,
2,5 р., 15.07.1933,
дизентерія

Палкіна Ольга,
9 р., 02.07.1933,
коліт

Пастерман,
4 р., 19.07.1933,
дизентерія

Пермяков Іван Опанасович,
65 р., 13.08.1933,
плямистий тиф

Петренко Вася,
2 р., 13.07.1933,
коліт

Петренко Гаврило,
11 р., 07.07.1933,
дизентерія

Петренко Пріська Панасівна,
—, 12.07.1933,
авітаміноз

Плискуносів Григорій,
5 р., 17.07.1933,
дизентерія

**Позивной Олександр
Олександрович,** 1 р., 14.08.1933,
хронічний пронос

Полієнко Грицько,
4 р., 07.07.1933,
виснаження

Поліщук Михайло,
9 р., 02.07.1933,
коліт

Полевой Дмитро Петрович,
41 р., 05.07.1933,
виснаження, міокардит

Положенко Панас,
14 р., 04.07.1933,
виснаження

Полоцька,
10 р., 14.07.1933,
дизентерія

Полторацький Гриша,
7 р., 14.07.1933,
дизентерія

Попович Катерина,
10 р., 09.07.1933,
дизентерія

Пріма Соня,
2,5 р., 02.07.1933,
виснаження, коліт

Прибиток Мальвіна Миколаївна,
60 р., 15.07.1933,
дизентерія

Притула Іван,
31 р., 18.07.1933,
авітаміноз

Приходько Василь,
5 р., 18.07.1933,
дизентерія

Приходько Ганя,
2 р., 11.07.1933,
дизентерія

Приходько Йосип,
29 р., 08.07.1933,
гостре запалення кишок

Прищенко Петро,
—, 16.07.1933,
виснаження

Прохорова Марія,
35 р., 09.07.1933,
ентероколіт

Пугач Марина,
30 р., 11.07.1933,
виснаження

Пугачук Кирило,
9 р., 15.07.1933,
висипний тиф

Пустовойтов Сергій,
17 р., 05.07.1933,
дизентерія

Ратузніков Микола,
11 р., 16.07.1933,
гемор. коліт

Рейзін Йосип Львович,
9 м., 15.07.1933,
кров'яний пронос

Рибальченко Ілько,
40 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Рибальченко,
11 р., 17.07.1933,
дизентерія

Рибальченко,
40 р., 12.07.1933,
авітаміноз

Рибацька Люба,
13 р., 17.07.1933,
дизентерія

Рогачов Микола,
12 р., 12.07.1933,
коліт

Розенко Оля,
3 р., 18.07.1933,
дизентерія

Рубльов Одя,
2 р., 15.07.1933,
коліт

Руденко Оксана,
40 р., 02.07.1933,
авітаміноз

Савоненко Лавро Юрійович,
15 р., 04.07.1933,
виснаження

Сакова,
23 р., 11.07.1933,
дизентерія

Сербова Дарія Іванівна,
69 р., 13.07.1933,
висипний тиф

Серов Володимир,
3 р., 02.07.1933,
ентероколіт, виснаження

Сидоренко Захар,
20 р., 15.07.1933,
виснаження

Сігнаєвський Ніка,
6 р., 12.07.1933,
коліт

Скібко Коля,
3 р., 19.07.1933,
дизентерія

Скідан Андрій,
8 р., 12.07.1933,
гемор. коліт

Слободенюк Оксана,
50 р., 02.07.1933,
висипний тиф

Слюсаренко Настя Олександрівна,
42 р., 12.07.1933,
виснаження

Смаль Ігнат,
19 р., 07.07.1933,
висипний тиф

Смирнова Валя,
2,5 р., 17.07.1933,
дизентерія

Снігір Андрій,
60 р., 14.07.1933,
висипний тиф

Сніженко Ніна,
4 р., 15.07.1933,
дизентерія

Советов Дем'ян,
3,5 р., 25.07.1933,
виснаження

Сонька,
6 р., 18.07.1933,
дизентерія

Соня,
7 р., 08.07.1933,
дизентерія

Спічак Леонід,
51 р., 03.07.1933,
виснаження

Старошук Марія,
15 р., 19.07.1933,
дизентерія

Старошук Матрона,
44 р., 12.07.1933,
авітаміноз, ентоколіт

Стащук Лука,
50 р., 14.07.1933,
гострий ентоколіт

Степаненко Петро,
8 р., 16.07.1933,
дизентерія

Стрітєв Боря,
2 р., 13.07.1933,
коліт

Суміна,
2,5 р., 17.07.1933,
дизентерія

Сурік Діма,
3 р., 25.07.1933,
виснаження

Танчик Іван Степанович,
40 р., 08.07.1933,
авітаміноз

Тараненко Коля,
2,5 р., 09.07.1933,
дизентерія

Тарасенко Сашко,
2 р., 09.07.1933,
коліт

Татарін Петро,
23 р., 07.07.1933,
авітаміноз

Тельман Марія Андріївна,
40 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Терещенко Соня,
3 р., 14.07.1933,
дизентерія

Тимофієва Наталія Гаврилівна,
54 р., 13.07.1933,
гастроколіт

Тишненко Іван,
18 р., 10.07.1933,
дизентерія

Ткач Гриша,
5 р., 11.07.1933,
дизентерія

Тромса Микола,
4 р., 10.07.1933,
дизентерія

Трохименко Катя,
9,5 р., 13.07.1933,
гострий ентероколіт

Троянський Микола,
4 р., 11.07.1933,
висипний тиф

Тузенко Іван,
17 р., 09.07.1933,
дизентерія

Турова Марія,
2 р., 16.07.1933,
дизентерія

Усенко Ігнат Кирилович,
13 р., 11.07.1933,
дизентерія

Фастовська Рейзья Абрамівна,
52 р., 16.07.1933,
висипний тиф

Федорова Христина Павлівна,
44 р., 14.08.1933,
вада серця

Федорченко Олександр,
12 р., 15.07.1933,
гемор. коліт

Федорченко Петро Нечипорович,
33 р., 12.07.1933,
висипний тиф

Харченко Анатоль Іванович,
1,5 р., 16.07.1933,
гострий ентероколіт

Хвоя Катерина,
34 р., 04.07.1933,
дизентерія

Хижняк Віктор,
10 р., 12.07.1933,
виснаження

Хітетрін Вітя,
4 р., 01.07.1933,
авітаміноз

Хлопчик Тимофій,
50 р., 06.07.1933,
авітаміноз

Ходоренко Павло,
5 р., 10.07.1933,
дизентерія

Хоменко Пилип,
55 р., 11.07.1933,
дизентерія

Хрищук Іван,
14 р., 17.07.1933,
дизентерія

Цикан,
24 р., 13.07.1933,
коліт

Ципенко Галька,
8 р., 12.07.1933,
виснаження

Чайка Тетяна Кононівна,
27 р., 07.07.1933,
дизентерія

Чередніченко Антоніна,
14 р., 17.07.1933,
дизентерія

Чередніченко Одарка,
23 р., 11.07.1933,
коліт

Чибіряк Олександр Нестерович,
44 р., 10.07.1933,
висипний тиф

Чорна Лена,
2 р., 24.07.1933,
інтоксикація

Шахматов Кузьма,
52 р., 12.07.1933,
коліт

Шевель Сергій,
44 р., 12.07.1933,
виснаження

Шевченко Катерина,
62 р., 12.07.1933,
висипний тиф

Шевченко Наталія,
55 р., 16.07.1933,
дизентерія

Шевченко Трохим Савович,
35 р., 12.07.1933,
виснаження

Шейнберг Мусій Волькович,
51 р., 13.07.1933,
туберкульоз легенів

Ширман Ігнат,
52 р., 03.07.1933,
висипний тиф

Шкурська Люба,
4 р., 07.07.1933,
дизентерія

Штадлер Катерина Іванівна,
61 р., 13.07.1933,
дизентерія

Штейнберг Коля,
2 р., 14.07.1933,
ентеріт

Шумевич,
12 р., 19.07.1933,
дизентерія

Шураєв Марко,
40 р., 09.07.1933,
виснаження, тиф

Шушко Нечипор,
5 р., 01.07.1933,
кір, ентероколіт

Яковенко Кирило,
42 р., 06.07.1933,
авітаміноз

Яременко Пантелій,
17 р., 18.07.1933,
виснаження

Яременко,
50 р., 11.07.1933,
виснаження

Яценко Іван,
5 р., 12.07.1933,
коліт, авітаміноз

Яченко Варвара,
20 р., 02.07.1933,
коліт

с. Позняки, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 831].

До книг загсів сіл Позняки та Осокорки потрапили переважно селяни приміської смуги та найближчих районів Київської області, які помирали на території Києва. Вони мали довідку, яка засвідчувала їх особу, але „безіменним” виявився діагноз хвороби, яка спричинила смерть, тому райзагси, звітуючись перед статистичним бюро, писали просто — „невідомо”. До них належали переважно дорослі, хоча траплялися і діти, які лежали просто неба декілька днів.

Власенко Орина Сергіївна,
11 р., 13.07.1933,
невідомо	Кавуненко Михайло Тихонович,
5 м., 03.02.1933,
невідомо	Матієнко Іван Миколайович,
38 р., 24.03.1933,
невідомо
Гергель Іван Гнатович,
8 р., 15.03.1933,
невідомо	Кавуненко Наталка Тимофіївна,
7 м., 27.09.1933,
невідомо	Митько Оксана Пантеліївна,
46 р., 14.03.1933,
невідомо
Гергель Гаврило Григорович,
50 р., 04.08.1933,
невідомо	Кавуненко Петро Іванович,
10 д., 23.03.1933,
невідомо	Мотора Олександр Іванович,
4 р., 26.02.1933,
невідомо
Глуценко Кирило Артемович,
55 р., 08.03.1933,
невідомо	Кавуненко Тимофій,
32 р., 13.03.1933,
невідомо	Мотора Проня Михайлівна,
13 р., 17.04.1933,
дизентерія
Дзигун Марфа Семенівна,
47 р., 02.06.1933,
невідомо	Калініченко Зінаїда Семенівна,
25 р., 20.03.1933,
невідомо	Палій Павло Тихонович,
18 р., 17.06.1933,
невідомо
Дуб Іван Якимович,
17 р., 06.08.1933,
невідомо	Клименко Василь Максимович,
6 р., 04.04.1933,
невідомо	Покотило Антон Кононович,
22 р., 26.02.1933,
невідомо
Єрмолко Федір Матвійович,
58 р., 01.02.1933,
невідомо	Клименко Йосип Григорович,
37 р., 08.07.1933,
невідомо	Покотило Денис Кононович,
40 р., 04.03.1933,
невідомо
Єрмошенко Василь Іванович,
8 р., 31.05.1933,
невідомо	Клименко Оксана Денисівна,
7 р., 17.06.1933,
невідомо	Покотило Марфа Семенівна,
40 р., 04.06.1933,
невідомо
Єрмошенко Михайло Осипович,
41 р., 26.04.1933,
невідомо	Клименко Петро Васильович,
10 р., 26.04.1933,
невідомо	Покотило Михайло Тимофійович,
5 м., 11.04.1933,
невідомо
Єрмошенко Олександр Павлович,
21 р., 08.04.1933,
невідомо	Корж Кирило Федотович,
55 р., 24.01.1933,
невідомо	Покотило Пилип Семенович,
27 р., 04.06.1933,
невідомо
Єрмошенко Петро Осипович,
7 р., 21.05.1933,
невідомо	Корж Михайло Якович,
10 р., 16.07.1933,
невідомо	Покотило Пилип,
22 р., 22.06.1933,
невідомо
Жук Зінько,
55 р., 17.05.1933,
невідомо	Корж Олексій Якович,
9 р., 08.07.1933,
невідомо	Редько Христина Федорівна,
33 р., 28.06.1933,
невідомо
Кавун Григорій Андрійович,
26 р., 13.06.1933,
невідомо	Корж Тимофій Якович,
9 м., 10.03.1933,
невідомо	Савчук Павло Семенович,
2 р., 08.07.1933,
невідомо
Кавун Олександр Карпович,
13 р., 22.05.1933,
невідомо	Корж Уляна Павлівна,
60 р., 23.01.1933,
невідомо	Савчук Семен Євминович,
43 р., 08.07.1933,
невідомо
Кавуненко Василь,
5 м., 07.01.1933,
невідомо	Коротченко Марія Григорівна,
5 м., 30.03.1933,
невідомо	Синельниченко Євдокія Михайлівна,
54 р., 31.08.1933,
невідомо
Кавуненко Дем'ян Кирилович,
40 р., 21.02.1933,
невідомо	Крушинська Тетяна Олександрівна,
6 р., 16.05.1933,
невідомо	Синельниченко Іван Андрійович,
15 р., 08.04.1933,
невідомо
Кавуненко Микола Панасович,
—, 19.04.1933,
невідомо	Масько Марія Григорівна,
40 р., 26.04.1933,
невідомо	Синельниченко Анастасія Терентіївна,
7 р., 21.05.1933,
невідомо

Синельниченко Василь Юхимович,
10 р., 31.08.1933,
невідомо

Синельниченко Олександр Юхимович, 13 р., 31.08.1933,
невідомо

Синельниченко Павло Андрійович,
5 р., 08.04.1933,
від голоду

Синельниченко Терентій Андрійович, 37 р., 02.04.1933,
невідомо

Сом Лаврентій Герасимович,
47 р., 21.05.1933,
невідомо

Сорока Марфа Іванівна,
49 р., 13.06.1933,
невідомо

Стеблін Андрій Семенович,
52 р., 28.04.1933,
невідомо

Степаненко Уляна Василівна,
40 р., 13.07.1933,
невідомо

Сущенко Марія Михайлівна,
19 р., 16.06.1933,
невідомо

Федько Василь Тимофійович,
2 р., 05.03.1933,
невідомо

Цимбаленко Іван Михайлович,
1 м., 18.08.1933,
невідомо

Цимбаленко Іван Михайлович,
56 р., 22.03.1933,
невідомо

Цимбаленко Антон Іванович,
2 р., 07.03.1933,
невідомо

Цимбаленко Марія Тимофіївна,
—, 09.06.1933,
невідомо

Цимбаленко Надія Іванівна,
2 р., 04.10.1933,
невідомо

Цимбаленко Одарка Лаврентіївна,
45 р., 03.06.1933,
невідомо

Цимбаленко Олена Семенівна,
8 р., 24.05.1933,
невідомо

Цимбаленко Сава Лаврентійович,
42 р., 03.06.1933,
невідомо

Цимбаленко Степан Юхимович,
19 р., 31.08.1933,
невідомо

Цимбаленко Терентій Петрович,
33 р., 25.05.1933,
невідомо

Черниш Варка Федотівна,
1 р., 19.01.1933,
невідомо

Шевченко Микола Іванович,
8 р., 23.05.1933,
невідомо

Шкапенко Яків Іванович,
10 р., 26.04.1933,
невідомо

Шкапенко Яків,
8 р., 18.05.1933,
невідомо

Шульга Євфимій Гурійович,
50 р., 08.04.1933,
невідомо

Шульга Катерина Олександрівна,
2 т., 29.03.1933,
невідомо

Шульга Уляна Захарівна,
29 р., 29.03.1933,
невідомо

Шум Катерина Іванівна,
2 р., 18.03.1933,
невідомо

Юрченко Іван Тимофійович,
9 р., 31.08.1933,
невідомо

Юшко Галина Кіндратівна,
3 м., 25.04.1933,
невідомо

Осокорківський ЗАГС, с. Осокорки

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 513].

Бадешко Василь Савич,
46 р., 29.03.1933,
невідомо

Бадешко Василь Тарасович,
51 р., 20.06.1933,
невідомо

Булавий Михайло Федотович,
55 р., 02.03.1933,
старість

Буловин Савостій Федотович,
68 р., 28.03.1933,
невідомо

Гурний Іван Тихонович,
48 р., 18.02.1933,
невідомо

Зінькевич Микита Іванович,
56 р., 26.03.1933,
невідомо

Інтилігатор Іван Степанович,
—, 02.04.1933,
невідомо

Інтилігатор Надія Іванівна,
2 р., 27.03.1933,
невідомо

Інтилігатор Оксана Юхимівна,
7 р., 07.04.1933,
невідомо

Інтилігатор Степан Юхимович,
55 р., 13.04.1933,
невідомо

Інтилігатор Уліта Іванівна,
52 р., 09.03.1933,
старість

Інтилігатор Юхим Юхимович,
14 р., 20.03.1933,
невідомо

Ісаєнко Дунька Іванівна,
—, 12.02.1933,
невідомо

Ісаєнко Микита Якович,
50 р., 06.04.1933,
невідомо

Казимір Йосип Іванович,
49 р., 14.01.1933,
невідомо

Калениченко Іван Денисович,
1 р., 25.05.1933,
невідомо

Калениченко Нечипор Нестерович,
35 р., 17.06.1933,
невідомо

Калениченко Уляна Василівна,
4 р., 17.07.1933,
невідомо

Калініченко Василь Нечипорович,
13 р., 17.01.1933,
не вказано

Калініченко Надія Василівна,
8 м., 02.03.1933,
невідомо

Калініченко Василь Тарасович,
37 р., 30.03.1933,
невідомо

Ковтун Федір Савович,
23 р., 15.09.1933,
невідомо

Козмір Пилип Петрович,
24 р., 13.04.1933,
невідомо

Корж Іван Федотович,
3 р., 18.03.1933,
невідомо

Корж Йосип Лук'янович,
55 р., 04.02.1933,
невідомо

Корж Лисавета Іванівна,
28 р., 30.08.1933,
невідомо

Корж Максим Якович,
35 р., 24.07.1933,
невідомо

Корж Микита Данилович,
62 р., 18.03.1933,
невідомо

Корж Настя Власівна,
52 р., 08.04.1933,
невідомо

Корж Наталка Семенівна,
50 р., 13.07.1933,
невідомо

Корж Нечипор Микитович,
32 р., 11.07.1933,
невідомо

Корж Олександр Іванович,
31 р., 26.03.1933,
невідомо

Корж Опанас Остапович,
60 р., 19.02.1933,
невідомо

Корж Орина Данилівна,
30 р., 22.01.1933,
невідомо

Корж Пріська Федотівна,
4 р., 24.03.1933,
невідомо

Корж Степан Іванович,
6 м., 23.03.1933,
невідомо

Корж Тиміш Артемович,
32 р., 15.05.1933,
невідомо

Корж Федір Федорович,
6 р., 26.03.1933,
невідомо

Корж Федора Павлівна,
45 р., 19.04.1933,
невідомо

Корж Хівря Митрофанівна,
70 р., 05.08.1933,
невідомо

Корж Яків Пилипович,
74 р., 09.02.1933,
невідомо

Корольов Василь Мусійович,
23 р., 31.03.1933,
невідомо

Корольов Павло Мусійович,
29 р., 20.03.1933,
невідомо

Литвиненко Андрій Нечипорович,
53 р., 14.03.1933,
невідомо

Литвиненко Грицько Борисович,
29 р., 03.04.1933,
невідомо

Литвиненко Іван Андрійович,
22 р., 07.04.1933,
невідомо

Литвиненко Кирило Федорович,
33 р., 06.12.1933,
невідомо

Литвиненко Маруся Кирилівна,
5 м., 22.02.1933,
невідомо

Литвиненко Михайло Григорович,
19 р., 29.07.1933,
невідомо

Литвиненко Настя Семенівна,
26 р., 07.07.1933,
невідомо

Литвиненко Олександр Федорович,
28 р., 22.03.1933,
невідомо

Литвиненко Палажка Степанівна,
45 р., 17.08.1933,
невідомо

Литвиненко Петро Іванович,
3 р., 22.03.1933,
невідомо

Матюха Федір Тимофійович,
43 р., 01.06.1933,
невідомо

Москаленко Андрій Васильович,
10 р., 13.02.1933,
невідомо

Москаленко Іван Васильович,
7 р., 06.02.1933,
невідомо

Москаленко Михайло Федорович,
49 р., 22.10.1933,
висипний тиф

Моторенко Ганна Трохимівна,
60 р., 16.06.1933,
невідомо

Моторенко Маруся Олександрівна,
22 р., 29.05.1933,
невідомо

Моторенко Опанас Артемович,
75 р., 08.02.1933,
невідомо

Моторенко Параска Несторівна,
65 р., 06.02.1933,
невідомо

Моторенко Степан Матвійович,
51 р., 20.03.1933,
невідомо

Моторенко Федора Степанівна,
19 р., 24.03.1933,
невідомо

Мотросенко Андрій Семенович,
50 р., 29.01.1933,
невідомо

Мотросенко Марфа Андріївна,
13 р., 07.07.1933,
невідомо

Назаренко Гаврило Мартинович,
31 р., 14.03.1933,
невідомо

Назаренко Микола Гаврилович,
9 м., 25.02.1933,
невідомо

Назаренко Мотря Василівна,
70 р., 19.03.1933,
невідомо

Назаренко Федора Анисівна,
60 р., 15.03.1933,
невідомо

Нелуп Василь Микитович,
65 р., 28.05.1933,
невідомо

Нелуп Ганна Микитівна,
55 р., 21.01.1933,
невідомо

Нелуп Микита Іович,
73 р., 05.02.1933,
невідомо

Нелуп Микола Кирилович,
23 р., 16.05.1933,
невідомо

Нелуп Павло Кирилович,
20 р., 30.03.1933,
невідомо

Палій Василина Юхимівна,
67 р., 27.08.1933,
невідомо

Палій Дмитро Григорович,
44 р., 11.02.1933,
невідомо

Палій Савка Тарасович,
35 р., 07.03.1933,
невідомо

Палій Юхим Федорович,
70 р., 01.04.1933,
невідомо

Пархоменко Марта Іванівна,
57 р., 01.07.1933,
невідомо

Пархоменко Микита Нестерович,
35 р., 26.02.1933,
невідомо

Пархоменко Оксана Романівна,
2 р., 25.04.1933,
невідомо

Петриченко Дунька Гнатівна,
65 р., 03.04.1933,
невідомо

Петриченко Маруся Григорівна,
2 р., 21.04.1933,
невідомо

Петриченко Явтух Федорович,
65 р., 28.05.1933,
невідомо

Петриченко Яків Трохимович,
65 р., 24.03.1933,
невідомо

Прожейко Микита Данилович,
68 р., 20.03.1933,
невідомо

Редько Іван Якович,
55 р., 24.03.1933,
невідомо

Редько Галька Денисівна,
5 р., 15.05.1933,
невідомо

Редько Зінька Павлівна,
41 р., 30.07.1933,
невідомо

Редько Кирило Олександрович,
18 р., 07.06.1933,
невідомо

Редько Мар'яна Тарасівна,
60 р., 07.05.1933,
невідомо

Редько Микита Трохимович,
28 р., 01.09.1933,
невідомо

Редько Михайло Гнатович,
55 р., 28.04.1933,
невідомо

Редько Михайло Гнатович,
61 р., 12.05.1933,
невідомо

Редько Мотря Нестерівна,
2 р., 15.06.1933,
невідомо

Редько Павло Омелькович,
72 р., 24.07.1933,
невідомо

Редько Параска Опанасівна,
39 р., 20.07.1933,
невідомо

Редько Трохим Павлович,
43 р., 06.10.1933,
невідомо

Рябокрис Вівдя Григорівна,
50 р., 17.06.1933,
невідомо

Рябокрис Іван Дмитрович,
12 р., 01.07.1933,
невідомо

Рябокрис Микола Олександрович,
62 р., 19.05.1933,
невідомо

Рябокрис Сергій Дмитрович,
6 р., 25.02.1933,
кров'яний пронос

Рябокрис Степан Мусійович,
68 р., 11.04.1933,
невідомо

Савчук Векла Тарасівна,
80 р., 16.06.1933,
невідомо

Савчук Максим Іванович,
30 р., 06.07.1933,
невідомо

Савчук Омелько Якович,
48 р., 30.03.1933,
невідомо

Сахно Василь Григорович,
2 р., 18.02.1933,
невідомо

Сахно Галька Григорівна,
1 р., 22.03.1933,
невідомо

Сахно Галька Григорівна,
5 м., 23.02.1933,
невідомо

Сахно Грицько Федорович,
2,4 р., 08.08.1933,
невідомо

Сахно Маруся Юхимівна,
70 р., 15.03.1933,
невідомо

Сахно Настя Опанасівна,
26 р., 30.06.1933,
невідомо

Сахно Олексій Петрович,
62 р., 27.03.1933,
невідомо

Сахно Параска Несторівна,
36 р., 21.03.1933,
невідомо

Сахно Сергій Григорович,
5 р., 08.05.1933,
невідомо

Словачевський Павло Михайлович,
59 р., 11.07.1933,
невідомо

Солодовиченко Галька Федотівна,
27 р., 20.04.1933,
невідомо

Солодовиченко Максим Микитович,
30 р., 06.08.1933,
невідомо

Степаненко Василь Григорович,
20 р., 29.03.1933,
невідомо

Степаненко Василь Павлович,
18 р., 13.03.1933,
туберкульоз

Степаненко Дунька Федотівна,
40 р., 10.02.1933,
невідомо

Степаненко Маруся Опанасівна,
7 р., 15.04.1933,
невідомо

Степаненко Михайло Мусійович,
9 м., 10.04.1933,
невідомо

Степаненко Мотря Опанасівна,
2 р., 29.04.1933,
невідомо

Степаненко Настя Арсенівна,
29 р., 28.08.1933,
невідомо

Степаненко Нечипор Сидорович,
60 р., 13.02.1933,
невідомо

Степаненко Олена Опанасівна,
11 р., 30.06.1933,
невідомо

Степаненко Павло Власович,
55 р., 14.04.1933,
невідомо

Степаненко Софія Макарівна,
7 р., 16.08.1933,
невідомо

Степаненко Федора Григорівна,
17 р., 12.02.1933,
невідомо

Степаненко Феська Савеліївна,
41 р., 24.03.1933,
невідомо

Сябер Марва Макарівна,
25 р., 29.03.1933,
невідомо

Сябер Опанас Григорович,
26 р., 03.04.1933,
невідомо

Сябер Семен Семенович,
62 р., 25.04.1933,
невідомо

Сябер Христя Єлисеївна,
64 р., 15.06.1933,
невідомо

Сябяр Іван Семенович,
63 р., 01.03.1933,
невідомо

Сябяр Марва Антонівна,
85 р., 07.02.1933,
невідомо

Сябяр Наталка Матвіївна,
65 р., 26.01.1933,
невідомо

Таландій Афанасій Йосипович,
25 р., 04.03.1933,
невідомо

Таландій Грицько Антонович,
60 р., 07.04.1933,
невідомо

Туренко Маруся Онопріївна,
7 р., 27.04.1933,
невідомо

Туренко Онопрій Пилипович,
38 р., 25.03.1933,
невідомо

Туренко Палажка Онопрівна,
3 р., 31.03.1933,
невідомо

Цикун Лукера Павлівна,
20 р., 28.03.1933,
невідомо

Цикун Микола Йосипович,
60 р., 02.06.1933,
невідомо

Цикун Параска Давидівна,
6 р., 18.02.1933,
невідомо

Черниш Володимир Микитович,
3 р., 31.05.1933,
невідомо

Черниш Галька Денисівна,
3 м., 25.09.1932,
невідомо

Черниш Марія Ялисеївна,
35 р., 02.02.1933,
невідомо

Черниш Олександр Йосипович,
24 р., 24.03.1933,
невідомо

Черниш Параска Іовна,
60 р., 23.03.1933,
невідомо

Шаменко Данило Микитович,
48 р., 21.02.1933,
невідомо

Шульга Векла Максимівна,
2 р., 10.04.1933,
невідомо

Шульга Савка Кузьмович,
60 р., 04.04.1933,
невідомо

Шульга Федір Павлович,
2 р., 29.07.1933,
невідомо

Юшко Арсен Федорович,
55 р., 19.02.1933,
невідомо

Юшко Володимир Федорович,
1 р., 22.01.1933,
невідомо

Юшко Гапка Іванівна,
65 р., 01.07.1933,
невідомо

Юшко Іван Андрійович,
4 м., 26.02.1933,
невідомо

Юшко Іван Михайлович,
1,5 р., 25.03.1933,
невідомо

Юшко Марія Ільківна,
3 р., 24.01.1933,
невідомо

Юшко Санька Давидівна,
67 р., 08.01.1933,
від старості

Юшко Тарас Кузьмович,
49 р., 19.03.1933,
невідомо

Юшко Уляна Петрівна,
19 р., 13.04.1933,
невідомо

Ярема Опанас Григорович,
62 р., 14.04.1933,
невідомо

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 910].

Акулов Іван,
50 р., 09.02.1933,
виснаження

Антонова Ганна,
—, 04.01.1933,
виснаження

Бачинська Констанція,
55 р., 19.01.1933,
загальне виснаження

Бернарська Фекла Павлівна,
48 р., 15.01.1933,
дизентерія

Белов Пилип Георгійович,
21 р., 27.01.1933,
виснаження

Блоха Іван,
60 р., 01.02.1933,
виснаження

Бойко Дмитро,
25 р., 12.01.1933,
охолодження тіла

Верденко Надія,
70 р., 09.02.1933,
старече виснаження

Волошин Іван,
35 р., 30.01.1933,
різке виснаження

Волчкова Ганна Іллівна,
50 р., 27.01.1933,
загальне виснаження

Вороневич Федосій,
65 р., 26.01.1933,
крававий пронос

Гапоненко Мокій Сергійович,
45 р., 11.01.1933,
виснаження

Гілевич Дмитро,
75 р., 24.01.1933,
різке загальне виснаження

Головко Данило,
45 р., 07.01.1933, атрофія серця,
різке загальне виснаження

Горбатенко Кузьма Микитович,
62 р., 18.01.1933,
виснаження

Граш Ковельський,
70 р., 28.01.1933,
старече виснаження

Григоренко,
55 р., 22.01.1933,
загальне виснаження

Дозорець Сіма,
42 р., 28.01.1933,
виснаження

Доманський Ярослав,
70 р., 14.01.1933,
старече виснаження

Дроздовська О.,
65 р., 05.01.1933,
виснаження

Єрмоленко Катерина,
60 р., 06.02.1933,
старече виснаження

Єрмолов Сидор,
60 р., 25.01.1933,
загальне виснаження, водянка

Єрошенко Яків,
60 р., 03.02.1933,
загальне виснаження

Железняк Ульян,
50 р., 29.01.1933,
міокардит, водянка

Жовтова Горпина,
60 р., 04.01.1933,
загальна водянка

Задорожний Михайло Андрійович,
68 р., 07.02.1933,
міокардит

Закота Василина,
30 р., 12.01.1933,
черевний тиф

Захарчук Федір,
20 р., 20.01.1933,
виснаження, туберкульоз

Зеленкова Тетяна Степанівна,
20 р., 11.01.1933,
туберкульоз

Іванова Ганна,
65 р., 13.01.1933,
старече виснаження

Кириченко Марія Кирилівна,
43 р., 15.01.1933,
виснаження

Кисилевська Марія Федорівна,
70 р., 06.01.1933,
водянка, склероз серця

Кікіс Артур,
40 р., 04.01.1933,
сухоти легенів

Клінберг,
55 р., 14.01.1933,
різке загальне виснаження

Ковтуненко,
18 р., 07.01.1933,
різке загальне виснаження

Ковтюков Іван,
35 р., 27.01.1933,
загальне виснаження

Коленський Арсен,
60 р., 03.01.1933,
виснаження

Король,
25 р., 06.02.1933,
виснаження

Коршаневський Кость,
70 р., 08.02.1933,
старече виснаження

Костецька Аполонія,
77 р., 30.01.1933,
старече виснаження

Коцюрба Семен,
45 р., 17.01.1933, загальне
виснаження, параліч серця

Красовська Любов Святославівна,
80 р., 05.02.1933,
старече виснаження

Крижанівська Домна,
42 р., 08.01.1933,
набряк легенів

Крикун Нечипор,
40 р., 02.01.1933,
виснаження

Кузьмінчук Лизавета,
66 р., 03.01.1933,
міокардит, «набрязковість»

Купріянов Сашко,
18 р., 25.01.1933,
замерзання

Куринев Давид,
50 р., 21.01.1933,
старече виснаження

Кускова Ганна,
60 р., 04.02.1933,
старече виснаження

Левчук Ганна,
3,5 р., 30.01.1933,
загальна водянка

Лисюк (жінка),
31 р., 13.01.1933,
виснаження

Литовченкова Катерина,
35 р., 27.01.1933,
різке виснаження

Масляніков Григорій,
65 р., 04.02.1933,
старече виснаження

Масютін (жінка),
65 р., 17.01.1933,
загальне виснаження

Мельчін,
45 р., 14.01.1933,
загальна водянка

Михайлевич Павлина,
70 р., 24.01.1933,
різке виснаження

Мосаковська Марія,
55 р., 27.01.1933,
різке загальне виснаження

Невідома,
18 р., 02.01.1933,
різке виснаження

Невідома,
20 р., 02.01.1933,
замерзання

Невідома,
20 р., 20.01.1933,
замерзання

Невідома,
25 р., 16.01.1933,
замерзання

Невідома,
30 р., 01.01.1933,
виснаження

Невідома,
30 р., 16.01.1933,
загальне виснаження

Невідома,
30 р., 22.01.1933,
замерзання

Невідома,
35 р., 02.01.1933,
набряк легенів, міокардит

Невідома,
35 р., 03.01.1933,
замерзання

Невідома,
40 р., 15.01.1933, загальне
виснаження, набряк легенів

Невідома,
41 р., 02.01.1933,
атрофія серця

Невідома,
45 р., 04.02.1933,
старече виснаження

Невідома,
45 р., 17.01.1933,
замерзання

Невідома,
45 р., 19.01.1933,
замерзання

Невідома,
55 р., 17.01.1933,
замерзання

Невідома,
60 р., 03.01.1933,
загальне старече виснаження

Невідома,
60 р., 21.01.1933,
замерзання

Невідома,
70 р., 13.01.1933,
різке загальне виснаження

Невідома,
80 р., 04.01.1933,
загальне виснаження, водянка

Невідомий,
18 р., 20.01.1933,
замерзання

Невідомий,
25 р., 04.01.1933,
параліч серця

Невідомий,
35 р., 18.01.1933,
замерзання

Невідомий,
38 р., 16.01.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 11.01.1933,
різке загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 08.01.1933,
атрофія, параліч серця

Невідомий,
45 р., 20.01.1933,
різке загальне виснаження

Невідомий,
46 р., 05.01.1933,
параліч серця від виснаження

Невідомий,
50 р., 02.01.1933,
атрофія серця, різке виснаження

Невідомий,
50 р., 03.01.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 09.01.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 09.01.1933,
міокардит, набряк мозку і легенів

Невідомий,
50 р., 21.01.1933,
старече виснаження

Невідомий,
55 р., 04.01.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 14.01.1933, замерзання,
різке загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 02.01.1933,
дизентерія

Невідомий,
60 р., 16.01.1933,
замерзання

Невідомий,
70 р., —.01.1933,
виснаження, туберкульоз

Невідомий,
—, 04.01.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 13.01.1933,
загальне виснаження, міокардит

Нікітін Дмитро Петрович,
65 р., 24.01.1933,
старече виснаження

Остринський Франц,
27 р., 27.01.1933,
замерзання

Отрок Петро,
50 р., 04.01.1933,
різке виснаження

Панчук Федосія,
63 р., 14.01.1933,
старече знесилення

Пінчеков Олексій,
60 р., 09.01.1933,
старече виснаження, міокардит

Помизюк Федір,
70 р., 08.02.1933,
старече виснаження

Приходько А.,
17 р., 20.01.1933,
різке виснаження

Родцев,
60 р., 24.01.1933,
різке загальне виснаження

Рудь Марина,
20 р., 02.01.1933,
висипний тиф

Рябець Іван Маркович,
70 р., 29.01.1933,
параліч серця від виснаження

Савенко Андрій,
65 р., 08.02.1933,
старече виснаження

Садко,
70 р., 25.01.1933,
тиф

Садовський Іван Васильович,
47 р., 26.01.1933,
плямистий тиф

Сердюковська Міля,
19 р., 25.01.1933,
відмороження ніг

Сидорова Марія,
50 р., 04.02.1933,
різке виснаження

Скоба,
60 р., 1933,
виснаження

Слободняк Ганна,
45 р., 20.01.1933,
замерзання

Спісовець Микита,
60 р., 05.02.1933,
старече виснаження

Спіцин Єгор,
45 р., 05.02.1933,
різке виснаження

Стоцький Фелікс Феліксович,
70 р., 10.02.1933,
старече виснаження

Стретянчук Петро Васильович,
55 р., 28.01.1933,
загальне виснаження

Сулімов Олексій Єрофійович,
74 р., 04.02.1933,
безбілковий набряк

Туманевич Іван Михайлович,
50 р., 24.01. 1933,
виснаження

Уманець Ольга,
34 р., 10.01.1933,
черевний тиф

Ходоківський Юхим Федорович,
95 р., 01.02.1933,
старече виснаження

Хоменко Варвара,
45 р., 31.01.1933,
виснаження

Шабановська Настя,
60 р., 27.01.1933,
різке виснаження

Шаповалов,
65 р., 31.01.1933,
загальне виснаження

Шевченко Михайло Платонович,
52 р., 10.01.1933,
виснаження, міокардит

Шмазур Лідія Мартинівна,
64 р., 04.02.1933,
старече виснаження

Шолін Володимир,
88 р., 18.01.1933,
старече виснаження

Штейн Вільгельм Карлович,
78 р., 25.01.1933,
замерзання

Щербінова,
60 р., 06.02.1933,
виснаження

Янченко Марія,
60 р., 26.01.1933,
загальне виснаження

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 912].

Агафонов Іван,
48 р., 04.03.1933,
загальне виснаження

Андрущенко Іван,
60 р., 06.03.1933,
старече виснаження

Гайко Василь Олексійович,
2 м., 14.03.1933,
слабке серце

Горобей Кирило Іванович,
50 р., 15.03.1933,
слабке серце

Заржицький,
50 р., 30.03.1933,
загальне різке виснаження

Зозуля Пантелеймон,
42 р., 10.03.1933,
слабкість серця

Казиміренко Ольга,
18 р., 12.03.1933,
слабкість серця

Клиньков Олександр Васильович,
65 р., 30.03.1933,
різке виснаження

Коваленко Соня,
3 р., 11.03.1933,
дизентерія

Кушир,
70 р., 05.03.1933,
загальна водянка

Кушнірук Юхим,
—, 10.03.1933,
агонія

Лигоденко Марія Іванівна,
1 р., 13.03.1933,
дистрофія

Літвіненко Олекса Іванович,
—, 12.03.1933,
агонія

Меніс Мусій Шулімович,
58 р., 18.03.1933,
виснаження

Невідома,
20 р., 02.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
25 р., 12.03.1933,
агонія

Невідома,
40 р., 08.03.1933,
агонія

Невідома,
45 р., 03.03.1933,
різке виснаження, замерзання

Невідома,
45 р., 12.03.1933,
агонія

Невідома,
45 р., 12.03.1933,
агонія

Невідома,
45 р., 30.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 03.03.1933,
замерзання

Невідома,
55 р., 04.03.1933,
замерзання

Невідома,
55 р., 05.03.1933,
загальне виснаження

Невідома,
65 р., 29.03.1933,
старече виснаження

Невідома,
70 р., 03.03.1933,
старече виснаження

Невідома,
9 р., 09.03.1933,
дизентерія

Невідомий хлопець,
18 р., 09.03.1933,
агонія

Невідомий,
20 р., 05.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 09.03.1933,
агонія

Невідомий,
25 р., 13.03.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 30.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
35 р., 06.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 13.03.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 30.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
40 р., 31.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 04.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 04.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 05.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 06.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 06.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 09.03.1933,
агонія

Невідомий,
45 р., 10.03.1933,
агонія

Невідомий,
45 р., 11.03.1933,
агонія

Невідомий,
45 р., 13.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 30.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
50 р., 04.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 04.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
50 р., 07.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 08.03.1933,
агонія

Невідомий,
55 р., 03.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 03.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
55 р., 03.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 04.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 05.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 06.03.1933,
старече виснаження

Невідомий,
55 р., 27.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 28.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 30.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 03.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
60 р., 08.03.1933,
агонія

Невідомий,
60 р., 28.03.1933,
виснаження старече

Невідомий,
60 р., 30.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
65 р., 02.03.1933,
старече виснаження

Невідомий,
65 р., 02.03.1933,
старече виснаження

Ніколенко Левко,
55 р., 06.03.1933,
загальне виснаження

Павлова М.,
45 р., 09.03.1933,
агонія

Первейко Микола,
55 р., 03.03.1933,
виснаження

Погребна Домна Павлівна,
55 р., 16.03.1933,
загальне різке виснаження

Рибальська Пелагея,
40 р., 04.03.1933,
загальне виснаження

Руденко Іван,
60 р., 30.03.1933,
старече виснаження

Сануцький,
2 м., 05.03.1933,
запалення легенів

Старогорський Валентин,
65 р., 06.03.1933,
загальна водянка

Столбович,
65 р., 14.03.1933,
слабке серце

Федотов Володимир,
55 р., 13.03.1933,
різке виснаження

Фринядкова Лизавета,
60 р., 07.03.1933,
загальне виснаження

Якубовська Катерина,
60 р., 06.03.1933,
загальне різке виснаження

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 913].

Андрієвський Федір,
30 р., 24.03.1933,
різке виснаження, помер дома

Арсентьев Андрій,
50 р., 24.03.1933,
виснаження, помер на вулиці

Баклаженко Тиміш,
56 р., 27.03.1933,
виснаження, помер в гуртожитку

Батий Петро,
55 р., 19.03.1933,
загальна водянка

Биков Георгій Семенович,
10 р., 25.03.1933, коліт з упадком
серцевої діяльності

Білюков Тимофій,
55 р., 20.03.1933,
загальна водянка

Біценков Григор, 50 р.,
25.03.1933, параліч серця на ґрунті
паталог. змін з боку організму

Бойцун Олекса Ісакович,
17 р., 18.03.1933,
відмороження обох ніг

Бондаренко Лизавета,
55 р., 23.03.1933, загальна
водянка, померла на вулиці

Бондаренко Марія,
55 р., 12.03.1933,
різке виснаження

Бондаренко Тиміш Єрмолайович,
64 р., 25.03.1933,
невідома

Борислевський Борис,
5 р., 25.03.1933,
коліт

Вайсберг Фейга Іцківна,
75 р., 23.03.1933,
міокардит

Вирива Михайло,
17 р., 22.03.1933,
висипний тиф

Вільчинський Міна,
50 р., 28.03.1933,
виснаження

Вовк (ім'я, по батькові та стать не
вказані), 40 р., 23.03.1933,
виснаження

Волошин Яким Трохимович,
45 р., 20.03.1933,
загальне різке виснаження

Воробйова,
55 р., 14.03.1933,
загальне різке виснаження

Гарбузова,
50 р., 15.03.1933,
різке виснаження

Голубчик Галина Євстафіївна,
24 д., 24.03.1933,
вроджена слабкість

Горовило Юхим Гаврилович,
22 р., 24.03.1933,
коліт

Гринберг Нухим Борусович,
26 р., 30.03.1933,
авітаміноз

Груновська П.,
2 м., 19.03.1933,
дитячий пронос

Гусаленко,
60 р., 14.03.1933,
загальна водянка

Дем'янова Варвара Семенівна,
54 р., 28.03.1933,
пістряк загальний

Денисенко Василь Григорович,
60 р., 23.03.1933,
міокардит

Жарко Іван,
65 р., 21.03.1933,
старече виснаження

Жигарова Ольга Кузьмівна,
53 р., 09.03.1933,
загальне виснаження

Жостов Анатолій,
35 р., 13.03.1933,
виснаження

Завалій Марія Василівна,
25 р., 22.03.1933,
туберкульоз легенів

Задорожний Олександр,
40 р., 28.03.1933,
замерзання

Захарченко Федір,
45 р., 28.03.1933,
загальне виснаження організму

Зубарев Валентин Семенович,
7 р., 29.03.1933,
кривавий пронос

Калюжна,
55 р., 14.03.1933,
загальне різке виснаження

Кісляков Олександр Павлович,
21 р., 22.03.1933,
туберкульоз легенів

Кнороз Михайло Наумович,
60 р., 20.03.1933,
замерзання

Ковалевський Андрій Лукич,
42 р., 06.04.1933,
туберкульоз легенів

Ковальський Тимофій,
55 р., 23.03.1933,
загальне виснаження

Козирецький Франц,
20 р., 22.03.1933,
кволість серця

Козловський,
50 р., 13.03.1933,
різке загальне виснаження

Корженовський Олекса,
70 р., 17.03.1933,
загальна водянка

Коритенко Макар,
60 р., 09.03.1933,
загальна водянка

Крилова Наталка,
50 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Лаговид Сергій,
23 р., 23.03.1933,
виснаження

Левковцева Харитина Іванівна,
47 р., 22.03.1933,
язвений ентероколіт

Лемешко Михайло,
42 р., 19.03.1933,
плямистий тиф

Лещенко Терентій,
65 р., 13.03.1933,
старече виснаження

Максименко Гриша,
4 р., 19.03.1933,
коліт

Мимова Євдокія Трохимівна,
30 р., 25.03.1933,
кволість серця

Місько,
60 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Мойсеєнко Семен Мусійович,
40 р., 25.03.1933,
кволість серця

Нагорна Секлета,
50 р., 18.03.1933,
різке виснаження

Невібанов Тимофій,
65 р., 25.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
25 р., 21.03.1933,
замерзання

Невідома,
30 р., 17.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
30 р., 23.03.1933, загальне різке
виснаження, померла на вулиці

Невідома,
35 р., 24.03.1933,
кволість серця

Невідома,
37 р., 19.03.1933,
загальне виснаження

Невідома,
4 р., 27.03.1933,
виснаження, померла на залізниці

Невідома,
40 р., 13.03.1933,
охолодження тіла

Невідома,
40 р., 14.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
45 р., 13.03.1933,
невідомо

Невідома,
45 р., 13.03.1933,
різке загальне виснаження

Невідома,
45 р., 17.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідома,
45 р., 21.03.1933,
параліч серця

Невідома,
50 р., 13.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 14.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 20.03.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 20.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідома,
50 р., 21.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
55 р., 21.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
55 р., 22.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідома,
55 р., 23.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідома,
60 р., 15.03.1933,
замерзла

Невідома,
60 р., 18.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідома,
60 р., 23.03.1933, загальна
водянка, померла на вулиці

Невідома,
60 р., 24.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
60 р., 25.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
65 р., 13.03.1933,
старече виснаження

Невідома,
65 р., 15.03.1933,
різке виснаження

Невідома,
65 р., 17.03.1933,
невідомо

Невідома,
65 р., 25.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
80 р., 27.03.1933,
загальне виснаження

Невідома,
—, 26.03.1933,
загальна водянка

Невідомий Шура,
4 р., 25.03.1933,
невказано

Невідомий хлопчик,
9 р., 24.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
13 р., 21.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
18 р., 21.03.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 14.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 19.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 19.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 22.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
25 р., 27.03.1933,
різке виснаження організму

Невідомий,
3 м., 03.03.1933,
замерзання

Невідомий,
30 р., 11.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 11.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 18.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
30 р., 21.03.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 21.03.1933,
параліч серця

Невідомий,
30 р., 22.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
30 р., 22.03.1933,
параліч серця

Невідомий,
30 р., 22.03.1933,
різке загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 23.03.1933,
загальна водянка, помер на вулиці

Невідомий,
30 р., 27.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
35 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 18.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 22.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 23.03.1933,
різке виснаження, помер на вулиці

Невідомий,
35 р., 24.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
35 р., 25.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 27.03.1933, виснаження,
помер в нічліжному домі

Невідомий,
38 р., 22.03.1933,
агонія

Невідомий,
4 м., 19.03.1933,
запалення легенів

Невідомий,
40 р., 16.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
40 р., 18.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
40 р., 24.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
45 р., 11.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 11.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
45 р., 15.03.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 15.03.1933,
загальне виснаження організму

Невідомий,
45 р., 17.03.1933,
агонія

Невідомий,
45 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 20.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 21.03.1933,
параліч серця

Невідомий,
45 р., 23.03.1933,
замерзання на вулиці

Невідомий,
45 р., 24.03.1933,
замерзання

Невідомий,
45 р., 24.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 11.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 13.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 13.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 13.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
50 р., 13.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 14.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 14.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
50 р., 16.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 18.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 18.03.1933,
різке виснаження організму

Невідомий,
50 р., 19.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 21.03.1933,
кволість серця

Невідомий,
50 р., 21.03.1933,
параліч серця

Невідомий,
50 р., 22.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 24.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 24.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 25.03.1933, параліч серця
на ґрунті паталог. змін організму

Невідомий,
50 р., 26.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 27.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 11.03.1933,
виснаження загальне

Невідомий,
55 р., 12.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
55 р., 13.03.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 13.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 14.03.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 14.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 14.03.1933,
замерзання

Невідомий,
55 р., 15.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 16.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 17.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 17.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 18.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
55 р., 19.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 21.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 21.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 22.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 22.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 22.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 23.03.1933, загальне різке
виснаження, помер на вулиці

Невідомий,
55 р., 26.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 27.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 28.03.1933,
загальне виснаження організму

Невідомий,
58 р., 16.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 13.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 14.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
60 р., 14.03.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 15.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
60 р., 16.03.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 18.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
60 р., 18.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
60 р., 21.03.1933,
загальне різке виснаження

Невідомий,
60 р., 22.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
60 р., 23.03.1933,
різке виснаження, помер на вулиці

Невідомий,
60 р., 23.03.1933, виснаження,
помер в нічліжному домі

Невідомий,
60 р., 26.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
62 р., 12.03.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 10.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
65 р., 11.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
65 р., 14.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 17.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
70 р., 14.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
70 р., 27.03.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, березень 1933,
різке виснаження

Невідомий, 35 р.,
25.03.1933, параліч серця на ґрунті
паталог. змін з боку організму

Невідомий, 50 р.,
23.03.1933, різке виснаження
організму, помер на вулиці

Невідомий, 50 р.,
26.03.1933, параліч серця на ґрунті
паталог. змін з боку організму

Оверкович,
65 р., 13.03.1933,
різке загальне виснаження

Огудін,
50 р., 14.03.1933,
виснаження

Олійник Олександр,
27 р., 18.03.1933,
виснаження

Осипов Олександр Олексійович,
42 р., 28.03.1933,
висипний тиф

Палій Марія Омелянівна,
36 р., 25.03.1933,
виснаження

Перепелиця Іван Павлович,
41 р., 26.03.1933,
коліт

Печкуров Микола Амбросійович,
26 р., 07.04.1933,
туберкульоз легенів

Пилипенко Данило Опанасович,
57 р., 24.03.1933,
агонія

Пиреченкова Варвара,
55 р., 14.03.1933,
різке виснаження

Плюта Микола,
6 р., 20.03.1933,
туберкульоз

Поліжунова Ганна Федорівна,
46 р., 21.03.1933,
кволість серця

Пономарчук,
25 р., 16.03.1933,
загальне виснаження організму

Попенко Євтух,
45 р., 23.03.1933,
виснаження

Попренов Міна,
55 р., 14.03.1933,
різке виснаження

Потій Палажка,
30 р., 24.03.1933,
агонія

Проценко Віра Василівна,
48 р., 19.03.1933,
загальне виснаження

Разанова Ганна,
55 р., 25.03.1933,
загальне виснаження

Редько Іван Маркович,
27 р., 23.03.1933,
туберкульоз легенів

Рубін Лазар,
4 м., 14.03.1933,
дитячий пронос

Руденко Радіон Іванович,
50 р., 25.03.1933,
міокардит

Руденко Тарас,
35 р., 07.03.1933,
виснаження, пневмонія

Руднева Агафія Зиновіївна,
65 р., 28.03.1933,
міокардит, артеріосклероз

Рядиненко Ніна Павлівна,
1 р. 8 м., 25.03.1933,
дизентерія, запалення легенів

Сабальнікова Ганна,
35 р., 25.03.1933,
кволість серця

Савченко Павло Степанович,
55 р., 21.03.1933,
виснаження

Салюк Іван Іванович,
11 м., 27.03.1933,
розлад харчування, атрофія

Самчук Микола,
40 р., 21.03.1933,
кволість серця

Соколова Катерина Дмитрівна,
45 р., 23.03.1933,
різке загальне виснаження

Сомова Віра,
3 р., 25.03.1933,
гемор. коліт

Тибекин Андрій Васильович,
30 р., 22.03.1933,
слабкість серця

Титаренко Захар,
8 р., 19.03.1933,
замерзання, помер на вулиці

Тихоновський Павло,
7 р., 13.03.1933,
загальне виснаження

Тітовська Явдоха,
60 р., 13.03.1933,
загальне різке виснаження

Трофимчук Ганна Романівна,
50 р., 25.03.1933, плямистий тиф,
сепсис, різке падіння серцевої
діяльності

Федиченко Лука,
24 р., 24.03.1933,
агонія

Хоменко Микола,
8 р., 28.03.1933,
виснаження

Хоруж Оксана,
40 р., 17.03.1933,
різке виснаження

Цюрков Саня,
5 р., 26.03.1933, коліт

Чибуряк Антон,
55 р., 20.03.1933,
замерзання

Чипурин Яків,
65 р., 21.03.1933,
старече виснаження

Шебинов Петро,
40 р., 14.03.1933,
виснаження

Шевченко Борис,
27 р., 11.03.1933,
туберкульоз легенів

Шевченко Яків,
40 р., 23.03.1933, загальне різке
виснаження, помер на вулиці

Шеремет Василь,
30 р., 25.03.1933, загальне
виснаження, кволість серця

Шикацька,
4 р., 13.03.1933,
замерзання

Якобсон Ісаак Юхимович,
21 р., 22.03.1933,
туберкульоз легенів

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 915].

- Авраменко Грицько Іонович**,
12 р., 04.05.1933,
туберкульоз
- Андрієнко Самсон Прокопович**,
62 р., 12.05.1933,
авітаміноз
- Андрущенко Савка**,
35 р., 02.05.1933,
атрофія
- Бабич Петро Осипович**,
—, 19.04.1933,
виснаження
- Балас Прокоп Степанович**,
77 р., 08.04.1933,
агонія, виснаження
- Бєбік Іван Романович**,
25 р., 15.04.1933,
агонія
- Бєзверха Уліта**,
16 р., 13.04.1933,
авітаміноз
- Бєзверха Уліта**,
30 р., 13.04.1933,
виснаження, кволість серця
- Бєлік Семен Іванович**,
39 р., 30.04.1933,
виснаження
- Бєліх Тимофій Іванович**,
63 р., 05.05.1933,
авітаміноз
- Бєрезовський Ілля**,
50 р., 25.04.1933,
агонія, виснаження
- Білоус Платон**,
40 р., 11.04.1933,
слабкість серця
- Бойко Галя Абрамівна**,
55 р., 29.04.1933,
атрофія серця
- Бойко Захар Гнатович**,
45 р., 04.04.1933,
агонія
- Болтков Іван Михайлович**,
53 р., 16.05.1933,
туберкульоз
- Братчинський Іван**,
45 р., 10.04.1933,
виснаження, заворот кишок
- Буліза Петро Іванович**,
55 р., 01.05.1933,
авітаміноз
- Бургазієва Ганна Федорівна**,
28 р., 08.04.1933,
туберкульоз
- Бутянов Яків Денисович**,
—, 07.04.1933,
авітаміноз
- Вєнгерський Захар**,
55 р., 05.05.1933,
виснаження
- Вікторова Палажка**,
16 р., 13.04.1933,
авітаміноз
- Волошан Федір Карпович**,
26 р., 07.04.1933,
універсальна атрофія, виснаження
- Воробей Андрій**,
33 р., 28.04.1933,
агонія
- Воробей Андрій**,
—, 29.04.1933,
виснаження
- Гєчко Ліза**,
—, 10.04.1933,
кволість серця
- Годум Степан**,
35 р., 11.05.1933,
виснаження
- Городенко Павло**,
55 р., 08.04.1933,
виснаження
- Гринберг Лєйб Годєлович**,
62 р., 19.05.1933,
загальне виснаження
- Гринько Петро Миколойович**,
51 р., 14.06.1933,
туберкульоз
- Грумінський Юрко Павлович**,
2 р., 16.05.1933,
туберкульоз
- Дєнісюк Терєшка**,
30 р., 10.04.1933,
виснаження
- Дольський Іван Євдокимович**,
40 р., 06.05.1933,
туберкульоз
- Домніч Віктор**,
28 р., 10.04.1933,
атрофія універсальна
- Залпайко Андрій**,
35 р., 28.04.1933,
кволість серця
- Зарудний Трохим**,
18 р., 12.04.1933,
виснаження
- Іванов М.**,
40 р., 19.04.1933,
виснаження
- Казмірук Прокоп Леонтійович**,
30 р., 08.05.1933,
авітаміноз
- Каплюхова Ольга Яківна**,
27 р., 09.03.1933,
туберкульоз
- Карбовська Емілія Карлівна**,
30 р., 01.05.1933,
авітаміноз
- Кірочок Семен**,
—, 29.04.1933,
агонія
- Кліманович Клим**,
60 р., 11.05.1933,
авітаміноз
- Князнік Василь Дементійович**,
16 р., 02.05.1933,
виснаження
- Коваленко Пилип**,
40 р., 26.03.1933,
виснаження
- Ковтюк Олександр**,
22 р., 20.04.1933,
слабкість серця
- Козорєз**,
35 р., 25.04.1933,
виснаження
- Колєсник Іван**,
60 р., 29.04.1933,
виснаження
- Конопляніков Володимир**,
35 р., 10.05.1933,
авітаміноз
- Копачов Іван Захарович**,
22 р., 24.04.1933,
агонія, виснаження
- Кравченко Лєйб Леонтійович**,
35 р., 29.04.1933,
авітаміноз
- Кравченко Степанида**,
30 р., 11.04.1933,
виснаження
- Красна Ганна**,
3 р., 28.04.1933,
дифтерит
- Кусков Петро Васильович**,
63 р., 20.05.1933,
туберкульоз
- Кучеренко Василь Федорович**,
35 р., 03.04.1933,
агонія
- Лазневий Корній**,
10 р., 09.05.1933,
виснаження
- Лисенко Іван Михайлович**,
29 р., 07.05.1933,
виснаження
- Літвін Олена Петрівна**,
36 р., 15.05.1933,
висипний тиф
- Логвиненко Данило**,
27 р., 24.04.1933,
авітаміноз
- Логвиненко Ольга Макарівна**,
26 р., 24.04.1933,
виснаження
- Манькіна Маша Яківна**,
52 р., 14.05.1933,
слабкість серця
- Махоніна Людмила Яківна**,
1 р.7 м., 06.05.1933,
туберкульоз кишок

Миколаєнко Петро,
20 р., 18.04.1933,
виснаження

Миронов Іван Гнатович,
48 р., 05.04.1933,
агонія

Муляр Гаврило,
35 р., 05.05.1933,
авітаміноз

Невідома,
15 р., 05.05.1933,
авітаміноз

Невідома,
25 р., 13.04.1933,
виснаження

Невідома,
30 р., 12.05.1933,
агонія

Невідома,
30 р., 20.04.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 05.05.1933,
авітаміноз

Невідома,
40 р., 05.05.1933,
агонія

Невідома,
40 р., 11.05.1933,
авітаміноз

Невідома,
50 р., 09.04.1933,
агонія, виснаження

Невідома,
55 р., 07.04.1933,
виснаження

Невідома,
8—9 р., 17.04.1933,
виснаження

Невідома,
—, 11.04.1933,
виснаження

Невідомий,
10 р., 09.05.1933,
агонія

Невідомий,
10 р., 10.05.1933,
агонія

Невідомий,
10 р., 14.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
12—15 р., 21.07.1933,
кволість серця

Невідомий,
15 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 12.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
17 р., 07.05.1933,
виснаження

Невідомий,
17 р., 18.04.1933,
виснаження

Невідомий,
18 р., 06.05.1933,
авітаміноз

Невідомий,
18 р., 26.04.1933,
виснаження

Невідомий,
18 р., 27.04.1933,
туберкульоз

Невідомий,
18 р., 30.04.1933,
агонія

Невідомий,
18 р., 31.03.1933,
агонія

Невідомий,
20 р., 06.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
20 р., 07.04.1933,
агонія

Невідомий,
20 р., 09.05.1933,
виснаження

Невідомий,
24 р., 07.04.1933,
агонія

Невідомий,
25 р., 04.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
25 р., 04.04.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 09.04.1933,
кволість серця

Невідомий,
25 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 21.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
25 р., 26.04.1933,
виснаження

Невідомий,
27 р., 25.04.1933,
кволість серця

Невідомий,
28 р., 11.04.1933,
агонія

Невідомий,
30 р., 08.05.1933,
агонія

Невідомий,
30 р., 11.04.1933,
агонія

Невідомий,
30 р., 25.04.1933,
агонія

Невідомий,
30 р., 27.03.1933,
виснаження

Невідомий,
31 р., 28.03.1933,
виснаження

Невідомий,
32 р., 23.04.1933,
авітаміноз

Невідомий,
35 р., 01.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 02.05.1933,
атрофія універсальна

Невідомий,
35 р., 04.05.1933,
кволість серця

Невідомий,
35 р., 05.05.1933,
авітаміноз

Невідомий,
35 р., 05.05.1933,
агонія

Невідомий,
35 р., 07.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
35 р., 08.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
35 р., 08.04.1933,
агонія, виснаження, атрофія

Невідомий,
35 р., 16.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 24.04.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 25.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 26.04.1933,
виснаження

Невідомий,
35—40 р., 27.03.1933,
кволість серця

Невідомий,
4 р., 07.05.1933,
авітаміноз

Невідомий,
40 р., 01.07.1933,
кволість серця

Невідомий,
40 р., 01.07.1933,
кволість серця, агонія

Невідомий,
40 р., 03.04.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 03.04.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 05.05.1933,
агонія, універсальна атрофія

Невідомий,
40 р., 07.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 20.04.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 20.04.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 29.03.1933,
слабкість серця

Невідомий,
40 р., 29.04.1933,
агонія

Невідомий,
40 р., 30.04.1933,
виснаження

Невідомий,
40—45 р., 02.04.1933,
кволість серця

Невідомий,
40—45 р., 29.03.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 07.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
45 р., 25.04.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 30.04.1933,
виснаження

Невідомий,
48 р., 15.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
48 р., 27.04.1933,
виснаження

Невідомий,
48 р., 30.03.1933,
агонія

Невідомий,
50 р., 04.04.1933,
агонія

Невідомий,
50 р., 05.04.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 07.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
50 р., 07.04.1933,
агонія, кволість серця

Невідомий,
50 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 20.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 26.03.1933,
кволість серця

Невідомий,
50 р., 27.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 28.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
50 р., 30.04.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 30.04.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 28.04.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 26.04.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 27.03.1933,
кволість серця

Невідомий,
60 р., 28.04.1933,
агонія, авітаміноз

Невідомий,
65 р., 30.03.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
70 р., 23.04.1933,
агонія, виснаження

Невідомий,
70 р., 27.04.1933,
виснаження

Невідомий,
—, 25.04.1933,
агонія

Невідомий,
—, 28.04.1933,
виснаження

Негоднікова Л.І.,
42 р., 25.04.1933,
агонія

Олійник Грицько,
19 р., 11.04.1933,
атрофія універсальна

Ольшевський Станіслав Єгорович,
50 р., 17.04.1933,
виснаження

Опанасик Анатолій,
42 р., 08.04.1933,
виснаження

Орел Вітя,
—, 17.04.1933,
виснаження

Осмоловський Герасим,
17 р., 17.04.1933,
висипний тиф

Павленко Андрій,
45 р., 16.04.1933,
виснаження

Павленко Віра Григорівна,
19 р., 03.05.1933,
висипний тиф

Падабулкін Іван Сергійович,
17 р., 11.05.1933,
туберкульоз

Підтелюк Андрій Дмитрович,
54 р., 07.05.1933,
виснаження

Примаков Петро Герасимович,
36 р., 19.05.1933,
туберкульоз

Приходьмо Іван,
7 р., 15.04.1933,
виснаження

Рудик Анісія Іванівна,
47 р., 11.05.1933,
авітаміноз

Рябошапка Сидір,
60 р., 04.05.1933,
агонія, виснаження

Савченко Кость,
40 р., 30.03.1933,
виснаження

Семенцова Дарія Акимівна,
46 р., 04.05.1933,
висипний тиф

Ситько Василь Андрійович,
20 р., 14.04.1933,
виснаження

Склярєнко Софія Марківна,
30 р., 28.04.1933,
виснаження

Снігір,
16 р., 11.04.1933,
виснаження

Соколов Валентин,
18 р., 19.05.1933,
кволість серця

Соломай Колесник,
39 р., 19.04.1933,
кволість серця

Сосновський Лев Миронович,
4 р., 22.05.1933,
дизентерія

Стальніченко Василь,
—, 04.04.1933,
виснаження

Стеценко Давид Корнійович,
50 р., 07.05.1933,
авітаміноз

Топчій Надя,
18 р., 28.04.1933,
виснаження

Трач Сьома,
35 р., 25.05.1933,
виснаження

Уніят Федір,
19 р., 19.03.1933,
кволість серця

Усовський Самуїл Юхимович,
48 р., 12.05.1933,
туберкульоз

Фадєєв Олександр Варламович,
48 р., 06.05.1933,
декомпенсований авітаміноз

Файєр Мирон,
30 р., 30.03.1933,
слабкість серця

Фоменко Афанасій Павлович,
33 р., 15.04.1933,
агонія

Фроловський Франц Вікентійович,
46 р., 15.05.1933,
туберкульоз

Хлопчик Михайло Іванович,
29 р., 17.04.1933,
виснаження

Хмеченко,
50 р., 11.04.1933,
виснаження

Хоменко Лизавета,
20 р., без дати,
виснаження

Хохлов Ілля,
30 р., 04.05.1933,
виснаження

Черевецький Овсій Борисович,
39 р., 15.05.1933,
туберкульоз

Чудко Федір,
50 р., 04.04.1933,
атрофія загальна

Шевчук Опанас,
40 р., 23.04.1933,
авітаміноз

Шостецький,
40 р., 26.04.1933,
кволість серця

Шпак Артем,
46 р., 12.04.1933,
кволість серця

Яблонська Явдоха Миколаївна,
30 р., 06.04.1933,
виснаження

Янковська Марія,
45 р., 19.04.1933,
висипний тиф

Ясуленіс Марія Миколаївна,
54 р., 21.05.1933,
висипний тиф

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 911].

Андрушевський,
65 р., 28.02.1933,
параліч серця від водянки

Антонюк Ганна,
60 р., 01.03.1933,
виснаження

Байдев А.М.,
60 р., 23.02.1933,
виснаження

Байковський Станіслав,
70 р., 01.03.1933,
загальна водянка

Болтівець Іван,
22 р., 21.02.1933,
агонія

Бондаренко Ілля,
55 р., 26.02.1933,
виснаження

Бондарський,
30 р., 22.02.1933,
агонія

Васильченко Іван,
52 р., 01.03.1933,
агонія

Гамбусов Ярослав,
50 р., 16.02.1933,
виснаження

Гойдайчук Олександр,
18 р., 16.02.1933,
виснаження

Гончаренко Максим,
53 р., 20.02.1933,
виснаження

Гончаренко Максим,
55 р., 21.02.1933,
виснаження

Деркач Микола,
60 р., 25.02.1933,
виснаження

Дихнович Юля,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Дмитрієв Андрій Дмитрович,
17 р., 22.02.1933,
агонія

Донофорова Марія,
65 р., 23.02.1933,
виснаження

Друкер Тамара Яківна,
18 р., 07.03.1933,
висипний тиф

Єфімов Михайло,
2 р., 19.02.1933,
дизентерія

Зубченко,
35 р., 26.02.1933,
агонія

Калайда Іван,
45 р., 26.02.1933,
загальне виснаження

Кардаш Франс,
35 р., 26.02.1933,
агонія

Кобцевич Оксана,
57 р., 23.02.1933,
виснаження

Когут Федір Олександрович,
18 р., 22.02.1933,
агонія

Контрес Сак,
65 р., 01.03.1933,
виснаження

Кущинський Герасим,
55 р., 27.02.1933,
виснаження

Леснічая,
80 р., 22.02.1933,
виснаження

Лисензон Лев Григорович,
41 р., 08.03.1933,
висипний тиф

Лінке Калістрат,
60 р., 28.02.1933,
загальне виснаження

Маклаков Іван,
30 р., 27.02.1933,
замерзання

Мельник Йосип Вісаріонович,
52 р., 17.02.1933,
агонія

Мельниченко Тихон,
60 р., 18.02.1933,
виснаження

Михайлов Павло,
80 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідома,
18 р., 23.02.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 26.02.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 17.02.1933,
виснаження

Невідома,
45 р., 20.02.1933,
виснаження

Невідома,
45 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 01.03.1933,
охолодження тіла

Невідома,
50 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 24.02.1933,
виснаження

Невідома,
55 р., 19.02.1933,
агонія

Невідома,
55 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідома,
55 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідома,
55 р., 23.02.1933,
виснаження

Невідома,
60 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідома,
60 р., 02.03.1933,
виснаження

Невідома,
60 р., 24.02.1933,
виснаження

Невідома,
60 р., 26.02.1933,
виснаження

Невідома,
65 р., 01.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
65 р., 28.02.1933,
виснаження

Невідома,
65 р., 28.02.1933,
виснаження

Невідома,
70 р., 01.03.1933,
загальна водянка

Невідома,
70 р., 26.02.1933,
загальна водянка

Невідома,
70 р., 28.02.1933,
виснаження

Невідома,
80 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідома,
—, 25.02.1933,
загальне виснаження

Невідома,
—, 26.02.1933,
виснаження

Невідомий,
20 р., 19.02.1933,
агонія

Невідомий,
22 р., 17.02.1933,
агонія

Невідомий,
25 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 18.02.1933,
замерзання

Невідомий,
25 р., 20.02.1933,
агонія

Невідомий,
28 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
28 р., 17.02.1933,
виснаження

Невідомий,
3 р., 26.02.1933,
замерзання

Невідомий,
30 р., 01.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
30 р., 01.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
30 р., 02.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
30 р., 20.02.1933,
агонія

Невідомий,
30 р., 20.02.1933,
замерзання

Невідомий,
30 р., 24.02.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 01.03.1933,
замерзання

Невідомий,
35 р., 17.02.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 17.02.1933,
виснаження, атрофія органів

Невідомий,
35 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
39 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 01.03.1933,
агонія

Невідомий,
40 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 01.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
40 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 28.02.1933,
агонія

Невідомий,
41 р., 02.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 01.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 01.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 01.03.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 02.03.1933,
замерзання

Невідомий,
45 р., 25.02.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
агонія

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
агонія

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
замерзання

Невідомий,
50 р., 01.03.1933,
замерзання

Невідомий,
50 р., 02.03.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 20.02.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 20.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 23.02.1933,
замерзання

Невідомий,
50 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 26.02.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 26.02.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 27.02.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 02.03.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 02.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 17.02.1933,
старече виснаження

Невідомий,
55 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 23.02.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 26.02.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 26.02.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 26.02.1933,
замерзання

Невідомий,
55 р., 28.02.1933,
агонія

Невідомий,
60 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 02.03.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 15.02.1933,
агонія

Невідомий,
60 р., 17.02.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 17.02.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 18.02.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 19.02.1933,
агонія

Невідомий,
60 р., 20.02.1933,
виснаження всього організму

Невідомий,
60 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 21.02.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 23.02.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 23.02.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 01.03.1933,
виснаження, замерзання

Невідомий,
65 р., 01.03.1933,
загальна водянка

Невідомий,
65 р., 01.03.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
65 р., 18.02.1933,
загальна водянка

Невідомий,
65 р., 18.02.1933,
замерзання

Невідомий,
65 р., 20.02.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 22.02.1933,
охолодження тіла

Невідомий,
65 р., 26.02.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 28.02.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 28.02.1933,
виснаження

Невідомий,
65 р., 28.02.1933,
загальна водянка

Невідомий,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 22.02.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 25.02.1933,
водянка, виснаження

Невідомий,
80 р., 01.03.1933,
виснаження

Невідомий,
80 р., 22.02.1933,
виснаження

Нееженко Трохим,
47 р., 15.02.1933,
агонія

Нікітін Григор,
26 р., 16.02.1933,
виснаження, агонія

Нікіфорчук Дмитро Ілліч,
35 р., 15.02.1933,
агонія

Новицька Валентина,
45 р., 27.02.1933,
загальне виснаження

Очеретова Фекла,
60 р., 23.02.1933,
замерзання

Пілько Пантелеймон,
60 р., 02.03.1933,
загальна водянка

Піндюра Василь,
—, 25.02.1933,
загальне виснаження органів

Павловецька Одарка,
55 р., 26.02.1933,
виснаження

Паламарчук Павло,
55 р., 26.02.1933,
агонія

Панагов Олександр,
16 р., 25.02.1933,
дизентерія

Петров,
40 р., 23.02.1933,
агонія

Романовський Артем,
75 р., 28.02.1933,
виснаження

Русецька А.А.,
60 р., 26.02.1933,
виснаження

Савченко Іван,
13 р., 03.03.1933,
агонія

Семін Август,
48 р., 27.02.1933,
агонія

Семенова Марія,
50 р., 26.02.1933,
виснаження

Сердюк Іван Абрамович,
65 р., 27.02.1933,
виснаження

Силенко Степан,
43 р., 13.02.1933,
безбілковий авітаміноз

Сівак Ілько,
20 р., 01.03.1933,
агонія

Сімінський Д.В.,
70 р., 22.02.1933,
виснаження

Слобоженко Галина,
1,5 р., 21.02.1933,
загальне виснаження

Терновський Йосип,
55 р., 24.02.1933,
загальне виснаження

Турченко Сергій,
60 р., 21.02.1933,
виснаження

Унікель Овсій Абрамович,
62 р., 03.03.1933,
дизентерія

Фатошин Микола,
41 р., 16.02.1933,
агонія

Ферманчук Лаврин,
70 р., 21.02.1933,
виснаження

Фуртат Андрій,
60 р., 22.02.1933,
виснаження

Цигомоцький Іван,
45 р., 27.02.1933,
загальне виснаження

Цимерман Ядвига,
68 р., 27.02.1933,
виснаження

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 914].

Андросько Михайло,
20 р., 01.06.1933,
авітаміноз

Біляченко Антип,
60 р., 20.04.1933,
старече виснаження

Бабан Івга,
50 р., 19.04.1933,
загальна водянка

Верскічев Михайло Григорович,
72 р., 26.04.1933,
авітаміноз

Волинська Ганна,
50 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Дем'янчук Аріян,
32 р., 01.06.1933,
авітаміноз

Жидовоз Там Трохимович,
21 д., 21.04.1933,
вроджена слабкість

Заволоко Роман Леонтійович,
1,5 р., 24.04.1933,
запалення кишок

Загородний,
55 р., 11.04.1933,
загальна водянка

Ковтун Любов Кирилівна,
4 р., 20.04.1933,
пневмонія

Лісовський Володимир Францевич, 10 м., 26.04.1933,
менінгіт

Марчук Семен,
60 р., 09.04.1933,
старече виснаження

Міленов Іван Якович,
63 р., 26.04.1933,
авітаміноз

Невідома,
35 р., 01.04.1933,
різке виснаження

Невідома,
35 р., 12.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
35 р., 13.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 10.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
40 р., 19.04.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 02.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 12.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
50 р., 15.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
50 р., 16.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 18.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
55 р., 13.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
65 р., 17.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
75 р., 01.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
12 р., 13.04.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 12.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
18 р., 07.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
20 р., 08.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 06.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 10.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 13.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
28 р., 05.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
30 р., 01.04.1933,
пневмонія

Невідомий,
30 р., 11.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 02.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
35 р., 06.04.1933,
водянка

Невідомий,
35 р., 06.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 10.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 14.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 14.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 15.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 18.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
40 р., 01.06.1933,
авітаміноз

Невідомий,
40 р., 04.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
40 р., 04.04.1933, загальне
виснаження всього організму

Невідомий,
40 р., 12.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
40 р., 14.04.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 18.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 03.04.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 05.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 06.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 07.04.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 08.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 08.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 02.04.1933,
водянка

Невідомий,
50 р., 03.04.1933,
водянка

Невідомий,
50 р., 03.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 05.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 05.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
50 р., 06.04.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 11.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
50 р., 17.04.1933,
гостре отруєння

Невідомий,
55 р., 03.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 06.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
55 р., 07.04.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 16.04.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 04.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 10.04.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 12.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
60 р., 15.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 17.04.1933,
виснаження

Невідомий,
60 р., 18.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
60 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 01.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
7 р., 10.04.1933,
виснаження

Невідомий,
70 р., 16.04.1933,
загальна водянка

Падун Іван Несторович,
52 р., 28.04.1933,
висипний тиф

Попушак Микола Васильович,
1,5 р., 26.04.1933,
коліт

Ремезова Марія,
6 м., 10.04.1933,
пневмонія

Розуменко Петро,
65 р., 04.04.1933,
старече виснаження

Ручка Панас,
50 р., 01.06.1933,
авітаміноз

Скірта Алла Всеволодівна,
1 р., 26.04.1933,
пневмонія

Сорокова Софія,
60 р., 05.04.1933,
загальна водянка

Ткаченко Іван,
35 р., 12.04.1933,
загальне виснаження

Точан Микола,
45 р., 04.04.1933,
різке загальне виснаження

Шуліменко Касьян,
50 р., 02.04.1933,
виснаження

Яковенко Олександра Данилівна,
6 р., 25.04.1933,
запалення легенів

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 916].

Барсук Григорій Павлович,
38 р., 13.06.1933,
висипний тиф

Бойко Олександр Кузьмич,
47 р., 06.06.1933,
плямистий тиф

Брик Микола,
—, 24.04.1933,
виснаження

Білик Олекса,
65 р., 23.04.1933,
старече виснаження

Бурлак Віктор Олександрович,
7 м., 30.05.1933,
коліт

Верба,
40 р., 27.04.1933,
виснаження

**Владимиров Анатоль
Пантелійович,** 16 р., 07.06.1933,
коліт

Возная Явдоха Павлівна,
57 р., 02.06.1933,
висипний тиф

Даниленко Сергій Опанасович,
47 р., 26.04.1933,
загальне виснаження

Євтушенко Мотря Наумівна,
30 р., 18.05.1933,
запалення кишок

Захарчук Гнат,
70 р., 15.04.1933,
старече виснаження

Златнік Рива Юхимівна,
28 р., 25.05.1933,
авітаміноз

Златоверховська,
60 р., 17.04.1933,
старече виснаження

Івашин,
65 р., 24.06.1933,
старече виснаження

Карпенко Олександр,
60 р., 26.04.1933,
старече виснаження

Кікоть Микита,
70 р., 29.04.1933,
водянка

Коленіченко Ганна Яківна,
40 р., 01.06.1933,
висипний тиф

Колісніченко Андріян Данилович,
73 р., 06.06.1933,
авітаміноз

Коркаць Агафія,
40 р., 16.05.1933,
виснаження

**Криволакова Олександра
Павлівна,** 40 р., 27.05.1933,
дизентерія

Курченко Ліза Іванівна,
4 м., 13.06.1933,
дизентерія

Курченко Ніна Іванівна,
4 м., 10.06.1933,
дизентерія

Лизебнік Ж.,
35 р., 06.05.1933,
виснаження

Луговський Іван,
18 р., 22.04.1933,
агонія

Невідома,
12 р., 18.04.1933,
різке виснаження

Невідома,
25 р., 18.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
30 р., 15.04.1933,
виснаження

Невідома,
30 р., 29.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
32 р., 24.06.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 18.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
40 р., 20.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 25.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 22.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
50 р., 03.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
50 р., 09.05.1933,
авітаміноз

Невідома,
50 р., 20.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 23.06.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 25.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
55 р., 14.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
55 р., 14.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
55 р., 20.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
55 р., 29.04.1933,
виснаження

Невідома,
60 р., 16.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 21.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 21.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 22.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 24.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
60 р., 30.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
65 р., 14.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
65 р., 22.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
65 р., 22.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
65 р., 24.06.1933,
старече виснаження

Невідома,
65 р., 29.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
70 р., 18.04.1933,
загальна водянка

Невідома,
70 р., 24.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
75 р., 10.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
80 р., 29.04.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 27.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
16 р., 22.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
16 р., 24.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
18 р., 11.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
18 р., 25.04.1933,
виснаження

Невідомий,
20 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 24.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 24.06.1933,
різке виснаження

Невідомий,
20 р., 25.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 25.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
22 р., 14.04.1933,
виснаження

Невідомий,
22 р., 25.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 14.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 25.06.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 25.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 26.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 26.06.1933,
загальне виснаження тіла

Невідомий,
25 р., 27.04.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 28.04.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 28.04.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 29.04.1933,
різке виснаження

Невідомий,
30 р., 13.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 14.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 16.04.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 16.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 16.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 17.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 17.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 18.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 19.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 20.04.1933,
загальна водянка

Невідомий,
30 р., 20.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 21.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 21.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 22.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 24.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 27.04.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 02.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 03.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 03.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 22.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 22.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
—, 23.04.1933,
виснаження

Невідомий,
—, 23.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 26.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 26.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
—, 28.04.1933,
виснаження

Недашковська Ніна,
4 м., 25.04.1933,
дитячий пронос

Палонік Марія,
55 р., 27.04.1933,
загальне виснаження

Петриненко Ж.,
65 р., 26.04.1933,
загальна водянка

Подтелок Лукерія Назарівна,
8 р., 14.06.1933,
авітаміноз

Проценко Варвара,
60 р., 17.04.1933,
старече виснаження

Ричан Ілля Федорович,
21 р., 29.04.1933,
черевний тиф

Родин,
60 р., — 1933,
загальна водянка

Розенблюм Герш,
10 р., 02.06.1933,
авітаміноз, дизентерія

Руденко Корній,
70 р., 21.04.1933,
старече виснаження

Серцов Роман Петрович,
32 р., 12.06.1933,
авітаміноз

Скай Володимир Данилович,
17 р., 01.06.1933,
хиба серця

Сливінська Параска,
40 р., 26.04.1933,
загальне виснаження

Терещенко Василь Гервисович,
55 р., 29.05.1933,
авітаміноз

Хазін Данило Аркадійович,
28 р., 28.05.1933,
висипний тиф

Ходінов Степан Федорович,
42 р., 13.06.1933,
висипний тиф

Чабан Іван,
65 р., 29.04.1933,
старече виснаження

Шалаєва Ольга,
12 р., 30.05.1933,
туберкульоз кишечника

Ярмоленко,
50 р., 20.04.1933, виснаження
на ґрунті хр. змін серця

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 917].

Андрусенко Микола Антонович,
55 р., 21.05.1933,
висипний тиф

Анцибор Ганна,
50 р., 30.06.1933,
висипний тиф

Апрошин Микола,
38 р., 14.06.1933,
авітаміноз

Астренко Олекса,
10 р., 09.06.1933,
висипний тиф

Бабіч Федір,
40 р., 12.06.1933,
виснаження

Базуєров Тихон,
10 р., 10.06.1933,
коліт

Баленко Іван Григорович,
32 р., 03.06.1933,
дизентерія

Бальбух Афанасій Павлович,
45 р., 03.06.1933,
виснаження

Барановська Ганна,
11 р., 29.05.1933,
виснаження

Безкрилов Фома,
50 р., 23.05.1933,
виснаження

Бережний Грицько,
12 р., 22.05.1933,
коліт

Березенець Олекса,
12 р., 31.05.1933,
коліт

Березовський Євтух,
13 р., 11.06.1933,
виснаження

Бесарабець Василь,
28 р., 11.06.1933,
висипний тиф

Бибка Павло,
40 р., 16.06.1933,
виснаження

Білецький Данило,
40 р., 29.05.1933,
виснаження

Білоус Іван,
39 р., 27.06.1933,
виснаження

Борасевич Андрій,
23 р., 17.06.1933,
виснаження

Борисов Кость,
22 р., 18.06.1933,
авітаміноз

Бородецький Григир,
53 р., 06.06.1933,
авітаміноз

Бубліченко Федір,
10 р., 31.05.1933,
коліт

Бульба Сергій Ничипорович,
25 р., 25.06.1933,
виснаження

Бурковський Дмитро,
35 р., 15.06.1933,
виснаження

Буряков Микола,
66 р., 30.05.1933,
авітаміноз

Василенко Гаврило,
39 р., 15.06.1933,
авітаміноз

Вишняк Аделя,
45 р., 24.05.1933,
виснаження

Воршак Антін,
45 р., 23.05.1933,
виснаження

Гаврилко Федір,
26 р., 20.06.1933,
авітаміноз

Гарницький Леонід,
40 р., 05.06.1933,
виснаження

Гарчанський Єрліп,
8 м., 16.06.1933,
висипний тиф

Гетнюк Акуліна,
55 р., 14.06.1933,
безбілковий набряк

Гирбаченко Андрій,
5 р., 15.06.1933,
коліт

Гладкевич,
40 р., 21.05.1933,
виснаження

Голобородько Поліна,
40 р., 13.06.1933,
виснаження

Горелак,
30 р., 02.06.1933,
виснаження

Грачов Аркадій Платонович,
28 р., 30.05.1933,
авітаміноз

Григоренко Іван,
28 р., 04.06.1933,
авітаміноз

Гриценко Микола,
30 р., 06.06.1933,
авітаміноз

Грицьков Гриць,
3 р., 19.06.1933,
виснаження

Губрій Анастасія Григорівна,
65 р., 29.06.1933,
гострий ентероколіт

Давиденко Михайло,
11 р., 19.06.1933,
дизентерія

Дашалічук Іван,
25 р., 25.06.1933,
виснаження

Деник Олекса,
12 р., 11.06.1933,
виснаження

Денуслова Палагея Іванівна,
48 р., 26.06.1933,
висипний тиф

Дивінська Пелагея,
30 р., 31.05.1933,
виснаження

Диренко Володимир Петрович,
8 р., 06.06.1933,
коліт

Діділенко Іван,
30 р., 07.06.1933,
набряк

Добродій Михайло,
45 р., 03.06.1933,
авітаміноз

Драгун Онися,
23 р., 31.05.1933,
авітаміноз

Дрема Олекса,
28 р., 17.06.1933,
дизентерія

Дуба Нестор Андрійович,
—, 05.06.1933,
авітаміноз

Дутчин Степан,
31 р., 12.06.1933,
виснаження

Дявун Грицько Якович,
9 р., 07.06.1933,
висипний тиф

Єрмож Іван,
14 р., 24.06.1933,
виснаження

Єрмоленко Іван,
17 р., 31.05.1933,
виснаження

Єрчин Микола,
22 р., 27.06.1933,
виснаження

Єфіменко Гнат,
5 р., 21.06.1933,
виснаження

Жуковський Йосип,
50 р., 24.05.1933,
авітаміноз

Забродський Михайло,
39 р., 02.06.1933,
виснаження

Зепелко Савка,
22 р., 17.06.1933,
виснаження

Зінченко Ольга,
15 р., 29.05.1933,
коліт

Івченко Петро Іванович,
14 р., 14.06.1933,
дизентерія

Кабула Степан,
35 р., 10.06.1933,
виснаження

Калашнікова Міля,
1,5 р., 14.06.1933,
виснаження

Калюжна Марія,
35 р., 21.06.1933,
виснаження

Караев Олександр,
27 р., 30.05.1933,
авітаміноз

Карнаук Василь Федорович,
35 р., 07.06.1933,
виснаження

Карпич Володимир,
79 р., 20.06.1933,
висипний тиф

Коваленко Володя Матвійович,
12 р., 04.06.1933,
дизентерія

Коваленко Григор,
47 р., 15.05.1933,
висипний тиф

Ковтун Пилип Дмитрович,
59 р., 07.06.1933,
виснаження

Козленко Кіндрат,
43 р., 10.06.1933,
коліт

Коляда Фома,
35 р., 25.06.1933,
авітаміноз

Кононенко Семен,
20 р., 02.06.1933,
виснаження

Копіна Параска,
70 р., 09.06.1933,
авітаміноз

Кравець Давид Омелянович,
58 р., 06.06.1933,
коліт, агонія

Кравченко Іван Опанасович,
57 р., 28.06.1933,
висипний тиф

Красний Кирило Левкович,
34 р., 05.06.1933,
виснаження

Кременець Феня,
18 р., 16.06.1933,
коліт

Кудій Севастьян Гнатович,
33 р., 24.05.1933,
виснаження

Кузьменко Іван Наумович,
30 р., 31.05.1933,
авітаміноз

Кулаков Трохим,
98 р., 19.06.1933,
виснаження

Кутовий Марко Федорович,
21 р., 22.05.1933,
виснаження

Кухарський Митрофан,
24 р., 06.06.1933,
виснаження

Кучна Оксана,
13 р., 31.05.1933,
авітаміноз

Кучорук,
—, 13.06.1933,
виснаження

Лазуренко,
59 р., 02.06.1933,
авітаміноз

Лебедєв Юрко,
12 р., 20.06.1933,
авітаміноз

Леваднюк Марія,
22 р., 10.06.1933,
запалення легенів

Левіченко,
50 р., 07.05.1933,
виснаження

Левченко Сергій,
2 р., 15.06.1933,
дизентерія

Липовий Федір Пилипович,
12 р., 02.06.1933,
дизентерія

Лисенко Анастасія Андріївна,
24 р., 22.06.1933,
туберкульоз легенів

Літвак Павло,
7 р., 21.06.1933,
виснаження

Луценко Іван Дмитрович,
14 р., 05.06.1933,
ентероколіт

Матвієнко Гнат Романович,
56 р., 07.06.1933,
виснаження

Матвієнко Іван,
14 р., 26.06.1933,
авітаміноз

Машночко Никон,
46 р., 13.06.1933,
виснаження

Медведь Микола,
10 р., 28.06.1933,
дизентерія

Мельник Денис Іванович,
48 р., 23.05.1933,
дизентерія

Мельниченко,
35 р., 25.06.1933,
агонія

Минайло Тарас,
32 р., 06.06.1933,
виснаження

Миркіна Мотря,
36 р., 14.06.1933,
коліт

Мінакова Єфросинія,
33 р., 27.06.1933,
висипний тиф

Мірошниченко Олександр,
12 р., 05.06.1933,
ентероколіт

Мітрушивський Митро,
10 р., 15.06.1933,
коліт

Мішуренко Іван,
6 р., 12.06.1933,
виснаження

Молчан Марія,
60 р., 12.06.1933,
авітаміноз

Морчуцький Макар,
12 р., 13.06.1933,
«пранці»

Муканов Олекса,
45 р., 26.06.1933,
виснаження

Назарець Юхим,
22 р., 16.06.1933,
гострий коліт

Невідома,
10 р., 26.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
13 р., 07.06.1933,
виснаження

Невідома,
15 р., 02.06.1933,
авітаміноз

Невідома,
20 р., 17.05.1933,
загальна водянка

Невідома,
25 р., 02.06.1933,
авітаміноз

Невідома,
25 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідома,
25 р., 22.06.1933,
виснаження

Невідома,
27 р., 03.06.1933,
авітаміноз

Невідома,
30 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідома,
30 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідома,
30 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 03.06.1933,
авітаміноз

Невідома,
35 р., 03.06.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 03.06.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 07.05.1933,
виснаження

Невідома,
35 р., 11.06.1933,
висипний тиф

Невідома,
35 р., 22.05.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 01.05.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 03.06.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 04.05.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 04.05.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 08.05.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 15.05.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 29.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 03.05.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 04.05.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 17.05.1933,
загальна водянка

Невідома,
45 р., 17.05.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 28.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
5 р., 07.05.1933,
виснаження

Невідома,
5 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 03.05.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 09.05.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 15.05.1933,
виснаження

Невідома,
50 р., 17.05.1933,
загальна водянка

Невідома,
50 р., 25.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 30.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
60 р., 01.05.1933,
загальна водянка

Невідома,
60 р., 09.04.1933,
виснаження

Невідома,
60 р., 25.04.1933,
старече виснаження

Невідома,
60 р., 27.04.1933,
загальне виснаження

Невідома,
65 р., 06.05.1933,
загальна водянка

Невідомий Павло,
5 р., 02.06.1933,
дизентерія

Невідомий,
12 р., 02.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
12 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
12 р., 17.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
15 р., 06.06.1933,
агонія

Невідомий,
15 р., 08.05.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 08.05.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 18.05.1933,
виснаження

Невідомий,
15 р., 21.05.1933,
виснаження

Невідомий,
16 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідомий,
18 р., 03.06.1933,
виснаження

Невідомий,
2 р., 08.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
20 р., 03.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
20 р., 22.05.1933,
виснаження

Невідомий,
22 р., 03.06.1933,
авітаміноз

Невідомий,
22 р., 08.05.1933,
виснаження

Невідомий,
24 р., 20.05.1933,
виснаження

Невідомий,
25 р., 03.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 04.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 04.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 04.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 04.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 05.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 07.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 08.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 18.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 24.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
25 р., 28.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
28 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
29 р., 29.06.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 01.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 02.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 03.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
30 р., 05.06.1933,
коліт

Невідомий,
30 р., 08.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
30 р., 09.06.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 12.05.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 17.05.1933,
виснаження

Невідомий,
30 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 28.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 28.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 30.04.1933,
виснаження

Невідомий,
32 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 04.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 05.06.1933,
коліт

Невідомий,
35 р., 07.05.1933,
загальна водянка

Невідомий,
35 р., 07.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 07.05.1933,
різке виснаження

Невідомий,
35 р., 07.06.1933,
авітаміноз

Невідомий,
35 р., 12.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 13.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 13.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 13.06.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 14.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 15.05.1933,
загальна водянка

Невідомий,
35 р., 17.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 20.05.1933,
виснаження

Невідомий,
35 р., 25.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
37 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
38 р., 13.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
38 р., 25.06.1933,
агонія

Невідомий,
40 р., 01.05.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 01.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 02.05.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 02.06.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 08.06.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 17.05.1933,
виснаження

Невідомий,
40 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 20.05.1933,
загальна водянка

Невідомий,
40 р., 24.06.1933,
виснаження

Невідомий,
42 р., 12.06.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 03.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 04.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 05.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 06.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 07.06.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 09.05.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 17.05.1933,
виснаження

Невідомий,
45 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 25.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
46 р., 13.06.1933,
виснаження

Невідомий,
49 р., 06.06.1933,
виснаження

Невідомий,
5 р., 08.06.1933,
загальна водянка

Невідомий,
5 р., 19.06.1933,
коліт

Невідомий,
50 р., 01.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 02.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 02.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 04.06.1933,
авітаміноз

Невідомий,
50 р., 07.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 11.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 13.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 17.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 17.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 20.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 20.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 20.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 24.05.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 25.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 29.06.1933,
виснаження

Невідомий,
50 р., 30.04.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 09.05.1933,
виснаження

Невідомий,
55 р., 17.05.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 18.05.1933,
загальна водянка

Невідомий,
55 р., 18.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
6 р., 09.05.1933,
дизентерія

Невідомий,
60 р., 08.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
60 р., 27.04.1933,
старече виснаження

Невідомий,
7 р., 07.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
7 р., 07.05.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
7 р., 22.04.1933,
виснаження

Невідомий,
7 р., 24.04.1933,
виснаження

Невідомий,
8 р., 19.05.1933,
виснаження

Нікітюк Лаврін,
45 р., 10.06.1933,
авітаміноз

Носовський Андрій Афанасієвич,
26 р., 28.06.1933,
виснаження

Овруч Володимир Григорович,
16 р., 30.05.1933,
коліт

Огняк Василь,
11 р., 02.06.1933,
гострий коліт

Олексієнко Катерина,
28 р., 23.05.1933,
коліт

Оленко Данило,
50 р., 06.06.1933,
виснаження

Онищенко Грицько,
28 р., 11.06.1933,
виснаження

Оніщенко Христя,
35 р., 17.06.1933,
безбілковий набряк

Онуфрієнко Карпо Микитович,
33 р., 21.05.1933,
виснаження

Орел Федір Ілліч,
18 р., 09.06.1933,
натуральна віспа

Осовський Олекса,
35 р., 08.06.1933,
виснаження

Остапець Ваня,
7 р., 02.06.1933,
дизентерія

Остапець Федір,
39 р., 10.06.1933,
висипний тиф

Остринський Пилип,
62 р., 07.06.1933,
дизентерія

Отришко Іван,
12 р., 10.06.1933,
виснаження

Пальчик Галя,
10 р., 05.06.1933,
коліт

Папасиченко Нестор,
16 р., 06.06.1933,
коліт

Пастушенко Таня,
5 р., 23.05.1933,
дизентерія

Пашенко Соня,
5 р., 14.06.1933,
коліт

Пашенко Тоня,
2 р., 15.06.1933,
коліт

Пашук Іван,
17 р., 14.06.1933,
безбілковий набряк

Первая Луна,
3 р., 18.06.1933,
виснаження

Петренко Левко,
27 р., 06.06.1933,
виснаження

Післяк Ніна,
3 р., 15.06.1933,
запалення легенів

Побережна,
6 р., 15.06.1933,
коліт

Позняк Кузьма,
25 р., 06.05.1933,
дизентерія

Поночовна Маня,
7 р., 10.06.1933,
коліт

Портнова Ольга Михайлівна,
61 р., 25.06.1933,
висипний тиф

Припеко Іван,
35 р., 17.06.1933,
авітаміноз

Просенюк Іван Юхимович,
20 р., 25.06.1933,
виснаження

Рак Яків,
11 р., 21.06.1933,
коліт

Ревуцький Тимофій,
10 р., 06.06.1933,
дизентерія

Рий Трохим,
25 р., 05.06.1933,
виснаження

Савенко Микола,
29 р., 29.06.1933,
пневмонія

Савченко Оксана Іванівна,
29 р., 14.06.1933,
виснаження

Сак Михайло,
47 р., 11.06.1933,
виснаження

Сесько,
36 р., 15.06.1933,
виснаження

Сирот Грицько,
35 р., 03.06.1933,
виснаження

Скоромний Петро,
28 р., 06.06.1933,
виснаження

Скучна Ніна,
5 р., 13.06.1933,
дизентерія

Сокол Авдотія Іванівна,
16 р., 16.06.1933,
виснаження

Стародубець Микола Іванович,
42 р., 28.05.1933,
авітаміноз

Степура Андрій,
10 р., 14.06.1933,
висипний тиф

Стоян,
35 р., 20.06.1933,
виснаження

Стус Радіон,
28 р., 06.06.1933,
авітаміноз

Суліма Василь,
30 р., 25.06.1933,
агонія

Сурженко Дементій,
35 р., 14.06.1933,
виснаження

Теплеков Олексій Іванович,
26 р., 26.06.1933,
виснаження

Тимчук Юрко,
20 р., 08.06.1933,
виснаження

Тихор Оля,
12 р., 04.06.1933,
дизентерія

Ткач Тимофій,
25 р., 22.05.1933,
виснаження

Ткач Хімка Самійлович,
65 р., 21.06.1933,
виснаження

Ткаченко Іван,
12 р., 21.06.1933,
гострий коліт

Тодося Петро,
40 р., 26.05.1933,
висипний тиф

Тополь Охрим,
35 р., 13.06.1933,
авітаміноз

Третяк Яків,
16 р., 14.06.1933,
виснаження

Туззов Петро Олексійович,
20 р., 22.06.1933,
запалення легенів

Фесенко Григорій,
18 р., 19.06.1933,
коліт

Хомець Юхим,
73 р., 24.06.1933,
виснаження

Хомюк Кость,
37 р., 19.06.1933,
виснаження

Ченкій Панас Матвійович,
42 р., 22.05.1933,
виснаження

Шарун Максим Федорович,
28 р., 31.05.1933,
виснаження

Швець Іван,
40 р., 22.05.1933,
виснаження

Шевченко Антіп Федорович,
30 р., 31.05.1933,
авітаміноз

Шеремет Петро Федорович,
13 р., 23.05.1933,
коліт

Шугіда Митрофан,
30 р., 29.05.1933,
авітаміноз

Шумеев Григорій,
29 р., 26.06.1933,
висипний тиф

Шушенко Іван,
4 р., 11.06.1933,
безбілкові набряки

Щербина Михайло,
29 р., 29.06.1933,
авітаміноз

Щербін Семен,
10 р., 02.06.1933,
виснаження

Щур Олександр Якович,
36 р., 04.06.1933,
дизентерія

Юрченко Явдоха Федорівна,
30 р., 21.06.1933,
запалення кишок

Ямницький Марко Аверкович,
28 р., 06.06.1933,
виснаження

Яницька Марія,
50 р., 23.05.1933,
дизентерія

Янко Петро Федорович,
28 р., 31.05.1933,
авітаміноз

Яромчук Назар,
53 р., 16.06.1933,
дизентерія

Яценко Шура,
4 р., 19.06.1933,
дизентерія

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 908].

Антонова Галина,
3 р., 02.08.1933,
коліт

Антонова Марія Іванівна,
46 р., 14.07.1933,
висипний тиф

Бабан Герасим,
26 р., 26.07.1933,
висипний тиф

Бабич Кирило Артемович,
—, 28.07.1933,
авітаміноз

Безименко Катя,
3 р., 06.07.1933,
кривавий пронос

Берлінський Михайло,
46 р., 26.07.1933,
висипний тиф

Бишукова Марія,
45 р., 19.07.1933,
виснаження

Бобенко Олександр Йосипович,
38 р., 04.08.1933,
дизентерія

Болічук Валя,
7 р., 31.07.1933,
дизентерія

Васильєв Павло Олексійович,
66 р., 05.07.1933,
висипний тиф

Ватуленко Артем,
56 р., 19.07.1933,
авітаміноз

Вишеньська Марія,
9 р., 25.07.1933,
дизентерія

Воронецький Карпо,
11 р., 05.08.1933,
дизентерія

Гавриленко Раїса Пилипівна,
3 р., 02.07.1933,
дизентерія

Гаврилук Оля,
2,5 р., 03.08.1933,
коліт

Гайворонських Ольга,
16 р., 30.07.1933,
дизентерія

Гарна Таня,
3 р., 04.07.1933,
дизентерія

Гекіра Олена Яківна,
6 р., 15.07.1933,
висипний тиф

Гіморенко Василь,
10 р., 20.07.1933,
дизентерія

Глухенький Петро,
12 р., 23.07.1933,
дизентерія

Глушко Єфросина Калинівна,
47 р., 23.07.1933,
висипний тиф

Голета Сергій Власович,
18 р., 01.08.1933,
дизентерія

Голубович Марко,
—, 05.08.1933,
авітаміноз

Гончарук Ольга,
31 р., 20.07.1933,
дизентерія

Горшко Кирило,
8 р., 21.07.1933,
дизентерія, коліт

Григорович Галя,
5 р., 30.07.1933,
дизентерія

Грищенко Гурій Григорович,
30 р., 28.07.1933,
дизентерія

Губенко Марфа,
40 р., 20.07.1933,
дизентерія

Гусак Вася,
7 р., 26.07.1933,
дизентерія

**Гусаковський Фридріх
Сігізмундович,** 2 р., 17.07.1933,
коліт

Дерев'янку Іван Федорович,
33 р., 24.07.1933,
дизентерія

Дитятко Грицько,
4 р., 05.07.1933,
загальна слабкість

Добровільна Маня,
3 р., 31.07.1933,
дизентерія

Добровольський Іван Іванович,
54 р., 23.07.1933,
дизентерія

Доценко Варвара,
12 р., 20.07.1933,
дизентерія

Дудін Володя,
12 р., 03.08.1933,
дизентерія

Дудко Надя,
9 р., 02.08.1933,
дизентерія

Забувайло Андрій,
2,5 р., 06.07.1933,
пронос

Задорожний Максим Свиридович,
45 р., 24.07.1933,
висипний тиф

Замсеко Віра,
3 р., 05.07.1933,
виснаження

Заяць Семен,
52 р., 29.07.1933,
виснаження

Зелений Дмитро,
1,5 р., 05.07.1933,
різка дистрофія

Іванюта Калина,
12 р., 02.08.1933,
дизентерія

Івженко Оля,
10 р., 28.07.1933,
дизентерія

Ігнатенко,
13 р., 05.08.1933,
дизентерія

Ільєнко Таня,
2 р., 02.08.1933,
дизентерія

Ільїна Ніна,
2,5 р., 02.08.1933,
дизентерія

Када Іван,
3 р., 30.07.1933,
черевний тиф

Керенчевська Ольга Василівна,
45 р., 21.07.1933,
висипний тиф

Кірпи Іван Семенович,
17 р., 02.08.1933,
коліт

Клогінко Охрим Григорович,
18 р., 22.07.1933,
виснаження

Клочай Ольга Іванівна,
43 р., 26.07.1933,
висипний тиф

Ковальчук Володимир,
—, 26.07.1933,
дизентерія

Колесник Василь,
50 р., 02.08.1933,
виснаження

Кондратенко,
9 р., 29.07.1933,
дизентерія

Короленко Петя,
8 р., 22.07.1933,
дизентерія

Король Володя,
6 р., 21.07.1933,
дизентерія

Костап Марія,
8 р., 30.07.1933,
висипний тиф, виснаження

Красна Тетяна,
17 р., 19.07.1933,
виснаження

Крюченко Панас Васильович,
37 р., 05.08.1933,
гострий коліт

Ксендзова Агафія Тимофіївна,
47 р., 06.07.1933,
сепсис

Кудра Матвій,
65 р., 21.07.1933,
висипний тиф

Кудря Катерина Іванівна,
50 р., 05.07.1933,
висипний тиф

Лавренко Андрій,
4 р., 26.07.1933,
дизентерія

Левіна Марія,
31 р., 29.07.1933,
дизентерія

Лиходенко Петро,
10 р., 22.07.1933,
дизентерія

Ліскова Зіна,
3 р., 08.07.1933,
безбілковий набряк

Локата Сеня,
1,5 р., 25.07.1933,
дизентерія

Лопух Федір,
16 р., 23.07.1933,
дизентерія, виснаження

Луначарська Соня,
3 р., 30.07.1933,
дизентерія

Майстер Рувін Борисович,
9 м., 14.07.1933,
кривавий пронос

Майстренко Леонід,
12 р., 23.07.1933,
виснаження

Маргунова Віра,
14 р., 21.07.1933,
дизентерія

Марчук Гриша,
3 р., 03.08.1933,
гострий коліт

Матвієнко Шура,
2 р., 26.07.1933,
дизентерія

Мельник Кузьма Пилипович,
33 р., 23.07.1933,
виснаження

Мельников Максим,
46 р., 27.07.1933,
авітаміноз

Михонок Ігнат,
39 р., 05.08.1933,
виснаження

Міленко Меланія,
5 р., 30.07.1933,
виснаження

Мінець Федір,
11 р., 04.08.1933,
коліт

Мухіна Євдокія,
—, 05.08.1933,
виснаження

Невідома,
40 р., 29.07.1933,
висипний тиф

Невідомий,
40 р., 22.07.1933,
висипний тиф

Невідомий,
55 р., 04.08.1933,
агонія, виснаження

Неверова Ганна,
3 р., 26.07.1933,
дизентерія

Неддо Степан,
10 р., 31.07.1933,
висипний тиф

Ніжнік Михайло Федорович,
6 р., 03.08.1933,
дизентерія

Нішпорук,
13 р., 26.07.1933,
виснаження

Оберешенко Михайло,
15 р., 21.07.1933,
дизентерія

Онтун Володя,
4 р., 01.08.1933,
дизентерія

Орлов Шура,
10 р., 02.08.1933,
дизентерія

Осанець Тіма,
4 р., 02.07.1933,
запалення легенів

Осипова Зіна,
9 р., 20.07.1933,
дизентерія

Павлюк Таня,
15 р., 24.07.1933,
дизентерія, виснаження

Паненко Кость Григорович,
—, 19.07.1933,
висипний тиф

Перетятко Ваня,
10 р., 02.08.1933,
дизентерія

Петренко Іван,
5 р., 28.07.1933,
виснаження

Петренко Шура,
3 р., 05.07.1933,
виснаження

Піделька Маня,
2 р., 02.07.1933,
дизентерія

МАРТИРОЛОГ

Піщанський Хаїм Мепуслійович,
62 р., 11.07.1933,
висипний тиф

Погребной Петро Харитонович,
48 р., 05.08.1933,
виснаження

Попович Віра Макарівна,
11 р., 03.08.1933,
дизентерія

Порфінов Михайло Євграфович,
67 р., 02.07.1933,
слабкість

Проніна Наталія Іванівна,
17 р., 31.07.1933,
виснаження

Путько,
12 р., 25.07.1933,
виснаження

Ракушка Степан,
3 р., 04.07.1933,
безбілковий набряк

Рудік Олександр Петрович,
38 р., 15.07.1933,
гострий коліт

Руденко Соня Мефодіївна,
10 р., 31.07.1933,
дизентерія

Самойленко Дуня,
15 р., 23.07.1933,
дизентерія

Семенко Уляна,
8 р., 02.08.1933,
виснаження

Сидерман Давид Нахманович,
45 р., 08.07.1933,
сибірка

Слободянюк,
45 р., 25.07.1933,
виснаження

Сосницький Петро,
12 р., 21.07.1933,
висипний тиф, виснаження

Сотонюк Уліта,
30 р., 26.07.1933,
авітаміноз, ентероколіт

Схороход Федір,
39 р., 05.08.1933,
виснаження

Телегіна Зіна,
3 р., 05.07.1933,
виснаження

Теренденко Лаврентій Іванович,
52 р., 27.07.1933,
висипний тиф

Ткаченко Опанас,
35 р., 19.07.1933,
виснаження

Хайтін Арон Мордкович,
53 р., 18.07.1933,
дизентерія

Ходачкін Войца Іванович,
66 р., 13.07.1933,
висипний тиф

Холодна Віра,
4 р., 01.08.1933,
дизентерія

Христенко Федот,
10 р., 04.08.1933,
виснаження

Хрущ Петро,
9 р., 04.08.1933,
дизентерія

Циганенко Варвара,
—, 20.07.1933,
виснаження

Чеканова Катя,
3 р., 06.07.1933,
пневмонія

Червинський Грицько,
12 р., 20.07.1933,
коліт

Чернов Василь,
1,5 р., 05.07.1933,
запалення легенів

Чубовський Владислав Йосипович,
44 р., 14.07.1933,
висипний тиф

Шевченко Сергій,
2 р., 02.08.1933,
дизентерія

Шумскер Рися Лазарівна,
49 р., 07.07.1933,
плямистий тиф

Юрченко Софія,
8 р., 27.07.1933,
авітаміноз

Янковська Рухія,
28 р., 12.07.1933,
висипний тиф

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 918].

Апрошин Микола,
38, 14.06.1933,
авітаміноз

Бабак Герасим,
26, 26.07.1933,
висипний тиф

Бабич Кирило Артемович,
—, 28.07.1933,
авітаміноз

Болічук Валя,
7, 31.08.1933,
дизентерія

Бурковський Дмитро,
35, 15.06.1933,
виснаження

Вешенська Марія,
9, 23.07.1933,
дизентерія

Гайворонських Ольга,
16, 30.08.1933,
дизентерія

Гіморенко Василь,
10, 20.07.1933,
дизентерія

Глухенький Петро,
12, 23.07.1933,
дизентерія

Глушко Єфросина,
47, 23.07.1933,
висипний тиф

Горбаченко Андрій,
5, 15.06.1933,
коліт

Горшко Кирил,
8, 21.07.1933,
дизентерія, коліт

Григорович Галя,
5, 30.08.1933,
дизентерія

Грищенко Григорій Григорович,
30, 28.07.1933,
дизентерія

Губенко Марфа,
40, 20.07.1933,
дизентерія

Гусак Вася,
7, 26.07.1933,
дизентерія

Декуселова Пелагея Іванівна,
48, 26.06.1933,
висипний тиф

Дерев'янку Іван Федорович,
33, 24.07.1933,
дизентерія

Добровільська Маня,
3, 31.08.1933,
дизентерія

Добровольський Іван Іванович,
54, 23.07.1933,
дизентерія

Заєць Семен,
52, 29.07.1933,
виснаження

Задорожний Максим Свиридович,
45, 24.07.1933,
висипний тиф

Івженко Оля,
10, 28.07.1933,
дизентерія

Када Іван,
3, 30.08.1933,
черевний тиф

Керенчевська Ольга,
45, 21.07.1933,
висипний тиф

Клочай Ольга Іванівна,
43, 26.07.1933,
висипний тиф

Ковальчук Володимир,
—, 26.07.1933,
дизентерія

Кондратенко,
9, 29.08.1933,
дизентерія

Корнієнко Охрим Григорович,
—, 22.07.1933,
виснаження

Короленко Петя,
8, 22.07.1933,
дизентерія

Король Володя,
6, 21.07.1933,
дизентерія

Костюк Марія,
8, 30.08.1933,
висипний тиф

Кравченко Іван Опанасович,
57, 28.06.1933,
висипний тиф

Кудра Матвій,
65, 21.07.1933,
висипний тиф

Лавренко Андрій,
4, 26.07.1933,
дизентерія

Левіна Марія,
31, 29.07.1933,
дизентерія

Левченко Сергій,
2, 15.06.1933,
дизентерія

Лиходенко Петро,
10, 22.07.1933,
дизентерія

Локата Сеня,
1,5, 25.07.1933,
дизентерія

Лопух Федір,
15, 23.07.1933,
дизентерія, виснаження

Лунагорська Соня,
3, 30.08.1933,
дизентерія

Майстренко Леонід,
12, 23.07.1933,
виснаження

Матвієнко Шура,
2, 26.07.1933,
дизентерія

Мельник Кузьма Пилипович,
33, 23.07.1933,
виснаження

Мельников Максим,
46, 27.07.1933,
авітаміноз

Миркіна Мотря,
36, 14.06.1933,
коліт

Митрушивський Дмитро,
10, 15.06.1933,
коліт

Міленко Макарій,
5, 30.08.1933,
виснаження

Моргунова Віра,
14, 21.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
35, 13.06.1933,
виснаження

Невідомий,
40, 22.07.1933,
висипний тиф

Невідомий,
40, 29.08.1933,
висипний тиф

Неверова Ганна,
3, 26.07.1933,
дизентерія

Неддо Степан,
10, 31.08.1933,
висипний тиф

Нішпорук,
13, 26.07.1933,
виснаження

Оберешенко Михайло,
15, 21.07.1933,
дизентерія

Павлюк Таня,
16, 24.07.1933,
дизентерія, виснаження

Папенко Кость Григорович,
—, 19.07.1933,
висипний тиф

Пащенко Соня,
5, 14.06.1933,
коліт

Пащенко Тоня,
2, 15.06.1933,
коліт

Петренко Іван,
5, 28.07.1933,
виснаження

Петько,
12, 25.07.1933,
виснаження

Побережна,
6, 15.06.1933,
коліт

Портнова Ольга Михайлівна,
61, 25.06.1933,
висипний тиф

Пошук Іван,
17, 14.06.1933,
безбілковий набряк

Проніна Наталія Іванівна,
17, 31.08.1933,
виснаження

Руденко Соня Мефодіївна,
10, 31.08.1933,
дизентерія

Самойленко Дуня,
15, 23.07.1933,
дизентерія

Слободенюк,
45, 25.07.1933,
виснаження

Сосницький Петро,
12, 21.07.1933,
виснаження

Сотонюк Уліта,
30, 26.07.1933,
авітаміноз, ентероколіт

Теренденко Лаврентій Іванович,
52, 27.07.1933,
висипний тиф

Тополь Охрим,
35, 13.06.1933,
авітаміноз

Третяк Яків,
16, 14.06.1933,
виснаження

Четнюк Акуліна,
55, 14.06.1933,
безбілковий набряк

Чубрій Анастасія Григорівна,
65, 29.06.1933,
гострий ентероколіт

Шумеев Григорій,
29, 26.06.1933,
висипний тиф

Юрченко Софія,
8, 27.07.1933,
авітаміноз

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 919].

Алексєенко Ваня,
12 р., 09.08.1933,
авітаміноз, гострий коліт

Андрєєв Яків,
71 р., 06.08.1933,
висипний тиф

Андрієнко Василь,
8 р., 20.08.1933,
дизентерія

Андріян Горпина Яківна,
30 р., 08.08.1933,
авітаміноз

Ануфрієв Іван Васильович,
61 р., 05.09.1933,
авітаміноз та міокардит

Аронов Олександр,
—, 24.08.1933,
дизентерія

Бадьор Надя,
8 р., 06.08.1933,
дизентерія

Бараз Михайло Якович,
31 р., 08.09.1933,
черевний тиф та сухоти легенів

Басилевський Павло,
9 р., 06.08.1933,
дизентерія

Башканова Тамара,
2 р., 17.08.1933,
дизентерія

Безбородов Іван,
45 р., 12.08.1933,
дизентерія

Безпалова Антоніна,
17 р., 20.08.1933,
дизентерія

Безуглий Міна Микитович,
53 р., 06.09.1933,
пістряк шлунку

Бельська Антоніна,
46 р., 03.08.1933,
дизентерія

Білоусова Софія Львівна,
60 р., 22.08.1933,
коліт

Білоцька Віра Андріївна,
18 р., 30.09.1933,
дизентерія

Бойко Марія,
47 р., 23.08.1933,
дизентерія

Бондар Іван,
—, 21.08.1933,
авітаміноз, дизентерія

Бондаренко Варка,
10 р., 10.08.1933,
коліт

Борженок Ніна,
6 р., 24.08.1933,
авітаміноз

Борзенко Іван,
14 р., 23.08.1933,
гострий коліт

Бронштейн Давид Калманович,
58 р., 06.09.1933,
дизентерія

Бурсак Параска,
8 р., 17.08.1933,
дизентерія

Бушева Ольга Венедиктівна,
46 р., 06.09.1933,
коліт

Василенко Олексій,
42 р., 12.08.1933,
виснаження

Вася,
4 р., 21.08.1933,
дизентерія

Вітя,
5 р., 11.08.1933,
гострий коліт

Вова,
5 р., 08.08.1933,
дизентерія

Войтенко Гриша,
10 р., 09.08.1933,
коліт, авітаміноз

Володя,
4 р., 13.08.1933,
гострий коліт

Вошкулат Марія,
12 р., 07.08.1933,
дизентерія

Галушко Федір,
—, 06.08.1933,
дизентерія

Гандробатова Одарка,
32 р., 02.08.1933,
висипний тиф

Гладишенко Степан,
32 р., 29.08.1933,
дизентерія

Глухонімії,
14 р., 28.08.1933,
енетероколіт

Годинник Семен,
8 р., 10.08.1933,
дизентерія, виснаження

Годлюк Алла Петрівна,
8 м., 05.09.1933,
дизентерія

Голос Володимир,
15 р., 30.08.1933,
дизентерія

Голотенко Андрій,
5 р., 28.08.1933,
дизентерія

Голубченко Євдоха,
47 р., 18.08.1933,
виснаження

Горбань Олександр,
13 р., 10.08.1933,
дизентерія

Горова Марія,
15 р., 10.08.1933,
виснаження, ентероколіт

Грибніченко Йосип Юхимович,
—, 26.08.1933,
ентероколіт

Грицько,
6 р., 24.08.1933,
коліт

Гриша,
3 р., 06.08.1933,
дизентерія

Грінченко Іван,
8 р., 05.08.1933,
дизентерія

Грушецька Ганна,
32 р., 24.08.1933,
дизентерія

Гуленко Михайло,
13 р., 13.08.1933,
дизентерія

Гур'єва Марфа,
50 р., 02.09.1933,
дизентерія

Данилко Лідія,
57 р., 26.08.1933,
коліт

Денисенко Ганна,
7 р., 06.08.1933,
висипний тиф

Деркач Михайло,
10 р., 29.08.1933,
дизентерія

Добровольський Дмитро,
21 р., 23.08.1933,
коліт

Дорошкевич Ханна,
30 р., 02.09.1933,
виснаження

Дубина Майя,
10 р., 21.08.1933,
коліт

Дудор Лука,
50 р., 22.08.1933,
коліт

Євменко Надія,
48 р., 23.08.1933,
авітаміноз

Єрмак Ольга,
26 р., 06.08.1933,
дизентерія

Желяєв Микола Олександрович,
8 р., 08.09.1933,
дизентерія

Женя,
6 р., 09.08.1933,
авітаміноз

Журавський Володимир,
6 р., 24.08.1933,
дизентерія

Заїка Івга Йосипівна,
36 р., 07.08.1933,
дизентерія

Здохлій Грицько,
14 р., 27.08.1933,
дизентерія

Зеленікіна Олена Йосипівна,
67 р., 19.08.1933,
дизентерія

Зіна,
4 р., 20.08.1933,
дизентерія

Зозуля Лизавета,
47 р., 25.08.1933,
геморойний коліт

Іван,
не відомо, 19.08.1933,
дизентерія, виснаження

Іванченко Саша,
12 р., 06.08.1933,
дизентерія

Ізмайлова Федосія,
55 р., 26.08.1933,
дизентерія

Кадурова Ганна,
40 р., 08.07.1933,
загальна водянка

Калашнік Мелай,
61 р., 26.08.1933,
гострий коліт

Калашнікова Марія,
19 р., 30.09.1933,
висипний тиф

Качан Федір Васильович,
20 р., 18.08.1933,
дизентерія

Кісла Федосія Фоківна,
32 р., 07.08.1933,
коліт

Кіяшко Іван,
8 р., 21.08.1933,
дизентерія

Клименко Віра,
35 р., 01.09.1933,
висипний тиф

Ключка Ганна,
6 р., 15.08.1933,
гострий коліт

Коваль Яків,
33 р., 05.08.1933,
дизентерія

Ковальчук Семен,
17 р., 06.08.1933,
дизентерія

Козачек Катя,
4 р., 23.08.1933,
дизентерія

Колесник Леонтій Павлович,
47 р., 05.08.1933,
дизентерія

Конах Єгор,
13 р., 24.08.1933,
авітаміноз

Кононенко Ганна,
30 р., 10.08.1933,
авітаміноз, гастроентероколіт

Кононець Ілько Степанович,
62 р., 29.08.1933,
ентероколіт

Конченко Микола,
2 р., 07.08.1933,
дизентерія, виснаження

Копійко Лідія,
8 р., 07.08.1933,
коліт

Коржук Федір,
10 р., 18.08.1933,
коліт

Корчаковська Настасія,
63 р., 14.08.1933,
висипний тиф, ентококоліт

Кравченко Омелько,
30 р., 10.08.1933,
дизентерія

Краковський Гриша,
14 р., 12.08.1933,
дизентерія

Курич Катя,
8 р., 10.08.1933,
коліт

Левицька Ольга,
36 р., 31.08.1933,
коліт

Левченко,
11 р., 08.08.1933,
виснаження

Ленікова Віра Петрівна,
12 р., 25.08.1933,
авітаміноз, гострий ентококоліт

Липова Настасія Михайлівна,
38 р., 29.08.1933,
дизентерія

Лисенко Ваня,
5 р., 29.08.1933,
дизентерія

Литвінчук Михайло Матвійович,
10 р., 25.08.1933,
дизентерія

Ліліян Толя,
2 р., 09.08.1933,
туберкульоз легенів

Ліндер Валя,
4 р., 17.08.1933,
коліт

Логвиненко Матрона Гнатівна,
33 р., 08.09.1933, паралітична
непрохідність кишечника

Лозинський Олександр,
11 р., 27.08.1933,
виснаження, коліт

Мазур Василь,
35 р., 03.09.1933,
дизентерія

Майданов Трохим,
28 р., 17.08.1933,
коліт

Маренко Зіна,
2 р., 17.08.1933,
гострий коліт

Маруся,
4 р., 06.08.1933,
гострий коліт, кір

Матюшенко Михайло,
65 р., 20.08.1933,
коліт

Мельніченко Віра,
50 р., 18.08.1933,
коліт

Мисевич,
62 р., 03.08.1933,
загальне виснаження

Миталівська Ганна,
22 р., 31.08.1933,
коліт

Митроченко Григор Васильович,
20 р., 23.08.1933,
авітаміноз

Митюк Іван,
5 р., 27.08.1933,
дизентерія

Мітюк Федосій,
59 р., 14.08.1933,
висипний тиф

Мовчанов Міна Іванович,
23 р., 17.08.1933,
коліт

Мокій Йосип Григорович,
46 р., 30.08.1933,
виснаження

Москаленко Федосій,
—, 07.08.1933,
дизентерія, коліт

Мушнік Ганна Василівна,
56 р., 18.08.1933,
висипний тиф

Настенко Федір Федорович,
13 р., 05.09.1933,
коліт

Невідома Надя,
3 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідома Надя,
4 р., 07.08.1933,
коліт

Невідома Наталка,
4 р., 06.08.1933,
дизентерія, авітаміноз

Невідома,
1,5 р., 04.09.1933,
дизентерія

Невідома,
10 р., 01.07.1933,
дизентерія

Невідома,
10 р., 01.09.1933,
дизентерія

Невідома,
10 р., 08.08.1933,
дизентерія

Невідома,
10 р., 12.08.1933,
дизентерія

Невідома,
12 р., 06.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
12 р., 13.07.1933,
туберкульоз легенів

Невідома,
12 р., 15.07.1933,
дизентерія

Невідома,
13 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
15 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідома,
15 р., 24.08.1933,
дизентерія

Невідома,
20 р., 06.08.1933,
загальна водянка

Невідома,
20 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
20 р., 08.08.1933,
дизентерія

Невідома,
20 р., 12.08.1933,
дизентерія

Невідома,
20 р., 19.08.1933,
дизентерія

Невідома,
20 р., 20.08.1933,
дизентерія

Невідома,
25 р., 12.08.1933,
дизентерія

Невідома,
25 р., 16.08.1933,
різке виснаження

Невідома,
25 р., 21.08.1933,
невідомо

Невідома,
25 р., 27.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
3 м., 13.08.1933,
дитячий пронос

Невідома,
3 р., 12.08.1933,
дизентерія

Невідома,
30 р., 02.09.1933,
дизентерія

Невідома,
30 р., 04.07.1933,
різке загальне виснаження

Невідома,
30 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
30 р., 08.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
30 р., 17.07.1933,
загальна водянка

Невідома,
35 р., 04.09.1933,
загальна водянка

Невідома,
35 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
35 р., 08.08.1933,
дизентерія

Невідома,
35 р., 08.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
35 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідома,
35 р., 13.08.1933,
дизентерія

Невідома,
35 р., 14.08.1933,
різке виснаження

Невідома,
35 р., 16.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
35 р., 21.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
35 р., 22.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
38 р., 07.08.1933,
невідомо

Невідома,
4 р., 14.08.1933,
дизентерія

Невідома,
40 р., 01.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 01.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 02.09.1933,
дизентерія

Невідома,
40 р., 07.08.1933,
дизентерія

Невідома,
40 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 08.08.1933,
дизентерія

Невідома,
40 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40 р., 23.08.1933,
невідомо

Невідома,
40 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідома,
45 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідома,
45 р., 13.08.1933,
дизентерія

Невідома,
45 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 18.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45 р., 22.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
5 р., 01.08.1933,
дизентерія

Невідома,
5 р., 08.08.1933,
дизентерія

Невідома,
5 р., 16.08.1933,
дизентерія

Невідома,
5 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
5 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідома,
50 р., 04.08.1933,
дизентерія

Невідома,
50 р., 04.08.1933,
невідомо

Невідома,
50 р., 07.08.1933,
різке виснаження

Невідома,
50 р., 08.07.1933,
загальна водянка

Невідома,
50 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідома,
50 р., 16.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
50 р., 20.08.1933,
виснаження

Невідома,
55 р., 01.08.1933,
дизентерія

Невідома,
55 р., 04.09.1933,
дизентерія

Невідома,
55 р., 21.08.1933,
невідомо

Невідома,
6 р., 07.08.1933,
дизентерія

Невідома,
6 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідома,
6 р., 23.07.1933,
туберкульоз легенів

Невідома,
6 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідома,
6 р., 31.07.1933,
дизентерія

Невідома,
6 р., 31.07.1933,
дизентерія

Невідома,
60 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
60 р., 08.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
60 р., 21.07.1933,
загальна водянка

Невідома,
60 р., 28.06.1933,
загальна водянка

Невідома,
7 р., 11.08.1933,
дизентерія

Невідома,
7 р., 15.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
7 р., 16.08.1933,
дизентерія

Невідома,
7 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідома,
8 р., 01.09.1933,
дизентерія

Невідома,
8 р., 04.08.1933,
дизентерія

Невідома,
8 р., 12.08.1933,
дизентерія

Невідома,
8 р., 18.08.1933,
дизентерія

Невідома,
8 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідома,
9 р., 07.08.1933,
туберкульоз легенів

Невідома,
9 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідома,
9 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідома,
—, 02.09.1933,
загальна водянка

Невідома,
—, 29.08.1933,
авітаміноз

Невідомий,
10 р., 01.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 07.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 13.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 14.08.1933,
туберкульоз легенів

Невідомий,
10 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
10 р., 31.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
11 р., 06.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
12 р., 02.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
12 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
12 р., 13.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
12 р., 14.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
12 р., 23.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
12 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
13 р., 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
13 р., 04.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
13 р., 13.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
13 р., 13.07.1933,
туберкульоз легенів

Невідомий,
13 р., 18.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
13 р., 21.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
13 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
14 р., 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
14 р., 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
14 р., 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
15 р., 01.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
15 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
15 р., 18.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
15 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
16 р., 07.08.1933,
невідомо

Невідомий,
16 р., 14.08.1933,
різке виснаження

Невідомий,
16 р., 22.07.1933,
туберкульоз легенів

Невідомий,
16 р., 24.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
17 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
18 р., 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
18 р., 06.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
2 р., 24.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
20 р., 03.06.1933,
виснаження

Невідомий,
20 р., 04.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
20 р., 12.08.1933,
різке виснаження

Невідомий,
20 р., 18.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
20 р., 28.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
22 р., 07.08.1933,
виснаження, агонія

Невідомий,
25 р., 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
25 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 21.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
25 р., 21.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
25 р., 24.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
30 р., 06.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 07.08.1933,
невідомо

Невідомий,
30 р., 13.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
30 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
30 р., 30.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
30 р., 30.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 03.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
35 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 15.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
35 р., 18.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 21.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35 р., 24.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
35 р., 29.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
4 р., 06.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
4 р., 08.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
4 р., 14.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
40 р., 07.08.1933,
ентероколіт

Невідомий,
40 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
40 р., 13.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
40 р., 20.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
40 р., 21.08.1933,
різке виснаження

Невідомий,
40 р., 29.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 02.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 02.09.1933,
невідомо

Невідомий,
45 р., 04.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 06.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 09.08.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 11.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 13.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 15.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 16.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 21.06.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 21.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 21.08.1933,
різке виснаження

Невідомий,
45 р., 22.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
45 р., 22.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 24.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
45 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45 р., 28.08.1933,
авітаміноз

Невідомий,
45 р., 30.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
5 р., 01.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
5 р., 13.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
5 р., 23.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
5 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
50 р., 08.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 13.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 20.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
50 р., 21.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
50 р., 22.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 22.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
50 р., 22.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50 р., 30.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 17.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
55 р., 20.08.1933,
невідомо

Невідомий,
55 р., 28.06.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
6 м., 01.09.1933,
дитячий пронос

Невідомий,
6 р., 04.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
6 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
6 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
6 р., 16.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
6 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
6 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
6 р., 27.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
60 р., 04.08.1933,
невідомо

Невідомий,
60 р., 04.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
60 р., 16.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
60 р., 22.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
65 р., 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
65 р., 24.08.1933,
дизентерія, виснаження

Невідомий,
7 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
7 р., 12.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
7 р., 13.07.1933,
загальна водянка

Невідомий,
7 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
7 р., 22.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
7 р., 23.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
7 р., 24.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
7 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 04.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 07.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 07.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 09.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 09.08.1933,
різке виснаження

Невідомий,
8 р., 10.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 11.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 13.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
8 р., 14.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 14.08.1933,
туберкульоз легенів

Невідомий,
8 р., 20.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
8 р., 26.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
9 р., 07.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
9 р., 20.07.1933,
дизентерія

Невідомий,
9 р., 20.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
9 р., 29.08.1933,
дизентерія

Невідомий,
—, 02.09.1933,
дизентерія

Невідомий,
—, 03.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 05.07.1933,
різке загальне виснаження

Невідомий,
—, 08.07.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
не відомо, 30.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий, 35 р., 14.08.1933,
кров'янисте запалення товстих
кишок з дизентерією

Ніжнік Марія,
27 р., 11.08.1933,
дизентерія

Нініна Ніна,
2 р., 06.08.1933,
дизентерія

Ноголь Наталія Федорівна,
28 р., 30.08.1933,
дизентерія

Обостан Тамара,
10 р., 13.08.1933,
виснаження

Овсієнко,
10 р., 09.08.1933,
авітаміноз

Овчаренко Микола,
18 р., 18.08.1933,
дизентерія

Оконєва Марія,
9 р., 25.08.1933,
дизентерія

Олександренко Софія,
9 р., 27.08.1933,
дизентерія

Олексіщенко Микола,
9 р., 04.08.1933,
дизентерія, виснаження

Оля,
3 р., 08.08.1933,
дизентерія

Оля,
5 р., 22.08.1933,
дизентерія

Омельченко Оксана,
7 р., 17.08.1933,
дизентерія

Омельченко Феднія,
9 р., 29.08.1933,
дизентерія

Онїтупенко Петро,
3 р., 11.08.1933,
коліт

Опришко Марія,
41 р., 23.08.1933,
дизентерія

Остапенко Андрій Петрович,
11 р., 08.08.1933,
дизентерія

Павлік Михайло,
42 р., 06.08.1933,
виснаження

Павленко Юхим,
18 р., 23.08.1933,
дизентерія

Павло,
3 р., 07.08.1933,
дизентерія

Павло,
6 р., 11.08.1933,
гострий коліт

Пархоменко Оксана,
20 р., 25.08.1933,
дизентерія

Пахоль Тамара Олександрівна,
1 р., 10.09.1933, кривавий коліт і
тяжкий розлад харчування

Пдовін Василь Андронович,
13 р., 25.08.1933,
висипний тиф, коліт

Перестюк Микола,
8 р., 09.08.1933,
дизентерія

Петренко Надя,
3 р., 28.08.1933,
ентероколіт

Петренко Наталія,
30 р., 29.07.1933,
дизентерія

Петренко Остап,
9 р., 07.08.1933,
гемор. коліт

Петров Петя,
—, 17.08.1933,
коліт

Пізніхіренко Федор,
45 р., 29.08.1933,
дизентерія

Платонова Єфросина Василівна,
54 р., 11.09.1933,
пістряк кишок

Позваленко Олексій,
11 р., 08.08.1933,
коліт

Полив'яна Катерина,
17 р., 28.08.1933,
дизентерія, ентероколіт

Пономаренко Саня,
8 р., 22.08.1933,
дизентерія та висипний тиф

Придівін Валя,
3 р., 24.08.1933,
дизентерія

Прохоренко Петро,
—, 06.08.1933,
дизентерія

Прохоренко Федір,
5 р., 25.08.1933,
дизентерія

Проценко Микола,
10 р., 10.08.1933,
дизентерія

Распутін Василь,
25 р., 07.08.1933,
авітаміноз

Рибальченко Лизавета,
64 р., 07.08.1933,
дизентерія

Роженко Петро,
9 р., 21.08.1933,
виснаження

Ройтельман Іван,
44 р., 24.08.1933,
дизентерія

Рушка Матрона,
7 р., 23.08.1933,
виснаження

Савлік Галя,
—, 17.08.1933,
дизентерія

Савченко Олена,
3 р., 12.08.1933,
дизентерія

Северенко Марфа,
10 р., 05.08.1933,
дизентерія

Семдянкін Ліза,
14 р., 24.08.1933,
коліт

Семенець Галя,
7 р., 29.08.1933,
ентероколіт

Сидорченко Микола,
3 р., 06.08.1933,
дизентерія

Сіпкунова Надя,
11 р., 23.08.1933,
ентероколіт

Скалига Іван,
19 р., 11.08.1933,
виснаження

Соколов Костянтин Корнійович,
52 р., 26.07.1933,
гострий коліт, авітаміноз

Сопадя Марія,
42 р., 18.08.1933,
дизентерія

Станюкова Ольга,
4 р., 04.08.1933,
дизентерія

Старовой Іван,
20 р., 05.08.1933,
коліт

Ступак Єгор,
10 р., 11.08.1933,
дизентерія

Сулчак Йосип,
55 р., 20.08.1933,
дизентерія

Супоносов Іван Якович,
71 р., 31.08.1933,
авітаміноз

Супрен Віра Дем'янівна,
13 р., 21.08.1933,
коліт

Терещенко Настя,
7 р., 06.08.1933,
дизентерія

Тимошенко Варвара,
40 р., 21.08.1933,
висипний тиф

Ткаченко Ігор,
2 р., 07.08.1933,
гемор. коліт

Ткаченко Конон Григорович,
64 р., 08.08.1933,
коліт

Тригуб Льоня,
7 р., 09.08.1933,
дизентерія

Ульянченко Грицько,
12 р., 21.08.1933,
коліт, авітаміноз

Умренко Володя,
4 р., 07.08.1933,
дизентерія

Федоренко Іван,
8 р., 10.08.1933,
коліт

Федорова Віра Яківна,
20 р., 21.08.1933,
невідома

Федя,
9 р., 09.08.1933,
коліт

Фельдман Сьома Файвелевич,
45 р., 04.09.1933,
гострий коліт

Фещенко Катя,
5 р., 10.08.1933,
коліт

Філіпова Ганя,
—, 18.08.1933,
виснаження, гострий коліт

Хвостенко Петро,
38 р., 09.08.1933,
авітаміноз

Ховщинська Марія Мартинівна,
32 р., 10.08.1933,
авітаміноз

Хоменко Тетяна,
50 р., 24.08.1933,
дизентерія

Хруль Харитон,
25 р., 27.07.1933,
невідомо

Цапенко Микола,
9 р., 18.08.1933,
геморойний коліт

Царюк Меланія,
30 р., 06.08.1933,
висипний тиф

Шальнов Петро Михайлович,
46 р., 19.08.1933,
авітаміноз

Шаповалова Параска,
33 р., 19.08.1933,
коліт

Шевченко Сава,
9 р., 11.08.1933,
коліт

Шересюк Федось,
12 р., 07.08.1933,
гострий коліт

Шехтман Іта Вольфівна,
56 р., 11.09.1933,
гострий коліт

Шлапека Павло,
17 р., 10.08.1933,
авітаміноз

Шпіль Володя,
13 р., 09.08.1933,
дизентерія

Штефан Мелашка,
46 р., 22.08.1933,
висипний тиф

Якимова Маня,
5 р., 07.08.1933,
дизентерія

Яковенко Омелян Пимонович,
53 р., 07.08.1933,
висипний тиф

Ящук Іван,
8 р., 22.08.1933,
дизентерія

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 920].

Алексеенко Микола,
34, 16.09.1933,
авітаміноз

Афонін Михайло Борисович,
42, 09.10.1933,
авітаміноз

Березін Григорій,
54, 16.08.1933,
авітаміноз

Бондовенко Настя,
—, 21.09.1933,
коліт

Боса Уляна,
9, 19.08.1933,
виснаження

Бровченко Фекла,
40, 10.10.1933,
гострий коліт

Бушняк Віктор Васильович,
1 р. 2 м., 19.09.1933,
токсичний коліт

Вакуленко Любов,
8, 08.09.1933,
коліт

Валицький Спиридон,
24, 06.09.1933,
коліт

Василенко Олена,
6, 03.10.1933,
ентероколіт

Вінокурова Наталія,
28, 01.10.1933,
авітаміноз

Вістик Іван,
8, 17.08.1933,
виснаження

Вовк Параска,
30—35, 05.09.1933,
авітаміноз

Генкель Володя,
12, 09.09.1933,
коліт

Гніденко Петро,
10, 04.09.1933,
виснаження

Голік Гордій Дем'янович,
74, 25.09.1933,
водянка

Горбунова Віра,
52, 02.10.1933,
ентероколіт

Горелік Яків,
—, 16.08.1933,
коліт

Григор'єва Валентина Сергіївна,
9, 20.09.1933,
перитоніт

Грим Микола,
10, 04.09.1933,
авітаміноз

Грищенко Іван,
10, 18.09.1933,
виснаження

Грищенко Грицько Сергійович,
37, 25.08.1933,
виснаження

Гурєєва Зінаїда Іванівна,
34, 02.10.1933,
заворот кишок

Гурський Казимір Вікентійович,
56, 02.10.1933,
перитоніт

Данусенко Василь,
7, 14.08.1933,
виснаження

Денисюк Іван Прохорович,
60, 08.09.1933,
авітаміноз, виснаження

Джигунов Кузьма,
64, 08.09.1933,
коліт

Дмитро,
5, 16.08.1933,
виснаження

Заремба Ванда,
1 р. 3 м., 14.08.1933,
виснаження

Зевіденко Микола,
6, 03.09.1933,
коліт

Іванченкова Валентина,
—, 05.09.1933,
ентероколіт

Карева Єфросина Іванівна,
42, 06.10.1933,
виснаження

Кисельов Антон,
7, 09.09.1933,
авітаміноз

Клебак Меланія,
41, 15.08.1933,
коліт, виснаження

Козачук Андрій,
13, 13.08.1933,
коліт

Козленко Маня,
5, 01.09.1933,
авітаміноз

Колодій Грицько,
47, 13.08.1933,
виснаження

Коля,
4, 04.09.1933,
авітаміноз

Кондратова Палажка,
45, 13.08.1933,
загальне виснаження

Купріянюк Таїса,
1 р. 8 м., 05.09.1933,
ентероколіт

Курило Михайло,
6, 13.08.1933,
ентероколіт

Куца Ганна Григорівна,
—, 02.09.1933,
авітаміноз

Кучеренко Олександр,
30, 09.10.1933,
ентероколіт

Кучман Петро,
5, 11.09.1933,
коліт

Ляшок Михайло,
17, 20.09.1933,
виснаження

Малюта Пилип Володимирович,
28, 02.10.1933,
авітаміноз

Маринич Василь,
12, 14.10.1933,
гострий коліт

Матвієнко Андрій,
30, 07.09.1933,
виснаження

Мателевич Олена Митрофанівна,
62, 15.09.1933,
авітаміноз

Михайленко Опанас,
31, 31.08.1933,
авітаміноз

Мовчан Валентина,
10, 11.08.1933,
коліт

Мосерчук Микола Прокопович,
39, 05.09.1933,
коліт

Мощенко Омелян,
60, 12.08.1933,
авітаміноз

Наточін Василь,
20, 07.09.1933,
ентероколіт

Невідома,
25—30, 17.08.1933,
виснаження

Невідома,
4, 09.09.1933,
загальне виснаження

Невідома,
40, 20.08.1933,
загальне виснаження

Невідома,
45, 17.08.1933,
загальна водянка

Невідома,
55, 21.08.1933,
перитоніт

Невідома,
60, 20.08.1933,
загальна водянка

Невідомий,
1, 11.08.1933,
виснаження

Невідомий,
16, 15.06.1933,
виснаження

Невідомий,
17, 30.06.1933,
загальна водянка

Невідомий,
18, 13.09.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
2 м., 24.08.1933,
ентероколіт

Невідомий,
20, 02.09.1933,
коліт

Невідомий,
20, 18.09.1933,
виснаження

Невідомий,
25, 14.06.1933,
виснаження

Невідомий,
25, 27.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
27—30, 15.08.1933,
виснаження

Невідомий,
3, 13.08.1933,
ентероколіт

Невідомий,
35, 08.09.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35, 08.09.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
35, 30.06.1933,
виснаження

Невідомий,
40, 20.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
45, 18.10.1933,
ентероколіт

Невідомий,
5, 20.09.1933,
ентероколіт

Невідомий,
5, 29.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
50, 19.09.1933,
водянка

Невідомий,
60, 27.08.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
60—65, 15.08.1933,
авітаміноз

Невідомий,
9, 24.09.1933,
загальне виснаження

Невідомий,
—, 26.09.1933,
загальна водянка

Невідомий,
—, 28.09.1933,
загальна водянка

Нікелін Іван,
60, 17.08.1933,
виснаження

Ніколаєва Одарка,
23, 14.08.1933,
виснаження

Осавчук Борис,
22, 12.08.1933,
виснаження

Остапенко Опанас,
19, 13.08.1933,
коліт

Піснячевський Василь,
35, 01.09.1933,
авітаміноз

Панченко Прокоп,
32, 16.08.1933,
коліт

Попович Іван,
6, 15.08.1933,
гострий коліт

Приліт Іван,
6, 09.10.1933,
коліт

Приходько Михайло,
10, 15.08.1933,
коліт

Резинова Марія,
57, 12.08.1933,
виснаження

Репренчук Катерина,
67, 11.08.1933,
авітаміноз

Романишин Віктор,
6 м., 08.10.1933,
безбілковий набряк

Ромен Володимир,
8, 02.09.1933,
коліт

Рубінштейн Леонід Гув'ясович,
54, 17.09.1933,
водянка

Руденко Катерина,
11, 16.08.1933,
коліт

Савченко Яким,
—, 16.08.1933,
авітаміноз

Самичко Іван,
16, 22.09.1933,
авітаміноз

Свердлова Ганна Іванівна,
49, 17.08.1933,
коліт

Семенюк Трохим,
15, 03.09.1933,
виснаження

Середа Василь,
10, 09.08.1933,
виснаження

Скрятін Михайло,
—, 06.09.1933,
авітаміноз

Слободян Іван Тимофійович,
50, 01.09.1933,
авітаміноз

Соловйов Василь,
22, 03.09.1933,
виснаження

Соломчина Настя,
5, 16.08.1933,
коліт

Степаненко Трохим,
42, 30.08.1933,
непроходимість кишок

Тарарацька Олександра,
39, 04.09.1933,
виснаження

Тербякова Вера,
—, 14.08.1933,
виснаження

Терещенко Софія Дмитрівна,
14, 09.09.1933,
коліт

Тимофєєв Дмитро,
12, 24.09.1933,
заворот кишок

Тищенко,
30, 19.06.1933,
виснаження

Токоло Василь,
6, 11.09.1933,
коліт

Тонченко Іван,
9, 16.08.1933,
виснаження

Федорченко Федра,
13, 16.09.1933,
коліт

Хвоя Йосип,
—, 19.08.1933,
коліт

Холодовський Мордко,
1, 17.10.1933,
виснаження

Шаповалов Олександр,
33, 12.08.1933,
авітаміноз

Шрамкова Ірина,
—, 08.09.1933,
авітаміноз, ентероколіт

Щербінін Євген,
38, 16.08.1933,
авітаміноз

Юдін Микола,
9, 14.08.1933,
виснаження

Яковенко Софія Іванівна,
63, 26.09.1933,
заворот кишок

Яровенко Ніна Артемівна,
15, 13.08.1933,
ентероколіт

Яценко Гнат Михайлович,
39, 21.08.1933,
висипний тиф

Сталінський район, м. Київ

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 922].

Барсов Петро,
32 р., 11.08.1933,
авітаміноз

Бойдаленко Петро Іванович,
47 р., 12.12.1933,
гострий перитоніт

Бойко Микола,
21 р., 23.07.1933,
авітаміноз

Венгерко Іта Михайлівна,
68 р., 23.11.1933,
непроходимість кишок

Видолоб Антон,
32 р., 19.07.1933,
авітаміноз

Гуртовий Олексій,
10 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Дірковський Анатолій Григорович,
53 р., 25.11.1933,
авітаміноз

Добролена Андрій,
4 р., 14.07.1933,
ентероколіт

Драговоз Олекса,
31 р., 04.08.1933,
авітаміноз

Дудеченко Микола,
10 р., 10.11.1933,
авітаміноз

Жук Іван,
21 р., 25.07.1933,
авітаміноз

Заболоцька Рухля Шаєвна,
37 р., 25.11.1933,
виснаження

Западенко Ольга,
13 р., 25.07.1933,
авітаміноз

Кисельова Марія,
10 р., 15.12.1933,
авітаміноз

Коваленко Іван,
4 р., 21.06.1933,
ентероколіт

Колтуненко Трохим,
28 р., 06.08.1933,
авітаміноз

Кондратенко Коля,
3 р., 08.07.1933,
ентероколіт

Кононенко Михайло,
18 р., 09.07.1933,
авітаміноз

Константінова Софія,
32 р., 22.07.1933,
гострий коліт

Коробова Катерина,
50 р., 11.08.1933,
авітаміноз

Костенко Саша,
16 р., 27.07.1933,
авітаміноз

Крилова Катя,
1,5 р., 24.06.1933,
ентероколіт

Кругляк Іван,
29 р., 21.07.1933,
авітаміноз

Крушинський Іван,
17 р., 19.07.1933,
авітаміноз

Ліберман,
45 р., 09.08.1933,
авітаміноз

Літвін Йосип Юхимович,
40 р., 31.05.1933,
виснаження

Літвіненко Євдоха,
12 р., 06.08.1933,
авітаміноз

Лободенко Вова,
2 р., 21.06.1933,
ентероколіт

Лозго Петро,
49 р., 11.08.1933,
ентероколіт

Лубенець Михайло,
36 р., 12.08.1933,
авітаміноз

Ляшенко Параска,
50 р., 08.11.1933,
коліт

Макаренко Федір,
15 р., 23.07.1933,
авітаміноз

Матвієнко Тимофій,
18 р., 13.08.1933,
авітаміноз

Мирошніченко Опанас,
39 р., 09.08.1933,
авітаміноз

Міашко Василь,
26 р., 03.08.1933,
авітаміноз

Місяць Олександр,
17 р., 20.07.1933,
авітаміноз

Мудряк Олекса,
17 р., 13.07.1933,
авітаміноз

Невідома Марфа,
6 р., 06.08.1933,
ентероколіт

Невідома,
36 р., 07.12.1933,
виснаження

Невідомий Петро,
6 р., 05.07.1933,
авітаміноз

Невідомий Семен,
17 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Осадчий Іван,
32 р., 12.08.1933,
авітаміноз

Поклад Іван,
25 р., 19.07.1933,
авітаміноз

Пономаренко Михайло,
10 р., 18.07.1933,
авітаміноз

Прохорчук Федір,
28 р., 22.07.1933,
авітаміноз

Савицька Мотря,
15 р., 10.07.1933,
авітаміноз

Склярчук Миколай,
13 р., 02.08.1933,
набряк, коліт

Ткаченко Степан,
11 р., 19.07.1933,
авітаміноз

Ткаченко Федір,
30 р., 20.07.1933,
авітаміноз

Трудивус Юхим,
45 р., 02.08.1933,
авітаміноз

Турчин Єфрем,
45 р., 12.08.1933,
авітаміноз

Ульченко Федір,
36 р., 18.07.1933,
авітаміноз

Ульченко Федір,
36 р., 18.07.1933,
авітаміноз

Халявка Мирон,
30 р., 13.06.1933,
ентероколіт

Чарський Олексій Олександрович,
53 р., 07.11.1933,
авітаміноз

Черненко Михайло,
14 р., 24.07.1933,
авітаміноз

с. Слобідка, Київська приміська смуга

[Державний архів м. Києва, Ф.р.-1654. — Оп. 1. — Спр. 681].

Батченко Митрофан Микитович,
50 р., 29.04.1932,
виснаження

Богдановська Надія Іванівна,
2 р., 01.10.1932,
дизентерія

Бондаренко Неоніла Вікторівна,
11 м., 26.10.1931,
кишкове захворювання

Верещагіна Алла Олександрівна,
6 м., 14.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Голега Івга Олексіївна,
2 р., 15.11.1932,
кишкове захворювання

Голубівська Тетяна Станіславівна,
5 м., 10.08.1930,
хвороба шлунку

Грицай Петро Миколайович,
1 р., 24.08.1932,
від проносу

Деркач Надія Василівна,
9 м., 19.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Інаршов Борис Юхимович,
2 м., 01.10.1931,
природжена слабкість

Карпович Ганна Улянівна,
8 р., 09.07.1932,
дизентерія

Ковальова Надія Борисівна,
4 м., 03.10.1931,
природжена слабкість

Колоша Федір Іванович,
10 р., 03.02.1931,
запалення шлунку

Кордун Віктор Маркович,
1 м., 09.10.1931,
природжена слабкість

Косенко Михайло Григорович,
5 м., 27.10.1932,
атрофія

Косяк Софія Павлівна,
9 м., 08.08.1931,
кров'яний пронос

Кравчук Артемій Микитович,
67 р., 05.12.1930,
водянка

Куранта Ольга Андріївна,
2 р., 24.12.1932,
шлункове захворювання

Куценко Володимир Іванович,
8 м., 06.09.1931,
шлункове захворювання

Кущенко Дмитро Іванович,
50 р., 14.04.1931,
запалення очеревини

Кущенко Олена Тарасівна,
4 р., 20.08.1930,
шлунково-кишкове захворювання

Лобок Віра Іванівна,
1,5 р., 10.09.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Лобок Василь Іванович,
26 р., 19.04.1932,
запалення легенів

Марченко Галина Олександрівна,
1 р. 4 м., 25.08.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Медведенко Оксана Олексіївна,
1, 5 р., 18.09.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Минторклов Олександр Михайлович, 1 м., 27.10.1932,
атрофія

Митник Надія Яківна,
65 р., 27.10.1932,
дизентерія

Михальченко Катерина Олександрівна, 10 м.,
09.08.1931, кров'яний пронос

Неживий Савва Маркович,
66 р., 22.12.1930,
заворот кишок

Ніколаєв Валентин Павлович,
1,5 р., 28.08.1932,
шлунково-кишкове захворювання

Пильтяй Наталія Семенівна,
6 р., 09.08.1931,
дизентерія

Плечко Іван Йосипович,
1 р. 9 м., 19.09.1931,
шлункове захворювання

Рябоштан Євдокія Іванівна,
1 м., 26.04.1931,
гострий гастрит

Смирнов Микола Федорович,
25 р., 17.07.1932,
дизентерія

Стукалова Валентина Георгіївна,
4 м., 19.02.1930,
запалення легенів

Христинко Володимир Опанасович, 1,5 р., 10.08.1931,
дизентерія

Чайковський Франц Андрійович,
42 р., 01.11.1932,
дизентерія

Шляпський Володимир Гаврилович, 1,5 р., 13.07.1932,
шлунково-кишкове захворювання

с. Посольська Слобідка, Київська приміська смуга

[Державний архів м. Києва, Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 909].

Авраменко Єфросинія Павлівна,
58, 31.04.1933,
авітаміноз

Бевнюк Петро Якович,
22, 12.03.1933,
виснаження

Бложиєвський Григорій Андрійович, 26, 08.05.1933,
виснаження

Бондаренко Михайло,
52, 06.06.1933,
авітаміноз

Бондаренко Олексій Якович,
43, 05.04.1933,
слабкість

Гартвіч Марія Іванівна,
28, 12.06.1933,
висипний тиф

Горбунова Марфа Михайлівна,
44, 20.05.1933,
авітаміноз

Григора Марія Михайлівна,
4, 30.03.1933,
авітаміноз

Грищенко Катерина Онисимівна,
—, 26.07.1933,
коліт

Гуменюк Андрій Іванович,
37, 19.05.1933,
коліт

Діхтяренко Василь Гаврилович,
47, 04.05.1933,
набряк

Дубровіна Тамара Іванівна,
2 р. 6 м., 21.10.1933,
дистрофія

Зубрицька Ксенія Федорівна,
58, 29.07.1933,
авітаміноз

Іванцова Агафія Сергіївна,
60, 01.07.1933,
авітаміноз

Кобець Григорій Григорович,
1, 21.02.1933,
виснаження

Корчаков Володимир Трохимович,
29, 27.05.1933,
туберкульоз легенів

Косач Софія Сидорівна,
19, 02.11.1933,
авітаміноз

Косяк Василь Йосипович,
10, 04.05.1933,
виснаження

Котлярський Борко,
45, 31.05.1933,
туберкульоз легенів

Круктов Іван Ількович,
53, 26.08.1933,
кишкова інтоксикація

Лобак Володимир Федорович,
—, 07.04.1933,
слабкість

Лобанів Петро Іванович,
6, 23.03.1933,
виснаження

Місіна Ганна,
37, 05.06.1933,
висипний тиф

Мордатенко Петро Іванович,
50, 28.09.1933,
тиф

Мохур Василь Степанович,
6, 31.08.1933,
коліт

Онащенко Олександра Дмитрівна,
8, 07.08.1933,
кишкова інтоксикація

Онищенко Параска Костянтинівна,
35, 28.04.1933,
туберкульоз легенів

Позний Григорій Васильович,
24, 05.04.1933,
загальне виснаження

Радченко Ольга Олексіївна,
26, 14.08.1933,
коліт

Смирнов Олекса Миколайович,
45, 07.04.1933,
виснаження

Стефанська Віра Микитівна,
30, 04.05.1933,
туберкульоз легенів

Халдмон Володимир Костянтинович, 6, 07.05.1933,
авітаміноз

Хиленко Марія Гаврилівна,
3, 04.05.1933,
виснаження

Цюкало Олександра Онуфрївна,
32, 27.03.1933,
туберкульоз легенів

Ющенко Йосип Демійович,
68, 30.05.1933,
авітаміноз

с. Воскресенська Слобідка, Київська приміська смуга

[Державний архів м. Києва, Ф.р. - 1654. — Оп. 1. — Спр. 297].

Антипенко Іван Федорович,
65, 12.03.1932,
невідомо

Антипенко Маруся Іванівна,
8, 08.05.1932,
невідомо

Бігун Віра Олексіївна,
5 м., 18.07.1932,
невідомо

Бойко Тарас Косянів,
50, 19.08.1932,
водянка

Воробей Софія Іванівна,
7, 08.08.1932,
невідомо

Гавриш Ганна Омелянівна,
65, 19.03.1932,
невідомо

Гавриш Іван Васильович,
65, 23.10.1932,
невідомо

Гавриш Корній Петрович,
12, 27.01.1932,
невідомо

Гавриш Уляна Тимошівна,
—, 23.01.1932,
туберкульоз

Гончаренко Тетяна Іванівна,
—, 28.10.1932,
нежиттєздатна

Журавель Маруся Олександрівна,
4 м., 11.06.1932,
запалення мозку

Зайченко Кирило Кіндратович,
61, 25.12.1932,
невідомо

Зайченко Микола Васильович,
60, 22.09.1932,
невідомо

Зайченко Тетяна Павлівна,
56, 26.02.1932,
невідомо

Ковальов Іван Семенович,
1 день, 02.07.1932,
невідомо

Кононенко Михайло Максимович,
7, 24.12.1032,
невідомо

Кришень Надія Петрівна,
5 м., 08.09.1932,
невідомо

Мирошкін Грицько Матвійович,
11, 02.09.1932,
кривавий пронос

Мищенко Євдокія Іванівна,
56, 29.07.1932,
«з живота»

Нестеренко Софія Семківна,
6, 30.09.1932,
дизентерія

Павленко Володимир Петрович,
70, 29.04.1932,
невідомо

Павленко Омелько Аврамович,
60, 23.08.1932,
через старість

Панченко Володимир Кузьмич,
5, 09.09.1932,
«з живота»

Панченко Тетяна Антонівна,
73, 08.03.1932,
невідомо

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

А

- Абрамович Нехама Кісілівна, 414
 Абросимов Михайло Костянтинович, 466
 Абсюх Іван Мохтеєвич, 446
 Авдеєнко Ніна, 435
 Авраменко Ваня, 435
 Авраменко Грицько Іонович, 501
 Авраменко Єфросинія Павлівна, 534
 Авраменко Юрій Тимофійович, 397
 Аврамчук Григорій Ксенофонтівч, 371, 458
 Аврунін Борис Аронович, 469
 Автономов Георгій Іванович, 459
 Агафонов Іван, 495
 Агеєва Ганна Антонівна, 380, 459
 Агранов, 69
 Адамасова Марія Дмитрівна, 418
 Адамович Антон Костянтинович, 391
 Адамович Йосип Костянтинович, 391
 Адамська Ноля Ісааківна, 469
 Ажримов Адам, 435
 Азарова Палажка, 371, 482
 Аїць Єрна Броніславівна, 400
 Акімова Антоніна Леонтіївна, 392
 Акерман Етля Гершівна, 466
 Акімова Явдоха Павлівна, 392
 Аксельрод Соня Ізраїлівна, 407
 Акулов І., 50, 55, 493
 Алілова Марфуша, 449
 Алабовська Клавдія Миколаївна, 309, 400
 Алексієнко Анатолій, 397
 Александров Григорій Станіславович, 389
 Александрова Дуня, 369, 469
 Александрова Марія Миколаївна, 402
 Алексеєнко Микола, 530
 Алексеєв Володимир, 398
 Алексеєнко Анастасія Гаврилівна, 407
 Алексеєнко Ваня, 523
 Алексеєнко Настя Антонівна, 407
 Алексеєв Вадим, 431
 Алілова Марфа, 335, 375
 Алферова Ганна Андріївна, 413
 Альменко Борис, 435
 Альошечкін Сергій Миколайович, 310, 400
 Альтерман Роза Абрамівна, 407
 Альтман Флора, 365, 435
 Альферович Тетяна Миколаївна, 455
 Амром Борис Мусійович, 414
 Анісієнко Сергій, 435
 Анісімов Віктор, 449
 Анісімов Геннадій Миколайович, 389
 Аніщенко Галина Олександрівна, 466
 Ананьєв Левонтій Пилипович, 466
 Анастасьєв Андрій Олексійович, 407
 Андаул Іван Олександрович, 482
 Анджан Лідія Володимирівна, 414
 Андора Хенке, 83, 88
 Андрієвська Маша, 469
 Андрієвська Олена Олексіївна, 456
 Андрієвський Антон, 423
 Андрієвський Федір, 496
 Андрієнко Антон Самсонович, 456
 Андрієнко Василь, 523
 Андрієнко Петро Павлович, 427
 Андрієнко Самсон Прокопович, 501
 Андрійкова Ліда, 449
 Андрійчук Марко Давидович, 431
 Андрійчук Федя, 449
 Андріян Горпина Яківна, 523
 Андріянш Афанасій Семенович, 391
 Андріянш Михайло Ісакович, 402
 Андреев Леонід, 435
 Андреев Остап, 382
 Андреев Яків, 523
 Андреева Агнеса Карлівна, 371
 Андреева Надія Євсіївна, 435
 Андресонова Таня, 469
 Андреев Вова, 469
 Андреев Іван Федорович, 418
 Андреев Микола Пилипович, 415
 Андреев Михайло Титович, 392
 Андреев Остап, 449
 Андреева Агнеса Карлівна, 427
 Андрієвська Олена Олексіївна, 361
 Андрійш Михайло Ісакович, 325
 Андросько Наталія, 392
 Андросько Михайло, 507
 Андрук Дмитро Васильович, 392
 Андрусевич Міша, 467
 Андрусенко Микола Антонович, 513
 Андрух Кирило Гнатович, 361, 456
 Андрухов Ничипор Васильович, 432
 Андручовська Марія, 479
 Андрушевський, 504
 Андрущенко Іван, 495
 Андрущенко Кіндрат Васильович, 415
 Андрущенко Савка, 501
 Анікеєва Юлія Андріївна, 466
 Антгенов Вова, 435
 Антепович Степан Феофілактович, 393
 Антипенко Іван Федорович, 535
 Антипенко Маруся Іванівна, 535
 Антипенко Микола Романович, 442
 Антоненко Єфимія Денисівна, 427
 Антоненко Коля, 435
 Антоненко Марія Миронівна, 456
 Антоненко Сергій Нечипорович, 380, 459
 Антонов Микола, 432
 Антонова Галина, 435, 519
 Антонова Ганна, 493
 Антонова Марія Іванівна, 519
 Антонюк Аня, 446
 Антонюк Ганна, 504
 Ануфрієв Іван Васильович, 523
 Анцибор Ганна, 513
 Апанасович Олександр Йосипович, 416
 Апраксина Марія Захарівна, 407
 Апрошин Микола, 513, 521
 Аревич Володимир Якович, 329, 407
 Аркіна Марія Михайлівна, 409
 Аронов Олександр, 523
 Аронова Люся, 397
 Аронцев Съома, 423
 Арсентьєв Андрій, 496
 Артамонов Тимофій Фотієвич, 370, 427
 Артамонова Євгенія Юхимівна, 364, 457
 Артахов Ілля Тимофійович, 335, 393
 Артеменко Матрона, 420
 Артеменко Петро, 435
 Артемов Василь Микитович, 431
 Артемов Роман, 446
 Артемов Сергій, 340, 449
 Артемчук Марина Хомівна, 482
 Артюх Віра Сергіївна, 418
 Артюхов Олександр Михайлович, 393
 Артюшенко Іван, 331, 475
 Артёмов Сеня, 457
 Архіпов Олексій Іванович, 393
 Архангельська Ольга Францівна, 459
 Астахов Олег, 402
 Астахова Віра Василівна, 427
 Астахова Катерина Андріївна, 459
 Асташова Ганна Петрівна, 427
 Астренко Олекса, 513
 Аталъс Муся, 469
 Аукін Володя, 435
 Ауркіна Степаніда, 449
 Ауркіна Степаніда, 341
 Афанасій, 416
 Афанасьєва Г.Д., 268
 Афанасьєва Люда, 411
 Афонін Михайло Борисович, 530
 Ахтонський Володимир, 400
 Ашкінадзі Мойсей Хацкалович, 469

Б

- Бабад Борис Абрамович, 427
 Бабак Герасим, 521
 Бабан Герасим, 519
 Бабан Івга, 507
 Бабат Семен Матвійович, 366, 457
 Бабенко Михайло Іванович, 411
 Бабенко Пантелей, 482
 Бабич А.І., 24
 Бабич Кирило Артемович, 519, 521
 Бабич Марія Юхимівна, 458
 Бабич Назар Гнатович, 442
 Бабич Олександр Васильович, 369, 458
 Бабич Петро Осипович, 501
 Бабич Уляна Устимівна, 366, 442
 Бабич Філімон Фоміч, 442
 Бабиченко Лідія Григорівна, 411
 Бабієнко Ніна, 466
 Бабієнко Василь Васильович, 365, 457
 Бабій Макар Єфремович, 429
 Бабій Михайло Трохимович, 369, 469
 Бабій-Баб Петро Ульянович, 402
 Бабіч Зіна, 374, 479

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Бабіч Федір, 513
Бабко, 13
Бабков Гриша, 397
Бабушкін Микола, 407
Бабченко Гурій, 393
Баглій Олекса, 429
Багмет Тетяна Федорівна, 482
Багрей Борис, 482
Бадешко Василь Савич, 490
Бадешко Василь Тарасович, 490
Бадешко Степанида Тарасівна, 459
Бадьор Надя, 523
Базілева Олена Петрівна, 464
Базарова Зіна, 435
Базиліук Анатолій Опанасович, 389
Бабуеров Тихон, 513
Байда Сак, 375, 479
Байдев А.М., 504
Байдєк Шура, 435
Байдюк Микита Гаврилович, 364, 457
Байковський Станіслав, 504
Бакай Юрій Олексійович, 393
Баклаженко Тиміш, 496
Баклан Явдоха Іллівна, 378, 459
Бакуменко Катя, 346, 449
Бакуменко Марія Трохимівна, 389
Бакуненко Уляна Степанівна, 350, 400
Бакунчик Микола Семенович, 391
Балас Прокоп Степанович, 501
Балата Леонтій Семенович, 435
Балашенко Вася, 423
Балашов Михайло Олексійович, 402
Балашова Палагея Прокопівна, 432
Баленко Іван Григорович, 513
Балицька Фрося Дмитрівна, 389
Балицький В.А., 50, 51, 69, 75, 78, 273, 367
Балтушевич Опанас, 360, 432
Бальбух Афанасій Павлович, 513
Бальгова Валентина, 400
Бамбула Іван Васильович, 355, 431
Бамоцька Марія Леонтіївна, 391
Банікова Жена, 457
Бандюг Параска Сидорівна, 374
Банівський А., 53
Банікова Жена, 364
Барінгольц Герц Львович, 399
Баріспольцева Наталія Антонівна, 407
Барабан Йосип, 421
Барабанов Володимир Іванович, 416
Барабас Марія Федорівна, 442
Барабаш Ніна, 341, 449
Бараболь Петро, 337, 449
Бараз Михайло Якович, 523
Барак Пєся Фроїмівна, 378, 459
Барандич Михайло, 337, 449
Баранець Давид Михайлович, 407
Баранов Антон, 376, 479
Баранова Агафія Григорівна, 393
Баранова Марія Гаврилівна, 459
Баранова Тамара Єрмолаївна, 389
Баранович Ольга, 420
Барановська Ганна, 513
Барановська Устина Григорівна, 393
Баранців Остап Кузьмович, 389
Бараш Параска Хомівна, 367, 442
Барбін Толя, 432
Барило Михайло, 405

Барилевич Василь Федорович, 457
Бариліак Є.І., 273
Барсов Віктор Дмитрович, 402
Барсов Петро, 532
Барсук Григорій Павлович, 509
Барт Соня Шевелівна, 466
Барташевич Олена Сергіївна, 469
Барташевич Степан Матвійович, 456
Бартко Устин Антонович, 442
Барун Толя, 325
Бас Ушер Вольвович, 407
Басан Гриша, 329, 475
Басан Дарія Варфоломїївна, 335, 393
Басилевський Павло, 523
Басов Боря, 482
Басович Абрам Хаїмович, 469
Басовський, 418
Батий Петро, 496
Батрак Іван Федосович, 442
Батрак Степан, 375, 479
Батуріна Ганна, 343, 449
Батурліна Рита, 360, 432
Батченко Митрофан Микитович, 422, 533
Батюк Петро Семенович, 391
Баузюченко Дмитро Миколайович, 359, 432
Бахмач Г.Д., 264
Бацан В., 61
Бачинська Констанція, 493
Башканова Тамара, 523
Бєбік Іван Романович, 501
Бєбек Іван, 479
Бєвз Марфа Федорівна, 368
Бєвнюк Петро Якович, 534
Бєденков Жора, 435
Бєднякова Наталія Михайлівна, 406
Бєзансон А., 69
Бєзбак Аріадна Олександрівна, 407
Бєзбородов Іван, 523
Бєзверха Уліта, 501
Бєзенкова Одарка Каленіківна, 423
Бєзименко Катя, 519
Бєзкрилов Фома, 513
Бєзпалова Антоніна, 523
Бєзпокойний Гліб, 446
Бєзрадецький Володимир Олександрович, 411
Бєзродна Галина, 413
Бєзродна Олена Олексіївна, 446
Бєзрукова Раїса Гаврилівна, 418
Бєзсмертна Галя, 446
Бєзуглий Міна Микитович, 523
Бєзуглий Степан, 397
Бєзцветний Марат, 423
Бєйгул С.Г., 63
Бєйліс, 277
Бєлік Семен Іванович, 501
Бєлінська Тася, 475
Бєлінський Яша, 435
Бєліх Тимофій Іванович, 501
Бєлецька Марія, 475
Бєлий Коля, 432
Бєлінська Тася, 329
Бєлов, 112
Бєлоконенко Микола, 423
Бєлокопитов Дмитро Максимович, 407
Бєлопольський Йосип Абрамович, 414

Бєлорус Ганна Прохорівна, 448
Бєлочук Володимир Мефодійович, 479
Бєлун Уляна Охримівна, 466
Бєляєва Оля, 475
Бєляк Ваня, 363, 467
Бєльгівський Петро Миколайович, 482
Бєльська Антоніна, 523
Бєльченко Іван Романович, 466
Бєндюг Параска Сидірївна, 448
Бєнжанова Лукерія Сидорівна, 414
Бєорамільна Зіна, 435
Бєрг Ліза, 35, 361, 456
Бєргман Марія Германівна, 423
Бєргульцет Петро, 346, 449
Бєрдичевська, 60
Бєрдичевський Костянтин, 109
Бєрднік Поля, 479
Бєрдник Леонід Володимирович, 405
Бєрежний Грицько, 513
Бєрезін Григорій, 530
Бєрезіна Оксана Михайлівна, 475
Бєрезінський Олександр Трохимович, 467
Бєрезенець Олекса, 513
Бєрезницька Надя, 435
Бєрезнюк Семен Федорович, 326, 407
Бєрезовський Віталій, 401
Бєрезовський Євтух, 513
Бєрезовський Ілля, 501
Бєрезовський Юлій, 360, 432
Бєрендяєв Микола Федорович, 389
Бєренштейн, 44
Бєрестовський Олександр Тодосьович, 375, 459
Бєрехно Йосиф Олексійович, 442
Бєрлінський Михайло, 519
Бєрланд Василь Леонтійович, 356, 431
Бєрлінська Фрейда Аврамівна, 335
Бєрнадський Вітольд Болєславович, 413
Бєрнард Ісім Рудольфович, 418
Бєрнарда Надія Антонівна, 464
Бєрнарська Фекла Павлівна, 493
Бєрнштейн Ганна Яківна, 390
Бєрнштейн Діма, 340, 449
Бєрченко Сарра, 435
Бєршадська Майя Ясенівна, 389
Бєрштейн А.Б., 100, 103, 105, 109
Бєсарабєць Василь, 513
Бєліхов Микола Федорович, 409
Бєла Галина, 435
Бєлач Бєся Цалівна, 409
Бєленький, 112
Бєлецька Людмила Антонівна, 423
Бєлкіна Соня, 435
Бєлов Пилип Георгійович, 493
Бєлогорська Олександра Антонівна, 456
Бєлоконь Євген Акимович, 409
Бєлоносіков Василь Логвінович, 456
Бєлопольська Енка Йосипівна, 427
Бєлоусова Олександра Василівна, 456
Бєлофедосова Галя, 435
Бєляєв Сава, 423
Бєляєва Оля, 328
Бєбка Павло, 513
Бєков Георгій Семенович, 496
Бєков Гриша, 479

- Биков Є.І., 101, 109
 Билах Валентина Яківна, 418
 Бистрицька Софія Самійлівна, 403
 Бистров Михайло Іванович, 393
 Биструков, 22, 365
 Биченко Віталій Валентинович, 467
 Биченко Яков Андрійович, 411
 Бичихін Михайло Кузьмич, 414
 Бишукова Марія, 519
 Біба Григорій Онисимович, 364
 Білан М.П., 264
 Біленко Олександр Миколайович, 377
 Білецька Марія, 324
 Білецький, 338
 Білоус Олекса, 318
 Білошапка С., 269, 270, 271
 Біліман Тетяна, 420
 Бліндер Етля Лейбівна, 467
 Блажнікова, 403
 Блакитна Рима, 435
 Бланк Леонід, 374, 479
 Бланкман Зіна Юхимівна, 427
 Блановська Софія Ханівна, 459
 Блейчик Марія Петрівна, 369, 391
 Блемберг Фаня, 435
 Бленберг Ріва, 435
 Блехер Семен Семенович, 475
 Бледна Оля, 432
 Близнюк Микола Степанович, 483
 Бложієвський Григорій Андрійович, 534
 Блох Гніда Гершківна, 457
 Блоха Іван, 493
 Блошинський Федір Нечипорович, 423
 Блувштейн Борух Янкелевич, 114, 459
 Блюменталь Хая Йосипівна, 414
 Бобенко Олександр Йосипович, 519
 Бобко Коля, 330, 373, 475
 Бобрік Настя Остапівна, 475
 Бобріцька Надія, 32
 Бобріцька Настя, 32
 Бобрусов Михайло Олексійович, 389
 Бовенко Кость Лукич, 393
 Бовкун Катерина Іванівна, 393
 Богінський Ліон, 430
 Богата Тодоська Максимівна, 442
 Богатько Віктор Іванович, 469
 Богач Микола, 398
 Богдан Анатолій Олександрович, 418
 Богдан Аркадій, 344, 378, 449
 Богдан Лідія Іванівна, 372, 427
 Богдан Макар Кирилович, 442
 Богдан Сімон, 483
 Богданів Михайло, 381, 449
 Богданов Г.В., 19
 Богданов Михайло, 349
 Богданова Г., 351
 Богданова Катерина Федорівна, 381, 459
 Богданова Марфа Антонівна, 377, 459
 Богданович Омелько, 415
 Богдановська Надія Іванівна, 422, 533
 Богкуринська Галя, 329, 449
 Богодубний Микола, 483
 Богомазов Максим, 393
 Богомолець О.О., 352
 Богорад Петро, 483
 Богородицька Марія Іларіонівна, 435
 Богун Євген Володимирович, 435
 Богуцький В., 24
 Боднева Дуня, 449
 Бодяк Тимофій, 483
 Боженів Харитон, 435
 Божко Пилип Єлісейович, 431
 Божник Ганна Леонтіївна, 379, 459
 Божович Христа Петрівна, 393
 Божок Софія Максимівна, 459
 Божок Софія Микитівна, 378
 Бойдаленко Петро Іванович, 532
 Бойко Віктор Дмитрович, 459
 Бойко Віра Анікіївна, 391
 Бойко Валентина Василівна, 464
 Бойко Ваня, 338, 449
 Бойко Володимир Федосійович, 442
 Бойко Галя Абрамівна, 501
 Бойко Дмитро, 493
 Бойко Захар Гнатович, 501
 Бойко Марія, 523
 Бойко Микола, 479, 532
 Бойко Михайло Мартинович, 442
 Бойко Надія Миколаївна, 416
 Бойко Оксана Микитівна, 423
 Бойко Олександр Кузьмич, 509
 Бойко Ольга, 449
 Бойко Тарас Косянів, 535
 Бойко Яків Петрович, 402
 Бойцова (жінка), 403
 Бойцун Олекса Ісакович, 497
 Бойцун Фросина Дорофіївна, 380, 479
 Бойченко Борис Сергійович, 339, 393
 Бойченко Ліда, 360, 432
 Бойченко Марія, 335, 449
 Болічук Валя, 519, 521
 Болденко Микола Юхимович, 467
 Болес Іван, 483
 Болтівець Іван, 504
 Болтков Іван Михайлович, 501
 Большем Рувім Юрійович, 427
 Большой Сава, 411
 Бонгарт Ганна Іванівна, 455
 Бондар Г.С., 330
 Бондар Іван, 523
 Бондар Нечипор, 349, 409
 Бондар Сергій, 435
 Бондар Шура, 432
 Бондарівна Настя, 430
 Бондаревський Григорій Дмитрович, 368, 469
 Бондаренко Валентин Федорович, 435
 Бондаренко Варка, 523
 Бондаренко Василина Яківна, 415
 Бондаренко Василь Іванович, 403
 Бондаренко Вася, 467
 Бондаренко Іван, 347, 379, 449
 Бондаренко Ілля, 504
 Бондаренко Катерина, 405
 Бондаренко Коля, 436, 479
 Бондаренко Лизавета, 497
 Бондаренко Любов Петрівна, 411
 Бондаренко Марія, 497
 Бондаренко Михайло, 534
 Бондаренко Мотя, 483
 Бондаренко Надія Іванівна, 397
 Бондаренко Неоніла Вікторівна, 533
 Бондаренко Олексій Якович, 534
 Бондаренко Тиміш Єрмолайович, 497
 Бондаров Микола Семенович, 314, 389
 Бондарський, 504
 Бондарчук Уляна Антонівна, 393
 Бондовенко Настя, 530
 Бонус Лук'ян Герасимович, 316, 393
 Бончаківська Лисавета Іванівна, 442
 Борасевич Андрій, 513
 Бордаченко Іван Трохимович, 362, 466
 Бордаченко Михайло Трохимович, 363, 467
 Борденко Софія Трохимівна, 423
 Борейко Іван Гаврилович, 431
 Борейко Ольга Василівна, 406
 Борженок Ніна, 523
 Борзенко Іван, 523
 Борисенко В.К., 8, 252
 Борисенко Володимир Олексійович, 397
 Борисенко Григор Авелович, 409
 Борисенко Петро, 479
 Борисенко Тетяна Іванівна, 391
 Борислевський Борис, 497
 Борисов Кость, 513
 Борисова Лариса, 436
 Борисюк Віктор Андрійович, 427
 Борисюк Катерина Андріївна, 427
 Борнштейн, 113
 Боров Адік, 483
 Боровик Яків Романович, 368, 469
 Боровська Муза, 446
 Боровський Володимир, 342, 449
 Боровський Георгій Іванович, 432
 Бородіна Вілена, 432
 Бородач Міла, 436
 Бороденко Наталія Костянтинівна, 432
 Бородецький Григор, 513
 Бородина Гаврило Парфенович, 442
 Бородов Олексій, 469
 Бороzeneць Надія, 483
 Борохов Абрам, 457
 Борсук Методь Микитович, 442
 Бортніченко, 483
 Борух, 270, 271
 Борштейн Іван, 340, 377, 449
 Борштрейн, 104
 Борщ Антон Андрійович, 399, 349
 Борщевська Олена Миколаївна, 442
 Борщів, 269
 Боса Уляна, 530
 Босак Йосип Васильович, 368, 423
 Босовська Горпина Семенівна, 442
 Боткіна Сося, 436
 Бохан Галя, 341, 449
 Боханов Петро Іванович, 376, 459
 Бочарнік Віктор Гнатович, 360, 466
 Бочарова Тамара, 393
 Боченко Любов Прокопівна, 427
 Боянчук Микола, 479
 Боярська Олімпіада Корніївна, 408
 Боярська Сусанна Яківна, 427

Бравко Данило, 483
Бравков Євстафій, 309, 400
Бражніков Іван Васильович, 456
Бражнюк Явдоха Тимофіївна, 364, 457
Браславська Марія Юхимівна, 408
Братік Микола Йосипович, 357, 465
Братчинський Іван, 501
Браун Толя, 476
Брацлавська Марія Юхимівна, 342
Брейтман Давид Йосипович, 393
Брешко Олександр Іванович, 343, 398
Брешко Іван, 332, 374, 476
Бригінський Олексій Ісакович, 466
Брик Микола, 509
Брик, 276
Бриліталь Саша, 430
Бриніна Таїсія Олексіївна, 413
Брискіна Бася Йосипівна, 423
Брискман Олександр Якович, 363, 456
Брискман-Швидкий Віллі Олександрович, 459
Бричка, 336
Бричкова Н.П., 266
Бріан, 374
Броварня Маруся, 483
Бровенко Митрофан Васильович, 403
Броверман Шльома Абрамович, 431
Бровченко Фебла, 530
Бродська Б., 60
Бродська Геня Шльомівна, 406
Бродська Марія Генрихівна, 456
Броніславський Сеня, 455
Броницька Броня, 361, 432
Бронштейн Давид Калманович, 523
Бронштейн Нінель Яківна, 407
Брославець Яков, 479
Брудман Лев Е, 96
Бруно Софія Іванівна, 405
Брус Тося, 448
Брусилівська Циля Редгулівна, 414
Бруштейн Ізабелла Марківна, 414
Бубенко Поля, 483
Бубліченко Федір, 513
Бублей Сергій Сазонович, 354, 430
Бувалькевич Григорій Прокопович, 469
Бугайвська Христина, 393
Бугай Іван Дмитрович, 368, 423
Бугайов Кузьма Якович, 355, 465
Бугайова Ольга Федорівна, 467
Буганська Мотя, 341, 377, 449
Бугейова Емілія Іванівна, 427
Бугера Микола, 483
Буглак Зосим, 483
Будакова Марія Степанівна, 416
Будашевський Григорій Тихонович, 423
Будашевський Григорій Тихонович, 368
Будківська Ніна, 325, 449
Будніков Микола Олексійович, 414
Будова Маня, 340, 377, 449
Буз Нінель Давидівна, 414
Бузак, 60
Бузинін Григор Федорович, 410
Бузина Агафія Григорівна, 458
Бузинний Яків Степанович, 442
Букін Олександр Федорович, 363, 456
Буковський Олег, 346

Буліза Петро Іванович, 501
Булавий Михайло Федотович, 490
Булаков Мотя, 327, 476
Булах М.І., 261
Булах Т.А., 266
Буленок Володимир Макарович, 389
Булига Федір, 403
Булкіна Іда Овсіївна, 370, 469
Буловин Савостій Федотович, 490
Булун Софрон Данилович, 446
Бульба Сергій Ничипорович, 513
Бульварський Алік, 393
Буневич Федір Степанович, 442
Буняєв Федір, 483
Бургазієва Ганна Федорівна, 501
Бурдаков Анатолій Павлович, 390
Бурденко Горпина, 326, 476
Буренко Василь, 479
Буренко Яків, 483
Бурим Алла Федорівна, 416
Бурковський Дмитро, 513, 521
Бурковський Модест, 449
Бурлай Пріська, 483
Бурлак Віктор Олександрович, 509
Бурлака В., 270
Бурлаков Микола Миколайович, 455
Буров, 113
Бурова Оля, 340
Бурова Ольга, 449
Бурсак Параска, 523
Буруля Мартин, 403
Бурхіна Зінаїда, 373, 460
Бурцева Віра Михайлівна, 427
Буряк Павло Остапович, 423
Буряков Микола, 513
Буряковська Станіслава Янівна, 376, 460
Бусько Варвара, 480
Бутенко Фотинія Василівна, 407
Бутьянов Яків Денисович, 501
Бухало Іван Тимофійович, 336, 408
Буханевич Марфа Григорівна, 423
Буханевич Оксана Іванівна, 393
Бухарін М.І., 16
Бухенко Омелян Васильович, 402
Бухомський Адам, 446
Буц Кіндрат Іванович, 366, 442
Буц Пелагея Давидівна, 442
Буценко Клава, 471
Бушняк Віктор Васильович, 530
Бушуленко Андрій Остапович, 466
Буянов Георгій Олександрович, 399

В

Ваєвська Сабіна Антонівна, 376, 460
Вазуля Валентина Олександрівна, 359, 466
Вайнман Поліна Лейзерівна, 469
Вайнтроб Шейва, 469
Вайнштейн Овсій, 415
Вайс Ольга, 343, 449
Вайсберг Ньома, 436
Вайсберг Фейга Іцківна, 497
Вакуленко Любов, 530
Валіков Володимир, 449
Валезний Сергій Миколович, 398
Валейко Ганна Вікентіївна, 354, 430
Валенюк Оля, 430

Валицький Спиридон, 530
Валльєр П., 258
Валя, 416
Валяєв Микола Іванович, 446
Ваніна Людмила Дмитрівна, 414
Ваніна Таїса Дмитрівна, 427
Ваня, 328, 371, 416, 483
Ванярський Олексій, 418
Вапленко Люся, 369, 469
Варгулевич Надія Григорівна, 398
Варенік Єфросинія Михайлівна, 469
Вареніца Акім Якович, 408
Варениця Варвара Юхимівна, 423
Варешко Вівдя Нестерівна, 463
Варсанова Катерина Василівна, 364, 456
Варшавський, 260
Василевська Шура, 339, 376, 449
Василенко Вітя, 436
Василенко Василь, 399
Василенко Гаврило, 513
Василенко Галя, 469
Василенко Ганна Іванівна, 319, 393
Василенко Іван Миколайович, 315, 393
Василенко Іван, 411
Василенко Коля, 436
Василенко М.С., 13, 21, 111, 355, 374
Василенко Макар, 446
Василенко Микола Левонтійович, 432
Василенко Олексій, 523
Василенко Олена, 530
Василенко Оля, 423
Василь, 375
Васильєв Володимир Антонович, 469
Васильєв Є.Ф., 106
Васильєв Микола, 420
Васильєв Митрофан Йосипович, 413
Васильєв Павло Олексійович, 519
Васильєв Тіма, 423
Васильєва Валентина Олександрівна, 418
Васильєва Євгенія Іванівна, 407
Васильєва Іра, 411
Васильєва Ольга, 436
Васильєв Віталій Іванович, 390
Василькова Н.В., 259
Васильов Михайло, 446
Васильова Неоніла, 393
Васильцов Леонід Павлович, 458
Васильчан Володимир, 449
Васильченко Володимир, 346
Васильченко Дмитро Григорович, 442
Васильченко Іван, 504
Васильченко Михайло, 333, 449
Васютинська Марія Степанівна, 403
Вася, 523
Васьковська Ліза, 446
Ватуленко Артем, 519
Ваулівна Наталія Іванівна, 458
Вацек Ваня, 457
Вацлавський Іван, 418
Ващенко Ігор, 378, 449
Ващенко Макар Сергійович, 397
Вдовенко Валя, 376, 480
Вдовенко Микита Семенович, 379, 460
Вдовенко Ніна Андріївна, 349, 383, 449
Вдовенко Орися, 436
Вдовенко Степанида Микитівна, 423

- Вдовиченко Гарпина Юхремівна, 442
 Вегера Семен Іванович, 423
 Вейс Ельза, 449
 Векла С., 269
 Векслер Віра Ізраїлівна, 469
 Велігдан Ничипор Васильович, 431
 Веліх Параска Федорівна, 449
 Велічко Василь Борисович, 423
 Величко Оля, 446, 467
 Величко Платон Митрофанович, 420
 Величко Уляна, 338, 449
 Веліх Параска Федорівна, 349, 382
 Вельчік Володимир, 326, 476
 Венгерко Іта Михайлівна, 532
 Венгерський Захар, 501
 Венедиктов Леонтій Костьович, 418
 Вербінов Олекса, 423
 Верба Максим Максимович, 442
 Верба, 509
 Вербиленко Іван Гаврилович, 460
 Вербицький А.М., 275
 Верденко Надія, 493
 Веремієнко Марія Іванівна, 456
 Веремієнко Олекса Федорович, 430
 Веремейко Микола Степанович, 416
 Веремієнко Марія Іванівна, 362
 Веремієнко Олекса Федорович, 354
 Веремінчук Стапаніда Ільківна, 367
 Вереснюк І.І., 36
 Вересюк Іван Іванович, 456
 Верещагін Станіслав, 418
 Верещагіна Алла Олександрівна, 422, 533
 Верещак Марія Володимирівна, 442
 Верещанська Ірина Андріївна, 379, 460
 Верикон Софія, 436
 Верлінська Фрейда Аврумівна, 393
 Вермінчук Степанида Ільківна, 442
 Вернік Ной Мартинович, 427
 Верна Віра, 467
 Вернер Дуня, 483
 Верпенська Клавдія, 367, 424
 Верскічев Михайло Григорович, 507
 Вертін Григорій, 420
 Верхогляд Катерина Прокопівна, 359, 466
 Верхоглядов Михайло Панасович, 463
 Верьовкіна Галка, 436
 Веселов Гаврило Григорович, 361, 432
 Веселов Сергій, 430
 Веселова О.М., 8, 252, 279
 Весняна Надя, 471
 Вєсьолкін Костянтин Опанасович, 322, 476
 Ветров Григорій, 373, 460
 Вечер Устинія, 483
 Вешенська Марія, 521
 Веяний Гена, 436
 Виборний Микола Олексійович, 343, 476
 Вивлюк Текля Трохимівна, 368, 424
 Виговська Олександра, 424
 Вигода Манус Йосипович, 403
 Видолоб Антон, 532
 Визиренко Марія Павлівна, 442
 Виноградова Міла, 352, 430
 Виноградова, 416
 Винокамень, 113
 Вирва Анатолій Маркович, 411
 Вирива Михайло, 497
 Вирозуб А.Д., 95, 96, 102, 109
 Висота Тетяна, 436
 Висоцький Аркадій, 449
 Висоцький Нечипор, 483
 Височенко Толя, 424
 Витер Сидір Юхимович, 463
 Вичиня Остап, 432
 Вичипкіна Женя, 436
 Вишенська Марія, 519
 Вишенський Борис, 457
 Вишковський Осип, 365, 436
 Вишневська Аня, 436
 Вишневська Галина, 398
 Вишневська Люба, 436
 Вишневський Іван, 393
 Вишневський Мирон, 359, 432
 Вишневський Никін Автономович, 471
 Вишневський Олег, 397
 Вишневський Сергій Дмитрович, 403
 Вишня Семен, 418
 Вишняк Аделя, 513
 Вишняк Одарка Андріївна, 463
 Вишняков Анатолій Петрович, 413
 Війнічук Іван Олександрович, 427
 Вікторова Оксана, 449
 Вікторова Палажка, 501
 Вілійченко Ольга, 427
 Віленко Яків Борисович, 460
 Віленська Любов, 393
 Віленський Людвіг Маркіянович, 436
 Вільський Леонід Абрамович, 408
 Вільчик Варвара Іванівна, 430
 Вільчинський Міна, 497
 Вільчинський Юзеф, 405
 Вільшук Василь Антонович, 463
 Віницький Мотель Беніамінович, 403
 Вінклер Євген Вікторович, 460
 Вінницька Єлизавета Давидівна, 449
 Віноградов Петро, 436
 Вінокурова Наталія, 530
 Віріч Ганна Іванівна, 483
 Вістик Іван, 530
 Вітенко Галина Вікторівна, 390
 Вітраченко Оксана Олексіївна, 427
 Вітя, 523
 Вішнякова Галина Семенівна, 391
 Війнічук Іван Олександрович, 373
 Вікторов Архип Вікторович, 442
 Вікторова Оксана, 334
 Віленко Яків Борисович, 380
 Віленський Людвіг Маркіянович, 366
 Вільчинський Юзеф, 324
 Віницький Мотель Беніамінович, 321
 Вінницька Єлизавета Давидівна, 349, 382
 Вінницька Л.М., 261
 Владимиров Анатоль Пантелійович, 432, 509
 Владимиров Яків, 436
 Владимірова Леніна, 436
 Владимирська Ольга, 393
 Власенко Діма, 403
 Власенко Іван, 333, 374, 476
 Власенко Олексій, 420
 Власенко Орена Сергіївна, 489
 Власова Маргарита, 393
 Вневиденський Василь, 483
 Вова, 523
 Вовк Надія Миколаївна, 416
 Вовк Параска, 530
 Вовк Тамара Вікторівна, 390
 Вовк, 497
 Вовчок Катерина Петрівна, 480
 Вогничук Є.А., 281
 Водзенська Єлизавета Василівна, 460
 Водянюк Тетяна Никанорівна, 336, 408
 Воеводіна Євдокія Іванівна, 471
 Возна Марія, 483
 Возная Явдоха Павлівна, 509
 Возний Борис Якович, 457
 Возний Михайло Якович, 408
 Возний Олександр Іванович, 442
 Войковський Казимир, 483
 Войленко Максим Йосипович, 380, 480
 Войнарська Софія Євдокимівна, 465
 Войтенко Гриша, 523
 Войтенко Івга Степанівна, 442
 Войтенко Костя, 340
 Войтенко Кость, 377, 449
 Войтенко Ліда, 449
 Войтенко Леніна, 361, 432
 Войтенко Марія, 346
 Войтенко Маруся, 446
 Войтенко Михайло Михайлович, 340
 Войтенко Олександр, 367, 424
 Войтенко Тодоська Антипівна, 446
 Войтенко Федот, 480
 Войтенко Юрко Павлович, 436
 Войтицький Франц Осипович, 466
 Войцехівський Олександр Михайлович, 351, 383, 449
 Войцехівський Г.А., 13, 18
 Войцехович Валерій, 360, 432
 Войцеховський Селан Вікторович, 391
 Войцицька Франциска, 420
 Войченко Михайло Михайлович, 410
 Волик Нюра, 467
 Волинець Григорій, 483
 Волинець Ольга, 483
 Волинська Ганна, 507
 Волинська О., 61
 Волинський Сергій, 436
 Волк Євдокія Тимофіївна, 368, 424
 Волков Арон Йосипович, 460
 Волков Микола, 393
 Волков Пантелій, 424
 Волкова Єлизавета Аполлонівна, 379, 460
 Волнов Анатолій, 402
 Воловенко Зоя, 343
 Воловенко Зоя, 449
 Воловенко Сильвестр Федосович, 465
 Воловик Г.І., 105
 Володіна Марія Михайлівна, 427
 Володіна Поліна, 393

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Володар Володимир, 326, 476
Володарська Олена, 436
Володкін Андрій Данилович, 483
Володя П., 275
Володя, 483, 523
Володько Василь, 398
Волонсевич Віталій Владиславович,
427
Волочай Степан Павлович, 432
Волошан Федір Карпович, 501
Волошин Андрій Степанович, 413
Волошин Василь, 480
Волошин Іван, 493
Волошин Микола Федорович, 442
Волошин Яким Трохимович, 497
Волчкова Ганна Іллівна, 493
Волявська Катерина Федорівна, 400
Воргун Микола, 365, 436
Воробей Андрій, 501
Воробей Софія Іванівна, 535
Воробйов Сергій, 397
Воробйов, 40, 51
Воробйова, 314
Воробйова, 497
Воронін Анатолій Трохимович, 416
Ворона Наталка, 449
Ворона Павло, 483
Вороневич Федосій, 493
Воронецька Маша, 449
Воронецький Карпо, 519
Воронков Іван Петрович, 408
Воронов Вадя, 467
Воронов Льоня, 467
Воронов Тимофій, 483
Воронова Алла, 345, 379, 450
Воронська Леля, 406
Воронцова Лора, 393
Воротняк Фросина Логвинівна, 369,
458
Ворошилов Ваня, 360, 466
Ворошилов Коля, 436
Ворсуленко Михайло Андрійович, 427
Воручанський Ваня, 327, 476
Воршак Антін, 513
Воскресенська Ріта, 397
Воскресенський, 436
Воткаленко Алла Анатоліївна, 389
Вошкулат Марія, 523
Врублевська Настя, 379, 450
В'юк Валентин Петрович, 460
В'язовський, 114
В'ялаз Галина, 324, 476

Г

Габалюк Ваня, 373, 476
Габелев Зелік Ісайович, 348, 410
Габрієлов Євген Львович, 460
Гаврик Дуня, 319
Гавриленко Василь Федосійович, 413
Гавриленко Ганна, 393
Гавриленко Григорій, 398
Гавриленко Микола Борисович, 480
Гавриленко Наталка, 431
Гавриленко Раїса Пилипівна, 519
Гавриленко Сава Михайлович, 378, 460
Гавриленко Сергій, 373, 460
Гаврилець Омелян Іванович, 442
Гаврилко Федір, 513

Гаврилов Андрій, 329, 476
Гаврилов Григорій, 483
Гаврилов Михайло Васильович, 377,
460
Гаврилова Маша, 423
Гаврилова Ольга, 430
Гаврилюк Іван Михайлович, 355, 431
Гаврилюк Іван, 483
Гаврилюк Катерина, 418
Гаврилюк Лука, 483
Гаврилюк Оля, 519
Гавриш Ганна Омелянівна, 535
Гавриш Іван Васильович, 535
Гавриш Іван Трофимович, 391
Гавриш Корній Петрович, 535
Гавриш О.С., 257
Гавриш Уляна Тимошівна, 535
Гаврищук Іван Іванович, 377, 463
Гагарін Юрко, 436
Гадський Боря, 480
Гаєвський Йосип Костянтинович, 431
Гаєвський Порфір, 483
Гайворонський Петро Миколайович,
393
Гайворонських Ольга, 519, 521
Гайденок Альоша, 424
Гайденок Гаврило Якович, 432
Гайдук Софія Кирилівна, 483
Гайдученко Мартин Матвійович, 390
Гайзерик Марія Іцківна, 430
Гайко Василь Олексійович, 495
Гайсинська Рахіль Щулімівна, 344, 410
Галаган Валентин, 401
Галдар Василь, 436
Галицька Геня, 326, 476
Галицька Надія Петрівна, 460
Галич Іван, 424
Галкіна Оля, 450
Галка Іван, 476
Галкевич Ольга, 436
Галкер Д., 71, 113
Галкін Іван, 323
Галкіна Оля, 346
Галочкін Олександр, 436
Галуненко Одарка, 424
Галух А., 280
Галушка Іван Григорович, 442
Галушко Василь Володимирович, 463
Галушко Василь, 36, 432
Галушко Федір, 523
Галущенко Андрій, 374, 480
Галько Митя, 327, 476
Гальперин Естер Дорохівна, 460
Гальченко Валя, 436
Гамбусов Ярослав, 504
Гамерник Микола Йосипович, 400
Гандробатова Одарка, 523
Ганжа Василь Федорович, 442
Ганжук Олена Миколаївна, 442
Ганицька Валентина, 436
Ганс Густав Фрідріхович, 465
Ганс Ліза, 436
Гапоненко Єфимія Іванівна, 413
Гапоненко Мокій Сергійович, 493
Гапонюк Йосип Семенович, 391
Гапчан Вася, 339, 450
Гарін Гарік, 483
Гарасименко Методій Захарович, 442

Гаращенко Трохим Федорович, 415
Гарбид Мухтні Іванович, 442
Гарборенкова Єва Іванівна, 446
Гарбуз Лідія, 393
Гарбузов Іван Якович, 414
Гарбузова, 497
Гарина Рима, 432
Гаркавенка, 348
Гарковенко Явдоха Михайлівна, 390
Гаркуша Ананій Андрійович, 463
Гаркуша Борис Олександрович, 393
Гаркуша Марія Трохимівна, 383, 463
Гаркуша Явдоха Антонівна, 367, 446
Гарна Таня, 519
Гарнига Дмитро Володимирович,
366, 442
Гарницький Леонід, 513
Гарпиненко Марія, 436
Гарснат Анатолій Арсенович, 408
Гартвіч Марія Іванівна, 534
Гарчанський Ерліп, 513
Гасамбеков Шех Ізмаїлович, 442
Гатинська Хана Пинхосівна, 460
Гаюк Ілля Ілліч, 431
Гверцителі, 114
Гвоздик Павло Олександрович, 413
Гвоздинська Наталія, 467
Гвоздишкіна Ліда, 467
Геваргіз Хошабе, 406
Гезін Хаїм Мойсейович, 480
Гей Михайло Тимофійович, 383, 460
Гейхман Есфір Яківна, 460
Гекіра Олена Яківна, 519
Генкель Володя, 530
Гер Семен Мойсейович, 465
Герасименко Б.С., 104
Герасименко Гнат Григорович, 480
Герасименко Михайло Кирилович,
349, 382, 450
Герасименко Фросина Артемівна, 424
Герасимова Марія Олександрівна,
353, 465
Герасимчук Микола, 393
Герасимчук Омелько Юхимович,
356, 431
Герасун А.П., 112
Герась Валентин Феліксівич, 390
Герасько Герасим Самійлович, 464
Гергаль С., 61
Гергель Гаврило Григорович, 489
Гергель Іван Гнатович, 489
Герич Оля, 450
Герман Віра Семенівна, 389
Герман Іван Дорофійович, 480
Герман Семен, 334, 450
Герман, 416
Герой Саша, 446
Герріотт, 88, 90
Гершенгорн Софія Мусіївна, 402
Гершензон Ізраїль Мойсейович, 427
Гетман Г.Ф., 105
Гетнюк Акуліна, 514
Геть Ваня, 35, 456
Гетьманова Тетяна Павлівна, 324, 476
Гечко Ліза, 501
Гешелин Семен А, 103
Гижко Кирило Тодосьович, 427
Гилевлич Антон Антонович, 347

- Гилевич Антон Антонович, 398
 Гинделис Ш.Я., 101
 Гирбаченко Андрій, 514
 Гирич Степан Прокопович, 403
 Гілевич Дмитро, 493
 Гіленко Іван Григорович, 469
 Гімельфар Євгенія Мойсеївна, 465
 Гіморенко Василь, 519, 521
 Гінесій Арон, 427
 Гінзбург Гриня Олександрович, 408
 Гінтовит Меланія Степанівна, 315, 389
 Гірченко Костянтин, 483
 Гітерман Рахіль Лейбівна, 341, 410
 Гіленко Іван Григорович, 366
 Гінзбург, 112
 Гірченко Костянтин, 370
 Гладий Григорій Іванович, 460
 Гладиш Павло Макарович, 446
 Гладіщенко Степан, 523
 Гладкевич, 514
 Гладченко Г.М., 257
 Гладченко М.Ф., 257
 Гладченко Х.Д., 257
 Гласуненко Олександр, 432
 Глебова Ганна Кирилівна, 408
 Глинський А.Б., 111
 Глузман Марія Мейєрівна, 406
 Глузман Марія Федорівна, 327
 Глуха Марія Давидівна, 427
 Глухенький Петро, 519, 521
 Глуховской, 112
 Глухоніма, 450
 Глухонімія, 523
 Глуцький Валерій Іванович, 397
 Глушак Кость Дмитрович, 411
 Глушко Єфросина Калинівна, 519
 Глушко Єфросина, 521
 Глушман Марія Мейєрівна, 325
 Глущенко Валентина Йосипівна, 420
 Глущенко Кирило Артемович, 489
 Глущенко М., 317
 Глущенко Олена Гнатівна, 418
 Гніденко Олекса, 431
 Гніденко Петро, 530
 Гнат Юра, 36
 Гнат Юра, 456
 Гневуш Ілько Мейхерович, 460
 Гнезділов Володимир Олександрович, 431
 Гнида Мефодій Іванович, 448
 Гновель Марія, 460
 Гносченко Галя, 480
 Гобалюк Ваня, 330
 Говоруха Грицько Йосипович, 442
 Говоруха Кузьма Йосипович, 442
 Гогличенко Василь Гнатович, 442
 Годінський Вася, 424
 Годзеєвський Г.С., 93, 94, 99
 Годиннік Семен, 523
 Годлюк Алла Петрівна, 523
 Годум Степан, 501
 Годуненко Маша, 446
 Годуненко Тимофій Степанович, 383, 460
 Годунцов Герасим Пимонович, 423
 Гозман Борис, 401
 Гойдайчук Олександр, 504
 Гойченко Д.Д., 294, 295, 297
 Голік Гордій Дем'янович, 530
 Голік Іван Миколайович, 418
 Голік Льоня, 480
 Голіков Вова, 467
 Голдїч Фріда, 326, 476
 Голега Івга Олексіївна, 422, 533
 Голета Сергій Власович, 519
 Голик Лізавета Афанасівна, 442
 Голиченко Семен Григорович, 467
 Голишева Олена Антонівна, 360, 466
 Голобородько Поліна, 514
 Головін Олександр Іванович, 467
 Головатенко Степан, 430
 Головатий Харитон, 343, 378, 450
 Головенко Микола, 450
 Головок Данило, 493
 Головмїнський Віктор Микитович, 351, 410
 Головна Соня, 324, 476
 Голос Володимир, 523
 Голосов Дмитро Михайлович, 465
 Голота Гаврило Андрійович, 411
 Голотенко Андрій, 523
 Голуб Володимир Якович, 380, 476
 Голуб Ірина Леонтіївна, 460
 Голуб Мотря, 483
 Голуб Текля, 483
 Голубівська Тетяна Станіславівна, 533
 Голубенко Василь Омелькович, 424
 Голубенко Григорій Іванович, 442
 Голубенко Григорій, 398
 Голубенко Данило Юхимович, 343, 476
 Голубенко Ліза, 366, 436
 Голубенко Лук'ян Григорович, 431
 Голубка Яків Петрович, 442
 Голубова Мотря Карпівна, 469
 Голубович Марко, 519
 Голубцова Ніна, 342, 450
 Голубченко Євдоха, 523
 Голубченко Надія, 393
 Голубчик Галина Євстафіївна, 497
 Голубчик Михайло, 400
 Голубчик Фрум Фойвелович, 309, 400
 Голяков Вова, 467
 Гольдман Ісак Семенович, 314, 401
 Гольдшмід Марія Львівна, 403
 Гольдштейн А.А., 93, 95, 96, 97, 105, 108
 Гольдштейн Л.А., 71, 72, 98, 99, 108
 Гольдштейн Хаїм-Меєр А., 107, 108
 Гольдштейн Шейна Борухівна, 410
 Гольдштїдт Марія Львівна, 321
 Гомельський Шльома Мордкович, 466
 Гончало Логвін, 483
 Гончар Анатолій Данилович, 369, 427
 Гончаренко Анатолій, 421
 Гончаренко Галина, 483
 Гончаренко Гапка, 360, 432
 Гончаренко Іван Якович, 373, 460
 Гончаренко Максим, 504
 Гончаренко Петро, 393
 Гончаренко Платон, 432
 Гончаренко Тетяна Іванівна, 535
 Гончаров Валерій, 436
 Гончарова Ася, 393
 Гончарова Варвара Михайлівна, 383, 450
 Гончарова Галина Михайлівна, 389
 Гончарова Ганна, 483
 Гончарова К.О., 261
 Гончарова Тетяна Василівна, 406
 Гончарук Іван Миколайович, 442
 Гончарук Ольга, 519
 Горіна Елька Самуїлівна, 466
 Горанчова Олена, 480
 Горбалінський Матвій Юрійович, 483
 Горбань Олександр, 523
 Горбатенко Кузьма Микитович, 493
 Горбатюк Володимир Іванович, 397
 Горбач Тимур, 255
 Горбачев Михайло, 415
 Горбачевська Ганна Іванівна, 432
 Горбаченко Андрій, 521
 Горбаченко Герасим Антонович, 367, 443
 Горбаченко Марфа Григорівна, 377, 464
 Горбаченко Федора Корніївна, 418
 Горбачов Коля, 467
 Горбенко Варвара Григорівна, 446
 Горбунов Василь Петрович, 380, 460
 Горбунов Семен Матвійович, 443
 Горбунова Віра, 530
 Горбунова Галина Опанасівна, 460
 Горбунова Марфа Михайлівна, 534
 Гордієв Толя, 476
 Гордієнко Гнат Сафронович, 413
 Гордійчук Килина, 430
 Гордієнко Х.В., 340, 351
 Гордіїв Толя, 327
 Горелік Яків, 530
 Горелак, 514
 Горелкін Віталій, 436
 Горелов Гирик, 467
 Горенко Ігор Георгійович, 411
 Горецька Ганна Луківна, 455
 Горитько Параска Василівна, 368
 Горитько Параска Власівна, 424
 Горловець Фіма, 467
 Горний Костя, 413
 Горностаєва Агрипина Петрівна, 458
 Горностаї Борис, 418
 Горностаї Митрофан Петрович, 356
 Горностаї Митрофан Петрович, 455
 Горобей Кирило Іванович, 495
 Горобенко Овсій, 483
 Горобець Маня, 336
 Горобець Маня, 450
 Горобець Марія Герасимівна, 408
 Горобець Меланія Омелянівна, 372, 460
 Горобець Сергій, 423
 Горобченко Леонтій Прокопович, 436
 Горова Марія, 523
 Горова Христина Спиридонівна, 424
 Горовило Юхим Гаврилович, 497
 Горовой Іван, 483
 Горогоцька Лідія Густавівна, 460

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Городенко Павло, 501
Городецький Овсій Борисович, 371, 458
Городнік Василь Іванович, 483
Городня Івга Іванівна, 418
Горохова (жінка), 403
Гороховськи Григорій Левкович, 443
Горохольський Федір Гнатович, 428
Горошко Анатолій, 420
Горошок Яна, 327, 476
Горпенко Євгенія Кузьмівна, 458
Горський Саша, 480
Горчинський Микола Михайлович, 416
Горчинський Микола Семенович, 346, 398
Горшко Кирило, 519, 521
Горюнов, 338
Горяча Вергінія, 393
Горячковський О.М., 104
Горька Оля, 340, 450
Горький Максим, 399, 446
Горький Федір, 457
Гостомельська Феодосія Петрівна, 415
Гоферман Зейлік Мусійович, 460
Грінберг Ріва, 460
Грінгольц Сіма Ізраїлівна, 458
Грїневська Нора, 393
Грїнер Моня Ісакович, 467
Грїнченко Іван, 523
Грїнчук Андрій Іванович, 403
Грїнь Хївря Лук'янівна, 443
Грїб Ілько Йосипович, 464
Грїб Кузьма Олександрович, 443
Грїб Петро, 328, 370, 476
Грїденіго С., 79
Грїдінович Д., 280
Грама С., 269
Гранаківський Григорій Сидорович, 348, 410
Гранковський Григорій, 393
Граценко Павло, 483
Грачов Аркадій Платонович, 514
Грачов Ларивон Васильович, 483
Грачов-Щербаков Олекса, 403
Граш Ковельський, 493
Гребеніченко Килина Мойсеївна, 443
Гребенчук Марія Володимирівна, 464
Гребеньова М.Р., 261
Гренадер Ента Зельманівна, 476
Гренадер Центра Зельманівна, 342
Грецька Ганна Леонтіївна, 415
Гречоніков Олексій Авксентійович, 414
Грїбко Шура, 483
Грїбніченко Йосип Юхимович, 523
Грїгор Марія, 398
Грїгор'єв Михайло Васильович, 391
Грїгор'єв Михайло Севастьянович, 466
Грїгор'єва Даша, 436
Грїгор'єва Олена, 480
Грїгора Марія Михайлівна, 534
Грїгорівський Митрофан Семенович, 436
Грїгоренко Денис, 430
Грїгоренко Іван, 436, 514
Грїгоренко Маня, 343, 450
Грїгоренко Надя, 436
Грїгоренко Одарка Іванівна, 428
Грїгоренко Олексій Іванович, 424
Грїгоренко Петро Іванович, 483
Грїгоренко Фрося Сильвестрівна, 369, 483
Грїгоренко, 493
Грїгорович Галя, 519, 521
Грїгор'єва Валентина Сергіївна, 530
Грїгор'єва Марія Грїгорівна, 416
Грїм Микола, 530
Грїмова Ярина Федорівна, 467
Грїн Іра, 457
Грїнаєнко Михайло Данилович, 423
Грїнберг Лейб Годелович, 501
Грїнберг Нухим Борусович, 497
Грїнберг, 113
Грїнфельд, 97
Грїнюк Ганна Петрівна, 372, 428
Грїньо Павло Васильович, 391
Грїньо Петро Миколайович, 501
Грїньо Таня, 424
Грїньо Толя, 424
Грїньова Христина, 455
Грїцай Петро Миколайович, 422, 533
Грїценко Андрій, 483
Грїценко Микола, 514
Грїцюк Н.П., 266
Грїць Сергій, 362, 432
Грїцьків Іван, 483
Грїцько, 523
Грїцьков Грїць, 436, 514
Грїша, 417, 523
Грїшин Федір Михайлович, 456
Грїшина Юлія Абрамівна, 428
Грїшко Вася, 424
Грїшко Степан Грїгорович, 355, 430
Грїщенко Григорій Грїгорович, 521
Грїщенко Грїцько Сергійович, 530
Грїщенко Гурій Грїгорович, 519
Грїщенко Єва, 325, 335, 342, 375, 450
Грїщенко Іван, 530
Грїщенко Катерина Онисимівна, 534
Грїщенко Міша, 430
Грїщенко Марія Олександрівна, 465
Грїщенко Михайло Петрович, 393
Грїщенко Олександр Трохимович, 443
Грїщенко Олена Мінівна, 467
Грїщенко Прїська, 436
Грїщенко Семен Михайлович, 403
Грїщенко Софія Олелянівна, 483
Грїщенко Степан Олександрович, 465
Грїщенко Яким Грїгорович, 391
Грїщенко, 483
Грїнберг Ріва, 373
Грїнь Хївря Лук'янівна, 367
Грїдецька Марцелїна Іванівна, 324, 405
Грїзїцька Фросина Вікторівна, 428
Грїзний Іван, 272
Грїїн, 264
Грїйсман Б.Б., 114
Грїмов Антон, 393
Грїонкін Льоня, 337, 450
Грїссман В., 294
Грїхольська Зїна Пилипівна, 390
Грїуба Марія Семенівна, 333
Грїубе Катерина Кїндратівна, 418
Грїудзь Шура, 362, 467
Грїудкова Маня, 436
Грїуйок Абрам Соломонович, 310
Грїумїнський Юрко Павлович, 501
Грїуновська П., 497
Грїунська, 420
Грїуйок Абрам Соломонович, 400
Грїуша Максим, 436
Грїушевський М., 11
Грїушецька Ганна, 523
Грїушко Варя, 483
Гуадишевський Болеслав, 467
Губанова Параска Петрівна, 460
Губенко Марфа, 519, 521
Губенко Микола, 436
Губергрїц, 44
Губошльоп Олег, 403
Губрїї Анастасія Грїгорівна, 514
Гуденко Іван Андрійович, 431
Гудзеватий Федір Васильович, 371, 458
Гудзь Матвій Павлович, 366, 443
Гудим Петро Мусійович, 400
Гудима Василь Павлович, 403
Гудкіна Олеся, 393
Гузева Варвара Мінівна, 443
Гук Варвара Іванівна, 460
Гуко Килина, 408
Гулак Людмила Федорівна, 471
Гуленко Михайло, 523
Гуляку, 351
Гульхов Андрій Васильович, 415
Гуменюк Андрій Іванович, 534
Гуменюк Ілля Олексійович, 431
Гуменюк Олександр, 398
Гур'єва Марфа, 523
Гура Федір, 403
Гуральнік Ганна Ісаківна, 411
Гуральовський Юхим Сергійович, 372, 460
Гурба Марія Семенівна, 408
Гуревич Яків Борисович, 389
Гуревич, 63
Гуреева Зїнаїда Іванівна, 530
Гурик І.В., 94, 97, 106
Гуриненко Олена, 415
Гуркіна Палажка Антипівна, 469
Гурко Костянтин Михайлович, 368, 469
Гурний Іван Тихонович, 490
Гуровський, 114
Гурська Мотрона Єфремівна, 415
Гурська Настя Іванівна, 423
Гурський Григорій Іванович, 443
Гурський Казимір Вікентійович, 530
Гуртовий Олексій, 532
Гуртовлюк Нечипор, 483
Гусак Вася, 519, 521
Гусак, 336
Гусаковський Фрїдрїх Сїгізмундович, 519
Гусаленко, 497
Гусаренко Віктор Олександрович, 403
Гусев Олександр Олексійович, 465
Гусовський Борох Міхельович, 371, 458
Гутман Віра Янівна, 390
Гуторка Микола Кирилович, 407
Гуцало Федір Грїгорович, 443
Гуць Сара, 339, 450
Гуцько Люда, 480
Гушанський Марко Емануїлович, 428
Гуща Володя, 334, 450
Гьоте, 87

Д

- Давіденкова, 420
 Давідсон Етя, 408
 Давиденко Віктор Лук'янович, 390, 348
 Давиденко Михайло, 514
 Давиденко Оксана Яківна, 367, 469
 Давиденко С.В., 18
 Давиденко Тамара, 393
 Давиденко, 54
 Давидов, 310
 Давидова Іра, 436
 Давидова Ольга, 403
 Давидовський Ян, 450
 Дадаєва Мазхалон Алмір-Газі, 417
 Далечук Валентина Іларіонівна, 390
 Даллас-Сакевич Є., 281
 Даніель Ваня, 476
 Даніш Тимофій Прокопович, 414
 Данилевич, 338
 Данилевська Марія, 483
 Данилевський Іван Гнатович, 353, 455
 Даниленко В.М., 8
 Даниленко Мусій Максимович, 457
 Даниленко Сергій Опанасович, 509
 Даниленко Федір Юхимович, 446
 Данилко Лідія, 523
 Данилов Вася, 480
 Данилов Гога, 431
 Данилов Дмитро Петрович, 443
 Данилов Жора, 450
 Данилов Юз'як Семенович, 410
 Данилова Віра Іванівна, 357, 455
 Данилова Дуся, 333, 374
 Данилова Дуся, 476
 Данилова Надія Павлівна, 411
 Данилова Таня, 471
 Данилова, 327
 Данилова, 476
 Данилюк Володимир, 397
 Данилюк Іван Іванович, 389
 Данилюк Ярема Кузьмич, 443
 Данильченко Дмитро Васильович, 403
 Данильчук Микола Самуїлович, 403
 Данишевський Петро, 365, 436
 Даніель Ваня, 326
 Данова Марія, 393
 Данова Нюся, 341
 Данусенко Василь, 530
 Данченко Григорій Арсент'євич, 424
 Данченко Григорій, 467
 Данченко Петро Олександрович, 417
 Данченко, 333
 Даншин Костянтин Йосипович, 415
 Данько Лука, 363, 467
 Данькова Ганна, 417
 Дараган Василь Дмитрович, 446
 Датулашвілі Циня, 436
 Даценко Олександр Сидорович, 418
 Дашалічук Іван, 514
 Дашевська Сара Мусіївна, 415
 Дашевський Фішель Борисович, 380, 460
 Дворецький Петро, 450
 Дворнік Ганна Іванівна, 460
 Дворніченко Ольга Федорівна, 379, 460
 Дворцова Олена, 397
 Дегтяренко Василь, 446
 Дегтяренко Гнат Климентійович, 466
 Дейнека Микола Андрійович, 464
 Дейнека, 337
 Дейнеко Тася, 397
 Декабрська Тетяна, 393
 Декуселова Пелагея Іванівна, 521
 Дем'яненко Іван, 436
 Дем'яненко Олександр Сергійович, 411
 Дем'янко, 483
 Дем'янова Варвара Семенівна, 497
 Дем'яновський Василь Тихонович, 443
 Дем'янок Євдоким Данилович, 376, 460
 Дем'янчук Аріан, 507
 Деменко Гаврило Наумович, 443
 Деменко Олександра Гаврилівна, 368, 424
 Демида Іван Іванович, 443
 Демиденко Федір, 415
 Демидович Кость Іванович, 471
 Демченко Вова, 329, 476
 Демченко М.Н., 13, 27, 49, 52, 324, 355
 Демченко Меланія, 420
 Демчук Аріадна Володимирівна, 414
 Демчук Д., 272
 Демчук Кузьма Йосипович, 414
 Деник Олекса, 514
 Денисенко Василь Григорович, 497
 Денисенко Ганна, 523
 Денисенко Іван, 424
 Денисенко Надія Прокопівна, 390
 Денисенко Самійло Денисович, 418
 Денисенко, 265
 Денисюк Іван Прокопович, 443, 530
 Денисюк Терешка, 501
 Денулова Палагея Іванівна, 514
 Депутат Андрій, 480
 Дергачева Галина Єгорівна, 415
 Дерберера Наталка Павлівна, 341, 476
 Дерев'яно Артем Пилипович, 443
 Дерев'яно Іван Федорович, 519, 521
 Держовець Віра Берхівна, 420
 Деркач Лаврентій Іванович, 371, 458
 Деркач Микола, 504
 Деркач Михайло, 523
 Деркач Надія Василівна, 422, 533
 Дерунець Микола, 483
 Дехтяренко Валентина Парфентіївна, 374
 Дехтяренко Юхимія Пилипівна, 424
 Дехтяренко Валентина Парфентіївна, 460
 Дехтярьов Віктор, 428
 Джигунов Кузьма, 530
 Джумік Володимир Кіндратович, 406
 Дзеліна Юлія, 483
 Дзєцина Іван Касьянович, 443
 Дзигун Марфа Семенівна, 489
 Дзюб Петро Антонович, 380, 460
 Дзюба Іван, 424
 Дзюба Йосип Петрович, 368, 424
 Дзюба Олексій Петрович, 424
 Дзюба Парфеній Федорович, 355, 455
 Дзюба Соня, 339, 450
 Дзюба Таня, 471
 Дзюбенко Віктор Васильович, 465
 Дибрин Анатолій Данилович, 391
 Дивінська Пелагея, 514
 Дидиченко Анастасія Степанівна, 376, 460
 Дика Галя, 484
 Дикий Єфрем Федорович, 443
 Димерец Зюня Аронівна, 458
 Динда Антон Павлович, 325, 405
 Диренко Володимир Петрович, 514
 Дисько Петро Станіславович, 259
 Дисько Тамара Петрівна, 259
 Дитятко Грицько, 519
 Дихнович Юля, 504
 Дишлюк Антін, 355, 430
 Діберт В., 288
 Діділенко Іван, 514
 Діденко Олекса, 436
 Діненік Ігор Олександрович, 389
 Дірковський Анатолій Григорович, 532
 Діхтяренко Василь Гаврилович, 534
 Дмитрієв Андрій Дмитрович, 504
 Дмитрієва Ганна Дмитрівна, 469
 Дмитрієва Катя, 450
 Дмитренко Килим Антонович, 443
 Дмитренко Петя, 480
 Дмитриченко Н.П., 261
 Дмитріє М.З., 93, 101, 114
 Дмитрієва Катя, 335
 Дмитро, 531
 Добжанський Франц Костянтинівич, 402
 Добра Явдоха, 393
 Добренько Ганна Максимівна, 460
 Добров Йосиф Архипович, 313, 389
 Добровільна Маня, 519
 Добровільська Маня, 521
 Доброва Галина, 424
 Добровольська Ганна Володимирівна, 372, 428
 Добровольська Олександра Кіндратовна, 465
 Добровольська Поліна Олексіївна, 312, 389
 Добровольський Дмитро, 523
 Добровольський Іван Іванович, 519, 521
 Добровольський Іван Юліанович, 400
 Добровольський Микита Прокопович, 423
 Добровольський Сергій Львович, 353, 465
 Добровольський, 350, 400
 Доброгорська Галина Миколаївна, 399
 Добродій Михайло, 514
 Добролежа Іван, 347, 450
 Добролена Андрій, 532
 Добрянський Олексій Петрович, 372, 460
 Довбенко Катя, 455
 Довгалюк Ілько, 467
 Довгаль Ольга, 484
 Довгопол Карп Іванович, 443
 Довгополий Яким Пилипович, 359, 432
 Довгорука Петро Васильович, 484
 Довженко Іван, 399

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Довжик Валя, 343, 450
Догналік Григорій Йосипович, 372, 460
Дожовець Ларіон Мусійович, 376, 460
Дозорець Сіма, 493
Дозорна Оксана, 433
Доліна Олександра Миколаївна, 390
Долінська Ріта, 424
Долгополова Катерина, 415
Долинська Анастасія, 393
Долобак Надія Федосівна, 424
Доловатенко Глікерія Павлівна, 368, 469
Доломакін Володимир Кузьмович, 464
Дольський Іван Євдокимович, 501
Доманський Ярослав, 493
Домбра Захар Євтихійович, 406
Домбровська Глафа Яківна, 464
Домбровський Микола Антонович, 393
Домніч Віктор, 501
Домна Кирилівна, 347
Донець Вова, 436
Донець Циля, 405
Донкова Антоніна, 421
Донофорова Марія, 504
Донощук Галина, 460
Донська Клава, 436
Донцова Таня, 36, 433
Донченко П.П., 25
Доптер Яків Григорович, 403
Дорогон Володимир Костянтинович, 464
Дорофеев Анатолій Андрійович, 411
Дорошенко Анатолій Дмитрович, 389
Дорошенко Андрій Григорович, 465
Дорошенко Оскар, 447
Дорошенко Семен, 433
Дорошенко Христина, 353, 430
Дорошкевич Ханна, 523
Дорошко Анатоль, 436
Дорошко Ілько, 433
Дорошко М.С., 8
Дорошкова Людмила Павлівна, 411
Дорфман Іта Шльомівна, 460
Дорфман Іта Шльомівна, 380
Дорфман Л.Г., 94, 95, 98, 108, 110, 111, 114
Дорфман Н., 70
Дорфман Юдко-Натан Е., 98, 114
Доценко Варвара, 519
Доценко Наталія Сергіївна, 390
Доценко Павло Гнатович, 420
Драговоз Олекса, 532
Драгун Онися, 514
Драненко, 418
Драч Уліта Платонівна, 443
Древіч Олексій Гнатович, 393
Древщ Ганна Кирилівна, 467
Дрема Олекса, 514
Држевецький Олександр Янович, 390
Дробінко Лука, 417
Дробова Дуня, 424
Дрозд Митя, 450
Дрозденко Женя, 447
Дроздовська О., 493
Дронік Алла Микитівна, 398
Дрот Рома, 484
Другобіцький Анатолій Мойсейович, 411

Другов Тимофій, 471
Дружченко Василь Федорович, 372, 428
Друзенко Надія Феодосіївна, 406
Друкер Тамара Яківна, 504
Друтман Ізраїль Соломонович, 467
Дуб Вова, 365, 436
Дуб Іван Якимович, 489
Дубілер Їехіль Веніамінович, 476
Дубінська Женя, 436
Дубінський Менохім Елович, 403
Дубінський Мирон Мусійович, 408
Дубінський Павло Семенович, 465
Дуба Нестор Андрійович, 514
Дубас Антон Гнатович, 366, 469
Дубас Василь Карпович, 443
Дубець Ольга Єфремівна, 368, 424
Дубина Майя, 523
Дубинський Мирон Мусійович, 335
Дублер Їехіль Веніамінівна, 346
Дубнов Алік, 340, 450
Дубняк Февронія Прокопівна, 393
Дубовий Василь, 324, 476
Дубовик Митя, 457
Дубовик Олександра Іванівна, 467
Дубович Махлер Йосипівна, 408
Дубровіна Тамара Іванівна, 534
Дуброва Мотя, 484
Дубровенко Маня, 450
Дубровський Вова, 467
Дугінова Варвара Семенівна, 428
Дудін Володя, 519
Дудаленко Ганна, 334, 375, 450
Дудеченко Микола, 532
Дудка Василь, 333, 450
Дудка Ганна Григорівна, 389
Дудко Надя, 519
Дудко Олексій, 393
Дуднік Йосип Олексійович, 460
Дуднік Катерина Антонівна, 424
Дуднік Олег, 436
Дуднік Хівря Антонівна, 443
Дуднік Йосип Олексійович, 376
Дудоладов Олег, 397
Дудоладов Федір Семенович, 466
Дудор Лука, 523
Дуля Грицько Іванович, 366, 443
Дуля Маша, 484
Дунаєвська Алла, 469
Дуня, 484
Дурдуковська Олена Іванівна, 379, 460
Дурненко Катерина Іванівна, 372, 458
Дусев Григорій, 393
Дутчин Степан, 514
Духота Петро, 484
Дуценко Валентина Андріївна, 397
Душечкін Віктор Сергійович, 397
Дюліна Ганна Євгенівна, 390, 344
Дюченко Віталій Тимофійович, 458
Дявун Грицько Якович, 514
Дядюра Арсеній Опанасович, 371, 458
Дяченко Анатолій, 353
Дяченко Петро, 480
Дяченко Толя, 430
Дьомін Толя, 339, 476
Дьомін, 338

Е

Едельман Тосік, 35, 456
Едуарда Ерріо, 88
Ейдельман Абрам Львович, 377, 460
Ельберт Михайло Йосипович, 402
Ентіс І, 61
Епанча Олена Кіндратівна, 378, 460
Епель Муся, 408
Епштейн Є, 61
Ерік Василь, 406
Ерріо Е., 83, 265, 291, 374
Ерусалимов, 112
Еське Христофор, 480

Є

Євглевська Любов Федорівна, 476
Євдокименко Марія, 347, 450
Євдокименко Надя, 480
Євдокимова Василина Павлівна, 423
Євиленко Марія Емануїлівна, 413
Євменко Надія, 523
Євсеєнко Ніна Онопріївна, 457
Євстаф'єва Ніка, 362
Євтушенко Анатолій Карпович, 464
Євтушенко Андрій Устинович, 368, 424
Євтушенко Митрофан, 443
Євтушенко Мотря Наумівна, 509
Євтушенко С.Ф., 356
Євфімов Василь Семенович, 403
Євченко Любов Прокопівна, 317, 402
Євчук Антон Спиридонович, 418
Єгерський Нечипор Михайлович, 377, 460
Єгоров Боря, 484
Єгоров Іван Васильович, 415
Єгоров Микола, 372, 460
Єгоров Петро, 471
Єгорова Марія Корніївна, 423
Ємець Олександр Гаврилович, 414
Ємець Тетяна Гаврилівна, 391
Єнтович Йосип Йосипович, 393
Єнютін Василь Гаврилович, 410
Єремеев Жорж, 437
Єременко Василь Герасимович, 377, 464
Єременко Ганна Романівна, 363, 456
Єременко Маня, 327, 476
Єременко Нестор Андрійович, 471
Єременко Ольга Іванівна, 464
Єресько Павло Володимирович, 378, 460
Єресько, 26
Єрмілов Михайло Сергійович, 402
Єрмак Мілла Зямівна, 465
Єрмак Ольга, 524
Єрмак Павло Петрович, 355, 455
Єрмож Іван, 514
Єрмоленко Віта, 339, 450
Єрмоленко Іван, 514
Єрмоленко Катерина, 493
Єрмоленко Макар Якович, 414
Єрмоленко Наташа, 437
Єрмолко Федір Матвійович, 489
Єрмоллов Сидор, 493
Єрмошенко Василь Іванович, 489
Єрмошенко Михайло Осипович, 363, 489

Ермошенко Олександр Павлович, 489
 Ермошенко Петро Осипович, 489
 Ерошенко Яків, 493
 Ерошко Василь, 484
 Ерчин Микола, 514
 Ершов Вася, 329, 476
 Ерьоміна Олена, 360, 433
 Єфіменко Гнат, 514
 Єфімов Іван, 421
 Єфімов Михайло, 504
 Єфімов Сільвестр, 447
 Єфімова Юлія, 406
 Єфимчук Тетяна Василівна, 465
 Єфіменко Г.Г., 8, 252
 Єфстаф'єва Ніка, 433
 Єфстаф'єва Оля, 437

Ж

Жарікова Людмила Павлівна, 393
 Жарко Іван, 497
 Жаркова Ганна Григорівна, 460
 Жарновий Пилип, 484
 Жасмінов Толя, 447
 Жваненко Гаврило Христофорович, 428
 Жготов Іван Васильович, 418
 Жданов Павло, 405
 Жданова Люба, 424
 Жданова Нюся, 450
 Жевага Тимофій Євстратович, 443
 Жедовиз Герасим Андрійович, 415
 Железняк Ульянов, 493
 Желтов Федір, 408
 Желудневський Янік, 484
 Желяєв Микола Олександрович, 524
 Женіровський Мойсей Ісаакович, 466
 Женя, 524
 Жеребецька Фросина Костівна, 366, 443
 Жеребка Кость Олександрович, 447
 Жигарова Ольга Кузьмівна, 497
 Жиготова Юлія Луківна, 420
 Жидовецька Геня Самуїлівна, 424
 Жидовоз Там Трохимович, 507
 Жила Григор Тимофійович, 403
 Жиляєв Володимир Сергійович, 398
 Жиляєва Фотіна Стратонівна, 393
 Житков Федір Данилович, 433
 Житомирська Софія, 368, 469
 Житомирський Шура Соломонович, 403
 Жихарьова Катерина Осипівна, 431
 Жичадло Тимофій Іванович, 370, 428
 Жлудько Микола, 320, 403
 Жлухта Тимофій Миколайович, 443
 Жовтенко Федір Степанович, 460
 Жовтий Гриша, 343
 Жовтнева Марія, 398
 Жовтневий Гриша, 450
 Жовтова Горпина, 493
 Жовтянська Жанна, 393
 Жолудьова Софія Сергіївна, 415
 Жоржик К, 276
 Жостов Анатолій, 497
 Жук Зінько, 489

Жук Іван, 532
 Жук Киля, 484
 Жук Ляля, 326, 476
 Жук Михайло Гаврилович, 366, 443
 Жук Олександр Іванович, 443
 Жук Оля, 484
 Жук Соня, 436
 Жукова Зіна, 457
 Жукович Євгенія Романівна, 408
 Жуковська Геня Лейбівна, 428
 Жуковский Ігор Федорович, 408
 Жуковский Ілля Павлович, 393
 Жуковский Йосип, 514
 Жумідов Олександр Петрович, 424
 Журавель Віктор Михайлович, 411
 Журавель Маруся Олександрівна, 535
 Журавльова Настя, 378, 450
 Журавльова Нона, 339, 450
 Журавська Настя, 484
 Журавський Володимир, 524
 Журбін Федір Васильович, 465
 Журба Василь Єфремович, 407
 Журба Катя, 469
 Журенькова Ганна Олександрівна, 443
 Журкін Панас, 343, 450
 Жучков Ярік, 466

З

Заінаковський Федя, 466
 Забігайло Федір, 450
 Забарна Любов Герасимівна, 414
 Забелін Михайло, 347, 450
 Забігайло Федір, 334, 375
 Заболоцька Рухля Шаєвна, 532
 Заборенко Олександр Миколайович, 460
 Забродський Михайло, 514
 Заброцька Галина, 433
 Забувайло Андрій, 519
 Завімирський Хаїм, 456
 Завадський Ілля Ігнатович, 469
 Завалій Марія Василівна, 497
 Заварененко Гриша, 480
 Завілянський Хаїм, 35
 Завімирський Хаїм, 361
 Заволока Д.Д., 67, 68, 253
 Заволока Роман Леонтійович, 507
 Заворотний Данило Пилипович, 443
 Завялич, 419
 Загава Галина Василівна, 428
 Загородній Петро, 397
 Загородний Сава Сидорович, 469
 Загородний, 507
 Загороднюк Олександра Павлівна, 461
 Загорська Ванда, 343, 450
 Загорська Іда, 447
 Загорульченко Ольга Андріївна, 411
 Загорцев М., 259
 Загреба Ваня, 437
 Загрянський Олександр Сергійович, 393
 Загурська Нонна, 437
 Задишний Кирило Іванович, 366, 443
 Задорожна Лідія Кузьмівна, 414

Задорожний Максим Свиридович, 519, 521
 Задорожний Михайло Андрійович, 493
 Задорожний Олександр, 497
 Задорожний Сергій Євсейович, 314, 389
 Задорожний Трохим Платонович, 464
 Заєць Кость Михайлович, 443
 Заєць Семен, 521
 Заїка Володимир, 397
 Заїка Івга Йосипівна, 524
 Заїка Рая, 420
 Зайва Маня, 327, 476
 Зайцев А.І., 484
 Зайцев Вітя, 471
 Зайцев Василь Тихонович, 380, 461
 Зайцев Коля, 327, 476
 Зайцев Микола Михайлович, 464
 Зайцев Михайло Григорович, 351, 379, 461
 Зайцева Алла Андріївна, 397
 Зайцева Віра Семенівна, 413
 Зайцева Оля, 424
 Зайченко Кирило Кіндратович, 535
 Зайченко Костянтин Тимофійович, 466
 Зайченко Микола Васильович, 535
 Зайченко Петро, 450, 480
 Зайченко Тетяна Павлівна, 535
 Закаблущький Василь Данилович, 354, 455
 Закліка Микола Станіславович, 358, 423
 Закова Поліна, 394
 Законів В., 292
 Закота Василина, 493
 Залізняк Лука Антонович, 410
 Залін Іван, 476
 Заліпайко Андрій, 501
 Залевська Єфросинія Іванівна, 469
 Залевський Ян, 437
 Залеська Ванда, 437
 Залкін Іван, 329
 Замсеко Віра, 520
 Зандуленко Прохор, 394
 Зануда Т., 269
 Западенко Ольга, 532
 Заплюська Харитина Олексіївна, 348, 399
 Запрелова Міня, 431
 Запрудська Р., 61
 Зарва Яків Микитович, 428
 Заремба Ванда, 531
 Заржицький, 495
 Зарицька Ганна Антонівна, 443
 Зарубіна Женя, 437
 Зарубіна Марія Олександрівна, 447
 Зарудний Семен, 433
 Зарудний Трохим, 501
 Засенко Наталія Федорівна, 469
 Заславський Борис, 447
 Затонський В., 52, 57
 Затонський Олексій, 360, 433
 Захаров Дмитро Іванович, 414
 Захаров Олег Іванович, 414
 Захарова Валентина Олексіївна, 414

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Захарова Ганна Іванівна, 335, 394
Захарченко Параска Трохимівна, 370, 469
Захарченко Сергій, 424, 437
Захарченко Федір, 497
Захарчук Антон, 336, 450
Захарчук Гнат, 509
Захарчук Іван, 333, 450
Захарчук Федір, 493
Зачетов Юхим, 424
Заяць Любов Григорівна, 373, 461
Заяць Семен, 520
Зберовно Петро, 324, 476
Зборовська Степанида Вікторівна, 391
Зборовський Михайло Пилипович, 443
Збродова Людмила Олександрівна, 390
Зварич Арсена, 324, 476
Зварич О.П., 259
Зверьова Ганна Іванівна, 311, 394
Звоницький Віктор, 319
Згуровець Тетяна, 424
Згурський Валерій Іванович, 398
Здорік Іван Матвійович, 447
Здохлій Грицько, 524
Зевіденко Микола, 531
Зелінська Валя, 450
Зеленікіна Олена Йосипівна, 524
Зелена Любов, 450
Зелена Олена, 394
Зелений Дмитро, 520
Зелений Женя, 437
Зеленкова Тетяна Степанівна, 493
Зелінська Валя, 337
Зелінський Григорій, 420
Зельдіс Соломон Давидович, 369, 469
Зельцер, 114
Землюк Георгій Юліанович, 471
Земляк П., 19
Земляков Микола Гаврилович, 337, 408
Землянова Т.М., 259
Землянська Людмила Іванівна, 458
Землянська Палажка Антонівна, 364, 467
Землянський Альоша, 338, 450
Земогряд Андрій Гнатович, 443
Земська Клавдія Василівна, 397
Зенкевич Ганна Миколаївна, 408
Зепелко Савка, 514
Зеркалова Рая, 437
Зеркалова Сильва, 437
Зетель З.И., 18, 112
Зехлінський Павло, 398
Зиков Федір, 398
Зиков, 44
Зильберман С.І., 95, 96
Зимына Оля, 327, 476
Зимовець Ніна, 461
Зиневич М.І., 107, 108
Зиська Вікторина Миколаївна, 390
Зильберберг Хаїм Йосипович, 467
Зіменко Максим Максимович, 424
Зімзикова Олександра Петрівна, 419
Зімнський Іван Францевич, 443
Зімова Катя, 476
Зіна, 524
Зінгер Григорій Самойлович, 467
Зінгман Володимир Давидович, 410
Зінич Іван Єреміївич, 458
Зінковецька Ніна, 406
Зінченко Володимир Костянтинович, 410
Зінченко Михайло Андрійович, 424
Зінченко Настя Матвіївна, 467
Зінченко Ольга, 514
Зінькевич Микита Іванович, 490
Зісман Ісаак Абрамович, 428
Зіменко Максим Максимович, 367
Зімова Катя, 328
Зінченко П.П., 259
Зінченко Р.Л., 359
Зінченко, 336
Златнік Рива Юхимівна, 509
Златоверховська, 509
Злепко Д., 83
Злоцовський О.І., 109
Злуницький Терентій, 405
Знаменська Марія Павлівна, 309, 394
Знаменцева Параска, 437
Зозуленко Ольга Григорівна, 457
Зозулич Вітя, 437
Зозуля А., 19, 340, 351
Зозуля Аня, 450
Зозуля Зіна, 329, 476
Зозуля Лизавета, 524
Зозуля Маня, 450
Зозуля Павло, 437
Зозуля Пантелеймон, 495
Зозуля Тіна, 433
Золотенко Маня, 329, 476
Зорін Вадим, 437
Зорина Кіра, 394
Зорина Мура, 397
Зорін Вадим, 364
Зосимович Олександр Дмитрович, 390
Зубарев Валентин Семенович, 497
Зубенко Олександр Михайлович, 397
Зубинський, 113
Зубко Олег, 424
Зубко Тамара, 335, 450
Зубкова Наталія, 375, 480
Зубкова Олена Андріївна, 428
Зубов Василь, 334, 375, 450
Зубрик Герш-Лейб Іцкович, 461
Зубрицька Ксенія Федорівна, 534
Зубрицький Владлен Володимирович, 394
Зубровська Жанна, 424
Зуброда Арік, 471
Зубченко Роман, 448
Зубцова Параска Давидівна, 430
Зубченко В., 16
Зубченко, 504
Зуєв Едік, 437
Зундер Давид Йосипович, 377, 461
Зутель Міра Данилівна, 411
Зутлер Сергій Михайлович, 455
- І
- Іваков Іван, 437
Іван, 524
Іваненко Маня, 330, 476
Іваненко Марія, 480
Іваненко Остап, 437
Іваненко Параска, 411
Іваненко Рита, 328, 476
Іваницький Арон Абрамович, 415
Іванов Віктор, 424, 437
Іванов Валентин Іванович, 411
Іванов Ванько, 468
Іванов Василь Микитович, 335, 343, 408
Іванов Вася, 346, 450, 457
Іванов Денис, 341, 450
Іванов Іван Григорович, 443
Іванов Іван, 466
Іванов Ігор Федорович, 397
Іванов Клим, 480
Іванов Коля, 332, 476
Іванов Костянтин Якович, 430
Іванов Левонтій Степанович, 433
Іванов Льоня, 341, 450
Іванов М., 501
Іванов Михайло, 327, 437
Іванов Миша, 450
Іванов Олексій Іванович, 419
Іванов Олексій Федорович, 408
Іванов Олександр Іванович, 405, 428
Іванов Павло, 433
Іванов Петро, 362
Іванов Сеня, 480
Іванов Сергій, 437, 365
Іванов, 450
Іванова Акуліна Абрамівна, 410
Іванова Акуліна Михайлівна, 341
Іванова Галина Павлівна, 428
Іванова Ганна, 493
Іванова Дуня, 340, 450
Іванова Женя, 480
Іванова Іва, 394
Іванова Катя, 480
Іванова Маня, 341, 450
Іванова Марія, 437
Іванова Меланія Степанівна, 413
Іванова Ніка, 437
Іванова Надія, 348, 450
Іванова Настя, 437
Іванова Олена Іванівна, 397
Іванова Олена Леопольдівна, 407
Іванова Ольга, 373, 447, 461
Іванова Параска Семенівна, 378, 461
Іванова Поліна, 394
Іванова Уліта, 430
Іванова Уня, 461
Іванова-Нідкосіна Наталія Павлівна, 410
Івановський Роман, 437
Іванцова Агафія Сергіївна, 534
Іванченко Ганна Автономівна, 428
Іванченко Іван Самійлович, 480
Іванченко Іван, 437
Іванченко Микола, 399
Іванченко Оксана, 36, 433
Іванченко Саша, 524
Іванченкова Валентина, 531
Іванюта Калина, 520
Іварова Ольга, 417
Івашин, 509
Іващенко Іван, 368, 469
Іващенко Микола Петрович, 443
Іващенко О.Ю., 279
Іващенко Хавронія Кузьмівна, 368, 424
Івженко Оля, 520, 521

Івжич Одарка Йосипівна, 447
 Івченко Марія, 394
 Івченко Петро Іванович, 514
 Ігнарова Надія, 480
 Ігнатенко Опанас Гнатович, 424
 Ігнатенко Уляна Яківна, 443
 Ігнатенко, 520
 Ігнатова Зоя, 329, 476
 Ігнатова Фрося, 347, 451
 Ігнатуша Палажка, 336, 451
 Ігуменов Євфимій Михайлович, 414
 Іда, 417
 Ідельс Я.С., 98
 Ізв'якова Валентина, 437
 Ізмайлова Федосія, 524
 Ізмалков Семен Самойлович, 457
 Ізотов Валентин Костянтинович, 457
 Ізотова Аграфена Олексіївна, 391
 Ізраїліт Шендля Беніамінівна, 465
 Ікітенко Ніна, 369, 470
 Ілашко Володимир Михайлович, 465
 Іленко Галя, 484
 Ілленко Олена, 424
 Ільєнко Таня, 520
 Ільїна Ніна, 520
 Ільїна Софія Миколаївна, 381, 451
 Ільнічук Ольга, 402
 Ільницька Ганна Іванівна, 411
 Ільницька Людмила Михайлівна, 428
 Ільнічук Ольга, 317
 Ільченко Василь, 484
 Ільчук Роза Григорівна, 399
 Ільяницький Василь Миколайович, 403
 Інаршов Борис Юхимович, 533
 Інат'єв Михайло Юхимович, 456
 Інкен Мірдзя Августівна, 465
 Іносов Микола Осипович, 408
 Інтернаціональна Віра, 430
 Інтилігатор Улита Іванівна, 490
 Інтилігатор Юхим Юхимович, 490
 Інтилігатор Іван Степанович, 490
 Інтилігатор Надія Іванівна, 490
 Інтилігатор Оксана Юхимівна, 490
 Інтилігатор Степан Юхимович, 490
 Ісаєв Іван Іванович, 443
 Ісаєнко Дунька Іванівна, 490
 Ісаєнко Микита Якович, 490
 Істомін Михайло Павлович, 410
 Істомін, 97
 Іщенко Неллі, 431
 Іщенко Сеня, 471
 Ільїна Софія Миколаївна, 348

Й

Йоселевич, 46
 Йосипок Іван Микитович, 443

К

Кабалин Олег, 451
 Кабанець Семен, 415
 Кабанов М.Т., 94, 97, 100
 Кабанов Олег, 341
 Кабачієнко Василь, 484
 Кабула Степан, 514
 Кава Марія Василівна, 394

Кавбра Марія Францівна, 470
 Кавун Григорій Андрійович, 489
 Кавун Олександр Карпович, 489
 Кавуненко Варвара Юхимівна, 378
 Кавуненко Василь, 489
 Кавуненко Дем'ян Кирилович, 489
 Кавуненко Микола Панасович, 489
 Кавуненко Михайло Тихонович, 489
 Кавуненко Наталка Тимофіївна, 489
 Кавуненко Петро Іванович, 489
 Кавуненко Тимофій, 489
 Каган Зяма Янкелевич, 461
 Каган С.І., 99, 104, 105
 Каганов С.З., 101, 110
 Каганович Г.Й., 365
 Каганович Йосип Львович, 314
 Каганович Л.М., 14, 49, 52, 76, 365
 Кагановський Йосип Львович, 389
 Кагановський Ш.Г., 104, 109
 Кадіна Тася, 424
 Када Іван, 520, 521
 Кадик Надя, 375, 480
 Кадо Миша, 328, 370, 476
 Кадурова Ганна, 524
 Казаков І.В., 107
 Казимір Йосип Іванович, 490
 Казиміренко Ольга, 495
 Казимиров Дмитро Олексійович, 414
 Казмірук Прокоп Леонтійович, 501
 Казятін Юхим, 484
 Кайдаш Грицько Іванович, 443
 Калініков Валя, 447
 Калінін Валер'ян Васильович, 390
 Калінін Микола Борисович, 397
 Калініченко Василь Нечипорович, 490
 Калініченко Зінаїда Семенівна, 489
 Калініченко Микола Микитович, 456
 Калініченко Надія Василівна, 490
 Калініченко Павло Іванович, 391
 Калініченко Пелагея, 400
 Каліна Ілля Григорович, 391
 Калінич Олена, 451
 Калініченко Василь Тарасович, 490
 Каліновська Віра Федорівна, 461
 Калайда Іван, 504
 Калашнік Мелай, 524
 Калашнікова Міля, 514
 Калашнікова Марія, 524
 Калашнікова Надя, 437
 Калашников Петя, 447
 Каленикович Гриша, 327, 476
 Калениченко Іван Денисович, 490
 Калениченко Любоб, 328, 370, 476
 Калениченко Нечипор Нестерович, 490
 Калениченко Уляна Василівна, 490
 Калесніков Михайло Опанасович, 457
 Калиновська Нюра, 362, 433
 Калиновська Олена, 437
 Калінич Лена, 346
 Калініченко М.М., 36
 Калініченко Пелагея, 311
 Каліновська Віра Федорівна, 378
 Калманович, 49
 Калущий Дмитро Михайлович, 433

Калюжна Ганна Василівна, 372, 428
 Калюжна Марія Кирилівна, 443
 Калюжна Марія, 514
 Калюжна Настя, 420
 Калюжна, 497
 Камінський Жорж Миколайович, 428
 Камеліт Варка Яківна, 443
 Каменів Тимофій Денисович, 461
 Каменєва Марія, 437
 Каменів Тимофій Денисович, 377
 Каменков Юра, 346, 451
 Камисенко Оксана, 476
 Камінський Жорж Миколайович, 371, 458
 Канівець Харитина Овсіївна, 424
 Канарейка Світлана, 323, 476
 Канівець Харитина Овсіївна, 368
 Канцевич Зінаїда, 451
 Капітанов Тарас, 401
 Капітоненко Антон, 451
 Капітоненко Денис, 419
 Капелюшний Іван, 480
 Капилян Степан Якович, 408
 Капітоненко Антон, 382
 Каплан Ісаак Гершович, 338, 408
 Каплан Марія Михайлівна, 354, 455
 Каплюхова Ольга Яківна, 501
 Каплюненко Марія Степанівна, 484
 Капустіна Дуня, 480
 Капшук Василь Васильович, 399
 Кара Галя, 447
 Карабич Марина Пилипівна, 398
 Карабульський Антон, 470
 Караєв Олександр, 514
 Карамаш А.Н., 100, 113
 Карандаш Евалія Павлівна, 431
 Карандаш Хуна Усимович, 414
 Карасік Ізя, 484
 Карасік Сіма, 424
 Карасевич М.І., 13
 Карасік Ізя, 371
 Карасовський Адам Вікентійович, 431
 Караульська Ганна, 484
 Карачевцева Марія Тимофіївна, 414
 Карбовська Емілія Карлівна, 501
 Карбовський Анатолій Адольфович, 371, 458
 Кардаш Франс, 504
 Карева Єфросина Іванівна, 531
 Каркач Микола Дем'янович, 447
 Карлов Миша, 417
 Карлоухов Дорофій Дорофійович, 419
 Кармаза Микола Минович, 378, 461
 Карменчук Валентина Мефодіївна, 464
 Карнатов Костянтин Миколович, 400
 Карнаук Василь Федорович, 514
 Карнаушенко Марія Трохимівна, 368, 424
 Каро Вадим Михайлович, 389
 Карпіловська Рахіль Яківна, 461
 Карпінський Петро, 424
 Карпенко Анфіса, 433
 Карпенко Ганна Романівна, 368, 424
 Карпенко Марія Трохимівна, 408

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Карпенко Олександр Микитович, 468
Карпенко Олександр, 509
Карпенко Ольга, 461
Карпенко Тоня, 364, 437
Карпич Володимир, 514
Карпіловська Рахіль Яківна, 383
Карпінський Петро, 367
Карпов Вадим, 433
Карпов Ілля, 326, 406
Карпов Михайло, 417
Карпова Валентина Андріївна, 390
Карпова Устя, 394
Карпович Ганна Іллівна, 422
Карпович Ганна Улянівна, 533
Карпухін Григор Миколович, 457
Картанюк Мусій Макарович, 378, 461
Касіяк Володя, 476
Касилов Микола Іванович, 394
Касименко Оксана, 327
Касіч Марія, 256
Касіяк Володя, 327
Кастан Іван, 480
Касян Трохим Михайлович, 411
Каталевич Катя, 484
Катамчак Анатолій, 451
Катасонова Валентина Тарасівна, 484
Катачинська Роза Львівна, 402
Каташинський Олег Володимирович, 398
Катеринич Валентина Яківна, 403
Катина Іван, 326, 476
Катинська Васька Карпівна, 443
Катков Петро Микитович, 355, 430
Катя, 476
Каховський Петро Осипович, 458
Кац Аня, 424
Кац Арон Юдкович, 408
Кац Миша, 457
Кац Поля Шаївна, 412
Кацкевич Павло Пилипович, 437, 468
Кацман Мая Михайлівна, 468
Кацович Я.М., 93, 94, 95, 96, 98, 109
Кацюба Іван Петрович, 367, 470
Кача Віктор Улянович, 419
Качай С., 259
Качайло Гнат Трофимович, 391
Качан Федір Васильович, 524
Качанов, 320
Качанов, 403
Качанський Мусій Якович, 423
Каченко Ольга Василівна, 414
Качерожинський Наум Володимирович, 407
Качинський Шмуль Абрамович, 428
Качков Микола Іванович, 415
Качур Климент Григорович, 443
Квіланська Галина Михайлівна, 390
Квасневська Жозефіна Олександрівна, 379, 461
Кваша Василина Купріянівна, 447
Кваша Іван, 437
Квитко Саша, 466
Кеворкян Томас Сергійович, 461
Кеда Марія Олексіївна, 465
Кемпійонська Юлія Петрівна, 414
Кенігсфельд Вікторія Робертівна, 470
Керенчевська Ольга Василівна, 520
Керенчевська Ольга, 522
Кернер Алла, 447
Кизович Олена Андріївна, 364, 456
Килимчук Софія Феодосіївна, 368, 424
Киніцький Тимофій Ісидорович, 414
Кириєнко С.К., 23
Кириленко Людмила Михайлівна, 412
Кириленко Петя, 466
Кириленко Фросина Юхимівна, 424
Кириленко Юрко Михайлович, 394
Кирило Йосип Фомич, 362, 433
Кирилова Галина, 471
Кириченко Григорій Дмитрович, 413
Кириченко Е.І., 277
Кириченко Марія Кирилівна, 493
Кириченко Марта Миколаївна, 415
Кириченко Яша, 480
Кисіль Валентин, 430
Кисельов Антон, 531
Кисельова Ангеліна, 437
Кисельова Ганна, 344, 451
Кисельова Марія, 532
Кисельова Таня, 366, 437
Кисилевська Марія Федорівна, 493
Кисіль Валентин, 354
Кискевич Володимир Якович, 381, 461
Кискевич Раїса Єрофіївна, 476
Кислиця Остап, 437
Китаєв Яків Мусійович, 428
Кичок Митя, 337
Кичюк Митя, 451
Кияненко Ольга, 354, 430
Кияниця Іван Андрійович, 366, 437
Кікіс Артур, 493
Кіколаєнко Сидор, 484
Кікоть Микита, 509
Кім, 399
Кіпніс Володимир Йосипович, 457
Кірієнко Федір, 398
Кіріченко Тимофій Гнатович, 428
Кірочок Семен, 501
Кірпічніков Михайло Опанасович, 424
Кірпа Іван Семенович, 520
Кірштейн Михайло, 403
Кіселевич Микола, 484
Кісла Федосія Фоківна, 524
Кісляков Олександр Павлович, 497
Кітасов Василь Семенович, 465
Кіхно Володимир Петрович, 431
Кіхно Михайло Прокопович, 471
Кішебеков Валентин Ісайович, 390
Кіяшко Іван, 524
Кітасов Василь Семенович, 353
Кліманович Клим, 501
Кліменко Іван Пилипович, 391
Клімова Віра Петрівна, 428
Клімова Дарія Федорівна, 415
Клімчук Сила Якович, 408
Клін Хоня Гершівна, 468
Клінберг, 493
Клінський Хаїм Шулемович, 431
Кліченко Сусанна, 437
Клапоус Марія Карпівна, 443
Клебак Меланія, 531
Клебановський Іван, 403
Клевак Петро Лукич, 443
Клеменченко Георгій Юхимович, 451
Климанська Ельза, 480
Климанська Ельзам, 375
Клименко Віра, 524
Клименко Валя, 334, 451
Клименко Василь Максимович, 489
Клименко Василь, 437
Клименко І.К., 268
Клименко Йосип Григорович, 489
Клименко Катерина Іванівна, 390
Клименко Кирило Яремович, 268
Клименко Наталка, 468
Клименко Оксана Денисівна, 489
Клименко Ольга, 451
Клименко Петро Васильович, 363, 489
Клименко С., 53
Климов Андрій, 437
Климов Леонід, 461
Климова Галина, 405
Клиньков Олександр Васильович, 495
Клогінко Охрим Григорович, 520
Клопаус Євген Семенович, 447
Клочай Ольга Іванівна, 520, 522
Клочан Тая, 394
Клочко Анатолій Олександрович, 465
Ключ Анатолій Григорович, 424
Ключенко Микола, 437
Ключка Ганна, 524
Ключко О.Ю., 264
Кльосов Трохим Іванович, 369, 458
Кнітоніста Інна, 447
Кнап Людмила Йосипівна, 397
Книжик Григорій Ілліч, 391
Книш Пилип Олексійович, 443
Книшенко Петро, 331, 476
Кнороз Михайло Наумович, 497
Кнуренко Адольф, 320, 403
Кнюфер Георгій Павлович, 390
Князнік Василь Дементійович, 501
Кобель Платон Самійлович, 447
Кобець Григорій Григорович, 534
Кобзаренко Самуїл Іванович, 412
Кобиш Борис Григорович, 411
Кобто Люба, 428
Кобут Катя, 457
Кобцевич Оксана, 504
Кобяк Дмитро Вікентійович, 457
Ковізюк Домнікія Омельянівна, 470
Ковалевська Параска Петрівна, 447
Ковалевський Андрій Лукич, 497
Ковалевський Вадим Іванович, 415
Ковалевський Петро Сергійович, 477
Коваленко Арсеній, 447
Коваленко Віктор Мефодійович, 414
Коваленко Віра, 406
Коваленко Василь Гаврилович, 355, 455
Коваленко Віра, 325
Коваленко Вова, 437
Коваленко Володимир, 406, 480
Коваленко Володя Матвійович, 514
Коваленко Галина Іванівна, 257
Коваленко Григор, 514
Коваленко Гриша, 480
Коваленко Данило, 329, 342, 343, 345, 451
Коваленко Іван Левкович, 368, 425
Коваленко Іван, 437, 532
Коваленко Микола, 451
Коваленко Миша, 480
Коваленко Мусій, 370, 484

Коваленко Олексій Михайлович, 403
 Коваленко Олександр Аріфійович, 401
 Коваленко Олена, 341, 342, 348, 451
 Коваленко Петро Васильович, 362, 468
 Коваленко Петро, 419
 Коваленко Пилип, 501
 Коваленко Платон, 455
 Коваленко Сашко, 484
 Коваленко Соня, 495
 Коваленко Тетяна, 447
 Коваленко Федір, 400
 Коваленко, 18
 Коваль Борис Петрович, 335, 408
 Коваль Ганна Миронівна, 339, 408
 Коваль Дмитро Пилипович, 443
 Коваль Дмитро Семенович, 348, 410
 Коваль Ілько Йосипович, 430
 Коваль К., 51
 Коваль Калінік, 484
 Коваль Левко, 484
 Коваль О.К., 262
 Коваль Паша, 437
 Коваль Яків, 524
 Коваль, 437
 Ковальшов Іван Семенович, 535
 Ковальшов Тимофій Онисимович, 390
 Ковальшов Тимофій, 330
 Ковальова Надія Борисівна, 533
 Ковальський Микола Леонтійович,
 355, 455
 Ковальський Степан, 484
 Ковальський Тимофій, 497
 Ковальський Ян Францович, 414
 Ковальчук Ваня, 480
 Ковальчук Василь Гнатович, 403
 Ковальчук Володимир, 520, 522
 Ковальчук Катерина, 425
 Ковальчук Оля, 457
 Ковальчук Петро, 394
 Ковальчук Семен, 524
 Ковальчук Сергій Петрович, 394
 Ковальчук Степан Йосипович, 484
 Ковальчук Степан Степанович, 403
 Ковальчук Яків Гнатович, 447
 Ковбасюк Євгенія Яківна, 347, 379, 477
 Ковбасюк Петро Антонович, 371, 458
 Ковецький Володя, 437
 Ковпак С., 268
 Ковпакова Нінель Іванівна, 390
 Ковріженко Петро Онуфрійович, 443
 Ковтанюк Каленик Михайлович, 433
 Ковтун Іван, 484
 Ковтун Ілля Григорович, 465
 Ковтун Любов Кирилівна, 507
 Ковтун Пилип Дмитрович, 514
 Ковтун Федір Савович, 490
 Ковтуненко, 493
 Ковтюк Олександр, 501
 Ковтюков Іван, 493
 Ковшун Григорій Демидович, 433
 Когенман, 114
 Когут Федір Олександрович, 504
 Когут Яків Якович, 403
 Кодинський Борис Львович, 428
 Кодюк Андрій, 484

Коен М.Б., 64
 Кожем'яченко Пріська Євдокимівна,
 470
 Кожурін Кузьма Борисович, 414
 Козак Павло Якович, 358, 466
 Козакевич Терешка Михайлівна, 471
 Козакова В.Г., 259
 Козанова Софія Михайлівна, 402
 Козацький Володя, 451
 Козачек Катя, 524
 Козаченко Анатолій Михайлович,
 377, 464
 Козаченко Грицько Лаврентійович, 443
 Козаченко Онопрій Гнатович, 431
 Козаченко Тіма, 329, 477
 Козаченська Антоніна Іванівна, 455
 Козачок Порфир Васильович, 380, 461
 Козачук Андрій, 531
 Козел Іван Трохимович, 408
 Козеліна Дуня, 398
 Козеленко Федір Іванович, 344
 Козирев Федір Романович, 420
 Козирецький Франц, 497
 Козицький П., 272
 Козленко Євгенія Степанівна, 458
 Козленко Кіндрат, 514
 Козленко Маня, 531
 Козленко Федір Іванович, 410
 Козленкова Наталія Іванівна, 414
 Козлов Василь Микитович, 381, 461
 Козлов Іван Іванович, 399
 Козлов Михайло, 437
 Козлов Толя, 431
 Козлова Кіра, 437
 Козлова Наталка, 403
 Козлова Христіна, 377, 451
 Козловський Є.А., 94, 97, 100, 105
 Козловський Костя Сафронович, 484
 Козловський Олександр Федорович,
 408
 Козловський Роман Петрович, 403
 Козловський, 497
 Козмір Пилип Петрович, 490
 Козоріз Григорій, 437
 Козорез, 501
 Козуб Микита Корнійович, 413
 Козубенко Опанас, 405
 Козюліна Дуня, 342
 Козюченко Наталка Антонівна, 425
 Козявська Ніна, 437
 Козяк Йосип Меєрович, 412
 Койда Ганна, 480
 Койрах Геня Йосипівна, 447
 Кокозиль Максим Михайлович, 443
 Кокот Емма Карлівна, 337, 408
 Кокоша Катя, 447
 Кокшаров Борис Вікторович, 397
 Кокшаров Олександр Федорович, 461
 Колік Віра, 477
 Колісніченко Адріян Данилович, 509
 Колісніченко Варя, 484
 Колісніченко Михайло Михайлович, 443
 Колбаско Сергій Мартинович, 419
 Коленіченко Ганна Яківна, 509
 Коленський Арсен, 493

Колеса Олександр, 365, 437
 Колесенко Микола, 461
 Колеснік Вова, 457
 Колеснік Оксана Костянтинівна, 428
 Колеснік Петро Миколайович, 484
 Колесніков Анатолій Семенович, 480
 Колесніков Віктор, 394
 Колесніков Петро Семенович, 428
 Колеснікова Інна, 465
 Колеснікова Федосія Миколаївна, 428
 Колесник Василь Євдокимович, 464
 Колесник Василь, 484, 520
 Колесник Іван, 501
 Колесник Катерина Іонівна, 484
 Колесник Леонтій Павлович, 524
 Колесник Макар Антонович, 419
 Колесник Опанас Пилипович, 455
 Колесник Стьопа, 327, 477
 Колесник Тетяна Петрівна, 480
 Колесниченко Федір Гнатович, 419
 Колесніков Михайло Опанасович, 366
 Колесніков Петро Семенович, 372
 Колеснікова Федосія Миколаївна, 372
 Колесов Василь Федотович, 410
 Колечуков Леонід, 377, 451
 Колищенко Домна Петрівна, 443
 Колік Віра, 326
 Колодій Грицько, 531
 Колодна Рахіль Аронівна, 347, 379
 Колодная Рахіль Аронівна, 477
 Колодрубський Степан Дмитрович,
 381, 461
 Колодуб Наталка, 451
 Колокольчик Віра, 327
 Колокольчик Марійка, 477
 Коломієць Василь, 480
 Коломієць Вася, 480
 Коломієць Галина Степанівна, 412
 Коломієць Григорій Каленикович, 425
 Коломієць Данило, 394
 Коломієць Іван Миронович, 443
 Коломієць Марія Омелянівна, 391
 Коломієць Микита Сидорович, 430
 Коломієць Олена Павлівна, 477
 Коломієць Явдоха Павлівна, 471
 Коломійцев Іван, 401
 Коломінська Ніна, 477
 Коломенська Ніна, 329
 Коломийський Микола Михайлович,
 343, 399
 Коломієць Василь, 375
 Коломієць Микита Сидорович, 353
 Коломієць Олена Павлівна, 339
 Коломінська Ніна, 333
 Коломойцева Ліля, 437
 Коломойцева Наталія Василівна,
 373, 461
 Колосніченко Клавдія, 376, 480
 Колосов Володя, 425
 Колосов Коля, 451
 Колотенко Ваня, 484
 Колотинський Олександр Людвігович,
 319, 403
 Колоша Федір Іванович, 533
 Колтун Соня Вольковна, 399

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Колтуненко Трохим, 532
Колтунов О.С., 104
Колтуновський Олексій Амфіонович, 455
Колча Андрій Павлович, 480
Колчинська Ганна Ісаївна, 461
Коля, 371, 484, 531
Колядін Петро Гурович, 437
Коляда Фома, 514
Коляденко Ганна, 484
Коляш Коля, 484
Ком'якова Ніна, 394
Команчук Шура, 430
Комар В'ячеслав Федорович, 414
Комар Коля, 326, 477
Комарова Юліанна, 437
Комаровська Фросина Олександрівна, 410
Комаровський Л.Г., 103, 105
Комаровський Х., 384
Комбинцев Володимир, 437
Комвісер Лазар Михайлович, 397
Комнацький Захар Степанович, 394
Комнеєнко Оксана, 326, 477
Комплект Катерина Титівна, 443
Конар Ф., 78
Конах Ганна Михайлівна, 391
Конах Єгор, 524
Кондратенко Коля, 532
Кондратенко Костянтин Семенович, 389
Кондратенко, 520, 522
Кондратова Палажка, 531
Кондратюк Василь Омелькович, 361, 433
Кондратьєв Петро, 373, 461
Кондренко Ваца Федорівна, 425
Конквест Р., 294
Коноваленко Раїса Кирилівна, 428
Коновалець Вітя, 323, 477
Коновалов Іван Михайлович, 444
Коновалов Юра, 480
Коновалова Надя, 334, 451
Коноділь Володя, 433
Кононенко Ганна, 524
Кононенко Дмитро Никифорович, 417
Кононенко Марія, 480
Кононенко Михайло Максимович, 535
Кононенко Михайло, 532
Кононенко Олександр, 419
Кононенко Семен, 514
Кононенко Степан, 484
Кононенко, 437
Кононець Ілько Степанович, 524
Конопалкін Іван Тимофійович, 468
Конопацький, 403
Конопленко Ліда, 466
Конопленнікова Ніка, 480
Конопляніков Володимир, 501
Константинова Софія, 533
Константинів Купріян Костьович, 444
Константинова Феонія, 425
Константинова Харитина Мусіївна, 425
Контрес Сак, 504
Контюра Надя, 437
Концурок Сильвестр Кузьмович, 381, 461
Конченко Микола, 524
Конохов-Добриня Михайло Якович, 394
Копійко Лідія, 524
Копіна Параска, 514
Копачов Іван Захарович, 501
Копейкін Яків Мусійович, 471
Копечна Зіна Карлівна, 394
Копиленко Юдко Абрамович, 466
Копичка Одарка Дмитрівна, 313, 394
Копосовський Іван, 420
Коптунов Митя, 451
Корабельникова Віра Лейбівна, 394
Корбут Тоня, 437
Кордун Віктор Маркович, 533
Корецька Поліна, 447
Корецький Дмитро, 419
Корешук Степан, 484
Корє Нечипор, 484
Корж Іван Федотович, 490
Корж Йосип Лук'янович, 490
Корж Кирило Федотович, 489
Корж Лисавета Іванівна, 490
Корж Максим Якович, 490
Корж Микита Данилович, 491
Корж Михайло Якович, 489
Корж Настя Власівна, 491
Корж Наталка Семенівна, 491
Корж Нечипор Микитович, 491
Корж Олексій Якович, 489
Корж Олександр Іванович, 491
Корж Опанас Остапович, 491
Корж Орина Данилівна, 491
Корж Приська Федотівна, 491
Корж Степан Іванович, 491
Корж Тиміш Артемович, 491
Корж Тимофій Якович, 489
Корж Уляна Павлівна, 489
Корж Федір Федорович, 491
Корж Федора Павлівна, 491
Корж Хівря Митрофанівна, 491
Корж Яків Пилипович, 491
Корженовський Олекса, 497
Коржук Федір, 524
Коритенко Макар, 497
Коркаць Агафія, 509
Корнієва Агрофона Павлівна, 390
Корнієнко Василь, 437
Корнієнко Катерина Денисівна, 447
Корнієнко Марфа Василівна, 461
Корнієнко Олена, 433
Корнієнко Ольга, 431
Корнієнко Опанас Кузьмич, 444
Корнієнко Охрим Григорович, 522
Корнієнко, 484
Корнієць Юра, 477
Корнілов Володимир Михайлович, 394
Корніцька Ніна Миколаївна, 402
Корнеєв Володимир Потапович, 466
Корнеєва Клавдія Матвіївна, 457
Корнеєв Микола Володимирович, 465
Корнеєв Володимир Потапович, 360
Корнеєва Ганна Володимирівна, 412
Корнилова Валентина Миколаївна, 406
Корнієв Юра, 328
Корнієнко Олена, 361
Короб Микола Іванович, 406
Коробін Борис, 402
Коробін, 420
Коробейник Коля, 447
Коробова Катерина, 533
Коробченко Артем Остапович, 353, 455
Коробчук А.К., 279
Коробчук Михайло Михайлович, 444
Коровай Боря, 433
Короворук Зіна, 405
Короленко Марія, 437
Короленко Петя, 520, 522
Короленко Христя Дмитрівна, 361, 433
Короленко Янош, 399
Король Володя, 520, 522
Король Йосип Лазаревич, 380, 461
Король Уляна, 484
Король, 493
Корольов Василь Мусійович, 491
Корольов Леонід Семенович, 355, 465
Корольов Павло Мусійович, 491
Корольчук Миша, 480
Коропова Олена Михайлівна, 461
Коростенко Сидір, 451
Коротке В.А., 94, 102
Короткевич Микола Авраамович, 390
Коротков, 95
Короткова Уляна, 437
Коротченко Марія Григорівна, 489
Корсун А.А., 372
Корчаков Володимир Трохимович, 534
Корчаков Іван Степанович, 465
Корчаковська Настасія, 524
Корченко Ольга, 484
Корчинський Омелян Михайлович, 457
Коршаневський Кость, 493
Коршунова Надія Яківна, 376, 461
Корявцева Тамара Іванівна, 433
Корягін Микола Іванович, 408
Коса Валя, 412
Косач Софія Сидорівна, 534
Косенко Коля, 329, 477
Косенко Михайло Григорович, 422, 533
Косенко Юрій Павлович, 365, 468
Косіор С., 32, 34, 53, 48, 49, 52, 68, 78, 92, 258
Космарська Ярина Степанівна, 389
Косовський, 297
Косой Гаврило, 363, 433
Косолотов Іван Семенович, 464
Костік, 484
Костікова Оксана, 415
Костап Марія, 520
Костенко Пелагея Дмитрівна, 448
Костенко Петро Петрович, 444
Костенко Саша, 533
Костерко Матвій Каленикович, 484
Костецька Аполонія, 493
Костилюв Микола, 394
Костишин Микола Іванович, 394
Кострикіна Лідія Володимирівна, 461
Коструб Тихон Артемович, 357, 431
Костюк Антон Іванович, 407
Костюк Василина Семенівна, 444
Костюк Марія, 522
Костюк Текла Семенівна, 444
Костюк Явдох, 337, 451
Костюк, 100
Костюченко Борис Миколайович, 468
Костюченко Михайло Михайлович, 431
Костякова Катерина Семенівна, 408

Косяк Василь Йосипович, 534
 Косяк Софія Павлівна, 533
 Косян Іван Данилович, 447
 Кот Василь Олександрович, 394
 Котіков Василь Максимович, 400
 Котвіцька Антоніна Василівна, 381, 461
 Котельников Микола Іванович, 394
 Котенко Ваня, 377, 451
 Котинський Семен Йосипович, 466
 Котляр Ася, 412
 Котляр Естер Янkelівна, 415
 Котляр Лев Мусійович, 471
 Котлярський Борко, 534
 Котов Володя, 333, 374, 477
 Котов Омелян Антонович, 378, 461
 Котова Катя, 438
 Котовська Ганна Лук'янівна, 480
 Котченко Микола Миколайович, 397
 Котченко Микола Трифонович, 397
 Кофман Х.Г., 109
 Кохан Володимир, 408
 Коцюєва Ольга Сафронівна, 420
 Коцюба Спиридон, 397
 Коцюрба Семен, 493
 Коцюченко Борис Трохимович, 333, 408
 Кошевар Михайло, 438
 Кошевой Сила Герасимович, 470
 Кошевой Тимофій Андрійович, 470
 Кошкар Катя, 484
 Кошкарів Віктор, 401
 Кошкар'єв Віктор, 314
 Кошкар'єв Олександр Федорович, 381
 Кошмак Ніна Дмитрівна, 468
 Кошман Марія Олексіївна, 368, 425
 Кривчик Якулина Герасимівна, 425
 Кріль Анатоль Степанович, 390
 Кравець Віктор Іванович, 484
 Кравець Давид Омелянович, 514
 Кравець Янкель Хаїмович, 428
 Кравцов Йосип Арсентійович, 376, 461
 Кравцова Надя, 438
 Кравченко Антон, 403
 Кравченко Василь Васильович, 466
 Кравченко Василь Степанович, 367, 444
 Кравченко Володимир Григорович, 408
 Кравченко Галина, 406
 Кравченко Галя, 343, 451
 Кравченко Гнат, 338, 451
 Кравченко Євдокія Михайлівна, 470
 Кравченко З.Я., 259
 Кравченко Іван Денисович, 447
 Кравченко Іван Опанасович, 514, 522
 Кравченко Іда, 480
 Кравченко Костя, 329, 477
 Кравченко Лідія Петрівна, 390
 Кравченко Лейб Леонтійович, 501
 Кравченко Марія Федорівна, 391
 Кравченко Марія, 470
 Кравченко Меланія, 365, 438
 Кравченко Михайло, 425
 Кравченко Надія Дмитрівна, 343, 410
 Кравченко Омелько, 524
 Кравченко Параска Петрівна, 353, 465

Кравченко Пилип, 36, 359, 433
 Кравченко Степанида, 501
 Кравченко Федір Якович, 369, 470
 Кравченко Христя Андріївна, 444
 Кравченко Юлія, 394
 Кравченко, 329
 Кравченко, 477
 Кравченко-Кушніренко Мартин Степанович, 394
 Кравчиня Степан, 329, 477
 Кравчук Артемій Микитович, 533
 Кравчук Віра Василівна, 471
 Кравчук Ганна Мойсеївна, 444
 Кравчук Олексій Сильвестрович, 455
 Краєвська Ганна Олександрівна, 410
 Країнський І.Я., 111
 Крайзерт, 63
 Крайсвілі Роман, 394
 Краковський Гриша, 524
 Крамер Віра Йосипівна, 367, 470
 Кранберг Євгенія Петрівна, 447
 Красавін Яша, 415
 Красин Саша, 468
 Красна Ганна, 501
 Красна Тетяна, 520
 Красненко Юлія, 373, 461
 Красний Кирило Левкович, 514
 Красний Федот Миронович, 389
 Краснов Владлен, 374, 480
 Краснов Григорій, 461
 Краснов Григорій, 372
 Краснова Ольга, 365, 438
 Красновська Ліна, 480
 Красновський І.М., 60
 Краснокутський, 338
 Краснопеєв Віктор Семенович, 468
 Краснопольська Ольга, 340, 451
 Краснощок Одарка Осипівна, 408
 Краснянський Яків Абрамович, 341, 408
 Красовська Любов Святославівна, 493
 Красовська Тамара, 417
 Красовський Михайло Іванович, 394
 Красовський Яків Миколайович, 394
 Красовський, 419
 Красоткін Павло, 360, 433
 Красоткіна Зіна, 480
 Крассюк Синклітія Дмитрівна, 348, 477
 Крассюк Синклітія Дмитрова
 Крацький Ілля, 376, 451
 Крацький Уля, 338
 Крашенінников Михайло Сергійович, 425
 Крашкова Ганна, 363, 468
 Кременець Феня, 514
 Кренцель Ніхим Львович, 390
 Кренцель Рахіль Ізраїлівна, 408
 Кренцель, 49
 Крещанова Люба, 398
 Кривіцький Петро Юрійович, 410
 Кривенко Євдокія Степанівна, 368, 425
 Кривенко К.І., 299
 Кривенко Ольга Юхимівна, 420
 Кривенко Тихон Антонович, 398
 Кривенко Яків, 484
 Кривенко Іван Григорович, 359, 433

Кривий Й.Б., 72, 109
 Кривіцький Петро Юрійович, 342
 Кривогубенко Тетяна Гнатівна, 444
 Криволакова Олександра Павлівна, 509
 Криворучко Михайло Григорович, 377, 464
 Кривошеев Олексій Семенович, 461
 Кривша Андрій Олексійович, 433
 Крижа Лука, 484
 Крижанівська Домна, 494
 Крижанівська Лизавета Людвиківна, 400
 Крижанівський Євген Іванович, 394
 Крижановська Алевтина Василівна, 408
 Крижановський, 106, 112
 Криженко Марія, 419
 Крижний Пантелеймон Григорович, 369, 425
 Крикун Артем Григорович, 444
 Крикун Нечипор, 494
 Крикун Ольга, 374, 481
 Крилова Катя, 533
 Крилова Наталка, 497
 Кримчан Хаїм Якович, 349, 451
 Кримчан Шльома Григорович, 465
 Криха Горпина Дмитрівна, 419
 Крицький Грицько Сергійович, 444
 Кричевська-Росандіч К., 254
 Кричевський В., 254
 Кричман Хаїм Якович, 382
 Кричун Онуфрій Степанович, 444
 Кришень Надія Петрівна, 535
 Крищенко Наталка, 336, 451
 Кривчин Якулина Герасимівна, 368
 Крокас Валентин Миколайович, 415
 Кропивницький, 484
 Кропто Івга Іванівна, 444
 Кротевич Володимир Леонідович, 419
 Крошечна Інна, 433
 Крошкіна Ріта, 425
 Круглік Степан, 484
 Круглікова Стелла, 394
 Кругляк Іван, 533
 Кругляк, 109
 Кругляков Георгій Євмінович, 464
 Крук Галя, 484
 Крукова Варвара Павлівна, 444
 Крутков Іван Ількович, 534
 Крум Казимир Карлович, 390
 Крупа Вася, 325, 451
 Крупотницький Василь Антонович, 425
 Крусевиц Ліпа, 398
 Крутько Борис, 318, 403
 Круцюк Микита Андрійович, 444
 Крушинська Ізабелла Йосипівна, 407
 Крушинська Тетяна Олександрівна, 489
 Крушинський Володимир Олексійович, 414
 Крушинський Іван, 533
 Крюченко Панас Васильович, 520
 Ксанфопуло Катерина Георгіївна, 428
 Ксендзова Агафія Тимофіївна, 520
 Ксенжук Микола Гнатович, 323, 405

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Ксенко Катерина Валентинівна, 319
Кубанова Параска Петрівна, 373
Кубашаєва Серафима Василівна, 412
Кудій Севастьян Гнатович, 514
Куділенко Павло Агурієвич, 425
Кудіна Фросина Макарівна, 425
Кудінов Степан, 438
Куделя Галина, 336, 376, 451
Кудименко Іван, 484
Кудіна Фросина Макарівна, 368
Кудлатий Прохор, 328, 329, 341, 477
Кудра Матвій, 520, 522
Кудревич Захар Гаврилович, 425
Кудрицький Євген Михайлович, 461
Кудря Катерина Іванівна, 520
Кудрявченко Ганна, 403
Кузін Сергій Андрійович, 466
Кузинков Анатолій Іванович, 391
Кузнецов Олександр Володимирович, 412
Кузнецов Степан, 433
Кузнецова Євгенія Карпівна, 403
Кузнецова Ніна В'ячеславівна, 394
Кузнецов Трохим Радіонович, 470
Кузнецова Євгенія Карпівна, 318
Кузнецова Ольга Пимонівна, 415
Кузовнич Владислав Антонович, 402
Кузовлев Володимир Іванович, 410
Кузяк Яків Пилипович, 390
Кузякін Юхим, 451
Кузьмін Михайло Павлович, 415
Кузьміна Валентина Володимирівна, 468
Кузьмінчук Лизавета, 494
Кузьменко Вася, 428
Кузьменко Іван Наумович, 514
Кузьменко Лахтій Левкович, 447
Кузьменко Марія Савеліївна, 365, 457
Кузьменко Маруся, 485
Кузьменко Меланія, 425
Кузьменко Олександр, 403
Кузьменко Павло Якович, 444
Кузьменко Павло, 347, 380, 451
Кузьменко Софія Артемівна, 417
Кузьмінець Вадим Олександрович, 390
Кукленко Грицько Мусійович, 444
Куксінський Вадим Миколайович, 378, 461
Кукушкін, 318, 394
Кулік Галя, 481
Кулік Іван Іванович, 471
Куліков Коля, 399
Кулікова Віра, 399
Кулінич Варвара Онуфріївна, 444
Кулінич Кирило Степанович, 433
Кулінич Семен Ларіонович, 447
Куліш Надя, 481
Куліш Остап Данилович, 444
Куліш Уляна Титівна, 461
Куліщенко Надія Григорівна, 465
Куліщенко Уляна Павлівна, 477
Кулішенська Марія Василівна, 464
Кулаков Трохим, 514
Кулешенко Захар, 433
Кулик Августина Дмитрівна, 379, 461
Кулик Ганна, 399, 412
Кулик Степан, 481
Куликовська Галина Феодосіївна, 390
Кулінська С.М., 262
Кулінич Кирило Степанович, 362
Куліш Надя, 375
Кульбашин Павло Григорович, 415
Кульберг, 96
Кульчицька Елизавета Антонівна, 417
Кульчицький Петро Ничипорович, 431
Куніцин Михайло, 470
Кундель Лисавета Наумівна, 351, 410
Куницький Всеволод Дмитрович, 390
Купенко Надія, 340, 451
Купець Ліда, 412
Куповацька Сіма Мунішівна, 412
Купріанов Михайло Миколайович, 415
Купрієнко Максим, 401
Купрійчук Володимир Устинович, 444
Купріяно Таїса, 531
Купріянов Сашко, 494
Купрійчук Володимир Устинович, 367
Курінний Петро, 451
Курінний Филімон Васильович, 444
Курагін Петя, 406
Куранда Ольга Андріївна, 422, 533
Кураса, 260
Курдюмов Ваня, 438
Курейко Сергій Іванович, 458
Курень Ваня, 451
Курешкова Домна Архипівна, 481
Куриленко Микола Опанасович, 468
Курилко Омелько Лавринович, 444
Курило Михайло, 531
Курина Марія Григорівна, 481
Куринев Давид, 494
Курич Катя, 524
Курінний П., 261
Курінний Петро, 336
Курінь Ваня, 320
Курманська Ольга Костянтинівна, 461
Курніцький П., 77, 79
Курова Катя, 438
Куровська Устина Радивонівна, 420
Куровська, 401
Куропатина Марія Георгіївна, 447
Куропаткіна Шура, 340, 451
Курочкіна Катерина Онисимівна, 381, 461
Курський Михайло, 485
Куруненко Одарка Петрівна, 368, 425
Курченко Ліза Іванівна, 509
Курченко Ніна Іванівна, 509
Кусков Петро Васильович, 501
Кускова Ганна, 494
Кускова Нінель, 394
Кут Іван, 340, 451
Кутаїський Віталій Олександрович, 477
Кутненко Палажка Каленківна, 444
Кутова Г.В., 264
Кутувий Марко Федорович, 514
Кутяков Федір Георгійович, 430
Кухаренко Мотя, 438
Кухарський Митрофан, 514
Кухарчук Ганна Петрівна, 394
Куца Ганна Григорівна, 531
Куценко Іван, 438
Кущий Михайло Лазарович, 390
Куцовол Олена Олексіївна, 412
Кучерева Параска Корніївна, 444
Кучеренко Аким, 485
Кучеренко Василь Федорович, 501
Кучеренко Галя, 481
Кучеренко Марія Григорівна, 419
Кучеренко Надія Григорівна, 311, 401
Кучеренко Олександр, 531
Кучеров Роман Арсентійович, 455
Кучерук Нестор Володимирович, 330, 398
Кучерявенко Лука Дмитрович, 444
Кучман Мотря Григорівна, 431
Кучман Петро, 531
Кучна Оксана, 514
Кучорук, 514
Кушакова Оксана Петрівна, 371, 470
Кушир, 495
Кушніренко Микола Наумович, 420
Кушніров Микола Васильович, 408
Кушніров Микола Миколайович, 412
Кушнірук Юхим, 495
Кушталь Кирило Григорович, 485
Кущ Федір Трохимович, 425
Кущенко Володимир Іванович, 533
Кущенко Дмитро Іванович, 534
Кущенко Олена Тарасівна, 534
Кущинський Герасим, 504
Кушова Поля Корніївна, 420

Л

- Лабунець Левко, 438
Лабунець О., 269
Лаверків, 269
Лаверко Михайло Іванович, 407
Лаверкова Х., 272
Лавренко Андрій, 520, 522
Лавренчук Микола, 417
Лавренюк Валентина Броніславівна, 468
Лаврига Павло Іванович, 470
Лавриненко Терентій, 438
Лавринчук Микита Герасимович, 447
Лавров Саша, 324, 477
Лаврух Юхим Захарович, 471
Лаговид Сергій, 497
Лагода Я., 78
Лагоцький Олександр, 342, 380, 451
Лагутін Олексій, 447
Ладан Варвара Юхимівна, 485
Ладанюк Микола Васильович, 444
Лазарева-Станицьєва Віра Олександрівна, 394
Лазаревич Григорій Григорович, 468
Лазаренко М., 351
Лазаренко Ніна, 461
Лазаренко Олександр, 431
Лазарук Параска Каримівна, 415
Лазневий Корній Дмитрович, 368, 425
Лазневий Корній, 501
Лазуренко, 514
Лакорн Вова, 438
Ламзак Борис Йосипович, 318, 394
Ланг Флора, 394
Ландишева Ніна, 373, 461
Лантух Степан Григорович, 354, 430
Ланцман Марія, 481
Лапутько Валентина Давидівна, 406
Ларікова Марія Миколаївна, 461
Ларін Василь Костянтинівич, 415

- Ларіонов Іван Прохорович, 415
Ларина Тетяна, 438
Ларікова Марія Миколаївна, 381
Лахтадир С.І., 330
Лашнюков Олександр Арсентійович, 431
Лебідь Іван Лаврентійович, 444
Лебедев Юрко, 514
Лебедюк Віктор Олександрович, 398
Левік Бенцон Гершович, 428
Левік Едмунд Семенович, 428
Левіна Марія, 520, 522
Левіченко, 514
Левіщенко Пімон Іванович, 431
Левадна Тамара Миколаївна, 412
Леваднюк Марія, 514
Левин Ісак Абрамович, 379, 461
Левитан К.М., 94, 103
Левитская В.В., 267
Левицька Надія Олександрівна, 332, 394
Левицька Неора, 365, 438
Левицька Ольга, 524
Левицький Семен Прокопович, 471
Левич Раїса Борисівна, 394
Левко Ілько, 438
Левковець Володимир Семенович, 431
Левковцева Харитина Іванівна, 497
Левченко Гриша, 433
Левченко Іван Якович, 390
Левченко Оксана Миронівна, 444
Левченко Сергій Йосипович, 428
Левченко Сергій, 515, 522
Левченко У.І., 262
Левченко, 524
Левченкова Ольга Костівна, 444
Левчук Ганна, 494
Левчук Мотя, 329, 477
Левшин, 109, 114
Легкун Леонід, 438
Легуш Ольга Силівна, 390
Ледіна Катерина, 485
Ледіна Пелагея, 485
Лейбенгрут Зоя Давидівна, 428
Лейбенгрут, 428
Лейбензон Рива Хаїмович, 457
Лейбович М.Л., 98
Лейкова Катя, 35, 361, 456
Лейчак Бернард Едуардович, 431
Лемберська Рахіль Шулімівна, 485
Лемешко Василь, 481
Лемешко Дмитро, 413
Лемешко Михайло, 497
Лемкс Георгій Олександрович, 359, 466
Лемкс Георгій Олександрович
Ленікова Віра Петрівна, 524
Ленін, 48
Лень Іван Микитович, 391
Лерман Софія Наумівна, 411
Лерманов Боря, 451
Лермонтова Белла, 451
Леснічая, 504
Лесюківська Світлана Олексіївна, 390
Лесючевська Євгенія Олександрівна, 373, 461
Летня Яна, 326, 477
Летченко Нікс, 324, 477
Лещінська Лідія Андріївна, 410
Лещенко Володя, 451
Лещенко Терентій, 497
Лещинський Самуїл Лазарович, 392
Лещова Івга Олександрівна, 403
Лещук Міла, 372, 458
Лигар Оксана Якимівна, 378, 461
Лигоденко Марія Іванівна, 495
Лидес Борис Семенович, 461
Лизебнік Ж., 509
Ликова Оля, 477
Линєка С., 340
Линєць Марія Георгіївна, 392
Линницьких, 260
Липер Костянтин, 373, 461
Липова Настасія Михайлівна, 524
Липовий Федір Пилипович, 515
Липська Тамара, 438
Липський Боря, 399
Лис Петро, 403
Лисін Василь Никонорович, 465
Лисін Іван, 471
Лисензон Лев Григорович, 504
Лисенко Алла, 438
Лисенко Анастасія Андріївна, 515
Лисенко Ваня, 524
Лисенко Вова, 428
Лисенко Ганна, 345, 451
Лисенко Іван Михайлович, 501
Лисенко Михайло Макарович, 392
Лисенко Секлета Прохорівна, 444
Лисенко Тамара Анастасівна, 394
Лисенко Фросиня Корнієвна, 433
Лисенко Яким Семенович, 444
Лисенко, 425
Лисецька Валентина Леонідівна, 419
Лисицька Нюся Юхимівна, 431
Лискова Явдоха Іванівна, 363, 456
Лисова Ольга, 377, 451
Листопад Кіндрат Іванович, 359, 433
Лисюк (жінка), 494
Лиськівська О., 283
Литвіненко Мотря Тимофіївна, 399
Литвінчук Жорж, 394
Литвінчук Михайло Матвійович, 524
Литвин Петя, 405
Литвиненко Андрій Нечипорович, 491
Литвиненко Василь, 370, 481
Литвиненко Грицько Борисович, 491
Литвиненко Іван Андрійович, 491
Литвиненко Кирило Федорович, 382, 491
Литвиненко Лариса Павлівна, 399
Литвиненко Маруся Кирилівна, 491
Литвиненко Микола, 481
Литвиненко Михайло Григорович, 491
Литвиненко Настя Семенівна, 491
Литвиненко Олександр Федорович, 491
Литвиненко Палажка Степанівна, 491
Литвиненко Петро Іванович, 491
Литвиненко Пилип Іванович, 414
Литвинов М., 77
Литвинок, 438
Литкин Петро, 399
Литко Ліда, 375, 481
Литовский М.І., 94, 95, 98, 99
Литовченко Андрій Семенович, 347
Литовченко Матвій Семенович, 382, 451
Литовченкова Катерина, 494
Литус Ваня, 438
Лифар Софія Василівна, 364, 457
Лиходенко Петро, 520, 522
Лібкнехт К., 101
Ліберман, 533
Лівшиць Клара, 477
Ліглер Микола Августович, 438
Лідко Марія Петрівна, 394
Лізкін Андрій, 447
Лійович Віра Наумівна, 455
Лікова Ліза, 477
Ліліян Толя, 524
Ліндер Валя, 524
Ліндер Макс, 481
Лінке Калістрат, 504
Лінник Василь Іванович, 430
Ліпевич Надія Семенівна, 456
Ліпницький Михайло Леонтійович, 394
Ліпова Ханна, 477
Ліпська Аделя, 425
Лісецький Федір, 394
Ліскова Зіна, 520
Лісовський Володимир Францевич, 507
Лісовський Павло Гнатович, 444
Лістенберг Мойше, 485
Літвін Йосип Юхимович, 533
Літвін Маруся, 447
Літвін Олена Петрівна, 501
Літвіненко Євдоха, 533
Літвіненко Микола Платонович, 466
Літвіненко Олекса Іванович, 495
Літвінець Олександр Микитович, 461
Літвінова Ганна Єремівна, 394
Літвінчук Ганна Йосипівна, 458
Літвак Павло, 515
Літвиненко Петя, 433
Літвинова Надя, 412
Літвинський Яша, 468
Літман Феня, 425
Літовченко Ілля, 485
Ліфшиц Ірина Леонтіївна, 403
Ліхвенко Василь Данилович, 470
Ліхтенштейн Хая Мусіївна, 415
Ліщ Надія Микитівна, 485
Ліщинський Мошків Лейбович, 407
Ліглер Микола Августович, 365
Лійович Віра Наумівна, 355
Лікова Ліза, 327
Лікова Оля, 330
Лінник Василь Іванович, 354
Ліпова Хана, 326
Літвінець Олександр Микитович, 382
Лобак Володимир Федорович, 534
Лобанів Петро Іванович, 534

Лобань Василь Федорович, 407
 Лобко Марія Микитівна, 322, 403
 Лобко Оля, 438
 Лободенко Вова, 533
 Лобок Віра Іванівна, 422, 534
 Лобок Василь Іванович, 422, 534
 Логвиненко Данило, 501
 Логвиненко Матрона Гнатівна, 524
 Логвиненко Ольга Макарівна, 501
 Логвиненко, 485
 Логвинов В., 100, 113
 Лоева Ліза, 468
 Лозго Петро Тихонович, 485
 Лозго Петро, 533
 Лозинський Олександр, 524
 Лозниця Лука Іванович, 354, 430
 Локата Сеня, 520, 522
 Лоліт М., 61
 Ломоносов Філімон, 394
 Лопатенко Вася, 438
 Лопатина Надія Андріївна, 392
 Лопатніков Микола, 394
 Лопух Федір, 520, 522
 Лосев Коля, 35
 Лосева Валентина, 335, 375, 451
 Лось Грицько, 481
 Лошкарьова Наташа, 451
 Лубенець Михайло, 533
 Луговий Костянтин Петрович, 470
 Луговський Іван, 509
 Лудмер Юхим Ізраїльович, 468
 Лужанський С., 61
 Лук'яненко Віктор Іванович, 412
 Лук'яненко Лідія Володимирівна, 416
 Лук'яненко Марія Василівна, 485
 Лук'яненко Ніна, 335, 451
 Лук'янець Петро Романович, 368, 425
 Лук'янець Тамара, 468
 Лук'янов Микола, 481
 Лук'янов Толя, 485
 Лук'янова Ніна Нечипорівна, 352, 455
 Лук'янчук Кирило Васильович, 400
 Лукашевський Ізраїль Михельович, 390
 Лукашенко Женья, 346, 451
 Лукашов Андрій, 401
 Лукашов Віктор Васильович, 458
 Лукашук Марфа Петрівна, 392
 Лукинова Раїса, 412
 Лукрецький Станіслав, 394
 Лукяненко Ніна, 375
 Луніна Олександра Степанівна, 399
 Лунагорська Соня, 522
 Луначарська Соня, 520
 Луніна Олександра Степанівна, 341
 Лупандіна Розалія, 438
 Лупач Іван Андрійович, 444
 Лухман Надія Федорівна, 394
 Луценко Грицько, 485
 Луценко Дмитро, 438, 481
 Луценко Іван Дмитрович, 515
 Луценко Ніна, 341, 377, 451
 Лучанський А.М., 95, 96
 Любімов Олександр Іванович, 485
 Любар Фрося, 438
 Любарська Маня, 406
 Любченко Гриша, 472
 Люлевський Дмитро, 403

Люляев, 333
 Люлько Трофим Каленикович, 413
 Лютовський Іван, 420
 Люцедарська Фаїна Камілівна, 394
 Ляденко Мотря Демидівна, 419
 Ляков Петро Порфірович, 403
 Ляміко Люба, 438
 Ляпко Олена, 438
 Ляховецький Ізраїль Ідалович, 408
 Ляховецький Ізраїль, 343
 Ляшенко Микола Іванович, 485
 Ляшенко Олексій Сергійович, 392
 Ляшенко Параска, 533
 Ляшок Михайло, 531
 Львівський Кость, 337, 451
 Львов Ігор, 372, 461
 Львов Максимелян Іванович, 402
 Ляоня, 417

М

Магдич Ганна Володимирівна, 398
 Мадзалецький В.М., 36
 Мадорський З.О., 108
 Маєвська Марія Йосипівна, 461
 Маєвський Анатолій Михайлович, 466
 Маєвський Г.А., 94, 102
 Маєвський Міша, 470
 Мазій Юхим Ількович, 417
 Мазнік Боря, 328, 477
 Мазниченко Микола Дмитрович, 444
 Мазур Андрій Йосипович, 419
 Мазур Василь, 524
 Мазур Зиновія Гаврилівна, 470
 Мазур Йосип, 366, 470
 Мазур Тетяна, 461
 Мазуренко Ліда, 340, 451
 Мазуренко Петро, 320
 Мазюк Явдоха Григорівна, 364, 457
 Майбородська Ольга Денисівна, 349
 Майбродська Ольга Денисівна, 410
 Майданов Трохим, 524
 Майнова Наталія, 419
 Майоров Степан Захарович, 380, 461
 Майстер Рувін Борисович, 520
 Майстренко Леонід, 520, 522
 Майська Валя, 457
 Майська Ганна, 365, 438
 Макійчук Семен Корнійович, 468
 Макаревич Станіслава Вітольдівна, 438
 Макаренко Григорій, 438
 Макаренко Груня, 400
 Макаренко Микола Григорович, 361, 433
 Макаренко Надя, 339, 451
 Макаренко Роман Андрійович, 444
 Макаренко Федір, 533
 Макаринська Тамара Григорівна, 398
 Макаров Т.Г., 13
 Макаров, 111, 365
 Макарова Наталія Андріївна, 408
 Макеева Оксана Омелянівна, 407
 Макійчук Семен Корнійович, 365
 Маклаков Іван, 504
 Макляр Василь, 403
 Маковоз Андрій Левкович, 444
 Маковоз Левко Іванович, 425
 Маковоз Якилина Ільківна, 444
 Маковська Ліна, 438
 Макогін Василь, 406
 Макса Валя, 399
 Максим, 485
 Максименко В.Й., 297
 Максименко Гриша, 497
 Максименко Кузьма Макарович, 392
 Максименко Люба, 329, 477
 Максименко Павло Іванович, 444
 Максименко Павло Трохимович, 456
 Максименко Федір, 318, 451
 Максимов Борис Микитович, 399
 Максимов Іван Андрійович, 402
 Максимов Іван Кіндратович, 416
 Максимов Семен, 451
 Максимова Марфа Яківна, 378, 461
 Максимчук Кость, 335
 Максимчук Кость, 451
 Максимюк Авенір Степанович, 410
 Макуха, 401
 Макушенко Федір Миколайович, 458
 Маліков Кость Олександрович, 433
 Маліненко Яків, 485
 Малінковська Юзефа Феліксівна, 448
 Малаєва Клавдія Олександрівна, 412
 Малахін Ілля Дмитрович, 458
 Малахов Кость Ілліч, 444
 Малашенко, 420
 Малашко Опанас, 428
 Малашко, 428
 Маленький Петро Дем'янович, 392
 Малий Є.С., 97, 105, 106
 Малий Ісак Волькович, 363, 468
 Малий Йосип Мордухович, 465
 Малинович Митя, 326, 477
 Малисько Василь, 448
 Малишева Лукія Давидівна, 444
 Малишева Таня, 328, 477
 Малишевич Іван, 412
 Малишенко Ігор, 447
 Маловічер Віктор, 423
 Малова Ріта, 438
 Малоштан, 17
 Малюк Андрій Свиридович, 448
 Малюк Лаврентій, 403
 Малюк Марія, 481
 Малюк Оксана, 485
 Малюк Олександр Миколайович, 389
 Малюк Пелагея Романівна, 425
 Малюта Пилип Володимирович, 531
 Малявська Женья, 405
 Малькевич Соня, 412
 Мальований Гнат, 485
 Мальчевська Ганна Осипівна, 408
 Мальчикова Марія Михайлівна, 447
 Мамін Альоша, 438
 Мамзуренко Петро, 403
 Мамонтова Параска Іллівна, 410
 Мамочкин Антоша, 448
 Мамусь Ляля, 447
 Манікіч Надя, 481
 Маначий Федір Семенович, 433
 Манджерак Н.Ф., 262
 Мандоліна Марія Андріївна, 347, 477
 Манзон Зельман Соломонович, 461
 Манзюк Василь Андрійович, 415
 Манилевич Лев Григорович, 433
 Манилов Шура, 433

- Манкевич Йосип Альбінович, 458
 Манюся, 485
 Маняківська А.Ф., 263
 Маняков Дмитро Петрович, 341, 477
 Манькіна Маша Яківна, 501
 Маньохіна Антоніна, 447
 Мар'ян Анатолій Леонтійович, 457
 Мар'яненко Таїса Олександрівна, 428
 Мар'янський Михайло, 370, 485
 Марієнко З.М., 485
 Марінченко Вікторія Володимирівна, 406
 Мара Пилип, 451
 Маранц Іван Григорович, 485
 Марац Ольга Степанівна, 315, 325, 390
 Маргуліс Броня Аронівна, 485
 Маргуліс Давид Лейбович, 394
 Маргунова Віра, 520
 Маренко Зіна, 524
 Марзеев О., 39
 Мариненко Володимир Антонович, 412
 Мариненко Іван, 485
 Мариненко Микола Степанович, 433
 Маринич Василь, 531
 Маринська Соня, 324, 477
 Маринська Явдоха Кіндратівна, 394
 Маркевич, 49
 Маркелова Марія Нечипорівна, 365, 457
 Марков Віктор, 395
 Маркова Люба, 412
 Марковський Болеслав Вікентійович, 401
 Мармур Костя, 398
 Марочко В.І., 8
 Мартильов Василь Омелянович, 336, 395
 Мартиненко Віра, 36, 359, 433
 Мартиненко Іван Никонович, 457
 Мартиненко Олександра Євгенівна, 425
 Мартиненко Федот Васильович, 378, 461
 Мартинов Іван Іванович, 372, 428
 Мартинов Сергій, 375, 481
 Мартинова Лора, 438
 Мартинова Марта, 365, 438
 Мартинюк Лариса Михайлівна, 335, 395
 Мартовський Ілля, 402
 Маруніч Маня, 485
 Маруся, 524
 Марцинкевич Павло Семенович, 318, 395
 Марченко Володимир Семенович, 412
 Марченко Галина Олександрівна, 422, 534
 Марченко Дмитро, 447
 Марченко Зіна, 327, 477
 Марченко Лизавета Максимівна, 485
 Марченко Маня, 485
 Марченко Микита, 451
 Марченко Ольга Прохорівна, 406
 Марченко Панна, 485
 Марченко Толя, 334, 451
 Марченко Шура, 364, 457
 Марченко, 332, 336
 Марченку, 332
 Марчук Гриша, 520
 Марчук Оля, 327, 477
 Марчук Семен, 507
 Маршак Фаня Давидівна, 464
 Маршалковід Ісаак Шімонович, 416
 Маскін Л.М., 105
 Масленікова Фекла Харитонівна, 470
 Маслов Юра, 362, 433
 Маслова Віра, 343, 364, 452
 Маслова Віта, 433
 Маслова Олена, 481
 Масловська Двоїра Вомфівна, 428
 Масляніков Григорій, 494
 Масютін (жінка), 494
 Масютіна Іра, 485
 Масько Іван Васильович, 420
 Масько Марія Григорівна, 363, 489
 Матієнко Іван Миколайович, 489
 Матвієнко Андрій, 531
 Матвієнко Гнат Романович, 515
 Матвієнко Іван, 515
 Матвієнко Тимофій, 533
 Матвієнко Шура, 485, 520, 522
 Матвійчук Антон, 485
 Матвеева Марина, 401
 Матвієнко Шура, 371
 Матвіїв Т.П., 94, 103
 Мателевич Олена Митрофанівна, 531
 Матеренчук Дмитро Васильович, 444
 Матоха Ліза, 452
 Матужинська Марія, 464
 Матузка Наталка Семенівна, 466
 Матусовський Михайло Васильович, 402
 Матушевська Раїса Миколаївна, 412
 матушка Серафима, 260
 Матюха Федір Тимофійович, 491
 Матюшенко Михайло, 524
 Махась Уляна, 472
 Махловець Іван Герасимович, 458
 Махнева Ганна, 403
 Махно Оля, 425
 Махновець Валентина Олександрівна, 485
 Махновець Леонід, 406
 Махоніна Людмила Яківна, 501
 Мацієвський Віктор Йосипович, 447
 Маційчук Андрій Прокопович, 438
 Мацало Зосим Микитович, 462
 Мацевитий Володимир Володимирович, 428
 Мацевич Ольга Федорівна, 431
 Маційчук Андрій Прокопович, 366
 Машко Діма, 438
 Машночко Никон, 515
 Мегідь Федосія Микитівна, 485
 Мегедь Микола Олексійович, 255
 Мегедь Петро Микитович, 255
 Мегера Іван Олексійович, 368, 425
 Мегера Харитина Леонтіївна, 368, 425
 Мегера Яків Степанович, 425
 Медведенко Оксана Олексіївна, 422, 534
 Медведєв Олексій, 438
 Медведєв Яків Іванович, 433
 Медведєва Ганна Павлівна, 407
 Медведєва Таїсія, 425
 Медведкова Олімпіада Андріївна, 455
 Медведський Альоша, 338
 Медведський Коля, 431
 Медведь Микола, 515
 Медвецький Альоша, 452
 Медведєв Іван Михайлович, 390
 Медведєв Іван, 325
 Медведєва Ганна Павлівна, 326
 Медушевський Роман Євтухович, 444
 Медяник Ніна Степанівна, 455
 Межеричька Віра Нахменівна, 428
 Межуєва Лідія Костянтинівна, 395
 Мейс Д., 252
 Мелацер Сергій Сергійович, 395
 Мелентьєва Василиса, 425
 Мелешко Дуня, 340, 452
 Мелиць Ганна, 485
 Мелюк Коля, 327, 477
 Мельчін, 494
 Мельнік Бася Шмулівна, 408
 Мельніков Костянтин Григорович, 468
 Мельніков Олександр Андрійович, 407
 Мельніков Юрій Іванович, 428
 Мельнічов Віра, 524
 Мельник Бузя Наумівна, 357, 465
 Мельник Ганна, 485
 Мельник Ганя, 457
 Мельник Денис Іванович, 515
 Мельник Домна Антонівна, 395
 Мельник Іван Степанович, 433
 Мельник Йосип Вісаріонович, 504
 Мельник Кузьма Пилипович, 520, 522
 Мельник Марк, 438
 Мельник Микита Архипович, 413
 Мельник Пилип, 485
 Мельник Яків Іванович, 369, 425
 Мельников Коля, 339, 452
 Мельников Костянтин Григорович, 363
 Мельников Максим, 520, 522
 Мельников Миша, 327, 477
 Мельников Онїсій, 324, 405
 Мельникова Агафа Пилипівна, 361, 433
 Мельникова Людмила Іванівна, 403
 Мельникова Марія Василівна, 362, 433
 Мельниченко Галина Павлівна, 464
 Мельниченко І.Ф., 97, 107
 Мельниченко Іван Наумович, 444
 Мельниченко Кузьма Олексійович, 447
 Мельниченко Олексій Гнатович, 444
 Мельниченко Тихон, 504
 Мельниченко, 515
 Мельничук Тамара, 398
 Мельханов Михайло Іванович, 380, 462
 Меніс Мусій Шулімович, 495
 Менжега М., 280

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Менжинська Олена Григорівна, 470
Менчук Ваня, 481
Меньшов І.А., 107
Мергородська Устя Трохимівна, 401
Мерися Соня, 399
Меркулова Параска Захарівна, 376, 462
Местечкін В.І., 96, 97, 98
Местечкін М.О., 97
Метер Соломон Абрамович, 462
Мехович Катя, 406
Мешковський Володимир Валерійович, 383, 452
Мешковський Володимир Вікторович, 335, 408
Мещенко, 100
Мигилевич Марко, 367
Микач Савелій Петрович, 378, 462
Микитенка І., 17
Микитин Вова, 343, 452
Микитюк Микола Федорович, 390
Микитянський Андрій, 374, 481
Микола Михайлович, 343
Микола, 485
Миколаєва Марія, 485
Миколаєвська Ганна Антонівна, 400
Миколаєнко Марія Іллівна, 430
Миколаєнко Олександр Григорович, 444
Миколаєнко Петро, 502
Миколаєнко Сергій, 430
Миколаївська Ганна Антонівна, 350
Миколаюк Олімпій Іванович, 452
Миколушенко Василь, 428
Милявська Людмила Антонівна, 466
Мимова Євдокія Трохимівна, 497
Мимохід Агафія Семенівна, 362, 456
Мимоход А.С., 36
Минаєва Дарія Микитівна, 410
Минайло Тарас, 515
Минаковська Геня, 481
Миндюга Марія Федорівна, 400
Минович А., 271
Минторилов Олександр Михайлович, 422, 534
Минько Едуард Олександрович, 462
Миргородська Устя Трохимівна, 313
Миркіна Мотря, 515, 522
Мирний Панас, 438
Мирний Степан, 412
Миронів Іван Михайлович, 444
Мироненко Сергій, 485
Мироненко Софія Мусяївна, 455
Мироненко Явдоха Василівна, 374, 462
Миронов Іван Гнатович, 502
Миронов Коля, 470
Миронченко Іван Нечипорович, 362, 456
Мирошкін Грицько Матвійович, 535
Мирошниченко Опанас, 533
Мисевич, 524
Мисесін Андрій Пилипович, 462
Миталівська Ганна, 524
Митенко Юра, 375, 481
Митник Надія Яківна, 422, 534
Митницький Зусман Мордко В., 104
Митрофаненко Володя, 438
Митроченко Григор Васильович, 524

Митрушивський Дмитро, 522
Митюк Іван, 524
Митясіна Олександра Архипівна, 428
Митько Оксана Пантеліївна, 489
Михайлів Костя, 452
Михайлівська Івга Ільківна, 464
Михайлівська Марія Олександрівна, 395
Михайлін Влас, 452
Михайлевич Павлина, 494
Михайленко Микола Силлович, 444
Михайленко Опанас, 531
Михайлів Костя, 343
Михайлін Влас, 340
Михайло, 477
Михайлов Володимир Леонідович, 406
Михайлов Іван Михайлович, 399
Михайлов Олексій Павлович, 438
Михайлова Віра Костянтинівна, 428
Михайлова Ганна Володимирівна, 389
Михайлова Єлизавета Лук'янівна, 379, 462
Михайлова Лисавета Іванівна, 343, 410
Михайлова Мотря Кирилівна, 364, 457
Михайлова Олександра Дмитрівна, 464
Михайлова Уляна, 325, 477
Михайловський Гнат Филонович, 447
Михайловський Пантелеймон Степанович, 407
Михайлюк Антон, 438
Михальська Маріанна Францівна, 382, 452
Михальська Марина Францівна, 349
Михальченко Василь Антонович, 378, 462
Михальченко Катерина Олександрівна, 534
Михонок Ігнат, 520
Миша, 417
Мищенко Євдокія Іванівна, 535
Міашко Василь, 533
Мікулін Геннадій, 403
Мікульський Ігор, 438
Міліон Григорій Мордкович, 452
Міліціонер Люба, 433
Мілевська Казіміра, 447
Міленко Макарій, 522
Міленко Меланія, 520
Міленов Іван Якович, 507
Мілюков Аркадій, 395
Мільке В'ячеслав Генріхович, 403
Мільке Ольга Іванівна, 419
Мільнер Рейнах, 477
Міна Надія, 452
Мінаєва-Карпашова Ярина ?Володимирівна, 430
Мінакова Єфросинія, 515
Міненко Іван Трофимович, 464
Мінець Федір, 520
Міницька Луша, 452
Мінський Коля, 455
Міньков Володимир Семенович, 402
Мірнер Оскар, 470
Міронік Фрося, 485
Мірошник Віра, 430
Мірошниченко Олександр, 515
Місіна Ганна, 534

Місник Григорій Терентійович, 468
Міснук Маруся, 470
Місюра Леонід Сергійович, 395
Місяць Олександр, 533
Місько, 497
Мітін Олександр, 408
Мітрушивський Митро, 515
Мітульони Констанція Мартинівна, 408
Мітюк Федосій, 524
Міхед Сидор Федорович, 438
Міхневич Євгенія Романівна, 428
Міцкевич Кара Антонівна, 428
Міцкевич Люба, 438
Міцкевич, 428
Мішкіна, 420
Мішуренко Іван, 515
Міщенко Іван Ларионович, 485
Міщенко Оля, 433
Міщенко Онуфрій Лук'янович, 444
Міліон Григорій Мордкович, 351, 383
Мілх, 114
Мільгром Л.О., 109
Мімрюк, 340
Міна Надія, 337
Мітін Олександр, 341
Мітрофанов О.К., 94, 100, 103, 109
Мітульони Констанція Мартинівна, 342
Міць Єрна Броніславовна, 310
Міщенко Іван Ларионович, 371
Міщенко Костя, 36
Мовчан Валентина, 531
Мовчан Іван Захарович, 444
Мовчан О.М., 8
Мовчанов Міна Іванович, 524
Могаліна Дуна, 452
Могилевич Марко, 425
Могилевський Л.Я., 112
Могильний Микола, 485
Могнорний Грицько, 485
Модан Петро, 452
Модзалевська Варвара Миколаївна, 362, 456
Модидонько, 485
Модимвський Шльом Ушеревич, 402
Можейко Лизавета Володимирівна, 470
Мозгова Олена, 412
Мозговий Михайло Вікторович, 368, 425
Мойсеев Іван Олександрович, 415
Мойсеева Людмила, 438
Мойсеєнко Олександр, 399
Мойсеєнко Павло Григорович, 402
Мойсеєнко Семен Мусяйович, 497
Мойсеєнко Тетяна Корнілівна, 410
Мокій Йосип Григорович, 524
Моковченко Алевтина, 481
Мокшина Ніна, 458
Молдованова Людмила Іванівна, 462
Молдованова Софія Іванівна, 477
Молодець Миша, 481
Молодуха Петро Кирилович, 392
Молодько Гнат Онисимович, 339, 408
Молотов В.М., 14, 19, 29, 49, 53, 64, 75, 76, 263
Молочнікова Віра Олександрівна, 389
Молчан Марія, 515
Молчанов Ваня, 349, 382, 452

Молчанова Тодоська, 417
 Молюк Настя, 485
 Монастирський Яків Осипович, 371, 459
 Монастирський Яків Осипович
 Мониц Євдоха Артемівна, 455
 Монятовська Марія Вікторівна, 255
 Мора Надя, 425
 Моргуліс Хава Лузерівна, 428
 Моргун Григор, 485
 Моргун Павло Спиридонович, 408
 Моргунова Віра, 522
 Моргунова Лідія Микитівна, 447
 Мордатенко Петро Іванович, 534
 Морквін Іван Кузьмович, 392
 Мороз Абраам Цальович, 400
 Мороз І.М., 278
 Мороз Лідія, 395
 Мороз Настя, 364, 457
 Мороз Олена, 348
 Мороз Шура, 362, 468
 Морозенко Антон Андрійович, 395
 Морозенко Грицько, 417
 Морозов Анатолій Іванович, 390
 Морозов Рудольф, 399
 Морозов Степан, 438
 Морозова Євдокія Олексіївна, 464
 Морозова Любов Петрівна, 392, 377
 Морозюк Гнат Назарович, 404
 Морчуцький Макар, 515
 Мосійчук Серафим Сельвестрович, 413
 Мосін Олександр Опанасович, 395
 Мосаковська Марія, 494
 Мосенко Ваня, 325, 452
 Мосенко Павло Михайлович, 402
 Мосерчук Микола Прокопович, 531
 Мосійчук Ліда, 347
 Москалевій Мусій, 325, 406
 Москаленко Андрій Васильович, 491
 Москаленко В., 485
 Москаленко Василь, 481
 Москаленко Галя, 325
 Москаленко Ганна, 477
 Москаленко Діна, 481
 Москаленко Іван Васильович, 491
 Москаленко Людмила Миколаївна, 395
 Москаленко Михайло Васильович, 485
 Москаленко Михайло Федорович, 491
 Москаленко Олександр Ничипорович, 432
 Москаленко Федосій, 524
 Москаленко Явдоха Дмитрівна, 348, 410
 Москалюк Микола Григорович, 468
 Москальов Георгій Дмитрович, 468
 Мотінова Ганна Олександрівна, 399
 Мотовська Олена, 433
 Мотора Олександр Іванович, 489
 Мотора Проня Михайлівна, 489
 Моторенко Ганна Трохимівна, 491
 Моторенко Маруся Олександрівна, 491
 Моторенко Опанас Артемович, 491

Моторенко Параска Несторівна, 491
 Моторенко Степан Матвійович, 491
 Моторенко Федора Степанівна, 491
 Моторна Марія Юхимівна, 399
 Мотросенко Андрій Семенович, 491
 Мотросенко Марфа Андріївна, 491
 Мохур Василь Степанович, 534
 Мошенко Пилип, 428
 Мошечнікова Варвара, 405
 Мошовець Антон Павлович, 362, 433
 Мощенко Омелян, 531
 Мудрий Коля, 438
 Мудрова Наталія, 395
 Мудряк Карпо Іванович, 366, 444
 Мудряк Олекса, 533
 Музика-Музичук Ганна Петрівна, 462
 Муканов Олекса, 515
 Мулер Катерина Павлівна, 415
 Муляр Гаврило, 502
 Муль Зінаїда Вікентіївна, 402
 Муравський Софрон Ілліч, 312, 389
 Мурашко Ніна, 438
 Муровський Ілля, 395
 Мусієнко Ганна Павлівна, 425
 Мусієнко Діана, 438
 Мусієнко Семен Миколайович, 485
 Мусій, 485
 Мусійчук Ліда, 452
 Мусієнко Ганна Павлівна, 368
 Мусійчук Ліда, 379
 Мусоєнко Павло, 481
 Мусульбас І.А., 13, 111, 365
 Мутинський Петро, 438
 Мухін Лазар Федорович, 400
 Мухін Петя, 425
 Мухіна Ганна Микитівна, 468
 Мухіна Євдокія, 520
 Мухіна Тіна, 452
 Муханов Володимир Миколайович, 395
 Муханов Володимир Михайлович, 315
 Мухачова Анастасія Опанасівна, 390
 Муховий Микита, 329, 477
 Мухомор Дуня, 447
 Мушнік Ганна Василівна, 524
 М'ягкая Тетяна Іванівна, 417
 М'яснікова Лисвета Феофілівна, 470
 М'ячик Борис, 447

Н

Набедрік Галина Миколаївна, 459
 Наводей Іван Максимович, 438
 Навроцькі Ніна, 447
 Нагорна Секлета, 497
 Надижятий Кузьма Харитонович, 425
 Надиточа Людмила Прокопівна, 447
 Надульський Коля, 438
 Насенко Марія Михайлівна, 465
 Назаренко Вася, 438
 Назаренко Гаврило Мартинович, 491
 Назаренко Марія, 485
 Назаренко Микола Гаврилович, 491
 Назаренко Мотря Василівна, 491
 Назаренко Ніно, 477

Назаренко Ніна, 327
 Назаренко Одарка Петрівна, 404
 Назаренко Федора Анисівна, 491
 Назаркін Володимир Іванович, 466
 Найда Максим Федорович, 366, 444
 Найда Раїса Іллівна, 392
 Найда Федір, 395
 Найда Харитина Григорівна, 368, 425
 Найденко Борис, 468
 Найденко Надя, 400
 Найденов Коля, 438
 Найденов Мітя, 425
 Найдис Захар Якович, 379, 462
 Наказна Софія Гаврилівна, 447
 Накул Едуард Іванович, 468
 Напненко Нюся Макарівна, 407
 Народенко Галя, 363, 433
 Насартінов Василь Мінахудевич, 431
 Насартінов Міна-Кудя Хабіббулович, 431
 Настенко Женя, 477
 Настенко Федір Федорович, 524
 Настечко Женя, 329
 Настюк Михайло Маркович, 383, 462
 Настя, 485
 Насулич Філімон Маркович, 425
 Ната, 417
 Натоптана Ганна Йосипівна, 420
 Наточін Василь, 531
 Наулкова Олена Максимівна, 444
 Науменко Галина Василівна, 332, 395
 Науменко Степан, 399
 Наумов Анатоль Лавринович, 485
 Наумова Ніна, 457
 Наумочкін Володимир Васильович, 412
 Наумчук Матвій Андрійович, 402
 Нашонтан Яків, 485
 Невібанов Тимофій, 497
 Невідома Беба, 468
 Невідома Віра, 438, 447, 477, 485
 Невідома Віта, 452
 Невідома Валя, 433
 Невідома Варя, 400, 452
 Невідома Галина, 439
 Невідома Галя, 439
 Невідома Ганя, 425
 Невідома Дуня, 439, 481
 Невідома Дуся, 428
 Невідома жінка, 404
 Невідома Зоя, 432
 Невідома Іра, 481
 Невідома Катерина, 452
 Невідома Катя, 425, 477, 481
 Невідома Ліда, 439, 452
 Невідома Люба, 452
 Невідома Люда, 439
 Невідома Люся, 481
 Невідома Маня, 430, 439, 452, 477, 481
 Невідома Марійка, 452
 Невідома Марія, 433
 Невідома Маруся, 452
 Невідома Марфа, 533
 Невідома Маша, 439, 452
 Невідома Ніна, 399, 412, 477
 Невідома Надя, 439, 477, 525

- Невідома Настя, 452
Невідома Наталка, 452, 477, 525
Невідома Нюра, 477
Невідома Олена, 430
Невідома Оля, 439, 452, 481
Невідома Ольга, 477, 481
Невідома Онися, 439
Невідома Параска, 481
Невідома Рая, 400
Невідома Роза, 452
Невідома Соня, 477
Невідома Тетяна, 452
Невідома Устя, 400
Невідома Фаня, 452
Невідома Феня, 439
Невідома Фрося, 452
Невідома Шура, 452
Невідома, 404, 405, 416, 417, 419,
420, 421, 452, 472, 485, 486, 494,
495, 497, 498, 502, 504, 505, 507,
508, 509, 510, 515, 520, 525, 526,
531, 533
Невідоме немовля, 402, 416
Невідомий Альоша, 439
Невідомий Андрій, 439
Невідомий Антон, 452
Невідомий Боря, 477
Невідомий Вітя, 433, 439, 477
Невідомий Валя, 472
Невідомий Ваня, 439, 452, 477, 481
Невідомий Василь, 439, 452, 478
Невідомий Вася, 425, 439, 452, 478,
481
Невідомий Вова, 439, 478
Невідомий Володимир, 447
Невідомий Володя, 425, 452
Невідомий Гриша, 433, 439, 452
Невідомий Діма, 439
Невідомий Дмитро, 439, 452
Невідомий Женя, 439
Невідомий Жора, 439
Невідомий Іван, 430, 439, 452, 481
Невідомий Ігор, 432
Невідомий Коля, 447, 452, 453, 478,
481
Невідомий Лев, 404
Невідомий Льова, 439
Невідомий Мітя, 439
Невідомий Міша, 430, 432
Невідомий Микола, 402, 421, 439, 447,
478
Невідомий Миля, 439
Невідомий Митрофан, 439
Невідомий Митя, 478
Невідомий Михайло, 425
Невідомий Миша, 478
Невідомий Мотя, 439
Невідомий Олексій, 425
Невідомий Опанас, 425
Невідомий Павло, 453, 516
Невідомий Петро, 453, 481, 533
Невідомий Петя, 428, 439, 447
Невідомий Саша, 439, 447, 478
Невідомий Семен, 533
Невідомий Сергій, 439, 478
Невідомий Слава, 395
Невідомий Толя, 439, 453
Невідомий хлопець, 495
Невідомий хлопчик, 498
Невідомий чоловік, 404, 421
Невідомий Шура, 425, 439, 453, 498
Невідомий Юра, 439
Невідомий Яків, 439
Невідомий Яша, 430
Невідомий, 315, 318, 320, 324, 325,
326, 337, 398, 401, 402, 404, 405,
406, 412, 416, 417, 419, 421, 425,
429, 432, 439, 453, 468, 472, 473,
474, 475, 481, 486, 494, 495, 496,
498, 499, 500, 502, 503, 505, 506,
507, 508, 509, 510, 511, 512, 513,
516, 517, 520, 522, 526, 527, 528,
529, 531
Невірович Петро Ульянович, 407
Неверова Ганна, 520
Невестенко Петя, 475
Неверова Ганна, 522
Невідома Валя, 36
Невідома Варя, 324, 328, 329, 341
Невідома Віта, 341
Невідома Катерина, 341
Невідома Катя, 327, 328
Невідома Лена, 346
Невідома Маня, 326, 341, 346
Невідома Марійка, 375
Невідома Маруся, 325
Невідома Маша, 335, 342
Невідома Надя, 326
Невідома Настя, 339, 346
Невідома Настя, 376
Невідома Наталка, 327
Невідома Ніна, 328
Невідома Нюра, 328
Невідома Оля, 339, 347
Невідома Роза, 335
Невідома Соня, 328
Невідома Таня, 338
Невідома Фаня, 337
Невідома Фрося, 346
Невідома Шура, 340
Невідомий, 325
Невідомий Боря, 328
Невідомий Ваня, 332, 339
Невідомий Ваня, 335, 370
Невідомий Василь, 327, 338
Невідомий Вася, 329, 335
Невідомий Вася, 375
Невідомий Вітя, 325
Невідомий Вова, 328
Невідомий Володя, 347
Невідомий Гриша, 347
Невідомий Гриша, 36
Невідомий Діма, 366
Невідомий Дмитро, 348
Невідомий Іван, 338
Невідомий Коля, 326, 335, 336, 338,
340
Невідомий Микола, 316, 327
Невідомий Митя, 327
Невідомий Михайло, 327
Невідомий Петро, 335
Невідомий підкидьок Микола, 326
Невідомий Серьожа, 324
Невідомий Толя, 340
Невідомий Толя, 377
Невідомий хлопчик Саша, 327
Невідомий хлопчик Шура, 334
Невідомі Вася та Марійка, 325
Невідома Параска, 328
Негель Одарка Яківна, 466
Негоднікова Л.І., 503
Неділько Павло Якович, 486
Недашківська Ліза Захарівна, 464
Недашковська Ніна, 513
Неддо Степан, 520, 522
Недзельський Єлисей Павлович,
312, 395
Нееженко Трохим, 507
Нежданова Ірма, 395
Неживий Савва Маркович, 534
Незамай Петро, 425
Незамуденова Марія Гнатівна, 395
Незванова Люба, 412
Неизвестний Альоша, 475
Неизвестний Петя, 475
Неизвестная Галя, 472
Неизвестная Маня, 466
Неизвестний Грицько, 472
Нейман Альберт Августович, 411
Некрасов Віля, 481
Нелуп Василь Микитович, 491
Нелуп Ганна Микитівна, 491
Нелуп Микита Іович, 491
Нелуп Микола Кирилович, 491
Нелуп Павло Кирилович, 491
Немаєнко Петро, 430
Немилостивий Панас Макарович, 444
Немченко Ганна, 486
Неподобна Наталка Оксентіївна, 444
Непомняща Ірина Григорівна, 462
Непомнящий Сергій Пилипович, 360,
466
Непомнящий Федір Пилипович, 468
Непомнящий Юхим, 433
Непомнящий, 421
Непська Палажка, 486
Нерада Микола, 334, 453
Нерен Самуїл, 430
Нерехський Олександр Дмитрович,
413
Нерубашченко Іван, 486
Нестеренко Марія Іванівна, 448
Нестеренко Петро, 421
Нестеренко Софія Семківна, 535
Нестерович Лідія, 412
Нестеровська Катерина Іванівна, 390
Несторенко Коля, 475
Нестоянова Лідія Степанівна, 419
Нетіна Маня, 468
Нетребова Ада, 448
Нечай Грицько Іванович, 430
Нечай Неля, 462
Нечипоренко Андрій, 434
Нечипоренко Горпина, 327, 478
Нечипорук Потап Пилипович, 444
Нещерет Микола, 439
Немцов Олексій Олексійович, 419
Нижник Кость, 395
Никитський Алік, 453
Никифорова Ніна, 328, 478
Ниткана Устина, 453
Ничентюк Василь Федорович, 444
Нищенко Ваня, 453
Ніжник Марія, 529

Ніжнік Михайло Федорович, 520
 Ніжнікова Оксана, 447
 Нізола Грицько Петрович, 486
 Нікітін Андрій Микитович, 408
 Нікітін Григор, 507
 Нікітін Григорій Андрійович, 390
 Нікітін Дмитро Петрович, 494
 Нікітін Микита, 453
 Нікітіна Анастасія Дмитрівна, 408
 Нікітіна Ніна, 478
 Нікітенко Віра, 453
 Нікітенко Микола, 453
 Нікітюк Лаврін, 518
 Нікіфорова Катерина Іванівна, 410
 Нікіфорчук Дмитро Ілліч, 507
 Нікелін Іван, 531
 Ніколаєв Валентин Павлович, 422, 534
 Ніколаєв Петро, 425
 Ніколаєва Антоніна Василівна, 408
 Ніколаєва Валя, 412
 Ніколаєва Ксенія, 395
 Ніколаєва Одарка, 531
 Ніколаєва Параска Євдокимівна, 462
 Ніколаєва Параска Олександрівна, 464
 Ніколаєва Поліна, 439
 Ніколаєва Феня, 481
 Ніколаєнко Марія Григорівна, 401
 Ніколенко Левко, 496
 Ніколенко Надія, 478
 Нікольський Володимир, 447
 Німий хлопчик, 453
 Нініна Ніна, 529
 Нірданов Олександр Олександрович, 390
 Ніцун Грицько Пилипович, 425
 Нішпорук, 520, 522
 Нікітенко Ніна, 342
 Нікітін Андрій Микитович, 333
 Нікітін Григорій Андрійович, 326
 Нікітіна Ніна, 338, 374
 Ніколаєв Г., 53
 Ніколаєва Поліна, 364
 Ніколаєва Феня, 376
 Ніколаєнко Марія Григорівна, 316
 Ніколаєнко Надія, 333
 Ніколенко В.М., 257
 Ніколенко Надія, 374
 Новік Гриша, 486
 Новіков Вітя, 430
 Новіков Микола Мефодійович, 389
 Новак Пелагея Антонівна, 415
 Новак Юзик Михайлович, 419
 Новаківський Йосип Йосипович, 349
 Новаковський Йосип Йосипович, 383, 453
 Новгородська Маня Василівна, 478
 Новгородська Палажка Василівна, 360, 466
 Новик Наталія Петрівна, 399
 Новикова Ольга, 329
 Новикова Ольга, 478
 Новицька Валентина, 507
 Новицький Олександр Матвійович, 413
 Новицький, 49

Новожилова Людмила Петрівна, 367, 470
 Новосельський О.В., 106, 107
 Новосельцев Іван Іванович, 412
 Новосильна Тодосія Карпівна, 465
 Новохатської Галини Іванівни, 255
 Новохатько Олександр Якович, 412
 Новоявлена Октябрина, 406
 Нога Катя, 439
 Ноголь Наталія Федорівна, 529
 Нодельман Льова, 331, 478
 Ноздрачев Ілля Андрійович, 468
 Номинас Світлана, 378, 344, 453
 Нос Оксана, 412
 Носенко Іван, 425
 Носов Віктор Васильович, 392
 Носов Микола Осипович, 333
 Носовський Андрій Афанасійович, 518
 Ноченко Георгій, 434
 Ночная Валя, 470
 Нястянівський Гриша, 327, 478

О

Оберешенко Михайло, 520
 Обиук Софія Іванівна, 444
 Облапенко Ганна Трофимівна, 456
 Облапенко Ганна Трохимівна, 360
 Облопенко Г.Т., 36
 Обостан Тамара, 529
 Оверкович, 500
 Оверчук Федір Олексійович, 353, 430
 Овечкін Явдоким Степанович, 470
 Овруцький Айзик Хаїмович, 470
 Овруцький Ілько Бенціонович, 466
 Овруч Володимир Григорович, 518
 Овруцька Геня Григорівна, 408
 Овсієнко Павло Євдокимович, 434
 Овсієнко, 529
 Овсянінов Антон Семенович, 465
 Овсянніков Антон Семенович, 356
 Овчар В., 315
 Овчар Г., 315
 Овчаренко Микола, 529
 Овчарів, 315
 Овчарук Адріан Агафонович, 459
 Овчиніков Володимир Іванович, 390
 Овчиннікова Олена Іванівна, 475
 Овчинников Гаврило Іванович, 434
 Огієнко І., 272, 273
 Огняк Василь, 518
 Огородній Микола, 395
 Огудін, 500
 Одарич Гриша, 439
 Одарко Іван Іванович, 414
 Одеський Матвій Максимович, 434
 Одеський Матвій Михайлович, 359
 Одишова О.В., 52, 358
 Одишова Валентина Іванівна, 466
 Озеров Лев, 362, 468
 Озерянська Шива, 466
 Озровицька Марія, 453
 Оконева Марія, 529
 Окороков, 365
 Оксман Есфір Менделівна, 468
 Октябрський Женья, 400

Окушар Маруся, 486
 Олійник Григорій, 486
 Олійник Грицько, 503
 Олійник Нінель Григорівна, 395
 Олійник Олександр, 500
 Олійник Палажка Спиридонівна, 425
 Оліна Ганна Олександрівна, 462
 Олейнік Анатолій, 448
 Олейніков Сергій Федорович, 404
 Олейнік Лідія Іванівна, 465
 Олейников, 51
 Олейчук Олена, 324, 453
 Олексієнко Грицько, 421
 Олексієнко Катерина, 518
 Олексієнко Марія, 481
 Олексієнко Параска Матвіївна, 390
 Олександренко Софія, 529
 Олександров Юхим Іванович, 392
 Олександрович Ніка, 439
 Олексенко Ольга Гаврилівна, 459
 Олексієнко Микола, 529
 Олексієнко Марія, 376
 Олексюк Альберт Якимович, 389
 Оленко Данило, 518
 Олешкевич Наталка, 478
 Олійник Палажка Спиридонівна, 368
 Оліна Ганна Олександрівна, 378
 Оля, 380, 529
 Ольгін Коля, 412
 Ольга, 486
 Ольшанський, 113
 Ольшевський Станіслав Єгорович, 503
 Омельченко Зінаїда, 372, 462
 Омельченко Ліда, 468
 Омельченко Оксана, 529
 Омельченко Федня, 529
 Омельченко, 486
 Омельчук Марфа Титівна, 368, 425
 Оністратенко Конрад, 481
 Онітупенко Петро, 529
 Онічкіна Наталка Іванівна, 390
 Оніщенко Христя, 518
 Онащенко Олександра Дмитрівна, 534
 Онегін Гліб, 417
 Онищенко Гаврило, 429
 Онищенко Грицько, 518
 Онищенко Іван, 481
 Онищенко Миша, 327, 478
 Онищенко Параска Костянтинівна, 534
 Онищенко Петро, 395
 Оністратенко Кіндрат, 375
 Онтун Володя, 520
 Онуфрієнко Карпо Микитович, 518
 Онуфріїв Іван Васильович, 334, 453
 Опалат Степанида, 486
 Опальков Петро Михайлович, 406
 Опанас Юрачківський, 272
 Опанасенко Антон Григорович, 395
 Опанасенко Горпина, 421
 Опанасенко Опанас, 329, 333, 478
 Опанасенко Федя, 325
 Опанасенко Федя, 468, 478
 Опанасик Анатолій, 503
 Опенова Настасія, 486
 Опенька Іван Терентійович, 444

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Опріченко Віра, 395
Опришко Марія, 529
Оприщенко Любов Іванівна, 417
Оратовська Ольга Олексіївна, 462
Орел Вітя, 503
Орел Федір Єфремович, 430
Орел Федір Ілліч, 518
Орел Федір Єфремович, 354
Орехова Катерина Олексіївна, 415
Оржиховський Анатолій
Володимирович, 421
Оришич Приська Лук'янівна, 445
Орлов Вова, 362
Орлов Вова, 468
Орлов Ігор, 434
Орлов Сергій, 376, 481
Орлов Федір Юркович, 355, 455
Орлов Федя, 448
Орлов Шура, 520
Орлова Валя, 475
Орлова Катерина Іванівна, 354, 455
Орлова Раїса Павлівна, 404
Орловецька Соня Ісаївна, 439
Орловський Андрій Олексійович, 408
Орпук Наталія, 486
Оручавлі Мустафа, 399
Осавчук Борис, 531
Осадча Марія, 417
Осадча Мотря Іванівна, 401
Осадчий Григорій Григорович, 445
Осадчий Зиновій Федорович, 456
Осадчий Іван, 533
Осанець Тіма, 520
Осипов Олександр Олексійович, 500
Осипова Зіна, 520
Осипова Уляна Василівна, 395
Осмогова Даша, 481
Осмоловський Герасим, 503
Особлюк Ольга Степанівна, 349, 453
Осовський Олекса, 518
Осокіна О.А., 63
Остап, 418
Остапенко Андрій Петрович, 529
Остапенко Іван, 481
Остапенко Кузьма Якович, 368, 425
Остапенко Опанас, 531
Остапенко Параска, 367, 426
Остапець Ваня, 518
Остапець Федір, 518
Остапова Люба, 339, 453
Остаповський Тимофій Іванович, 413
Остапчук Ганна Пилипівна, 406
Остринський Пилип, 518
Остринський Франц, 494
Остров О.В., 105
Островський Арон Борухович, 468
Островський Давид, 453
Островський Миша Волькович, 429
Островський Ольмар, 439
Осьмушко І., 274
Отець Іннокентій, 259
Отморштейн Неоніла Михайлівна, 395
Отрадний Вітя, 439
Отришко Іван, 518
Отрок Петро, 494
Отрощенко Іван Микитович, 404
Офітан Роман Матвійович, 368, 426
Охрименко Михайло, 347, 453

Охрименко Параска, 329, 478
Охрименко Петро, 486
Охтинський Ілля, 395
Очеретова Фекла, 507
Ошанов Веніамін Баданович, 462
Ошев М.І., 61
Ошеренко Софія Львівна, 486
Ошовський Сергій Сергійович, 411

П

Павлік Михайло, 529
Павліна, 486
Павленко Андрій Федорович, 402
Павленко Андрій, 503
Павленко Боря, 426
Павленко Віра Григорівна, 503
Павленко Володимир Петрович, 535
Павленко Дуня, 481
Павленко Іван Іванович, 398
Павленко Омелько Аврамович, 535
Павленко Онопрій Леонтійович, 439
Павленко Юхим, 529
Павленко Яков Михайлович, 412
Павло, 377
Павло, 529
Павлов Гліб, 404
Павлов Льоня, 399
Павлова Дуня, 439
Павлова М., 496
Павловець Рената Миколаївна, 340, 409
Павловецька Одарка, 507
Павловська Броніслава Янівна, 316, 395
Павловська Ольга Олексіївна, 376, 462
Павловський Володимир Янович, 316, 395
Павловський Іван, 359, 434
Павловський Микола Костянтинович, 462
Павловський Яша, 434
Павлунін Іван Степанович, 404
Павлушко Люба, 481
Павлюк Антоніна, 457
Павлюк Катя, 486
Павлюк Таня, 520, 522
Павлюченко Петро, 372, 462
Пагудін Володимир Пилипович, 390
Падабулкін Іван Сергійович, 503
Падун Іван Несторович, 509
Паку Ірина, 395
Пакуліна Катя, 478
Пакула Іван Іванович, 348, 453
Пакуліна Катя, 326
Палієнко Павло Тарасович, 419
Палій Василина Юхимівна, 491
Палій Дмитро Григорович, 491
Палій Марія Омелянівна, 500
Палій Павло Тихонович, 489
Палій Савка Тарасович, 491
Палій Юхим Федорович, 491
Паламар В., 270
Паламарчук Павло, 507
Паланський Федір Федорович, 434
Палаш Григорій Пилипович, 404
Паливода Касьян Андрійович, 378, 462
Палій Савка Тарасович, 357

Палкіна Ольга, 487
Палладін О., 352
Палонік Марія, 513
Палюшинська Казимира Гнатівна, 390
Палясна Римма Мойсеївна, 390
Палька Агнеса Йосипівна, 379, 462
Пальмарчук Леонід Іванович, 455
Пальчевська Віра, 340, 453
Пальчик Галина Петрівна, 390
Пальчик Галя, 518
Панін Федір Трофимович, 407
Панагов Олександр, 507
Панасевич Ганна Георгіївна, 434
Панасенко Гаврило, 409
Панасик Антоніна Антонівна, 395
Панасов Сергій, 448
Панасюк М.І., 273
Панасюк Олекса, 481
Панасюк С.А., 273
Паначивіна Ольга Іванівна, 329, 407
Панелан Федір Степанович, 434
Паненко Кость Григорович, 520
Паночкіна Валентина Михайлівна, 350, 390
Пантелеймович Рита, 36
Пантелеймонович Рета, 456
Пантелеймонович Рита, 363
Панченко Василь, 347, 453
Панченко Володимир Кузьмич, 535
Панченко Володимир, 347, 453
Панченко Давид Петрович, 445
Панченко Данило, 439
Панченко Оксентій Андрійович, 445
Панченко Платон, 426
Панченко Прокоп Федорович, 445
Панченко Прокоп, 531
Панченко Роман Дмитрович, 445
Панченко Тетяна Антонівна, 535
Панчук Федосія, 494
Папасиченко Нестор, 518
Папенко Кость Григорович, 522
Папирін Олекса Хомич, 419
Папировий Семен Осипович, 445
Папуша Лейб Аврамович, 416
Параходська Нора, 453
Парковський Юра, 375, 481
Парубок Лев Степанович, 372, 429
Пархоменко Ваня, 468
Пархоменко Вася, 453
Пархоменко Дарія Кирилівна, 449
Пархоменко Елісей Петрович, 448
Пархоменко Єфросинія Прокопівна, 352, 455
Пархоменко Зінаїда Володимирівна, 466
Пархоменко І.С., 282
Пархоменко Марта Іванівна, 491
Пархоменко Микита Нестерович, 491
Пархоменко Оксана Романівна, 491
Пархоменко Оксана, 529
Пархоменко Ромик Ількович, 426
Пархоменко Тетяна Федорівна, 410
Парценко Андрій Микитович, 368, 426
Пасинок Микола, 339, 453
Пастерман, 487
Пастушенко Таня, 518
Пасько Степан Юхимович, 455
Патлак Маня, 338, 453

- Патлата Мотря Семенівна, 448
 Патлах Анатолій, 405
 Патрикєйович Михайло, 377
 Патронажна Галя, 364, 458
 Пахоль Тамара Олександрівна, 529
 Пацко Єрофій Іванович, 445
 Пашелько-Лобачова Галина Мартинівна, 409
 Пашкевич Лідія Сафронівна, 409
 Пашкевич, 113
 Пашковська Марія Іванівна, 369, 470
 Пащенко Володимир, 426
 Пащенко Соня, 518, 522
 Пащенко Тоня, 518, 522, 470
 Пащенко Яків Іванович, 434
 Пашук Іван, 518
 Паук Феофан Володимирович, 415
 Пдовін Василь Андронович, 529
 Пекар Нюся, 329, 478
 Первая Луна, 518
 Первейко Микола, 496
 Пергамент, 113
 Перебіга Людмила Петрівна, 391
 Перевертень Андрій Якович, 467
 Перегон Дмитро Степанович, 448
 Перегон Марія Потапівна, 429
 Передерій Іван, 448
 Передерій Параска Денисівна, 368
 Переделаний Сергій, 426
 Передерій Параска Денисівна, 426
 Перель, 114
 Перельман Пилип Сидорович, 315, 395
 Перельматр Белла Давидівна, 465
 Перепелиця Іван Павлович, 500
 Перестюк Микола, 529
 Перетокіна Мотря Михайлівна, 395
 Перетокіна Мотря Михайлівна, 309
 Перетукін Анісій, 421
 Перетятко Ваня, 520
 Перкін Нечипор Абельтодович, 412
 Перков О.Ч., 36
 Перков Олекса Григорович, 456
 Перкова Ольга Семенівна, 462
 Пермяков Іван Опанасович, 487
 Перстюк Василь Данилович, 419
 Першалов Ульян Мартинович, 370, 459
 Першинко Борис Володимирович, 341, 478
 Петерс Галина Генрихівна, 462
 Петраник Алла Григорівна, 395
 Петраченко Ілько Іванович, 432
 Петренко Вася, 487
 Петренко Гаврило, 487
 Петренко Гриша, 470
 Петренко Захар Мусійович, 365, 439
 Петренко Іван, 520, 522
 Петренко Левко, 518
 Петренко Людмила Олексіївна, 412
 Петренко Надя, 529
 Петренко Наталія, 529
 Петренко Остап, 529
 Петренко Петро, 395
 Петренко Приська Панасівна, 487
 Петренко Таня, 412
 Петренко Федір Гнатович, 445
 Петренко Шура, 520
 Петрик Марфа Захарівна, 375, 462
 Петриненко Ж., 513
 Петриченко Дунька Гнатівна, 491
 Петриченко Маруся Григорівна, 491
 Петриченко Ольга Олександрівна, 409
 Петриченко Явтух Федорович, 491
 Петриченко Яків Трохимович, 491
 Петрищева Параска Христофорівна, 378, 462
 Петров Гриша, 327, 478
 Петров Іван Васильович, 401
 Петров Іван, 453
 Петров Ізя, 341, 453
 Петров Костик, 478
 Петров Костя, 327, 478
 Петров Костянтин Юркович, 412
 Петров О.А., 112
 Петров Олекса, 439
 Петров Петро Прохорович, 409
 Петров Петя, 529
 Петров Степан Костєвич, 361
 Петров Степан Костьович, 434
 Петров, 507
 Петрова Анастасія Володимирівна, 349, 383, 453
 Петрова Антоніна Михайлівна, 412
 Петрова Аня, 458
 Петрова Віра Іванівна, 412
 Петрова Емілія, 434
 Петрова Лена, 478
 Петрова Олена, 326
 Петрова Параска Федорівна, 392
 Петрова Тоня, 333, 478
 Петровська Віра, 453
 Петровська Віра, 349, 381
 Петровська Поліна Йосипівна, 432
 Петровський Василь Васильович, 405
 Петровський Г.І., 19, 33, 48, 49, 52, 54, 57
 Петрушевський Зіновій, 426
 Петрушенко Мура, 367, 458
 Петрушенко Олена Антоновна, 434
 Петрушенко Юлія, 395
 Петько, 522
 Пехур Тетяна Іллівна, 344, 478
 Пецун Павло Фокович, 429
 Печак Ольга Григорівна, 409
 Печений Петро Терентійович, 371, 459
 Печенюк Галя, 399
 Печуров Микола Амбросійович, 500
 Пивовар Василь Дорофійович, 356, 431
 Пивоваров Сергій Овдійович, 362, 467
 Пивоварова Тетяна, 395
 Пижик Іван Миколайович, 445
 Пиковська Хая Срулівна, 462
 Пилип'юк Д.В., 297
 Пилипенко Анастасія Фролівна, 378, 462
 Пилипенко Данило Опанасович, 500
 Пилипенко Дмитро Васильович, 445
 Пилипенко Маша, 470
 Пилипенко Надія Матвіївна, 429
 Пилипенко Петро Матвійович, 429
 Пилипов Федір, 395
 Пилькевич Ліда, 481
 Пильтяй Наталія Семенівна, 534
 Пипенко Федір Симонович, 379, 462
 Пипник Іван, 439
 Пиреченкова Варвара, 500
 Пиріг Р.Я., 68
 Пироженко Олексій Олексійович, 391
 Писаренко Андроп, 481
 Писаренко Оля, 458
 Пискарьов Анатолій Костянтинович, 380, 462
 Піголюк Ярема, 404
 Піддубна Людмила Григорівна, 455
 Піделька Маня, 520
 Підлузьський Олександр Іванович, 395
 Підопригора Федір Іванович, 426
 Підтелюк Андрій Дмитрович, 503
 Підтиканий Василь, 453
 Пізніхіренко Федор, 529
 Піковська Іра Абрамівна, 423
 Пікуль Софія, 453
 Пілацька Надя, 439
 Піленас Кіндрат, 401
 Пілько Пантелеймон, 507
 Пімінова Тамара Федорівна, 389
 Піндюра Василь, 507
 Пінський Жорж, 439
 Пінчев Олексій, 494
 Пінчик Роза, 426
 Пінчук Михайло, 481
 Пінчук Юхим Титович, 465
 Піонткевич Олекса Никодимович, 395
 Піров Іван Якович, 470
 Піроженко Оксана Яківна, 429
 Піроцький Андрій, 399
 Піскун Данило Прокопович, 445
 Піскунов Ваня, 426
 Піскунова Ніна Іванівна, 395
 Післяк Ніна, 518
 Піснячевський Василь, 531
 Пістофа Петро, 418
 Піщанський Хаїм Мепусліович, 521
 Піщенко Іван Олексійович, 445
 Підопригора Федір Іванович, 368
 Підтиканий Василь, 347
 Пікуль Софія, 343
 Піленас Кідрат, 309
 Пінчук Михайло, 375
 Піроженко Оксана Яківна, 369
 Піскунова Ніна Іванівна, 313
 Піщенко Іван Олексійович, 367
 Плісак Анатолій, 418
 Платонова Анастасія Василівна, 416
 Платонова Єфросина Василівна, 529
 Платонова Ліпа, 439
 Платонова Любов Костянтинівна, 326, 407
 Плахута Григорій Гнатович, 445
 Плащенко Давид Гаврилович, 449
 Плєсак Іван Леонтійович, 448
 Плєханова Ніна, 439

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Плечко Іван Йосипович, 534
Плискуносів Григорій, 487
Пличун Зіновія Мусіївна, 368, 426
Плищенко Олена Трохимівна, 343, 391
Плотиця С.Г., 107
Плохая Аня, 412
Плохов Михайло Іванович, 401
Плюта Микола, 500
Пляшевич Дуня, 404
Пляшкевич Дуня, 222
Побережна, 518, 522
Повольцький Ізраїль Васильович, 416
Повстенко Галя, 478
Повстянко Володимир Гнатович, 416
Повстянко Галя, 325
Погіблянська Наталка Андріївна, 445
Погомарев Є.А., 61
Погорелий Антон Іванович, 434
Погорелов Михайло, 409
Погребна Домна Павлівна, 496
Погребний, 332, 340
Погребного, 332
Погребной Петро Харитонович, 521
Погребняк Степаніда, 416
Подізний Едуард, 399
Подвійний Юрко, 399
Подгурська Катя, 448
Подгуська Оксана, 481
Подільський Яків Борисович, 337
Подлевська Ганна Іванівна, 415
Подобулкіна Олександра Сергіївна, 404
Подольській Яків Борисович, 409
Подольський Іось Давидович, 465
Подольський Максим, 395
Подольський Роман, 412
Подпокровна Юлія Олександрівна, 459
Подрузька Нінель Федорівна, 465
Подтелок Лукерія Назарівна, 513
Подцебащенко Юхим Михайлович, 411
Поєдинок Олександр Іванович, 366, 445
Пожарський Анатоль Олександрович, 419
Позваленко Олексій, 529
Позенко М.В., 94, 106
Позивной Олександр Олександрович, 487
Позний Григорій Васильович, 534
Позняк Галина Яківна, 462
Позняк Кузьма, 518
Позняков Федір, 395
Поклад Іван, 533
Поклад, 330, 332
Поколіто Настя Василівна, 426
Покотило Антон Кононович, 489
Покотило Денис Кононович, 489
Покотило Марфа Семенівна, 489
Покотило Михайло Тимофійович, 489
Покотило Параска Кирилівна, 414
Покотило Пилип Семенович, 489
Покотило Пилип, 489
Покотило Геннадій Іванович, 395
Покрас Минця Мошківна, 459
Полиєнко Грицько, 487
Поліжунова Ганна Федорівна, 500
Полічук Марфа Василівна, 413
Поліщук Белла, 398
Поліщук Валентина Петрівна, 419
Поліщук Варвара Дем'янівна, 440
Поліщук Василь Федорович, 468
Поліщук Зіна Іванівна, 445
Поліщук Іван Акімович, 434
Поліщук Ісаак Маркович, 409
Поліщук Марія Іванівна, 464
Поліщук Михайло Павлович, 445
Поліщук Михайло, 487
Поліщук Параска Матвіївна, 445
Поліщук Яким Микитович, 426
Поллак Симха Ківович, 381, 453
Полевой Дмитро Петрович, 487
Полив'яна Катерина, 529
Поливанов, 108, 112
Поліновський, 63
Поліський І.Я., 60
Поліщук Бела, 329
Половинчик Рейзля Юхимівна, 378, 462
Половченко Явдоха Григорівна, 470
Положенко Панас, 487
Полоза Р.Д., 309
Полонецька Ядвіга, 440
Полонський Андрій Матвійович, 392
Полоса Д.Д., 18
Полоцька, 371
Полоцька, 487
Полоцький О., 33
Полтавський Федір, 440
Полторацька Наталка, 416
Полторацький Володя, 434
Полторацький Гриша, 487
Полуненко Никон Семенович, 434
Полуянови, 260
Полякевич Феофан Мартинович, 419
Поляков Володимир, 465
Поляков Шимон Борохович, 462
Полякова Зіна, 401
Полякова Лисавета Павлівна, 351, 410
Полякова Явдоха Григорівна, 459
Полянська Марія, 341, 453
Польовий Кость, 448
Польська Ханна Овсіївна, 411
Помаржанська Марія Едуардівна, 429
Помизюк Федір, 494
Понікман Ізраїль Йосипович, 429
Понамаренко О., 18
Понизкова Якилина Михайлівна, 426
Понікман Ізраїль Йосипович, 369
Пономар Марія Омелянівна, 395
Пономаренко Галина, 430
Пономаренко Іван Гаврилович, 369, 470
Пономаренко Михайло, 533
Пономаренко Надія, 470
Пономаренко Сяня, 529
Пономаренко Тетяна Олексіївна, 405
Пономарчук, 500
Пономарьов Віктор Олександрович, 465
Пономарьова Галя, 440
Поночовна Маня, 518
Попадик Степаніда Дмитрівна, 354, 455
Попадюк Мотря Олексіївна, 426
Попенко Євтух, 500
Попов Валентин, 341, 453
Попов Іван, 348, 400
Попов Костянтин, 430
Попов Микола Йосипович, 411
Попов Олекса Олександрович, 411
Попов Петро Семенович, 465
Попова Людмила, 395
Попова Олександра Дорофіївна, 379, 462
Попова Тетяна Данилівна, 409
Попович Борис, 395
Попович Віра Макарівна, 521
Попович Іван, 532
Попович Катерина, 487
Поправка Грицько Андріянович, 418
Попренів Міна, 500
Попушак Микола Васильович, 509
Портнова Ольга Михайлівна, 518, 522
Порфінов Михайло Євграфович, 521
Поскида Сергій Львович, 445
Поставнюва Ганна Макарівна, 395
Постишев П., 50, 78, 90, 92, 260
Пострелов Сергій, 468
Поступіков Іван Микитович, 371
Потій Василь Васильович, 432
Потій Михайло Іванович, 470
Потій Палажка, 500
Потін Іван Лаврентійович, 465
Потіха Василь, 453
Потапенко Альберт Костянтинівич, 391
Потапенко О., 18
Потапенко Оксана Іванівна, 448
Поташник Володимир Юхимович, 398
Потороченко Василь Іванович, 475
Потоцька, 404
Потоцький Павлік, 426
Потупіков Іван Микитович, 470
Потьомкін, 88
Поцаловська Ніна, 453
Пощук Іван, 522
Пріма Соня, 487
Пріцкер Олександр Срульович, 429
Правдива Варя, 440
Правдицький Яків Дмитрович, 368, 426
Правчук Марія Герасимівна, 392
Прагіна Сабіна Яківна, 404
Пральнікова Пелагея, 421
Працюк Борис, 376, 481
Працюк Семен Амбросійович, 467
Превац Б.М., 94, 102, 103
Предес Анатолій, 318
Прибиток Камелія Іванівна, 324, 341, 478
Прибиток Мальвіна Миколаївна, 487
Привес Григорій Ітерович, 465
Пригун Вася, 326
Пригун Вася, 478
Пригунова Васса, 404
Придівін Валя, 529
Придан Дмитро Пимонович, 353, 455
Прикащикова Пелагея Трохимівна, 410
Приліт Іван, 532
Прилипа Антоніна, 348, 400
Прилипко Ганна, 401

Прилуцький Лев, 481
 Примак Ангеліна, 448
 Примаков Петро Герасимович, 503
 Примаченко Архип Євминович, 470
 Припеко Іван, 518
 Присоч Петро, 429
 Пристукова Елеонора, 366, 426
 Приступко Володимир Васильович, 395
 Присяк Петро Левкович, 445
 Притикін Ілля Петрович, 462
 Притикін Самуїл Пінкович, 404
 Притикін Ілля Петрович, 373
 Притикін Самуїл Пінкович, 321
 Притула Антон Іванович, 367, 445
 Притула Іван, 487
 Притула Оля, 342, 453
 Приходьща Аніта, 440
 Приходько А., 494
 Приходько Василь, 487
 Приходько Ганя, 487
 Приходько Йосип, 487
 Приходько Коля, 344я, 453
 Приходько Михайло, 532
 Приходько Іван, 503
 Прищкер Іда, 399
 Прищенко Петро, 487
 Провалай Серафима Олександрівна, 411
 Прожейко Микита Данилович, 491
 Прожейко, 330
 Проженко, 332
 Проколин Петро Фролович, 462
 Прокопенко Іван, 338, 376, 453
 Прокопенко Ірина Євдокимівна, 369, 426
 Прокопенко Ольга, 365, 440
 Прокопенко Параска Єремівна, 426
 Прокопенко Пилип, 475
 Прокопенко Сергій Олександрович, 416
 Прокопенко Ярина, 482
 Прокопець Марко, 482
 Проніна Наталія Іванівна, 521, 522
 Пронкіна Василина Павлівна, 429
 Просенюк Іван Юхимович, 518
 Проскурова Ганна Іванівна, 470
 Простяков Михайло, 419
 Прох Льоля Юдович, 465
 Прохоренко Володимир Михайлович, 392
 Прохоренко Петро, 529
 Прохоренко Федір, 529
 Прохорова Марія, 487
 Прохорчук Федір, 533
 Проценко Віра Василівна, 500
 Проценко Валентин, 430
 Проценко Варвара, 513
 Проценко Г.Г., 295
 Проценко Микола, 529
 Проценко, 336
 Процько Леонтій Миколайович, 369, 470
 Пруденко Андрій, 375, 482
 Прудес Анатолій, 404

Прудніков Михайло Степанович, 468
 Прудникова Наталія Єгорівна, 391
 Прус Михайло Якович, 371, 459
 Прус Павло Якович, 445
 Прусів, 269
 Прусова Алла Миколаївна, 391
 Прута Тоня, 482
 Пташинський Йосип Вульфівич, 404
 Пташиць Михайло Денисович, 462
 Пуанкаре, 374
 Пугай Катря, 423
 Пугач Марина, 487
 Пугач О., 274
 Пугачова Галя, 440
 Пугачук Кирило, 371, 487
 Пудашенко Марія, 347
 Пуденко Михайло Петрович, 412
 Пудишенко Марія, 379, 453
 Пузанко Володя, 430
 Пузанков Олександр Васильович, 418
 Пузенкін Микола Михайлович, 351, 383, 453
 Пульма Іван, 399
 Пуншина Паша, 329, 478
 Пупенко Н., 325
 Пупенко Надя, 375, 453
 Пустенко Гриша, 453
 Пустовіт Палажка Іванівна, 468
 Пустовий Трохим Макарович, 368, 426
 Пустовойтов Сергій, 487
 Пустунко Гриша, 343
 Путенко Юра, 404
 Путько, 521
 Пухова Зіна, 440
 Пуцкой Кирило Олександрович, 310, 401
 Пучачуп Юрко, 440
 Пучков Анатолій Микитович, 478
 Пучков Микола Олександрович, 467
 Пучкурова Маруся, 343, 453
 Пушкін Олександр, 400
 Пушкіна Міля, 478
 Пушкаренко Андрій, 333, 453
 Пушкарьов Микола Петрович, 364, 458
 Пушкарьова Ірина Леонідівна, 429
 Пушкіна Міля, 328
 Пушко Василь Петрович, 464
 Пшегольська Марія, 418
 Пьера До, 90
 П'янов Микола Миколайович, 357
 П'янов Микола Михайлович, 467
 П'ятак Петро, 416
 П'ятаков Андрій, 395
 П'ятигорський Лев, 440

Р

Рабинович Веніамін Ілліч, 409
 Рабичев Ф.В., 103
 Рабинович Давид Пінхусов, 18, 360, 456
 Рабовіл Параска, 419
 Равуцький Стас, 423
 Рага Сафрон Терентійович, 423

Радіонова Зіна, 395
 Радішевський Григорій Федорович, 364, 468
 Радецький Петро, 440
 Радковський Микита Сергійович, 402
 Радченко Олександр Омелькович, 369, 426
 Радченко Ольга Олексіївна, 534
 Радченко Полікарп Никифорович, 445
 Радюк Мефодій, 395
 Радюк Петро Дмитрович, 445
 Радяк Мефодій, 314
 Радянський М.Є., 14
 Разін Гнат Григорович, 465
 Разінок Олександр Матвійович, 475
 Разанова Ганна, 500
 Разевич Агафія, 312, 402
 Райдиш Віра, 482
 Райзлін Володимир Олександрович, 378, 462
 Раймір Марія, 323, 405
 Райтер Х.І., 96, 109
 Рак Яків, 518
 Ракітна Ніна, 440
 Ракитська Тамара Дмитрівна, 418
 Ракушка Степан, 521
 Рапопорт Р., 61
 Рарога Анатолій Іванович, 365, 468
 Расіна Мая Борисівна, 413
 Распутін Василь, 529
 Распутіна Іра, 401
 Ратманський, 351
 Ратузніков Микола, 487
 Рафалович Сруль Йосипович, 465
 Рахова Олена Пилипівна, 404
 Рахубовська Ганна Михайлівна, 379, 462
 Раченко Микола, 429
 Рачук К., 298
 Реброва Віра, 395
 Ревмир, 440
 Ревун-Лэфанд Емір Іванович, 398
 Ревуцький Тимофій, 518
 Регунова Ніна, 448
 Редько Галька Денисівна, 491
 Редько Зінька Павлівна, 491
 Редько Іван Маркович, 500
 Редько Іван Якович, 491
 Редько Кирило Олександрович, 491
 Редько Мар'яна Тарасівна, 492
 Редько Микита Трохимович, 492
 Редько Михайло Гнатович, 492
 Редько Мотря Нестерівна, 492
 Редько Павло Омелькович, 492
 Редько Параска Опанасівна, 492
 Редько Софія Тимофіївна, 414
 Редько Трохим Павлович, 492
 Редько Христина Федорівна, 489
 Резенберг Надія Мойсеївна, 478
 Резинова Марія, 532
 Резнік Ілля Нахманович, 459
 Резник Зурах Мордкович, 391
 Резницька Ніна, 395
 Резнік Ілля Нахманович, 371
 Резук Борис Леонтійович, 401

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Рейзін Йосип Львович, 487
Рейк Клара Карлівна, 410
Ремінський Степан Дмитрович, 410
Ремезова Марія, 509
Репренчук Катерина, 532
Репчис Олена Петрівна, 468
Решеткін Макар, 426
Решетко Євдокія Іванівна, 343, 410
Рибак І., 60
Рибалкіна Олександра Петрівна, 465
Рибальська Пелагея, 496
Рибальська Фіра, 482
Рибальченко Ілько, 487
Рибальченко Лизавета, 529
Рибальченко Прохор Макарович, 462
Рибальченко, 487
Рибацька Люба, 487
Рибацький Ф.В., 263
Рибачок Петро, 440
Рибчинська Бася Лейзерівна, 462
Ривденко Василь, 311, 389
Ригитов Михайло, 337, 376, 453
Рижій Петро Якович, 423
Рижа Рая, 361, 423
Риженко Павло Лавринович, 359, 434
Рижій Петро Якович, 358
Рижковий Дмитро Юхимович, 464
Рижова Алла, 404
Рий Трохим, 518
Риков Павло, 426
Рикуданов І.М., 105, 113
Рилонников Федір Ілліч, 402
Римар Марія Яківна, 413
Римар Петро Олексійович, 410
Ример Давид Єлівич, 482
Римський Олексій, 434
Римшевич Єва Сильвестрівна, 429
Ричан Ілля Федорович, 513
Ріженко Васа Полікарпівна, 412
Ріпа Василь Іванович, 416
Робінер Катерина Терентіївна, 381, 462
Ровінський, 274
Рогальська Марія Луківна, 410
Рогачов Микола, 487
Роговий Іван, 404
Рогодзинський Олексій, 467
Родіна Сусанна, 395
Родецька Аня, 440
Родзеновська Олімпіада Іванівна, 374, 462
Родин, 513
Родительський Грутман Михайлович, 434
Родцев, 495
Роенкранц Олександр Якович, 380
Роженко Маруся, 440
Роженко Петро, 529
Рожкевич Леоніда Фадіївна, 395
Рожков Іван, 418
Рожков Сергій Іванович, 475
Рожкова Діна, 440
Рожок Опанас Іванович, 445
Розін Авгула, 453
Розанов Сергій Семенович, 409
Розанов, 365
Розанова Катерина Іванівна, 462
Розварський Іван Васильович, 434
Розельман Клара Зельманівна, 333
Розенбаум Макс, 324, 478
Розенбаум, 113
Розенберг Мая Олександрівна, 404
Розенберг Надія Мойсеївна, 348, 380
Розенблюм Герш, 513
Розенко Оля, 487
Розенко Павло, 468
Розенкранц Олександр Якович, 462
Розенман Емануїл Ісакович, 409
Розенман Імануїл Ісакович, 342
Розенман Клара Зельманівна, 409
Розенфельд Клара, 342, 382, 453
Розерберг Роза, 448
Розман Лев, 406
Розов Я.Б., 71, 98, 99, 105, 113
Розов-Розман Я.Б., 72
Розу Тимофій Григорович, 368
Розум Тимофій Григорович, 426
Розуменко Петро, 509
Ройтельман Іван, 529
Рокотель Ярина Михайлівна, 374, 449
Роланський Сергій, 440
Роман Петро Яремович, 445
Романенко Андрій Петрович, 400
Романенко Василь Захарович, 445
Романенко Данило Георгійович, 362, 468
Романенко Кирило Пилипович, 378, 462
Романенко Лариса, 467
Романенко Михайло Павлович, 448
Романенко Никон, 440
Романенко Явдоха Петрівна, 448
Романишин Віктор, 532
Романов Іван, 329, 478
Романов Микола Полікарпович, 340, 409
Романов Яків Сергійович, 459
Романова Павла Йосипівна, 404
Романовський Артем, 507
Романовський Іван Панасович, 475
Романченко Миша, 475
Романченко Павло, 418
Романченко Петро Федорович, 462
Романчук Андрій, 440
Романчук Георгій Юхимович, 392
Романчук Лідія Анатоліївна, 432
Романчук Михайло Михайлович, 392
Романюк Володимир, 360
Романюк Володя, 434
Ромашкін Віталій, 440
Ромен Володимир, 532
Росин Йосип Мусійович, 455
Росолін Льоня, 329, 478
Роспутня Галя Антонівна, 399
Ростов Митя, 326, 478
Ростовцев Віктор, 434
Рот Костя, 434
Рохваргер Б.Л., 108
Рохваргер В.Б., 70, 71, 72, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 108, 111, 114
Рохваргер З.Б., 110
Рошківська Віра Василівна, 371, 429
Рошко Авдій Юхимович, 456
Рощенко Андрій, 421
Рубін Коля, 453
Рубін Лазар, 500
Рубін Рая, 426
Рубіна Віра Федорівна, 395
Рубінський Роман, 440
Рубінштейн Леонід Гув'ясович, 532
Рубальська Лора Володимирівна, 421
Рубан Марія Максимівна, 445
Рубан Микола Ілліч, 374, 462
Рубекіна-Гоєр Ганна Йосипівна, 400
Рубинчик Маня, 470
Рубін Коля, 339
Рубльов Одя, 487
Рудік Олександр Петрович, 521
Рудін Аркадій, 398
Рудгайвер Роман Маркович, 407
Руденко Артем Іванович, 367, 445
Руденко Віталій Михайлович, 396
Руденко Ваня, 453
Руденко Віталій Михайлович, 316, 317
Руденко Дуня, 434
Руденко Іван Йосипович, 365, 468
Руденко Іван, 496
Руденко Катерина, 532
Руденко Корній, 513
Руденко Кузьма, 440
Руденко М.О., 263
Руденко Оксана, 487
Руденко Радіон Іванович, 500
Руденко Соня Мефодіївна, 521, 522
Руденко Тарас, 500
Руденко Тодось Федорович, 413
Руденюк Ірина Миколаївна, 410
Рудик Анісія Іванівна, 503
Руднік Сергій Ісакович, 470
Руднева Агафія Зиновіївна, 500
Рудницька Клара Іванівна, 445
Рудницька Антра Марківна, 382, 462
Рудницький Андрій Лукич, 455
Рудниченко Тетяна Олександрівна, 378, 462
Рудок Вова, 449
Рудюк Матвій, 404
Рудь Дмитро Львович, 389
Рудь Марина, 495
Рудь Тодось Тарасович, 381, 462
Рудько Антон, 325
Рудько Антон, 478
Рудьковська Параска Василівна, 470
Рудьковський Семен Федорович, 482
Ружкова Наталія Дорофіївна, 310, 401
Рузін, 60
Руйкович Зінаїда Миколаївна, 429
Рулева Надія, 440
Русакова Ада, 440
Русакова Марія Трохимівна, 418
Русецька А.А., 507
Русланова Люда, 453
Русов Гарик, 434
Русов Микола Несторович, 419
Рустенко Зіна, 347, 453
Руська Тамара, 404
Рухман, 113
Ручка Панас, 509
Рушка Матрона, 529
Рябінін Володимир Олексійович, 419
Рябінкін Михайло Олександрович, 392
Рябінкін Юрій Олексійович, 392
Рябець Іван Маркович, 495
Рябий Михайло Тодосьович, 445

Рябков Ваня, 432
 Рябовська Тетяна Арсентіївна, 416
 Рябоконт Зоя Юріївна, 392
 Рябокрис Вівдя Григорівна, 492
 Рябокрис Іван Дмитрович, 492
 Рябокрис Катя, 300
 Рябокрис Микола Олександрович, 492
 Рябокрис Сергій Дмитрович, 492
 Рябокрис Степан Мусійович, 492
 Ряботенко Степан Іванович, 379, 462
 Рябошапка Сидір, 503
 Рябоштан Євдокія Іванівна, 534
 Рябчинський Нік, 343, 378, 453
 Рябчук Шура, 448
 Рядиненко Ніна Павлівна, 500
 Рязанцев Кость, 396
 Ряполова Ольга Андріївна, 409
 Рясько Сидор Гнатович, 426

С

Сабальнікова Ганна, 500
 Сабодаш П.М., 277
 Савелов Василь Якович, 418
 Савельєва Анастасія, 396
 Савельєва Ірина Георгіївна, 391
 Савенко Андрій, 495
 Савенко Антон Никифорович, 412
 Савенко Микола, 518
 Савенко Федя, 440
 Савина Уляна, 401
 Савицька Антоніна Йосипівна, 445
 Савицька Іра, 440
 Савицька Мотря, 533
 Савицький Казимир Йосипович, 330, 391
 Савицький Костянтин Феофілович, 380, 462
 Савіна Уляна, 315
 Савлік Галя, 529
 Савоненко Лавро Юрійович, 487
 Савченко Антон Кирилович, 434
 Савченко Варя, 475
 Савченко Василь Семенович, 419
 Савченко Василь, 341, 380, 401, 453
 Савченко Єгор, 327, 478
 Савченко Іван, 507
 Савченко Катя, 440
 Савченко Кость, 503
 Савченко Меланія, 482
 Савченко Микола Михайлович, 429
 Савченко Микола, 453
 Савченко Оксана Іванівна, 518
 Савченко Олена, 529
 Савченко Ольга, 365, 440
 Савченко Павло Степанович, 500
 Савченко Феодосій, 360, 434
 Савченко Яким, 532
 Савчук Векла Тарасівна, 492
 Савчук Максим Іванович, 492
 Савчук Мотря Василівна, 431
 Савчук Омелько Якович, 492
 Савчук Павло Семенович, 489
 Савчук Семен Євминович, 489
 Сагайдак Ольга, 396
 Сагайдак Рахіль Ісаївна, 309

Садко, 495
 Садковський В.Г., 275
 Садовська Тася, 398
 Садовський Іван Васильович, 495
 Саєнко С., 254
 Саєнко Сергій Пилипович, 416
 Сайко Ліза, 429
 Сак Михайло, 518
 Сакова, 487
 Сакуров Михайло, 341
 Салімський Володимир Іванович, 445
 Салаєвич Давид Матвійович, 464
 Салетирмак Лев Григорович, 350, 391
 Сало С., 269
 Саловой Іван Максимович, 445
 Салюк Іван Іванович, 500
 Сальникова Олена Прокопівна, 398
 Сальниченко Марта, 418
 Самійленко Петя, 470
 Самакин Іван Пилипович, 445
 Самичко Іван, 532
 Самограєва Явдоха Кіндратівна, 440
 Самодед Антон Гнатович, 434
 Самодед Антон Гнатович, 360
 Самойлена Лідія Іванівна, 398
 Самойленко Грицько Артемович, 434
 Самойленко Домініан Іванович, 355, 455
 Самойленко Дуня, 521, 522
 Самойленко Таня, 482
 Самоліченко Петро Іванович, 482
 Самофалов Павло, 418
 Самсоненко Гриць Кузьмович, 392
 Самуйло, 418
 Самців Ляоня, 454
 Самчук Микола, 500
 Сандовенко Марфа Мефодіївна, 426
 Сантира Сергій Федорович, 391
 Сануцький, 496
 Санчук Ганна Гнатівна, 389
 Санько Панас Родіонович, 396
 Саньков Сеня, 328
 Саньков Сеня, 478
 Сапожніков Давид, 458
 Сапожнікова Ольга Аронівна, 416
 Сапожніков Давид, 365
 Сапон Андрій Харитонович, 398
 Сапсай Антип Якович, 356, 455
 Сапун Онісім Ілліч, 392
 Саратовцев Ф.І., 94, 106, 107
 Саркісов Олексій Пилипович, 402
 Саркіс, 49
 Саробільський Макар, 478
 Сатіна Ганна Федорівна, 465
 Сатіна Ганна Федорівна, 357
 Сафронов Володимир Васильович, 373, 462
 Сафронова Віра Василівна, 412
 Сахно Василь Григорович, 492
 Сахно Галька Григорівна, 492
 Сахно Грицько Федорович, 492
 Сахно Маруся Юхимівна, 492
 Сахно Настя Опанасівна, 492
 Сахно Олексій Петрович, 492
 Сахно Параска Несторівна, 492

Сахно Сергій Григорович, 492
 Сахновська Рива Лазарівна, 458
 Сахновська Рива Лазарівна, 365
 Саченко Олекса, 396
 Свідак Тетяна Юхимівна, 416
 Свінаренко Галина Юріївна, 429
 Свінаренко Любов Тимофіївна, 426
 Свіонткевич Степан Мечиславович, 445
 Світович Параска, 454
 Свантек Любов Михайлівна, 419
 Сварко Іван, 482
 Сватков Анатолій Іванович, 412
 Свенсен, 44
 Свергунова Ольга, 434
 Свєрдєнко, 325, 326, 406
 Свєрдлов Гліб, 440
 Свєрдлова Ганна Іванівна, 532
 Свєркунов Гаврило, 440
 Светлова Тося, 440
 Светлякова Таня, 440
 Свижук Настя, 340, 377
 Свижук Настя, 454
 Свинцова Ірина, 454
 Свистун Ляоня, 324, 454
 Світович Параска, 334
 Святненко Ганна Трохимівна, 410
 Святненко Олександр Сергійович, 368, 426
 Святковець Володимир Ігорович, 412
 Северенко Марфа, 529
 Севрюк Марія Антонівна, 462
 Сеєвський Петро Павлович, 396
 Секреберський Юліан, 454
 Секретєрева Марія, 440
 Селіванов Володимир Федорович, 413
 Селєзньов Дмитро Михайлович, 396
 Селєзньов Іван Мефодійович, 418
 Селєзньов Микола Антонович, 429
 Селєзньов Михайло Ничипорович, 432
 Селєзньова Надія Сергіївна, 434
 Селенок Тетяна Григорівна, 411
 Селецький Павло Станіславович, 407
 Селіцка Є.В., 263
 Селькевіч Толя, 475
 Семін Август, 507
 Семдянкін Ліза, 529
 Семененко Максим, 416
 Семенець Галя, 529
 Семенець, 270
 Семенко Уляна, 521
 Семенов Володя, 412
 Семенов Георгій Платонович, 415
 Семенов Гриша, 440
 Семенов Михайло, 432
 Семенов Олександр Іванович, 389
 Семенов Олександр, 440
 Семенова Марія, 507
 Семенова Олександра Федорівна, 350, 410
 Семенова Шура, 440
 Семенова, 429
 Семенцова Дарія Акимівна, 503
 Семенюк Горпина Євдокимівна, 355, 431

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Семенюк Лена, 468
Семенюк Любов Опанасівна, 367, 458
Семенюк Павло, 440
Семенюк Трохим, 532
Семенякін Федір Петрович, 354, 455
Семко Фросина Карпівна, 362, 434
Семунін Всеволод Іванович, 419
Сенкевич Варфоломій, 396
Сенкевич Галина Володимирівна, 352, 455
Сербиченко О., 57
Сербова Дар'я Іванівна, 370, 487
Сергієва Федора, 396
Сергієнко Іван, 440
Сергієнко Марія Станіславівна, 470
Сергієнко Миша, 478
Сергієчко Адам Хомич, 410
Сергієчко Ганна, 478
Сергій, 418
Сергеев В.М., 277
Сергеев Гриша, 467
Сергеев Костянтин Олександрович, 371, 459
Сергеева Федора Трохимівна, 342, 410
Сергієнко Адам Фомич, 343
Сергієчко Михайло, 327
Сердюк Іван Абрамович, 507
Сердюк Раїса Федорівна, 412
Сердюків Федір Фомич, 478
Сердюковська Міля, 495
Середа Василь, 532
Середа Гаврило Потапович, 445
Середа Ганна, 440
Середа Іван, 418
Серединський Едуард Францович, 404
Середова Ярина Антонівна, 370, 470
Сережка Марія, 406
Серенева Соня, 478
Сернева Соня, 325
Серов Володимир, 487
Серов Сергій, 478
Сероїтка Килина Марківна, 445
Серцов Роман Петрович, 513
Сершенко Сергій, 440
Серьохін Іван Федотович, 404
Сесесько Леонід Петрович, 396
Сесько, 518
Сєдов Юрій Олександрович, 339, 478
Серов Сергій, 326
Сероштанова Катерина Іванівна, 368, 426
Сиволап Григорій, 396
Сиволап Т.Л., 263
Сивухін Федір Григорович, 468
Сидерман Давид Нахманович, 521
Сидоренко Алла, 482
Сидоренко Ганна Федорівна, 402
Сидоренко Захар, 487
Сидоренко Іван Григорович, 434
Сидоренко Катя, 405
Сидоренко Лідія Василівна, 415
Сидоренко Любов Павлівна, 391
Сидоренко Микола Дем'янович, 404
Сидоренко Михайло Миколайович, 396
Сидоренко Текла Кузьмівна, 366, 445
Сидоренко Юрій Григорович, 389
Сидорова Віра Семенівна, 434
Сидорова Марія, 495
Сидорова Якилина Григорівна, 423
Сидорченко Микола, 529
Сидорчук Павло, 468
Сидько Микола Петрович, 396
Сикорська Валя, 459
Силенко Галя, 338
Силенко Степан, 507
Силенно Галя, 454
Симоненко Федір, 454
Симонов, 113
Симонова Берта, 346, 454
Сингаївський Семен Михайлович, 396
Синельник Маня, 440
Синельников Ілля, 347
Синельников Ілля, 478
Синельников Леонтій Охримович, 378, 462
Синельникова Ганна Іванівна, 383, 464
Синельникова Надія, 396
Синельникова Ольга Север'янівна, 404
Синельниченко Анастасія Терентіївна, 489
Синельниченко Василь Юхимович, 490
Синельниченко Євдокія Михайлівна, 489
Синельниченко Іван Андрійович, 489
Синельниченко Олександр Юхимович, 490
Синельниченко Павло Андрійович, 362, 490
Синельниченко Терентій Андрійович, 490
Синиця Платон, 440
Синко Іван Харитонович, 464
Синцов Павло Костянтинович, 372, 463
Синявський Гриша, 440
Синяк Галя, 448
Синяк Григорій Іванович, 396
Синякін Григор, 416
Синяков, 113
Синякова Марія Семенівна, 463
Синякова Тамара Григорівна, 412
Синяя Галя, 412
Сирзеневиц Володя, 482
Сирот Грицько, 518
Сиротін Петро Купріянович, 468
Сирота Г.А., 18
Сирота Геня Симонівна, 465
Ситіна Софія, 373, 463
Ситнікова Лідія Терентіївна, 409
Ситнікова Ольга Павлівна, 470
Ситнікова Надія Миколаївна, 347, 478
Ситько Василь Андрійович, 503
Сич Надія Савівна, 426
Сичкін Абрам Мойсейович, 423
Сівак Ілько, 507
Сіваченко Олександр, 426
Сігнаєвський Ніка, 487
Сікорський Едуард Гнатович, 391
Сіліна Валентина Михайлівна, 407
Сілкова Віра, 426
Сільченко Арина Денисівна, 414
Сімінський Д.В., 507
Сімон Віра Михайлівна, 467
Сініца Ішер Самуїлович, 459
Сінельніченко Катерина Сергіївна, 414
Сінельникова Валерина Семенівна, 407
Сінчевська Катерина Василівна, 410
Сінькевич Леня, 475
Сіпкунова Надя, 529
Сірінді Костянтин Продромович, 470
Сіренев Ваня, 478
Січкач Івга Яківна, 464
Сіліна Валентина Михайлівна, 326
Сіренев Ваня, 329
Сірінді Костянтин Продромович, 371
Скіба Прокіп, 416
Скібко Коля, 487
Скідан Анатолій Олексійович, 392
Скідан Андрій, 487
Скірта Алла Всеволодівна, 509
Скавінський Владислав Іванович, 431
Скай Володимир Данилович, 513
Скакунов Михайло, 454
Скалига Іван, 529
Скалозуб Сергій Михайлович, 326, 407
Скарбек, 92
Скачков, 475
Скачок Федя, 440
Скваока Шелешій Миколайович, 333, 409
Скиба Т.С., 19
Скиба Тетяна Федорівна, 470
Скибченко Володя, 482
Склянський, 113
Скляревська Рива, 404
Скляренко Софія Марківна, 503
Склярук Миколай, 533
Скоба, 495
Скобелев Коля, 475
Скобель Микола Макарович, 445
Сковченя Олексій, 361, 423
Скоп Меєр, 369, 470
Скоренко Віктор Михайлович, 412
Скорий Михайло Павлович, 445
Скоромний Петро, 518
Скотіляр Лідія Кирилівна, 398
Скребенський Юліан, 340
Скринська Марія Іванівна, 434
Скрипка Коля, 440
Скрипніченко Устина Михайлівна, 415
Скрипник Віра Зотівна, 391
Скрипник Михайло, 52, 57, 92, 376, 454
Скрипська Марія Павлівна, 459
Скрятін Михайло, 532
Скуратівський Омелян Юхимович, 355, 465
Скурчинська Ганна Олександрівна, 409
Скучна Ніна, 518
Сліпчук Владлен Гнатович, 404
Слічаков Олександр Олексійович, 440
Слабая Лена, 454
Слабосанова Катерина, 396
Славна Тося, 434
Славський Вадим, 448
Слепенко Женя, 342, 454
Слепушко Василь Григорович, 434
Слепченко Іван Федорович, 409
Слепов Янік, 426
Слесарчук Миша, 455
Сливінська Параска, 513

- Слинченко Серій Петрович, 409
 Слинько Федя, 440
 Слободенюк Оксана, 369, 487
 Слободенюк, 522
 Слободняк Ганна, 495
 Слободян Іван Тимофійович, 532
 Слободянюк, 521
 Слобоженко Галина, 507
 Словачевський Павло Михайлович, 492
 Слухаєва Фрасина Андріївна, 456
 Слуцька Ханна Айзиковна, 315, 325, 391
 Слюсаренко Гліб, 353, 365, 430
 Слюсаренко Настя Олександрівна, 487
 Смірненко Ваня, 426
 Смірнов Ваня, 440
 Смірнов Георгій Миколайович, 409
 Смірнов Сергій Нечипорович, 455
 Смішко Омелян Іванович, 445
 Сміяв Георгій Васильович, 406
 Смаль Ігнат, 487
 Сметанін, 113
 Смирнов Микола Степанович, 396
 Смирнов Микола Федорович, 422, 534
 Смирнов Олекса Миколайович, 534
 Смирнов П., 54
 Смирнов Сергій Ничипорович, 355
 Смирнова Валеріна, 407
 Смирнова Валя, 487
 Смирнова Наталія, 361, 434
 Смищук Софія Максимівна, 368, 426
 Сміян І., 19, 351
 Смоглієнко Олександра Сергіївна, 410
 Смоліна Наталка Андріївна, 470
 Смолова Таня, 329, 478
 Смоляр Марія Прокопівна, 411
 Смоляренко Ольга, 399
 Смоляренко Яків Федорович, 360, 434
 Смоль Ольга Луківна, 456
 Смочинський Мечислав Мартинович, 404
 Смуглапова Оля, 326, 478
 Смутінська Ліда, 426
 Снігір Андрій, 487
 Снігір, 503
 Снігірєва Наталка, 396
 Сніженко Ніна, 487
 Собірайський Михайло Антонович, 409
 Соболевський Валентин Євгенович, 475
 Соболев Михайло, 326
 Соболев Миша, 478
 Соболева Варвара Микитівна, 398
 Соверський Май, 434
 Советов Дем'ян, 487
 Советова Таня, 467
 Совиро Яків, 406
 Совицький Вадим, 440
 Сокирко Леонід, 378, 463
 Сокирянський Адольф Якович, 410
 Сокирянський Адольф Якович, 349
 Сокова Рая, 470
 Сокол Авдотія Іванівна, 518
 Сокол Іван Петрович, 366, 445
 Сокол Петро, 360, 434
 Соколенко Варя, 434
 Соколов Валентин, 503
 Соколов Костянтин Корнійович, 529
 Соколов Петя, 326, 478
 Соколов Прокіп Іванович, 419
 Соколова Віра, 440
 Соколова Катерина Дмитрівна, 500
 Соколова Лисавета Павлівна, 322, 404
 Соколова Марія Павлівна, 342, 479
 Соколова Олена, 419
 Соколова Раїса, 396
 Соколова Тамара Дмитрівна, 463
 Соколова Тамара Яківна, 320, 396
 Соколовський Віктор, 396
 Соколовський Григорій Ізраїльович, 468
 Сокольська Клеопатра Петрівна, 354, 455
 Сокорянський Адольф, 421
 Сокотенюк Федір Іванович, 456
 Сокотенюк Федір Іванович, 356
 Сокурський Юзик Валентинович, 366
 Солін Віра, 440
 Соловейко Гриша, 470
 Соловійов Василь, 532
 Соловійов Володимир Іванович, 429
 Соловійов Микола, 406
 Соловійов Толя, 440
 Соловійова Явдоха Іванівна, 378, 463
 Сологуб Тимофій, 482
 Сологуб Федір, 426
 Солодка Параска Харлампівна, 368, 426
 Солодовиченко Галька Федотівна, 492
 Солодовиченко Максим Микитович, 492
 Соломінський Прохор Вакулович, 467
 Соломай Колесник, 503
 Соломаха Никон Петрович, 316, 317, 402
 Соломенко Люба, 482
 Соломко Володя, 426
 Соломчина Настя, 532
 Солонімський Мордко Абрамович, 467
 Солоневська Параска Авер'янівна, 370, 429
 Солуха Галя, 468
 Солуха Ната, 326
 Сом Лаврентій Герасимович, 490
 Сомова Анастасія, 396
 Сомова Віра, 500
 Соніна Глафіра, 482
 Соня, 487
 Сонька, 487
 Сопадя Марія, 529
 Соприга Тетяна Петрівна, 469
 Сороків Григор Іванович, 409
 Сорокін Володимир Григорович, 418
 Сорокін Шура, 479
 Сорокіна Олександра, 402
 Сорока Марфа Іванівна, 490
 Сорока Микола Устинович, 440
 Сорока Сергій, 400
 Сорокін Шура, 326
 Сорокова Софія, 509
 Сороченко Василь Максимович, 392
 Сосненко Оля, 475
 Сосницький Петро, 521, 522
 Сосновська, 434
 Сосновський Лев Миронович, 503
 Сотникова Ганна Михайлівна, 406
 Сотниченко Люба, 400
 Сотонюк Уліта, 521, 522
 Соф'ян Семен Авсейович, 411
 Сочивкіна Якулина, 419
 Співак Мордко Лейбович, 465
 Співак Роман Іванович, 413
 Спісовець Микита, 495
 Спіцин Єгор, 495
 Спічир Трохим Григорович, 482
 Спічак Леонід, 487
 Спартаков Віта, 440
 Спаська Анастасія Павлівна, 463
 Спектор Аврум Бенціонович, 467
 Спектор Доба Генціонівна, 412
 Спектор Степан, 440
 Спиридонова Зоя, 340, 454
 Спичак Гриша, 325, 454
 Спрінц Мар'яна, 409
 Срубач Дора, 342, 454
 Ставирська Наталія Іванівна, 392
 Ставнич Л.О., 264
 Стаднік Іван Михайлович, 413
 Сталін Й.В., 14, 16, 19, 32, 31, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 67, 75, 76, 78, 92, 255, 256, 263, 266, 271, 295, 297
 Сталінова Ганна, 373, 463
 Сталінська Флора, 365, 440
 Сталенко Євген, 440
 Сталь Женя, 365, 441
 Стальніченко Василь, 503
 Станіславська Сара Самсонівна, 469
 Станевич Інга Трифонівна, 351, 383, 454
 Станцлер Павло Олександрович, 396
 Станюкова Ольга, 529
 Станькович Вадим, 432
 Стареченко Марія Кіндратівна, 399
 Старобільський Макар, 327
 Старов Віктор Іванович, 464
 Староверова Марія, 475
 Старовой Іван, 529
 Старогорський Валентин, 496
 Стародубенко Степан Миколайович, 402
 Стародубенко Степан, 317
 Стародубець Микола Іванович, 518
 Старостіна Марія Олексіївна, 429
 Старошук Марія, 487
 Старошук Матрона, 487
 Старошук Йосип Володимирович, 426
 Старченко Марія Кіндратівна, 342
 Старшенко Галя, 399
 Стасюк Микола Сергійович, 354, 456
 Стасюк, 51
 Статков Юлій, 441

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Т

- Шашевський, 63
Шашук Лука, 487
Шеблін Андрій Семенович, 364, 490
Шеклов Семен, 396
Шельбаум М.Ф., 61
Шепаненко Василь Григорович, 492
Шепаненко Василь Павлович, 492
Шепаненко Володимир Семенович, 469
Шепаненко Дунька Федотівна, 492
Шепаненко Маруся Опанасівна, 492
Шепаненко Михайло Мусійович, 492
Шепаненко Мотря Опанасівна, 492
Шепаненко Настя Арсенівна, 492
Шепаненко Нечипор Сидорович, 492
Шепаненко Олена Опанасівна, 492
Шепаненко Павло Власович, 492
Шепаненко Петро, 487
Шепаненко Софія Макарівна, 492
Шепаненко Трохим, 532
Шепаненко Уляна Василівна, 490
Шепаненко Ф.Я., 263
Шепаненко Федора Григорівна, 492
Шепаненко Феська Савеліївна, 492
Шепанова Люба, 434
Шепанова Марія Онуфріївна, 404
Шепанова Н.М., 263
Шепанченко Іван Трифонович, 445
Шепанченко Рома, 340, 347, 454
Шепанчук Петро, 448
Шепанчук Юрій, 396
Шепура Андрій, 518
Шепченко Калістрат, 418
Шепченко Юхим, 396
Шефанська Віра Микитівна, 534
Шефанська Надія Юхимівна, 409
Шеценко Андрій, 418
Шеценко Давид Корнійович, 504
Шеценко Марк, 399
Шеценко Сергій, 421
Шеценко Тоня, 366, 441
Шеченко Лілія Йосипівна, 396
Шеченко Ольга Михайлівна, 399
Шодільна Мотря Петрівна, 419
Шолбова Ноля, 475
Шолбович, 496
Шолер Д., 61
Шолярчук Микола Власович, 348, 381, 454
Шольберг А., 260
Шороженко Віра, 454
Шороженко Вадим, 454
Шороженко Олександр, 421
Шоцький Іван, 459
Шоцький Фелікс Феліксівич, 495
Шолян, 518
Шрілецька Івга Анатоліївна, 391
Шрітюв Боря, 487
Шражеско
Шражеско М.Д., 44, 364
Шрельбіцька Олена Лаврентіївна, 353, 430
Шретянчук Петро Васильович, 495
Шриха Семен, 374, 454
Шріха Семен, 334
Шроженко Віра, 343
Шроженко Петро Омелянович, 445
Шругачов Абрам Борисович, 429
Штрузберг Яків Лейбович, 409
Штукалова Валентина Георгіївна, 534
Штупак Єгор, 529
Штупаненко Василь, 413
Штус Радіон, 518
Шуботина Ганна Іллівна, 420
Шувітова Віра Єгорівна, 396
Шудаков Леонтій Якович, 445
Шудакова Івга, 441
Шуліма Василь, 518
Шулімов Олексій Єрофійович, 495
Шуліма Ганна Іванівна, 456
Шулчак Йосип, 529
Шуміна Ася, 479
Шуміна, 487
Шумарокова Параска Павлівна, 479
Шуміна Ася, 328
Шуморокова Праска Павлівна, 347
Шундук Петро Йосипович, 445
Шупоносів Іван Якович, 529
Шупоня Архип Дмитрович, 324, 479
Шупрен Віра Дем'янівна, 529
Шупронович Валентин Петрович, 413
Шупрун Дем'ян Максимович, 410
Шупрун Ніна Йосипівна, 409
Шупрун Феодосій Мартинович, 426
Шурік Діма, 487
Шурай Іван Іванович, 434
Шурганова, 61
Шургунов Георгій Іванович, 456
Шурженко Дементій, 518
Шурженко Назар Ярмолівич, 420
Шуржко Василь, 459
Шуркіна Сура Нухимівна, 371, 470
Шусел Микола Герасимович, 371, 471
Суска Ольга Миронівна, 367
Суслов Михайло, 404
Суслова Поля, 339, 454
Суська Ольга Миронівна, 426
Сутуна Сашко, 454
Сухіна Катерина, 441
Сухарева Олімпіада Павлівна, 479
Сухенький Роман, 400
Сухова Галина Георгіївна, 471
Суходольський В'ячеслав, 418
Суходольський Володя, 340, 454
Сухорський Антон Валентинович, 426
Сухоцька Марія Денисівна, 372, 459
Сучак Іван, 349, 381
Сучак Іван, 454
Сучарьова Ганна Опанасівна, 413
Сучков Антон, 343, 454
Сучков Леонід Сергійович, 392
Сучок Михайло Дмитрович, 400
Сушко Василь Іванович, 309, 401
Сущенко Дмитро Олександрович, 414
Сущенко Марія Михайлівна, 490
Сущенко Маруся Іванівна, 414
Схороход Федір, 521
Сябер Марва Макарівна, 492
Сябер Опанас Григорович, 492
Сябер Семен Семенович, 492
Сябер Христя Єлисеївна, 492
Сябяр Іван Семенович, 492
Сябяр Марва Антонівна, 492
Сябяр Наталка Матвіївна, 492
Сьоміна Марія Іванівна, 413
Таганська Маня Григорівна, 429
Тагієва Зара Абасівна, 463
Талікевич Олена Левонтіївна, 398
Таландій Афанасій Йосипович, 492
Таландій Грицько Антонович, 492
Тамар Петро, 406
Танчик Іван Степанович, 487
Тараненко Коля, 487
Тараненко Ніна Трохимівна, 410
Тараненко Сеня, 434
Тарарацька Олександра, 532
Тарасевич Ісаак Григорович, 429
Тарасенко Іван Петрович, 389
Тарасенко Михайло, 342, 382, 454
Тарасенко Сашко, 488
Тарасова Лукерія Герасимівна, 398
Тарасу Тетяна Олександрівна, 479
Тарасюк Олег Степанович, 456
Тарганчук Свирид Спиридонович, 482
Таргонін Федір Антонович, 467
Тарзік Митя, 327, 479
Тарновський Тимофій Володимирович, 401
Тартаковський, 44
Татарін Петро, 488
Татарова Надія, 404
Татрінова Тамара Миколаївна, 396
Тат'янін В.А., 100, 106
Тафля Савелій Нойович, 401
Тафля Савелій Ноєвич, 311
Тачанська Поля Григорівна, 429
Ташкіна Раїса Михайлівна, 354, 456
Ташко Дмитро, 327, 479
Твед Володимир Наумович, 463
Твердохлібова Оксана, 396
Тверського, 63
Тгорюник Леонід, 482
Телегіна Зіна, 521
Теличка Антон Йосипович, 432
Тельман Марія Андріївна, 488
Тема Арсен, 434
Тепленко Лора, 441
Теплеков Олексій Іванович, 518
Теплицький Костя, 475
Тербякова Вера, 532
Теренденко Лаврентій Іванович, 521, 522
Терентьєва Ліда, 333
Тереня Валентина Никифоровна, 257
Терехович Таїсія Олександрівна, 459
Терешкін Олексій Юхимович, 469
Терешко-Збровко Катя, 367, 426
Терещенко В., 257
Терещенко Василь Гервисович, 513
Терещенко Коля, 405
Терещенко Лідія Степанівна, 429
Терещенко Микола, 420
Терещенко Настя, 530
Терещенко Олександр Семенович, 471
Терещенко Петро, 404
Терещенко Соня, 488
Терещенко Софія Дмитрівна, 532
Тернак Ваня, 441
Терновський Григорій Кисьянович, 434

- Терновський Йосип, 507
 Тертичний Яків Савелійович, 445
 Тесленко Федя, 441
 Тесля Ганна, 431
 Тесля Домна Кирилівна, 347, 380, 479
 Тетянка Мотря Лаврентіївна, 410
 Тешенко Параска Василівна, 464
 Тибекін Андрій Васильович, 500
 Тикочинська Л.Б., 72, 108
 Тикочинський М.Л., 70, 71, 72, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114
 Тикочинський Меер-Лейб Ш., 97, 108
 Тилевич Галина Петрівна, 398
 Тимофіїв Павло Калістратович, 399
 Тимофіїва Наталія Гаврилівна, 488
 Тимофеев Василь, 363, 434
 Тимофеев Олег, 441
 Тимофеева Олександра Яківна, 377
 Тимофеев Дмитро, 532
 Тимофеева Олександра Яківна, 463
 Тимохіна Неоніла Дем'янівна, 431
 Тимошенко Валентин, 396
 Тимошенко Варвара, 530
 Тимошенко Дуня Миколаївна, 465
 Тимошенко Федір Вікторович, 392
 Тимошенко Яків, 482
 Тимошук Петро Тимофійович, 413
 Тимчук Юрко, 518
 Титар Пріська Іванівна, 459
 Титаренко А., 18
 Титаренко Захар, 500
 Титаренко Іван, 441
 Титаренко Сергій Данилович, 341, 351, 409
 Тихий Павло Францович, 475
 Тихомчук Андрій, 429
 Тихонов Тимофій, 454
 Тихонов, 421
 Тихонова Поліна, 441
 Тихоновський Павло, 500
 Тихор Оля, 518
 Тичина Васирина Володимирівна, 434
 Тичина П., 272
 Тишко Оксана, 324, 479
 Тишкова Параска, 482
 Тишовець Володимир Ілліч, 407
 Тищенко Іван, 488
 Тищенко Ваня, 334
 Тищенко Галя, 426
 Тищенко Іван Трохимович, 469
 Тищенко Катя, 426
 Тищенко Коля, 441
 Тищенко Тамара Михайлівна, 374, 463
 Тищенко Яків, 410
 Тищенко, 532
 Тімова Тася, 479
 Тітов Василь Сергійович, 410
 Тітова Тетяна Іванівна, 392
 Тітовська Явдоха, 500
 Тіцер Ольга, 482
 Тімова Тася, 329
 Ткаліч Ігор Георгійович, 402
 Ткач Гриша, 488
 Ткач Любов Федорівна, 359, 467
 Ткач П., 32
 Ткач Пилип Васильович, 326, 406
 Ткач Прокіп, 319, 404
 Ткач Тимофій, 518
 Ткач Хімка Самійлович, 518
 Ткаченко Аграфена Яківна, 377, 463
 Ткаченко Варвара Семенівна, 370, 471
 Ткаченко Василь, 441
 Ткаченко Г., 34, 49, 68
 Ткаченко Гаврило, 430
 Ткаченко Грицько, 441
 Ткаченко Доля, 365, 441
 Ткаченко Зінаїда Федорівна, 396
 Ткаченко Іван, 509, 518
 Ткаченко Ігор, 530
 Ткаченко Конон Григорович, 530
 Ткаченко Левко, 426
 Ткаченко Леонід Семенович, 409
 Ткаченко Микола Федорович, 325, 327, 406
 Ткаченко Надя, 327, 479
 Ткаченко Наталка, 311, 401
 Ткаченко Опанас, 521
 Ткаченко Семен Степанович, 392
 Ткаченко Степан, 533
 Ткаченко Устя Степанівна, 409
 Ткаченко Федір, 533
 Ткаченко, 46
 Ткачов Михайло Степанович, 421
 Ткачук Антон Пилипович, 448
 Тодося Петро, 518
 Токівський Юрко, 482
 Токар Олексій Дмитрович, 464
 Токарев Іван Іванович, 409
 Токовенко Панас, 441
 Токоло Василь, 532
 Толстінова Галина Яківна, 410
 Толстих Галина Яківна, 429
 Толстінова Галина Яківна, 349
 Толчан Тося, 333, 374, 479
 Томіліна Климентина Іллівна, 401
 Томашова Ніна Максівна, 456
 Тонава Надія Антонівна, 448
 Тонченко Іван, 532
 Топконог Настя, 434
 Тополевський Микола Володимирович, 391
 Тополь Охрим, 518, 522
 Топольська Марія Василівна, 371, 471
 Топчій Надя, 504
 Топчая Ніна Гаврилівна, 416
 Топчий Іван Петрович, 463
 Торбатенко Ніна, 406
 Торовець Параска Юхимівна, 426
 Торопов Костянтин Олександрович, 392
 Тоцька Тетяна Вікторівна, 410
 Точан Микола, 509
 Тошитнюк Олена Йосипівна, 368, 426
 Трібель Марія Давидівна, 406
 Трав'янка Олена Павлівна, 479
 Травенський Михайло, 406
 Травкіна Марія Ананівна, 378, 463
 Тральковська Фекла, 420
 Трач Сьома, 504
 Третяк Любов Гаврилівна, 418
 Третяк Михайло Патрикеевич, 377, 464
 Третяк Яків, 518, 522
 Третякова Марфа Григорівна, 335, 396
 Трефілов Володимир Олександрович, 373, 463
 Тригуб Льоня, 530
 Трифонова Лідія Іванівна, 369, 459
 Троїцька Галина Петрівна, 349, 382, 454
 Тромса Микола, 488
 Тростанецький М.А., 96, 102
 Трофіменко Яків Андрійович, 445
 Трофимович Сергій Прокопович, 458
 Трофимчук Ганна Романівна, 500
 Трохименко Катя, 488
 Трохименко Толя, 340
 Трохименко Уля, 448
 Трохменко Толя, 377, 454
 Троценко Панасія Антонівна, 367, 448
 Троць Олена Андріївна, 404
 Трояк Катя, 326, 479
 Троянова Оксана Назарівна, 426
 Троянська Олена, 365, 441
 Троянський Микола, 370, 488
 Трубіцин Тихон Сергійович, 421
 Трубіцина Ніна Митрофанівна, 407
 Трудивус Юхим, 533
 Трунова Віра, 441
 Трусов Степан Філіпович, 464
 Трухоненко Костянтин Макарович, 401
 Трушевич Ганна, 396
 Трушенко Катя, 349, 382
 Трушено Катя, 454
 Трясоруб Філат Михайлович, 432
 Тугай Марія Яківна, 372, 429
 Тугай Мила Петрівна, 464
 Тугай Мусій Дмитрович, 445
 Тугай Наталія Петрівна, 420
 Тузенко Іван, 488
 Тузей Ганна Андріївна, 415
 Тузов Петро Олексійович, 518
 Тульчинська Любов Лазарівна, 415
 Тульчинський Янкель Шайович, 404
 Туманевич Іван Михайлович, 495
 Туманська Надія, 324, 479
 Тумашевська Меланія Архипівна, 445
 Тупіков Семен Михайлович, 441
 Тупик Ілько Давидович, 421
 Тупіцин М.Д., 94, 97, 106
 Тур Іван Михайлович, 434
 Турбок Ніна, 429
 Туренко Демид, 454
 Туренко Йосип Антонович, 475
 Туренко Маруся Онопріївна, 492
 Туренко Онопрій Пилипович, 492
 Туренко Палажка Онопрівна, 492
 Туркова Галина, 441
 Туркун Марія Данилівна, 359, 434
 Туров Коля, 475

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Туров Павло Антонович, 341, 409
Турова Марія, 488
Туртов Іван, 400
Турцевич Женя, 404
Турченко Іван, 448
Турченко Сергій, 507
Турченкова Ядвига Лук'янівна, 445
Турчин Єфрем, 533
Тутчиніп Костянтин Семенович, 389
Туфлев Толя, 335, 454
Тхоржевський Олександр Петрович, 396
Тюріна Параска, 315, 396
Тюрменко Валентина Георгіївна, 402
Тюрменко Володимир, 406
Тютюник Марія Петрівна, 378, 463
Тютюнова Марія Василівна, 369, 392
Тютін Євген Петрович, 396

У

Уварено Толя, 327, 479
Улензер Адам Михайлович, 420
Уленко Катя, 475
Улькіна Марія Григорівна, 407
Улькова Явдоха Кондратівна, 445
Ультюк Іван, 448
Ульченко Федір, 533
Ульянова Олена, 376, 482
Ульянова Софія, 416
Ульянченко Грицько, 530
Уманець Ольга, 495
Уманська Валентина, 413
Уманський Льоня, 471
Умренко Володя, 530
Умрюхін Володимир Олексійович, 471
Унікель Овсій Абрамович, 507
Уніят Федір, 504
Урядов Володомир Якович, 420
Ус Петро Андрійович, 359, 434
Усенко Валя, 471
Усенко Ігнат Кирилович, 488
Усенко Тамара Олександрівна, 420
Усенок Катерина Валентинівна, 396
Усенко Петро Валентинович, 432
Усеред Грицько Васильович, 413
Усик Марія Карлівна, 420
Усов Василь, 399
Усовський Самуїл Юхимович, 504
Устинко Іван, 326, 479
Уськова Євгенія Степанівна, 456
Утвенко Онікій Іванович, 431
Уткіна-Агронович Марія, 479
Ухновський Ваня, 471
Учкань Іван, 420
Ушаков Валентин Петрович, 458
Ушакова Ліля, 441
Ушакова Настя Василівна, 431
Ушваєв Шура, 441
Ушинський Петро Гаврилович, 322, 404
Ушко Петя, 333, 454
Ушнікова Надя, 458
Ушнікова Ніна, 364, 458
Ушульський Лаврентій Корнілович, 445

Ф

Фадеев Олександр Варламович, 504
Фадеев Василь, 426

Фадеев Яків Михайлович, 463
Файер Мирон, 504
Файфер Іван Валентинович, 368, 426
Факторович Давид, 399
Факторович Піня Мойсейович, 391
Фалько Тетяна Василівна, 347, 379, 479
Фараон Фадей Каленикович, 479
Фарбулова Женя, 448
Фастовець Іван Панкратович, 445
Фастовець Мирослав, 434
Фастовська Белла, 441
Фастовська Рейзя Абрамівна, 488
Фатов Федір Васильович, 465
Фатошин Микола, 507
Федірко Андрій Григорович, 464
Феденко Дарія Федорівна, 392
Федиченко Лука, 500
Федонін Микита Олексійович, 376, 463
Федорів Георгій Васильович, 471
Федоренко Володимир, 409, 482
Федоренко Дмитро, 441
Федоренко Іван Семенович, 368, 426
Федоренко Іван, 530
Федоренко Марія Григорівна, 368, 426
Федоренко Ольга Федорівна, 416
Федоренко Федір Семенович, 426
Федоренко Фрол, 441
Федорів Георгій Васильович, 371
Федоров Василь Юхимович, 471
Федоров Іван, 406
Федоров Ігор, 329, 479
Федоров Олександр Павлович, 407
Федоров Тодось Васильович, 372, 463
Федорова Віра Яківна, 530
Федорова Віра, 396
Федорова Ганна Микитівна, 409
Федорова Любов Миколаївна, 392
Федорова Маруся, 482
Федорова Олександра Василівна, 347, 380, 479
Федорова Христина Павлівна, 488
Федорченко Зіна, 441
Федорченко Олександр, 488
Федорченко Петро Нечипорович, 488
Федорченко Тихон Лазарович, 396
Федорченко Федра, 532
Федорчук Галина Тарасівна, 370, 471
Федосова Палажка Павлівна, 368, 471
Федотов Володимир, 496
Федулова Фросина Іллівна, 399
Федя, 530
Федько Василь Тимофійович, 490
Федько Володимир Денисович, 414
Федьков Коля, 458
Фельдман Марія Зельманівна, 463
Фельдман Наум Борисович, 404
Фельдман Рива Мотелівна, 400
Фельдман Сьома Файвелевич, 530
Фельдман Янкель Сухорович, 410
Фенкельштейн К.Й., 263
Фердман Давид, 396
Феремиць Йосип, 434
Ферманчук Лаврин, 507
Фесенко Григорій, 518

Фесенко Неоніла Леонтіївна, 406
Фещенко Катя, 530
Фещенко Мостоліна, 441
Фещенко Федя, 342, 454
Филипенко Варвара Миколаївна, 459
Филипчук Ніна Костянтинівна, 407
Филоненко Грицько Іванович, 445
Фіалко Галина Павлівна, 458
Фіалков Лесь, 427
Фігурний Валентин Іванович, 429
Фіклістова Килина Володимирівна, 464
Філімонов Всеволод, 409
Філіпенко Ніна Іванівна, 413
Філіпова Ганя, 530
Філіпович (жінка), 404
Філатов Петро Володимирович, 396
Філонов Микола Олександрович, 432
Фірсікова Людвіга Михайлівна, 448
Фіхтенберг Івга Іванівна, 423
Фішбейн Паля Авраамович, 391
Фішман Захарій Абрамович, 399
Фіалко Галина Павлівна, 367
Філін Я.З., 107
Флітман Вольф Шевелович, 420
Фокін Віктор Петрович, 392
Фокіна Євгенія Федорівна, 399
Фокий Аня, 441
Фоломієва Віра Федорівна, 401
Фомін Олександр Степанович, 459
Фоміна Оля, 339, 454
Фоменко Афанасій Павлович, 504
Фоменко Ярина, 398
Фоміна О., 352
Фонерко Віта, 479
Фортуненко Надія Василівна, 391
Фортушин Нікандр, 357, 465
Франк Галина, 326
Франко Владислав Дмитрович, 317, 396
Франко Галина, 479
Франко З.Т., 274
Франц Осборн, 87
Францек Олександр, 429
Французов Володимир Федорович, 445
Фрейер Петро, 441
Фридман Марія Спиридонівна, 463
Фридман Натан Семенович, 416
Фринядкова Лизавета, 496
Фролова Катя, 458
Фролова Ольга Іванівна, 363, 456
Фроловський Франц Вікентійович, 504
Фрундін, 112
Фрунт Яків Андрійович, 349, 382, 454
Фузін Сергій Тихонович, 441
Фурман Григорій, 375, 454
Фурман, 18
Фурманенко Євдоким Іванович, 404
Фурсенко Михайло Григорович, 407
Фуртат Андрій, 507
Фуртатнеко Іван Євсейович, 464

Х

Хабенський Янкель Мордкович, 376, 463
Хазанович Миша, 441
Хазін Данило Аркадійович, 513

Хаїмов В.М., 110
 Хайлова Олена Михайлівна, 413
 Хайльберг, 89
 Хайнайкін Коля, 366, 441
 Хайнц Унгер, 87
 Хайтін Арон Мордкович, 521
 Хайтін Володимир Соломонович, 459
 Хайтін Толя Абрамович, 411
 Хайтіна Віра Ягеївна, 410
 Хайтін Володимир Соломонович, 371
 Хайтіна Віра Огеївна, 348
 Халдмон Володимир Костянтинович, 534
 Халецький Євтух Липович, 434
 Халявка Мирон, 533
 Хамов Андрій Юхимович, 427
 Ханенко Олександр Сергійович, 396
 Ханисенко, 114
 Харитина, 418
 Харитон Марія, 341, 479
 Харитон, 418
 Харитонов Михайло Костянтинович, 413
 Харитонова Белла Михайлівна, 398
 Харитонова Ольга, 463
 Харламова Віта, 479
 Харлампович Кость Васильович, 396
 Хармадар'ян, 44
 Харченко Анатоль Іванович, 488
 Харченко Григор Євтихийович, 409
 Харченко Данило Авксентійович, 396
 Харченко Захар Федорович, 445
 Харченко Люба, 410
 Харченко Марія Семенівна, 448
 Харченко Петро Федорович, 445
 Харькова Галя, 413
 Хаскіна Блюма Пінхусівна, 463
 Хатаєвич М., 50, 51, 74
 Хаталак Іван Васильович, 349, 382, 454
 Хаткова Катерина Омельківна, 445
 Хатунцев Олексій Якович, 396
 Хахардинов Ілля Петрович, 411
 Хвостенко Петро, 530
 Хвоя Йосип, 532
 Хвоя Катерина, 488
 Хенке А., 379
 Херсонський Віта, 471
 Хижко Надія Кузьмівна, 421
 Хижняк Віктор, 488
 Хиленко Марія Гаврилівна, 534
 Хильчук Клавдія Олександрівна, 398
 Химка Шура, 376, 482
 Химченко Леонід, 413
 Хитрик, 374
 Хілер Шиман Маркович, 464
 Хімай Сидор Григорович, 469
 Хінчицька Настя, 405
 Хітетрін Віта, 488
 Хлопченко Роман, 471
 Хлопчик Михайло Іванович, 504
 Хлопчик Тимофій, 488
 Хлястиченко Тимофій, 427
 Хмельницька Марія, 420
 Хмельовський Т., 61

Хмеченко, 504
 Ховщинська Марія Мартинівна, 530
 Ходінов Степан Федорович, 513
 Ходак Адам Денисович, 415
 Ходакович Лідія Іванівна, 448
 Ходаковський Степан Петрович, 445
 Ходачкін Войцах Іванович, 521
 Ходемчук Кость Трохимович, 359, 435
 Ходзінська Ліля Костянтинівна, 364, 458
 Ходоківський Юхим Федорович, 495
 Ходоренко Павло, 488
 Ходоровський Антон, 36, 360, 435
 Хойновська Олександра, 405
 Холін Толя, 329, 479
 Холоденко Андрій, 469
 Холоденко Лукія Григорівна, 446
 Холодна Віра, 521
 Холодовський Мордко, 532
 Хом'як Ганна Мартинівна, 378, 463
 Хоменко А.С., 61
 Хоменко Варвара, 495
 Хоменко Гнат Іванович, 407
 Хоменко Єфимія Максимівна, 465
 Хоменко Катя, 469
 Хоменко Лизавета, 504
 Хоменко Марія Іванівна, 482
 Хоменко Микола, 500
 Хоменко Ніна, 441
 Хоменко Параска, 370, 429
 Хоменко Пилип, 488
 Хоменко Степан, 441
 Хоменко Тетяна, 530
 Хоменко Тося, 372я, 463
 Хоменчук Уляна Сергіївна, 268
 Хомець Юхим, 518
 Хомюк Кость, 518
 Хорошева Емілія, 435
 Хорошевська Галя, 405
 Хорошковатий Денис Костянтинович, 463
 Хоруж Оксана, 500
 Хотімська Ольга Яківна, 402
 Хохлов Ілля, 504
 Хохлова Ганна Митрофанівна, 458
 Хохляк Анатолій, 430
 Хохмачов Василь, 405
 Храмова Марія Михайлівна, 323, 348, 391
 Хрещик Степан, 482
 Христенко Федот, 521
 Христинко Володимир Опанасович, 534
 Христюк Марія, 347, 454
 Хрищена Жєня, 435
 Хрищук Іван, 488
 Хроменко Ксенія Євдокимівна, 396
 Хромова Марта, 396
 Хромченко Людмила Леонідівна, 459
 Хросиченко Стась, 441
 Хруль Харитон, 530
 Хруніч Тихон Кузьмич, 430
 Хрущ Петро, 521
 Хряпко Рита Степанівна, 409
 Худий Віта, 458

Худий Ваня, 413
 Худик Аня, 35, 363, 457
 Худченко Валя, 454
 Хусід Берта Мусіївна, 405
 Хуторна Євдокія Іванівна, 370, 429
 Хуторська Пєся Шльомівна, 429
 Хуторянська Харитина Терентіївна, 446

Ц

Цап Пріська, 454
 Цапенко Микола, 530
 Царенко Ольга Григорівна, 373, 463
 Царик О., 336
 Царський Рудольф, 402
 Царюк Меланія, 530
 Царьов Іван Михайлович, 347, 380, 479
 Царьова Олена, 441
 Цвітайло Вірка Андріївна, 449
 Цвітков Юрій Сергійович, 441
 Цваной Софія Юхимівна, 366, 441
 Цветков Боря, 469
 Цветкова Євгенія, 373, 463
 Цвирко Ніна Володимирівна, 396
 Цесарський Аврон Арумович, 463
 Цетельман Рувин Ісакович, 372, 429
 Цецковська Параска Павлівна, 348, 411
 Цибко Оверко Васильович, 446
 Цибулька Карпо Микитович, 446
 Цибулько Іра, 448
 Циганенко Варвара, 521
 Циганенко Іван Трохимович, 366, 441
 Циганенко Микита Якимович, 364, 469
 Циганков Володимир, 413
 Циганкова Галя, 427
 Циганкова Катерина Леонідівна, 469
 Циганова Аза, 471
 Цигомоцький Іван, 507
 Цикан, 488
 Цикун Лукера Павлівна, 492
 Цикун Микола Йосипович, 492
 Цикун Параска Давидівна, 492
 Цимбал Марія, 482
 Цимбаленко Антон Іванович, 490
 Цимбаленко Степан Михайлович, 490
 Цимбаленко Іван, 421
 Цимбаленко Марія Тимофіївна, 490
 Цимбаленко Надія Іванівна, 490
 Цимбаленко Одарка Лаврентіївна, 490
 Цимбаленко Олена Семенівна, 490
 Цимбаленко Пелагея Тимофіївна, 414
 Цимбаленко Сава Лаврентійович, 490
 Цимбаленко Степан Юхимович, 490
 Цимбаленко Терентій Петрович, 490
 Цимберг Іда Марківна, 457
 Цимберг Лєйба, 457
 Цимерман Ядвига, 507
 Цимерська Марія Іванівна, 396
 Цингалевич Всеволод, 435
 Цинкіна Ніла Артемівна, 392
 Циох Оля, 347, 454

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Ципенко Галька, 488
Ципенко Охтись Охтисьович, 368, 427
Ципенюк Голда Ісаївна, 423
Циринський Семен Борисович, 411
Цирк Володимир Герасимович, 317
Цирюк Володимир Герасимович, 402
Цисек Катерина Владиславівна, 475
Цисин Хаїм Овсійович, 378, 463
Цитбалович Всеволод, 36
Цицерський Сигизмунд, 467
Цільц Матильда Василівна, 479
Цінгістер Олександр Миколайович,
409
Цільц Матильда Василівна, 347
Цуканова Любов Денисівна, 396
Цуканова Олександра Михайлівна,
405
Цукренко Хима, 441
Цупко Григорій Микитович, 407
Цюкало Олександра Онуфріївна, 535
Цюрков Саня, 500

Ч

Чабан Іван, 513
Чабан Олексій Іванович, 405
Чабан Ольга Іванівна, 471
Чабановський Андрій Олександрович,
367, 446
Чагіна Наталія Іванівна, 409
Чайка Всеволод Олександрович, 396
Чайка Тетяна Кононівна, 488
Чайка Явдоха Кондратівна, 446
Чайковський Франц Андрійович,
422, 534
Чала Зінаїда Ереміївна, 411
Чалий Сава, 361, 435
Чаплан Антон Гордійович, 396
Чаплигін О., 264
Чапловський Сергій Іванович, 353,
430
Чарков Василь Іванович, 367, 471
Чарська Тереза, 441
Чарський Олексій Олександрович,
533
Чаус Маргарита, 441
Чачашвілі, 101
Чеберяк Іван, 427
Чекалова Неллі, 396
Чеканова Катя, 521
Чекмарюв Степан Гаврилович, 402
Чекулєнко Кирило Михайлович, 392
Челябіна Катя, 413
Чемель О., 351
Ченкій Панас Матвійович, 519
Чепіга Марія Іванівна, 406
Чепіга Микита Павлович, 396
Чепель Святослава, 427
Чепіга Марія Іванівна, 323
Чепурний Олександр Васильович,
389
Чепчак Андрій Йосипович, 446
Червинський Грицько, 521
Червоний Радивон, 365, 441
Червоноармійський Рома, 346, 454
Червякова Меланія Матвіївна, 465
Черевецький Овсій Борисович, 504
Чередніченко Антоніна, 488
Чередніченко Одарка, 488

Череп Уляна, 482
Черидненко Василь, 482
Черкасов Дементій Микитович, 322,
405
Черкаська Броніслава Ісаївна, 371,
459
Черкаський Абрам Григорович, 469
Черкаський Мітя, 435
Черкун Тетяна Григорівна, 429
Черкун Тетяна Григорівна, 371
Черневський Володимир Абрамович,
409
Черненко Дмитро Спиридонович,
368, 427
Черненко Михайло, 533
Черненко Панас, 448
Черненко Соня, 327, 479
Чернер Володимир Аркадійович, 409
Чернець Галина Олександрівна, 391
Чернецька Тамара, 340, 454
Черних Антоніна Євгенівна, 353, 430
Черниш Варка Федотівна, 490
Черниш Володимир Микитович, 492
Черниш Володя, 427
Черниш Галька Денисівна, 492
Черниш Марія Ялисеївна, 492
Черниш Олександр Йосипович, 492
Черниш Параска Іовна, 493
Черниш Юхим Федорович, 435
Черниш Ярина, 396
Чернишенко Параска Тимофіївна, 411
Чернишов Федір, 448
Черніша О., 293
Чернін, 111
Чернобай Семен, 454
Черноброва Євдокія Трохимівна, 427
Чернов Василь, 521
Чернов Г.В. 71, 93, 94, 95, 96, 98, 99,
100, 101, 111, 112, 114
Чернов Ігор, 454
Чернов Кость, 397
Чернов Федот, 397
Чернов, 418
Чернова Валя, 328, 336, 454
Чернова Поля, 427
Чернова Т., 257, 264
Чернова Тетяна Леонідівна, 401
Чернова Тома, 454
Черновський Володимир Іванович,
411
Черноградська Надія, 397
Чернявська Параска Миколаївна, 392
Чернявський В.І., 35, 52
Чернявський Олександр Григорович,
482
Чернявський Тимофій Володимирович,
471
Черняк Маня Львівна, 369, 459
Черняк-Манюшко Леокадія
Владиславівна, 366, 471
Чернякова Таня, 448
Черняхівський Дмитро Порфірович,
372, 459
Черченко Кирило Харитонович, 397
Чеснокова Даша, 441
Четнюк Акуліна, 522
Чех П., 315
Чех Февронія Микитівна, 378, 463

Чеченко Ольга, 475
Чечеренко Андрій Данилович, 413
Чечеренко Федосій Данилович, 413
Чечуліна Марія Олександрівна, 313,
401
Чибіряк Олександр Нестерович, 488
Чибісов Андрій, 421
Чибуряк Антон, 500
Чиж Юмитро, 441
Чижевський Петро Іванович, 342, 409
Чижик, 421
Чимачайко Василь, 441
Чинжиса Лариса, 342
Чинсожа Лариса, 454
Чипурин Яків, 500
Чистякова Марія Костівна, 448
Чірков Віктор Васильович, 396
Чміль Іван Петрович, 446
Чмух Соня Шмарівна, 471
Чоботарьов Володимир
Арсентійович, 392
Чоловський Василь, 448
Чорна Лена, 488
Чорний Василь, 418
Чорнобай Семен, 341, 342, 348
Чорновонос Оля, 482
Чорноротов Гаврило Пилипович,
376, 463
Чорноус Соломія Микитівна, 446
Чуб Дмитро, 36, 361, 457
Чубанова Поля, 441
Чубар В.Я., 19, 29, 48, 49, 52
Чубар Зіна, 351, 400
Чубовський Владислав Йосипович,
521
Чубрій Анастасія Григорівна, 522
Чудак Леонтій, 420
Чудацький, 315
Чудацький, 401
Чудило Григорій Кузьмич, 482
Чудко Федір, 504
Чудоніс Антон Антонович, 401
Чуєв Михайло, 329, 479
Чуміков Володимир Євграфович, 400
Чумак Василь, 482
Чумак Феодосія Андріївна, 427
Чумаченко Олександр Ілліч, 432
Чуприн Панас Леонтійович, 446
Чухно Катерина Трофимівна, 471
Чухно Ольга, 448
Чухрай Микола, 448

Ш

Шабал Миша, 441
Шабановська Настя, 495
Шаблевська Оксана Іванівна, 446
Шабс Яна Мовшевна, 371, 459
Шавикіна Михаліна Адольфівна, 364,
458
Шавикіна Михаліна Адольфівна
Шакула Іполіт Єфремович, 471
Шалімська Марія, 427
Шаліна Маша, 482
Шалаєва Ольга, 513
Шалахов Захар Мойсейович, 423
Шаліков Володя, 346
Шалімська Марія, 367
Шалюта Вітольд Леонідович, 407

- Шаль Анатолій Петрович, 402
 Шальнов Петро Михайлович, 530
 Шаменко Данило Микитович, 493
 Шамота Ліпа, 435
 Шандра Терешка Якович, 446
 Шапіро Ной, 441
 Шапіро Оскар Самуїлович, 420
 Шапіро Ріва Зеліківна, 411
 Шапіро Шльома, 407
 Шапіро Яха Іванівна, 399
 Шапіто Мусій Семенович, 463
 Шапіро Шлома, 326
 Шапіро Яха Іванівна, 345
 Шапіро, 113
 Шапіто Мусій Семенович, 378
 Шапова Іра, 345, 454
 Шаповаленко, 482
 Шаповалов Олександр, 532
 Шаповалов Павло, 427
 Шаповалов Сергій Андрійович, 405
 Шаповалов, 495
 Шаповалова Марія Миколаївна, 464
 Шаповалова Ольга Олександрівна, 446
 Шаповалова Параска, 530
 Шапочкін Олекса, 397
 Шапошніков Володимир Миколайович, 397
 Шапран Марія, 346, 454
 Шарапов, 265
 Шарацький Микола, 420
 Шарнаулов Ілля Карпович, 360, 457
 Шарнульов І.К., 36
 Шарова Міля, 327, 479
 Шарун Максим Федорович, 519
 Шарфзон, 60
 Шатайло Томіш Каленкович, 446
 Шатан Абрам Мусійович, 329
 Шатлан Абраам Мусійович, 398
 Шатнюк Христя Данилівна, 446
 Шахман Івга Йосипівна, 392
 Шахматов Кузьма, 488
 Швайко Іван Варфоломійович, 459
 Швайко Оксана Іванівна, 459
 Швальова Ганна Федорівна, 368, 427
 Шварц Володимир Семенович, 456
 Шварц Р.А., 94, 103
 Шварцал, 441
 Шварцман Й.О., 102
 Шведов Михайло Петрович, 336, 397
 Швець Володимир Кузьмич, 446
 Швець Іван, 519
 Швець Одарка Мусіївна, 463
 Швигальова Людмила Василівна, 331, 398
 Шебеко Лисавета Степанівна, 405
 Шебинов Петро, 500
 Шевель Сергій, 488
 Шевельова Домна, 421
 Шевцов Василь Миколайович, 359, 435
 Шевцова Надія Юхимівна, 431
 Шевцова Тетяна Нечипорівна, 359, 435
 Шевченко Антіп Федорович, 519
 Шевченко Борис, 500
 Шевченко Віта, 454, 482
 Шевченко Василь Федорович, 378, 463
 Шевченко Вітя, 337
 Шевченко Володимир Якович, 429
 Шевченко Г.П., 99, 101, 105
 Шевченко Григорій Лазаревич, 379, 463
 Шевченко Гринько, 359, 435
 Шевченко Гриша, 36
 Шевченко Давид Прокопович, 427
 Шевченко Ігор Григорович, 420
 Шевченко Ілько Іванович, 446
 Шевченко Катерина, 488
 Шевченко Микола Іванович, 490
 Шевченко Михайло Платонович, 495
 Шевченко Надія, 479
 Шевченко Надя, 328
 Шевченко Наталія, 488
 Шевченко Олексій, 467
 Шевченко Палажка Йосипівна, 380, 463
 Шевченко Петя, 324, 454
 Шевченко Сава, 530
 Шевченко Сергій, 335, 375, 454, 521
 Шевченко Тарас Пилипович, 353, 466
 Шевченко Тося, 326, 479
 Шевченко Трохим Савович, 488
 Шевченко Яків, 500
 Шевчук Марія Данилівна, 466
 Шевчук Опанас, 504
 Шеденко Йосип Ількович, 435
 Шейман Абрам Львович, 372, 463
 Шейнберг Мусій Волькович, 488
 Шелеговець, 375, 454
 Шеленко Гриша, 429
 Шелуденко Віра Петрівна, 391
 Шемберко Федір, 335, 454
 Шендерюкова Онися Михайлівна, 448
 Шепель Н., 261
 Шептило Варвара Олексіївна, 377, 463
 Шепуров Матвій Якович, 392
 Шергановська Катерина Яківна, 311, 397
 Шермет Василь, 500
 Шермет Ірина Іллівна, 449
 Шермет Олександр Прокопович, 409
 Шермет Ольга Федорівна, 415
 Шермет Петро Федорович, 519
 Шерметєв Є.Л., 93, 100
 Шеремея Явдох, 400
 Шересюк Федось, 530
 Шерман Лейзер Волькович, 416
 Шехтман Іта Вольфівна, 530
 Шикацька, 500
 Шиковська Надя, 441
 Шилін Афанасій Кирилович, 422
 Шилан Федір Федорович, 463
 Шиллер О., 83
 Шимановський Олег, 441
 Шиманська Лариса Пилипівна, 401
 Шиндис, 60
 Шинков Юрій Дмитрович, 389
 Ширін Федот, 441
 Ширко Наталія Іванівна, 397
 Ширман Гнат Павлович, 369, 471
 Ширман Ігнат, 488
 Ширман Йосип Мусійович, 397
 Шитікова Оксана Митрофанівна, 415
 Шифрін Фрейда Абрамівна, 415
 Шишкін Василь, 372, 463
 Шишкін Володимир Ілліч, 371, 471
 Шишко Н.В., 262
 Шишко Олена Калістратівна, 427
 Шишко Христіна Артемівна, 446
 Шишко, 114
 Шиян Т.Т., 19
 Шіпілов І., 53
 Шкіренко Іван, 400
 Шкапа Антон Федорович, 314, 397
 Шкапенко Яків Іванович, 363, 490
 Шкапенко Дмитро, 490
 Шкарбан Дмитро Артемович, 413
 Шкарбан Іван Йосипович, 413
 Шкловська Бела Ізраїлівна, 409
 Шкловцов Михайло Данилович, 466
 Шкляр М.І., 58, 60
 Шкляр Степан, 441
 Шкляренко Мотря Абрамівна, 368, 427
 Шкляренко Пелагея Фомічна, 427
 Школьник Таня, 441
 Шкуражицький Володимир Павлович, 392
 Шкуренко Олена, 427
 Шкурська Люба, 488
 Шкут Трохим Маркіянович, 446
 Шлапека Павло, 530
 Шлер Д., 60
 Шляпський Володимир Гаврилович, 422, 534
 Шмідт Людвіг Федорович, 456
 Шмазур Лідія Мартинівна, 495
 Шмаровоз Лука Савелійович, 416
 Шматко Ганна, 454
 Шматько Гнат Михайлович, 446
 Шмухлер Яків Юхимович, 418
 Шолін Володимир, 495
 Шолудько Степанида Гаврилівна, 435
 Шопс Михайло Станіславович, 402
 Шорніков Андрій Іванович, 342, 409
 Шостак Ганна, 397
 Шостецький, 504
 Шпіль Володя, 530
 Шпімалєвська Зінаїда Олександрівна, 464
 Шпак Артем, 504
 Шпаков Володимир, 441
 Шпакова Варвара, 420
 Шпаковський Вячеслав Євгенович, 362, 457
 Шпанах Олександр Андрійович, 448
 Шпиглер Вольф Вольфович, 367, 471
 Шпилевий, 111
 Шпиль Свиридон Ларіонович, 435
 Шпиль Свіридон Ларіонович, 361
 Шпорт Віра Степанівна, 392

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Шпрунг Адольф Якович, 411
Шрамкова Ірина, 532
Штіхно Федір Федорович, 421
Штадлер Катерина Іванівна, 488
Штанько Дмитро Тимофійович, 362, 435
Штейн Вільгельм Карлович, 495
Штейнберг Коля, 371, 488
Штейнруд, 113
Штенберг Фаня Сімківна, 429
Штендер Віля, 375, 482
Штернберг Йосип Мусійович, 391
Штефан Галя, 420
Штефан Йосип Михайлович, 397
Штефан Мелашка, 530
Штундель В.І., 277
Штурма Юхим Каленикович, 368, 427
Шубінський Георгій Іванович, 456
Шубенко Надя, 441
Шугіда Митрофан, 519
Шуліменко Касьян, 509
Шулімович Борис Анатолійович, 389
Шулоць Емоліна, 418
Шуль Петро Давидович, 429
Шульга Варя, 338, 454
Шульга Векла Максимівна, 493
Шульга Євфимій Гурійович, 490
Шульга Катерина Олександрівна, 490
Шульга Марія, 448
Шульга Савка Кузьмович, 493
Шульга Сергій Тарасович, 397
Шульга Сидор Денисович, 414
Шульга Уляна Захарівна, 490
Шульга Федір Павлович, 493
Шульган Сергій Володимирович, 392
Шульгін О., 77
Шульженко Сергій Тихонович, 458
Шум Ганна Аркадійвна, 464
Шум Катерина Іванівна, 490
Шумінський Вітя, 448
Шумевич, 488
Шумеев Григорій, 519, 522
Шумило Поля, 423
Шумов Яків Інокентійович, 409
Шумскер Рися Лазарівна, 521
Шупічкіна Марія Микитівна, 420
Шураєв Марко, 370, 488
Шурикін Юліан Миколайович, 356, 456
Шурмак Г.М., 294, 295
Шуровський Борис Сергійович, 420
Шурпа Олександра Нечипорівна, 446
Шуст Харитон Самсонович, 459
Шустерман Сура Шаївна, 458
Шутова, 397
Шушенко Іван, 519
Шушко Нечипор, 488

Щ

Щегловець, 334
Щегловський, 47
Щембар Ніна Михайлівна, 416
Щепанов Василь Миколайович, 398
Щепецький Микола, 420
Щербін Семен, 519
Щербінін Євген, 532
Щербіна Степанида Андріївна, 427
Щербінова, 495

Щербак М.П., 24
Щербак Олексій Володимирович, 441
Щербаков Павло, 342, 455
Щербакова Ганна Степанівна, 482
Щербакова Маня, 455
Щербань Ольга Федорівна, 435
Щербенко Валя, 459
Щербина Лаврентій Юхимович, 418
Щербина Михайло, 519
Щербіна Степанида Андріївна, 368
Щинайко Степан, 448
Щоголь, 340
Щокіна Віра, 441
Щукін Йосип Васильович, 392
Щур Микола Петрович, 407
Щур Олександр Якович, 519
Щур Шура, 471

Ю

Юдін Микола, 532
Южний Ерік, 441
Юзєфович Євген Григорович, 364, 469
Юзків Григорій Флорів, 427
Юкельзон Азель Ісакович, 411
Юкельзон Ефель Ісакович, 349
Юлевая Варвара Кондратівна, 446
Юнг Віктор Леонідович, 406
Юрасов Віктор, 482
Юрачківський О., 273
Юрачківський О.Й., 272
Юрачківський П.П., 272, 273
Юриняк А.Б., 290
Юрко Агафія Федорівна, 429
Юрова Одарка Семенівна, 402
Юрова Рая Іванівна, 466
Юрченко В.К., 23, 24
Юрченко Володимир Йосипович, 389
Юрченко Іван Тимофійович, 490
Юрченко Михайло Тимофійович, 414
Юрченко Сава, 441
Юрченко Софія, 521, 522
Юрченко Текля, 441
Юрченко Тимофій Федорович, 414
Юрченко Федір Тимофійович, 313, 389
Юрченко Явдоха Федорівна, 519
Юферова Людмила Миколаївна, 373, 463
Юхименко Максим Семенович, 326, 407
Юхименко Надя, 375, 482
Юхимчук Харитина Домніківна, 427
Юшко Арсен Федорович, 493
Юшко Володимир Федорович, 493
Юшко Галина Кіндратівна, 490
Юшко Гапка Іванівна, 493
Юшко Іван Андрійович, 493
Юшко Іван Михайлович, 493
Юшко Марія Ільківна, 493
Юшко Санька Давидівна, 493
Юшко Степан Петрович, 435
Юшко Тарас Кузьмович, 493
Юшко Уляна Петрівна, 493
Ющенко В.А., 263
Ющенко Йосип Демійович, 535
Ющенко Петро Семенович, 405

Я

Яблонська Ольга Іванівна, 405
Яблонська Явдоха Миколаївна, 504
Яблонський Владислав Адамович, 392
Яворська Олена Степанівна, 397
Яїцький Михайло Костянтинівич, 409
Якимів Іван, 455
Якименко Филімон Юхимович, 416
Якімова Маня, 530
Якимович Надя, 441
Якимчук Устя Яківна, 446
Якобсон Ісаак Юхимович, 500
Яковенко Ілля Костянтинівич, 370, 429
Яковенко Кирило, 488
Яковенко Кость Михайлович, 464
Яковенко Олександра Данилівна, 509
Яковенко Омелян Пимонович, 530
Яковенко Софія Іванівна, 532
Яковецька Ганна Єзаливна, 411
Яковецька Ганна, 348
Яковлева Марфа Семенівна, 429
Яковлев Георгій Сергійович, 398
Яковлева Валентина Володимирівна, 429
Яковлева Галина, 397
Яковчук Йосип Гнатович, 310, 397
Якуберко Олександр, 442
Якубов Віктор Петрович, 413
Якубова Анастасія Дмитрівна, 415
Якубович Михайло Григорович, 401
Якубович Надія Лавренівна, 411
Якубович Надія Лаврентіївна, 342
Якубовська Катерина, 496
Якубовська Люба, 339, 455
Якубовська Маша, 362, 435
Якуша Тодось, 463
Ялєсєєв Толя, 427
Яловеча Микола Прокопович, 457
Ямкова Є.І., 257
Ямницький Марко Аверкович, 519
Ямпольський Володимир Аркадійович, 429
Январський Борис, 397
Яненко М.І., 261
Яницька Марія, 519
Янківський, 297
Янкіль, 270
Янко Петро Федорович, 519
Янковська Марія, 504
Янковська Олександра Степанівна, 482
Янковська Рухія, 521
Янковський Олександр, 421
Янович Ілько Григорович, 446
Яновська Лариса Григорівна, 391
Яновська Ціпойра Лейзерівна, 397
Януш Олексій Михайлович, 405
Янцева Валентина Петрівна, 399
Янченко Марія, 495
Янченко Тетяна Григорівна, 382, 463
Янчук Людмила Федорівна, 413
Яревський Ісаак Волькович, 411
Ярема Опанас Григорович, 493

Яременко Євгенія Трохимівна, 442
 Яременко Іван Ничипорович, 309, 389
 Яременко Коля, 482
 Яременко Михайло, 324
 Яременко Миша, 479
 Яременко Пантелій, 488
 Яременко, 53, 488
 Яремко Валентина Олексіївна, 413
 Яремчук Дмитро Федорович, 392
 Яремчук Федір, 362, 467
 Яромлінський Геннадій Якович, 432
 Ярмола Степан Савич, 446
 Ярмоленко, 513
 Ярова Катерина, 370, 459
 Яровенко Ніна Артемівна, 532
 Яровий Андрій, 455

Яровська Явдоха, 327, 479
 Яроменко Ганя, 427
 Яромчук Назар, 519
 Ярославець Микола Федотович, 350, 391
 Ярославський Борис, 442
 Ярославський Дмитро, 435
 Ярош Павло Євдокимович, 435
 Ярошенко Володимир Костянтинович, 335, 409
 Ярошинська Ольга, 427
 Ясинська Леокардія Марківна, 391
 Ясинський Гліб, 455
 Ястребов Володимир Іванович, 435
 Ясуленіс Марія Миколаївна, 504
 Яськевич Філя, 435
 Яськевіч Філя, 363

Ятковой Ізя, 413
 Ятченко Максим Якович, 435
 Яценко Альона, 442
 Яценко Гнат Михайлович, 532
 Яценко Є.І., 279
 Яценко Іван, 488
 Яценко Ірина, 448
 Яценко Павло Корнійович, 407
 Яценко Степа, 475
 Яценко Таня, 335, 375, 455
 Яценко Шура, 519
 Яцук Володя, 375, 482
 Яченко Варвара, 488
 Ященко Анатолій Савелійович, 464
 Ященко Федір Михайлович, 471
 Ящук Іван, 530
 Ящук Карпо Іванович, 446

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

А

Австралія, 271
Аркадіївка, 299

Б

Б. Церква, 60, 94, 97, 108, 358, 376
Барахти, 269
Баришівка, 253
Бервиці
Бервиця, 14, 17, 20, 22, 316, 359, 361
Бердичів, 78, 277, 290
Березівка, 285
Берлін, 57
Биківня, 264
Біличі, 13, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 316,
317, 319, 322, 340, 350, 358
Білогородка, 13, 15, 17, 18, 23, 25,
46, 279, 309, 310, 319, 322, 323,
332, 333, 336, 338, 339, 343, 336,
345, 350, 351, 357, 358, 365
Бобрик, 14, 17, 22, 23, 24, 27, 264,
351, 359
Бобриця, 13, 17, 18, 20, 21, 24, 310,
311, 331, 333, 343, 356
Богданівка, 14, 17, 22, 23, 330, 336,
345, 350, 351, 357, 361, 383
Богуслав, 60, 266, 376
Борвиця, 23
Бориспіль, 67, 68, 253, 254
Бородяни, 30
Бортничі, 14, 17, 20, 22, 24, 26, 46,
310, 311, 312, 316, 323, 337, 343,
345, 350, 357, 358, 365
Борщаківка, 351, 363
Боярка, 13, 345, 371
Бровари, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 23,
45, 46, 47, 265, 310, 336, 337,
350, 358
Будаївка, 13, 17, 18, 20, 21, 22, 23,
24, 25, 45, 47, 309, 310, 319, 330,
336, 342, 350
Бульварний, 13
Буча, 13, 22, 45, 47, 334

В

В. Безрадичі, 270
В. Димерка, 14, 15, 17, 19, 21, 23, 24,
27, 34, 46, 47, 336, 337, 339, 340,
343, 344, 348, 349, 351, 358, 361,
383
Валки, 13, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 26,
257, 309, 310, 313, 333, 336, 357
Варшава, 87, 88
Василівка, 30
Васильків, 268, 269, 279, 320
Васильчиків, 14
Вербовець, 273
Верем'я, 259, 269

Вигурівщина, 13, 17, 18, 20, 22, 257,
262, 338, 339, 365
Вишгород, 13, 15, 17, 18, 22, 23, 310,
311, 336, 337, 340
Відень, 57
Вільне, 14
Вільшанки, 269
Вінниця, 68, 76, 273
Вінниця
В. Литовська, 13, 17, 18, 19, 22, 317,
330, 349, 358
В. Поштова, 20, 21, 22
В. Слобідка, 18, 20, 22
В. Миронівка, 331
Віші (Франція), 57
Волинський пост, 13
Волиці, 298
Володарськ, 60
Ворзель, 13, 22 371
Воронеж, 269
Воскресенська Слобідка, 13, 14, 344

Г

Гагри, 57
Гатне, 13, 14, 16, 17, 22, 23, 24, 27,
34, 253, 311, 317, 323, 337, 338,
340, 344, 351, 358, 363
Гельмязів, 320
Германівська Слобідка, 269, 271
Глеваха, 360
Глубочинці, 12
Гоголів, 14, 15, 17, 20, 21, 23, 25, 26,
46, 47, 316, 324, 333, 336, 337,
339, 340, 343, 345, 351, 352, 357,
358, 359, 361, 383
Горбовичі, 13, 20, 22, 23, 24, 26, 317,
319, 322, 360
Гореничі, 13, 17, 18, 22, 23, 310, 312,
317, 351, 358
Горенка, 13, 14, 22, 23, 319, 381
Городище, 60
Гостомель, 13, 17, 18, 21, 22, 20, 23,
24, 47, 319, 333, 351, 358, 381
Грибельки, 14
Гурбовичі, 310, 316
Гусарівка, 51
Гута, 30

Д

Дарниця, 13, 14, 371
ДВРЗ, 14
Деміївка, 12
Десна р., 13
Дмитрівка, 14, 19, 297
Дніпро р., 254, 269
Дніпропетровськ, 15, 68, 69, 281, 282
Долгоруково, 269
Донбас, 15
Драбів, 320

Дранецькі-Хатки, 30
Дудаївки, 47

Є

Ємільчине, 60

Ж

Жежелів, 277
Железноводськ, 55
Жердов, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 316,
331, 337, 351, 361
Житомир, 60, 78, 376
Жовтневий, 13
Жуляни, 13, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24,
26, 45, 46, 309, 310, 316, 317,
319, 322, 331, 337, 341, 357

З

Забуча, 14
Заворичі, 14, 17, 22, 23, 46, 331, 334,
338, 340
Зазим'є, 13, 17, 20, 22, 23, 310, 317,
365
Западна, 256
Захаров, 14
Зважаїв хутір, 270, 271
Звенигородка, 60
Звіринець, 12
Здолбунов, 256
Златопіль, 60
Золотоноша, 60, 261

І

Іваново, 71, 97
Іркутськ, 41
Ірпінь, 13, 22, 45, 46, 327, 334
Ісайки, 30

К

Кагарлик, 60
Казимирівка, 254
Калита, 14, 15, 17, 20, 21, 22, 23, 27,
316, 331, 336, 356, 358, 361
Кам'яна Балка, 281
Кам'янець-Подільський, 41, 278
Каминівка, 14
Канів, 60
Карлсбад (Чехословаччина), 57
Київ, 59, 68, 69, 71, 72, 77, 78, 79, 83,
86, 87, 88, 89, 91, 94, 98, 99, 108,
110, 113, 253, 254, 255, 256, 257,
258, 259, 260, 261, 262, 263, 264,
265, 271, 275, 277, 291
Кисловодськ, 57
Клембівка, 273
Княжичі, 14, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 47,
313, 320, 322, 323, 339, 343, 350,
351, 357, 358, 363
Козятин, 78, 276

Коростень, 60, 78, 376
 Корсунь, 60
 Краматорск, 276
 Красилівка, 14, 17, 21, 23, 25, 317,
 324, 331, 333, 336, 339, 351
 Красна р., 269
 Красна Слобідка, 259, 271
 Красногородка, 30
 Красноліси, 257
 Крюківщина, 13, 17, 18, 22, 309, 310,
 317, 323, 340, 341, 351, 363
 Кулажинці, 14, 17, 19, 22, 317, 319,
 323, 334, 351, 359
 Куренівський, 13
 Куренівці, 12
 Курськ, 77
 Кухлівці, 47

Л

Ленінград, 55, 64, 71, 94, 97, 276
 Ленінський, 13
 Лиськів, 337
 Литвинець, 280
 Ліон (Франція), 374
 Лісники, 13, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 26,
 313, 316, 330, 331, 337, 343, 345,
 351, 357, 358
 Літки, 17, 15, 20, 22, 23, 34, 46, 316,
 344, 346, 351, 358
 Лос-Анджелес (США), 281
 Лук, 339
 Лук'янівський, 13
 Луки, 13, 17, 18, 20, 22, 24, 25, 27,
 310, 316, 317, 319, 343, 358

М

Майданек, 273
 Малин, 60
 Маньківка, 30
 Мар'янівка, 30, 255
 Маслівка, 30
 Матусів, 29
 Маяки, 276
 Медвин, 30
 Мерано (Італія), 57
 Микільська Борщагівка, 337, 351
 Микільська Слобідка, 45
 Мила, 22
 Мих. Борщагівка, 14, 17, 18, 20, 22,
 23, 358
 М. Рубежівка, 17, 18, 21, 22, 46, 331,
 358
 Михайлівка, 14, 30
 Михайлівська Борщагівка, 13, 310,
 311, 316, 334, 336, 337, 339
 Мишоловка, 13, 14, 21
 Мінськ, 78
 Могилів-Подільський, 273
 Мокриці, 14, 17, 22, 23, 331, 337
 Монастирище, 60
 Москва, 48, 49, 55, 56, 64, 71, 72, 77,
 78, 79, 83, 87, 88, 90, 91, 94, 97,
 98, 108, 261, 262, 264, 276, 287,
 291, 297
 Мостище, 13, 17, 22, 23, 24, 34, 46,
 319, 340, 344

Мошна, 60
 Мочун, 13, 17, 20, 22, 23, 26, 311,
 319, 339, 357, 358, 365
 Мриги, 19
 Мрич, 19
 Мюнхен, 83

Н

Нальчик, 57
 Немирів, 277
 Ненадиха, 32
 Ніколаєв, 14
 Німеччина, 271
 Нове Місто, 29
 Нових Петрівцях
 Нові Петрівці, 13, 15, 18, 22, 24, 26,
 43, 46, 311, 313, 317, 319, 322,
 337, 354, 357, 358, 365
 Новоград-Волинськ, 60, 376
 Нью-Йорк, 271

О

Овруч, 60
 Одеси, 57, 58, 59, 69, 71, 72, 83, 88,
 294, 295
 Олевськ, 60
 Ольховиці, 30
 Опанасів, 14, 20, 22, 23, 34, 316, 344
 Орел, 77
 Орехово, 257
 Освенцім, 273
 Осокорки, 14, 22, 36, 46, 264, 357

П

Павлівки, 30
 Париж, 87, 88
 Переяслав, 60
 Переяслав-Хмельницький, 259
 Петрашівка, 30
 Петрівка, 336
 Петрівський, 13
 Петропавлівська Борщагівка, 13, 14,
 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 46,
 316, 319, 322, 333, 334, 340, 343,
 350, 351, 357, 358
 Петрушки, 13, 18, 19, 20, 22, 23, 27,
 310, 333, 341, 351
 Печерськ, 12
 Пидворки, 259
 Пирогів, 13, 15, 17, 18, 20, 22, 23,
 309, 310, 316, 317, 319, 336, 337,
 340, 346, 363
 Південна Борщагівка, 351
 Плоське, 12, 14, 20, 22, 339, 361, 383
 Погреби, 13, 17, 20, 21, 22, 23, 46,
 47, 310, 319, 327, 336
 Погребище, 60
 Подільському, 12
 Позняки, 13, 14, 17, 22, 36, 46, 262,
 319, 341, 378
 Покровка, 338
 Полтава, 283
 Польща, 272
 Помірках, 57
 Попільня, 282

Приорка, 12
 Проскурів, 64
 Пухівка, 14, 17, 22, 310, 311, 319,
 339, 358
 Пуця Водиця, 12, 22, 33, 44, 371

Р

Радомишль, 60
 Ржищів, 320
 Рожівка, 14, 15, 17, 18, 22, 309, 331,
 336
 Рожни, 20, 22, 23, 46, 316, 346
 Рокитне, 60
 Романівка, 13, 21, 22, 46, 331
 Ростов-на-Дону, 78, 273
 Рубежівка, 13, 25, 311, 313, 331, 333
 Рудня, 14, 17, 22, 27, 338, 358, 359,
 360, 361, 363
 Русанів, 14, 20, 26, 316, 337, 339,
 357, 383
 Русанівка, 17

С

Сарни, 256
 Світільне, 14, 17, 20, 22, 27, 316,
 327, 340, 359, 361, 372, 383
 Святошин, 12, 13, 46, 255, 334, 371
 Севастопіль, 55
 Сіверський Донець р., 276
 Семиполки, 14, 17, 21, 22, 23, 25, 27,
 46, 280, 322, 331, 334, 336, 340,
 346, 358, 361
 Синиці, 30
 Сквира, 60
 Славянск, 276
 Слобідка, 12, 34, 269, 270
 Сміла, 60, 376
 Смоленськ, 71
 Совки, 13, 14, 17, 22, 311, 312
 Солом'янський, 13
 Солом'янці, 12
 Софійська Борщагівка, 13, 14, 17, 20,
 21, 22, 23, 311, 316, 322, 331,
 339, 350
 Сочі, 55
 Ставчани, 273
 Сталінський, 13
 Станіславчик, 29
 Старий Салтів, 51
 Стоянка, 14
 Східна Галичина, 87

Т

Тальне, 60
 Тарасівка, 12, 13, 17, 18, 21, 23, 29,
 319, 337, 339, 340, 343, 345, 358
 Тараща, 60
 Требухів, 14, 17, 18, 20, 21, 23, 24,
 34, 46, 47, 311, 312, 316, 323,
 330, 331, 334, 337, 339, 340, 344,
 351, 358, 359
 Трипілля, 268, 269
 Троещина, 13, 14, 20, 21, 22, 46, 255,
 257, 317, 331, 332, 336, 337
 Троїцьке, 12

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Труа (Франція), 374

У

Ульянівка, 30

Умані, 376

Умань, 60, 64, 76, 78

Ф

Фастів, 60, 298, 276

Х

Хабни, 41, 316

Харків, 15, 48, 52, 55, 59, 63, 64, 68,
69, 77, 78, 79, 83, 88, 92, 265,
278, 290

Херсон, 58

Хмельницький, 290

Ходосіївка, 13, 17, 18, 20, 22, 26, 34,
310, 311, 313, 340, 343, 344, 357

Хотів, 14, 15, 22, 310, 352, 358

Ч

Чабани, 14, 16, 24, 317

Чайки, 30

Черкаси, 60, 376

Чигирин, 60

Чорнобиль, 60, 376

Ш

Шиєцька Буда, 30

Шпитьсяки, 13, 17, 18, 22, 24, 25, 26,
27, 309, 310, 317, 331, 333, 335,
343, 345, 351, 352, 357, 358

Шпола, 60, 376

Ю

Юрівка, 13, 17, 20, 21, 23, 25, 311,
317, 343, 352

Я

Яблунівка, 13, 18, 30, 262, 313, 331,
334, 337, 340

Яблуньки, 18, 21, 22, 23

Яхни, 30

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	5
Вступна стаття. ГОЛОДОМОР 1932—1933 рр. У КИЄВІ	9
Частина 1. Територія і населення Києва та приміської смуги.	11
Частина 2. „Навіщо створили штучний голод...”	16
Частина 3. Голодна смерть на вулицях Києва	29
Частина 4. Епідемія тифу — наслідок голодомору	37
Частина 5. Компартійна номенклатура УСРР під час голодомору 1932—1933 рр.	48
Частина 6. Торгсини Києва: хліб за золото	58
Частина 7. Розкрадання продуктів та промтоварів госпорганами та системою торгсину	66
Частина 8. Іноземні дипломати про голод в Україні та Києві	74
Розділ I. ДОКУМЕНТИ	81
№ 1 Повідомлення німецького консульства в Києві про голод на заході УСРР	83
№ 2 Річний політичний звіт консульства Німеччини в Києві за 1932 р.	84
№ 3 Повідомлення німецького консула в Києві Андора Хенке про візит колишнього прем'єр-міністра Франції Едуарда Ерріо до Києва	88
№ 4 Інформація німецького консульства в Києві про соціально-економічне становище в місті та околиці	89
№ 5 Коротке повідомлення німецького консульства в Києві про економічну ситуацію в місті	89
№ 6 Звіт німецького консульства в Києві про політичну ситуацію за 1933 р.	89
№ 7 Матеріали слідства, проведеного ОДПУ щодо розкрадання продуктів і промтоварів, хабарництва та спекуляції через систему господарських органів і торгсинів у м. Києві	93
№ 8 Протокол наради при міськраді про необґрунтоване оподаткування та доведення твердого завдання	115
№ 9 Доповідна записка головного лікаря м. Києва до голови секції охорони здоров'я міськвиконкому про зменшення норми харчування хворих в лікарнях	117
№ 10 Протокол засідання президії Київської міськради про нормування витрачання хліба в місті	118
№ 11 Протокол засідання президії Київської міської ради про переселення дитячих будинків до інших міст області	121

№ 12 Протокол засідання президії Київської міськради про зменшення норми постачання хліба киянам	122
№ 13 Інформація міськради про фізичний стан коней в колгоспах Київської приміської смуги	123
№ 14 Довідка прокурора сільськогосподарського сектору міськради про усупільнення корів у рахунок м'ясозаготівель.	126
№ 15 Постанова Київської колегії міської комісії Робітничо-селянської інспекції про стан забезпечення школярів гарячими сніданками.	127
№ 16 Довідка № 582 Ленінського райзагсу м. Києва про смерть П. Ткача від голоду 30 квітня 1932 р.	130
№ 17 Протокол засідання міського штабу боротьби з чергами в м. Києві	131
№ 18 Протокол наради при оргвідділі міськради про боротьбу з чергами та нормування витрат хліба	132
№ 19 Доповідна записка уповноваженого РСІ про свавілля та беззаконня в селах Київської приміської смуги	133
№ 20 Довідка № 276 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть І. Травня від розладу харчування	137
№ 21 Довідка № 317 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть безпритульної Д. Манкевич.	138
№ 22 Довідка № 367 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть безпритульної К. Борисової від загальної атрофії	139
№ 23 Довідка № 365 Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть від розладу харчування немовляти В. Логвинової	140
№ 24 Витяг з протоколу засідання президії Київської міськради про факт катування селян в с. Кулажинці.	141
№ 25 Проект резолюції Київської міськради „Про санітарно-епідемічний стан в м. Києві”	143
№ 26 Акт лікувальної комісії про постачання киян хлібом з домішками піску.	145
№ 27 Доповідна записка МКК РСІ про масову безпритульність дітей на вулицях Києва	146
№ 28 Протокол засідання відділу постачання міськради про розгляд селянських скарг щодо конфіскації їхньої худоби.	148
№ 29 Протокол засідання комісії Київської приміської смуги з питань хлібозаготівель.	149
№ 30 Витяг з протоколу засідання президії Київської міськради про порядок помолу зерна на млинах.	154
№ 31 Інструкція для приймання хліба торговельними закладами тресту хлібопечення	155
№ 32 Постанова колегії МКК РСІ про стан соціального забезпечення та смертність безпритульних дітей в системі охматдиту.	157
№ 33 План м'ясозаготівель по господарствах Київської приміської смуги, затверджений відділом постачання	160
№ 34 Скарга селянина В.К. Юрченка з с. Літки про необґрунтоване доведення твердого завдання та оподаткування	161
№ 35 Постанова президії Київської міськради про план м'ясозаготівель.	163
№ 36 Лист Київського тресту Промхлібопечення про надходження від „Союзборошно” борошна з домішками спориння вище норми.	164
№ 37 Постанова Київського облвиконкому про виконання плану заготівель продукції тваринництва та птахівництва	165
№ 38 Порівняльна таблиця заготівель картоплі господарствами Київської приміської смуги	166
№ 39 Протокол засідання відділу постачання міськради з розгляду скарг селян про обкладання твердим завданням	167

№ 40 Проект постачання президії Київської міськради 11-го скликання про хліб та сінозаготівлі	168
№ 41 Список хлібозаготівельних пунктів та кущів Київської приміської смуги	171
№ 42 Зведена таблиця заготівель картоплі господарствами Київської приміської смуги	173
№ 43 Постанова президії Київської міськради про план м'ясозаготівель.	175
№ 44 Постанова президії Київської міськради про хід заготівлі картоплі	176
№ 45 Витяг з протоколу засідання президії Київської міськради 11-го скликання про хід заготівель картоплі для міста	177
№ 46 Витяг з протоколу засідання президії Київської міськради 11-го скликання про план м'ясозаготівель за 15 місяців	178
№ 47 Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть від недоїдання та виснаження О.Д. Нерехтського	180
№ 48 Лист санінспектора м. Києва про погіршення умов харчування студентів міста	181
№ 49 Висновок комісії РСІ про соціально-побутовий стан дитячого карантину по вул. Миколаївсько-Набережній.	182
№ 50 Доповідна записка оргвідділу МКК—КП(б)У та РСІ про результати чистки рахівників колгоспів з 18 грудня 1932 по 5 січня 1933 р.	184
№ 51 Проект резолюції міськпарткому про стан боротьби з висипним тифом в м. Києві	189
№ 52 Довідка Сталінського райзагсу м. Києва про смерть від загального виснаження Масютіна	191
№ 53 Довідка Сталінського райзагсу м. Києва про смерть безпритульної особи на вулиці міста	192
№ 54 Постанова президії Київської міськради про стан підготовки господарств приміської смуги до сівби.	193
№ 55 Інформація земельного управління міськради про утворення насінневих і страхових фондів по колгоспах та одноосібних господарствах	196
№ 56 Доповідна записка групи РСІ про готовність колгоспу с. Шпитьки до весняної сівби	197
№ 57 Відомості про хід сівби в колгоспах Київської приміської смуги.	199
№ 58 Доповідна записка санінспектора м. Києва про епідемічний стан в м. Києві	201
№ 59 Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від голоду Л.О. Цимберга	206
№ 60 Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть від голоду П.В. Новгородської	207
№ 61 Протокол наради при Київському інституті охорони здоров'я про обговорення проекту раціоналізації техніки реєстрації смертей	208
№ 62 Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від дистрофії безпритульної А. Худих	209
№ 63 Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від виснаження Ю. Гната	210
№ 64 Протокол засідання провідних лікарів м. Києва з членами міськради про план боротьби з тифом.	211
№ 65 Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть невідомої особи на вулиці міста	213
№ 66 Постанова об'єднаного засідання президії МКК—КП(б)У та МК РСІ про наслідки збиральної кампанії, обмолоту та обліку врожаю в колгоспі ім. Комінтерну с. Світильне	214
№ 67 Довідка Жовтневого райзагсу м. Києва про смерть від виснаження безпритульного Б. М'ячика	217

№ 68 Довідка Санітарно-епідеміологічної інспектури про стан епідемії висипного тифу в м. Києві.	218
№ 69 Інструкція для Сандиктатора по боротьбі з епідемією тифу на селі.	220
№ 70 Протокол наради при Київській інспектурі охорони здоров'я щодо боротьби з новим спалахом висипного тифу в місті	222
№ 71 Протокол засідання міської Надзвичайної комісії по боротьбі з антисанітарією	225
№ 72 Протокол засідання штабу Київської міської Надзвичайної санітарної комісії про боротьбу з висипним тифом в селах приміської смуги	234
№ 73 Інструкція про порядок заповнення книг запису актів про смерть	236
№ 74 Довідка Петрівського райзагсу м. Києва про смерть невідомої особи від загального виснаження	238
№ 75 Довідка Ленінського райзагсу м. Києва про смерть від виснаження Д. Чуба	239
Пам'ятник жертвам голодомору біля Михайлівського Собору в м. Києві	240
Пам'ятник жертвам голодомору. МАУП, м. Київ.	241
Пам'ятник жертвам голодомору у Дарницькому р-ні м. Києва	242
Пам'ятник жертвам голодомору в Дніпровському р-ні м. Києва	243
Пам'ятник жертвам голодомору в Оболонському р-ні м. Києва	244
Пам'ятник жертвам голодомору на Звіриньцькому кладовищі м. Києва	245
Пам'ятник жертвам голодомору в Подільському р-ні м. Києва	246
Пам'ятник жертвам голодомору на житловому масиві „Біличі” м. Києва	247
Пам'ятник жертвам голодомору на Південній Борщагівці. м. Київ	248
Пам'ятник жертвам голодомору в Солом'янському р-ні м. Києва	249
Пам'ятник жертвам голодомору в Шевченківському р-ні м. Києва	250
Розділ II. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ	251
Голодомор 1932—1933 рр. в Києві за джерелами усної історії	253
Розділ III. ХРОНІКА ГОЛОДОМОРУ	307
1932 рік.	309
1933 рік.	352
Розділ IV. МАРТИРОЛОГ	385
1932 рік.	387
1933 рік.	423
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	536
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	577
ЗМІСТ.	580

Науково-публіцистичне видання

**НАЦІОНАЛЬНА КНИГА ПАМ'ЯТІ
ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ
1932—1933 РОКІВ
В УКРАЇНІ
МІСТО КИЇВ**

Редакційна колегія:

Л.М. Черновецький (*голова редколегії*), Д.Я. Басс, д.і.н. В.К. Борисенко, д.і.н. В.М. Даниленко,
д.і.н. М.С. Дорошко, М.М. Лахно, д.і.н. В.І. Марочко, Г.В. Матіко-Бубнова, Н.М. Розборська,
д.і.н. Ю.І. Шаповал

Авторський колектив:

д.і.н. В.І. Марочко (*керівник авторського колективу*), д.і.н. В.К. Борисенко, к.і.н. О.М. Веселова,
д.і.н. В.М. Даниленко, д.і.н. М.С. Дорошко, к.і.н. Г.Г. Єфіменко, д.і.н. О.М. Мовчан, д.і.н. Ю.І. Шаповал

Відповідальний редактор:

В.І. Марочко

Редактори:

В. Береговий, Ю. Храмов

Коректори:

Е. Патола, Н. Стадник

Комп'ютерна верстка

В. Гулейков

Відповідальні за проект:

Л. Скачкова, Л. Олещенко

Підписано до друку 17.10.2008 р. Формат 60x90/8.

Ум. друк арк. 73,00. Обл.-вид. арк. 77,89.

Папір офсетний. Друк офсетний.

Наклад 3000 прим. Зам 8-576.

Віддруковано в друкарні «Видавництво «Фенікс»»,

Свідоцтво ДК № 271 від 07.12.2000 р.

03680, Київ-680, вул. Шутова, 13,б.